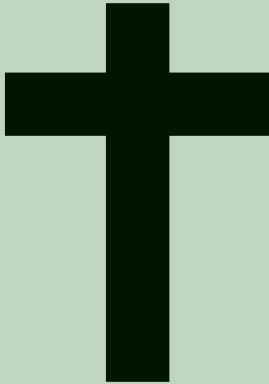

Χωϊγιά Γορίχογιά
Σιήπινι

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Siñipirini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

Matiyuo	1
Mako	93
Ruko	148
Jono	244
Wáí wurimeiarigáwa	311
Romi	405
1 Koriní	454
2 Koriní	500
Garesia	532
Epesai	548
Piripai	564
Korosi	576
1 Tesaronaika	587
2 Tesaronaika	596
1 Timotio	601
2 Timotio	615
Taitaso	625
Pairimono	631
Xibiruyí	634
Jemiso	668
1 Pitao	681
2 Pitao	694
1 Jono	702
2 Jono	714
3 Jono	716
Juto	718
Wáí wóm+x+n+ñpí	722

Xwiyá yáy neainaríñ Matiyuo eañpírini.

Ríwamíñ rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Matiyuo eañpíyí” riniñpírini. O Jisaso wiepísagowa worini. Xegí yofí ámi bí Ripaiorini. Jisaso ríxa nípémáná níwiápínimeámi aññnamí nání nípeyimáná eñáná ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná eñáná ríwamíñ rípi eañrini. Xegí Judayí dñí re yaiwiaríñagí níwínirí, “Míxí ináyí nimónirí re mñjweañyí nepa xwayí nanirí ñweañwáomani. Jisaso nepa aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo nimónirí síñwiríyí, míxí ináyí nimónirí añí Jerusaremi tíyo dání neameñweáminirí eñrini.” yaiwiaríñagí níwínirí nání ayí ámi dñí némero “Xenwí ría moaríñwíní? Jisaso nepa Kiraisorini. Goríxoyá xewaxorini.” yaiwíríxínirí ríwamíñ rípi eañrini. E yaiwíríxínirí ríwamíñ nearíná wíá rókiamoagíáwa áma aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroní nání níríro ríwamíñ eagí obaxí mñí nírórí “Jisaso apí tñí apí tñí xíxeni nimóga uníñrini.” nírí eañrini.

Jisasomi xiáwo íríñowa nánirini.

¹ Xwiyá rípi íwiáríawé Jisasi Kiraisoyá nánirini. Oyá íwiáríawé nimóga nurí áwíní e míxí ináyí Depitorini. Depitoyá íwiáríawé nimóga nurí wigí xiáwo íríño Ebíríamorini. ² Ebíríamo Aisakomi emeaníñigini. E dání Aisako Jekopomi emeaníñigini. E dání Jekopo Judaomi tñí xegí xexírímeáowami tñí emeaníñigini. ³ E dání Judáo xíái Temái tñí íwí ninirí Pereso tñí Seráo tñí emeaníñigini. E dání Pereso Xesíronomi emeaníñigini. E dání Xesírono Ramomi emeaníñigini. ⁴ E dání Ramo Aminadapomi emeaníñigini. E dání Aminadapo Nasonomi emeaníñigini. Nasono e dání Sarímonomi emeaníñigini. ⁵ E dání Sarímono émayí apíxí Rexapí nímearí Bowasomi emeaníñigini. E dání Bowaso Rutími nímearí Obetomi emeaníñigini. Obeto e dání Jesiomi emeaníñigini. ⁶ Jesio e dání míxí ináyí Depitomi emeaníñigini. Depito e dání apíxí Yuráiaoyái nurápírí Soromonomi emeaníñigini. ⁷ Soromono e dání Riabowamomi emeaníñigini. Riabowamo e dání Abaisaomi emeaníñigini. Abaisao e dání Esaomi emeaníñigini. ⁸ Esao e dání Jexosapetomi emeaníñigini. Jexosapeto e dání Joramomi emeaníñigini. Joramo e dání Asaiaomi emeaníñigini.

⁹ Asaiao e dáni Jotonomi emeanjigini. Jotano e dáni Exaso emeanjigini. Exaso e dáni Xesekaiaomi emeanjigini. ¹⁰ Xesekaiao e dáni Manasaomi emeanjigini. Manasao e dáni Emosomi emeanjigini. Emoso e dáni Josaiomi emeanjigini. ¹¹⁻¹² Josaiiao —Babironi dáni é máyí m+xí nimeáa n+biro Judayo n+kiomearo iwí nimearo nimeámi úaná Judayí aní e xwiogwí obaxí ηweanáná Josaiiao e dáni Jekonaiaomi t+ni xegí xexirímeáowami t+ni emeanjigini. Jekonaiao e dáni Siatieromi emeanjigini. Siatiero e dáni Serababeromi emeanjigini. ¹³ Serababero e dáni Abiudomi emeanjigini. Abiudo e dáni Eraiakimomi emeanjigini. Eraiakimo e dáni Esomi emeanjigini. ¹⁴ Eso e dáni Sedokomi emeanjigini. Sedoko e dáni Ekimomi emeanjigini. Ekimo e dáni Eraiatomi emeanjigini. ¹⁵ Eraiato e dáni Ereasaomi emeanjigini. Ereasao e dáni Matanomí emeanjigini. Matano e dáni Jekopomi emeanjigini. ¹⁶ Jekopo e dáni Josepo, Mariaími xiagwomi emeanjigini. Í Jisasomi xirijigini. O yeáyí neayim+xemeanía nání Gorixoyá dñí t+ni xegí xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronjo enagi nání xegí yoí b+ Kiraisoyí rígorini. ¹⁷ Ay+náni xiáwo írñjo Ebiríamo nemeága n+biro m+xí ináyí Depito emeanje nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónijirini. Xiáwo Depito ηweanje dání nemeága n+biro Babironi kirapusí omijí wigíe nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú ení imónijirini. Omijí wigíe dání Jiaso rémoje nání ámi xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónijirini.

Jisasomi xinái xirije nánirini.

¹⁸ Xwiyíá Jisasi Kiraiso xirije nání r+pirini. Omi xinái Mariaí Josepo meáw+nigini rí ikiyinjí n+yárimáná enáná ayau siní nimeánimi memé enáná í ríxa Gorixoyá kwíyí t+ni niaíwí agwí enjigini. Í niaíwí agwí enagi n+winiro ¹⁹ Josepo, imí meaníto áma sanijjo enagi nání “Xwiyíá imí ayá winipaxí wí murípa oemini.” n+yaiwiri “Ími yumí emí omómini.” n+yaiwiri ²⁰ siní dñí e nimóa waríná re enjigini. Oríjá winaríná Gorixoyá aní nají wo sinjani n+winonirí re urijigini, “Josepoxí, m+xí ináyí Depitoyá xiáwoxini, dixí apíxí Mariaími éfí n+wirí emí m+mopani. Niaíwo imí kwíyí Gorixoyápimi dání eweáo enagi nání anani meai. ²¹ Í niaíwí oxí wo xirínfáriní. Áma xegí imónigíáyo íwí yarigíápi nání xwiyíá meárinipríxini rí yokwarimí n+wiirí yeáyí uyim+xemeanía enagi nání xegí yoí Jiasoyí wí rí ríxini.” urijigini. ²²⁻²³ Ayí eníná wíá rókiamoagíá wo áwanjí n+rí rí wamijí eaáríj rípi “Re eníariní. Apíxí

oxí mĩmeánĩjĩ wĩ niaíwĩ agwĩ nerĩ oxí wo xiránáyĩ, yoĩ Emaniueroĩ —Yoĩ mĩkĩ ayĩ Gorixoxo nene tĩnĩ nawĩnĩ ƚweanfá nánĩrĩnĩ. Yoĩ e wĩrĩpĩrĩfárinĩ.” Rĩwamĩjĩ e nĩrĩrĩ eaárĩjĩ apĩ xixenĩ imónĩnfá nánĩ e imónĩjĩnĩgĩnĩ. ²⁴ Anĩnajĩ Gorixoyáo e urĩagĩ Josepo sá weƚe dánĩ nĩwĩápĩnĩmearĩ anĩnajo sekaxĩ urĩĩpa nerĩ xegĩ apĩxĩ Mariaĩmĩ meanĩnĩgĩnĩ. ²⁵ Ímĩ nĩmearĩ aí sĩnĩ niaíwo mĩxĩrĩpa nerĩná í tĩnĩ sá bĩ mĩwé néra núĩsáná í rĩxa niaíwo xiráná xegĩ yoĩ Jisasoyĩ wĩrĩjĩnĩgĩnĩ.

2

Sogwĩ ƚwiaparĩjĩmĩ dánĩ bigĩáwa nánĩrĩnĩ.

¹ Mariaĩ Jisasomĩ Judia pĩropenĩsĩyo anĩ yoĩ Betĩrexemĩ dánĩ nĩxĩrĩmáná eƚáná Judayĩ áminá wo mĩxĩ ináyĩ Xerotoĩ rĩnĩjo Jerusaremĩyo nĩƚwearĩ xegĩ Judayo menƚweanĩáná re eƚĩnĩgĩnĩ. Ámá sijnĩ nánĩ eƚwĩpearĩgĩfá wa sogwĩ ƚwiaparĩjĩmĩ dánĩ nĩbĩro Jerusaremĩ nĩrémoro ² yarĩjĩ re wigĩawixĩnĩ, “Judayĩ mĩxĩ ináyĩ imónĩnfá nánĩ niaíwĩ sijnĩ xĩrĩjo gerĩnĩ? Sogwĩ ƚwiaparĩjĩmĩnĩ nĩƚwearĩná omĩ xiráná sijnĩ o nánĩ ƚweáagĩ sijnwĩ nĩwĩnĩrane nánĩ omĩ yayĩ oumeanĩrane barĩƚwĩnĩ.” urémeáagfá ³ mĩxĩ ináyĩ Xeroto “Niaíwo mĩxĩ ináyĩ nimónĩrĩ nĩmúronĩrĩfenĩjo?” nĩyaiwirĩ dĩjĩ rĩfá nuxerĩ Jerusaremĩ ƚweáyĩ nĩnĩ enĩ dĩjĩ rĩfá nuxéa úagĩ ⁴ o apaxĩpánĩjĩ imónĩgĩfá xwéowamĩ tĩnĩ ƚwĩ ikaxĩ eánĩjĩpĩ mewegfáwamĩ tĩnĩ awĩ neaárĩmáná yarĩjĩ re wĩjĩnĩgĩnĩ, “Kirisoyĩ rĩnĩjo, yeáyĩ neayimĩxemeanfá nánĩ negĩ arfowayá xwfá piaxĩyo dánĩ iwiaronfoyĩ rarĩƚwáo rĩwamĩjĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩjĩpĩ ge xĩrĩpĩrĩfá nánĩ rĩnĩnĩ?” urĩagĩ ⁵ awa re urĩgĩawixĩnĩ, “Negĩ Judia pĩropenĩsĩyo re anĩ yoĩ Betĩrexemĩyo xĩrĩpaxĩ imónĩnĩ. Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Wfá rókiamoagfá wo áwanĩ nĩwuriyĩrĩ rĩwamĩjĩ re eaárĩjĩrĩnĩ, ⁶ ‘Judayĩ anĩyo anĩ yoĩ Betĩrexemĩ ƚweáyĩné anĩ nĩyonĩ nánĩ ámá obaxĩfĩné menagĩ aiwĩ segĩ ámá wo mĩxĩ ináyĩ nimónĩrĩ gĩ Judayĩ nĩyonĩ menƚweanfá eƚagĩ nánĩ segĩ anĩ apĩ anĩ xwé tĩnĩ xixenĩ imónĩnfárinĩ.’ nĩrĩrĩ eaárĩjĩrĩnĩ.” urĩagfá ⁷ Xeroto yumĩ dĩjĩ nĩyaiwimáná “Sijnĩyo eƚwĩpearĩgĩfáwa obfopoyĩ.” nĩrĩrĩ awa rĩxa báná yarĩjĩ re wĩjĩnĩgĩnĩ, “Sijnĩ gíná ƚweáagĩ wĩnĩgĩawixĩnĩ. Sijnomĩ sijnwĩ nĩwĩnĩmáná eƚáná emá ararĩ pwenĩrĩnĩ?” urĩagĩ awa rĩxa áwanĩ uráná ⁸ o Betĩrexemĩ nánĩ re uowarĩjĩnĩgĩnĩ, “Soyĩné nuro niaíwo nánĩ pĩránĩjĩ pĩfá époyĩ. Rĩxa sijnwĩ nĩwĩnĩróná nionĩ enĩ nurĩ yayĩ seáyĩ e umemĩnĩrĩ nánĩ ámĩ nĩbĩro áwanĩ nĩrĩpoyĩ.” urĩagĩ ⁹ awa arfá e nĩwiro wigĩpĩ ófyo warfáná re eƚĩnĩgĩnĩ. Sijnĩ awa

xámi sogwí fwiaparíñmíni níñwearóná winígfo awami xámi numearí aní niaíwo weníwámi seáyí e ñwearíñigíni. ¹⁰ Siño e ñweáagi níwiníro seáyími seáyími nimóníro díñf nífá níwinírí ¹¹ aníwámi nípáwiro niaíwo xínái Maríaí tñni ñwearñagí níwiníro re egfawixíni. Xwíáyo nípkínímearo omí yayí numemáná amípí o nání imóníñf wígf ayá rímixarígfápi níroaro síñá gorí tñni íkfá dífá —Dífá yoí pírakenísaní tñni murí tñni nání ríníni. Dífá api díñf naní eaaríñf xixegíni síxí wíxaú tñni míni wígfawixíni. ¹² Míni níwimáná enáná Goríxo oríñá nupáríri rímiñf re uríñíñigíni, “Míxí ináyí Xeroto tññf e nání ámi mupa époyí.” urfagi wígf aní e nání nuróná óf xegí wíyo ugíawixíni.

Isipíyí aníyo nání éf ugíá náníríni.

¹³ Awa ríxa numáná enáná re eníñigíni. Josepo oríñá níwiníríná aníñají Goríxoyá wo síñání nírónapírí re uríñíñigíni, “Ríxa níwiápnímearí niaíwo tñni xínái tñni nímeámí Isipíyí aníyo nání éf úpoyí. Sepfoyíné nuro rémófe dání ámi nioní searímfaé nání ñweáfíxíni. Xeroto niaíwomí píkiní pífá énapíni enagi nání ríraríñíni.” urfagi ¹⁴ o áríwíyími aí níwiápnímearí niaíwo tñni xínái tñni nímeámí Isipíyí aníyo nání nuro ¹⁵ níñwearóná míxí ináyí Xeroto péé nání ñweaagfáríni. Wíá rókiamoagí wo xwíyíá Goríxoyá níwuríyírí ríwamíñf eaaríñf rípi “Gí íwo Isipíyí aníyo ñwearáná ‘Eíni.’ urímfáríni.” níríri eaaríñf api xixení imónínfá nání Josepo niaíwomí Isipíyí aníyo nání nímeámí uríñigíni.

Niaíwíyo míñf rírómí emegíá náníríni.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayí nanírí ñwearño sogwí fwiaparíñmí dání uríñénaparígfáwa ámi xfómí níwíménapfagífa nání “Yapísí rífa níwapíyíoi?” níyáiwírí díñf ríá ápiáwíñíñf wéagi xewaníño awamí síño nání yaríñf wíaná awa “Íná ñweáagi wíniñwanigíni.” urfápi nání díñf nímorí porisowamí urowáráná awa nuro niaíwí oxí Betírexemí dáníyíyá tñni e mídmídmání níñweaxa pugfáyíyá tñni, niaíwí oxí wígf xwiogwí waú wo síni mí múropa egíá níyoní míñf rírómí emegíawixíni. ¹⁷⁻¹⁸ Míñf rírómí eméáná xwíyíá Goríxoyá wíá rókiamoagí Jeremaiaoyí ríniño níwuríyírí ríwamíñf eaaríñf rípi “Aní Rama dání ‘Yeyí.’ nírinírí ñwí eánaríñagi aríá wiaríñoí. Reserímí xífáíwa wígf niaíwí nání ñwí píyí níwíriníro wígf niaíwí wówí síñwí níwíñfagífa nání míñf íkíñwí umíríagífa aíwí píní níwíarígfawixíni.” ríwamíñf eaaríñf api íná xixení imóníñigíni.

Ámi Isipiyí aníyo dání yigíá nánirini.

¹⁹ Xeroto ríxa nípéáná re enjínigini. Josepo Isipiyí aníyo dání oriñá nìwìnríná anjínají Gorixoyá wo sijnáni nìrónapirí re uríñinigini, ²⁰ “Niaíwomí opíkianeyinrí emegíáwa ríxa pegíá enagí nání nìwiápínimearí niaíwo tñí xínáí tñí nimeámí díxí Isireriyí aníyo nání úpoyí.” uríagi ²¹ Josepo nìwiápínimearí niaíwo tñí xínáí tñí nimeámí nurí Isireriyí aníyo nìrémore ²² Josepo aríá re winjínigini, “Xerotomí xewaxo Akereasoyí ríninjo xano míxí ináyí nimónirí neameñweaagípa xewaxo ení míxí ináyí e nimónirí Judia píropenisíyo re neameñweani.” raríñagíá aríá nìwirí wáyíníwiníri “Aríge nurí Judia píropenisíyo ñweámíniréini?” yaiwiaríná Gorixo Josepomí oriñá nupárirí éf urowáraná epówa Judia píropenisíyo wiárí nímúro Gariri píropenisíyo nání nuro ²³ aní yoí Nasareti ríninjípimí ñweaagíáriní. Wíá rókiamoagíáwa ámá xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroní nání re rígfápi “Ayí re rípríáriní, ‘O Nasareti dánjorini.’ rípríáriní.” rígfá apí xixeni imóníwínigini Nasareti nání nuro ñweaagíáriní.

3

Jono wayí numeaiá unjo xwíyíá wáf urímenjí nánirini.

¹ Jono, wayí numeaiá unjo, Jisaso siní Nasareti ñweañáná, o nurí Judia píropenisíyo ámá dñjí meañe wáf nurímeríná ² re urayagíriní, “Gorixo xwioxíyo mímeámí nìneairí píraníñjí neameñweani anjwí ayo enagí nání segí íwí yarígfápi ríwíminí nímamoro píraníñjí nìsaníro ñweáfríxini.” urayagíriní. ³ Wíá rókiamoagí Aisaiáoyí ríninjo níriri ríwamíñjí re eanjípi, “Ámá dñjí meañími dání ámá wo ríaiwá re rarini, ‘Ámináo nání segí dñjí óf naníñjí wimoiro óf píraníñjí imoarígfápáníñjí wimoiro nero ñweáfríxini.’ rarini.” ríwamíñjí e níriri eanjípi tñí xixeni Jono nurí axípi e yagíriní. ⁴ O rapírapí naní nìyínirí emeagomani. Kamerí íá (iyíá íríkwíníñjí imóníñjí wú) nìyínirí areríxí íríníyo yínagorini. Aiwá ení naní nagomani. Áxwaxí tñí píkí iniigí tñí nagorini. ⁵ Judayí wigí aní xwé Jerusaremí ñweagíáyí tñí Judia píropenisíyo amí amí ñweagíáyí nñí tñí iniigí Jodani rapápámí ñweagíáyí tñí ⁶ Jono tñjí e nání nuro wigí íwí yarígfápi nání waropárí wíáná o wayí numeaiá nurí aí ⁷ Parisiowa tñí Sajusiowa tñí —Awa weyíni nimeníro ámá wíyo seáyí e wimónarígfáwarini. Awa Jono wayí oneameainíro baríñagíá Jono sijnwí e nìwìnrí ayí wigí íwí yarígfápyí ríwíminí nímamoro nìsaníro mé

“Wayíni oneameaini.” niyaiwiro barinagfa niwiniiri nani re uriniginini, “Sidiri miáoyíne, ‘Ríwéná Gorixo xeaniní seaikáriní enagi nani éf úpoyi.’ go searíagi ríniñí meaniginiri wáyí nero nioni táfáminí éf barinot? ⁸ Soyíne íwí yarigfápi ríwíminí nímamorínáyí, píraniní nero íkíá sogwí naní niweríná yariniipa imónífríxiní. ⁹ Re miniripa époyi, ‘Negí aríto Ebiríamoyáone enagi nani Gorixo wí xeaniní neaikáriní menini.’ miniripa époyi. Gorixo ‘Ebiríamoyá íwiárafawé nani “Nioni ayo xeaniní niwiríná arige xwé obaxí imóninífarini?” niyaiwiri ududí winarini.’ riyaiwiarinot? Oweoi, Gorixo diní e yaiwipaxí menini. Anani síñá tíyo dání Ebiríamo nani íwiárafawé wimíxíyipaxíriní. ¹⁰ Gorixo ríxa rapíwé íkíá mfkí tñí e nani fá xirini. Íkíá gini gina sogwí naní míwéagi niwiniiríná nidikáriní ríá ikeáarinífarini. ¹¹ Nioni sa iniigí tñí wayí seameaiariní. Nioni ení eániníáoni aiwí ríwíyo bínto nioni nímúrónini. Seyíne nioni nani ‘Ámá wé róniníorini.’ niyaiwiarinagfa aiwí o nioni tñí xixeni mimóniníagi nani ámá xínáiwániní nimóniro omíní wíiarigfáyí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarigfápa nioni oyá wíkweaipaxí menini. O wayí níseameairíná iniigí tñí seameainíámani. Wiyíne Gorixoyá kwíyí tñí seameairi wiyíne ríá tñí seameairi enífarini.” nuriri ¹² Gorixo ámá naníyo yeáyí uyimíxemeari sípiyo anipá imíxiri eníá enagi nani ewayí xwíyíá re uriniginini, “Omíní yarigfáyí pokí tñí wítí aiwá eyeyírómf ero aiwá ná aníyo tíro mamíwí tñí síyikí tñí ríá ikeáaríro yarigfápa Gorixo ení axípi e emíániri wítí mamíwí tñí ná tñí eyeyírómf iníje xegí pokí fá níxiriri roni. Aiwá náyí aníyo tíri mamíwí tñí síyikí tñí ríá supáripaxí mimóniníyo ikeáariri enífarini.” uriniginini.

Jisasomi wayí umeainí nánirini.

¹³ Jisaso Jono wayí onímeainiri nani Gariri píropenísíyo dání níbirí iniigí Jodani rapá tñí e níremori omí wímeáagi aiwí ¹⁴ Jono nurakímíniiri neri re uriniginini, “Joxí nioni nani o wayí onímeainiri ríbarinini? Oweoi, ‘Joxí wayí onímeaini.’ nimónariní.” uríagi aí ¹⁵ Jisaso re uriniginini, “Xe wayí oumeaimíniiri síñwí nanei. E neraínáyí, Gorixo nioni nani ‘O síwí wé róniníyí nñni oeni.’ yaiwiarinípi xixeni yaníwií.” uríagi ¹⁶ o Jisasomi wayí umeaíáná o ríxa níminímeámi peyaríná re eniginini. Aní pírfíyo dání óf ináná kwíyí Gorixoyápi xawíówíniñí níweapiri omí wímeaniginini. Omí wímeááná re eniginini. ¹⁷ Anínamí dání xwíyíá re rínénapiniginini, “Gí níaiwí ayá tíñorini. Amípi o yariniipi nani yayí ninarini.” rínénapiniginini.

4

Obo Jisasomi iwamfó wíwapiyiñf nánirini.

¹ Kwíyí Gorixoyápi Jisasomi niwímeámáná omi Obo iwamfó owíwapiyiniri áamá dñf meanf e nani níméra úáná ² o aiwá mñf ñwá nñweari rixa sfá 40 nórímáná enáná o agwí wíáná ³ iwamfó wíwapiyariño nibiri re urññnigini, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarñfpi nepa enánáyí, aiwá niri nani ‘Sñá tiyf aiwá oimónini.’ rei.” urñagi aí ⁴ Jisaso re urññnigini, “Oweoi, wí emiméini. Gorixoyá Bkwíyo dání rfwamñf re eánini, ‘Áamá aiwá nánini dñf nímorínáyí wí dñf meapaxf menini. Xwíyá Gorixo rñyí niyoni dñf níkwírorínáyí ayíni dñf meapaxfiri.’ Rfwamñf e niriñiri eánini.” urññnigini.

⁵ Obo Jisasomi nimeami Jerusaremi añf Gorixoyá ayá tñfmñi nani nuri añf Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami rkwíyo seáyí e nurárámáná ⁶ re urññnigini, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarñfpi nepa enánáyí, Gorixoyá Bkwíyo dání rfwamñf re niriñiri eánñagi nani ‘Gorixo joxi síkwí sñáyo pírf uyíkímí inirixini.’ xegí aññajowa awí nroro fá rixepíri nani uowáññoi.’ niriñiri eánñagi nani anani mimi nímawiri xeamoi.” urñagi aí ⁷ Jisaso re urññnigini, “Xwíyá joxi mñf nrori rípi eánñagi aiwí xwíyá rípi eni niriñiri eánini, ‘Negí Gorixo nepa ení neániri epaxorññiri iwamfó míwíwapiyipani.’ eni rññagi nani nioni wí e emiméini.” urññnigini. ⁸ Ámi Obo dfwí mñf seáyimi wiápnimeañf bimí nani nimeami niyiri añf nñi xwá ríri nirimini ikwíronñyíyo síwá niwiri xegí amípi áamá niwiníroná ayá síwí nurori nimeapaxf wimónarñfpi eni síwá niwiri ⁹ re urññnigini, “Joxi xwíáyo nípíkinimeari símanwíyónñf nñurññri nioni nani yayí seáyimi nimeí. E níánáyí, amípi síwá síá tiyf nipiñi siapímñi.” uráná ¹⁰ Jisaso re urññnigini, “Setenoxi pñi nñniwiárimi éf ui. Xwíyá rípi ‘Áminá Gorixo nánini xwíáyo nípíkinimearo yayí seáyimi umero segí amípi ‘Nwíáxini.’ rñññyí emi nímoro síwí oyá nánini dñf ikwíroro érixini.’ rñññagi nani joxi nírípa wí emiméini.” urñagi ¹¹ Obo pñi nñniwiárimi úáná aññajf wa nibiro arírá wigfawixini.

¹² Jisaso áamá wa Jono wayí numeaiá waríño nani re rarññagfa “Omi rixa fá nixero gwí añyíyo ñwirárññini.” rarññagfa o arfá e niwimo Gariri pñropenísyíyo nani nuri nñwearíñá ¹³ añf Nasareti xfo xwé iwiaroñe pñi niwiárimi nuri añf xegí yof Kapaneamiyí rñññyíyo —Añf apí ipí Gariri tñni ikwíronñni. Seburano tñni Napítaraio tñni awaúyá fwiárfawé ñweaagfèrini. E nani nuri ñweaññini. ¹⁴ Ayí

rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Gorixoyá xwiyfá wáf rókiamoagɪ Aisaiaoyɪ rɪnɪŋo xwiyfá nɪwuriyirɪ rɪwamɪŋɪ re eaárɪŋɪrɪnɪ, ¹⁵ “Xwáf Seburanoyá fwiárfawé tɪnɪ Napɪtaraioyá fwiárfawé tɪnɪ enɪná ŋweaagɪe ipɪ tɪŋɪmɪnɪ tɪnɪ iniɪgɪ Jodanɪ rapáyo jɪarɪwámɪ dánɪ tɪnɪ xwáf Gariri imónɪŋɪmɪnɪ émáyɪ ŋweaagɪe, ¹⁶ áamá oxɪ apɪxɪ e ŋweaagɪáyɪ nɪnɪ Gorixomɪ muxɪdarɪŋagɪa nánɪ sfá yinɪŋɪmɪnɪŋɪ ŋweaagɪe rɪxa wáf xwé bɪ ónɪagɪ wɪnɪgɪawixɪnɪ. Ayɪ apaxɪ mé pearɪŋagɪa nánɪ íkwapɪŋɪnɪŋɪ umeaarɪŋɪyo rɪxa wáf wókímɪxɪnɪ.” Rɪwamɪŋɪ e nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ xɪxenɪ imónɪnɪ nánɪ Jisaso wáfánɪŋɪ imónɪŋo e nánɪ nuri ŋweaagɪrɪnɪ.

Áamá wiepɪsarɪŋɪ imónɪpɪrɪ nánɪ wirɪmeaemenɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁷ O anɪ e nánɪ nuri ŋweaé dánɪ wáf re urɪmenɪŋɪnɪ, “Gorixoxwioxɪyo mɪmeámɪ nɪseairɪ píránɪŋɪ seamenɪ anɪw ayo enagɪ nánɪ segɪ fwi yarɪgɪápɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro sanɪŋɪ nimónɪro ŋweárfɪxɪnɪ.” nurɪmerɪ ¹⁸ ipɪ Gariri imanɪpá tɪnɪ nɪpurɪná sɪŋwɪ wɪnɪŋɪnɪ. Xɪráxogwá wáu —Xɪráo xegɪ yoɪ Saimonorɪnɪ. O xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Pitaorɪnɪ. Xogwáo Adɪruorɪnɪ. Agwiaú egɪ omɪŋɪ peyɪ ápearɪgɪíwáu enagɪ nánɪ ubenɪ peyɪ nánɪ ipɪyo mamówararɪŋagɪ Jisaso e nɪwɪnɪrɪ ¹⁹ re urɪŋɪnɪ, “Agwiagwɪ nɪxɪdɪpiyɪ. Peyɪ nánɪ yarɪgɪípa áamá nionɪ nɪxɪdɪpɪrfáyɪ enɪ axɪpɪ e wirɪmeapɪsi nánɪ eaiwapiyimɪnɪ.” urɪagɪ ²⁰ agwiaú ubenɪ apaxɪ mé e nɪtɪmɪ rɪwɪyo uxɪdɪgɪsɪxɪnɪ. ²¹ O e dánɪ nurɪná sɪŋwɪ wɪnɪŋɪnɪ. Ámɪ xɪráxogwá wáu —Agwiaú Sebediomɪ xewaxowaúrɪnɪ. Wɪfo Jemisorɪnɪ. Wɪfo xogwáo Jonorɪnɪ. Agwiaú xano tɪnɪ ewéyo nɪŋweámáná wigɪ ubenɪ arɪkɪnɪŋagɪ píránɪŋɪ yadɪrɪpɪnarɪŋagɪa Jisaso e nɪwɪnɪrɪ rɪfaiwá “Nɪxɪdɪpiyɪ.” uráná ²² agwiaú enɪ anɪnɪ egɪ ewé tɪnɪ xanomɪ tɪnɪ pɪnɪ nɪwɪarɪmɪ nayoari númɪ uxɪdɪgɪsɪxɪnɪ.

Jisaso wáf urɪmerɪ sɪmɪxɪyo nanɪ imɪxɪmerɪ enɪ nánɪrɪnɪ.

²³ Jisaso Gariri pɪropenɪsɪyo amɪ amɪ nemerɪná xegɪ Judayfá rotú anɪyo dánɪ uréwapɪyemerɪ xwiyfá yayɪ wɪnɪpaxɪpɪ —Apɪ Gorixoxwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píránɪŋɪ umenɪweanɪfápɪ nánɪ rɪnɪŋɪpɪrɪnɪ. Apɪ wáf urɪmerɪ áamá pí pí sɪmɪxɪ yarɪgɪfáyo tɪnɪ uranɪ xɪxegɪnɪ imónɪgɪfáyo tɪnɪ nanɪ imɪxɪmerɪ yarɪná ²⁴ o yarɪŋɪpɪ nánɪ yanɪ niwéa nuri Siria pɪropenɪsɪyo ŋweaagɪáyɪ nɪnɪ arɪfá nɪwɪarɪro nánɪ wigɪ áamá sɪmɪxɪ xɪxegɪnɪ yarɪgɪfáyo tɪnɪ rɪnɪŋɪ xɪxegɪnɪ winarɪgɪfáyo tɪnɪ áamá imó dɪŋɪ xɪxéroarɪŋɪyɪ tɪnɪ xóxwɪ yarɪgɪfáyo tɪnɪ enɪ sɪwɪmɪ yárɪgɪfáyo tɪnɪ o tɪŋɪ e nánɪ nɪmeámɪ báná o píránɪŋɪ wɪmɪxɪyarɪŋagɪ nánɪ ²⁵ áamá oxɪ apɪxɪ obaxɪ Gariri pɪropenɪsɪyo dánɪŋɪ tɪnɪ Dekaporisɪ pɪropenɪsɪyo dánɪŋɪ tɪnɪ

Judia p̄ropenist̄yo d̄anj̄ȳf̄ t̄f̄n̄i wiḡf̄ aṅf̄ xwé Jerusalem̄ d̄anj̄ȳf̄ t̄f̄n̄i iniḡf̄ Jodan̄i rap̄áyo j̄far̄iw̄am̄in̄i d̄anj̄ȳf̄ t̄f̄n̄i ep̄f̄royf̄ nero om̄i núm̄i ux̄fd̄iḡf̄awix̄in̄i.

5

Xwiȳf̄á Jisaso d̄f̄w̄f̄yo dán̄i ur̄ewap̄iȳiṅf̄p̄i n̄án̄ir̄in̄i.

¹ Jisaso ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄iaíw̄f̄ obax̄f̄ o t̄f̄ṅf̄ e n̄án̄i b̄imiar̄iṅaḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄i d̄f̄w̄f̄ m̄iṅf̄yo n̄án̄i n̄iyoar̄i éf̄ n̄iṅwear̄i xeḡf̄ w̄iep̄sar̄iṅf̄ȳf̄ x̄fo t̄f̄ṅf̄ e n̄án̄i b̄áná ² o nur̄ewap̄iya nuri re ur̄iṅin̄iḡin̄i, ³ “Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né ‘Nion̄i n̄iḡf̄p̄i ap̄án̄ir̄in̄i.’ m̄ir̄ipa éf̄áȳf̄né, ‘Ámá ar̄ir̄á oneaip̄oȳf̄.’ yaiw̄iar̄iḡf̄áȳf̄né, Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄írán̄iṅf̄ seamen̄wean̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ⁴ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, ḡw̄f̄ ean̄ir̄i yar̄iḡf̄áȳf̄né, Gor̄ixo m̄iṅf̄ ik̄iṅw̄f̄ seam̄ir̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ⁵ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, f̄w̄f̄ mé n̄ir̄im̄ax̄in̄iro san̄iṅf̄ im̄ón̄iḡf̄áȳf̄né, Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seamen̄wean̄f̄e dán̄i xw̄f̄a n̄ir̄in̄i seḡf̄ im̄ón̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ⁶ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, aiw̄á n̄án̄i agw̄f̄ seair̄i iniḡf̄ n̄án̄i seain̄ir̄i yar̄iṅf̄pa r̄f̄a m̄ik̄ir̄o p̄írán̄iṅf̄ yar̄iḡf̄a aȳf̄ n̄án̄in̄iṅf̄ n̄iseaim̄ón̄ir̄in̄a Gor̄ixo anan̄i x̄ixen̄i seain̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ⁷ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, ámá w̄iyo w̄a wianar̄iḡf̄áȳf̄né, Gor̄ixo en̄i w̄a seawian̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ⁸ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, ámá s̄iṅw̄f̄ an̄iḡf̄e d̄án̄iran̄i, seḡf̄p̄i úf̄ám̄i d̄án̄iran̄i, d̄iṅf̄ ná b̄in̄i n̄imoro ax̄f̄p̄in̄i yar̄iḡf̄áȳf̄né, Gor̄ixo xewan̄iṅo s̄iw̄á seain̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ⁹ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, ámá m̄ix̄f̄ inar̄in̄a nuro p̄iȳf̄a w̄f̄rar̄iḡf̄áȳf̄né, Gor̄ixo aȳf̄ n̄án̄i ‘Ḡf̄ n̄iaíw̄f̄x̄in̄i.’ r̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ¹⁰ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, wé rón̄iṅf̄ Gor̄ixo e éf̄rix̄in̄ir̄i wim̄ónar̄iṅf̄p̄i x̄f̄dar̄iṅaḡf̄a n̄án̄i xean̄iṅf̄ seaik̄ar̄f̄áȳf̄né, o xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i p̄írán̄iṅf̄ seamen̄wean̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ¹¹ Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄né, nion̄i n̄ix̄f̄dar̄iṅaḡf̄a n̄án̄i ikaȳf̄w̄f̄ sear̄iro xean̄iṅf̄ seaik̄ar̄iro pí pí xwiȳf̄a yap̄f̄ seaxekw̄f̄moro seaiar̄f̄n̄áȳf̄, yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i. ¹² Eṅin̄a w̄f̄a rókiamoaḡf̄awam̄i xean̄iṅf̄ n̄iwik̄ára waḡf̄ápa ax̄f̄p̄i seȳf̄né en̄i n̄iseaik̄ára war̄f̄n̄áȳf̄, seȳf̄né aṅf̄nam̄i n̄ipeyir̄in̄a Gor̄ixo yaȳf̄ n̄iseaimori am̄ip̄i aȳa rim̄ixar̄iṅf̄p̄i seaiap̄in̄f̄a eṅaḡi n̄án̄i yaȳf̄ seain̄ipax̄f̄ȳf̄nérin̄i.

Sax̄f̄ t̄f̄n̄i w̄f̄a t̄f̄n̄i n̄án̄i ur̄iṅf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹³ “Sax̄f̄ aiw̄áyo n̄imori n̄in̄ir̄in̄áȳf̄ aw̄f̄i yar̄iṅf̄pa seȳf̄né nion̄i searar̄iṅáyo p̄írán̄iṅf̄ n̄in̄ix̄f̄d̄ir̄óná ámá n̄iyon̄i en̄i n̄iw̄wap̄iȳiro sax̄f̄ aw̄f̄i yar̄iṅf̄pa ax̄f̄p̄in̄iṅf̄ wim̄ix̄f̄r̄ix̄in̄i.

Saxí awíí yaríñpí nípuri ríxa uráwínñf imóníñánáyf aríre éáná ámf awíí imóníññoi? Oweoi, amípí wí imíxípxáf mimóníñagf nání óf e emí míwíarómóáná ámá xwíríñwí osíxayarígfáriní. Seyíné nioní seararíñáyo níníwíalíkirínáyf, saxí ríxa uráwínñf imóníñpí emí moarígfápa Goríxo ení axípi emí e seamonífaríní. ¹⁴ Seyíné ámá Goríxomí xfdípírfá nání uyíwí nímíxároro wíáníñf uyamopírfáriní. Aní díwí mññyo ikwíróníñpíññf ínímí mimóní enípi yapi seyíné ení nioní píraníñf níníxídirónáyf, ámá nýyoní sññaní e wimónípiírfáriní. ¹⁵ Ámá ramíxí nímíxároro síxí wá nímearo síxí ikwaseaararígfámani. Nímíxároro seáyí e íkwíañwíyo ñwirárararígfáriní. Seáyí e tánáyf ámá aññyo ínímí ñweagfá nýyoní wíá wókiaríñfáriní. ¹⁶ Ramíxí seáyí e ikwíaráráná ámá nýyoní wíá wókiaríñfápníñf seyíné ení ámá sññwíyo dání wé róníñf imóníro ámáyo arírá wíro nerónáyf ámá sññwí niseaníro ‘Ayí Goríxomí nixídiró nání rífa yaríñoi?’ nýyaiwíro omí seáyí e umepírfáriní.

Ñwí ikaxí níríníri éáníñpí nání ríñf náníriní.

¹⁷ Seyíné nioní nání ‘O Goríxoyá ñwí ikaxí Moseso níríní eníñpí tñní wíá rókiamoagfáwa níríro eagfápi tñní ení xwíá iwení nání bññfáriní.’ mñniawípaní. Xwíá iwení nání míbí amípí níríníri éáníñpí sñní xíxeni imóníñfá nání bññfáriní. ¹⁸ Aga nepa seararíññí. Xwíarí tñní aññna tñní sñní eníánáyf ñwí ikaxí níríníri éáníñf nípíní sñní xíxeni mimónípa eníánáyf ná bñní onímíapí ríníñf apí aiwí xwíá iwenífámani. ¹⁹ Ámá gíyí gíyíné ñwí ikaxí níríníri éáníñpí bí nání ‘Xwémani. Xwíyífá nímearípaxímani.’ nýyaiwíro ogámí nero ámá wí ení axípi ogámí epíri nání níwíwapíyirínáyf, Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí seameñweanífná e yarígfáyf nání ‘Síyíkwípiáníñf imónígfáyfáriní.’ rípiírfáriní. Gíyí gíyíné ñwí ikaxí níríníri éáníñpí xíxeni axípi nero ámá wí ení axípi epíri nání níwíwapíyirínáyf, Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí píraníñf seameñweanífná e yarígfáyf nání ‘Ámá xwé mamadírxáníñf imónígfáyfáriní.’ rípiírfáriní. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa tñní ñwí ikaxí éáníñpí mewegfáwa tñní “None ñwí ikaxí éáníñpími nixídirane e nerífnáyf wé róníñf yaríñwíni.” yaiwinarígfápi mímúropa nerífnáyf, Goríxo xwíoxíyo míméámí niseairí seameñweaníe wí ñweapírfámani.’ seararíññí.

Wíkwí wónarígfá nání uréwapíyíñf náníriní.

²¹ ‘Enífná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nurífná ‘Níwíapíñímearí ámá mípíkípaní. Ámá gíyí e nerífnáyf

xwíríxí seamepíríríní.’ uríjípí seyíné ríxa arfá níwiro níjfá imóníjoi. ²² Ayf nanf nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípkwíní nanf seáyí e nimíxírí re seararíjíní, ‘Ámá gíyí xegf ámá imónígfá wo nání wikf níwónírí míxí nurírínáyí anf e dání xwíríxí mepíríríní. Gíyí xegf ámá imónígfá womí “Díjíf mayf roxíní.” nurírínáyí opisf anfyo dání xwíríxí mepíríríní. Gíyí xegf ámá imónígfá womí “Majímajfá ikárínaríjíf roxíní.” nurírínáyí xewaníjoi xwíyífá nímeárínírí ríá aníjíf wearíjífyo ikeááripíríríní.’ seararíjíní. ²³ Ayínání Goríxo nání aiwá peaxf tímínírí nerfíná díjíf re sináná ‘Gf ámá imónígíyíf wo síní xwíyífá nímeárípaxf imóníní.’ díjíf e sinánáyí ²⁴ aiwá peaxf tarígíe mídáníjíf e nítimí nurí omí xámí píyífá níwírínímáná ámí ríwíyífó dání níbirí díxí aiwá peaxf tírfíní. ²⁵ Seyíné woxí ámá wo tfiní xwíyífá meárínípaxf imóníjánáyí xwíríxíyífó ríwáríníní nání síní óf e o tfiní nuríná anfíní píyífá wíríníríní. E mepa nerfínáyí, o xwíríxíyífó ríwáráná gapímanf xwíríxí meáríjoi e dání porisowa tfiní e ríwáráná awa gwí anfíyífó ríwárípíríríní. ²⁶ Aga nepa re seararíjíní, ‘Joxí íwí enfíyífó nání nígwí íwí enfípí tfiní xíxení níroarí míwípa nerfínáyí, aníjíf e njweánáná wí pfní níríwíáíró ríwáramopaxf mimóníní.’ seararíjíní.

Íwí inarígíápi nání uréwapíyíjíf náníríní.

²⁷ “Enfíná Moseso segf seárfawéyo njwí ikaxf nuríríná ríwamíjíf nearí ‘Meánígífpagwí ámá wí tfiní íwí minípaní.’ nurírí eanfípí seyíné arfá níwiro níjfá imóníjoi. ²⁸ Ayf nanf nerí aiwí agwí ámí bí nípkwíní nanf seáyí e nimíxírí re seararíjíní, ‘Ámá nfní gíyí gíyí apíxí wímí “Nioní í tfiní íwí inípaxoníríní.” yaiwímínírí nání sínjwí íwí níwínírínáyí, o ríxa díjíf tfiní íwí inaríjii.’ seararíjíní.” uríjínígíní.

²⁹ O ámá ayf díjíf oeyíronípoynírí re uríjínígíní, “Segf sínjwí wíyíjii ‘Íwí apí eí.’ ríránáyí sínjwí e rírífíyí níyorí emí morfíní. E nínrónáyí rfníjíf xwé níseainíríjíf aiwí Goríxo ríá aníjíf wearíjífyo seakeááraná rfníjíf seainímínírí enfípfníjíf seainínfámaní. Sínjwí wíyíní anípá nímónírínáyí ayf nanf menjagí aiwí joxí síní sínjf urfá enjagí nání ayf ananíríní. ³⁰ Díxí wé onamíjúnú tfiní íwí nání íeapá sinánáyí ‘Goríxo gf wará nírní ríá aníjíf wearíjífyo níkeáárinígíní.’ níyáiwírí wéú níwákwínírí emí morfíní. E nínrínáyí rfníjíf xwé nísinírí aiwí rfníjíf Goríxo ríá aníjíf wearíjífyo síkeááraná sínímínírí enfípfníjíf sínínfámaní. Wé wúní níwákwínírínáyí ayf nanf menjagí aiwí joxí síní sínjf urfá enjagí nání ayf ananíríní.

Apixí emi moarigítapi nání uréwapiyinjí nániríní.

31 “Enjíná Moseso ñwí ikaxí nírírí ríwamíñjé re eañiniginí, ‘Ámá go go xegí xiepímí “Emí omómíní.” nìyáiwírínáyí ámá níní “O apixímí ríxa emí moñoí.” yáiwipírí nání payí wína nimíxírí míní wiowárfwíniginí.’ Moseso ríwamíñjé nanjé e nírírí eañí aiwí ³² agwí nioní ámí bí nípíkwíní nanjé seáyí e nimíxírí re seararíñjíní, ‘Go go xegí xiepí xámí meanjé ámá wo tñní íwí bí minaríná emí nímorínáyí í ámá womí níméánírí aí xámí nímearí emí moñoýá ðíñfyo dání íwí inaríñjít. Go go apíxí wa nímearo emí mogíímí nímearínáyí ayí ení í tñní íwí inaríñjít.’ seararíñjíní.

Síñá tññé e dáníñjé rarigítapi nání uréwapiyinjí nániríní.

33 “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñjé rípi nearí re uríñiniginí, ‘Seyíné woxí woxí síñáyo árixá nìwirí “Síñá ro ñweañe dání ríraríñjíní.” nuríríná yapí bí murípaní. E nuríríná Goríxoyá síñwíyo dání axípi érixíní.’ Ríwamíñjé e nurírí eañípi seyíné aríá nìwiro nífá nimónírí aiwí ³⁴⁻³⁵ agwí nioní ámí bí nípíkwíní nanjé seáyí e nimíxírí re seararíñjíní, ‘Xwíyá bí níríríná síñá tññé e dání mírípa érixíní. Anjína ayí Goríxoyá íkwíñwí éf ñweaní nání imóníñagí nání e dání xwíyá “E ríraríñjíní.” mírípa érixíní. Xwífárí ení ayí Goríxoyá síkwí tñní xwíríñwí nosaxírí ñweañírí eñagí nání xwíá rírí eñe dání xwíyá “E ríraríñjíní.” mírípa érixíní. Jerusaremí ayí anjé míxí ináyí Goríxoyá eñagí nání anjé apímí dání ení murípa érixíní. ³⁶ Díxí ðíñfyo dání dífá wíyi pípíto onjé werí apíá wenjé werí epaxí mimóníñagí nání “Gí mñjé ríyímí dání ríraríñjíní.” wí murípa érixíní. ³⁷ Píné nuríríná sa “Oyí.” urírí “Oweoí.” urírí xixení érixíní. Wíní nìra nurí “Síñá tññé e dání ríraríñjíní.” nurírínáyí, ríxa Oboýá ðíñfyo dání yaríñoí.’ seararíñjíní.

Xixe eánarigítapi nání uríñjé nániríní.

38 “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nuríríná ríwamíñjé nearí re uríñjépi, ‘Ámá wa seyínéyá womí síñwí pírí seauyíkíaná seyíné ení wayá womí síñwí pírí uyíkiríñí. Wa seyínéyá womí manjé pírí seayíreááná seyíné ení wayá womí pírí uyírearíñí.’ nurírí eañípi seyíné aríá nìwiro nífá imóníñoí. ³⁹ Ayí nanjé nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípíkwíní nanjé seáyí e nimíxírí re seararíñjíní, ‘Míxí seyíné seaíaná seyíné xixe míwipaní. Ámá wo marípíñwíyo iwíñjé reááná xíomí ení meá ámí bí tñní reámínírí yaríná xe oneanírí marípíñwí mídání wímíxíríñí. ⁴⁰ Ámá wo xwíríxí nírímerí díxí soríá rírápímínírí yaríná xílo xe

oniráp+n+rí s+ñwí n+w+n+rí iyá nípání méú ení m+ní wirí+ní.
 41 Porisí woraní, gapímaní woraní, “Nígwí nání marfá, joxí saní n+n+ráp+rí n+gí saní rípi n+meámí aní apimí nání nuií.” ríráná “Nígwí meámí imorí n+meámí um+n+ré+ní?” m+yaiwipani. Aní xfo r+rí+pimí n+rémorí aiwí “Ámí aní bimi nání ananí n+meámí oruim+ní.” urí+rí+ní. 42 Ámá wo amípi nání xegí dñí n+yaiwirí r+xñí rírí+píyí sa m+ní wirí+ní. Ámá wo “Amípi wí nioniyá rfwéná siapímfa nání joxiyá niapetí.” ríránáyí “Men+ní.” murípaní. Sa m+ní wirí+ní. seararí+ní.

*“Xewí imónigfáyí nání dñí sipí seáwinigí+ní.”
 uréwapíyí+nání+ní.*

43 “Ení ná Moseso segí seárfawéyo ñwí ikaxí nurí+ríná rfwamíñí nearí re uríñípi, ‘Ámá díxíyoyí dñí sipí síw+nigí+ní.’ nurí+ní eanípi seyíné arfá n+wiwo níjfa imóníñoí. Xwíyfa rípi, segí ámináowa rígfápi ‘Xepíxepá rónigfáyí tñí wíkfí tñí iní+rí+ní.’ rígfápi ení seyíné ríxa níjfa imóníñoí. 44 Ayí e nerí aiwí nioní ámí bí nípíkwí+ní naní seáyí e nímíxírí re seararí+ní, ‘Díxí xepíxepá rónigfáyí nání dñí sipí síw+nigí+ní. Ámá xeaníñí seaikárarígfáyo naní wí owímeaní+rí Goríxomí ríxñí urí+rí+ní. 45 Seyíné e nerínáyí, nepa niaíwí segí ápo Goríxoyá niaíwíyí+néníñí imóníñoí.’ seararí+ní. Ayí rípi nání seararí+ní. Xewaníñoýá dñí tñí ámá sipí ayo tñí naní ayo tñí sogwí wanarí+rí+ní. Iníá ení oyá dñí tñí wé rónigfá ayo tñí wé mírónigfá ayo tñí eaaríñí+rí+ní. O ‘Ámá sipí ayo aiwí iníá wearí sogwí waní+rí mepa oení.’ yaiwiaríñímaní. Seyíné o xegí niaíwíyí+né enagí nání ámá segíyo tñí xepíxepá rónigfáyo tñí aiwí Goríxo yaríñípa axípi wéyo merí+ní. 46 Seyíné ámá dñí síxí seayígfáyoni dñí sipí n+wirónáyí, ‘Nene e yaríñagwí nání Goríxo yayí n+neairí amípi ayá tñí bí neaiapí+nfárí+ní.’ ríyaiwiaríñoí? Oweoí! Ámá takísí nání nígwí n+nearápí+ríná xíxeni m+nearápí bí fwí nearáparígfáwa axípi dñí síxí uyígfáyoni dñí sipí n+wiwo nání ‘Goríxo amípi ayá tñí bí m+ní winfárí+ní.’ yaiwiaríñwáraní? Oweoí! 47 Ámá díxíyoni óf e sñwí n+w+n+rí yayí n+wirínáyí, ‘Ámá wí yarígfáyí tñí xíxeni mímóní múroaríñwí+ní.’ ríyaiwinaríñoí? Oweoí! Ámá Goríxomí míxí+dípa yarígfáyí aí axípi seyíné yarígfápa ení e yaríñagfa nání e m+yaiwipani. 48 Ayínání segí séno, anínamí ñweaño wé róníñí nímóní+ní ámá naní ayo tñí sipí ayo tñí aí dñí sipí n+wirí naní wiaríñípa seyíné ení axípi e wirí+ní.

6

Arirá n̄iwiríná epax̄p̄i n̄áni uréwap̄iyin̄í n̄ánir̄ini.

¹ “Seȳné ‘Nan̄í owiim̄ini.’ n̄iyaiwiríná áamá s̄iḡw̄f̄ n̄isean̄iro weȳf̄ seamep̄r̄i n̄áni wiḡf̄ s̄iḡw̄f̄ aniḡfe dán̄i m̄iwipan̄i. Seȳné e nerónáȳf̄, séno, an̄fnami ḡwean̄o r̄f̄wéná ayá t̄ḡf̄ wí seaiap̄in̄f̄amani. ² Ayin̄áni ‘Uyípeaȳf̄yo arirá n̄iwir̄i r̄ip̄i m̄ini owim̄ini.’ n̄iyaiwirínáȳf̄, áamá sip̄i er̄i nan̄í er̄i yariḡf̄áȳf̄ áamá s̄iḡw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ onim̄époȳin̄r̄i wiḡf̄ áamá wom̄i ‘Pékák̄f̄ n̄ira x̄ami n̄imeat.’ nur̄ir̄i óf̄ erani, rotú an̄f̄yorani, yariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. Nioni nepa searariḡini. Áamá weȳf̄ numer̄ínáȳf̄ aȳf̄ wiḡf̄ wimónariḡip̄i r̄ixa meariḡaḡf̄a n̄áni r̄f̄wéná Gor̄ixo ayá t̄ḡf̄ b̄i wim̄in̄r̄i en̄f̄p̄i meap̄r̄f̄amani. ³⁻⁴ ‘Uyípeaȳf̄yo arirá n̄iwir̄i r̄ip̄i m̄ini owim̄ini.’ n̄iyaiwirínáȳf̄, wé núkaun̄i t̄f̄ni m̄iwipan̄i. Ná wún̄i t̄f̄ni ín̄imi ikwisóf̄rix̄ini. Ín̄imi e n̄iwirínáȳf̄, ápo Gor̄ixo s̄iḡw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄f̄wéná yaȳf̄ n̄iseair̄i am̄ip̄i ayá t̄ḡf̄p̄i x̄fo seaiap̄im̄in̄r̄i yar̄iḡp̄i anani n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄ini.

Gor̄ixomi r̄ix̄in̄í nur̄ir̄iná ur̄ipax̄p̄i n̄áni uréwap̄iyin̄í n̄ánir̄ini.

⁵ “Seȳné r̄ip̄i en̄i Gor̄ixomi x̄wiyf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná áamá sip̄i r̄ir̄i nan̄í r̄ir̄i yariḡf̄áȳf̄ áamá s̄iḡw̄f̄ n̄inan̄iro weȳf̄ onim̄époȳin̄r̄i ge ge áamá obax̄f̄ t̄ḡf̄ e rotú an̄f̄yorani, óf̄ osisagw̄f̄yorani, éf̄ n̄iroro Gor̄ixomi x̄wiyf̄á r̄ir̄im̄f̄ wiariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. Nioni nepa searariḡini. E yar̄iná áamá s̄iḡw̄f̄ n̄iw̄in̄iro weȳf̄ numer̄ínáȳf̄ aȳf̄ wiḡf̄ wimónariḡip̄i r̄ixa meariḡaḡf̄a n̄áni r̄f̄wéná Gor̄ixo ayá t̄ḡf̄ b̄i wim̄in̄r̄i en̄f̄p̄i meap̄r̄f̄amani. ⁶ Seȳné Gor̄ixomi x̄wiyf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná re éf̄rix̄ini. D̄ix̄f̄ an̄f̄yo ín̄imi n̄ip̄awir̄i ówan̄f̄ n̄iyar̄im̄aná d̄ix̄f̄ ápom̄i ín̄imi dán̄i r̄ir̄im̄f̄ wir̄f̄ini. Seȳné ín̄imi dán̄i ner̄f̄náȳf̄, Gor̄ixo s̄iḡw̄f̄ n̄isean̄ir̄i r̄f̄wéná am̄ip̄i ayá t̄ḡf̄ x̄fo seaiap̄in̄f̄ap̄i anani n̄iseaiap̄in̄f̄ar̄ini. ⁷ Gor̄ixomi x̄wiyf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná áamá Gor̄ixo n̄áni maj̄f̄áȳf̄ om̄i x̄wiyf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná ayá wí n̄ira nuro ‘Nene e ner̄f̄náȳf̄, Gor̄ixo ar̄f̄a neain̄iḡoi.’ n̄iyaiwiro yariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. ⁸ Seȳné am̄ip̄i wí n̄áni d̄f̄w̄f̄ n̄ikeamón̄iro s̄ini seḡf̄ séno Gor̄ixomi yar̄iḡf̄ m̄iwipa en̄áná o r̄ixa x̄ami n̄ij̄f̄a imóniḡaḡf̄i n̄áni Gor̄ixo n̄áni maj̄f̄áȳf̄ yar̄iḡf̄ ayá wí n̄iwia nuróná yariḡf̄ápa mepa éf̄rix̄ini. ⁹ Gor̄ixomi x̄wiyf̄á r̄ir̄im̄f̄ n̄iwiríná re ur̄f̄rix̄ini, ‘Neḡf̄ ápox̄ini, an̄fnami ḡwean̄ox̄ini, “Áamá n̄f̄ni jox̄ini ḡw̄f̄áox̄i en̄aḡf̄i n̄áni wéyo or̄im̄époȳi.” neaimónar̄ini. ¹⁰ “Jox̄i x̄wiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄ineair̄i neameḡwear̄f̄a n̄áni oimón̄ini.” neaimónar̄ini. An̄fnami am̄ip̄i jox̄i “E oépoȳi.” simónariḡip̄i n̄áni yariḡf̄ápa nene “X̄w̄f̄a r̄ir̄im̄i en̄i ax̄p̄i e oyaneȳi.” neaimónar̄ini. ¹¹ Agw̄i s̄f̄a r̄iyi

aíwá nani nani neaiapei. ¹² Ámá nene íwí neaíáyo yokwarímí wiiaríjwápa joxi eni nene yokwarímí neaii. ¹³ Ámá wí ení eánigíárífaníri iwamíó owíwapíyípoyníri síjwí míneanípaní. Obo mímíwíakí neainigíníri awí neameñweárixíni. [Xwioxíyo míméámí níneairí píraníjé neameñweapaxoxi imóníri ení síxí eánipaxoxi imóníri ikínipaxoxi imóníri enjoxi, íníná ayí joxíni enjagi nání raríjíní. “E e imóníwínigíní.” neaimónaríní.] Goríxomí ríxíjé nuríríná e uríírixíni. ¹⁴ Seyíné ámá wí íwí sealíáyo yokwarímí wíánáyí, séno Goríxo, anínamí ñweaño seyínéyá ení yokwarímí níseaiíníjoxi. ¹⁵ E nerí aí íwí sealíáyo yokwarímí míwípa eánáyí, segí séno ení seyínéyá yokwarímí seaiínímeníjoxi.

Aiwá ñwá níjwírárínírná epaxípi nání uréwapíyíjé náníríní.

¹⁶ “Seyíné aíwá ñwá níjwírárínírná ámá sípí ero naní ero yarígíáyí símí níyímiro yarígíápa mepa éríxíni. Ayí ámá síjwí níraníro símímaní síyó xenáná ayí re yaiwípíri ‘O aíwá ñwá ñwíráríníjoríani?’ oyaiwípoyíníri emearígíápa mepa éríxíni. Nioní nepa re seararíjíní, ‘Ayí ámá weyí onímépoyníri e nero wigí wimónaríjépi ríxa ámá weyí uméagía nání ayá tíjé ríwéná wimíníri enípi wí meapírfámani.’ seararíjíní. ¹⁷⁻¹⁸ Seyíné aíwá ñwá níjwírárínírná ámá ‘O aíwá ñwá míñweañoríní.’ yaiwípíri nání dá komíxí níniro símímaníyo wayí níróniro éríxíni. Seyíné yumí e nerínáyí, segí séno Goríxo síjwí níseaníri ríwéná yayí níseairí ayá tíjépi bí míní níseaiapínírní.

Amípi ayá tíjépi anínamí otípoyíníri uréwapíyíjé náníríní.

¹⁹ “Xwá tíyo amípi ayá rímíxaríjépi wí ípíkwiýí xwíríá ikíxerí wí nígiyí kirí wí ríweaxwí imóníro níkwirí nípáwiro íwí mearo epaxí enjagi nání wíní wíní nání díjé nímore nímeaayiro mítípa éríxíni. ²⁰ Seyíné Goríxoyá síjwíyo dání wé róníjé nímore yumí ámáyo arírá níwirínáyí ayí seyíné amípi ayá tíjépi anínamí awí eámeámíníjé yáraríjoxi. E ípíkwiýí wí xwíríá ikíxerí nígiyí kirí ríweaxwí imóníro níkwiro nípáwiro íwí mearo epaxí mímóníni. ²¹ Segí amípi naní ayá rímíxarígíápi xwá tíyo wenánáyí ayí xwá tíyo nání díjé mopírfáriní. Anínamí wenánáyí ayí e nání díjé mopírfáriní.

“Síjwí uyíwíníjé imóníni.” uréwapíyíjé náníríní.

²² “Segí síjwí ayí uyíwíníjé imóníni. Síjwí tíni píraníjé naníro wé róníjé nerónáyí díjé naníni aumaúmí níniro segí xwioxíyo wíáníjé seaókíaríní. ²³ E nerí aí segí

sijwíyo dáni íwí nání nanírónáyí segí dñí xwioxíyo sfáníñí yimíxárinaríñoi. Dixí xwioxíyo wífaníñí ónínípi sfá niyimíxírínáyí ayí aga sfá xaíwíníñí yimíxárinaríñoi.

Aiwá tñí aikí tñí nání ududí winaríñí nání uréwapíyíñí náníríní.

²⁴ “Ámá wo ámá waúyá xináíníñí nimónírí omíñí wiipaxí meníní. E nerínáyí wíomí dñí síxí nuyirí wíomí dñí peá nímorí nerí wíomí píraníñí ayá tñí níxídirí wíomí peayí níwianírí eníñoi. Seyíné nígwíyíyá omíñí wiíaríñíníñí nimóníro ‘Nígwí wí mínímúropa oení.’ niyaiwirínáyí, Goríxoyá omíñí wiíaríñí woxíníñí imónípaxí meníní.

²⁵ Nioní re seararíñíní, “Aríge píraníñí ñweanréwíní?” mírípa nero aiwá tñí iniígí tñí nípírí nání ududí mepa ero iyíá aikí amípi waráyo yínípírí nání ududí mepa ero éríxíní.’ seararíñíní. Ayí rípi nání seararíñíní. Segí dñí jáyí aiwá nání moarígíyá seáyí e imónírí wará jáyí ení aikí yínarígíyá seáyí e imónírí enagí nání seararíñíní.

²⁶ Seyíné íñí nání dñí mópoyí. Íñí aiwá íwíá urírí aiwá mirí aníyo awí eámeámí yárirí mepa yarígíá aiwí segí séno Goríxo, anínamí ñweaño nímerí aiwá míní wíaríñíríní. Seyíné ‘Íñowa neamúroñoi.’ riyaiwíaríñoi?

Oweoi. ²⁷ Seyíné woxí, ‘Sepiá ámi bí oimónímíní.’ niyaiwirí ududí éoxí sepiá ámi bí imónaríñírání? Oweoi. ²⁸ Seyíné apí aí wí mepaxí imóníñagí nání aikí nání pí nání ududí yaríñoi? Ará adowayí amíyo enínáina nání dñí mópoyí. Aníñí miní iyíá óf earí aikí yírí yaríñírání? Oweoi.

²⁹ E nerí aí nioní re seararíñíní, ‘Enína negí míxí ináyí Soromono níknírí okiyíá nífnísáná adowayí apí tñí xixení mimóníñínigíní.’ seararíñíní. ³⁰ Goríxo adowayí tñí aráyo —Ará agwí eníyo ananí níyoaro sfá wíyímí ríá ikeaáripíríáríní.” uríñínigíní. Wíepísaríñíyí “Goríxo ará nání ayá sfwí muroaríní.” oyaiwípoyínírí Jísaso e nurírí re uríñínigíní, “Oxí apíxíyíné, Goríxomí dñí onímíapí íkwíroarígíáyíné Goríxo adowayí tñí aráyo okiyíáníñí yaríñagí nání soyíné ení anípaxí aikí e seayíríníáríní.

³¹ Aiwá tñí iniígí tñí pí naníréwínírí ududí mepaní. Aikí ení pí yínaníréwínírí ududí mepaní. ³² Émáyí, ámá Goríxo nání majíyáyí apí nípiní nání aníñí miní nero meaaníro yarígíáríní. E nerí aí segí séno, anínamí ñweaño seyíné apí nípiní nání seainaríná o ríxa níjía imóníñagí nání seyíné axípi e mepa éríxíní. ³³ Amípi apí meámínírí nání mepa erí ‘Wé róníñí Goríxo yaríñípi nioní oimónímíní.’ niyaiwirí erí Goríxo xwioxíyo míméámí níneairí neameñweaníe páwirí nání amípi xío wimónaríñípi erí nerínáyí, Goríxo ananí apí

nipini nisiiníáriní. ³⁴ Ayínáni ‘Wíáriná aikí pí yínirane aiwá pí nírane yaníwáraní?’ nīyaiwiro ududí mepaní. E neríná ududí sáá wiyimí epíríáyí tñní nawíní axínáni níkumíxíro ayá wí ududí yariñoí.

7

Píne meararigíá nání uréwapiyinjí nánirini.

¹ “Gorixo seyíné ení xwiyíá seamearínigínirí ámá wíyo xwiyíá mumearipa éríxini. ² Seyíné ámá wíyo xwiyíá umeararigíápa Gorixo ení xwiyíá seamearíníáriní. Seyíné ríá tñjí numearírínáyí, Gorixo ení ríá tñjí seamearíníáriní. ³ Seyíné ‘íwí amípí e mepaní.’ urigíápimi dání Gorixo apimí dání xwiríxí seameníáriní. Joxiyá íwí yariñjípí síñwíyo írítóníñjé wenagí aiwí misékínaríñagíníñjé díxí ámá imóníñjé wo íwí onímíápi yariñjípí síyikwíníñjé ñweañagí pí nání wínaríñjírini? ⁴ Íkíá írító díxí síñwíyo wenáná díxí ámá imóníñjé woyá síñwíyo síyikwí ñweañagí níwíníro aríre ‘Orímeámíni.’ uraríñjírini? ⁵ Joxí nanjé erí sípí erí yariñoxini, joxiyá ení írító urí wenjípí xámí emí nímamónímáná síñwí píráníñjé níwínirí oyá síñwíyo wenjípí ení ananí emí umamoríini. ⁶ “Segí memiá odípí xwiríñwí osaxípíríxini odípí yariñe xwíá e mítarígíápa xwiyíá nanjé Gorixoyá ení ámá ‘Ayí pí pínéríani?’ yaiwiarígíáyí aríá níwiri aí ríwímíni mamopíríxini murípa éríxini. Síwí síwí nearopíríxini amípí nanjé míni mīwiarígíápa xwiyíá Gorixoyá ámá aríá mīwíáyí xeaníñjé seaiapíríxini murípa éríxini.

Gorixomi rixinjé uríríxini uréwapiyinjé nánirini.

⁷ “Seyíné Gorixomí yariñjé níwiro segí seaimónaríñjípí nání rixinjé uráná o ananí míni seaiapíníáriní. Rixinjé nurirí amípí wí o tñjí e dání píáníñjé neríná ananí meapíríáriní. Rixinjé nurirí wá e nírómáná wakwí óránáníñjé éáná Gorixo ananí aríá nísirí añjé ówanjíníñjé seaíkwíiníáriní. ⁸ Ayí rípí nání seararíini. Ámá nñní gíyí gíyí yariñjé níwiri wígí wimónaríñjípí nání Gorixomí rixinjé nurírínáyí ananí mearígíáriní. Yariñjé níwiri Gorixo tñjí e dání píáníñjé nerínáyí ananí mearígíáriní. Yariñjé níwiri Gorixoyá wá e éf nírómáná wakwí óránáníñjé éáná o ananí añjé ówanjíníñjé wíkwíiaríñjírini. Ayínáni ananí Gorixomí yariñjé wiayíríxini. ⁹ Seyíné re éf ñwíxapígíáyíné woxí díxí íwo aiwá nání rixinjé ríráná xenwí síñá renjáyí nímeari meaiaríñjírani? Oweoí! ¹⁰ Díxí íwo peyí nání rixinjé ríráná sídírfé renjé nímeari meaiaríñjírani? Ayí ení ananímani. ¹¹ Seyíné íwí néra warígíáyíné aiwí segí niaíwí rixinjé searáná

amípi awiaxíyí miní wiarígíárini. E nerí aí segí séno, anínamí ηweanoyí anípaxírini. Gíyí gíyí rixini uráná amípi nanípi ananí miní winígini. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaiípoýí.’ nýaiwirínáyí, seyíné ayo ení axípi e wiiríini. Nwí ikaxí Moseso níriri eanípi tñni xwíyá wá rókiamoagíáwa níriri eagíapi tñni api e riniηagi nání rariηini.

Íwí iníηyáú nání uréwapíyini nánírini.

¹³⁻¹⁴ “Íwí onígí iníηyíkwínimi páwianiro éríxini. Ayí rípi nání searariηini. Íwí ríwéná Goríxo xeaníηí winífa nání iníηyí óf xwé iníηagi nání ámá obaxí Goríxo nání dñí mímó ayimi nípáwiro wigí dñí tñni néra waríηo. Ayínáni seyíné óf Goríxo ríwéná dñí aníηí íníná ηweapírífa nání seaiapínífa nání onígí iníηyíkwínimi páwipírí nání aníηí miní o riniηipimi nixídíro éríxini.

“Ámá íkíáníηí imóniηo.” uréwapíyini nánírini.

¹⁵ “Mimóní wá rókiamoarígíáwa wigí dñí iníminiyí síwí sayí sí roariηí yapí nimónimáná aiwí seyíné tífamini nibíríná sipísipí yapíniηí awayini yarígíápa nimónimi seaiηeapíríárini. Ayínáni siηwí tñni eríini. ¹⁶ Seyíné íkíá naní wéna níniríná ‘Ana nanínarini.’ ríro sipí wéna níniríná ‘Ana sipínarini.’ ríro yarígíápa sipí imóniηí mimóní wá rókiamoarígíáwa yarígíápi níniríná ‘Yapí ríneaiwapiyaríηo? Nepa Goríxoyáowamani.’ yaiwíríxini. Ámá yapí seyíné seaiwapiyaníro bíáyí ekíríkwíniηí imóniηo. Wainí sogwí ekíríkwíyo darígíáraní? Oweo! Íkíá pikí sogwí enwíxíyo darígíáraní? Oweo! ¹⁷ Rípi ení axípirini. Íkíá naníyí sogwí naní wearíηírini. Sipíyí sogwí sipí wearíηírini. ¹⁸ Íkíá naníyí sogwí sipí wepaxí mimónini. Sipíyí sogwí naní wepaxí mimónini. ¹⁹ Íkíá nñni sogwí naní mívéyí nídikáriro rífa ikeaarígíárini. ²⁰ Ayínáni seyíné íkíá sogwíyo níniríná níjía imónarígíápa sipí imóniηí mimóní wá rókiamoarígíáwa yarígíápi níniríná ‘Goríxoyáowamani.’ yaiwíríxini.

Goríxo “Joxí nání nioni majíárini.” uriniηini uréwapíyini nánírini.

²¹ “‘Ámá Jisasomi “Ámináoxini, Ámináoxini” urarígíá nñni xegí xano, anínamí ηweano xwioxíyo míméamí nerí píraníηí umenηeané páwipíríárini.’ mýaiwipani. Ámá xífo wimónariηípi xídarígíá gíyí gíyí, ayíni nípáwiro ηweapíríárini. ²² Sífa Goríxo ámá nýoni mí ómómíximí eníáyimi ámá obaxí re nírariηíríárini, ‘Ámináoxini, Ámináoxini, nene yoí joxiyáyo dání xwíyá

wfá rókiamoagwárini.’ niniriro ‘Yoí joxiyáyo dáni imfó mîxí umáinowáragwárini.’ niniriro ‘Yoí joxiyáyo dáni emîmf obaxí wíwapiyagwárini.’ niniriro epírfá enjagi aiwí 23 ámá niyíyá síñwí anigíe dáni re urimfárini, ‘Seyíne nánini nioní nîjáfá wí mimóninini. Ríkikíríó yarígíáyíne nioní pínini niniwiárimí úpoyí.’ urimfárini.

Anj mirarigfíwaú nání uréwapiyiní nánirini.

24 Ámá gíyí gíyí nioniyá xwíyáfá rîpí aráfá nínirí xixeni e nínixídírínáyí ayí ámá síñá anj nímíríná dîñí pírániní neñwiperí xwíá nímiga nîwerí síñá píará ínîmí yapíninínamí dání síñá píará anj mîrínfápi e dání níkkíróga nîyapírí mîrarínóniní imóniní. 25 Iniá earí inígí waxí xwé weapírí ríwípí erí nerí aiwí anjwá síñá ínîmí yapíninínamí dání níkkíróga yapíniní nání mîkwierómioanínigini. 26 Ámá gíyí gíyí xwíyáfá nioní rarínápi aráfá níniró aí xixeni mepa nerínáyí ayí ámá síñá anj nímíríná majímájí níkarínirí iníkíyo seáyí e dání síñá níkkíróga nîyapírí mîrínóniní imóniní. 27 Iniá earí inígí waxí weapírí ríwípí erí yaríná anjwá níkwierónowirí ríwí nîra píeróniní.” Jisaso e nurírí 28-29 xwíyáfá apí nîpíní rîxa nîra nútsáná enáná ámá e epíroyí egíáyí o ñwí ikaxí eáninípi mewegíáwa uréwapiyarígíápa muréwapiyí néní tîñóniní uréwapiyarínagí nání ududí néra ugíawixini.

8

Peyiyí imóniní womí nanj imixiní nánirini.

1 Jisaso nuréwapiyísáná dífwí mîñíyo dání weaparíná oxí apíxí niaíwí obaxí númí weaparíná re enínigini. 2 Ámá peyiyí imóniní wo nîbirí nîwímearí mîñí xwíáyo níkwírorí re uríniní, “Ámínáoxini, joxí nioní nání ‘Nanj owimíximini.’ nîyaiwiríná ananí nanj nímíxipaxoxirini.” uríagi 3 Jisaso wé íeapá nîwirí seáyí e nîwikwiárirí “‘Joxí nanj oimónini.’ nímónariní. Ríxa nanj imónei.” uráná re enínigini. Peyiyí imóniní nanj imóníagi 4 Jisaso re uríniní, “Joxí nioní nanj simíxíáyí nání amíná nurí ámáyo áwanj murípaní.” nurírí ámá o Moseso eníná ñwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaniní áwanj nura emenínirí e nurírí ámí re uríniní, “Amíná apaxípániní imónígíáwa tîñí e nání nurí womí síwá nîwinírí nanjwí rídíyowá nání negí aríó Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí mîní wíríxiní. Goríxo nání rídíyowá síarírí joxí nanj imónípi nání áwanj rírí oenírí mîní wíríxiní.” uowárinínigini.

Porisí woyáyí womi naní imixíhí nánirini.

⁵ O aní yoí Kapaneamíyo rémóána wauyí porisí áminá imónihí wo níwímeari wauní rixihí nuriri ⁶ re urihinigini, “Ámínáoxini, gí inókínihí nimóniri omihí niariho ení nini síwímí neri níweri rínihi xwé winarini. Anani naní imixiréini?” uríagi ⁷ Jisaso re urihinigini, “Ananirini. Nioni nuri naní imiximíni.” uríagi aí ⁸ porisí áminá imóniho re níyaiwiri “Porisí wa nioni ínimí nurínihi pa símixíyí eni Jisasomi ínimí wurínihi.” níyaiwiri re urihinigini, “Ámínáoxini, nioni áamá wé rónihí joxi tñi xixeni mimónihagi nani joxi gí aníyo íwiapíaxí mimónini. E neri aí joxi re dání ‘O naní oimónini.’ ráná gí omihí niariho naní imóninihoi. ⁹ Ayí rípi nani seararihini. Nioni eni áamá omihí ‘Ayí ayí ei.’ nírarígíawami ínimí wurínihi. Nioni eni porisí wa ínimí nurínihoi. Womi ‘Joxi aní uí.’ uráná sa anani aríá nínihi waríhírihi. Womi ‘Bei.’ uráná sa xixeni baríhírihi. Gí inókínihí niarihi womi ‘E ei.’ uráná xixeni yaríhírihi.” uríagi ¹⁰ Jisaso aríá e níwiri nani ududí neri áamá xíomi númi warígíayo níkinimóniri re urihinigini, “Isireriyíné woxi áamá ro dihi seáyi e nínikwírori yaríhi pa xixeni e dihi nínikwíroaríhagi síhíwí raníhírihi. ¹¹ Nioni re seararihini, ‘Áamá Goríxo xegíyí xwioxíyo mímeámí neri píraníhí umenweanána éamá obaxí sogwí íwiaparíhímihi hweagíyí tñi sogwí wearíhímihi hweagíyí tñi níbiri segí aríowa Ebíríamo tñi Aisako tñi Jekopo tñi nawíni ani níhwearo aiwá nípíríárihi. ¹² E neri aí Isireriyíné, Goríxo anípaxí xwioxíyo mímeámí níseairi seamenweapaxíyíné Goríxo menweaníe dání síá yinihími seamoaiána e dání mímenihíwí ayíkwí mísearíníá enagi nani hwi earo naní síwí ríkwíniro epíríárihi.’ seararihini.” nuriri ¹³ wauyí porisí áminá imónihomi re urihinigini, “Dixí aní uí. Joxi ‘O e epaxorini.’ níniaiwiri dihi níkwíroaríhípi xixeni ríxa oimónini.” urowáraná axína xegí omihí wíariho ríxa naní imónihinigini.

Pitaomi xíneagwími naní imixíhí nánirini.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá aníyo nípáwiríná weníhí éyíwínihinigini. Pitaomi xíneagwí wará ríá pírí wíarihíagi íkwíahíwíyo sá riyí weníagi níwínihi ¹⁵ wé seáyi e ikwíaráná re eníhigini. Ríá pírí pñi wíaráná níwiápínihi meari Jisasomi aiwá níxeri winíhigini. ¹⁶ Ríxa sogwí wéaná áamá e dáníyí wigí áamá imíó dihi xixéoaríhíyí obaxí o tñi e níméra níbiri wáraná oyá xwíyíá tñi míxí umáinowárayiri símixíyí nini eni píraníhí imímixímí eri eníhigini. ¹⁷ Goríxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí Aisaiayí ríniho áamá

xegí xiáwowayá xwíta piaxíyo dání iwiaroníto nání xwíyíta nírírí eaní rípi, “Xewaníño negí simíxíyí tñní uraní tígíáyí tñní naní imímíximí enfáríní.” ríñpí ríxa xíxeni imóníní nání Jisaso e eníñigíní.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígíta náníríní.

¹⁸ Jisaso ámá oxí apíxí obaxí omí ikwíkwierí wiaríñagíta níwínírí xegí wiepísaríñowamí sekaxí re uríñínigíní, “None ipíwámí járíwámí dání xemoaní nání ewéyo píxemoánípoi.” uraríná ¹⁹ ñwí ikaxí eáníñpí mewegíáyí wo níbírí re uríñínigíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, aní amí gímí gímí nání úaná nioní númí ríxídímemfáríní.” uríagí ²⁰ o re uríñínigíní, “Síwí sayí sá weníta nání síñá siríríktí tññíríní. Iní ení sá weníta nání níníní tññíríní. E nerí aí ámá imóníñáoní sá wémíta nání aní wí meníní.” uríñínigíní. ²¹ Xegí wiepísaríñíyí amí wo re uríñínigíní, “Ámínáoxíní, gí ápo tñní nínweanísáná o ríxa péaná xwíta níweyárímoní númí ríxídímemíta nání ananírání?” uríagí aí ²² Jisaso ámá xíomí díní míwíkwíroarígíáyí nání re uríñínigíní, “Xegí píyí wía xwíta weyárírxínírí síñwí níwínírí nioní númí níxídei.” uríñínigíní.

Ipi imeamíkwí yaríñpí samíñf imíxíñf náníríní.

²³ E nurímí ewéyo píxemoánáná xegí wiepísaríñowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání nímeámí waríná re eníñigíní. ²⁴ Ríwípí xwé nerí inígí imeamíkwí neríná ríxa ewépa míwíarómínírí yaríñagí aiwí Jisaso sá maiwí weñagí ²⁵ wiepísaríñowa nuro saiwíarí níwiro re urígíawixíní, “Ámínáoxíní, ríxa níneamíwíaropaxíríní. Arírá neaí.” uríagíta ²⁶ o re uríñínigíní, “Díní onímíapí níkwíroarígíoyíné pí nání wáyí seainaríní?” nurímí níwíapínímearí re ríñínigíní, “Imíñf tñní inígí tñní samíñf oweáríní.” ráná re eníñigíní. Imíñf píní wíarírí inígí wíñwí mé ríwoárírí nerí ñíñíta imónáríñínigíní. ²⁷ Níñíta imónáríagí níwíníro re rínígfawixíní, “Pí ámáorání? Imíñf tñní inígí tñní aríta níwirí samíñf wearíáyoi.” rínígfawixíní.

Ámá imíto xíxéroarígíwaúmí míxí umáíníñf náníríní.

²⁸ O tñní xegí wiepísaríñowa tñní oríwámí dání ámá yoí Gadarayí aníyí tññí e níwíékínímearo ewéyo dání ayoááná ámá imíto díní xíxéroaríñf waú —Awaú imíto nímonírí sayí e ronagí nání ámá óf ayimí mípwarígfáríní. Awaú xwárípá ámá tayarígtá tññí anwí e dání níbírí nawíní órórí níníro ²⁹ xwamiání re urígísisixíní, “Niaíwí Goríxoyáoxíní, joxí pí neaimínírí baríñíní? Goríxo ríwéná ríníñf neaiapíníta síní enáná joxí ríníñf neaiapímínírí ríbaríñíní?” nuríro

³⁰ odipí obaxí bí ná jítami nírómáná aiwá naríñagá nítwíníro
³¹ ríxíñf re urígfawixíni, “Joxí míxí nítneamání nírínáyf,
 odipíyo oxíxérópoyíníri síñwí neanei.” uríagá ³² o
 “Emani!” uríagí áamá awaúmi píní nítwíarími odípími
 xíxéróáná re eníñigíni. Pítanf mítwíarónfmi anfní imegíni
 wéféyí ipíyo igwíá nuyíroro iníígf nítnamiro píyí egfawixíni.
³³ Píyí éagá odípí awí mearoarígfáwa síñwí e nítwíními wígf
 anf apími nání mírí nuro odípí iníígf namíáfípi tfní áamá imíó
 xíxéroarígfíwaú ení nanf imóníri éfpí tfní nání repíyí wíáná
³⁴ áamá oxí apíxí nfní anf apími dáníyí Jisasomi wímeaníro
 nání nuro omí nítwíníro ríxíñf “Joxí neneýá xwíá re píní
 nítneawíarími wí e nání ui.” urígfawixíni.

9

Áamá ení nfní síwímí enomi nanf imíxíñf náníriñí.

¹ Jisaso ewépámi nítíxemoáníri nítñwearí nítmeámi
 oríwámi dání nítxemoaurí xegí anf nítweaaríñfípími nítémorí
 nítweanáná ² re eníñigíni. Áamá wa áamá ení nfní síwímí
 ení wo íkwianwíyo nítítmáná nítmeámi báná Jisaso awa “O
 ananí nanf neaimíxíyipaxíriñí.” nítaiwíro xíomi dñf
 wíkwíroaríñagá nítwíníri ení síwímí enomi re uríñíñigíni,
 “Áamá roxíni, joxí ayá síwí míríropaní. fíwí joxí yaríñfípi
 ríxa yokwarímí síáríni.” uráná re eníñigíni. ³ Nwí
 ikaxí eáníñfípi mewegíáwa wígf xwíoxíyo dání dñf re
 nítíkíga ugíawixíni, “Áamá ro ‘Goríxo yaríñfípi epaxoníriñí.’
 nítaiwírí nírífná Goríxomi ríperírf umearíni.” Ínítmi
 dání dñf e yaiwíaríñagá nání ⁴ Jisaso dñf adadí nítwírí
 nítjía nímóníri re uríñíñigíni, “Pí nání segí dñfíyo dání ‘O
 Goríxomi ríperírf numerí yaríni.’ nítaiwíaríñoi? ⁵⁻⁶ Níoni
 ení síwímí enomi ‘Díxí fíwí yaríñfípi ríxa yokwarímí síáríni.’
 uráná soyfné ‘O néní tññoríani?’ nítaiwípírfíréoi? Omí
 ‘Nanf nímóníri nítwíáfnímeámi anf ui.’ uráná soyfné ‘O
 néní tññoríani?’ nítaiwípírfíréoi? fíwí yaríñfípi yokwarímí
 nítwíirfná ínítmi imóníñagí nání e yaiwípaxí mímóníni. E
 nerí aiwí áamá imóníñáoni nání ‘O xwíá tíyo nítñwearífná
 ení fíwí yarígfápi yokwarímí wiini nání néní tññoríani?’
 nítaiwípíri nání síñwí nanípoyí.” nuríri áamá ení nfní síwímí
 enomi re uríñíñigíni, “Joxí nítwíáfnímearí díxí íkwianwí
 nítxopemíxíri nítmeámi ui.” uráná ⁷ o nítwíáfnímeámi
 xegí anf e nání uníñigíni. ⁸ Xegí anf e nání úagí oxí apíxí
 e epíroyí egféyí síñwí e nítwíníro nání dñf nítweawíro
 “Goríxo áamá ro néní tññóníñf wímíxíñfíriñí?” nítaiwíro
 xíomi yayí seáymí dání umegíawixíni.

Matiyuomi "Nixídei." uríñf nánirini.

⁹ Jisaso e píní níwíarimí nuríná áamá wo xegí yoí Matiyuoyí riníño takisí nání nígwí uráparigíá opisí aníyo riwo ñweañagí níwínirí re uríñínigíní, "Nioní níxídímérixíní." uríagí o níwíápínímearí númí uxídíñínigíní. ¹⁰ Jisaso xegí wiepísaríñowa tñní aní Matiyuoyá nání nuro aiwá naríná áamá takisí nání nígwí uráparigíáyí tñní íwí aríkí yarigíá wínyí tñní omí níwímearo nawíní aiwá naríñagíá ¹¹ Parisiowa síñwí e níwíníro xegí wiepísaríñowamí re urígíawixíní, "Segí searéwapíyaríñf ro pí nání áamá takisí nání nígwí nearáparigíá tíyí tñní íwí aríkí yarigíá tíyí tñní nawíní níñwearo aiwá naríñoí?" uríagíá ¹² Jisaso aríá e níwirí xewaníño nání "Áamá íwí yarigíáyo arírá wimínirí nání weapíñoríani?" oyaiwípoyínirí ewayí ikaxí re uríñínigíní, "Áamá símíxí míyarigíáyí xwírí tññf e nání warígíáraní? Oweoi, símíxí yarigíáyíní xwírí tññf e nání warígíáriní. ¹³ E nerí aí soyíné nuro xwíyíá eníná wíá rókiamoagí Xoseao nírirí eañf rípi, "Rídíyowání Goríxoní nání níríxíní." mímónaríní. "Áamá wíyo nání ayá nurímíxíro arírá wíríxíní." nímonaríní. nírirí ríwamíñf eañf apimí fá nírooro níjía ímónípoi. Ayí rípi nániríní. Áamá 'Wé róníñf yaríñwaénexíní.' yaiwinarígíáyo 'Nioní tífamíní bípoi.' urímínirí nání weapíñámani. 'Íwí yaríñwaénexíní.' yaiwinarígíáyo nání weapíñáriní." uríñínigíní.

"Díxí wiepísaríñíyí aiwá ñwíá míñwíríníyayíñoi." urígíá nánirini.

¹⁴ Jono wayí numeaiá waríñoyá wiepísaríñowa Jisaso tññf e nání níbíro re urígíawixíní, "None tñní Parisiowa tñní Goríxo none nání yayí owinínirí aiwá ñwíá ñwíríníyayíñagwí aiwí díxí wiepísaríñowa pí nání aiwá ñwíá míñwíríníyayíñoi?" uríagíá ¹⁵ Jisaso xewaníño nání "Omí wa nípíkímáná enáná wiepísaríñíyí díñf sípí níwiríná aiwá ñwíá ñwíríníyayíñí." oyaiwípoyínirí ewayí xwíyíá re uríñínigíní, "Áamá apíxí síñf meáo xegí áamá ímónígíáyí tñní ñweañáná o nání díñf sípí wípaxí meníní. E nero aí áamá wa omí anínímíxáná íná aiwá ñwíá ñwíríníyayíñí." uríñínigíní. ¹⁶ "Xwíyíá Parisiowa nearéwapíyarígíápi tñní Jisaso síñf nearéwapíyaríñf tñní kumíxípaxí mímóníní." oyaiwípoyínirí ámí ewayí ikaxí nuríre uríñínigíní, "Áamá wígí soríá axeníñagí níwíníroná rapírapí síní míkíkaríníñf bí nímearo urí óf iníñúmí nípírooro gwí kiwearígíámani. E nerínáyí, ígíá eánáná rapírapí síñf pírófápi níkíkarínírná urú xwé naxega

uníárini. ¹⁷ Ripi eni áamá iniigí wainí sɨɨ́ memé wará sixí uríwámi iwajíá yarígíámani. E nerínáyí, memé wará sixíwá núpɨyiníríná iniigí wainí puri sixíwá xwíríá ikixéniri e enígini. Wainí sɨɨ́yí memé wará sixí sɨɨ́wámi yíánáyí, wará t́ni iniigí t́ni nípiaúni naní eniɨo.” uríɨnigini.

Apixí ragí anɨ́ pwarɨ́ wími naní imixiri miáí pení wími naní imixiri ení nánirini.

¹⁸ Jisaso xwíyíá api sɨni e uraríná re eninigini. Judayíá rotú aní mewení wo nibiri Jisaso síkwí t́ɨ́ e mɨ́ xwíáyo níkwírori re uríɨnigini, “Gí miáí ríxa pearini. E nerí aí joxi nibiri wé seáyí e wikwiáraná naní oeni.” uríagi ¹⁹ o níwiápnimeari númi nuri wiepísariɨjowa eni nawíni waríná ²⁰⁻²¹ re eninigini. Apixí wí —Í xegí ragí anɨ́ pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronirini. Í “Niini oyá iyáyoní amá́ níroniríná naní imóniminyíraní?” nɨyáiwia nibiri ríwíyo níronapimáná Jisaso yá iyáyo sírífí jé amá́ rónɨnigini. ²² Amá́ róníagi Jisaso níkinimóniri imi sɨɨ́wí níwɨniri re uríɨnigini, “Gí ineyí, ayá síwí miríropani. Jíxi dɨ́ ní níkwíroriɨ́pimi dání eríkiemeánini.” uráná í ríxa naní imónɨnigini. ²³ Jisaso e dání nuri rotú aní mewenoyá aní e níremori oxí apixí epíroyí níyárimáná ɨwapé ríro webí ríro nero yaiwínɨ́ yarɨ́agí níwɨniri ²⁴ re uríɨnigini, “Ríxa peyeápoi. Miáí piyí menini. Sa sá weni.” uríagi ayí rípiá nuriro yarɨ́agí aí ²⁵ níni miáí t́ɨ́ e ṕni níwiárimí ríxa nípeyeámáná enáná o nípáwiri miáimi wéyo íá nímaxiriri ḿeyoááná re eninigini. Miáí wiápnimeaninigini. ²⁶ Í wiápnimeági xwíyíá o épi nání xwíyíá aní nɨyoní rínárimeninigini.

Sɨɨ́wí supárigí waúmi naní wimixɨ́ nánirini.

²⁷ Jisaso e dání waríná amá sɨɨ́wí supárigíwaú númi nuxídri ráiwá re urígísisixini, “Negí mǎ́ ináyí Depitomi xiáwoxini, yawawi anani wá yeawianiréini?” nuri ²⁸ o ríxa aníyo nípáwiri ɨweanagi awaú eni nípáwiri wímeááná Jisaso yarɨ́ re wininigini, “Awagwí dɨ́ ní níkwírori ‘O anani sɨɨ́wí supárigwíyí naní yeaimixipaxorini.’ rínaiwiarɨ́?” uríagi awaú “Oyí, Ámínáoxini, joxi e epaxoxirini.” uríagi ²⁹ o egí sɨɨ́wíyo wé íá nuxiriri re uríɨnigini, “Awagwí dɨ́ ní níkwíroarígípa xixeni oimónini.” uráná re eninigini. ³⁰ Awaú sɨɨ́wí noxoari anígísisixini. Sɨɨ́wí noxoari aníagi Jisaso aríá jɨyikí nori re uríɨnigini, “Awagwí nioni eaiápi amá wíyo áwaní murímepa éisixini.” uríagi aí ³¹ awaú o t́ɨ́ e dání nuríná xfo wípi nání ami ami repíyí níwia emegísisixini.

Manj pfrónariņj womi nanj wimixiņj nánirini.

³² Jisaso e dáni warfná áamá wí wigí áamá imfó dīņj xixéroņagi nánī manj pfrónariņj wo Jisaso pwarīņe nánī nīmeámī nībīro wáráná ³³ o imfóyo mīxí umáinowáráná manj pfrónarago rīxa xwīyíá rariņagi oxí apīxí e epfroyí egfáyí sīņwí e éagi nīwīnīro ududí nero re nīra ugíawīxīnī, “Aga eņíná eņíná aiwī Isīrerene áamá wo e yarīņagi wīnagwámanī.” nīra úagía aiwī ³⁴ Parisiowa re rīgíawīxīnī, “Obo, imfóyo umenēweaņoyá dīņj tīnī mīxí umáinowárariņrīnī.” rīgíawīxīnī.

Jisaso áamá nánī wá wianīņj nánirini.

³⁵ Jisaso Judayíyá aņj xwéyo tīnī onīmiáyo tīnī nemeřfná wigí rotú aņīyo nīpáwirī uréwapīyemerī xwīyíá yayí wīnīpaxípi —Apī Gorīxo áamá xfo xegí xwioxíyo mīmeámī nerī píránīņj umenēweaņfápi nánī rīnīņīpīrīnī. Apī nánī wáf urīmerī áamá sīmīxí xīxegīnī yarīgíáyo tīnī uraní xīxegīnī imónīgíáyo tīnī nanj imīmīximī wiemerī nerfná ³⁶ áamá oxí apīxí epfroyí egfáyí sipīsipí xiáwo mayí nerfná úrapí nero dīņj sīmīgwfá nīyīnīrónīņj wíároárīnarīgíápa yarīņagía nīwīnīrī wá nīwianīrī ³⁷ áamá xwīyíá Gorīxoyá wáf urīmepíría nánī obaxí mīmónīņagi nánī xegí wīepīsarīņīyo re urīņīnīgīnī, “Aiwá omīņīyo pírīpírí inārīņagi aiwī áamá nīmīpíría nánī obaxí menīnī. ³⁸ Ayīnánī Gorīxomī rīxīņj re urípoyī, ‘Áamá aiwá apī rīmīipírī nánī dīxí omīņj tīņj e nánī urowárīrīxīnī.’ urípoyī.” urīņīnīgīnī.

10

Wáf wurīmeiarīgíáwamī eņj sīxí weámīxowárīrī sekaxí urīrī eņj nánirini.

¹ Jisaso xegí wīepīsarīņj wé wúkaú sīkwí waú awamī “Awí eánīpoyī.” nurīmáná awa áamá imfó dīņj xixéroarīņīyo mīxí umáinowárīro áamá sīmīxí xīxegīnī yarīgíáyo tīnī uraní xīxegīnī imónīgíáyo tīnī nanj imīxīro epaxí imónīrīxīnīrī eņj weámīxowárīņīnīgīnī. ² Xegí wáf wurīmeiarīgíáwa, wé wúkaú sīkwí waú imónīgíáwa wigí yoí rowarīnī. Xámīņo Saimonorīnī. Ámī yoí bī Pitaoyī wírīnīņorīnī. Xegí xogwáo Adīruorīnī. Sebediomī xewaxowáu Jemiso tīnī xogwáo Jono tīnīrīnī. ³ Pīrīpo tīnī Batoromuo tīnīrīnī. Tomaso tīnī Matiyuo tīnī —O takís nánī nīgwfí urápāgorīnī. O tīnīrīnī. Arīpiasomī xewaxo Jemiso tīnī Tadiaso tīnīrīnī. ⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mīxí oxí dowáraneyī.” rārīgíáyí tīnī nawīnī nīkumīxīnīrī emeāgorīnī. O tīnī Isīkariotī dāņj Judaso —O Jisaso nánī mīyí urīņorīnī. O tīnīrīnī. ⁵ Jisaso wé wúkaú sīkwí waú awamī nurowárīrīfná sekaxí

nuriri re uriniginini, “Soyiné nuróná émáyyá anj tñmni mupan. Samariay —Ámá ay Juday tñi xepixepá rónarigáyrini. Ayíyá anjyo nán eni mupan. ⁶ Soyiné negí Isireriy —Ay sipisipí xiáwo píráníñ mímearná ami ami uniamoaríninñ imónigáyrini. Ay tñ e nánini úpoy. ⁷ Soyiné nuróná wát re urimeríni, ‘Gorixo xó xegí xwioxíyo míméamí níneari neamenjweani anjwi ayo enagi nán segí íwí yarigápi ríwímni nimamoro nisaniro njweárixini.’ urimero ⁸ ámá simixíyo nanj imimiximí ero ámá péfáyo dñj sixí numímoro saiwiárí wiwo ámá peyíyí tígífáyo wigí wará nanj wimixiro imíto dñj xixéroarínjyo mímá umánowáiro emérixini. Soyiné nioni enj eáninñ anipá enj seaeámixowáríyí nán soyiné ámá simixíyo nanj imimiximí níwirná nigwí nán murípa nero sa anipá nanj imimiximí wírixini. ⁹ Soyiné níwaníro neríná nigwí sixí ímoarigáyo nigwí xwéraní, onimíaraní, nímearo sixí nímero níméamí mupa ero ¹⁰ fá árupianj aí tñi nimanimí mupa ero iyá wúkaú raiwakíyí mepa ero síkwí sú níyiniro aiwí ámi waú mímepa ero xoyíwá nímaxírimí mupa ero érixini. Ay rípi nánirini. Ámá arirá wiarigómi anani aiwá mni wiarinagá nán soyiné eni aiwá anani seaipírfá enagi nán amipí níméamí mupa érixini. ¹¹ Anj xwé bimíraní, onimíá bimíraní, níremóríná ámá anj apimí njweagáyí ámá go go íwí amipí mýarínjomi níwinírná oyá anjyo nípáwiro anj apimí pñi níwiárimí upírná nán o tñini wérixini. ¹² Ámá ‘O tñi oweaneyí.’ yaiwífoyá anjyo nípáwirná ayo yayí níwiro “‘Gorixo píráníñ os-eamentí.’ neaimónariní.’ urírixini. ¹³ Ay eni yayí níseairo segí pñe aríá seaipíri nán wimónánáyí, soyiné yayí níwirná uríapi anani ‘Xe oimónini.’ yaiwírixini. Ay e míseaiipa seaíanáyí, soyiné yayí níwirná uríapi ‘Anipá oimónini.’ yaiwírixini. ¹⁴ Ámá gíyí gíyí wigí anjyo nán níseaipemeamí mupa ero soyinéyá xwíyá aríá míseaimónipa ero éánáyí anj iwámíraní, anj apimíraní, pñi níwiárimí nuríná ámá e njweagáyí ‘Gorixo xeaninñ neaikárinfa nán tiyí réoi?’ oyaiwípoyinirí segí síkwíyo síkí xéninñpí pírí wiaikímí níyárimí úríxini. ¹⁵ Nioni nepa seararíniní, ‘Sía Gorixo ámá níyoní mí ómómíximí enáyimi ámá eníná anj yoí Sodomíyo njweaagáyí tñi Gomora njweaagáyí tñi aga ríkíkiríto néra wagífáyo Gorixo xeaninñ ríá tñj wikárinfa enagi aiwí ámá soyiné aríá míseaiífáyo xeaninñ ayo wikárinfápa axípi xixeni e wikárinfámani.’ seararíniní.

“Xeaninñ seaiméaníriní.” urinñ nánirini.

16 “Nioni soyíné sipísipí mǎxǎ xixe mepa yariññiñí imónigfóyíné áamá sǎwí sayíññiñí imónigfáyí tñí e nání searowárariññi. Ayínáni soyíné nuróná áamá ayí nání siñwí tñí úfríxini. Sidíri yariññipa dñí émi saímí moro iní xawiówí uyínií bí mé awayini yariññipa ero néra úfríxini. 17 Soyíné nioni nixǎdaríñagǎa nání áamá wí fá niseaxero negí Judayí áminá xwiríxǎ mearigfáwa tñí e xwiríxǎ seamepǎri nání seawáriro negí rotú añíyo dání sǎkwǎ ragí puni nání seaearo 18 soyíné pǎné nioniyá émáyí arfá egfe dání áwaní uripǎri nání gapímanowa tñí mǎxǎ ináyowa tñí tñí e niseameámi nuro seawáriro epǎrǎrini. 19 E seawáripǎrǎa aiwí rǎxa xwiyǎ uripǎri inánini Goríxoyá dñí tñí uripǎri enagí nání ayá sǎwí nisearori ‘Aríre uraníréwini? Pí pí uraníréwini?’ mǎyaiwipa éfríxini. 20 Ayí rǎpi nání searariññi. Awa rǎxa xwiríxǎ seamearǎná segí dñíyo dání uripǎrǎmani. Segí séno Goríxoyá kwiyǎpimi dání uripǎrǎ enagí nání ayá sǎwí mǎsearopa éfríxini. 21 Xiráxogwáowau wífo Jisasomi xǎdaríñagí nání wífo áamá wí omí opǎkípoyinri mǎyí uriri xano xewaxo nání mǎyí uriri niaíwíyí xaniyaú nání mǎyí uriro epǎrǎrini. 22 Soyíné nioni dñí nínikwíroro nixǎdaríñagǎa nání áamá nñí sǎmí tñí seiapǎrǎa aiwí gíyí gíyí sǎ yoparǎpi nioni weapímǎyí nání ení neániro ñweáfáyíné Goríxo anani yeáyí niseayimixemeanǎrini. 23 Añí bimi niseapǎkianiro nání númi seaméánáyí, ámi añí bimi nání éf úfríxini. Nioni nepa searariññi, ‘Isireriyí añíyo pǎné nioniyá wíyo siní muríññáná áamá imóníñáoni weapímǎrini.’ searariññi.” uríññinigini.

24 Jiaso xegí wiepǎsariñowa “Omí sipí wikáripǎrǎa enagí nání none ení sipí neaikáripǎrǎni.” oyaiwípoyinri ewayí ikaxí re uríññinigini, “Wiepǎsariñowa wigí uréwapíyaríñomi seáyí e imónarigfámani. Xináíwáníñí nimóniro omíñí wíiarigfáwa ení wigí omíñí wíiarigfómi seáyí e wimónarigfámani. 25 Wiepǎsariñowa wigí uréwapíyaríño tñí xixeni nimónirǎnáyí, ayí apánirini. Xináíwáníñí nimóniro omíñí wíiarigfáwa ení wigí omíñí wíiarigfó tñí xixeni nimónirǎnáyí, ayí apánirini. Sénoni ikayíwí imíóyo xiráóníñí imóníñoyí nínirǎónáyí, gí niaíwoyíné ení añípaxí searipǎrǎrini.

“Wáyí wipaxo rorini.” uríññí nánirini.

26 “Áamá íwí ínimi dání éfáyíraní, ikayíwí yumíí rǎyífraní, rǎwéná nǎpini siñáni imóninǎa enagí nání ayo wáyí mǎwipa éfríxini. 27 Xwiyǎa amípi nioni ínimi dání áríwíyíná searǎpí soyíné ikwáwíyíná áwaní urífríxini. Amípi nioni yumíí ikaxí searǎpí añí rǎkwíyo nixenñweámáná áwaní

urířixini. ²⁸ Ámá niseapikironá waráni seapikipaxířini. Dñf eni seaxekwapaxf menjagi nání wáyf m>wipa éřixini. E nerí aí Gorixo wará aí tñni dñf aí tñni rfa anñf wearñfyo seaikearipaxf imóniño nání wáyf wířixini. ²⁹⁻³¹ Ámá makerfáyo nání nurfná inñf sirřkwá waú bñ nerfná niğwí rfa niñf bi tñni bñ yarigfářini. E nerí aí segf séno m>wimónipa nerfnáyf, wo anani niperi xwfáyo piéroarñfmani. Soyfné inñf onimiápiami múroniñagf nání Gorixo amipí wí m>wímeapa oeniri sñwí niseanirfnáyf, wí niseaímeanfá enjagi ámá nání wáyf mepani. Segf mñfyo dfa fá ropaxf mimóniñagf aí Gorixo niñfá enjagi nání re yaiwířixini, ‘O nene nání aga niñfá imóniñagf nání anani píraniñf neamenigini.’ yaiwířixini. ³² Ámá gíf gíf ámáyá sñwíyo dáni ‘Jisasomi xfdarñagoniri.’ uránáyf nioni eni gf ápo anñnamí ñweañoyá sñwíyo dáni ‘O nioni niřfdarñorini.’ urimfářini. ³³ E nerí aí gíf gíf nioni nání ámáyá sñwíyo dáni ‘O nání nioni majfářini.’ uránáyf nioni eni o nání gf ápo anñnamí ñweañoyá sñwíyo dáni ‘O nioni majfářini.’ urimfářini.” uriniginini.

“Kirá míf nánñniñf imóniñfpa nimeámi biñářini.” urinñf nánirini.

³⁴ O ámi re uriniginini, “Nioni nání ‘Ámá niyoní piyfá wířimfániri biñorini.’ mñiaiwipani. Gorixoyá xwífá kirá míf nánñniñf imóniñfpa nimeámi biñářini. ³⁵ Arfá niarigfáyf tñni arfá mñiarigfáyf tñni Gorixoyá Bikwíyo niriñri eániñfpa xepixepá orónipoyiniri nimeámi biñářini. Xewaxo xanomí sfmí tñni wiri xemiái xináimi sfmí tñni wiri xewaxo xiepi xíáimi sfmí tñni wiri oinipoyiniri biñářini. ³⁶ Ámá xwífá nioniyá niřfdarigfáyf wigf ámá imónigfáyf míf wimónipfřářini. ³⁷ Ámá gíf gíf xanomirani, xináimirani, dñf sxf uyarñfipimi nioni niyinini nání mímúronipa nerfnáyf, ámá nioniyá imónipaxf mimónini. Gíf gíf xewaxomirani, xemiáimirani, dñf sxf uyarñfipimi nioni niñiyinini nání mímúronipa nerfnáyf, nioniyá imónipaxf mimónini. ³⁸ Gíf gíf ‘Jisasomi ouřdimini.’ niyairi aí xeanñf niñiro niřikipřixiniri mñniřdf éf éfáyf ayf nioniyá imónipaxf mimónini. ³⁹ Ámá goxi goxi ‘Nioni Jisasomi dñf niwíkwřori nuxfdirfnáyf, niřikipřixini.’ niyairi xewanñoxi éf nimenirfnáyf, dñf niyimñfpi anñf ñwearfa nání mearfámani. E nerí aí gíf gíf éf mimenipa nerí ‘Nioni Jisasomi xfdarñagf nání ámá wí niñipikironáyf, ayf ananirini.’ niyairfnáyf, dñf niyimñfpi anñf ñwearfa nání mearfářini.” uriniginini.

*“Nipemeámi seaúfá gíyí gíyo Goríxo naní wiinárini.”
uríñí nánirini.*

⁴⁰ O ámi re uríñiniginí, “Gíyí gíyí soyíné wáf urímearáná arfá níseairo naní níseairónáyí nioní searowáraríñagí nání nioníníñí níro Goríxo nírowárenapíñomíníñí ení wíro yaríñotí. ⁴¹ Ámá gíyí ámá wo Goríxoyá wáf rókiamoaríño enagí nání ‘Ámá ro Goríxoyá wáf rókiamoaríñorfaní?’ níyaiwirí nipemeámi xegí aníyo nání úoyí ríwéná Goríxo xegí wáf rókiamoarígíyáyo yayí níwírí ayá rímíxaríñípi míní winfápa axípi e winfáriní. Gíyí ámá wo wé róníño enagí nání ‘Ámá ro wé róníñorfaní?’ níyaiwirí nipemeámi úoyí ríwéná Goríxo ámá wé rónígíyáyo yayí níwírí ayá rímíxaríñípi míní winfápa axípi e winfáriní. ⁴² Ámá gíyí gíyí soyíné nioníyá seiapísaríñáoyíné enagí nání iniígí imíñí ríñí kapíxí wá seiapánáyí Goríxo ‘Omí wímígíni.’ yaiwípi anípa imónínfámani. Oweoi! Nioní nepa seararíñiní, ‘Goríxo míní winfáriní.’ seararíñiní.” uríñiniginí.

11

Jono Jisasomí yaríñí wípísi nání urowáriní nánirini.

¹ Jisaso xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú awamí sekaxí e nuríísáná uréwapíyemerí wáf urímerí emínirí nání e dání píní níwiárimí Judayí aní amí amí ikwíroníñíyo nání uríñiniginí.

² Jono wayí numeaiá waríño gwí níñweámáná arfá re winíñiniginí, “Jisaso e yaríni. E yaríni.” raríñagíá arfá níwírí xfo xegí wiepísaríñíyí waúmi Jisaso tñí e nání urowáraná ³ awaú nuri yaríñí re wigíisixíní, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo bínfáriní.’ raríñoxíraní? Weníñí nerí ñweaaní nání wo síní ríá baríní?” urfagí ⁴ Jisaso re uríñiniginí, “Awagwí nuri amípi nioní yaríná síñwí nanípi tñí arfá nípi tñí nání repíyí níwírí áwaní urémeápiyí. ⁵ Nioní yaríná ámá síñwí supárigíyáyí síñwí oxoaro síkwí ikí egíyáyí naní nimóníro aní ero peyíyí tígíyáyí wará naní iníro arfá píronígíyáyí arfá ero péfáyí wiápinímearo ámá uyípeayí xwíyíá yayí winípaxí none wáf nemerane uraríñwápi arfá wíro yaríñagíá nání Jonomí áwaní e urémeápiyí. ⁶ Rípi ení ‘Nioní nání ámá go go símí tñí wikí dñí “O pí ríá yaríni?” míniaiwípa nerínáyí, yayí owiníní.’ urémeápiyí.” nurowáriní ⁷ awaú ríxa gwí aní Jono ñweañiwá tñí e nání warfáná ámá oxí apíxí e epíroyí egíyáyo Jono nání re uríñiniginí, “Seyíné ámá dñí meañe nání nurfáná pí ámayo winaníro wagfáriní? Ámá samíñí imíñí onímíapi nerí aí ríwí íwí apaxí mé winwí yaríñípa

yarinɔ́ womi sɔ́nwɔ́ wɔ́nanɔ́ro wagɔ́fáranɔ́? Oweoi! ⁸ E neri aí pí á máyo wɔ́nanɔ́ro wagɔ́fárinɔ́? Á má rapɔ́rapɔ́ yarapayɔ́ enɔ́ wú yínɔ́nɔ́ womi sɔ́nwɔ́ wɔ́nanɔ́ro á má dɔ́nɔ́ meanɔ́ wagɔ́fáranɔ́? Oweoi! Á má rapɔ́rapɔ́ yarapayɔ́ nanɔ́nɔ́ nɔ́yínɔ́ro mɔ́xɔ́ ináyɔ́yɔ́yá anɔ́yɔ́ nɔ́weaarigɔ́fárinɔ́. ⁹ E neri aí seyɔ́né pí nánɔ́ á má dɔ́nɔ́ meanɔ́ nánɔ́ wagɔ́fárinɔ́? Gorɔ́xoyá wɔ́fá rókiamooarɔ́nɔ́ womi sɔ́nwɔ́ wɔ́nanɔ́ro wagɔ́fáranɔ́? Oyi, e neri aí ‘O Gorɔ́xoyá wɔ́fá rókiamoogɔ́fáyɔ́ tɔ́nɔ́ xɔ́xenɔ́ imónɔ́nɔ́manɔ́. Seáyɔ́ e múronɔ́nɔ́nɔ́.’ seararɔ́nɔ́nɔ́. ¹⁰ Xwɔ́yɔ́fá Gorɔ́xo xewaxomɔ́ urɔ́nɔ́pɔ́ wɔ́fá rókiamoogɔ́ Marakaio nɔ́wuriyirɔ́ rɔ́wamɔ́nɔ́nɔ́ eanɔ́ rɔ́pɔ́, ‘Arɔ́fá ei. Gorɔ́xonɔ́ gɔ́ xwɔ́yɔ́fá yanɔ́ wɔ́owárɔ́mɔ́fáio joxɔ́ gɔ́ íwoxi xámi rɔ́meanɔ́ nánɔ́ urowárɔ́mɔ́fárinɔ́. O joxɔ́ nánɔ́ á máyo nurɔ́rɔ́ná ófɔ́nɔ́nɔ́ simoinɔ́fárinɔ́.’ nɔ́rɔ́rɔ́ rɔ́wamɔ́nɔ́nɔ́ eanɔ́ apɔ́ Jono nánɔ́ rɔ́nɔ́nɔ́. ¹¹ Nepa seararɔ́nɔ́nɔ́, ‘Jono á má arɔ́fowayá xwɔ́fá piaxɔ́yɔ́ dánɔ́ iwiaronɔ́fɔ́yɔ́ rarigɔ́fó nánɔ́ ófɔ́nɔ́nɔ́ imonɔ́ enagɔ́ nánɔ́ á má nɔ́nɔ́ aiwɔ́ wo Jonomɔ́ seáyɔ́ e imónɔ́nɔ́nɔ́ xɔ́rɔ́gɔ́fámanɔ́. E neri aiwɔ́ gɔ́yɔ́ gɔ́yɔ́ nionɔ́ nɔ́xɔ́fɔ́ro Gorɔ́xoyá xwioxɔ́yɔ́ páwiro yarɔ́gɔ́fáyɔ́ xwɔ́yɔ́fá nionɔ́ nánɔ́ wáf nurɔ́meipɔ́rɔ́pɔ́ Jono wáf urɔ́menɔ́pimɔ́ seáyɔ́ e imónɔ́nɔ́nɔ́nɔ́ nánɔ́ á má ayɔ́ onɔ́pɔ́ aiwɔ́ Jonomɔ́ enɔ́ seáyɔ́ e wimónɔ́nɔ́nɔ́.’ seararɔ́nɔ́nɔ́. ¹² Jono wayɔ́ nɔ́neameaia warɔ́nɔ́ xwɔ́yɔ́fá ‘Gorɔ́xo xwioxɔ́yɔ́ mɔ́meámɔ́ nɔ́neairɔ́ neamenɔ́weanɔ́fá nánɔ́ á má wo urowárɔ́napɔ́nɔ́nɔ́.’ iwamɔ́fó searɔ́nɔ́nɔ́fá dánɔ́ á má uyɔ́nɔ́f yarɔ́gɔ́fáyɔ́ ‘Gorɔ́xoyá xwioxɔ́yɔ́ arɔ́ge páwianɔ́rɔ́wɔ́nɔ́?’ nɔ́yaiwiro pí rɔ́fɔ́kwieámɔ́f nɔ́ra páwianɔ́ro yarɔ́nɔ́nɔ́. ¹³ Nwɔ́ ikaxɔ́ Moseso nɔ́rɔ́rɔ́ eanɔ́pɔ́ tɔ́nɔ́ wɔ́fá rókiamoogɔ́fáwa nɔ́rɔ́ro eagɔ́fápɔ́ tɔ́nɔ́ Gorɔ́xo xwioxɔ́yɔ́ mɔ́meámɔ́ neri seamenɔ́weanɔ́fá nánɔ́yɔ́ wɔ́fá nɔ́rókiamóa nɔ́bɔ́ro Jono yoparɔ́ o axɔ́pɔ́ rɔ́nɔ́rɔ́nɔ́. ¹⁴ Enɔ́nɔ́fá wɔ́fá rókiamoogɔ́fáyɔ́ wo re rɔ́nɔ́pɔ́, ‘Gorɔ́xo xwioxɔ́yɔ́ mɔ́meámɔ́ neri neamenɔ́weanɔ́fápɔ́ rɔ́xa nimónɔ́mɔ́nɔ́rɔ́ anɔ́wɔ́ e enánáyɔ́f á má wo wɔ́fá rókiamoogɔ́fá Irajaoónɔ́nɔ́fá imónɔ́nɔ́fá wo bɔ́nɔ́fárinɔ́.’ rɔ́nɔ́pɔ́ tɔ́nɔ́ xɔ́xenɔ́ Jono rɔ́xa bɔ́nɔ́fárinɔ́. Seyɔ́né omɔ́ nɔ́mímɔ́nɔ́rɔ́náyɔ́f, o Irajao imónɔ́nɔ́fápa imónɔ́mɔ́nɔ́rɔ́fá enɔ́fárinɔ́. ¹⁵ Arɔ́fá tɔ́gɔ́fáyɔ́né pí ránɔ́nɔ́fá nionɔ́yá xwɔ́yɔ́fápɔ́ arɔ́fá erɔ́fárinɔ́.

¹⁶ “E neri aí pí ewayɔ́f xwɔ́yɔ́fá nɔ́searɔ́rɔ́ re searɔ́mɔ́fárinɔ́, ‘Á má agwɔ́f rɔ́nɔ́ nɔ́weagɔ́fáyɔ́né ayɔ́nɔ́nɔ́fá imónɔ́nɔ́nɔ́.’ searɔ́mɔ́fárinɔ́? Seyɔ́né niaíwɔ́f rɔ́piánɔ́nɔ́fá imónɔ́nɔ́nɔ́. Niaíwɔ́f bɔ́fɔ́bia makerɔ́fá tɔ́nɔ́f e éf nɔ́nɔ́wearo bɔ́fɔ́bia tɔ́nɔ́f nɔ́fá yanɔ́ro nerɔ́fá nɔ́fáiwá re urarɔ́nɔ́nɔ́, ¹⁷ ‘Nene seyɔ́né sɔ́mɔ́nɔ́nɔ́fá epɔ́fá nánɔ́ sɔ́nɔ́f eaarɔ́fá nɔ́ seyɔ́né sɔ́mɔ́nɔ́nɔ́fá méoi. Nene seyɔ́né nɔ́wapé rɔ́pɔ́rɔ́fá nánɔ́ nɔ́wapé ráná nɔ́wapé sanɔ́f mɔ́nearápaói.’ E urarɔ́fá niaíwɔ́f anɔ́nɔ́fá winarɔ́nɔ́fápa yapɔ́ imónɔ́nɔ́nɔ́. ¹⁸ Ayɔ́f rɔ́pɔ́f nánɔ́ seararɔ́nɔ́nɔ́. Jono nɔ́bɔ́rɔ́fá aiwá á má wimónarɔ́nɔ́pɔ́fá tɔ́nɔ́f inɔ́tɔ́f wainɔ́f tɔ́nɔ́f mɔ́nɔ́f nɔ́wáfá nɔ́weanɔ́nɔ́fá á má wí dɔ́nɔ́f mamó o nánɔ́ ‘Imɔ́fó

dijf xixéronqagf nánf yarínf. rariñof. ¹⁹ Ámá imóniñáonf nibríná aiwá iniigf amípi ananf naríná ámá wí ‘Ámá royf aiwá tñf iniigf wainf tñf ríwí ení nerí ayá wí nariñorínf. Ámá takisf nánf nigwí nearáparigfáwa tñf íwí néra warigfá winiyf tñf níkumixíní emearigfóriní.’ rariñáriní. Agwí e níríro aí idáná nioní yariñápi tñf Jono yariñápi tñf aiwániñf ná wéánáyf re rípríáríní, ‘Ámá imóniño tñf Jono tñf Gorixoyá dijf tñf nanf yagfíriní.’ rípríáríní.” uríñinigíní.

Anf bñ bimí ñweáyf xfómí dijf mñwíkwíroaríñagfa uréwapíyíñf náníriní.

²⁰ Jisaso e nuríísáná ámá e epíroyf egfáyo nurííná anf o emímí obaxf wíwapíyíñpi yof níríri ámá ayo ñweagfáyf wigf íwí yariñápi ríwíminí nímamoro nísaníro mñweá éagfa mñxf nuríri ²¹ re uríñinigíní, “Korasíníyo ñweáyfné aweyí! Sfá wíyí seyfné majfá seaórínfáriní. Goríxo xeaníñf rfá tñf seaikárínfá enagf nánf dijf sipí oseainíní. Betísaidá ñweáyfné aweyí! Sfá wíyí seyfné ení majfá seaórínfáriní. Ayf rípi náníriní. Emímí segf aníyo seaíwapíyíñápi émayf anf yof Taiayf ríñíñíyo tñf Saidoníyí ríñíñíyo tñf níwíwapíyírí síñwíríyí, ámá anf apiaúmi ñweáyf eníná wigf íwí yariñápi nánf piáxf níweáníro ayá íá níxíríníro nánf iyfá íríkwí páníro rfá uráwíyo iwíeáníro yaníri egfáriní. ²² Nepa seararíñí. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimí ámá Taia ñweáyo tñf Saidoní ñweáyo tñf winfápa axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imóní. ²³ Kapaneamí ñweáyfné ení ‘Goríxo anínamí nání níneaménápinfáriní.’ ríyáiwíaríño? Oweoí! Rfá aníñf wearíñíyo nání wepríáríní. Emímí nioní segf anf e seaíwapíyíñápi eníná Sodomí ñweáyf, ríkíkiríó yariñagfa Goríxo rfá mamówaríñíyí síñwí nínaníro síñwíríyí, ayf nísaníro agwí ñweañwá re nání níñweaxa baníro egfáriní. ²⁴ Nepa seararíñí. Sfá Goríxo ámá níyoní mí ómómíximí enfáyimí Sodomí ñweaagfáyo winfápa xixení axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imóní.” uríñinigíní.

“Nioní tfáminí nibrínáyf, dijf emímówárf inípráoi.” uríñf náníriní.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyfá rírimí níwiríná re uríñinigíní, “Gf ápoxíní, Áminá aníña imíxírí xwíá imíxírí nerí tíñoxíní, xwíyfá nioní uraríñá rípi nání ámá ‘Nioní níñfoníriní. Go níréwapíyíñí?’ yáiwíaríñíyí yimárorí ámá níáíwí onímíápiá yapf ‘Aníñf oníréwapíyípoí.’ yáiwíaríñíyí wíá urókiamorí éagf nání yayf seáyimí dání

orimemini. ²⁶ Ápoxini, joxi e simónariñagi nani dixí diñí tñi e imónini.” nuriri ²⁷ amáyo re uriniginini, “Gí ápo xwiýá amipi oyá nipiñi bi yumí mini nipiñi fanñi niepfxniasinñini. Ámá nñi aiwi wo xegí diñí tñi xewaxoni nani nijá mimónini. Gí áponi nijá imónini. Ámá wo xegí diñí tñi gí ápo nani eni nijá mimónini. Xewaxonini nijá imónini. E nerí aí amá xewaxoni ‘Gí ápo nani xe nijá oimónipoyi.’ niyaiwiri o nani wíá wókimixarñayí ayí eni gí ápo nani nijá rini. ²⁸ Ayinani sekaxí ‘Ripi époyi. Ripi époyi.’ niri ga unpi piraniñi ouxfdimñiri nerina saní xwé nimearñiñi nimeami nuro anñi seinarñiñi, nioniyá diñí tñi sá ñweapñi nani nioni tñami bípoyi. ²⁹ Nioni amá nipiñi nimóni seayi e mimónariñaoni enagi nani saní nioniyá íkfanñi xwanwí níkwónimi nurináyí nioni searwapiyáná segí diñí emimówarí inipráoi. ³⁰ Ayí ripi nani seararñini. Xwiýá nioniyá sanñi nimeami uprípi ayí saní seainimenñoi. Nayí seain enagi nani ananirini.” uriniginini.

12

“*Sabaríayo ñwá rini. riniñiyo pí nani xórorí yarñoi?*” urigá nani rini.

¹ Iná Sabarí wiyimi Jisaso tñi wiepñarñowa tñi óf wít omñi áwiniñi inñiñi nuróna wiepñarñowa agwí wíagi wít siyí sñi yiyini yarñagá ² Parisiowa sñwí e niwinñi omi re urigáwixini, “Dixí wiepñarñowa ‘Sabaríayo ñwá rini.’ riniñiyo aiwá pí nani miarñoi?” urigá aí ³ Jisaso re uriniginini, “Enina negí mixí ináyí Depito tñi xegí níkwixini emearigáwa tñi agwí wíáná egápi Gorixoyá Bíkwiyo ríwamñi niriñi eanñipi sñi ía mñarñi reñoi? Oweoi, soyíne ía nñoro aiwi diñí nipi kwini mñarñoi. ⁴ Depito sení aní Gorixo nani aiwá peaxí tarigíwami nipawiri biskerí Gorixo nani peaxí tarigíapi o tñi xegí amá tñi nani ‘Ñwá rini.’ riniñipi —Api ‘Sa apaxpñiñi imónigáwan anani nixarñi.’ riniñipi. Biskerí api apaxpñiñi imóniñi xwéo umealána Depito nurapiñi nagi aiwi Gorixo mixí bi murñiginini. ⁵ Nwí ikaxí eanñiyo dani re riniñipi eni sñi ía mñarñi reñoi, ‘Sabaríayo apaxpñiñi imónigáwa aní Gorixo nani ridiyowá yarigíwami nipawiro ridiyowá neróna sá “Omñi nñi ñwá rini.” riniñiyo xórorí nero aiwi xwiýá mearñarigámani.’ niriñi eanñipi ía mñarñi reñoi? Soyíne ía nñoro aiwi sñi nipi kwini diñí mñarñoi. ⁶ Apaxpñiñi imónigáwa Sabarí ayimi

xórórí nero aiwi aní Gorixo nání rídiyowá yarigfiwámi dání nero nání xwiyá mímearínpa yarigfáriní. E nerí aiwi ámá wo re roní royí aní rídiyowá yarigfiwámi seáyí e múroní.” xewaníño nání e nurírí ⁷ ámi re uríniginí, “Soyíné xwiyá Gorixo ríñí, Bíkwiyo eáníñí rípi ‘Nioní ámá wí wíyo wá níwianírí arírá owípoyínírí nání nimónaríní. Nioní nání rídiyowání onípoyínírí nání mínimónaríníní.’ ríwamíñí e nírinírí eáníñí apí nání soyíné díní nímore íá níxíríro síñwiríyí, ámá nioniyá rowamí, wíwaníñowa xwiyá meárínipaxí mimónigíá rowamí xwiyá uxekwímoaníro éfámaní. ⁸ Ámá imóníñáoní Sabaríá xiáwoní enagí nání ‘Sabaríáyo ayí ananíríní.’ ríipaxí imóníñáoníríní.” uríniginí.

Wé kíriní ení womí naní imíxiní náníríní.

⁹ O e dání píní níwiárimí nurí wigí rotú aní wíwámí nípáwírí ñweañáná re eníginí. ¹⁰ Ámá wé kíriní ení wo e ñweañagí Parisiowa Jisasomí xwiyá meárípirí nání yaríní re wigíawixíní, “Negí “Sabaríáyo ñwíáxiní.” ríníñíyo ámá símíxíyo naní níwímíxíríná xórórí mepaxíríní.’ rísimónaríní?” uríagí ¹¹ o xíxewisí ikaxí re uríniginí, “Soyíné woxí, sipísipí wo tíñoxi Sabaríáyo sipísipo xwáríñwíyo píeróánáyí, sipísipomí mímíxeaaríníraní? Oweoi, apaxí mé míxeaaríníríní. ¹² Ámá sipísipí tíni xíxeni mimóníñagí nání Sabaríáyo aí ámáyo naní níwímíxírínáyí, ayí ananíríní.” nurírí ¹³ wé kíriní enómí re uríniginí, “Díxí wé irú pímixei.” uríagí ámáo wé irú pímixáná wé naní wíúníñí axípi imóníñiginí. ¹⁴ Naní wíúníñí axípi imóníñagí Parisiowa níwíápínímeámí nípeyearo wáí e dání omí píkianíro nání mekaxí megíawixíní.

Gorixo Rípeaño náníríní.

¹⁵ Jiaso Parisiowa xó nání mekaxí mearíñagí nání níjía nímonírí nání e píní níwiárimí nurí oxí apíxí obaxí númí xídaríñagí símíxí egíá níyoní naní imímíxímí neríná ¹⁶ ámáyo áwaní urípíríxinírí “Nioní síápí nání áwaní murímepa époyí.” urayíniginí. ¹⁷ Xwiyá Gorixo ríñí wíá rókiamoagí Aisaiáo níriní ríwamíñí eaní rípi xíxeni imóníní nání Jiaso e eníginí, ¹⁸ “Aríá époyí. Ámá ro gí omíñí níaríñóníñí imóníní nání rípeañáoní. Gí díní síxí uyníáoní. Gí kwíyí ení omí wíáná émayí ‘E neríná wé róníñí Gorixo wimónaríñípi imónaníwáríani?’ yaiwípirí nání wáí urepearínfáriní. ¹⁹ O nípenioríní. Ámá wí tíni xíxewíámí nírinírí wíyo xwamiání níwírí enífámaní. Símfí ófíyo dání xwamiání yaríñagí wínípirífámaní. ²⁰ O

ámá enj saminj níwémi emearinjagi níwíniríná síxí mánj eaaroarinjwáninj imóninjagi níwíniríná wíyo íá wekímíxínfámani. O ámá wí ramíxí gwí ápiáwí wearinjírí ríxa níyupárimínirí yarínjíninj imóninjagi níwíniríná íá supímíxínfámani. Xegí e enfápa arfki néra nú+sáná wé róninj xfo yarínjipi seáyí e imónínfáriní. ²¹ Émáyf ‘O arírá nealwínigíní.’ níyaiwiro omí dínj ukíkayopírfáriní.” Xwíyíá Goríxo e rínjipi xixení imónínfa nání Jisaso nemeríná axípi e enjínigíní.

“Oboya dínjyó dání yaríní.” rígfá nániríní.

²² Ámá womí imfó dínj xixéronáná manj píronírí sínjwí supárirí enomí Jisaso ténj e nání nímera níbíro wáraná Jisaso imfó míxí numáinowárirí píráninj wímíxáná o xwíyíá rírí sínjwí anírí enjínigíní. ²³ E éáná oxí apíxí obaxí e epíroyí egfáyí ududí niga nuro re rínigfawixíní, “‘Ámá royí ámá yeáyí neayímíxemeaní nání arfowayá xwíá piáxíyo dání iwíaronfóyí rarínjwáo, negí míxí ináyí Depitoyá xiáworíní.’ ríyaiwíarínjwíní? Oweoi, omani.” rínarínjagíá ²⁴ Parisiowa arfá e níwiro re rígfawixíní, “O imfó xíráóninj imónínjo —O xegí yoí bí Bieseuroyí rínínjoríní. Oyá dínjyó dání Jisaso imfó míxí umáinarínjoríní.” raríná ²⁵ Jisaso awa e rínarínjagíá dínj adadí níwírí níjía nímonírí xixewisí ikaxí re urínjínigíní, “Ámá gwí axírí xepíxepá níroníro míxí nínrónáyí ayí anj míwiárekíxínípaxíriní. Ámá anj bímí njweáyíraní, anj wíwámí njweagfáyíraní, ení xepíxepá níroníro míxí nínrónáyí, axípi anj míwiárekíxínípaxíriní. ²⁶ Nioní Obo —Oyá yoí bí Setenoyí rínínjoríní. Nioní oyá dínjyó dání xegí imfóyo míxí numáinowárirínáyí, axíyí ríxa xepíxepá níroníro nání aríge nero enj neáníro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwí soyíné nioní nání re rarínjoi, ‘Setenoyá enj eánínjyó dání imfó míxí umáinowáriríní.’ rarínjoi. ²⁷ Nioní imfó xíráóninj imónínjo, Bieseuroyá dínjyó dání imfó míxí numáinowárirínáyí, segí wíepíсарígfáyí dínj goyáyo dání míxí umáinowárirínjgáriní? Ayí awa re rarígfáriní, ‘Goríxoyá dínjyó dání míxí umáinowárirínjwáriní.’ rarígfáyí nání awa xwíyíá seamearípírfáriní. Nioní segí wa yarígfápa yarínjagi aiwí soyíné pí nání níxekwímoarínjoi? ²⁸ E nerí aí nioní kwíyí Goríxoyápi téní imfó míxí umáinánáyí, dínj re yaiwíríní, ‘Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí neamenjweaní ríxa írfaní?’ yaiwíríní.” nurírí ²⁹ “Obo enj eánínjo aiwí Jisaso seáyí e imónínjoríní.” oyaiwípoyínírí ámí xixewisí ikaxí re urínjínigíní, “Ámá wo enj eánínj

woyá amipí f́wí meámíniríná xámi x́fomi fá nixiriri gwí njarimáná ananí nípawiri xegí amipí meanigini.” nuriri³⁰ áamá ńni Jisasomí dínj f́ wíkwíro x́d́ro epírixiniri pírí rakiámí wianiro yarigfáyí nání ewayí xwíyá rípi uriniginí, “Áamá nioní t́ámíni mimónigfáyí, ayí nioní t́ni mǐxí imóninwáyirini. Áamá nioní t́ni sipisipí awí meaáripa yarigfáyí sipisipí x́d́x́dowarí yarigfáyirini.” nuriri³¹ re uriniginí, “Ayínáni nioní re searariní, ‘Pí pí f́wí yarigfá t́ni áamá wíyo pí pí riperírf umeararfá t́ni Gorixo ananí yokwarimí níwíirí aiwí áamá gíyí áamá wo Gorixoyá kwíyí t́ni yarínagi níwíniríná riperírf numerí “Ayí kwíyí Gorixoyápi t́ni mǐyarinini.” umearfáyo Gorixo yokwarimí wiipaxí menini.³² Áamá gíyí gíyí áamá imónináoni ṕné sipí níniriri aiwí Gorixo ananí yokwarimí wiinfáriní. E nerí aiwí gíyí gíyí Gorixoyá kwíyí nání ṕné sipí ŕáyí agwí rínarani, ná ŕwíyorani, Gorixo yokwarimí wiinfá menini.’ searariní.” uriniginí.

“Íkía sogwí nanj wearináninj imóninini.” urininj nánirini.

³³ Awa “Jisaso nanjini yarínagi nání ‘Oboyá dínjyo dání yarini.’ rípaxí mimónini.” oyaiwípoyiniri ámi xewaninjo nání ewayí ikaxí rípi nuriri re uriniginí, “Soyfne íkía wina sogwí nanj wenagi níwíniríná ‘Íkía nanjnarini.’ rirfíni. Íkía wina sogwí sipí wenagi níwíniríná ‘Íkía rina sipínarini.’ rirfíni.” nuriri³⁴ mǐxí re uriniginí, “Weaxfá miáoyfne, rixa sipíni imóninagfa nání arige nero ṕné nanj rípráo? Oweoi, áamá pí pí dínj aumaúmí inigfáyí e dání rarigfá enagi nání soyfne ṕné nanj wí rípaxí menini.³⁵ Áamá nanjyí wigí ayá t́njpi mearigfápa dínj nanjini aumaúmí niniro nání xwíyá níriríná nanjini rarigfáriní. Áamá sipíyí sipí nánini dínj nímore aumaúmí niniro nání xwíyá níriríná sipíni rarigfáriní.³⁶ Nioní re searariní, ‘Gorixo áamá níyoní mí ómómíximí nerí xwíríxí nímerfna sipí ikaxí amipí úrapí rarigfá ńni nání yarínj imimí wiarfna e dání uríprfáriní.³⁷ Gorixo sewaninjoyfne rarigfáyo dání xwíríxí níseamerí re searinfáriní, “Xwíyá t́noxirini. Xwíyá mayoxirini.” searinfáriní.” uriniginí.

Ekíyinj nání rixinj urigfá nánirini.

³⁸ E urfagi njwí ikaxí eáninjpi mewegfá wa t́ni Parisi wa t́ni re urigfawixiní, “None “Gorixo rírowarénapinoxirfani?” yaiwiani nání anjnamí dánj ekíyinj b́ neaiwapíyí. neaimónarini.” urfagfa aí³⁹ o re uriniginí, “Seyfne agwí ríná njweagfáyfne, Gorixomí

r'w'w'm'ini n'iamamoro seg' n'w'f'ái r'in'ij'ipi t'ini f'w'n'ij' n'iga uro n'iga b'iro yar'ig'f'áy'né ek'iy'ij' n'áni reax' n'iseain'r'i seaimónar'ij'ag'i aiwi ek'iy'ij' w'f'á rókiamoa'g' Jonao en'j'p'ini seaiwap'iy'im'ig'ini. ⁴⁰ O pey' xwé wom' agw'íyo ín'im' ín'ij'áná s'f'á w'yaú w'yi ór'ij'ipa ámá imón'ij'áon'i xw'f'áyo ín'im' wej'áná s'f'á w'yaú w'yi nór'in'f'ar'ini. ⁴¹ Ámá en'j'íná an'j' yo' Ninipay'i r'in'ij'íyo n'weag'f'áy' —Ay' Gor'ixoyá w'f'á rókiamoa'g' Jonao Gor'ixoyá xw'iy'f'á w'f'á ur'im'éaná ay' wig' f'w'f' eg'f'ap'i r'w'w'm'ini n'iamamoro n'isan'iro n'weag'f'áy'r'ini. Ay' ámá won'i Jonaomi seáy'i e imón'ij'áon'i re éf' n'irómáná searar'ij'ag'i aiwi sey'né ar'f'á m'iniar'ij'ag'f'a n'áni ámá Ninipay'i n'weag'f'áy' s'f'á Gor'ixo ámá n'iyon'i mí ómóm'ix'im'f' en'f'ayim'i n'wiá'p'ni'mearo xw'iy'f'á seameár'ip'r'f'ar'ini. ⁴² Gor'ixo ámá n'iyon'i mí ómóm'ix'im'f' en'f'ayim'i ap'ix'f' en'j'íná Sibay' an'j'íyo me'j'wean'j' —Í m'ix'f' ináy'f' Soromono n'ij'f'á seáy'i e nimón'r'i r'ir'im'f' yar'f'ná ar'f'á wim'in'r'i n'áni an'j' aga ná j'f'am'i dán'i b'ij'ir'ini. Í ámá won'i Soromonom'i seáy'i e imón'ij'áon'i re éf' n'irómáná searar'ij'ag'i aiwi sey'né ar'f'á m'iniar'ij'ag'f'a n'áni í s'f'á ayim'i n'wiá'p'ni'mear'i xw'iy'f'á seameár'in'f'ar'ini.” ur'ij'in'ig'ini.

Im'f'ó xeg'f' w'iniyo wir'im'ean'f' n'án'r'ini.

⁴³ Ámá ay' “Nene Jono nearáná san'ij'f' on'im'íap'i nerane aiwi im'f'ó x'ix'éroar'ij'f' rón'ij'f' imónan'ig'ini.” oy-aiw'ípoyn'r'i ámi x'ix'ewis'f' ikax'f' b'i nur'r'i re ur'ij'in'ig'ini, “Im'f'ó x'ix'éroar'ij'f'y'f' m'ix'f' umá'n'owáráná ámá wom' p'f'ni n'wiár'im'i nur'f'ná ini'ig'f' may'm'i ‘Ge ge sá on'j'weám'ini?’ n'iyaiwia n'emeri p'f'á n'imeg'in'm'é'sáná ⁴⁴ re yaiwiar'ij'f'r'ini, ‘G'f' ámi an'j' ax'f' p'f'ni n'wiár'im'i b'ij'ae n'áni oum'ini.’ n'iyaiwim'i nur'i an'j' r'ixa s'íf' peár'in'r'i p'írán'ij'f' im'ixár'in'r'i yar'in'ij'ag'i n'w'in'r'i sin'i an'f'á imón'ij'ag'i n'w'in'r'i n'áni ⁴⁵ ámi nur'i im'f'ó wé w'f'úm'i dán'j'f' waú f'w'f' neróná x'f'om'i seáy'i e múroro eg'f'áyo n'wir'im'eam'i nuro axom'i n'ix'ix'éroro e n'weaar'ig'f'ar'ini. Xám'i sip'í imónago aí ináy'f' aga sip'í ikeamón'ij'f'r'ini.” ur'ij'in'ig'ini.

J'isasom'i x'inái t'ini xogwáowa t'ini n'án'r'ini.

⁴⁶ J'isaso sin'i ámá x'f'o t'ij'f' e ep'f'roy'f' eg'f'áyo xw'iy'f'á urar'f'ná re en'j'in'ig'ini. X'inái t'ini xogwáowa t'ini n'ib'iro “Om'i ge dán'i xw'iy'f'á uran'r'éw'ini?” n'iyaiwiro b'fan'r'iwám'ini roj'áná ⁴⁷ ámá wo re ur'ij'in'ig'ini, “Ai, díx'f' r'inái t'ini r'igwáowa t'ini jox'i xw'iy'f'á r'iran'iro n'áni w'f'á e b'iraiy'f' roj'oi.” ur'f'ag'f' aiwi ⁴⁸ o re ur'ij'in'ig'ini, “Ay' nepar'ini. G'f' inók'i t'ini gw'f'áowa t'ini w'f'á e n'iroro aiwi ámá aga g'f' inók'íwa gw'f'áowa imón'ig'f'áy'f' ay'f' g'iy'f'r'ini?” nur'r'i ⁴⁹ xeg'f' wiep'sar'ij'íyo wé ár'ixá n'wir'i ámá om'i re ur'ij'in'ig'ini,

“Gí inókiwa gwíáowánin̄j ímónigfáyí áamá t̄f̄ ηweagfáyírin̄i. 50 Ayí r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá ḡiyí ḡiyí ḡí ápo an̄inam̄i ηwean̄jo wimónarin̄j̄p̄i yarigfáyí ayí ḡí gwíáowa napiwa inókiwánin̄j ímónigfáyírin̄i.” ur̄in̄igin̄i.

13

Ewayí ikaxí wití siyí wiáron̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

1 Jisaso s̄f̄a ayim̄i an̄j̄yo p̄in̄i n̄iwiar̄im̄i n̄ipeyear̄i ip̄i man̄j̄p̄a t̄n̄i éf̄ n̄in̄wear̄i 2 áamá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ayá wí ep̄royf̄ wiarin̄jagf̄a nán̄i ewé bámi n̄ip̄ixemoán̄ir̄i éf̄ n̄in̄wear̄i ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄n̄i s̄n̄i ip̄i iman̄j̄p̄a t̄n̄i ron̄jáná 3 ewayí xw̄iyf̄á ayá wí nura nur̄fná re ur̄in̄igin̄i, “Áamá wo (Nene ayé siyí n̄iwiar̄óa nur̄fná yar̄in̄wápa) o xegf̄ om̄in̄j̄yo wití siyí n̄iwiar̄óa um̄in̄r̄i nán̄i nur̄i 4 r̄ixa xw̄f̄a yunf̄ ik̄ixeár̄in̄j̄e p̄ir̄an̄j̄ n̄iwiar̄ori aí wí óf̄ man̄j̄p̄a t̄n̄i piéróf̄yí in̄j̄ n̄ib̄r̄i m̄imánf̄ en̄igin̄i. 5 Ámi wí s̄n̄j̄a ín̄im̄i yap̄in̄j̄áná xw̄f̄a seáyí e on̄imiáp̄i en̄j̄yo piéróf̄yí xw̄f̄a akw̄in̄f̄áná en̄aḡi nán̄i apax̄f̄ mé neráp̄r̄i n̄iyap̄r̄i aiwi 6 sogw̄f̄ n̄iwep̄n̄r̄i xaiw̄f̄ anáná m̄m̄ rap̄in̄j̄ m̄wár̄in̄j̄ en̄aḡi nán̄i yeáyí ȳiweán̄arin̄igin̄i. 7 Ámi wí em̄f̄ p̄ip̄in̄j̄ ar̄f̄kiár̄in̄j̄e wiáron̄j̄yí em̄f̄ p̄ip̄in̄j̄yo dán̄i nawín̄i neráp̄imáná em̄f̄ xen̄w̄r̄arin̄jaḡi nán̄i wití ayí ná m̄iwen̄igin̄i. 8 Ámi wí xw̄f̄a nan̄j̄yo wiáron̄j̄yí neráp̄r̄i n̄iyap̄r̄i ná n̄ik̄ik̄ireán̄ir̄fná wí aga d̄in̄j̄ n̄imor̄i f̄a m̄ropax̄f̄ wer̄i wí xwé obax̄f̄ wer̄i wí xwé on̄imiáp̄i wer̄i en̄igin̄i.” Jisaso ewayí xw̄iyf̄á e nur̄ir̄i 9 re ur̄in̄igin̄i, “Seȳfné wití siyí nán̄i r̄f̄a ap̄i nán̄i ar̄f̄a ókiar̄f̄ n̄imón̄f̄poȳi.” ur̄in̄igin̄i.

“Ayí r̄ip̄i nán̄i x̄ixewis̄f̄ ikaxí t̄n̄i seararin̄j̄in̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

10 Wiep̄isar̄in̄jowá idáná Jisaso xegf̄p̄i ηwean̄jáná n̄ib̄ro yar̄in̄j̄ re wigf̄awix̄in̄i, “Jox̄i áamáyo nuréwap̄iyir̄fná ewayí xw̄iyf̄á t̄n̄i pí nán̄i urarin̄j̄rin̄i?” ur̄f̄agf̄a 11 o re ur̄in̄igin̄i, “Xw̄iyf̄á en̄jáná dán̄i Gor̄ixo xw̄iox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ n̄iseair̄i seamen̄wean̄f̄ap̄i nán̄i yumf̄í imón̄in̄j̄p̄i nion̄i soȳfné n̄j̄f̄a imón̄ip̄r̄i nán̄i áwan̄j̄ n̄isear̄ir̄i aiwi áamá wíyo áwan̄j̄ mur̄arin̄j̄in̄i. 12 Ayí r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá nion̄i xw̄iyf̄á rar̄fná ar̄f̄a niro d̄in̄j̄ n̄ikw̄f̄roro nero n̄j̄f̄a b̄i t̄n̄j̄ imón̄ar̄igf̄a ḡiyí ḡiyí Gor̄ixo ámi wí m̄in̄i win̄in̄j̄o. Ar̄f̄a m̄in̄ipa ero d̄in̄j̄ m̄in̄ikw̄f̄ropa ero yar̄igf̄a ḡiyí ḡiyí ‘N̄j̄f̄a r̄ip̄i imón̄in̄j̄in̄i.’ yaiwiar̄in̄jagf̄a aí Gor̄ixo ap̄i aí ámi nuráp̄in̄j̄o. 13 Aȳinán̄i áamáyo nuréwap̄iyir̄fná ewayí xw̄iyf̄á t̄n̄i urarin̄j̄arin̄i. Áamá nion̄i d̄in̄j̄ m̄in̄ikw̄f̄ropa yar̄igf̄áyí ewayí xw̄iyf̄á nion̄i rar̄in̄j̄ap̄i ar̄f̄a n̄niro aiwi m̄f̄k̄f̄ nán̄i d̄in̄j̄ m̄imopa nero

nijfá wí imónarigfámani. ¹⁴ Ayf e yarfná xwiyfá Gorixo rñf wfá rókiamoagf Aisaiáo nñrñ rfwamñf eañf rñpñ rixa xixenñ imónarññ, 'Seyfné aríkwfkwf nñwiro segf arfá pñrónñro sññwñ supárñro nero nánñ arfá nñwia nuro aí nijfá imónñpñrfámani. Sññwñ nñwñga nuro aí dññf wí mopñrfámani. ¹⁵ Ayf rñpñ nánñrññ. Segf dññf tññ néra warigfáyfné mññf sññánññf imonñagfá nánñ seararññññ. Wigf sññwñ mñsupárñpa ero arfá mñpñrónñpa ero nero sññwñrñyñf, wigf sññwñ tññ sññwñ anñro arfá ero dññf píránññf neyñrooro moro wigf fwf yarigfáyf rfwñmññ mamoro éánáyf Gorixonñ píránññf wimñxñpaxñrññ.' Xwiyfá apñ xixenñ imónñññ nánñ ámayf e yarññoñ. ¹⁶ E nerñ aí gf seaiepisarññáoyné segf sññwñ tññ sññwñ nanñro arfá tññ arfá nñro nero nánñ yayf oseainññ. ¹⁷ Aga nepa seararññññ, 'Wfá rókiamoagfá obaxfñf tññ ámá wé rónñgfá obaxfñf tññ enñ soyfné sññwñ nanñro arfá nñro yarigfá rñpñ nánñ "None sññwñ wññwanñgññ." nñyaiwiro aga nñwimónñrñ aí wí arfá nñro sññwñ nanñro yagfámani.' seararññññ." urñññññññ.

Witf siyf wiáronñf mñkñ nánñ áwanñf urññf nánñrñññ.

¹⁸ E nurñrñ re urñññññññ, "Ewayf xwiyfá ámá wo nurñ witf siyf wiáronñpñ mñkñ nánñ áwanñf osearñmñññ. ¹⁹ Witf siyf wiáronñfñf xwiyfá Gorixo xwioxfño mñmeámñ nerñ seameñweanñápñ nánñrñññ. Ámá xwiyfá apñ arfá nero nijfá mepa éfáyf ayf witf siyf óf manñpá tññ piéronñpññññf imónññoñ. Ayf arfá wiarfná obo, arfki yarñño nñbñrñ ayf Gorixomñ dññf wñkwfropñrñxññññ xwiyfá apñ wigf xwioxfño mññññfñf emñ rñroámñ yarññrñññ. ²⁰ Ámá xwiyfá apñ arfá nñwirfná axíná yayf nero 'Nanñrñññ.' yaiwífáyf, ayf witf siyf sññá ññmñ yapñññññá xwíá seáyñ e akwññfánáñ enñño piéronñfññññf imónññoñ. ²¹ Witf siyf sññá ññmñ yapñññññgñ nánñ rapññf ná ññmñ mñwárñpa enñfññññf ámá ayf enñ wigf dññf rapñññññf xwíáño mñmñ fá mumñxññññf nánñ ámá wí ayf xwiyfá apñ xñdarñññgñ nánñ xeanññf wíkaráná apaxñ mé pñññ wíararñgñrñññ. ²² Ámá xwiyfá apñ arfá nñwiro aiwñ wigf yarigfápa sñññ nñxñdñrónáyf amñpí xwíáño dññf ayá tññpñ nánñ dññf obñbaxñf moro 'Amñpí wí nionñ mññmúropa onññ.' yaiwiro 'Amñpí ayá tññpñ arñge nñmeámñárññññ?' yaiwiro néra warigfáyf ayf witf siyf emñ pñpññf kñkñdñpeárñgñe piéronñfññññf imónññoñ. Witf emñ xenñwñrárññññf nánñ ná mñwepa enñfññññf ámá ayf enñ 'Amñpí ayá tññpñ arñre nerñ meámñárññññ?' yaiwiarñgñpñ xwiyfá Gorixoyápimñ yokwarñmñf éáná omñ anññf minñf xñdarñgñfámani. ²³ Ámá xwiyfá apñ arfá nñwiro nijfá éfáyf ayf witf siyf xwíá nanñño piéronñfññññf imónññoñ. Witf apñ ná kñkñreánññfññññf ámá

ayí ení ná nîweríná wí dîñf nîmori íá mîropaxí werí wí xwé obaxí werí wí obaxí onîmiáþî werí yarîgíárîni.

Ewayí ikaxí rîþîkíyí wítí omîñfyo yapîñf nánîrîni.

²⁴ O “Agwî Gorîxo áamá sipíyí wigí dîñf tîni xe néra úfrîxîniñî sîñwí nîwîniñî aiwî rîwéná ríayo ikeaárîniñî.” oyaiwípoyîniñî ewayí xwíyíá ámi xegí bî nurîri re urîñîniñîni, “Gorîxo xegí ámayo xwioxíyo mîmeámí nerî meñweámîniñî nánî yaríná imónîñîþî, ayí áamá wo xegí omîñfyo xwíá yuní nikîxémáná wítí siyí wiáronîþî tîni rîramîñîyí epaxíriñî. ²⁵ Wítí siyí nîwiároárîmáná xegí añfyo nánî nurî sá weñáná o tîni sîmí tîni inarîgíño nîbîri re eñîniñîni. Rîþîkí siyí wítí siyí wiáronîñe seáyí e nîwiároárîmî unîniñîni. ²⁶⁻²⁷ Nîwiároárîmî numáná eñáná rîxa wítí neráþîri nîyapîri rîxa ná kikîreánîmîniñî yaríná omîñf xiáwomî omîñf wiîarîgíáwa sîñwí wîñfáyí wîñfáwixîni. Rîþîkí aí tîni nawínî eñagi nîwîniñî nuro bosomî re urîgíawixîni, ‘None “Joxî dîxí omîñfyo siyí nañîni wiáronîriñî.” neaimónarîni. Arîre nerî rîþîkí ení neráþîri yapíriñî?’ uríagíá ²⁸ o re urîñîniñîni, ‘Gí sîmí tîni inarîgwíño eñîriñîni? Oyi, orîni!’ uríagí xegí omîñf wiîarîgíáwa yarîñf re wigíawixîni, ‘None nurane rîþîkíyí yîyoámí yanîréwîni?’ uríagíá aí ²⁹ o re urîñîniñîni, ‘Oweoi, soyíné rîþîkíyí yîyoámí neríná wítí aí tîni yîyoámí epírixiñîni ³⁰ aiwá mipíriñî nánî nîni xe oenîri sîñwí wîñfáwixîni. Wítí rîxa yó eñáná wítí mîwákwímí yarîgíawamî re urîmíárîni, “Xámî rîþîkíyí mîwákwímí nero áwîni e gwí nikîrîwímáná ríá ikeaárîriñîni. E nemáná wítí mîwákwímí nero aiwá añf nîtiarîgíiwámí nîtiñîriñîni.” urîmíárîni. urîñîniñîni.” Jisaso ewayí xwíyíá e urîñîniñîni.

Ewayí ikaxí masíté siyí nánîrîni.

³¹ O áamá re oyaiwípoyîniñî “Agwî áamá obaxí Jisasomî mîxídarîñagíá aiwî rîwíyo Gorîxo xegí ámayo xwioxíyo mîmeámí nerî umenweañánáyí Jisasoyá áamá obaxí imónîþîriñîni.” oyaiwípoyîniñî ewayí xwíyíá ámi bî nurîri re urîñîniñîni, “Gorîxo seyíné xwioxíyo mîmeámí nîseairî seamenweañáþî, ayí masíté aiwá siyîniñî imónîni. Masíté aiwá xegí siyí aga onîmiá imónîni. Masíté siyí nîmearo omîñfyo moárarîgíáyí ³² aiwá siyí nîyonî masíté siyí aga onîmiá eñagi aiwî rîxa nîyapîri xwé nîroríná íkíánîñf roñáná iní nîbîri nîñwearî yéwí tîpaxí imónarîñîriñîni.” urîñîniñîni.

Ewayí ikaxí yisí nánîrîni.

³³ O ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf yisfninjf —Yisf bisferfá sinf sijnf enáná bi onimiápi inimi táná nimini ikwianwf eapinarinjinini. Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf yisfninjf imónini. Apixf bisferfá sinf sijnf diramixf xwé sixf inináná yisf bi nimearo inimi táná nimini ikwianwf eapinarinjinini.” uriniginini.

Ewayf xwiyfá tñini uréwapiyinjf nánirini.

³⁴ Jisaso oxf apixf e epfroyf egfáyo xwiyfá api nipiini nuréwapiyirfná ewayf xwiyfáni nuriri uréwapiyayiniginini. ³⁵ Xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagf wo niwuriyiri ríwamijnf eanf rípi, “Nioni xwiyfá niri fná ewayf xwiyfáyo dáni riri xwiyfá Gorixo xwfá imixiníná dáni inimi rininjp áwanf riri emfárinini.” niri eanfpi xixeni imónini nani Jisaso nuréwapiyirfná ewayf xwiyfá tñini nuriri uréwapiyagfiriini.

Ewayf ikaxf rípkf nani urinjp mfkfpi áwanf urinjf nánirini.

³⁶ O oxf apixf e epfroyf egfáyo pñi niwiárimf nuri anjyo nipáwiri nweanáná xegf wiepísariñowa nibiro re urigfawixini, “Joxi nearéwapiyirfná ewayf ikaxf rípkf nani nearfpi áwanf nineariri píranijnf nearéwapiyi.” urfagfá ³⁷ o re uriniginini, “Ámá witf siyf nanf wiáronjof ámá imóninjánf nánirini. ³⁸ Omijnfyf ayf xwfá riri nánirini. Witf siyf nanfyf, ayf ámá Gorixo xwioxfyo mimeámf nerf umenweanfáyf nánirini. Rípkfyf ayf ámá Gorixomf muxfdarigfáyf, ámá oboyáyf nánirini. ³⁹ Símf tñi inarigfío, rípkf siyf wiáronj, ayf Oborini. Aiwá yóf enqagi mipfrfnáyf ayf sfá yoparfyi nánirini. Witf miwákwimf nero mipfrfáyf, ayf anfnajfiriini. ⁴⁰ Ayfnáni rípkfyf miwákwimf nero gwf nikirfwimáná rfá ikeaárigfápa imóninjf sfá yoparfyimf axfpi e imónáná ⁴¹ ámá imóninjánf ámá rikikifó ero wa eni nene yarijnwápi oépojñiri wíwapiyiro yarigfáyf gf ápo menweanf nweapfrixini gí anfnajowa awí eámeámf epfri uowárimfárinini. ⁴² Uowáraná awa awí eámeámf nemáná rfá ápiáwf xwé anijnf wearinjrímí ikeaáraná ayf e dánf ‘Yeyi!’ niri magí íronipfárinini. ⁴³ E nerf aí oxf apixf wé rónigfá Gorixoyáyf xfo xwioxfyo mimeámf nerf umenweanf dánf sogwf nanirfná yarijnpa xixfá sijnáni inipfárinini. Seyfné arfá tfgfáfné enánáyf, arfá ókiarf nímónfpoj.” uriniginini.

Ewayf ikaxf ayá tñijnf imónijnf wí pñi wenjpi nánirini.

⁴⁴ O ámá re oyaiwípojñiri, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi ayá tñinpnijnf imóninjagi nani Jisaso pí pí nearfagi aí xixeni éwaniginini.” oyaiwípojñiri

ewayf xwiyfá re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf niseairi seamenweanfápi, ayf xwfá bimi wí e ayá rimixarinjipi wí pínf tñinjipñinjf imónini. Ámá wo nemerfná weninjf nerf nñwñimearí yayf nikárññrñ nánf re eniginini. Mfrf nurf ámá wíyo áwanj murf xegf amipi nñnf nigwf nánf bf nerf nigwf api tñnf nimeámf nurf xwfá apñnf bf eniginini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf memiá nánñrñni.

45 Ámí re uriniginini, “Gorixo xwioxfyo mimeámf nerf píraninjf seamenweanfápi, ayf ámá amipi mímúróninjf wo memiá awiaxñnf awiaxñnf nánf pñf emearinjfpáninjf imónini. 46 Bá niyonf múróninjagf nñwññmeaárñmo aññnf nurf xegf amipi nñnf bf nemáná nigwf api tñnf memiápá bf eniginini.” nurñrñ, “Gorixo xwioxfyo mimeámf nñneairf neamenweanfápi ayá tñnjfpññnjf imóninjagf nánf Jisaso pí pí nearfagf aí xixenñ éwanñgñnf.” oyaiwípoyññrñ ewayf xwiyfá e uriniginini.

Ewayf ikaxf ubenñ nánñrñni.

47 O re uriniginini, “Gorixo ámá xfo xegf xwioxfyo mimeámf nerf umenweámññrñ nerfná enfápi, ayf ubenñ ipíyo nímamówarñro peyf xixegñnf fáf mñnarinjfpáninjf imónini. 48 Rixa peyf magwf mññinjagf nñwññro nñmíxearo ipí imañfpá tñnjf e nññro éf nñweámáná peyf naññnf neyñro ikwanjwíyo mimeámf nñyárñro sipíyf emf mimeámf egfawixñnf. 49 Sfáf yoparfymñ axfpi e imónáná aññajowa nñweapñro wé rónñgfáyo nñmúrora sipí yarñgfáyo yíyoámf nero 50 rfáf ápiáwf xwé aññnjf wearññrñmñ ikeaaráná ayf e dánf ‘Yeyi!’ nññro magf írónñpñrñrññnf.” uriniginini.

Xwiyfá nañf xámñnjf tñnf sñnjf tñnf nánñrñni.

51 Wiepñsarññfyo re uriniginini, “Nionñ searéwapñyarñjapi nñpñnf mñkf nánf rixa nñjfáf rimónñño?” urñagf “Oyñ.” urñagfá 52 o re uriniginini, “Ñwf ikaxf eánñjfpñ mewegfáf nionñ nñññfññro gñ wiepñsarññayf nímónñro yarñgfáf nñnf ayf ámá amipi mímúrónñgfáyññnjf imónñño. Ayf wigf ayá rimixarñgfápi aññyo wenñmñ sñnjf bñ tñnf xámñnjf bñ tñnf nñmearo ámáyo sñwá wiarñgfápa gñ seaepñsarññáoyñné xwiyfáf enñná Moseso nññrññ rñwamñnjf eaññpñ tñnf nionñ agwf seararñjapi tñnf axfpi e epñrñrññnf.” uriniginini.

Xfo xegf Nasareti ñweáyf rñwñf umogfáf nánñrñni.

53 Jisaso ewayf xwiyfáf api nura núñsáná e dánf pñnf nñwiárñmñ nurf 54 aññ xfo xegf xwé iwiaronñ nñrémorñ rotú aññyo nñpáwirñ xwiyfáf uréwapñyarññá ayf ududñ nero

re r̄n̄iḡfawix̄n̄i, “Ámá roȳf̄ n̄ij̄f̄á em̄im̄f̄ yar̄iñ̄f̄ r̄ip̄i ḡim̄i d̄án̄i n̄ij̄f̄á im̄ón̄f̄r̄f̄ani? ⁵⁵ O añ̄f̄ m̄r̄ar̄iñ̄f̄ Josepom̄i x̄ewaxo men̄irani? X̄inái Mariaíȳi m̄r̄in̄iñ̄irani? Xogwáowa Jemiso t̄f̄ni Josepo t̄f̄ni Saimono t̄f̄ni Judaso t̄f̄ni r̄in̄iñ̄owa re m̄iñ̄weaḡf̄á reñ̄oi? ⁵⁶ X̄inapíwa nene t̄f̄ni m̄iñ̄weapa reñ̄oi? E en̄aḡi n̄án̄i ámá roȳf̄ ar̄ige n̄ij̄f̄á ap̄i im̄ón̄f̄r̄f̄ani?” n̄r̄in̄iñ̄o ⁵⁷ wik̄f̄ d̄iñ̄f̄ n̄iwóga war̄iñ̄aḡf̄a Jisaso xewan̄iño n̄án̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Ámá xw̄iȳf̄á Gor̄ixoyá w̄f̄á ur̄ókiamoar̄iñ̄f̄ wom̄i añ̄f̄ midán̄f̄ȳf̄ ar̄f̄á umón̄ar̄iḡf̄á aí xeḡf̄ e d̄án̄f̄ȳf̄ t̄f̄ni xexir̄f̄meáȳf̄ t̄f̄ni o n̄án̄i ‘Sa neḡf̄ ámáor̄in̄i.’ n̄iyaiwiro ar̄f̄á umón̄ar̄iḡf̄ámani.” nur̄ir̄i ⁵⁸ aȳf̄ d̄iñ̄f̄ m̄iw̄kw̄f̄roar̄iñ̄aḡf̄a n̄án̄i e n̄iñ̄wear̄f̄ná em̄im̄f̄ xwap̄f̄ m̄iw̄wap̄iȳiñ̄in̄iḡin̄i.

14

Jono waȳf̄ umeaiar̄iñ̄omi p̄ikiḡf̄á n̄án̄ir̄in̄i.

¹ Íná m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ Xeroto —O Gariri p̄iropen̄is̄f̄ men̄weañ̄or̄in̄i. O xw̄iȳf̄á Jisaso n̄án̄i yan̄f̄ niwéa war̄iñ̄aḡi ar̄f̄á n̄iwir̄i ² xeḡf̄ om̄iñ̄f̄ wiir̄ar̄iḡf̄áwami re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Aȳf̄ n̄ion̄i p̄ikin̄áo, Jono waȳf̄ n̄umeaia uñ̄or̄in̄i. R̄ixa xw̄ar̄ip̄áyo d̄án̄i n̄wiáp̄f̄n̄imear̄i n̄án̄i em̄im̄f̄ aȳf̄ néra war̄in̄i.” ur̄iñ̄in̄iḡin̄i. ³⁻⁴ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄án̄i Xeroto e ur̄iñ̄in̄iḡin̄i. Xám̄i O Jono s̄n̄i emear̄f̄ná xeḡf̄ xexir̄f̄meáo Piripoyá ap̄x̄i Xerodiasíȳi r̄n̄iñ̄i nuráp̄ir̄i meáaḡi n̄án̄i Jono xw̄iȳf̄á re ur̄ar̄aȳiñ̄in̄iḡin̄i, “D̄ix̄f̄ r̄ir̄ix̄f̄meáoyá ap̄x̄i nuráp̄ir̄i n̄imear̄f̄n̄áȳf̄, ‘Aȳf̄ N̄ip̄kw̄in̄i yar̄iñ̄in̄i.’ r̄iyaiwinar̄iñ̄in̄i?” urayar̄iñ̄aḡi n̄án̄i Xeroto xeḡf̄ poris̄f̄yo urowáráná awa nuro om̄i f̄á n̄ixero gw̄f̄ n̄iyiro n̄imeámi n̄ibiñ̄o gw̄f̄ añ̄f̄yo ñ̄wir̄ar̄f̄aḡf̄a ⁵ Xeroto Jono n̄án̄i “Om̄i op̄k̄im̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i aiw̄i ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ “Jono Gor̄ixoyá w̄f̄á r̄ókiamoar̄iñ̄f̄ wor̄in̄i.” yaiwiar̄iḡf̄á en̄aḡi n̄án̄i wáȳf̄ ner̄i “N̄ion̄i en̄i n̄ip̄ikip̄r̄ix̄in̄i.” n̄iyaiwir̄i sa gw̄f̄ añ̄f̄yo wár̄iñ̄in̄iḡin̄i. ⁶ E n̄iwár̄imáná en̄áná s̄f̄á Xerotom̄i x̄inái x̄ir̄iñ̄f̄yi im̄ónáná Xeroto xeḡf̄ ámá wa t̄f̄ni aiwá nim̄ix̄iñ̄o nar̄f̄ná om̄i x̄iep̄i Xerodiasím̄i xemiái n̄ibiñ̄i áw̄in̄i e n̄irómáná s̄im̄in̄iñ̄f̄ en̄in̄iḡin̄i. Í s̄im̄in̄iñ̄f̄ yar̄f̄ná Xeroto s̄im̄in̄iñ̄f̄ í yar̄iñ̄f̄p̄i n̄án̄i yaȳf̄ n̄iwir̄ir̄i ⁷ xw̄f̄á e d̄án̄i re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “N̄ion̄i j̄ix̄i s̄f̄m̄iman̄f̄yo d̄án̄i r̄r̄ar̄iñ̄in̄i, ‘Pí pí n̄án̄i n̄ion̄i r̄ix̄iñ̄f̄ n̄iránáȳf̄ n̄isiap̄m̄f̄in̄i.’ r̄r̄ar̄iñ̄in̄i.” uráná ⁸ í x̄inái t̄ñ̄f̄ e n̄án̄i nur̄i ám̄i n̄ibiñ̄i x̄inái urep̄is̄ípi ax̄f̄pi re ur̄iñ̄in̄iḡin̄i, “Poris̄f̄ wa Jono waȳf̄ n̄umeaia war̄iñ̄oyá siñ̄w̄f̄ m̄iñ̄f̄ n̄iwákwiro m̄iño siñ̄w̄f̄ w̄in̄im̄i n̄án̄i p̄irer̄ix̄f̄yo n̄iñ̄o n̄imeámi n̄ibiñ̄o oniap̄f̄oyi.” uráná ⁹ Xeroto d̄iñ̄f̄ sip̄i w̄iaḡi aiw̄i awa t̄f̄ni aiwá naw̄in̄i nar̄iḡf̄e d̄án̄i ur̄f̄aḡi n̄án̄i poris̄f̄ wami í ur̄f̄f̄pi ax̄f̄pi sekax̄f̄ nur̄ir̄i ¹⁰ urowáráná wo gw̄f̄ añ̄f̄yo n̄án̄i nur̄i e

dáni Jonomi sinjwí mñjí nñwákwirí ¹¹ mñjo pñrerixíyo nñtñrì nñmeámì nñbñrì miáímì mñnì wíáná í nurápñrì nñmeámì nurì xñnámì mñnì winñnigñnì. ¹² E éáná Jono xegí wiepñsarñjowa nñbñro pñyomì nñmeáro nñmeámì nuro xwíá nñweyármowa nuro Jisasomì áwanjí urígfawixñnì.

Oxí 5,000 apimì aiwá mñnì winjñ nánñrñnì.

¹³ Jisaso xwíyíá Jono nánñ aríá nñwirí e pñnì nñwiárñmì ewéyo nñpñxemoánñrì áamá dñjñ meanje nánñ xegípi warñjagí aiwí oxí apixí obaxí anjñ bñ bimì dññyí “Jisaso ewéyo puñot.” rññfagí aríá nñwiuro yánñ óyño númì ugíawixñnì. ¹⁴ Jisaso rñxa ipí imanñpá tññ e niwiékñnñmearñ winñññnigñnì. Oxí apixí obaxí xíó tññ e nánñ bimiarñjagíá nñwinñrñ wá nñwianñrñ wigí sñmñxíyí pñránññ imñmñximñ yarñná ¹⁵ sñápi tññ xegí wiepñsarñjowa nñbñro re urígfawixñnì, “Re áamá dñjñ meanñnì. Sñá wórññññnì. Joxí áamá nñnñ wigí aiwá bñ nero nñpñrñ nánñ anjñ onñmiápi amñ amñ ñweamenñyño nánñ urowárpei.” urñfagí aí ¹⁶ Jisaso re urñññnigñnì, “Ayí nupaxí mimónarñnì. Soyñné aiwá wí mñnì wípoyí.” urñfagí ¹⁷ awa re urígfawixñnì, “Negí aiwá xwapí menñnì. Sa bisñkeríá wé ná wúnñ tññ peyí yeáyí waúnñ tññrñnì.” urñfagí ¹⁸ o re urñññnigñnì, “Nionñ tñámñnì nñmeámì bñpoyí.” nurñrñ ¹⁹ rñxa nñmeámì báná re urñññnigñnì, “Oxí apixí nñnñ aráyo éfñ ñweápoyí.” sekaxí e nurñmáná bisñkeríá wé wú tññ peyí waú tññ nñmearñ anñnamñ sññwí nanánñmáná Gorñxomñ aiwá apñ nánñ yayí nñwirñ bisñkeríá kwíkwirñmñ nerñ xegí wiepñsarñjowamñ mñnì wíáná awa oxí apixí éfñ ñweáfáyo yanñ nñwia warñná ²⁰ áamá nñnñ aiwá apñ nññro agwí ímñ uyñññññnì. Agwí ímñ uyíagí wiepñsarñjowa sññwí e nñwinñro aiwá rñxa apánñ nññro e tñápi nñmeamero soxí íá wé wúkaú sñkwí waúmñ nñmeaayiro aumaúmñ nero magwí nñmiro tñgfawixñnì. ²¹ Niaíwí tññ apixí tññ nññrñ aiwí oxowanñ áamá 5,000 aiwá apñ ñgfawixñnì.

Jisaso ipíyo xwññññwí nosaxa uññ nánñrñnì.

²² Jisaso xegí wiepñsarñjowa aiwá áamá ayí nññro tñápi soxí íáyo magwí nñmiro táná re urowárñññññnì, “Nionñ oxí apixí tñño urowáraparñná soyñné ewéyo nñpñxemoánñro ipíwámñ jñarñwámñnñ nánñ xámñ nñmeápoyí.” nurñrñ ²³ awa rñxa nñpñxemoánñro úáná áamá oxí apixí e epñroyí egíáyo enñ nurowárapimáná Gorñxomñ xwíyíá urñmññrñ nánñ xegípi dñwí mññyño nánñ nñyirñ rñxa sñá nóra warññ tññ xegípi ñweañáná ²⁴ ewépá sññ ipí áwinñ e warñná inññgí ewépámñ imeamñkwí merñ imñññ enñ ewé sñmñmñ dání bñrñ nerñ yarñná ²⁵ rñxa wíá nánñ isñá yinññáná Jisaso ipíyo nosaxa nñbñrñ wiepñsarñjowamñ rñxa wímeámññrñ yarñná

26 awa weninǵ éfáyǵ winǵǵawixini. Jisaso ipiyo xwirinǵwǵ nosaxa barinǵagi nǵwiniro wáyǵ nikáriniro “Piyinǵ siwí wo rǵa barini?” nǵriro “Yeyi!” rekárinarǵná 27 Jisaso re urinǵiniginǵ, “Soyǵné wáyǵ mikárinipanǵ. Ayǵ nionirini. Dinǵ síxǵ nǵnǵro nǵweápoyi.” urǵagi 28 Pitao re urinǵiniginǵ, “Ámináoxini, ayǵ nepa joxǵ enǵánáyǵ, ‘Joxǵ enǵ ipiyo nosaxa nibiri nímeat.’ nǵrei.” urǵagi 29 Jisaso “Beǵ.” urǵagi Pitao ewépámi dánǵ nayoari Jisaso tǵnǵ e nánǵ nosaxa nurǵ aǵ 30 iminǵ yarǵinǵagi nǵwinirǵi wáyǵ éfáyǵ re enǵiniginǵ. Ipiyo rǵxa nurǵpinǵrǵná rǵaiwá re urinǵiniginǵ, “Nionǵ inǵǵǵ namimiginǵ! Ámináoxini, árǵwǵ nímeat!” uráná 31 o anǵnǵ fǵepá nǵyaurǵi wéyo nǵmaxirǵiri nǵmǵeyoari re urinǵiniginǵ, “Dinǵ onǵmiápi nǵkwǵroarǵǵoyǵnérini. Pitaoxini, joxǵ ‘Jisaso yá dinǵ tǵnǵ ipiyo xwirinǵwǵ nosaxa umǵnǵ.’ nǵyaiwirǵi aǵ ámi pí nánǵ ‘Oyá dinǵ tǵnǵ e epaxonǵmani.’ yaiwiarinǵinǵ?” nurǵiri 32 awaú rǵxa ewéyo píxemoánáná re enǵiniginǵ. Iminǵ yarǵinǵipi píni wiárinǵiniginǵ. 33 Iminǵ píni wiáraná ewéyo nǵweagǵáyǵ minǵ ewéyo nǵkwǵroro omǵ yayǵ numerǵná re urǵǵawixini, “Neparini. Joxǵ nǵaiwǵ Gorǵxoyáoxirini.” urǵǵawixini.

Simixǵyǵ Jisasomi amáǵ nǵróniro nanǵ egǵá nánirini.

34 Awa ipiyo orǵwámi dánǵ nǵrémoro anǵ xegǵ yoǵ Gensaretiyǵ rinǵinǵipi tǵnǵ e iwiékǵnǵmeááná 35 amá e dánǵyǵ Jisasomi mí nǵwómǵxǵro anǵ nǵpimiǵni áwanǵ nǵrinǵarǵimáná wigǵ amá simixǵ yarǵǵá nǵnǵ o tǵnǵ e nánǵ nǵméra nibǵro wáraná 36 simixǵyǵ rǵxinǵ re urayǵǵawixini, “Joxǵyá iyǵá sírǵwǵyo amáǵ onǵrónǵpoyinǵiri síǵwǵ neanei.” nurǵro nǵnǵ amáǵ e nǵrónayiro nánǵ nanǵ egǵawixini.

15

Ámináyǵ enǵiná érowiápnǵǵápi nánirini.

1 Íná Parisi wa tǵnǵ nǵwǵ ikaxǵ eáninǵipi mewegǵá wa tǵnǵ Jerusaremǵi dánǵ nibǵro Jisasomi nǵwímearo re urǵǵawixini, 2 “Negǵ arǵowa érowiápnǵǵápi dixǵ wiepǵsarǵinǵowa pí nánǵ pírfǵ wiaikímǵ yarǵinǵo? Aiwá nanǵrǵná pí nánǵ arǵowa rǵǵápi wé wayǵ mǵrónǵpa nero narǵǵárini?” Jisaso yá wiepǵsarǵinǵowa wé wayǵ nǵróniro aiwi xiáwowa egǵápa axǵpi mǵyarǵinǵagǵa nánǵ e uráná 3 Jisaso re urinǵiniginǵ, “Soyǵné enǵ segǵ seárfawéwa érowiápnǵǵápimi xǵdanǵro nánǵ pí nánǵ nǵwǵ ikaxǵ Gorǵxoyá rinǵinǵipimi pírfǵ wiaikímǵ yarǵǵárini? 4 Gorǵxo rinǵipi rǵwaminǵ re nǵrinǵiri eánini, ‘Dixǵ rinomǵi wéyo merǵ rináimi wéyo merǵ erfǵni.’ nǵrinǵiri eánini. Rǵwaminǵ rǵpi enǵ nǵrinǵiri eánini, ‘Ámá gǵyǵ gǵyǵ xano

nánirani, xinái nánirani, píné sipí umeararínáyí ayo emi opikímópoyiniri sñwí wíniríní. E nírínirí eáninagí aiwí ⁵ áamá gíyí xanomíraní, xináimíraní, ‘Amípí nioní nísiapirí arírá sipaxípi nání Goríxomí urepeárinjá enagí nání bí mání siapípxámaní.’ urarinagí ⁶ soyíné sñwí e níwíniróná re rarígáriní, ‘Ayí xaneyo wéyo mímepa yarinagí aiwí apání yarinói.’ rarígáriní. Soyíné e neríná Goríxoyá ríniníyí xórórí nero segí seárfawéwa érowiápínigápiní seáyí e mífeyoarígáriní. ⁷ Naní ríro sipí ríro yarígíoyíné, xwíyá Goríxo ríní wíá rókiamoagí Aisaiáo níwuriyirí ríwamíní eanípi soyíné nání xixení re ríniní, ⁸ ‘Áamá tíyí “Goríxomí wéyo píraníní mearínwíní.” níríro aiwí nioní díní síxí míníyipa yarígáriní. ⁹ E neróná áamáyo amípí áamá wigí díní tñní érowiápínigápi nání nuréwapíyiróná yapí re nuríro “Xwíyá tíyí Goríxoyáriní.” nuríro nání “Goríxomí seáyí e umearínwíní.” níríroná Goríxoníyá yofní surímá rarígáriní.’ Aisaiáo xwíyá Goríxoyápi níwuriyirí soyíné nání xixení ríwamíní e eaníríní.” uríninígíní.

“Rípi piaxí weariníriní.” uríní nániríní.

¹⁰ “Áamá oxí apíxí re epíroyí egíáyí obípoyí.” níríní ayí ríxa añwí e awí eánaráná re uríninígíní, “Aríá níníro níjía imónípoyí.” nuríní ¹¹ ewayí xwíyá bí nuríná re uríninígíní, “Amípí áamá níníro gwí nárearígápi piaxíníní wearinímaní. Amípí xwioxíyo dání díní mófápi, ayí piaxíníní weariníriní.” uríninígíní. ¹² Xegí wiepísarínjowa níbíro re urígáwixíní, “Joxí Parisiowamí e nuríná ‘Símírí míwiaríní.’ ríyaiwiaríní?” uríagí aí ¹³ o Parisiowa nání ewayí xwíyá re uríninígíní, “Ríwéná Goríxo aiwá xfo íwíá muríní níyoní emi yíyoámí eníáriní.” nuríní ¹⁴ ámí Parisiowa nání re uríninígíní, “Soyíné awa nání ayá síwí mísearopaní. Awa sñwí supárigáwa sñwí supárigáyo nípemeámí warígáwa yapí imónínói. Áamá sñwí supáriní wo sñwí supáriní womí nípemeámí nuríná níwaúni xwáriníwíyo píeropísíí. Ayínání ayá síwí mísearopaní.” uríagí ¹⁵ Pitáo re uríninígíní, “Joxí ewayí xwíyá áamá aiwá níníro gwínárearígápi nání ríápi áwaní nearei.” uríagí ¹⁶ o re uríninígíní, “Gí seaiepísarínjáoyíné ení sñní majía ríseainaríní? ¹⁷ Amípí áamá níápi aríowa egíápa wé wayí níroníro nínirínáraní, awa egíápa mé nínirínáraní, agwíyo níniníjáná íkí nemoro nání piaxíníní wearinímaní. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxíyo dání íwí amípí nání díní mófápi piaxíníní weariníriní. ¹⁹ Xwioxíyo dání díní nímore yarígápi ‘Sípí oimíximíní.’ yaiwiarígá rípiríní. Áamá píkirí ero áamá wí tñní íwí iníro ero síwí piaxí eánípxá

imóniñyí niga uro fwi meari ero yapí riri ero áma wí nani ikayfwi riri ero ²⁰ yarigápi nímorná wiwanñyio piaxñiñj wearñirini. E nerí aí áma wé wayí mirónipa nerí aiwá ninirná wiwanñyio wí piaxí wearñimaní.” urñiniginí.

Émayí apixí wí diñj xixeni wikwíronj nánirini.

²¹ O e dani pñi nwiárimí nurí píropeníst émayí añj Taia tñi Saidoni tñi tñj e emearná re enjiginí. ²² Émayí apixí Kenani dání añj apiaú tñj e dani nibiri jfamíne dani nuxdírná ráiwá re nura unjiginí, “Ámináoxini, mixel ináy Depitomi xiáwoxini, joxí wá niwianeí. Gí miáimí imfó diñj nixixérori xixeanñj wikárarini.” nura warñagí aiwí ²³ Jisaso xfo ení bí murarñagí nani xegí wiepísarñjowa nibiro arfki re urayigíawixini, “Apixí rí arfki ráiwá tñi neaxídarñagí nani joxí xegí miáimí imfó diñj xixéoarñjpi mixel numáinowárirí ‘Emini.’ uowáreí.” urayíagí aí ²⁴ o re urñiniginí, “Nioni émayo arirá wimñiri biñáonimaní. Gí Isireriyí —Ayí sipisipí xiáwo píranñj mímearná ami ami uniamoarññj imónigáyirini. Ayí nani biñáonirini.” urfagí aiwí ²⁵ í añwi e nibiri xómñj nyikwiri mñj xwíayo níkwírori re urñiniginí, “Ámináoxini, arirá ni.” urfagí ²⁶ o re urñiniginí, “Nioni aiwá niaíwí narigápi nurápiri sfwíyo miní wiarínayí, jíxi ‘O nanj yarini.’ riyaiwarñini?” urfagí aí ²⁷ í re urñiniginí, “Ámináoxini, wauyene sfwinñj imónñagwi nani nepa nirarñini. E nerí aí sfwíyí xiáwo aiwá ikwianwíyo éf niñweámáná aiwá niniri yuní mamówarí éfyí míméanf yarñirini.” urfagí ²⁸ o re urñiniginí, “Ineyí, jíxi aga diñj xixeni niníkwírori rarñagí nani jíxi simóníyí xixeni nimóninñoi.” uráná re enjiginí. Xemiái nanj enjiginí.

Símixí obaxíyo nanj imimiximí enj nánirini.

²⁹ Jisaso e dani pñi nwiárimí nurí ipí Gaririwámí nipwerí dfwí mñjyio nani nyiri éf ñweañáná ³⁰ áma oxí apixí ayá wí o tñj e nani nyoamiro wí síkwí ikí egfáyo nímera yoaro síñwí supárigfáyo nímera yoaro xwíyá marí manj píronigfáyo nímera yoaro símixel xixegñi obaxí tfgfáyo nímera yoaro nero xegí síkwí tñj e tayarná o nanj imimiximí winjiginí. ³¹ Nanj imimiximí wiarñagí oxí apixí e epíroyí egfáyí manj píronigfáyí ámi xwíyá riro enj kirñj egfáyí ámi ú úroro síkwí ikí egfáyí ámi añj uro síñwí supárigfáyí ámi síñwí aniro yarñagí niniwñiro ayá nriwamóniro Nwá Isireriyíyáomi yayí seáyí e umegíawixini.

Oxí 4,000 apimi aiwá miní winj nánirini.

32 Jisaso xegí wiewp̄sar̄iṅowami “Eini.” nuriri re ur̄iṅnigini, “Ámá oxí apixí tiyí nioni t̄ni s̄fá wiyau r̄ixa ṅweanw̄arini. Wigí aiwá n̄p̄r̄iyí menagí n̄ani nioni d̄iṅ s̄ipi niarini. Nioni ayí agwí wiar̄f̄n̄a nurow̄ar̄f̄n̄áyí, óf e s̄iṅw̄f̄ xaxá upeyiniḡiniri n̄ani rar̄iṅini.” ur̄f̄agi 33 wiewp̄sar̄iṅowa re ur̄iḡf̄awixini, “Ámá d̄iṅf̄ meanf̄ riminiyoi. Gimi nurane aiwá ámá none t̄ni ep̄royí egf̄a tiyí nin̄iro agwí ími uyini n̄ani ur̄apanir̄ewini?” ur̄f̄agf̄a 34 o re ur̄iṅnigini, “Soȳné bisf̄kerf̄a arari maxir̄iṅoi?” ur̄f̄agi awa “Bisf̄kerf̄a wé w̄f̄umi d̄anf̄ waú t̄ni peyí orá yeáyí bia t̄nir̄ini.” ur̄f̄agf̄a 35 o oxí apixí e ep̄royí egf̄ayo “Xw̄f̄ayo éf̄ n̄iṅweaxa úpoyi.” nurimáná 36 bisf̄kerf̄a wé w̄f̄umi d̄anf̄ waú api t̄ni peyí apia t̄ni nur̄ap̄ri Gor̄ixomi yayí n̄wir̄i kw̄kw̄rim̄f̄ ner̄i wiewp̄sar̄iṅowami wiayíáná awa nur̄ap̄ro ámáyo yanf̄ n̄w̄ia úáná 37 ayí nin̄iro agwí ími uyíagi wiewp̄sar̄iṅowa aiwá ayí nin̄iro t̄f̄apia n̄imeamero soxí f̄a wé w̄f̄umi d̄anf̄ waúm̄ magwí nim̄iro t̄iḡf̄awixini. 38 Apixí t̄ni n̄iaíw̄f̄ t̄ni mar̄f̄ái, oxowa aiwá api n̄f̄áwa 4,000 imóniḡárini. 39 Jisaso “Segí anf̄ úpoyi.” nurow̄ar̄imáná wiewp̄sar̄iṅowa t̄ni ewéyo n̄ip̄xemoán̄iro nuro Magadani iwiék̄f̄n̄imeagf̄awixini.

16

“Ek̄iyiṅf̄ an̄f̄nam̄i d̄anf̄ neaíwap̄iyi.” ur̄iḡf̄a n̄anir̄ini.

1 Parisi wa t̄ni Sajusi wa t̄ni Jisasomi n̄iw̄imearo “O sim̄ix̄f̄yo nanf̄ im̄im̄xim̄f̄ ner̄i aí ek̄iyiṅf̄ wí nepaxomani.” n̄iyaiwiro iwam̄f̄o owiwap̄iyaneȳn̄ro re ur̄iḡf̄awixini, “Joxi an̄f̄nam̄i d̄anf̄ ek̄iyiṅf̄ b̄i neaíwap̄iyi.” ur̄f̄agf̄a aiwí 2 o re ur̄iṅnigini, “Seȳné s̄f̄ap̄i t̄ni yewanf̄ eáagi n̄w̄inir̄f̄n̄a re rar̄iḡf̄áȳn̄érini, ‘Yewanf̄ eáfyí réw̄f̄ enir̄fen̄iṅoi?’ rar̄iḡf̄áȳn̄érini. 3 W̄f̄ap̄i t̄ni eni b̄iram̄i d̄ani kip̄iṅf̄ yar̄iṅagi n̄w̄inir̄f̄n̄a ‘Iniá yap̄inir̄fen̄iṅoi?’ rar̄iḡf̄áȳn̄éxini. Agw̄f̄yo yewanf̄ eari kip̄iṅf̄ yiri yar̄iṅagi n̄w̄inir̄óná xixeni ‘E nimónin̄iṅoi.’ n̄iro aiwí am̄ipi nioni s̄m̄imajf̄óniṅf̄ im̄ixar̄iṅap̄i s̄iṅw̄f̄ n̄nanir̄óná ‘Gor̄ixo e oyaiw̄ipoȳn̄ri r̄f̄a neaíwap̄iyar̄ini?’ miyaiwiar̄iḡf̄áȳn̄érini. 4 Agwí ríná ṅweagf̄áȳné, Gor̄ixomi r̄f̄w̄m̄ini n̄mamoro segí ṅw̄f̄ái r̄in̄iṅp̄i t̄ni f̄w̄in̄iṅf̄ niga uro niga b̄iro yar̄iḡf̄áȳné, ek̄iyiṅf̄ n̄ani reaxí n̄seainiri seaimónar̄iṅagi aiwí ek̄iyiṅf̄ w̄f̄a rókiamoagf̄ Jonao en̄f̄p̄ini seaíwap̄iyim̄iḡini.” nur̄ar̄im̄i p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i un̄iṅini.

Yisí Parisiwayá t̄ni Sajusiwayá t̄ni n̄anir̄ini.

5 Wiewp̄sar̄iṅowa bisf̄kerf̄a b̄i n̄ip̄r̄i n̄ani arf̄a n̄ikeamoro Jisaso t̄ni ip̄iyo j̄ar̄iw̄am̄ini n̄ani nuróná 6 o xixewisí ikaxí

re uriniginini, “Soyiné Parisiowa tñni Sajusiowa tñni awayá bisfkerfá nímiga uní nání imixarinjí yisoí ríninjípi nání wáyf oseainini.” uráná ⁷ wiwaninjowa re ríngfawixini, “None bisfkerfá nimeámí mibfwa enagi nání o mixí nínearí ninarini.” rinaríná ⁸ Jisaso awa e rinarinjagfa dñf adadf níriri re uriniginini, “Dñf onímíapi níkwíroarígfoyné, pí nání segípi re rinarinjoi, ‘None bisfkerfá nimeámí mibfwa nání ninarini.’ rinarinjoi? ⁹ Soyiné sini níjfa mimónipa renjoi? Nioní bisfkerfá wé wúni kwíkwírímí éáná ámá 5,000 ríxa apáni náná soyiné ámí soxí fá araríyo miárigfápi nání dñf míseainarínirani? ¹⁰ Ámí bisfkerfá wé wúmi dñf waú ámá 4,000 nání kwíkwírímí éáná soyiné soxí fá araríyo miárigfápi nání ení dñf míseainarínirani? ¹¹ Biaú nioní e éáná soyiné soxí fá obaxíyo miárigfá enagi nání nioní Parisiowa tñni Sajusiowa tñni yisf awayá nání xixewisf ikaxf searána aríge nero ‘O aga bisfkerfá nání míneararini.’ mýaiwí yarinjoi? Nioní re seararinjini, ‘Parisiowa tñni Sajusiowa tñni awayá yisf nání wáyf oseainini.’ seararinjini.” uráná ¹² xegf wíepísarinjowa ríxa re yaiwigfawixini, “Nepa yisf bisfkerfáyo táná nímiga warinjípi nání míneararínini. Parisiowa tñni Sajusiowa tñni uréwapíyarígfápi nání mífídi pa oépyiníri ninarini.” yaiwigfawixini.

Pitao “Joxí Kiraisoxíriini.” urinjí nánirini.

¹³ Jisaso píropenisf anj Sisaria Piripai tñfínini nurí nerneríná xegf wíepísarinjowamí iwamó yarinjí re winiginini, “Oxf apíxí nñní ámá imóninjáoní nání goxini rarinjoi?” yarinjí e wíagi ¹⁴ awa re urígíawixini, “Oxf apíxí ‘Ámá enínanj wo níwíápnímearí rífa yarini?’ níyaiwiro nání wí re rarinjoi, ‘Jono wayf nínemeaia unjofani?’ rarinjoi. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagf mípé anjnamí nání peyíno, Eraijaorfani?’ rarinjoi. Ámí wí ‘Wíá rókiamoagf Jere-maiaorfani?’ rarinjoi. Ámí wí ‘Ayf wíá rókiamoagfáyf ámí worfani?’ rarinjoi.” uráfá ¹⁵ Jisaso re uriniginini, “Soyiné ení nioní nání goxini yaiwiarinjoi?” uráfá ¹⁶ Saimoní Pitao re uriniginini, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piáxíyo dání iwíaroníoyí rarinjwáoxirini. Nwíá aninjí sínjí imóninjomi xewaxoxirini.” uráfá ¹⁷ Jisaso re uriniginini, “Jonaomi xewaxoxí Saimonoxini, joxí nírarinjípi ámá wo wíá mírírókiamonjoi. Gf ápo, anjnamí njweano wíá rírókiamóagf nání joxí yayf osinini. ¹⁸ Rípi ení rírarinjini, ‘Joxí sínjáninjí nímoníri enj éáninjoxirini. Sínjá piará eapínarinjí romí seáyí e ámá nioníyá síyikf imónígíáyf gf anj wíwáninjí mífíarímíarini. Obo tñni imónígíáyf enj

neáníro ámá píkípaḡ ímóníḡáyo aiwí nioní t́nì ímóníḡáyo wí xopírárí wípíŕámánì.’ rírariḡnì. ¹⁹ Gorixo t́ḡḡ e páwípíŕa nánì rokí kínìḡ ímónìḡḡ joxì siapíḿárìnì. Joxì xẃáyo re dánì ‘Ayí sípírìnì.’ ránáyí, Gorixo anḡnamì dánì enì joxì sínì mírìpa eḡáná o xámì ‘Ayí sípírìnì.’ rínfárìnì. Joxì re dánì ‘Ayí ananìrìnì.’ ránáyí, Gorixo xámì émì dánì enì ‘Ayí ananìrìnì.’ rínfárìnì.” nurìrì ²⁰ xegí wiepísarìḡowamì aŕá jiyíkí norì ḡwí ikaxí re urìḡḡnìḡnì, “Ámáyo nionì nánì ‘O yeáyí neayimìxemeaná nánì negí aŕowayá xẃá piaxíyo dánì iwíaroníoyì rariḡwáorìnì.’ áwanḡ e murìpanì.” urìḡḡnìḡnì.

Jisaso áwanḡ “Nìḡpíkípíŕárìnì.” urìḡḡ nánìrìnì.

²¹ Íná dánì o xegí wiepísarìḡowamì síḡánì áwanḡ re nura urìḡḡnìḡnì, “Gorìxoyá dḡḡyo dánì nionì Jerusaremì nánì úáná negí Judayí ámináowa t́nì apaxípánìḡ ímóníḡá xwéowa t́nì ḡwí ikaxí eánìḡpì meweǵáwa t́nì xeanìḡḡ wíwí níkaráná wa nìḡpíkíaǵa aiwí ámì śá wíyaú wíyi óráná Gorìxoyá dḡḡyo dánì wíáṕnìmeámfárìnì.” uraríná ²² Pítao Jisasomì xewì j́amìnì nìmfáumáná mìxí re urìḡḡnìḡnì, “Ámináoxìnì, oweo! ‘Gorìxoyá dḡḡyo dánì joxì nearíḡpì wí osípoyìrì síḡwí mírànìpa éwìḡḡnì.’ nìmónarìnì. Wí nìsimónìńa menìnì.” urfáḡì aí ²³ Jisaso Pítaomì ŕwí numorì re urìḡḡnìḡnì, “Setenoxì, ŕwí rìrìwámìnì nìpui. Joxì nionì níkrìpeaánìpaxí níkarìmìnìrì nánì nìrarìḡnì. Joxì Gorìxo dḡḡ wimónarìḡyo nánì mamó ‘Jisaso rìxa mìxí ináyí nìmónìrì Jerusaremì dánì neamenḡweanáná nionì seáyìmì ímónìmìnyíránì?’ nìmorì nìrarìḡnì.” nurìrì ²⁴ wiepísarìḡḡ nowamìnì re urìḡḡnìḡnì, “Ámá ‘Jisasomì ouxídìmìnì.’ yaiwíarìḡḡ goxì goxì re éirìxìnì. ‘Amìpì nionì nìḡpì nánì oemìnì.’ yaiwíyí dḡḡ peá nìmorì re yaiwírìxìnì, ‘Nionì Jisasomì x́darìḡagì nánì ámá wí nìbìro xeanìḡḡ nìro nìpíkìro nìro aí ayí ananìrìnì.’ nìyaiwirì nìx́d́rìxìnì. ²⁵ Ámá Jisasomì dḡḡ nìwìkẃrorì x́daríná nìpíkípírìxìnìrì éf menarìḡḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìḡpì anìḡḡ ḡweaná nánì mearfámánì. E nerì aiwí éf mìmenìpa nerì ‘Nionì Jisasomì dḡḡ nìwìkẃrorì x́darìḡagì nánì nìḡpíkìrónáyí ayí ananìrìnì.’ yaiwinarìḡḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìḡpì anìḡḡ ḡweaná nánì mearfárìnì. ²⁶ Ámá wo nionì mìnìx́d́fì iyfá f́a nìḡwí amìpì emeámìnìrì nánìnì néra nurì nìmeáisáná xewanìḡo anìḡḡnì ikeamónáná oyá amìpì anìḡḡ nìxìrìrì ḡweanfárìnì? Oweo! Amìpì nñnì xẃá t́yo dánḡ nìmearì aiwì xewanìḡo anìḡḡnì ikeamónáná amìpì apì t́nì anìḡḡ ḡweaná nánì roayíronìpaxí wí

menini. ²⁷ Ayí rípi nánirini. Ámá imóniñáoni níkinimi niweapiríná xixíeá gí ápo añnamí inaríñipi añnajowa tñi axípi niga niweapimáná nioni ámáyo neyírori sipí yarigfáyo xegí eni sipí wiri naní yarigfáyo naní wiri emfáriní. ²⁸ Nepa seararíñini. Woyíné re rogíá royíné siní mipépa egfámí enáná nioni woyíné ámá imóniñáoni yeáyí niseayimixemeari xwioxíyo míméamí emfa nání níkinimi rojáná woyíné síñwí nanipírírarini.” uríñinigini.

17

Jisaso níkiniri xegí bí imóniñí nánirini.

¹ Jisaso e nuriri ríxa síá wé wíumí dání wo óráná Pitaomi tñi Jemisomi tñi xogwáo Jonomí tñi awamini niwirimeamí dífwí mñí sepiá bimí nání wigípi niyiro ² niñwearo Jisaso wiepísaríñí waú wo awa síñwí anigíe dání re eníñigini. O xegí bí imóniri símímaní oyá sogwíñíñí aniri rapírapí oyá wíá nókiríná xwínfá eaárirí eníñigini. ³ E éáná wíá rókiamoogíá waú Moseso tñi Irajiao tñi — Awaú eníná pegíwaúrini. Awaú o tñí e añwí e nírónapíri o tñi xwíyíá ríñaríná ⁴ Pitao Jisasomi re uríñinigini, “Ámináoxini, none re niñwearíná naníriní. Nioni añí wíkaú wíwá re opákímini. Joxí nání wíwáyí. Moseso nání wíwáyí. Irajiao nání wíwáyí.” ⁵ siní e uraríná re eníñigini. Agwí wíá wúraráñinigini. Agwí wíá wúraráná re eníñigini. Agwípimi dání xwíyíá re ríñíñinigini, “Ayí oyí gí niaíwí dñí síxí uyíñáorini. O amípi yaríñipi nání nioni dñí yayí ninarini. O pí pí searánáyí arfá wiríini.” ríñaríñagí ⁶ wiepísaríñowa arfá e niwiro xwífami nípkínimearo wáyí níkaríníro warí iníñáná ⁷ Jisaso awa wegíe añwí e níbirí wé seáyí e níwikwíarímáná re uríñinigini, “Soyíné wáyí mepani. Wíapíñimeápayí.” uráná ⁸ awa sagagí eméáyí Jisaso ámá wo tñi míró xegípi roñagí wíñigíawixini.

Wiepísaríñowa Irajiao nání yaríñí wigíá nánirini.

⁹ Awa dífwí mñí apimi pñí niwíarími niwero Jisaso óf e dání arfá jiyíkí nori ñwí ikaxí xaíwíni re uríñinigini, “Ámá imóniñáoni siní xwáripáyo dání míwíapíñimeapa enáná soyíné éde síñwí wíñfápi nání ámá wíyo áwaní murípa éfríxini.” uríagí ¹⁰ wiepísaríñowa yaríñí re wigíawixini, “Negí ñwí ikaxí eáníñipi mewegíáwa pí nání re rarigfáriní, ‘Wíá rókiamoogí Irajiao ámá arfowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfóyi raríñwáomi xámi umeanfáriní.’ pí nání rarigfáriní?” yaríñí e wíáná ¹¹ o re uríñinigini, “Irajiao níbirí ámá wigí dñí wé róníñí imónipíri nání wáf nurímerí píráníñí imíxínfáriní. ¹² E nerí aí nioni re seararíñini,

‘Ámá Iraiijaóniḡ imóniḡ wo rixa bḡḡ eḡagḡ aiwi ayḡ “Xámḡ umeanorḡani?” miyaiwí sḡḡwḡ mí mḡwómḡxḡpa nero wigḡ dḡḡḡyo dánḡ sḡmḡ tḡnḡ nḡwiwo pḡkigḡawixḡnḡ. Ámá imóniḡáonḡ enḡ axḡpḡ e nḡniro rḡnḡḡḡ niapḡpḡrḡárḡnḡ.’ seararḡḡnḡ.” uráná ¹³ xegḡ wiepḡsarḡḡowa “Jisaso e neararḡḡḡyḡ ayḡ Jono wayḡ nḡneameaia uḡo nánḡ rḡneararḡnḡ? Oyi, ayḡ orḡnḡ.” yaiwigḡawixḡnḡ.

Niaíwḡ imḡó xixéroarḡḡḡ womḡ nanḡḡ wimḡxḡḡḡ nánḡrḡnḡ.

¹⁴ O tḡnḡ xegḡ wiepḡsarḡḡḡ waú wo awa tḡnḡ oxḡ apḡxḡ obaxḡ xegḡ wiepḡsarḡḡḡ wḡa tḡḡḡ e epḡroyḡ egḡe rémóáná ámá wo nḡbḡrḡ Jisasoyá sḡmḡmanḡḡmḡ dánḡ xómḡḡḡ nḡyḡkwirḡ re urḡḡḡnigḡnḡ, ¹⁵ “Ámḡnáoxḡnḡ, gḡ íwo xóxwḡ nerḡ aga sḡpḡ ikeamónarḡnḡ. Wínḡ wíná rḡáyo ikeaarḡnḡrḡ inigḡḡyo eámorḡ yarḡḡagḡ nánḡ joxḡ wá orunḡnḡ. ¹⁶ Joxḡ sḡnḡ émḡ ḡweanáná nionḡ dḡxḡ wiepḡsarḡḡowa tḡḡḡ re nḡmeámḡ bḡagḡ aiwi awa nanḡḡ mḡnimḡxḡyḡpa éḡá eḡagḡ nánḡ rḡrarḡḡnḡ.” urḡagḡ ¹⁷ Jisaso anḡḡḡ winḡagḡ re urḡḡḡnigḡnḡ, “Seyḡné agwḡ ríná ḡweagḡáyḡné dḡḡḡ nḡnḡkwḡroro mepa ero dḡḡḡ xenwḡnḡ moro yarḡḡḡá tḡyḡné, ‘O íníná nene tḡnḡ nḡḡwearḡ arḡrá neainḡárḡnḡ.’ rḡyaiwiarḡḡoḡ? Nionḡ xwiogwḡ ararḡ re nḡḡwearḡ searéwapḡyarḡná Gorḡxomḡ dḡḡḡ nḡwḡkwḡroro eḡḡ eánḡḡḡ oyá gíná nḡḡḡá imónḡpḡrḡárḡnḡ?” nurḡrḡ xanomḡ “Íwomḡ aḡwḡ re nḡmeámḡ bei.” nurḡrḡ ¹⁸ rixa aḡwḡ e nḡmeámḡ báná Jisaso imḡó dḡḡḡ xixéroarḡḡḡ mḡxḡ umáḡnáná imḡó pḡnḡ nḡwiárḡmḡ úáná íwo axíná nanḡḡ eḡḡnigḡnḡ. ¹⁹ Rḡwḡyo wiepḡsarḡḡowa Jisaso xegḡpḡ ḡweanagḡ nḡwinḡro nḡbḡro yarḡḡḡ re wigḡawixḡnḡ, “Pí nánḡ imḡó íwomḡ dḡḡḡ xixéroarḡḡo none mḡxḡ umáḡnáná éḡ mú eḡoḡ?” urḡagḡá ²⁰ o re urḡḡḡnigḡnḡ, “Gorḡxomḡ dḡḡḡ onḡmiápḡ wḡkwḡroarḡḡagḡa nánḡ imḡó o arḡá nḡseaimḡ muḡoḡ.” nurḡrḡ xixewisḡ ikaxḡ re urḡḡḡnigḡnḡ, “Nepa seararḡḡnḡ. Masḡté aiwá siyḡ negḡ omḡḡḡyo íwḡ urarḡḡwáyḡ aga onḡmiápḡ nerḡ aí rḡwéná nerápḡrḡ nḡrorḡná ikḡánḡḡḡ roarḡḡrḡnḡ. Segḡ dḡḡḡ Gorḡxomḡ wḡkwḡrófáyḡ apḡnḡḡḡ nerḡnáyḡ, ‘Dḡwḡ mḡḡḡ rḡpḡxḡnḡ nurḡ wí e roḡ.’ uráná ananḡ arḡá nḡseaimḡ nurḡ wí e ropaxḡrḡnḡ. Soyḡné apḡnḡḡḡ nerḡnáyḡ, amḡpḡ wí mimḡxḡpaxḡ imónḡnḡámantḡ. Nḡnḡ ananḡ epaxḡ imónḡpḡrḡárḡnḡ. ²¹ [E nerḡ aí imḡó eḡḡ eánḡḡḡ rónḡḡḡ imónḡḡḡyḡ Gorḡxomḡ yarḡḡḡ wirḡ aiwá ḡwḡá ḡwirárḡnḡrḡ nerḡnánḡ mḡxḡ umáḡnḡpaxḡrḡnḡ.”]

Jisaso ámḡ áwanḡḡ “Nḡnḡpḡkipḡrḡárḡnḡ.” urḡḡḡḡ nánḡrḡnḡ.

²² Jisaso tḡnḡ wiepḡsarḡḡowa tḡnḡ Gariri pḡropenḡsḡyo awí neánḡróná o re urḡḡḡnigḡnḡ, “Ámá imónḡḡáonḡ nánḡ ámá wo mḡyḡ nurḡnḡḡoḡ. ²³ Mḡyḡ nuráná awa nḡnḡpḡkiro aiwi ámḡ sḡá

wiyau wiyi wenjoni wiapnimeamfarini.” urfagi nani awa ayá sipi winnigini.

Takis anj ridiyowá yarigfiwá nani urapigfa nannini.

²⁴ Awa rixa anj yo Kapaneamiyi riniñipimi rémóána áma anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwá nani nigwí xwé waú xwiogwí ayf ayo urápayarigfáwa Pitaomi re urémeagfawixini, “Segf seaiepsariño anj Gorixo nani ridiyowá yarinjwáiwá nani nigwí waú tarinjorani?” uragfa ²⁵ o “Oyi.” nurimi nurf anjyo nipáwiri Jisaso nani e urápi nani áwanj murinñána Jisaso xami xixewisf ikaxf bi nuriri re urinjigini, “Saimonoxini, dñj joxiyá arirerini? Mixf ináyf xwíá tfo menjweagfáyf ámayo takisf nani nigwí nurápiróna wigf áma imónigfáyo uráparigfáranif? Áma xenjwí wíyo uráparigfáranif?” urfagi ²⁶ o “Xenjwíyo uráparigfáranif.” urána Jisaso re urinjigini, “Ayinani wigf imónigfáyf takisf nani áxenwarf inipaxf menini. ²⁷ Yawawi eni Gorixo mixf ináyf anjnamf menjweañoyáwawi imóninagwí nani awa nigwí anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwá nani áxenwarf inipaxf mimóninagf aiwi awa wikf dñj yeaiwipfrixinri ipiwami nani nurf kipayá nimori peyf iwamfó ápeomi manf fá neroámiximána nigwí bi wenjagf winirfini. Nigwí apf nimeamf nurf joxf tñni nionf tñni nani nawini mni yeawii.” urinjigini.

18

“Go seáyf e imóninfarini?” urigfa nannini.

¹ Ina wiepsariñowa “Noneyá negf wo seáyf e neaimóninfo gorini?” nyaiwiro Jisaso tñj e anwi e nibiro re urigfawixini, “Joxf rixa mixf ináyf nimóniri neamenjweañána noneyá wo go seáyf e neaimóninfarini?” uragfa ² o niaíwí onimiá bimf “Eini.” nuriri áwini e nurárimána ³ re urinjigini, “Nionf nepa seararini. Soyiné dñj ‘Ayo seáyf e omúrónimini.’ yaiwiarigfápi dñj yaíkiá mímopa ero niaíwí onimiáninj mimónipa ero niaíwí ‘Áma wo seáyf e ninimónirfna ayf ananirini.’ yaiwiarigfápa axípi e miyaiwipa ero nerfnáyf, anjnamf njweañoyá xwioxfo wí páwipaxf menini. ⁴ Áma ‘Seáyf e imóninñáonimani. Niaíwí rípi yapi imóninini.’ yaiwífa gíyf gíyf anjnamf njweaño xwioxfo mimeamf nerf menjweanfápmi nipáwiro seáyf e imóniprfáranini. ⁵ Gíyf gíyf nionf ninixfdiro nani áma niaíwí rípiamfñinjf nimimónirónáyf ayf nionf enñinjf nimimónarino. ⁶ E nerf aí áma niaíwí rípiáninjf sini dñjf níkwfroanro

yarig'áyo m'irak' wiarig'á giy' giyo Gorixo xean'ij' r'á t'ij' wikárin'á enagi nán' sin' m'irak' m'win'áná áamá wa s'ijá t'ni sinw'yo gw' n'jimáná raw'rawáyo mamówáránáy' r'ni'ij' xwé n'win'r' aiwi Gorixo wim'n'r' enj'p' t'ni xixeni mimón'ijagi nán' ay' anan'r'ni. ⁷ Áamá wíyo óréámioápoyn'r' wíwap'yarig'áy' awey'! S'á wíyi ay' maj'á wór'n'ár'ni. Gorixo xean'ij' wikárin'á enagi nán' d'ij' sip' wíwin'ig'ni. Áamá wíyo óréámioápoyn'r' wíwap'yip'r'á aiwi áamá e wíwap'yí'áy' xean'ij' wímean'á enagi nán' awey'! S'á wíyi ay' maj'á wór'n'ár'ni. ⁸ Dix' wéu t'n'rani, síkwú t'n'rani, 'fw' nán' n'simón'r'náy' 'O r'á an'ij' wear'ij'yo n'keaár'n'ig'ni.' n'yaiwir' n'wákwin'r' em' mor'ni. E nin'r'náy', r'ni'ij' xwé n'sin'r' aiwi wé ras'á síkw' ras'á enoxi d'ij' n'yim'ij'p' an'ij' ijwear'á nán' n'imear'náy' ay' anan'r'ni. M'wákwin'pa ner' wé núkaúni t'ni síkw' núkaúni t'ni sin' enánáy', o r'áyo n'sikeaár'r'ná ay' nan'j'mani. ⁹ Dix' sinw'yí eni 'fw' ap' ei.' r'ránáy', 'Gorixo r'á an'ij' wear'ij'yo n'keaár'n'ig'ni.' n'yaiwir' sinw'yí n'yón'r' em' mor'ni. E nin'r'náy', r'ni'ij' xwé n'sin'r' aiwi sinw' w'oni an'ijoxi d'ij' n'yim'ij'p' an'ij' ijwear'á nán' n'imear'náy' ay' anan'r'ni. M'yón'pa ner' sin' sinw' n'waúni t'ni an'ijánáy', Gorixo r'áyo n'sikeaár'r'ná ay' nan'j'mani.

Eway' ikax' sip'sip' wo an'ij'ij' nán'r'ni.

¹⁰ "Niaíw' on'miá r'pia bim' peay' m'wian'pani. Ay' r'p' nán' searar'ij'ni, 'An'ij'naj' apiami awí mearoar'ig'áy' an'ij'nam' Gorixoyá s'm'manj'm'ni ijwear'ij'ag'á nán' peay' wí m'wian'pani.' searar'ij'ni. ¹¹ Ay' r'p' nán'r'ni. Áamá imón'ijáon' áamá 'fw' néra nuro an'ij' ikeamónan'iro yarig'áyo nán' p'á ner' yeáy' uyim'ixemeám'n'r' b'ijáon'r'ni." ur'ij'nig'ni. ¹² O xixewis' ikax' re ur'ij'nig'ni, "Seg' d'ij' ar'rer'ni? 'Áamá wo xeg' sip'sip' 100 enáná wo an'náná b'bi 99 en'p' d'fw'yo n'wár'm' nur' w'ó nán' p'á mepa en'ig'ni.' r'yaiwiar'ijoi? Oweo' p'á en'ijoi. ¹³ Ám' r'ixa n'imear'náy' nepa searar'ij'ni. Yay' sip'sip' 99 man'n'ij'p' nán' winar'ij'p'n'ij' win'n'ámani. An'n'ó nán' aga yay' seáy'm' dán' win'n'ár'ni. ¹⁴ Seg' ápo, an'ij'nam' ijwear'ij' eni 'Niaíw' on'miá apia yap' imón'ig'áy' wí oan'n'poy'.' m'yaiwin'ni." ur'ij'nig'ni.

"Seg' wo 'fw' síánáy', re é'rix'ni." ur'ij'ij' nán'r'ni.

¹⁵ O re ur'ij'nig'ni, "Áamá nion' n'n'x'd'iro nán' r'rix'méá imón'ij'y' wo 'fw' síkáránáy', jox' nur' xeg'p' ijwear'ij' n'win'r'ná jox' dix'p' n'wímeari 'fw' x'ó síkár'f'p' nán'

yumí yariṅí wiríni. O arfá síánáyí joxi naní wimíxíagí nání sɪnɪ rɪrɪxímeá imónɪṅíyí wónɪṅí nimónɪrɪ enɪṅo. ¹⁶ E nerɪ aɪ joxi arfá mɪsɪpa yariṅagí nɪwɪnɪrɪnáyí, ṅwí ikaxí nɪrɪnɪrɪ eánɪṅípi tɪnɪ xɪxenɪ nerɪ ámá wa re rɪpírɪ nání, ‘None enɪ o yariṅí wíáná o “Oweoɪ, nionɪmanɪ.” rariṅagí arfá wíwɪnɪ.’ rɪpírɪ nání ámá waúmɪranɪ, womɪranɪ, nɪwirɪmeámɪ nurɪ obaxoyíné ámɪ yariṅí wiríni. ¹⁷ O sɪnɪ arfá mɪseɪpa yariṅagí sɪṅwí nɪwɪnɪrɪnáyí, ámá nionɪyá sɪyíkí imónɪgíáyo áwaní urɪrɪni. Ayo enɪ arfá mɪwɪpa yariṅagí nɪwɪnɪrɪnáyí, re yaiwírɪxɪnɪ, ‘Sɪnɪ nɪrɪxímeáo wí mimónɪnɪ. Rɪxa émayíṅíṅí imónɪrɪ ámá takísɪ nání nɪṅwí nearáparɪgíáwánɪṅí imónɪrɪ nerɪ wí eṅónɪṅí imónɪnɪ.’ yaiwírɪxɪnɪ. ¹⁸ Nepa searariṅni. Seɪepɪsarɪṅáoyíné xwíáyo re dánɪ ‘Ayí sɪpírɪnɪ.’ ránáyí, Gorɪxo aṅɪnamɪ dánɪ enɪ soyíné sɪnɪ mɪrɪpa eṅáná o xámɪ ‘Ayí sɪpírɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ. Soyíné re dánɪ ‘Ayí ananɪrɪnɪ.’ ránáyí, Gorɪxo xámɪ émɪ dánɪ enɪ ‘Ayí ananɪrɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ. ¹⁹ Rɪpɪ enɪ searariṅni. Xwíá tɪyo dánɪ soyínéyá waú amɪpí wí nánɪ dɪṅí axípi nɪmori gí ápo, aṅɪnamɪ ṅweaṅomɪ yariṅí axípi nɪ wíáná o arfá nɪwirɪ xɪxenɪ e wimíxɪyɪnɪfárɪnɪ. ²⁰ Ámá nionɪyá imónɪgíáyí waúnɪranɪ, waú wonɪranɪ, nionɪ seáyɪ e nɪmeanɪro nánɪ awí eánáná nionɪ áwɪnɪ e ṅweámíá eṅagí nánɪ wigí dɪṅí axípi nɪmoro yariṅí wiarɪgíápi gí ápo arfá nɪwirɪ xɪxenɪ wimíxɪyɪnɪfárɪnɪ.” urɪṅnɪgɪnɪ.

Yokwarimf anɪṅí minf owíipoyɪnɪrɪ urɪṅí nánɪrɪnɪ.

²¹ Íná Pitao nɪbɪrɪ Jisasomɪ yariṅí re wiṅnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, ámá joxi nɪrɪxídirɪ nánɪ negí nɪrɪxímeá wo íwí ararɪ níkáranáyí, nionɪ enɪ xɪxenɪ xílo níkárfípa yokwarimf wiimfárɪnɪ? ‘Íwí wé wíúmɪ dání waú níkárfípi nánɪ yokwarimf nɪwiimáná eṅáná ámɪ wɪnɪ níkáraná yokwarimf wiipaxí menɪnɪ.’ nimónarɪnɪ.” urfagí ²² Jisaso re urɪṅnɪgɪnɪ, “Joxi wé wíúmɪ dání waú apɪnɪ yokwarimf wiánáyí, ‘Ayí Apánɪrɪnɪ.’ rɪrɪmɪméɪnɪ. Joxi anɪṅí minf yokwarimf wiirfa nánɪ rariṅni.” nurɪrɪ ²³ “Ámá Gorɪxo xwioxíyo mɪmeámí nerɪ umenweanfáyí anɪṅí minf yokwarimf wiífrɪxɪnɪrɪ rífa neararɪnɪ?” oyaiwíipoyɪnɪrɪ ewayí ikaxí re urɪṅnɪgɪnɪ, “Gorɪxo, aṅɪnamɪ menweaṅo, o mɪxí ináyí wo xegí omɪṅí wiíarɪgíáyí wamɪ nɪṅwí nɪwirɪ ‘Ídáná awayá niápífrɪxɪnɪ.’ nɪyaiwirɪ nɪwimáná nɪṅweaṅsáná re eṅónɪṅí imónɪnɪ. O ‘Emá ayá wí rɪxa múroṅrɪnɪ. Agwí awa nɪbɪro awayá oniápípoyí.’ ráná ²⁴ awa nɪbɪro xíoyá urápígíápi nánɪ awayá mɪnɪ nɪwirɪnɪ wo xíoyá nɪṅwí xwé ayá wí K10,000,000 urápíṅo enɪ nɪbɪrɪ aiwí ²⁵ xíoyá xɪxenɪ e mɪwipaxí eṅagí nánɪ mɪxí ináyo

xegí wíamí re uríñínigíní, ‘Nioní nígwí meámí nání oyá iyá fá amípi nurápirí ámá wíyo bí époyí. O ení xiepí tñní niaíwí tñní ámá wayá xínáíwáníñí nimóníro omíñí wiipírfá nání bí nero nígwípi nímeámí níbíro niapípoi.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápiño m+xí ináyoyá agwí ríwámí dání xwíáyo nípfkínímearí wauní níkaríníre re uríñínigíní, ‘Nígwí niapípi nání síní dñí níkwírorí yaríñíní. Ríwéná nání weníñí nerí ñweáírxíní. Nínímeááná joxí niapípi xixení siapímfaríní.’ urfagi ²⁷ m+xí ináyo wá níwianíre nání re uríñínigíní, ‘Nígwí nioní siapípi nání dñí peá móñí. Joxí ananí uí.’ urfagi aiwí ²⁸ omíñí wiiríño nípeyarí xegí wíro ‘Ríwéná oyá ení xixení niapíwínigíní.’ níyaiwirí K100 winómí síñwí níwíníre fá níxerí síñwí fá níyámíxírí re uríñínigíní, ‘Joxíyání ríxa xixení niapímíníre ríyaríñíní?’ urfagi ²⁹ xegí omíñí nawíní wiirígíío xwíáyo nípfkínímearí wauní ríxíñí re uríñínigíní, ‘Nígwí joxí niapípi nání síní dñí níkwírorí yaríñíní. Ríwéná nání weníñí nerí ñweáírxíní. Nínímeááná joxí niapípi xixení siapímfaríní.’ urfagi aí ³⁰ wíro ‘Ríwéná niapíwínigíní.’ m+wimóníagi fá níxírímí nurí gwí añíyo níñwiríríre porísíyo re uríñínigíní, ‘Nígwí nioní winápa xixení niapáná ananí íkweawáírxíní.’ urfagi ³¹ m+xí ináyoyá omíñí wiirígíá wíro e yaríñagi síñwí níwíníro ayá winíagi nuro o épi nání m+xí ináyomí áwaní uráná ³² m+xí ináyo ‘Omíñí niiríño obíní.’ nuríre omí ríxa níwirímeámí báná o re uríñínigíní, ‘Joxí omíñí niiríñí sípíoxíní, joxí wauní ríxíñí nírfagi nání nígwí ámí oyá niapíwínigíníre siapípi nání dñí peá rímoíagi aiwí ámí joxí omíñí niirígíí wíomí pí wíkarínigíní? ³³ Nioní ayá nírxírímíxírí “Díxí nígwí xe owení.” rírfagi aiwí joxí pí nání díxí wíomí ayá murímíxípa éñigíní?’ nuríre ³⁴ wíkf wóníagi omí fá níxerí porísíyo míní níwirí re uríñínigíní, ‘Nígwí nioní winápa xixení niapíníe nání iwaní nímépea úríxíní.’ uríñínigíní.” Jisaso ewayí xwíyá e nurímáná ³⁵ xegí wíepísaríñowamí re uríñínigíní, “Ámá nioní nínxídíro nání segí séríxímeá imónígíáyí fíwí sealkárfápi yokwarímí m+wíipa nerónáyí, m+xí ináyo xegí omíñí wiiríñí sípíomí winípa Goríxo ení axípi e seainfaríní.” uríñínigíní.

19

Apíxí emí mímopa éríxíníre uréwapíyíñí náníre.

¹ Jisaso xwíyá apí nípíní nuríísáná Garírí píropenísíyo píní níwíarímí nurí inígí Jodaní rapáyo níxemorí Judía píropenísí aríwámíní nimerí ² ámá oxí apíxí obaxí

númi uxídaríná e símixí tígíáyo nanj nìwimíxa waríná
³ Parisi wa Jisaso mìxí ináyí Xeroto menweaje emearíηagí
 nìwínìro “Jono wayí numeaia wago enjpa xewanìηo
 xwiyíá nìrìríná ríá omeárìni.” nìyaiwiro nìbìro iwamíó
 wíwapíyanìro nánì yariηj re wigíawixìni, “Apìxí pí pí
 nánì nìpìkwìni mìyaríηagí nìwìnrì emì nìmorínáyí, ayí
 ananìranì? Xwiyíá tìηìranì?” uríagíá ⁴ Jisaso re urìηìnigìni,
 “Bìkwíyo xwiyíá ‘Iwamíó amìpì nìni nìmìxìríná oxí tìni
 apìxí tìni imìxìηìrìni.’ rìniηìpì soyíné íá nìrooro aiwì
 sìnì nìjía mimónìpa reηoi? ⁵ Imìxìηo xwiyíá ‘Ayínánì oxo
 xaniyaúmi pìni nìwiárìmáná xegí apìxí tìni nìkumìxìnríná
 ná ayí ná bìnìniηì imónìpìsìrìni.’ rìηìpì enì íá nìrooro
 aí sìnì nìjía mimónìpa reηoi? ⁶ E nìrìnrì eánìηagí nánì
 ayaú xìxegìni imónarìgímanì. Ná ayí ná bìnìniηì nìmónìrì
 emearìgírìni. Ayaú meánìpìsìi nánì Gorìxo ηwirárìηj
 enagí nánì wí emì mìmónìpa yanìgìni.” uríagí ⁷ Parisiowa
 re urìgíawixìni, “Joxì neararìηìpì nepa enánáyí, Moseso
 ηwí ikaxí nìwurìyirì ríwamìηj nearíná pí nánì re nìrìrì
 eanìrìni, ‘Dìxí apìxìmi emì nìmoríná “Ími anìηj emì
 móárìni.” nìrìrì payí e nearì wiowárìrìxìni.’ Moseso pí
 nánì e rìηìrìni?” uríagíá ⁸ Jisaso re urìηìnigìni, “Soyíné
 aríki apìxí emì moanìro yariηagíá nìseanìrì nánì xe emì
 omópoyìnrì sìηwí nìseanìrì aiwì iwamíó Gorìxo xwíá
 imìxìηe dánì wí e enjmanì. ⁹ Nionì re seararìηìni, ‘Go
 go xegí apìxí xámìηìmi emì nìmorì sìwí piaxí weánarìηìpì
 nánì maríái, ámi sìηj wí nìmearíná ayí íwí inarìηì.’
 seararìηìni.” uríagí ¹⁰ xegí wiepìsarìηowa re urìgíawixìni,
 “ ‘Ámá apìxí nìmeámáná emì mopaxí mimónìpa enánáyí,
 apìxí mìmèapa neríná nanj imónìpaxìrìni.’ neaimónarìni.”
 uríagíá aí ¹¹ o re urìηìnigìni, “Soyíné ríapì nanj e nìmónìrì
 aiwì ámá nìni dìηj axìpì soyíné yaiwííápa yaiwipìrìmèoi.
 Sa ámá wínì wínì Gorìxoyá dìηjyo dánì e yaiwipaxìrìni.
¹² Ayí rìpì nánì seararìηìni. Oxowa apìxí mìmèapa epaxí
 imónìηìyí míki xìxegìnrìrìni. Wa xìnái agwíyo dánì piáf
 mayí xìrìηj nánì apìxí mìmèapa epaxí imónìηoi. Wa
 piáf yónìηagí nánì ayí awa enì mìmèapaxí imónìηoi. Wa
 Gorìxo nánì wáf urìmepìrì nánì éfáwa wigí dìηjyo dánì
 enì apìxí mìmèapaxí imónìηoi. E nerì aí ‘Gorìxo nánì wáf
 nurìmeríná apìxí mayonì éimìgìni.’ yaiwiarìηj go go sa e
 yaiwíwìnìgìni.” urìηìnigìni.

Niaíwí onìmiápiami wé ikwìkwìárìmí enj nánìrìni.

¹³ Ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyì wikwìárìrì
 xwé imónìpìrì nánì Gorìxomì yariηj wirì oenìrì nìmeámì
 barìηagíá wiepìsarìηowa sìηwí e nìwìnrìro mìxí uríagíá aí

¹⁴ Jisaso re urɨɨnɨgɨnɨ, “Niaíwɨpia xe obɨpoyɨ. Ámá niaíwɨ onɨmiápia xanɨyaúmɨ dɨɨɨ nɨwɨkwɨroro yarɨgɨfápa Gorɨxomɨ dɨɨɨ wɨkwɨrófáyɨ o xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ umenɨweanɨfá enɨagɨ nánɨ niaíwɨpia xe obɨpoyɨnɨrɨ sɨɨwɨ wɨnɨpoyɨ. Pɨrɨ mɨwɨaɨkɨpa époyɨ.” nurɨrɨ ¹⁵ apɨamɨ wé seáyɨ e ikwɨkwiárɨmɨ nɨwimáná e dánɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ unɨnɨgɨnɨ.

Amɨpɨ mɨmúrónɨɨɨ wo yarɨɨɨ wɨɨɨpɨ nánɨrɨnɨ.

¹⁶ Jisaso e dánɨ warɨná re enɨnɨgɨnɨ. Ámá wo nɨbɨrɨ re urɨɨnɨgɨnɨ, “Nearéwapɨyarɨɨnoxɨnɨ, nionɨ pí nanɨfɨɨ nerɨná dɨɨɨ nɨyɨmɨɨɨpɨ anɨɨɨ ínɨná ɨweámɨfa nánɨ imónɨmɨfárɨnɨ?” urɨɨagɨ ¹⁷ Jisaso re urɨɨnɨgɨnɨ, “Joxɨ pí nánɨ nanɨfɨɨ nánɨ yarɨɨɨ niarɨɨnɨ? Gorɨxo ná wonɨ nanɨ imónɨɨagɨ nánɨ joxɨ apɨ nánɨ dɨɨɨ rɨmoarɨɨnɨ? E nerɨ aɨ joxɨ ‘Dɨɨɨ nɨyɨmɨɨɨpɨ anɨɨɨ ínɨná ɨweámɨfa nánɨ oimónɨmɨnɨ.’ nɨyɨaiwirɨnáyɨ ɨwɨ ikaxɨ eánɨɨfɨyo xɨdɨrɨɨnɨ.” urɨɨagɨ ¹⁸ ámáo re urɨɨnɨgɨnɨ, “Pí ɨwɨ ikaxɨ eánɨɨfɨɨ nánɨ nɨrarɨɨnɨ?” urɨɨagɨ Jisaso re urɨɨnɨgɨnɨ, “Re nɨrɨnɨrɨ eánɨɨfɨɨ ‘Nɨwiápɨnɨmearɨ ámá mɨpɨkɨpa erɨɨnɨ. Ámá wɨ tɨnɨ fɨwɨ minɨpa erɨɨnɨ. fɨwɨ mɨmeapa erɨɨnɨ. Ámá wo nánɨ xwɨyɨfá nɨyɨmárónɨrɨ yapɨ murɨpa erɨɨnɨ. ¹⁹ Dɨxɨ ápomɨ tɨnɨ inókɨmɨ tɨnɨ wéyo umerɨɨnɨ. Ámá wɨyo jɨwanɨɨoxɨ nánɨ dɨɨɨ sɨpɨ nɨsirɨ menarɨɨɨpa axɨpɨ e wirɨɨnɨ.’ E nɨrɨnɨrɨ eánɨɨfɨɨ xɨdɨrɨɨnɨ.” urɨɨagɨ ²⁰ ámáo re urɨɨnɨgɨnɨ, “Apɨ nɨpɨnɨ nionɨ xɨdarɨɨjárɨnɨ. Nionɨ bɨ sɨnɨ mepa enɨyɨ gɨpɨrɨfanɨ?” urɨɨagɨ ²¹ Jisaso re urɨɨnɨgɨnɨ, “Joxɨ ‘Píránɨɨ oimónɨmɨnɨ.’ nɨsimónɨrɨnáyɨ, nurɨ dɨxɨ iyɨfá fá amɨpɨ nɨgwɨ nánɨ bɨ nerɨ nɨgwɨ nɨmearɨná ámá uyɨpeayɨyo mɨnɨ nɨwimáná nɨbɨrɨ nionɨ nɨxɨdɨrɨɨxɨnɨ. E nerɨnáyɨ, amɨpɨ ayá tɨɨɨpɨ Gorɨxo anɨnamɨ joxɨ nánɨ awɨ eámeámɨ síárɨnɨfárɨnɨ.” ²² Jisaso e urɨɨagɨ o arɨfá nɨwirɨ amɨpɨ xwé tɨɨo enɨagɨ nánɨ xegɨ xwioxɨyo dánɨ dɨɨɨ rɨfá uxéagɨ nánɨ dɨɨɨ sɨpɨ nɨyɨaiwɨa unɨnɨgɨnɨ.

²³ Jisaso xegɨ wiepɨsarɨɨowamɨ re urɨɨnɨgɨnɨ, “Nionɨ aga nepa seararɨɨnɨ. Amɨpɨ mɨmúrónɨgɨfáyɨ Gorɨxo ámá xɨo xegɨ xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ umenɨweanɨfe opáwianeyɨnɨrɨ anɨɨɨ minɨ nero aɨwɨ nɨpáwɨpaxɨ mimónɨnɨ. ²⁴ Ripɨ enɨ seararɨɨnɨ, ‘Kamerɨ enɨ rapɨrapɨ gwɨ kiwearɨgɨfá ófɨyimɨ páwɨpaxɨ mimónɨnɨ. Ámá amɨpɨ mɨmúrónɨgɨfáyɨ kamerɨ enɨ ófɨyɨ mɨpáwɨpa yarɨɨfɨɨ yapɨ anɨnamɨ ɨweanɨoyá xwioxɨyo páwɨpaxɨ mimónɨɨoi.’ seararɨɨnɨ.” urɨɨagɨ ²⁵ wiepɨsarɨɨfɨɨ —Judayɨ nɨnɨ “Amɨpɨ mɨmúrónɨgɨfáyɨ Gorɨxoyá dɨɨɨ tɨnɨ amɨpɨ mearɨɨagɨfa nánɨ Gorɨxo yayɨ winarɨnɨ.” yaiwiagɨfárɨnɨ. Wiepɨsarɨɨfɨɨ enɨ e nɨyɨaiwɨro nánɨ Jisaso e urɨɨagɨ arɨfá nɨwiróná ududɨ nɨwikárɨnɨro omɨ re urɨgɨawɨxɨnɨ, “Joxɨ rɨfɨɨ nepa enɨánáyɨ, Gorɨxo

ámá gíyo yeáyí uyimixemeanfáríani?” urfagfa 26 Jisaso síñwí agwí níwíníri re uríñínigíni, “Ámá wigí díní tñi Goríxoyá xwioxíyo páwipaxí mimóníni. E nerí aí Goríxo amípi mepa epaxí wí mimóníñagi nání oyá díní jfáyí tñi ayí aí ananí páwipaxí imóníni.” uráná 27 Pitao Jisaso ámáomi “Díxí iyfá fá amípi nígwí nání bí nerí uyípeayíyo mání níwia numáná nínixfdírfínáyí, Goríxo anínamí amípi ayá tñípi rítínírfíní.” urípi nání díní nímorí Jisasomí re uríñínigíni, “Arfá ei. Amípi noneyá níni ríxa pñi níwiárimí joxí ríxfdaríñwáyí pí meanfwaríni?” urfagi 28 Jisaso re uríñínigíni, “Nioní nepa seararíñíni. Goríxo xwíá síñí wírí imíxáná ámá imóníñáoní ríxa míxí ináyí nimóníri menjweañáná soyfne ení negí Isíreríyí gwí wírí wírí wé wúkaú síkwí waú eníyo xiráowayfínéníñí nimóníro mí ómómíximí nero menjweapfírfíní. 29 Ámá gíyí gíyí nioní nínixfdíro nání wigí aníwámíraní, xexírímeáowamíraní, xexírímeáíwamíraní, xanomíraní, xínáimíraní, niaíwíyoraní, xegí omíñíraní, pñi níwiárfírfíná wigí amípi pñi níwiárimí ufápmí Goríxo wípi aga seáyí e múrónírfíní. Ayí ení díní níyímíñípi aníñí ñweapfírfá nání meapfírfíní.” 30 nuríri wíepísaríñowa “None Jisasomí xámí xfdaríñagwí nání seáyí e imóníñwíni.” yaiwípfírxíníri re uríñínigíni, “Agwí ríná xámí xámí imóníáyí rfwéná surfímá imónípfírfíní. Agwí ríná surfímá imóníáyí xámí imónípfírfíní.” uríñínigíni.

20

Ewayí ikaxí wainí omíñíyo wíigfáyí náníri.

1 Jisaso ewayí xwíyíá re uríñínigíni, “Anínamí ñweañó ámá xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenñweanfáyo yaní numeíríná ayí míraxwí róníñí imóníni. O wíá móníñímí 6:00 a.m. imónáná ámá xegí wainí omíñíyo wíipfíri wírímeámíni nání nurí 2 ámá wa ‘Sfá ríyímí nání xíxegíni íkwí wína neaiapáná omíñí síianfíwíni.’ urfagfa xegí omíñíyo nání urowaríñínigíni. 3 Ámí 9:00 a.m. imónáná awí eánarígíe nání nurí weníñí éyí wíniñínigíni. Wa re kíkíá riwa roñagfa níwíníri 4 re uríñínigíni, ‘Soyfne ení gí omíñí níipfíri nání úpoyí. Sfápi tñi soyfne omíñí nílfápi nání nígwí xíxení seaiapímíni.’ urfagi awa ení nuro omíñí wíigfawíxíni. 5 Ámí sogwí áwíni e enáná ríxa 12:00 imónáná nurí ámí wa e kíkíá roñagfa níwíníri axípi e urowaríñínigíni. Ámí 3:00 p.m. imónáná axípi e eníñínigíni. 6 Ámí ríxa 5:00 p.m. anwí e imónáná nurí ámí wa e kíkíá roñagfa níwíníri re uríñínigíni, ‘Sfá ríyí níyímíni pí nání

kikińá re roŋoi?’ uríagi ⁷ awa re urigíawixini, ‘Ámá wo “Nígí omińj níipoyi.” mĩnearíone eŋagi nání roŋwini.’ uríagía o re urińjini, ‘Soyíne eni omińj níipírí gí wainí omińjyo nání úpoyi.’ urińjini. ⁸ Sfápi tĩni wainí omińj xiáwo bosiwomi re urińjini, ‘Joxi omińj níiarigíawami “Eini.” nuriri nígwí mĩni níwiríná ríwíyo úfawami níwia nuri xámi úfawami níwiri pĩni wiárei.’ uríagi ⁹ o nuri mĩraxwo urípa yaríná ámá 5:00 p.m. dání úfawa níbiríná xixegĩni íkwí wináni wináni nímeáa ugíawixini. ¹⁰ Ámá wía mónińjmi dání úfawa níbiríná nígwí seáyí e meapíráoĩni éfáyí awa eni xixeni axípi íkwí wináni wináni nímeáa ugíawixini. ¹¹ Íkwí wináni wináni nímeáa nuríná mĩraxwo omińj xiáwo nání anińjumi ikaxi nírińiro ¹² omi re urigíawixini, ‘Sfápi tĩni nuro omińj onimíapi éfawami none wía mónińjmi dání nurane yaríná sogwí xaiwí neanaríone tĩni xixeni pí nání mĩni wĩni?’ uríagía aĩ ¹³ o awayá womi re urińjini, ‘Gí amaé, nioni sípí wí mĩsikárĩni. Joxi wía mónińjmi dání re mĩnirĩpa rénińjini, “Joxi íkwí wina niapĩri nání omińj siimĩni.” mĩnirĩpa rénińjini? ¹⁴ Nígwí nioni siapí dixerĩ nímeámi ui. Ámá sfápi tĩni éf ro “Nígwí xixeni axípi owimĩni.” nimónifagi nání joxi siapípa axípi mĩni wĩni. ¹⁵ Amipí nioni gíyí níwanĩjoni dĩj tĩni níwirínáyí, “Ayí nípĩkwĩmanĩ.” rĩniaiwiarĩni? Nioni yaní ewaní nimónirĩ yarĩjagi nání joxi sípí dĩj rĩniaiwiarĩni?’ urińjini.” Jisaso “None xámi xĩdarĩjagwi aĩ ríwíyo xĩdáyí tĩni xixeni neapińfárĩni?” oyaiwĩpoyĩni ewayí xwiyíá api nurimáná ¹⁶ re urińjini, “Agwi ríná xámi xámi imóníyí ríwéná surímá imónipĩrĩrĩni. Agwi ríná surímá imóníyí xámi imónipĩrĩrĩni.” urińjini.

Xĩomi pĩkipĩrĩápi nání ámi áwaní urĩjĩ nánírĩni.

¹⁷ Jisaso óf Jerusaremi nání warigíayo umĩnirĩ nání neríná xegí wiepĩsarĩj wé wúkaú síkwí waú awami níwirĩmeámi ná dámi e onimíapi óf e nuróná re urińjini, ¹⁸ “Aríá époyi. Rĩxa Jerusaremi nání warĩjwini. E rémóaná ámá imónińjoni nání miyí uráná apaxĩpánińj imónigíá xwéowa tĩni ŋwí ikaxi eánińjpi mewegíawa tĩni xwiyíá níni mearĩroná nioni nání re rĩnipĩrĩrĩni, ‘Ámá romi opĩkĩpoyi.’ nírińiro ¹⁹ émayí nioni rĩperĩrĩ ní mearĩro síkwíá ragí pĩrĩ nuyĩkiro íkíayo níyekwĩroarĩro epĩrĩ nání mĩni níniwĩro aiwĩ sfá wiyá wiyi órání xwáripáyo dání ámi wiápińimeáĩrĩni.” urińjini.

Wiepĩsarĩj waúmi xĩnái rĩxĩj urĩjĩpi nánírĩni.

²⁰ Jerusaremí nání ófyo waríná Sebediomí xewaxowáú —Ayí Jemiso tñní xogwáo Jono tñniríní. Awaú tñní xínáí tñní “Jisaso ríxa Jerusaremí nírémoríná mǐxǐ ináyǐ nimónírí neamenḡweanǐyǐrǐfani?” nǐyaiwiro nǐbǐro waunǐ rǐxǐnǐ uranǐro nání mǐnǐ xwǐfáyo ǐkwǐróagǐa ²¹ Jisaso re urǐnǐnigíní, “Sepǐoyǐné o pí oneainírí niarǐnǐo?” urǐagǐ í xegǐ nǐaǐwowáú wiepǐsarǐnǐ wǐfami seáyǐ e owimónǐpiyǐnǐrǐ re urǐnǐnigíní, “Joxǐ ríxa mǐxǐ ináyǐ nimónírí neamenḡweanǐáná gǐ nǐaǐwǐ rowáú wǐo wé náúmi dání nḡwearǐ wǐo wé onamǐnǐmǐ dání nḡwearǐ epǐsǐfǐ nání reí.” urǐagǐ aǐ ²² Jisaso re urǐnǐnigíní, “Sepǐoyǐné yarǐnǐ niarǐgǐápi nání nǐjǐfá mimónǐpa nero nání yarǐnǐ niarǐnǐo.” nurírí ewayǐ ǐkaxǐ áamá wa xǐomǐ pǐkipǐrǐfá enǐagǐ nání áwanǐ nuríríná yarǐnǐ re winǐnigíní, “Awagwǐ inǐgǐ sǐxǐ nionǐ nǐmǐfáwá ananǐ nǐpaxǐ imónǐpǐsǐírani?” urǐagǐ awaú re urǐgǐsǐxǐnǐ, “Ananǐ nǐpaxowawiríní.” urǐagǐ ²³ o re urǐnǐnigíní, “Inǐgǐ nionǐ nǐmǐfáwá awagwǐ enǐ nǐpǐsǐíríní. E nerǐ aǐ ‘Wǐoxǐ rǐmǐ dání nḡwearǐ. Wǐoxǐ rǐmǐ dání nḡwearǐ.’ wǐ earǐpaxǐ mimónǐnǐ. Waú gowáú mǐdǐmǐdání nḡwearǐfǐ nání gǐ ápo ríxa rárǐnǐríní. Ayínání nionǐ e earǐpaxǐ wǐ meníní.” urǐagǐ ²⁴ wiepǐsarǐnǐ wé wúkaú wǐa awaú Jisasomǐ yarǐnǐ e wǐagǐ arǐfá nǐwiro nání wikǐ dǐnǐ wǐaǐwiarǐnǐagǐa aǐ ²⁵ Jisaso xǐo tǐnǐ e nání “Eíní.” nurírí re urǐnǐnigíní, “Soyǐné nǐjǐfáríní. Émáyyá áamá ámíná menḡweagǐfáwa seáyǐ e nǐwimónǐro paimǐmǐ wiarǐgǐfáríní. Wigǐ áamá enǐ rǐnǐ menḡweagǐfáwa enǐ seáyǐ e nǐwimónǐro ‘Xe noneníní sǐmanḡwǐyónǐnǐ yeáyǐ oneaurónǐpoyǐ.’ nǐyaiwiro yarǐgǐfáríní. ²⁶ ‘Awa seáyǐ e nǐwimónǐro yarǐgǐfápa soyǐné enǐ axǐpǐ nimónǐro mepa oépoyǐ.’ nimónaríní. ‘Gǐ wǐfami seáyǐ e oimónǐmǐnǐ.’ yaiwinarǐnǐ goxǐ goxǐ awayá omǐnǐ wǐiarǐnoxǐnǐnǐ wimóneí. ²⁷ ‘Neaǐepǐsarǐnǐone wonǐ xámǐ xámǐ oimónǐmǐnǐ.’ yaiwinarǐnǐ goxǐ goxǐ áamá wǐ joxǐ nání re rǐpǐrǐ nání, ‘O wiepǐsarǐnǐ wǐfami xínáínǐnǐ nimónírí arǐrǐ wiaríní.’ rǐpǐrǐ nání joxǐ e erǐnǐ. ²⁸ Áamá imónǐnǐáonǐ yarǐnǐpá axǐpǐ éfǐrǐxǐnǐ. Nionǐ áamá wǐ arǐrǐ nǐfǐrǐxǐnǐrǐ bǐnǐámanǐ. Nionǐ áamá nǐyonǐ arǐrǐ wirǐ nionǐ nupeíríná gwǐnǐnǐ uroyǐrorǐ emínírí bǐnǐáríní.” urǐnǐnigíní.

Sǐnḡwǐ supárǐgǐfǐwaúmǐ nanǐ imǐxǐnǐ náníríní.

²⁹ O tñní wiepǐsarǐnǐowa tñní anǐ yoǐ Jerikoyǐ rǐnǐnǐfyo dání waríná oxǐ apǐxǐ ayá wǐ númǐ waríná ³⁰ re enǐnigíní. Áamá sǐnḡwǐ supárǐgǐfǐwaú óf manǐpá tñní nḡweagǐfǐwaú “Jisaso rimanǐ pwaríní.” rǐnarǐnǐagǐa arǐfá nǐwiri rǐaǐwá re urǐgǐsǐxǐnǐ, “Ámǐnaé, negǐ mǐxǐ ináyǐ Depitomǐ xǐáwoxǐnǐ wá yeawianeí.” ráná ³¹ áamá obaxǐ Jisasomǐ xámǐ umeagǐfǐyǐ

rímɨŋɨ́ tɨ́nɨ re urɨgɨ́awixɨ́nɨ, “Awagwɨ́ rɨ́aiwá mɨ́rɨpa épiyɨ́.” urɨ́agɨ́a aiwɨ́ awaú arɨ́kɨ́ wɨ́nɨ enɨ́ tɨ́nɨ re rɨ́gɨ́sɨ́xɨ́nɨ, “Ámɨ́naé, joxɨ́ negɨ́ mɨ́xɨ́ ináyɨ́ Depitomɨ́ xiáwoxɨ́nɨ, wá yeawianeɨ́.” urɨ́agɨ́ ³² Jisaso e éf nɨ́rónapɨ́mána óf e dánɨ́ rɨ́aiwá re urɨ́ŋɨ́nigɨ́nɨ, “Awagwɨ́ o pí oyeainɨ́rɨ́ rarɨ́ŋɨ́?” urɨ́agi ³³ awaú aŋwɨ́ e nɨ́bɨri re urɨ́gɨ́sɨ́xɨ́nɨ, “Ámɨ́náoxɨ́nɨ, joxɨ́ yegɨ́ sɨ́ŋwɨ́ oyeaoxoanɨ́rɨ́ rarɨ́ŋwɨ́.” urɨ́agɨ́ ³⁴ Jisaso awaú nánɨ́ wá wunɨ́agi egɨ́ sɨ́ŋwɨ́yo wé seáyɨ́ e wikwiáraná re egɨ́sɨ́xɨ́nɨ. Nɨ́waúñɨ́ sɨ́ŋwɨ́ noxoari nanɨ́mána númɨ́ uxɨ́dɨ́gɨ́sɨ́xɨ́nɨ.

21

Jerusaremɨ́yo nɨ́rémorɨ́ná mɨ́xɨ́ ináyɨ́ rémoarɨ́gɨ́ápa rémoŋɨ́f nánɨ́rɨ́nɨ.

¹ Jerusaremɨ́ rɨ́xa aŋwɨ́ e imónána dɨ́wɨ́ Oripɨ́ tɨ́ŋɨ́ e aŋɨ́ yoɨ́ Betɨ́pasi rɨ́nɨŋɨ́pimɨ́ nɨ́rémómána Jisaso wiepɨ́sarɨ́ŋɨ́yɨ́ waúmɨ́ nurowárɨ́rɨ́ná ² re urɨ́ŋɨ́nigɨ́nɨ, “Awagwɨ́ aŋɨ́ jɨ́apimɨ́ nánɨ́ nuri dogɨ́ xɨ́nái xegɨ́ miá tɨ́nɨ e yurárɨ́nɨŋagi nɨ́wɨ́nɨrɨ́ná nɨ́waúñɨ́ níkwearɨ́ nɨ́meámɨ́ bɨ́piyɨ́. ³ Ámá wo sɨ́ŋwɨ́ neanɨ́rɨ́ ‘Awagwɨ́ pí nánɨ́ íkwearɨ́ŋɨ́?’ earánáyɨ́, re urɨ́piyɨ́, ‘Ámɨ́náoxɨ́nɨ, seáyɨ́ e éf nɨ́ŋwearɨ́ nɨ́meámɨ́ umɨ́nɨ́rɨ́ yearowárɨ́ŋoɨ́.’ uráná xiáwo apaxɨ́ mé eaiapowárɨ́napɨ́nɨŋoɨ́.” urɨ́ŋɨ́nigɨ́nɨ. ⁴⁻⁵ Wá rókiamoagɨ́ wo nɨ́rɨ́rɨ́ rɨ́wamɨ́ŋɨ́ rɨ́pɨ́ eanɨ́pɨ́, “Saionɨ́ —Jerusaremɨ́ nánɨ́ nɨ́rɨ́ro aiwɨ́ dɨ́wɨ́ bɨ́ nánɨ́ Saionɨ́yɨ́ rarɨ́gɨ́árɨ́nɨ. E ŋweagɨ́áyo re urɨ́poyɨ́, ‘Arɨ́á époyɨ́. Segɨ́ mɨ́xɨ́ ináyɨ́ awayinɨ́nɨŋɨ́ nimónɨ́rɨ́ dogɨ́ xwéomɨ́ marɨ́áɨ, dogɨ́ miá womɨ́ aí nɨ́ŋweámána seyɨ́né tɨ́ámɨ́nɨ́ barɨ́nɨ.’ urɨ́poyɨ́.” nɨ́rɨ́rɨ́ rɨ́wamɨ́ŋɨ́ eanɨ́pɨ́ xɨ́xenɨ́ imónɨ́nɨ́ nánɨ́ Jisaso awaúmɨ́ e urowárɨ́ŋɨ́nigɨ́nɨ. ⁶ Wiepɨ́sarɨ́ŋɨ́ awaú nuri Jisaso urɨ́ŋɨ́pa e neri ⁷ dogɨ́ miá tɨ́nɨ́ xɨ́nái tɨ́nɨ́ níkwearɨ́ nɨ́meámɨ́ nɨ́bɨri wigɨ́ iyá dogɨ́ miáomɨ́ seáyɨ́ e níkwíárɨ́ro Jisaso seáyɨ́ e nɨ́ŋwearɨ́ nɨ́meámɨ́ warɨ́ná ⁸ mɨ́xɨ́ ináyɨ́yo yayɨ́ wianɨ́ro nánɨ́ yarɨ́gɨ́ápa ámá oxɨ́ apɨ́xɨ́ epɨ́royɨ́ nero númɨ́ xɨ́darɨ́gɨ́áyɨ́ obaxɨ́ Jisaso iyáyo seáyɨ́ e nosaxa opunɨ́rɨ́ wigɨ́ iyá nɨ́pírɨ́ro óf e íkwianɨ́wɨ́ neapára uro wí wéwɨ́ ɨ́wɨ́ nɨ́doayiro íkwianɨ́wɨ́ neapára uro nerɨ́ná ⁹ xámɨ́ umeaarɨ́gɨ́áyɨ́ tɨ́nɨ́ rɨ́wɨ́yo uxɨ́darɨ́gɨ́áyɨ́ tɨ́nɨ́ rɨ́aiwá re nura ugɨ́awixɨ́nɨ, “Mɨ́xɨ́ ináyɨ́ Depitomɨ́ xiáwo romɨ́ yayɨ́ seáyɨ́ e dánɨ́ oumeaneyɨ́. Ámá Ámɨ́ná Gorɨ́xo urowárɨ́napɨ́ŋɨ́ ro —Negɨ́ arɨ́owa o nánɨ́ wenɨ́ŋɨ́ neri ŋweanɨ́ná xwiogwɨ́ obaxɨ́ múroagɨ́rɨ́nɨ. O Gorɨ́xoyá dɨ́ŋɨ́ tɨ́nɨ́ seáyɨ́ e imónɨ́wɨ́nɨ́gɨ́nɨ. Gorɨ́xo seáyɨ́ émɨ́ ŋweanɨ́omɨ́ yayɨ́ seáyɨ́mɨ́ dánɨ́ oumeaneyɨ́.” Rɨ́aiwá e nɨ́ra nuróná oxɨ́ níkéa nuro ¹⁰ rɨ́xa Jerusaremɨ́ rémoána e ŋweagɨ́áyɨ́ mɨ́rɨ́f mɨ́rɨ́f neamero re rɨ́nɨ́gɨ́awixɨ́nɨ, “Ámá o go nánɨ́ rɨ́a rarɨ́ŋoɨ́?” rɨ́narɨ́ná ¹¹ oxɨ́ apɨ́xɨ́ xɨ́o tɨ́nɨ́ warɨ́gɨ́áyɨ́ re urɨ́gɨ́awixɨ́nɨ,

“Gariri piropenisíyo anj́ yoŕ Nasareti dájno, Gorixoyá wíá rókiamoaríj́ Jisaso nání raríjwíni.” urígfawixíni.

Ámá anj́ ridiyowá yarígfíwámí ínímí dání b́ inarígfáyí emí míméámí enj́ nániríni.

¹² Jisaso anj́ Gorixo nání ridiyowá yarígfíwámí nípáwirí ámá anj́ iwámí ínímí dání b́ inarígfáyí mǐxǐdámí wíowárírí ámá nǐgwí senísí ninayiro tarígfáyíyá íkwianj́wí mímíwíarí erí ámá inj́ xawíówí ridiyowá nání b́ inarígfáyí íkwianj́wí éf́ ηweaarígfápi mímíwíarí erí nerí ¹³ mǐxǐ re uríj́nigíni, “Anj́ riwá nání rǐwamíj́ re nírínírí eáníní, ‘Anj́ Gorixoníyáiwá ámá xwíyǐá rírímí nípǐrǐa náníwáríní.’ nírínírí eáníjagí aí soyǐné íwí meaarígfáyí yarígfápa axǐpǐnínj́ nero nání anj́ riwá íwí meaarígfáyíyá anj́nínj́ imóníní.” uríj́nigíni. ¹⁴ E nurírí sǐnǐ anj́ Gorixo nání ridiyowá yarígfíwámí ínímí emearǐná sǐjwí supárígfáyí wí tǐnǐ síkwí ikǐ egǐáyí wí tǐnǐ o tǐj́ e nání báná o nanj́ imímǐxímí wíagí ¹⁵ apaxǐpáníj́ imónígfá xwéowa tǐnǐ ηwí ikaxǐ eáníjǐpi mewegǐáwa tǐnǐ Jisaso emímí e éfpǐ sǐjwí nǐwíníro niaíwí o nání anjwámí ínímí dání rǐaiwá re nǐra waríjagǐa, “Negǐ mǐxǐ ináyí Depitómí xiáwo romí seáyí e oumeaneyí.” nǐra waríjagǐa arǐá e nǐwiro nání wikǐ dǐj́ nǐwíaiwiro ¹⁶ mǐxǐ re urígfawixíni, “Pǐné niaíwí joxí nání rarígfáyí arǐá rǐwíjǐni?” urǐagǐa Jisaso re uríj́nigíni, “Oyí, arǐá nǐwirí aiwí soyǐné xwíyǐá Gorixo nání re nírínírí eáníjǐpi, ‘Dǐj́ joxíyáyo dání niaíwí onímíápia tǐnǐ sǐnǐ amíj́ naríjǐpia tǐnǐ yayí seáyímí dání rǐmepǐrǐaríní.’ nírínírí eáníjǐpi soyǐné íá nǐroro aí rǐxa agwí xǐxení imóníjagí nǐwíníro aí sǐnǐ dǐj́ mímóaríjot.” uríj́nigíni. ¹⁷ E nurímo awamí pǐnǐ nǐwíarímí nǐpeyearí anj́ apímí pǐnǐ nǐwíarímí nurí anj́ yoŕ Betani nání nurí e sá weníjǐni.

Íkǐá pikǐna ramíxíjǐ nániríni.

¹⁸ Sá wenj́ wǐápi tǐnǐ ámí Jerusaremí nání nǐbǐrǐná agwí wíaná ¹⁹ weníjǐ éyí wíníjǐnigíni. Íkǐá pikǐ wína óf́ e jǐfina rojagí nǐwínírí “Sogwǐ bǐ odanímíní.” nǐyáiwímí nurí anjwí e dání weníjǐ éyí wíníjǐnigíni. Sogwǐ mǐwepa íwǐnǐ ináríjagí nǐwínírí íkǐánamí nǐramíxírí re uríj́nigíni, “Íkǐá pikǐ rǐnaxí, sogwǐ wíní werǐámaní.” uráná apaxǐ mé yǐweáríjǐnigíni. ²⁰ Apaxǐ mé yǐweáríjagí wíepǐsaríjowa e nǐwíníro ududǐ nǐwiro yaríjǐ re wígfawixíni, “Íkǐá pikǐ ana aríre nerí apaxǐ mé yǐweáríjot?” urǐagǐa ²¹ Jisaso re uríj́nigíni, “Nioní nepa seararíjǐni, ‘Soyǐné Goríxomí dǐjǐ wíkwǐroro dǐjǐ biaú mímáxírípa ero “Goríxoyá dǐjǐ tǐnǐ íkǐá rǐna e epaxǐnamaní.” mǐyáiwípa ero nerǐnáyí,

ayí xixeni nioni yaríhapa nimóniníhoi. Íkfa rina nánini mīraríhíni. Dfwi mihí apimi aí “Ripixini nuri rawirawáyo piéro.” uránáyí xixeni e nimóniníhoi. ²² Pí pí nání Gorixomi rixihí nuri dñí níkwírorínáyí, xixeni axípi e simixiyínfáriní. seararíhíni.” uríhínigini.

“*Néní tñoxi imónei.*’ go riríhoi?” urígfa nánirini.

²³ O ámi Jerusaremí nrémorí rixa añí Gorixo nání rídiyowá yarígfiwámi nípáwiri ámáyo uréwapiyaríná apaxípaníhí imónigfa xwéowa tñi wigí Judayí mebaowa tñi níwimearo re urígíawixini, “Joxi arige nimónirí amípi nene añí riwámi ínimí dání yaríhwapí pírí wiaikímí yaríhíni? ‘Joxi néní tñoxi imónei.’ go riríagí e yaríhíni?” uríagfa aí ²⁴ Jisaso re uríhínigini, “Nioni ení yaríhí bī oseaimíni. Soyíné nioniyápi áwaní nránáyí, nioni ení ‘Api ei.’ nrífo nání áwaní searímíni.” nuri ²⁵ re uríhínigini, “Yaríhí nioniyá rípi seaimíni. Jono wayí níneameaia uho wayí Gorixoyá dñí tñi neameainífrani? Xegí dñí tñi neameainífrani?” Yaríhí e wíaná wiwaníhowa re rínigíawixini, “Jono Gorixoyá dñí tñi eníriní. uránáyí, re nearíhíhoi, ‘Soyíné pí nání aría mīwí egfáriní?’ nearíhíhoi. ²⁶ E nerí aí ‘O xegí dñí tñi eníriní.’ uránáyí, ámá sipfa re epíroyí egfáyí, ‘Jono Gorixoyá wfa rókiamonóraní?’ yaiwiarígíáyí iwaní neamepepírixini.” nríniro ²⁷ Jisasomí re urígíawixini, “None majfáriní. Jono dñí goyá tñi enírfani?” uríagfa o re uríhínigini, “Nioni ení ‘Amípi api pírí wiaikímí ei.’ nrífo nání áwaní searímíméni.

Ewayí ikaxí xiráxogwáowau nání uríhí nánirini.

²⁸ “E nerí aí ewayí xwiyfa rípi nání segí dñí aríre yaiwiaríhoi? Ámá wo xegí niaíwí wau tñho xámi xiráomí nuri re uríhínigini, ‘Íwe, joxi negí wainí omíhíyo nání nuri omíhí ei.’ uríagí ²⁹ o re uríhínigini, ‘Oyi, numíni.’ nurimáná muníhínigini. ³⁰ Xano xogwáomí nuri axípi ‘Omíhíyo nání nuri omíhí ei.’ uráná o re uríhínigini, ‘Oweoi, numíméni.’ nurimáná ríwíyo dñí sipí níyiwirí ‘Gf ápomí “Oweoi.” pí nání rfa uríni?’ níyiwimí nuri omíhí eníhínigini.” Jisaso ewayí xwiyfa api nurimáná ³¹ awamí yaríhí re winíhínigini, “Awaú go go xano urípa xixeni aría níwiri eníhínigini?” uríagí awa “Xogwáorini.” uríagfa Jisaso re uríhínigini, “Nioni nepa seararíhíni. Apíxí ede dání iyí oikíxearígííwa tñi ámá íwí yarígfa, takisí nání nígwí nearáparígfa tñi Gorixoyá xwioxíyo ananí nípáwiro ñweapírfá aiwí soyíné páwipaxí mimóníhoi. ³² Ayí rípi nání seararíhíni. Jono níbirí wé róníhí oimónípoynirí searéwapíyíagí aí soyíné

xiráo enjpa arfá m+wigfawix+ni. Apixf iyf ede dani warigfiwa tñni takisf nani nigwf nearaparigfáwa tñni xogwáo enjpa Jonomi arfá n+wiwo san+ñf imónar+ñagfá soyfné sñwf e n+win+ro aí xogwáo enjpa ámi rfwfyo dñf sipí n+yaiwiro ‘None pí nani arfá m+wipa yar+ñw+ni?’ n+yaiwiro san+ñf mimón+gfawix+ni.

Ewayf ikaxf wainf om+ñf sñwf uw+niar+gfáyf nani+r+ni.

33 “Ewayf xw+yfá ámi b+ r+pi arfá nípoy+. Ámá xwfá tññ wo wainf uraxf +wfá nur+r+ xwfná n+rori wainf xegf ini+gf n+prfá nani wainf sogwf xoy+kím+ enfa nani sñáyo óf nimori wainf om+ñfyo áwin+m+ anj awí ñweaprfá nani seáy+ émi n+mira n+peyir+ néisáná ámá wí umeiprfá nani re ur+ñ+nig+ni, ‘Wainf sogwf niáf éánáyf, b+ soyfné segf mearo nion+ gf mear+ emfa nani nion+yá om+ñf r+pimi anani sñwf n+win+prfáran+?’ nur+m+ anj wíyo emem+n+r+ nani nur+ n+ñweañ+isáná ³⁴ wainf sogwf r+xa niáf éáná xegf om+ñf wiar+gfá wami re urowár+ñ+nig+ni, ‘Soyfné nuro wainf nion+ nani n+tíf+pi nurápuípoy+.’ urowár+g+ aí ³⁵ om+ñf sñwf uw+niar+gfáwa xfo urowár+fawami wom+ iwanf mépero wom+ p+kiro wom+ sñá earo egfawix+ni. ³⁶ Om+ñf xiáwo ámi om+ñf wiar+gfáyf obaxf on+miáp+ wami urowár+g+ aí om+ñf sñwf uw+niar+gfáwa xám+ñowami wigfápa ax+pi wigfawix+ni. ³⁷ Ámi rfwfyo o xegf xewaxo nurowár+r+ re yaiwin+ñ+nig+ni, ‘Nigf íwom+yf xw+yfá x+xen+ arfá wiprfáoi.’ yaiwíag+ aí ³⁸ om+ñf sñwf uw+niar+gfáwa xewaxo bar+ñag+ n+win+ro re r+ñ+gfawix+ni, ‘Xanoyá dñf tñño nimón+r+ am+pi meanfo iwo bar+ni. Oyá am+pi meanfwá nani om+ op+kianey+.’ n+r+niro ³⁹ om+ fá n+xero om+ñfyo bfan+r+wám+ni n+moairo p+kigfawix+ni.” Jisaso e nur+r+ Judayf ámináowa re oyaiwípoy+n+r+ “None om+ñf sñwf uw+niar+ñwáonén+ñf imón+ñagwi nani r+nearar+ni?” oyaiwípoy+n+r+ ewayf xw+yfá e nur+máná ⁴⁰ ayo yar+ñf re win+ñ+nig+ni, “Om+ñf xiáwo n+birfná om+ñf sñwf uw+niar+gfáwami pí win+ñ+nig+ni?” urfag+ ⁴¹ awa re ur+gfawix+ni, “Sipí yar+gfawamiyf en+ sipí n+wikar+máná ámi ámá wa ‘Xwiogwf ayf ayo wainf sogwf niáf éáná anani n+d+rane o nani utianfwár+ni.’ yaiwíáfawami re ur+nfár+ni, ‘Gf om+ñf r+pi sñwf n+win+fr+x+ni.’ ur+nfár+ni.” urfagfá ⁴² Jisaso re ur+ñ+nig+ni, “Ewayf xw+yfá ámá Gor+xo seyfné yeáyf seayim+xemeanfa nani urowárenap+nfo nani n+r+ni+r+ éán+ñf r+pi en+ ‘Sñá anj m+rar+gfáwa sñá awiaxf nani pfá nerfná wo “Sipí+r+ni.” n+r+ro em+ mófo nani Gor+xo “Sñá o tñni xám+ n+t+rfnáyf, anj enj neán+r+ nanj imón+n+ñjo+.” n+r+r+ sñá o n+mear+ táná anj enj neán+r+ nanj imón+ñf+r+ni.

Gorixox e éf enagí nání nene síjwí níwínírná aga imíníjagí mimóníjagí wíníjwíní.’ E níriníri eáníjípí soyíné síní fá míropa egfáraní? Oweoi, fá níroo aiwí díní mímooaríjoi.
⁴³ Ayínání gí Judayíné re seararíjíní, ‘ “Gorixox nene xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí píraníjí neamenjweanfáriní.” ríyáiwíaríjoi? Oweoi! Omíní síjwí uwíníarígfáwa yapí arfíkí néra warígfáyíné Gorixox xfo xegí xwioxíyo nípáwíro onjweápoyíní síjwí seanínfámaní. Ámá xenjwí wí saníjí nímoníro wé róníjí yarígfáyí opáwípoyíní síjwí wínínfáriní.’ seararíjíní. ⁴⁴ Xwasíwí yeáyí bímí síjá nípiérorí nearíná yuní wáraníjípá síjáoní ámá gíyo gíyo nípiérorí nearíná axípí xwasíwí yuníníjí imíximfáriní.” Jísaso xfo síjáóníjí nímoníri nání e urfagí ⁴⁵ apaxípáníjí imónígfá xwéowa tñní Parisiowa tñní ewayí xwíyí fá apí wíwaníjowa nání rínaríjagí arfá níwíro “None nání ríá raríní?” níyáiwíro ⁴⁶ “Omí ríxa fá oxíraneyí.” yáiwífáyí oxí apíxí nñní Jísaso nání “Goríxoyá wíá rókíamoaríjorfaní?” yáiwíaríjagí fá nání ámí wáyí nero wí e megíawíxíní.

22

Ewayí ikaxí aiwá apíxí meaní náníriní.

¹ Jísaso ámí ewayí xwíyí fá wí nurírná re uríjínígíní,
² “Ámá xwíyí fá Goríxoyá arfá níwíro saníjí nímoníro xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí menjweanfé njweapaxí imóníjífí, ayí ewayí xwíyí fá rípníjí imóníní. Míxí ináyí wo xewaxo apíxí omeaníri nání aiwá xwé ríyamí níyárimáná ³ xegí omíníjí wíiarígfáwamí re uowáríjínígíní, ‘Ámá nioní urepeárimenjáyo “Aiwá nání bípoyí.” urímépoyí.’ uowáráná awa míxí ináyo uríjípá nuro uríméagí fá aiwí ayí míbípaxí wímóníjínígíní. ⁴ Míxí ináyo xegí omíníjí wíiarígfá ámí wamí re uowáríjínígíní, ‘Ámá nioní aiwá rípi nání urepeárimenjáyo re urímépoyí, “Aiwá ríxa ríyamí yárimínígíní.” nuríro “Xegí burímákau oxíyí tñní sípísípí memé nañwí xíxegíni míníjíríxa tñní ríxa nípíkírí sfó kíkírómí nerí síjá exáriníní. Xegí xewaxo apíxí meaní nání aiwá imíxíápí nání bípoyí.” urímépoyí.’ uowáráná awa áwaní e uríméagí fá aiwí ⁵ urepeárimenjífí aríkwíkwí níwíro wígfí díní tñní numíro re egíawíxíní. Wo xegí aiwá omíníjíyo nání uníjínígíní. Ámí wo xegí nígwí omíníjí bí emíníri nání uníjínígíní. ⁶ Wíá omíníjí wíiarígfáwamí fá níxíríro iwaní nímépero píkgíawíxíní. ⁷ Míxí ináyo ríxa wíkfí wóníagí xegí símíníjí wíinarígfáwamí uowáráná awa nuro ámá xegí omíníjí wíiarígfáwamí píkfíáyo ení nípíkíro wígfí anífí ení ríá níyárimáná enáná ⁸ míxí

ináyo xegf omiñf wiariğfá wami re uriniginini, 'Gf íwo apixf meani nani aiwá rixa riyamf inarinñagi aiwi ámá aiwá api nani urepearñayf mibipaxf wimónfagi nani ayf nipaxf mimónigo. 9 Ayinani soyne xwamidigfyo nuro ámá of e nimurónirñfyo íwo apixf meani nani aiwá imixfá rípi nípíri bípíri nani áwanf urfpoi.' urfagi 10 omiñf wiariğfáwa of wíyf wíyo nuro ámá nimurónirñayf nanf aí tñni sipí aí tñni niwirimeami nibiro añf aiwá nípíri nani imixárfiwámi dérogfawixini. 11 Añf iwámi rixa nidéronagfa mixf ináyo ámá oxf apixf aiwá nípíri nani bfáyf sñwf winmñiri nani nipawiri wenñf éyf wininiginini. Ámá wo aiwá nani nibirfna aikf sñf yinri iyfá sñf pñiri nemo nibiri mñweapa enagi niwiniri 12 re uriniginini, 'Ámáoxini, joxi aiwá rípi nani nibirfna pí nani aikf sñf yinri iyfá sñf pñiri nemoxi mibipa éfirini?' urfagi o xwíyá bñ murarñagi 13 mixf ináyo xegf omiñf wiariğfáwamf re uriniginini, 'Soyne omi fá nixero gwf wéyo jiro sikwíyo jiro nemána sfá yinñf bñaríwámñi moaipoyf. Sfá yinñeyf rññf ayikwf mñwinpa enagi nani ámá ñwf earo magí íroniro epírfáriní.' uriniginini." Jisaso ewayf xwíyá e nuriri 14 re uriniginini, "Gorixo ámá obaxfyo nurepeariri 'Nioni tfámñi bñpoi.' nuriri aiwi neyírorfna ámá nanf imónñfyf árfñf meanfáriní." uriniginini.

Nígwf takisf nani émayo wiarigfá nánirini.

15 Parisiowa Jisaso e rarñagi arfá niwimowa nuro mekaxf nñiro omi pasaññf numero xwíyápai ñwiráranñiro nani re rññgíawixini, "Omi yapf re uréwapñanñwini, 'Takisf nani nígwf émayf nearáparigfápi sini mñni wianiréwini?' uranñwini. O 'Oweoi, sini mñni mñwipa époyf.' ránáyf, émayf omi fá nixero gwf yipfáoi. E mñripa nerf 'Oyf, seyne mñni niwirfna apáni yarñoi.' ránáyf, ámá omi xfdarigfá ámi arfá bñ mñwí nero pñni wiárfpíráoi." nñirñiro 16 wiwanñowayá wiepñsarigfá wami tñni ámá mixf ináyf Xeroto nñkumixñiri emearigfá wami tñni Jisaso nñweari uréwapñarñe nani urowárfagfa awa nuro Jisasomi re urémeagfawixini, "Nearéwapñarñoxini, joxi nñnearéwapñarñfna nepáni nearéwapñarñoxirini. Ámá Ámínáowayá sñwfyo dání aí xwíyá ámi xegf bñ mñrf axfñni rarñoxirini. Sipí rñri nanf rñri yarñfmani. Joxi xwíyá Gorixoyáni nepáni xixeni nearéwapñarñoxirini." Weyf e numeariro yarñf re wigfawixini, 17 "Joxi none nearei. Díxf dññf arñre simónarini? Judayene émayfyá mixf ináyf Sisaoyf rñññomi takisf nani nígwf mñni wiarñwápñ mñni niwirfna

'Apáni yariṅwini.' risimónarini? 'Nipikwini miyarṅwini.' risimónarini?" urágfa aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáranro yariṅagfa dñf adadf niwirí re uriṅnigini, "Nanf riri sipí riri yariḡfá royíné, pí nání iwamfó níwapiyariṅo? ¹⁹ Émáyyá nigwf nene takisf nání wiarṅwá wo siṅw wini mi síwá nípoi." urágfa awa nigwf xfo uríf wo nimearo síwá wíáná ²⁰ o re uriṅnigini, "Nigwf romi símimanf imixiniṅf tf tñi yof eániṅf tf tñi goyáriní?" urágfa ²¹ awa re urigfawixini, "Ayf émáyyf míf ináyf Sisaoyáriní." urágfa o re uriṅnigini, "Amípí Sisaoyá imóniṅagf níwiniríná ayf Sisaomi mñi wírixini. Gorixoyá imóniṅagf níwiniríná xewanṅomi mñi wírixini." nurí ámá Gorixo xewanṅoniṅf imixiṅf eṅagf nání omi dñf owikwírfpoiñri e urágfa ²² awa arfá e níwiwo dñf ududf nero pñi níwiárimi ugfawixini.

"Ámá ámi wiápnimeaprfáriní." uriṅf nánirini.

²³ Sfá axíyimi Judayf Sajusiyi riniḡfá wí —Sajusiowa re rariḡfáwarini, "Ámá piyyf ámi wiápnimeaprfámani." E rariḡfáwa nibiro "None eni o nearariṅfpa ewayf xwiyfá bi nurirane majfá owikxeáraneyf." niyaiwiro Jisasomi yariṅf níwiróná ²⁴ re urigfawixini, "Nearéwapiyariṅoxini, Moseso eṅiná re niriri rfwamiṅf eañrini, 'Ámá wo niaíwíf meméá péánáyf xogwáo náo apíxí aní nimeari xexírfméáoyá niaíwíf wiemeáiwiniṅf.' niriri eañrini." nuriro ²⁵ ewayf xwiyfá rípi urigfawixini, "Xiráxogwá wé wfúmi dánf waú imóniḡfá none tñi ḡweañwáwa re egfawixini. Xiráo xámiṅo apíxí nimeari niaíwíf meméá péáná ²⁶ xogwáo xfo tñi xiráooyá apíxí aní nimeari aí o eni niaíwíf meméá péáná wfa eni ími wo wo nimearo aí niaíwíf meméá penowíánáyf ²⁷ í eni yoparf rfwíyo peniṅini." Ewayf xwiyfá apí nurimáná ²⁸ Jisasomi yariṅf re wigfawixini, "Ámá nñi Gorixo mí ómómíxmí eníná wiápnimeááná xiráxogwá wé wfúmi dánf waú imóniḡfáwa apíxí go goyá imóninírfani? Pí nání? Ayf awa nowani meagfí eṅagf nánirini." urágfa aí ²⁹ Jisaso re uriṅnigini, "Soyíné xwiyfá Gorixoyá nirinri eániṅfpi tñi oyá eñf eániṅfpi tñi majfá eṅagfa nání majimajfá nero xewwini rariṅo. ³⁰ Ayf rípi nání searariṅini. Ámá pegfáyyf níwiápnimearóná añnajf yapí nero apíxí mearo wiwo epírfámani. ³¹⁻³² E nerí aí xwiyfá ámá pegfáyyf wiápnimeaprfápi nání Gorixo re seariṅfpi 'Nioni Nwáf Ebírfamoyáoni tñi Aisakoyáoni tñi Jekopoyáoni tñi awayáonirini.' E nirinri eániṅfpi soyíné siní fá miropa egfáraní? Oweoi, fá niroro aiwi níjfa mimónipa nero

rariŋoi. Ayí rípi nání searariŋini. Gorixó áamá pegíáyí nání Nwáfáomani. Áamá siní dŋí tŋíyí nání Nwáfáorini.” nuriri awa dŋí re oyaiwípoyiniri, “Negí aríowa pegíá enagi aiwi wigí dŋí siní sŋí rimónini?” oyaiwípoyiniri e uríagi ³³ áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyí aríá níwiro o xwíyíá uréwapiyariŋípi nání dŋí ududí níwiga ugíawixini.

Nwáf ikaxí seáyí e imóniŋípi nánirini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwíyíá nímeámi bíápi gwí mŋíniŋí wákwiagi nání ámi bí murariŋagiá Parisiowa sŋwí e níwiniro awani axímini awí neánárimáná ³⁵ wigí wo —O ŋwí ikaxí eániŋípi meweníyí worini. O Jisasomi yapí níwíwapiyirane majíá owíkíxeáraneyiniri yariŋí re wiŋiniginí, ³⁶ “Nearéwapiyariŋoxini, negí ŋwí ikaxí eániŋíyí níyoní gípi seáyí e imónini?” uríagi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re uriŋiniginí, “Nwáf ikaxí re niriŋiri eániŋípi, ‘Díxí Áminá Gorixomi dŋí níŋwiráriríná dŋí síxí uyiri xwioxíyo dani dŋí wíkwírori eríini.’ Nwáf ikaxí e niriŋiri eániŋípi seáyí e imónini. ³⁹ Nwáf ikaxí ‘Jíwaníŋoxi nání dŋí sípi sinariŋípa áamá joxi sŋwí wíinariŋíyí nání ení dŋí sípi axípi e wiríini.’ niriŋiri eániŋípi ení seáyí e imóniŋípi tŋí xixeni imónini. ⁴⁰ Xwíyíá Moseso tŋí wíá rókiamoagíáwa tŋí níwiro ríwamiŋí eagiá nípini ŋwí ikaxí míkí rípiáumi íkwíkwírí inini.” uriŋiniginí.

“Kiraisoyi riniŋo níáíwí goyáorini?” uriŋí nánirini.

⁴¹ Parisiowa siní awí eaáriniŋáná Jisaso yariŋí bí níwirí ⁴² re uriŋiniginí, “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rariŋíto nání segí dŋí arírerini? Níáíwí goyáorini yaiwariŋoi?” uríagi awa re urígiawixini, “Negí míxí ináyí Depitomi xiáworini.” uríagiá ⁴³ o re uriŋiniginí, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáyí, o kwíyí Gorixoyá tŋí ríwamiŋí nearíná o nání aríge ‘Gí Ámináorini.’ niriŋí ríwamiŋí re eanírini, ⁴⁴ ‘Áminá Gorixó gí Ámináomi re uriŋiniginí, ‘Joxi tŋí míxí imónigíáyo xopírírí ríwiimíáé nání gí wé náumi dani ŋweaí.’ uriŋiniginí.’ niriŋí eanírini? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rariŋíto nání ‘Gí Ámináorini.’ ríŋíyí aríge nerí ámi xegí xiáwo imónini?” nuriri awa re oyaiwípoyiniri “Kiraiso Depitomi xiáwo imóniŋagi aiwi seáyí e múroniŋagi nání Gorixomi xewaxoríani?” oyaiwípoyiniri e uráná ⁴⁶ áamá ayí níni “Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníto sa Depitomi xiáworini.” níyáiwiro nání wíyíyá níwíápnímeari murípaxí wimóníagi ámi íná dani yariŋí bí míwígíawixini.

23

“Nwá ikaxí eánìḡpí mewegíáwa yarigíápa mepanì.” urìḡf nánìrìnì.

¹ Jisaso xwíyíá apì nuríísáná áamá oxí apìxí e epíroyí egíáyo t́nì oyá wìepìsarìḡowamì t́nì nurìrì ² re urìḡḡnìḡnì, “Nwá ikaxí eánìḡpí mewegíáwa t́nì Parisiowa t́nì wìwanìḡowa nánì re rìḡḡfárìnì, ‘Nwá ikaxí Moseso nìnearéwapìyìrì ríwamìḡf eanìḡpì newanìḡononì áamáyo uréwapìyìpaxírìnì.’ ³ E rìḡḡfá enḡḡf nánì ńnì awa searíáyí nìxíḡdìro eríḡnì. E nerì aì awa nanì nìrìro aiwì wìwanìḡowa píránìḡf mìxíḡdarìḡḡfá nánì wìḡf yarìḡfápa seyíné enì mepanì. ⁴ Áamáyo ḡwá ikaxí nurìróná sanì xwé ayá wìḡḡf ḡwá nìḡiro sanḡwíyo ikwìárarìḡfárìnì. E nerì aì wìwanìḡowa ‘Iwamíó wé reḡf ná wonì t́nì omíeyoámìnì.’ wimónarìḡfmanì. ⁵ Amìpì awa yarìḡfápì áamá sḡḡwá oneanìḡoyìḡnìrì yarìḡfárìnì. Awa áamá Gorìxomì píránìḡf xíḡdarìḡfáyí ðìrì xwíyíá Gorìxoyá nánì ðf́kìnarìḡfárì mìḡfyo ðf́kìḡro wìḡf iyíá síríwíyo dánì wayaxíḡḡf nìyìwára puḡfíyí yìḡro yarìḡfápa mé áamá sḡḡwá oneanìḡoyìḡnìrì ðìrì xwé f́á nìwéaro ðf́kìḡro wayaxí enì sepiá yìwárapìḡf yìḡro nero emearìḡfárìnì. ⁶ Awa aiwá xwé imìxarìḡfè nánì nurónáranì, rotú anḡfyo nánì nurónáranì, áamá sḡḡwá oneanìḡoyìḡnìrì sḡḡánìḡfḡmìnì nìḡweamero yarìḡfáwarìnì. ⁷ Awí eánarìḡfèranì, makeríá imìxarìḡfèranì, ‘Nearéwapìyarìḡoxìnì.’ onìrìḡoyìḡnìrì emearìḡfáwarìnì. ⁸ Awa e nero aì seḡf searéwapìyarìḡo ná wonìrìnì. Seyíné nìyíḡnèḡnì nìonì nìḡxíḡdìro nánì áamá axí imónìḡfáyíḡné ‘Ráre, napíe rìḡḡfáyíḡné imónìḡḡḡf nánì seyíné awa yapì ‘Nearéwapìyarìḡoxìnì.’ onìrìḡoyìḡnìrì e mepanì. ⁹ Seḡf ápo anḡḡnamì ḡweanḡo ná wonì onì enḡḡf nánì enì xwíá t́yo dánì womì ‘Ápoxìḡf murìpanì. ¹⁰ Nìseaméra uníto ná wonì Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwìaroníoyì rarìḡfó enḡḡf nánì enì seyíḡéyá wo nánì ‘Nìneaméra warìḡorìnì.’ mìrìḡpa époyì. ¹¹ Seyíḡné ḡiyíḡné seáyì e seaimónìḡoyí seḡf inókìḡḡf nìmónìrì omìḡf seaiwìḡḡḡf. ¹² Áamá ḡiyí ḡiyíḡné sewanìḡfíḡné seáyì e meníáyíḡné, Gorìxo xwíámì seaimìxìḡfárìnì. ḡiyí ḡiyíḡné ‘Sìpìenerìnì.’ nìyaiwìḡro íḡmì imóníáyíḡné, Gorìxo seáyì e seameníárìnì.

Nwá ikaxí eánìḡpí mewegíáwa nanì ero sipì ero yarìḡfá nánì xwíyíá umeárìḡf nánìrìnì.

¹³ “E nerì aì ḡwá ikaxí eánìḡpí mewegíoyíḡné t́nì Parisioyíḡné t́nì, nanì ero sipì ero yarìḡfoyíḡné aweyì! Síá wìyì soyíḡné majíá seaórìḡfárìnì. Soyíḡné áamá Gorìxomì

diñf nîwîkwîroro oyá xwioxíyo nîpáwiro ñweaanîrî éfáyo
 nuréwapîyîrîná pîrîpîrîñîñf wiarîñagáa nánî Gorîxo
 xeanîñf ríá tîñf seaikárîñfá enagî nánî diñf sipî oseainî.
 Sewanîñoyîné Gorîxomî diñf mîwîkwîropa ero mîpáwîpa
 ero nero aí áamá enî xe opáwîpoyîñîrî sîñwî wînarîgîfámani.
 14 [Ñwî ikaxî eánîñfîpî mewegîoyîné tîñî Parisioyîné tîñî
 aweyî! Sîá wîyi soyîné majfá seaórîñfárîñî. Nanf ero
 sipî ero yarîgîoyîné, sîwî yá rîkîñîñyî yapî ámáya aiwá
 pîrî nîñî íwî manarîñîpa soyîné apîxî anî apianîpia
 nánî diñf sipî mîseai wigî amîpî íwî nurápiro anîpápia
 wárarîgîfárîñî. Soyîné Gorîxomî rîxîñf nurîróná áamá arfá
 nîneairo weyî oneamépoyîñîrî áamá sîñwî anîgîe dánî
 sepiá nîra warîgîoyîñérîñî. Ayîñánî soyîné xwîyá áamá
 wî meárîñîpîrîfápa axîpî meárîñîpîrîfámani. Soyîné ríá
 tîñf meárîñîpîrîfá enagî nánî diñf sipî oseainî.] 15 Ñwî
 ikaxî mewegîoyîné tîñî Parisioyîné tîñî aweyî! Sîá wîyi
 soyîné majfá seaórîñfárîñî. Nanf ero sipî ero yarîgîoyîné,
 ‘Áamá ná jfami ñweagîfáyî negîñîñf imónîrîxîñî.’ nîyaiwîro
 rawîrawáyo xero xwîfáyo anf uro neróná segî yarîgîfápi
 ayo uréwapîyarîgîoyîñérîñî. Ayî soyîñénîñf nîmónîrîñáyî
 soyîné ríá anîñf wearîñîyo ikeaárîñîpaxî aiwî soyîné ayo
 wîwapîyarîñagî nánî ayî soyîné nîseamúro ro anîpaxî
 ríá anîñf wearîñîyo ikeaárîñîpaxî imónîñojî. Ayîñánî
 Gorîxo xeanîñf seaikárîñfá enagî nánî diñf sipî oseainî.
 16 Soyîné sîñwîñîñf supárîgîoyîné aweyî! Sîá wîyi soyîné
 majfá seaórîñfárîñî. Sîñwîñîñf supárîgîoyîné aiwî áamá
 wîyo óf sîwánîñf wiarîgîoyîné, áamá wo ‘E emîñî. Anf
 Gorîxo nánî rîdiyowá yarîñwá riwámî dánî rîrarîñîñî.’
 rarîñagî nîwîñîrîñá re rarîgîoyîñérîñî, ‘Ananîrîñî. Xfo
 rîfpa mepa nerîñáyî, xwîyá meárîñîpaxî wî mîrarîñîñî.’
 rarîgîoyîñérîñî. E nerî aí áamá wo ‘E emîñî. Sîñá
 gorî anf rîdiyowá yarîñwáiwámî íñîmî wenfîpîmî dánî
 rîrarîñîñî.’ rarîñagî nîwîñîrîñá re rarîgîoyîñérîñî,
 ‘Xfo rîfpa mepa nerîñáyî, xwîyá meárîñîpaxî rarîñî.’
 rarîgîoyîñérîñî. 17 Majîmajfá ikárîñîro sîñwîñîñf supárîro
 egîoyîné, gîmîñî gîpî seáyî e imónîñî? Sîñá gorî anf
 rîdiyowá yarîgîiwámî wenfîpî seáyî e rimónîñî? Anf
 rîdiyowá yarîgîiwá seáyî e rimónîñî? Anf rîdiyowá
 yarîgîá ñwîfá iwámî gorî sîñápi sa e wenagî nánî enî
 ñwîfá imónîñagî nánî anf iwá seáyî e imónîñî. Ayîñánî
 áamá wo rîdiyowá yarîgîiwámî dánî ráná pí nánî ‘Xwîyá
 meárîñîpaxî bî mîrarîñîñî.’ rarîgîfárîñî? 18 Soyîné rîpî
 enî rarîgîoyîñérîñî. Áamá gîyî gîyî aiwá peaxî tanîro nánî
 íráf noa peyîñîe dánî rarîñagî nîwîñîrîñá ‘Ayî ananîrîñî.

Xwiyfá meárinipaxí bî mîrarinîni.’ rîro ámá aiwá peaxí seáyî e ikwiárininîpimi dánî rarînjagi nîwînrîná ‘Ayí apimi dánî rîpî xixeni mepa nerínáyí, xwiyfá meárinipaxí rarîni.’ rîro yarîgfoynérîni. ¹⁹ Sînjwîninî supárigfoyné arige nerî yapí e uréwapîyarîgfarîni? Gîmîni gîpî seáyî e imónîni? Aiwá peaxí ikwîkwiármî yarîgfpî seáyî e rimónîni? Íráf noa peyinîpî seáyî e rimónîni? Íráf onîpî aiwá njwá imîxarînjagi nánî íráfpî seáyî e imónîni. ²⁰ Ayínánî ámá íráf onîpîpimi dánî nîrîróná aiwá seáyî e ikwiárininîpimi dánî enî rarînojî. ²¹ Ámá rîdiyowá yarîgfîwámî dánî nîrîróná Gorîxo anîwámî ínîmî njewanomî dánî enî rarînojî. ²² Ámá ‘Anînamî dánî rîrarînjîni.’ nîrîróná Gorîxo íkwîanjwí éf njewanje dánî rîro xewanîno éf njewanomî dánî rîro enî yarînojî. Ayínánî xwiyfá soyné ‘E dánî nîrîrîná ananîrîni.’ rarîgfoyí nîpîkwîni nîpîkwîni mîrarîgfoynérîni.

²³ Njwí ikaxí mewegfoyné tîni Parisioyné tîni awayî! Sfá wiyî soyné majfá seaórînfárîni. Sîpî ero nanî ero yarîgfoyné dînjî sîpî oseainî. Soyné aiwá nîmiróná anînjî minî yîyí tîni af tîni siyó amîpî píranînjî fá nîroro rîxa wé wúkaú imónînjáná wo Gorîxomî mîni nîwîro aí njwí ikaxí xwé rîninînjî tîyo ‘Dîxí ámá imónînjîyo xixeni wîiarînjîpa ámá xenjwíyo enî axîpî wîirîni. Ámá xenjwíyo enî ayá urîmîxîrîfîni. Gorîxomî dînjî wîkwîrorîfîni.’ rîninînjî ayo soyné ogámî nero onîmiápiantî xîdarîgfarîni. Segí anînjî minî yarîgfá jîapî pîni mîwîarîpa ero ámáyo nanî mimîxîpa yarîgfpî enî ero nero sînjwîrîyí, nanî imónîmînrî enîrîni. ²⁴ Soyné sînjwîninî supárigfoyné aiwî ámá wíyo óf sîwánînjî wîarîgfoyné, inaiwá nînrîro sidîrfá onîmiápia wenjagi nîwînróná ananî emî nîmamoro aí kamerí xwérîxa wenjáná sînjwí mîwîni o tîni gwînárearîgfoynérîni.” nurîrî awa re oyaiwîpoyînrî “None njwí ikaxí xwé eánînjîyo ogámî neranéná ayí kamerînjî gwînárearînjwárfanî? Njwí ikaxí onîmiápia eánînjîyo píranînjî nîxîdîranéná ayí sidîrfá emînjî mamoarînjwárfanî?” oyaiwîpoyînrî e urînjînîgîni.

²⁵ Amî re urînjînîgîni, “Njwí ikaxí mewegfoyné tîni Parisioyné tîni awayî! Sfá wiyî soyné majfá seaórînfárîni. Nanî ero sîpî ero yarîgfoyné, Gorîxo xeanînjî seaikárînfá enjagi nánî dînjî sîpî oseainî. Soyné kapîxîyo tîni xwárfá sîxîyo tîni bîarîwámî dánî wayí nîroro aí xwioxfîyómîni segí íwí meaarîgfoyí tîni uyîni yarîgfoyí tîni magwí enî. ²⁶ Parisî sînjwîninî supárigfoyné, kapîxîwámî tîni xwárfá sîxîwámî tîni xámî xwioxfîyómîni wayí róaná bîarîwámîni enî nanî imónîninînojî. ²⁷ Njwí ikaxí mewegfoyné tîni Pari-

soyfné tñni aweyi! Sfá wiyi soyfné majfá seaórinfárini. Nanf ero sipí ero yarigfoyfné, Gorixo xeanijf seaikárfnfá enagf nánf dñf sipí oseaini. Soyfné ámá xwárfpáyo seáyi e mfá imixáná smajiyf nanf rarinfpánijf imónijoi. Ínmíníyí ámá enf nórówapíri piyanf eaarinfpánijf enáná. ²⁸ Ámá wí soyfné síñwf níseaniróná ‘Wé rónigfáwarini.’ seaiwiarinfagfá wí segf xwioxfyómíni nanf ero sipí ero yarigfápi tñni rikikiríó yarigfápi tñni magwf enagf síñwf níseanarigfárini. ²⁹ Nwf ikaxf mewegfoyfné tñni Parisoyfné tñni aweyi! Sfá wiyi soyfné majfá seaórinfárini. Nanf ero sipí ero yarigfoyfné, Gorixo xeanijf seaikárfnfá enagf nánf dñf sipí oseaini. Soyfné Gorixoyá wfá rókiamoagfáyfá xwárfpáyo manf e warfpánijf síñáyo xegf yof nearo urárfáro ámá wé rónigfá eníná pegfáwa xwfá weyárfniñe eni mfá imixíro neróná ³⁰ re rarigfárini, ‘None eníná arfowa ñweaagíná níñwearane síñwiríyí, awa wfá rókiamoagfáwami pikiarfná none eni nawíni wí pikianíri enwámani.’ rarigfárini. ³¹ Sewanijoyfné e nírfiróná xwíyfá nímeárfniro rénijf ríñarijoi, ‘Negf arfowa wfá rókiamoagfáwami pikiafowami xiáwonerini.’ áwanf énijf ríñarijoi. ³² Soyfné segf arfowa wfá rókiamoagfáwami nípkíro yagfápi ní múro xwíyfá wíni meárfnípíri nánf ananf érfíxíni. ³³ Sidíroyfne, weaxfá miáoyfné Gorixo xwíyfá níseamearíri rfá anijf wearíñfyo seaikéaráná aríge nerf urakínípírfárini? Oweoi, wí nurakínípírfámani. ³⁴ Pírfánijf arfá époyí. Nionf wfá rókiamoarigfáwami tñni ámá níjfáwami tñni ñwf ikaxf eánijfpi mewegfáwami tñni soyfné tññf e nánf uowárfmfá enagf aiwí soyfné awa wami pkíro wami ikfáyo yekwíroárfro wami segf rotú añfyo dánf síkwfá ragf pírf uyíkiro wa nuro añf bí bimi ñweáfe míxf níxfda uro epírfárini. ³⁵ Ayf rípi nánf awamf soyfné tññf e nánf uowárfmfárini. Soyfné xwfá tfýo xwíyfá ámá wé rónigfá níyonf go go pikigfá nánf rfá meárfnípíri awamf soyfné tfámíni uowárfmfárini. Iwamfó wé rónijf Aíborfomf píkiñe dánf yoparf wfá rókiamoagf Sekaraiaomf — O írfá rídfiyowá yaníro íkwíkwíárfmf yarigfe mídánf enáná Gorixoyá añf awawá ‘Ñwfáxíni.’ ríniñe mídánf enáná áwíniñf e pikíforíni. Omf pikigfe nánf xwíyfá meárfnípíri ámá ayo segf tfámíni uowárfmfárini. ³⁶ Nepa seararíñfni, ‘Oxf apíxf agwí ríná ñweagfáyfné amípi nionf seararíñá rípi níseáímeanfárini.’ seararíñfni.

Jerusaremí ñweáyf nánf ríñfpi nánírfni.

³⁷ Jerusaremí ñweáyfné wfá rókiamoarigfáwami pkíro ámá Gorixo seyfné tññf e nánf uowárfenapíñowamf síñá

nearo pikiro yarigfáyiné, nioni karfkarí xínái miá iwíyo ínimi míméamí yarínjpa nioni eni axípi seaiminri yaríná seyiné mímseaimónariní. ³⁸ Arfá époyí. Gorixo yeáyí níseayimixemearíná anj seyiné nweaanri egfe rixa anipá imónigoí. ³⁹ Ayí rípi nání seararínjini. ‘Seyiné nioni síjwí mnaní néfasáná re ríprífná nánini naníprífáriní, “Ámináo uowárenapáná weapínfomi yayí seáyí e oumeaneyí.” ríprífná nánini síjwí naníprífáriní.’ seararínjini.” urínjiginí.

24

“Anj rídiyowá yarigfíwá ikwierómioanfáriní.” urínj nánirini.

¹ Jisaso anj rídiyowá yarigfíwámi dání nípeyeari waríná xegí wiepísarínjowa anj Gorixo nání e míríninjyí awiaxí enagí “Jisaso píraninj síjwí owínini.” níyaiwiro árixá wianíro báná ² o re urínjiginí, “Soyiné síjá anj tíyí níní síjwí ríwínarínjoi? Nepa seararínjini. Rfíwíyo síjá kíkíróninj rípyí wo wíomí seáyí e ikwiárinínfámani. Síjá ikwíkweyárininj rípi níní ikwierómioanfáriní.” urínjiginí.

Xeaninj iwamfó wímeanfápi nání urínj nánirini.

³ E nurími nurí dfwí mñj Oripíyo níyiri e éf nweanáná wiepísarínjowa Jisaso xegípi nweanagí níwíníro anwi e níbíro yumí yarínj re wigfawixini, “Joxí áwanj nearei. Síjápí gíná ikwierómioanfáriní? Síjwí ayo níwínírane ‘O ríxa níweapíní anwi ayorfáni?’ yaiwirane ‘Sfá yoparfí ríxa ríyirfáni?’ yaiwirane yanfá nání pí ekíyínjyí wínanfáriní? Joxí nearei.” urfagfa ⁴ o áwanj nurífná re urínjiginí, “Ámá wí yapí searéwapíyípríxiní dínj íá níxíró éríxiní. ⁵ Ayí rípi nání seararínjini. Ámá obaxí wo wo níbayiro yof nioniyá níriníro yapí re searéwapíyaníro epírfáriní, ‘Ámá yeáyí seayimixemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí rarígfó imónínjónirini.’ searéwapíyaníro éaná ámá oxí apíxí obaxí ‘Nepaxini.’ níyaiwiro xenjwíyo xídfíprífáriní. ⁶ Soyiné ‘Anj nowamini míxí íkwínaroarini.’ rínánáyí xwíyíá imínj ‘Anj wími míxí inarínjoi.’ ríníméánáyí wáyí mepa éríxiní. Míxí ayí xámí niga nurí aiwí sfá yoparf Jisasoní weapímfáyi sínirini. ⁷ Ámá gwí wírí níwiápnímearo wíníyí tñí míxí iníro ero míxí ináyí wí níwiápnímearo wíníyí tñí míxí iníro ero anj wíyí wíyo poboní eri anj wamí agwí nání ikeamóníro epírfáriní. ⁸ Apí nípiní e imónarínjagí níwínífná re yaiwírfíxiní, ‘Rfwená xwé enfa nání iwamfó

riyí riyarini? Oyini.’ yaiwíríxini. Apíxí niaíwí xiríminiri neríná dñj re yaiwiarígápa, ‘Rfwená rññj xwé niminiri nání iwamfó rñniarini? Oyini.’ yaiwiarígápa soyíné ení nioní raríñjapi imónariñjagi niwññríná re yaiwíríxini, ‘Rfwená xeaníñj xwé neaímeanfárani?’ yaiwíríxini. ⁹ Íná soyíné áamá wí fá niseaxero xeaníñj seaikáriro seapikiro epírfa nání áamá wíyo miní wipíríarini. Áamá gwí ríxí wírí wírími dánj nññí soyíné nioní nixídaríñjagfa nání símí tññí seapíríarini. ¹⁰ E seaiaríná áamá obaxí nioní nixídarígáyí ríwí nññimoro wigí wíñyí Jisasoní nixídarígáyí nání áamáyo miyí uríro ayí tññí símí tññí iníro epíríarini. ¹¹ Áamá wí niwiápnimearo mimóní wíá rókiamoarígáwa nimóníro áamá oxí apíxí obaxíyo yapí wíwapíyipíríarini. ¹² Áamá ríkíkíró niga upírfa enjagi nání áamá obaxí wíyo wá niwianiri arírá wiarígápi pññí wíarípíríarini. ¹³ E neri aí gíyí gíyí enj neáníro nioní dñj nññkwíro nixídarígáyí sía yoparíyimi nioní anani yeáyí uyimíxemeámíarini. ¹⁴ Xwíyí fá yayí seinaríñj ‘Goríxo xegí xwioxíyo míméamí neri seameñweanfá nání segí íwí yarígápi ríwíminí nímamoro nisaníro ñweáírixini.’ rñññjpi áamá nioní nixídarígáyí nuro áamá gwí wírí wírí niyoní xwíá ríri níríminí amí gími ñweagáyí wá nuri memáná enáná sía yoparíyi imóníñfárini.

Xeaníñj ríá tññj wímeanfápi nání uríñj nánirini.

¹⁵ “Soyíné wíá rókiamoagí Daniero níriri eanjpi áamá sipí seaikáriño anj awawá Goríxoyá ñwíá ikwíroníñfwámí xórórí neri xwíríá ikíxéagi niwññríná —Áamá gíyíné xwíyí fá rípi fá rófáyíné, dñj píraníñj moríñni. ¹⁶ E niwññríná Judia píropenisíyo ñweagáyí dífwíyo nání éf yíríxini. ¹⁷ Áamá gíyí gíyí anj wáiwíyo nipeyíro seáyíminí ikwíroníñfwámí niñwearoná ‘Sipí neaikáriño ríxa ñwíá imóníñe xwíríá ikíxearini.’ rñnaríñjagfa aríá niwiríná sññí mepa éfírixini. Niwiápnimeámáná amípi iními ikwíroníñfwámí wenjpi mieaníro nání niwepñíro mipáwipa sa niwepñíro dífwíyo nání anjñí éf yíríxini. ¹⁸ Áamá aiwá omíñyí yarígáyí ení aríá e niwiríná ámi iyíá meaníro nání anj e nání mupa sa dífwíyo nání éf yíríxini. ¹⁹ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tññí sññí niaíwí amíñj narígííwa tññí anjñí éf upaxí mimóníñjagi nání aweyí! Aríge nero dífwíyo nání anjñí éf yipíríaríani? Oweoi. ²⁰ Anjñí éf mupaxí neaimóníñgíññri Goríxomi ríxíñj re uríírixini, ‘Íná imíñj mírípa éwíñgíñni. Sabarfá ení mimónípa éwíñgíñni.’ uríírixini. ²¹ Ayí rípi nání seararíññni. Goríxo xwíá imíxíri anjña imíxíri ene

dáni ámá xeaniñf nimóga bagfa aiwi sipi seaikáriño ηwfá imóniñe xwirfá ikixéaná xeaniñf rfá tñf seaimeañfáriní. Xeaniñf íná imóninfa rípi tñni ámi wí xixeni imóninfa menini. ²² Gorixo xeaniñf imóninfa api nání ‘Anñni pñni owiáriní.’ miyaiwiáripa neri sñwriyí, ámá wiyo yeáyf uyimixemeapaxmani. Ámá xfo eyíroárinñf enagi nání xeaniñf api nání ‘Anñni anipá oimónini.’ riníáriní. ²³ Íná ámá wí ‘Sñwf winípoi. Yeáyf neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxfo dání iwiaronfoyi rarñwáo riworini.’ re searánarani, wí ‘Jfiworini.’ searánarani, arfá miwipa éfrixini. ²⁴ Ayf rípi nání seararini. Ámá wa niwiápinimearo ‘Oxf apixf Gorixo eyíroárinñfyo yapf wiwapiyipaxf rfa imónini?’ niyaiwiro yapf wiwapianiro nání wí ‘Kiraiso, arfowayá xwfá piaxfo dání iwiaronfoyi rarífo, ayf nionirini.’ riro wí ‘Wfá rókiamoarñáonirini.’ riro nero emimf xwé ámá sñwf miwinarígfápi ero ayá riwamónipaxf bi ero epírfáriní. ²⁵ Píranñf arfá mónipoyi. Amipí rfwená imóninfaapi nání ríxa áwanñf seararñagi yapf seaíwapiyipríxiniri nání dññf nimoro éfrixini. ²⁶ Nioní ríxa píranñf áwanñf searfá enagi nání ámá wí ‘Arfá époi. O ámá nání dññf meanje jfamí ηweani.’ searána soyne arfá niwiro mupa éfrixini. Wí ‘Arfá époi. O añfo ná inimi yumí ηweani.’ searána arfá miwipa éfrixini. ²⁷ Ámá imóniñáoni niweapirfná ápiañwf nerfná añf ikwíronñf nimini wfá ókianñfpa nioní eni wfá nókia weapimfa enagi nání ámá wí ‘O yumí e ηweani.’ searányf, arfá miwipa éfrixini.” nuriri ²⁸ awa re oyaiwípoiñiri, “Nioní weapimfaé nání ámá áwanñf wí rípaxf menini. Ámá nñni sñwf naníprfáriní.” oyaiwípoiñiri ewayf ikaxf rípi urññnigini, “Nañwf piyf weje apurf obaxf pénarñfñiri.” urññnigini.

Ámá imóniño weapinfaapi nánirini.

²⁹ Ámi re urññnigini, “E neri aí xeaniñf api nñni ríxa ni seaimeámána enána apaxf mé sogwf sfá yiniri emá wfá mónipa eri sññf aññnamí dání exweánowiri eri amipí enñf eánñf aññnamí enñyf úpiyiniri eri ríxa nemána enána ³⁰ nioní ekíyñññf niga niweapiri ámá niyoní sñáni wimónána ámá gwf arí arí nñni ámá imóniñáoni níknimi gf enñf eánñf tñni añf pírfyo dání agwf tñni weaparñagi sñwf ninaniróna ηwf eapírfáriní. ³¹ E yarfná pékákf aga enñf tñni rññagi nioní gf aññnajowa ámá oxf apixf Gorixo eyíroárinñfyf xwfá riri nríminí ami gimi ηweagfáyo wirimeapiri uowárimfáriní.

Ewayf ikaxf ikfa pikfna nánirini.

32 “Soytne ewayf ikaxf ikfa pikfna nani rinihpi nani dihf nimoro nijfa imonipoyi. Ikfa pikfna mimiwhf neanowimana ami iniigf sixf niniri rixa mihf inana, ‘Rixa xwiogwrfani?’ yaiwiarigfari. 33 Sihwf e niwiniro yaiwiarigfapa nioni seararihayf nini imonarihagi niwinirfna re yaiwirixini, ‘O niweapini nani rixa fwi enihf rironapini? Oyni.’ yaiwirixini. 34 Nepa seararihini. Ama rina hweagfayfne wiyfne sini mipé hweanana amipi nioni seararihapi nimoninfarini. 35 Anfna tni xwifari tni anipa imoninfá enjagi aiwi xwiyfa nionya wi surfma imoninfamani.

“Nioni weapimfayi nani ama wo nijfamani.” urihf nanirini.

36 “Nioni ami gini gina niweapimfa naniyf ama nini aiwi wo nijfa mimonini. Anfnaif aiwi nioni aiwi nijfa mimonihwini. Sa gf aponi nijfari. 37 Ama imonihani ami wepana ama Nowao tihina yagfapa axpi yarihagfa winimfari. 38 Iniigf waxf sini niroga miwipinimeapa enana ayf sfa Nowao sipixfyo pawine nani re nera ugfa wixini. ‘Gorixo iniigf waxf tni xwifra wi neaikxenfamani.’ niyaiwiro aiwa niro iniigf niro nera nuro apixf nihwirara uro nimeaa uro nera nusana 39 ‘Pi pi neaimanfani?’ miyaiwi nera warfna iniigf waxf nimaromi unigini. Ama imonihani ami niweapirfna ama maiwi axpi e nera warihagfa wimeamfari. 40 Sfa nioni weapimfayimi ama waú, aiwa omihfyo yargfiwaú gf anfnajowa wfomi niwirimearo ai wfomi e wariprfari. 41 Apixf wipaú eni pirawa yunf ikixemf yarfna wfimi niwirimearo wfimi e wariprfari. 42 Ayinani soytne awinihf hwearfni. Dixf Aminani bmfá nani soytne majfa imonihagfa nani dihf tni hweafirixini. 43 Ewayf ikaxf ripi nani eni dihf mopoyi. Ama wo, anf xiáwo ‘fwf mearihjo sfa riyimi rina binrfenihoi?’ niyiwirf sihwiriyf, awi nihwearfna xe nkwirf opawinirf sihwf winimini enfmani. 44 Ama imonihani weapimfayi nani eni soytne sini majfa enjagfa nani awinihf hweafirixini.” urihnigini.

Ewayf ikaxf boswo nanirini.

45 Jisaso ewayf ikaxf ami bi urimniri nani yarihf re winigini, “Omihf wiarihyf wo xegf bosoya manf arfa niwirf dihf nehwiperf nerfnayf arige imonini? O re imonini. O omihf ripi nani boswo oimniri xegf bosu rípeanorini. O xegf bosoya omihf wiarigfayo umeirf aiwa yanf umeirf yarihorini. 46 Boso ami dani nibri xegf boswo rípeanho xami yagfpa axpi piranihf yarihagi niwinirfnayf, boswo

yayí owiniñi. ⁴⁷ Nepa searariñiñi. O píraninñí yariniñagí niwiniñíráyí, xegí omiñí nñiñi eni menífa nání rípeañíáriniñi. ⁴⁸ E neri aiwí bosiwí axo ‘Gí boso yapapíñi biniñmeninñoi.’ niyaiwirí ⁴⁹ xegí omiñí ani wiirigíáwami iwanñí niñméperi áma papíkí yarigíá wa tñiñi iniñgí nñro aiwá nñro néra nuríñá ⁵⁰ ‘Boso sá riyimiñi niñbiniñmeninñoi.’ niyaiwirí yariniñíyí wiyimiñi, sá xfo biniñiyimiñi majífa nimóniñi yariniñíyimiñi boso ríxa niñrémonapíñi re winíáriniñi. ⁵¹ Omiñiñí niñwákwiñi áma nanñí ero sipí ero yarigíáyí tñiñí e wáriníáriniñi. E ríniñí xwé winaríñá ñwí earo magí íróniñro epíñíeriniñi.” Jisaso ewayí xwiñífa e uriniñiginiñi.

25

Ewayí ikaxí apíxí apíyá wé wúkaú nániniñi.

¹ Jisaso ewayí xwiñífa re uriniñiginiñi, “Áma ‘Goríxo xfo xegí xwioxíyo miñmeámí neri oneameñweani.’ yaiwííáyí apíxí apíyá wé wúkaú riwaniñí imóninñoi. Íwa ‘Negí áma o xegí apíxí sñí meanímiñi niñwiriñmiaumiñi biniñoi.’ ríñíagí arífa niñwiñro óf e oneairímeároniñi wígí ramíxí xixegíñi niñmíxáromiñi nuro óf e weninñí nero ñweagííwariniñi. ² Apíxí wé ná wúni íwa majímajífa ikáriníggííwariniñi. Wé wíúmiñi daniñí wíwa dñí píraninñí mogííwariniñi. ³ Majímajífa ikárinííwa ramíxí niñmaxíñí piurí sixí niñmaxíñíggííwariniñi. ⁴ Dñí píraninñí mófíwa ramíxí niñmaxíñí piurí sixí eni xixegíñi maxíñíggííwariniñi. ⁵ Íwa weninñí neri ñweañáná apíxí sñí meano sñiñi sá óripíñí yaríñá íwa sá niówarí nero ríxa sá weñáná ⁶ ríxa áríwegí imónáná ríaiwá re ríniñiginiñi, ‘Weninñí époyí. Apíxí sñí meáo ríxa iwo bariniñi. Seyíñé óf e wirímeañapíoyí.’ ríñíagí arífa niñwiñro ⁷ apíxí apíyá níwaniñi niñwiápíñimearo ramíxí ápiáwí xwé oweniñi ífa niñkíniñmíxímaná ⁸ majífa ikárinííwa wígí piurí yeáyí neri ramíxí supáraninñagí niñwiniñro dñí píraninñí mófíwamiñi re uríggíawixiniñi, ‘Negí ramíxí supáriminiñi yariniñagí nání sewayíñé piurí bí neaiapíoyí.’ uríggífa aiwí ⁹ íwa re uríggíawixiniñi, ‘Oweoi, piurí newanéyá ramíxí sewayíñéyá tñiñi newanéyá tñiñi xixeniñi mimóniniñi. Newanéyá eni supáriniginiñi. Sewayíñé nuro segí eni sitíwá añíyo áma piurí bí yaríggíáyo bí époyí.’ uríggífa ¹⁰ majímajífa ikárinííwa piurí bí yaníro nání úaná áma apíxí sñí meáo niñbiriñi apíyá wíwa píraninñí niñmíxiniñi weninñí nero ñweagííwa o tñiñi neriñmeániñi añí aiwá apíxí meaniñi nání imíxáñe nání nuro añíyo páwíáná ówanñí yariniñiginiñi. ¹¹ Ówanñí ríxa niñyárinímaná eñáná apíyá piurí bí yaníro úfíwa niñbiñro bíaríwamiñi daniñi re uríggíawixiniñi, ‘Ámíñáoxiniñi, Ámíñáoxiniñi,

newané ówanjé neafkwiomeat.’ urfagfa aí ¹² o re uriniginini, ‘Nioni nepa seararini. Nioni sewayiné nani majfonirini.’ uriniginini.” Jisaso ewayé xwiyfa e nuriri ¹³ re uriniginini, “Sfa nioni weapimfayi soyfne majfa enagi nani piraninjé weninjé nero awininjé nweafirixini.

Ewayé ikaxé ominjé wiiarigfa wau wo nanirini.

¹⁴ “Ayé ripi nani ‘Awininjé nweafirixini.’ seararini. Nioni ámi niweapirfna áma nioni nixdarigfayo wigé niarigfapi xixeni wiimfa enagi nani nioni áma amipi mímúroninjé róninjé imóninjé. O xegé anjé wíyo urfnaumiriri nerfna áma xináiwáninjé nimóniro ominjé wiiarigfawami ‘Eini.’ nuriri xegé iyfa fá nigwé amipi piraninjé umeipiri nani yanjé niwirfna ¹⁵ ominjé xixeni epaxowa enagi niwiniri womi nigwé K5,000 mni wiri womi K2,000 mni wiri womi K1,000 mni wiri nemo anjé wíyo urfnaumiriri uniginini. ¹⁶ Nigwé K5,000 wío apaxé mé nuré nigwé api tfini ominjé nerfna sayá nimixiri ámi K5,000 bi sayá imixiniginini. ¹⁷ Nigwé K2,000 wío eni nigwé api tfini ominjé nerfna ámi K2,000 bi sayá imixiniginini. ¹⁸ E neré aí nigwé K1,000 wío nigwé api nimeámi nuré mininjé niriþimána miraxwoyá nigwé pfini e tiniginini. ¹⁹ Miraxwo anjé wíyo urfnaumiriri wago nemésána ámi nibiri ‘Gé nigwé rixa sayá nimixa ugfarfani? Sijnwé owinmni.’ niyaiwiré ‘Gé ominjé niarigfa nigwé winjawa obfpoi.’ ráná ²⁰ áma nigwé K5,000 winjé nigwé xfo winjépi tfini nigwé K5,000 xfo sayá imixinjépi tfini nimeámi nibiri swwá niwiri re uriniginini, ‘Miraxwe, joxé xámi K5,000 niapinjépi ámi nioni sayá nimixirfna K5,000 ámi bi imixinjá ripi sijnwé wnet.’ urfagi ²¹ miraxwo re uriniginini, ‘Gé ominjé niarinoxini, joxé ominjé niirfna aninjé miné nanjé niarinoxini, joxé awiaxé éfrini. Ominjé onimiá nioni siapinjépi joxé aninjé miné piraninjé niinjé enagi nani gé amipi obaxfyo merfa nani “Boswoxini” niriþiri orirþeámini. Joxé nfiwapiþiri nioni tfini nawini niþwearfna yayé nioni ninarinjépa axépi yayé osinini.’ uriniginini. ²² Áma nigwé K2,000 winjé nibiri re uriniginini, ‘Miraxwe, joxé K2,000 niapinjépi nioni sayá nimixirfna K2,000 ámi bi rípi xirinjá rípi sijnwé wnet.’ urfagi ²³ miraxwo re uriniginini, ‘Gé ominjé niniarinoxini, joxé ominjé niirfna aninjé miné nanjé niarinoxini, joxé awiaxé éfrini. Ominjé onimiá nioni siapinjépi joxé aninjé miné piraninjé niinjé enagi nani gé amipi obaxfyo merfa nani “Boswoxini” niriþiri orirþeámini. Joxé nfiwapiþiri nioni tfini nawini niþwearfna yayé nioni ninarinjépa axépi yayé osinini.’ uriniginini. ²⁴ Áma nigwé K1,000 winjé nibiri re uriniginini, ‘Miraxwe,

joxi aríá ríá wé raríjoxirini. Aiwá joxi jiwanijoxi iwíá muríje miri iwí mímó eje miri yaríjoxi enagí nání ²⁵ nioni wáyí nerí nígwí K1,000 joxi niapíjipi nímeámi nurí xwíá weyárijáriní. Sijwí winei. Dixí nígwípi ripirini.’ uríagi aí ²⁶ míraxwo re uríjíniginí, ‘Gí omíjif níiaríjif ríwí síwíá yíjif roxini, joxi sipíni eníriní. Joxi “Xewanijo iwíá muríje miri iwí mímó eje miri yaríjorini.” níniawiri nání ²⁷ nígwí nioni siapíjipi pí nání nígwí aníyo mitípa eníriní. E nitiri síjwíríyí, nígwí api tñni ámi bí seáyí e ikwíáriníjáná meáminiri éáriní.’ nuriri ²⁸ wami re uríjíniginí, ‘Nígwí K1,000 xiríjomi nurápiro K10,000 xiríjomi mñni wípoyi. ²⁹ Ayí rípi nání seararíjini. Ámá gíyí gíyí nioni winápi píraníjif mímepa nerí kikiá neríináyí api aí nurápmíáriní. ³⁰ Omíjif níiaríjif sipíomi fá níxero síá yiníjif bíaríwáminí moáipoyi. Síá yiníjeyí ríniíjif ayíkwí míwinípa eníá enagí nání ámá jwí earo magí íroníro epíríerini.’ ” Jisaso ewayí xwíyíá e uríjíniginí.

Ámá niyoni mí ómómíximí winíápi nání uríjif nánirini.

³¹ Ámi re uríjíniginí, “Ámá imóníjánoni míxí ináyí nimóniri níknímáná gí aníjajowa tñni nawini xixíéáníjif niga níweapirane íkwianjwí ámáyo mí ómómíximí emfánami éf jweááná ³² ámá gwí wírí wírí nñni gí símímaníjímíni awí eaáripíríáriní. Awí eaáraná nioni ámá sipísipí mearígíáwa sipísipí tñni memé tñni neyíroo sipísipí midáni memé midáni wárarígíápa ámáyo axípi e neyírori midímidáni níwárirífná ³³ sipísipí wé náúmíni wárirí memé onamíjúníni wárirí emfáriní. ³⁴ E nemáná míxí ináyoni wé náúmíni níjweagíáyo re urímíáriní, ‘Ámá gí ápo píraníjif seaimíxíyífné níwíapíro oyá xwíoxíyo jweápoyi. Aní o xwíárí imíxiri anína imíxiri eje dání seyíné nání wé roárije níwíapíro jweápoyi. ³⁵ Ayí rípi nání seararíjini. Nioni agwí niarífná seyíné aiwá bí niapagíáriní. Inígí nání nináná inígí bí niapagíáriní. Nioni aní midároni enáná seyíné nínipemeámi wagíáriní. ³⁶ Iyíá mayoni enáná bí níparagíáriní. Símixí yarífná seyíné níbiri nímenjweagíáriní. Gwí aníyo jweanáná seyíné xwíyíá níjwénapagíáriní.’ urímíáriní. ³⁷ E uráná ámá wé rónígíáyí re níripíríáriní, ‘Ámínáoxini, gíná agwí nání yarífná síjwí níranírane aiwá siapagwáriní? Gíná inígí nání sináná inígí siapagwáriní? ³⁸ Gíná joxi aní midánojoxíniíjif imóníjáná nísipemeámi wagwáriní? Gíná iyíá mayoxi emearíjagi níranírane iyíá ríparagwáriní? ³⁹ Gíná joxi símixí yaríjagi nímenjweagwáriní? Gíná gwí aníyo jweanáná xwíyíá

rɪŋwɛnapagwárɪnɪ?’ nɪráná ⁴⁰ mɪxɪ ináyonɪ re urɪmɪárɪnɪ, ‘Nepa seararɪŋɪnɪ, “Seyɪné áamá nionɪ gɪ imónɪgɪá tɪyo sɪpɪ apiamɪ aiwɪ arɪrá nɪwɪrɪ e nɪwɪrɪnáyɪ ayɪ nionɪnɪŋɪ niagɪawixɪnɪ.” seararɪŋɪnɪ.’ urɪmɪárɪnɪ. ⁴¹ E nurɪmáná wé onamɪŋúmɪnɪ nɪŋweagɪáyo re urɪmɪárɪnɪ, ‘Gorɪxo nánɪ ramɪxɪnɪgɪáyɪné pɪnɪ nɪnɪwɪárɪmɪ nuro rɪá anɪŋɪ wearɪŋɪ xɪo obo tɪnɪ anɪnajɪ xɪomɪ ɪwɪ wikárɪgɪáwa tɪnɪ nánɪ imɪxárɪŋɪrɪmɪ nánɪ úpoyɪ. ⁴² Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ. Nionɪ agwɪ nánɪ yarɪná seyɪné aiwá bɪ mɪniapagɪárɪnɪ. Inɪgɪ nánɪ nináná bɪ mɪniapagɪárɪnɪ. ⁴³ Anɪ mɪdánɪonɪ enjáná nɪnɪpemeámɪ wagɪámanɪ. Iyɪá mayonɪ emearɪná iyɪá bɪ mɪnɪpárágɪárɪnɪ. Simɪxɪ wenjáná mɪnɪmenɪweaagɪárɪnɪ. Gwɪ anɪyo ŋweanjáná xwɪyɪá mɪnɪŋwɛnapagɪárɪnɪ.’ uráná ⁴⁴ wiwanɪŋɪyɪ re nɪrɪpɪrɪárɪnɪ, ‘Ámɪnáoxɪ gɪná joxɪ agwɪ nánɪ erɪ inɪgɪ nánɪ sinɪrɪ anɪ mɪdánɪoxɪ imónɪrɪ iyɪá mayoxɪ erɪ sɪmɪxɪ werɪ gwɪ anɪyo ŋwearɪ yarɪŋagɪ nene sɪŋwɪ nɪranɪrane arɪrá mɪsɪpa yagwárɪnɪ?’ nɪráná ⁴⁵ ayo re urɪmɪárɪnɪ, ‘Nepa seararɪŋɪnɪ. Seyɪné áamá nionɪ gɪ imónɪgɪá tɪyo sɪpɪ apiamɪ aiwɪ arɪrá mɪwɪpa nerɪnáyɪ ayɪ nionɪ enɪnɪŋɪ niagɪawixɪnɪ.’ uráná ⁴⁶ ayɪ rɪnɪŋɪ anɪŋɪ winɪne nánɪ upɪrɪárɪnɪ. E nerɪ aí wé rónɪgɪáyɪ dɪŋɪ nɪyɪmɪŋɪpɪ tɪgɪáyɪ ŋweapɪrɪfe nánɪ upɪrɪárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

26

Jisaso nánɪ mekaxɪ megɪá nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso xwɪyɪá apɪ nɪpɪnɪ nurɪsáná xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, ² “Soyɪné nɪjɪárɪnɪ. Rɪxa sɪá wɪyau óráná sɪá Gorɪxoyá anɪnajo negɪ arɪowamɪ mɪpɪkɪ múronɪyɪ — Enɪná sɪá ayɪ Judayo Isɪpɪyɪ mɪxɪ ináyo ɪá xɛŋwɪrárɪŋáná Gorɪxo nɪáiwɪ xámɪŋɪ nɪyonɪ opɪkɪmɪnɪrɪ anɪnajɪ oyáo urowárɪŋɪ aiwɪ Judayɪ o ŋwɪ ikaxɪ urɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ nero bɪsɪkerɪá yɪsɪ mayɪ úrapɪ nɪmɪxɪro nɪnɪro sɪpɪsɪpɪ miá nɪpɪkiro ówanɪyo ragɪ xópé yárɪá enagɪ nánɪ anɪnajo ayo múronɪnɪgɪnɪ. Ayɪnánɪ xwiogwɪ o o pwéáná sɪpɪsɪpɪ miá nɪpɪkiro bɪsɪkerɪá yɪsɪ mayɪ úrapɪ nɪmɪxɪro narɪgɪárɪnɪ. “Sɪá ayɪ imónáná wa áamá imónɪŋáonɪ ɪá nɪnɪxero émáyɪ ikɪáyo oyekwɪroárɪpoyɪnɪrɪ mɪnɪ nɪwɪpɪráoi.” urɪŋɪnɪgɪnɪ. ³ Íná apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪá xwéowa tɪnɪ Judayɪ wɪgɪ ámɪnáowa tɪnɪ awa nerɪmeánɪro anɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪáwamɪ seáyɪ e imónɪŋo, xegɪ yoɪ Kaiapasoyɪ rɪnɪŋoyáyo awɪ neánɪro ⁴ mekaxɪ re megɪawixɪnɪ, “Jisasomɪ pɪkɪanɪyɪ yumɪí arɪge nerane ɪá xɪranɪréwɪnɪ?” mekaxɪ e nɪmeróná ⁵ re nɪra ugɪawixɪnɪ, “None áamáyo mɪxɪ émɪxamoanɪgɪnɪ. Aiwá sɪá

Gorixox negí aríowami mípíkí múronjyí nání imixaríná íá mîxîrîpa oyaneyî.” rîngíawixîni.

Jisasomi werixí nanj bî iwayimonj nánîrîni.

⁶ Jisaso anj Betani ηweanáná anj áamá peyíyí yago Saimonoyáyo ηweanáná ⁷ apîxí wî werixí dînj nanj eearînj síxí wá —Síxí awá nigwí aga xwé ronjwárîni. Awá nîmeámî nîbîrî o aiwá nîmînîrî ηweanáná í omî mînjyoy iwayimonjîni. ⁸ Iwayimóagî wiepîsarîjowa sîjwí e nîwînrîo ímî wîkî dînj nîwîaiwîro re rîngíawixîni, “Werixí dînj nanj eearînj apî nigwí xwé ronjîpî pí nánî xwîrîfá ikîxearîni? ⁹ Werixí apî nigwí nánî bî nerane sîjwîrîyí, nigwí xwé nîmearíná áamá uyípeayíyo arîrá nîwirane mîni wîpaxîrîni.” rînarîjagí ¹⁰ Jisaso sîjwí e nîwînrîrî re urîjîni, “Í ayí nanj niarîjagî nánî pí nánî ayá wî rarîjoi? ¹¹ Ayí rîpî nánî seararîjîni, ‘Áamá uyípeayí soyîné tîni ínîná ηweapîrîfá enagî nánî rîwéná aí arîrá wîpaxîrîni. E nerî aí nîonî ínîná soyîné tîni ηweámîfámani.’ seararîjîni. ¹² Í werixí apî nîonî nîniwayîmoríná ayí xwífá nîweyipîrî nánî iwamíó nîmîxarîni. ¹³ Nepa seararîjîni. Xwífá rîrî nîrîmîni amî gîmî xwîyífá nîonî nánî yayí seainarîjîpî wáf nemero nurîmeríná apîxí rî nîonî werixí dînj nanj eearînj rîpî niwayîmófpî nánî enî repîyí wíáná ‘Jisasomi apîxí wî e iyí renjîni?’ yaiwîpîrîfárîni.” urîjîni.

Judasô nigwí meámîrî mîyî urîjî nánîrîni.

¹⁴ E uráná Isîkariotî dânj Judaso apaxîpânînj imónîgífá xwéowa tînj e nánî nurî ¹⁵ re urîjîni, “Nîonî Jisaso nánî mîyî searánáyí soyîné ‘Omî pí wîanîwîni.’ seaimónarîni?” urîjagî nigwí sirîpá 30 íayo nîroaro re urîgíawixîni, “Rîpî siapanîwîni.” uráná ¹⁶ o e dâni “Xegîpî ηweanáná pasá umemî nánî sîjwí owînaxídimemîni.” nîyîwîrî e enjîni.

Wiepîsarîjowa tîni aiwá Anjînajo Múronjyí nánî nigífá nánîrîni.

¹⁷ Sfá iwamíó Judayí bisîkerífá yisí mayí úrapî nîmîxîro narîgífáyí iwamíóyî imónáná wiepîsarîjowa Jisasomi nîbîro re urîgíawixîni, “Ge nurane aiwá Anjînajo Neamúronjyîmî nánî yeanarîjwápî joxî tîni nanî imîxanîrêwîni?” urîjagí ¹⁸ o wiepîsarîjîyí waúmî re urîjîni, “Awagwî Jerusaremî nánî nurî áamá nîonî eararîjâomî nîwîmearíná re urîpîyî, ‘Yegí yearêwapîyarîjî re rîjoi, “Nîonî xeanîjî nîpîrî anjî ayorîni. Gí wiepîsarîjowa tîni joxîyá anjyoy aiwá Anjînajo negí aríowami mípíkí wîarí Múronjyí nánî nanîwîni.” rîjoi.’ urîpîyî.” urowârîjagî ¹⁹ wiepîsarîjowá

nuri Jisaso urípa axípi neri sía Anínajo Múroníyi nání sipísipí miá wo nípíkiri riyamí egfísixíní. ²⁰ Síapí tñí Jisaso xegí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú tñí nñíro íkwianwíyo éf nñwearo ²¹ aiwá awaú nimíxiri tñí nñíróná o re uríñínigíní, “Nepa seararíñíní. Soyíné woxí nioní nání miyí nuríríñíní.” uríagi ²² awa dñí ría uxéagi wo wo re nura ugíawixíní, “Ámínáoxíní, nioní nání mñraríñíní. Nioní nání mñraríñíní.” nura úagí ²³ o re uríñínigíní, “Múyo nioní tñí axíná eagwiarígwíío miyí nurínoríní. ²⁴ Ámá imóníñáoní ríwamíñí neáníri ríñíñípa xixení nípírí aiwí ámá nioní nání miyí nurírí pasá níméno Goríxo xeaníñí ría tñí winíá enagi nání aweyí. Xínái omí mñxírípa neri síñwiríyí, ríñíñí Goríxo winíápi winímíníri ení menagi nání naní imónímíníri eníriñíní.” uríagi ²⁵ Judaso, miyí uríno re uríñínigíní, “Níréwapíyaríñoxíní, ‘Aga nionímání.’ nimónaríní.” uríagi Jisaso re uríñínigíní, “Jíwaníñoxí aí nñraríñíní.” uríñínigíní.

“Rípi gí waráríní. Gí ragíríní.” uríñí náníríní.

²⁶ Jisaso awa síní aiwá nñíróná bisíkeríá bí nímearí apí nání Goríxomí yayí nñwirí kwíkwírímí neri wiepísaríñowamí mñní nñwirí re uríñínigíní, “Rípi ayí gí waráríní. Nñnárípiro nípoyí.” nurírí ²⁷⁻²⁸ kapíxí iniígfí wainí íñíñwá nímearí Goríxomí yayí nñwimáná awamí mñní nñwirí re uríñínigíní, “Noyínéni ríwá nípoyí. Ayí rípi nání seararíñíní. Nioní ámá nñní nání nípíkíaná ragí nioníyá xwíáyo pwaríñagi nñwíníñá re yaiwípíráoi, ‘Xwíyíá síñí réroáríñípi ríxa yoxáñíñí yípámonoi. Nene íwí yaríñwápi yokwarímí neainí nání ría enoi?’ yaiwípíráoi. ²⁹ E neri aí re seararíñíní, ‘Nioní re dání iniígfí wainí ámi wí mñní néra núísáná gí ápo xíto xegí xwioxíyo míméámí nñsearí seameñweaníe dání ámi nioní tñí nawíní ananí naníwáríní.’ seararíñíní.” nurírí ³⁰ soní Goríxomí yayí umeaníro nñrímowa nñpeyero dñwí Oripipámí nání yigíawixíní.

Pitao “Nísiepísamoárímí éf umíméíní.” uríñí náníríní.

³¹ Jisaso wiepísaríñowamí re uríñínigíní, “Sía ríyimi soyíné noyínéni nñniepísamoárímí upíráoi. Ríwamíñí neáníri ewayí xwíyíá soyíné nání re ríñíñípi, ‘Goríxoní sipísipí xiáwomí píkioreawáráná sipísipí amí amí umíníáríní.’ ríñíñípi xixení imóníní nání nioní nñniepísamoárímí éf upíráoi. ³² Nioní nñnípíkíro aí nioní Goríxoyá dñíyo dání nñwiápíñíméámáná Gariri píropenísyó nání xámí yimíáríní.” uríagi aí ³³ Pitao re

urijiniginí, “Ámá wa nowani nisiepisamoárimí úagá aiwi nioni wí nisiepisamoárimí éf umiméni.” urfagi³⁴ Jisaso re urijiniginí, “Nepa rirariní. Sfá riyimí áriwegimí karfkarí siní rfaiwá mtraríná joxi nioni nání rípiáú rípi re nuriríni, ‘Nioni o nání majfárini.’ nuriríni.” urfagi³⁵ Pitaos re urijiniginí, “Nioni ení joxi tñi niniþkiro aiwi ‘O nání nioni majfárini.’ wí rimiméni.” nuriri wiepсариј wfa ení axfpini e nura ugawixini.

Gesemani dání Gorixomi xwiyá urijí nánirini.

³⁶ Jisaso awa tñi omijí ojikwí Gesemaniyi rinije niremoro re urijiniginí, “Soyné re njewanána nioni dae nuri Gorixomi xwiyá ririmí wimfni.” nuriri³⁷ Pitaomi tñi Sebediomí xewaxowaúmí tñi niwirimeámí nuri dijí rfá uxearijagi³⁸ awamí re urijiniginí, “Nioni dijí rfá nxearijagi nání rixa nipepaxí niarini. Soyné re njweámáná nioni tñi nawini awí onjweaneyi.” nurimi³⁹ niwárimí bi onimiápi nuri sfmimanjfmíni niþkínimeari Gorixomi rixijí nuriríná re urijiniginí, “Gf ápoxini, anani e epaxí enánáyí, xeanijí nioni nímeanýí kapixí nioni nimfniijí imónijwá anani ninirápiri emí miwayimoriréni? Nioni e rirarinijagi aiwi dijí nioniyáyo mixídf joxiyáyo xídei.” nurimi⁴⁰ wiepсаријowa wárfe nání nibiri awa sá wenjagá niwiniri Pitaomi re urijiniginí, “Soyné nioni tñi bi onimiápi awí njwearane nawini mijeapaxí riseaimónarini? ⁴¹ Soyné dijí re niseaimóniri aiwi, ‘Jisasomí pí pí wímeáagi aiwi anani númi xídanfwarini.’ niseaimóniri aiwi segf wará éf seaininijoi. Éf miseainipa ení nání awí njwearo Gorixomi rixijí re urípoi, ‘Awamí obo yapí owíwapiyiniri síjwí mñeanipa ei.’ urípoi.” nurimi⁴² ámi bi nuri rixijí nuriríná re urijiniginí, “Gf ápoxini, nioni kapixí xeanijí nímeaní nání imónijwá mñipaxí imónijánáyí, mñimúropaxí enánáyí, joxi simónarijipi oimónini.” nurimi⁴³ ámi nibiri wenijí éfyí wininiginí. Wiepсаријowa síjwí sipxipíxf wiarijagi sá riwa wenjagá niwiniri⁴⁴ ámi awamí pñi niwiárimí bi nuri xámí xanomí rixijí nuriríná urípa axípi ámi nurimi⁴⁵ nibiri wiepсаријowamí re urijiniginí, “Soyné siní kikiá nero sá riwoyfé riwenjoi? Arfá renjoi? Ámá imónijáoni fwí yarigfáyí pasá ninimero fá nixirípiri rixa iyixini. ⁴⁶ Rixa wiápnimeápoi. Oweaneyi. Síjwí winípoi. Pasá nimenó rixa iwo yaparini.” urijiniginí.

Jisasomí fá xirigá nánirini.

⁴⁷ Siní e uraríná re eniginí. Judaso —O wiepсариј worini. O ámá obaxí apaxfpánijí imónigá xwéowa

tíni Judayí mebaowa tíni urowaríawa, wigí kirá tíni iwaní tíni nímáximí Judasomí ríwíyo xídígíawa o nípemáximí Jisaso tíni e rémónapíni. ⁴⁸ E nírémónapímáná óf e dání re uríípa, “Nioní pasá numerí kíyí miaúnáná ayí símímájóní seaiaríni. Soyíné ‘O Jisatoríni?’ níyaiwiro íá xirííxíni.” uríípa ⁴⁹ Jisasomí níwímearíná aníni yayí “Gí níréwapíyarínoxíni” nuríí kíyí miaúníni. ⁵⁰ Kíyí miaúnáná Jisaso re uríni, “Nígí níkumíxíni emearígíwíloxíni, joxí nioní nímníri bariípi ríxa ríniaríni?” uráná awa mírí níbéro omí íá xirígíawíxíni. ⁵¹ Íá xíraráná Jisaso tíni rogíawa wo xegí kirá rení nímixearí apaxípání imóní seáyí e imóníoyá omíni wíiarínomí míni orómíni éyí pírí nímoýkírí aríá míni níwírípiarí mamówaríni. ⁵² Aríá míni níwírípiarí mamówaráná Jisaso re uríni, “Kirápa aníwámí ámi síxí ikwaseaárei. Xwíyíá re ríniípi, ‘Ámá kirá íá nímaxíro ámá píkiaríro emearígí gíyí gíyo wíníyí ení kirá tíni píkipíríaríni.’ ríniípi díni rímoaríni? ⁵³ Joxí díni re ríyaiwíaríni, ‘O xegí xanomí yaríni níwírínáyí, xano éf umíni nání aníanjí símíni wínarígíawa íá míropaxí wí e bí wí e bí miaúrará wé wúkaú síkwí waú inípi murowárenapíaxíni.’ ríyaiwíaríni? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapíaxí aiwí nioní apí nání yaríni níwírínáyí, ríwamíni nioní nání ‘E níwiro píkipíríaríni.’ nírníni eánípi aríge xíxeni imóníni?” E nurímáná ⁵⁵ xíomí íá xíraníro bíayo re uríni, “Soyíné ámá íwí xauráparíni womí íá xíraníro nání yarígíapa kirá tíni iwaní tíni íá nímaxímí nioní íá níxíraníro ríbaríni? Síá ayí ayo nioní aní rídíyowá nání míríniwámí níweámáná searéwapíyaríni aiwí soyíné wí íá níxíraníro egíámani. ⁵⁶ E nerí aí wíá rókiamoagíawa nioní nání níro Bíkíyo eagípi xíxeni imóníni nání soyíné e níaríni.” uráná wíepísarínowa nowaní omíni níwíepísamóarímí éf ugíawíxíni.

Jisasomí xwíríxí umegíá náníni.

⁵⁷ Jisasomí íá xíríáyí omí nímera nuro Kaiapasoyá aníyo íwí ikaxí eánípi mewegíawa tíni Judayí mebaowa tíni awí eánarígíe nání nímeámí waríná ⁵⁸ Pítao “Jisasomí pí wípiríreoi?” níyaiwíri ná jíamí dání aníxífdí níwíera númí nurí apaxípání imóní seáyí e imóníoyá aní ákínyáyo nípáwíri porisowa tíni nawíni íweanáná ⁵⁹ apaxípání imónígíá xwéowa tíni Judayí mebaowa nowaní tíni omí píkipírí nání “Síwí íwí wínarogíá xwíyíá omí píkipaxí imóníyí bí ouxekwímópoyí.” níyaiwíro

“Xwiyfá omi uxekwfmopaxí bî oimónini.” niyaiwiro raryafná ⁶⁰ áamá obaxí nîbayiro omîni nuxekwfmoro aiwî omî ananî pîkipaxí wî mimónî niyayífasáná waú nîbîri ⁶¹ omî nuxekwfmori re rigfísixîni, “Áamá ro re riñorîni, ‘Nionî anî rîdiyowá yarîgfîwá nîpînearî sfá wîyaú wîyimîni ámi mîrîpaxonîrîni.’ riñorîni.” rigfísixîni. ⁶² E nîrîmáná enáná apaxfpánîñî imónîñî seáyî e imónîño nîwiápîni meari re urîñîniñîni, “Joxîni xwiyfá rîxekwfmoarîgfáyîf nánî xwiyfá wî mîrîpaxí rîsiarîni? Sini xwiyfá nîrîxekwfmorfná rarîgfîpî, ayí pí nánî rarîñî?” urfagi aî ⁶³ Jisaso xwiyfá bî murîñîniñîni. Xwiyfá bî murarîñagî apaxfpánîñî imónîñî xwéo sîñwîf e nîwîniñî re urîñîniñîni, “Joxî nepa Kiraisoxî, áamá yeáyîf neayimîxemearfa nánî arfowayá xwíá piaxfyo dánî iwiaronfoyî rarîñwáoxî enánáyîf, nepa niaíwîf Gorîxoyáoxî enánáyîf, Nwíá anîñîf sîñîf imónîño tîñîf e dánîniñîf nîrîrî áwanîf neareî.” urfagi ⁶⁴ Jisaso re urîñîniñîni, “Oyî, ayí rîxa joxî rarîñîni. E nerî aî re rîrarîñîni, ‘Ríwéná seyfné áamá imónîñáonî Gorîxo enîf sîxí eánîñoyá wé náumîniñî ñweañagî sîñwîf nanîro anînamî dánî agwîf tîni weaparîñagî nanîro epîrfárîni.’ rîrarîñîni.” uráná ⁶⁵ Apaxfpánîñîf imónîñîf xwéo wikf nîwónîrî xewanîño xegî rapîrapîf yîniñî naxerî ámináowami re urîñîniñîni, “Áamá ro Gorîxomî xewaxonîñîniñî rîxa omî rîperîrîf umearîni. Áamá wîni wîni omî xwiyfá uxekwfmopîrî bîpaxí mimónîni. Ai, o Gorîxomî rîperîrîf umearfná sewanîñoyfné rîxa arfá wíot. ⁶⁶ Soyfné dîñîf pí yaiwiarîño?” urfagi awa re urîgfawixîni, “‘O rîfîpî rîxa nîpîkipaxîrîni.’ neaimónarîni.” nurîmáná ⁶⁷ omî sîmîmanfyo reañwîf úriro wé amîmá nemáná earo nerfná wa wé piará nupîkákwiayiróná ⁶⁸ re urayigfawixîni, “Kiraisoxîni, dîxí imónîgfáyo yeáyîf uyimîxemearfa nánî arfowayá xwíá piaxfyo dánî iwiaronfroxîni, áwanîf nînearîrî wíá nearókiamoi. Agwî iwanîf go reaarîni? Iwanîf go reaarîni?” urayigfawixîni.

Pitao “O nánî nionî majfárîni.” urîñîf nánîrîni.

⁶⁹ Pitao, anîf ákîñáyo ínîrîwámîniñî ñweañomî apîxí omîñîf wîiarîñîf wî re urîñîniñîni, “Joxî Garîri pîropenîsfyo dánîf Jisaso tîni emearîñîf woxîrîni.” urfagi aiwî ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nurîrî “Jîxî rarîñîfîf nánî nionî majfárîni.” nurîmî nurî ⁷¹ fwi ákîñá tîñîf e roñáná ámi wî nîbîrî omî sîñwîf nîwîniñîrî áamá e ñwîxapîgfáyo re urîñîniñîni, “Áamá royf Nasaretîf dánîf Jisaso tîni emearîgfáyîf worîni.” urfagi aî ⁷² Pitao “Oweoi.” nurîrîfná “Xwíá tî tîñîf e dánî seararîñîni. Áamá o nánî nionî majfárîni.” nurîmáná enáná ⁷³ rîwíyo onîmiápi

e rówapigfáyť aňwť e nĩbĩro Pitaomĩ re urĩgfawixĩnĩ, “Xwĩyťá joxĩyá Gariri pĩropenĩsĩyo dánťyť rarĩgfápi axťpi rarĩňagi nánť joxĩ ayťyá woxĩrĩnĩ.” neaimónarĩnĩ.” uráná ⁷⁴ o sĩpĩ ikaxť niméperi re urĩňĩnĩgĩnĩ, “Xwťá tť tňň e dánť re seararĩňĩnĩ, ‘Nepa o nánť nionť majťárĩnĩ.’ seararĩňĩnĩ.” uráná re eňĩnĩgĩnĩ. Karťkarť rťaiwá rĩňĩnĩgĩnĩ. ⁷⁵ Karťkarť rťaiwá ráná ámť pťné Jisaso urťťpi “Karťkarť sĩnť rťaiwá mĩrĩňáná joxĩ biaú bť ámá wĩyo re urĩrťĩnĩ, ‘O nánť nionť majťárĩnĩ.’ urĩrťĩnĩ.” urťťpi dĩňť nĩwinĩrť e dánť nĩpeyearĩ ňwť pĩyť wťrĩnĩňĩnĩgĩnĩ.

27

Jisasomĩ Pairato tňň e wárigťá nánĩrĩnĩ.

¹ Wťápť tňnť apaxťpánĩňť imónĩgfá xwéowa tňnť Judayť mebáowa tňnť Jisasomĩ nĩpĩkipťrť nánť xwĩyťá nũmearťmáná ² gwť nĩyiro nĩmeámť nuro émáyť gapťmanť Pairato tňň e wárigťawixĩnĩ.

Judasoo gwť yaĩmĩnĩňť nánĩrĩnĩ.

³ Judaso, Jisasomĩ mĩyť urťo mebáowa “Jisaso xewanĩňo rťťpi nánť pĩkipaxť imónĩňagi nánť émáyť opĩkipoyť.” rarĩňagťa arťá nĩwirť dĩňť sĩpĩ wĩagi nĩgwť sirĩpá 30 mĩnť wĩťápi ámť nĩmeámť nurť apaxťpánĩňť imónĩgfá xwéowamĩ tňnť Judayť mebáowamĩ tňnť mĩnť wimĩnĩrť nerťná ⁴ re urĩňĩnĩgĩnĩ, “Nionť ámá řwť bť méomť mĩyť nurĩrť nánť sĩpĩ ikárĩnťanĩgĩnĩ.” urťagi aĩ awa re urĩgfawixĩnĩ, “Jĩwanĩňoxĩ éťpi nánť none pí nánť neararĩňĩnĩ? Jĩwanĩňoxĩ ikĩxéĩnĩ.” urťagťa ⁵ Judaso nĩgwťpi rĩdĩyowá yarĩgfĩwámĩ e emĩ nĩmoánĩmo nurť xewanĩňo gwť yaĩmĩnĩňĩnĩgĩnĩ.

⁶ Judaso peyeááná apaxťpánĩňť imónĩgfá xwéowa nĩgwť apĩ nĩmearo re rĩnĩgfawixĩnĩ, “Nĩgwť rĩpi ámá opĩkipoyĩnĩrť wĩwápi eňagi nánť nĩgwť Gorĩxo nánť aňť riwámť tarĩgfápi tňnť nawĩnť nĩkwierorťnáyť, ayť nĩpĩkwĩnť menĩnť.” nĩrĩnĩro ⁷ nĩgwť apĩ nánť xwĩyťá nĩrĩnťáwa nĩgwť apĩ nĩmeámť nuro ámá mĩdánť imónĩgfáyť xwťá weyipťrťa nánť xwťá xegť yoť Xwárťá Sixť Imĩxarĩgfáyťyápyť rĩnĩňťpi bť egťawixĩnĩ. ⁸ Nĩgwť ámá opĩkipoyĩnĩrť wĩgfápi tňnť xwťá apĩ bť éagťa nánť yoť Ragťpyť wťragťárĩnĩ. Agwť enĩ sĩnť e nĩra warĩňoť. ⁹ Awa e éáná xwĩyťá Gorĩxoyá wťá rókĩamoagť Jeremaiao nĩwurĩyirť rťwamĩňť eanť rĩpi, “Awa nĩgwť 30 Isĩrerĩyť ‘Ámá wo xegť wo nánť mĩyť nearáná wianťwárĩnĩ.’ rĩnĩgfápi nĩmearo ¹⁰ xwťá xegť yoť Xwárťá Sixť Imĩxarĩgfáyťyápyť rĩnĩňťpi Gorĩxo sekaxť nĩrĩňťpi tňnť xĩxenť bť nero mĩnť wĩgfawixĩnĩ.” Xwĩyťá e nĩrĩnĩrť éanĩňťpi íná xĩxenť e imónĩňťrĩnť.

Pairato Jisasomi yarɨŋɨ wiayɨŋɨ nánɨrɨni.

¹¹ Jisasomi nɨmeámɨ nuro gapɨmanɨ Pairato tɨŋɨ e mearémóaná gapɨmano yarɨŋɨ nɨwiayirɨná re urɨŋɨnigɨni, “Joxɨ mɨxɨ ináyɨ Judayɨyáoxɨrani?” urɨŋɨ Jisaso “Joxɨ e rarɨŋɨni.” urɨŋɨnigɨni. ¹² Apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨfá xwéowa tɨni Judayɨyá mebaówa tɨni xwɨyɨfá obaxɨ omɨni uxekwɨmoarɨŋagɨfá aiwɨ o xwɨyɨfá xɨxe urɨpaxɨ nimónɨrɨ ai bi murɨŋɨnigɨni. ¹³ Xwɨyɨfá bi murɨ yarɨŋagɨ Pairato sɨŋwɨ e nɨwinɨrɨ re urɨŋɨnigɨni, “Xwɨyɨfá obaxɨ ‘Joxɨnɨ rɨxekwɨmoayarɨgɨfáyo arɨfá mɨwipa rɨyarɨŋɨni?’” nurɨrɨ ¹⁴ Jisaso xɨomɨ uxekwɨmoarɨgɨfá bi nánɨ ai xɨo bi murɨ yarɨŋagɨ nɨwinɨrɨ ududɨ winɨŋɨnigɨni.

Pairato Jisasomi níkwearɨ wárɨmɨnɨrɨ enɨpɨ nánɨrɨni.

¹⁵ Sɨfá Gorɨxo Judayo mɨpɨkɨ wiárɨ múronɨŋyi imónɨŋáná xwiogwɨ ayɨ ayo Judayɨ nuro wigɨ gwɨ ŋweagɨfá wo nánɨ émáyɨ gapɨmanomɨ yarɨŋɨ wíáná o ayo yayɨ owimómɨnɨrɨ wigɨ go go nánɨ wimónarɨŋɨyɨfá wáriagɨrɨni. ¹⁶ Iná wigɨ ámá gwɨ ŋweanɨ wo Barabasoyɨ rɨnɨŋo Judayɨ nɨni yoɨ oyá nɨjɨfá imónɨgɨfárɨni. ¹⁷ Ayɨnánɨ ámá sɨpɨfá ayɨ gapɨmanɨ Pairato tɨŋɨ e awí eánáná o re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ go seawárimɨnɨrɨni? Barabaso seawárimɨnɨrɨni? Jisaso, ámá Kiraisoyɨ rarɨgɨfó seawárimɨnɨrɨni?” urɨŋɨnigɨni. ¹⁸ Ayɨ rɨpɨ nánɨ e urɨŋɨnigɨni. O nɨjɨfárɨni. Apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨfá xwéowa Jisasomɨ sɨpɨ dɨŋɨ nɨwɨiawiro nánɨ xɨo tɨŋɨ e wárɨfá nánɨ o nɨjɨfárɨni. ¹⁹ Rɨpɨ nánɨ enɨ “Jisaso seawárimɨnɨrɨni?” urɨŋɨnigɨni. O íkwɨanɨwɨ xwɨrɨxɨ mearɨŋɨnámɨ éfɨ ŋweanɨáná xiepɨ Jisaso nánɨ xwɨyɨfá re urowárɨnapɨŋɨnigɨni, “Árɨwɨyimɨ ámá o nánɨ orɨŋá nɨwinɨrɨnáná dɨŋɨ rɨfá nɨxéɨnigɨni. Ayɨnánɨ ámá wé rónɨŋɨ omɨ sɨpɨ wí mɨwimɨxɨpanɨ.” urowárɨfɨ enagɨ o ámá e epɨroyɨ egɨfáyo “Jisaso seawárimɨnɨrɨni?” urɨŋɨnigɨni. ²⁰ E urɨŋɨ aiwɨ wɨfá mónɨŋɨmɨ apaxɨpánɨŋɨ imónɨgɨfá xwéowa tɨni Judayɨyá mebaówa tɨni ámá oxɨ apɨxɨ aiwá apɨ nánɨ epɨroyɨ egɨfáyo re urɨmɨfá enagɨ nánɨ, “‘Barabasomɨ neawárii.’ urɨro ‘Jisasomɨ opɨkɨpoyɨ.’ urɨro éfɨrɨxɨni.” urɨmɨfá enagɨ nánɨ ²¹ gapɨmano ámá e epɨroyɨ egɨfáyo “Ámá rowaú gɨmɨnɨ go seawárimɨnɨrɨni?” uráná ayɨ re urɨgɨfawixɨni, “Barabaso neawárii.” urɨŋagɨfá ²² Pairato re urɨŋɨnigɨni, “Nionɨ Jisaso, ámá Kiraisoyɨ rarɨgɨfómɨ pí wimɨnɨni?” urɨŋagɨ nɨni re urɨgɨfawixɨni, “Omɨ íkɨfáyo seáyɨ e oyekwɨroárɨpoyɨ.” urɨŋagɨfá ²³ o re urɨŋɨnigɨni, “Pí nánɨ? Pí ɨwɨ éfɨ nánɨ yekwɨroárɨmɨnɨni?” urɨŋagɨ aiwɨ ayɨ xwamiánɨ nura nuro re urɨgɨfawixɨni, “Omɨ oyekwɨroárɨpoyɨ.” nɨra warɨnáná ²⁴ Pairato “Gɨ xwɨyɨfá arɨfá mɨnɨpa epɨrɨ enagɨ nánɨ

ámí bî nurîrî aî nanî wî imónîñîmenîñoi. Rîxa mîxîñî éþîmîxamopîráoi.” nîyairî áamá ayî re oyairîwîpoyîñîrî, “O ‘Jisasomî xe oyekwîroárîpoyî.’ nîrîrî aî ‘Reá mîroánîpa oemîñî.’ nîyairî rîa yarîñî?” oyairîwîpoyîñîrî wigî sîñwî anîgîe dánî wé wayî nîrónîrî re urîñîñîgîñî, “Áamá ro manî nionîyáyo dánî þîkipîrîméoî. Sewanîñîyîné segî manîyo dánî þîkipîráoi.” urîagi ²⁵ áamá nîñî re urîgîfawixîñî, “Oyá ragî þî enîñoi xe oneaxénîñî. Negî nîaiáwîyo enî xe oxénîñî.” uráná ²⁶ Pairato re enîñîgîñî. Barabaso nîwárirî porisowamî re urîñîñîgîñî, “Jisasomî sîkwîfá ragî þîrî nuyîkîmáná íkîfáyo seáyî e yekwîroárîpoyî.” nurîrî mîñî wîñîñîgîñî.

Porisowa Jisasomî rîperîrî megîfá nánîrîñî.

²⁷ Porisowamî mîñî wíáná awa Jisasomî nîmeámî gapîmanîyîyá anîyo —Anî yoî Pîretoriumîyî rîñîñîyorîñî. Anî ayo nîpáwîro porisî nowamîñî “Enî.” nurîro “Omî rîperîrî omépeaneyî.” nîrîñîro re egîfawixîñî. ²⁸ Omî rapîrapî xegî yîñîñú nîwirîro emî moro ámî ayîfá rîñî wú, mîxî ináyowa yînarîgîfáyo dánîyîf wú nîmearo uyîrîro ²⁹ óþîyá enîñîñîf imónîñîf wîrî nîkîkîyîmáná mîxî ináyî amînanîwîñîñîf imónîñîf mîñîyo dîkînarîgîfápa omî enî tîñî mîñîyo udîkiárîro xoyîwá wîyî mîxî ináyowa maxîrarîgîfápa fá umîrîro nemáná agwîrîwámîñî xómîñîf nîyîkwîro rîperîrî numerîná re urayîgîfawixîñî, “Judayîyá mîxî ináyoxîñî, yayî osianeyî.” nurîro ³⁰ reanîwî nîwúrayîro xoyîwáyî nuráþîro mîñîyo neaayîro ³¹ rîxa rîperîrî numearîfásáná rapîrapî ayîfá rîñú nîwirîro ámî xegú nuyîrîmáná íkîfáyo seáyîmî yekwîroáranîro nánî nîméra ugîfawixîñî.

Jisasomî íkîfáyo yekwîroárîgîfá nánîrîñî.

³² Yekwîroáranîro nánî anî apimî dánî nîméra nuróná Jisaso rîxa enî meánî yarîñagî nîwîñîro áamá wo, Sairinî dánî Saimonomî sekaxî re urîgîfawixîñî, “Yoxáþî rîpá nîmeámî wuiî.” nurîro ³³ rîxa dîwîf mîfeyoanîf apîkwî xegî yoî Gorîgotá rîñîñîþîmî —Dîwîf apî yoî mîfáf áamá mîñîf gîxweá nánîrîñî. Dîwîf apîkwîñîmî nîrémoro ³⁴ wa Jisaso rîñîñîf mîwîñîpa oenîrî marîsîñîfá yîkîf yarîñîf bî inîgîf wainîyo niwayîmómáná nawîñî oimónîrî kîrîkîrîf nîmearî e nero mîñî wíáná iwamîfó gîgîf éáná mîñîpaxîf wimónîñîñîgîñî. ³⁵ Porisowa omî rîxa yoxáþîyo seáyî e nîyekwîroárîmáná “Oyá rapîrapî none go go meanîrîfenîñoi?” nîrîñîro áwîñî e nîtîmáná sárú nemáná ³⁶ éf nîñwearo Jisasomî awî nîmenîwearo ³⁷ áamá nîñî “O fîwîf apîf éf nánî rîþîkiarîñoi?” oyairîwîpoyîñîrî íkîfá

wára nimearo “Ámá ro Jisaso Judayíyá mixf ináyorini.” niri ro ríwamini nearo mini tñi e seáyi e píraugíawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroáriná ámá íwí mearigííwaumi eni midimidáni yekwiroárigíawixini. ³⁹ Ámá ófíyimi biri uri niyayiríná peayí sñwí niwiniro mini kiríkirí nimearo ikayíwí numeariróná ⁴⁰ re urayigíawixini, “Re riñoxirani? ‘Niwaninoni añi ridiyowá yarigííwá nipi neari gí niwini sía wiyáú wiyimi ámi mirimfáriní.’ riñoxirani? Joxi nepa niaíwí Gorixoyáoxi enánáyí, jwaninixoxi ení niyoaárinimi wepínei.” rayigíawixini. ⁴¹ Apaxípanini imónigíá xwéowa tñi ñwí ikaxí eáninipi mewegíáwa tñi Judayíyá mebaowa tñi ámá biri uro yayarigíáyí riperíri umeararigíápa awa eni riperíri numero re rigíawixini, ⁴² “O ámáyo ‘Nioni tñamini báná yeáyí seayimixemeámfáriní.’ uragí aí xewaninjo arirá minipaxíriní. Íkíáyo dani ení niyoaárimí wepínánáyí, ananí dñi wíkwíroaníwini. ⁴³ O Gorixomi dñi niñwiráriní re rinarinjorini, ‘Nioni niaíwí Gorixoyáonirini.’ rinarinjorini. Gorixoxe waxí ro nani yayí niwinirínáyí, ríxa éf oumínini. Arirá winiríeninjorini sñwí wínaníwini.” rigíawixini. ⁴⁴ Íwí mearigííwaú midimidáni yekwiroárinigííwaú eni Jisasomi ikayíwí numeariríná axípiní rigíisixini.

Jisaso peñí nánirini.

⁴⁵ E néra núfasaná enána ríxa sogwí áwini e 12:00 imónaná re eniniginí. Añi nímíni sía yinariniginí. Sía niyinarinísaná ríxa 3:00 p.m. imónaná ámi wía óniniginí. ⁴⁶ Ámi wía ónáná Jisaso xegí Xibiruyí píné tñi ríaiwá re riniginí, “Eri, Eri, ramí sabakítani?” urinipiyí re niri ríná uriniginí, “Gí Gorixoxini, gí Gorixoxini, joxi pí nani niepísamoarinini?” ríaiwá e ráná ⁴⁷ ámá e rówapigíáyí wí Jisaso e ríagi aría niwiro re rinigíawixini, “Wía rókiamoagí Irajao nani ríaiwá rí rariní?” niri niro ⁴⁸ ayí wigí wo añini nuri íríkwí bí nimeari wegíwá wá tñi ayinwí níkwíroárimáná inigí wainí níaf ení bí íríkwípimi niwayimómáná Jisaso oniniri wimixánimíniri yaríná ⁴⁹ xegí winiyí re urigíawixini, “E mepani. Irajao niwepíniri arirá winiríeninjoi? Arirá mívipa eniríeninjoi? Sñwí owínaneyi.” rariná ⁵⁰ Jisaso ámi ení tñi ríaiwá bí niri ríná xegí dñi niyámiga uniginí. ⁵¹ Xegí dñi niyámiga úaná re eniniginí. Rapírapí añi ridiyowá yarigííwámi awawá ñwí Gorixoyá nani niyimároniri epanioárininjú yoparí éde dani xegípi naxega niwepíniri wúkaú imóniri xwía poboní éaná sñá xwé áwini nijniga uri ⁵² ámá xwáripá noxoága úaná ámá Gorixomi dñi wíkwíroagíá piyíyí wegíe dani sñi

ero egíawixini. ⁵³ Piya ayí Jisaso rixa niwiápnimeámána enána nuro Jerusaremí rémóána áma obaxí ayo sñwí winigíawixini. ⁵⁴ Porisowami seáyí e imóniño tñni porisí xfo tñni Jisasomi awí mearogíawa tñni xwíá poboní eri amipí e imóniri éagí niwiniro óf nikárinro re rinigíawixini, “Áma royí neparini. Gorixomi xewaxorini.” rinigíawixini.

⁵⁵ Apixí obaxí “Jisasomi sanj nurápa númi ouxfdaneyi.” niro Gariri piropenisíyo dání bííwa ná jfami nírómána sñwí winigííwa ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dánj Maríaíri. Ámi wí Jemisomi tñni Josepomi tñni xinái Maríaíyí rinijirini. Ámi wí Sebediomí xewaxowaúmi xináirini.

Jisasomi xwíá weyárigíá nánirini.

⁵⁷ Rixa sogwí nokepá tñni áma amipí mímúroninj wo —O Arimatia dánj Josepoyí rinijorini. O ení Jisaso wiepisiñyí worini. ⁵⁸ O émayí gapímaní Pairato tñj e nání nuri Jisaso piyomi xwíá weyáriminiri nání yarinj wíána Pairato porisowami “Xe omeaniri sñwí winípoi.” uríagi ⁵⁹ Josepo nuri piyomi nimeari rapírapí apíá xaiwí wenípi tñni xopíxopí nírómána ⁶⁰ sñá óf xewaníño nání rixinjyimi —Ayi áma siní míweníyirini. Ayimi nimeámi nípawiri nitimána sñá piará xwé wo mímegwinárf níméra nuro sñá ófyimi nípíroárimí uníngini. ⁶¹ Magídara dánj Maríaí tñni Maríaí wí tñni ípaú sñá ófyi midániñe niñweámána Jisaso piyomi e tariñagí winigíisixini.

Jisaso piyomi awí mearogíá nánirini.

⁶² Sía Sabaráyo nání Judayí amipí píraninj imixárarigíáyí órána wíapí tñni apaxípaninj imónigíá xwéowa tñni Parisiowa tñni awa gapímaní Pairato tñj e awí neániro ⁶³ Jisaso piyo nání re urigíawixini, “Ámináoxini, yapí neaiwapíyíño siní mipé niñweariná re rinípi, ‘Sía wíyaú wíyi órána ámi wiápnimeámáriní.’ rinípi nání dñj neainaríñagí nání baríñwini. ⁶⁴ Oyá wiepísaríñowa nibiro piyomi íwí nímearo pñf nitimána ámayo re urípírixiniri, ‘O rixa wiápnimeáinigini.’ urípírixiniri joxí porisí wami sekaxí re uowárei, ‘Omí xwíá weyárigíe nání nuro awí sía wíyaú wíyimi mearópoi.’ uowárei.” urána ⁶⁵ Pairato re uríñinigini, “Sewaníñoyíné porisí wa awí mearopíri nání nimeámi nuro soyíné íwí mímearo oépoiñiri yarígíapa wiepísaríñowa piyomi íwí meapírixiniri e e nurára úpoi.” uríagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníñe porisowami e e nurára numána síkí bí nímearo símímajó nání sñá píroníñomi seáyí e ikwiárárigíawixini. Apí míwenána

“Ámá nípáwiro piyomi meáfárfani?” yaiwianfwaníro nání e egfawixini.

28

Jisaso ámi wiápfnimeañf nánirini.

¹ Magídara dánf Mariaí tñni Mariaí wíi tñni Sabarfá ríxa wéáná Sadéyo isfáyo ípaú Jisaso yá xwáripáyo síñwí wínaníri nání nuri ² síní mírémopa yarfná re enñigini. Pobonf xwé wí éáná añfnajf Goríxoyá wo añfnamf dání níweapíri síñá xwáripáyo ófyimí píroárigfo mímegwínarf néra nuri ófyimí níwiemoármáná síñáomí seáyí e éf ñweáagi ³⁻⁴ porisf awí mearoárigfáwa añfnajo ápiañwí yaríñípa wfá éñíñf nókirí ñweañagi níwíñiro xegf rapírapf ení síñwí mímíñf iníf yíníñagi níwíñiro óf níkaríñiro piyfníñf nímoníro xwáfámí piérínowigfawixini.

⁵ Añfnajo síní xwáripá tññf e ñweañáná ípaú rémónapfagfí re uríññigini, “Aípagwí wáyf mepaní. Nioní níjfarini. Aípagwí Jisaso, piyomí ikfáyo yekwíroárigfomí síñwí wínaníri baríñí. ⁶ O re míwenini. Xfo searíñípa ríxa níwiápfnimeámí úñigini. Aípagwí xfomí tígfe níbírí síñwí wíñpiyí.” nuríri ⁷ ámí re uríññigini “Ríxa nuri xegf wiepísaríñowamí re urémeápiyí, ‘ “O xwáripáyo dání ríxa níwiápfnimeámí úñigini. Arfá épiyí. O Garíri píropenísfyo nání xámí yífmí soyfné e níyoaro síñwí wíñpírfáriní.” urémeápiyí.’ eararíñíñí.” urfagí ⁸ ípaú añfní xwáripáyo pfní níwíármí nurfná wáyf ikáríñíri yayf ikáríñíri néra nuri wiepísaríñowamí áwanf urémeaníri añfní warfná re enñigini. ⁹ Jisaso ípaúmí níwímearí “Gf ámá aípagwí!” nuríri yayf e wíáná ípaú añwí e nuri míñf xwáfáyo níkwírorí xegf síkwí fá níxíríriná omí seáyí e umegfísixini. ¹⁰ Seáyí e uméáná o re uríññigini, “Aípagwí wáyf mikáríñípaní. Sa nuri gf ámá imónígfáwamí áwanf re urfpiyí, ‘ “Soyfné Garíri píropenísfyo nání yífríxini.” ríñot.’ nuríri re urfpiyí, ‘ “Nioní e síñwí nanípírfáriní.” ríñot.’ urfpiyí.” uríññigini.

Porisowamí xwapfá eaárigfá nánirini.

¹¹ Ípaú síní wiepísaríñowa tññf e nání warfná re enñigini. Porisf awí mearófáwa Jerusaremíyo níremoro apaxípaníñf imónígfá xwéowamí wa wíñfápí nípíñí nání repíyí wíáná ¹² awa Judayfya mebaowamí awí neaáñro xwíyífa nímixímáná porisowa áwanf murípa éfríxíñíri nígwí xwé obaxí míñí níwiro ¹³ re urígfawixini, “Ámá wí yaríñf seaíáná re urfírxíñí, ‘Árfwíyímí none sá weñáná xegf wiepísíñowa níbíro piyomí fwí nímeámí ugíawixini.’ urfírxíñí. ¹⁴ Gapímanf Pairato xwíyífa apí ríñaríñagi arfá

nɪwɪrɪnáyɪ, o iwanɪ seaeanɪgɪnɪrɪ samɪɪɪɪ imɪxanɪwá enɪagɪ nánɪ ayá sɪwɪ nɪsearorɪ dɪɪɪ obɪbaxɪ mɪmopanɪ.” urɪagɪa¹⁵ porisowa nɪgwɪ apɪ nuráɪɪro apaxɪpánɪɪɪ imónɪgɪá xwéowa urɪápa axɪpɪ e yarɪná pɪné apɪ Judayɪ anɪɪyo rɪnɪmenɪpɪ agwɪ sɪnɪ rɪnɪmearɪnɪ.

Jisaso wiepɪsɪɪɪowa tɪnɪ ámɪ erɪmeánɪgɪá nánɪrɪnɪ.

¹⁶ Wiepɪsɪɪɪ wé wúkaú sɪkwɪ wo awa Gariri pɪropenɪsɪyo dɪwɪ Jisaso urárɪɪɪpɪmɪ nánɪ nɪyoaro ¹⁷ omɪ nɪwɪnɪróná seáyɪ e numero aiwɪ wa “Jisatorɪnɪ.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatorɪnɪ?” yaiwiro yarɪná ¹⁸ o anɪwɪ e nɪbɪrɪ re urɪɪɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo ‘Amɪpɪ anɪnamɪ imónɪrɪ xwɪárɪmɪ imónɪrɪ enɪpɪ nánɪ joxɪ apɪ nɪpɪnɪ nánɪ nénɪ tɪɪoxɪ imónɪrɪnɪ.’ nɪrɪɪ enɪagɪ nánɪ ¹⁹ re seararɪɪnɪ, ‘Soyɪné nuro ámá gwɪ rɪxɪ wɪrɪ wɪrɪmɪ gɪ wiepɪsarɪɪɪáɪnɪɪɪ nɪwɪmɪxa nuróná re erɪnɪ. Yoɪ ápo Gorɪxoyápɪmɪ dánɪ tɪnɪ xewaxonɪyápɪmɪ dánɪ tɪnɪ kwɪyɪpɪmɪ dánɪ tɪnɪ wayɪ umeairo ²⁰ sekaxɪ nionɪ searɪɪá nɪpɪnɪ xɪdɪpɪrɪá nánɪ uréwapɪɪyɪro erɪnɪ. Rɪpɪ enɪ arɪá époyɪ. Nionɪ anɪɪɪ dɪɪɪ seakɪkayómɪárɪnɪ. Sɪá yoparɪyɪmɪ e nánɪ aí nɪseakɪkayóa umɪárɪnɪ.’ seararɪɪnɪ.” urɪɪɪnɪgɪnɪ.

Xwiyá yáy neainaríj Mako eanjípirini.

Ríwamíj rípi “Xwiyá yáy neainípxá Mako eanjípiyí” ríníjírini. O Jisaso gí wíepísaríjáowa oimónípoiñí urípeañowa wo mimóníjagí aiwí Jerusaremí dání xwé níwiarorí íwí síkíño enáná amípí Jisaso uréwapíyiri erí yaríná síjwí wíníjorini. Ríwíyo dání Banabaso tñí Poro tñí émayí aníyo wá urímeárná Mako ení uxídíjorini. Xegí yoí ámi bí Joní Makoyí wírígíárini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápínimeámí anínamí nání nípeyimáná enáná ámi xwiogwí obaxí onímiápi nípwémáná enáná ríwamíj rípi eanjírini. Romíyí ení “Jisaso Goríxomí xewaxoríani?” níyaiwiro díj owíkwírípoiñí amípí Jisaso Goríxoyá ení eáníjípimí dání enípi nání ríwamíj neáa unírini.

Jono wayí numeaiia wago wá uríj nánirini.

¹ Xwiyá iwamíó Goríxomí xewaxo Jisasi Kiraiso —O nene yeáyí neayimíxemeaní nání Goríxo rípeañorini. O nání xwiyá yáy seainípxápi rípirini. ² Eníjíná Jono wayí níneameaiia wago síní menáná xwiyá Goríxoyá wá rókiamoagí Aisaiayo ríníño Jono ná ríwíyo bíñó nání Goríxo xegí xewaxomí uríj rípi ríwamíj eanjínigini, “Aríá eí. Goríxoní gí xwiyá yaní wiowárimíáo joxí gí íwoxi xámí rímeaní nání urowárimíárini. O joxí nání óf simoiníárini. ³ O nuri ámá nání díj meanje níjwearíná joxí nání rfaiwá re ríníárini, ‘Áminá ríwíyo bíñó nání segí díj óf naníñíj níwimoiro ñweáfríxini. Óf píraníj imoarígíápáníj segí díj píraníj nímoníro ñweáfríxini.’ Gí xwiyá yaní wiowárimíáo rfaiwá e ríníárini.” Goríxo e ríjpa ⁴ Jono wayí níneameaiia wago ámá nání díj meanje níremorí wá níurímerí re uragíriní, “Goríxo seyíné íwí níga warígíápi yokwarímí seainí nání segí uyíní yarígíápi ríwíminí nímamoro nísaníro ñweápoi. E nerínáyí, wayí seameaimíni.” uraríná ⁵ ámá obaxí Judayíyá aníyo dáníyí tñí áwíni e wíj aní xwé bí xegí yoí Jerusaremí dáníyí tñí Jono tñí e nání nuro wíj íwí níga warígíápi nání waropárf wíáná iniígí Jodaní rapáyo wayí umeaiagíriní. ⁶ O Goríxoyá xwiyá yaní wiowáriño aiwí seáyí e nerí weyí menagomani. Rapírapí awíaxí yínagomani. Kamerí —Ayí osíñíj imóníjírini. Kamerí íá aga iyíáníj imóníj níyínímáná areríxí agwoníñíj íríníyo níyíní emeagorini. Aiwá ení awíaxí nagomani. Xópé tñí píkí iniígí tñí

nagorini. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bínfo nání wáf nemeríná wauní xwíyá re ragírini, “Nioni ení eánináoni aiwí ení eániní nioniyá tñni ríwíyo bínfoyá tñni xixenimaní. Oyá nimúroní. Omíní wiiarígáayí ananí wigí bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígáriní. E nerí aiwí nioni símanwíyóniní yeáyí nurínirí o aga seáyí émi nímúróninagí nání oyá síkwí sú gwí wíkweaipaxí meníní.” nurírí ⁸ re uragírini, “Nioni wayí niseameairíná sa iniígí tñníní igíá seaeaarínáriní. Ríwíyo bínfo wayí niseameairíná kwíyí Goríxoyápi tñni seaináriní.” uríniginí.

Wayí umeainí nánirini.

⁹ Jono wáf uraríná Jisaso Gariri píropenisíyo xegí aní Nasaretí nweane pñni níwiárimí nurí Jonomí wímeáaná iniígí Jodaní rapáyo wayí numeairí ¹⁰ weníní éfyí wíniniginí. Jisaso iniígíyo dání níminímeámí yaríná anínami dání óf iníagí kwíyí Goríxoyá xawiówíniní xfo nání weaparínagí wíniniginí. ¹¹ Síní e wínaríná Goríxo anínami dání Jisasomí re urarínagí arfá winiginí, “Gí íwí díní síxí ríyínáoxí nání aga yayí seáyí e ninaríní.” urarínagí arfá níwimáná enáná ¹² Goríxoyá kwíyí Jisasomí ríxa ámá nání díní meane nání nímera nurí ¹³ o e nweanáná sfá 40 nóra waríná Seteno —O imfóyo xiráóniní imóninagí nání nñni símanwíyóniní wurínigíorini. O níbirí Jisaso xanoyá maní pírf owiaákinirí iwamfó wíwapíyarínagí aí o íwí wí mé síní tñí e nínwearíná anínají níwímearo síminí wínagáriní.

Ámá waú waú awamí “Níxídfóyí.” uríní nánirini.

¹⁴ Ríwéná Jisaso, Jono ríxa gwí nweanáná, o Gariri píropenisíyómíní nurí xwíyá yayí wínipaxí Goríxo xfo xegí xwioxíyo mímeámí nerí píraníní umeñweanáfí nání wáf nurímerí ¹⁵ repíyí re wiemeniginí, “Ríxariní. Goríxo seyíné xwioxíyo mímeámí nerí píraníní seamenweanáfí síjání imóniní anwí ayo enagí nání segí íwí yarígápi ríwímíní nímamoro xwíyá yayí seainípaxí nioni seararíná rípi díní níkwíroro nweáfríxiní.” nurímerí ¹⁶ ipí xegí yofí Gariri ríwonípámí nípuríná ámá peyí nání yarígá waú Saimono tñni xogwáo Adíruo tñni peyí nání ubení ipíyo mamówararínagí níwínirí níwímeairí ¹⁷ re uríniginí, “Agwiagwí omíní peyí nání yarígí rípi pñni níwiárimí níxídfóyí. Omíní xegí bí peyí meayarígípa ámá ení axípi e meapísi oeaíwapíyiminí.” uráná ¹⁸ agwiau re egfísixiní. Ríxa peyí nání yarígípi pñni níwiárimí númí ugfísixiní. ¹⁹ Númí waríná Jisaso síní ná jfe onímiápi nuríná ámí ámá waú, Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñni xogwáo

Jono tñni ewéyo niñweámáná egí ubení peyí nání yarigíú aríkinñagí yadírípñarñagí niwiniñi²⁰ ríxa “Agwiagwí eni nixídfípiyi.” uráná agwiaú xano tñni o xegí ámá niñgwí omñí wiiarígfá tñni siní ewéyo ñweañáná pñni niwiárími omí númi ugísisixíni.

Imfo dñí xixéroarñí womi mixí umáinñí nánirini.

²¹ Jisaso wirimeároríwa tñni nurí añí yoí Kapaneamiyo nírémoro ríxa Sabaríá —Sfá ayi Judayí omñí wí mé kikiíá nero xwiyíá Gorixoyá aríá wianíro nání awí eánarígfáyirini. Sfá ayi imónáná rotú añíyo nípáwiro o ámayo uréwapiyaríná²² ayí Gorixoyá ñwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa uréwapiyarígfápa muréwapíyí aga Gorixoyá ñwí ikaxí eáníñpí xiáwóníñí raríñagí niwiniñro o uréwapiyaríñpí nání mñí sñá niweániñro yaríná²³ íná ámá imfo dñí xixéroarñí wo rotú añíyo ínimi dání makírfwí nímori²⁴ xwamiání re uríñnigíni, “Nasareti dñí Jisaso xi imíone pí neaiminiñi bariñni? ‘Xwiríá neaikixéminiñi ríá bariñni?’ nimónarini. Nioni niñfáriní. Joxi Gorixo xewaxoxi xfo rírféañoxirini.” uráná²⁵ Jisaso mixí numáiniñi re uríñnigíni, “Pñni wiáre! Dñí xixéroaríñpíxini niwáramómi u!” uráná²⁶ imfo ámáomi meaní neaáríri o sinapíxwíniñí nerí weñáná imfo nuríná makírfwí nímómi uníñnigíni.²⁷ Makírfwí nímómi úagí ámá nñni sñí e niwiniñro mñí sñá niweániñro xwiyíá níríga nuro re ríñígfawixíni, “Xwiyíá apimi xiáwóníñí nearéwapiyaríñpí xegí birini. Eníiná aríá wiagwámani. Aga siní sñí aí aríá wiaríñwini. Imfo aí sekaxí uráná aríá wiaríñoi.” ríñíagíá²⁸ xwiyíá Jisaso épí nání Gariri píropenisíyo ríxa yaní ami ami niwéa uníñnigíni.

Símixí obaxíyo naní imiximí ení nánirini.

²⁹ Jisaso rotú añíyo pñni niwiárími nípeyearí nurí añí Saimonoyá tñni Adíruoyá tñni xiráxogwáowaúyá añíyo nípáwiro Jemiso tñni xogwáo Jono tñni eni nawini páwíáná³⁰ Saimonomi xineagwí wará ríá pírf wiaríñagí nání sá weñagí Jisasomi ríxa áwaní uríagíá³¹ o í weñe nání nurí wéyo íá meááná símixí ríxa pñni wiárfagí í niwiápñniñmearí ríxa aiwá ríá niyearí tñniñpí niñmearí mñni niwía uníñnigíni.

³² Ríxa sfá sisisañí imónaríná sogwí ríxa wéñmi enáná ámá añí apimi dñí símixí yarígfáyí tñni imfo dñí xixéroaríñíyí tñni niñmeámi Jisaso tñí e nání niñbéro³³ ríxa oxí apíxí niaíwí añí apimi dñíyí añí Jisaso ñweañiwámi íwí e awí eaáríñaríná³⁴ o ámá pí pí símixí yarígfáyo naní imixowáríri ámá imfo sayá niñmerí xixéroaríñíyo eni imfo mixí umáinowáríri neríná imfo o Gorixo xewaxo enagí

nijfá imóniŋagfa nání mǎxǎ numáinowáririńá xwiyfá wí orǎpoyiniri sŋwǎ mǎwinipa enjinigini.

Jisaso Gariri piropenisŋo emeńf nánirini.

³⁵ O wǎ móniŋimǎ sŋni sǎa xaiwǎ yinŋáná niwiápnimeari niŋpeyeámáná ámá mŋweagǎe nání nuri e Gorixomi xwiyfá ririǎmǎ niwiri ŋweaŋáná ³⁶ Saimono tǎni niikumixiniri emearigǎawa tǎni Jisaso sŋni ańŋo mŋweaŋagi niwiniro o nání pǎa néra nuro ³⁷ niwimearíná re urigǎawixini, “Oxǎ apixǎ niaiwǎ nǎni joxi nání pǎa yanro yarŋo.” urǎgǎa ³⁸ o re urŋinigini, “E nerǎ aiwǎ ańŋo wíyo nionǎ xwiyfá ‘Gorixo píranŋf seameŋweani sŋnǎni imónini ańŋo ayorini.’ rarŋápi wǎf ourimemi nání owaneyi. Xwiyfá api ańŋo ami ami áwanǎ urimiri bińarini.” nuriri ³⁹ Gariri piropenisŋo ami ami nemeńná wigǎ rotú ańŋo iwiwámǎ niŋpáwiemerǎ wǎf uriri ámá imóo sayá niŋmerǎ xixéroarŋf tŋŋo mǎxǎ umáinowárirǎ nerǎ e emeńjini.

Peyiyǎ tŋŋf womǎ nańf imixiŋf nánirini.

⁴⁰ Ámá peyiyǎ —Simixǎ api ámá sŋwǎ niwiniríná neaxǎmeanigini éf yarigǎápirini. Simixǎ ayǎ tŋŋf wo, Jisaso emearíná, omǎ niwimeari sǎmimaŋimǎni xómiŋf niyǎkwiri waunǎ rixiŋf nuriri re urŋinigini, “Joxi nisimónirínáyǎ, anani píranŋf nimixipaxirini.” urǎgǎa ⁴¹ o wǎ niwianiri wé feapá niwiri omǎ seáyǎ e niwikwiárirǎ re urŋinigini, “‘Nionǎ joxi nańf oimónini.’ nimónarini. Rixa nańf imónei.” uráná re enjinigini. ⁴² Peyiyǎ rixa axíná yǎmonigini. ⁴³ Rixa apaxǎ mé yǎmóagi Jisaso apaxǎpánŋf imónigǎawa tŋŋf e nání nurowáriríná arǎa jiyikǎ norǎ ⁴⁴ re urŋinigini, “Nańf simixǎyǎ nání amíná nuri ámáyo áwanǎ muripani.” nuriri ámá o wigǎ yarigǎápi mé ámáyo xewanŋo áwanǎ nura emeńjini e nuriri ámi re urŋinigini, “Amíná apaxǎpánŋf imónigǎawa tŋŋf e nání nuri womǎ siwǎ niwiniri nańwǎ ridiyowǎ nání negǎ arǎo Moseso eníná ŋwǎ ikaxǎ nearagǎyǎ bi ridiyowǎ siárirǎ joxi nańf imónifǎyǎ nání áwanǎ riri enǎ mǎni wǎrixini.” urǎgǎa aiwǎ ⁴⁵ o Jisasomi pǎni niwiárimǎ nuríná arǎkǎ áwanǎ riŋmenjini. E éagi nání Jisaso ámá arǎkǎ upupǎgǎ niŋfirixiniri ańŋo bi bimǎ nuríná sŋnǎni mǎremopaxǎ niwimóniri nání ámá mayǎ e ŋweaŋáná ámá ami ami dánǎ o tŋŋf e nání bagǎarini.

2

Enǎ siwímǎ enǎ womǎ nańf imixiŋf nánirini.

¹ Jisaso, sǎa wí rixa nóra núśáná, o ámi ańŋo yoǎ Kapaneamiyo nání nuri xegǎ ańŋo inimi ŋweaŋáná ámá obaxǎ

aríá re n̄wiro “O ámi xegí an̄yoye n̄weani.” rar̄in̄agíá aríá e n̄wiro n̄b̄iro ² awí neán̄iro n̄páwiro an̄yoye ín̄m̄i déroro an̄j̄ f̄wí e en̄i p̄fkw̄ip̄fkw̄ ín̄ro yaríná o ámá ayí n̄iyoni wáá n̄wiri p̄né rep̄yí wiaríná ³ ámá wa en̄j̄ n̄n̄i s̄wím̄f en̄j̄ womi —O an̄j̄ epaxomani. Om̄i ikwian̄w̄yoye níkwíar̄iro níkwón̄m̄i n̄b̄iro aí ⁴ ámá an̄j̄ f̄wí e p̄fkw̄ip̄fkw̄ ín̄in̄agíá n̄w̄in̄iro an̄yoye n̄páwiro Jisaso t̄n̄j̄ e t̄paxí men̄agí n̄áni n̄imeám̄i n̄peyiro an̄j̄ r̄f̄wí seáyoye dán̄i an̄j̄ s̄fá b̄i Jisaso n̄wean̄e n̄úpiyiro ikwian̄w̄f̄ x̄fo wen̄nam̄i m̄id̄im̄id̄áni gw̄f n̄iyurár̄iro gw̄f̄yoye íá n̄ix̄ir̄imáná an̄j̄ s̄fá úpiyífe dán̄i awayini mamówáráná ⁵ Jisaso awa x̄fom̄i d̄in̄j̄f̄ n̄w̄ikw̄f̄roro “O negí ámá en̄j̄ s̄wím̄f̄ en̄jom̄i anani nan̄j̄ im̄ix̄ipax̄ir̄ini.” yaiwiar̄in̄agíá n̄w̄in̄ir̄i om̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Íwe, joxí f̄wí ikár̄in̄in̄j̄f̄ r̄ixa yokwar̄im̄f̄ siar̄in̄in̄i.” uráná ⁶ Gor̄ixoyá n̄w̄f̄ ikaxí eán̄in̄j̄p̄i mewegíá wa Jisaso ur̄ewap̄iyar̄in̄j̄p̄i aríá wian̄ro n̄áni e n̄in̄wear̄íná Jisaso en̄j̄ s̄wím̄f̄ en̄jom̄i e ur̄f̄p̄i aríá n̄wiro ín̄m̄i d̄in̄j̄f̄ re n̄imóa uḡfawix̄in̄i, ⁷ “Pí n̄áni r̄fa urar̄in̄i? Nion̄i Gor̄ixon̄in̄ir̄i yokwar̄im̄f̄ r̄wiar̄in̄i? Sa Gor̄ixon̄i f̄wí yokwar̄im̄f̄ wiar̄in̄j̄or̄in̄i. Ámá ro Gor̄ixom̄i r̄iper̄ir̄f̄ numear̄ir̄i r̄fa yar̄in̄i?” yaiwiar̄íná ⁸ Jisaso xegí kw̄íyoye dán̄i awa ín̄m̄i d̄in̄j̄f̄ e n̄imóa war̄in̄agíá n̄w̄in̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Soȳné pí n̄áni nion̄i n̄áni ín̄m̄i ‘O f̄wí ámá yar̄iḡf̄ap̄i yokwar̄im̄f̄ wiipaxomani.’ n̄imóa war̄in̄j̄o?” nur̄ir̄i ⁹ ámi re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ámá wo f̄wí ikár̄in̄in̄j̄f̄ nion̄i yokwar̄im̄f̄ wiánáȳf̄ ín̄m̄i imón̄in̄agí n̄áni ámá woxí s̄in̄w̄f̄ t̄n̄i s̄in̄w̄f̄ w̄in̄ipaxí men̄in̄i. E ner̄i aiw̄i nion̄i ámá en̄j̄ n̄n̄i s̄wím̄f̄ en̄j̄ womi ‘R̄ixa n̄wiáp̄in̄imear̄i d̄ix̄í ikwian̄w̄f̄ n̄imeám̄i ui.’ uránáȳf̄ o nan̄j̄ imón̄if̄agí ámá n̄iȳn̄én̄i s̄in̄w̄f̄ t̄n̄i s̄in̄w̄f̄ w̄in̄ipax̄ir̄in̄i.” nur̄ir̄i ¹⁰ re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “N̄iȳn̄én̄i nion̄i n̄áni re yaiwip̄ir̄i n̄áni, ‘Ámá imón̄in̄j̄o anani ámá xw̄fá t̄yoye d̄án̄j̄ȳf̄ f̄wí ikár̄in̄f̄ap̄i anani yokwar̄im̄f̄ wiipaxor̄in̄i.’ n̄iaiwip̄ir̄i n̄áni píran̄in̄j̄f̄ s̄in̄w̄f̄ nan̄f̄poȳf̄.” nur̄ir̄i ¹¹ en̄j̄ s̄wím̄f̄ en̄jom̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i re r̄irar̄in̄in̄i, ‘Joxí n̄wiáp̄in̄imear̄i d̄ix̄í ikwian̄w̄f̄ n̄imeám̄i an̄j̄ e n̄áni ui.’ r̄irar̄in̄in̄i.” uráná re en̄in̄iḡin̄i. ¹² O r̄ixa nan̄j̄ nimón̄ir̄i n̄wiáp̄in̄imear̄i ámá n̄n̄i s̄in̄w̄f̄ aniḡfe dán̄i ikwian̄w̄f̄ xwan̄w̄f̄ níkwón̄m̄i peyeañ̄in̄iḡin̄i. E eáná ámá ayí sir̄f̄ n̄ipikín̄iro Gor̄ixom̄i seáyoye e numero re r̄iḡfawix̄in̄i, “Nene en̄j̄n̄á dán̄i aiw̄i ámá wo ro yar̄in̄j̄pa ax̄f̄p̄i re yar̄in̄agí m̄iw̄in̄agwár̄in̄i.” r̄iḡfawix̄in̄i.

Ripaiom̄i “N̄ix̄ídēi.” ur̄in̄j̄f̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹³ Jisaso ámi an̄j̄ e p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nur̄i ip̄i iman̄j̄pá t̄n̄j̄f̄ e n̄weañ̄áná oxí ap̄ixí n̄iaíw̄f̄ n̄n̄i o t̄n̄j̄f̄ e n̄áni bayar̄in̄agíá o nur̄ewap̄iya nur̄i ¹⁴ s̄in̄i ip̄i iman̄j̄pám̄i n̄ipur̄íná Ar̄ipiasom̄i

xewaxo Ripaio —O takisí nání nígwí urápariñorini. O opisí aňýo éf niñweari xegí omiñí yariñagí niñwiniñi re uriñinigini, “Joxi ríwíyo niñídei.” uráná o niñwiáptiniñeámi ríwíyo nuxídiri nuro ¹⁵ Ripaioyá aňýo niñpáwiro Jisaso tñi xegí wiepísariñowa tñi niñwearo aiwá niñiro áamá takisí nání nígwí uráparigíá wa tñi (Eníiná Judayí aňýo takisí nání nígwí urápiñíáwa takisí nání nígwí nurápiñíáyí wigí meapíríá nání nígwí seáyí e bi íwí urápagíá enagi nání áamá nñni awa nání xwioxíyo dání wikí niñwóniro kíkími niñwimóniñi yagíáriní.) Awa tñi íwí yariñgíá wíniyí tñi áamá ayí obaxí Jisasomi niñídiñiro nání ayí ení nawíni Jisaso tñi aiwá niñiro yariñá ¹⁶ áamá Parisiyi riniñíyí wayá áamá Goríxoyá ñwí ikaxí eániñipiñi mewegíá wa Jisaso áamá takisí nání nígwí uráparigíá wa tñi íwí yariñgíá wíniyí tñi aiwá nawíni naríñagíá niñwiniñiro xegí wiepísariñowami Jisaso nání re urigíawixini, “O pí nání áamá takisí nání nígwí nearáparigíá awa tñi íwí yariñgíá ayí tñi nawíni aiwá niñiro iniñgí niñiro yariñoi? O nañí riyariñi?” uraríiná ¹⁷ Jisaso e urariñagíá aríá niñwiriñi ewayí xwíyíá bi nuririñi re uriñinigini, “Áamá simixí mepa neríiná xwirí tñi e nání warigíámani. Simixí tígíáyí warigíáriní. Nioniñi ení áamá ‘Nioniñi gípiñi wé róniñiñi.’ yaiwinariñgíáyí nání miñiñáriní. Áamá ‘Nioniñi íwí yariñáoniriñi.’ yaiwinariñgíáyí wigí uyíniñi yariñgíápiñi yokwarimí wííáná ayí wé róniñiñi imóniñiñi nání biñáriní.” uriñinigini.

“Pí nání aiwá ñwíá miñweaayariñoi?” urigíá nániriñi.

¹⁸ Jisaso tñi xegí wiepísariñowa tñi aiwá ñwíá bi miñweapa yariñagíá Jono wayí numeaiá waríñoyá wiepísariñowa tñi áamá Parisiyi riniñowa tñi aiwá nání ñwíá niñwirárinayiróná Jonoyá wiepísariñowa tñi Parisiowayá wiepísariñgíá wa tñi nawíni nuro Jisasomi niñwimearo re urigíawixini, “Jonoyá neaiepiñariñone tñi Parisiowayá neaiepiñariñgíone tñi aiwá nání ñwíá ñwirárinayariñwiniñi. Pí nání joxiyá wiepísariñowa aiwá ñwíá miñweá yariñoi?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayí xwíyíá bi nuririñi re uriñinigini, “Áamá apixí siñí ñwiráriño siñi ñweañáná oyá niñkumixiniñi emearigíáwa aiwá ñwíá niñxewiráriníñiro yariñgíáraní? Oweoi, o siñiñi awa tñi ñweañáná aiwá ñwíá xewirárinipaxí menini. ²⁰ E neríñi aiwiñi o apixíñi niñmeariñi niñweañisáná enáná áamá wí omiñi aníniñiñiñi iná aiwá ñwíá ñweapíríáriní.” nuririñi xewaníño apixí siñí ñwiráriñoniñiñi imóniñagí nání ewayí xwíyíá e uriñinigini. ²¹ Ewayí xwíyíá ámiñi biñiñiñi re uriñinigini, “Áamá rapírapí eníñaniñi niñyíga bagíá wú

axenijagí nîwînrîfná rapîrapî sîjî sîni wayî mirónijî wú nîmearo nupákiro gwî kiwearîgîfámani. E yanîro éfáyî wayî róaná sîjî upákîfú nîkîkarínîrî enjî nîpîperfná enjînanjú xwé naxega unijoi.” nurîrî ayî wigî enjîná dání “Nene e nerfná wé rónijî nimónîrane nîperfnáyî, ananî Gorîxo tîjî e nání peyanîwárinî.” nîra wagîfápi sîni yarîgîfápi tîni oyá xwîyîfá sîjî tîni nawîni îkwieropîrîxînrî ewayî xwîyîfá e urîjînigîni. ²² Ámi axîpi oyaiwîpoyînrî re urîjînigîni, “Ámá iniîgî wainî sîjî nîmearo memé wará sîxî soyî axîyo iwajfá yarîgîfámani. Iwajfá yanîro éfáyî núpîyimî nîpurî sîxî soyîwá enî rîxa sipî enijoi. Wainî sîjî memé wará sîxî sîjîyo iwajfá yarîgîfárinî.” urîjînigîni.

“Sabarfáyo ñwáfáxinî.” rîgîfá nánîrîni.

²³ Jisaso tîni wiepîsarîjowa tîni Sabarfáyo anjî nemero witî aiwá omîjî tîjî e óyo nîpurfná wiepîsarîjowa witî siyî nîyîraga warfná ²⁴ ámá Parisiyî rînjîyî wa omî yarîjî re wigîawîxîni, “Awa pí nání ‘Sabarfáyo ñwáfárinî.’ rînjîpî nîwiaîkiro witî aiwá nîyîrîro narîjoi?” urîagîfa ²⁵⁻²⁶ Jisaso re urîjînigîni, “Soyîné xwîyîfá negî mîxî ináyî Depito nání eánîjîpî íá nîroro aiwî dîjî wî mîmoarîjoi. Enjîná Depito, ámá Abaiataoyî rînjî —O enjîná apaxîpánîjî imónîjî xwé worîni. O xegî Judayî Gorîxomî rîdîyowá wianîro nání senfá anjî pákînjîyo mewenáná, Depito tîni xegî ámá nîkumîxînrî emearîgîfáwa tîni aiwá mejagî nání agwî wiarfná o senfá anjî pákînjîwámî nîpáwîrî bisîkerfá Gorîxo nání peaxî tînjîpî umeaiáná Depito nînrî xegî ámáyo enî nînrî wînjînigîni. Bisîkerfá apî apaxîpánîjî imónîgîfáwanî ananî nîpaxîrîni. Apî Depito nînrî aiwî Gorîxo o nání xwîyîfá bî murî enáná gî wiepîsarîjî rowa enî agwî wiarîjagî nání yarfná pí nání xwîyîfáni meararîjoi?” nurîrî ²⁷ re urîjînigîni, “Gorîxo ámá xámî nimîxârîmáná sîfá wîyi kîkîfá ñwearo dîjî sîxî yînrî epîrî nání Sabarfá tîjîrîni. Sabarfá xámî nînrî ámá rîwîyo Sabarfáyo mewepîrfá nání imîxînjîmani. ²⁸ Ayînání ámá imónîjîáonî Sabarfá ayo aí xiáwonîrîni. Nionî ‘Sabarfáyo ayî ananîrîni.’ rîpaxî imónîjîáonîrîni.” urîjînigîni.

3

Ámá wé kîrîjî enjî womî nanjî imîxînjî nánîrîni.

¹ Jisaso ámi rotú anjî wîwámî nîpáwîrî ámá wé kîrîjî enjî wo ñweanagî nîwînrî uréwapîyarfná ² ámá Parisi wa —Awa re rarîgîfárinî, “Sabarfáyo omîjî nerfnáyî ayî ñwáfárinî. Ámá aí Sabarfáyo nanjî nimîxîrîfnáyî ayî ñwáfárinî.” rarîgîfárinî.

Awa Jisaso áamá wé kírínjé enjé omí Sabarfáyo nanjé wimixáná omí xwíyíá mearaníro nání síjwí níwíníro ñweanagáfa aiwí ³ o wé kírínjé enjomí re urínjínigíní, “Níwiápínimeámí níbirí áwíní e éf roí.” nurírí ⁴ Parisiowamí re urínjínigíní, “Segí dínjé píóí moarínjé? ‘Sabarfáyo áamáyo nanjé níwiirínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjé? ‘Sabarfáyo sípí níwikárínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjé?” nurírí ámí re urínjínigíní, “ ‘Sabarfáyo símíxíyo píránínjé nímixírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjé? ‘Ámá nípíkírínáyí ayí ananíríní.’ ríyáiwíarínjé?” uríagí aiwí awa xwíyíá bí murígíawixíní. ⁵ Xwíyíá bí murarínjagáfa níwínírí síjwí níwínímeríná wíkf níwóga nurí awa wé íkf enjomí wá bí míwianf dínjé kíkfmí níwimóga warínjagáfa níwínírí awa nání dínjé sípí ení níwírí omí re urínjínigíní, “Wé íeapá énapéi.” uráná o wé íeapá neríná re enjínigíní. Ríxa nanjé imónínjínigíní. ⁶ Ríxa nanjé imóníagí Parisiowa síjwí e níwíníro níwiápínimeámí nípeyearo áamá míxí ináyí Xeroto tíní níkumíxínírí emearígíáwa tíní awí neáníro Jisasomí píkianíro nání ínímí mekaxí megíawixíní.

Ipípámí dání áamá obaxíyo uréwapíyínjé náníríní.

⁷ Jisaso, Parisiowa xfo nání mekaxí mearínjagáfa, o xegí wiepísarínjowa tíní ámí ipíwá ríwonjímíní úáná áamá Garírí píropenísíyo dánjé obaxí omí númí nuro áamá Judía píropenísíyo dánjéyí tíní ⁸ wígí anjé xwé yoí Jerusaremí áwíní e mírínínjípímí dánjéyí tíní xwíá yoí Idumia ñweáyí tíní áamá inígí Jodaní rapáyo oríwámídání ñweáyí tíní émayí anjé biaú Saidoní tíní Taia tíní ténjé e ñweáyí tíní áamá xwé obaxí ayí Jisaso yarínjépi nání aríá níwíro xfo ténjé e nání bímiarínjagáfa ⁹⁻¹⁰ Jisaso áamá obaxí símíxíyo nanjé imímíxímí éf enjagí nání áamá níní símíxíyí omí amáf rónaníro nání íkwíkwierf niga warínjagáfa nání xegí wiepísarínjowamí re urínjínigíní, “Ámá obaxí amáf nínróníríná nínxoyípióa níbarínjé. Ewéyo píxemoánímí nání píránínjé anjé e nítipoyí.” urínjínigíní. ¹¹ Ámá imíó dínjé xixéroarígíáyí Jisasomí níwínírínáyí símímanjímíní nípíkínímearo waunf níwikáríníro “Niaíwí Goríxoyáoxíríní.” uraníro yarínjagáfa nání ¹² o míxí numáínowáríníná míxí ríá ténjé nurírí re urínjínigíní, “Nioní Goríxomí xewaxoní enjagí nání áwanjé mírowíaropaní.” urínjínigíní.

Xegí wiepísíníáwamí rípeanjé náníríní.

¹³ Jisaso dífwíyo nání níyírí áamá xfo xegí wimónarínjowamí “Soyíné ení yapípoyí.” uráná awa ení xfo ténjé e nání níyíro wímeááná ¹⁴⁻¹⁵ o áamá wé wúkaú síkwí waú xfo téní

emepírfa nání imóniro xfo nání wáf nurimero ámá imfó xixéroarinjfyf mîxî umáinowáripaxf nimóniro ero epírfa nání rípeanjiginî. ¹⁶ Ámá wé wúkaú síkwf wáu xfo rípeanjowa wigf yof rowarîni. Wo Saimono —O Jisaso yof ámi bî Pitaoyî wírîjorîni. O tîni ¹⁷ ámi wáu Sebediomî xewaxowáu Jemiso tîni xogwáo Jono tîni —Awaúmi Jisaso yof Boanesisowaúyi —Yof mfkf ayf awáu akirîwînjîf imónigíwáu enagî nánirîni. Yof e wírîjowáu tîni ¹⁸ ámi wo Adiruo tîni ámi wo Piripo tîni ámi wo Batoromuo tîni ámi wo Matiyuo tîni ámi wo Tomaso tîni ámi wo Arîpiasomî xewaxo Jemisoyî rinîjono tîni ámi wo Tadiaso tîni ámi wo Saimono —O yof ámi bî Seretoyî rinîjîfyf —Yof mfkf ayf “Émáyf ámi oxfdowáraneyî.” rarigfáyf nánirîni. E rinîjono tîni ¹⁹ ámi wo yoparo Isikariotî dânjf Judaso —O Jisaso nání mîyf rorîrîmenjorîni. O tîni ámá wé wúkaú síkwf wáu awamî rípeanjiginî.

“O oboyá enj eánîjîf tîni yarîni.” rigfá nánirîni.

²⁰ Jisaso tîni wiepîsarîjowa tîni ámi anj e nání nuro njweanjána ámá obaxf o tîjîf e awî neániro epíroyf wiarîjagfa nání nîyórîmoro aiwá mînipaxf wimónarîjagfa ²¹ Jisasomî xexirîmeáyf ámá wî xfo nání “Xewanîjono rîxa majfá nikárînrî yarîni.” rarîjagfa arfá nîwiro omî nîwirîmeámî wanîro nání barfná ²² Gorîxoyá njwî ikaxf mewegfá wa anj yof Jerusaremî dánî nîbîmáná Jisaso tîjîf e rémónapfáwa ámáyo Jisaso nání re nura ugáfawixîni, “Imfó xiráonîjî imónîjono Biesebuoyî rinîjono —O xegf yof bî Setenorîni. O Jisasomî rfwîmîni nîrómáná xixérojagî nání o ámá imfó xixéroarînjîyo mîxî umáinowárarîni.” nura warîjagfa nání ²³ Jisaso awamî “Nîwanîjoni tîjîf e nání bîpoyî.” nurîrî ewayf ikaxf bî nurîrîná re urîjîniginî, “‘Seteno xegf wfamî mîxî umáinowáripaxf imónîni.’ rîyaiwiarîjoi?” nurîrî ²⁴ ewayf xwîyfá rîpî urîjîniginî, “Ámá axowa mîxî ninîro xepîxepá nîrónîróná enj mîweánîpa nero mîmianjwî upírîrîni. ²⁵ Ámá gwî axrí enî mîxî ninîro xepîxepá nîrónîróná enj mîweánîpa nero xwíámî imónîpírîrîni.” nurîrî “Seteno xegf wfamî mîxî umáinowáripaxf mimónîjagî nání rfa neararîni?” oyaiwîpoyînrî ewayf xwîyfá apî nurîmáná ²⁶ ámi re urîjîniginî, “Seteno enî xegf wfamî tîni mîxî ninîro xepîxepá nîrónîrónáyf wiwanîjowa enj meánîf ninîro xopîrârf inîpírîrîni.” nurîrî ayf xewanîjono nání dîjîf re oyaiwîpoyînrî “Setenoyá enj eánîjîpî tîni mé omî xopîrârf wîmînrî rfa yarîni?” oyaiwîpoyînrî nání ²⁷ ámi

ewayí xwiyáa rípi uríñiniginí, “Ámá wo ámá ríá ríñí woyá iyáa íá urápekixémíní nání oyá añíyo nípáwiríná amíná añí xiáwomí gwí nìyirí nítimáná amípí oyá ananí urápekixeniginí.” nurí 28 ámí re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíñí. Íwí yarígfápiraní, ríperírí inarígfápiraní, amípí sipí níní ámá yarígfápi Goríxo ananí yokwarímí seaiínfáriní. 29 E nerí aiwí ámá Goríxoyá kwíyí nání ríperírí méfáyí Goríxo e ríápi ámí wí yokwarímí wiínfámantí. Aníñí e nimóní xwiyáa meáríníprífáriní.” uríñiniginí. 30 Ayí rípi nání e uríñiniginí. Goríxoyá kwíyí tñí imfó míxí umáinowáraríñagí aiwí awa Goríxoyá kwíyí ríperírí nímearíro “Jisaso imfó dñí xixéronagí nání imfó wíamí míxí umáinowáraríní.” raríñagí nání Jisaso xwiyáa apí uríñiniginí.

Xínái tñí xexírímeáowa tñí náníriní.

31 Jisaso sñí añíyo ñweañáná xegí xínái tñí xogwáowa tñí nírémónapíro bíaríwámíní nírómáná “Jisaso níwíapírí síñwí oneaníní.” uráná 32 ámá Jisasomí epíroyí níwiro míní míní nñweaxa pugfá wí re urígfawixíní, “Ai díxí rínái tñí ríríxímeáowa tñí bíaríwámíní nírómáná joxí nání raríñoi.” uríagí 33 o “Ewayí xwiyáa bí ríá neararíní?” oyaiwípoyíní yaríñí re wiñiniginí, “Ámá gíyí gí nókí tñí gí níríxímeáowa tñíriní?” nurí 34 ámá míní míní nñweaxa pugfáyo síñwí níwínímerfíná re uríñiniginí, “Gí inókíwayíné, níríxímeáowayíné ríxa tí ñweagfá ayoi. 35 Ámá gíyí Goríxo ríñíyo dñí níkwíroro xídarágfáyí ayí gí inókíwáníñí tñí gí níríxímeáníñí tñí imónígfáyíriní.” uríñiniginí.

4

Ewayí ikaxí wítí siyí wiároní náníriní.

1 Jisaso ámí ipí Garírí imaní tñí e nání nurí nuréwapíyirí ámá xwé obaxí awí neáníro epíroyí wiaríñagí o ewéyo nípíxemoání éf nñwearí ámá níní sñí ipí imaní e ñweañáná 2 o nuréwapíyiríná xíxewisí xwiyáa amípí obaxí nání nuréwapíyirí 3 re uríñiniginí, “Aríá époyí. Ámá wo o xegí omíñíyo axípi wítí siyí níwíaróa umíní nání nurí 4 xwíá yuní ikíxeáríníje píraníñí níwíaróa nurí aiwí wí óf manípa tñí píeróáná íñí níbíro míméání eníñiniginí. 5 Ámí wí síñá ínimí yapíníñáná xwíá onímíapí seáyí e enáná wiáróyí xwíá akwínfánái enagí nání apaxí mé nerápímáná 6 sogwí níwepíní xaiwí anarfíná pípiñí mívárinagí nání níyíweání yeáyí yáriníñiní. 7 Ámí wí emí pípiñí arfíkiáríníje wiáróyí emí pípiñíyo dání nerápírí

xenwirárinagí nání wítí siyí apí ná mīwenjinigini. ⁸ Ámí wí xwítá naní e wiárófíyí pírániñí nerápirí xwé nerí ná níkíkíreániríná wí xwé onimíápí níwerí wí xwé obaxí níwerí wí aga dñí nímorí fá mīropaxí wenjinigini.” nurirí ⁹ ámí re uriniginini, “Seyíné wítí siyí nání nioní ewayí xwíyí fá rí fá apí nání arí fá ókiarí nímonífoyí.” uriniginini.

Eníná rininípi tñí xixeni ewayí ikaxí uriní nánirini.

¹⁰ Idáná o xegípi ñweañáná wiepísarínjowa wé wúkaú síkwí waú tñí ámá wí xífo tñí emearígfáyí tñí wigípi ewayí xwíyí fá xífo ríípi nání yaríní wiaríná ¹¹ o re uriniginini, “Xwíyí fá Goríxo seyíné xífo xegí xwioxíyo mīmeámí nerí seamenñweañá nání eníná dání ínimi imóninípi nioní ríxa wí fá searókiamoarinini. E nerí aiwí ámá nioní dñí mīnīkwíró wigí dñí tñí néra warígfáyó nioní uréwapíyaríná mīkípi arí fá mīnī ewayí xwíyí fá rarínápi ní arí fá niarínjoi. ¹² Ayí rípi nání ewayí xwíyí fáni urarinini. Goríxoyá xwíyí fá wí fá rókiamoagí Aisaiaoyí rinínjo ámá nioní dñí mīnīkwíró wigí dñí tñí néra warígfáyí nání eníná nírirí ríwamíní re eañiniginini, ‘Ámá ayí wigí uyíní yarígfápi ríwímíni mamóánáyí Goríxo yokwarímí wiiniginirí ewayí xwíyí fá arí fá níwiríná arí fá níwiro aiwí níj fá mimóní ero síñwí níwiniríná síñwí níwiníro aiwí dñí mīmó ero epírí nání ewayí xwíyí fáni urínárini.’ Aisaiao eníná ríwamíní e eañípi tñí xixeni nioní xixeni e yarínini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí wítí siyí wiároní mīkípi nánirini.

¹³ O ámí re uriniginini, “Soyíné ewayí xwíyí fá nioní ríápí síní mají fá rimóniní? Ewayí xwíyí fá apí níj fá mimónípa nerínáyí, ewayí xwíyí fá nioní raríná nípiní aríge nerí níj fá imónípiríní? Mīkípi áwaní osearímínirí rarínini. ¹⁴ Ámá wítí siyí wiároariníoyí xwíyí fá Goríxo nání wáí nimerí urímearinóniní imónini. ¹⁵ Ámá wí wítí siyí ófápá tñí píerófpi iní níbirí manaríníyíniní imónini. Ayí xwíyí fá Goríxo nání arí fá wíápí Seteno ayí Goríxo nání dñí mopíríxinirí añíní níbirí píripírí níwirí emí mīmeámí yaríníriní. ¹⁶ Ámá ámí wí wítí siyí síñá ínimi yapínináná seáyí e xwítá onimíápí enáná wiárófíyíniní imónini. Ayí xwíyí fá Goríxo nání arí fá níwiróná yayí níwinirí níxídaníro yaríná ¹⁷ xwíyí fá ná ínimi pípiníniní mīwárínagí nání aníní xídarígfámani. Xwíyí fá Goríxo nání xídaníro yarínagí fá nání ámá wí níbíro nepa ení neáníro rí fá xídarínoinirí iwamífo níwíwapíyirí xeaníní wikeáráná apaxí mé píní wiárarígfáriní. ¹⁸ Ámá ámí wí wítí siyí emí pípiní aríkiáriníne wiárófíyíniní imónini. Ayí ení xwíyí fá Goríxo

náni arfá n̄wiro aiwí ¹⁹ amípi xwíáyo dánjé nání d̄njé obibaxf n̄moro ‘Amípi wí nioní m̄n̄múropa oniní.’ n̄yaiwiro amípi wí nání ‘Arige nímeanfárani?’ n̄yaiwia nurfnáyf wíté emf nerápiri xenjwíraráriņjé yapí nimóniro aiwá ná m̄k̄k̄ireánariņjé yapí imónarigfárini. ²⁰ Ámá ámi wí wíté siyf xwíá nanjé imóniņe wiárófyfniņjé imónini. Ayf xwíyá Gorixo nání arfá n̄wiro d̄njé níkwíroro píranijé níx̄d̄iróná wíté siyf aiwá ná wí xwé onimiápi werí wí xwé obaxf werí wí aga d̄njé n̄mori íá m̄ropaxf werí yariņjéfyfniņjé imónini.” Ewayf xwíyá m̄k̄k̄pí nání áwanjé e urin̄inigini.

Ewayf ikaxf ramixf nánirini.

²¹ O wiep̄sar̄iņowa “Ámá ayo anijé yumfí winfárini.” yaiwip̄r̄ix̄ini s̄ini ewayf xwíyá nání áwanjé nurirfná re urin̄inigini, “ ‘Ámá ramixf n̄m̄x̄arómáná s̄ixf xwé wá n̄meari up̄xákwiárip̄r̄ix̄ini.’ r̄iyaiwiar̄iņo? ‘Pieņjé ikwianjwíyo in̄imi t̄ip̄r̄ix̄ini.’ r̄iyaiwiar̄iņo? Oweoi, ikwianjwíyo s̄iņánijé e tarigfárini.” nurir̄i ²² re urin̄inigini, “Xwíyá enjíná dání Gorixo x̄fo xegf xwiox̄fyo m̄imeám̄ nerí seameņweanfá nání in̄imi imóniņip̄irani, amípi p̄fn̄f imóniņip̄irani, n̄ip̄ini s̄iņáni imónin̄fárini. ²³ Xwíyá nioní searariņápi nání arfá ókiarí n̄imónipoyi.” nurir̄i ²⁴⁻²⁵ re urin̄inigini, “Arfá n̄nirfná d̄njé píranijé n̄moro arfá nirf̄ini. E nerfnáyf, Gorixoyá d̄njé t̄fn̄f n̄ijfá nimóniro s̄ini d̄njé píranijé n̄moro arfá n̄nia nurfnáyf, oyá d̄njé t̄fn̄f n̄ijfá ámi w̄ini nimóga up̄r̄fárini. E mepa nerfnáyf, p̄fné nioní searariņápi r̄fw̄m̄ini mamoro íkf̄ nemoro nerfnáyf, xwíyá Gorixo nánipi n̄ijfá wí imónip̄r̄fámani. Xwíyá Gorixo nánipi n̄ijfá onimiápi imónigfáyf aí xewan̄iņo ámi p̄r̄ip̄r̄f̄ winfárini.” urin̄inigini.

Ewayf ikaxf wíté siyf xegf̄p̄i erápiņjé nánirini.

²⁶ O s̄ini ámá e ŋweagfá n̄iyoni xwíyá Gorixo xwiox̄fyo m̄imeám̄ nerí umeņweanfá nánipi nurirfná ámi ewayf xwíyá bi nurir̄i re urin̄inigini, “Gorixo x̄fo xegf xwiox̄fyo m̄imeám̄ nerí seameņweanfápi re imónini. Ámá wo om̄iņfyo nání nurí wíté siyf n̄wiáróa nútsáná ²⁷ sá werí wiáp̄n̄imeari yarfná wíté siyf r̄ixa nerápiri xwé nerí o ‘Arige nerápiri r̄fa peyarini?’ yaiwiarfná ²⁸ xegf̄pi xwíáyo dání n̄ipeyir̄i iw̄f̄ n̄iga n̄yir̄i siyf nerí ná ník̄k̄ireága n̄ipeyir̄i ²⁹ yóf éaná r̄ixa mipaxf enaḡi n̄w̄n̄irfná kirá n̄imeari m̄iwákwm̄f̄ yariņf̄r̄ini.” urin̄inigini. Gorixo xegf xwiox̄fyo m̄imeám̄ nerí umeņweanfápi ax̄f̄pi iwamfó nerfná ayf d̄njé “Arige nerfná xwé imónin̄fárini?” n̄yaiwiro

aiwi “Xegípi xwé imónínfárini.” oyaiwípoyiniri nání e uriniginini.

Ewayf ikaxf masité siyf nánirini.

³⁰ Ámi re uriniginini, “Pí pí ewayf xwiyfá nírane Gorixo xwioxíyo mímeámf nerí neameŋweanfápi nání ranfwiní? ³¹ O nibiri neameŋweanfápi masité aiwá siyfniŋf imónini. Masité aiwá siyf nuriríná aga onimiápia wiároariǵfa aiwi ³² nerápmáná xwé nerí aiwá nfni negf omiŋfyo yariniŋpimi seáyi e nimúrori reŋf sepiá wixáráná iní nibiri yéwí iniriwámini tarinirini.” uriniginini. Ayf “Iwamíoyf nene onimiápi nerí aiwi ríwéná ámá xwé obaxene Gorixo neameŋweanfáriní.” oyaiwípoyiniri e uriniginini. ³³ Xwiyfá Gorixo xwioxíyo mímeámf nerí umeŋweanfápi nání nuriríná ámá ayf arfá wipaxípi tñni xixeni ewayf xwiyfá obaxf axípninif imóninif nura nurí ³⁴ siŋáni áwanf bí murf ewayf xwiyfáni nura nurí aiwi wiepísariŋowa tñni niniŋwearfna ewayf xwiyfá xfo urarinif mfkfpi nání áwanf urayiniginini.

Ipi imeamfkwf yariniŋagi saminif imixinif nánirini.

³⁵ O ewayf xwiyfá nura núisaná sfápi tñni axiná xegf wiepísariŋowami re uriniginini, “Ipiyo jfariwámini oxemoaneyi.” uráná ³⁶ awa ámá obaxf e awí eániǵfáyo pñni nwiárimi ewé Jisaso éf niŋweari e dání pñné uréwapiyariniŋpami eni nixemoániro Jisaso tñni nuro ewé wí eni awa tñni warfna re eniginini. ³⁷ Rfwiŋpí biri inigf eni imeamfkwf eri nerfna ewéyo mímeámf yarfna ewéyo inigf rixa niroga wiápnimeariniŋagi niwiniro ³⁸ Jisaso ewé ikwéminifmifni ikwianwíyo sá weŋomi saiwíarf niwiro re urigfawixini, “Nearéwapiyarinoxini, none rixa inigf namianiri yariniŋwáyo! Joxi diŋf nímori riweŋini?” uráná ³⁹ o nwiápnimeari re eniginini. “Rfwiŋpí saminiŋf oweáriní.” riri “Inigf imeamfkwf yariniŋpi eni saminiŋf oweáriní.” riri éaná apaxf mé rfwiŋpí saminiŋf weri inigf eni saminiŋf weri yaráná ⁴⁰ re uriniginini, “Soyfne pí nání wáyf seainariní? Diŋf mnikwíropa nero nání wáyf riseainariní?” urfagi ⁴¹ awa óf nikáriníro nání wigípi re rinigfawixini, “Pí ámaorfani? Iminiŋf tñni inigf tñni o ráná arire ámániŋf arfá niwiri saminiŋf rfa weŋo?” rinigfawixini.

5

Imfó obaxf xixéroariŋomi mixf umáiniŋf nánirini.

¹ Jisaso tñni xegf wiepísariŋowa tñni nuro ipí yoŋ Gaririyo jfariwámini ámá wigf yoŋ Gegesayf aníyo niwiékñimearo

² o rixa ewéyo dáni ayoááná re enjiginini. Rixa áamá imító dñj xixéorariñj wo áamá xwáripáyo dáni niweapiri Jisasomi niwímeari ³ —O áamá xwáripáyo aninj e weagorini. Áamá wí ainixí aí tñni aí gwí mijáripaxí yagíorini. ⁴ Íníná ainixí tñni gwí xaiwí wirí tñni sikwíyo tñni wéyo tñni jàrarinjagí aiwí o naríkiárimí wagorini. Áamá wí enj neániro omí xayipemixipaxí yagíomani. ⁵ Xegípi aninj xwáripáyo niñwearínná ikwáwiyíná árfwiyíná d'wí tñj e dáni makiríwí nímóá nurí sñjá ni'meari p'fí nuyíkíga wagorini. ⁶ O Jisaso jfami barinjagi niwiniri m'fí niweri wauní niwikáriniri ⁷⁻⁸ Jisaso manj tñni “Áamá romí imíoyíné sñni dñj mixixéropani. P'fni wiárfpoyi.” urarinjagi o xwamiání niwirí “Jisaso xi pí neaiminiri barinjini?” nuriri “Gorixo ñwá amípi niyoní seáyí e múronomí xewaxoxirini. Wauní siarinjagwi nání Gorixoyá sñwíyo dáni ‘R'fñinj wí seaiapimiméni.’ nearei.” uríagí ⁹ Jisaso yarinj “Segí yof píriní?” wíáná imíowa re urígfawixini, “None xwé obaxí m'roninjagwi nání yof Rijoniyi —Yof m'fí ayí mixí nání xwé obaxí gwí mónarígíá nánirini. Yof Rijoniyi r'ñnjwini.” nuriro ¹⁰ wauní niwiro aríki “Xwíá t'yo dáni imíone mixí m'neamánowáripáni.” nuriro ¹¹ odípi aga xwé obaxí bi d'wí wíyo miaúrárí niniro aiwá narinjagí niwiniro ¹² wauní rixinj re urígfawixini, “Imíone odípiyo r'fwmíni n'rómáná dñj oxixéropoyiniri sñwí neanei.” uríagí ¹³ Jisaso xe dñj oxixéropoyiniri sñwí wináná imító áamá omí dñj xixérogíapí nímíxearo ámi odípiyómíni xixéroáná re egíawixini. Pímanj éf ronj wí e anjñi wéféyí wiárfí s'wá nero aninjñi ipíyo n'piéroro piyí egíawixini. Odípi ayí woní maríái, 2,000 piyí egíawixini. ¹⁴ E éáná áamá odípi mearígfáyí anjñi nuro odípi éfápi nání anj e ñweagíáyo áwanj nurárimí nuro omíñj tñj e yarígfáyo ení áwanj nura eméáná áamá n'ni “Pí r'fa enoj?” niyaiwiro sñwí winaniro nuro ¹⁵ Jisaso tñj e n'rémore weninj éféyí winígfawixini. Áamá imító dñj xixéorariño xegí yarinjpa mé dñj sixí níniri aikí niyiniri riwo éf ñweanagi niwiniro xámí imító obaxí dñj xixérogíá nání “Nepa imító xixéroago orfaní?” niyaiwiro wáyí yarínná ¹⁶ áamá Jisaso imító mixí umánowárfagi winíyí repíyí niwiro imító sayá meago éfpi nání tñni odípi éfápi nání tñni repíyí wíáná ¹⁷ Jisasomi wauní niwiro re urígfawixini, “Negí xwíá re p'fni n'neawiárimí ui.” uráná ¹⁸ o rixa ewéyo píxemoánimíniri yarínná imító dñj xixérófo wauní nuriri “Nioní ení joxí tñni waníwií.” urarinjagi aiwí ¹⁹ Jisaso nioní tñni xe ouniri sñwí m'winípa nerí re urinjiginini, “Dixí anj e nání nurí dixí á máyo

Ámínáoní ayá nírírímíxírí síápí nání áwaní nura úíríxíní.” uríagí ²⁰ o nurí aní Dekaporíyo apí apí níkwíróga uníñíyo áwaní nura nemeí amípí Jísaso wíípi nání áwaní nura emearíná amá níní dñí ududí níwinírí “Aríge nerí naní éoríani?” yaiwiagíáríní.

Apíxí ragí aníñí pwaríñí wímí tñí miáí pení wímí tñí naní imíxíñí náníríní.

²¹ Jísaso tñí xegí wiepísarínowa tñí ámí ewéyo núfasáná ipíyo jáaríwámíní níwíékínímeáro ewéyo dání nayoáro ipí tñí anwí e ronáná amá obaxí níbíro Jísaso tñí e epíroyí yaríná ²² amá wo —O Judayíyá rotú aní wíyo ámínáo nímonírí menweañoríní. Xegí yoí Jírasoyí ríníñoríní. O níbírí Jísasomí síñwí níwiníríná oyá síkwí tñí anwí e mñí xwíáyo níkwírorí wauní níwikárínírí ²³ wauní xwíyá re uríñínigíní, “Gí miáí ríxa anwí ayo nípepaxí ení. Í naní nerí síñí uní nání joxí níbírí wé seáyí e íkwíárei.” uríagí ²⁴ Jísaso o tñí nawíní úáná amá níní níxídíro íkwíkwierí waríná re eníñínigíní. ²⁵ Apíxí wí —Í xegí ragí aníñí pwaríná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múroníríní. ²⁶ Í naní onímíxípoynírí xwírí obaxíyo nígwí ayá wí níroaayírí míní níwirí aí ríníñí winaríñípi naní bí onímíápi mé níyípeí yaríñíríní. Xegí nígwí anípá imóníñagí aí ámí wíní míxíníñí yomíxarígííríní. ²⁷⁻²⁸ Í Jísaso nání aríá níwiríná “Oyá iyíáyo aí amá níronírínáyí ámí naní emííní.” níyaiwia níbírí amá epíroyí egíáyo áwíní e nídakwírí ríwífmí dání wé íeapá nerí oyá iyíá amá róníñínigíní. ²⁹ Amá rónáná ragí aníñí pwaríñípi yeáyí síkiáríñínigíní. Ragí yeáyí síkiáríagí nainenírí re yaiwiñínigíní, “Ríxa naní riyíní réíní?” yaiwiaríná ³⁰ Jísaso níjía nímonírí “Ení eáníñí nioníyá bí nínowárímí ipí ruñó?” níyaiwirí níkinímónírí re ríñínigíní, “Gí iyíáyo amá go rónígo?” ráná ³¹ xegí wiepísarínowa re urígíawíxíní, “Joxí amá epíroyí nísiro íkwíkwierí nísiaga waríná pí nání ‘Go gí iyíáyo amá níronígo?’ raríñíní?” uríagí ³² apíxí e wílmí síñwí wínímínírí nání sagagí emearíñagí ³³ í “Jísaso píráníñí nímíxífríní.” níyaiwirí wáyí nerí ení óf néra níbírí Jísasomí agwíríwámíní wauní níwikárínírí mñí xwíáyo níkwírorí xíí éfpi nání wíá rókiamóníagí ³⁴ Jísaso re uríñínigíní, “Ineyí, jíxí dñí níníkwíroríñípmí dání erfíkiemeánííní. Símixí ayá sínaríñípi ámí wí síníná menagí nání ámí ayá bí mísíní kíkífá néra uí.” nurírí ³⁵ síní ímí e uraríná síní miáí símixí weje mírémopa neríná amá wí rotú aní mewenoyá aní e dání níbíro Jísaso nání re urémeagíawíxíní, “Nearéwapíyaríñomí síní ayá wí muríñweapaní. Díxí miáí

ríxa peñoi.” urarífná ³⁶ Jisaso arfá e nîwiri rotú anj mewenomi re urîñinigîni, “E nerî aiwi wáyf mepani. Dîñîni nînikwíróa ui.” nurîri ³⁷ ámá nîni e nurakionjwîrîmána aiwi “Pitao tîni Jemiso tîni xogwáo Jono tîni awa nionî tîni xe obîpoyîni sîñwí owînimîni.” nîyaiwirî nuro ³⁸ rotú anj mewenoyá anj e nîrémoro Jisaso yaiwîniñî ninîri rînarîñagî arfá nîwiri wí yeyî nîra warífná wí ñwapé rarîñagífa nîwîniñî ³⁹ anjyo nîpáwirî re urîñinigîni, “Pí nánî ñwí earo yeyî rîro yarîñoi? Miáí ríxa peñoîniñî ñwí rîmiearîñoi? Í sa sá wenî.” nurîri ⁴⁰ rîpífa nura warífná o ámá nîni emî mîmîxeámí nerî miáímî xaniyaú tîni omî kumîxînarîgífa waú wo awa tîni anj awawá ikwíronîñî miáí wenîwámî nîpáwiro ⁴¹ Jisaso miáímî wéyo ífa nîmaxîrîri xegí pîné tîni “Tarita kumi.” nurîri —Ayf agapíne “Miá ríyi wiápîniñîmeaî.” urarîñwápî nánîriñî. E uráná re enîñinigîni. ⁴² Í ríxa nîwiápîniñîmearî xegí xwiogwí wé wúkaú sîkwí waú enagî nánî ríxa nîwiápîniñîmearî anj yarífná ayf sîrî nîpîkîniro “Arîge ámî rífa wiápîniñîmeañî?” nîyaiwiro ududí yarífná ⁴³ Jisaso ñwí ikaxí re urîñinigîni, “Nionî éapî ámá wíyo áwanj murîpa épiyi.” nurîri “Ímî aiwá bî mîni wípiyi.” urîñinigîni.

6

Ámá xegí anj e dâñjyí ríwí umogífa nánîriñî.

¹ Jisaso anj e pîni nîwiárimî úaná xegí wiepîsarîñowa nîxífa nuro o tîni xegí anj e nîrémoro nîñweagífasáná ² ríxa Sabarfá imónîñáná o nurî rotú anjyo nîpáwirî xwíyífa Gorîxoyá uréwapîyarífná ámá arfá wífáyf sîrî nîpîkîniro xwioxíyo dánî rífa nîwóróa nuro re rîñigíawixîni, “Ro xwíyífa apî ge rífa nîjífa imónîgoi? Nîjífa oyá pí nîjíapî rífa neaíwapîyarîni? Emîmî o yarîñîpî arîge nîjífa imónîñîriñî? Oweoi, re dâñorîni. Nenénîñî imónîni. ³ Ámá ro xegí omîñî sa anj mîrarîñorîni. Sa Mariaí xewaxorîni. Xegí xexîrîmeáowa wigí yoí Jemiso tîni Josiso tîni Judaso tîni Saimono tîniñî. Xexîrîmeáíwa nene tîni enî nawîni mîñweapa reñoi? Arîge nîmónîri nearéwapîyarîni?” nîrîga nuro “Arfá mîwipani.” nîriñîro wigí xwioxíyo dánî wikí nîwóga warífná ⁴ Jisaso xewanîño nánî nurîrîfná wigí rarîgíapî tîni xixeni re urîñinigîni, “Ámá anj mîdâñjyí Gorîxoyá wífa urókiamoarîgífáyo arfá umónarîgífa aí wigí e dâñjyí tîni xexîrîmeáyí tîni ‘Sa negí amáorîni.’ nîriñîro arfá umónarîgífamanî.” nurîri ⁵ e emîmî mîwíwapîyipaxí enagî aí ámá sîmîxí yarîgífa wíyonî wé seáyi e nîwikwîarîri nanj

imixiηinigiñi. ⁶ E nerfñá o ayf diηf miwíkwíropa nero arfá mumónariηagfa nání ududf winiηinigiñi.

Wiep̄sar̄iηowa wáf ur̄imé̄poȳin̄iri urowár̄iηf nán̄ir̄in̄i.

O añf apí apí ikwíroniηf wíyf wíyoní nemeñi xwíyfa Gorixoyá nuréwapiya nemeñná ⁷ xegf wiep̄sar̄iηowa wé wúkaú síkwf waú awamí “Awí eán̄ipoȳi.” nur̄iri waú waú xixegfñi upf̄ri nání n̄ikumīxiri n̄iwár̄ir̄iná imfóyo mīxf umá̄inowár̄ipf̄ri eñf síxf eániηf bi xixegfñi eñf síxf neám̄ixowár̄iri ⁸ ηwf ikaxf re ur̄iηinigiñi, “Wagwí wagwí añf wíyf wíyo wáf nemeñi ‘Gorixoyá xwioxfyo ηweanf̄wá añwi ayo eñagi nání seyñé uyñiñf néra war̄igf̄api r̄fw̄m̄ini n̄imamoro n̄isan̄iro ηweáf̄rix̄ini.’ nur̄ir̄iná am̄ipí wí n̄imeám̄i mupan̄i. Aiwá b̄iran̄i, árupian̄f wúran̄i, n̄igwf wowf b̄iran̄i, bi n̄imeám̄i mupan̄i. Xoyf̄wáni eran̄f nur̄iga úpoȳi. ⁹ Síkwf sú n̄iȳin̄iro aiwí iyfa wúkaú m̄ipán̄ipani. ¹⁰ Wagwí wagwí añf wí e n̄irémor̄iná ámá wo ‘Awagwí anani n̄fiwapīri sá wépiyi.’ earfo o t̄ñini sá n̄iwémi úisix̄ini. S̄ini añf e ikwíroniηf̄pimi nuréwapiyir̄iná añf axiwám̄ini sá wé̄r̄ix̄ini.” nur̄iri ¹¹ re ur̄iηinigiñi, “Añf bimí soyñé n̄iseaipemeám̄i mupa ero arfá m̄iseaipa ero éán̄áyf, añf apimí r̄ixa p̄ñi n̄iwíar̄imí nur̄iná síkwf sú n̄iwir̄iro xwfa síkf yeáyf xéniηf̄pi p̄r̄f n̄iwiaíkiár̄imí ú̄r̄ix̄ini. Ámá añf apimí ηweáyf diηf re yaiwip̄ri ‘Newaniηene ikár̄iniηwáyf nání awaú Gorixoxo nene nání xwírfá winini nání iyf r̄iyár̄ifi?’ yaiwip̄ri nání xwfa síkf síkwfyo xéniηf̄pi p̄r̄f wiaíkiár̄ir̄ix̄ini.” Sekaxf e urowár̄aná ¹² wiep̄sar̄iηowa waú waú n̄ikumīx̄inimí numiro wáf nura nemeñná rep̄iyf re wigfawix̄ini, “Seyñé uyñiñf néra war̄igf̄api emí n̄imoro n̄isan̄iro ηweáf̄rix̄ini.” rep̄iyf e nur̄iro ¹³ ámá obaxfyo imfó r̄fw̄yo n̄irómáná diηf xixéroar̄iηf̄pi mīxf numá̄inowára nuro ámá obaxf símīxf wiar̄iηf̄yo ení ranf t̄ñi ḡñiñf n̄iwiro nanf nim̄ixa ugfawix̄ini.

Jono wayf numeaiia uηomi p̄kigfá nán̄ir̄in̄i.

¹⁴ Mīxf ináyf Xerotoyí r̄iniηo Jisasoyá wiep̄sar̄iηowa e néra emear̄iná añf n̄iyoní “Jisaso e yar̄ini. E yar̄ini.” r̄inar̄iηagfa o arfá n̄iwir̄i ηweañáná ámá wí emimf Jisaso yar̄iηf̄pi nání re n̄ir̄iga ugfawix̄ini, “Jono wayf n̄ineameaia wago peño ámi n̄iwíap̄ñimear̄i Jisaso nimón̄iri nání emimf apí r̄fa éwap̄nar̄ini?” e n̄ir̄iga war̄iná ¹⁵ ámá wí re n̄ir̄iga ugfawix̄ini, “Iraijao —O xwíyfa Gorixoyá wfa nearókiamoagfá wo s̄ini m̄ipé yar̄iná Gorixoxo n̄iwir̄imeám̄i añf̄namí nání peyiñor̄ini. O n̄iwep̄ñiri emimf apí r̄fa yar̄ini?” n̄ir̄iga war̄iná ámá wí re n̄ir̄iga ugfawix̄ini, “Gorixoyá xwíyfa eñiná wfa nearókiamoagf̄ániηf imóniηf

wo ríani?" níríga warífná ¹⁶ mǐxǐ ináyǐ Xeroto áamá Jisaso nánǐ xwǐyǐá xǐxegǐnǐ nǐra warǐŋagǐa arǐá nǐwirǐ aiwǐ re rayǐŋnǐgǐnǐ, "Jono wayǐ numeaia wago, nionǐ sǐŋwǐ mǐŋǐ wákwiŋáo rǐxa nǐwiápǐnǐmearǐ emǐmǐ apǐ yarǐnǐ." rayǐŋnǐgǐnǐ. ¹⁷⁻¹⁸ Pí nánǐ? Ayǐ rǐpǐ nánǐrǐnǐ. Xámǐ o xegǐ xexǐrǐmeáo Piripoyǐ rǐnǐŋoyá apǐxǐ Xerodiasǐyǐ rǐnǐŋǐ nurápǐrǐ nǐmearǐ ŋweaŋáná Jono re urayǐŋnǐgǐnǐ, "Joxǐ dǐxǐ rǐrǐxǐmeáo xiepǐ nurápǐrǐ nǐmearǐnáyǐ 'Nǐpǐkwǐnǐ enǎrǐnǐ?' rǐsimónarǐnǐ?" urayarǐŋagǐ mǐxǐ ináyǐ Xeroto áamá wǐyo "Jonomǐ fǎ xépoyǐ." uowáráná awa nuro Jonomǐ fǎ nǐxero gwǐ nǐyiro nǐmeámǐ nǐbǐro kǐrapusǐ aŋǐyo wáráná ¹⁹⁻²⁰ mǐxǐ ináyǐ Xerotomǐ xiepǐ Xerodiasǐ Jono nánǐ sǐmǐ xwanǐwǐ níkwónǐrǐ arǐkǐ "Rǐxa opǐkǐpoyǐ." rarǐŋagǐ aǐ Xeroto "Jono áamá wé rónǐŋorǐnǐ. Áamá ŋwǐá Gorǐxo uowárénapǐŋorǐanǐ?" nǐyaiwirǐ wáyǐ winarǐŋagǐ nánǐ xiepǐmǐ pǐrǐ nurakirǐ Jonomǐ kǐrapusǐ aŋǐyo nǐwárǐrǐ aiwǐ omǐ e dánǐ éf numínǐrǐ nǐŋwearǐfná pǐné Jonoyá arǐá wimǐnǐrǐ nánǐ nǐwimónǐrǐ "O nepa nǐrarǐnǐ." nǐyaiwirǐ aǐ apǐxǐ nánǐ wimónarǐŋagǐ nánǐ dǐŋǐ ududǐ nǐwinǐrǐ "Arǐ emǐnǐ?" nǐyaiwirǐ nǐŋweaŋsáná ²¹ sǐfǎ xǐnǎí xǐrǐŋǐyǐ imónáná Xerodiasǐ o aiwá xwé rǐyamǐ nǐyárǐmáná áamá ámǐnǎ Gariri pǐropenǐsǐyo menǐweagǐfǎwamǐ tǐnǐ o xegǐ sǐmǐŋǐ wǐnarǐgǐfǎ xǐrǎónǐŋǐ imónǐgǐfǎwamǐ tǐnǐ o xegǐ gapǐmanowamǐ tǐnǐ wǎf urepeárǐfagǐ í sǐŋwǐ e nǐwinǐrǐ re yaiwǐŋnǐgǐnǐ, "Rǐxa gǐ oxomǐ yapǐ wǐwapǐyǐáná xewanǐŋo Jonomǐ nǐpǐkinǐŋo." nǐyaiwirǐ Xeroto tǐnǐ áamáowa tǐnǐ rǐxa awǐ neánǐro aiwá narǐfná í xegǐ xemiáímǐ re uowárǐŋnǐgǐnǐ, "Jǐxǐ ápo tǐŋǐ e nánǐ nurǐ sǐmǐnǐŋǐ eǐ." uowáráná ²² í nǐpǎwirǐ sǐmǐnǐŋǐ yarǐfná mǐxǐ ináyǐ Xeroto tǐnǐ áamá o tǐnǐ aiwá narǐgǐfǎwa tǐnǐ sǐmǐnǐŋǐ í yarǐŋǐpǐ nánǐ yayǐ nǐwinǐrǐ nánǐ Xeroto ímǐ re urǐŋnǐgǐnǐ, "Jǐxǐ pǐ pǐ nánǐ simónǐfǐpǐ nánǐ yarǐŋǐ nǐáná ananǐ siapǐmǐnǐ." nurǐrǐ ²³ ámǐ xwǐfǎ e dánǐ re urǐŋnǐgǐnǐ, "Jǐxǐ xwǐfǎ nionǐ menǐweaŋápǐ nánǐ 'Áwǐnǐ e nepayorǐ mǐdánǐ niapeǐ.' nǐránáyǐ ananǐ nǐsiapǐmǐnǐ." uráná ²⁴ í nǐpeyearǐ xǐnǎímǐ re urǐŋnǐgǐnǐ, "Inóke, pǐ nánǐ yarǐŋǐ wimǐnǐrǐéǐnǐ?" uráná xǐnǎí re urǐŋnǐgǐnǐ, "Jono wayǐ numeaia warǐŋo nánǐ 'Sǐŋwǐ mǐŋǐ nǐwákwiǐrǐ niapeǐ.' ureǐ." uráná ²⁵ xemiáí ámǐ mǐrǐ nǐpǎwirǐ mǐxǐ ináyomǐ re urǐŋnǐgǐnǐ, "Níinǐ re nimónarǐnǐ, 'Aŋǐnǐ Jono wayǐ numeaia warǐŋomǐ sǐŋwǐ mǐŋǐ nǐwákwiǐrǐ mǐŋo pǐrerǐxǐ wǐnamǐ níkwǐárǐrǐ nǐmeámǐ nǐbǐrǐ niapeǐ.' nimónarǐnǐ." uráná ²⁶ o Jono nánǐ dǐŋǐ sǐpǐ nǐwirǐ aiwǐ miáímǐ xwǐfǎ e dánǐ áamá o tǐnǐ aiwá narǐgǐfǎwa arǐá enǎnǎ urǐŋǐpǐ nánǐ ayá nǐwinǐrǐ "Oweoǐ." murǐpaxǐ nǐwimónǐrǐ re enǐnǐgǐnǐ.

27 Xegí sımıñí wınarıñí womı sekaxí re uowárıñıñıgıñı, “Jonomı sıñwí mıñí nıwákwirı nımeámı beı.” uowárána o nurı krapusí añıyo nıpáwirı e sıñwí mıñí nıwákwirı pırerıxıyo nıkwıárırı 28 nımeámı nıbırı mıáımı mını wıána í nurápımı nurı xınáımı mını wıána í “Rıxa riwo rıpıkıo?” yaiwiñıñıgıñı. 29 E éána Jonoyá wiepısarıñowı arfá nıwıro náonı nıménapıro nımeámı nuro xwfá weyárigfawıxıñı. Xeroto Jonomı pıkiní enagı nánı Jıaso rfwıyo emımı yarfná o re yaiwiagfrıñı, “Nıonı Jono wayf nımeaıa wago sıñwí mıñí wákwiñáo nıwiápınımearı ámá Jıasoyı rınıño nımónırı emımı rfa yarını?” yaiwiagfrıñı.

Ámá 5,000 ayo aıwá wiñf nánırını.

30 E yaiwıarfná ámá Jıaso wáf uowárıñowı ámı nıbıro o tñı nerımeánıro añf apı apımı wa emegfápi nánı omı repıyf wıro xwıyfá amıpı wa nuréwapıya emegfápi nánı repıyf wıro néısána 31 Jıaso ámá obaxf omı sıñwí wınanıro nánı bırı uro yayarıñagfa xfo tñı xegf wiepısarıñowı tñı aıwá mınıpaxf wıarıñagı nánı wiepısarıñowamı re urıñıñıgıñı, “Nonenı ámá dıñf meañe nánı nurane kıkıfá bı oñweaneyı.” nurırı 32 ewéyo nıpıxemoánıro wıgfıpi ámá dıñf meañe nánı warfná 33 ámá wı añf nıyonı dání wenıñf éfáyf awı ewéyo pwarıñagfa nıwınıro mı nómıxıro añfnı xwıfıyo nuro xámı nırémore ñweañána 34 Jıaso rfwıyo nırémorı ewéyo dání nayoarı ámá xwé ayá wı epıroyf yarıñagfa nıwınırı ámá ayf sıpsıpf xıáwo mayfnıñf nımónıro pıránıñf mıñweapaxf imónıñagfa nıwınırı nánı ayá nırimıxırı amıpı obaxf nánı nuréwapıya nurı 35 nuréwapıya núısána enána sfápi tñı xegf wiepısarıñowı añwı e nıbıro re urıgfawıxıñı, “Rıxa sfárını. Re añf wı mayf e enagı nánı 36 ámá añf amı amı mırınıñıyo nánı numıro aıwá bı nero nıpfrı nánı uowárıpeı.” urfagfa aí 37 Jıaso re urıñıñıgıñı, “Aıwá nıpfrı nánı sewanıñoyfné mını wıpoyı.” urfagi awı re urıgfawıxıñı, “Aıwá mını wıanı nánı nurane bısfkerfá (Aıwá nını nánı nırıfná Judayf bısfkerfáı ragfárını.) bısfkerfá nánı bı neranéná of inıñf 200 mını nıwirane urápanıréwını?” urfagfa 38 o re urıñıñıgıñı, “Bısfkerfá ararı tıgfıoyfnérını? Sıñwí wınaúpoyı.” urána awı sıñwí nıwınaumı nıbıro “Bısfkerfá wé wú núñı enána peyf ná waúnırını.” urfagfa 39 o awamı “Ámá nıyonı sekaxf re urfıpoyı, ‘Aráyo mıúrarf nıga uro éf nıñweaxı uro époyı.’ urfıpoyı.” urfagi 40 ayf mıúrarf nıga nurfná wı ámá 50 mıúrarf inıro wı ámá 100 mıúrarf inıro néra úána 41 Jıaso re enıñıgıñı. Bısfkerfá wé wú núñı enıpi nımearı peyf waúnı enıfwaú enı nımearı

sɨŋwɛ aŋɛnamɛ nanánɪrɪná Gorɨxomɛ aiwápi nánɛ yayɛ nɪwimáná kɪkwɪrɪmɛ néra nuri xegɛ wiepɪsarɨŋowa yanɛ wipɪrɪ nánɛ mɪnɛ nɪwɪayɪrɪ peyɛwaú enɛ nororɛ mɪnɛ wɪarɪná wiepɪsarɨŋowa nurápayiro yanɛ nɪwɪa nuro ⁴² áamá nɪnɛ nɪnɪro agwɛ ímɛ uyíagɛ ⁴³ kwɪkwɪrɪmɛ inɨŋɛ e tɛápi nɪmeamero peyɛ ororómɛ inɨŋɛ e tɛápi enɛ nɪmeamero soxɛ fá wé wúkaú sɪkwɛ waúmɛ aumaúmɛ nero nɪnɛ magwɛ miárɨgɛawixɪnɛ. ⁴⁴ Áamá oxɛ aiwá api nɨgɛáwa nɪnɛ ayɛ áamá 5,000 nɨgɛawixɪnɛ.

Jisaso ipíyo seáyɛ e nosaxa uŋɛ nánɪrɪnɛ.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaso, ayɛ aiwá nɪnɪro nemáná, o wiepɪsarɨŋowamɛ re urɨŋɨnɨgɪnɛ, “Soyɪné ewéyo nɪpɪxemoánɪro ipíyo jɛarɪwámɪnɛ aŋɛ yoɛ Betɪsɪda nánɛ xámɛ nɪmeápoyɛ.” nuri awa rɪxa úáná áamá e epɪroyɛ egɛáyo yayɛ nɪwirɛ xɨxegɛnɛ nurowárapɪmáná Gorɨxomɛ xwɪyɛ fá urɪnɛ nánɛ dɛwɪyo nɪyɪrɛ nɨŋweaŋɪsáná ⁴⁷ árɪwɪyimɛ wiepɪsarɨŋowa sɨnɛ ipíyo áwɪnɛ e ewé nɪmeámɛ warɪná xɛ sɨnɛ jɛe xwɛáyo nɪrómáná ⁴⁸ wɪnɨŋɨnɨgɪnɛ. Awa enɛ tɪnɛ reaarɨŋagɛa aiwɛ imɨŋɛ xwé sɪmɛmɪnɛ nɪxemɛ barɨŋagɛ nánɛ ewé aŋɛnɛ mɪyarɨŋagɛ nɪwɪnɪrɛ ipíyo xwɛáyo nɨŋɛ nosaxa nuri rɪxa isɛ fá yɪnɨŋáná xegɛ wiepɪsarɨŋowamɛ múrómɪnɪrɛ yarɪná ⁴⁹⁻⁵⁰ nowanɛ wenɨŋɛ éfáyɛ wɪnɨgɛawixɪnɛ. O ipíyo nosaxa warɨŋagɛ nɪwɪnɪro “Pɪyɨŋɛ siwɛ wo rɛa pwarɪnɛ?” nɪyaiwɪro óɛ nɪkárɪnɪro “Yeyɛ!” nɪrɪro wáyɛ ayɛkwɛ mɪwɪnarɪná o rɪxa xwɪyɛ fá nuri re urɨŋɨnɨgɪnɛ, “Wáyɛ mepanɛ. Nɪonɪrɪnɛ. Dɨŋɛ sɨxɛ nɪnɪro enɛ neánɪro ŋweápoyɛ. Ananɪrɪnɛ.” nuri ⁵¹ awamɛ nɪwɪmeari ewéyo pɪxemoánáná re enɨnɨgɪnɛ. Imɨŋɛ enɛ rɪxa pɪnɛ wɪárɪtagɛ sɨŋwɛ e nɪwɪnɪro dɨŋɛ “Imɨŋɛ axɪnánɛ pí nánɛ pɪnɛ rɛa wɪárɨŋo?” dɨŋɛ e nɪpɪkɪnɪro ududɛ néra nuro ⁵² Jisaso xámɛ aiwá kwɪkwɪrɪmɛ yarɨŋagɛ nɪwɪnɪro aiwɛ dɨŋɛ wakɪsɛ nɪnɪrɨŋɨpɪmɛ dánɛ oyá enɛ eánɨŋɛ mí mómɪxɛ éfá nánɛ sɨnɛ o nánɛ dɨŋɛ ududɛ néra ugɛawixɪnɛ.

Genesaretɛ dánɛ sɪmɪxɛ tɨgɛáyo nanɛ imɪmɪximɛ enɛ nánɪrɪnɛ.

⁵³ Dɨŋɛ ududɛ néra warɪná rɪxa ipíyo jɛarɪwámɪnɛ imanɛ e nɪwɪékɪnɪmearo ⁵⁴ ewéyo dánɛ nayoaro gwɛ yurárarɪná áamá wɛ Jisasomɛ rɪxa sɨŋwɛ mí nómɪxɪro ⁵⁵ aŋaŋɨnɛ áamá sɪmɪxɛ wegɛáyo nánɛ aŋɛ ayɛ ayo nánɛ numiamoro sɪmɪxɛyɛ íkwɪaŋwɪyo nɪkwɪárɪro “Jisaso e ŋweanɛ.” rɪnɛ nánɛ nɪmeámɛ nɪbɪro ⁵⁶ o aŋɛ onɪmɪá bɪ bɪmɪranɛ, aŋɛ xwé bɪ bɪmɪranɛ, omɨŋɛ inɨŋerani, pwarɨŋagɛ nɪwɪnɪro sɪmɪxɛyɛ nɪmeámɛ nɪbɪro makerɛ fá imɪxarɨgɛ táná áamá sɪmɪxɛ gɪyɛ oyá rapɪrapɛ yɪnɨŋú sɪrɪwɛ mɛde amáf rónanɪro nánɛ waunɛ

rìxìnjí nuriro rapírapí sírítwíyo amáí níróníríná nínì axíná naní egíawixìní.

7

Piaxí weaarìnjípi nání urìnjí nánírìní.

1-2 Parisi wa t́nì Gorìxoyá ñwí ikaxí eánìnjípi mewegíá wa t́nì, Jisaso sínì Gariri pìropenítíyo ñweanáná, awa Jerusaremì dánì nìbìro Jisasoyá wiepítarìñowa wigí Judayí xiáwowa yagíápa mé aiwá nínìróná xámì wé igwíá m̀wíró wé piaxí weanáná aiwá narìñagíá ǹwìnìro Jisaso t́njí e axí e awí neánárìro ³⁻⁴—Parisiowa t́nì wigí Judayí ńnì t́nì nene piaxí neaeanìgìnìrì wigí xiáwowa yagíápi aiwá nínìróná xámì píránìnjí wé igwíá wímoarìgíárìnì. Ayí makeríáyo nánì nuro aiwá b́í nemi aní e nánì nìbìróná enì piaxí neaeanìgìnìrì igíá meánipa neríná aiwá m̀narìgíárìnì. Xiáwowa érowiáp̀nìgíáyí anìnjí miní íá ǹmaxìrìro ǹx́dìro sínì axípi nero kapìxí t́nì xwáríá s̀x́ t́nì suyupenìxí t́nì íkwianwí sá wearìgíápi t́nì igíá eaagíápa axípi igíá eaarìgíárìnì. ⁵ Parisiowa t́nì Gorìxoyá ñwí ikaxí eánìnjípi mewegíáwa t́nì Jisaso t́njí e axí e awí neánárìro yarìnjí re wigíawixìnì, “Dìxí wiepítarìñowa pí nánì negí aríowa nero nearéwapìyìgíápi ǹwiaíkiro wé piaxí aí t́nì aiwá narìgíárìnì?” uríagíá ⁶ Jisaso re urìnjìgìnì, “Ení ná Gorìxoyá xwíyíá wíá rókiamoagí Aisaiaoyí rìnìño soyíné naní rìro sipí rìro yarìgíoyíné nánì xìxenì ǹwurìyirì ríwamìnjí re eanìrìnì, ‘Ámá t́yí “Gorìxomì wéyo píránìnjí mearìñwìnì.” nìrìro aiwì Gorìxonì d̀njí s̀x́ m̀nìyipa yarìgíárìnì. ⁷ E nero amáyo amípì amá wigí d̀njí t́nì érowiáp̀nìgíápi nánì nuréwapìyìróná yapí re nuriro “Xwíyíá t́yí Gorìxo rìnjìrìnì.” nurìro nánì “Gorìxomì seáyí e mearìñwìnì.” nìrìróná Gorìxonìyá yoínì surí má rarìgíárìnì.’ Aisaiao soyíné nánì xìxenì e ǹwurìyirì ríwamìnjí eanìrìnì. ⁸ Soyíné amá érowiáp̀nìgíápi ǹx́dìróná ñwí ikaxí Gorìxo rìnjípi íkì ǹnemoro yarìñoì.” nurìrì ⁹ re urìnjìgìnì, “Ñwí ikaxí Gorìxo rìnjípi wiaíkiro amípì segí aríowa érowiáp̀nìgíápi x́dìro yanìro nánì d̀njí obìbaxí ǹmoro óí imoarìgíoyínérìnì. ¹⁰ Ayí rìpi nánì seararìnjìnì. Ení ná xwíyíá Gorìxo rìnjípi Moseso nìrìrì ríwamìnjí re eanìnjìgìnì, ‘Dìxí ápowamì t́nì inókìwamì t́nì wéyo meríìnì.’ E nìrìrì nearì amì rìpi nìrìrì eanìnjìgìnì, ‘Ámá xanomìranì, xìnálmìranì, ikayíwí umearíyí emì píkímópoi.’ Moseso e nìrìrì ríwamìnjí eanì aiwì ¹¹ soyíné amá wí xìnálwamìranì, xanowamìranì, re uraríná ‘Amípì nionì wéyo nìrìmeríná arìrá ǹsìrì siapí paxí imónìnjíyí nánì rìxa Gorìxomì re

urfanigini, “Nioni nsiapimfarini.” nuriri nani arige joxi nsiapiri arira simini? Oweoi, aipagwi nani wi menini.’ Parisioyne ama wi xanyaumi e urarjagati sijnwi niwinirona ‘O apani yarini.’ niriro ¹² o xanyaumi piraninj wiyo mamepa yarjagati niwiniro aiwi o ayaumi xe bi arira owininiri sijnwi winarigfamani. ¹³ E nerina soyfne swi arfowa erowiapnigfapi nixdiro xwiya Gorixo rinj ripi xorof nero wialkarijoi. E yarigfapa nerina xwiya Gorixoya xwe wi eni niwialkia warijoi.” Jisaso Parisiowami e nurimana ¹⁴ ama e epfroyf egfayo “Anwi e bipoyi.” nuriri ayf rixa anwi e bana o “Niyfneni nijfa imonipiri nani piraninj arfa nipoyi.” nuriri ¹⁵ ewayf xwiya ripi urinjigini, “Aiwa ama ninirina gwnareafapi wi piaxf wearinjmani. Pi pi xwioxfo dani peyearinjpi amayo piaxf wearinjirini.” nuriri ¹⁶ re urinjigini, “Ewayf xwiya nioni rfa ripi nani arfa okiarf nimonipoyi.” nurifisana ¹⁷ ama e epfroyf egfayo e niwarimi nuri anjfo nipawiri ninjweari xegf wiepisarijowa ewayf xwiya xfo urifpi nani yarinj wiana ¹⁸ o re urinjigini, “Soyfne eni dinj mayofnerani? Xwiya ‘Aiwa ama ninirina gwnareafapi wi xfomf piaxf wearinjmani.’ searfapi soyfne sini mfkf nani dinj mimoarinj renoi?” nuriri awanf re urinjigini, “Aiwa wi amayo piaxf eapaxf mimonini. ¹⁹ Pi naniyi? Ayf aiwa gwnareana niweri iriwfo injf riwfo ikf emoarigfa enjagati nani.” nuriri —E nuririna aiwa nini nani “Anani nipaxirini.” rinjirini. ²⁰ Ami re urinjigini, “Aga pipi amayo piaxf wearinjirini? Ayf pi pi dinj xwioxfo dani peyefpi, amipi sipi nani mopf amayo piaxf wearinjirini. ²¹ Xwioxfo dani dinj yaiwifapimi dani ripi ripi yarigfarini. fwf amipi wi nani dinj moro fwf iniro apixf erapeniro amipi fwf mearo ama pikixwirfo ero oxf apixf iyf nani niga uro ²² sijnwi fwf winiro rikikiffo ero yapf wiwapiyiro ayf bi me arki niga uro sipi dinj waiwiro xwiyaapami njwirariro mixf kniro majmajfa ikarinro yarigfapi ²³ api nipini ama dinjfo inimi dani nimorina piaxf wearinjirini.” urinjigini.

Girikiyf apixf wi dinj wikwifonj nani.

²⁴ O ewayf xwiya mfkf api nurimi anj e dani nuri anj yof Taia tinj e niremori anj wiwami nipawiri ama e njweayf “Anj riwami o minjweanini.” oyaiwipoyiniri nerf sa njweenjagati aiwi ama wi omi sijnwi niwinimearo ²⁵ apixf wi “Jisaso anj iwami njweani.” rarjagfa arfa e niwiri i xegf xemiái imfo xixeroarinj enjagati nani o tinj e nani anjni nibiri skwf tinj e waunf niwikariniri minj xwifayo

nikwárori ²⁶ —Í Judayí apixímani. Girikiyí apixírini. Piniyaiyí aníyo piropenisí Siriayi riníne dánirini. Í Jisasomi “Gí miáimi imíto xixéoariniyí mixel umáinowárenapei.” aríki urayaríngagi ²⁷ o í aní mídání enagi nání “Xámi gí Judayí saní ourápmíni.” niyaiwiri ewayí xwiyíá re uríñinigíni, “Xámi niaíwí aiwá níníro agwí ími uyini niwirínáyí ayí nanírini. Niaíwíyíyá aiwá nurápiri síwíyo niwiríná ayí nanímani.” uráná ²⁸ í “Nepa aní mídáníni síwíníniñí imóníni.” niyaiwiri re uríñinigíni, “Ámináoxíni, nepa raríni. E nerí aiwí síwí re yaríñirini. Íkwianwíyo dání niaíwí aiwá níníro yuní mamówáríápi mímeání yaríñirini.” uríagi ²⁹ o “Í nepa wauní nikáriníri díní níkwíroariní.” niyaiwiri re uríñinigíni, “Jíxi naní nírfíyí nání díxel miáimi imíto xixéoarínípi ríxa mixel umáiníni. Díxel aní uí.” uríagi ³⁰ í ámi xegí aníyo nání nuri síñwí wíníyí wíníñinigíni. Xemiái imíto píní niwiárimí úf enagi nání píraníñí sá wenagi wíníñinigíni.

Aríá tñni maní tñni píroníñí womí naní imixíñí nánirini.

³¹ Jisaso ámi niwiápinímeari aní yoí Taia tññí e píní niwiárimí nuri aní yoí Saidoní tññí e áwíni e nuri xwíá yoí Dekaporisiyo nuríná ipí Gaririyo níremori yaríná ³² ámá wí ámá aríá píronáriri xwíyíá píronáriri ení womí Jisaso tññí e nání nímeámi níbíro wauní rixíñí re urígfawixíni, “O naní ení nání wé seáyí e ikwiárei.” uríagí ³³ Jisaso ámá awí eánarígíe dání omí nímeámi nuri egípi neríná Jisaso xegí wé oyá aríá óíyo wíxwáriri xegí wéyo reanwí núrínimáná oyá aíwíyo ikwiárimí nemáná ³⁴ síñwí anínamí nanímaná ríñíñí nírixi xegí píné tñni re uríñinigíni, “Epata.” —Wígí píné “Oxoai.” nuríríná “Epata.” rarígfáriní. E uráná re eníñinigíni. ³⁵ Xegí aríá oxoániri aíwí saní wiaríñípi nayí eri nerí xwíyíá píraníñí níra waríná ³⁶ Jisaso ámi ámá awí eánarígíyáyo níwímeari ñwí ikaxí nuriri re uríñinigíni, “Nioní wíápi áwaní murímepani.” uríagi aiwí amí amí nemero aríki áwaní níra nuro ³⁷ ayá níriwamóga nuro re níra ugíawixíni. “Amípi o épiyí aga naníni yaríñirini. Aríá píronarígíyá tñni aíwí saní mearígíyá tñni aí píraníñí imixáná aríá ero xwíyíá ríro yarígfáriní.” níra ugíawixíni.

8

Ámá 4,000 ayo aiwá winí nánirini.

¹ Íná ríwíyo Jisaso ámá obaxí amí o tññí e epíroyí niyáritro wígí aiwá ríxa menagi níwíniri xegí wíepísaríñowami “Eini.” nuriri ² re uríñinigíni, “Ámá tíyí síá wíyau

wiyi nioni tñni re niñwearóná wigí aiwá ríxa nowárigfá enjagi nánni wá nonarini. ³ Wí anj aiwimí dání bñagfá enjagi nánni nioni ayí siní agwí nánni yaríná nurowárirínáyí 'Sínwí xaxá niwiniri enj siririnjwí niwiniri ná neága upríxiní.' niyaiwiri rariñini." uríagi ⁴ xegí wiepísaríñowa re urígfawixini, "Anj mimiriniñj re aiwá áamá tiyí xixeni nípíri nánni ge bí yanfwiní?" uríagfá ⁵ o re uríñinigini, "Segí bisfkerfá araririni?" uráná "Wé wíumi dánj waú tñwáonerini." uríagfá ⁶ o áamá epíroyí egfáyo "Xwáfami éf niñweaxa úpoyí." nuriri bisfkerfá nimeari Gorixomi aiwá api nánni yayí niwimáná kwíkwirímí nerí wiepísaríñowami mñni wíaná nurápayiro áamá ayo mñni niwía nuro ⁷ wigí peyí bia enjagi Jisaso apia ení nurápirí Gorixomi yayí niwimáná re uríñinigini, "Peyí rípia ení yanj niwía úpoyí." uríagi xfo urífpí yaríná ⁸ áamá nñni ríxa nñniro agwí ími uyíagi wiepísaríñowa ayí aiwá nñniro e táfípa nimeayiro soxí fá wé wíumi dánj waúmi au-maúmf nero magwí miárigfawixini. ⁹ Áamá 4,000 aiwá api nigfawixini. Jisaso ayí aiwá nñnimáná enáná wigí anj e nánni nurowárimí ¹⁰ ewéyo wiepísaríñowa tñni nípíxemoánro nimeámi ugíawixini. Ipiyo oríwámí dání anj yó Darímanuta tñj e niwíékñimearo ayoagíawixini.

"Emimí bí neaíwapíyíi." urígfá nánirini.

¹¹ Parisi wa niwímearo ríxa símí tñni úrapí xwíyfá nuríro omí iwamfó wíwapíyaníro nánni re urígfawixini, "Anjnamí dánj emimí bí neaíwapíyíi." uríagfá ¹² Jisaso awa nánni xegí xwioxíyo dání mññj nípéniri "Ini!" níriri re uríñinigini, "Judayí agwí ríná ñweagfáyíné pí nánni 'Emimí neaíwapíyíi.' nírariñoj? E nírariñagfá aiwí emimí soyíné nírariğfápi wí nemíméini." nuriri ¹³ ayo pñni niwíarimí wiepísaríñowa tñni ewéyo nípíxemoánro ipíyo oríwámí dání nánni ugíawixini.

Ewayí ikaxí yisí nánni uríñj nánirini.

¹⁴ Nuróná aiwá nánni dñj arfá nikeamoro bisfkerfá ná biní ewéyo wenfpiñni nimeámi waríná ¹⁵ Jisaso Parisiowa nanj rayiro sipí rayiro yaríñpa wiepísaríñowa axípi yaníro neríná omí dñj míkwiropa nero ríwí nímopríxiniri ewayí xwíyfá nuriríná sekaxí re uríñinigini, "Soyíné píraníñj emépoyí. Bisfkerfá yisí —Bisfkerfá siní sñj enáná yisí onímíapí táfí aiwí nímñni íkwianwí neapínariri nímíga wíapñnimearíñirini. Yisí Parisiowayá tñni Xerotoyá tñni nánni wáyí nero emépoyí." uríñinigini. Uyíniñ yisíññj wigí xwioxíyo íkwianwí eapñññgini e uraríná ¹⁶ wiwaníñowa re ríngíawixini, "None bisfkerfá meñagí nánni neararini."

rinarinagfa 17 o arfa niwiri mixf re uriniginini, "Pi nani 'Bisferfa mayonerini.' rinarinoi? Sini sinwi oxoaro dinf moro mepa renoi? Segf minf sinaninf rimonini? 18 Sinwi tfgoyine aiwi sinwi miwinipa riyarinoi? Arfa tfgoyine aiwi arfa miyarinf renoi? Nionf bisferfa we wu nuni kwikwirimf neri ama 5,000yo minf wina nani dinf miseainarinarani? 19 Aiwa ayf niniro tafi soxf fa xwe arariyo aumaumf yarigfawixini?" uragf awa "We wukauf sikwf wau apimi aumaumf yarinwaniginini." uragfa 20 o ami re uriniginini, "Nionf bisferfa ama 4,000yo nikwiriri winafi soxf fa arariyo miarigfawixini?" uragf awa "We wufumf danf waumf miarinwaniginini." uragfa 21 o re uriniginini, "Soyine sinf majfa rimoninoi? 'Aiwa menjanaf arfnone mineaiapifaxorini.' riniaiwarinoini?" uriniginini.

Sinwi suparininf womi nanf imixinf nanirini.

22 E nurfnana nuro anf yof Betisaidayo niwieknimearo nayoaro emearna ama wi sinwi suparininf wo Jisaso piraninf imixini nani nimefa nibiro waunf rixinf re urigfawixini, "Joxi we seayf e niwikwiariri nanf imixireini?" uragfa 23 Jisaso sinwi suparininomi weyo fa nixirimi anf Betisaida e niwarimi nuri yani e dani nromana oya sinwiyoy reanwf nuriri we seayf e niwikwiariri yarinf re winiginini, "Joxi amipi wi sinwi riwininini?" uragf 24 o sinwi nanirf re uriniginini, "Ama wi anf emearinagfa sinwi niwiniri aiwi ikfaninf imoninagfa wininini." uragf 25 ami bi we sinwiyoy seayf e wikwiarana o rixa sinwf aninf nanariri xegf sinwf rixa nanf eagf amipi niyonf xixeni wininiginini. 26 Xixeni winana Jisaso o xegf anf e nani nurowarirna re uriniginini, "Dixf anf e nani nurfnana ami Betisaida tfoyo nani mupani." uriniginini.

Pitao "Kiraisoxirini." urinf nanirini.

27 Jisaso tni xegf wiepisarinhowa tni niwiapfnimeami nuro anf xwe yof Sisaria Piripai tnfyo ikwfroninfpimi nani nurfnana awami yarinf niwiri re uriniginini, "Amayf nionf nani arire rarinoini?" uragf 28 awa re urigfawixini, "Wi re rarinoini, 'Jono wayf nneameaia wago ami niwiapfnimearirfa yarini?' rarinoini. Ami wi re rarinoini, 'Enina Gorixoyaf xwiyfa waf rokiamoagf mipe aninami peyinif Iraiyaoyf rininjo niweapirirfa yarini?' rarinoini. Ami wi re rarinoini, 'Enina Gorixoyaf xwiyfa waf rokiamoagfa wo niwiapfnimearirfa yarini?' rarinoini." uragfa 29 o sinf yarinf niwirfnana re uriniginini, "Ayf e niro aiwi sewaninoyine nionf nani

gorini rariŋoi?" urŋagi Pitao re uriniginini, "Joxi Kiraísoxi, nene yeáy neayimixemearfa nani arŋowayá xwŋá piaxŋyo dani iwiaronoxirini." urŋagi ³⁰ o ŋwŋ ikaxŋ re uriniginini, "Soyŋné nioni e enjoni nani awanŋ muripa époi." uriniginini.

Awanŋ "Nioni ninipikipirŋirini." uriniginini.

³¹ Xewaninjo nani iwamfo nurwapiyiri re uriniginini, "Ámá imoninjoni rininjŋ xwé wí meámŋirini. Negŋ mebaowa tŋni apaxpáninjŋ imonigŋá xwéowa tŋni Gorixoyá ŋwŋ ikaxŋ eáninjŋpi mewegŋáwa tŋni nioni rŋwŋ nimóaná wa ninipikipirŋirini. E nerŋ aiwŋ sfá wŋyau wŋyi orána ámi wiápfŋimeámŋirini." nuriri ³² pŋné sŋjani e rimóagi Pitao Jisasomi nimeami nurŋ yanimŋ nŋrómáná rixa miŋŋ urimniri nani nerŋ "E wí mŋnearipanŋ." urarŋná ³³ Jisaso omŋ rŋwŋ numori wiepŋsarinjŋ wŋami sŋŋwŋ nŋwŋnŋrŋná omŋ miŋŋ nuriri re uriniginini, "Setenoxini, pŋni nŋniwiárŋmi ui." niri re uriniginini, "Pitaoxi amipi nani Gorixo wimónarinjŋpi nani dŋŋŋ mimó ámá wimónarinjŋpi nani moarinjŋni." nurŋsáná ³⁴ ámá e epŋroyŋ egŋáyo "Eini." nuriri xegŋ wiepŋsarŋowa tŋni nawini awí neánimáná enjána re uriniginini, "Soyŋné woxŋ nioni yarinjapa emniri nani nioni tŋni nurŋnáyŋ re erŋirini. Dixŋ simónarinjŋpi wí mé rŋwŋmŋni nŋmamori re nŋyairiri 'Jisasomi xŋdarŋagŋ nani ámá wa íkŋáyo ninŋyekwŋroáŋro ninipikiróná ayŋ ananirini.' nŋyairiri nŋxŋdirŋirini. ³⁵ Ámá go go 'Jisasomi nŋxŋdirŋináyŋ ámá wa nŋpikipirŋirini.' nŋyairiri nani nioni mŋniŋxŋdŋ xegŋ wará éfŋ nŋmeniri nerŋná xewaninjo aninjŋni ikeamónŋirini. E nerŋ aiwŋ ámá go go nioni nŋniŋxŋdŋri xwŋyŋá yayŋ seainarinjŋpi nani wáŋ emearŋagŋ nani pŋkiánáyŋ, o aninjŋni mikeamónŋ nioni nŋniŋxŋdŋriŋpimi dani erfkiemeánŋirini. ³⁶⁻³⁷ Ámá go go nioni mŋniŋxŋdŋ iyŋá fá nŋgwŋ amipi emeámniri nani nŋ néra nurŋ nŋmeáŋsáná xewaninjo aninjŋni ikeamónáná ayŋ nanŋrani? Oweoi! Amipi nŋni xwŋá tŋyo dŋŋŋ mŋmúropa nerŋ aiwŋ xewaninjo aninjŋ ikeamónáná amipi api tŋni xegŋ wará aninjŋ ŋweanfa nani roayíronŋpaxŋmani." nuriri ³⁸ re uriniginini, "Seyŋné nuro ámá agwŋ rina ŋweagŋáyŋ Gorixomi dŋŋŋ mŋwŋkwŋró ŋwŋ néra warŋgŋáyŋ tŋŋŋ e nemerŋná nioni nani ayá seainiri pŋné nioni rarinjapŋ eni nani ayá seainiri yarinjagŋ nani ámáyo yumŋi niwirŋnáyŋ, ámá imoninjoni nŋweapirŋná ikŋninjoni weapiri gŋ ápo xwŋnŋá eaarinjpa nioni eni xwŋnŋá eanjoni anŋnajŋ wa tŋni weapiri nerŋ xfo nani eni ayá nininiri 'Go rŋani?' rimŋirini." uriniginini.

9

1 Ámi re uriniginini, “Nioni nepa seararinjagi nani piraninj arfa nipoyi. Áma re rogfa wiyfne sini mipepa nerfna enj eaninj Gorixo xfo xegf xwioxfo mameamf nerf piraninj seamenjweanfa nani imoninjpi imonarinjagi sinjwf winiprfarinini.” uriniginini.

Jisaso nikfiriri xegf bi imoninj nanirini.

2 Rixa stá wé wfúmi dánj wo óráná o Pitaomi tñni Jemisomi tñni Jonomi tñni niwirimeami dfwf xwé bimi nipeyiro wiwini njwearfna wigf sinjwf anigfe danti re enjiginini. Jisaso wará xegf bi nimoniri³ xegf rapirapf eni wfá nókiariri áma wí wayf nrorfna apfa e wéf miropaxf apfa xaiwf wearinjiginini. ⁴ E yarfna Gorixoyá wfá rókiamoagf Irajaoj riniño tñni enina yagf Moseso tñni omi niwimeari o tñni xwiyfa rinarfna⁵⁻⁶ wief sarinjowa wayf ayikwf mwinjagi nani Pitao “Pioi urimfini?” niyaiwiri urapi xwiyfa nuriri Jisasomi re uriniginini, “None re njwearfna nanfirini. Anani re njweapaxfirini. Anj pipakf wikaú wí, joxi nani wiwayf, Moseso nani wiwayf, Irajao nani wiwayf omiraneyi.” nurimána enána⁷ agwf bi ritf wiaráná agwf pimi dani xwiyfa bi re rinjiginini, “O gf iwf dinj sixf yinajorini. Pí pí xwiyfa searánayf arfa wipoyi.” urána⁸ weninj éfayf winjgawixini. Áma wo mepa Jisasoni iwo njweanagi winjgawixini.

Irajao nani yarinj wigfa nanirini.

9 E niwinimána dfwf minjfo dani pñni niwiarimi niweapirona Jisaso njwf ikaxf re uriniginini, “Ripi nanafpi nani amayo awanj murimepa epoyi. Áma imoninjaoni rixa niperi xwaripayo dani niwiapfni meamána enána ina anani awanj urimefirixini.” urfagi¹⁰ awa dinjini fa nixiriro xwiyfa “Niperi xwaripayo dani wiapfni meamafarinini.” urfipi nani ududf nero “Pí nani rfa neariñoi?” niriniro¹¹ yarinj re wigfawixini, “Pí nani njwf ikaxf eaninjpi mewegfawa re rarigfarinini, ‘Irajao rixa binjmi enána rfwoyo áma nene yeayf neayimixemeanfo arfowayá xwfá piaxfo dani iwiaronfarinini.’ pí nani rarigfarinini?” urfagfa¹² o re uriniginini, “Ayf neparini. Irajao xami nibiri áma wigf yarigfapi rfwmimi mamoro Gorixomi dinj wikwíroro epfiri nani xwiyfa nuriri aiwi xwiyfa Gorixoyá niriniri eaninj rípi ‘Áma imoninjomi rininj niwiayiro xwifá wikwíroro rípi.’ xwiyfa api eni pí nani rinini?” nuriri¹³ re uriniginini, “Njwf ikaxf eaninjpi mewegfawa e niro aiwi nioni re seararinjini, ‘Irajao rixa bfangi aiwi áma rfwaminj

xíto nání eáníñpí omí arfá míwí wigí dñí tñí sipí níwiéra ugíawixíni. seararíñíni.” uríñinigíni.

Íwí imfó xixéroaríñí womí mîxí umáñíñí nániríni.

¹⁴ Jisaso awa tñí ámí xegí wiepísaríñí wíamí wímeaníro nání níweapíro awa tñe ámá epíroyí enagíta níwíñíro awa ñwí ikaxí eáníñpí mewegífa wa tñí xwíyífa símí tñí ríñaríñagífa níwíñíro ¹⁵ ríxa añwí e báná ámá e epíroyí egíáyí Jisaso weaparíñagí níwíñíro sirí nípíkíñíro yayí wianíro nání añíñí nuro wímeááná ¹⁶ o yaríñí re winíñinigíni, “Awa tñí pí nání xwíyífa símí tñí ríñaríñí?” uríagí ¹⁷ ámá e epíroyí egíáyí wo re uríñinigíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, gí íwomí imfó xixéroaríñagí nání maní pírónáríni. ¹⁸ Imfó meaní eááná meákíkwífáni yárirí maní síwí kírfwíñírí síkwí wé síwífa yárirí yáraríñíríni. Nioní joxí nání nímeáa bía aiwí joxí míñweañagí nání díxí wiepísaríñowamí ‘Soyíné mîxí umáñínowárípoyí.’ uríagí aiwí awa wí ananí mîxí umáñínowárípaxímaní.” uríagí ¹⁹ Jisaso ríxa anídíñí níwíaiwirí nání re uríñinigíni, “Agwí ríná ñweagíáyíñé nioní tñí nemerane emá obaxí níseamúróagí aiwí síní Goríxomí dñí míwíkwíroarígífa reñí? Aríre searayímíñí?” nuríri “Íwomí níwirímeámí bípoyí.” uríagí ²⁰ ríxa níwirímeámí níbíro imfó Jisasomí síñwí níwíñírífná re eníñinigíni. Meaní eááná sinapíxwíñí néra nípíerorí xwíáyo níwieága urí meákíkwífa pumírí yaríñagí ²¹ xanomí Jisaso re uríñinigíni, “Sa ararí eníñíríni?” uríagí re uríñinigíni, “Síní onímíáo dání e néra uníñíríni. ²² Imfó íwomí íníná xwírfá oikíxémíñírí re yaríñíríni. Níxerí rfáyo ikeaáríri níxerí iniígíyo mamówáríri yaríñíríni.” nuríri “Jisaso ení yopa megíñírífeníñí?” níyaiwirí re uríñinigíni, “Joxí ‘Ananí naní imíxípaxoníríni.’ níyaiwinírífnáyí wá níyeaomíxírí arírá yeaii.” uríagí ²³ Jisaso re uríñinigíni, “Joxí ‘O naní mimíxípaxoríni.’ níniawírí ríñíraríñíni? Jíwaníñoxí Goríxomí dñí wíkwírói. Ámá gíyí Goríxomí dñí íkwírófáyí amípí aí ananí arírá winíñí.” uríagí ²⁴ íwomí xano apaxí mé re uríñinigíni, “Goríxomí dñí wíkwírómíñírí yaríñagí nání aga píráníñí wíkwírómí nimíxei.” uríagí ²⁵ Jisaso ámá obaxí o tñí e nání mírí bímiaríñagífa níwíñírí imfó íwomí xixéroaríñomí mîxí numáñínowáríri re uríñinigíni, “Maní píróáríri arfá píróáríri enoxí íwomí pñí níwíárímí nurí ámí bí tñí ríwíñíñí nírorí mîxíxéropaní.” uráná ²⁶ imfó makíríwí nímorí meaní nearí íwo sinapíxwíñí níyárirí wenáná omí pñí níwíárímí uníñinigíni. Pñí níwíárímí úáná íwo ríxa níperíñíñí wenagí níwíñíro ámá obaxí “Ríxa níperí rífa

wenjo?” rariŋagfa aiwi ²⁷ Jisaso xegf wéyo fá nĩmaxĩrimáná mƒeyoááná o wiápfnĩmeanĩnigfnĩ. ²⁸ Nĩwiápfnĩmeámáná enjáná Jisaso nurĩ anjyo nĩpáwiri ŋweanáná xegf wiepĩsarĩŋowa wigfpi ínĩmĩ yariŋf re wigfawixfnĩ, “Pĩ nánĩ imfó iwomĩ xixéróomĩ mĩxĩ umáinowáripaxĩ mimónĩpa éwanigfnĩ?” urfagfa ²⁹ o re urĩŋnigfnĩ, “Soyfné segf dĩŋf tfnĩ imfó tfnĩŋf imónĩŋfyf mĩxĩ umáinowáripaxĩ menfnĩ. Gorixomĩ dĩŋf wĩkwĩroro yariŋf wiwo nerónáyf, ananĩ oyá dĩŋf tfnĩ mĩxĩ umáinowáripaxĩ imónĩpfráoi.” urĩŋnigfnĩ.

Ámĩ yumfĩ “Nĩnĩpĩkipĩrfráfnĩ.” urĩŋf nánĩrĩnĩ.

³⁰ Awa anj ayo pfnĩ nĩwiárimĩ Gariri pĩropenĩsĩyo áwĩnĩmĩ nurfná Jisaso “Ámá nionĩ pwarĩŋagf nánĩ nĩjfa mimónĩpa oépoymĩ.” yaiwiŋnigfnĩ. Ayf rĩpĩ nánĩ e yaiwiŋnigfnĩ. ³¹ Wiepĩsarĩŋowamfnĩ nuréwapĩyirĩ re urayĩŋnigfnĩ, “Ámá imónĩŋáonĩ nánĩ mĩyf uráná nĩnĩpĩkipĩrfráfnĩ. Nĩpĩkífá aí sfá wĩyau wĩyi óráná xwáripáyo nĩwémáná ámĩ nĩwiápfnĩmeámfráfnĩ.” urayarĩŋagf aiwi ³² awa snĩ nĩpĩkwfnĩ nĩjfa mimónĩpa nero aí masĩsfá nĩwiwo nánĩ yariŋf bĩ mĩwigfawixfnĩ.

“Go gone seáyf e imónanfwárfanĩ?” rĩnigfá nánĩrĩnĩ.

³³ Awa anj yoƒ Kapaneamĩ nĩrémoro anjyo nĩpáwiro nĩŋwearfná Jisaso wiepĩsarĩŋowamf yariŋf re wiŋnigfnĩ, “Óf e nĩbĩranéná pí xwĩyfá nĩrĩga bfwawixfnĩ?” urfagf aiwi ³⁴ awa “Negf woxĩ goxĩ áminá nimónĩrĩ neamenŋweanáná wfone sĩmanŋwfyonĩŋf ínĩmĩ yeáyf rurfnanfwárfanĩ?” nĩrĩga bfa enagf nánĩ ayá nero xwĩyfá bĩ murf kikifá yariŋagfa ³⁵ o éf nĩŋweámáná wiepĩsarĩŋf wé wúkaú sĩkwf wau awamf “Soyfné awĩ neánĩro re ŋwénapfpoymĩ.” nurĩrĩ re urĩŋnigfnĩ, “Ámá ‘Nionĩ sĩmanŋwfyonĩŋf onurfnayĩpoymĩ.’ nĩyaiwirĩŋo re éwfnĩgfnĩ. Ámá nĩyonĩ xĩnáinĩŋf nimónĩrĩ arĩrá wĩwfnĩgfnĩ.” nurĩrĩ ³⁶ niaíwĩ miá bĩ nĩmearĩ áwfnĩ e éf nurárimáná wé nĩmakfkiyirĩ ámĩ re urĩŋnigfnĩ, ³⁷ “Ámá wo nionĩ nĩxĩdĩrĩnáyf niaíwĩ rĩpfnĩŋf imónĩŋfyo peayf mĩwianf wéyo nĩmerfnáyf apimfnĩ wéyo mĩmearfnfnĩ. Nionĩ wéyo nĩmerĩ gĩ ápo, nĩrowárenapĩŋomĩ enĩ wéyo umerĩ yarfnĩ.” urĩŋnigfnĩ.

“Ayf táfamfnĩ mĩkumixĩnigfáyf none táfamfnĩ imónfnĩ.” urĩŋf nánĩrĩnĩ.

³⁸ Jono re urĩŋnigfnĩ, “Neaiepĩsarĩŋoxfnĩ, none ámá wo yoƒ joxiyá nĩrĩrĩ imfó mĩxĩ umáinowárarĩŋagf nĩwfnĩrane o none tfnĩ nawfnĩ memearĩŋagf nánĩ xe oenrĩ sĩŋwf wĩnanrĩ enjwámamfnĩ.” urfagf ³⁹ Jisaso re urĩŋnigfnĩ,

“Apí e imixáná pírí mīwialkipani. Ámá go go yó nioniyá níriri emimí nemi nurí anjini ikayíwí nīmearipaxí imóninimeniñoi. ⁴⁰ Ámá ayí t́ámíni mīkumixinipa nerínáyí ayí none t́nī imónini. Ayináni e éfáyo bí pírí mīwialkipani. ⁴¹ Ámá go go soyíné Kiraisoní nixídiro wá urímero yaríñagí nání arirá niseairí iniigí bí aí niwirí niseaiapírínáyí, Gorixo e éo nání wí diñí aríá mikeamó omí xixeni arirá winfáriní.

Iwí oépayiniri wíwapiyarigíáyí nánirini.

⁴² “E nerí aiwí ámá go go niaíwí rípiami nioní diñí níkwíroaníro yarígíapiami pírí wialkíminiri nerí íwí oépayiniri wíwapiyaríná Gorixo ‘O xwíyá mayorini.’ mirí ríxa nípémáná enáná ríniníj xwé winfáriní. Siní niaíwípiami íwí nání mīwiepísipa enáná ámá wa omí íá nixero síñá xwé wo síñwí t́nī gwí nijáiro rawírawáyo nīmamówarínáyí, sípí enagi aiwí ríniníj Gorixo wimíniri enjípíniníj imóniníjpiamaní. ⁴³⁻⁴⁴ Íwí nání wé íeapá nīsinínáyí nīwákwíniri emí moríini. E niniríná ríniníj xwé nīsiniri aiwí wé rasíá ení t́nī opéiri aí anjnamí nání nīpeyirínáyí ayí ananirini. Wé núkaúni íeapá nerí íwí meáú siní ú t́nī neríná ríá aniníj weariníyómíni nurí ríá nirinínáyí ayí nanjmaní. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘Sikwí rú t́nī íwí nání anj oememini.’ yaiwíú sikwí ú mīñí nīwákwíniri emí moríini. E niniríná ríniníj xwé nīsiniri aiwí sikwí rasíá ení t́nī opéiri aí anjnamí nání nīpeyirínáyí ayí ananirini. Sikwí ‘Íwí nání oumíni.’ yaiwiarínjú t́nī enáná nīperíná Gorixo ríá aniníj weariníyo nīsikeaárinínáyí ayí nanjmaní. ⁴⁷ Síñwí wíníyi t́nī íwí nání nīmorínáyí síñwí ayi nīyori emí moríini. E niniríná ríniníj xwé nīsiniri aiwí síñwí ná wiyini nanimí opéiri aí anjnamí nání nīpeyirínáyí ayí ananirini. Síñwí íwí nání mófyi t́nī néisáná nīperíná Gorixo ríá aniníj weariníyo nīsikeaárinínáyí ayí nanjmaní. ⁴⁸ Ríá aniníj wearíñe xweamí mīpé aniníj nīsiri ríá ení aniníj riniri yaríñerini.

⁴⁹ “Saxí aiwáyo moarígíapa Gorixo ríá ení ámá níní nanj oimónipoyiniri saxíniníj e monfáriní. ⁵⁰ Saxí aiwá awíí imixariníj enagi nání nanjriní. E nerí aí xegí awíí yarínjpi anipá nerí aiwániníj imónináná arige nerí ámi awíí eniñoi? Soyíné saxíniníj nīmóniro saxí aiwáyo awíí imixariníjpa ámá nīyoní píraniníj e nīwirínáyí, sewaniníyóné mīmíeyoánipa nero píraniníj níkumixiníro néra úfrixini.” uriníniginí.

10

Apixí emí moarigíá nánirini.

1 Jisaso n̄wiáþ̄n̄imeari e p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nuri Judia p̄ropenis̄ýo n̄múr̄ori iniḡ Jodani rapáyo j̄ar̄iwám̄i dán̄i war̄fná ox̄í ap̄ix̄í ep̄troȳ nero o t̄ñ̄j̄ e awí eánáná xeḡf yar̄iñ̄j̄pa ám̄i uréwap̄iyar̄fná 2 Parisi wa n̄wímearo om̄i iwam̄fó n̄wíwap̄iyiro re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Wa neḡf ñw̄f ikax̄f eán̄iñ̄j̄p̄i fá n̄r̄oro re rar̄iḡfár̄in̄i, ‘Xeḡf oxo ap̄ix̄ím̄i anan̄i em̄i mopax̄r̄in̄i.’ rar̄iḡfár̄in̄i. Wa ‘Em̄i mopax̄fman̄i.’ rar̄iḡfár̄in̄i. Jox̄iyá d̄ñ̄j̄ ar̄ige simónar̄in̄i? ‘Anan̄i em̄i mopax̄r̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i? ‘Ñw̄fár̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i?” ur̄faḡfa 3 re ur̄iñ̄j̄n̄iḡin̄i, “Moseso en̄j̄ná seḡf seár̄fawéyo ñw̄f ikax̄f nur̄ir̄fná píot̄ ur̄iñ̄j̄n̄iḡin̄i?” ur̄faḡf 4 re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Moseso ámá ap̄ix̄í em̄i moan̄iro nán̄i anan̄i paȳf re r̄in̄j̄p̄i ‘Nion̄i im̄i an̄ñ̄j̄ em̄i móár̄in̄i.’ r̄in̄j̄p̄i nearo owiowár̄ipoȳin̄ri s̄ñw̄f neanaḡf̄r̄in̄i.” ur̄faḡfa aiw̄i 5 Jisaso re ur̄iñ̄j̄n̄iḡin̄i, “Soȳfné seḡf d̄ñ̄j̄ t̄ñ̄i n̄x̄d̄iro ar̄fkí seḡf ap̄ix̄í em̄i moan̄iro yar̄iñ̄j̄aḡfa nán̄i Moseso ñw̄f ikax̄f ap̄i n̄r̄ir̄i eañ̄r̄in̄i. 6 E ner̄i aiw̄i xw̄iȳfá r̄ip̄i n̄r̄ir̄i r̄f̄wam̄ñ̄j̄ eañ̄r̄in̄i, ‘Gor̄ixo en̄j̄ná xw̄fá im̄ix̄ir̄i añ̄fna im̄ix̄ir̄i ner̄fná ox̄í im̄ix̄ir̄i ap̄ix̄í im̄ix̄ir̄i en̄f̄r̄in̄i. 7-8 Aȳfnán̄i oxo xan̄iyaúmi p̄ñ̄i n̄wiár̄imáná xeḡf ap̄ix̄í t̄ñ̄i n̄ikum̄ix̄in̄ir̄fná ná aȳf ná b̄n̄ñ̄ñ̄j̄f imón̄ip̄s̄f̄r̄in̄i.’ E n̄r̄in̄r̄i eán̄ñ̄j̄ en̄j̄aḡf nán̄i x̄ixeḡfn̄i imónar̄iḡf̄iman̄i. Ná aȳf ná b̄n̄ñ̄ñ̄j̄f nimón̄r̄i emear̄iḡf̄ir̄in̄i. 9 Ayáú n̄meán̄im̄i nemer̄fná Gor̄ixo ñwir̄ar̄iñ̄j̄ en̄j̄aḡf nán̄i p̄ñ̄i n̄wiár̄in̄im̄i mupa oépiȳi.” nur̄im̄i nuri 10 añ̄fyo n̄páwiri ñweañ̄áná wiep̄sar̄iñ̄j̄owa ám̄i o meán̄iḡfá nán̄i ur̄f̄p̄i nán̄i yar̄iñ̄j̄ wíáná 11 o re ur̄iñ̄j̄n̄iḡin̄i, “Ámá go go xeḡf ap̄ix̄í em̄i n̄mor̄i wí n̄imear̄fnáȳf, xám̄i mean̄j̄m̄i sip̄í wikár̄ar̄in̄i. 12 Ap̄ix̄í gí gí en̄i xeḡf xiagwom̄i p̄ñ̄i n̄wiár̄im̄i nuri wom̄i n̄imeán̄ir̄fnáȳf, xám̄i meán̄j̄om̄i sip̄í wikár̄ar̄in̄i.” ur̄iñ̄j̄n̄iḡin̄i.

Niaíw̄f on̄imiápiami wé ikw̄ikw̄iar̄im̄f en̄f nán̄ir̄in̄i.

13-14 Ámá wí Jisaso wiḡf niaíw̄f oimón̄f̄poȳin̄ri wé wik̄wiár̄in̄i n̄imeám̄i báná wiep̄sar̄iñ̄j̄owa m̄ix̄f urar̄iñ̄j̄aḡfa Jisaso awa p̄r̄f urakian̄iro yar̄iñ̄j̄aḡfa n̄w̄in̄r̄i wik̄f d̄ñ̄j̄ n̄wiaw̄ir̄i re ur̄iñ̄j̄n̄iḡin̄i, “Soȳfné p̄r̄f murakipan̄i. Gor̄ixo xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i p̄r̄an̄ñ̄j̄f seamen̄j̄wean̄i s̄ñ̄án̄i nimón̄r̄fná o ámá niaíw̄f t̄iȳf yap̄i nion̄i d̄ñ̄j̄f n̄kw̄f̄róf̄ayo men̄j̄weanfá en̄j̄aḡf nán̄i soȳfné p̄r̄f murakipan̄i. Nion̄i t̄fe nán̄i xe ob̄f̄poȳf. 15 Nion̄i nepa searar̄iñ̄j̄n̄i. Ámá ḡiȳf ḡiȳf niaíw̄f̄pia xan̄iyaúmi d̄ñ̄j̄f ñkw̄f̄roro simañ̄w̄f̄yón̄ñ̄j̄f yeáȳf ur̄fn̄iro yar̄iḡf̄ap̄an̄ñ̄j̄f Gor̄ixom̄i e mepa ner̄fnáȳf, o xw̄iox̄fyo m̄imeám̄f ner̄i p̄r̄an̄ñ̄j̄f seamen̄j̄weanf̄ap̄im̄i wí páwip̄f̄r̄faman̄i.” nur̄imáná 16 niaíw̄f̄pia wím̄i n̄imeari sáfyo

nɪŋwɪrɪrɪnɪmɔnɔ wé seáyɪ e wikwiárɪrɪ “Gí ápo píránɪŋɪ́ ɔumentɪ.” rɪrɪ nɪwɪa unɪnɪgɪnɪ.

Ámá amɪpí mɪmúrónɪŋɪ́ wo nánɪrɪnɪ.

¹⁷ Jisaso nɪwɪáɸnɪmeámɪ aŋɪ wɪyo umɪnɪrɪ yarɪnɔ ámá wo o tɪŋɪ e nánɪ mɪrɪ́ nɪbɪrɪ sɪmɪmanɪ́mɪ dání xómɪŋɪ́ nɪyɪkwɪrɪ yarɪŋɪ́ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋɪ́ naŋoxɪnɪ, arɪge nerɪnɔ nionɪ dɪŋɪ́ nɪyɪmɪŋɪ́ tɪŋáonɪ imónɪmɪ́árɪnɪ?” urɪagɪ ¹⁸ o “Jisaso Gorɪxorɪanɪ?” oyaiwinɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ pí nánɪ ‘Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ nɪnɪrɪrɪnɔ ‘Naŋoxɪnɪ nɪrɪ́nɪ? Ámá wɪ naŋɪmanɪ. Sa Gorɪxo naŋorɪnɪ. ¹⁹ Joxɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪ́ɸɪ nánɪ rɪxa nɪjɪ́á imónɪŋɪnɪ. ‘Nɪwɪáɸnɪmearɪ ámá wɪ mɪpɪkɪpa erɪ́nɪ. Ámá wɪ tɪnɪ́ fɪwɪ́ minɪpa erɪ́nɪ. fɪwɪ́ mɪmeapa erɪ́nɪ. Yapɪ́ murɪpa erɪ́nɪ. Yapɪ́ nurepɪsirɪ́ fɪwɪ́ muráɸɪpa erɪ́nɪ. Inókɪmɪ́ tɪnɪ́ ápomɪ́ tɪnɪ́ wéyo merɪ́nɪ.’ E rɪnɪŋɪ́ɸɪ joxɪ rɪxa nɪjɪ́á imónɪŋɪnɪ.” urɪagɪ ²⁰ o re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ, aɸɪ nɪpɪnɪ́ sɪnɪ ononɪ imónɪŋɪ́e dání pɪrɪ́ mɪwɪaɪkɪ́ píránɪŋɪ́ nɪxɪ́da bɪŋárɪnɪ.” urɪagɪ ²¹ Jisaso sɪŋwɪ́ agwɪ́ nɪwɪnɪrɪ́ wá nɪwɪanɪrɪ́ nánɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nɪpɪnɪ́ nɪxɪ́dɪrɪ́ aɪwɪ́ ámɪ́ bɪ́ sɪnɪrɪnɪ. Joxɪ nurɪ́ dɪxɪ́ iyɪ́á fá tɪnɪ́ xwɪ́á tɪnɪ́ amɪpí́ dɪxɪ́yɪ́ nɪgwɪ́ nánɪ́ bɪ́ nerɪ́ nɪgwɪ́ meáɪyɪ́ ámá aɪwá́ nánɪ́ ikeamónɪro aikɪ́ nánɪ́ ikeamónɪro egɪ́áyo mɪnɪ́ wɪrɪ́xɪnɪ. E nemoxɪ́ nɪbɪrɪ́ nɪnɪxɪ́dɪmerɪ́náyɪ́, rɪwéná nɪpémáná aŋɪnamɪ́ nánɪ́ nɪpeyɪrɪ́nɔ amɪpí́ joxɪyá́ aga xwé nɪdéronɪ́árɪnɪ.” urɪagɪ aɪwɪ́ ²² o amɪpí́ wɪ́ mɪmúrónɪŋo enagɪ́ nánɪ́ dɪŋɪ́ sɪpí́ nɪwɪrɪ́ e mepaxɪ́ wimónɪ́agɪ́ nánɪ́ sɪmɪmanɪ́ kɪpɪŋɪ́ nɪyɪmɪ́ unɪnɪgɪnɪ.

²³ Sɪmɪmanɪ́ kɪpɪŋɪ́ nɪyɪmɪ́ úagɪ́ Jisaso xegɪ́ wɪepɪsarɪŋowamɪ́ sɪŋwɪ́ nɪwɪnɪmerɪ́ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Amɪpí́ xwé tɪgɪ́áyɪ́ ananɪ́ Gorɪxomɪ́ dɪŋɪ́ nɪwɪkwɪ́roro o xwɪoxɪ́yo mɪmeámɪ́ nerɪ́ umenɪweanɪ́e páwɪpaxɪ́manɪ.” nurɪrɪ́ ²⁴ awa xɪ́o rɪ́ɸɪ́ nánɪ́ ududɪ́ yarɪŋagɪ́a nɪwɪnɪrɪ́ ámɪ́ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Niaíwoyɪ́né, ámá wɪ́ anɪŋɪ́ minɪ́ yanɪro nero aɪwɪ́ ananɪ́ Gorɪxomɪ́ dɪŋɪ́ nɪwɪkwɪ́roro o xwɪoxɪ́yo mɪmeámɪ́ nerɪ́ umenɪweanɪ́e páwɪpaxɪ́manɪ. ²⁵ ‘Kamerɪ́ enɪ́ rapɪrapɪ́ gwɪ́ kiwearɪ́gɪ́á óɪyɪmɪ́ ananɪ́ páwɪpaxɪ́rɪnɪ.’ rɪyɪwɪarɪŋoɪ? Ámá amɪpí́ xwé tɪgɪ́áyɪ́ kamerɪ́ enɪ́ óɪyɪmɪ́ mɪpáwɪpa éɸɪ́nɪŋɪ́ Gorɪxo seamenɪweanɪ́e nánɪ́ ananɪ́ páwɪpaxɪ́manɪ.” urɪagɪ́ ²⁶ awa ududɪ́ nɪkárɪnɪro re urɪgɪ́awɪxɪnɪ, “E imónɪŋáná ámá gɪyo Gorɪxo yeáyɪ́ uyɪmɪ́xemeanɪ́árɪanɪ?” urɪagɪ́a ²⁷ Jisaso sɪŋwɪ́ agwɪ́ nɪwɪnɪmáná re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá wɪ́ mepa epaxɪ́ nɪmónɪmáná aɪwɪ́ Gorɪxoyá́ dɪŋɪ́ tɪnɪ́ ananɪrɪnɪ. Amɪpí́ Gorɪxo mepa epaxɪ́ wɪ́ mɪmónɪŋagɪ́ nánɪ́ oyá́ dɪŋɪ́ tɪnɪ́ epaxɪ́rɪnɪ.” uráná ²⁸ Pɪtao re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ai, none negɪ́

amípi ríxa píní níwíarímí joxí ríxídímeariñwíni.” uríagi 29-30 Jisaso re uríñinigíni, “Nepa searariñni. Ámá giyí giyí nioní dñí níníkwíroro xwíyíá nioní nání yayí seainariñpí wá urímero ení éfáyí xexírímeáyoraní, xínáiwamíraní, xegí niaíwíyoraní, xegí aníraní, xegí aiwá omíñíraní, píní níwíarímí níxídírínáyí, síní mípé xwíáyo nñwíaríná xexírímeá imónfáyí xínáíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xínáíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xegí aní imónfáyí xegí aiwá omíñí imónfáyí wíwaníñyí píní wíaríáyo seáyí émí múronínfáríní. E nerí aí nioní níxídaríñagífa xeaníñí ení níwímeanfáríní. Ayí ení aní ríwéná imónínfáyo dñí nñyímíñí tígíáyí nimóníro ñweapírífaríní. ³¹ E nerí aiwí ámá ‘Xwéoníríní.’ níríro xámí xámí imónarígíáyí niperíná surímá yáripírífaríní. Agwí ríná surímá ñweagíáyí niperíná xámíñfáyo múropírífaríní.” uríñinigíni.

Ámí yumí “Nínípikipírífaríní.” uríñí náníríní.

³² Awa ófáyo nuro aní yoí Jerusaremí nání nñyíríná wíepísaríñowa Jisaso aríki aní apímí nání nñyírí xámí umeaaríñagi nñwíniñro ududí níníro ámá Jisasomí xídarígíáyí wí ení ayá síwí uroaríñagi o ámí xegí wíepísaríñí wé wúkaú síkwí waú awamí ná dámíní e nímíaurí ámí xíomí wa wípíríápi nání áwaní nurírí ³³ re uríñinigíni, “None Jerusaremí nání nñyírane rémóáná ámá imóníñáoní re níkeaáripírífaríní. Ámá wo nioní nání míyí uráná apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí ñwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa tñí nioní xwíríxí nínímero xwíyíá nínímeáñro ‘Sa joxíníríní.’ níníro nípíkímoaníro wauyowamí míní nñwípírífaríní. ³⁴ Míní nñwíáná awa ríperírí niro reañwí núríro iwaní nearo nñnífásáná nípíkípírífaríní. Nínípíkíro aiwí síá wíyau wíyí óráná ámí wíápínímeámífaríní.” uríñinigíni.

Jono tñí Jemiso tñí yariñí wígípi náníríní.

³⁵ Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñí xogwáo Jono tñí añwí e nuri Jisasomí re urígísisixíni, “Nearéwapíyariñoxíni, yawawí pí pí nání yariñí síwíyí joxí ananí nñyeaírífaríní?” uríagi ³⁶ o re uríñinigíni, “Nioní pí eaiimí nñraríñí?” uríagi ³⁷ awáú yawawí ení áminá imóníwinígnírí wíepísaríñí wífa yawawí símaníwíyóníñí yeáyí yeaurínírxínírí re urígísisixíni, “Joxí idáná ámináoxí nimónírí meníweañáná ámá nñí símaníwíyóníñí yeáyí rurínáná yawawí joxíyá wéyo míní míní oníweápiyínírí síñwí yeanníríréraní?” uríagi aiwí ³⁸ Jisaso re uríñinigíni, “Awagwí yariñí niarígípi nání nñjía mimónípa nerí

nání yariñf niariñi.” nuriri ewayf xwiyfá áamá wa xfomi pikiprfá enagi nání áwanf nurirfná yariñf re wiñiniginí, “Awagwí iniigf sixf nioni nímfwá ananí nípaxf imónipisfíraní? Iniigf waxfyo nioni xémfápi awagwí ení ananí xepaxf imónipisfíraní?” yariñf wíáná ³⁹ awaú re urigfisixiní, “Ananirini. Yawawi nepaxfíriní.” urfagfi o re uriniginí, “Iniigf nioni nímfwá awagwí ení nípisfíriní. Iniigf waxf nioni xémfápi awagwí ení xepisfíriní. ⁴⁰ E nerí aiwí ‘Woxí rfmí dání ñweaí. Woxí rfmí dání ñweaí.’ wí earipaxonimani. Gorixo xewaninjo earipaxfíriní. Xfo wimónarñf goxi goxi ‘Jisasomi miní miní ñweápiyí.’ earipaxfíriní.” urarfná ⁴¹ wiepisariñf wé wúkaú wfa Jemiso tñí xogwáo Jono tñí e urariñagfi arfá nñwiro wikf dñf nñwiiwiro yarfná ⁴² Jisaso “Nioni tññf añwi re bfpoyí.” nuriri re uriniginí, “Émáfyá áminá meñweagfáwa seáyí e nimóniro wigf ámayo ayá mirimixf peayf wianarigfáriní. ⁴³ E nerí aiwí awa yarigfápa axfpi mimónipaní. Go go segf rárónñf nimónirfnáyf wfóyfnéyá omñf seañarñjo nimóniri arírá seaíwñiginí. ⁴⁴ Go go xámi xiráónñf imónfoxí xínáínñf nimóniri áamá nñyoní sanf urápi méirixiní. ⁴⁵ Nioni ení áamá imóniñáoní aí áamá sanf nírápi ríriní nání weapiñáonimani. Áamá nñní nání nupeirí gwfnñf roayíróimiginiri weapiñáriní.” uriniginí.

Sñwí supárinñf Batimiasomi nanf imixinñf nánirini.

⁴⁶ Jisaso wiepisariñowa tñní nawíní sní Jerusaremí nání nñyiro añf áwñn e bimi xegf yof Jeriko nñremoro ríxa añf apimí wiárf múroanro yarfná áamá sñwí supárinñf wo —O omñf mepaxo enagi nání of manfpá tñní nñweámáná nñgwí nání tñní aiwá nání tñní rixñf urariñorini. Xano xegf yof Timiasorini. Xfo xegf yof Batimiasorini. O of manfpá tñní nñwearfná arfá wíyf re wiñiniginí. ⁴⁷ “Nasareti dññf Jisaso daiwo pwarini.” rariñagfa arfá e nñwiri rfaiwá enf tñní re rayiniginí, “Jisasoxi, rarfawé mixf ináyf Depitoyáoxiní, wá nñwianeí.” urariñagi ⁴⁸ áamá wí mixf rfa tññf nuriro “Ríxa pñní wiárei.” urfagfa aiwí arfkí wíní enf tñní rfaiwá re rayiniginí, “Rarfawé mixf ináyf Depitoyáoxiní, wá nñwianeí.” urayarñagi ⁴⁹ Jisaso xegf pwarñje nñrómáná re riniginí, “Omí rfaiwá urfpoyí.” urfagi ayf omí rfaiwá nuriro re urigfawixiní, “O wiárf nñmúroariniri ayá sfwf miriropaní. Joxí nání rfaiwá rírarini. Ríxa Wiápnimeai.” uráná ⁵⁰ iyfá nípániri ñweañf nípíri emí nñmómí nñwiápnimeámí nurí Jisasomí wímeááná ⁵¹ o re uriniginí, “Nioni pí simí nání nñrarinini?” urfagi sñwí supárinjo re uriniginí, “Nearéwapiyariñoxiní, nioni ríxa

sijwí oaním+niri ríraríjini.” uríagi ⁵² o re uríjínigini, “Joxi dínj nínikwírori nání díxí sijwí ríxa nanj anjini. Díxí anj uí.” uráná re enjínigini. Ámí ríxa sijwí noxoari naníríná óf e dání Jisasomí ríwíyo númí ujínigini.

11

Jerusaremíyo nírémoríná míxí ináyí rémoarígíápa rémoj nánirini.

¹⁻² Jerusaremí tínjí anjwí e nírémoríná anj onímíá biaú xegí yoí rípiáúriní. Betípassi tíni Betani tíni apiaúriní. Anj apiaúyí díwí xegí yoí Oripipá tínjí e nírémero Jisaso xegí wiepísaríjnyí waúmí re uowáríjínigini, “Awagwí anj dayo ikwíroníjípimí nání nuri ríxa nírémori dogí sípíkí wo áamá wí sını seáyí e éf mĩjwearígífo gwí yuráríjĩjagí sijwí níwíníríná níkweari nímeámí bĩpiyí. ³ Áamá wí ‘Pí nání ikweaaríjini?’ yaríjĩ e eaiánáyí, re urípiyí, ‘Yegí Ámínáo dogí romí seáyí e níxenjewari uní nání ikweaaríjwií. Ríxa níxenjewari nímeámí numáná ámí re wírenapíjĩjoi.’ urípiyí.” uowáráná ⁴ awaú nuri áamá wíyoyá anj íwí e dogí sípíkí wo gwí níyurárínimáná óf e rojagí níwíniri ikweaaríná ⁵ áamá wí dae rogíáyí yaríjĩ re wigíawixini, “Awagwí pí nání dogí o ikweaaríjini?” uríagíá ⁶ awaú Jisaso “Re urípiyí.” uríjĩpí axíjĩ uráná ayí xe oíkweápiyíniri sijwí wíníagíá ⁷ awaú dogí sípíkí Jisaso tínjí e níméra níbiri níwárímáná Jisaso seáyí e éf xenjewani nání wigí iyíá seáyí e ikwíaráná o seáyí e níxenjewari nímeámí waríná ⁸ áamá obaxí wí enjíná míxí ináyowamí yayí wianíro nání wigí iyíá nípirayiro óf e ikwianjwí neapára warígíápa axíjĩ wigí iyíá óf e ikwianjwí neapára waríná wí ófpa tínjí e írimíjĩ náníjĩjĩ ikwianjwí nídoro óf e ikwianjwí neapára waríná ⁹ Jisaso áwini e enjáná xámí warígíáyí tíni ríwíyo warígíáyí tíni ríaiwá re níra ugíawixini, “Goríxomí seáyí e oumeaneyí. Áamá Ámíná Goríxo uowárénapíjagí baríjĩ ro oyá dínj tíni seáyí e imóníwínigini. ¹⁰ Aríowa míxí ináyí Depitoyá xwioxíyo njweaagíápa xwioxí nene njweanfá nání nímogá baríjĩpí Goríxoyá dínj tíni seáyí e imóníwínigini. Anjnamí seáyí e imóníjomi seáyí e oumeaneyí.” níra ugíawixini.

Íkíá pikí winamí ramíxíjĩ nánirini.

¹¹ Ríxa Jerusaremí nírémero Jisaso anj rídíyowá yarígíiwámí nípáwiri wáf ikwíroníjĩ e dání weníjĩ amí amí nemerí ríxa sía óraríjagí níwíniri xegí wiepísaríjĩ wé wúkaú síkwí waú tíni nawíni anj yoí Betani nání nuro sá wegíá ¹² wíápi tíni níwíápfínimeámí Betani píní níwíarímí

nuríńńa Jisaso agwí wíagí ¹³ weníńńi éyí wíńńíńńigíńńi. Íkńńa yof pikíyí ríńńińńi wína, íwí iníńńina jńamí jńina rońńagí nńwíńńíńńi sogwí nńńi pńńa emíńńíńńi añwí e nurí weníńńi éyí wíńńíńńigíńńi. Ná mńwé íwíńńi inarńńagí nńwíńńíńńi xegí ná wearńńńńa sńńi mimńńńńagí nńńi ná mńwenńagí nńwíńńíńńi ¹⁴ wiepńsarńńowa arńńa egńe dńńi íkńńanamí re urńńíńńigíńńi, “Íkńńa rńńaxńńi, áńńa wí sogwí mńdanńpa epńńńa nńńi ná mńwepa sa añńi re éńńíxńńi.” urarńńa wiepńsarńńowa arńńa wigńawixńńi.

Ańńi rídíyowá yaríńńwámí dńńi mńxí urowarapńńi nńńińńi.

¹⁵ Jerusareńńi nńrémoro añńi rídíyowá yaríńńwámí nńpáwiro Jisaso re eńńíńńigíńńi. Áńńa añńi iwámí íńńmí bń inaríńńgíńńi mńxńńdámí wíowarńńi áńńa nńgwí seníńńi ninayiro taríńńgíńńi yńńa íkwianńwí mńmńwíarńńi erí áńńa inńi xawíówí rídíyowá nńńi bń inaríńńgíńńi yńńi íkwianńwí éńńi nńweareríńńapí mńmńwíarńńi erí ¹⁶ áńńa sańńi amípí xwanńwí níkwńńńmí añńi iwámí áwńńńmí añwí e imńńńńe xemoaríńńgíńńi pńńí wíaikímí wíńńi eńńíńńigíńńi. ¹⁷ E nemána iwamńńo nńrėwapńyirńńa mńńińńi nńrorńńi re urńńíńńigíńńi, “Re mńrńńńpa rení, ‘Ańńi Gorńńxonńyáiwá nńńi re rńńpńńńarńńi, ‘Áńńa gwí wńńi wńńi nńńi Gorńńxomńi xwńńyńńa urńńpńńńa nńńi oyá añńiwarńńi.’ rńńpńńńarńńi.’ mńrńńńpa rení? E nńrńńńńi aiwí soyńńé íwí meaaríńńgíńńi yaríńńgíńńi axńńpńńńińńi nero nńńi añńi riwá íwí meaaríńńgíńńi yńńa añńińńi ímńńńńi.” urńńíńńigíńńi.

¹⁸ Apaxńńpńńińńi ímńńńgíńńi xwėowá tńńi nńwí ikaxńńi eńńińńińńi mewegńńa tńńi áńńa wí “Jisaso e neararńńi. E neararńńi.” rarńńagńńa arńńa nńwíro áńńa yńńi ó xwńńyńńa urėwapńyarńńińńi nńńi rńńa dńńi nńpńńkńńńi nńńi Jisasomńńi xńńdípńńńińńi wáyńńi nero íńńmí omńi pńńkianńi nńńi mekaxńńi nńmėra ugńńawixńńi. ¹⁹ Sńńa ayńńi ayo sńńa órarńńa ó wiepńsarńńowa tńńi Jerusareńńi pńńi nńwíarńńmí nńro añńi wíyo sá weagńńarńńi.

Píkńńa yńńewearńńagí wńńíńńgíńńi nńńińńi.

²⁰ Jisaso wiepńsarńńowa tńńi sá wegńńa wńńapí tńńi nńwíapńńńmearo Jerusareńńi nńńi nuríńńa weníńńi éńńi wńńíńńgíńńi wíxńńi. Íkńńa píkńńa mńkńńi aí tńńi rńńa yeáyńńi yarıńńagí nńwíńńi ²¹ Pitao Jisaso agńńa éńńi nńńi dńńi wńńińńagí mńńińńi sńńa neńńńi re urńńíńńigíńńi, “Aí, nearėwapńyarńńoxńńi, íkńńa píkńńa joxńńi agńńa ramńńxarıńńa rńńa yńńeweanarńńińńi.” urńńagí ²² ó “Emńńmńi nńńi eápa awa ení epaxńńńi.” nńyáiwíńńi nńńi re urńńíńńigíńńi, “Soyńńé ení Gorńńxomńi dńńi nńwíkńńńa úpoyńńi. ²³ Nńńińńi nepa seararńńińńi. Áńńa gńńińńi gńńińńi ‘Dńńwí rńńa nńńa rawńńrawáyó opńńerńńi.’ rńńi dńńi ná bńńi morńńi xńńo rńńińńi

'Xixeni imón+n̄n̄jōi.' yaiwiri nerínáyí, Gorixoyá d̄n̄j̄ t̄n̄i xixeni en̄n̄jōi. ²⁴ Ayínán̄i soyíné wox̄i wox̄i Gorixom̄i yar̄n̄j̄ n̄iwir̄n̄á 'Nion̄i re emfár̄n̄i.' ur̄iro om̄i d̄n̄j̄ w̄kw̄r̄oro 'Gorixoyá d̄n̄j̄ t̄n̄i xixeni imón+n̄fár̄n̄i.' yaiwiro nerínáyí, oyá d̄n̄j̄ t̄n̄i xixeni imón+n̄fár̄n̄i. ²⁵ Soyíné wox̄i wox̄i éf̄ n̄r̄oro Gorixom̄i yar̄n̄j̄ n̄iwir̄n̄áyí, ámá wí sip̄i seaikár̄áyí wik̄i m̄wón̄ipa nero yokwar̄im̄í w̄iír̄ix̄in̄i. E nerínáyí, seḡí ápo an̄n̄am̄i n̄wean̄o sip̄i soyíné wim̄+x̄ápi nán̄i en̄i yokwar̄im̄í seaiin̄fár̄n̄i. ²⁶ E mepa nerínáyí, an̄n̄am̄i n̄wean̄o soyíné man̄j̄ p̄r̄í wiaíkiḡápi nán̄i yokwar̄im̄í seaiin̄faman̄i." ur̄n̄j̄n̄iḡin̄i.

"Nén̄í t̄n̄j̄ox̄i imón̄ei." go r̄ir̄n̄jōi?" ur̄iḡá nán̄ir̄in̄i.

²⁷ R̄ixa Jerusarem̄i n̄irémoro Jisaso an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡiíwám̄i ín̄im̄i an̄j̄ emear̄n̄á apax̄ipán̄j̄ imón̄iḡá xwéowa t̄n̄i n̄w̄ íkax̄í eán̄n̄j̄pi meweḡáwa t̄n̄i Judaȳ mebaowa t̄n̄i om̄i n̄w̄imearo ²⁸ re ur̄iḡawix̄in̄i, "Aga go r̄ir̄fagi ámá an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄n̄j̄wáiwá riwám̄i b̄f̄ inar̄iḡáyo m̄x̄dám̄í éin̄iḡin̄i? D̄n̄j̄ goyá t̄n̄i e éin̄iḡin̄i?" ur̄faḡá ²⁹ Jisaso re ur̄n̄j̄n̄iḡin̄i, "Nion̄i en̄i yar̄n̄j̄ b̄i oseaim̄in̄i. Soyíné nion̄iyápi áwan̄j̄ n̄iránáyí, nion̄i en̄i 'E éir̄ix̄in̄i.' n̄ir̄n̄jō nán̄i anan̄i áwan̄j̄ sear̄im̄f̄in̄i." nur̄ir̄i ³⁰ re ur̄n̄j̄n̄iḡin̄i, "Yar̄n̄j̄ nion̄iyá r̄ip̄ir̄in̄i. Jono waȳ n̄ineameaia wago an̄n̄am̄i n̄wean̄oyá d̄n̄j̄ t̄n̄i waȳ n̄ineameaia waḡran̄i? X̄f̄oyá d̄n̄j̄ t̄n̄i yaḡran̄i? Nion̄iyá api nán̄i xám̄i áwan̄j̄ n̄ir̄ipoyi." uráná ³¹ wiwan̄n̄j̄owa d̄n̄j̄ n̄imoro ín̄im̄i yar̄n̄j̄ re niga uḡawix̄in̄i, "None 'Jono Gorix̄o d̄n̄j̄ uk̄ikayon̄aḡi yaḡr̄in̄i.' áwan̄j̄ e nur̄iranénáyí o re near̄in̄n̄jōi, 'Pí nán̄i Jono searaḡip̄i nán̄i m̄kw̄ropa néra uḡawix̄in̄i?' near̄in̄n̄jōi." n̄ir̄in̄iro ³² ám̄i ín̄im̄i re r̄in̄iḡawix̄in̄i, "None 'Jono xeḡí d̄n̄j̄ t̄n̄i yaḡr̄in̄i.' uran̄iréw̄in̄i? Oweoi. Ámá sip̄fá re ep̄roȳf̄ eḡfáyí iwan̄j̄ neaeap̄r̄ix̄in̄i." n̄ir̄in̄iro —Judaȳ n̄n̄i Jono nán̄i "Gorixoyá w̄fá rókiamoaḡi wor̄fan̄i?" yaiwiar̄iḡá en̄aḡi nán̄i "Api en̄i xixeni ur̄ipax̄í mimón̄n̄i." n̄ir̄in̄iro ámá iwan̄j̄ neaeap̄r̄ix̄in̄ir̄i wáȳf̄ nero nán̄i áwan̄j̄ mur̄f̄ ³³ re ur̄iḡawix̄in̄i, "Oweoi, none maj̄fár̄in̄i." ur̄faḡá Jisaso "Nion̄i en̄i 'Jox̄i e éir̄ix̄in̄i.' n̄ir̄n̄jō nán̄i áwan̄j̄ wí n̄isear̄im̄iméin̄i." ur̄n̄j̄n̄iḡin̄i.

12

Ewaȳf̄ íkax̄í wain̄f̄ om̄n̄j̄f̄ s̄n̄j̄w̄f̄ uw̄in̄iar̄iḡáwa nán̄ir̄in̄i.

¹ Jisaso ewaȳf̄ xw̄iyfá wí n̄w̄ íkax̄í eán̄n̄j̄pi meweḡáwam̄i t̄n̄i Parisiowam̄i t̄n̄i nur̄ir̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡin̄i, "Ámá wo wain̄f̄ urax̄í íw̄fá nur̄ir̄i xw̄fná n̄r̄or̄i wain̄f̄ xeḡí in̄iḡí n̄ip̄r̄fá

nání wainí sogwí xoyíkímí enífa nání sńjáyó óf níríxírí wainí omńjýyo áwínímí aní awí ŋweapírífa nání seáyí émi nímíra nipeyírí néísáná áamá wí sńjwí uwínaxíđípírífa nání re urńjńnigńnń, ‘Wainí sogwí niáf éánáyf bń soyńné segí mearo nionń gí meari emífa nání nionńyá omńjń řípimi ananń sńjwí nńwńnipírífáranń?’ nurímń aní wíyo ememńnńrń nání nurń nńŋweáísáná ² wainí ríxa niáf enáná xegí omńjń wíiarígífa womń re uowárńjńnigńnń, ‘Joxń nionńyá wainí omńjýyo nání nurń inígí wainí awa nionń nání nimíxírń iwajífa niáńrífapń nuráńyauń.’ uowárńagi o nurń ³ omńjýyo rémóáná awa re egíawixńnń. ífa nńxero wé neáfásáná anńpáomń uowárígíawixńnń. ⁴ Anńpáomń uowárńagifa nání omńjń xiáwo ámń xegí omńjń wíiarígífa ámń womń uowáráná awa re egíawixńnń. Omń xegí mńjýyo mńjń roro sńpí wikárńro wíagifa ⁵ omńjń xiáwo ámń wo uowáráná omń nńpńkiro tńagifa o ámń wamń uowáráná wíyo iwanńńń nearo wárńro wíyo nńpńkiro tńro néfasáná enáná ⁶ ámń wo xegí xewaxo đńjń sńxń uyńŋo sńń enagi omń nuowárńrńná re rńjńnigńnń, ‘“Gí íwo enagi nání sńpí wí mńwimíxńpa nero arífa wípíráoń.” nímónarńń.’ rńf aiwń ⁷ xewaxo rémóáná wainí omńjń sńjwí uwńniarígífáwa re rńnigíawixńnń, ‘Íwń ro xanoyá đńjń tńŋo enagi nání omńjń řípń nńń negípń meaanńwá nání opńkianeyń.’ nńrńńro ⁸ omń ífa nńxero nńpńkiro omńjýyo bńanńrńwámńńń moaigíawixńnń.” Jisaso ewayń xwńyífa apń nurńń ⁹ re urńjńnigńnń, “Omńjń xiáwo omńjń sńjwí uwńniarígífáwamń pí winńŋo? O nńbńrń awamń xwńrńfa níkíxerń ámń sńjń wa sńjwí uwńnipírífa nání wárńńŋoń.” nurńń ¹⁰ re urńjńnigńnń, “Ewayń xwńyífa Bńkwńyo eánńjń řípń enń ífa mńropa egífáranń? ‘Sńŋá anń mńrarígífáwa sńŋá awíaxń nání pńfa nerńná wo “Sńpírńń.” nńrńro emń mófo nání Gorńxo “Sńŋá o tńń xámń nńtńrńńáyń anń enń neánńrń nanń imónńńŋoń.” nńrńń sńŋá o nńmeari táná anń enń neánńrń nanń imónńŋńrńń. ¹¹ Gorńxo e éf enagi nání nene sńjwí nńwńńrńná aga nanń imónńŋagi wńnarńŋwárńń.’ E eánńjńřpń soyńné ífa mńropa egífáranń?” urńagi ¹² awa “None nání đńjń nńneaiawirń ewayń xwńyífa apń rńfa neararńńń?” nńyaiwiro ríxa ífa oxńraneyńńrń éfáyf áamá sńpńfa Jisasomń arífa wianńro nání o tńŋ e epńroyń egífa nání wáyń nero nání omń pńń nńwíarńmń ugíawixńnń.

Nígwń émányo takisń nání wíarígífa nánńrńń.

¹³ Awa nuro ínímń re rńnigíawixńnń, “Omń pasánńjń nurńrane yapń re uréwapńyanńwńń, ‘Nígwń nání takisń émányf nearáparígífapń sńń mńń wianńrėwńń? Mńń mńwńpa yanńrėwńń?’ uranńwńń. O ‘Oweoń, sńń mńń mńwńpa époyń.’ ránáyf, wauyowa omń ífa nńxero gwń

yipíráoi. E mĩrĩpa neri ‘Oyi, seyĩné mĩni nĩwirĩná apáni yariŋoi.’ ránáyí, áamá sipfáyí ámi arfá bi mĩwĩ nero pĩni wiáripĩráoi.” nĩrĩniro Parisi wa tĩni mĩxĩ ináyí Xeroto tĩni nĩkumĩxinĩro emearĩgá wa tĩni xwĩyá apĩ tĩni pasániŋĩ uraniro náni Jisaso tĩŋĩ e urowáráná ¹⁴ awa omĩ nĩwĩmearo weyĩ numearĩro re urĩgáawixĩni, “Nearéwapĩyariŋoxĩni, nĩnearéwapĩyirĩná nepáni nearéwapĩyariŋoxĩrĩni. Áamá ámináowayá siŋwĩyo dánĩ aĩ xwĩyá ámi xegĩ bi mĩrĩ axĩpĩni rarĩŋoxĩrĩni. Sipĩ rĩrĩ naŋĩ rĩrĩ yariŋĩmani. Xwĩyá Gorĩxoyáni xixeni nearéwapĩyariŋĩrĩni.” nurĩrĩ yariŋĩ re wigáawixĩni, “Émáiyá mĩxĩ ináyí Sisaoyĩ rĩniŋomĩ takisĩ náni nĩgwĩ mĩni wiarĩŋwápi sini mĩni wiayanĩréwĩni? Pĩni wiáranĩréwĩni? ¹⁵ Sini anani mĩni wianĩréwĩni? Mĩni mĩwĩpa yanĩréwĩni?” urĩagá aiwĩ o “Yapĩ nĩréwapĩyanĩro rĩnĩrarĩŋoi?” nĩyaiwiri re urĩŋĩnigĩni, “Soyĩné pí náni yapĩ pasániŋĩ níwapĩyariŋoi? Émáiyá monĩ bi siŋwĩ wĩnani nĩmeámi bípoyĩ.” nurĩrĩ ¹⁶ rĩxa nĩmeámi báná o re urĩŋĩnigĩni, “Nĩgwĩ rĩpimĩ yoĩ goyá tĩni sĩmĩmanĩ goyá tĩni ŋweani?” urĩagi awa re urĩgáawixĩni, “Émáiyá mĩxĩ ináyí Sisaoyá ŋweani.” urĩagá ¹⁷ o re urĩŋĩnigĩni, “Sisaoyá sĩmĩmanĩ ŋweanagĩ náni ayĩ oyárinĩ. Ayĩnani mĩni wĩrĩxinĩ.” nurĩrĩ áamá Gorĩxo xewanĩŋonĩŋĩ imĩxinĩ enagĩ náni omĩ dĩŋĩ owĩkwĩrópoyĩnĩrĩ ámi re urĩŋĩnigĩni, “Amĩpĩ Gorĩxoyániŋĩ imónĩŋĩpĩ Gorĩxomĩ enĩ mĩni wĩrĩxinĩ.” uráná awa ududĩ ayá wĩ winĩŋĩnigĩni.

“Áamá ámi wiápfĩnĩmeapĩrĩfárinĩ.” urĩŋĩ nánĩrĩni.

¹⁸ Áamá Judayĩ wa Sajusiya rĩniŋĩ wa — Sajusiowa re rarĩgáawa, “Áamá nĩpémáná enánáyĩ wĩ nĩwiápfĩnĩmeapaxĩmani.” rarĩgáawarinĩ. Awa nĩbĩro Jisasomĩ nĩwĩmearo ¹⁹ mĩŋĩ nĩrore re urĩgáawixĩni, “Nearéwapĩyariŋoxĩni, Moseso enĩná nene náni ŋwĩ ikaxĩ bi re nĩrĩrĩ rĩwamĩŋĩ eanĩrĩni, ‘Áamá wo sini niaĩwĩ memea péanáyĩ xegĩ apĩxĩ sini ŋweanánáyĩ péomĩ xexĩrĩmeáowa wo niaĩwĩ wiemeainĩ náni anĩ meáwĩnigĩni.’ e nĩrĩrĩ eanĩrĩni.” nurĩmáná ²⁰ ewayĩ xwĩyá rĩpĩ urĩgáawixĩni, “Xexĩrĩmeáowa wé wĩúmĩ dánĩ waú enáná wo apĩxĩ wĩ nĩmearĩ niaĩwĩ memea péanáyĩ ²¹ ámi xexĩrĩmeáowa wo anĩmĩ nĩmearĩ o enĩ niaĩwĩ memea péanáyĩ ²² xexĩrĩmeáowa ámi wo awaú egĩpa axĩpĩ neri ²³ nowani enĩ e nera nuro niaĩwĩ wĩ memea nĩpémáná enánáyĩ apĩxĩ enĩ penĩnigĩni.” Ewayĩ xwĩyá Jisasomĩ e nurĩro yariŋĩ re wigáawixĩni, “Rĩwéná áamá pegá nĩnĩyĩ wiápfĩnĩmeááná xexĩrĩmeá wé wĩúmĩ dánĩ waú awa enĩ nĩwiápfĩnĩmearĩná

apixí axími meagfáwa enagi nání apixí go go meanagi winanfárfani?” yaríñf e wíaná ²⁴ Jisaso re uríñnigíni, “Soyíné xwíyá Goríxoyá Bíkwyo eáníñfpi nání nífá mimónipa ero ení sixí eáníñf Goríxoyápi nání ení nífá mimónipa ero nero nání xwíyá wasíwá raríñoi. ²⁵ Pegfáyf níwiápfñimearóná ámi meánípfrámani. Aníñajf aníñami ñweáwa imónigfápa axípi e ñweapfráriní. ²⁶ E nírirí aiwí segí dñf ‘Pegfáyf ámi wiápfñimeapaxfmani.’ yaiwiarígfáyf nání xwíyá bí osearímíni.” nuríri re uríñnigíni, “Pegfáyf ámi níwiápfñimeapfráriní. Xwíyá enína Moseso íkfá onímiánána rfá mñf ápiáwí wearíñagi winíñfpi nání Bíkwyo níriníri eáníñfpi síní ía míropa regfawixíni? Moseso rfá apimí síñwí wináná xegí xiáwowa Ebírfamo tñf Aisako tñf Jekopo tñf awa pegfámi enána aiwí omí Goríxo re uríñnigíni, ‘Nioní díxí ráwowa Ebírfamo tñf Aisako tñf Jekopo tñf awayá Nwíá imóníñáoníriní.’ E urfagi nání awa pegfáwa aiwí wigí dñf síní síñf imóníñagfá nání Goríxo ‘Awayá Nwíáoníriní.’ rípafríni. ²⁷ O ámá xfómí dñf níwíkwíroro péfá aí ayf síní wigí Nwíáoríni. Ámá xfómí dñf míwíkwíró pegfá tñf síní síñf ñweagfá tñf aiwí wigí Nwíáomaní. Soyíné dñf aga wasíwá moaríñoi.” uríñnigíni.

“Nwí ikaxí gfmíni gípi seáyí e imóníni?” urígfá náníriní.

²⁸ Nwí ikaxí eáníñfpi mewegfá wo níbirí Jisaso Sajusiowa tñf xwíyá xímíxímí níníro ríñaríñagfá níwiníri Jisaso ríxa píraníñf ureñwípearíñagi arfá níwirí yaríñf re winíñnigíni, “Nwí ikaxí eáníñf níyoní gfmíni gípi seáyí e imóníni?” yaríñf e wíagi ²⁹ Jisaso re uríñnigíni, “Goríxoyá ñwí ikaxí eáníñf seáyí e imóníñfpi rípiríni, ‘Isíreríyíné arfá époyí. Negí Áminá Goríxo ná woní oníriní. ³⁰ Goríxomí dñf sixí nuyirína onímiápi onímiápi muyipa époyí. Dñf sixí uyiroyo dñf wíkwíroro ení neáníro xdíro éfríxíni.’ Nwí ikaxí seáyí e imóníñfpi apíriní. ³¹ Ámi axípi níriníri eáníñf bí rípiríni, ‘Ámá aní nemeírfá síñwí winaríñfíyí nání wará díxí nání dñf sípí siaríñfpa axípi dñf sípí wiríriní.’ Ámi bí eáníñfpi apíriní. Goríxoyá ñwí ikaxí níriníri eáníñfíyí rípiáúmí wí seáyí e mimóníni.” urfagi ³² ñwí ikaxí eáníñfpi mewenjo re uríñnigíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, neparíni. Joxí xíxení mñf nírorí re ríini, ‘Goríxo ná woní oníriní. Axípi óníñf wo mimóníni. ³³ Goríxomí dñf sixí nuyirína dñf sixí uyiroyo dñf wíkwíroro ení neáníro xdíro eríini. Ámá aní nemeírfá síñwí winaríñfíyí nání wará díxí nání dñf sípí siaríñfpa axípi dñf sípí

wiríni.’ Joxi xixeni e ríni. Ámá Gorixo nání sipisipí bí mání noní ríá níkeaárónáraní, bí níníro rídiyowá níyáírónáraní, nerínáyí naní yarígá aiwí ámá Gorixoyá ŋwí ikaxí apiaúmi xídarígáyí seáyí e imónini.” uríagi³⁴ Jisaso ŋwí ikaxí mewenjo díní píráníŋí nímori naní e urarínagi aríá níwirí re uríniginí, “Joxi díní síní e nímóá nurínáyí nioní nání díní níníkwírorí Gorixo xwioxíyo míméámí nerí neameŋweaníe nání páwipaxí imóniríni.” uríagi ámi ríwíyo ámá níní ayá urarínagi nání wí yaríní ámi bí owimíníri míbipa egíawixíni.

“Kiraiso níáwí goyáoríni?” uríní nániríni.

³⁵ O síní Judayíyá aní sipisipí rídiyowá yarígíwámí dání nuréwapíyíríná ámá e epíroyí egíáyo yaríní re winíniginí, “Ŋwí ikaxí eáníŋípi mewegíáwa pí nání re rarígíáríni, ‘Ámá nene yeáyí neayimíxemeaníá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání níwiaroríná sa xiáwo míxí ináyí Depitoyáo imóníníáríni.’ pí nání rarígíáríni? ³⁶ Depito Gorixoyá kwíyí tíní nírirí ríwamíní nearíná ámá yeáyí neayimíxemeaníá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroní nání re nírirí eaníríni, ‘Gorixo gí Ámínáomi re uríniginí, “Joxi wé náumíni níŋwearí síŋwí naníri ŋweanáná míxí sianíro bíáyo xopírírí ríwiimíáríni.” uríniginí.’ ³⁷ Depito ríwamíní api nírirí nearíná aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroní nání ‘Gí Ámínáoyí ríagi nání aríge nerí sa xegí xewaxo imónini?” uríagi ámá e epíroyí egíáyí xegí xwíyíá aríá níwiróná yayí winíniginí.

“Ŋwí ikaxí mewegíáwayarígíápa mepani.” uríní nániríni.

³⁸ O síní nuréwapíyíríná re nura uníniginí, “Ŋwí ikaxí eáníŋípi mewegíáwa yarígíápi mepa éríxíni. Awa ámá weyí oneamépoyíníri rapírapí sepíá níyínímí aní emero ámá yayí ‘Ámínáoxíní onearípoyíníri awí eánarígíe aní emero ³⁹ rotú aníyo nípáwirínáraní, aiwá imíxarígíe níŋwearínáraní, símí símí e ŋwearo ⁴⁰ apíxí aníwamí amípi níní íwí urápaníro nání ero ámá aríá egíe dání Gorixomí xwíyíá rírímí níwiríná aníní níwia uro yarígíápi seyíné mepa éríxíni. Ríwéná Gorixo ámá níyoní mí ómómíxímí neríná awa xwíyíá xwé meárínípríáríni.” uríniginí.

Apíxí aní wí nígwí tínípi nániríni.

⁴¹ O síní aní rídiyowá yarígíwámí ínímí aní neríná nuri Gorixo nání nígwí tayarígíe oríwámíni e éf níŋweámáná ámá obaxí ní múroayíróná nígwí tarínagíá níwíníri nígwí xwé tígíáyí xwé tarínagíá níwíníísáná winíniginí. ⁴² Apíxí aní uyípeayí wí omí ní múrorí moní

ríá nɨ́ǰ biau tǰagi nɨwɨnɨmána ⁴³ xegǰ wiepɨsarɨŋowami “Eɨnɨ.” nurɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Nionɨ nepa seararɨŋɨnɨ. Apɨxǰ anǰ amɨpɨ mayǰ rɨ Gorɨxo nánɨ nɨgwǰ onɨmiá ná biauɨnɨ tǰǰ aiwɨ áamá nǰnɨ tǰáyo seáyɨ e imónɨnɨ. ⁴⁴ Áamá nɨgwǰ xwé tǰáyǰ ná sɨnɨ nɨwenǰáná obaxǰ tarɨŋagǰa aiwɨ apɨxǰ rɨyǰ mayǰ enagɨ aiwɨ xegǰ nɨgwǰ aiwá nánɨ bǰ epaxǰpɨ nǰnɨ tɨŋot.” urɨŋɨnigɨnɨ.

13

“Anǰ rɨdɨyowá yarɨgǰíwá pɨneapǰrǰárɨnɨ.” urɨŋǰ nánɨrɨnɨ.

¹ Jisaso anǰ rɨdɨyowá yarɨgǰíwámɨ pǰnɨ nɨwiárɨmɨ warǰná xegǰ wiepɨsarɨŋowa wo re urɨŋɨnigɨnɨ, “Nearéwapɨyarɨŋoxɨnɨ, anǰ awiaxǰ ikwǰrónɨrɨ sǰŋá nanǰ nɨŋweaxa urɨ enǰ eyǰ sɨŋwǰ wɨnei.” urána ² o re urɨŋɨnigɨnɨ, “Anǰ xwé tɨyǰ sɨŋwǰ rɨwɨnɨŋɨnɨ? Rǰwéná sǰŋá kɨkírónɨŋǰ rɨpɨyǰ womɨ seáyɨ e ikwiárɨnɨnǰámánɨ. Nǰnɨ nɨkwierómioanǰárɨnɨ.” nurɨmɨ ugǰawixɨnɨ.

Xeanɨŋǰ xámɨ wɨmeanǰápɨ nánɨ urɨŋǰ nánɨrɨnɨ.

³ O dǰwǰ mɨŋǰ Oripɨyɨ rɨnɨŋǰyɨ nɨŋwearɨ anǰ rɨdɨyowá yarɨgǰá pǰnɨ nɨwiárɨmɨ yapǰámɨnɨ wenɨŋǰ nero ŋweanǰáná wiepɨsarɨŋǰ Pitao tǰnɨ Jemiso tǰnɨ Jono tǰnɨ Adɨruo tǰnɨ wigǰpɨ ⁴ yarɨŋǰ re wigǰawixɨnɨ, “Joxɨ ‘Sǰŋá womɨ seáyɨ e ikwiárɨnǰámánɨ. Nɨkwierónowinǰárɨnɨ.’ nearǰǰpɨ gíná imónɨnǰárɨnɨ? Sɨŋwǰ ayo nɨwɨnɨrane ‘Rɨxa nimónɨnɨ anǰwɨ ayorǰánɨ?’ yaiwianǰwá nánɨ pɨ ekɨyɨŋǰ neainɨnǰárɨnɨ? Ekɨyɨŋǰ neainɨnǰápɨ nánɨ áwanǰ neareɨ.” urǰagǰa ⁵ o áwanǰ nurɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Áamá wɨ yapǰ searéwapɨyanɨro epǰrǰǰa enagɨ nánɨ dɨŋǰ íá nɨxɨrɨro éfɨrɨxɨnɨ. ⁶ Áamá obaxǰ wo wo nɨbayiro yoǰ nionɨyá nɨrɨnɨro yapǰ re searéwapɨyanɨro epǰrǰárɨnɨ, ‘Yeáyǰ seayimɨxemeámǰa nánɨ arǰowayá xwǰǰa pɨaxǰyɨo dánɨ iwiaronǰáonɨrɨnɨ.’ searéwapɨyanɨro éáná áamá obaxǰ ‘Nepaxɨnɨ.’ nɨyaiwiro xenwǰyɨo xǰdɨpǰrǰárɨnɨ. Ayɨnánɨ nionɨ seararɨŋápɨ dɨŋǰ íá nɨxɨrɨro éfɨrɨxɨnɨ. ⁷ Seyǰné ‘Anǰ ayo mɨxǰ inarɨŋot.’ ránáyǰ, xwɨyǰǰa imɨŋǰ ‘Anǰ wúmɨ mɨxǰ inarɨŋot.’ rɨnɨméánáyǰ, wáyǰ mepanɨ. Mɨxǰ ayǰ xámɨ niga nurɨ aiwɨ sǰá yoparǰ Jisasonɨ weapɨmǰáyɨ sɨnɨrɨnɨ. ⁸ Áamá gwǰ wǰrɨ nɨwiápǰnɨmearo wɨnɨyǰ tǰnɨ mɨxǰ inɨro ero mɨxǰ ináyǰ wɨ nɨwiápǰnɨmearo wɨ tǰnɨ mɨxǰ inɨro ero anǰ wɨyǰ wɨyo pobonǰ eri anǰ wámɨ agwǰ nánɨ ikeamónɨro yarɨŋagɨ nɨwɨnɨrǰná dɨŋǰ re yaiwipǰrǰǰa nánɨ ‘Rǰwéná xwé enǰa nánɨ iwamǰó rɨyǰ rɨyarɨnɨ?’ yaiwipǰrǰǰa nánɨ seararɨŋɨnɨ. Apɨxǰ niaíwǰ nɨxɨrɨrǰná dɨŋǰ re yaiwiarɨgǰǰa ‘Rǰwéná rɨnɨŋǰ xwé nimɨnɨrɨ nánɨ iwamǰó rɨnɨarɨnɨ?’ yaiwiarɨgǰǰa soyǰné enɨ nionɨ rarɨŋápɨ nɨwɨnɨrǰná re yaiwǰrɨxɨnɨ, ‘Rǰwéná xeanɨŋǰ

xwé neaímeanfárfani?’ yaiwífríxini. ⁹ Nioni rfwímini nímamopfríxini nioni seararíñápi símímini tiro awíníñf ñwearo éfríxini. Seyíné nioni níxídaríñagfa nání áamá wí pírí owiaikianeyiníro fá níseaxero negí Judayíyá opisí aníyo seawáiro rotú aní neneýáyo dání iwaní seamépero epírfáriní. Mixí ináyí tñní gapímaní tñní ayíyá síñwíyo dání ení níseaurárimáná xwírxí seamepírfá enagí aiwí nioni nání siní urífríxini. ¹⁰ Xwíyíyá nioni nání yayí seinaríñfpi áamá gwí wírí wírí nñní arfá wigíámí enáná ámí weapímífarini. ¹¹ Ayí fá níseaxero opisí aníyo seawáraná ayá sfwí nísearorí ‘Píne aríre uraníréwini?’ míyaiwipa éfríxini. Íná Goríxo pí pí nání searííyí ananí kwíyí oyápimí dání urípírfáriní. ¹² Xexírímeá wo níwiápínímearí xexírímeáomí opíkípoyníri fá níxerí opisí aníyo wáriní xanowa ení wigí niaíwí opíkípoyníri fá níxero opisí aníyo wáiro niaíwíyí ení xaníyaúmí opíkípoyníri wáiro epírfáriní. ¹³ Seyíné yoí nioniyá níro xídaríñagfa nání wikí níseaóníro símí tñní seaipírfáriní. E seaipírfá enagí aiwí gíyí gíyíné ení neáníro nioni níxídíro aníñf díñf níkwíroro nerífnáyí, sfá yoparí nioni ámí bímfáyi Goríxo ananí yeáyí seayimíxemeanfáriní.

Ámá wo ñwíá imóníñe xórórí enííná nání uríñf nánirini.

¹⁴ “Seyíné áamá sípí seaikárinjo ñwíá imóníñe xórórí nerí xwírfá ikíxéagí níwínífnáyí áamá Judia píropenísíyo ñweagíyáí dfwí tññf e nání éf yífríxini. Ámá gíyí xwíyíyá rípi fá roarígíyáí díñf píraníñf mófríxini. ¹⁵ Ámá gíyí gíyí aní waiwíyo nípeýiro seáyíminí míríníñiwámí níñwearo ‘Sípí neaikárinjo ríxa ñwíá imóníñe xwírfá ikíxéfrini.’ rínaríñagfa arfá níwirífnáyí níwiápínímeámáná amípi ínímí aní míríníñiwámí wenípi meaaníro nání mípáwipa sa dfwí tññf e nání aníñí éf yífríxini. ¹⁶ Ámá aiwá omíñíyo yarígíyáí ení arfá e níwirífnáyí ámí iyíá meaaníro nání aní e nání mupa sa dfwíyo nání éf yífríxini. ¹⁷ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tñní siní niaíwí amíñf narígííwa tñní aníñí éf upaxí meñagí nání aweyí. Aríge aníñí dfwíyo nání éf yipírfárfani? ¹⁸ Aníñí éf mupaxí neaimónínígníri Goríxomí ríxíñf re urífríxini, ‘Íná imíñf mírípa éwínígní.’ urífríxini. ¹⁹ Goríxo xwíá imíxíri anína imíxíri ení e dání áamá xeaníñf nímoğa bagfa aiwí sípí seaikárinjo ñwíá imóníñe xwírfá ikíxéáná xeaníñf ríá tññf seaikárinífarini. Xeaníñf íná imónínífápi tñní ámí wí xíxeni imóníníá meníni. ²⁰ Goríxo ‘Xeaníñf apí aníñí pñní owíarini.’ míyaiwipa nerífnáyí áamá nñní míñweapaxíriní. Ámá xfo eyíroaríñíyí nání díñf nímorí

nání 'Xeaníñí apí aníñí anípá oimóníñí.' yaiwiníá enjagí nání apaxí mé píñí wiáríñíáríñí. ²¹ Xeaníñí apí seaímeááná ámá wí 'Ámá yeáyí neayimíxemeaníá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníto jííwo ñweaní.' ránáyíraní, 'Riwo ñweaní.' ránáyíraní, aríá míwipa éfríxíñí. ²² Wí epaxí enjánáyí, ámá Goríxo eyíroáríñíyo yapí wíwapíyaníro neríñá nepa mimónípa nero aí 'Aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníáoníríñí.' nurímáná emímí ero ayá ríwamónípaxí imóníñípí ero epírfáríñí. Wí nepa mimónípa nero aí 'Goríxoyá wíá rókiamoaríñíáoníríñí.' uríro emímí ero ayá ríwamónípaxípí ero epírfáríñí. ²³ Amípí ríwéná imóníñíapí nání ríxa áwaní searfagí yapí seaíwapíyipírfíxíñíñí nání dñíñí nímoro éfríxíñí.

Ámá imóníño aníñami dání weapíñíapí náníríñí.

²⁴ Xeaníñí apí nípíñí ríxa níseaímeámáná enjáná sogwí sía yinírí emá wíá mónípa erí ²⁵ síñí aníñami dání exweánowirí amípí ení eáníñí aníñami eníyí úpíyinírí nemáná enjáná ²⁶ ámá imóníñíáoní ení neánírí agwíyo dání wíá nókía weaparíñagí nanípírfáríñí. ²⁷ Nanáná aníñají ámá Goríxo eyíroáríñí xwíá rírímí nírímíñí aní gímí ñweagíáyo wirímeaemepírfí urowárímíáríñí." uríñínigíñí.

Ewayí ikaxí ikíá pikí náníríñí.

²⁸ E nuríríñá ewayí xwíyíá rípí uríñínigíñí, "Íkíá pikíyí ríñíñíyí rení síñí neáníro míñí ináná 'Xwiogwí ríxaríñí?' yaiwiarígíáríñí. ²⁹ Pikíyíñíñí xwiogwíná nání nífíá imónípírfí yaríñípa xwíyíá nioní ekiyíñí nání searfáyí ríxa imónaríñagí níwíníríñáyí dñíñí re yaiwírfíxíñí, 'Jisaso ríxa níweapírí nání ríyaríñí? Ríxa aní íwí éñíñí rónapíñí.' yaiwírfíxíñí. ³⁰ Nepa seararíñíñí. Ámá gwí axí rírí síñí anípá mimónípa enjáná nioní searfápí wí suríamá mimónípa nerí nípíñí xíxeni imóníñíáríñí. ³¹ Xwíá tñí aníña tñí anípá imóníñí enjagí aiwí xwíyíá nioníyá wí suríamá imóníñíámani.

Jisaso weapíñíáyi nání ámá nñí wo nífíá mimóníñí.

³² Nioní ámí gíní gíná níweapímíá náníyí ámá nñí aiwí wo nífíá mimóníñí. Aníñají aiwí nioní aiwí majíá imóníñwíñí. Sa gí áponí nífíáríñí. ³³ Ayíñání dñíñí píráníñí nímoro ñweárfíxíñí. Nioní gíní gíná níweapímíá nání seyíné majíá imóníñagíá nání xwayí nanírí ñweárfíxíñí." nurírí ³⁴ re uríñínigíñí, "Nioní níweapímíá náníyí réníñí imóníñí. Ámá wo aní wímí uríñímíñíñí nuríñá xínáíwáníñí omíñí wíiarígíáwa o omí 'Nioní úáná omíñí joxí níiaríñípí píráníñí níírfíxíñí.' nura uñínigíñí. E neríñá womí 'Aníñí

‘wí e awí roariŋoxi xwayí naniri awí rórixini.’ uriŋo enjipi ³⁵ soyíné axípi érixini. O ‘Anj xiáwo gín gíná binirfeniŋoi?’ niyaiwiri ‘Síápi tñi binirfeniŋoi? Áríwegíyo binirfeniŋoi? Karíkarí ríaiwá raríná binirfeniŋoi? Wíá móniŋími binirfeniŋoi?’ niyaiwia nurí majíá nimóniri nání ³⁶⁻³⁷ o nioni sá wejáná nímeanigini aninj xwayí naniri awí roariŋípa niyínéni eni nioni weapíma nání píraninj diŋí nímoro ŋweárixini. Seyíné eni maiwí níkaríga waríŋagá sŋwí seaniŋigini nání searariŋini.” uriŋinigini.

14

Jisaso nání mixí megíá nánirini.

¹ Ríxa sía wíyau óráná sía eníná anjŋajo Judayo múronj nání bisíkerfá yisí mayí iwamíó narígíayi —Eníná sía ayi Judayo Isipiýí mixí ináyo fá xenwirárixáná Goríxo niaíwí xámíŋí nñi opíkíminiri anjŋají oyáo urowárixí aiwi Judayí Goríxo ŋwí ikaxí urípi tñi xixeni neri bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxiro nñiro sipisipí nípikiro ówaníyo ragí xópé yárfá enagi nání anjŋajo ayo múronjigini. Ayínáni xwiogwí o o pwéáná Judayí Goríxo enjipi nání diŋí mwinípa enigini nípikiro sipisipí nípikiro bisíkerfá yisí mayí úrapí nimíxiro narígíarini. Ríxa sía wíyau óráná sía anjŋajo Judayo múronj nání bisíkerfá yisí mayí iwamíó narígíayi imónífa enáná apaxípaninj imónigíá xwéowa tñi ŋwí ikaxí eániŋipi mewegíáwa tñi awa Jisasomi arige ínimí fá nixiriro pikianiréwiniro ínimí mekaxí número ² re ríniŋíawixini, “Sía ayimi áma nñi aiwá imixanro epíroyí egíayimi ayí mixí épímixamoanigini nípikiro éwanigini.” ríniŋíawixini.

Apixí wí omi werixí wiwayimojí nánirini.

³ Jisaso ámi anj yó Betani nání nurí Saimono peyiýí imónagoyá anjyo niŋwearí aiwá raríná apixí wí werixí diŋí nanj eariŋj síxí wá —Síxí awá nígwí aga xwé roŋíwáriní. Awá nímeámi níbirí fá nóxayimíxiri Jisasomi mñíyo iwayímóáná ⁴ wa wikí diŋí níwíaiwiro re ríniŋíawixini, “Í pí nání werixí nígwí xwé roŋípi xwirfá ikixearini? ⁵ Nene werixí api nígwí nání bí neri sŋwiríyí, nígwí K300 seáyí e nímearene áma uyípeayíyo arírá níwirane mñi wípaxíriní.” nriŋiro ími mixí uraríná ⁶ Jisaso re uriŋinigini, “Xe oeni. Pí nání ayá wí urariŋoi? Í nanj niarini. ⁷ Áma uyípeayí sini seyíné tñi aninj ŋweapírfá enagi nání gín gíná ‘Ayo arírá owianeyi?’ nriŋírá anani arírá wípaxíriní. E neri aiwi nioni seyíné tñi

nawíní aníñfí re ñweámfámani. ⁸ Í 'Arige nerfíná Jisasomí arírá wimfárfani?' níyáiwirí xwáripáyo nítipfíri enagí nání aníñfíní xámí gí waráyo xópé niáraríní. ⁹ Nepa seararíñíní. Xwíá rírí nírimíní amí gímí xwíyífá nioní nání yayí seainaríñfí wáf nemero nurímerfíná apíxí rí nioní weríxí dñfí nanfí eaaríñfí rípi níwayimófpí nání ení repíyí wíáná 'Jisasomí apíxí wí e iyí reñínigíní?' yáiwipfírfáriní." uríñínigíní.

Judasó míyí uríñfí náníríní.

¹⁰ Jisasoyá wiepísaríñfí wo, Isíkarioti dájf Judasoyí ríníño apaxfípáníñfí imónígífá xwéowamí Jisaso nání míyí urímínírí nuri níwimeari ¹¹ míyí uráná awa yayí nero apaxfí mé re urígíawixíní, "Nígwí siapanfíwíní." uríagífá Judaso nuri Jisaso xegfípi ñweáage awa ananí fá xirípírfé síñwí wínárimínírí omí síñwí wínaxídimenínigíní.

Aiwá Anfínajf Múronfíyi nání nígífá náníríní.

¹² Bisfkerfá yisí mayí iwamíó narígííná ríxa anfínajo Judayo sfá ayimí múronfí nání dñfí mopfíri nání sipísipí miá píkíaríná xegfí wiepísaríñjowa Jisasomí re urígíawixíní, "Ge nurane aiwá anfínajo neamúronfíyi nání rfá yeaaríñwápí joxí tñní nawíní nanfípi ríyamí yáranfíwíní?" uríagífá ¹³ o wiepísaríñfíyí waúmí nurowárirí re uríñínigíní, "Jerusaremí nání nuri anfíyo áwínímí ámá wo inígí síxí níxírímí waríñagí órórf nínrónáyí númí úisixíní. ¹⁴ Númí nuri anfí o páwíiwámí awagwí ení nípáwiri anfí xiáwomí yaríñfí re wíisixíní, 'Yearéwapíyaríño re ríñínigíní, "Gf wiepísaríñjowa tñní aiwá Anfínajo Neamúronfíyi nání nínríná anfí awawá gíwámí dání naniréwíní?" ríñínigíní.' uráná ¹⁵ o anfí awawá seáyímí ikwíróñíñfíwá ikwianwí nñní ríxa píraníñfí imíxáriníñfíwá síwá eainíñoí. E eafáná awagwí e aiwá none nání ríyamí éisixíní." uríagí ¹⁶ awaú nípeyearí anfípímí nání nuri Jisaso uríípa xíxení neri aiwá Anfínajo Múronfíyi nání ríyamí egfíisixíní.

¹⁷ Sfápi tñní Jisaso tñní wiepísaríñfí wé wúkaú síkwí waú tñní awaú aiwá ríyamí éfíe nání nuro ¹⁸ anfíyo nípáwiro níñwearo aiwá nínróná Jisaso re uríñínigíní, "Nepa seararíñíní. Aiwá naríñwá rone woxí nioní nání míyí nurírfíní." uríagí ¹⁹ awa ayá sípí wíagí wo wo re urayígíawixíní, "Nionímaní. Nionímaní." urayaríná ²⁰ o re uríñínigíní, "Wé wúkaú síkwí waú egfíoyíné woxíríní. Soyíné nioní tñní múyo eagwianaríñwáone woxíríní. ²¹ Woxí xwíyífá Goríxoyá ámá imóníñáoní nání ríwamíñfí nírinírí eáníñfípi tñní xíxení nírfíní. Ámá imóníñáoní nání míyí uríoxíyí sfá wíyi joxí majfá rórínfá

enḡaḡi nání awei! Xínáí omí mǎxírǐpa nerí sǐḡwírǐyí, nanḡ ímónímǐnrǐ enḡrǐnǐ.” urǐḡnǐḡnǐ.

“Rǐpǐ ḡf warárǐnǐ.” urǐḡf nánǐrǐnǐ.

²² Sǐnǐ aiwá nǐnróná o bisfkerfá bǐ nǐmearǐ Gorǐxomǐ apǐ nánǐ yayf nǐwimáná kwǐkwǐrǐmǐf nerǐ yanḡ nǐwia nurfńá re urǐḡnǐḡnǐ, “Nǐrǐpǐpoyǐ. Rǐpǐ ḡf warárǐnǐ.” nurǐmáná ²³ wainf inǐḡf kapǐxǐ wá nǐmearǐ Gorǐxomǐ yayf nǐwirǐ awamǐ mǐnǐ wíaná nowanǐ nǐḡa warfńá ²⁴ re urǐḡnǐḡnǐ, “Wainf rǐpǐyí ḡf ragǐrǐnǐ. Nionǐ ámá nǐnǐ nánǐ nǐpǐkíaná ragf nionǐyá xwǐfáyo pwarǐḡaḡi nǐwǐnrǐńá soyfńé re yaiwǐpǐrfǐrǐnǐ, ‘Xwǐyǐfá sǐḡf “Nionǐ nǐperǐḡfǐmǐ dánǐ yeáyf seayimǐxemeámfǐrǐnǐ.” réroárǐḡyǐf neparǐnǐ.’ yaiwǐpǐrfǐrǐnǐ. ²⁵ Nepa seararǐḡnǐ, ‘Nionǐ inǐḡf wainf ámǐ wǐ mǐnǐ néra nútsáná Gorǐxo rǐxa xwǐoxfyo mǐmeámf nerǐ seamenḡweanfe ḡweanǐáná ámǐ sǐḡf nǐmǐfǐrǐnǐ.’ seararǐḡnǐ.” nurǐrǐ ²⁶ sonḡ bǐ nǐrǐmowa nǐpeyearo dǐwf Oripǐyo nánǐ ugǐawǐxǐnǐ.

“Pitaoxǐ rǐfwǐ nǐmorfǐnǐ.” urǐḡf nánǐrǐnǐ.

²⁷ Jisaso re urǐḡnǐḡnǐ, “Ewayf xwǐyǐfá nǐrǐnrǐ eánǐḡf rǐpǐ arfá nǐpoyǐ, ‘Gorǐxo sǐpǐsǐpǐf mearǐḡomǐ pǐkioreawaráná sǐpǐsǐpǐf nǐnǐ wǐwǐnǐ umiamonǐḡot.’ E nǐrǐnrǐ eánǐḡfǐpǐ tfńǐ xǐxenǐ soyfńé wáyf nero nionǐnǐ niepǐsamopǐráot. ²⁸ E nerǐ aiwǐ nionǐ Gorǐxoyá dǐḡf tfńǐ nǐwiápǐnǐmeámáná Garǐrǐ pǐropenǐsfyo xámǐ seameámfǐrǐnǐ.” urǐḡaḡi aiwǐ ²⁹ Pitaó re urǐḡnǐḡnǐ, “Ámá nǐnǐ siepǐsamopǐrǐ aiwǐ nionǐ wǐ e emǐméinǐ.” urǐḡaḡi ³⁰ Jisaso re urǐḡnǐḡnǐ, “Nepa rǐrarǐḡnǐ. Sfá rǐyimǐ karfkarf sǐnǐ rǐaiwá biaú mǐrǐpa enǐáná jǐwanǐḡoxǐ biaú bǐ re rayǐrfǐnǐ, ‘Jisaso tfńǐ nǐkumǐxǐnrǐ emearǐḡá wonǐmanǐ.’ biaú bǐ rayǐrfǐnǐ.” urǐḡaḡi aiwǐ ³¹ Pitaó arfki re urǐḡnǐḡnǐ, “Wa nionǐ tfńǐ nawǐnǐ nǐyeapǐkirǐ aiwǐ nionǐ wǐ ‘Jisaso nánǐ majfǐonǐrǐnǐ.’ rǐmǐméinǐ.” urarǐńá wiepǐsarǐḡf wǐfa enǐ axǐpǐ rǐḡfawǐxǐnǐ.

Ojǐkwǐfyo dánǐ Gorǐxomǐ rǐxǐḡf urǐḡf nánǐrǐnǐ.

³² Awa ojǐkwǐf yoǐ Gesemaniyo nǐrémore Jisaso wiepǐsarǐḡowamǐ re urǐḡnǐḡnǐ, “Nionǐ Gorǐxomǐ yarǐḡf wǐmǐ nánǐ yimǐ soyfńé re ḡweápoyǐ.” nurǐrǐ ³³ Pitaomǐ tfńǐ Jemisomǐ tfńǐ Jonomǐ tfńǐ nǐwirǐmeámǐ nurfńá ayá sfwf nurorǐ dǐḡf rǐfá uxearǐḡaḡi ³⁴ re urǐḡnǐḡnǐ, “Dǐḡf rǐfá nǐxearǐḡaḡi nánǐ rǐxa nǐpepaxǐ niarǐnǐ. Soyfńé re xwayf nanǐro ḡweápoyǐ.” nurǐmǐ ³⁵ jǐfamǐnǐ e onǐmǐápǐ nurǐ mǐḡf xwǐfáyo nǐkwǐrorǐ Gorǐxomǐ yarǐḡf nǐwirǐńá imónǐpaxǐ enǐánáyf awa mǐnǐpǐkǐ wǐarf onǐmúrǐpoyǐnrǐ Gorǐxomǐ re urǐḡnǐḡnǐ, ³⁶ “ḡf ápe, joxǐ ananǐ mepaxǐ wǐ mimónǐnǐ.

Nipikianiro yarıgá iniğf yíkf yarınınıñ imónıñf rıpı ananı emi nımamorıréini? Nionı yarınf nısiri aiwi gđ dıñf xđdımeini. Dixf dıñf pí pí yaiwıyđ nırxđdımını.” Gorıxomi e nurımi ³⁷ nıbirı wenıñf éyđ wınınıñıni. Awa sa wenagfa nıwınırı Pitaomi re urınıñıni, “Saimonoxı sá rıwenıni? Wenıñf nero onımiápi mınıweapaxf rıseaimónarını? ³⁸ Obo nıbirı yapđ seaıwapıyınıñıni. Sınwđ nanrı nınıwearo Gorıxomi rıxınđ urıpoyı. Dıñf tını ananı ‘Jisasomi pí pí wımeáyđ xđdanıwını.’ nıyaiwıro aiwi segđ wará nanı ayá nırxınıñıro nanı éf seainınıñı.” nurımi ³⁹ nurı Gorıxomi yarınđ wıđpi axıđpı ámi nıwımána ⁴⁰ ámi nıbirı awa wıgđ sınwđ sıpıxıpıxı winarınagı nanı sá órówapınagfa nıwınırı xwıyá bı murıagfa nıwınırı ámi Gorıxomi yarınđ wımınırı nurı nınıweanısaná ⁴¹ nıbirı re urınıñıni, “Sını sá riwoyđné rıweñı? Kikiđa rıyarınıñı? Rıxarını. Áma imónınıñıni pasá nıána fıwđ yarıgáawa ía nıxepıri rıxa agwırını. ⁴² Wıáđınımeápoyı. Rıxa owaneyı. Pasá nino rıxa iwo barını.” urınıñıni.

Jisasomi pasá umenđ nánırını.

⁴³ Sını e urarına re enıñıni. Wiepısarınđ wé wúkaú sıkwđ waú imónıgáawa Judaso apaxıpánıñf imónıgáa xwéowami tını nıwđ ikaxđ eánıñđpı mewegáawami tını Judayđ mebaowami tını mıyđ urána awa wıgđ áma iwanđ tını kirá tını ía xırıgáawami awı nearo Judaso tını Jisaso tını e nanı wıreñapána awa nıbıro Jisaso wiepısarınđ wıami urarına wımeagfawıxını. ⁴⁴ Jisasomi nıwımearoná Judaso óf e nuróna re urıđpa, “Nionı pasánıñf numerı omı kıyđ nımıaúnırına sımımajónıñf re seaiarınıni, ‘O Jisasonıni.’ Omı soyđné ía nıxırıro nımıra úpoyı.” Óf e nuróna e urıđpa ⁴⁵ rıxa Jisasomi nıwımearına re enıñıni. Anıwı e nurı “Nearéwapıyarınıñıni” nurırı kıyđ miaúnınıñıni. ⁴⁶ Kıyđ miaúnána omı mırđ nuro ía xırıgáfawıxını. ⁴⁷ Ía xırarına áma Jisasoýa xıo tını rogá wo kirá arerıxyo wérónıñđpı nımıxearı áma Jisasomi ía xırarıgáa womı —O apaxıpánıñf imónıñf seáyđ e imónınıñı xınáınıñf nımónırı omıñf wıarınıñıni. Omı mınđ orómınırı éyđ pırf nımoyđkırı arıa mınđ nıwıwıđpıearı mamówarınıñıni. ⁴⁸ E éána Jisaso mıxđ bıawami re urınıñıni, “Soyđné áma fıwđ yarıgáayo ía xıranıro nanı mıxđ nımónımı warıgáapa nionı enı ía nıxıranıro nanı mıxđ nımónımı rıbarınıñı? ⁴⁹ Sıa ayđ ayımı anđ rıdıyowá yarıgđwámi sınanı nımónırı searéwapıyarına soýđné wı ía mınıxırarıgáfawıxını. Pı nanı? Ayđ pđné Gorıxoyá nionı nanı nırınırı eánıñđpı xıxenı imónını nanı yarınıñı.” urarına ⁵⁰ wiepısarınđ nowanı omı

nɪwɪepɪsamoárɪmɪ ugɫawixɪnɪ. ⁵¹ Awa nɪwɪepɪsamoárɪmɪ úáná nɪáíwɫ sɪkɪŋɫ Jisasomɪ xɫdarɪŋɫ wo rapɪrapɫ apɫá wɛŋɫnɪ xopɪxopɫ nɪrónɪmɪ nɪbɪrɪ Jisaso tɫŋɫ e axɫ e rónapáná mɪxɫ bɫáyɫ omɪ ɫá xɪranɪro éfáyɫ ⁵² rapɪrapɫ ú nɪpɪrɪpɛárɪmɪ aikɫ mayo éf unɪnɪgɪnɪ.

Árɫwɪyɪmɪ Jisasomɪ xwɪrɪxɫ umegɫá nánɪrɪnɪ.

⁵³ Mɪxɫ bɫáyɫ Jisasomɪ nɪmeámɪ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo tɫŋɫ e nánɪ nuro e wáráná apaxɫpánɪŋɫ imónɪgɫá xwéowa tɫnɪ Judayɫ mebáowa tɫnɪ ŋwɫ ikaxɫ eánɪŋɫpɪ mewegɫáwa tɫnɪ awɪ eánarɫná ⁵⁴ Pitao Jisasomɪ mɪxɫ bɫáyɫ nɪmeáa warɫná ná rɫwɫyo númɪ nurɪ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋoyá ákɪŋáyɪo nɪpáwirɫ porisowa tɫnɪ nɪŋweámáná rɫá imónarɫná ⁵⁵ apaxɫpánɪŋɫ imónɪgɫá xwéowa tɫnɪ xwɪrɪxɫ mearɪgɫá nowanɪ tɫnɪ awa ámá sɪŋwɫ ɫwɫ wɪnarogɫá wɪ xwɪyɫá Jisasomɪ ananɪ nɪpɪkɪpaxɫ imónɪŋɫ bɪ orɫpoyɪnɪrɪ nero aiwɪ Jisasomɪ pɪkɪpaxɫ bɪ mɪrarɪŋagɫá nɪwɪnɪro ŋweanɫáná ⁵⁶ ámá obaxɫ omɪ nuxekwɫmoayɪro aiwɪ axɫpɪnɪ mɪrɫ bɪ bɪ nɪra nurɫná ⁵⁷ ámá wɪ éf nɪroro Jisasomɪnɪ yapɫ nuxekwɫmoro re urɪgɫawixɪnɪ, ⁵⁸ “Nene o re rarɪŋagɫ arɫá wɪŋwanɪgɪnɪ, ‘Nionɪ anɫ rɪdɪyowá yarɪgɫá rɪwá, ámá wé tɫnɪ mɪrɪgɫá rɪwá nɪpɪneámáná sɫá wɪyáú wɪyɪ óráná ámɪ wɪwá, wé tɫnɪ mɪmɪrɪpa egɫá wɪwá mɪrɪmɫárɪnɪ.’ rarɪŋagɫ wɪŋwanɪgɪnɪ.” urarɪŋagɫá aiwɪ ⁵⁹ xwɪyɫá apɪ aɪ axɫpɪnɪ mɪrɫ bɪ bɪ nɪra warɪŋagɫá nɪwɪnɪro ⁶⁰ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo nɪwɪápɪnɪmeámɪ anɫwɪ e nɪbɪrɪ Jisasoýá sɫmɫ e nɪrómáná yarɪŋɫ re wɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ayɫ xwɪyɫá ‘Joxɪrɪnɪ.’ rɪxekwɫmoarɪgɫáyɪo xwɪyɫá joxɪyá wɪ enɪ mɪrɪpaxɫ rɪsɪarɪnɪ?” urɫagɫ aiwɪ ⁶¹ Jisaso xwɪyɫá wákwɪpaxɫ aiwɫ kɫkɫmɪ nɪmónɪrɪ xwɪyɫá bɪ murarɪŋagɫ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo yarɪŋɫ ámɪ bɪ nɪwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ nɪáíwɫ Gorɪxoyáoxɪ, nene yeáyɫ neayɪmɪxemearɫa nánɪ arɫowayá xwɫá pɪaxɫyo dánɪ iwɪarɪŋoxɪranɪ?” urɫagɫ ⁶² Jisaso “Nionɪrɪnɪ.” nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá imónɪŋáonɪ Gorɪxo enɫ sɪxɫ eánɪŋoyá wé náúmɪnɪ ŋwearɪ agwɫ tɫnɪ weapɪrɪ yarɪŋagɫ sɪŋwɫ nanɪpɫrɫárɪnɪ.” urɫagɫ ⁶³ apaxɫpánɪŋɫ imónɪŋɫ seáyɫ e imónɪŋo wɪkɫ nɪwónɪrɪ nɪkɪnɪmónɪrɪ xegɫ rapɪrapɫ naxerɪ xwɪrɪxɫ mearɪgɫá wɫámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Sɪŋwɫ ɫwɫ wɪnarogɫáyɫ rɫápɪ nánɪ dɪŋɫ wɪ ikwɫroanɪméwɪnɪ. ⁶⁴ Xewanɪŋo Gorɪxomɪ rɪperɪrɫ umeararɫná soyɫné rɪxa arɫá wɪoɪ. Dɪŋɫ soyɫnéyá pí ‘Oyaneyɪ.’ yaiwɪarɪŋoɪ?” uráná awa “Xwɪyɫá ámɪ bɪ rɪpaxɫ mɪmónɪgoɪ. Rɪxa opɪkɪpoyɪ.” nɪrɫasáná ⁶⁵ wa re egɫawixɪnɪ. Reanɫwɫ úrɪro írɪkwɫ sɪŋwɫyo rɪtɫ nɪyárɪmáná iwanɫ earo re urɪro, “Wɫá rókɪamoarɪŋoxɪnɪ, amɪpɪ ínɪmɪ éfápɪ áwanɫ

ragoxi, iwanj go reaarini? Áwanj nearei.” uriro néfasána anj ridiyowá yarigíwá awí mearoarigfáwami mini wíáná awa eni sfmimanjyo wé upikákwiayigfawixini.

Pitao “O nani majfonirini.” urinj nánirini.

⁶⁶ Pitao, awa anjyo inimi Jisasomi xwirixí mépero iwanj earo yaríná, o mde ákínáyo inimi nweanána apixí apaxfpáninj imóninj seáyí e imóninoyá ominj wíiarigfá wí nibiri ⁶⁷ Pitao ríá imónarinjagi niwiniri sinwí agwí niwinárinjísáná re urinjiginí, “Joxi eni Nasareti dánj Jisaso tñi emearigfáyí woxirini.” urfagi ⁶⁸ Pitao “Oweoi.” nuriri re urinjiginí, “Jixi rarinjipi nani nioni majfáriní.” nurimi niweri fwiyi tñj e éf rojáná ⁶⁹ apixí apiyá axi eni niweri o e roñagi niwiniri ámá e rówapigfáyí tñj e dani omi árixá niwiri re urinjiginí, “Ámá oyf Jisaso tñi nawini emearigfá worini.” urfagi aiwi ⁷⁰ o “Oweoi. Nionimani.” nuriri rojáná ámi rfwíyo ámá e rówapigfáyí re urigfawixini, “Neparini. Joxi awa tñi emearinjoxiní. Joxi Gariri piropenisfyo dánjoxi enagi nani Jisaso tñi emearinjoxiní.” urfagfá aiwi ⁷¹ Pitao sipi ikaxí niriri xwfa e dani re urinjiginí, “Ámá soyfne rarigfo nani majfonirini.” rixa uráná re enjiginí. ⁷² Karfkarí rfaiwá ámi bi rfagi arfá niwiri Jisaso “Sfá riyimi karfkarí siní rfaiwá biaú miripa enána joxi Jisaso nani nioni majfonirini.” biaú bi rayirfíni.” urfipí nani dnj niwiniri yapf urfíyí nani ayá sipi wíagf njwé enjiginí.

15

Jisasomi Pairato tñj e wárigfá nánirini.

¹ Wfá móninjmi apaxfpáninj imónigfá xwéowa tñi Judayf mebáowa tñi njwí ikaxí eáninjipi mewegfáwa tñi awa Judayf xwirixí mearigfá nñn tñn awí neániro xwíyfa nimixárimáná Jisasomi gwí niyiro ni-meámi nuro émayfyá gapimanf Pairatoyf rininjomi mini wíáná ² o Jisasomi yarinj re winjiginí, “Judayfyá mxí ináyoxirani?” Yarinj e wíagf Jisaso “Ayf joxi rarinjini.” uráná ³ apaxfpáninj imónigfá xwéowa omi sfmí tñi uxekwímoarfná ⁴ Pairato ámi Jisasomi yarinj re winjiginí, “Xwíyfa joxiyá wí niwiápfnimeari miripaxf risiarini? Ayf xwíyfa Joxini.’ rixekwímoarigfáyí onimiápi niriro miyarinjoí.” urfagi aiwi ⁵ Jisaso xwíyfa wákwipaxf aiwi ámi pñé bi mirfagi nani Pairato dnj ududf niwiga unjiginí.

Pairato Jisasomi níkweari wáriminiri enjipi nánirini.

⁶ Sťá Anjńajo Judayo Múronjyi imónińáná xwiogwť ayť ayo Judayť nuro wigť gwť ŋweagťá wo nání émáyť gapĩmanomi yarĩńť wíáná o ayť nionĩ nání yayť onĩpoyĩnĩrĩ nĩmĩxearĩ uwáriagťrĩnĩ. ⁷ Íná ámá wo Barabaso yĩ rĩnĩńo —O ámá wa tĩnĩ nĩwiápĩnĩmearo “Wauyowami mĩxť oxťdowáraneyĩ.” nĩrĩnĩro awa tĩnĩ mĩxť nĩnĩróná o ámá womĩ pĩkĩagĩ émáyť omĩ tĩnĩ ámá xťo tĩnĩ nĩroro mĩxť egťáwami tĩnĩ gwť yíagťá nání o íná kĩrapusť anjywo ŋweańorĩnĩ. ⁸ O nání oxť apĩxť nĩnĩ aiwá apĩ nání awĩ eánĩgťáyť émáyť gapĩmanť Pairatomi nuro yarĩńť re wigťawixĩnĩ, “Xwiogwť ayť ayo negť ámá gwť ŋweagťá wo neaiapagťpa ámĩ wo neaiapĩréĩnĩ?” urťagťá ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxťpánĩńť imónĩgťá xwéowa Jisasomi sťpĩ dĩńť nĩwĩaiwĩro nání gwť nĩyĩro nĩmeámĩ nĩbĩro niapáoť.” nĩyaiwĩrĩ re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Segť mĩxť ináyť Jisasoyĩ rĩnĩńo seawárimĩnĩréĩnĩ?” urťagĩ aiwĩ ¹¹ apaxťpánĩńť imónĩgťá xwéowa wťá mónĩńĩmĩ ámá aiwá apĩ nání epĩroyť egťáyo re rĩnárĩméfá nání “Jisaso pĩ enĩńo! O nání yarĩńť mĩwĩpanĩ. Barabaso nání yarĩńť wĩpoyť.” rĩnárĩméfá enagť nání ¹² ayť Pairatomi re urĩgťawixĩnĩ, “Barabaso neawáriĩ.” urťagťá Pairato re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Judayťnéyá mĩxť ináyť urĩgťomĩ pľ emťĩnĩ?” urťagĩ ¹³ ayť xixewĩámť re urĩgťawixĩnĩ, “Íkťáyo yekwĩroárei.” urťagťá ¹⁴ Pairato re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Pĩ řwť éť nání e emťĩnĩ?” urťagť aiwĩ awa xixewĩámť nura nuro “Íkťáyo yekwĩroárei.” urayarĩńagťá ¹⁵ Pairato ayo oyapemĩximĩnĩrĩ nerĩ re enĩnĩgĩnĩ. Barabaso nĩmĩxearĩ nuwárimáná xegť porisowa Jisasomi iwanjť xaiwť nĩmépéfasáná enáná awami re urĩńĩnĩgĩnĩ, “Omĩ nĩmeámĩ nuro íkťáyo yekwĩroárfpoyť.” urĩńĩnĩgĩnĩ.

Omĩ rĩperĩrť umearĩro íkťáyo yekwĩroáriro egťá nánírĩnĩ.

¹⁶ Porisowa Jisasomi nĩmeámĩ gapĩmanoyá anjwámĩ —Anjť yoť ayť Pĩretoriumyĩ rĩnĩńiwámĩrĩnĩ. Anjť iwámĩ nĩpáwĩro wauyť porisť nowamĩnĩ “Eĩnĩ.” nurĩro “Omĩ rĩperĩrť omépeaneyĩ.” nĩrĩnĩro re egťawixĩnĩ. ¹⁷ Rapĩrapť ayťá rĩńť wú mĩxť ináyť yĩnarĩgťá wú nĩmearo omĩ nuyĩrĩro ópťyá enjńĩńť imónĩńť wĩrĩ nĩkťkĩyimáná mĩxť ináyť amĩnanjwńĩńť imónĩńť mĩńťyo dťkĩnarĩgťápa mĩńťyo xaiwť udťkiárĩro nemáná ¹⁸ mĩxť ináyťyo yayť wĩarĩgťápa rĩperĩrť nĩwĩro re urayĩgťawixĩnĩ, “Judayťyá mĩxť ináyoxĩrĩnĩ.” nurayĩrĩná ¹⁹ wegwťá tĩnĩ mĩńťyo iwanjť earo reanwť úrĩro xómĩńť nĩyĩkwĩro mĩńť xwťáyo íkwĩroro nero ²⁰ rĩxa rĩperĩrť numépéfasáná rapĩrapť ayťá rĩńjú nĩwĩrĩro ámĩ xegů nuyĩrĩro íkťáyo yekwĩroáranĩro nání nĩméra nuro ²¹ óť e nurťná ámá obaxť pwarĩgťá womĩ xegť yoť Saimonoyĩ —O anjť yoť Sairini dánjorĩnĩ. Xewaxo yoť Arekĩsadaorĩnĩ.

Xexirímeáo yof Rupasorini. Omi porisowa ía nixero “Jisaso nani íká yoxáf rípa nímeámi wuii.” nuríro ²² Jisasomi nímera nuro dífwi bi Gorígota riniñípimi —Yof mfkí ayí áamá miñí gixweá nánirini. Dífwi apimi níremoro ²³ áamá wa Jisaso riniñí bi mwinípa oeniri marisíníá muríyí riniñí bi iniñí wainíyo niwayimori miní wianíro yaríñagá aí o murápí “Oweoi.” uraná ²⁴ porisowa omi íkáyo níyekwíroáriro xegí rapírapí yaní menaníro sárúyo dani “None go meaniríeníñoi?” níriníro sárú egíawixini.

²⁵ Jisasomi 9:00 a.m. imónaná ríxa sogwí xaíwí anaríná íkáyo níyekwíroáriro ²⁶ áamá nini “O íwí rípi éf nani rípiñaríñoi?” oyaiwípoyniri íká wára nímearo “Judayíyá míxí ináyorini.” níriro ríwamiñí e nearo íkáyo seáyí e nípráuro ²⁷ áamá ámayá amípi íwí píkiórápírigííwaú eni Jisaso tñí e mídimídáni níyekwíroáriro nani ²⁸ ríwamiñí enína Bíkwiyo níriniri eániñí rípi, “O íwí yarígá tñi nawini kumíxígíarini.” riniñípi xixeni imóniñiniginí.

²⁹ Áamá Jisasomi miní miní ní múroayiro ikayíwí numearíro payí níwianiróna miñí kírkírf nímeayiro re rígfawixini, “Re ríñoxíraní? ‘Níwaníñoni aní rídíyowá yarígííwá nípiñearí gí níwini sía wíyáú wíyimi ámi mírimfáriní.’ ríñoxi ³⁰ ení neániri jíwaníñoxi ení níyoárimí wépinei.” urayaríná ³¹ apaxípaníñí imónígfá xwéowa tñi ñwí ikaxí eániñípi mewegíáwa tñi eni ikayíwí numearíro re rígfawixini, “O ení neániri ámayo arírá wiago aí xewaníño arírá minípaxíriní. ³² Áamá yeáyí neayimíxemeaníá nani aríwayá xwíá piaxíyo dani iwíaroní ro Isírerényá míxí ináyí riniñí royí íkáyo seáyí e dani níyoárimí wépiníagí síñwí níwiniñanénáyí, dñí wíkwíroaníwini.” raríná áamá Jisaso tñí e mídimídáni yekwíroárigííwaú eni omi ikayíwí axípi umearígfísisixini.

Jisaso penj nánirini.

³³ Ayí e néra núfasáná enána ríxa 12:00 ikwawedí imónaná re eníginini. Aní níminí sía níyináriní sía níyinárinísaná sía tñi 3:00 dani ámi wíá okiáná re eníginini. ³⁴ Jisaso ríaiwá ení tñi níriní xegí Xibíruyí píné tñi re ríñiniginí, “Eroi, Eroi, rama sabakítani?” níriní aga píné “Gí Goríxoxini! Gí Goríxoxini, pí nani emi ní móini?” urarígfápa Xibíruyí píné tñi e ríagí ³⁵ áamá e rówapígfá wa aríá níwiro re rígfawixini, “Ai! Ríxa Goríxoyá wíá rókiamoagí mípé anínamí peyiño Irajao nani ríaiwá rarini.” níriro ³⁶ áamá wo íríkwí nímeari iniñí wainí níáf yaríñípimi ígfá nearí wegíwá wá tñi ayíñwí níkiroárimáná wegíwáwami nímaxírimáná o bi níriní síñí oeniri nani

seáyi émi niwimixániri re riñiniginí, “Iraijao omi ikíá tñni ení oníñí niyoari nimeámi wepñini aníñami dání weapñinrífeniñoi?” ríagi ³⁷ Jisaso rfaiwá ámi bi ení tñni niri mo diñí niyámiga uníñiní. ³⁸ Diñí niyámiga úaná rapírapí sepiá aní ridiyowá yarígfíwá awawá ñwíá tññmíni epañioáriníñú áwini e axowáriníñiniginí.

³⁹ Porisowayá seáyi e imóniño Jisaso nipearíñá sñmímaníñmíni nrori Jisaso péagi niwñinríñá diñí niyámiga e úagi niwñiníri re riñiniginí, “Ámá royí neparíni. Goríxomi xewaxoríni.” riñiniginí.

⁴⁰ Apíxí wíwa eni Jisaso péaná ná jfami nírómáná sñwí wñnarogíwa wigí yoí ríwaríni. Mariaí —Í aní yoí Magídara dánírini. Í tñni apíxí Mariaíyi riniñí ámi wí —Í Jemiso onaxomi tñni Josesomi tñni xináirini. Í tñni ámi wí Saromíyi riniñí tñnirini. ⁴¹ Íwa Jisaso Gariri pñropenísíyo emearíñá númi nuro arírá wigííwaríni. Ámi obaxí wíwa eni o tñni Gariri dání Jerusaremí aníyo nání bigííwa Jisasomi pñkiaríñá jfami dání sñwí wñnigíawixini.

Jisasomi xwíá weyárigíá nánirini.

⁴² Ríxa sápi tñni sá ayi Sabaríá nání amípí píraníñí imixárarígfáyimi ⁴³ Aramatia dání Josepo —O Judayí meba seáyi e imónigíá worini. O Goríxo xwioxíyo mimeámí nerí píraníñí umenñweaní nání diñí níkiñkayorí weníñí nerí ñweañorini. O masísá míví diñí sixí níñmí émayí gapímaní Pairato tññí e nání nuri éf nírómáná Jisaso piyo nání “Ananí omeámíni?” nuriri yaríñí wíaná ⁴⁴ Pairato Jisaso ríxa ríá péñiniginíri “Porisowami mearíño obini.” niriñí poriso ríxa báná yaríñí re wññiniginí, “Jisaso ríxa rí péñiniginí? Sñni mipepa réñiniginí?” nuriri ⁴⁵ poriso “O ríxa péñiniginí.” ríagi Pairato aríá e niwiri Aramatia dání Josepo Jisaso piyomi xe omeaniri sñwí wññagi ⁴⁶ Josepo nuri rapírapí apíá wení wú bí nerí nimeámi nñbiri piyomi niyoari nimeámi niwepñiniri e nitimáná wigí yarígfíapa xopíxopí níróa numáná xwáripáyo nání nimeámi nuri —Xwáripá ayi sññáyo óf rixáriníñiyirini. Ayimi nitimáná sññá xwé wo mímegwñnárí níméra nípuro óf maníwámi rití neríñá éf ráráriníñiniginí. ⁴⁷ E yaríñá Magídara dání Mariaí tñni Josesomi xinái Mariaíyi riniñí tñni “Jisaso ge típñríreo?” niyaiwiri sñwí wñnaxídigísisixini.

16

Jisaso ámi wiápñimeañí nánirini.

1 Sá wegípaú Sabará ayi ríxa pwéána sápi tñi Saromí tñi awí neániro wápi tñi piyomi waráyo xópé wiaúwanigini iwa werixí diñí naní eaaríñí bí bí nero nitiro 2 sá wegíwa Sadéyo wáa móniñomi niwiápiñimeámi Jisaso xwáa weyárinñe nání nuro ríxa sogwí xemónaparíñagí niremorína 3 wiwaníñiwa re rinigíawixini, “Ámá gowa síñá óf mañwámi pírono mímegwinárfi neaiipírireo?” niriñirína 4 weníñí éfáyí winigíawixini. Síñá aga xwéa aí ríxa mímegwinárfi niníri ófyi síñáni iníñagí niwiníro 5 anwí e nñbro ófyimi nípáwiro weníñí éfáyí winigíawixini. Aníñají wo rapírapí apíá wení sepiá wú niyinimáná daiwo éf nweañagí niwiníro ududí wíagía 6 o re uríñinigíni, “Ududí mepaní. Nioni níjíríni. Sewayíne Nasaretí dájí Jisaso, ikíáyo yekwíroarígíomi síñwí winaníro baríño. Síni re míweníni. Ríxa wiápiñimeáinigíni. Omi tígíe aníá rí imóniñagí winípoi. 7 Ríxa nuro wiepísinjowami tñi Pitaomi tñi ení áwaní re urémeápoi, ‘Jisaso Gariri píropenísíyo nání xámi seameanfáriní. Xewaníño searíñípa xíomí e síñwí winípírfáriní.’ urémeápoi.” uráná 8 iwa nípeyero xwáripáyo píni niwiárimí éf nuróná ení óf ero sírf píkiníro nero wáyí níkaríniro nání ámá wíyo áwaní murí éf ugíawixini.

Jisaso Mariaími síñáni wimóniñí nániríni.

9 Jisaso Sadéyo wáa móniñími ríxa niwiápiñimeámána nuri Magídara dájí Mariaími —Apíxí í Jisaso xámi imíó imí diñí xixéroarígíá wé wíumi dájí waú míxí umáinowáriníriní. Ími xámi síñáni síwá winíagi 10 í nuri ámá Jisaso tñi emeagíáwa o nání diñí sípi níwiri nání ámíxíá yaríñagía níwímeari Jisaso wiápiñimeáfi nání áwaní nuri 11 re uríñinigíni, “O ríxa síñí enagí síñwí winíni.” uríagi awa aríá níwiro aí diñí níwíkwíroro “Nepa neararíni.” míyaiwigíawixini.

Jisaso wiepísiní waúmi wímeañípi nániríni.

12 E nemána enána xegí wiepísiní waú Jerusaremí píni níwiárimí aní wíyo nání warína Jisaso xegí wóniñí nímoníri wímeáagi 13 awaú ení nuri wiepísiní wíami “Jisasomí síñwí winíwí.” uríagí aiwí diñí níwíkwíroro “Nepa neararíñí.” míyaiwigíawixini.

Jisaso wiepísiní wé wúkaú síkwí womí wímeañí nániríni.

14 E nemána enána xegí wiepísinjowa wé wúkaú síkwí wo awí neániro aiwá narína Jisaso síñáni síwá níwiníri awa síni diñí níwíkwíró ero diñí kíkími imóníro yaríñagía nání

míxí nurírí re uríñínigíní, “Ámá nioní níwíápínímearí ámí sñí enagí sñwí nínanímí níbíro áwaní searíáyo aríá níwíro dñí míwíkwíropa pí nání yaríñojí?” nurírí ¹⁵ re uríñínigíní, “Xwíá rírí nírímíní amí amí nemero xwíyíá nioní nání yayí seinaríñípi ámá níyoní áwaní uríméfríxíní. ¹⁶ Ámá gíyí aríá níseairo nioní nání dñí níníkwíroro wayí meáíáyo Goríxo yeáy uyimíxemeaníáríní. E nerí aiwí ámá gíyí nioní nání dñí míníkwírófáyí xwíyíá meárínípífríáríní. ¹⁷ Ámá nioní nání dñí níkwírófáyí wáí nurímeríná Goríxoyá dñíyo dání emímí rípi epífríáríní. Gí yoíyo dání ámá imíó dñí xixéroaríñíyo míxí umáínowáíro píné ámá wíyá majíá aiwí Goríxoyá dñíyo dání wigí pínéyo dání uríro ¹⁸ sidíríyo íá nítamíxíníríná sidíñí níworí aiwí mípé ero iníígfí ayáí iníñípi nínírí aiwí mípé ero ámá símíxíyo wé seáyí e níkwíáríro naní imíxíro epífríáríní.” uríñínigíní.

Jisaso anínamí nání peyíñí náníríní.

¹⁹ E nurímí Jisaso Goríxoyá dñí tñí anínamí nání nípeyíríná ámí o tñí xixení nímonírí nání wé náúmíní éfí ñweañínigíní. Éfí ñweañáná ²⁰ awa nuro Jisasoyá xwíyíá amí amí nurímeróná ámá “Nepa neararíñojí.” yaiwípírí nání emímí ení Ámíná Goríxoyá dñí tñí níwíwapíya wagíáríní.

Xwiyá yáy neainarínj Ruko eanípírini.

Rfwamínj rípí “Xwiyá yáy neainipaxí Ruko eanípíyí” ríninjípírini. O Jisaso wiepísagíyí womani. Judayí eni womani. Émá yí dokítá worini. O Poro tñni Sairaso tñni émá yí aníyo wá nurímeríná wirímeárogíiorini. O gí á má yí eni amípí Jisaso uréwapíyiri eri enípi nání pírániñj níj f á nimóniro dñj wíkwíróríxini rífwamínj rípí eanírini. Xewaníño Jisaso emearíná síñwí míwiniño enjagi nání wiepísínowamí yarínj wirí bík wí Jisaso enípi ñwíráriniñj yó f á rorí nemáná eanírini. Rfwamínj á m í b í “Wá wurímeiaríg f á wa eg f á rini.” ríninjípí eni níriri eanírini.

1-2 Á má obaxí amípí Jisaso xíná í xíríñe dání nene tñj e imóninjípí nání “Rfwamínj oeaaneyí.” níyaiwiro á má iwam f ó dání Jisasomí síñwí wíniro ar f á wiro eg f á yí wá nemeríná “Jisaso e enírini. E enírini.” nura ú f á pi rfwamínj eág f á a iwi ³ nioní eni “ ‘Gí á mináoxí Tiopira-soxí xixeni níj f á imóniri nání rfwamínj awa xá m í eág f á pi nioní f á nírori síñwí wínag f á yo yarínj níwia nurí e nemáná pírániñj dñj neñwiperí rfwamínj nearí joxí nání wíowárenapím f íni.’ E ner f á nañírini.” nimónarini. ⁴ Ayí rípí nání yarínjini. Joxí f á nírori amípí rírewapíyig f á pi aga xixeni níj f á imónir f á nání yarínjini.

Anjínaj wo “Irisabetí Jonoyí riniño xírín f á rini.” urínj nánirini.

⁵ Eníná Judayí míxí iná yí Xerotoyí riniño menjweanáná á má apaxípáninj imónig f á wo, Sekaraiaoyí riniño ñweanírini. O xegí á má yí Abaijaoyárini. O xegí á má yí eníná dání Goríxoyá apaxípáninj imónig f á yí rini. Sekaraiao xegí apíxí yó í Irisabetírini. Í xegí á má yí ar f o Eronoyá yí rini. Í xegí á má yí eni apaxípáninj imónig f á yí rini. ⁶ Ayaú Goríxoyá síñwíyo dání wé róninj eri Goríxo ñwí ikaxí ríri sekaxí ríri eníyo míwíai kí eri neri a í ⁷ Irisabetí r f á i w í ení enjagi nání niaíwí mayíyaú e néra nuri ríxa xweyanj apianj imónig f í rini. ⁸ O xegí á má yí Abaijai rínig f á yí Goríxo nání rídiyowá yaríg f í wámí rídiyowá nero wigí yaríg f á pa yar f á ná x f o tñni eni nawíní nero ⁹ wigí ner f á na yaríg f á pa “None g f m íni go ‘Ñwíáxini.’ ríninj f wámí páwinir f eniño?” níyaiwiro yaríg f á pa e nero Sekaraiao Goríxo nání rídiyowá

yarigfiwami awawa Gorixoyá tñf e “Nwfaxini.” rinihe
 nipawiri rfa awfi dñf eaarñfpi nani oikearñr rípeáána
 10 oxí apixí bñanirwamini rowapigfáyf Gorixomi rixñf
 urarína o awawa Gorixoyá tñf e nipawiri Gorixo nani rfa
 awfi dñf earñfpi nikearína 11 wenñf éyíf winññiginí.
 Anñajf wo rfa sñwñfá wé náumini peyarñfmí dani sñwñf
 nanirí yarñe aí ginánñf nñbñrí rónapñagí sñwñf nñwññrí
 12 óf nerí wáyf ikárñnarína 13 anñajo re urññiginí,
 “Sekaraiaoxini, wáyf mikárñnapani. Dixí niaíwí nani
 yarñf wífpí Gorixo rixa arfa sini. Dixí apixí niaíwí oxí
 wo rixiriyáná joxi yoí Jonoyí wñrñrñxiní. 14 Omí nixiráná
 joxi seáyí e nimónñrí yayf yarína oxí apixí obaxí ení
 yayf epñrñrñni. 15 O Gorixoyá sñwñyo dani áamá áminá
 enñf eánññonñf imónññrñni. O iniñgí wainf mññpa erí
 papíkí yarigfáyf mññpa erí enñrñni. O sini xegí xñnáiyá
 agwñyo enáná Gorixoyá kwíyf ukikayonñrñni. 16 O segí áamá
 Isñrerñyo uráná obaxí arfa nñwiro fñwí yarigfápi rñwñmñni
 nñmamoro Gorixo wigí Ámináomí ámí xñdipñrñrñni. 17 Dixí
 íwo kwíyf Gorixoyápi xegí wñá rókiamoagí Irajjaomí
 ukikayonñáná enñf neánñrñ yagñpñññf Jono axñpñññf e erí
 rñrñ enñrñni. Xewaxowa tññ xanowa tññ piyñá wñrññiro
 áamá uyññí yarigfáyf rñwñmñni nñmamoro wé rónñf imónñro
 éñrñññrñ Jono Gorixoyá Ámináomí xámí umeaññrñni. Dixí
 Isñrerñyf e ero Gorixoyá Ámináomí yeáyf wurññiro epñrñ
 nani oimónñrñ xámí umeaññrñni.” urñagí 18 Sekaraiao
 anññajomí re urñññiginí, “Arñge nerí nioní nñjñá imónñmí
 nñrarñññni? Nioní rixa xweyañññrñni. Gf apixí ení rixa
 apianñrñni.” urñagí 19 anññajo ámí nurñrñ re urñññiginí, “Gf
 yoí Gebñrieronñrñni. Gorixoyá sñmñmanñf e roarññañññrñni.
 Gorixo nioní xwñyñá yayf seainñpaxí api áwanñf urññrñ
 nñrowárññapñño. 20 Amñpí nioní xámí rñrñáyf nimónñrñná
 nimónññrñni. E nerí aiwí xwñyñá nioní rñrñáyf joxí
 ‘Neparñni.’ nñyaiwirí dñf mñkwñroarññagí nani joxí ámí
 xwñyñá bñ mññpa imónñrñ manñ pñrónñrñ erí eí. Xámí nioní
 rñrñáyf nimónñrñná íná ámí xwñyñá rñrñá nánñyi.” nurñrñ
 sini e nura warína 21 oxí apixí Sekaraiao nani wenñf
 nero wáf e rogñáyf ayá wí sñá órñññagí nani ududñf nero
 “Sekaraiao pí rfa yarññ?” nñyaiwiro 22 o nñpeyeááná xwñyñá
 murñpaxí imónññagí nñwññiro “Gorixoyá awawá tñf e
 nerñná orññá bñ rfa winñgo?” yaiwiarñná o “Xwñyñá arñge
 rñmññni?” nñyaiwirí xegí manñ nñpñrónñrñ nani wé árñxá
 néra unññiginí. 23 Sekaraiao anñf Gorixo nani ridñyowá
 yarigfiwami xegí omñf yarñfñpñ yoparñpñ nemi xegí anñf e
 nani yoañññiginí.

24 O anj e nani niyoari xiepimi niwimeari niñweagfisana re enjiginini. Irisabeti niaiwi agwi neri anjyo inimi pini ñweanana ema we wu muronana 25 i re rijniginini, "Gorixo ayani niri rixi dñi niki kayonagi nani niini agwi enjirini. Niini amaya siñwyo dani ayani ninarinjipi Gorixo yokwarimi niñirini." rijniginini.

Mariaimi "Jisasoyi riniño xiri riririni." urinj nani rini.

26-27 Gorixo, Irisabeti niaiwi agwi neri ema we wumi dñi wo rixa enana o anjnaji xegi yof Gebrieromi apixi wi ñweane nani —I xegi yof Mariaiyi riniñirini. Gariri piropenisyo anj yof Nasaretiyo ñweanjirini. I ñweane nani uowarinjiginini. I apixi apiyai sini ox tñi memearinjirini. I ama wo xegi yof Josepoyi riniño —O mixi inayi Depitoyi fwiarfawe worini. O xegi meaminiri nani yarinjirini. 28 Gorixo anjnajo i tñi e nani uowarana o nuri imi re uremeanjiginini, "Apixi rixi apanirini. Gorixo dñi sixi riyiri dñi rikikayori sini." uragi 29 Mariai arfa e niwiri udud nikariniri dñi re nipi kiga unjiginini, "O pi nani rfa ninarini?" yaiwiarina 30 anjnajo re urinjiginini, "Mariae, wayi mepani. Gorixo jixi dñi sixi riyini. 31 Arfa ei. Jixi niaiwi agwi neri niaiwi ox wo nixiririna yof Jisasoyi wiri riririni. 32-33 O Aminao nimoniri ama niyon seayi e muroniririni. Ayi o nani re riririririni, 'Niaiwi Gorixo anj seayi emi ñweanoyorini.' riririririni. Xiawo Depito ama Isireriyi nini yeayi urinayagfapa dixi niaiwo eni Gorixoyi dñi tñi e nimoniri fwiarfawe Jekopoyayo aninj mini umenweanirini. O mixi inayo yapini nimoniri ama xwioxyo mameami neri numenwearina wi nipi ronifamani. Aninj umenweanirini." uragi 34 Mariai anjnajomi re urinjiginini, "Niini sini ox womi mameaninyayo joxi niri riyi are neri emirirani?" uragi 35 anjnajo ami nuriri re urinjiginini, "Kwiyi Gorixoyapi jixi taminiri biri enj eaninj Gorixo seayi emi ñweanoyapi jixi rikikayori sinta enagi nani niaiwi jixi xiriyof nani 'Ñwiforini.' riro 'Niaiwi Gorixoyorini.' riro epiriririni." nuriri 36 re urinjiginini, "Arfa ei. Dixi rirowai Irisabeti rixa apianj ai niaiwi ox wo agwi eni. 'Oxi ronjirini.' urarigi aiwi agwi rixa agwi tñi enana ema we wumi dñi wo imonini. 37 Amipi wi Gorixo mimi xipa epaxi wi menini." uragi 38 Mariai re urinjiginini, "Xewaninjini Gorixoyi xinainininj imoninjaini omi dñi niwikwirori yarinjini. Joxi niri riyi anani nimixiniginini." urana anjnajo imi pini niwiarimi unjiginini.

Mariai Gorixomi seayi e umenj nani rini.

39 Mariaí, anjnajo e nurárımı úána, í nıwıápınımeámı anjnı nıyırı dıwfnı ene Judia pıropenısıyo anj bımı nánı nurı 40 nırémorına Sekaraiaoyá anjıyo nıpáwırı xırówáı Irisabetımı yayf wıána 41 í arfá nıwırfná re enjnıgını. Nıaıwı agwı eno xıxoyımı wirı kwıyf Gorıxoyáptı xfımı ukıkayorı wıagı 42 pfné enj tfnı nurırı re urıjnıgını, “Apıxı nıyonı nánı Gorıxo jíxını pıránınjf simıxınjfırını. Dıxı nıaıwı agwı enomı enı pıránınjf wımıxırı enjırını.” nurırı 43 yayf numerı re urıjnıgını, “Gf Ámınáomı xınáıxı imónırıxı, arıre nerı nıını tfámını bıını?” nurırı 44 áwanj re urıjnıgını, “Aı, jíxı yayf nıána arfá nııırfná gf nıaıwı agwıyo ínıno yayf nerı xıxoyımı níagı nánı rırarıjnı. 45 Jıxı xwıyfá Gorıxoyá rırnıjıpı dnıj nıkwrırı ‘O nırıfyf nıpa nımónınfırını.’ yaiwırı éf enagı nánı xewanınjıxı yayf sınfwınıgını.” urána 46 Mariaí re rıjnıgını, “Gf xwıoxıyo dání re yaiwıarıjnı, ‘Ámınáomı seáyı e oumemını.’ yaiwıarıjnı. 47 Gorıxo, nıını yeáyf neayımıxemeanfo nánı aga yayf seáyımı dání nınarını. 48 Nıını o xegf xınáınfnınjf nımónırı omınjf wıarınáını aıwı o dnıj nıkıkayono enagı nánı nıını yayf nınarını. Ámá agwı rına nıweagfáyf nıını seáyı e nımero rfwıyo nıweapırfáyf enı seáyı e nımero nerfná re rıpırfırını, ‘Gorıxo імı pıránınjf wımıxınjfırını.’ rıpırfırını. 49 Gorıxo, enj sıxı eánıno sanj onımiá mınırápınorını. Gorıxo nıwáfıo nerınjıyo dání wé rónınorını. 50 Ámá gını gına nıweagfáyf xfomı wáyf nıwıro sımanıwıyónınjf ínımı wurfnfáyo wá wıanarını. 51 O enj neánırı wıyo arırá wıemerı wıyo xopırarı wıemerı nerfná ámá dnıj fwf nánı nıkıkayorı ero weyf menıro yarıgfáyf dowıakınırı 52 mıxı ináyf seáyı emı imónıgfáwamı mamówarırı ámá sıpıpıamı seáyı e wımıxırı nerı 53 ámá agwfnı yarıgfáyo aıwá nanj nıııro agwı імı uyını wımıxıyırı nerı ámá amıpı mırónıgfáyo anıpá uowárapırı enorını. 54 Amıpı nıgf arfowayá sımımanıjıyo urınjıyf dnıj yaıkıá mımó anınjf dnıj morı xegf omınjf wııarınıwaéne Isırerene arırá neairı enorını. 55 O arfo Ebırıfamo nánı dnıj nımorı nánı omı tfnı xegf fıwıarfawé nenenı tfnı ayá anınjf nınearımıxa unfırını.” Mariaí e nıra unjnıgını. 56 Irisabetı tfnı nınjıweanıfáná rıxa emá waú wo mıróána ámı xegf anj e nánı unjnıgını.

Jonomı xırınjf nánırını.

57 Irisabetı rıxa nıaıwı xırımınırı imónınáná nıaıwı sınjıwı nıwanırı oxı wo xırıjnıgını. 58 Oxı wo xıráná í xegf úrıxımeá tfnı ámá anj ayo dnıjıyf tfnı arfá re wıgfawıxını, “Irisabetımı Gorıxo ayá urımıxıfagı nánı nıaıwı wo xırınoı.” Arfá e nıwıro í tfnı yayf seáyımı dání yarfná 59 rıxa

síá wé wáfúmi dánjé waú wo imónáná ayé niaíwé iyé símí sfo wákwaníro nĩbíro yoé axípi xano wírĩnĩnĩpi Sekaraiaoyi wírĩnĩro nání yaríná ⁶⁰ xínái “Oweoi!” nurĩri re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Nene ámi yoé axípi Sekaraiaoyi wírĩpaxé menĩnĩ. Jonoyi owíraneyi.” urĩagi ⁶¹ ayé re urĩgíawixĩnĩ, “Dĩxé oxoyá xoayowa aí wo yoé ‘Jonoyi rĩwírĩnĩnĩ? Oweoi.’” nurĩro ⁶² xano aríá enĩ pírónĩnĩagi nání wé árixá nĩwiro wé tĩnĩ yarĩnĩ re wigíawixĩnĩ, “Joxi yoé gĩpi ‘Owírĩmĩnĩ.’ yaiwiarĩnĩnĩ?” urĩagíá ⁶³ Sekaraiao pĩraiporíá nání árixá wĩagi umeaíaná o rĩwamĩnĩ re eanĩnĩgĩnĩ, “Xegé yoé Jonorĩnĩ.” e eáagi ayé ududé nero Jonoyi wírĩfĩyí “Pĩ nání ríá wírĩrĩnĩ?” yaiwiaríná re enĩnĩgĩnĩ. ⁶⁴ Ámi Gorixoyá dĩnĩ tĩnĩ manjé nexoarĩ xwĩyíá rĩpaxé nimónĩri Gorixomĩ seáyĩ e numerĩ yaríná ⁶⁵ áamá anjé ayo dánjéyí ududé nera nuro anjé nĩyonĩ Judia pĩropenĩsí dífwé mĩnĩyo ami gĩmĩ nĩweagíá pĩné “Irisabetĩ niaíwé xĩráná xano Sekaraiao manjé pírónĩnĩjo manjé exoanjo.” rĩagíá aríá nĩwiro ⁶⁶ dĩnĩ aumaúmĩ ninĩro Gorixomĩ Jonomĩ dĩnĩ ukĩkayonĩnĩ nĩwĩnĩro re rĩnĩgíawixĩnĩ, “Niaíwé o rĩwéná pí pí áamá imónĩnĩfĩrĩnĩ?” rĩnĩgíawixĩnĩ.

Sekaraiao wíá rókiamoarĩnĩ wo yapĩ rĩnĩ nánírĩnĩ.

⁶⁷ Xano Sekaraiaomĩ kwĩyí Gorixoyápi ukĩkayonĩnĩ o wíá rókiamorĩgíá wónĩnĩ nimónĩri Jisaso nání re rĩnĩnĩgĩnĩ, ⁶⁸ “Isĩrereneyá Ámĩná Gorixomĩ seáyĩ e oumeaneyĩ. O xegé ámaéne arĩrá neairĩ yeáyĩ neayimĩxemearĩ nĩneairíná ⁶⁹ nene yeáyĩ neayimĩxemeanĩá nání enjé eánĩnĩ wo iwiaronjo. O xfoyá xínáinĩnĩ nimónĩri omĩnĩ wĩagi Depitoyá fĩwĩrĩfawé worĩnĩ. ⁷⁰ Enĩná o nání Gorixoyá wíá rókiamoagíáwa xwĩyíá Gorixomĩ rĩnĩ nĩwurĩyiríná negé aríowamĩ re urĩgíawixĩnĩ, ⁷¹ ‘Áamá nene mĩxé neaiarĩgíáyĩ nání éfĩ neamĩnĩri wiké tĩnĩ neaiarĩgíáyĩ nání éfĩ neamĩnĩri enĩfĩrĩnĩ.’ urĩgíawixĩnĩ. ⁷² Gorixomĩ negé aríowamĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Nionĩ wá nĩseawianĩri xwĩyíá símĩmanjĩyo dánĩ “Nemĩfĩrĩnĩ.” nĩrĩri réroárĩnĩyĩ símĩ e nĩtĩnĩri nĩseaiimĩfĩrĩnĩ.’ nurĩri ⁷³⁻⁷⁴ negé aríowamĩ rĩnĩ Ebirĩfamomĩ sínĩ tĩnĩ e dánĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Mĩxé seaianĩro yarĩgíáyoye aiwĩ éfĩ seamĩnĩmĩfĩrĩnĩ.’ urĩnĩnĩgĩnĩ. Mĩxé neaianĩro yarĩgíáyoye emĩ neamamóáná nene ámi wáyĩ wĩ mé amĩpĩ o nĩwĩ ikaxé nearĩnĩyĩ nĩxé dĩrane nĩnĩweare ⁷⁵ sínĩ sínĩ nĩnĩwearefná wé rónĩnĩ imónĩrane sanĩnĩ imónĩrane nerane pĩránĩnĩ xé danĩwárinĩ.” Sekaraiao e nĩrĩsáná ⁷⁶ xewaxo Jono sínĩ pĩomĩ re umeanĩnĩnĩgĩnĩ, “Niaíwoxinĩ, ayé re rĩrĩpĩrĩfĩrĩnĩ, ‘Gorixomĩ seáyĩ e nĩweanjoyá wíá rókiamoarĩnĩoxĩrĩnĩ.’ rĩrĩpĩrĩfĩrĩnĩ. Joxi Ámĩnáomĩ ófĩ nĩwimoirĩ xámĩ umeanĩfĩrĩnĩ. ⁷⁷ Joxi

óf n̄iwimoir̄n̄á xeḡf̄ ámáyo re urayir̄f̄ár̄in̄i, ‘Seȳné f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄m̄in̄i n̄imamoro éaná Gor̄ixo seḡf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ yokwar̄im̄f̄ n̄iseaiir̄i “Anan̄i ēin̄i.” sear̄in̄f̄ár̄in̄i.’ urayir̄f̄ár̄in̄i.” Sekaraiao e n̄ir̄ir̄i ám̄i ⁷⁸⁻⁷⁹ re r̄in̄in̄iḡin̄i, “Gor̄ixo wá neaom̄ix̄ir̄i ayá neawian̄ir̄i neaiar̄in̄or̄in̄i. O nene nán̄i an̄fn̄am̄i dán̄i sogw̄f̄ w̄f̄á ókiar̄in̄in̄in̄f̄ w̄f̄á neaókiénap̄in̄f̄ár̄in̄i. O nene s̄f̄á yin̄in̄f̄im̄i n̄wean̄waéne ámá n̄ipean̄ir̄i yar̄in̄waéne óf san̄in̄f̄yim̄i neawár̄in̄f̄a nán̄i nene n̄ineam̄éra n̄ineaur̄i w̄f̄á neaóm̄ix̄iyin̄f̄ár̄in̄i.” Sekaraiao e r̄in̄in̄iḡin̄i.

⁸⁰ Niaíw̄f̄ Jono xwé ner̄f̄n̄á xeḡf̄ d̄in̄f̄ en̄i r̄ixa en̄f̄ neán̄ir̄i d̄in̄f̄ six̄f̄ níga nur̄f̄n̄á ámá d̄in̄f̄ meañ̄f̄ e n̄in̄wean̄s̄áná xeḡf̄ Is̄r̄er̄iȳo xewan̄in̄o s̄in̄án̄i wimón̄in̄in̄iḡin̄i.

2

Jisasom̄i x̄ir̄in̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Jonom̄i r̄ixa n̄ix̄ir̄imáná en̄áná Rom̄iȳf̄ m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Sisa Ogas̄itasoȳf̄ r̄in̄in̄o oyá n̄w̄f̄ ikax̄f̄ b̄i re r̄in̄f̄r̄in̄i, “Ámá xw̄f̄á n̄ir̄im̄in̄i n̄weaḡf̄áȳf̄ wiḡf̄ xiáwo ír̄in̄owayá an̄f̄ e nán̄i numiróná ḡf̄ gap̄imanowam̄i yōf̄ n̄wir̄ár̄f̄f̄r̄ix̄in̄i.” r̄in̄f̄r̄in̄i. ² Yōf̄ n̄wir̄ár̄ar̄iḡf̄áȳf̄ e dán̄i iwam̄f̄ó n̄wir̄ár̄iḡf̄ár̄in̄i. Yōf̄ iwam̄f̄ó n̄wir̄ár̄iḡf̄íná gap̄iman̄f̄ xeḡf̄ yōf̄ Sair̄iniaso ín̄an̄or̄in̄i. O Siria p̄iropen̄s̄f̄yo meñwean̄or̄in̄i. ³ E r̄in̄f̄ en̄aḡf̄ nán̄i ámá n̄fn̄i gap̄imanowam̄i yōf̄ n̄wir̄ár̄ip̄f̄r̄i nán̄i wiḡf̄ xiáwowayá an̄f̄ e nán̄i numiróná ⁴⁻⁵ ámá wo, xeḡf̄ yōf̄ Josepoȳf̄ r̄in̄in̄o —O m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Depitoyá f̄wiár̄f̄awé wor̄in̄i. O xiep̄í s̄in̄i x̄f̄om̄i m̄imeán̄in̄j̄ —Í xeḡf̄ yōf̄ Mariair̄in̄i. S̄in̄i m̄imeán̄in̄j̄ aiw̄f̄ niaíw̄f̄ agw̄f̄ en̄j̄r̄in̄i. Í t̄fn̄i nawín̄i Gariri p̄iropen̄s̄f̄yo an̄f̄ yōf̄ Nasaret̄i n̄weaḡf̄ie dán̄i n̄weri Judia p̄iropen̄s̄f̄yo o xeḡf̄ xiáwo ír̄in̄oyá an̄f̄ e Bet̄irexem̄iȳf̄ r̄in̄in̄e n̄ir̄émori ⁶ e n̄in̄wear̄f̄n̄á í niaíw̄f̄ agw̄f̄ r̄ixa yó̄f̄ ner̄i ⁷ niaíw̄f̄ ox̄f̄ xám̄i iwam̄f̄ó x̄ir̄in̄o o x̄ir̄in̄in̄iḡin̄i. N̄ix̄ir̄imáná rap̄irap̄f̄ t̄fn̄i xop̄ixop̄f̄ n̄iror̄i an̄f̄ ámá m̄idán̄i n̄ib̄iro wé̄r̄ix̄in̄ir̄i m̄ir̄in̄in̄iwá r̄ixa n̄ir̄eron̄aḡf̄a nán̄i bur̄imákaūf̄ aiwá nar̄in̄e bokis̄f̄ wám̄i ín̄im̄i sá w̄r̄ár̄in̄in̄iḡin̄i.

⁸ An̄f̄ ap̄i t̄fn̄f̄ e ámá wa sip̄isip̄f̄ awí mearoar̄iḡf̄á wa ár̄f̄w̄iyim̄i am̄f̄yo wiḡf̄ sip̄isip̄f̄ ará w̄iwákwin̄f̄ yar̄in̄e awí mearon̄áná re en̄in̄iḡin̄i. ⁹ An̄fn̄aj̄f̄ Gor̄ixoyá wo wiḡf̄ s̄m̄im̄an̄f̄f̄ t̄fn̄f̄m̄i dán̄i s̄in̄án̄i rónapáná awa roḡf̄e m̄id̄im̄idán̄i Gor̄ixoyá w̄f̄á ókím̄ix̄áná awa óf̄ nikár̄in̄tro yar̄f̄n̄á ¹⁰ an̄fn̄ajo re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Wáȳf̄ mepan̄i. Xw̄iȳf̄á nan̄f̄f̄ ámá n̄fn̄i d̄in̄f̄ yaȳf̄ win̄ipax̄f̄ b̄i soȳné t̄fn̄f̄ e nán̄i n̄imeám̄i bar̄in̄in̄i. ¹¹ Xw̄iȳf̄á nion̄i n̄imeám̄i bar̄in̄ap̄f̄ r̄ip̄r̄in̄i. Agw̄f̄ r̄íná an̄f̄ m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Depito xwé iwiar̄on̄f̄pim̄i ap̄ix̄f̄ w̄i

niaíwí seyíné yeáyí seayimixemeanfo xirijoi. O Kiraisoyi rarigforini. Yeáyí neayimixemeanfa nani arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarigforini. Ámináorini. ¹² Soyíné nuro niaíwí xirfo raprapí nixopenimáná burimákaú aiwá narigfámi dání bokisíyo sá wíraríninagí niwíniríná 'Orfaní?' yaiwírrixini." uríyí re enjigini. ¹³ Anjají áwanjí urfo roje Gorixoyá siminjí wínarigfá obaxí anjnamí dánjowa eni nironapimáná Gorixomi seáyimi numero re rigfawixini, ¹⁴ "Nwíá anjnamí seáyimi njweanomí seáyí e oumeaneyí. Ámá Gorixo nani djí arfá mikeamóagfá —O ayí nani wimónarinjirini. Ayí Gorixoyá xewaxo ríxa rémóaná djí wíá wónaná awayini nisaníro njweáfrixini." nirimowa ¹⁵ sipísipí awí mearoarigfawami pñni niwiárimí anjnamí nani peyíáná awa re rinigfawixini, "Betirexemi niaíwí rémóe iríní nurane Gorixo áwanjí nearfí nani síjwí owinaneyí." nirinimowa ¹⁶⁻¹⁷ anjní nuro Josepo tñni Mariaí tñni rípaú njweanagí niwíníro ámi weninjí éfáyí wínigfawixini. Niaíwo burimákaú aiwá narigfá bokisíyo riwo wíraríninagí niwíníro pñné anjajowa niaíwí o nani urípi nani áwanjí uráná ¹⁸ ámá pñné sipísipí awí mearoarigfáwa urfápi arfá wiarigfáyí nñni djí ududí nero aí ¹⁹ Mariaí xwíyíá íwo nani pi djí aumaúmí ninri djí nípikíga warfá ²⁰ sipísipí awí mearoarigfáwa ámi wigfí sipísipí awí mearoarigfá nani nuróná anjajojó urípi xixeni éf enagí wíníro arfá wiro nero nani Gorixomi seáyimi umero yayí umero wigfawixini.

²¹ Niaíwo xinái nixirimáná enáná ríxa sfá wé wíumi dánj waú wo óráná omí iyí sfmí sfó wákwianíroná yof anjajojó enjáná xinái siní agwí menjáná "Yof Jisasoyí wífririxini." urinjípi wírigfawixini.

²² Sfá Mariaí "Nwí ikaxí Moseso enjáná niri ríwaminjí eanjípi tñni xixeni neri igfá oéanimini." yaiwinjyí imónináná ayáú Jisaso Gorixoyá wo oimóniri mñni wianiri nani nimeámi Jerusaremí nani nuri ²³ —Ámináoyá njwí ikaxí re niriniri eáninjípi, "Niaíwí oxí xámi óf imóo Gorixomi mñni niwiro 'Dixorini.' urífrixini." niriniri eáninjípi tñni xixeni ²⁴ í niaíwí xirfí nani igfá eánimniri nani Gorixoyá njwí ikaxí re rininjípa "Nioni nani xawiówí waúraní, agwíríwí waúraní, ridíyowá nífririxini." E rininjípa ayáú nanjwí ridíyowá yaniri nani nuri Jerusaremí niremori anj Gorixo nani ridíyowá yarigfiwámi nípawiri njwí ikaxí niriniri eáninjípa yaríná ²⁵ iná ámá Jerusaremíyo njweagfáyí wo —O xegí yof Simionorini. O ámá wé róninjí imóniri Gorixomi píraninjí uxídri yaríjorini. Ámá arfowayá xwíá

piaxíyo dáni niwiarori xegí Isireriyó yeáyí uyimixemeaníto nání xwayí nanírí ñweañoríní. Kwíyí Goríxoyápi omí ukíkayonñoríní. ²⁶ Goríxo Simionomí dñjé nukíkayoríná kwíyí tñní wíá re urókiamonñinigíní, “Joxí síní mipepa enáná áamá Ámináoniyá dñjé tñní yeáyí seayimixemeaníta nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníomí sñjwí wñiníríáríní.” uríñinigíní. ²⁷ Simiono Goríxoyá kwíyí ukíkayonñagí nání añjé Goríxo nání rídiyowá yarígíiwámí nípáwiri Jisasomí xaniyaú ñwí ikaxí Goríxo ríñjpa wianírí nání xíomí nimeámí íwiaparíñagí nñwñinírí ²⁸ íwomí nurápirí fá nímáximáná Goríxomí seáyimí numerí re uríñinigíní, ²⁹⁻³⁰ “Ámináoxíní, joxí níríñjpa áamá nene yeáyí neayimixemeaníomí ríxa sñjwí tñ tñní nñwñinírí nání ayá síwí mñnóró ananí xe pémfáríní. ³¹ Joxí ríñjpa áamá nñniyá sñjwíyo dání díxí yeáyí neayimixemeaníto ríxa neaiapírríní. ³² Áamá joxí neaiapíto wíáníñjé ókiaríñjpa émáyo nuréwapíyiríná wíá wómíxíyiníríní. O negí Isirereneyá añjé re dání xírífé enagí nání áamá nñní nene seáyimí neamepíríáríní.” uríagí ³³ íwomí xaniyaú Simiono egí íwo nání xwíyíá apí raríñjagí aríá nñwiri ududí neri mñjé sñjá nñweánírí yaríná ³⁴ Simiono ayaúmí “Goríxo nanjé oeamíxíní.” nurírí íwomí xínái Mariaímí re uríñinigíní, “Aríá ei. Íwí romí Isireriyí nñní wí aríá nñwiro dñjé wíkwírófáyí seáyí e imónípíríáríní. Wí aríá mñwí nero dñjé mñwíkwíró éfáyí anípá imónípíríáríní. Goríxo ‘Áamá nñní nanjé oimónípoyí.’ wimóníñjagí nání íwí ro símímajíóníñjé yáriníñjagí nání áamá obaxí wikí nñwóníro ikayíwí numearíro yaríná ayí ínímí dání dñjé wiawiarígíáyí sñjání imóníníáríní. ³⁵ Jíxí mñjé mñxí yarígíápá tñní ríróagíáníñjé íwí ro nání íkíníñjé sípí e síníáríní.” uríñinigíní. ³⁶ Goríxoyá wíá rókiamoarígíá wí —Í Panueromí xemiái xegí yoí Anaíríní. Xíáwo íríño Asao tñní gwí axíríríní. Í ríxa apianíríní. Oxí nimeánírí nñjwearíná xwiogwí wé wíúmí dánjé waú múróáná ³⁷ xiagwo ríxa nípéáná í apíxí aní nimónírí nñjwearí xegí xwiogwí nñní ríxa 84 imóníñjíní. Í añjé Goríxo nání rídiyowá yarígíiwámí bí mipeyeá ikwáwíyirání, áríwíyirání, aiwá ñwíá ñwearí Goríxomí xwíyíá rírimí wirí yaríñjíní. ³⁸ Í ení añjwámí íwo fá nñxírírí ñweagíé axíná nñremorí íwomí sñjwí nñwñiníríná Goríxomí yayí nñwimí nurí áamá “Goríxo gíná Jerusaremí ñweañwaéne gwíñíñjé nearoayíroníáríani?” yaiwiarígíáyo íwí o nání áwanjé nura uññinigíní.

³⁹ Xaniyaú Goríxo ñwí ikaxí ríñjpa ríxa nípíní nñyárimí

Gariri p̄ropen̄s̄f̄yo eḡf̄ an̄f̄ Nasaret̄iȳi r̄in̄n̄je n̄án̄i íwom̄i n̄imeám̄i n̄iyiri e ηweañáná ⁴⁰ íwo xwé niwiaror̄i Gor̄ix̄o om̄i ayá nur̄im̄ix̄ir̄i d̄in̄f̄ uk̄ikayon̄aḡi n̄án̄i en̄f̄ eán̄ir̄i am̄ip̄í n̄án̄i d̄in̄f̄ en̄wiper̄i en̄in̄gin̄i.

Xan̄iyaú Jisaso n̄án̄i p̄f̄á eḡf̄í n̄án̄ir̄in̄i.

⁴¹ Xan̄iyaú xwiogw̄f̄ o om̄i aiwá Gor̄ix̄oyá an̄fn̄ajo xiáwowa Isip̄iȳf̄ an̄f̄yo ηweañáná m̄ip̄íkí múron̄f̄yim̄i —S̄f̄á ayim̄i aiwá Pasopaȳf̄ r̄in̄n̄j̄f̄ im̄ixar̄iḡf̄ár̄in̄i. S̄f̄á ayi n̄án̄i d̄in̄f̄ win̄in̄i n̄án̄i Jerusarem̄i n̄án̄i nuayiri yayar̄fn̄á ⁴² Jisaso xwiogw̄f̄ r̄ixa wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú en̄áná s̄f̄á Gor̄ix̄o múron̄f̄yi r̄ixa an̄w̄i ayo imón̄n̄jáná xan̄iyaú yar̄iḡf̄ipa n̄án̄i Jisaso x̄fo t̄fn̄i Jerusarem̄i n̄án̄i n̄iyiro ⁴³ s̄f̄á aiwá ap̄i nan̄iro n̄án̄i n̄in̄weaḡf̄asáná ám̄i an̄f̄ e n̄án̄i nur̄fn̄á Jisaso s̄in̄i Jerusarem̄i ηweañáná xan̄iyaú maj̄f̄á nimón̄ir̄i ⁴⁴ re yaiwiḡf̄isix̄in̄i, “Jisaso ámá neḡf̄ w̄í t̄fn̄i r̄ixa p̄úin̄igin̄i.” n̄iyaiwiri war̄fn̄á s̄f̄á w̄iyi ór̄aḡi ayaú eḡf̄ ámáyo t̄fn̄i ámá eḡf̄ imoar̄iḡf̄íyo t̄fn̄i p̄f̄á im̄im̄f̄ neri ⁴⁵ p̄f̄á yopa n̄imegin̄ár̄ir̄i ám̄i Jerusarem̄i n̄án̄i n̄iyiri p̄f̄á néra núf̄isáná ⁴⁶ r̄ixa s̄f̄á w̄iyaú w̄iyi ór̄áná wen̄n̄j̄f̄ éf̄iȳf̄ w̄in̄iḡf̄isix̄in̄i. An̄f̄ Gor̄ix̄o n̄án̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i ín̄im̄i riwo ηweañaḡi n̄iw̄in̄ir̄i o Gor̄ix̄oyá ηw̄f̄ ikax̄f̄ uréwap̄iyar̄iḡf̄á wam̄i áw̄in̄i e n̄in̄weámáná yar̄in̄j̄f̄ wir̄i ar̄f̄á wir̄i yar̄in̄j̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i ⁴⁷ ámá Jisaso p̄fn̄é ráná ar̄f̄á n̄iwiro ηweaḡf̄áȳf̄ n̄fn̄i aga udud̄f̄ nero re yaiwiḡf̄awix̄in̄i, “O ar̄ire neri n̄ij̄f̄á nimón̄ir̄i r̄f̄a rar̄in̄i?” yaiwiar̄fn̄á ⁴⁸ xan̄iyaú om̄i s̄in̄w̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄i udud̄f̄ n̄iw̄iri x̄in̄ái re ur̄in̄in̄igin̄i, “Íwe, p̄í n̄án̄i e yeaiwap̄iyar̄in̄j̄in̄i? Yaípaw̄i ayá s̄f̄w̄f̄ yearoar̄in̄j̄aḡi n̄án̄i jox̄f̄ n̄án̄i p̄f̄á yar̄in̄j̄wit̄.” ur̄f̄aḡf̄i ⁴⁹ o re ur̄in̄in̄igin̄i, “P̄í n̄án̄i aipagw̄í nion̄f̄ n̄án̄i am̄i am̄i p̄f̄á emear̄in̄j̄i? ‘Xanoyá d̄in̄f̄ t̄fn̄i x̄foyá an̄f̄ riwám̄i ín̄im̄i ηweani.’ m̄iyaiwiar̄in̄j̄f̄ ren̄j̄i?” ur̄f̄aḡi ai ⁵⁰ xw̄iȳf̄á x̄fo ur̄f̄f̄p̄i n̄án̄i xan̄iyaú n̄ip̄ikw̄in̄i n̄ij̄f̄á mimón̄ipa neri ⁵¹ x̄fo t̄fn̄i naw̄in̄i nuro wiḡf̄ an̄f̄ Nasaret̄i n̄irémoro Jisaso xan̄iyaúmi ar̄f̄á ȳm̄iḡf̄ n̄iw̄ir̄i ηweañáná x̄in̄ái am̄ip̄í n̄fn̄i o éf̄ n̄án̄i d̄in̄f̄ aumaúmf̄ inar̄fn̄á ⁵² Jisaso s̄in̄i xwé nimóga nur̄fn̄á d̄in̄f̄ en̄wiper̄i xwé imón̄ir̄i néra war̄fn̄á Gor̄ix̄o t̄fn̄i ámá n̄fn̄i t̄fn̄i en̄i o n̄án̄i “Ámá nañor̄in̄i.” n̄iyaiwia waḡf̄ár̄in̄i.

3

Jono xw̄iȳf̄á wáf̄ ur̄in̄j̄f̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹ Taibirias̄i Sisao m̄ix̄f̄ ináȳf̄ nimón̄ir̄i xwiogw̄f̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ wú ámá Rom̄iyo n̄imeñweámáná en̄áná Podias̄i Pairato Judia p̄ropen̄s̄f̄yo gap̄iman̄f̄ n̄iyon̄f̄ n̄án̄i x̄iráón̄n̄j̄f̄ nimón̄ir̄i meñweañáná Adipas̄i Xeroto Gariri p̄ropen̄s̄f̄yo gap̄iman̄f̄ ámináo nimón̄ir̄i meñweañáná

xexirímeáo Piripo Ituria p̄ropenis̄yo t̄ni R̄rakonaitis̄
 p̄ropenis̄yo t̄ni gap̄man̄f̄ ámináo nimón̄ri men̄wean̄ána
 Raiseniaso gap̄man̄f̄ ámináo nimón̄ri Abirini p̄ropenis̄yo
 men̄wean̄ána ² Anaso t̄ni x̄ineagwo Kaiapaso t̄ni
 apax̄p̄ániñf̄ imón̄ḡíwaú seáȳ e nimón̄ri men̄wean̄ána
 Jono —O xeḡf̄ xano Sekaraiar̄ni. O áamá d̄ñf̄ meañe
 ñwean̄ána Gor̄ixo n̄r̄f̄pear̄i re ur̄ñ̄niḡini, “Nion̄yá xw̄ȳf̄á
 r̄p̄i Is̄rer̄iyo wáf̄ ur̄imé̄r̄ix̄ini.” ur̄f̄aḡi ³ o inīḡf̄ Jodani
 rapá t̄ñf̄ e wáf̄ nemer̄i re ur̄imen̄ñ̄niḡini, “Ámáñné f̄w̄f̄
 yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄m̄ini n̄mamoro n̄san̄ro yar̄f̄náȳf̄ nion̄
 waȳf̄ seameair̄i Gor̄ixo f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ yokwar̄im̄f̄ seair̄i
 en̄f̄ar̄ini.” nur̄imer̄i ⁴ en̄f̄pa Gor̄ixoyá wáf̄ rókiamoaḡf̄á wo
 xeḡf̄ yōf̄ Aisaiaȳi r̄n̄ñ̄o en̄íná Jono sin̄i men̄áná o nán̄i
 n̄r̄r̄i r̄f̄wam̄ñf̄ re eañ̄niḡini, “Ámá d̄ñf̄ meañ̄m̄i dán̄i
 áamá wo r̄f̄aiwá re r̄n̄f̄ar̄ini, ‘Ámináo r̄f̄w̄yo b̄n̄fo nán̄i seḡf̄
 d̄ñf̄ óf̄ nan̄ñ̄ñf̄ wimoiro óf̄ p̄rán̄ñf̄ imoar̄ḡf̄ap̄ániñf̄
 wimoiro neróná ⁵ s̄f̄kwiox̄f̄ imón̄ñ̄ȳf̄ xw̄f̄á xewiároro
 d̄f̄w̄f̄ xwérani, on̄imiárani, ȳp̄aroro óf̄ n̄r̄f̄r̄wor̄i in̄ñ̄ȳo
 nan̄f̄ im̄xár̄iro óf̄ s̄ñ̄á n̄ñweari x̄ixoar̄f̄w̄f̄ néra uñ̄ȳf̄
 p̄rán̄ñf̄ im̄xár̄iro éf̄rix̄ini. ⁶ E ner̄fná áamá n̄ñi Gor̄ixo
 yeáȳf̄ neayim̄xemeám̄n̄ri yar̄ñ̄aḡi win̄p̄r̄f̄ar̄ini.’ Ámá
 wo r̄f̄aiwá e r̄n̄f̄ar̄ini.” Aisaiáo en̄íná Jono nán̄i e n̄r̄r̄i
 r̄f̄wam̄ñf̄ eañ̄niḡini.

⁷ Jono Gor̄ixo ur̄ñ̄f̄pa wáf̄ ur̄imear̄fná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄
 Jono waȳf̄ neameain̄ñ̄oñ̄ri o t̄ñf̄ e nán̄i bar̄fná o aȳf̄
 n̄san̄ro mé waȳñ̄i meañ̄ro yar̄ñ̄aḡf̄a n̄w̄ñ̄ri re
 uraȳñ̄niḡini, “Sid̄r̄f̄ miaéȳfné, ‘R̄f̄wéná Gor̄ixo xean̄ñf̄
 seaikár̄in̄f̄á en̄aḡi nán̄i éf̄ úpoȳ.’ go sear̄f̄aḡi seȳfné
 wáȳf̄ nero Gor̄ixo e neaikár̄in̄ñ̄ri nion̄i t̄ám̄ini éf̄
 bar̄ñ̄oi?” nur̄r̄i ⁸ re ur̄ñ̄niḡini, “Seȳfné f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ap̄i
 nepa r̄f̄w̄m̄ini n̄mamor̄fnáȳf̄ p̄rán̄ñf̄ nero ík̄f̄á sogw̄f̄
 nan̄f̄ n̄wer̄fná yar̄ñ̄f̄pa imón̄f̄r̄ix̄ini. Seȳfné re m̄r̄ñ̄pa
 époȳ, ‘Neḡf̄ ar̄fo Eb̄r̄f̄amoyaéne imón̄ñ̄agwi nán̄i
 Gor̄ixo wí xean̄ñf̄ neaikár̄in̄f̄á men̄ñi.’ m̄r̄ñ̄pa époȳ.
 ‘Gor̄ixo Eb̄r̄f̄amoyá f̄wiár̄fawé nán̄i “Nion̄i ayo xean̄ñf̄
 n̄wir̄fná ar̄ige xwé obax̄f̄ imón̄ñ̄f̄ar̄ini?” n̄ȳaiwir̄i udud̄f̄
 winar̄ini.’ r̄ȳaiwiar̄ñ̄oi? Oweoi, Gor̄ixo d̄ñf̄ e yaiwipax̄f̄
 men̄ñi. Anani s̄ñ̄á t̄f̄yo dán̄i Eb̄r̄f̄amo nán̄i f̄wiár̄fawé
 wim̄x̄iyipax̄r̄ini. ⁹ Gor̄ixo r̄ixa rap̄iwé ík̄f̄á m̄f̄k̄f̄ t̄ñf̄
 e nán̄i f̄á x̄r̄ini. Ík̄f̄á ḡñi ḡña sogw̄f̄ nan̄f̄ m̄wéaḡi
 n̄w̄ñ̄r̄fná n̄dikár̄ri r̄f̄á ikear̄in̄f̄ar̄ini.” ur̄f̄aḡi ¹⁰ áamá
 o t̄ñf̄ e ep̄roȳf̄ eḡf̄áȳf̄ yar̄ñ̄f̄ n̄wiayiro re ur̄iḡf̄awix̄ini,
 “Nene n̄san̄r̄i n̄ñwearanéná pí yan̄f̄wár̄ini?” uraȳíaḡf̄a
¹¹ Jono re uraȳñ̄niḡini, “Ámá iȳf̄á wúkaú t̄ñ̄o wú áamá iȳf̄á

mayomi m̄ni wíw̄niḡini. Ámá aiwá t̄ño eni mayomi m̄ni wíw̄niḡini.” nur̄ri yar̄ná ¹² takis̄ nán̄i nigw̄ urápariḡfá wa waȳf meañ̄ro n̄b̄iróná yar̄ñf̄ re wiḡfawix̄ini, “Nearéwap̄yar̄ñox̄ini, none n̄san̄ri n̄ñwearanéná pí yan̄wár̄ini?” ur̄faḡfá ¹³ o re ur̄ñ̄niḡini, “Nigw̄f takis̄ nán̄i n̄nearáp̄mer̄f̄ná nigw̄f gap̄manowa ‘Uráp̄f̄r̄ix̄ini.’ sear̄iḡf̄p̄i wíar̄f n̄múr̄oro seáȳf e m̄nearáp̄pani.” nur̄ri yar̄ná ¹⁴ Poris̄f wa eni n̄b̄iuro yar̄ñf̄ re wiḡfawix̄ini, “None eni n̄san̄rane n̄ñwearanéná pí yan̄wár̄ini?” ur̄faḡfá o re ur̄ñ̄niḡini, “Soȳné ámayá nigw̄f urápan̄ro nán̄i iwan̄f eamero xw̄ir̄ix̄f mero yap̄f uxekw̄imoro mepa éf̄r̄ix̄ini. Seḡf nigw̄f om̄ñf̄ nero meáf̄ap̄ini n̄mear̄f̄ná ‘Aȳf apán̄r̄ini.’ yaiwíf̄r̄ix̄ini. Ámá wayá nán̄i ayá s̄w̄f m̄searopani.” nur̄ri yar̄ná ¹⁵ ox̄f ap̄ix̄f n̄f̄ni “Ámá Gor̄ixoyá d̄ñf̄yo dán̄i nene yeáȳf neayim̄xemean̄fá nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄fo gíná imón̄n̄f̄ar̄fan̄f?” n̄iyaiwiróná xw̄iȳfá Jono wáf ur̄mear̄ñf̄p̄i ar̄fá n̄wiro nán̄i d̄ñf̄ re n̄p̄ikíga uḡfawix̄ini, “Ámá Gor̄ixoyá d̄ñf̄f̄ t̄ñi yeáȳf neayim̄xemean̄fá nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf rar̄ñwáo ámá ro men̄ran̄f?” yaiwiar̄f̄ná ¹⁶ Jono áwan̄f nur̄ri re ur̄ñ̄niḡini, “Nion̄i sa iniiḡf̄ t̄ñi waȳf seameair̄ñ̄ini. Nion̄i en̄f̄ neán̄ri aiw̄f r̄f̄w̄fyo b̄n̄fo nion̄i n̄múr̄ón̄ni. Nion̄i ámá nan̄on̄i aiw̄f o nion̄i t̄ñi x̄ixen̄i mimón̄ñaḡf̄ nán̄i ámá om̄ñf̄f̄ wiiar̄iḡf̄áȳf bosoyá s̄kw̄f s̄u gw̄f wikweair̄iḡf̄apa nion̄i oyá wikweaipax̄fman̄i. O waȳf n̄iseameair̄f̄ná iniiḡf̄f̄ t̄ñi seameain̄f̄aman̄i. Gor̄ixoyá kw̄iȳf t̄ñi seameair̄i r̄fá t̄ñi seameair̄i en̄f̄ar̄ini.” nur̄ri ¹⁷ Gor̄ixo ámá nan̄f̄yo yeáȳf nuyim̄xemear̄i sip̄fyo an̄ipá im̄x̄ir̄i en̄fá en̄aḡf̄ nán̄i ewaȳf xw̄iȳfá r̄ip̄i ur̄ñ̄niḡini, “Ámá pok̄f t̄ñi wit̄f aiwá eyeyíróm̄f̄ ero aiwá ná an̄fyo t̄iro mam̄w̄f t̄ñi s̄iyik̄f t̄ñi r̄fá ikeaár̄iro yar̄iḡf̄apa Gor̄ixo eni ax̄f̄p̄i e em̄f̄an̄r̄i wit̄f mam̄w̄f t̄ñi ná t̄ñi eyeyíróm̄f̄ in̄ñe aiwá náȳf an̄fyo t̄iri mam̄w̄f t̄ñi s̄iyik̄f t̄ñi r̄fá ikeaár̄iri em̄in̄ri nán̄i xeḡf̄ pok̄f f̄á n̄ix̄ir̄ir̄i ron̄i.” ur̄ñ̄niḡini. ¹⁸ E nur̄ri ámá d̄ñf̄f̄ oyaiwípoȳin̄ri xw̄iȳfá wí wí eni obax̄f ur̄ri xw̄iȳfá yaȳf win̄pax̄f̄p̄i r̄f̄w̄fyo Gor̄ixo urowár̄enap̄in̄fo nán̄i ur̄ri ner̄i ¹⁹ gap̄man̄f̄ Xeroto f̄w̄f er̄i xex̄ir̄f̄meáoyá ap̄ix̄f̄ Xerodias̄iȳf r̄in̄ñ̄i uráp̄ir̄i yar̄ñaḡf̄ Jono m̄ix̄f̄ nur̄ri “f̄w̄f n̄f̄ni jox̄i yar̄ñf̄p̄i nan̄f̄man̄i. D̄ix̄f̄ r̄ir̄ix̄f̄meáoyá ap̄ix̄i nuráp̄ir̄f̄ná ‘Nan̄f̄ yar̄ñ̄ini.’ r̄isimón̄ar̄ini?” ur̄faḡf̄ ²⁰ Xeroto f̄w̄f n̄f̄ni ap̄i nen̄aḡf̄ aí am̄i w̄in̄i ner̄i Jonomi gw̄f n̄yir̄i k̄irapus̄f̄ an̄fyo ñw̄ir̄ar̄ñ̄niḡini.

Jisasomi waȳf umeañ̄f̄ nan̄ir̄ini.

²¹ Jisaso, Jono sɪnɪ gwɪ mɪŋwɪrɪrɪnɪ ɛjɪnɪ á máyo wayɪ numeairɪ yarɪnɪ, Jisaso ɛnɪ nɪbɪrɪ Jono omɪ wayɪ umeaɪáná Jisaso ɛ́ nɪrorɪ xano Gorɪxomɪ rɪxɪŋɪ urarɪnɪ re ɛjɪnɪgɪnɪ. Anɪnamɪ dánɪ óf inɪrɪ ²² kwɪyɪ Gorɪxoyá xawíówɪnɪŋɪ nímónɪrɪ o tɪŋɪ e nánɪ weapɪrɪ anɪnamɪ dánɪ xwɪyɪfá wí re rɪnɛnapɪrɪ “Gɪ íwɪ dɪŋɪ sɪxɪ rɪyɪŋáoxɪnɪ, joxɪ nánɪ aga yayɪ ninarɪnɪ.” rɪnɛnapɪrɪ ɛjɪnɪgɪnɪ.

Jisasomɪ xiáwo írɪŋowa nánɪrɪnɪ.

²³ Jisaso á máyo iwamɪfó nuréwapɪyemerɪnɪ xegɪ xwiogwɪ 30 imónɪŋɪnɪgɪnɪ. Oxɪ apɪxɪ o nánɪ dɪŋɪ re yaiwiagɪfárɪnɪ, “Josepomɪ xewaxorɪnɪ.” yaiwiagɪfárɪnɪ. Josepomɪ xano Xiraiorɪnɪ. ²⁴ Omɪ xano Matatorɪnɪ. Omɪ xano Ripaiorɪnɪ. Omɪ xano Merɪkaiorɪnɪ. Omɪ xano Janaiorɪnɪ. Omɪ xano Joseporɪnɪ. ²⁵ Omɪ xano Matataiasorɪnɪ. Omɪ xano Emosorɪnɪ. Omɪ xano Neamorɪnɪ. Omɪ xano Esɪraiorɪnɪ. Omɪ xano Nagaiorɪnɪ. ²⁶ Omɪ xano Meatorɪnɪ. Omɪ xano Matataiasorɪnɪ. Omɪ xano Semenorɪnɪ. Omɪ xano Josekorɪnɪ. Omɪ xano Jodaorɪnɪ. ²⁷ Omɪ xano Joananorɪnɪ. Omɪ xano Resaorɪnɪ. Omɪ xano Serababerorɪnɪ. Omɪ xano Siarɪtierorɪnɪ. Omɪ xano Neraiorɪnɪ. ²⁸ Omɪ xano Merɪkaiorɪnɪ. Omɪ xano Edaiorɪnɪ. Omɪ xano Kosamorɪnɪ. Omɪ xano Erɪmedamorɪnɪ. Omɪ xano Erorɪnɪ. ²⁹ Omɪ xano Josuaorɪnɪ. Omɪ xano Eriesaorɪnɪ. Omɪ xano Jorimorɪnɪ. Omɪ xano Matatorɪnɪ. Omɪ xano Ripaiorɪnɪ. ³⁰ Omɪ xano Simionorɪnɪ. Omɪ xano Judaorɪnɪ. Omɪ xano Joseporɪnɪ. Omɪ xano Jonamorɪnɪ. Omɪ xano Eraiakimorɪnɪ. ³¹ Omɪ xano Meriaorɪnɪ. Omɪ xano Menaorɪnɪ. Omɪ xano Matataorɪnɪ. Omɪ xano Netanorɪnɪ. Omɪ xano Depitorɪnɪ. ³² Omɪ xano Jesiorɪnɪ. Omɪ xano Obetorɪnɪ. Omɪ xano Bowasorɪnɪ. Omɪ xano Sarɪmonorɪnɪ. Omɪ xano Nasonorɪnɪ. ³³ Omɪ xano Aminadaporɪnɪ. Omɪ xano Atɪminorɪnɪ. Omɪ xano Anaiorɪnɪ. Omɪ xano Xesɪronorɪnɪ. Omɪ xano Peresorɪnɪ. Omɪ xano Judaorɪnɪ. ³⁴ Omɪ xano Jekoporɪnɪ. Omɪ xano Aisakorɪnɪ. Omɪ xano Ebɪrɪfamorɪnɪ. Omɪ xano Tiraorɪnɪ. Omɪ xano Nexorɪnɪ. ³⁵ Omɪ xano Serakorɪnɪ. Omɪ xano Reuorɪnɪ. Omɪ xano Perekorɪnɪ. Omɪ xano Ebeorɪnɪ. Omɪ xano Seraorɪnɪ. ³⁶ Omɪ xano Kenanorɪnɪ. Omɪ xano Apakɪsatorɪnɪ. Omɪ xano Siemorɪnɪ. Omɪ xano Nowaorɪnɪ. Omɪ xano Remekorɪnɪ. ³⁷ Omɪ xano Metusaraorɪnɪ. Omɪ xano Inokorɪnɪ. Omɪ xano Jaretorɪnɪ. Omɪ xano Maxararerorɪnɪ. Omɪ xano Kenanorɪnɪ. ³⁸ Omɪ xano Inosorɪnɪ. Omɪ xano Setorɪnɪ. Omɪ xano Adamorɪnɪ. Omɪ xano Gorɪxorɪnɪ.

4

Obo iwamɪfó wɪwapɪyɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso kwɪyɪ Gorɪxoyáɪ omɪ nɪwímearɪ ukɪkayonáná iniɪgɪ Jodanɪ rapáyo dánɪ peyarɪnɪ kwɪyɪ Gorɪxoyáɪ á má

dijí meanje níméra waríná ² s'á 40 óraríná Obo "O ení neániri xano wimónariñipini x'ádinir'feniñoi?" niyairi omi iwam'ó niwíwapiyayiri yaríná s'á ayo aiwá m'ni' néra núisáná s'á 40 imónáná ríxa agwí wiaríná ³ Obo re uriniginini, "Joxi nepa niaíw' Gorixoyáoxi enánáy' aiwá niri n'ni s'já t'iy', 'Bis'ker'á imónei.' urei." ur'agi ⁴ Jisaso re uriniginini, "Oweoi, wí e emiméini. Gorixoyá B'kwíyo dáni re niriñiri eániñi, 'Ámá aiwá n'p'ri n'niñi dijí n'ímorínáy', wí dijí niyimini' imóniñipi meapax' menini.' riniñagi n'ni joxi niriñipi wí emiméini." uriniginini. ⁵ Obo Jisaomi seayi émi nimeáa nipeyiri añi n'ni xw'á r'ri n'rim'ni n'ni imóniñiyo añiñi axiná s'wá niwiri ⁶⁻⁷ re uriniginini, "Añi n'ni xw'á r'ri n'rim'ni n'ni imóniñiyo joxi s'wá siariñapi ay' nioniyárin. N'ni ríxa nig'ni imónini. 'Ámá womi m'ni owim'ni.' niyairin'á anani m'ni wipax'riñi. Joxi nioni n'ni m'ni xw'áyo ni'kw'rori nioni seayi e nimeánáy' ay' n'ni wey' meararig'fapi ap' t'ni d'ix' siapi'm'ni." ur'agi aí ⁸ Jisaso re uriniginini, "B'kw' Gorixoyáyo re niriñiri eániñi, 'Dix' Áminá Gorixomiñi m'ni xw'áyo i'kw'rori seayi e umeri er'ni.' riniñagi n'ni joxi niriñipi wí e emiméini." uriniginini. ⁹ Obo "Jisaso xeg' xano Gorixo ení eániñoriñiri iwam'ó owíwapiyiniñi yap' owíwapiyim'ni." niyairi omi añi Jerusarem'yo n'ni nimeáa nuri añi Gorixo n'ni r'diyowá yarig'iwám' xeg' r'kw'yo niñw'rarimáná re uriniginini, "Joxi nepa niaíw' Gorixoyáoxi enánáy', xw'ám' n'ni n'mawiri xeamoi. ¹⁰ Ay' r'pi n'ni r'rarinini. Gorixoyá B'kwíyo xwi'y'á r'pi eni niriñiri eániñi, 'Gorixo xeg' añiñaj' joxi n'ni p'ranin' awi ñweap'ri n'ni re urin'oi, 'Omi awi mearópoi.'" urin'oi.' niriñiri eániñagi n'ni n'mawiri xeamoi." nuriñi ¹¹ re uriniginini, "Ripi eni niriñiri eániñi, 'Joxi s'kw' s'jáyo p'ri uy'kieám' in'ri'x'niñiri ay' fá r'ri'ri'ri wé awiá sip'ráoi.' eni niriñiri eániñagi n'ni anani n'mawiri xeamóáná 'Gorixomi xewaxoriñi?' siawim'ni." ur'agi ¹² Jisaso re uriniginini, "Nioni re dáni n'piérorínáy', joxi n'rarin'ipa Gorixo añiñaj' nioni fá n'ri'ri'ri nurowárenap'pax' aí r'pi eni niriñiri eániñi, 'Dix' Áminá Gorixoyá ení eániñipimi iwam'ó m'wíwapiyipani.' eániñagi n'ni wí n'mawiri xeamómiméini." uriniginini. ¹³ E uráná obo iwam'ó n'ni e niwíwapiyisáná omi p'ni niwiar'im' nuri idáná ámi wíwapiyipax' imónáná n'ni wenin' neri ñweañiginini.

Jisaso iwam'ó nemi uréwapiyemení n'niñiri.

¹⁴ Jisaso kwiy' Gorixoyápi uk'kayonagi ámá dijí meanje p'ni niwiar'im' nuri ámi Gariri p'ropeni's'yo nemi p'ne o

náni p̄ropen̄s̄f̄ ayo ami ami yan̄f̄ iwén̄imear̄fná ¹⁵ o an̄f̄ ap̄i apim̄t̄ nemer̄t̄ wiḡf̄ rotú an̄f̄yo uréwap̄iyemear̄fná ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄fn̄i x̄f̄om̄i seáȳt̄ e umeaaḡf̄ar̄fn̄i.

Nasaret̄i ηweáȳf̄ Jisasom̄i r̄fw̄f̄ umoḡf̄á nán̄ir̄fn̄i.

¹⁶ Jisaso Nasaret̄yo nán̄i nur̄i —An̄f̄ ayo x̄fo sin̄i on̄t̄miá íná n̄iηwear̄i xwé iwiaron̄f̄yo nán̄i nur̄i xeḡf̄ ífná yar̄iηf̄pa Sabar̄f̄ayo rotú an̄f̄yo n̄ipáwiri B̄ikw̄f̄ Gor̄ixoyá f̄á róm̄in̄r̄i nán̄i éf̄ n̄ror̄i ¹⁷ r̄ixa B̄ikw̄f̄ Gor̄ixoyá w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Aisaiayo r̄in̄iηo ean̄f̄p̄t̄ umeaíáná o n̄ipar̄r̄i xw̄iyf̄á r̄ip̄t̄ r̄in̄iηe nán̄i p̄f̄á ner̄i n̄iw̄in̄r̄fná f̄á re ron̄in̄iḡin̄i, ¹⁸ “Kw̄iyf̄ Gor̄ixoyápi nion̄i n̄ik̄kayon̄i. Nion̄i ámá uyípeaȳf̄yo xw̄iyf̄á yayf̄ win̄ipax̄f̄ imón̄iηf̄p̄t̄ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄r̄f̄pear̄t̄ ámá f̄á x̄eηw̄ir̄ar̄in̄iηf̄yo ‘Sin̄i seȳfné f̄á m̄iseax̄eηw̄ir̄ar̄fn̄i. Anan̄i úpoȳt̄.’ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄i ámá s̄iηw̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄ayo ‘Anan̄i s̄iηw̄f̄ noxoar̄t̄ an̄f̄poȳt̄.’ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄i ámá iwan̄f̄ mépero xop̄ir̄ar̄f̄ wiro eḡf̄ayo yeáyf̄ im̄ix̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄i ¹⁹ ‘Gor̄ixo xeḡf̄ ámá éf̄ umin̄in̄iyf̄ an̄w̄i ayor̄in̄i.’ ur̄im̄f̄a nán̄i n̄rowár̄enap̄r̄i en̄f̄r̄fn̄i.” Jisaso f̄á e n̄iroár̄im̄i ²⁰ B̄ikw̄f̄ ám̄i n̄ixopem̄ixár̄im̄áná rotú an̄f̄ mear̄iηf̄ wom̄i m̄in̄i n̄iwim̄áná éf̄ n̄iηwear̄i ámá rotú an̄f̄yo ηw̄ixap̄iḡf̄áyf̄ om̄in̄i s̄iηw̄f̄ agw̄f̄ n̄iw̄iga war̄fná ²¹ o “X̄fo nán̄i r̄f̄a rar̄fn̄i?” oyaiw̄ipoȳn̄r̄i iwam̄f̄o nur̄r̄i re ur̄iη̄in̄iḡin̄i, “Agw̄in̄i r̄fw̄am̄iηf̄ nion̄i f̄á róap̄t̄ seȳfné ar̄f̄a n̄iwir̄fná r̄ixa x̄ixen̄t̄ imón̄igōt̄.” uráná ²² n̄fn̄i o nán̄i nan̄fn̄i n̄ira uro xw̄iyf̄á aw̄fn̄iηf̄ yar̄iηf̄ x̄fo r̄f̄f̄ j̄f̄ap̄t̄ nán̄i d̄iηf̄ n̄ip̄ik̄iga uro nero aí re r̄in̄iḡf̄awix̄in̄i, “Ámá royf̄ sa an̄f̄ re dán̄f̄ Josepom̄i xewaxor̄fn̄i. Ar̄ige ner̄i n̄ijf̄á xwé ap̄i imón̄iη̄r̄fn̄i?” r̄inar̄fná ²³ o re ur̄iη̄in̄iḡin̄i, “Seȳfné ewayf̄ xw̄iyf̄á r̄ip̄t̄ n̄in̄r̄ip̄f̄ráōt̄, ‘Jox̄i nepa xw̄iroxi en̄ánáyf̄, j̄iwan̄iηox̄t̄ p̄ir̄án̄iηf̄ im̄ix̄in̄ēt̄.’ n̄r̄ip̄f̄ráōt̄. E n̄in̄r̄iróná re n̄r̄ip̄f̄ráōt̄, ‘ “Em̄m̄f̄ am̄ip̄í an̄f̄ Kapaneam̄yo en̄ōt̄.” rar̄iηaḡf̄a ar̄f̄a w̄iηwápi ám̄i d̄ix̄f̄ an̄f̄ re en̄t̄ em̄m̄f̄ neaīt̄.’ n̄r̄ip̄f̄ráōt̄.” nur̄r̄i ²⁴ re ur̄iη̄in̄iḡin̄i, “Nepa searar̄iη̄fn̄i. W̄f̄á rókiamoar̄iηf̄ wo o xeḡf̄ an̄f̄yo nán̄i nur̄i Gor̄ixoyá xw̄iyf̄á uráná xeḡf̄ ámá e ηweaḡf̄áyf̄ om̄i m̄im̄inar̄iḡf̄aman̄i. ²⁵ E ner̄i aiw̄i nion̄i nepa searar̄iηaḡt̄ p̄ir̄án̄iηf̄ ar̄f̄a n̄ipoȳt̄. En̄íná w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Irajao emear̄fná agw̄f̄ an̄f̄ p̄ir̄fn̄i er̄i in̄iá meapa er̄i ámá n̄fn̄i aiwá nán̄i d̄fw̄f̄ ikeamón̄iro en̄áná Is̄irer̄iyf̄ ap̄ix̄f̄ an̄f̄ obax̄f̄ ηwean̄aḡf̄a aiw̄i ²⁶ Gor̄ixo Irajao íwam̄t̄ w̄im̄i ar̄ir̄á w̄iw̄in̄iḡin̄r̄i muowár̄f̄ émáyf̄ ap̄ix̄f̄ w̄im̄in̄i —Í Saidon̄i t̄f̄iηf̄ e an̄f̄ on̄t̄miá Serapar̄i r̄in̄iηf̄ bim̄i dán̄j̄r̄fn̄i. Ím̄in̄i ar̄ir̄á w̄iw̄in̄iḡin̄r̄i wár̄iη̄in̄iḡin̄i.” nur̄r̄i ²⁷ re ur̄iη̄in̄iḡin̄i, “En̄íná w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Iraisao nemer̄fná en̄t̄ Is̄irer̄iyf̄ obax̄f̄ peȳȳf̄ t̄iḡf̄áyf̄ eḡf̄a aiw̄i Iraisao ayo wom̄i nan̄f̄ w̄im̄ixaḡf̄man̄i.

Émáýf womĩnĩ —O Siria dǎñf xegf yoƒ Nemenorĩnĩ. Omĩnĩ nanf wimĩxĩñfĩnĩ.” uráná ²⁸ ámá nfnĩ rotú añfyo ñweagfá arfá e nĩwiróná xwioxfyo dǎnĩ rfá ápiáwfnĩñf nĩwóroa nuro ²⁹ nĩwiápfĩnĩmearo omĩ fá nĩxĩrĩro wigf añfyo dǎnĩ nĩxoyfpióa nuro dǎwf mĩñf wigf añf mĩrĩnĩñfĩpimĩ dǎnĩ mamówáranĩro nánĩ xixoyfpiĩ nĩméra yarfná ³⁰ o áwĩnĩmĩ nĩyékĩnĩmĩ xegf dñf tñnĩ unĩnigĩnĩ.

Imfó dñf xixéoarĩñf womĩ mĩxf umáññf nánĩrĩnĩ.

³¹ Jisaso Gariri pĩropenĩsfyo nemerfná añf xegf yoƒ Kapaneamĩyo nĩrémorĩ Sabarfáyo nuréwapĩyirĩ yarfná ³² ámá ayf arfá nĩwiróná o xwĩyfá apĩ xiáwónĩñf rarĩñagf nĩwĩnĩro mĩñf sñá nĩweánĩro yarfná re enĩnigĩnĩ. ³³ Ámá rotú añfyo ñweagfáyf wo —O imfó dñf xixéoarĩñorĩnĩ. O nĩwiápfĩnĩmearĩ makĩrfwf nĩmori ³⁴ re urĩñnigĩnĩ, “Aĩ! Nasaretĩ dǎñf Jisasoxĩnĩ, none pí neaimĩnĩrĩ barĩñnĩ? Xwĩrfá neaikixémĩnĩrĩ rĩbarĩñnĩ? Joxĩ nánĩ nionĩ nĩjfarĩnĩ. Gorĩxo xewaxoxĩ xfo rĩrféáoxĩrĩnĩ.” uráná ³⁵ Jisaso mĩxf nurĩrĩ re urĩñnigĩnĩ, “Ámĩ bĩ mĩrĩpa eĩ. Omĩ pfnĩ nĩwiárfĩmĩ uĩ.” uráná re enĩnigĩnĩ. Imfó ámá omĩ xwĩrfá wĩ mikixé ámáyo áwĩnĩmĩ dǎnĩ meanfnĩ neaárfĩmĩ unĩnigĩnĩ. ³⁶ Meanfnĩ neaárfĩmĩ úáná ámá nfnĩ óf níkarĩnĩro re rĩñgǎwixĩnĩ, “Xwĩyfá oyá enf sixf eánĩnĩ. O nénf tññonĩñf nĩrĩfná sekaxf uráná imfó aĩ arfá nĩwiuro éf warĩñot.” nĩrĩnĩro yarfná ³⁷ xwĩyfá o yarĩñfĩ nánĩ pĩropenĩsf ayo amĩ amĩ yanf iwénĩmenĩñnĩ.

Saimonomĩ xĩneagwĩmĩ nanf imĩxĩñf nánĩrĩnĩ.

³⁸ Jisaso nĩwiápfĩnĩmeámĩ rotú añfyo pfnĩ nĩwiárfĩmĩ nĩpyearĩ xegf wiepĩsarĩñf wo Saimonoyf rĩññoyá añfyo nánĩ nurĩ nĩpáwĩrĩ omĩ xĩneagwĩ rfá pĩrf wiarĩñagf nánĩ imĩ nanf owimĩxĩnĩrĩ yarĩñf wĩagfá ³⁹ o í sá weñe nánĩ nurĩ nĩrómáná rfá pĩrfyo mĩxf uráná re enĩnigĩnĩ. Sĩmĩxĩpfĩ imĩ pfnĩ nĩwiárfĩmĩ úáná í rĩxa añfnĩ nĩwiápfĩnĩmearĩ aiwá pĩrf nĩmearĩ nĩwia unĩnigĩnĩ.

Sĩmĩxf obaxf yf nanf imĩmĩxĩmĩ enf nánĩrĩnĩ.

⁴⁰ Ámá añf apimĩ dǎñfyf sogwf rĩxa nĩpĩmeááná wigf ámá sĩmĩxf xixegfnĩ yarĩgǎyf nĩmeámĩ Jisaso tñf e nánĩ báná o ámá ayf ayo wé seáyi e ikwĩkwĩárfĩmĩ erĩ nanf imĩmĩxĩmĩ erĩ yarfná ⁴¹ imfó ámá ayo wĩyo obaxf xixéoarĩñfyf ámá ayo pfnĩ nĩwiárfĩmĩ nuróná makĩrfwf nĩmoayiro re urayigǎwixĩnĩ, “Niaíwf Gorĩxoyáoxĩrĩnĩ.” urayarĩñagfá o imfowa xfo arfowayá xwfá piáxfyo dǎnĩ iwĩaronfoyf rarĩgfo enagf nánĩ nĩjǎ imónĩñagfá nánĩ o mĩxf nurĩrĩ “Ámĩ bĩ mĩrĩpa époyf.” ururĩmf nerĩ e néísáná ⁴² sá weñe wfá

móniŋími nīwiáŋíni meámi áamá mayí e nánī nuri ŋweanáná áamá oxí apíxí nīni o nánī pía nemero omī nīwímearóná “Nene pīni nīneawiárīmi mupani.” uranīro yarīŋagía aiwī ⁴³ o re urīŋnigīni, “Gorīxo re nīrowárēnapīŋíni, ‘Aní ayí ayo re urīmēríxīni, “Gorīxo xwioxíyo mīmeámí nerī seameŋweanía nánī seyíné nīsanīro ŋweáŋíxīni.” urīmēríxīni.’ nīrowáríí enagi nánī aní wíyo xwíyíá yayí winípaxí imóniŋí apí urīmīnīri enī xe oumīni.” nurīmi nuri ⁴⁴ Judayíyá aní apí apimī rotú aní mīrīnīŋíyo dánī nuréwapíya uŋnigīni.

5

Jisasoyá dīŋí tīni peyí obaxí ubeníyo mīnīŋí nánīriŋí.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretípami éf nīrómáná xwíyíá Gorīxoyá uraríná áamá obaxí aría wianīro nánī xīmīxīmí ninīro Jisasomī ikwīkwierí winaríná ² ewé bīxaú, yánípami tía bīxaú wenagi nīwīnīri peyí ápearīgíáwa ewé apíxaúmi dánī nayoámáná wigí ubení igíá eaarīŋagía nīwīnīmi nuri ³ ewé bībá Saimonoyápami nīpīxemoánīri yarīŋí re wīŋnigīni, “Iníkī tīŋí re pīni nīwiárīmi ná jīe onīmīápi ananī nīwanīréwi?” nurīri éf nīŋweámáná ewé apami dánī oxí apíxí ipí maŋípa tīŋí e rówapīgíáyo nuréwapíyiri ⁴ rīxa nīpīni nurárīmáná Saimonomī re urīŋnigīni, “Ipí ná mīmi eŋe nánī nīmeámi nuri peyí íáyo mīnīni nánī ubení mamówárípiyi.” uríagi ⁵ Saimono re urīŋnigīni, “Negí neamemearīŋoxīni, sía rīyimi áríwīyimi peyí íá wī nīmīnīrīfenīŋoīnīri anīŋí mīnī mépearīŋáná wíá neaógoi. E nerī aiwī joxī e yearíagi nánī ye iwamíó mamówáraníwī.” nurīri ⁶ mamówáraná re enīnigīni. Ubení ú peyí obaxíyo nīmudímorī rīxa aríkinīmīnīri yarīŋagi nīwīnīri ⁷ wigí wíwaúmi ewé bībami ŋweagíwaú saní oyearápípiyīnīri wápiá nīwiri awaú nībīri ubení nīmīxearo ewépíxaúmi ikwīaráná ewépíxaú rīxa ná ínīmīnīri yarīŋagi ⁸ Saimoni Pitao sīŋwí e nīwīnīri nánī Jisasoyá síkwí tīŋí e mīŋí xwíáyo nīkwírorī re urīŋnigīni, “Ámīnáoxīni, nionī íwí yarīŋáonī enagi nánī pīni nīnīwiárīmi uí.” nurīri ⁹ peyí aga xwé nīmearo nánī o tīni xegí áamá nīkumīxīnīri peyí nánī yarīgíáwa tīni ududí nikárīnīro ¹⁰ Sebediomī xewaxowaú Jemiso tīni xogwáo Jono tīni awaú Saimonomī nīkumīxīnīri peyí nánī yarīgííwaú enī ududí ikárīnaríná Jisaso Saimonomī re urīŋnigīni, “Joxī wáyí mikárīnīpanī. Agwī re dánī peyí nánī yarīŋípanīŋí áamá nánī enī e néra uríarīni. Áamá nionī nīxídípíríá nánī wirīmearíarīni.” nurīmáná

enáná ¹¹ awa ewé nimeámi nibiro yáni e dání nayoaro ewé peyí amípí e nitimi omi nixída ugíawixini.

Ámá peyíyí tñjí womi nanj imixinjí nánirini.

¹² Jisaso anj wíyo nemerí anj bimi njewanáná ámá wo —O peyíyí píprímíó yárinorini. O Jisasomi niwiniríná oyá síkwí tñj e símímanj xwíáyo níkwírori wauní re urinjiginí, “Ámínáoxini, joxi nanj nimiximínirínáyí ananí nanj nimixipaxirini.” uríagi ¹³ Jisaso wé nimoauri omi seáyí e níkwíarímáná re urinjiginí, “Nioni ‘Joxi nanj oimónini.’ nimónarini. Ríxa nanj imónei.” uráná re enjiginí. Peyíyí apí ríxa nanj imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nioni símíxáyí nání áwanj murípa ei.” nuríri ámá o Moseso eníná njwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewaníjo áwanj nura emeniginíri e nuríri ámi re urinjiginí, “Amíná apaxípáninj imónigíáwa tñj e nání nurí womi síwá niwiníri nanjwí rídiyowá nání negí arífo Moseso eníná sekaxí nearagíyí bí rídiyowá síariri joxi nanj imóníyí nání áwanj ríri eni miní wíríxini.” Jisaso sekaxí e uríagi aí ¹⁵ xwíyíá emímí amípí Jisaso yayinjíyí nání yaní ríxa ná jíamí niwéa nemerí yaríná oxí apíxí obaxí omi aríá wianíro nání bíro símíxí wiarinjíyí nanj oneaimíxini bíro nero o tñj e nípíníro níjwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná ámá dñj meanje nání niwayiri Goríxomi xwíyíá rírímí wiagíri.

Enj nñni síwímí enj womi nanj imixinjí nánirini.

¹⁷ O síá wíyimi ámáyo uréwapíyaríná ámá wa Parisiyí rininjíyí wa tñni Goríxoyá njwí ikaxí uréwapíyarígíyí wa tñni —Awa Gariri píropenísíyo anj ayí ayo dání bímiro Judia píropenísíyo anj ayí ayo dání bímiro Isíreriyyí anj xwé Jerusaremi dání eni bíro egíáwarini. Awa Jisaso uréwapíyaríje éf níjwearo aríá wiaríná Jisaso ámá símíxí wiarinjíyo nanj owimíximínirí nání enj síxí eáninjí Goríxoyápi ukíkayonáná re enjiginí. ¹⁸ Ámá wa wigí ámá womi —O enj nñni síwímí yárinorini. Omi íkwianjwíyo nítiro Jisaso nanj owimíxini nimeámi nibiro “Nimeámi nípáwirane Jisaso yá símímanjímíni anjwí e owíráraneyí.” nítiro éfáyí ¹⁹ ámá obaxí anj íwí e píkwípíkwí iníjagíá óf nání píá nímegíniro anjwámi nimeámi níxéga nípeyiro anj síá tñinjíyí wí nípíneaayiro dae nítimáná íkwianjwína tñni gwí níyiro ámá anjyo ínimi epíroyí egíáyo áwíními gwírí e e nímamówára níwepíniro Jisaso símímanj tñjímíni táná ²⁰ Jisaso enj nñni síwímí enjyá ámá nñni xífo nání dñj wíkwíroro “Jisaso ananí nanj imixipaxirini.” wíaiwiro yaríjagíá níwiníri re urinjiginí, “Ámáoxini, díxí íwí

yarĩṅṅĩpĩ rĩxa yokwarĩmĩ siĩnĩ.” uráná ²¹ Gorĩxoyá ṅwĩ ikaxĩ eánĩṅṅĩpĩ mewegĩáwa tĩnĩ Parisiowa tĩnĩ ikeagĩgwĩ re nĩrĩga ugĩawixĩnĩ, “Ámá royĩ gorĩani? Gorĩxomĩ rĩperĩrĩ numearĩrĩ yarĩṅṅĩ royoĩ? Ámá íwĩ yarĩgĩáyĩ yokwarĩmĩ yarĩṅṅĩ royĩ gorĩani? E yarĩṅṅĩyĩ sa Gorĩxorĩnĩ.” rĩnarĩṅagĩá ²² Jisaso xegĩ dĩṅṅĩ tĩnĩ adadĩ nĩwirĩ re urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ nánĩ segĩ xwioxĩyo dání pí nánĩ dĩṅṅĩ e moarĩṅoĩ?” nurĩrĩ ²³ re urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Ámá wo íwĩ ikárĩnĩṅṅĩ nionĩ yokwarĩmĩ wĩánáyĩ, ínĩmĩ imónĩṅagĩ nánĩ ámá woxĩ sĩṅwĩ tĩnĩ sĩṅwĩ wĩnĩpaxĩ menĩnĩ. E nerĩ aiwĩ nionĩ ámá enĩ nĩnĩ sĩwĩmĩ enĩ womĩ ‘Rĩxa nĩwiápfĩnĩmearĩ dĩxĩ íkwianṅwĩ nĩmeámĩ uĩ.’ uránáyĩ, o nanĩ imónĩfagĩ ámá nĩyĩnénĩ sĩṅwĩ tĩnĩ sĩṅwĩ wĩnĩpaxĩrĩnĩ.” nurĩrĩ ²⁴ re urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Nĩyĩnénĩ nionĩ nánĩ re nĩaiwĩpĩrĩ, ‘Ámá imónĩṅo ananĩ ámá xwĩá tĩyo dāṅṅĩyĩ íwĩ ikárĩnĩfápfĩ enĩ ananĩ yokwarĩmĩ wĩipaxorĩani?’ nĩaiwĩpĩrĩ nánĩ pĩránĩṅṅĩ sĩṅwĩ nanĩpoyĩ.” nurĩrĩ enĩ sĩwĩmĩ enomĩ re urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ re rĩrarĩṅṅĩnĩ, ‘Joxĩ nĩwiápfĩnĩmearĩ dĩxĩ íkwianṅwĩ nĩmeámĩ anĩ e nánĩ uĩ.’ rĩrarĩṅṅĩnĩ.” uráná re enĩnĩgĩnĩ. ²⁵ O ámá nĩnĩ sĩṅwĩ anĩgĩe dání rĩxa nanĩ nimónĩrĩ nĩwiápfĩnĩmearĩ xegĩ íkwianṅwĩ sá wenĩna nĩmearĩ xwanṅwĩ níkwónĩmĩ nĩpeyearĩ Gorĩxomĩ seáyĩ e numéra xegĩ anĩ e nánĩ úáná ²⁶ oxĩ apĩxĩ nĩnĩ ófĩ níkarĩnĩro Gorĩxomĩ seáyĩ e numero wigĩ xwioxĩyo dání sĩrĩ nĩpĩkĩnĩro re nĩrĩga ugĩawixĩnĩ, “Agwĩ xegĩ bĩ éagĩ rĩyĩ wĩnĩfĩnĩ.” rĩgĩawixĩnĩ.

Rĩpaiomĩ “Nĩxĩdeĩ.” urĩṅṅĩ nánĩrĩnĩ.

²⁷ Jisaso e dání nĩpeyearĩ nurĩná ámá nĩgwĩ takĩsĩ nánĩ uráparĩṅṅĩ wo —O xegĩ yoĩ Rĩpaiorĩnĩ. Xegĩ yoĩ ámĩ bĩ Matĩyuorĩnĩ. O xegĩ opisĩ anĩyo éfĩ ṅweanagĩ Jisaso sĩṅwĩ e nĩwĩnĩrĩ re urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Joxĩ nĩxĩdeĩ.” uráná ²⁸ o nĩwiápfĩnĩmearĩ xegĩ amĩpĩ nĩnĩ e pĩnĩ nĩwiárĩmĩ Jisasomĩ uxĩdĩṅṅĩnĩgĩnĩ. ²⁹ Jisaso nánĩ xegĩ anĩyo aiwá xwé bĩ rĩyamĩ nerĩ ṅweanáná takĩsĩ nánĩ nĩgwĩ uráparĩgĩá wa tĩnĩ ámá wĩnĩyĩ tĩnĩ nĩbĩro nawĩnĩ awaú tĩnĩ nĩṅweámáná aiwá nĩnĩro yarĩná ³⁰ Parisi wa tĩnĩ Gorĩxoyá ṅwĩ ikaxĩ eánĩṅṅĩpĩ mewegĩá wo tĩnĩ Jisaso nánĩ wĩepĩsarĩṅowamĩ anĩṅúmĩ ikaxĩ nurĩro re urĩgĩawixĩnĩ, “Soyĩné takĩsĩ nánĩ nĩgwĩ uráparĩgĩá awa tĩnĩ ámá íwĩ yarĩgĩá wĩnĩyĩ tĩnĩ pí nánĩ inĩgĩ nĩro aiwá nĩro yarĩṅoĩ?” urĩfagĩá ³¹ Jisaso ewayĩ xwĩyĩfá rĩpĩ urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Ámá nanĩ yarĩgĩfáyĩ nanĩ oneaimĩxĩnĩrĩ xwĩrĩ tĩṅṅĩ e nánĩ warĩgĩfáranĩ? Oweoĩ! Sĩmĩxĩ yarĩgĩfáyĩnĩ xwĩrĩ tĩṅṅĩ e nánĩ warĩgĩfárinĩ.” Ewayĩ xwĩyĩfá apĩ nurĩrĩ ³² re urĩṅṅĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ ámá wé rónĩṅṅĩ imónĩgĩfáyĩ wigĩ yarĩgĩfáyĩ rĩwĩmĩnĩ mamoro sanĩṅṅĩ imónĩro oépoynĩrĩ bĩṅámánĩ.

fwí yarigfáy rfwíminí mamoro saníj ímóniro oépoyníri bñáriní.” uríjniginí.

“Wiepísaríjowa pí nání aiwá ñwá mñwiráriní yaríjoi?” urigfá nániríní.

³³ Ámá wa Jisasomí re urigfawixíní, “Jono wiepísaríjowa íníná aiwá ñwá ñwiráriníro Goríxomí ríxíj uríro yayarigfáriní. Parisiwayá wiepísaríjowa ení axípi yarigfáriní. E nero aiwí joxí wiepísaríjófí aiwá ñwá bí mñwiráriní íníná aiwá níro iniíj níro yarigfáriní.” uríagfá ³⁴ Jiaso “Nioní gí wiepísaríjówá tñní ñweañáná awa aiwá ñwá ñweapaxímaní.” uríminíri nání ewayf xwíyí rípi uríjniginí, “Ámá wo apíxí meámíníri aiwá imíxíyíf ámá aiwá apí nípíri nání bífáyf apíxí meáo síní ayf tñní ñweañáná aiwá ñwá ñwiráriníarigfáriní? Oweo! ³⁵ E nerí aiwí apíxí meáo sáf obaxf wí nórimáná enáná ámá wí omí wanínmíxáná íná ámá ayf dñj sípí wiaríjagí nání aiwá ñwá ñwirárinípírfáriní.” uríjniginí. ³⁶ Xfo rapírapí síjúníj ímóníjagí nání ewayf xwíyíf ámí rípi uríjniginí, “Ámá wo xegf rapírapí urú axeníjagí nívínírná píróminíri nání xegf síjúní nímearí naxerí píroaríjfraní? Oweo! Síjúní naxeríná xwírfá ikíxeníjoi. Síjúní ení naxerí píróánáyf urú yapí xíxeni axípi ímónínímeníjoi.” nuríri awa wíj eníná dání “Nene e neríná wé róníj nímonírane níperínáyf ananí Goríxo tñj e nání peyanfwaríní.” níra wagfápi síní yarigfápi tñní xwíyíf síjní tñní nawíní íkwieropíríxíníri ewayf xwíyíf e uríjniginí. ³⁷ Ámí axí rípi re uríjniginí, “Ámá wo re yaríjmaní. Memé wará síxí uríyo iniíj wainí síj íwajfá yaríjmaní. E nerínáyf, memé wará síxí awá núpíyiníri wainí apí purí memé wará síxíwá xwírfá ikíxéníri eníjoi. ³⁸ Iniíj wainí síjyfí memé wará síxí síjyfo íwajfá yarigfáriní.” uríjniginí. ³⁹ Xfo yaríjpi nání ámí ewayf xwíyíf rípi uríjniginí, “Ámá gíyf iniíj wainí pírfyf nínimáná síní síjyfí nání wimónaríjfraní? Oweo, síní síjyfí nání mívimóní ‘Pírfyf apáníriní.’ rarigfáriní.” uríjniginí.

6

Sabarfáyo “Ñwáfáriní.” ríníjpi yaríj wíj nániríní.

¹ Jiaso xegf wiepísaríjowa tñní Sabarfá wíyimi wítf omíjyfo áwíními ófyo nuróná wítf síyf yáníj síj yíyírímí nemáná mamíwí nání wé tñní xwíyíxwíyf nírooro nígapaní warfná ² Parisi wa re urigfawixíní, “Soyfné sabarfáyo ‘Ñwáfáriní.’ ríníjyfo pí nání aiwá nímiaga waríjoi?”

urʼagʼta ³ Jisaso re urɪɲɪnigɪni, “Mɪxʼ ináyʼ Depito enɪná enɪyʼ sɪni fá mɪroarɪɲʼ reɲoɪ? Oweoɪ, fá nɪrooro aiwi sɪni nɪjʼ fá mimónɪɲoɪ. O tɪni áamá xʼfo tɪni emearɪgʼfáyʼ tɪni agwʼ nɪwirɪná ⁴ senʼ fá anɪ Gorɪxo náni peaxʼ tayarɪgʼfiwámɪ o nɪpáwiri ‘Nwʼfárɪni.’ rɪnɪɲyʼf, bisʼkerʼ fá Gorɪxo náni peaxʼ tayarɪgʼfáyʼ nɪmearɪ nɪnɪrɪ xegʼ áamá nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgʼfáyo mɪni wiɲɪnigɪni. Bisʼkerʼ fá peaxʼ tayarɪgʼ fá apɪ sa apaxɪpánɪɲʼ imónɪgʼfáwani anani nɪpaxɪrɪni.” nurɪrɪ “Depito e yarɪná Gorɪxo mɪxʼ wɪ murɪpa enɪ enagɪ náni gʼf wiepɪsarɪɲáowami pí náni mɪxʼ urarɪɲoɪ?” urɪmɪnɪrɪ náni e nurɪrɪ ⁵ “‘Sabarʼfáyo ayʼ ananɪrɪni.’ rɪpaxorʼfani?” oyaiwípoyɪnɪrɪ re urɪɲɪnigɪni, “Áamá imónɪɲáonɪ Sabarʼfáyo xiáwonɪrɪni.” urɪɲɪnigɪni.

Wé kirɪɲɪ enɪ womɪ nanɪ imɪxɪɲɪ nánɪrɪni.

⁶ O Sabarʼ fá áamá wɪyimɪ rotú anɪyo nɪpáwiri uréwapɪyarɪná áamá wo —O xegʼ wé náú kirɪɲɪ enɪrɪni. O enɪ e ɲweanɲána ⁷ Gorɪxoyá ɲwʼ ikaxʼ eánɪɲpɪ mewegʼ fá wa tɪni Isɪrerɪyʼyá Parisiyɪ rɪnɪɲyʼf wa tɪni Jisaso áamá wé kirɪɲɪ enɪomɪ nanɪ imɪxáná none xwɪyʼ fá oumeaaraneɪnɪro omɪ xwayʼ nɪwɪnɪro ɲweanɲagʼ fá aɪ ⁸ Jisaso awa xʼfomɪ “Xwɪyʼ fá oumeaaraneɪ.” nɪyaiwiro ɲweanɲagʼ fá náni dɪɲɪf adadʼ nɪwiri áamá wé kirɪɲɪ enɪomɪ re urɪɲɪnigɪni, “Nɪwiápɪnɪmeámɪ nɪbɪrɪ áamáyo áwɪnɪ e rónapeɪ.” urʼagɪ o nɪwiápɪnɪmeámɪ nɪbɪrɪ áwɪnɪ e róáná ⁹ Jisaso áamá e awɪ eánɪgʼfáyo re urɪɲɪnigɪni, “Nionɪ yarɪɲʼ bɪ oseaimɪni. ‘Sabarʼfáyo nanɪ nɪwirɪnáyʼ, ayʼ ananɪrɪni.’ rɪyaiwiarɪɲoɪ? ‘Sɪpɪ nɪwirɪnáyʼ, ayʼ ananɪrɪni.’ rɪyaiwiarɪɲoɪ? ‘Sabarʼfáyo áamá nanɪ oimónɪpoyɪnɪrɪ nanɪ nimɪxɪrɪnáyʼ, ayʼ ananɪrɪni.’ rɪyaiwiarɪɲoɪ? ‘Áamáyo xwɪrʼ fá nɪkɪxerɪnáyʼ, ayʼ ananɪrɪni.’ rɪyaiwiarɪɲoɪ?” nurɪrɪ ¹⁰ áamá e éf ɲweagʼ fá nɪyonɪ sɪɲwʼ nɪwɪnɪmemáná wé kirɪɲɪ enɪomɪ re urɪɲɪnigɪni, “Dɪxʼ wé irú pɪmɪxet.” urʼagɪ o e eáná re enɪnigɪni. Xegʼ wé nanɪ imónɪɲɪnigɪni. ¹¹ Xegʼ wé nanɪ imónɪfagɪ Parisiowa sɪɲwʼ e nɪwɪnɪro wigʼ xwioxʼfyo dánɪ rʼfánɪɲʼf nɪwóróa úagɪ nuro wigʼfɪpɪ jʼfami dánɪ re rɪnɪgʼfawixɪnɪ, “None Jisasomɪ pí wɪpaxɪrɪni?” rɪnɪgʼfawixɪnɪ.

Xʼfo náni wáʼ wurɪmeipʼrʼfáwami rʼfpeanɪf nánɪrɪni.

¹² Íná Jisaso xano Gorɪxomɪ xwɪyʼ fá rɪrɪmʼf wimɪnɪrɪ dʼwʼf mɪɲyʼo nɪpeyiri sʼ fá ayimɪ Gorɪxomɪ xwɪyʼ fá nura nurɪ ¹³ rɪxa wʼfáni wónáná “Wiepɪsarɪɲáyʼ obɪpoyɪ.” nɪrɪrɪ ayo wé wúkaú sɪkwʼf waúmɪnɪ nɪrʼfpearɪ “Nɪgʼf wáʼ nurɪmeipʼrʼfoɪnérɪni.” urɪɲɪnigɪni. Áamá wé wúkaú sɪkwʼf waú rʼfpeanɪowa wigʼf yoʼ rowarɪni. ¹⁴ Saimono, omɪ Jisaso

yoʻʻ ami bi Pitaoyi wʻriṅorini. O tʻni omi xogwáo Adiruo tʻni Jemiso tʻni Jono tʻni Piripo tʻni Batoromuo tʻni ¹⁵ Matiyuo tʻni Tomaso tʻni Arʻpiasomi xewaxo Jemiso tʻni Saimono tʻni —O xegʻ yoʻʻ bi Seretoyi rinṅorini. O tʻni ¹⁶ Jemisomi xewaxo Judaso tʻni Isikarioti dāṅʻ Judaso tʻni —O Jisaso nāni miyʻ urṅorini. O tʻni rini.

Ámáyo uréwapiyiri nanʻ imixiri enʻ nānirini.

¹⁷ Jisaso áamá xʻo rʻpeáowa tʻni dʻwʻ miṅʻyo dāni nʻwero ayoxʻ nanʻ e rówapána oxʻ apixʻ obaxʻ ínina xʻomi xʻdarigʻáyʻ tʻni áamá obaxʻ Judia pʻropenʻsʻyo dāṅʻyʻ tʻni wigʻ aṅʻ xwé bi Jerusaremʻ dāṅʻyʻ tʻni áamá émáyʻ aṅʻ biaú Taiayi rinṅipʻ tʻni Saidoniyʻ rinṅipʻ tʻni —Aṅʻ apiaú rawirawá imanʻ tʻni aṅwi e ikwʻróniṅʻpiaúrini. Aṅʻ apiaúmi dāṅʻyʻ tʻni ¹⁸ ayʻ Jisasomi arʻá wianiro bʻmiro negʻ sʻmʻxʻyʻ nanʻ oneaimʻxiniri bʻmiro oxʻ apixʻ imʻó diṅʻ xixérori xixeaniṅʻ wirʻ egʻáyʻ bʻmiro éána o imʻó mʻxʻ umáiniri áamá niyonʻ nanʻ nimixa uri yarʻná ¹⁹ oxʻ apixʻ nʻni oyá enʻ sʻxʻ eániṅʻpʻ áamá niyonʻ píranʻiṅʻ imixariṅʻagi nʻwiniro ayʻ eni nʻbʻro omi wé amáʻ rónaniro egʻawixini.

“Yayʻ seainiri diṅʻ sipi seairi éwinigini.” urṅʻ nānirini.

²⁰ Jisaso xegʻ wiepʻsariṅʻyo sṅwʻ nʻwiga nuri re urṅʻnigini, “Seýné amipí nāni dʻwʻ ikeamónarigʻáyʻné Gorixo xʻo xegʻ xwioxʻyo mʻmeámʻ neri seamenʻweanʻe páwipʻrʻa nāni yayʻ seáyʻmi dāni oseainini. ²¹ Aiwá nāni agwi ríná dʻwʻ ikeamónarigʻáyʻné anani aiwá niro agwʻ imi seayiri epʻrʻa nāni yayʻ seáyʻmi dāni oseainini. Agwi seýné diṅʻ sipi niseairi ṅwʻ oeaʻri aiwi rʻwéná Gorixo píranʻiṅʻ seamenʻweanʻe nʻpawiro niṅwearʻnáyʻ rʻpʻá rʻpʻrʻa nāni yayʻ seáyʻmi dāni oseainini. ²² Seýné áamá imóniṅʻaoni nixʻdarigʻáyʻné enagi nāni áamá wa sʻmʻ tʻni seairi xegʻ wúmi nāni mʻxʻ seaxʻdowáiro ikayʻwʻ niseairi ro segʻ yoʻʻ xwʻraimʻmʻ seairi seaíaná xwʻrʻá mimónipani. ²³ Áamá wí sipi e seaikárarʻiṅʻa nʻwiniʻnáyʻ, re yaiwʻrixiṅʻi, ‘Nene sipi neaikárarʻigʻápa wigʻ xiáwowa eni Gorixoyá wʻá rókiamoagʻáwami sipi wikáragʻárʻani?’ niyaiwiro seýné idána aṅʻnamʻ niṅeyiróná Gorixo nanʻ wí seaiapʻnʻá enagi nāni nʻmawiri nʻxeamori yayʻ seáyʻmi dāni néra úʻrixiṅʻi. ²⁴ E neri aiwi seýné amipí wí mimúroniṅʻpa egʻáyʻné anigwini aweyi! Sʻá wiyi seýné majʻá seaórʻinʻárini. Agwi ríná amipí yayʻ seainipaxʻ imóniṅʻipʻ rixa nimearo sirʻ munʻ niṅwearo aiwi rʻwéná rʻniṅʻ meapʻrʻá enagi nāni diṅʻ sipi seaíwiniṅʻi. ²⁵ Anigwi ínina aiwá niro agwʻ imi seayiri yarigʻáyʻné, aweyi! Sʻá wiyi seýné majʻá seaórʻinʻárini.

Ríwéná Gorixoyá xwioxíyo mípáwí agwíná epírfa nání dñj sípí seaíwínigini. Anigwi yayí ero ríptá ríro yarigfáyiné, aweyi! Sfá wíyi seyíné majfá seaórínfárini. Ríwéná Gorixo ámáyo píráníñj umenweante mípáwipa neríná dñj sípí niseairi ñwí eapírfa enagi nání dñj sípí seaíwínigini. 26 Seyíné ámá nñni seáyimí seameararigfáyiné, aweyi! Sfá wíyi seyíné majfá seaórínfárini. Eníná segí seáwowa mimóní wfá rókiamoagfáwami seáyimí umearagfápa agwi seyíné ení seáyimí seameararíná dñj re nýaiwiwo, 'Nene ení ámá Gorixoyá mimónípa enagwi nání oyá xwioxíyo páwianfáwamaní.' nýaiwiwo dñj sípí seaíwínigini.

"Símí tñni seaiarigfáyí nání wá oseaurini." uríñ nánirini.

27 "E níriri aiwi seyíné arfá niarigfáyiné re éfrixini. Ámá seyíné wikí seaónigfáyo nání seaimóniri ámá sfmí tñni seaiarigfáyo nanj wimixiro 28 ámá ikaywí tñni niramixiri seararigfáyo Gorixo píráníñj owimixiniri ero ámá xwiraimimí seararigfáyí nanj oimónipoyiniri Gorixomi yaríñj wiwo éfrixini. 29 Ámá wo maripñwíyo midáni reáná ámi midáni ení ananí xe reáwínigini. Ámá wo dixí iyfá nírírápírnáyí, xe onírápini dixí sorfá ení 'Xe onírápini.' yaiwíríxini. 30 Ámá gíyí gíyí yaríñj síánáyí, ananí mñni wirí gíyí gíyí rírápírnáyí ímí tñni 'Ámi niapípoi.' murípa eri éfrixini. 31 'Ámá e oniipoi.' yaiwiaríñjpa joxi ení e wííríxini. 32 Joxi re nýaiwirínáyí, 'Ámá nioní nání wimónaríñjyí nánini nimónarini.' nýaiwirínáyí, ámá gíyí seáyimí rímepírfarini? Oweoi! Ámá fwí néra warigfáyí aí ámá wiwaníñjyí nání wimónaríñjyí nání wimónaríñjini. Ayínáni seyíné nání wimónaríñjyí nánini niseaimónirínáyí, weyí ámá wí seamearipíríamaní. 33 Seyíné ámá nanj seaimixarigfáyoní nanj nýwimixirínáyí, weyíyí ámá gíyí seamearipíríarini? Oweoi! fwí néra warigfáyí aí ámá nanj wiarigfáyo xixeni nanj wiarigfárini. Ayínáni ámá seyíné nanj seaimixarigfáyoní nanj nýwimixirínáyí, weyíyí ámá wí seamearipíríamaní. 34 Seyíné woxi 'O idána ámi xixeni niapípaxírnini.' yaiwiaríñjyoní mñni nýwirínáyí, weyíyí ámá gíyí seamearipíríarini? Oweoi! Ámá fwí yarigfáyí aí wigí wfami 'Idána ámi xixeni neiapípaxírnini.' yaiwiarigfáyo mñni wiarigfárini. Ayínáni woxi 'O idána ámi xixeni niapípaxírnini.' yaiwiaríñjyo mñni nýwirínáyí, weyíyí ámá seamearipíríamaní. 35 Ámá seyíné sfmí tñni seaiarigfáyí nání seaimóniri nanj wimixiro amípi wí mñni nýwiríná 'Xfóyá ení oniapini.' mýaiwípa éfrixini. E nerónáyí, niaíwí Nwáfá seáyí émi ñweañoyá nimóniro

oyá nanj wí meapíríríní. Seyíné xíoyá niaíwí enagí nání ámá xíomí yayí mīwííáyo t́nī sipíní yarígíáyo t́nī wá wianarínjpa éfrixíní. ³⁶ Segí ápo ámáyo ayá nurímíxíró yarínjpa seyíné ayá nurímíxíro éfrixíní.

Ewayí ikaxí síyikwí nání urínj náníríní.

³⁷ “Joxí ámá wo yarínjagí síjwí níwíníríná ‘O sipí yaríní.’ mírípaní. E nerínáyí, joxí nání Goríxo ‘O sipí yaríní.’ rínfámaní. Joxí ámáyo xwíyíá mumearípaní. E nerínáyí, Goríxo xwíyíá rímearínfámaní. Joxí ámá wí f́wí sífápi yokwarímí níwíirínáyí, Goríxo ananí joxíyáyo yokwarímí siínfáríní. ³⁸ Joxí ámáyo ḿníní níwiríná sipí ḿwípa nerí yarínjpa Goríxo ḿníní siapínfáríní. Ámáyo ḿníní níwiríná ‘Xwé owímíní.’ yaiwíro aiwá síxí ímímí neróná síxí úroro wé t́níní kíkíkísí ero nemáná ríxa níyurínwíáná ḿníní níwiróná xegí iyíáyo wíároarígíápa Goríxo ení xíxení e ḿníní siapínfáríní. Amípi xíxení joxí wiarínjpa Goríxo xíxení e siapínfáríní.” urínjínigíní.

³⁹ Jisaso xegí wiepísarínjyí nioní urarínjá jíayí aríá níkeamoro ámá síjwí supárínj ímónípíríxínírí ewayí xwíyíá rípi urínjínigíní, “Seyíné ‘Síjwí supárínj wo wíomí ananí nípemeámí ótyo uníjoi.’ ríyáiwíarínjoi? Awaú níwaúní xwárínjwíyo eainpísíí.” nurírí ⁴⁰ xíoyá wiepísarínj seáyí e nímoníro wígí dínjyó dání ananí epíríxínírí re urínjínigíní, “Niaíwowa uréwapíyarínjomi seáyí e múronarígíámaní. Xámí nuréwapíya numáná enáná uréwapíyarínjoi t́níní xíxení ímónarígíáríní.” nurírí ⁴¹ xíoyá wiepísarínjyí f́wí ayí yarígíáyí ṕníní ḿwíarípa nero ámá wí yarígíáyí náníní “Ṕníní wíarípoi.” urípíríxínírí ewayí xwíyíá ámí bí rípi urínjínigíní, “Segí síjwíyo íkíá xwé wánínj níjweanagí aí síjwí mainenípa nero díxí ímónígíáyí womí síjwí síyikwí onímíá bí níjweanáná pí nání síjwí wínímeaarígíáríní? ⁴² Íkíá xwé awá segí síjwíyo níjweanagí síjwí mainenípa neríná aríge nerí díxí ímónígíá omí ‘Síjwí síyikwí onímíá níjweanípi orímeámíní.’ uríríáríní? Nanj rírí sipí rírí yarínjoxíní, íkíá xwé joxíyá síjwíyo níjweanf́wá emí nímamónímáná síjwí píránínj nanímáná díxí ríríxímeáoyá síjwíyo onímíá níjweanípi ananí mearfáríní.” urínjínigíní.

Ewayí ikaxí íkíá sogwí nání urínj náníríní.

⁴³ Xegí wiepísarínjyí píránínj nero onjweápoyínírí ewayí xwíyíá ámí bí rípi urínjínigíní, “Íkíá síyíwí rínjína sogwí nanj wearínjmaní. Íkíá onagwá enjína sogwí sipí wearínjmaní. ⁴⁴ Ámá íkíá sogwí wenjagí níwínírínáyí dínj ‘Íkíá yof ayó rínínj iyí ríwení?’ yaiwíarígíáríní. Íkíá

pikí sogwí nídírínáyí enwíxíyo darígáraní? Wainí sogwí nídírínáyí ará ekíríkwíyo darígáraní? Oweoi! ⁴⁵ Ámá naníyí wigí xwioxíyo dání díní naní moro píraníní néra uro yarígáraní. Ámá sipíyí wigí xwioxíyo dání díní sipí moro fíwí néra uro yarígáraní. Ámá xwíyí nírírínáyí xwioxíyo dání sipí náníní díní nímoríná sipíní rarígáraní. Naní náníní nímoríná naníní rarígáraní.” urínínigíní.

Ewayí ikaxí sǵá aní mirarígǵíwau nání uríní náníní.

⁴⁶ Ewayí xwíyí ámi bí rípi urínínigíní, “Pí nání ‘Ámínáoxíní, Ámínáoxíní,’ níníríro aiwí nioní seararínápi mepa yarínó? ⁴⁷ Ámá gíyí gíyí nioní tǵámíní nǵbīro nioní searǵápi arǵá nínīro xíxeni axǵpi yarígǵáyí ‘Ámá óníní rimóníní?’ oyaiwípoyínírí ewayí xwíyí bí nírírí síwáníní oseaimíní. ⁴⁸ Ámá o sǵá aní nímíríríná xámi sǵá nǵta yapǵrǵe xwǵá sewiárǵóníní xapíxapí nímírí ení tǵnǵ ínīmí nímiga nǵwémáná sǵá yapínínagí nǵwínínǵe dání sǵá píará nǵkǵkíróa nǵyapírí aní mirarínóníní imónínó. Iníá xwé neáísáná iniǵí waxí nǵweríná anǵwámi nímíákwírí píneámínírí éyí o píraníní míríní enagí nání wínwí wí mimeanínigíní. ⁴⁹ E nerí aiwí ámá gíyí gíyí nioní searǵápi arǵá nínīro aí xíxeni axǵpi mepa yarígǵáyí ámá róníní imónínó. O aní nímíríríná sǵá píará yapínínǵe dání sǵá nǵkǵkíróa yapíní nání xwǵá bí mǵmǵ úrapí xwǵáyoni seáyí e nǵta nǵpurí mǵrǵrǵyí iniǵí waxí nǵweapírí miákwíáná aníní iniǵíyó nǵpǵneamioari anǵpá imónárínínigíní.” nurírí “Nene ení Jisaso nearǵǵpi nǵwiaǵkíríná anǵwá yapí Goríxo anǵpá neaimíxínǵáraní?” oyaiwípoyínírí nání ewayí xwíyí apí urínínigíní.

7

Porisí woyá omíní wíiarínómi naní imíxíní náníní.

¹ Jisaso, oxí apíxí arǵá wiaríná xwíyí apí nǵpíní nurárímáná aní wíyo xegí yoí Kapaneamíyo nání nurí nǵweanáná ² wauyí porisí ámíná imóníní woyá ámá xínáíníní nímónírí omíní wíiarínó —O porisí ámíná imónínó díní síxí wínoríní. O símíxí nerí ríxa nǵpémínírí yaríná ³ “Jisaso nǵbírí aní apímí nǵweaní.” rǵnarínagǵa arǵá e nǵwírí Judayí ámíná wa Jisasomí owíríméapoyínírí re uowárínínigíní, “Soyǵné nuro gí inókíníní omíní níiaríní ro nání yaríní re nǵwíípoi, ‘Joxí ananí nǵbírí oyá xínáíníní nímónírí omíní wíiarínó ríxa nǵpéaxí yarínagí nání píraníní wímíxíréní?’ yaríní e nǵwíípoi.” uowáraná ⁴ awa nuro Jisasomí nǵwímearo wauní ríxíní re urígǵawíxíní, “O émáyí wo

enagí aiwi pírániní neaiarinjo enagí nání joxí n̄birí oya xínáiní omíní wiiarinjomí pírániní wimixiyí. ⁵ O Judayene diní n̄nearjwírírí negí rotú aní j̄ayí miraní nání neaiapinjoriní.” ur̄agá ⁶ Jisaso awa t̄n̄i nuro porisí áminá imóninjo yá aní t̄n̄í e anwí e rémóaná porisí áminá imóninjo xegí ámá ní kumixiní emearigfá wami re uowáriniginí, “Jisasomí n̄wímearí Porisí áminá imóninjo re nearowárinjoi ur̄poyí, ‘Áminá oxiní, nioní siní upupí gí siaríná nanímaní. Nioní ámá nanoní sinjagwiní. Joxí nioniyá aníyo wí f̄wip̄paxímaní. ⁷ Xámí n̄waninjoní “Ámá nanoní meniní.” n̄yaiwiní nání joxí sir̄meám̄n̄r̄i m̄b̄ár̄iní. Ayínání d̄ix̄ roñe dání p̄né ráná gí omíní niarinjo ámí naní imóninjoi. ⁸ Nioní ámá “Omíní ayí ayí ei.” n̄rarigfowami ín̄m̄i wur̄injiní. Nioní ení porisí wa ín̄m̄i nur̄injinjoi. Gí porisí womí “Joxí aní ut̄.” uráná sa warinjiní. Womí “Bei.” uráná sa xixení barinjiní. Gí inókíniní omíní niarinjiní womí “E ei.” uráná xixení yarinjiní.” Jisasomí e ur̄poyí.” uowáraná ⁹ awa nuro Jisaso t̄n̄i óf e órór̄ nin̄ro e uráná Jisaso ududí n̄wirí ní k̄n̄móniní oxí ap̄ix̄ ep̄royí nero númí ux̄d̄igfáyo re ur̄iniginí, “Wauyí porisí áminá imóninjo diní n̄nikw̄rorí yarinj̄pa nigí Is̄rer̄iȳné aí woxí nioní diní xixení m̄nikw̄roarinjiní.” uráná ¹⁰ xwiyfá uowárenapfáwa ámí wigí aní e nání nuro xegí omíní wiiarinjo r̄ixa ámí naní riwo ñweanagí w̄n̄igfawixiní.

Íwí s̄ik̄iní p̄iyí womí “Wíap̄n̄meaí.” ur̄iní nániní.

¹¹ Jisaso wauyí porisoyá omíní wiiarinjomí pírániní nimixiní r̄ixa s̄fá wí óráná o aní bimí yoí Neniyí r̄in̄in̄j̄yo nání nurí xegí wiep̄sar̄injowa ení o t̄n̄i nuro ámá oxí ap̄ix̄ obaxí nawíní nuro ¹² aní apimí ák̄in̄á f̄wí e rémoan̄ro yariná Jisaso weniní éfyí w̄n̄iniginí. Ámá p̄iyí wo — O siní íwí s̄ik̄in̄oriní. Xexir̄meáo wo mayoriní. Xínáí ap̄ix̄ an̄iní. Omí xínáí t̄n̄i oxí ap̄ix̄ e d̄án̄í obaxí t̄n̄i xw̄fá weyan̄ro aní apimí dání n̄meámí f̄wip̄arinjagfá Jisaso sinjwí e n̄wininí ¹³ p̄iyomí xínáimí wá n̄wianiní re ur̄iniginí, “Nwí earinj̄yí p̄n̄i wiárei.” nuriní ¹⁴ anwí e n̄birí ikwianjwí p̄yo wen̄namí f̄á n̄ix̄iní ámá n̄meámí warigfáyí sa e rówap̄in̄aná o p̄iyomí re ur̄iniginí, “Íwí s̄ik̄iní roxiní, r̄ixa wíap̄n̄meaí.” r̄irarinjiní.” uráná re en̄iniginí. ¹⁵ P̄iyó n̄wiap̄n̄mearí éf̄ n̄ñwearí iwamfó p̄né raríná Jisaso ámí xínáí t̄n̄í e uwárináná ¹⁶ ámá n̄n̄i wáyí ní k̄arin̄ro Gor̄ixomí seáyí e numeróná re rigfawixiní, “Gor̄ixoyá wfá rókiamoar̄in̄í seáyí e imóniní wo riwo r̄ineauowárenap̄injiní? Gor̄ixo Is̄rerene nání diní n̄mori

arirá neainínfa nání riwo ríneaurowárenapíyínoí?" níríro e yaríná ¹⁷ Jisaso e éfpi nání xwíyá Judayf anj niyoni yanf niwéa nurí midimídání ení rinímenjínigíní.

Jono xegf wiepísaríjowa waúmi Jisaso tñf e nání urowáríjfnániríní.

¹⁸ Jono xegf wiepísaríjowa Jisaso éf apí nípíní nání áwanj uráná ¹⁹ o xegf wiepísaríjfn waúmi "Eíní." nurírí Ámíná Jisaso tñf e nání re urowáríjfnigíní, "Nuri yaríjfn re wípiyí, 'Joxí nání Jono "Níbinfáríní." neararíjoxíraní? Wo ámí rfwíyo bínfo nání síní xwayf nanírí nweanfwaraní?' Nuri yaríjfn e wípiyí." urowáríjagí ²⁰ awaú nuri Jisasomí re urémeagfísixíní, "Jono wayf níneameaia waríjno joxí tfe nání re yearowáríjnoí, 'Omí yaríjfn re wípiyí, "Joxí Jono 'Rfwíyo níbinfáríní.' neararíjoxíraní? Wo rfwíyo bínfo nání síní xwayf nanírí nweanfwaraní?" yaríjfn e wípiyí.' yearowáríjnoí." uráná ²¹ axíná Jisaso ámá símíxí xíxegfíní yarígfáyo nanj imíxírí síjwí supárígfá obaxíyo síjwí anípírí nání wirí imíó amáyo xíxéroaríjnyo míxí umáinírí nerí ²² awaúmi re uríjínigíní, "Awagwí nuri amípi níní nioní re yaríná síjwí nanírí aríá niri éfíyí nání Jonomí áwanj urípiyí, 'Síjwí supárígfáyí ámí síjwí aníro síkwí íkí egfáyí ámí anj ero peyíyí tífáyí wígf wará nanj iníro aríá pírónígfáyí ámí aríá ero ámá péfáyí ámí wíápínímearo ámá sípiyo xwíyá yayf winípaxípi aríá wíro yaríjnoí.' urípiyí." nurírí ²³ re uríjínigíní, "Rípi ení urípiyí, 'Yeáyí neayímíxemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfo e enfáríní. E enfáríní.' yaiwíarígfápi tñí xíxeni mepa yaríjagí síjwí nínanírí aiwí nóreámioarí dñj míníkwíropa nerí 'Ayí omaní.' míyaiwípaní. Ámá e yarígfá gíyí gíyí Goríxoyá dñj tñí yayf winípaxíyírní. Jonomí e urípiyí." uríjínigíní.

Jisaso Jono nání uríjfnániríní.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepísaríjowau ríxa úaná, o ámá e epíroyí egfáyo Jono nání re uríjínigíní, "Xámí seyíné Jonomí síjwí wínaníro nání ámá dñj meanje nání nuróná pí ámá síjwí wínarígfawíxíní? Ámá enj meáníjfn imíjfn yaríná wakwíjwí wíjwí nímearfíníjfn imóníjfn womí síjwí wínaníro ríwarígfawíxíní? Oweoí! ²⁵ Aga pí ámá síjwí wínaníro warígfawíxíní? Ámá rapírapí yarapayf enj wú yíníjfn womí wínaníro ámá dñj meanje nání ríwarígfawíxíní? Oweoí! Ámá rapírapí yarapayf nanjíní níyíníro nweagfáyí míxí ináyíyá anjnyo nweaarígfáríní. Ámá dñj meanje nweaarígfámani. ²⁶ Aga pí ámá síjwí

wɪnanɪro warɪgɪfawixɪni? Gorɪxoyá wɪá rókiamoarɪŋɪ womɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro rɪwarɪgɪfawixɪni? Oyi, wɪá rókiamoarɪŋɪ womɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro ugɪá aiwɪ Jono ámá yeáyɪ seayimɪxemeanɪá nánɪ xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪo nánɪ wáɪ urɪmemɪnɪrɪ nánɪ uowárɪnapɪŋɪ ɛŋagɪ nánɪ o Gorɪxoyá wɪá rókiamoarɪgɪá nɪyonɪ xɪxenɪ imónɪŋomanɪ. Seáyɪ e múroŋorɪni. ²⁷ Jono nánɪ Bɪkwɪ Gorɪxoyáyo rɪwamɪŋɪ re nɪrɪnɪrɪ eánɪni, ‘Gorɪxo xegɪ xewaxomɪ re urɪŋɪnɪgɪni, “Nionɪ gɪ xwɪyɪá yanɪ wiowárɪmɪááo joxɪ xámɪ nɪrɪmearɪ ámá nɪsanɪrɪ epɪrɪ nánɪ ófɪnɪŋɪ nɪsimoia unɪá nánɪ uowárɪmɪárɪni.” urɪŋɪnɪgɪni.’ Rɪwamɪŋɪ e nɪrɪnɪrɪ eánɪni.” nurɪrɪ ²⁸ re urɪŋɪnɪgɪni, “Nionɪ seararɪŋɪni. Jono ámá yeáyɪ seayimɪxemeanɪá nánɪ arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪo nánɪ ófɪnɪŋɪ imoŋo ɛŋagɪ nánɪ ámá nɪnɪ aiwɪ wo Jonomɪ seáyɪ e imónɪnɪ nánɪ xɪrɪgɪámanɪ. E nerɪ aiwɪ ámá gɪyɪ gɪyɪ nionɪ nɪxɪdɪro Gorɪxoyá xwioxɪyo páwiro yarɪgɪáyɪ xwɪyɪá nionɪ nánɪ wáɪ nurɪmeipɪrɪpɪ xwɪyɪá Jono wáɪ rɪmenɪpɪmɪ seáyɪ e imónɪŋagɪ nánɪ ámá ayɪ onɪpɪ aiwɪ Jonomɪ enɪ seáyɪ e imónɪŋoɪ.” urɪŋɪnɪgɪni. ²⁹ Ámá nɪnɪ tɪnɪ takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ nearáparɪgɪáyɪ tɪnɪ Jono wáɪ urɪmearɪŋagɪ arɪá nɪwiro nɪsanɪro Jono wayɪ umeaiarɪná rɪpɪ urɪgɪánɪŋɪ imónɪnɪ, “Gorɪxoxɪ wé rónɪŋoxɪ ófɪ nene uyɪnɪfɪnɪ yarɪŋwaéne nánɪ imófpɪ xɪxenɪ neamoífrɪni.” urɪgɪánɪŋɪ imónɪnɪ. ³⁰ E nerɪ aiwɪ Parisiowa tɪnɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪáwa tɪnɪ Jono wayɪ oneameainɪrɪ sɪŋwɪ mɪwɪnɪpa neróná amɪpɪ Gorɪxo ‘Awa oépoɪ.’ yaiwɪfɪpɪmɪ rɪwɪ umogɪfawixɪni. ³¹ Jisaso ámɪ re urɪŋɪnɪgɪni, “Ewayɪ xwɪyɪá pɪpɪ nɪrɪrɪ ámá agwɪ rɪná ŋweagɪáyɪné ámá wo wo Gorɪxo seyɪné nánɪ uowárarɪŋagɪ aiwɪ seyɪné mɪseaimónarɪŋyɪné nánɪ ‘Ayɪnɪŋɪ imónɪnɪ.’ rɪmɪfɪnɪ? Seyɪné pɪnɪŋɪ imónɪŋoɪ?” nurɪrɪ ³² re urɪŋɪnɪgɪni, “Seyɪné niaíwɪ rɪpiánɪŋɪ imónɪŋoɪ. Niaíwɪ bia makerɪá tɪŋɪ e nɪá neróná niaíwɪ bɪbɪamɪ rɪaiwá re urarɪŋoɪ, ‘Nepiane webɪ rarɪŋagwɪ aí sepiayɪné sɪmɪnɪŋɪ mɪyarɪŋoɪ. Nepiane ŋwapé rarɪŋagwɪ aí sepiayɪné ámɪxɪá bɪ mɪyarɪŋoɪ.’ rɪnarɪgɪápiánɪŋɪ imónɪŋoɪ. ³³ Seyɪné re egɪápɪ nánɪ ewayɪ xwɪyɪá apɪ seararɪŋɪni. Seyɪné Jono wayɪ nɪneameaia warɪŋo nɪbɪrɪná aiwá nanɪ mɪnɪpa erɪ iniigɪ wainɪ mɪnɪpa erɪ yarɪŋagɪ sɪŋwɪ nɪwɪnɪro nánɪ ‘Ámá royɪ imɪó xɪxéroarɪŋorɪfani?’ rarɪgɪárɪni. ³⁴ Seyɪné ámá imónɪŋáonɪ enɪ nɪbɪrɪná aiwá nɪrɪ iniigɪ nɪrɪ yarɪŋagɪ nɪnanɪro nánɪ re rarɪgɪárɪni, ‘O aiwá ɛŋɪ nerɪ narɪŋorɪni. Iniigɪ wainɪ enɪ narɪŋorɪni. Ámá takɪsɪ nánɪ nɪgwɪ nearáparɪgɪáwa tɪnɪ ámá fɪwɪ yarɪgɪá wɪnɪyɪ tɪnɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪŋorɪni.’

rariḡfáriní. ³⁵ E neri aiwí oxí apíxí wíni wíni dñí píráníñí neñwípero Jono tñní nioní tñní nání ‘Awaú naní yaríñí.’ yaiwiarḡfáriní.” uríñnigíní.

Íwí inaríñí wími yokwarímí wiíñí nániríní.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomí yaríñí re winíñnigíní, “Joxí ananí nioní tñní ḡí añíyo aiwá naníréwí?” uríḡḡ Jisaso oyá añíyo nípáwiri aiwá naníri nání wigí yaríḡfápa xwápíyi níkrómáná nawíní aiwá naríná re eníñnigíní. ³⁷ Apíxí fíwí inaríñí wí, añí apimí ñweañí “Jisaso Parisioyá añíyo nñweañí aiwá naríní.” rínaríñḡḡ aríá e nñwiri sñjá tñní síxí imíxíníñí wá iniḡḡ dñíñí naní eañíñí bí íníñfáwá nñmeámí añí iwámí nípáwiri ³⁸ Jisaso síkwí tññí e ríwí ríwámíní éf nírómáná ñwí nearíná xegí sñwíríxí Jisaso oyá síkwí sosfáyo nñyori í xegí dñá sepiá tñní kwíkwírímí neri síkwíyo kíyí nñmiaúníri iniḡḡ dñíñí naní eañíñípi niwayímómáná ḡñíñí nñwiri e yaríná ³⁹ Parisio, Jisasomí imání ikaxí uríto apíxí í e wiaríñḡḡ nñwíníri ínímí re ríníñnigíní, “Ámá ro nepa Goríxoyá wíá rókiamoaríño enánáyí, apíxí fá wiapíyímíxaríñí nání xíxeni nñjía re imónípaxoríní, ‘Í apíxí fíwí inaríñí wíríní.’ yaiwipaxoríní.” Parisio ínímí dání e yaiwinaríná ⁴⁰ Jisaso o xwioxíyo dání e yaiwiaríñḡḡ adadí nñwiri re uríñnigíní, “Saimone, xwíyíá bí orírímíní.” uríḡḡ o re uríñnigíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, ananí nñrei.” uríḡḡ ⁴¹ Jisaso ewayí xwíyíá rípi uríñnigíní, “Ámá womí ámá waú nñbiri nñḡwí urápíḡfísíxíní. Wíto K500.00 urápírí wíto K50.00 urápírí neri nñweaḡfísáná ⁴² awaú ámí xfómí mñwipa enáná o nñwaúmíní ayá nurímíxírí nñḡwí mñní winípi nání dñíñí peá nñmori kíkíá eníñnigíní. Ayínání awaú go go nñḡwí mñní winí nání xwapí wimóníníño?” uríḡḡ ⁴³ Saimono re uríñnigíní, “Nñḡwí K500.00 urápíño, o xwapí wimóníníño.’ nímónaríní.” uríḡḡ Jisaso re uríñnigíní, “Joxí dñíñí xíxeni neñwíperi raríñníní.” nurírí ⁴⁴ apíxí tñámíní níknímómáná Saimonomí re uríñnigíní, “Apíxí rí nioní niaríñí rí sñwí wñei. Nioní díxí añíyo fíwíapánáyí joxí negí yaríñwápa mñní iniḡḡ bí síkwí sosfá igfá eánímíníri nání mñniapfíní. E neri aiwí apíxí ríyí ḡí síkwí sosfáyo sñwíríxí tñní igfá nñnearí xegí dñá sepiá ení tñní níkwíríño. ⁴⁵ Joxí ámá xwíyíá báná negí yaríñwápi kíyí mñnñmiaúníñí. E neri aí í nioní nñwiapírí ñweááíná dání síkwí sosfáyo kíyí nñnñmiaúga waríní. ⁴⁶ Joxí negí yaríñwápa yayí mñnipa neri raní bí mññíyo mñniwayímóñí. E neri aiwí apíxí ríyí síkwí sosfáyo iniḡḡ dñíñí naní eañíñí bí nñniwayímómáná ḡñíñí nñño. ⁴⁷ Ayínání nioní re raríñníní. Í fíwí xwapí yagíí aiwí nioní ríxa yokwarímí wiíá enḡḡ nání

í nioní nání xwapí n̄wimónirí nání naní e niaríní. Ámá f̄wí xwapí mé b̄i on̄imiápi yarigfáyí nioní yokwarimí wiáná ayí nioní nání ení on̄imiápi wimónaríniríní.” Saimonomí e nurírí ⁴⁸ ap̄iximí re ur̄in̄iginí, “Nioní d̄ixí f̄wí yarín̄íyí r̄ixa yokwarimí síáríní.” uráná ⁴⁹ ámá x̄fo t̄n̄í nawíní n̄in̄wearo aiwá narigfáyí re r̄in̄igfawixíní, “Ámá royí ‘f̄wí yarín̄íyí yokwarimí wiipaxoniríní.’ n̄iyaiwirí r̄íá raríní?” n̄irín̄iro e yaríná ⁵⁰ Jisaso ap̄iximí re ur̄in̄iginí, “J̄ixí d̄in̄í n̄ikw̄roarín̄agí nání Gor̄ixo yeáyí r̄iyim̄ixemeáfríní. R̄ixa kikiáfá néra ut̄.” ur̄in̄iginí.

8

Ap̄ixí Jisasomí míran̄í wigfíwa nániríní.

¹ Jisaso Saimono t̄n̄í aiwá n̄in̄irí n̄in̄wear̄isáná r̄ixa s̄á wí óráná o an̄í wíyí wíyo xw̄iyfá yayí win̄ipaxí Gor̄ixo xwioxfyo m̄imeámí nerí pírán̄in̄í umen̄wean̄fa nání wáf nurimerí re ur̄imen̄iginí, “Seyíné f̄wí yarigfáyí r̄f̄w̄m̄in̄í n̄mamoro n̄isan̄iro n̄weáfr̄ixíní.” ur̄imearíná x̄fo xegí wiep̄isarín̄í wé wúkaú síkwí waú o t̄n̄í nawíní nemero ² ap̄ixí wíwa ení o t̄n̄í nawíní nemero —Wíwa s̄m̄ixí t̄ḡf̄iwami Jisaso naní im̄ixirí wíwa im̄tó d̄in̄í x̄xéroarín̄í t̄ḡf̄iwami m̄ixí umáin̄irí wiarín̄íwa wigí yoí ríwaríní. Wí Mariaíríní. An̄í yoí Maḡidara d̄anjí en̄agí nání ímí yoí Maḡidara d̄anjí Mariaíyí w̄fr̄in̄in̄iríní. Í Jisaso im̄tó wé w̄f̄úmí d̄anjí waú d̄in̄í x̄xéroarín̄í m̄ixí umáin̄owárín̄iríní. ³ Ap̄ixí ámí wí Xusao —O m̄ixí in̄áyí Xerotoyá bos̄w̄f̄ woríní. Omí xiepí í xegí yoí Joanaíríní. Ámí wí Sasanaíríní. Íwa t̄n̄í ámí wíwa ení wigí n̄igwí t̄n̄í aiwá b̄í im̄imí ero Jisasomí t̄n̄í xegí wiep̄isarín̄owami t̄n̄í míran̄í n̄iwaiyiro númí wagfáríní.

Ewayí ikaxí wití siyí wiáron̄í nániríní.

⁴ Oxí ap̄ixí obaxí an̄í ayí ayo dání Jisaso t̄n̄í e nání n̄ibimiro awí eánaríná o ewayí xw̄iyfá r̄ip̄i ur̄in̄iginí, ⁵ “Ámá wo o xegí om̄in̄íyio wití siyí n̄iwíaróa um̄in̄irí nání nurí r̄ixa xw̄fá yuní ik̄ixeár̄in̄in̄je pírán̄in̄í n̄iwíarorí aí wí ófyo piéror̄íyí ámá wí ófyo n̄ipuríná xw̄ir̄in̄wí osax̄iro in̄í n̄ibirí m̄imání erí en̄iginí. ⁶ Ámí wí s̄n̄já ín̄imí yap̄in̄in̄áná xw̄fá seáyí e on̄imiápi en̄íyio piéror̄íyí apaxí mé nerápirí n̄iyap̄irí aiwí in̄igí m̄irún̄in̄agí nání apaxí mé ȳweár̄in̄iginí. ⁷ Ámí wí emí p̄ip̄in̄í ar̄f̄kiár̄in̄in̄je wiáron̄íyí emí p̄ip̄in̄íyio dání nawíní nerápmáná emí xen̄w̄ir̄arín̄agí nání wití ayí ur̄í en̄iginí. ⁸ Ámí wí xw̄fá nan̄íyio wiáron̄íyí nerápirí n̄iyap̄irí ná n̄weríná aga d̄in̄í n̄imorí f̄á m̄iropaxí wen̄iginí.” Ewayí xw̄iyfá e nuríríná re ur̄ayin̄iginí,

“Arfá tfgáyíné ewayf xwiyfá raríj ná rípi nání arfá ókiarf nímonípoi.” urayinjínigíni.

“Rípi nání ewayf xwiyfá seararíjíní.” uríj náníriní.

⁹ Xegf wiepísaríjowa ewayf xwiyfá api mfkípi nání yaríj wíaná ¹⁰ o re uríjínigíni, “Xwiyfá eníj ná dání ‘Goríxo xwioxfyo mímeámí nerí seamenjweanfáríní.’ nírirí ínímí imóníjípí nioní wfá searókiamoaríjíní. E nerí aiwí ámá nioní díj míníkwíró wigf díj tfiní néra warígfáyf nioní ewayf xwiyfá nuréwapíyirfá wfá rókiamoagf Aisaiaoyf ríníjow nírirí rfwamíj eanjpa síjwí naníro arfá níro nero aiwí mfkípi nání níj fá imónípírxíníriní ewayf xwiyfání uréwapíyaríjíní.

Witf siyf wíaronj mfkípi nání áwanj uríj náníriní.

¹¹ “Ewayf xwiyfá mfkípi rípiríní. Witf siyf nání ríníjípí ayf xwiyfá Goríxoyáníj imóníní. ¹² Ámá wí siyf óf manj pámí piérofíyíníj imóníní. Ayf xwiyfá Goríxoyá arfá níwíro aiwí axíná obo níbirí ayf xwiyfá oyápi díj móáná o yeáyf uyímíxemeanígíníriní mírírakf níwirí xwiyfá oyá wigf xwioxfyo dání emí mímeámí yáraríjíní. ¹³ Ámá wí witf siyf síj ná ínímí yapíníj ná seáyí e xwfá onímíápi ená wíaronj yíníj imóníní. Ayf xwiyfá Goríxoyá arfá níwíroná yayf níwinírxídaníro yaríná xwiyfá ná ínímí pípijíníj mífáwíjagí nání aníj xídarígfámani. Xwiyfá oyápi xídaníro yaríjagfá nání ámá wí níbirí nepa ení neáníro rfa xídaríjowíníriní iwamfó wíwapíyíáná píní wíararígfáríní. ¹⁴ Ámá wí witf siyf emí pípij arfkiáríníj wíaronj yíníj imóníní. Ayf ení xwiyfá Goríxoyá arfá níwíro aiwí wigf yarígfápa síní níxídíróná amípí xwfáyo dání nání díj obíbxaf moro ‘Amípí wí nioní mínímúropa oníní.’ yaiwíro amípí wí nání níwimóníro ‘Aríge meámfárífaní?’ yaiwíro néra nurfáyf witf emí nerápirí xenjwíríríj yapí nímoníro aiwá ná níyíníriní aiwí wí yóf yaríjmaní. ¹⁵ Ámá wí siyf xwfá naní imóníj wíaronj yíníj imóníní. Ayf xwiyfá Goríxoyá nání arfá níwíro díj sípí wí mímaxíríjagfá nání mífáwíramó aníj díj níkwíróro xaíwí fá níxíríro nerfá aiwá ná wearíjípíníj imónarígfáríní.” Wiepísaríjowami ewayf xwiyfá mfkípi nání áwanj e uríjínigíni.

Ewayf ikaxf uyíwí nání uríj náníriní.

¹⁶ Awa “Jisaso ámá ayo aníj yumfí winfáríní.” yaiwípirírxíníriní ámí ewayf xwiyfá rípi uríjínigíni, “Ámá wo re yaríjmaní. Xegf ramíxí nímixárorí síxí xwé wá nímearí upíkákwiáraríjmaní. Nímixárorí xegf sá íkwíanjwíyo ínímí éxwíroáraríjmaní. Nímixárománá ámá gíyí gíyí

nfiwipirina anani sijnwfi winipiri nani aiwa ikwianjwoyo seayi e tarinjirini.” nuriri ¹⁷ re urinjiginini, “Amipi nini inimi imoninjfi aiwi wfa okiana nini sijnani imonana ama nini ‘Tf ayirfani?’ yaiwipiririni. ¹⁸ Ayinani seyine pine arfa ninironayfi arfa piraninjfi niririni. Ama giyfi giyfi nioni xwiyfa rarina arfa niro dinjfi nikwiroro nero nijfa bi nimonirfnayfi Gorixo ami wi mini winijo. Giyfi giyfi arfa minipa ero dinjfi minikwiropa ero nerfnayfi ‘Nijfa ripti imoninjini.’ yaiwinarigfapi ai Gorixo api ai ami nurapinijo.” urinjiginini.

Jisasomi xinai tni xogwowa tni nanirini.

¹⁹ Jisasomi xinai tni xogwowa tni o tnf e nani nibiro ama xwe obaxfi omi epfroyfi wiarinjagfa epowa mipawipaxfi enagi ²⁰ ama wi awanjfi re urigfawixini, “Dixfi rinai tni rigwowa tni sijnwfi rananro nani bfami biraiyfi rojoj.” urifagfa ai ²¹ o re urinjiginini, “Ama re njwixapigfa tiyfi, xwiyfa Gorixoyfa arfa wirowi xixeni ero yarigfayfi, ayfi gf inokiwanjfi niximeawanjfi imoninjo.” urinjiginini.

Ipi imeamkwfi yarinjagi saminjfi imixinjfi nanirini.

²² Ina sfa wiyimi Jisaso tni xegfi wiepisarinjowa tni eweyo nipixemoanro o re urinjiginini, “Ipiyo jariwamini dani oxemoaneyi.” nuriri nimeami nuro ²³ ipiyo nimeami warina Jisaso rixa sa winifagi sa wenana re eniginini. Rfwipi xwe wi nweapiri ipiyo nixemi nuri eweyo iniigfi nimeamfi yarina awa rixa iniigfi namipaxfi yarinjagi nainenimi ²⁴ nuro saiwiarfi nwiwana re urigfawixini, “Neamemearinjoxinini, neamemearinjoxinini, rixa iniigfi namiani anjwi ayorini.” urana Jisaso nwiapinimeari iminjfi yarinjipimi tni iniigfi reakkwfi yparinjipimi tni mixfi nuriri “Pini wirei.” urana re eniginini. Pini nwiaririna iminjfi me nerfi iniigfi saminjfi weariri eniginini. ²⁵ Rixa iminjfi me nerfi iniigfi saminjfi weariri eana o wiepisarinjowami re urinjiginini, “Soyine dinjfi minikwiropa pi nani yarino?” urifagi awa wayfi ero ududfi ero nero re rinigfawixini, “Ama royfi iminjfi tni iniigfi tni sekaxfi urana amaninjfi arfa wif royfi gorfani?” rinigfawixini.

Imfo mixfi umainana odipi iniigfi naminjfi nanirini.

²⁶ Awa ewepa nimeaa nuro ipi Gaririyo jariwamini anjfi bi xegfi yofi Gegesayi rininjipiti tnf e niwieknimearo ²⁷ Jisaso nayoari rixa xwifayo ef rojana ama anjfi apimi danyfi wo —Omi imfo wi xixeroarinjorini. Enina dani iyaxfi aikfi minyinfi nera uri anjfi wiyi minjweapa eri ama xwaripa tnf eni njweari yarinjorini. ²⁸ O Jisasomi sijnwfi nwinirfnana xwamianfi niriri Jisasomi agwfi riwamini nipkinimeari

ímí tǎni re uriniginini, “Jisasoxi, niaíwí Nwǎ́ seáyi émi ɲweaɲoyáoxi, pí neaiminiri barinini? Nioni wauní re rirarinini, ‘Xeaniní wí mǎneaikáripáni.’ rirarinini.” nuriri²⁹ Jisaso sekaxí “Imfoyiné áamá romi pǎni nǎwiárimí úpoyí.” uríí enagi nání Jisasomí e nuriri —O imíó íníná dǎnǎ xixéroariní enagi nání xegí áamá omí íá nǎxero gwí wirí tǎni ainixí ikasá ininí wirí tǎni nǎjiro awí menweaɲagá aiwí gwí jífápi narǎkiárimí imíó áamá dǎnǎ meaje nání sayá niméra wayarinorini. ³⁰ Omí Jisaso yariní re winiginini, “Segí yof píxiní?” uríagi imíowa xwé obaxí miróninagá nání re urígfawixini, “Negí yof Rijoniyí —Yof mǎkí ayí mǎxí nání xwé obaxí gwí mónarígfá nánirini. Yof e rininwiní.” nuriro ³¹ wauní rixiní re urayígfawixini, “Joxí none mǎxí nǎneamánowáriríná siririkí yoparí bí mimóniníyi tǎnǎ e Gorixo xeaniní neaikáriníe nání mǎxí mǎneamánowáripáni.” nuriro ³² odípi xwé obaxí díwíyo wiároárininagá nǎwiniro wauní re urígfawixini, “Imíone odípiyo rǎwǎminí oxixéropoyiniri sinwí neaniriréini?” uríagá o xe oépoyiniri sinwí wináná ³³ imíowa áamá omí pǎni nǎwiárimí nuro ámi odípiyo xixéroáná re eniginini. Odípi ayí imegí anǎni omífáyí sapǎpaními síwá néra ipíyo nǎpáwiro piyí egíawixini. ³⁴ Áamá odípi awí mearoarígfáyí wigí odípi e éagá nǎwiniro wigí anǎ apimí nání éfí nuro áamá e ɲweagíáyo áwaní uriro áamá omíɲíyo yarígfáyo áwaní urímero wíáná ³⁵ áamá ayí “Pí rǎa enoi?” nǎyaiwiro sinwí winaniro nání nǎbiro Jisaso tǎnǎ e nǎrémero weniní éfáyí winígfawixini. Áamá imíó xixéroarino riwo aikí yiniri dǎnǎ sixí yiniri nemáná Jisasoyá síkwí tǎnǎ e éfí ɲweaɲagi nǎwiniro wáyí nero yaríná ³⁶ áamá Jisaso imíó mǎxí umáinowárfagi sinwí winífáyí Jisaso imíó sayá mearinomí píraniní wimíxíí nání repíyí nǎwiróná ³⁷ áamá ayí nǎni anǎ Gegesa dǎnǎyí tǎni áamá anǎ apimí mǎdimídáni ɲweagíáyí tǎni wáyí xwé níkariniro nání Jisasomí wauní re urígfawixini, “‘Nene pǎni nǎneawiárimí ouní.’ neaimónariní.” uríagá o ámi ewéyo nǎpíxemoániri uminiri yaríná ³⁸ áamá imíó mǎxí umáinífo wauní rixiní “‘Nioni tǎni owaiyi.’ nimónariní.” urarinagá aí Jisaso xegí anǎ e nání nurowárirí re uriniginini, ³⁹ “Dixí anǎ e nání nurí Gorixo sífǎpi nání dixí áamáyo repíyí nǎwirí ɲweari ui.” uríagi o Jisasomí pǎni nǎwiárimí nurí anǎ apimí nǎpimini Jisaso wíifǎpi nání repíyí wiemeniginini.

Apíxí ragí aniní pwariní wími naní imíxiri mídí pení wími naní imíxiri ení nánirini.

⁴⁰ Jisaso ámi ipíyo jíaríwámíni iwíékínímeááná áamá obaxí e epíroyí ero o nání xwayí naniri ɲwearo egíáyí omí yayí

nɪwiro yarɪnǎ re enɪnigɪnɪ. ⁴¹⁻⁴² Ámá áminǎ wigɪ rotú anɪ wiwǎ meɲweanɪ wo —O xegɪ yoɪ Jairasorɪnɪ. Miáí ná wɪmɪnɪ xanorɪnɪ. O nɪbɪrɪ Jisasoyǎ sɪkwɪ tɪɲɪ e nɪpɪkɪnɪmearɪ xɪo xegɪ miáí —Í xwiogwɪ wé wúkaú sɪkwɪ waú imónɪɲɪrɪnɪ. Í rɪxa nɪpémɪnɪrɪ yarɪɲagɪ nánɪ xano Jisasomɪ waunɪ rɪxɪɲɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Gɪ miáími nanɪ imɪxɪrɪ nionɪ tɪnɪ gɪ anɪyo nánɪ nɪwanɪréwɪ?” urɪagɪ o “Ananɪrɪnɪ.” nurɪrɪ awaú óf e warɪnǎ ámá e epɪroyɪ egɪáyɪ nuxɪdɪro Jisasomɪ ɪkwɪkwierɪ warɪnǎ ⁴³ apɪxɪ wí —Í xegɪ ragɪ anɪɲɪ pwarɪnǎ xwiogwɪ wé wúkaú sɪkwɪ waú múronɪrɪnɪ. Ámá obaxɪ nanɪ imɪxanɪro nɪyayirɪɲɪ aɪ nanɪ wí mimónɪɲɪrɪnɪ. ⁴⁴ Í “Jisasoyǎ iyɪáyoni amǎt nɪrónɪrɪnáyɪ, ámi nanɪ imónɪmɪfɪnɪ.” nɪyaiwia nɪxɪdɪrɪ rɪwɪmɪ dánɪ oyǎ iyǎ sɪrɪwɪyo amǎt rónánǎ re enɪnigɪnɪ. Ragɪ anɪɲɪ pwarɪɲɪpɪ yeáyɪ sɪkiárɪɲɪnɪgɪnɪ. ⁴⁵ Yeáyɪ sɪkiáránǎ Jisaso re rɪɲɪnigɪnɪ, “Amǎt go nɪrónɪgo?” rɪagɪ ámá nɪnɪ “Oweoɪ, nionɪmanɪ. Nionɪmanɪ.” nɪra warɪnǎ xegɪ wiepɪsarɪɲɪ wo Pitaoyɪ rɪnɪɲo re urɪɲɪnigɪnɪ, “Neamemearɪɲoxɪnɪ, ámá epɪroyɪ nɪsiro ɪkwɪkwierɪ nɪsiga warɪɲoɪ.” urɪagɪ aiwɪ ⁴⁶ Jisaso re rɪɲɪnigɪnɪ, “Nepa ámá wo amǎt nɪrónɪgoɪ. Nigɪ enɪ eánɪɲɪ bɪ nɪnɪwárɪmɪ ámá womɪ nanɪ imɪxɪagɪ nainenɪrɪ nánɪ rarɪɲnɪ.” rɪagɪ ⁴⁷ apɪxɪ í yumɪ mepaxɪ wimónɪagɪ nɪwɪnɪrɪ óf néra anɪ e nɪbɪrɪ oyǎ sɪmɪmanɪrɪwámɪnɪ nɪpɪkɪnɪmearɪ oxɪ apɪxɪ nɪnɪ sɪɲwɪyo dánɪ wǎ re rókiamónɪɲɪnigɪnɪ, “Niɪnɪ gɪ ragɪ anɪɲɪ pwarɪɲagɪ nánɪ Jisasomɪ amǎt rónɪfɪnɪ. Omɪ amǎt nɪrónɪrɪnǎ rɪxa nanɪ imónɪfɪnɪ.” urɪagɪ ⁴⁸ o re urɪɲɪnigɪnɪ, “Miáé, jíxɪ dɪɲɪ nɪnɪkwɪrorɪ nánɪ nanɪ imónɪfɪnɪ. Ámi ayǎ mɪsinɪpa nerɪ kikiǎ néra uɪ.” nurɪrɪ ⁴⁹ sɪnɪ ímɪ e urarɪnǎ ámá wo rotú anɪ meɲweanɲoyǎ anɪ e dánɪ nɪbɪrɪ omɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Uréwapɪyarɪɲomɪ sɪnɪ ayǎ wí murɪɲweapanɪ. Dɪxɪ miáí rɪxa péɪnigɪnɪ.” urɪagɪ ⁵⁰ Jisaso arǎ e nɪwirɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Dɪxɪ miáí péf aiwɪ wáyɪ mepanɪ. Nionɪ dɪɲɪ nɪkwɪróánáyɪ, í ámi nanɪ imónɪnɪɲoɪ.” nurɪmɪ nurɪ ⁵¹ anɪyo nɪpáwirɪnǎ ámá wí nawɪnɪ opáwianeyɪnɪrɪ sɪɲwɪ mɪwɪnɪpa nerɪ sa xegɪ wiepɪsarɪɲɪ Pitao tɪnɪ Jono tɪnɪ Jemiso tɪnɪ miáími xɪnǎí tɪnɪ xano tɪnɪ ayɪ tɪnɪnɪ nɪpáwiro ⁵² ámá nɪnɪ ɲwɪ earo ámɪxǎ mero yarɪɲagǎ nánɪ Jisaso re urɪɲɪnigɪnɪ, “Nwɪ eaarɪgǎ pɪnɪ wiárɪpoyɪ. Nɪperɪ mɪwenɪnɪ. Sa sǎ wenɪ.” uránǎ ⁵³ ayɪ “Í rɪxa pɪyɪxɪnɪ.” nɪyaiwiro nánɪ rɪpǎ urɪagǎ aɪ ⁵⁴ o iyǎ wépámɪ fǎ nɪmaxɪrɪmánǎ ímɪ tɪnɪ “Miá rɪxɪnɪ, wiápɪnɪmeatɪ.” uránǎ re enɪnigɪnɪ. ⁵⁵ Miáí ámi dɪɲɪ sɪxɪ wɪnánǎ apaxɪ mé wiápɪnɪmeanɪnigɪnɪ. Rɪxa wiápɪnɪmeáánǎ Jisaso xanɪyaúmɪ “Aiwǎ bɪ umeaɪpɪyɪ.” urɪagɪ ⁵⁶ ayaú ududɪ ɪkárɪnɪfagɪ Jisaso ɲwɪ ɪkaxɪ re urɪɲɪnigɪnɪ, “Aɪpaɲwí nionɪ

éápi nání áamá wíyo áwanj muripani.” uriniginini.

9

Wiepisariņyo eņ siox weámixowáriti sekax uriti eņ nánirini.

¹⁻² Jisaso xegí wiepisariņ wé wúkaú sikkwí waú awami “Awí eánipoyi.” nuriti awa simixí xixegini nanj imixipiri nání ero imító nini mixí umátnowáripiri nání ero epirfa nání kwíyí bi niwiri eņ siox eániņ bini weámixowáriti re uowáriņiginini, “Soyiné aņ ay ayo nemero Gorixo xwioxíyo míméamí nerí seamenjweanfa nání wáf urimero simixí yarigfáyo nanj imiximero éfrixini.” nuowáritiná ³ re uriniginini, “Ami ami wagwí wagwí nuro urinipiri nání segí amipi bini meami mupani. Eranjraní, fá árupianjraní, aiwáraní, nigwíraní, iyfá wúkaúraní, nimeami mupani. ⁴ Wáf nemerfná aņ bimí nímorfnáyí aņ iwamító nuro páwífáyo wéfrixini. Rixa áamá aņ apimi ηweagfáyo nuréwapiyimána aņ axiwámitini niηweagfisána ‘Ámi aņ bimí nání owaiyi.’ niyaiwirináyí aņ axiwámiti dání pini niwiáriti úfisixini. ⁵ Wáf nurímorfnáyí aņ bimí nímorfná áamá e ηweagfáyí ‘Negí aņ tfo wiapipoyi.’ misearipa éánáyí, áamá ay diņ ‘Newanijene ikáritiηwayí nání awaú nene nání ámi mibipa episi nání iy riyárii?’ yaiwipiri nání sikkwíyo xwíá sikk xéniņipi pirí wiaikimí niyáriti úfrixini.” Sekax e nurisána eņána ⁶ awa omi pini niwiáriti nuro aņ bini bimí nání numiro xwiyfá nanj yayí winipaxipi wáf urimero simixí egfáyo nanj imixiro néra ugíawixini.

Xeroto Jisaso nání ayá sfwf uroņ nánirini.

⁷ Gapimaní Xeroto Jisasoyá wiepisariņowa yarigfapi nipini nání arfá niwiri ududí niwiniri ηweanána áamá wí emimí api yaríņagfa nání re nira ugíawixini, “Jono xwáripáyo dání rixa niwiápitimeari rfa yarini?” nira warfná ⁸ áamá ámi wí re nira ugíawixini, “Gorixoyá wáf rókiamoagí Iraiiaoyi rinijō, mipé aņnamí peyiņō rixa siņáni nimóniri rfa yarini?” nira warfná áamá ámi wí re nira ugíawixini, “Ejíná Gorixoyá wáf rókiamoagfá wo rixa niwiápitimeari rfa yarini?” nira waríņagfa nání ⁹ Xeroto ududí niwiniri re riņiginini, “Niwanijoní ráná Jonomí siņwí mīņí wákwigíawixini. E nerí aiwi áamá nioní arfá e wiariņá royí gorfaní?” niriti Jisasomí siņwí owinimniri yayiņiginini.

Áamá 5,000 apimi aiwá mīni wiņí nánirini.

10 O xegí wáf wurimeiarigfáwa ámi xfo tñj e nání nĩbĩro wigí nera ugáfpi nání repiyí nĩwimáná enáná o awa tñnĩ nerimeánĩro áamá nñnĩ pñnĩ nĩwiárĩmĩ nuro wigípi anj wĩyo xegí yoí Betisaidayo nání warfná ¹¹ oxí apixí obaxí Jisaso tñnĩ wiepĩsarĩñowa tñnĩ anj apimĩ nání pwarĩñagfa nĩwĩnĩro nũmĩ nuro omĩ wĩmeááná o yayí nĩwirĩ xwiyfá “Gorixoxwioxfyo mĩmeámĩ nerĩ seameñweanfá nání seyfné nĩsanĩro éfrĩxĩnĩ.” uréwapĩyirĩ sĩmĩxĩ egfáyo nanj imĩmĩxĩmĩ erĩ yarfná ¹² wiepĩsarĩñ wé wũkaú sĩkwí waú sogwí nokepá imónáná Jisasomĩ nĩbĩro re urĩgfawixĩnĩ, “Áamá oní wówĩ re mĩñweañagfa nání áamá epfroyí egfá tĩyí aiwá nĩro sá wero epfĩ nání omĩñj anj amĩ amĩ mĩrĩnĩmenfyo nání uro anj apĩ apĩ ikwĩrónĩñfyo nání uro oépoiyĩ.” urĩagfa aĩ ¹³⁻¹⁴ o re urĩñnĩgĩnĩ, “Aiwá nĩpĩrĩ sewanĩñoyfné mĩnĩ wĩpoiyĩ.” urĩagi re urĩgfawixĩnĩ, “Negí aiwá xwé menĩnĩ. Bĩskerfá wé wú enáná peyí waúnĩrĩnĩ.” nurĩro áamá oxí 5,000 e ñweañagfa nání re urĩgfawixĩnĩ, “None nurane aiwá bĩ mepa nerfnáyí, arĩge mĩnĩ wianfwĩnĩ?” urĩagfa o re urĩñnĩgĩnĩ, “Áamá tĩyo re urĩpoiyĩ, ‘Seyfné áamá 50 50 maxĩrĩnĩ wĩ e wĩ e nĩñweaxa úpoiyĩ.’ urĩpoiyĩ.” urĩagi ¹⁵ awa axĩpi e uráná áamá nñnĩ 50 50 maxĩrĩnĩ wĩ e wĩ e nĩñweaxa nuro ñweañáná ¹⁶ Jisaso bĩskerfá wé wú tñnĩ peyí awaú tñnĩ anjnamĩ wenĩñj nĩyánĩrĩná aiwá apĩ nání Gorixomĩ yayí nĩwirĩ kwĩkwĩrĩmĩ nerĩ xegí wiepĩsarĩñowa yanj nĩwĩaupĩrĩ mĩnĩ nĩwĩa warfná ¹⁷ áamá nñnĩ nĩnĩro agwí ímĩ uyíáná aiwá nĩnĩro e tĩapia wiepĩsarĩñowa nĩmeamero soxí fá wé wũkaú sĩkwí waú apimĩ aumaúmĩ yárigfawixĩnĩ.

Pitao “Joxĩ Kiraisoxĩrĩnĩ.” urĩñj nánĩrĩnĩ.

18 Sfá wĩyo Jisaso xegípi nĩñweari Gorixomĩ xwiyfá rĩrĩmĩ nĩwirĩ xegí wiepĩsarĩñowa xfo tñnĩ ñweañáná o yarĩñj re wĩñnĩgĩnĩ, “Áamá oxí apixí nñnĩ nionĩ nánĩ gorĩnĩ rarĩñoĩ?” urĩagi ¹⁹ awa re urĩgfawixĩnĩ, “Wĩ joxĩ nánĩ ‘Jono wayí nĩneameaia uñorĩnĩ.’ rarĩñoĩ. Ámĩ wĩ ‘Gorĩxoyá wfá rókĩamoagfá Iraijaorĩnĩ.’ rarĩñoĩ. Ámĩ wĩ ‘Enĩná Gorĩxoyá wfá rókĩamoagfá wo rĩxa wĩapĩnĩmeáfĩrĩnĩ.’ rarĩñoĩ.” urĩagfa ²⁰ o re urĩñnĩgĩnĩ, “Ayí e nĩrĩro aiwĩ sewanĩñoyfné nionĩ nánĩ gorĩnĩ rarĩñoĩ?” urĩagi Pitao re urĩñnĩgĩnĩ, “Joxĩ Kiraisoyĩ rĩnĩñoxĩ, áamá Isĩrerene yeáyí neayimĩxemearfá nánĩ negí arfowayá xwíá piaxfyo dánĩ iwiaronfoyĩ rĩnĩñoxĩrĩnĩ.” urĩñnĩgĩnĩ.

Jisaso áwanj “Nĩnĩpĩkipĩrĩfá rĩnĩ.” urĩñj nánĩrĩnĩ.

21 Pitao e uríagi aí o ηwí ikaxí nuriri arfá jiyikí nori re uriniginí, “Aga bi onimiápi áamá wíyo muripant. 22 Áamá imónináoní xeaniní obaxí nikáripírfárini. Negí Judayí mebaowa tñní apaxípaniní imónigfá xwéowa tñní ηwí ikaxí eáninípi mewegfáwa tñní nioní ríwí nimóána wa nípikipírfárini. E nerí aiwí sfá wíyau wíyi óráná ámi wiápinimeámírfárini.” uriniginí. 23 Xwíyá rípi eni nowamini urayiniginí, “Áamá goxi goxi ‘Jisasomí ouxfdimíni.’ niyaiwirínáyí, re éirixini. Amípi ‘Nioní nigípi nání oemini.’ yaiwíyí díní peá nimorí re yaiwíríxini, ‘Nioní Jisasomí xfdarínagi nání áamá wí xeaniní nirí nípikipirí nínirí aí ayí ananiríni.’ niyaiwirí nioní nixfdírxini. 24 Áamá goxi goxi nioní Jisasomí díní níwíkwírorí xfdarínagi nání nípikipírxinirí xewaniníoxí éf nímenírfínáyí díní níyimíní imóniní aniní ηwearfá nání mearfámaní. E nerí aiwí áamá goxi goxi éf mimenípa nerí ‘Nioní Jisasomí díní níwíkwírorí xfdarínagi nání nínípikipirónáyí, ayí ananiríni.’ yaiwiaríní goxi goxi díní níyimíní imóniní aniní ηwearfá nání mearfárini. 25 Áamá wo nioní mnxídf íyá íá nigwí amípi emeámínirí nánini néra nurí nímeáísáná xewaniní aniníni ikeamónáná oyá amípi aniní níxirirí ηweanfárfani? Oweoi!” nuriri 26 re uriniginí, “Áamá nioní nání ayá sinirí xwíyá nioní rarínápi nání ayá sinirí nerí nání mnxídfípa yaríní goxi goxi áamá imónináoní ámi níweapírfná ikínináoní weapirí wíá nioníyá tñní gf ápoyá tñní anínajowayá tñní nípróa weapirí emfáoní ení joxí nání ayá nínirí re rírmírfárini, ‘Oweoi, nioníyáoxímaní.’ rírmírfárini. 27 E nerí aiwí wíyíné re rogíá tíyíné siní mípepa egfámi enáná Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí seameníweanfápi wíyíné síηwí wíníprírfárini.” uriniginí.

Jisaso níknirí xegí bi imóniní nániríni.

28 E nuríísáná ríxa sfá wé wíúmí dání wau wo óráná o Goríxomí xwíyá rírmí wini Pitaomí tñní Jonomí tñní Jemisomí tñní níwirímeámí dfwí xwé bimí nání níyiro 29 o Goríxomí xwíyá uraríná re eniginí. Xegí símímaní xegí bi íriri rapírapí yíniní ení apfá werí ápianwíniní xwínfá earí nerí enáná re eniginí. 30 Áamá píné o tñní nawíni xwíyá rarígíwauyí —Awau Goríxoyá wíá rókiamoagíwau Moseso tñní Irajao tñniríni. 31 Awau ikínigíwau éf níronapíri Jisaso tñní o xwíá tíyo píní níwíarímí ámi anínamí nání nípeyírfná Jerusaremíyo perí áamá níyoní nání wiirí eníápi nání xwíyá rínaríná 32 Pitao tñní níkumíxinirí emearígíwau tñní xámi sá

winarinagí sá wegíáwa, sainíowa níwiápinimearo weniní éfáyí winígíawixini. Jisaso ikíninjo roñagí níwiniro áamá nawíni rogfíwaú eni níwiniro ³³ awaú Jisasomi ríxa píní níwiárimí waníri yarinagí níwiniro Pitao díní nípkwíni mímó “Píoi urimínini?” níriníri Jisasomi úrapí xwiyíá re uriniginí, “Neamemearinnoxini, none re ninwearíná naníriní. Aní pipákí wíkaú wí, joxi nání wíwáyí, Moseso nání wíwáyí, Irajao nání wíwáyí oseamiríyaneyí.” nuríri ³⁴ siní e uraríná agwí wí níyapíri awami rítí wimíníri yarinagí níwiniro wáyí yaríná ³⁵ agwí apimí dání xwiyíá bí re ríniniginí, “Gí niaíwí royoí, níwaninjoní rípeañáomí aríá wípoyí.” ráná ³⁶ weniní éfáyí winígíawixini. Jisaso xegí xewiní roñagí níwiniro xwiyíá marí wíwaninowa sijnwí winíápi nání íná áamá wíyo áwaní murípa egíawixini.

Íwí imíó díní xixéroariní womí naní imixiní nániní.

³⁷ Sá e wegíáwa wíápi tñí níwiápinimeámi dífwíyo weapaná oxí apíxí obaxí epíroyí egíáyí o tñí órórí niníro ³⁸ áamá apí epíroyí egíápi dání wo níwiápinimearí ríaiwá re uriniginí, “Nearéwapíyarinnoxini, gí íwomí sijnwí owíniníri nání wauní ríxiní rírariní. O gí niaíwí ná woniní. ³⁹ Imíó xixéroáná o makírwí nímorí ríxa meañí nearí móáná sinapíxwíní iwéníri meákíkwíá erí yaríná omí xwíríxwíríá níxíxerí ríxa ayápiní mewínarinagí níwiníriná píní wíárariníriní. ⁴⁰ Díxí wiepísarínowami wauní ríxiní ‘Imíó gí íwomí xixéroariníyí míxí umáinowárfpoyí.’ uríá enagí aiwí awa wí e epaxí meniní.” uríagi ⁴¹ Jisaso re riniginí, “Áamá agwí tíyíné nweagíáyíné, nioní díní míníkwíropa ero xenwíní moro yarígíáyíné, ‘Jisaso íníná reniní nene tñí ninwearane aríá neainíriní.’ ríyaiwíarínó?” níriníri xanomí re uriniginí, “Díxí íwo añwí re nímeámi bei.” uríagi ⁴² íwomí siní nímeámi baríná imíó meañí eáná sírírinwí néra piéroagí aí Jisaso imíomí míxí numáinowárimáná niaíwomí naní níwimíxíri ámi xanomí míní winiginí. ⁴³ Míni wíáná áamá níní Goríxoyá ení eániní Jisaso épi nání ududí nero “Ayíkwíraní?” yaiwigíawixini.

Ámi áwaní “Nínipíkipíriní.” uriní nániní.

Áamá níní Jisaso yarinípi nání ududí yaríná o wiepísarínowami re uriniginí, ⁴⁴ “Pírániní aríá nípoyí. Nioní aríá eníyo searémoariní. Anínami dání áamá imóniníoní áamá wíyo míyí nurípiríriní.” uríagi aiwí ⁴⁵ awa xwiyíá apí Goríxoyá díní tñí ínimí imóninagí nání

píráninǵ níǵǵá mimónipa nero mǵkǵipi nánǵ yarǵinǵ wianǵri éǵǵáǵ wáǵǵ níwiro nánǵ masǵsǵá wigǵawixǵinǵ.

“None go go seáǵi e imónǵrǵenǵinǵ?” rǵinǵǵá nánǵrǵinǵ.

46 Wiepǵsarǵinǵowa xǵmǵxǵmǵ níniro “None go go seáǵi e imónǵrǵenǵinǵ?” rǵnarǵná 47 Jisaso wigǵ xwioxǵyo adadǵ níwiri awa e yaiwiarǵinǵǵa níwǵnǵri nánǵ nǵiáǵwǵ bǵ nímeari xǵo tǵinǵ e éǵ nurárǵri 48 awamǵ re urǵinǵinǵinǵ, “Ámá woxǵ goxǵ goxǵ nionǵ nǵnǵxǵdǵri nánǵ nǵiáǵwǵ rǵpimǵ peayǵ mǵwianǵ wéyo nímerǵnǵǵǵ apimǵnǵ mǵmeariǵinǵ. Nionǵ enǵ wéyo nímerǵǵǵ ápo nírowárénǵpǵinǵomǵ enǵ wéyo umerǵ yarǵinǵinǵ. Soyǵné woxǵ ‘Nionǵ awamǵ ínǵmǵ níwurǵnǵri sanǵǵ ouráǵmǵinǵ.’ yaiwinarǵinǵo oyǵ seáǵi e imónǵinǵorǵinǵ.” urǵinǵinǵinǵ.

“Ámá mǵdánǵ mǵró segǵ tǵámǵinǵ imónǵǵǵǵǵrǵinǵ.” urǵinǵ nánǵrǵinǵ.

49 Wiepǵsarǵinǵǵ Jono re urǵinǵinǵinǵ, “Neamemearǵinǵoxǵinǵ, none ámá wo yoǵ joxǵyá níriǵri imǵó mǵxǵ umáǵnowárarǵinǵǵǵ sǵinǵwǵ níwǵnǵrǵná o none mǵneaxǵdǵpa nerǵ yarǵinǵǵǵ nánǵ mepa oeni urǵinǵwanǵinǵ.” urǵǵǵǵ aí 50 Jisaso re urǵinǵinǵinǵ, “Ámá orǵwámǵ dánǵ mǵró segǵ tǵinǵmǵinǵ imónǵinǵorǵinǵ. Ayǵnánǵ e mepa oenǵri pí nánǵ urǵǵǵawixǵinǵ?” urǵinǵinǵinǵ.

“Omǵ mǵranǵǵ mǵwipa oyaneyǵ.” rǵǵǵǵǵǵ nánǵrǵinǵ.

51 Rǵxa Gorǵxo Jisasomǵ anǵnamǵ nánǵ wirǵménǵpǵinǵ anǵwǵ e imónǵinǵáná Jisaso dǵinǵ “Nionǵ Jerusaremǵyo nánǵ oumǵinǵ.” níkwǵrómǵ nurǵná 52 xwǵyǵǵǵ yanǵ wiowárǵǵ wǵ xǵomǵ xámǵ umeapǵri nánǵ urowáráná awa nuro anǵǵ ámá wigǵ yoǵ Samariayǵ —Ayǵ Isirerǵyǵ tǵnǵ xepǵxepá rónǵǵǵǵǵrǵinǵ. Ayǵyá anǵǵ bimǵ nírémore Jisaso rǵwǵyo bǵnǵ nánǵ amǵpǵ píranǵinǵǵ imǵxanǵro éǵǵǵ 53 ámá anǵǵ apimǵ nǵweáǵǵ Jisaso Jerusaremǵ nánǵ umǵnǵri yarǵinǵǵǵ níwǵnǵro “Mǵranǵǵ bǵ owianeyǵ.” mǵwimónǵ yarǵinǵǵǵa 54 xegǵ wiepǵsarǵinǵǵ Jemiso tǵnǵ Jono tǵnǵ e níwǵnǵri Jisasomǵ re urǵǵǵisixǵinǵ, “Ámǵnáoxǵinǵ, yawawi ‘Gorǵxo anǵnamǵ dánǵ rǵá nímamówárénǵpǵri ámá tǵyo rǵá nǵnǵ nánǵ ananǵ ourǵpiyǵ.’ rǵsimónarǵinǵ?” urǵǵǵǵ aí 55 o níknǵnǵmónǵri awaúmi mǵxǵ “E mǵrǵpanǵ.” nurǵmǵ 56 anǵǵ ámǵ bimǵ nánǵ ugǵawixǵinǵ.

Ámá “Orǵxǵdǵmǵinǵ.” urǵǵǵǵ nánǵrǵinǵ.

57 Óǵyo warǵná ámá wo Jisasomǵ re urǵinǵinǵinǵ, “Amǵǵmǵ joxǵ úǵmǵ nionǵ enǵ númǵ rǵxǵdǵmemǵárǵinǵ.” urǵǵǵǵ 58 o ámá royǵ enǵ neánǵri níxǵnǵrǵenǵinǵinǵri re urǵinǵinǵinǵ, “Sǵwǵ sayǵ xegǵ sirǵrǵkǵ sá wenǵa nánǵ tǵinǵrǵinǵ. Inǵ enǵ xegǵ yéwǵ tǵinǵrǵinǵ. E nerǵ aiwǵ ámá imónǵinǵáonǵyá sá wémǵa nánǵ

anĵ wí menĭni.” urĭĭnigĭni. ⁵⁹ Ámi womĭ re urĭĭnigĭni, “Joxĭ nĭxĭdei.” urĭagi o re urĭĭnigĭni, “Xámi xe nuri gĭ ápo péaná xwĭá oweyárinĭri sĭĭwĭ nanĭrĭréni?” urĭagi áí ⁶⁰ o re urĭĭnigĭni, “Ámá nionĭ dĭĭĭ mĭnĭkwĭropa yarĭgĭáyĭ ayĭ enĭ ámá piyĭnĭĭ imónĭĭagĭa nánĭ wigĭ ámá péaná xwĭá oweyárinĭpoyĭrinĭri sĭĭwĭ wĭnĭrĭxĭni. E nerĭ áí joxĭ xwĭyĭá Gorĭxo xegĭ xwioxĭyo mĭmeámĭ nerĭ umeĭweanĭa nánĭpĭ ami ami wáŭ urĭmérinĭni.” urĭĭnigĭni. ⁶¹ Ámi ámá wo nĭbirĭ re urĭĭnigĭni, “Ámĭnáoxĭni, nionĭ rĭxĭdĭmemĭni. E nerĭ aiwĭ xámi xegĭ ámáyo nuri yayĭ owiemenĭri sĭĭwĭ naneĭ.” urĭagi áí ⁶² Jisaso ewayĭ xwĭyĭá rĭpĭ urĭĭnigĭni, “Ámá omĭĭĭ mearĭĭĭ wo nĭkĭnĭmónĭri rĭwĭmĭ dánĭ sĭĭwĭ anáná xĭo omĭĭĭ mearĭĭĭpĭ xixeni warĭĭĭmanĭ.” nurĭri re urĭĭnigĭni, “Joxĭ enĭ dĭĭĭ nĭnĭkwĭrorĭ nĭnĭxĭdĭsáná ámi nĭkĭnĭmónĭri amĭpĭ joxĭ pĭnĭ wĭárĭyĭ meámĭrinĭri nánĭ dĭĭĭ nĭmorĭ nerĭnáyĭ, omĭĭĭ Gorĭxo nánĭ píranĭĭĭ mĭwiipa eri oyá xwioxĭyo páwipaxĭ mepa eri imónĭĭni.” urĭĭnigĭni.

10

Ámá 72 nĭrĭpearĭ yaxwĭ urowárapĭĭĭ nánĭrinĭ.

¹ Jisaso e nurĭmáná ámá ámi wĭyo 72 nĭrĭpearĭ anĭ xĭo unĭá ayĭ ayo nánĭ waúnĭ waúnĭ xámi umeapĭri nánĭ nurowárapĭri ² re urĭĭnigĭni, “Ámá nionĭ xwĭyĭá yanĭ seaiapowárfáyĭ, ayĭ aiwá yóŭ pĭrĭpĭrĭ nĭnĭri mĭnĭpaxĭnĭĭ imónĭni. E nerĭ aiwĭ ámá seyĭné aiwá apĭ mipĭri nánĭ obaxĭ mimónĭĭoĭ. Ayĭnánĭ Gorĭxo ámá wĭni enĭ aiwá mipĭrĭnĭĭĭ nimónĭro xwĭyĭá yayĭ winĭpaxĭpĭ yanĭ wiowáripĭri nánĭ yarĭĭĭ wĭpoyĭ.” nurĭri ³ re urĭĭnigĭni, “Soyĭné óŭ nionĭ searĭáyo úpoyĭ. Ámá wĭ sĭwĭ sayĭ sipĭsipĭ roanarĭgĭápánĭĭ seaipĭrĭe nánĭ searowárapĭri.” nurĭri ⁴ re urĭĭnigĭni, “Nuróná nĭgwĭ wowĭ bĭranĭ, fá árupianĭĭ wúranĭ, sĭkwĭ súranĭ, nĭmeámi mupani. Óŭ e ámáyo nĭwĭnĭrĭná yayĭ ninĭro e éŭ mĭĭweapanĭ. ⁵ Anĭ wiwámi nĭpáwirĭná yayĭ nĭwirĭ xámi re urĭrĭxĭni, ‘“Seyĭné Gorĭxoyá dĭĭĭ tĭnĭ nĭwayĭrónĭro oĭweápoĭ.” neaimónarinĭ.’ urĭrĭxĭni. ⁶ Anĭwámi xiáwo sanĭĭo imónĭĭagĭ nĭwĭnĭrĭná xwĭyĭá yayĭ nĭwirĭná e urĭápi mĭdĭdĭ mikĭxepanĭ. Anĭ xiáwo sanĭĭo mimónĭĭagĭ nĭwĭnĭrĭná yayĭ apĭ mĭdĭdĭ wikĭxéŭrĭxĭni. ⁷ Anĭ giwĭ giwámi nĭpáwiro nĭĭwearĭná aiwá tĭnĭ iniĭgĭ tĭnĭ seaiapĭápi ananĭ nĭnĭro ĭweáŭrĭxĭni. Ayĭ rĭpĭ nánĭrinĭ. Ámá nĭgwĭ omĭĭĭ nerĭná nĭgwĭ mearĭgĭápa soyĭné wáŭ nemero nionĭ omĭĭĭ nĭniirĭná iniĭgĭ tĭnĭ aiwá tĭnĭ seaiapĭáyĭ nĭgwĭnĭĭĭ wayĭá nĭpĭrĭárĭni.” nurĭri xegĭ wiepĭsarĭĭowa

aiwá oneaiapí poyiniri aní wiwá wiwámi emepírixiniri ámi re uriniginini, “Aní wiwámi nípawiro ηweáfiwámi dání aní axípimi ámi wiwámi ηweanro nání mupa érixini. ⁸ Aní gipi gipimi niremorína aiwá míraní seaianro ‘Aníyo nání eini.’ nisearimi úfáyo númi nuro pí pí aiwá seaipáfapí sa ananí nírrixini. ⁹ Aní apimi simixí yarigfáyo naní wimixiro ‘Gorixo xwioxíyo míméamí neri píraniní seamenηweanfá anwi ayo enagí nání nisanro ηweárixini.’ uriro érixini. ¹⁰ E neri aiwi aní gipi gipimi niremorína ayí niseairíméami wigí aníyo nání mipseaupa éaná nuro óf aní apimi nání ininíyimi dání re urírixini, ¹¹ ‘Seyíne díní re mopíri nání, “Gorixo xwioxíyo míméamí neri píraniní neamenηweáminiri éf aiwí nene api nání mneaimónarinagí nání xfo xeaniní neaiapínfárfani?” yaiwipíri nání xwíá síkí segí aní rípimi dání aí negí síkwíyo xéinípi pírfí wiaikímí seasiarinwini.’ urírixini.” nuriri ¹² re uriniginini, “Nioni aga nepa seararinini. Gorixo áma níyoní mí ómómíximí eníayimi áma aní Sodomí ηweaagfáyí —Eníná Sodomí ηweaagfáyí rfáni níkiróa warinagfa Gorixo anínamí dání rfá mamówáraná níyoní rfá niniginini. Sfá ayimi ayo Gorixo xeaniní xwé níwiri aiwí áma soyíne arfá míseai xe oúpoyiniri sínwí seanfáyo Gorixo xeaniní níwirína Sodomí ηweaagfáyo ríniní winínfápi tñni xixeni winínfámani. Seáyí e múronfáriní.

Aní bi bimi ηweáyí xfomí díní míwíkwíroarinagfa uréwapíyiní nánirini.

¹³ “Isireriyíne ‘Gorixo nene nání aga wimónariní.’ yaiwinarinagfa aí xeaniní o seaikárinfápi ayíkwí menagí nání díní sipí oseainí. Isireriyíne aní yoí Korasiníyí ríniníyo ηweagfáyíne tñni aní yoí Betisaida ηweagfáyíne tñni aweyí! Sfá wíyi seyíne majfá seaórinfáriní. Émáyi aní yoí Taiayí ríniníyo ηweáyí tñni Saidoníyí ríniníyo ηweáyí tñni emímí nioni seaíwapíyinápi sínwí níwiníro sínwíryí, ayí eníná nisanro iyfá íríkwí wú páníro rfá uráwíyo iwíeaníro yaníri egfáriní. ¹⁴ Gorixo áma níyoní xeaniní winfáyimi xeaniní Taia ηweáyo tñni Saidoní ηweáyo tñni winfápi tñni seyíne seaikárinfápi tñni axípi imónínfámani. Seyíne seaikárinfápi seáyí e múronfáriní. ¹⁵ Isireriyíne, Kapaneami ηweáyíne ‘Gorixo anínamí nání nneameamí neayínfáriní.’ níyaiwiro seáyí e ríyarínjo? Rfá aniní weariníyo niseamamówárinfáriní.” nuriri ¹⁶ wiepísaríníyo ámi re uriniginini, “Áma gíyí gíyí soyíne wáf urímearína arfá seaífáyí nioní ení arfá niariníjo. Gíyí gíyí arfá míseaipa éfáyí nioní ení arfá mniariníjo. Nioní arfá mniipa

éféyá Gorixo, nirowárenapiŋomi eni arfá miwiarŋoti.” urŋinigiŋi.

Ámá 72 imónigfáwa ámi Jisasomi wímeagfá nánirŋi.

17 Ámá 72 urowárapŋiyf ámi diŋf yayf niyaiwia nibiro Jisasomi niwímearo re urigfawixiŋi, “Ámináoxiŋi, ámá imfó diŋf xixéroarŋiyó aí none yoŋ joxiyá niriŋane miŋf umáinowáraná anani arfá nŋeaimi éf warŋoti.” urfagfá 18 o re urŋinigiŋi, “Soyfne imfóyo miŋf umáinowárarŋá nioni Seteno —O imfóyo xiráonŋf imónŋorŋi. O ápiarŋwŋnŋf aŋŋnamŋi dánŋ piéronaparŋagŋi winŋanigiŋi. 19 Arfá nípoŋf. Nioni eŋf sixf eánŋf seaiapowáriŋá eŋagŋi náni soyfne weaxfá tŋni wáre tŋni anani xórórf ero Seteno, fwf oépoŋirŋi seaiwapŋyarŋomi anani xórórf wiŋo epaxŋrŋi. E yarŋná wí xwŋrfá seaikxenfámani. 20 E niŋsearŋi aiwi imfó xixéroarŋiyó miŋf umáinowáraná arfá niŋseairo éf warigfá eŋagŋi náni seáyŋi e nimóniro yayf mepani. Sa riŋf nániŋi yayf époŋf. Aŋŋnamŋi ikwŋf ámá wé rónŋiyf náni ŋwŋrárŋinŋŋnamŋi segf yoŋ eni ŋwŋrárŋinŋagŋi náni yayf époŋf.” urŋinigiŋi.

Gorixomi seáyŋi e umenŋf nánirŋi.

21 Kwíyá Gorixoyáŋi ukikayonagŋi náni axíná yayf seáyŋimi dánŋ nerŋ Gorixomi re urŋinigiŋi, “Gf ápoŋiŋi, xwŋfá imixiriŋi aŋŋna imixiriŋi enjoxiŋi, wiepŋsarŋowá yarigfá aŋŋ náni ámá seáyŋi e nimóniro ‘Nioni niŋŋŋŋŋ diŋf rŋxa niŋfá imónŋáonŋi náni go níwapŋyinŋoti?’ rŋnfáyo joxŋ yumfí wirŋf ámá ‘Nioni níaiwonŋnŋŋf nimónŋrŋi majfá imónŋáonŋi náni anani níwapŋyiŋi.’ rŋnfáyo joxŋ wfá rókiamori yarŋjoxŋ eŋagŋi náni seáyŋi e riŋmeariŋŋi. Ápe, joxŋ ‘E oemŋni.’ simónariŋagŋi náni rarŋŋiŋi.” nurŋri 22 re riŋinigiŋi, “Gf ápo amŋŋŋŋ xwŋfá riŋimŋi niŋimŋiŋi yanfwá náni fánŋŋf niepŋxŋniasŋŋrŋiŋi. Ámá wo Gorixomi xewaxo náni xixeniŋi niŋfá mimónŋiŋi. Gf áponŋi xixeniŋi niŋfá imónŋiŋi. Ámá wo ápo náni eni niŋfá mimónŋiŋi. Xewaxonŋiŋi niŋfáŋrŋiŋi. Ámá ‘Xewaxonŋi gf ápo náni wfá orókiamómŋiŋi.’ yaiwífáyf, ayf eni gf ápo náni niŋfá imónŋotiŋi.” niŋriŋi 23 niŋkŋniŋmónŋrŋi xegf wiepŋsarŋowá wigŋŋŋŋ ŋweaŋagfá siŋwŋf niwŋnŋriŋi awamŋniŋi re urŋinigiŋi, “Amŋŋŋŋ nioni eri xwŋyáŋf riŋriŋi yarŋjápŋi soyfne siŋwŋf nanayífáŋŋi náni Gorixoyá diŋf tŋni yayf seáyŋi e dánŋ seainŋpaxŋrŋiŋi. 24 Gorixoyá wfá rókiamoagfá obaxŋyŋf tŋni miŋf ináyŋyŋf tŋni amŋŋŋŋ soyfne siŋwŋf nanariŋgŋfáŋŋŋ ‘Siŋwŋf owŋnaneyŋi.’ niŋriŋo aiwi wí siŋwŋf miwŋnŋŋpa ero amŋŋŋŋ soyfne arfá niariŋgŋfáŋŋŋ ‘Arfá owianeyŋi.’ niŋriŋo aiwi wí arfá

m̄wipa ero yaḡár̄n̄i. Aȳn̄n̄i soȳné yaȳ seáȳm̄i dán̄i seain̄pax̄r̄n̄i.” ur̄ñ̄n̄iḡn̄i.

Ewaȳ ikax̄ Samariaȳ wo xer̄w̄ wom̄i wá wian̄ñ̄ nán̄r̄n̄i.

²⁵ Ámá ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i meweḡá wo “Jisaso en̄ eán̄ñ̄or̄fan̄i? Iwam̄fó ow̄iwap̄iyim̄n̄i.” n̄iyaiwir̄ n̄iwíáp̄n̄imear̄i re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Near̄ewap̄iyar̄ñ̄ox̄n̄i, nion̄i ar̄ire ner̄i d̄ñ̄f̄ n̄iyim̄ñ̄f̄ t̄ñ̄áon̄i imón̄im̄fár̄n̄i?” ur̄fagi ²⁶ Jisaso re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i ar̄ire n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i? Jox̄i fá n̄ror̄fn̄á ar̄ire r̄n̄ñ̄aḡi roar̄ñ̄r̄n̄i?” ur̄fagi ²⁷ o re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Re n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i, ‘Jox̄i dix̄f̄ Ám̄n̄á Gor̄ixom̄i d̄ñ̄f̄ six̄f̄ nuyir̄i ner̄fn̄á dix̄f̄ xwiox̄f̄ o nán̄i yaȳf̄ osin̄n̄r̄i er̄i en̄f̄ six̄f̄ eán̄ñ̄f̄ t̄n̄i x̄f̄d̄r̄i d̄ñ̄f̄ t̄n̄i píran̄ñ̄f̄ w̄ikw̄ror̄i éir̄ix̄n̄i. J̄wan̄ñ̄ox̄i d̄ñ̄f̄ sip̄i inar̄ñ̄pa ámá jox̄i t̄n̄i ñweḡáý̄f̄ nán̄i en̄i ax̄p̄i sin̄f̄w̄n̄ḡn̄i.’ n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄i.” ur̄fagi ²⁸ Jisaso re ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i x̄ixen̄i rar̄ñ̄n̄i. E ner̄fn̄áȳf̄ d̄ñ̄f̄ n̄iȳm̄ñ̄f̄ t̄ñ̄ox̄i nimón̄r̄i an̄ñ̄f̄ ñwear̄fár̄n̄i.” ur̄fagi ²⁹ ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i mewen̄o ámá n̄ñ̄n̄i xewan̄ñ̄o nán̄i re oyaiw̄ipoȳn̄r̄i “O ñw̄ ikax̄ eán̄ñ̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i ámá x̄fo t̄n̄i ñweḡáý̄f̄ nán̄i d̄ñ̄f̄ sip̄i n̄wir̄i ar̄ir̄á wiar̄ñ̄or̄fan̄i?” oyaiw̄ipoȳn̄r̄i ám̄i yar̄ñ̄f̄ re w̄ñ̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Ámá nion̄i t̄n̄i naw̄in̄i ñwear̄ñ̄wáȳf̄ ḡiȳr̄fan̄i? Ámá ḡiȳf̄ nán̄i nīwan̄ñ̄on̄i d̄ñ̄f̄ sip̄i inar̄ñ̄ápa d̄ñ̄f̄ sip̄i ax̄p̄i e nin̄ñ̄o?” Yar̄ñ̄f̄ e wíáná ³⁰ Jisaso ewaȳf̄ xw̄ȳf̄á r̄ip̄i ur̄ñ̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo an̄f̄ yōf̄ Jerusarem̄ȳi p̄ñ̄i n̄wiár̄im̄i an̄f̄ yōf̄ Jerikoȳi r̄n̄ñ̄f̄yo nán̄i wear̄fn̄á re en̄ñ̄n̄iḡn̄i. Ámá ámáyá am̄p̄i f̄w̄f̄ oxaur̄ápaneȳn̄iro yar̄iḡf̄á wa om̄i fá n̄ixero xeḡf̄ rap̄rap̄f̄ wir̄iro iwan̄f̄ mépero r̄ixa napén̄imear̄fn̄á p̄ñ̄i n̄wiár̄im̄i uḡfawix̄n̄i. Rixa numáná en̄áná ³¹ apax̄f̄pán̄ñ̄f̄ imón̄ñ̄f̄ wo en̄i óf̄ ax̄f̄yim̄i n̄wer̄fn̄á wen̄ñ̄f̄ éȳf̄ w̄n̄ñ̄ñ̄n̄iḡn̄i. Iwan̄f̄ mépéfo daiwo wen̄aḡi n̄w̄ñ̄r̄i ar̄ir̄á b̄i m̄w̄i or̄wám̄i dán̄i múron̄ñ̄n̄iḡn̄i. ³² Ám̄i Judaȳf̄ wiḡf̄ yōf̄ Ripaiȳi r̄n̄ñ̄ḡáý̄f̄ wo —Ripaiȳf̄ Gor̄ixom̄i nán̄i r̄id̄yowá yar̄iḡf̄iwám̄i ar̄ir̄á wiar̄iḡf̄áý̄r̄n̄i. Ripaiȳi r̄n̄ñ̄ḡf̄á wo iwan̄f̄ mépéfo wen̄e n̄r̄émor̄i n̄w̄ñ̄r̄i aiw̄i o en̄i or̄wám̄i dán̄i múron̄ñ̄n̄iḡn̄i. ³³ E ner̄i aiw̄i ámá Samariaȳf̄ wo —Samariaȳf̄ t̄n̄i Judaȳf̄ t̄n̄i en̄j̄n̄á dán̄i xep̄ixep̄á rónaḡfár̄n̄i. Samariao en̄i an̄f̄ w̄iyo nán̄i nur̄fn̄á w̄ñ̄ñ̄ñ̄n̄iḡn̄i. Ámá iwan̄f̄ near̄i t̄fo riwo wen̄aḡi n̄w̄ñ̄r̄i om̄i wa n̄wian̄r̄i ³⁴ an̄w̄i e nuri in̄iḡf̄ wain̄f̄ b̄i t̄ñ̄i ran̄f̄ b̄i t̄ñ̄i iwan̄f̄ weáf̄áyo ḡñ̄ñ̄f̄ wir̄i w̄f̄á ut̄r̄i nemáná n̄im̄f̄eyoar̄i xeḡf̄ doḡiyo seáȳi e n̄ñ̄wir̄ár̄r̄i n̄imeám̄i an̄f̄ ámá am̄i am̄i dán̄i n̄b̄r̄i wéfr̄ix̄n̄r̄i m̄ir̄ñ̄ñ̄f̄ wiwám̄i nán̄i nuri

e meweŋo ³⁵ wíápi t́nì ikwí winíxaú nìroari anjiwámì meariŋomì nìwiri re urìŋinìgìni, ‘Ámá romì nìgwí rìnamì dání pírániŋí méirìxìni. Rìna anípá imónáná o nání joxì dìxí nìgwí xwíríá ikìxéánáyí ámì nionì nìbìríná nioniyá xìxeni mìnì siapiḿárìni.’ urìŋinìgìni.” Jisaso ewayí xwíyíá api nurimáná ³⁶ ŋwí ikaxí eániŋípi meweŋomì yariŋí re wiŋinìgìni, “Joxì dìŋí arìre yaiwiarìŋinì? Iwaní nearì t́omì ámá waú wo nìwiniro aí awa go o t́nì ŋweagíá wóniŋí nimónirì arìrá wiŋinìgìni?” uráná ³⁷ ŋwí ikaxí eániŋípi meweŋomì re urìŋinìgìni, “ ‘Ámá nìwiniíná wa nìwianirì naní wiŋo o t́nì ŋweagíá wóniŋí imóniŋinìgìni.’ nimónarìni.” uríagi Jisaso “Joxì enì nuri axípi e néra úirìxìni.” urìŋinìgìni.

Mataí t́nì xìnapí Mariaí t́nì nánirìni.

³⁸ Jisaso wiepìsarìŋíyí t́nì ótyo nuróná aŋí bimì rémóáná apìxí wí Mataíyì rìniŋí aiwá míraŋí winì xegí aŋíyo nání nìwirimeámì nuri ŋweaŋáná ³⁹ í xegí xexirímeái Mariaíyì rìniŋí nìbìrì Jisasoyá síkwí t́ŋí e nìŋweámáná oyá píné aríá wiaríná ⁴⁰ Mataí aiwá riyamí eminirì yaríná upupígí winarìŋagi nìbìrì Jisasomì re urìŋinìgìni, “Ámináoxinì, niínì aiwá riyamí yaríná gí nìrìxímeái pínì nìniwiárìmì nìbìrì ‘Ayí ananirìni.’ riyaiwiarìŋinì? Í saní nìrápìnì nání uowárenapei.” uríagi ⁴¹ Ámináo re urìŋinìgìni, “Mataíxi, Mataíxi, jíxì dìŋí obìbaxí morì amípí obaxí nání ayá síwí rìrorì yariŋinì. ⁴² E nerì aí jíxì anìŋí miní epaxí imóniŋíyí obaxímanì. Aga ná bìnirìni. Mariaí api nání dìŋí neyírorì aríá niarìni. Í dìŋí eyíroarìŋípi m̀d̀d̀ m̀wikìxepa nerì jíxì nìrífpi bì urimíméini.” urìŋinìgìni.

11

Ayí Gorìxomì nurìríná rìpaxípi nání uréwapìyìŋí nánirìni.

¹ Jisaso wí e nuri rìxa Gorìxomì xwíyíá rìrìmí nìwimáná eŋáná xegí wiepìsarìŋíyí wo re urìŋinìgìni, “Ámináoxinì, Jono wayí nìneameaia wago xegí wiepìsarìŋowamì Gorìxomì xwíyíá rìrìmí wipíri nání uréwapìyìŋípa joxì enì e nearéwapìyi.” uríagi ² o awamì re urìŋinìgìni, “Gorìxomì xwíyíá rìrìmí nìwiríná re uríirìxìni, ‘Ápoxinì, “Ámá nínì joxìnì ŋwíáoxì eŋagi nání wéyo rìméirìxìni.” neaimónarìni. “Joxì xwioxíyo m̀meámí nerì neamenjwearíapi sìŋánì imóníwiniŋinì.” neaimónarìni. ³ Nene aiwá síá ayí ayimì naníwá nání neaiayíirìxìni. ⁴ Ámá nene íwí neaíáyo yokwarimí wílagwí nání joxì nene íwí yariŋwáyí yokwarimí neaiirìxìni. Ámá wí eŋí eániŋíáyírìanirì

iwamító owíwapíyípoynírí sñwí mñeanípa éirixíní.' Gorixomí xwíyá rírímí nñwiríná e urírxíní." uríñnigíní. ⁵⁻⁷ E nurímáná ewayí xwíyá rípi uríñnigíní, "Soyíné woxí díxí ámá aní wí e dání wo áriwegíyo símeááná aiwá menagí nání joxí ámá nñkumíxínírí emearígfáyí womí nurí aiwá nání ríxíní nuríríná re uríríní, 'Gí ámá aní wí e dání wo aní wíyo nání únó ríxa áriwegí ríná nímeáagí omí aiwá bí mñní wimí nání menagí nání joxí tfe nání ríxíní baríñní. Aiwá biaú bí nñnimeairíréiní?' uráná aníyo ínímí dání, sá wenímí dání re ríríníñoi, 'Aiwá nání ayá wí mñníríñweapaní. Aní ówaní nñyárimáná niaíwípia tñní íkwianwíyo ríxa sá wenwíní. Nioní wí nñwiápínímearí aiwá rímeaipaxí meníní.' ríríníñoi. ⁸ Nioní re seararíñní, 'Aní xiáwo aiwá nání ríxíní bfo xegí nñkumíxínírí emearíñí wo aiwí nñwiápínímearí xfo ríxíní uraríñíyí umeaipaxímaní. E nerí aiwí arfki ríxíní urayaríná nñwiápínímearí xfo wimónaríñpí nñpíní mñní winígní.' seararíñní. ⁹ Ayínání nioní re seararíñní, 'Soyíné Gorixomí amípí wí nání yaríñí wíáná o ananí mñní seaiapínfáríní. Ríxíní nuríríná amípí wí o tññí e nání pfa nerínáníñí ananí meapírfáríní. Ríxíní nuríríná wáf e nírómáná wakwí óránáníñí o ananí arfa nñsirí aní ówaníñíñí ríkwíinígní.' seararíñní. ¹⁰ Ayí rípi nání seararíñní. Ámá nñní Gorixomí ríxíní urayarínáyí ayí ananí wí meapírfáríní. Ámá gíyí amípí wí nání pfa neríná ananí meapírfáríní. Gíyí wáf e dání wakwí óráná o ananí aní ówaní wíkwíinífáríní." uríñnigíní.

¹¹ Ewayí xwíyá ámí bí rípi nurírí re uríñnigíní, "Ápoyné woxí díxí íwo nñbirí peyí nání ríxíní ríránáyí, weaxfa nñmearí wiríréiní? Oweoi, wí e wiríméiní. ¹² Iní kímíñí nání ení ríxíní ríránáyí, wáre nñmearí wiríréiní? Oweoi, e ení nñmearí wiríméiní. ¹³ Soyíné íwí néra warígfóyíné aiwí segí niaíwí ríxíní searánáyí, ananí amípí awíaxíyí anípa mñní wíarígfóyínéríní. E nerí aí segí ápo anínamí ñweanjo anípaxíriní. 'Omí gíyí gíyí ríxíní uránáyí, kwíyí oyápi aí ananí mñní winífáríní.' seararíñní." uríñnigíní.

"O ení eáníñí oboyá tñní yaríní." rígfá náníríní.

¹⁴ Jisaso, imító maní pfróníñí womí —O ámá womí dññí xixéroaríñagí nání ámáo ení maní pfróníñoríní. Imítomí mñxí umáinowáraná imító éf úáná ámá maní pfróníño ámí pñné ríñnigíní. Ámí pñné raríñagí ¹⁵ ámá e epíroyí egfáyí sñwí e nñwíníro ududí nero aí ¹⁶ ámá wí re rígfawíxíní, "O imító mñxí numáinowárfíná imító xíráóníñí imóníño —O xegí yoí bí Bieseuroyí ríníñoríní. Oboríní. O ení weámíxowárfagí nání ení

eáníŋŋí oyá tńni umáinowáraríŋŋířini.” raríńá áamá ámi wí “Jisaso eńŋí eáníŋŋorfaní? Iwamfó owíwapíyaneyí.” níriniro nĩbĩro re urígfawixini, “Ańŋĩnamĩ dání emimfĩ bĩ iwamfó neaiwapíyĩ.” uríagfa aiwĩ ¹⁷ o wigfĩ yaiwigfá nání adadfĩ nĩwiri ewayfĩ xwíyáfá re uríŋŋinigini, “Áamá gwfĩ axĩrĩ xepixepá nĩrónĩro mĩxĩ nĩnĩrónáyfĩ, ayfĩ ańŋí mĩwiárekixini paxĩřini. Áamá xiráxogwáowa enĩ xepixepá nĩrónĩro mĩxĩ nĩnĩrónáyfĩ, ayfĩ enĩ ańŋí mĩwiárekixini pĩřĩřĩřini. ¹⁸ Ayinání Seteno tńni xegfĩ imfó axfĩyfĩ tńni xepixepá nĩrónĩro mĩxĩ nĩnĩrónáyfĩ, arĩge nero eńŋí neánířĩ ropĩřĩřĩ? Oweo! E nerĩ aiwĩ seyfné ‘Eńŋí eáníŋŋí Bieseuroyá tńni imfó mĩxĩ umáinowáraríŋŋini.’ nĩrarĩŋŋo. ¹⁹ Nioni nepa Bieseuroyá eńŋí eáníŋŋí tńni imfó mĩxĩ numáinowářĩřĩ sĩŋwĩřĩyfĩ, segfĩ áamá eńŋí eáníŋŋí goyá tńni mĩxĩ umáinowáraríŋŋířĩ? Segfĩ áamá imfó mĩxĩ umáinowáraríŋŋířĩ sfa yoparĩyimĩ nĩwiápĩnĩmearo yarĩŋŋí re seaipĩřĩřĩřĩ, ‘Nene áamá wo imfó mĩxĩ umáinowáraríŋŋagĩ nĩwĩnĩřane “Eńŋí eáníŋŋí Gorĩxoyá tńni e yarini.” řĩnarĩŋwá eńŋagĩ nání seyfné pí nání Jisaso axĩpĩ yarĩŋŋagĩ nĩwĩnĩřĩřĩ xwíyáfá nĩmearo “Eńŋí eáníŋŋí oboyá tńni yarĩŋŋini.” urígfawixini?’ Yarĩŋŋí e seaipĩřĩřĩřĩ. ²⁰ Nioni eńŋí eáníŋŋí Gorĩxoyá tńni imfó mĩxĩ umáinowáraríŋŋagĩ aí seyfné ‘Gorĩxo xfo xegfĩ xwioxfyo mĩmeámĩ nerĩ neameŋweanfapĩ řĩxa řimónini?’ mĩyaiwĩarĩŋŋo. ‘Áamá yeáyfĩ neayimĩxemeanfa nání uowárenapĩnfo, arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyĩ rarĩŋwáo řĩxa nene tńni řimónĩŋwĩnĩ?’ mĩyaiwĩarĩŋŋo.” nurĩřĩ ²¹ ewayfĩ xwíyáfá ámi bĩ řĩpĩ uríŋŋinigini, “Áamá eńŋí řĩŋŋí wo éwaikfĩ oxá nayĩřĩ nĩřĩřĩ awĩ meŋweanáná áamá wo xegfĩ ańŋfyo nĩpáwiri amĩpĩ wĩ řwf meapaxfĩ menini. ²² E nerĩ aí áamá eńŋí řĩŋŋomĩ nĩmúrorĩ omĩ seáyfĩ e imónĩŋŋí wo nĩbĩřĩ mĩxĩ wimĩnĩřĩ nerfná xopĩřĩřĩ nĩwiri amĩpĩ nfnĩ mĩxĩ nání maxĩřĩŋfĩyfĩ nurápĩmáná amĩpĩ oyá nfnĩ enĩ řĩxa nurápĩřĩ yanfĩ nĩwia warĩŋŋĩřĩ.” Jisaso eńŋí eáníŋŋí xfoyá oboyápimĩ múroŋŋagĩ nání ewayfĩ xwíyáfá e uríŋŋinigini.

²³ Áamá wĩ ámányfĩ nfnĩ Jisasomĩ dĩŋŋí wĩkwĩroro xfdĩro epĩřĩxĩnĩřĩ pĩřĩ rakiámfĩ wianĩro yarĩgfáyfĩ nání ewayfĩ xwíyáfá ámi bĩ nurĩřĩ re uríŋŋinigini, “Áamá nioni tfámĩnĩ mimónĩgfáyfĩ, ayfĩ nioni tńni mĩxĩ imónĩŋwáyřĩřĩ. Áamá nioni tńni sipĩsipfĩ awĩ meařĩpa yarĩgfáyfĩ, ayfĩ sipĩsipfĩ xfdfĩxfdowářĩ yarĩgfáyřĩřĩ.” uríŋŋinigini.

Ewayfĩ ikaxfĩ imfó xegfĩ wĩnĩyo wĩřĩmeanfĩ nánířĩnĩ.

24 Ámá ayf “Nene Jono nearáná sanɨf onɨmɨápi nerane aiwi imfó xixéroarɨf rónɨf imónanɨgɨni.” oy-aiwípoyɨnɨri ámi xixewisf ikaxf bɨ nurɨri re urɨɨnɨgɨni, “Imfó xixéroarɨfɨf mɨxf umánowaráná ámá womɨ pɨni nɨwiárɨmɨ nurfná iniɨgf mayfmɨ ge ge sá onweáminɨri nemerɨ pfa nɨmegɨnɨméisáná re yaiwiárɨɨrɨni, ‘Gf ámɨ anɨ axf pɨni nɨwiárɨmɨ bɨɨaé nánɨ ounɨni.’ nɨyaiwimɨ 25 nurɨ anɨ rɨxa síf peárɨnɨri píranɨf imɨxárɨnɨri yárɨnɨɨagɨ nɨwɨnɨri sɨni anfa imónɨɨagɨ nɨwɨnɨri nánɨ 26 ámi nurɨ imfó wé wfuɨmɨ dánɨf waú fwf neróná xfomɨ seáyɨ e múroro egfáyo nɨwirɨmeámɨ nuro axomɨ nɨxixéroro e ɨweaarɨgfárɨni. Xámɨ sipí imónago aí ínáyf aga sipí ikeamónɨɨrɨni.” urɨɨnɨgɨni.

Yayf winɨpaxfɨf nánɨ urɨɨf nánɨrɨni.

27 Xwɨyfá api urarfná apɨxf wí ámá e epfroyf egfáyo dánɨ rfaiwá re urɨɨnɨgɨni, “Apɨxf joxɨ nɨrɨxɨrɨri amɨɨf siapɨɨf Gorɨxoyá dɨɨf tɨnɨ yayf winɨpaxfɨrɨni.” urfagɨ aí 28 o re urɨɨnɨgɨni, “E wí nɨyaiwirɨ mɨrɨpanɨ. Ámá gɨyf gɨyf xwɨyfá Gorɨxoyá arfa wiro axɨpi ero yarɨgfáyf ámá ayfɨni Gorɨxoyá dɨɨf tɨnɨ yayf winɨpaxfɨrɨni.” urɨɨnɨgɨni.

Ekɨɨɨf bɨ nánɨ rɨxɨɨf urɨgfá nánɨrɨni.

29 Ámá obaxf Jisaso tɨɨf e epfroyf enáná sɨni wɨni wɨni epfroyf yarɨɨagfa o re urɨɨnɨgɨni, “Isɨrerɨyfné, agwɨ ɨweagfáyfné fwf néra nuro arfki yarɨgfáyfné, emɨmf nánɨ seaimónarɨɨagɨ aiwi nionɨ emɨmf wí mɨseaiwapɨyipa nerɨ aiwi ná bɨnɨ Gorɨxoyá wfa rókiamoagf Jonao yagɨpɨni seaiwapɨyimfárɨni. 30 Enɨná Gorɨxoyá wfa rókiamoagf Jonaoyɨ rɨnɨɨo —O sfá wɨyau wɨyi pɨyɨnɨɨf nimónɨri peyf agwɨyo weagorɨni. O ámá anɨ yof Ninipayɨ rɨnɨɨyɨo ɨweaagfáyo Gorɨxoyá sfmɨmajfónɨɨf wiɨɨpa ámá imónɨɨáonɨ ámá agwɨ ɨweagfáyfné Gorɨxoyá sfmɨmajfónɨnɨɨf seainɨɨni. 31 Gorɨxo ámá nɨyonɨ mí ómómɨxmɨf enfáyimɨ apɨxf enɨná Sibayf anɨyo meɨweaagf —Í mɨxf ínáyf Soromono nɨjfá seáyɨ e nimónɨri rɨrɨmf yarfná arfa wimɨnɨri nánɨ anɨ aga ná jfamɨ dánɨ bɨɨɨrɨni. Í ámá wonɨ Soromonomɨ seáyɨ e imónɨɨáonɨ re éf nɨrómáná seararɨɨagɨ aiwi seyfné arfa mɨniarɨɨagfa nánɨ í sfá ayimɨ nɨwiápfɨnɨmearɨ xwɨyfá seameárɨnɨfárɨni. 32 Ámá enɨná anɨ yof Ninipayɨ rɨnɨɨyɨo ɨweaagfáyf —Ayf Gorɨxoyá wfa rókiamoagf Jonao Gorɨxoyá xwɨyfá waf urɨméáná ayf wigf fwf egfápi rfwfɨmɨnɨ nɨmamoro nɨsanɨro ɨweaagfáyfɨrɨni. Ayf ámá wo Jonaomɨ seáyɨ e imónɨɨáonɨ re éf nɨrómáná seararɨɨagɨ aiwi seyfné arfa mɨniarɨɨagfa nánɨ ámá ayf sfá

Gorixoxo áamá n̄iyoni mí ómóm̄ixim̄ en̄fáyimi n̄iwiáp̄fn̄imearo xw̄iyfá seameár̄p̄r̄fár̄n̄i.” ur̄iñ̄n̄iḡn̄i.

Ewayf̄ ikaxf̄ ram̄ixf̄ n̄áni ur̄iñf̄ n̄án̄r̄n̄i.

³³ O xw̄iyfá Gor̄ixoyá ram̄ix̄n̄iñf̄ imón̄iñaḡi n̄áni re r̄iñ̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo ram̄ix̄f̄ n̄im̄xárómáná an̄f̄ sakw̄íman̄f̄yo tar̄iñ̄man̄i. Six̄f̄ wá n̄imear̄i up̄ikákwiárar̄iñ̄man̄i. N̄im̄xárómáná áamá f̄wiap̄fá ḡiyf̄ ḡiyf̄ wfá ón̄iñaḡi s̄iñw̄f̄ w̄in̄p̄r̄i n̄áni íkwian̄w̄f̄yo seáȳi e ikwiárar̄iñ̄r̄n̄i.” nur̄r̄i ³⁴ re ur̄iñ̄n̄iḡn̄i, “Segf̄ s̄iñw̄f̄ en̄i uyf̄w̄n̄iñf̄ imón̄n̄i. Segf̄ s̄iñw̄f̄ t̄f̄n̄i p̄írán̄iñf̄ nan̄iro wé rón̄iñf̄ nerónáyf̄, d̄iñf̄ nan̄f̄n̄i aumaúm̄f̄ nin̄iro segf̄ xw̄iox̄f̄yo wfán̄iñf̄ ókím̄ix̄nar̄iñ̄o. E ner̄i aiw̄i segf̄ s̄iñw̄f̄ t̄f̄n̄i f̄wf̄ n̄án̄i nan̄róná segf̄ xw̄iox̄f̄yo sfán̄iñf̄ yim̄ix̄nar̄iñ̄o. ³⁵ D̄iñf̄ nan̄f̄n̄i aumaúm̄f̄ nin̄iro segf̄ xw̄iox̄f̄ wfán̄iñf̄ seaók̄iar̄iñ̄p̄i sup̄ikín̄n̄iḡn̄r̄i d̄iñf̄ t̄f̄n̄i éf̄r̄ix̄n̄i. ³⁶ Segf̄ xw̄iox̄f̄yo sfá wí m̄iyin̄f̄ wfán̄i nókiár̄r̄fná uyf̄wf̄ wfá seaók̄iar̄iñ̄pán̄iñf̄ segf̄ xw̄iox̄f̄ n̄f̄n̄i wfá seaók̄iar̄in̄fár̄n̄i.” ur̄iñ̄n̄iḡn̄i.

Parisiowam̄i xw̄iyfá umeár̄iñf̄ n̄án̄r̄n̄i.

³⁷ E nur̄f̄sáná en̄jáná Parisi wo “Gf̄ an̄f̄yo aiwá onaiȳi.” nur̄r̄i n̄ipemeám̄i úáná Jisaso nur̄i aiwá n̄ip̄re éf̄ ñwean̄áná ³⁸ Parisio Jisaso xám̄i wé piax̄fn̄iñf̄ ean̄f̄ n̄áni wigf̄ yar̄igf̄ápa wé iniñḡf̄yo igw̄fá m̄iw̄iró aiwá n̄ip̄re éf̄ ñwean̄aḡi n̄w̄in̄r̄i ududf̄ yar̄fná ³⁹ Jisaso re ur̄iñ̄n̄iḡn̄i, “Parisioȳfné f̄wf̄ mearo rfá k̄iroro yan̄iro moar̄igf̄ápi segf̄ xw̄iox̄f̄yo s̄in̄i magw̄f̄ en̄jáná kap̄ix̄f̄ t̄f̄n̄i p̄r̄er̄ix̄f̄ t̄f̄n̄i igfá near̄fnán̄iñf̄ kíȳf̄ b̄fariwám̄i dán̄in̄i kw̄f̄r̄inar̄igf̄oȳfnéx̄n̄i. ⁴⁰ Maj̄imaj̄fá ikár̄inar̄igf̄oȳfné ‘B̄fariwám̄in̄i im̄ixar̄iñ̄o ín̄r̄iwám̄in̄i mim̄ix̄ñ̄r̄n̄i.’ r̄iyaiwiar̄iñ̄o? ⁴¹ Am̄ip̄i soȳfné fá x̄r̄igf̄ápi áamá uȳipeaȳf̄yo ayá nur̄m̄ix̄ro ar̄irá n̄iwiro m̄in̄i w̄íanáyf̄, soȳfné igfá neán̄irón̄iñf̄ imón̄ip̄r̄fár̄n̄i. ⁴² Parisioȳfné aweȳi! Sfá w̄iyi soȳfné maj̄fá seaór̄in̄fár̄n̄i. Gor̄ixoxo xean̄iñf̄ rfá t̄ñf̄ seaikár̄in̄fá en̄aḡi n̄áni d̄iñf̄ sip̄i oseain̄n̄i. Soȳfné aiwá n̄imiróná an̄iñf̄ min̄f̄ ȳiyf̄ t̄f̄n̄i af̄ t̄f̄n̄i siyó am̄ip̄i p̄írán̄iñf̄ fá n̄r̄oro r̄ixa wé wúkaú imónáná wo Gor̄ixom̄i m̄in̄i n̄iwiro aí ámányo wé rón̄iñf̄ wiar̄igf̄áyf̄ p̄fn̄i wiár̄iro Gor̄ixom̄i d̄iñf̄ six̄f̄ muyipa ero yar̄igf̄oȳfnéx̄n̄i. Soȳfné aiwá on̄imiáp̄ia aí segf̄ an̄iñf̄ min̄f̄ yar̄igfá j̄f̄api p̄fn̄i m̄wiár̄ipa ero ámányo nan̄f̄ mim̄ix̄pa yar̄igf̄ápi en̄i ero ner̄i s̄iñw̄r̄iyf̄, nan̄f̄ imón̄im̄in̄r̄i en̄f̄r̄n̄i. ⁴³ Parisioȳfné aweȳi! Sfá w̄iyi soȳfné maj̄fá seaór̄in̄fár̄n̄i. Soȳfné rotú an̄f̄yo áamá s̄iñw̄f̄ onean̄poȳn̄r̄i s̄m̄f̄ s̄m̄f̄ e ñwearo maker̄f̄ayo awí eánar̄igf̄e áamá yayf̄ ‘Ám̄ináox̄n̄i.’ onear̄poȳn̄r̄i emero ‘Oyaneȳi.’ seaimónar̄iñaḡi n̄áni

Gorixo xeaniŋŋí seaikárinfáriní.” urinŋiniginí. ⁴⁴ Ámá níní Parisiowami nîwînrîrná “Naŋowariní.” yaiwiarinŋagfa nîwînrîri awa wigí íwí yarigfápi ámá piyí xwáripáyo ínîmî wenŋí yapi imóninŋagi nánî re urinŋiniginí, “Aweyi! Sfá wiyi soyíné majfá seaórinfáriní. Soyíné ámá piyí tigfe xwfá emadiróninŋaná ámá ‘Ámá piyí tigferfaní?’ miyaiwí maiwí pwarigféninŋí imónigfoyínériní.” uráná ⁴⁵ ŋwí ikaxí eáninŋipi mewegfá wo nîwiápinîmearî re urinŋiniginí, “Nearéwapiyarinŋoxiní, Parisiowami e nurîrná none enî ikayíwí neameararinŋiní.” uríagi aí ⁴⁶ Jisaso ŋwí ikaxí eáninŋipi mewegfáwa ámáyo aninŋí miní sekaxí “E éfrîxiní. E éfrîxiní.” nurîro aí wiwaninŋowa wí mîyarigfá enagi nánî re urinŋiniginí, “Ŋwí ikaxí eáninŋipi mewegfoyíné enî aweyi! Sfá wiyi soyíné majfá seaórinfáriní. Soyíné ámáyo sanŋí xwé ayá wí nîwikwiáriro aí sewaninŋoyíné sanŋí xwé api iwamfó mîmfeyoarigfoyíné enagi nánî Gorixo xeaninŋí seaikárinfáriní. ⁴⁷ Soyíné Gorixoyá wfá rókiamoagfáwami segí arfowa pikiárigfáyo xwáripáyo aninŋí miní mfá imîxarigfoyínéxiní. ⁴⁸ Soyíné e nerinŋipimî dánî ámáyo áwanŋí réninŋí urarinŋoi, ‘Negí arfowa Gorixoyá wfá rókiamoagfáwami nîpikiáriróná apánî yagfá enagi nánî wigí xwáripáyo mfá imîxarinŋwîni.’ Éninŋí urarinŋagfa nánî Gorixo xeaninŋí seaikárinfáriní. ⁴⁹ Ayínánî Gorixo diŋŋí neŋwiperî soyíné nánî xixenî re rinŋiniginí, ‘Nionî wfá rókiamoarigfá wami tîni xwiyfá wáf urîmearigfá wami tîni uowáráná ayí wíyo pipikímí ero wíyo mîxí xfdowárapîro epîrfáriní. ⁵⁰ Wfá rókiamoagfá nîyonî nionî anŋina imîxîri xwfá imîxîri eníná e enŋé dánî nîpikía bŋagfa nánî ámá agwî ŋweagfáyíné nionî enŋí seameámfáriní. ⁵¹ Aiborfomi xámî xîráo Keno pikiŋe dánî nîpikía nîbŋasáná yoparf nioniyá wfá rókiamoagfá Sekaraiaomi pikigfawixiní. Omî nionî nánî íkwianŋwí ridiyowá yanîro ikwikwiárimí yarigfe mîdánî enáná gí anŋí awawá “Ŋwfáriní.” rinŋe mîdánî enáná áwînimî e pikigforiní. Omî pikigfe nánî oxí apîxí agwî ŋweagfá tiyíné nionî enŋí seameámfáriní.’ Gorixo e rinŋîriní.” urinŋiniginí. ⁵² Ŋwí ikaxí eáninŋipi mewegfáwa ámáyo Gorixo “Oépoi.” wimónarinŋipi mîmîwiaikí wiarinŋagfa nánî xixewisí ikaxí re urinŋiniginí, “Ŋwí ikaxí eáninŋipi mewegfoyíné aweyi! Soyíné amîpí Gorixo ‘Ámáyo owîwapiyipoyí.’ wimónarinŋipi mîwîwapiyipa yarinŋagfa nánî sfá wiyi soyíné majfá seaórinfáriní. Soyíné kí anŋí niŋfá nánî mîrinŋiwá nánî íá nîxîrârîro aí sewaninŋoyíné wí nŋkwirowî mîpáwipa ero ámá nîpáwianîri éfáyo soyíné pîrfí mákímí wirowî yarigfáriní.” e nurfîsáná ⁵³ anŋí e pîni

nɪwɪárɪmɪ nuri emearɪná re egɪawixɪni. Nwɪ ikaxɪ eánɪɲɪpɪ mewegɪáwa tɪni Parisiowa tɪni wigɪ xwioxɪyo dánɪ rɪá ápiáwɪnɪɲɪ nɪwerɪ omɪ sɪmɪ tɪni urɪro amɪpɪ obaxɪ wɪ nánɪ yarɪɲɪ wɪayiro neróná ⁵⁴ “O xwɪyɪá sɪpɪ ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲɪ xɪxenɪ mimónɪɲɪ bɪ ráná xwɪrɪxɪ oumeaneyɪ.” nɪrɪnɪro arɪá wɪaxɪdɪgɪawixɪni.

12

“Nanɪ ero sɪpɪ ero mepanɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪni.

¹ Ámá oxɪ apɪxɪ obaxɪ ayá wɪ epɪroyɪ nɪyárɪróná xokɪrɪpɪ inarɪná Jisaso xegɪ wiepɪsarɪɲowa Parisiowa seáyɪ e nimónɪro sɪpɪ yayiro nanɪ yayiro yarɪgɪápa awa enɪ e epɪrɪxɪnɪrɪ awamɪ xámɪ re urɪɲɪnɪgɪni, “Soyɪné bisɪkerɪá yisɪ (Bisɪkerɪá sɪnɪ sɪɲɪ eɲáná yisɪ onɪmiápi tɪá aiwɪ nɪmɪnɪ íkwianɲwɪ eapɪnárarɪɲrɪnɪ.) Soyɪné bisɪkerɪá yisɪ Parisiowayá nánɪ wáyɪ nero emépoɪ. Wigɪ nanɪ ero sɪpɪ ero yarɪgɪápi nánɪ seararɪɲɪnɪ.” nurɪrɪ ² awa sɪpɪ ero nanɪ ero mepa oépoɪnɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪni, “Amɪpɪ agwɪ ínɪmɪ imónɪɲɪyɪ rɪwéná sɪɲáni imónɪnɪfárɪnɪ. Amɪpɪ ínɪmɪ nimónɪrɪ yokwarɪmɪ inɪɲɪyɪ rɪwéná ámá nɪnɪ nɪjɪá imónɪpɪrɪfárɪnɪ. ³ Pí pí xwɪyɪá árɪwɪyimɪ yumɪí ikaxɪ rɪnɪfáyɪ enɪ ámá nɪnɪ ikwáwɪyɪná arɪá wɪpɪrɪfárɪnɪ. Pí pí xwɪyɪá anɪ náyo ínɪmɪ dánɪ ikeagɪgwɪ rɪnɪfáyɪ rɪwéná anɪ seáyɪyo nɪɲweámáná áwanɪ rowɪáropɪrɪfárɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪni.

Wáyɪ wɪpaxo nánɪrɪni.

⁴ O re urɪɲɪnɪgɪni, “Gɪ nɪkumɪxɪnɪrɪ emearɪgɪoyɪné, nionɪ re seararɪɲɪnɪ, ‘Segɪ waráyɪnɪ seapɪkiarɪgɪáwa nánɪ wáyɪ mepanɪ. Dɪɲɪ enɪ seaxekwapaxɪ meɲagɪ nánɪ ayɪ nánɪ wáyɪ mepanɪ.’ seararɪɲɪnɪ. ⁵ Ámá wáyɪ wɪpaxo nánɪ nionɪ áwanɪ osearɪmɪnɪ. Ayɪ Gorɪxorɪnɪ. O ámáyo nɪpɪkímáná xewanɪɲo dɪɲɪ enɪ nɪseaxekwapɪrɪ rɪá anɪɲɪ wearɪɲɪyo seaikéaarɪpaxɪ eɲagɪ nánɪ wáyɪ omɪnɪ wɪrɪxɪnɪ. Oyɪ, o nánɪ aga wáyɪ wɪrɪxɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪni. ⁶ Ámá ayɪ dɪɲɪ “Gorɪxo ámaéne nánɪ anɪpaxɪ dɪɲɪ moarɪɲrɪnɪ.” oyaiwɪpoɪnɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪni, “Ámá makerɪáyo nánɪ nurɪ ɲɪ sɪrɪkwá wé wú núni bɪ nerɪná nɪgwɪ rɪá nɪɲɪpia biaú tɪni bɪ yarɪgɪfárɪnɪ. ɲɪ apɪa aga onɪmiápɪa nánɪ aiwɪ Gorɪxo wɪ dɪɲɪ peá nɪmorɪ arɪá ikeamoarɪɲɪmanɪ. ⁷ Seyɪné nánɪ enɪ Gorɪxo wɪ arɪá ikeamoarɪɲɪmanɪ. Segɪ mɪɲɪyo dɪá aɪ ararɪ wenɪyɪ nánɪ o nɪjɪfárɪnɪ. Gorɪxoyá sɪɲwɪyo dánɪ seyɪné ɲɪ onɪmiápɪa tɪni xɪxenɪ mimónɪɲagɪa nánɪ wáyɪ bɪ mepanɪ.” nurɪrɪ ⁸ re urɪɲɪnɪgɪni, “Nionɪ re seararɪɲɪnɪ, ‘Ámá go go ámáyá sɪɲwɪyo dánɪ ananɪ “Jisasomɪ xɪdarɪɲáonɪrɪnɪ.”

urariŋo nani áma imóniŋáoní niweapíríná o nani eni Gorixoyá aní najíyá siŋwíyo dani “Gí ámaorini.” rímárini.
 9 E neri aiwi go go áma nani wáyí neri siŋwíyo dani “Jisasomi muxídaríŋáonirini.” urariŋo nani nioni eni Gorixoyá aní najíyá siŋwíyo dani “Gí ámaomaní.” rímárini. searariŋini.” nuriri 10 re uriŋinigini, “Áma go go áma imóniŋáoní yariŋápi nani xwíyá sípi ninimeariri aiwi anani Gorixo yokwarimí wiipaxírini. E neri aiwi go go Gorixoyá kwíyí yariŋípi nani ‘Ení eániŋí Setenoyá tñni yariŋi.’ niriri riperirí numearirínáyí, Gorixo anani yokwarimí wiipaxí menini.” nuriri 11-12 re uriŋinigini, “Áma wí fá niseaxero rotú aníyorani, gapímanowa tñí erani, áminá neameŋweagíáwa tñí erani, nimeámi niseaurónáyí, ‘Arige xwíyá wákwinaníwini?’ miyaiwipa nero ayá síwí mísearopa éfrixini. Ayí rípi nánirini. Sa axíná Gorixoyá kwíyípi xwíyá soyíné urípírípi seaíwapíyini enagi nani wáyí mepa éfrixini.” uriŋinigini.

Ewayí ikaxí amípi mímúroniŋí wo nánirini.

13 Áma e epíroyí egíáyí wo Jisasomi re uriŋinigini, “Nearéwapíyariŋoxini, amípi ápo níperíná nitimi péfpi gí ráro xegípi ikwínaroiŋagi nani ‘Dixí rígwáo tñni píraníŋí yaní menípiyi.’ urei.” uríagi aí 14 o re uriŋinigini, “Ámaoxini, ámayo xwíríxí méwinigínirí go nírféáfirini? Go awagwíyá amípi yaní oeameinirí nírféáagi nani nírariniŋini?” omi e nurimáná 15 áma niyoní re uriŋinigini, “Segí iyá fá amípi dñí niyimíŋí imóniŋípi seaipípaxí menini. Xwé ayá wí tñjoxi aiwi wí dñí niyimíŋí imóniŋípi siapípaxí menini. Ayínáni amípi naní siŋwí íwí níwiniríná ‘Nioní meapaxírini.’ yaiwiarígápi nípiní ení nani wáyí oseainini. Seyíné iyá fá amípi nánini dñí íkwíropírixinirí searariŋini.” nuriri 16 ewayí xwíyá rípi uriŋinigini, “Áma amípi mímúroniŋí woyá omíŋíyo wití aiwá xwé píripírí iníagi níwinirí 17 dñí neyírori re yaiwinigini, ‘Arí emíniréini? Aiwá píripírí iníŋí tí timí nani gí aní apáni menini.’ niyaiwirí 18 re riníŋinigini, ‘Re oemini. Aní aiwá nani míriniŋíyí emí pípinamí niyárimáná ámi aga xwé wiwi wiwá nímirá numáná gí wití aiwá níni tñni amípi nioniyá tñni aní iwiwámi níta úimigini. 19 E niyárimáná níwaníŋoní re ríimigini, “Gí amípi níni ríxa déroní. Aiwá xwiogwí fá ropaxí nani míwenini. Anani kiki fá ŋwearí aiwá níri iníŋí níri neri yayí éimigini.” ríimigini.’ riníagi aí 20 Gorixo omí re uriŋinigini, ‘Majímají fá ikárinariŋí roxini, sí fá yimíni joxi ríxa níperíni. Nípeáná dixí amípi píraníŋí tñípi go meanfáriní?’ uriŋinigini.” Ayo e nuriri

²¹ re urɪŋɪnigɪni, “Ewayɪ xwiɪyá apɪ áamá Gorɪxo náni dɪŋɪ mɪmopa nero ‘Amɪpɪ xewanɪŋonɪ nɪgɪ wɪnɪ wɪnɪ nɪmeaayirɪ otɪmɪni.’ yaiwiarɪgɪáyɪ nánɪrɪni. Áamá e yarɪgɪáyɪ amɪpɪ wɪ mɪmúrónɪŋagɪ aiwɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ uyɪpeayɪ imónarɪgɪáyɪrɪni.” urɪŋɪnigɪni.

Aiwá tɪni aikɪ tɪni nánɪ ududɪ winarɪŋɪf nánɪ uréwapɪyɪŋɪf nánɪrɪni.

²² O xegɪ wiepɪsarɪŋɪyo re urɪŋɪnigɪni, “Áamá e yarɪgɪáyɪ amɪpɪ wɪ mɪmúrónɪŋagɪ aiwɪ Gorɪxoyá sɪŋwɪyo dánɪ uyɪpeayɪ imónarɪgɪáyɪ eŋagɪ nánɪ re seararɪŋɪni, ‘ “Arɪge píránɪŋɪ ŋweanɪréwɪni?” nɪrɪro aiwá nɪpɪrɪ nánɪ ududɪ mepa ero waráyo aikɪ yɪnɪpɪrɪ nánɪ ududɪ mepa ero éfɪrɪxɪni.’ seararɪŋɪni. ²³ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪni. Segɪ wára jɪayɪ aikɪyo múrónɪni. Dɪŋɪ jɪayɪ enɪ aiwáyo múrónɪni. ²⁴ Soyɪné ámi ɪŋɪ áwɪ nánɪ dɪŋɪ morɪni. ɪŋɪ awa aiwá omɪŋɪ nero mianarɪgɪámanɪ. Wigɪ aiwá nɪmimɪ nuro aŋɪyo tɪpɪrɪáyɪ enɪ aŋɪ wɪ mɪmɪrɪnɪni. E nerɪ aɪ Gorɪxonɪ mɪni wiarɪŋɪrɪni. Soyɪné dɪŋɪ re rɪyaiwiarɪŋoɪ, ‘ɪŋɪyo mɪmúrónɪŋagwɪ nánɪ Gorɪxo none nánɪ enɪ aiwá neaimɪxɪyipaxomanɪ.’ rɪyaiwiarɪŋoɪ? Oweoɪ, dɪŋɪ e wɪ mɪmopa époyɪ. ²⁵ Áamá ‘Sepiá ámi bɪ oimónɪmɪni.’ nɪyaiwirɪ ududɪ éo sepiá ámi bɪ imónarɪŋɪranɪ? Oweoɪ! ²⁶ Soyɪné enɪ apɪ aɪ wɪ mepaxɪ nerɪnáyɪ aikɪ tɪni aiwá tɪni nánɪ pí nánɪ ududɪ yarɪŋoɪ? ²⁷ Soyɪné adowayɪ nánɪ dɪŋɪ morɪni. Nɪyapɪrɪná xegɪ iyá óf earɪ aikɪ yirɪ yarɪŋɪmanɪ. E nerɪ aiwɪ eŋɪná negɪ mɪxɪ ináyɪ Soromono okiyá ninɪrɪ meárɪnɪŋo nerɪnáyɪ adowayɪ yapɪ awiaxɪ e imónagɪmanɪ. ²⁸ Gorɪxo adowayɪ tɪni aráyo —Ará agwɪ eŋɪyo ananɪ nɪyoaro sɪá wɪyimɪ rɪá ikeaárɪpɪrɪáyɪrɪni.” urɪŋɪnigɪni. Awa “Gorɪxo ará nánɪ ayá sɪwɪ muroarɪnɪni.” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ e nurɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Gorɪxo adowayɪ tɪni aráyo okiyáŋɪŋɪ yarɪŋagɪ nánɪ soyɪné enɪ aŋɪpaxɪ aikɪ e seayɪrɪnɪfárɪni. ²⁹ Ayɪnánɪ soyɪné iniɪgɪ tɪni aiwá tɪni nánɪ ‘Pí nanɪréwɪni?’ nɪrɪro ududɪ néra mupa éfɪrɪxɪni. ³⁰ Gorɪxomɪ mɪxɪdɪpa yarɪgɪáyɪ apɪ nánɪ anɪŋɪ minɪ nero meanɪro yarɪgɪárɪni. E nerɪ aɪ segɪ ápo Gorɪxo soyɪné apɪ nɪpɪni aiwáranɪ, aikɪranɪ seainarɪŋagɪ nánɪ nɪjɪfárɪni. ³¹ Apɪ meanɪro nánɪ mepa ero Gorɪxo xɪo xegɪ xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seamenɪweanɪe páwipɪrɪ nánɪ amɪpɪ xɪo wimónarɪŋɪpɪ ero nerɪnáyɪ, Gorɪxo ananɪ apɪ nɪpɪni nɪseaiinɪfárɪni.” urɪŋɪnigɪni.

“E e nerɪnáyɪ, amɪpɪ nanɪf wɪ aŋɪnamɪ awɪnɪŋɪf eaárarɪŋoɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪni.

³² Awa xwá tɪyo nɪŋwearɪná wigɪ amɪpɪ xwé meŋagɪ nánɪ wáyɪ epɪrɪxɪnɪrɪ re urɪŋɪnigɪni, “Seyɪné sipɪsipɪ miaúrárɪf

inígáyí yapí imónígáyíné, segí ápo Gorixo xwioxíyo míméámí nerí seamenḡweanfe páwíríxíníri wimónaríḡagí nání wáyí mepa éfíríxíní. ³³ Segí iyfá íá amípí níḡwí nání bí nero níḡwí meáfáyí áamá uyípeayí imónígáyí arírá wianíro nání míní wíríxíní. E nerínáyí, amípí anínamí ayá rímíxarígáfpíníḡ taríḡoi. Anínamí amípí wí anípá imónaríḡmani. Íwí yarígáyí wí páwípaxí mimóníní. Ípíkwiyyí ení wí amípí xwíríá ikíxepaxí mimóníní. Ayínání xwíá tíyo amípí wíní wíní nímeaayírí mítípa nerí á máyo ayá nurímíxírí arírá níwirínáyí, anínámíní aníḡ wenfe awíníḡ eaáraríḡoi. ³⁴ Segí amípí naní ayá rímíxarígáfpí xwíá tíyo wenánáyí, ayí xwíá tíyo nání díní mopíríáríní. Anínamí wenánáyí, Gorixo tíní e nání mopíríáríní.” uríḡnigíní.

Ewayí ikaxí omíḡ wíiarígá íá naníyí náníríní.

³⁵⁻³⁶ O ḡ wíepísaríḡáyí wé níróníro ḡweáfíríxíníri ewayí xwíyíá re uríḡnigíní, “Ámá xínáíwáníḡ nímoníro omíḡ wíiarígáwa wíḡ boso nání ‘Aiwá apíxí meáníní nání imíxarígáfpí ḡíná píní níwíarímí bíníríeníḡoi?’ níyáiwíro rapírápí íríníyo kíkíyínígíú níkíroro nípmoáníro areríxí níyíníro uyíwí nímíxároro o nírémorí wáf e dání wakwí óráná apaxí mé ówaní íkwianeyíníro xwayí nanírí ḡweaarígápa seyíné ení e éfíríxíní. ³⁷ Boso nírémorí omíḡ wíiarígáwa sá míwé wé níróníro ḡweanḡagíá níwínírínáyí, awa yayí winípaxíríní. ‘Boso omíḡ wíiarígáwa wé níróníro ḡweanḡagíá níwínírí xewaníḡo rapírápí níkírorí areríxí níyínírí “Aiwá naríḡe éfí ḡweápoyí.” nurírí aiwá míní níwía uníḡoi.’ seararíḡníní. ³⁸ O áríwegíyoraní, isfáyoraní, nírémorí xegí omíḡ wíiarígáwa síní wé níróníro ḡweanḡagíá níwínírínáyí, awa yayí winípaxíríní.” uríḡnigíní. ³⁹ Ewayí xwíyíá ámí bí nurírí re uríḡnigíní, “Rípí ení nání díní mópoyí. Aní iwámí xiáwo íwí meaní bínó nání ‘Sfá ríyímí bíníḡoi.’ níyáiwírí síḡwíríyí, awí níḡwearí íwí meano opáwinírí síḡwí míwínípa emínírí eníríní.” nurírí ⁴⁰ re uríḡnigíní, “Seyíné ení wé níróníro ḡwearííní. Sfá áamá imóníḡáoní nání ‘O níweapínímeníḡoi.’ yáiwíáfáyímí níweapímíáríní.” uríḡnigíní.

Ewayí ikaxí bosíwo náníríní.

⁴¹ Pitao re uríḡnigíní, “Ámínáoxíní, ewayí xwíyíá apí raríḡpí nearéwapíyaríḡonéní nání ríraríḡníní? Ámá níyoní ení nání ríraríḡníní?” uríḡagí ⁴² Jisaso ámí ewayí ikaxí urímínírí nání yaríḡ re winíḡnigíní, “Omíḡ wíiaríḡ wo xegí bosoyá xwíyíá arfá níwírí díní neḡwíperí nerínáyí

arige imónini? O re imónini. O omiñí rípi nání bosíwo oimóniri xegí bosó rípeañorini. O xegí bosoyá omiñí wiiarigíáyo umeiri aiwá yaní umeiri yaríñorini. ⁴³ Boso ami dání nìbirí xegí bosíwo xámi yagípa siní axípi píraníñí yaríñagí nìwinírná bosíwo yayí winípaxírnini. ⁴⁴ Nepa seararíñini. O píraníñí yaríñagí nìwinírná xegí omiñí nñni eni onimeiniri rípeañarini. ⁴⁵ E neri aiwí bosíwí axo 'Gí bosó yapapíni binimeniñoi.' niyaiwiri omiñí wiiarigíáwami tñni omiñí wiiarigííwami tñni iwaní nimeperi aiwá niri iniigí niri nemána papíkí neríñáyí ⁴⁶ 'Bosó nìbinimeniñoi.' niyaiwiri yaríñíyimi sía xío biníyimi majíá nimóniri yaríñíyimi bosó ríxa nírémónapiri re eníarini. Bosíwomi miñí nìwákwiri áamá aríki yarigíáyí tñni wáriníarini. ⁴⁷ Bosíwí go go xegí bosó wimónaríñipi nání nijíá nimóniri aiwí píraníñí mimixípa neri wé níróniri miñweapa neríñáyí bosó nìbirírná iwaní rípi rípi eámeámí eaayiníarini. ⁴⁸ E neri aiwí bosíwí go go xegí bosó wimónaríñipi nání nijíá mimónipa neri sipí o iwaní eapaxí bí mimixírnáyí, bosó nìbirírná iwaní onimiápi weañarini. Áamá nñni amípi xwé wí wíáyí ríwéná ayí eni xwé urápipírníarini. Goríxo eni áamá gomi xegí omiñí wiini uríñíyí nání ríwéná yaríñí re winíarini, 'Omiñí nioni siapíñáyí xixeni eníraní?' uriníarini." Jisaso xegí wiepísaríñíyí xío miñweañáná úrapí néra upíríxiniri dñí mórírxiniri ewayí xwíyíá api uríñiniginí.

"Áamá xepíxepá rónipírná nání biñáonirini." uríñí nánirini.

⁴⁹ O re riñiniginí, "Nioni áamá xwíá tíyo ñweagíáyo xeaníñí Goríxoyá ríñíñí wikeaárímíá nání biñáonirini. 'Xeaníñí api ápiáwíñíñí ríxa wémíniri neri síñwíriyí, ayí nanírnini.' nimónarini. ⁵⁰ E neri aiwí xeaníñí áamá iniigí waxí márómínírníñí yaríñipi nioni nímeaníarini. Siní mñimeapa enagí nání dñí ríá nixearini." Jisaso xíomi píkipírná enagí nání e nuriri ⁵¹ re uríñiniginí, "Nioni nání 'O áamá niyoní piyíá wírnírníñiri biñorini.' riniaiwíaríñoi? Oweoi! Áamá nioni dñí níníkwírore yarigíáyí tñni uyíni yarigíáyí tñni xepíxepá rónírxiniri biñáonirini. ⁵² Ríná dání ná ríwíyo eni añí ná wíwámi dání áamá wé wú axíyí imóníñagí aiwí xwíyíá nioníyápmi dání xepíxepá níróniro mídání waú imóníñáná mídání waú wo imóníníarini. ⁵³ Xano tñni xewaxo tñni xepíxepá róniri xinái tñni xemiái tñni xepíxepá róniri xíái tñni xewaxomí xiepi tñni xepíxepá róniri néra upíríarini." uríñiniginí.

Sími majíóníñí imóníñipi nání uríñí nánirini.

⁵⁴ O áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyo re uríñiniginí, “Seyíné sogwí wearíñmí dání agwí yaparíñagí nìwìnrírná ‘Ríxa iniá yaparíni.’ rarígíápa nepa eaaríñfírní. ⁵⁵ Imíñfí damí dání ení baríñagí nìwìnrírná ‘Agwí ríná ríá sínínñoí.’ rarígíápa nepa ríá sínaríñfírní. ⁵⁶ Naní ríro sípí ríro yarígíoyíné, agwí tírì imíñfí erí yaríñagí nìwìnrírná ananí ‘E imónínñoí.’ xíxeni rarígíá aiwí amípí nioní símímajíóníñfí imíxaríñápi síñwí nínaníro ‘Ayí Goríxo rípi nání síwá ríá neaiaríní?’ míyaiwiarígíáyínéxíni.

Ewayí ikaxí áamá xwíyíá rímearíno nánírní.

⁵⁷ “Sewaníñoyíné amípí sípí imóníñfíyí naníni eyeyírómí eríni.” nuríri ⁵⁸ ewayí xwíyíá rípi uríñiniginí, “Ámá wo omí xwíyíá omearímíníri joxí tñní xwíríxí yaníri sirímeááná síní ófí e nurírná o tñní xwíyíá nimíxíníri omí píráníñfí píyíá wírírní. E mívípa nerínáyí, o xwíríxí mearíño tññfí e nání fíá níríxémí nurí xwíríxí níríméísáná enáná xwíríxí mearíño joxí fíá níríxíríri porísí womí míní wíáná o gwí aníyo ríñwirírníñoí. ⁵⁹ Joxí nígwí yoparípi níroarí níroayírónrínáyí, gwí aníyo dání nípeyearíni. ‘E mepa nerínáyí, aníñfí e ñwearíáríni.’ seararíñíni.” Jisaso ayí “Xwíríxí mearíño Goríxoríani?” yaiwiro síá o áamá níyoní mí ómómíxímí eníáyí síní mimóníñáná “Nene díñfí níyaikiroane omí díñfí owíkíwíroaneyí.” yaiwiro oépoyníri ewayí xwíyíá e uríñiniginí.

13

“Nísaníro mepa nerónáyí, níkeamónípríáríni.” uríñfí nánírní.

¹ Jisaso áamá e epíroyí egíáyo síní uréwapíyaríná áamá wí níwíápíñímearo áwaní re urígíawíxíni, “Émáyí gapímaní Pairato porísí wamí uowáraná awa aní Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí nuro áamá Garíri píropenísíyo dání wí rídíyowá yaríná pípíkímí egíawíxíni.” uríagíá ² o re uríñiniginí, “Seyíné ‘Garíri dání ayí ríkíkíríó néra nuróná áamá níyoní múrónígíá enagí nání e píkgíawíxíni.’ ríyaiwiaríñoí? ³ ‘Oweoí, seyíné fíwí yarígíáyí ríwímíní nímamoro mísanípa nerínáyí, seyíné ení axípi éníñfí aníñípríáríni.’ seararíñíni. ⁴ Ámá 18 ayí aní rípiñwíá wíwá ipí xegí yoí Siroamíyí ríníñfíwá tññfí e nípiñeamioarí áamá apímí píkiníyí nání seyíné re ríyaiwiaríñoí, ‘Ámá ayí ríkíkíríó néra nuro áamá Jerusaremí ñweagíá wíníyí níyoní seáyí e múrónígíá enagí nání aní iwá nípiérorí píkínígníni.’ ríyaiwiaríñoí? ⁵ Oweoí, seyíné fíwí yarígíáyí ríwímíní nímamoro mísanípa nerínáyí, seyíné ení axípi

éniŋf anínipíríáríní.” Ámá e epíroyf egfáyf “Xixeni e neaímeanfáríní.” oyaiwípoyíníri e uríŋínigíní.

Ewayf ikaxf íkáf pikfna náníriní.

⁶ E nuríríná ewayf xwiyfá rípi uríŋínigíní, “Ámá wo xegf wainf uraxf omíŋfyo íkáf pikf iwí nurárímáná rfwéná sogwf díminíri nĩbayírí aí páf megínayíŋínigíní. ⁷ Páf nĩmegínayírí nání xegf omíŋf ayf wíiaríŋomí re uríŋínigíní, ‘Íkáf rina xwiogwf waú womí nioní sogwf nání nĩbíri páf megínayíáríní. Ná mĩwearíŋfna íkwapiŋf meaaríní. Emí rómoárei.’ uráná ⁸ o re uríŋínigíní, ‘Ámínáoxíní, ámí xwiogwf ro xe opwení. Ná wení nání pípiŋfyo ará nĩyárímáná xwfá piyf wíarómfíní. ⁹ Xwiogwf wfómí ná wéagf nĩwínírfnáyf, ayf naníriní. Ná mĩwenagf nĩwínírfná nĩrorí emí móríxíní.’ uríŋínigíní.” Jisaso ámá ayf “Nene íkáf pikf anáníŋf imóníŋagwf nání rfa neararíní?” oyaiwípoyíníri ewayf ikaxf e uríŋínigíní.

Aníŋf ríkwíníŋímí naní imíxíŋf náníriní.

¹⁰ Jisaso sabarífa wiyimí rotú aníŋfyo níŋweámáná ámáyo uréwapíyaríná re eníŋíní. ¹¹ Apíxí wí —Í imíó díŋf xixéroaríŋagí nání aníŋf símíxí neri nírfkwíníri emearíná xwiogwf wé wúkaú síkwf wú enáná ámí wfúmí dánf waú wo múroníríní. Éf ropaxf wiaríŋímaní. ¹² Í e ŋweaŋagí Jisaso nĩwínírfná “Eíní.” nurírí re uríŋínigíní, “Ineyí, símíxí siaríŋípi ríxa píní ríwíaríŋoi.” nurírí ¹³ wé seáyí e ikwíaráná re eníŋíní. Í éf píráníŋf nírorí Goríxomí yayf seáyí e umeníŋíní. ¹⁴ E éáná rotú aníŋf menweaŋo Jisaso Sabarífayo apíxímí naníŋf wímíxíŋagí nání wíkf díŋf nĩwíaiwírí ámá e epíroyf egfáyo re uríŋínigíní, “Sáf wé wfúmí dánf wíyi omíŋf nání imóníní. Sáf ayo Jisaso naníŋf seaimíxínífa nání bírfíní. Sabarífayo mĩbípa erfíní.” urfagí aiwí ¹⁵ omí Jisaso míxí nurírí re uríŋínigíní, “Naníŋf erí sípí erí yarígfóyíné, Sabarífayo aí burímákaú tfiní dogí tfiní wígf aníŋfyo nípáwírí níkwéámí iníŋf oníníri iníŋf tŋf e nání nĩméra mupa yarígfáraní?” Ayf Sabarífayo wígf burímákaú nání díŋf nĩmoro aí ámá nání díŋf mĩmoaríŋagífa nání e nurírí re uríŋínigíní, ¹⁶ “Apíxí rí Ebírfámoyá fwiárfawéyf wíríní. Seteno símíxí apí nĩwírí gwfníŋf jíríníŋáná xwiogwf ¹⁸ múroníríní. ‘Ímí Sabarífayo gwfníŋf nĩwíkwearí naníŋf nĩwímíxírfná nĩpíkwíní mĩyaríníní.’ ríníaiwíaríŋoi?” uraríná ¹⁷ omí wíkf díŋf wíaiwífáwa ayá winíŋínigíní. Ayá winaríná ámá oxí apíxí e epíroyf egfáyf amípí ayá ríwamónípaxí Jisaso yaríŋípi nání yayf seáyímí dání néra ugíawíxíní.

'Segípi bíaniriwáminí nweápoi.' searíagi níwíniróná seyíné maní magí nírónro nwf píyí wírinpíríríní. 29 Émáyí oxí apíxí sogwí weaparińmí dánjyí weapíro sogwí wearíńmí dánjyí yapíro míd+mídánjyí ení biro nero Goríxoyá xwioxíyo nípáwiro aiwá naríńagí sńjwí wínipíríríní." nurírí 30 xewaníńo ámi níweapíríná nání re uríńńigíní, "Émáyí xámi suríma imónígíáyí xámi xámi imónipíríríní. Xámi xámi imónígíáyíné suríma epíríríní." uríńńigíní.

Jerusaremíyo imónínfápi nání áwaní uríńń nániríní.

31 Jisaso xwíyá apí nuríísáná enáná Parisi wa re urémeagíawixíní, "Gapímaní Xeroto rípiķiní nání wimónaríńagi nání re píni níwiárímí uí." uríagí 32 o re uríńńigíní, "Soyíné nuro Xeroto, sńwí sayíníńí fńwí yaríńomí áwaní re urémeápoi, 'Jisaso re raríní urémeápoi, "Nioní sńá áríní wíyo imóo dńjí xixéroaríńjyí míxí umáinowárírí simíxíyí píraníńjí imímíxímí erí nemáná omíńjí (Omíńjí ayí xewaníńo áma níyoní nání upeínfá nániríní.) Omíńjí Goríxo o éwínígínírí nírowárénapíńpí yárimíáríní." raríní.' urémeápoi." nurowárírí 33 áma e epíroyí egíayo xewaníńo nání re uríníńńigíní, "Nioní Xeroto nání wáyí mńninaríńagi aiwí nioní ríxa úimígíní. Nioní sńá áríní wíyo nurí Jerusaremí rémómíáríní. Seyíné 'Wíá rókiamoarígíá womí amí amí nípiķiríná ayí nanímaní. Jerusaremí nípiķirínáyí ayí anániríní.' yaiwiaríńagíá nání waríńíní." nurírí 34 re uríńńigíní, "Jerusaremí nweáyíné, wíá rókiamoarígíáwami píķiro áma Goríxo seyíné nání searowáríayo sńjá tńní nearo píķiro yarígíáyíné, karńkarń xegí miá negírí xwioxíyo míméámí yaríńjpa nioní íníná axípi e seaiayimínírí éagi aí seyíné mńseaimónaríníní. 35 Aríá époi. Aní Goríxo yeáyí níseayímíxemearíná seyíné nweanírí egíe ríxa anípá imónigoí. Nioní sńjwí mńnanípa néra nuro ríxa 'Ámínáo urowáráná weapínfo oyá dńjí tńní yayí winípaxoríní.' níriróná ámi sńjwí nanípíríríní." uríńńigíní.

14

Síkwí mńekwídońomí naní imíxíńj nániríní.

1 Sabaríá wíyimi Parisiowa wígí áminá wo Jisasomí "Yawawi nurai nioníyá aníyo aiwá onaiyí." uríagi Jisaso nípáwírí nweanáná awa omí sńjwí winaxífdíńjána 2 áma wo —O xegí síkwí aníńj mńekwídoáríńoríní. O Jisaso yá sńmímaní tńńmíní nweanagi Jisaso e níwínírí 3 nwf ikaxí éaníńpí mewegíawami tńní Parisiowami tńní xwíyá bí

nuriríná yaríní re winiginí, “Sabarfáyo soyíné áamá símíxí egfáyí naní nímíxírínáyí, ‘Ayí ananíríní.’ riyaiwiarínjo? ‘Nwáfáxíní.’ riyaiwiarínjo?” urfagi aí ⁴ awa píné marí wimónínagá Jisaso síkwí mínekwidonómí wé seáyí e níwikwíárírí fá níxírírí naní níwímíxírí xegí aní e nání nurowárimáná ⁵ awamí re uríniginí, “Soyíné woxí díxí íworaní, burímákauraní, Sabarfá ayo aiwí mínínwí inígí ríwoníyo píeróaná apaxí mé mímíxeaaríníraní?” urfagi ⁶ Goríxoyá nwí ikaxí eánínípímí Sabarfáyo ámáyo arírá níwiríná nání ríwamíní meánínagí nání awa xwíyíá bí murípaxí wimóníniginí.

“Símí símí e nweaníro mímónípa éíríxíní.” uríní náníríní.

⁷ Jisaso awa tíní aiwá nínírí níñwearíná áamá aiwá nání urepearfáyí xámí símí símí e onweaneyínírí níwíapíro weníní éagá Jisaso síñwí e níwínírí ríxa níní níwíapíro aiwá naríná o ewayí xwíyíá rípi uríniginí, ⁸ “Woxí woxí apíxí meáníní nání aiwá imíxíápi nání rírepearáná joxí nurí símí símí imónínje míñweapa éíríxíní. Áamá urepearfá wo joxí seáyí e rímúronjo ení níbirínáyí, ⁹ áamá aiwá apí nání earepearfó joxí nweane níbirí re rínínjo, ‘Joxí nweaní re o nweanínjo.’ ríráná joxí ayá néra nurí iwíyíá jíamí nwearfáriní. ‘Iwíyíá jíamí nweaí.’ rírípíríxínírí símí símí imónínje míñweapa éíríxíní. ¹⁰ Rírepearáná joxí nurí iwíyíá jíe nwearíní. Rírepearfó joxí iwímí nweanagí níranírí re ríníniginí, ‘Gí níkumíxínírí emearígwííloxíní, joxí nurí áwíní dae nweaí.’ ríráná áamá oxí apíxí awí neáníro joxí tíní aiwá narígíáyíyá síñwíyo dání joxí ámináoxíníní imóníríní.” Ewayí xwíyíá apí nurírí ¹¹ re uríniginí, “Áamá go go xewanínjo weyí meníto ríwéná Goríxo wímíxáná ayá nerí xwíríá ní móga unífaríní. Go go weyí míméní wauní ikáriníto omí Goríxo weyí uménífaríní.” uríniginí.

“Aiwá nání nurepeáriríná re éíríxíní.” uríní náníríní.

¹²⁻¹⁴ Ámí xwíyíá rípi aiwá apí nání urepearfómí re uríniginí, “Áamá nání aiwá ríyamí nerínáyí díxí níkumíxínírí emearígíáyíraní, ríríxímeáowarání, díxí áamá axí joxíyáyíraní, áamá aní axí e dání amípi mímúronígíáyíraní, ayí ríwéná joxí ení aiwá nání rírepearáná ayíyá ení joxíyá nígfápa axípi nímgínírí ayo murepeáripa éíríxíní. Aiwá ríyamí neríná áamá uyípeayíyo tíní áamá wará míníníyo tíní síkwí íkí egfáyo tíní síñwí supárigíáyó tíní nurepeárirínáyí, áamá e imónígíáyí joxí wí ríyamí nerí siapípaxí menagí nání ríwéná áamá wé rónígíá wíapínímeáaná Goríxo mí ómómíxímí neríná xewanínjo

joxiyá nání siapínfá enagí nání yayf seáyimí dání osiníní.”
uríniginí.

Ewayf ikaxf aiwá apíxf meaní urepeárínjfpí nániríní.

¹⁵ Ámá wo awa tñní nñwearo aiwá narigfo Jisaso e urarínagí arfá nñwirí nñwiápínimearí omí re uríniginí, “Ámá Goríxoyá xwioxfo nñpáwirí nñwearí aiwá nñpírfá gíyí gíyí ananí oyá dñj tñní yayf winípaxíyfríní.” uríagí aí ¹⁶ o ewayf ikaxf re uríniginí, “Ámá wo ámá obaxf nurepeárímáná aiwá xwé ríyamí nerí ¹⁷ ríxa ríyamí nñyáríísáná ámá xegf xínáíníj nímónírí omíj wíiarínjomí ‘Ámá nioní urepeárímenjáyo “Bípoyí. Aiwá ríxa ríyamí ináríní.” urímeí.’ wáf urowáríagí aí ¹⁸ ámá nñní áxenwaríníj niga nuro ‘Aiwá apí nání baníméwíní. Baníméwíní.’ nuríróná ámá xámí nurí wáf wímeáo re uríniginí, ‘Gf xwíá bí bí éáoní nurí sñjwí wínímí enagí nání aiwá nání bípaxí meníní. Xe xegf kíkífá ounírí sñjwí naneí.’ uráná ¹⁹ omíj wíiarínjo nurí ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uríniginí, ‘Burímákaú omíj enfá nání wé wúkaú bí éáoní nurí waú waú maxírínf níkumíxára nurí iwamfó emí enagí nání aiwá nání bípaxí meníní. Xe xegf kíkífá ounírí sñjwí naneí.’ uráná ²⁰ o ámá ámí womí wáf wímeááná o ení re uríniginí, ‘Apíxf sñj meááoní enagí nání bípaxímaní.’ uráná ²¹ omíj wíiarínjo nurí xegf boso, aiwá ríyamí nñyárírí ñweañomí áwanj urémeááná wikf nónírí xegf omíj wíiarínjomí re uríniginí, ‘Anjíní nurí anj rípi rípimí ófyo nemerí ámá uyípeayfo tñní wará miníjfo tñní síkwí ikf egfáyo tñní sñjwí supárígfáyo tñní nioníyá anj re nání nñwirímeamemí bei.’ urowáríagí ²² o nurí xfo uríípa nememí nñbírí re uríniginí, ‘Bosoxíní, nioní joxí nñríípa néagí aiwí íkwianjwí wí sñní anípá imóníní.’ uríagí ²³ boso re uríniginí, ‘Aiwá rípi nání gf anj magwí epírí nurí omíj óf amí amí iníjfo nemerí ámá omíj yarígfáyo míxeameí.’ urowáríagí ²⁴ o nurí xíxení éáná boso ámá aiwá nání awí éánígfáyo re uríniginí, ‘Nioní “Ámá xámí aiwá nání urepeárímenjáyf aiwá wí aíwí mepíríméoi.” seararíníní.’ uríniginí.” Jisaso Judayf “Nene ámá xámí aiwá nání urepeáríméfyíníj imóníjagwí nání rífa neararíní.” oyaiwípoyínírí ewayf xwíyífá apí uríniginí.

“Wiepísarínj oyáoní oimónímíní.” moarfná urínj nániríní.

²⁵ Ámá oxí apíxf epíroyf egfáyf o tñní ófyo nuróná o nñkínímónírí re uríniginí, ²⁶ “Ámá go go nioní tfámíní

nibiri 'Wiepɛsarɛɛŋŋ ɔyɔɔni oimɔniɛmɛni.' niwimɔniɛrɛnɔyɛ,
 Jisasoni dɛɛŋŋ sɛxɛ niyɛɛɛɛpi o xegɛ xanomɛ uyɛɛɛɛɛɛrɛnɔ,
 xinɔni uyɛɛɛɛɛɛrɛnɔ, xiepɛɛɛɛ uyɛɛɛɛɛɛrɛnɔ, xegɛ nɔiɔwɛyo
 uyɛɛɛɛɛɛrɛnɔ, xexɛrɛmeɔyo uyɛɛɛɛɛɛrɛnɔ, seɔyɛ e mɛmɔro
 nerɛnɔyɛ o gɛ wiepɛsarɛɛŋŋyɛ wo imɔniɛpaxɛ menɛni. Go
 go Jisasoni nɔni dɛɛŋŋ sipi wiarɛɛɛɛɛpi xewanɛɛ dɛɛŋŋ
 sipi yaiwɛnɛrɛɛɛɛɛɛpi seɔyɛ e mɛmɔro nerɛnɔyɛ o gɛ
 wiepɛsarɛɛŋŋyɛ wo imɔniɛpaxɛ menɛni. ²⁷ Amɔ go go nionɛ
 niɛniɛdɛrɛnɔ 'Nionɛ Jisasoni xɛdɛrɛɛɛɛɛɛnɔ nɔni amɔ wi
 xeanɛɛɛ nikarɛɛ aiwɛ anɛɛɛ xɛdɛmɛfɛrɛni.' mɛyɛwɛ
 nerɛnɔyɛ o gɛ wiepɛsarɛɛŋŋyɛ wo imɔniɛpaxɛmanɛ." nurɛrɛ
²⁸ ewayɛ ikaxɛ re urɛɛɛɛɛɛni, "Seyɛnɛ woxɛ anɛɛɛ sepiɔ
 wiwɔ niɛmɛra opeyɛmɛnɛrɛnɔ xɔmɛ ɛf niɛweamɛnɔ anɛɛ
 iwɔ mɛrɛrɛ nɔni dɛɛŋŋ neɛwɛpɛrɛ 'Nɛgwɛ ararɛrɛnɔ?'
 niyɛwɛrɛ 'Nɛgwɛ nionɛyɔ ananɛ anɛɛ iwɔ tɛni xɛxɛnɛrɛnɔ?'
 yaiwɛnɛrɛrɛni. ²⁹ 'Nɛgwɛ ararɛrɛnɔ?' nɛrɛrɛ mɛyɛro
 nerɛ rɛxɔ sɛŋɔ nikɛkɛro nɛpeyɛrɛnɔ nɛgwɛ anɛpɔ imɔniɛɛɛɛ
 nɔni anɛɛ mɛramɛxwɛnɛ niyɛrɛmɛ uɔnɔ amɔ anɛɛ iwɔmɛ
 niwɛnɛrɛnɔ joxɛ nɔni rɛpɛrɛrɛ niyɛyɛro ³⁰ re rɛpɛrɛrɛnɛ,
 'Amɔ ro anɛɛ iwɔ mɛrɛmɛnɛrɛ ɛf aiwɛ niwɔnɛ mɛrɛpaxɛ
 mɛwimɔniɛgɛ niɛmɛramɛxwɛnɛrɛmɛ unɛrɛnɛ.' rɛpɛrɛrɛnɛ."
 nurɛrɛ Jisasoni amɔ nionɛ niɛxɛdɛrɛgɛyɛ anɛɛ mɛramɛxwɛnɛ
 nerɛniɛɛ nionɛ pɛniɛ niɛniwɛrɛmɛ upɛrɛxɛnɛrɛ e urɛɛɛɛɛɛni.
³¹ Ewayɛ xwɛyɛfɔ axɛpi amɛ bi re urɛɛɛɛɛɛni, "Mɛxɛ inɔyɛ
 wo xegɛ sɛmɛɛɛ wɛnɛrɛgɛyɛ amɔ nɛnɛ 10,000 imɔniɛɛnɔ
 mɛxɛ inɔyɛ jɛamɛ dɛnɔyɔ sɛmɛɛɛ wɛnɛrɛgɛyɛ amɔ 20,000
 imɔniɛɛɛɛ nɔni o xɔmɛ ɛf niɛwearɛ dɛɛŋŋ niyɛkɛrɛrɛ 'Mɛxɛ
 niɛrɛnɔ ananɛ xopɛrɛrɛrɛ wimɛnɛrɛnɛ? Enɛ mɛwɛnɛ
 emɛnɛrɛnɛ?' yaiwɛnɛɛ. ³² Rɛxɔ 'Mɛxɛ inɔyɛ xopɛrɛrɛrɛ
 niɛnɛɛ.' niyɛwɛrɛnɔyɛ wɛo sɛni nɔ jɛamɛ nɛweanɛnɔ xegɛ
 amɔ wɛyo re urɛwɛrɛnɛɛ, 'Nuro omɛ re urɛmeɛpoyɛ,
 "Nɛgɛ mɛxɛ inɔyɛ re rarɛnɛ urɛmeɛpoyɛ, 'None soyɛnɛ tɛni
 mɛxɛ xɛxɛ seapaxɛ menɛni. Pi pi nɛarɛyɛ niyɛnɛwɛrɛnɛ
 rarɛnɛ.'" urɛmeɛpoyɛ.' urɛwɛrɛnɛɛ." Jisasoni ewayɛ xwɛyɛfɔ
 e nurɛrɛ ³³ "Seyɛnɛ woxɛ dɛxɛ iyɛfɔ fɔ amɛpi nɔni dɛɛŋŋ
 yɛkɛmɛ mɛmɛra nerɛnɔyɛ ayɛ gɛ sɛpɛsarɛɛɛoxɛ imɔniɛrɛmɛnɛ."
 nurɛrɛ ³⁴ re urɛɛɛɛɛɛni, "Ayɛnɛnɛ saxɛ awɛfɛ yarɛɛɛ aiwɛ awɛfɛ
 yarɛɛɛpi anɛpɔ nerɛ aiwɛnɛɛ imɔniɛɛnɔ amɛ arɛge ɛnɔnɔ
 awɛfɛ enɛɛ? Oweo. ³⁵ Sikɛ amɛpi omɛɛɛyo aiwɔ xwɛ oenɛrɛ
 wɛarɛrɛgɛ aiwɛ saxɛ awɛfɛ anɛpɔ imɔniɛnɔ aiwɔ urɛ enɛɛnɛrɛ
 omɛɛɛyo wɛarɛpaxɛ menɛni. Anɛɛnɛ emɛ moarɛgɛrɛnɛ. Amɔ
 gɛyɛnɛ arɛfɔ tɛgɛyɛnɛ arɛfɔ okɛrɛ niɛmɔnɛpoyɛ." Jisasoni xegɛ
 wiepɛsarɛɛŋŋyɛ saxɛnɛɛ imɔniɛɛɛɛ nɔni e urɛɛɛɛɛɛni.

15

Ewayf ikaxf sipisipf anfa imoninjo nanirin.

1 Ámá takisf nání nígwí uráparigfá —Ayf émayf gapimanowamí wipírfá nání wigf Judayo nígwí níwurápíyiróná wigf meapírfá nání ení ámí bí fwf uráparigfáyíriní. Ayf tfiní fwf yarigfá wíniyf tfiní Jisasomí xwiyfá arfá wianíro nání anwi e barinagfa ² Parisiowa tfiní nwf ikaxf éaninipí mewegfáwa tfiní sinwf e níwiníro mepí “Iyf tinarinjoi.” niriníro wigfpi re rinigfawixini, “Ámá o fwf yarigfáyo nimimínirí aiwá nawíní ení narigfáriní.” rinarfá ³ Jisaso ewayf xwiyfá rípi uriniginini, ⁴ “Soyfné ámá woxí sipisipf 100 tñoxí wo anfa imónánáyf, amf eanfyo dání sipisipf 99 wíniyf e níwárimoxí nuri anfa imónfo nání pfa néra núisáná ríxa winimearfáriní. ⁵ Níwinimearfáná nimearí yayf tfiní xwanwf níkwónimí nuri ⁶ anj e níremorfáná díxí níkumixinirí emearigfáyo tfiní ámá anj axf e nweagfáyo tfiní rfaiwá re urimerfáriní, ‘Gf sipisipf anfa imónfo ríxa pfa nerí meáagi nání nioní tfiní nawíní yayf oyaneyí.’ urirfáriní.” Jisaso ámá fwf yarigfá o tfáminí barigfáyf sipisipf anfa imónfo yapí imóninagfa nání ewayf xwiyfá apí nurirí ⁷ re uriniginini, “Nioní re seararinini, ‘Ámá sipisipf nání pfa nerí nimearí nání yayf éfpa anfnajowa ámá fwf yarinjf wo nisánirí yarínagi níwiniróná yayf nero aí ámá 99 “Ríxa wé róninwaénerini. Nene saninjf imónipaxf menini.” yaiwinarigfáyf nání anfnajowa yayf yarigfámani.’ seararinini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf nigwf anfa imoninjo nanirin.

8 Ámí ewayf xwiyfá axípi bí rípi uriniginini, “Apíxf wí nígwí wé wúkaú tñj nígwí wo nímiáperfnáyf uyfwf nímixároárimáná píraninjf pfa nerí anj síyf níperi winimeaniginini. ⁹ Níwinimearfáná xegf imáninjf yarigfíwami tfiní anj axf e nweagfáyo tfiní rfaiwá re uriniginini, ‘Nígwf níini miapéao ríxa meáagi nání níini tfiní nawíní yayf oyaneyí.’ uriniginini.” Jisaso ámá fwf yarigfá o tfáminí barigfáyf nígwf miapéf yapí imóninagfa nání ewayf xwiyfá apí nurirí ¹⁰ re uriniginini, “Nioní re seararinini, ‘Nígwf apíxí nímiáperi pfa nerí ámí meáo nánininjf yayf éfpa Goríxoyá anfnajowa ámá fwf yarinjf wo nisánirí yarínagi níwinirfná yayf e yarigfáriní.’ seararinini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf niaíwf aninjo nanirin.

11 E nurimáná ámí ewayf xwiyfá re uriniginini, “Ámá wo xegf niaíwf oxf waú tñjo ¹² —Xogwáo xanomí níwiápnimearí re uriniginini, ‘Ápe, joxí nípeáná “Amípi

omi wí+mig+ni.” yaiwiar+ñ+pi r+xa niapei.’ ur+agi xano ‘Am+pi r+wená yan+ n+mer+ nion+ wí+mig+ni.’ yaiwiar+ñ+fy+ r+xa awaúmi yan+ numeir+ m+ni n+wimáná enáná ¹³ r+xa s+á ár+ni óráná xogwáo o xeg+ni awí eámeám+ ner+ n+meám+ an+ wími ná j+am+ nán+ nur+ an+ ayo n+ñwear+fná uy+ni+ ner+ xeg+ n+gw+ am+pi xano win+fy+ xwir+xwir+fa ikixen+in+ni. ¹⁴ Xeg+ n+gw+ xwir+xwir+fa nikixer+ amáyo n+wiememáná enáná re en+in+ni. Ámá an+ ayo dán+fy+ aiwá nán+ d+fw+ n+ikeamón+ro yar+fná o r+xa uyípeayo imón+ni en+agi nán+ o en+ aiwá nán+ d+fw+ n+ikeamón+r+ nán+ ¹⁵ nur+ amá an+ ayo dán+ wom+ n+gw+ om+ñ+ nán+ r+x+ñ+ ur+agi o om+ñ+ Juday+ n+ni xwir+fa winar+ñ+pi nán+ re ur+ñ+in+ni, ‘G+ om+ñ+yo nán+ nur+ g+ od+piyo aiwá n+wi+.’ ur+agi ¹⁶ o nur+ om+ñ+ e ner+fná r+xa agw+ en+ m+wínár+tag+ aiwá p+á od+pi nar+ñ+pi n+pax+ wimón+tag+ aiw+ amá wí om+ aiwá b+ m+ni m+wig+awix+ni. ¹⁷ E enáná o am+ d+ñ+ fá n+x+r+r+ re yaiwin+in+ni, ‘G+ ápoyá om+ñ+ wiiar+g+áy+ n+ni aiwá apán+ n+p+r+ nán+ múrón+tag+ aiw+ nion+ re n+ñwear+ aiwá agw+ nán+ n+pém+n+r+ r+yar+ñ+ni? ¹⁸ Nion+ n+wiáp+ni+meám+ nur+ g+ apom+ re urémeám+in+ni, “Ápe, nion+ fw+ Gor+xom+ wikár+r+ jox+ sikár+r+ éanig+ni. ¹⁹ Nion+ nan+ mimón+tag+ nán+ s+ni d+x+ riwaxon+ imón+pax+ men+ni. Jox+ ‘G+ om+ñ+ niiar+ñox+ni+ñ+ imón+ñox+ni.’ n+re+.” Ápom+ e urémeám+in+ni.’ n+yaiwiri ²⁰ n+wiáp+ni+meám+ xano t+ñ+ e nán+ nur+ nur+ r+xa an+wi e báná xano xeg+ xewaxo j+iwo bar+tag+ n+w+n+r+ wá n+wian+r+ m+r+ nur+ n+imak+k+yiri kiy+ miaúnáná ²¹ xewaxo re ur+ñ+in+ni, ‘Ápox+ni, nion+ Gor+xom+ fw+ wikár+r+ jox+ sikár+r+ enár+ni. Nion+ amá nan+ mimón+tag+ nán+ s+ni d+x+ riwaxon+ imón+pax+ men+ni.’ ur+agi aiw+ ²² xano om+ñ+ wiiar+g+áyo r+aiwá re ur+ñ+in+ni, ‘Soy+né rap+rap+ im+r+ñ+ mimón+ñú an+ni n+meám+ n+b+r+ uyír+poy+. Om+ okiy+fa numer+fná wé ramax+ wá wéyo uyír+r+ro sikw+ s+ uyír+ro époy+. ²³ E nemáná bur+mákaú sip+k+ ikwan+ imónar+ño n+meám+ n+b+ro pikípoy+. Nene n+n+rane íwo nán+ yay+ oyaney+. ²⁴ N+g+ íw+ ro penón+ñ+ imón+ño am+ni+ñ+ wiáp+ni+mean+oi. “An+ñ+in+ni.” yaiwiagwá ro am+ neaímeá+agi nán+ yay+ yan+ aiwá oim+xaney+.’ ur+agi awa o ur+pa nero r+xa aiwá r+yam+ nero yay+ seáy+m+ dán+ néra war+fná re en+in+ni. ²⁵ Xewaxo xám+ño om+ñ+yo yar+ñ+m+ dán+ n+b+r+ r+xa an+ t+ñ+ e an+wi e dán+ wen+ñ+ éfy+ win+ñ+in+ni. Son+ r+ro sim+ni+ñ+ ero yar+tag+fa n+w+n+r+ ²⁶ om+ñ+ wiiar+g+fa wom+ r+aiwá nur+r+ o r+xa an+wi e báná re ur+ñ+in+ni, ‘Ay+ pi nán+ ner+ rar+ñ+oi?’ uráná ²⁷ o re ur+ñ+in+ni, ‘D+x+ r+gwáo

ríxa rémónapíŋoí. O ríníŋí wí míméá nano emeago díxí ápomí wímeáagi nání o burímákáú sípíkí ikwaní imónaríŋo píkiŋoí.’ uráná ²⁸ o wikí nónírí mípáwipaxí nímwimónírí wáf e roŋáná xano nípeyearí píyíyíyí xwíyíá uríagi aiwí ²⁹ xanomí míxí nurírí re uríŋínigíní, ‘Nioní rínáíníníŋí nímónírí omíŋí síiaríná xwiogwí obaxí nímúroaríná sekaxí amípí joxí nírííyí nání nioní wí míríwíaiŋínáríní. E nerí aí nioní gí níkumíxínírí emearíŋáyí tíní yayí yaní nání memé miá aí wo mınıapíŋíríní. ³⁰ Nioní mınıapípa nerí aiwí díxí riwaxo, apíxí iyí ede dání oikíxearígííwa tíní nemeríná díxí nígwí xwé nowaríŋo nání burímákáú sípíkí ikwaní imónaríŋo apání upíkíííní.’ uráná ³¹ xano re uríŋínigíní, ‘Gí íwoxíní, “Nioníyáyí wí ámí o nírápínfáríní.” míyáiwipaní. Joxí íníná nioní tíní ŋwearíŋoxí amípí áponíyáyí níní díxíníríní. ³² E nerí aí díxí rígwáo penóníŋí imóníŋo ámíníŋí wíápínímeanoí. “Aníníŋínigíní.” yáiwíagwáo ámí neaímeáagi nání “Yayí mepa oyaneyí.” rísimónaríní? Oweoí, xe yayí oyaneyí.’ uríŋínigíní.” Jisaso Parisiowa “None xíráxogwáowáú xíráóníŋí imóníŋagwí nání rífa neararíní?” oyáiwípoyínírí nání ewayí xwíyíá apí uríŋínigíní.

16

Ewayí ikaxí bosíwí díŋí émí saímí moŋo náníríní.

¹ O ewayí xwíyíá rípi ení xegí wiepísaríŋowamí nurírí re uríŋínigíní, “Ámá amípí níní mímúróóníŋí wo o xegí bosíwo nání ámá wí níbíro áwaní re urígíawíxíní, ‘Díxí bosíwo díxí iyíá íá amípí xwíríá ikíxearíní.’ uríagía ² o bosíwo nání ‘Obíní.’ nurírí o ríxa báná re uríŋínigíní, ‘Pí éagi nání joxí nání xwíyíá wí raríŋagía wíanigíní? Amípí nioníyá joxí nínímeíríná aríge nínímeia waríŋíní? Amípí nioníyá píní níníwíárimí urí nání níní íá nírorí bíkwíyo níŋwíríríní niapetí. Joxí síní gí bosíwí nímónírí ŋwearíméíní.’ uríagi ³ bosíwo nurí re yáiwíŋínigíní, ‘Nioní bosíwí roaríŋáyí boso “Joxí kíkíá uí.” níránáyí arí emfáríani? Bosíwí nímónírí yaríŋáoní xwíá nímíríná ení meání emfáríani? Ríxíŋí nura nuríná ayá nínínfáríani?’ níyáiwírí ⁴ re yáiwíŋínigíní, ‘Aí, pí pí éímíŋínírí ríxa níjíá imóníŋíní. Gí boso “Joxí kíkíá uí.” níránáyí ámá nioní wígí aníyo nání ananí nímímínípírí nání pí pí éímíŋínírí ríxa níjíá imóníŋíní.’ níyáiwírí ⁵ ámá o xegí boso nígwí wayá ríwéná niapíríxínírí wíŋíyo ‘Bípoyí.’ nurírí awa ríxa báná xámí bíomí re uríŋínigíní, ‘Gí boso pí siapíŋí nání ríwéná rírápínfáríní?’ uríagi ⁶ re uríŋínigíní, ‘Weríxí síxí íníŋí díramíxí 100 niapíŋí nání xíxení axípi

nirápinfáriní.’ urfagi boswo re uriniginí, ‘Dixí bikwí nígwí nání nwírárariní namí nimeari éfí níjweámáná werixí sixí ínínj díramixí 100 nání eáninje níkwíriri 50 nwírarei.’ nuriríná xfo ení bosoyá bikwíyo axípi díramixí 100 nání eáninjipi níkwíriri ámi 50 nwírariniginí. ⁷ Ámá ámi wo báná boswo yarínj re winiginí, ‘Gí boso joxí siapiníyí arariní?’ urfagi o re uriniginí, ‘O wití fá 1000 nioni niapiní nání xixeni axípi nirápinfáriní.’ urfagi boswo re uriniginí, ‘Dixí bikwíyo wití fá 1000 nání nwírariníje níkwíriri wití fá 800 nwírarei.’ nuriríná bosoyá bikwíyo ení níkwíriri axípi nínwíráriní womí womí níní e néra uniginí. ⁸ Boso xegí yapí wíwapíyarínj boswo nání ‘O “Nioni onímíminípoi.” níyaiwirí e éfríní.’ rarínagá arfá e níwirí o nání ‘Dínj émi saímí monoríní.’ níyaiwirí seáyí e umeniginí.” Jisaso ewayí xwíyá api nuriri wiepisariníyo ámi bí rípi uriniginí, “Ámá agwí ríná amípi xwíá tío wenípi nání dínj níkwíro yarígáyí wigí wíníyí tñí níniróná dínj émi saímí nímorero nero nání ámá nioni dínj níkwíro yarígáyo seáyí e imóninjoí. ⁹ Ayínání re searariní, ‘Nígwípi ámá wí api tñí sipí imíxarígá aiwí soyíné uyípeayí wí negí níkwímíxíní emearínwáyínínj imónipíri nání nígwípi tñí arírá wífríxíní. E nerínáyí ríwéná sfá yoparíyimi nígwí níní ríxa anípa imónáná Goríxo soyíné xegí anj íniná njewapírfá nání eníyo páwipírfá nání seamímíníní.’ searariní. ¹⁰ Ámá omínj onímíapia neríná píranínj dínj níkwíro xixeni yarígá gíyí gíyí xwé ení xixeni yarígáriní. Ámá omínj onímíapia neríná dínj níkwíro mé ámáyá sínwíyo dání níwiepísiro omínj yarígá gíyí gíyí omínj xwé nání aí axípi yarígáriní. ¹¹ Ayínání nígwípi ámá wí nímearo ayí tñí sipí imíxarígáyí soyíné nígwípi ayí aí tñí ámáyo míní míwipa ero arírá míwipa ero nerínáyí ‘Goríxo ananí xegí amípi naní anínami weníyí none píranínj umeianíwá nání neaiapínfáriní.’ ríyaiwiarínjoí? Oweoí. ¹² Soyíné amípi ámá woyáyí sínwí muwínaxídipa nerínáyí omínj soyínéyápi mepírfáyí go seaiapínfáriní? Oweoí. ¹³ Ámá wo ámá waúyá xínáinínj nímoníri omínj wiipaxí meníní. E nerínáyí wíomí dínj síxí nuyirí wíomí dínj peá nímorí nerí wíomí píranínj ayá tñí níxídrí wíomí peayí níwianíri enínjoí. Soyíné nígwíyíyá omínj wiíarinínj nímoníro ‘Nígwípi wí mínímúropa oení.’ níyaiwirínáyí, Goríxoyá omínj wiíarinínj woxínínj imónipaxí meníní.” uriniginí.

Jisaso xwíyá uríníyí wí nániríní.

¹⁴ Jisaso xegí wiep̄sar̄iṅowami e urar̄íná Parisiowa — Awa nigwí nán̄i xwapí wimónar̄iṅowar̄ini. Awa ar̄íá e n̄iwiróná dami dán̄i r̄iperir̄í umearar̄iṅaḡía ¹⁵ Jisaso e n̄iwir̄iri re ur̄iṅ̄iniḡini, “Soȳíné ámáyá s̄iṅw̄íyo dán̄i ‘Wé rón̄iṅwáoner̄ini.’ n̄ir̄iro yapí n̄iwiep̄siro rar̄iḡfoȳíné aí Gor̄ixo amipí segí xwiox̄íyo ín̄im̄i imón̄iṅ̄ip̄i n̄ip̄ini n̄ij̄íá imón̄ini. Amipí nán̄i ámá ‘R̄ip̄i ayá t̄iṅ̄ip̄i imón̄ini.’ r̄íáp̄iyí Gor̄ixoyá s̄iṅw̄íyo dán̄i xwir̄íá winar̄iṅ̄iyí imón̄ini. ¹⁶ Gor̄ixo Ebir̄íamo x̄íomi d̄iṅ̄í n̄iwikw̄rori pírán̄iṅ̄í x̄ídar̄iṅ̄aḡi nán̄i re ur̄iṅ̄iniḡini, ‘Dix̄í seár̄íawé ámá obax̄í nimóga úfáyí ḡí ayá t̄iṅ̄iṅ̄iṅ̄í nimóga up̄írfár̄ini.’ ur̄iṅ̄í en̄aḡi nán̄i Moseso t̄íni w̄íá rókiamoaḡíawa t̄íni ap̄i nán̄i B̄ikw̄íyo n̄ir̄iro eaḡíar̄ini. Seȳíné p̄íné ap̄i n̄isear̄éwap̄iya biḡíar̄ini. E ner̄i aiw̄i Jono wayí n̄ineameaia uṅo n̄ir̄emor̄íná xw̄iȳíá yayí seain̄ipax̄ip̄i re searaȳiṅ̄iniḡini, ‘Seȳíné Gor̄ixoyá xwiox̄íyo páwip̄ir̄i nán̄i f̄w̄í yar̄iḡíap̄i r̄íw̄fm̄ini n̄imamoro n̄isan̄iro ṅweá̄r̄ix̄ini.’ searaȳiṅ̄iniḡini. Ámá n̄íni an̄í ayóm̄ini en̄í t̄íni óf̄ nimóa páwian̄iro yar̄iṅ̄oi. ¹⁷ E ner̄i aiw̄i amipí n̄íni Moseso t̄íni w̄íá rókiamoaḡíawa t̄íni Gor̄ixoyá B̄ikw̄íyo eaḡíap̄i b̄i on̄imiáp̄i aí sur̄ímá imón̄in̄íaman̄i. Awa n̄ir̄iro eaḡíapa x̄ixeni imón̄in̄íar̄ini. An̄ina t̄íni xw̄íá r̄ir̄i t̄íni anan̄i an̄ipá nimón̄ir̄i aiw̄i B̄ikw̄í Gor̄ixoyá ṅw̄í ikax̄í eán̄iṅ̄ip̄i an̄ipá imón̄ipax̄í men̄ini. ¹⁸ Go go xegí xiep̄í xám̄i mean̄ími emi n̄imor̄i ám̄i w̄in̄i n̄imear̄ínáyí ayí f̄w̄í inar̄iṅ̄i. Go go ap̄ix̄í ámá wo n̄imear̄i emi mon̄ími n̄imear̄ínáyí ayí eni f̄w̄í inar̄iṅ̄i.” ur̄iṅ̄iniḡini.

Rasaraso t̄íni amipí m̄imúrón̄iṅo t̄íni nán̄ir̄ini.

¹⁹ Jisaso ámá ayo re ur̄iṅ̄iniḡini, “Ámá wo amipí m̄imúrón̄iṅo —O nigwí xwé t̄ígf̄áwa rap̄irap̄í awiax̄ín̄i ȳinar̄iḡíapa ín̄iná rap̄irap̄í ayíá r̄iṅ̄ini n̄iȳin̄iri s̄íá ayí ayo aiwá nan̄íni n̄in̄iri an̄iṅ̄í sir̄í mun̄í ṅweañáná ²⁰ ámá wa wigí ámá wo xegí yoí Rasarasoyi r̄in̄iṅo —O uyípeayí imón̄iṅ̄áná uran̄í xegí wí p̄ip̄r̄im̄íó en̄or̄ini. Om̄i n̄imeám̄i n̄ibiro amipí m̄imúrón̄iṅoyá ák̄iṅá f̄w̄í e w̄írar̄iḡífor̄ini. ²¹ Amipí m̄imúrón̄iṅo ikwian̄w̄íyo éf̄ n̄iṅweari aiwá n̄in̄iri yun̄ípia piéróyí uran̄í t̄iṅo ‘M̄imeán̄í oem̄ini.’ n̄iyaiwir̄i yar̄íná s̄w̄í wí n̄ibayiro xegí uran̄íyo aíw̄í meayiḡíawix̄ini. ²² Uyípeayo r̄ixa n̄ipéagi an̄ínají Gor̄ixoyáyí oyá d̄iṅ̄ip̄i n̄imeám̄i n̄iyiro Ebir̄íamo t̄iṅ̄í e wár̄iḡíawix̄ini. Amipí m̄imúrón̄iṅo eni péagi om̄i eni xw̄íá n̄iweyár̄imáná en̄áná ²³ o r̄íá an̄iṅ̄í wear̄iṅ̄íyo dán̄i r̄in̄iṅ̄í xaiw̄í inar̄íná s̄iṅw̄í anaúyí w̄in̄iṅ̄iniḡini. Ebir̄íamo ná j̄íam̄i ṅweañáná Rasaraso x̄ío t̄íám̄ini kin̄imón̄énapiṅaḡi n̄iwir̄iri ²⁴ r̄íaiwá re ur̄iṅ̄iniḡini, ‘Ar̄íó Ebir̄íame, r̄íá t̄í m̄imen̄iṅw̄í ayikw̄í

m̄n̄n̄rar̄n̄n̄. Rasarasom̄i re uowár̄enapei, “Wé s̄m̄p̄n̄i iniiḡf̄yo iḡf̄a neám̄aná aiw̄f̄ im̄n̄j̄f̄ ur̄n̄i n̄án̄i wikwiáraū.” uowár̄enapei.’ ur̄fagi aí ²⁵ Eb̄r̄f̄amo re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, ‘Ar̄foe, jox̄i sin̄i s̄n̄jox̄i n̄n̄jwear̄fn̄a am̄p̄í nan̄j̄n̄i símear̄i Rasarasom̄i sip̄n̄i wímear̄i yaḡf̄r̄n̄i. E ner̄i aiw̄f̄ agw̄i o sa kikiáf̄a yar̄fn̄a jox̄i r̄fn̄j̄f̄ n̄án̄i niwieán̄r̄i n̄jwear̄n̄i. ²⁶ R̄ip̄i en̄i p̄n̄j̄f̄ ear̄r̄i seḡf̄ t̄f̄ám̄n̄i ead̄f̄ror̄i neḡf̄ t̄f̄ám̄n̄i ead̄f̄ror̄i en̄jagi n̄án̄i seȳné wí nene t̄f̄ám̄n̄i m̄ixemónap̄ipax̄f̄r̄n̄i. Nene en̄i wí seȳné t̄f̄ám̄n̄i m̄ixemónap̄ipax̄f̄r̄n̄i.’ ur̄fagi ²⁷ r̄f̄a xaiw̄f̄ weánarīn̄o re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, ‘Nion̄i t̄f̄ám̄n̄i Rasarasom̄i re n̄án̄i uowár̄enap̄ipax̄f̄ mepa en̄jánáȳf̄, waun̄f̄ r̄ix̄n̄j̄f̄ re or̄r̄im̄n̄i, “Ḡf̄ ápoyá an̄j̄m̄n̄i uowárei.” or̄r̄im̄n̄i. ²⁸ Ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáowa wé b̄i n̄ip̄n̄i imóniḡf̄áwa nion̄i r̄fn̄j̄f̄ mear̄n̄j̄á r̄f̄m̄f̄ dán̄i b̄ip̄f̄r̄ix̄n̄r̄i Rasaraso xw̄iȳf̄á nij̄f̄a wino uowárei.’ ur̄fagi aiw̄f̄ ²⁹ Eb̄r̄f̄amo re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, ‘Awa r̄f̄wam̄n̄j̄f̄ Moseso n̄r̄r̄i en̄j̄f̄ t̄fn̄i w̄f̄a rókiamoaḡf̄áwa n̄r̄ro eaḡf̄a t̄fn̄i anan̄i f̄a n̄r̄oro nij̄f̄a imónipax̄f̄r̄n̄i. Xw̄iȳf̄a ap̄i r̄n̄j̄f̄p̄im̄i anan̄i ar̄f̄a w̄f̄r̄ix̄n̄i.’ ur̄fagi aí ³⁰ r̄f̄a xaiw̄f̄ weánarīn̄o re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, ‘Ar̄fo Eb̄r̄f̄ame, xw̄iȳf̄a ap̄im̄i ar̄f̄a umónipax̄f̄ men̄jagi n̄án̄i r̄r̄ar̄n̄j̄n̄i. Ámá p̄iȳf̄ wo n̄wiáp̄n̄imear̄i nij̄f̄a wíánáȳf̄, anan̄i ar̄f̄a n̄wiwo n̄san̄ro n̄jwear̄pax̄f̄r̄n̄i.’ ur̄fagi aí ³¹ o re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, ‘Xw̄iȳf̄a Moseso n̄r̄r̄i en̄j̄f̄p̄i t̄fn̄i w̄f̄a rókiamoaḡf̄áwa n̄r̄ro eaḡf̄ap̄i t̄fn̄i ar̄f̄a mumónipa nerónáȳf̄, ámá p̄iȳf̄ wo n̄wiáp̄n̄imear̄i nij̄f̄a wim̄n̄r̄i yar̄n̄jagi aí aȳf̄ ar̄f̄a wí wipax̄f̄ men̄n̄i.’ ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i.” Jisaso xw̄iȳf̄a ap̄i e ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i.

17

Íw̄f̄ oépoȳn̄r̄i w̄iwap̄iyar̄iḡf̄áȳf̄ n̄án̄i ur̄n̄j̄f̄ n̄án̄r̄n̄i.

¹ O xeḡf̄ wiep̄sar̄n̄owam̄i re ur̄n̄j̄n̄iḡn̄i, “Ámá wí wí íw̄f̄ oépoȳn̄r̄i iwam̄f̄o n̄wiw̄ap̄iyip̄f̄f̄a aiw̄f̄ ámá e w̄iwap̄iyíf̄áȳf̄ aweȳf̄! S̄f̄a w̄iyi aȳf̄ maj̄f̄a wór̄n̄f̄ar̄n̄i. Aȳf̄ xean̄j̄f̄ r̄f̄a t̄fn̄j̄f̄ wímear̄f̄a en̄jagi n̄án̄i d̄n̄j̄f̄ sip̄í wíw̄n̄iḡn̄i. ² Aȳf̄ n̄iaíw̄f̄ r̄ip̄iam̄i nion̄i d̄n̄j̄f̄ n̄kw̄f̄roan̄ro yar̄iḡf̄ap̄iam̄i p̄f̄r̄f̄ wiaíkian̄ro nero íw̄f̄ oépoȳn̄r̄i w̄iwap̄iyar̄fn̄a Gor̄ixo ‘Aȳf̄ xw̄iȳf̄a maȳr̄n̄i.’ m̄r̄f̄ r̄ixa n̄ipém̄aná en̄jáná r̄fn̄j̄f̄ xwé win̄f̄ar̄n̄i. Sin̄i n̄iaíw̄f̄p̄iam̄i íw̄f̄ n̄án̄i m̄wiewep̄sipa en̄jáná ámá wa ayo f̄a n̄ixero s̄n̄j̄a xwé wo sin̄w̄f̄ t̄fn̄i gw̄f̄ nij̄ar̄ro raw̄raw̄áyo n̄imam̄owár̄r̄fn̄áȳf̄, sip̄í en̄jagi aiw̄f̄ r̄fn̄j̄f̄ Gor̄ixo wim̄n̄r̄i en̄j̄f̄p̄n̄j̄f̄ imónn̄j̄man̄i. ³ Aȳf̄n̄án̄i p̄ir̄án̄j̄f̄ éf̄r̄ix̄n̄i.

Íw̄f̄ síp̄i yokwar̄im̄f̄ n̄wiür̄fn̄a epax̄f̄p̄i n̄án̄r̄n̄i.

“Jox̄i ámá wo, Gor̄ixom̄i n̄ix̄d̄r̄i n̄án̄i r̄r̄ix̄f̄meá imónn̄o íw̄f̄ síánáȳf̄ m̄ix̄f̄ ur̄f̄r̄ix̄n̄i. O r̄ixa d̄n̄j̄f̄ neȳr̄ori n̄san̄r̄i

nerínáyí íwí sífpi yokwarímí níwiiri ‘Ananírini.’ uríríxini.
 4 O íwí nísiri piaxí weánariḡagi nání nìbiri ‘Ríxa dḡí neyírorí íwí ámí wíni simfámani.’ ríréméááná joxí yokwarímí níwiiri ‘Ananírini.’ uríríxini. Sfá axíyimi o sífpa axípi wé wfúmi dání waú ríréméaayíánáyí, joxí ení yokwarímí wiayíríxini.” urfagi 5 wáf wurimeiarígfáwa Ámínáomi re urígfawixini, “Joxí dḡí rikwíroariḡwáyí ámí bí dḡí rikwíroani nání neaii.” urfagfa 6 Jisaso re uríḡnigini, “Soyíné nijfáriní. Masité aiwá siyí negí omíḡíyo íwí urariḡwáyí aga onímiápia nerí aiwí segí dḡí nioni nání níkwíroarígfáyí ayínḡí nerínáyí, ‘Íkta xé roxini níyoámíga rawírawáyo e dání roi.’ uránáyí ananí arfánḡí seainfáriní. Amípi ‘Nioni epaxímani.’ yaiwiarígfá aí ananí epírfáriní.

Ewayí ikaxí omíḡí wiariḡfáyí nánirini.

7 “E nerí aí soyíné woxí díxí rínáinḡí nimóniri omíḡí siariḡí wo xwfa nímirí yuní ikikémí yaríḡe dánirani, sipísipí píranḡí nímera waríḡe dánirani, píni níwiarími nìbiri rémónapána joxí ‘Ayá tñí aḡíni níwíapíri níḡwearí aiwá nei.’ uríréini? Oweoi, o sa díxí rínáinḡí omíḡí siariḡo eḡagi nání 8 xámi re uríríni, ‘Amíná aiwá rfa níniyeairí díxí rapírapí níkfíyinimáná aiwá níxerí niapána nioni iniḡí níri aiwá níri nemána eḡána joxí rfwíyo nírfíni.’ uríríni. 9 O joxí sekaxí urífpí tñí xixeni síáná omí weyí umeríréini? Oweoi, díxí omíḡí siariḡo eḡagi nání yayí wiríméni.” Jisaso ewayí xwíyfa apí nurí 10 re uríḡnigini, “Gfí seaiepisariḡáoyíné ení sekaxí amípi nioni searfáyí xixeni nerínáyí seáyí e mimónipa nero re ríríxini, ‘None xínáíwanéniḡí nimónirane oyá omíḡí wiariḡwáoneniḡí. Omíḡí negíni nearfíyíni eḡwáriní.’ ríríxini.” uríḡnigini.

Peyíyí tgfá wé wúkaú naḡí imíxḡí nánirini.

11 Jisaso Jerusaremí nání nuri Gariri píropenisí tñí Samaria píropenisí tñí mídimídáni eḡána o áwínimani nípurfána 12 aḡí bimí rémóána áma wé wúkaú peyíyí tgfáwa ná jfami nírómáná 13 rfaiwá re urígfawixini, “Jisaxí, negí neamemearíḡoxini, none nání wá orunini.” urfagfa 14 o síḡwí níwínirfána re uríḡnigini, “Soyíné nuro apaxípánḡí imónígfáwami síwá winaúpoyí.” urfagi awa síni óf e warfána re eḡnigini. Wigí wará naḡí imónḡnigini. 15 Naḡí imónána awa wo wenḡí iníyí wíniḡnigini. Xegí wará naḡí imónḡagi níwíniri níkinímóními nuri Goríxomi yayí numerfána rfaiwánḡí níra nuri 16 Jisaso yá síkwí tḡí e nípfkínímeari omí yayí wíḡnigini. Áma oyí Samariayí

worini. ¹⁷ O yayí wiarína Jisaso áma e rówapigíayo re uriniginini, “Áma wé wúkaú naní imóníawixini. Wífa gimínirini? ¹⁸ Pí nání áma aní mídání roní Gorixomí yayí umemínirí bño? Wífa Judayowa ámi mibípa pí nání éoi?” nuriri ¹⁹ Samariaomí re uowáriniginini, “Níwíápínimeámí uí. Joxi dñí níníkwírorinípimí dání eríkiemeáníni.” uowáriniginini.

“Gíná Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweaníarini?” urígíá nánirini.

²⁰ Parisiowa “Gorixoyá dñí tñí áma nene yeáyí neayimíxemeanía nání gíná aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníaríani?” níyaiwiro Jisasomí yaríní re wigíawixini, “Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweaníapí gíná imóníníarini?” Yaríní e wíagíá nání o re uriniginini, “Símímajíóniní seinarína síñwí níwíníro re rípríámáni, ‘Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí neameñweaníapí ríxa ríyíriní.’ rípríámáni.” nuriri ²¹ “Áma Gorixoyá dñí tñí yeáyí neayimíxemeanía nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáo negí tñí áwínimí re riwo ríroni?” oyaiwípoyiniri re uriniginini, “Wí re rípríámáni, ‘Síñwí wínípoyí. Ríyíriní. Síñwí wínípoyí. Jíiyíriní.’ rípríámáni. Ayí ríprí nání seararínini. Gorixo xwioxíyo mímeámí nerí seameñweáwíniginiri yarínno ríxa seyíné tñí áwínimí re roní enagí nání rarínini.” nuriri ²² xegí wiepísarínjowamí re uriniginini, “Ríwéná soyíné ‘Síá áma imónínno ámi síñání nimónirí emeníayi aníni oimónini.’ yaiwípríá aiwí aníni imóníagí síñwí wínípríámáni. ²³ Áma wí nioní nání ‘Síñwí wínípoyí. Jíiworini. Síñwí wínípoyí. Ríworini.’ searánáyí, nepa neararínjoiniri númí muxídípa éríxinini. ²⁴ Ápianwí nerína wíá aní íkwíroniní níminí ókíarínípa áma imónínáoní níweapíriná áma níniyá síñwíyo dání síñání imónímíá enagí nání númí mupa éríxinini. ²⁵ Xámí áma agwí ríná ñweagíáyí ríwí nímoáná nioní ríniní xwé wí meámíarini. ²⁶ Áma eníná Nowao tñí iná néra wagíápa áma imónínáoní weapímínirí yarína axípi epírfáriní. ²⁷ Ayí ‘Gorixo iníigí waxí tñí xwírfá wí neaikíxeníámáni.’ níyaiwiro o nání dñí peá nímore aiwá níro iníigí níro néra nuro apíxí níñwírára uro nímeága uro yarína Nowao ríxa sípíxíyo ínimi páwíáná re eníniginini. Iníigí waxí xwé níróga níwíápínímearí oxí apíxí níni iníigí namígíawixini. ²⁸ Nowao tñí iná dání ná ríwíyo Roto tñí iná ení Sodomí ñweagíáyí axípi e yagíáriní. Ayí ení Gorixo nání dñí peá nímore aiwá níga uro iníigí níga uro nero amípi bí bí níga uro omíní néra uro aní nímirá uro yarína re eníniginini.

29 Sía Roto Sodomí pñni nñwiárími éf úfyimi Gorixoyá dñjé tñni ríá tñni sñjá tñni anñnamí dání nñpiérorí áamá anñ apimi ñweagfáyí nñni ríá nññinigíni. 30 Ríwéná ení áamá axípi e néra nuro ‘Gorixomí xewaxo nñweapñfámani.’ nñyaiwia warífná áamá imónñjáoni sñjání imónñmfáríni. 31 Sía ayimí áamá anñ pákfkf nñmíríga peyinñyo seáyí enñwámí ñweagfá gíyí gíyí nñwepññiro ‘Nígf iyfá fá anñ xwíá enñwámí wenñyí nñimeámí éf oumíni.’ nñyaiwiwo mñpáwipa éfríxíni. Aiwá omññyíyo yarígfá gíyí gíyí ení wigí amípi meaññiro nání ámí anñ tññjé e nání mupa éfríxíni. 32 Rotomí xiepi nání dññjé oseainíni. Í xegí iyfá fá amípi nání dññjé sípi wíagí nñkññimónñrñ wenññjé éfyí re enññinigíni. Nñperí sññjá imónñññinigíni. 33 Áamá xegí amípi dññjé tññjépi nánñni dññjé móf go go o dññjé nñyñmññjé imónññjé anññjé ñweañña nánñpi síxí ínññfámani. Áamá xegí amípi dññjé tññjépi nání aí ‘Pí enññoi!’ yaiwíí go go o dññjé nñyñmññjé imónññjépi anññjé ñweañña nání síxí ínññfáríni. 34 Sía áamá imónññjáoni weapñmfáyimi áamá waú anñ íkwianñwíyo sá wenñáná Gorixoyá anññajowa wífo, Gorixomí dññjé wíkwíroarññomí nñwirímearo wífo dññjé mñwíkwíroarññomí e wárípiírfáríni. 35 Ayimí apíxí wípaú ení pírawá yuní ikíxémí yarífná wíími nñwirímearo wíími e wárípiírfáríni. 36 [Áamá waú ení omññyíyo yarífná wífomí nñwirímearo wífomí wárípiírfáríni.”] Jisaso e urfagí 37 xegí wiepñsarññowa re urígfawixíni, “Ámñnáoxíni, joxí neararññjépi gímí imónññfáríni?” urfagí Jisaso “O weapññfe nání áamá áwanñjé wí nearípaí meníni. Áamá nñni sññwí tñni wñññpiírfáríni.” oyaiwípoynñrñ ewayí xwíyíá re urñññinigíni, “Píyí weñe apurí obaxí péñarññrñni.” urñññinigíni.

18

Ewayí ikaxí apíxí aní tñni xwííxí mearñño tñni nánñrñni.

1 Jisaso xegí wiepñsarññowa Gorixomí xwíyíá rñrñmí nñwirífná anññjé winñagí pñni wíarípiírfáríni ewayí xwíyíá bí nuríni 2 re urñññinigíni, “Anñ bími opisí anñyo dání xwííxí eyeyírómf yarññjé wo —O Gorixo nání wáyí mepa erí áamá nñnyíyo dññjé sípi mñwipa erí yarññoríni. 3 Omí apíxí aní wí —Í ení anñ apimí dánñrñni. Í íníná o tññjé e nání nñbayírí re urayñññinigíni, ‘Áamá níni pñné nñmeararññfáyí joxí tñni nñrorai sanñ nññrápñrñ xwííxí bí oyaiyí.’ urayíagí aí 4 o ‘Sanñ murápñpa oemíni.’ nñyaiwia núsáná ríwéná í nání ríxa anññjé winñagí re yaiwñññinigíni, ‘Nioní Gorixo nání wáyí mé nerí ámayı

dijí s'ípí m'iwariñáoni aiwí ⁵ apixí aní í an'ijí nimoa-yariñagi nioní í an'ijí miní bayaríná an'ijí nin'inig'iní imí oumearóm'ini.' yaiwiñ'nig'iní." ⁶ Jisaso ewayí xwiyá e nuriri re ur'ij'nig'iní, "Ámá xwirixí eyeyíróm'í yariñí s'ípío en'ipi nání dijí mópoyí. ⁷ O ámá s'ípío aiwí apixí aní íníná bayariñagi nání san'í urápiñ'nig'iní. Gorixo ámá óniñí wí mimón'ijagi aí re riyaiwariñoi, 'Gorixo ámá xfo xegíní eyíron'iyí omí ár'wiyirani, ikwáw'yirani, "Joxí san'í nearápei." urayarínáyí o kiki'á néra nú'sáná ná r'wíyo dání san'í urápiñ'nig'iní.' riyaiwariñoi? ⁸ Oweoi! 'An'íni san'í urápiñ'ár'ini.' searariñ'ni. E nerí aiwí ámá imón'ijáoni n'weapiríná ámá siní dijí nin'ikwíroro yariñag'á s'ijw'í w'in'm'ár'ani? Rixa p'ini nin'iwíar'mí war'ijag'á w'in'm'ár'ani? Ayinání píraniñ'í dijí mópoyí." ur'ij'nig'iní.

Ewayí ikaxí Parisio t'ini takisí nání nigw'í urápariño t'ini nán'ir'ini.

⁹ O ewayí xwiyá r'ipi ení wani dijí n'ikwíron'iro "None wé rón'ijwáoner'ini." yaiwiro ámá wíyo peayí n'wian'iro "S'ípíowar'ini." yaiwiro yari'g'fáyo nuriríná re ur'ij'nig'iní, ¹⁰ "Ámá waú —Wfo Parisior'ini. Wfo takisí nání nigw'í nearápariñor'ini. Awaú Gorixomí xwiyá r'ir'im'í wian'iri nání an'í Gorixo nání nan'w'í ridiyowá yari'g'fíwámí nání axíná nuri ¹¹ Parisio xeg'ipi an'w'í e n'irómáná xeg'í dijí t'ini ín'mí dání re r'ir'im'í wiñ'nig'iní, 'Gorixox'ini, nioní ámá wa yapí s'ípioní men'jagi nání yayí osim'ini. Wa yapí ámáyo f'w'í urápariñáonimani. Wa yapí rikikir'fó yariñáonimani. Wa yapí apixí t'ini f'w'í inar'ijáonimani. Takisí nání nigw'í nearápariñ'í dao yapí mimón'ij'ini. Ayinání yayí osim'ini. ¹² Sabar'á ayí ayo s'fá w'yaúmi aiwá ñw'fá ñw'írar'inar'ijáonir'ini. Am'ipi nioní meááyí ení yan'í n'imerí wé wúkaú enáná wo joxí nání tariñáonir'ini.' Parisio Gorixomí e uraríná ¹³ takisí nání nigw'í urápariño ná j'fam'ini e n'irómáná piax'í weánariñagi nání s'ijw'í nim'feyoarí an'ínamí man'í ayá f'á nixir'ini'máná Gorixomí r'ir'im'í re wiñ'nig'iní, 'Gorixox'ini, nioní f'w'í yariñáonir'ini. Wá n'wianei.' ur'ij'nig'iní." Jisaso ewayí xwiyá e nuriri ¹⁴ re ur'ij'nig'iní, "Ámá o Gorixoyá s'ijw'íyo dání wé rón'ij'í nimón'imí xeg'í an'í e nání úagi aiwí wfo wé rón'ij'í mimón'ij'nig'iní. Ámá go go xewan'ijo seáyí e men'foy'í Gorixo xw'fámí im'ix'ín'ár'ini. Go go 'S'ípionir'ini.' n'yaiwirí ín'mí imón'foy'í Gorixo seáyí e umen'ár'ini." ur'ij'nig'iní.

Niaíw'í on'imíapiami wé ikw'ikwíar'im'í en'í nán'ir'ini.

15 Wiep̄sar̄iṅowa áamá wí wiḡt̄ niaíw̄p̄iam̄i Jisaso wé owikwiár̄n̄ir̄i n̄imeám̄i bar̄iṅaḡfa n̄iw̄n̄iro “N̄imeám̄i m̄ib̄pan̄i.” uran̄iro yar̄iṅaḡfa Jisaso s̄iṅw̄f e n̄iw̄n̄ir̄i 16 niaíw̄p̄iam̄i r̄faiw̄a “B̄f̄poȳt̄.” nur̄ir̄i wiep̄sar̄iṅowam̄i re ur̄iṅin̄iḡn̄i, “Áamá niaíw̄f on̄imiá̄pia xan̄iyaú̄m̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄kw̄r̄oro yar̄iḡf̄apa Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ w̄kw̄róf̄áȳf̄ o xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i p̄ir̄án̄iṅf̄ umen̄wean̄f̄a eṅaḡi nán̄i niaíw̄f̄ r̄ip̄ia xe ob̄f̄poȳn̄ir̄i s̄iṅw̄f̄ win̄f̄poȳt̄. P̄f̄r̄f̄ m̄w̄iaik̄ipa époȳt̄. 17 ‘Áamá go go niaíw̄f̄ on̄imiá̄pián̄iṅf̄ mimón̄ipa er̄i Gor̄ixom̄i yeáȳf̄ mur̄f̄n̄ipa er̄i ner̄f̄náȳf̄, oyá xwiox̄f̄yo wí n̄ipáw̄iro ṅweap̄f̄r̄ámani.’ searar̄iṅn̄i.” ur̄iṅin̄iḡn̄i.

Am̄ip̄i m̄imúrón̄iṅf̄ wo yar̄iṅf̄ wiṅf̄p̄i nán̄ir̄in̄i.

18 Judaȳf̄ áminá wo n̄iw̄imear̄i yar̄iṅf̄ re wiṅin̄iḡn̄i, “Nearéw̄ap̄iyar̄iṅf̄ nan̄ox̄n̄i, nion̄i p̄i ner̄f̄n̄a d̄iṅf̄ n̄iȳim̄iṅf̄ t̄ṅáon̄i an̄iṅf̄ íníná ṅweám̄fa nán̄i imón̄im̄f̄ár̄in̄i?” yar̄iṅf̄ e w̄iaḡi 19 Jisaso áamá o “X̄fo en̄i nan̄o eṅaḡi nán̄i Gor̄ixox̄ t̄f̄n̄i x̄ixen̄i imón̄iṅor̄f̄an̄i?” oyaiwin̄ir̄i re ur̄iṅin̄iḡn̄i, “Jox̄i p̄i nán̄i ‘Nan̄ox̄in̄f̄ n̄irar̄iṅn̄i? Áamá n̄iyon̄i nán̄i Gor̄ixon̄i nan̄f̄ imón̄in̄i. 20 Nw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅf̄p̄i jox̄i n̄ijf̄ár̄in̄i. ‘Ap̄ix̄f̄ t̄f̄n̄i f̄w̄f̄ min̄ip̄an̄i. N̄iw̄iá̄p̄f̄n̄imear̄i áamá m̄ip̄ik̄ip̄an̄i. f̄w̄f̄ m̄imeapan̄i. Áamá wo nán̄i xw̄iȳf̄a n̄iyimárón̄ir̄i yap̄f̄ mur̄ip̄an̄i. R̄in̄iyaú̄m̄i wéyo mer̄f̄n̄i.’ Nw̄f̄ ikax̄f̄ e eán̄iṅf̄p̄i jox̄i n̄ijf̄ár̄in̄i.” ur̄f̄aḡi 21 yar̄iṅf̄ w̄io re ur̄iṅin̄iḡn̄i, “Nion̄i s̄in̄i niaíw̄f̄ imón̄iṅae d̄án̄i n̄ip̄n̄i n̄iméra b̄iṅár̄in̄i.” ur̄f̄aḡi 22 Jisaso ar̄f̄a e n̄iw̄ir̄i re ur̄iṅin̄iḡn̄i, “Nw̄f̄ ikax̄f̄ ap̄i p̄ir̄án̄iṅf̄ n̄iméra n̄ib̄ir̄i aí b̄i s̄in̄i men̄f̄r̄in̄i. D̄ix̄f̄ iȳf̄a f̄a am̄ip̄i n̄f̄n̄i n̄igw̄f̄ nán̄i b̄f̄ nemáná áamá uȳipeaȳf̄yo m̄in̄i n̄iw̄ia nur̄f̄náȳf̄, an̄f̄nam̄i am̄ip̄i ayá t̄ṅf̄ t̄ṅox̄i imón̄ir̄f̄ár̄in̄i. E nemáná n̄ib̄ir̄i nion̄i n̄ix̄d̄f̄ir̄ix̄in̄i.” ur̄f̄aḡi aí 23 o ar̄f̄a e n̄iw̄ir̄f̄n̄a am̄ip̄i xwé wí m̄imúrón̄iṅo eṅaḡi nán̄i aga xwiox̄f̄yo d̄án̄i d̄iṅf̄ r̄f̄a nuxer̄i xw̄ir̄f̄a nimón̄ir̄i k̄ip̄iṅf̄ n̄iyir̄i ron̄aḡi 24 Jisaso e n̄iw̄n̄ir̄i re r̄iṅin̄iḡn̄i, “Áamá am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡf̄áȳf̄ nene Gor̄ixom̄i nux̄d̄irane oyá xwiox̄f̄yo páwian̄i nán̄i an̄iṅf̄ min̄f̄ oyaneȳn̄ir̄i nero aiwi n̄ipáw̄ipax̄f̄ mimón̄iṅoi. 25 Kamer̄f̄ eṅf̄ rap̄irap̄f̄ gw̄f̄ kiwear̄iḡf̄a óf̄ aȳikw̄in̄im̄i páwipax̄f̄ mimón̄in̄i. Áamá am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡf̄áȳf̄ kamer̄f̄ eṅf̄ óf̄yim̄i m̄ipáw̄ipa yar̄iṅf̄ȳf̄ yap̄i Gor̄ixoyá xwiox̄f̄yo n̄ipáw̄iro ṅweapax̄f̄ mimón̄iṅoi.” r̄f̄aḡi 26 áamá e n̄iṅweámáná ar̄f̄a wiḡf̄áȳf̄ —Judaȳf̄ n̄f̄n̄i “Am̄ip̄i m̄imúrón̄iḡf̄áȳf̄ Gor̄ixoyá d̄iṅf̄ t̄f̄n̄i am̄ip̄i meaar̄iṅaḡfa nán̄i Gor̄ixox̄o yaȳf̄ winar̄in̄i.” yaiwiaḡf̄áȳr̄in̄i. Áamá e n̄iṅweámáná ar̄f̄a wiḡf̄áȳf̄ udud̄f̄ win̄f̄aḡi om̄i re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Jox̄i near̄f̄f̄p̄i nepa eṅánáȳf̄, Gor̄ixox̄o áamá ḡiyo yeáȳf̄ uyim̄ixemean̄f̄ár̄f̄an̄i?” ur̄f̄aḡf̄a

aiwi²⁷ o re uriniginini, “Amipi áamá mepaxí imóniníyí Gorixo anani e nepaxirini. Gorixo anani áamá yeáyí uyimixemeapaxirini.” urfagi²⁸ Pitao re uriniginini, “Ai, áamá o xegí amipi pini mwiaripa neri rixidipaxí mwiwimónarigagi aiwi none negí aní tñni amipi nñni pini nwiarimi joxi númi rixidijwini.” urfagi²⁹⁻³⁰ Jisaso awami re uriniginini, “Giyí giyí nioni dññ nnikwíroro winiyí eni Gorixoyá xwioxíyo páwírrixiniri wáí rimepiri nani wigí anirani, xiepimirani, xexirimeáowamirani, xaniyaúmirani, wigí niaíwíyorani, pini nwiarimi nnikxidirínáyí, aníá imónipírfámani. Agwi ríná Gorixo ayí pini nwiarimi úfá axípi wini mñni nwiwimáná áamá nñni mí ómómiximí éiná ayí dññ aniní iníná nweapírfá nani eni winífarini.” uriniginini.

Ámi áwaní “Ninipikipírfáriní.” uriní nánirini.

³¹ O xegí wiepíсарiní wé wúkaú síkwí wau awami jfaminí e nimeáa numáná re uriniginini, “Jerusaremi nani warinwini. E rémóaná amipi Gorixoyá xwiýfá wá rókiamoagfáwa áamá imóniníáoni nani nriro eagápi xixeni nímeaníariní. ³² Negí Judayí miyí nroríraná émayí wa íá nñixero ikayíwí nimearíro iwaní nimepero reanwí nuriro ³³ síkwí ragí pírí nuyikiro nñimáná nikipírfáriní. E neri aiwi ríxa sfá wíyaú wíyi óráná ámi nwiápínimeámíariní.” áwaní píraniní e urfagi aiwi ³⁴ xwiýfá api awami inimñiní imóninígagi nani nijfá wí mimónipa nero xfo ríyí “Ayí nani ríá nearariní?” miyaiwigíawixini.

Sinwí supáriní womi naní imixiní nánirini.

³⁵ O aní xegí yoí Jeriko rininipi tññ e rímine rémoaríná áamá sinwí supáriní wo óf manípá tñni ninweámáná áamá e pwarigfáyo aiwá nani rixiní nuriríná ³⁶ arfá wíyí winiginini. Oxí apixí obaxí ikwíkwierí pwarinígá arfá nwiwiri yaríní re winiginini, “Pí nani yaríní?” urfagi ³⁷ áamá wí áwaní re urigíawixini, “Nasareti dání Jisaso pwarinígagi yaríní.” urfagí ³⁸ o rfaiwá re riniginini, “Jisaxi, mñxí ináyí Depitomi xiáwoxiní, joxi wá nwiwanei.” rarínígagi ³⁹ áamá Jisaxi xámi umeagfáyí o rfaiwá e rarínígagi arfá nwiwiro mñxí nuríro “Píni wíareí.” urfagí aiwi rfaiwá ení tñni ámi wini wini nriri re riniginini, “Jisaxi, Depitomi xiáwoxiní, joxi wá nwiwanei.” urarínígagi ⁴⁰ Jisaso e nronapimáná sekaxí re uriniginini, “Omí nwiwirmeámi bípoyi.” urfagi áamá wí ríxa nwiwirmeámi anwi e báná ⁴¹ Jisaso yaríní re winiginini, “Nioni pí oniniri nriariní?” urfagi re uriniginini, “Ámináoxini, nioni ámi síjwí oanmñiri rriariní.” urfagi ⁴² Jisaso re uriniginini,

“Dixí síñwí ananí oxoaríini. Dñí nínikwíroriñípmi dání eríkiemeániríini.” uráná ⁴³ re eníñigíni. Xegí síñwí noxoarí síñwí aníñigíni. Síñwí naníri Jisasomi nuxídirí Goríxomi seáyi e umearíná áamá níní o e éagi níwíniro ayí ení Goríxomi seáyi e megíawixíni.

19

Sakiaso enípi nániríni.

¹ Jiaso ríxa Jeriko níremori añí apimi áwíniimi pwaríná ² áamá wo Sakiasoyí ríniño —O áamá takisí nání nígwí uráparígfáyo xiráowániñí imónígfá woríni. Amípi wí mímúroníñoríni. ³ O “Áamá Jiasoyí ríniño goríani?” níyaiwirí síñwí wíniñiníri nerí aiwí rípfwo enagi nání oxí apíxí uyimároariñagíta o yopa nímegíniimi ⁴ ayo xámi numearí añíni nurí “Jiaso óf ríyimi puníñoi.” níyaiwirí omí síñwí wíniñiníri nání íkíá womí nípeyirí weníñí nerí rojáná ⁵ Jiaso níbirí e níronapimáná síñwí anáníyí Sakiasomi níwínirí re uríñigíni, “Sakiase, añíni wepínei. Síta ríyi joxí tñí ñweámíni. Dixí añí e nání owaiyi.” uríagi ⁶ o añíni níwepínirí yayí tñí níwirímeámi xegí añí e nání nímeáa uníñigíni. ⁷ Xegí añí e nání níwirímeámi úagi áamá níní síñwí e níwíniro wíki dñí níwaiwiwo re ríniñíawixíni, “Áamá íwí yariñí o tñí ñweámíni nání pí nání uníño?” rínaríná ⁸ Sakiaso éf nírómáná Jisasomi re uríñigíni, “Ámináoxíni, nígfí iyá íá amípi níní bí biaú kíkirí ne-payómáná bí áamá uyípeayí imónígfáyo míni wímíáríni. Áamá gíyí gíyo nioní yapí níwíwapíyirí nígwí íwí urápiñáyo wígfí íwí urápiñáyí tñí nioníyá wí tñí seáyi e níkwíaríri míni wímíáríni.” uríagi ⁹ Jiaso re uríñigíni, “Agwí áamá ro aríto Ebírfamo Goríxomi dñí níwíkwírorí yagípa axípi nerí nísaníri éagi nání Goríxo ríxa yokwarímf níwiirí yeáyí uyimíxemeañoi. ¹⁰ Ayí rípi nániríni. Áamá imóníñáoni áamá íwí néra nuro aníñí ikeamónaníro yariñígfáyo nání pífá nerí yeáyí uyimíxemeámíni bíñáoníri.” ríñigíni.

Ewayí ikaxí omíñí wíiarígfá wé wúkaú nániríni.

¹¹ Áamá ayí xwíyífá apí aríá níwiwo Jerusaremi Jiaso waríñe nání ríxa añwí e imóníñagi níwíniro dñí re nímoá ugíawixíni, “Goríxo nene xwioxíyo mímeámí nerí neamenñeaní ríxa nímoníniñoi. Jiaso Jerusaremi níremoríná émayo míxí nuxídwárímáná míxí ináyí nímoníri xwioxíyo mímeámí nerí neamenñeaniñoi.” Dñí e nímoá waríná Jiaso “O negí míxí ináyí apaxí mé nímonímeníñoi.” oyaiwípoyínirí ewayí xwíyífá bí

nuriri¹² re uriniginini, “Ámá áminá wo mixí ináyí imónauri ámi nibiri xegí ámayo menweari emfaniri aní ná jfami imóninimí uminiri nerína¹³ xegí xináiwániní nimóniro omíní wiarigfá wé wúkaú awami ‘Eini.’ nuriri nigwí gorí ámá aniní miní omíní emá waú wo nero mearigfo woni woni niwia nurí re uriniginini, ‘Nigwí nioni seaiaparina rípi sayá imixipíra nání bisinisí nimixa warína seaimeáimiginí.’ nurimi úaná¹⁴ ámá aní e xfo tñi nweagfáyí wigí xwioxíyo dání wikí díní niwaiwiro wigí ámá wíyo re uowárigfawixini, ‘Mixí ináyí imimiximí yaríjomi nuro “O nene neamenwearífa nání mneaimónarini.” urípoi.’ uowárigfá awa nuro mixí ináyí imimiximí yaríjomi e uríagfá aiwi¹⁵ o áminá bfomi mixí ináyí nimixiri xegí aní e nání uowáriniginini. O ríxa mixí ináyí nimóniri aní e nírémorína awa bisinisí nimixirína nigwí sayá rífa imixíawixiniri síjwí owinimiri re riniginini, ‘Gí omíní niarigfá nigwí wináwa obípoi.’ rána¹⁶ wo nibiri re uriniginini, ‘Negí neamenwearoxini, nigwí gorí joxi niapiño tñi bisinisí nimixa nurína ríxa wé wúkaú sayá imixínáriní.’ uríagi¹⁷ o re uriniginini, ‘Gí omíní niariní nanoxini, ayí awiaxíriní. Joxi nigwí nioni siapiño tñi nioni rírinápa xixeni ení nání gapímaní nimóniri aní wé biaúmi menwearixini.’ uriniginini.¹⁸ Ámi wo nibiri re uriniginini, ‘Negí neamenwearoxini, nigwí gorí joxi niapiño tñi bisinisí nimixa nurína ríxa wé wú sayá imixínáriní.’ uríagi¹⁹ mixí ináyo re uriniginini, ‘Joxi ení gapímaní nimóniri aní wé bimí menwearixini.’ uriniginini.²⁰ Ámi wo nibiri re uriniginini, ‘Negí neamenwearoxini, nigwí joxi niapiño nioni írkwíyo wowí nerí tñáo síní riworini.’²¹ Joxi xeaniní rarinoxí enagi nání wáyí niníagi “Nigwí ro xwírífa ikixéánáyí, iwaní neanfáraní?” niyaiwiri bisinisí wí mimixínáriní. Joxi amípi ámá wa táyí díxí mearí aiwá ámá wa iwífa uríáyí díxí mirí yarinoxí enagi nání rírarinini.’ uríagi²² o re uriniginini, ‘Omíní niariní sumí roxini, jíwaninoxí nírííyo dání xwíyífa rímearímíini. Nioni xeaniní rarínáoni amípi ámá wa táyí nigí mearí aiwá wa iwífa uríáyí nigí mirí yarínáoni enagi nání joxi níjfa imóninagí nání²³ pí nání nigwí nioni siapiño nigwí aníyo mñtipa eníriní. E nitiri síjwiríyí, nigwí o tñi ámi bí seáyí e ikwiáriníná meáminiri éáriní.’ nuriri²⁴ ámá anwi e rogíayo re uriniginini, ‘Ámá romí nigwí ro nurápiro nigwí wé wúkaú tñjomi mñni wípoi.’ uríagi²⁵ awa re urígfawixini, ‘Ai, negí neamenwearoxini, o ríxa wé wúkaú

tíḡorini. Pí nání ámi wo wiríini?' uríagíá ²⁶ o re uríḡiniginí, 'Nioní re seararíḡini, "Ámá gíyí gíyí nioní winápi píraníḡí número xwé nimíxírínáyí ámi winí meapíríríní. Gíyí gíyí nioní winápi mímepa nerí kíkíá nerínáyí api aí ámi nurápmíáríní." seararíḡini. ²⁷ E nerí aiwí nioní t́níní míxí imónaríḡwáyí "O negí míxí ináyí nimónirí neameḡweani nání míneaimónaríní." yaiwíáyo níwirímeámi níb́iro gí síḡwí aníḡáé dání píkípoi.' uríḡiniginí." ²⁸ Jisaso ewayí xwíyíá api nurárimí Jerusaremí nání níyíríná xámi umeaḡiniginí.

Jerusaremíyo nírémoríná míxí ináyí rémoarígíápa rémoḡ nániríní.

²⁹ Jisaso aḡí onímíá biaú —Aḡí apiaú d́wí Oripí ríníḡípimí dání aḡwí e imóniní. Apiaú yoí Betípasí ríníḡípí t́níní Betaní ríníḡípí t́níní t́ḡí e aḡwí e nírémoríná wiepísaríḡíyí waúmi re uowáríḡiniginí, ³⁰ "Awagwí aḡí jíapimí nání nuri nírémoríná dogí sípíkí e yuráríníḡagí winíío —Síní ámá seáyí e éf míḡweaarígíoríní. Omí níkwearí nímeámi b́piyí. ³¹ Ámá wo síḡwí neanírí 'Awagwí pí nání íkweaaríḡí?' earánáyí, re urípiyí, 'Ámínáo seáyí e éf níḡwearí nímeámi umínírí nání yearowáríḡoi.' urípiyí." uowáríḡagí ³² awaú nuríná x́o uríḡpa ax́pi eḡagí níwinírí ³³ ríxa dogí sípíkó íkweaaríná xiáwowa re urígíawixíní, "Pí nání dogíomí íkweaaríḡí?" uríagíá ³⁴ awaú "Yegí Ámínáo seáyí e éf níḡwearí nímeámi uní nání íkweaaríḡwí." nurírí ³⁵ Jisaso pwaríḡe nání nímeámi nuri e nurárimáná wigí rapírapí seáyí e yíníḡápi seáyí e níwikwíáriro Jisasomí seáyí e ḡwíráráná ³⁶ dogíomí éf níḡwearí nímeámi waríná oxí apíxí x́o t́níní waríḡáyí míxí ináyíyo yayí wianíro yaríḡápa wigí iyíá saḡwíyo ríkáríníḡáyí nímearo óf e íkwianḡwí neapára nuro ³⁷ o ríxa Jerusaremí t́ḡí aḡwí e nírémoríná d́wí míḡ Oripíyí ríníḡípimí ipímieaaríná xegí wiepísaríḡí obaxí x́o t́ḡí e epíroyí egíáyí re egíawixíní. Emímí Jisaso yaríḡí níníyí síḡwí wínayígíá nání yayí seáyími dání nero Goríxo nání ŕaiwáníḡí níróro yayí número ³⁸ re níra ugíawixíní, "Míxí ináyí Ámínáo neauowáríḡí ro oyá d́ḡí t́níní seáyí e oimóniní. 'Aḡínamí ḡweaḡoxíní, joxí níwayírónírí oḡweani.' neaimónaríní. Omíní seáyími dání yayí oumeaneyí." níra waríná ³⁹ Parísí wa ámá epíroyí egíáyo áwinímí dání re urígíawixíní, "Nearéwapíyaríḡoxíní, díxí wiepísaríḡíyo míxí nurírí 'E mírípa époyí.' ureí." uríagíá aí ⁴⁰ o re uríḡiniginí, "Wí ṕníní wíarípíríméoi. Ṕníní níwíarírínáyí, síḡá tíyí ení ŕaiwáníḡí níróro nioní nání Goríxomí seáyí e umepíráoí." uríḡiniginí.

Jisaso Jerusaremí nání ñwí eaní nániríní.

⁴¹ Jisaso ríxa Jerusaremí tñí e anwí e nírémoríná aní apimí nìwíniríná ñwí nearí ⁴² re ríñinigíni, “Jerusaremí ñweáyíné nioní éf píraníñí seanwiráripaxí imóníñápi nání nífá nimóníro síñwiríyí, ayí naní imónimínirí eníriní. E nerí aiwí nioní segí síñwí anígíe dání pñíníñí imóníñagí nání seyíné majíá imóníñoi. ⁴³ Ríwéná áamá seyíné tñí mǐxí inarígíáyí awí niseamero segí ákíñápipimí píxemoánaníro nání xwíá waiwíníñí nita nipeyiro awí xapíxapí niseamudímómáná ⁴⁴ segí aní pípinamí néra uro niaíwí pípíkímí ero nero aní nímíríná síñá níkíkíróníga peyiníñíyí bí xe okíkírónínirí síñwí wínipíríámaní. Yeáyí seayimíxemeámífa nání seaímeáagi aiwí seyíné mí mǐnómíxípa yaríñagífa nání e e seaikáripíríáríní” ríñinigíni.

Aní rídiyowá yarígíwámí dání mǐxí urowárapíñí nániríní.

⁴⁵ Jisaso ríxa Jerusaremí nírémorí aní nanwí Goríxo nání rídiyowá yarígíwámí nípáwirí áamá makeríá nimíxíro nanwí rídiyowá nání bí yarígíáyó mǐxídámí nìwiríná ⁴⁶ re uríñinigíni, “Bíkwí Goríxoyápipimí xegí aní riwá nání re nírínirí eáníní, ‘Aní nioníyáyí áamá níbíro xwíyíá rírímí nípíríwáríní.’ nírínirí eáníñagí aiwí seyíné aní áamá yapí níwiepísiro íwí uráparígíáyíyáiwáníñí imíxaríñoi.” uríñinigíni.

⁴⁷ O sífa ayí ayo aní iwámí dání áamáyo uréwapíyaríná apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñí Judayí áminá seáyí e imónígíáwa tñí omí “Opíkianeyí.” níríro aiwí ⁴⁸ oxí apíxí níní oyá xwíyíá aríá wianíro aga níwimónaríñagí nání omí píkipaxí bí mimóníñagí nání síñwí wínaxídímegíawixíni.

20

“Joxí néní tñjoxí imónei.’ go ríríñoi?” urígíá nániríní.

¹ Sífa Jisaso aní Goríxo nání rídiyowá yarígíwámí nípáwirí áamáyo xwíyíá yayí wínipaxí imóníñípi uréwapíyaríñí wíyimí apaxípáníñí imónígíá xwéowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñí Judayí mebáowa tñí omí níwímearo ² re urígíawixíni, “ ‘Joxí néní tñjoxí imónei.’ go ríríagi joxí áamá aní riwámí makeríá nimíxíro nanwí rídiyowá nání bí yarígíáyó mǐxídámí éñinigíni?” uríagífa ³ o re uríñinigíni, “Nioní ení yaríñí bí oseaimíní. Soyíné áwaní níránáyí, nioní yaríñí níarígíápi nání ení ananí áwaní searímíni.” nurí ⁴ yaríñí re wíñinigíni, “Jono wayí

nineameaia unjo Nwáa anjnamí nweanjo uráagi rfa enjiginí? Xegí dñj tñní rfa enjiginí?” uráagi ⁵ wiwanjowa yarñj niniro re rinigfawixini, “None ‘Gorixoyá dñj tñní enjiginí.’ uráná re nearinjo, ‘Soyiné pí nání o rñjpi nání arfa niwiro dñj mikwíropa egfáriní?’ neariní enagi nání wí e urípaxí menini.” nriñiro ⁶ ámi re rinigfawixini, “E neri aí none ‘Jono xegí dñj tñní wáf nurimeri wayí niseameaia unjriní.’ uránáyí ámá nñní ‘Jono Gorixoyá dñj tñní wáf rókiamonj worini.’ niyaiwiro nání sñjá nnearo neapikiprixini. Api eni wí muripa oyaneyi.” nriñiro ⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfáriní. Gorixoyá dñj tñní yagrfáni? Xegí dñj tñní yagrfáni?” uráagfa ⁸ o re urñjiginí, “Soyiné Jono nání dñj yaiwiarigfápi nání áwanj mñnirfagfa nání nioní eni ‘Joxi e érixini.’ nriñjo nání áwanj wí searimméini.” urñjiginí.

Ewayí ikaxí wainí omñj uwñnaxfdiarigfáwa nánirini.

⁹ O ewayí xwiyfá rípi urñjiginí, “Ámá wo wainí uraxí omñj bí iwfa nura núsaná ámá wami re urñjiginí, ‘Gf omñj rípi píranñj sñjwí nuwñnaxfdírxini.’ nurimí anj wimí urñnimñnirí nání nuri emá obaxí nñjweanjsaná ¹⁰ rixa wainí sogwí yóf éaná xegí omñj wiirigfá wo xfo xegí wí ourápuinñnirí uowáfagi aiwi omñj sñjwí uwñnaxfdiarigfáwa omí fá nixero iwanj nimépero anfomí wárigfawixini. ¹¹ Omñj xiáwo ámi xegí omñj wiirigfá womí uowaráná omñj sñjwí uwñnaxfdiarigfáwa omí eni iwanj nimépero o ayá owinñnirí ríperirí numero anfomí wárigfawixini. ¹² Omñj xiáwo ámi omñj wiirigfá womí uowaráná omí mñj nñro bfaríwámñni moaigfawixini. ¹³ Omñj xiáwo awa íníná xegí omñj wiirigfáwami iwanjñi nimépero anfowami uowáranñjagfa nání re yaiwñjiginí, ‘Nioní arire emñnréini? Gf íwí dñj sixí uyñjoomí ouowárimini. ‘Omí xixeni arfa wiprfáriní.’ nimónariní.’ niyaiwiri uowáfagi aí ¹⁴ awa xegí xewaxo barñjagi sñjwí nñwñiro re rinigfawixini, ‘Xanoyá dñj meanfo jfiwo barini. Omñj amipiyí negí imónínfa nání omí opkianeyi.’ nriñiro ¹⁵ omí fá nixero bfaríwámñni nñmoaimáná pikigfawixini.” Jisaso ewayí xwiyfá e nuriri yarñj re wñjiginí, “Omñj xiáwo xewaxomí pikíagfa nání awami pí winfáriní?” Yarñj e niwiri ¹⁶ re urñjiginí, “Omñj xiáwo nñbiri omñj sñjwí uwñnaxfdiarigfáwami pipkímí niyárimáná omñj ámi wa sñjwí onñwñnaxfdípoyñnirí mñni winfáriní.” uráagi ámá e rówapigfá arfa e niwiro “Jisaso ‘Judayné omñj sñjwí uwñnaxfdiarigfáyí yapí imóninjo.’ rfa nearariní?”

n̄iyaiwiro re riḡfawixini, “ ‘Oweoi! Wí e eníámani.’ neaimónarini.” ur̄faḡfa aí ¹⁷ o siḡw̄f agw̄f n̄iw̄in̄iri re ur̄iḡnigini, “Seȳné ‘Wí e epax̄f menini.’ yaiwiar̄iḡaḡfa aí pí n̄áni Bikw̄yo ewaȳf xw̄iȳfá r̄ipi en̄iná n̄iri ro eaḡfawixini, ‘S̄iḡá an̄f m̄irar̄iḡfáwa s̄iḡá awiax̄f wo n̄áni p̄fá ner̄fna wo “S̄ipixini.” n̄iri ro emi mófo Gor̄ixo “Awiaxorini.” n̄iri r̄i n̄imeari an̄f x̄fo m̄irar̄iḡiw̄ami iwam̄fó n̄itiwaȳrori m̄ir̄iḡf̄r̄ini.’ xw̄iȳfá w̄fá rókiamoaḡfáwa e n̄iri ro eaḡf̄pi pí n̄áni r̄inini? Seȳné d̄iḡf̄ r̄imoar̄iḡoi? ¹⁸ Six̄f botor̄ix̄f s̄iḡáyo n̄ipiérori p̄r̄f miyeám̄f inar̄iḡipa ámá ḡiȳf ḡiȳo s̄iḡáo n̄ipiérori xaiw̄f near̄fnáȳf ax̄fpi imónip̄r̄f̄r̄ini. Xwas̄fw̄f yeáȳf bimi s̄iḡá n̄ipiérori near̄fná yun̄f w̄arar̄iḡipa s̄iḡáo ámá ḡiȳf ḡiȳo n̄ipiérori near̄fná ax̄fpi xwas̄fw̄f yun̄f̄n̄iḡf̄ im̄ix̄im̄f̄r̄ini.” Jisaso x̄fo s̄iḡáóniḡf̄ nimóniri n̄áni e ur̄iḡnigini.

N̄iḡw̄f takis̄f n̄áni émáyo wiayiḡfá n̄aniri ni.

¹⁹ N̄w̄f ikax̄f eániḡf̄pi meweḡfáwa t̄ini apax̄f̄p̄aniḡf̄ imóniḡfá xwéowa t̄ini awa “Jisaso ewaȳf xw̄iȳfá n̄inear̄f̄fná ‘Soȳné omiḡf̄ xiáwomi xewaxo p̄ikíán̄iḡf̄ imóniḡoi.’ r̄fa nearar̄ini?” n̄iyaiwiro ax̄iná “R̄ixa f̄a ox̄iraneȳf.” n̄iyaiwiro aiwi ox̄f ap̄ix̄f e ep̄roȳf eḡfáȳf n̄áni wáȳf n̄iwiro f̄a m̄ix̄ir̄ipa nero ²⁰ siḡw̄f n̄iw̄inax̄fda nemero ámá wa yap̄f n̄iw̄iwap̄iyiro siḡw̄f n̄iw̄inar̄óa oúpoȳin̄iri nurow̄ari ro ur̄iḡfawixini, “Soȳné ámá nan̄oȳf̄n̄en̄iḡf̄ nimóni ro yap̄f n̄iw̄iwap̄iya nur̄fná pas̄aniḡf̄ n̄iméra úpoȳf. Xw̄iȳfá omi anani ḡw̄f yipax̄f wí ránáȳf, r̄ixa omi f̄a xep̄f̄r̄i n̄áni ḡap̄imanomi áwan̄f urani n̄áni re ur̄f̄poȳf, ‘Takis̄f n̄áni n̄iḡw̄f émáȳf near̄ap̄ariḡf̄pi s̄ini m̄ini wian̄r̄éwini? M̄ini m̄iwipa yan̄r̄éwini?’ ur̄f̄poȳf. O ‘Oweoi, s̄ini m̄ini m̄iwipa époȳf.’ ránáȳf émáȳf omi f̄a n̄ixero ḡw̄f yip̄f̄ráoi.” urow̄ar̄faḡfa ²¹ awa nuro Jisasomi n̄iw̄imearo pas̄aniḡf̄ n̄iméra nur̄fná weȳf re umear̄iḡfawixini, “Nearéwap̄iyar̄iḡox̄ini, joxi xw̄iȳfá n̄iri r̄i n̄inearéwap̄iyir̄fná náyon̄i nearéwap̄iyar̄iḡox̄f en̄aḡi n̄áni nene niḡf̄r̄ini. Ámá ḡiȳf ḡiȳf símeáaḡfa aí s̄m̄iman̄f̄ siḡw̄f n̄iw̄in̄iri siḡw̄f n̄áni wáȳf mé xw̄iȳfá Gor̄ixoȳa nep̄ani urar̄iḡf̄pi nearéwap̄iyar̄iḡox̄ir̄ini.” nur̄i ro ²² yar̄iḡf̄ re wiḡfawixini, “D̄iḡf̄ jox̄iȳa píoi yaiwiar̄iḡini? ‘Nene émáȳf m̄ix̄f ináȳf Sisaomi takis̄f n̄áni n̄iḡw̄f m̄ini n̄iw̄iayiranéná ap̄ani wiar̄iḡw̄ini.’ r̄isimónarini? ‘N̄ip̄ikw̄ini m̄iyar̄iḡw̄ini.’ r̄isimónarini?” ur̄faḡfa aiwi ²³ Jisaso yap̄f w̄iwap̄iyan̄i ro yar̄iḡf̄pi n̄áni d̄iḡf̄ adad̄f n̄iwiri niḡf̄a nimóniri n̄áni re ur̄iḡnigini, ²⁴ “Émáfȳa mon̄f b̄i s̄iwá nípoȳf.” nur̄iri r̄ixa s̄iwá wíaná yar̄iḡf̄ re wiḡnigini, “N̄iḡw̄f r̄ipimi yoḡ goyá eáni r̄i s̄m̄iman̄f̄ goyá ḡwir̄ar̄in̄iri in̄ini?” ur̄faḡf awa “Émáfȳ

míxí ináyí Sisaoyá eánini.” uríagí 25 o re uríiniginí,
 “Nígwí rípmí símimaní Sisaoyá ñwiráriníagí nání
 xewaníñomí mání wíríxini. Amípi níní oyá imóníñyí ení
 xewaníñomí wíríxini. E nerí aí amípi Goríxoyá imóníñyí
 xíomí wíríxini.” Jisaso Goríxo áamá xewaníñóníñí
 imíxiniñí enagí nání omí díní owíkwírópoyiní e uríagí
 26 awa yapí níwíwapíyiro pasáníñí e uméfé aí ámayá síñwíyo
 dání Jisaso xwíyíá meárinípaxí wí mírariníagí aríá níwiro
 áamá níní ení Jisaso píráníní e reñwípearíñagí aríá níwiro
 nání ududí nero xwíyíá bí murígfawixini.

“Ámá ámi wiápínimeapírfáriní.” uríñí nánirini.

27 Ámá Judayí wa, Sajusiyí ríníñí wa —Sajusiowa
 re rarígfáwarini, “Ámá nípémáná enánáyí wí
 níwiápínimeapírfámani.” rarígfáwarini. 28 Awa
 níbíro Jisasomí yaríñí wianíro nání re urígfawixini,
 “Nearéwapíyaríñoxini, eníná Moseso ñwí ikaxí nínearírfána
 nene nání nírirí ríwamíñí re eañrini, ‘Ámá go go apíxí
 nímeari níaiwí meméá péánáyí ámi xexírfimeáo apíxí anímí
 nímeari peñoyá níaiwí wo wiemeaiwíniginí.’ Moseso e
 nírirí eañrini.” nuríro 29 ewayí xwíyíá rípi urígfawixini,
 “Xiráxogwá wé wíúmí dání waú egíáwa xiráo apíxí wí
 nímeari níaiwí meméá péáná 30 xogwáo wo anímí nímeari
 níaiwí meméá péáná 31 ámi wo nímeari níaiwí meméá péáná
 wé wíúmí dání waú imónígfáwa nowani o o ími nímeaayiro
 aiwí níaiwí wí meméá nowani ríxa péáná 32 apíxí ení
 xiráxogwá nowamini nímeánirí nípemíxárimáná xí
 ení peñniginí.” Ewayí xwíyíá Jisasomí e nurímáná
 33 omí majíá wíxéáraníro nání yaríñí re wígfawixini,
 “Goríxo áamá níyoní mí ómómíximí winífa nání pegíá
 níní níwiápínimearífná í xiráxogwá wé wíúmí dání waú
 nowani meagí enagí nání goyái imónínírfáni?” uríagí
 34 Jisaso re uríiniginí, “Ríná áamá apíxí ñwiráriro mearo
 inarígfáriní. 35 E nerí aí ríwéná Goríxo meñweañána
 áamá oyá síñwíyo dání anani níwiápínimearo ñweapírfáyí
 apíxí ñwiráriníro meáníro iníprírfámani. 36 Íná ámi bí
 nípepaxí imóníprírfámani. Ayí rípi nánirini. Aníñajowa
 yarígfápa nero ñweapírfáriní. Goríxoyá díníyo dání
 xwáripáyo dání wiápínimeapírfá enagí nání ayí Goríxoyá
 níaiwí nímoníro aníñí íníná ñweapírfáriní. 37 Soyíné díní
 ‘Pegíáyí wí níwiápínimeapaxí menini.’ yaiwiaríñagí aiwí
 anani níwiápínimeapírfáriní. Xwíyíá eníná Moseso íkíá
 onímíánána íwí ríá míní ápiáwí wearíñagí wíníñípi nání
 ríwamíñí nearífná Goríxo xewaníño nání uríníñípi re nírirí

eanjírini, ‘Gorixoní díxí ráwowa Ebirífamo t́nini Aisako t́nini Jekopo t́nini awayá Nwáfáonirini.’ Moseso ríwamini e nearíná xiáwowa ríxa pegfá aiwi o ríwamini e niri eanjírini. ³⁸ Gorixo omi e nuriríná omi xiáwowa ríxa pegfá aiwi Gorixoyá sinwíyo dáni wigí d́ni śni sinjé enagi nání e ripaxirini. Gorixo ámá pegfáyí nání Nwáfáomaní. Sinjé egfáyí nání Nwáfáorini. Oyá sinwíyo dáni ámá ńni wí pegfá aiwi, wigí d́ni śni sinjé enagi nání ńni śni sinjírini.” uraríná ³⁹⁻⁴⁰ njwí ikaxí eáninjipi mewegfáwa ámi d́ni síxí mínipa nero yarini ámi wíni bi ḿwí re urigfawixini, “Nearéwapiyarinjoxini, joxi wigí yarini sífapi nání nuriríná aga nanjé urarinini.” urigfawixini.

“Kiraiso niaíwí goyáorani?” urini nánirini.

⁴¹ Jisaso re uriniginini, “Ámá pí nání re rarigfárinini, ‘Ámá nene yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dáni iwiaronfo sa míxí ináyí Depitoyá xiáwo imóninifárinini.’ pí nání rarigfárinini? ⁴²⁻⁴³ B́kwí Samiyi rininjíyo Depito xewaninjo ámá arfowayá xwfá piaxíyo dáni iwiaronfo nání niri ríwamini ripi eanjírini, ‘Gorixo gí Ámináomi re uriniginini, “Joxi wé náuminini éfí ninjweari joxi t́ni míxí infáyo xopírírí ríwiimfáé nání xwayí naniri njweárixini.” Gorixo gí Ámináomi e uriniginini.’ Depito ríwamini api nearíná ⁴⁴ xegí xiáwo nání ‘Gí Ámináorini.’ niri nání arige xegí xiáwo imónini?” Jisaso ámá ńni “Ámá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rarinjwáo anani Depitomi seáyí e nimóniri nepa Gorixoyá xewaxoríani?” oyaiwípoyniri e uriniginini.

“Njwí ikaxí eáninjipi mewegfáwa yarigfápa mepani.” urini nánirini.

⁴⁵ Ámá ńni o e rarinjagi arfá wiaríná xegí wiepisarinjowami re uriniginini, ⁴⁶ “Njwí ikaxí eáninjipi mewegfáwa yarigfápa mepa érixini. Awa ámá weyí oneamépoyniri rapirapí sepiáni niyínimi anjé emero ámá makerfá imixarigfe dáni ‘Ámináoxini.’ onearípoyniri emero rotú anjío nipáwirónarani, aiwá imixarigfe niremorónarani, ‘Ámá niyíyá śmí śmí e onjweaneyi.’ niyaiwiro ero ⁴⁷ síwí yá ríkíninjíyí yapí ámayá aiwá pirí ńni f́wí manarigfápa apixí aníwayá amipi f́wí urápaniro nání ero ámayá sinwíyo dáni Gorixomi xwíyá ririmi niwiróna aninjí miní nira uro yarigfápa soyiné eni axipi mepa érixini. Ríwéná Gorixo ámá niyoní mí ómómiximí yaríná awa xwíyá xwé meárinipírírinini.” uriniginini.

21

Apixí aní wí nígwí waúni tìḡf nánirini.

¹ O sɪni aḡf Gorixo nánì rìdiyowá yarìgfiwámì ínìmì nuréwapiya nemeríná sḡwí anfiyí wɪnɪḡnigini. Amipí mɪmúrónìgfiáyí nígwí Gorixo nánì tayarìgfe tarìḡagfa nìwɪnirì ² apixí aní uyípeayí imónìḡf wí enì nígwí ríá inìḡf waú nìmeáa nìbìrì tìagì nìwɪnirì ³ xegí wiepìsarìḡfyo re urìḡnigini, “Nionì nepa seararìḡnì, ‘Apixí aní uyípeayí imónìḡf rí Gorixo nánì nígwí onìmiá sipìpìkwi nìtìrì aiwì Gorixoyá sḡwíyo dánì amipí mɪmúrónìgfiáyí tìáyo seáyì e imónìḡo. ⁴ Amipí mɪmúrónìgfiáyí wigí nígwí xwé ayo dánì bì nìmearo nìtìro aiwì apixí aní riyí xegí aiwá nánì bì yanìpaxí ówì tìagì nánì íyá seáyì e imónìḡo.’ seararìḡnì.” urìḡnigini.

“Rìdiyowá yarìgfiwá pineapfirínì.” urìḡf nánirini.

⁵ Xegí wiepìsarìḡf wa aḡf Gorixo nánì rìdiyowá yarìgfiwá nánì re rìgfiawixini, “Aḡf riwá nìmìrìríná sḡḡá awiaxí nìkìkíróa nuro aḡf riwá imìrìḡf mimónìpa oenìrì amipí naḡf áamá Gorixo nánì wigfiáyí nìmearo okiyá egfiárini.” rarìḡagfa ⁶ Jisaso aríá e nìwìrì re urìḡnigini, “Amipí naḡf soyíné sḡwí wɪnarìgfiá rìpì ríwéná áamá wa aḡf riwá nìpìnearíná sḡḡá nìkìkírónìga uḡf rìpì nìpìneaayiro emì mìmeámí éáná sḡḡá wo womì sɪnì seáyì e ikwiárìnìnfámanì.” urìagì ⁷ awa yarìḡf re wigfiawixini, “Nearéwapìyarìḡoxini, joxì neararìḡf apì gíná imónìnfárini? Pí sḡmìmajfónìḡf neaináná ‘Rìxa nìmónìnì ayorìani?’ yaiwianíwárini?” urìagfiá ⁸ o re urìḡnigini, “Áamá wa yapí seaìwapìyipìrìxini dḡf pírànìḡf morfìni. Obaxí nìbìro gí yoí nìrìnìro re rìpìrìfárini, ‘Nionì onìrini. Rìxa ínàrini.’ searáná aríá nìwìro nùmì muxfdìpanì. ⁹ Soyíné ‘Aḡf wíyo mìxí inarìḡo.’ rarìḡagfa aríá wìro ‘Áamá nìpánì mìxí íkwìnaroarìḡo.’ rarìḡagfa aríá wìro neríná wáyí mikàrìnìpanì. Apì xámì imónìnfárini. E eḡagì aiwì apì rìxa nìmónìmáná eḡáná soyíné ‘Sfá yoparíyì, o weapìnfáyì rìxa nìmónìnìḡo.’ mìyaiwìpa éfìrìxini.” nurìrì ¹⁰ ámì re urìḡnigini, “Áamá gwí axfìrì nìwiápìnìmearo áamá xewí wí tñnì mìxí inìro mìxí ináyí woyá woyáyí tñnì mìxí inìro ¹¹ poboní xwé néra urì aḡf nìyonì aiwá nánì dḡwí ikeamónìro aḡf wí e wí e sìmìárí wìmearì aḡf pìrìyo dánì xegí bì nìmónìrì ekìyìḡf ináná áamá wáyí ikàrìnìpìrì nánì imónìrì enfárini. ¹² Ayí e enfá imónìḡagì aiwì sɪnì mimónìpa eḡáná fá nìseaxero xeanìḡf seaikàrìpìrìfárini. E nìseairíná xwìrìxí seamepfrì nánì

awí eánarigíe nisearowáiro gwí aníyo niseañwiráiro nioní nixídaríñagá nání xwíyá seamearípíri nání mixel ináyíyá síñwí tñí e nání tñí gapímaníyíyá síñwí tñí e nání tñí niseameámí seaupírfáriní. ¹³ E seaipírfá enagí aí ananírini. Ayí rípi nánirini. Xwiríxí seamearfná nioní nání áwaní urípíri imónipírfáriní. ¹⁴⁻¹⁵ Xwiríxí seamearfná nioní dñí niseakikayorí nijfá niseaiapíri xwíyá urípíri nání imónipíri seaimiximfá enagí nání soyfne xwiríxí seamepírfáyí wí pírfí seawiaikipaxí menini. Ayínání soyfne síní fá mīseaxiripa enánáyí, dñí re mófrixini, ‘Ananírini. Xwíyá pírfí wiaíkíminíri nání menjwípepa oemini. Sa Goríxoyá dñíyo dání uríimigini.’ yaiwírixini. ¹⁶ Segí sénáiwaraní, sénowaraní, séríxímeáowaraní, nawíní mñngíáyíraní, níkumixiníri emearígfáyíraní, míyí seauráná segíyí wíamí píkipírfáriní. ¹⁷ Soyfne nioní nixídaríñagá nání ámá nñí wikí niseaóníro símí tñí seaipírfá aiwí ¹⁸ Goríxo yeáyí seayimíxemeanfá enagí nání soyfne anípa wí imónipírfámaní. Segí dfá wí aí anípa imónínfámaní. ¹⁹ Soyfne ení neáníro nioní aníñí nñíxídfíronáyí, segí dñípi eríkiemeánipírfáriní.

“Jerusaremi xwirfá ikixepírfáriní.” uríñí nánirini.

²⁰ “E nerí aí mixel nimeámí bífáyí aní Jerusaremi rípiní awí mudímoagá nīwíníroná ‘Ríxa aní rípi xwirfá ikixepíri añwí ayorfaní?’ yaiwírixini. ²¹ E nīwíníroná ámá Judia píropenísíyo ñweagfáyí dfwí mññíyo nání éf yiro ámá Jerusaremi apimí ñweagfáyí pñí nīwíarimí uro ámá apimí bfaríwámíni omíñíyo amí amí yarígfáyí aní apimí amí mīrémopa ero éfrixini. ²² Ayí rípi nánirini. Ináyí Goríxo xeaníñí rfá tñí seaikárinfá apíriní. Iná amípi nñí nání Bíkíyí nírini eáníñípi xixení imónínfáriní. ²³ Iná xeaníñí rfá tñí xwíá tñíyo seáimeanfá enagí nání apíxí niaíwí agwí egííwa tñí síní niaíwí amíñí wiarígfííwa tñí éf aníñí mupaxí imóníñagí nání aweyí! Goríxo ámá tñíyo wikí nīwóníri xeaníñí wikárarfná ²⁴ mixel nimeáa bífáyí Jerusaremi ñweáyo kirá tñí pípíkímí ero íwí meaaníro nání nīpíkiomearo wigí aní ayí ayo nání nimeámí umiro epírfáriní. E nemáná émayí nībíro Jerusaremi dáníyífne seáyí e niseaimóníro xwíraimímí niseaikíxéa nuro Goríxo ‘Yoparí e imóníwínigini.’ yaiwíaríñe imóníñáná ríxa re imónínfáriní.

Ámá imóníño nīweapírfá nánirini.

²⁵ “Sogwí tñí emá tñí síní tñí ekíyíñíñí ináná ámá xwíá tñíyo nīyoní gwí ararí ñweagfáyí ayá síwí

nurori diñf ría uxenfarini. Rawirawá eni xwé ayá wí níróga nîwiápinimeáísaná nijiri moariñagi nîwiniróná ududf wininfariní. ²⁶ Sinj sogwí amípi añf piríyo enjyf añfni mixenapfagi nîwiniróná ‘Xwíá tíyo ñweañwaéne pí neaiminiri ría yariní?’ nîyaiwiro wáyf níkariniróná eanramoro wepfrífarini. ²⁷ E neróná siñwí re nanipfrífarini. Ámá imóniñáoni níknímáná enj neániri agwí tñni nawíni wepariñagi nanipfrífarini. ²⁸ E nerí aí soyíne sogwí emá amípi ekiyinj inariñagi nîwiniróná ‘Gwíniñf nearoayironi añwí ayorfani?’ nîyaiwiro píraníñf éf nírómáná nioní nání weníñf nîyaniri rófríxiní.” uríñiginí.

Ewayf ikaxf íkáf pikfna nánirini.

²⁹ O awami ewayf xwíyá bí re uríñiginí, “Íkáf pikf tñni íkáf nñni eni yariñfpi nání diñf mópoyí. ³⁰ Íkáf miñf inariñagi nîwiniróná ‘Ríxa xwiogwírfani?’ yaiwiarígfápa ³¹ sinj amípi ekiyinjñf eni axípi inariñagi nîwiniróná ‘Goríxo nene xwioxíyo mímeámf nerí neameñweani ríxa añwí ayorfani?’ yaiwífríxiní. ³² Nioní nepa searariñni, ‘Ámá agwí ríná ñweagfáyf siní mípepa enáná amípi nñni nioní Jerusaremí nání searfápi xixeni nimóninfariní.’ searariñni. ³³ Añfna tñni xwíá rírí tñni anani anípa nimóniri aiwí xwíyá nioníyá wí surfma imóninfámani.

“Awíniñf ñweáfríxiní.” uríñf nánirini.

³⁴ “Mfríxf maiwí nîpúsáná mfrógwí ríxa íá nîwiárimixiríná nîpiérori nearíná yariñfpa soyíne eni segf waráyo nánini nîyaiwiníro aiwá xwé nîro iniígf wainí xwé nîro yaníro nání yarfányf sfá nioní weapímfáyi axípi e seaímeanígniri diñf tñni ñweáfríxiní. ³⁵ Sfá nioní weapímfá nání imónfáyi ámá xwíá rírí nírímíni ñweagfáyo nîwimóninfariní. ³⁶ Soyíne íníná awíniñf nîñwearóná Goríxomi yariñf re wífríxiní, ‘None amípi neaímeááná enj neánirane múrorane ámá imóniñoyá sfmímanífmíni éf rorane yanfwa nání enj bí síxf neaímíxeí.’ urífríxiní.” uríñiginí.

³⁷ Ikwáwiyíná añf ridíyowá yariñfíwámí dání ámáyo nuréwapíya núsáná sfápi tñni nîpeyearí dfwf miñf Oripíyí ríniñfípimí sá wémíni nání yagfríni. ³⁸ O sfá ayf ayo e yarfna ámá nñni wfá móniñfmi nîwiápinímearo omí añf ridíyowá yariñfíwámí dání arfá wianíro nání bayagfáriní.

22

Jisaso nání mekaxf megfá nánirini.

¹ Sfá Judayf bisfkerfá yisf mayf úrapí nimixiro narigfáyi, sfá Anfnajo Wiáf Neamúroagoi rñññyi —Enfná sfá ayi Judayo Isipiyf mñxf ináyo fá xerwírárññáná Gorixo niaíwí oxí xámññf nññi opikímññrññi anfnajf oyáo urowárññf aiwññi Judayf Gorixo ñwññ ikaxf urñññpññi bisfkerfá yisf mayf úrapí nimixiro nññi sipññisipññi nññi nññi ówanññyo ragf xópé yárfá enagññi nánñi anfnajo ayo múroñññigññi. Ayññnññi xwiogwññi o o pwéáná sfá ayi nánñi dñññf mopññrññi nánñi sipññisipññi nññi nññi bisfkerfá yisf mayf úrapí nimixiro narigfárññi. Rññxa sfá ayi anññwi e imónáná ² apaxfpanññññf imónññgññf xwéowa tñññi ñwññ ikaxf eánññññpññi mewegfáwa tñññi oxí apññxññf nñññi nánñi wáyññf nero nánñi “Jisasomññi arññre yumññí inññimññi pikianññwññi?” nññra warññná ³ Isikariotññi dñññf Judaso —O Jisasoyá wiewññsarññññf wé wúkaú síkwññf waú imónññgññfáyf worñññi. Omññi Seteno rññwññmñññi nññrorññi dñññf uxññxéróáná ⁴ o nuri apaxfpanññññf imónññgññf xwéowa tñññi Judayfyá porisowa tñññi xwññyññfá nññrññnárññi Judaso re urñññññigñññi, “Soyññné omññi fá xññrññpññrññi nánñi nionññi arññre nerññi pasánññññf umemññfárñññi?” uráná ⁵ awa yayññf nññwinññi ro re urññgññawixñññi, “Joxññi e neaiññáná ñññgwññf siapanññwárñññi.” urññfagññfá ⁶ Judaso “Ananññrñññi.” nurññimññi nurññi ámá oxí apññxññf epññfroyññf mññwipa enññáná omññi pasá umemññññi nánñi wenñññf wiaxññdññññigñññi.

Aiwá Anfnajo Múroagf nánñi imixgññf nánñi.

⁷ Jisaso, sfá bisfkerfá yisf mayf úrapí nimixiro iwamññfó ññgññfáyi —Ayññ sfá Anfnajo mññpññkññi Wiáf Múroñññf nánñi sipññisipññf miá nññpññkiro narigfáyrñññi. Sfá ayi imónáná ⁸ o Pitaomññi tñññi Jonomññi tñññi re urñññññigñññi, “Awagwññi none aiwá anfnajo enfná neamúroagññf nánñi nanññi nánñi nuri neaimññxññpiyññi.” urññfagññi ⁹ awaú re urññgññfññixñññi, “Joxññi ‘Awaú ge nuri píránññññf oimññxññpiyññi.’ simónarñññi?” urññfagññi ¹⁰ o re urñññññigñññi, “Awagwññi anññf e nññrémorññná inñññgññf síxññf maxññrñññf wo tñññi órórññf ninññrññná númññi nuri anññf o páwññiwámññi awagwññi enññi nññpáwiri ¹¹ anññiwámññi xiáwomññi re urññfññixñññi, ‘Yearéwapññyarññño re rñññoññi, “Nionññi gññf seaiepññsarññññáoyññné tñññi aiwá Anfnajf Wiáf Neamúroagññf yi nánñi anññf awawá ikwññrónññññf gññwámññi dánññi nanññwñññi?” Jisaso e rñññoññi.’ nurññiri ¹² o anññf awawá seáyññf émññi ikwññrónññññf xwé wámññi aiwá narigfáyf aiwá yeaanññpññrññi mññmiaurññwññf yárññññññf wámññi síwá eaiññáná e aiwá rññfá neayeáísixñññi.” urowáráná ¹³ awaú nuri Jisaso urñññpññi xññxeni nññwññga nuri aiwá Anfnajo Wiáf Múroagññf yi nánñi imixgññfññixñññi.

“Ripññi gññf warárñññi.” urñññññf nánñi.

¹⁴ Rññxa aiwá nññpññrññi bññíñá Jisaso tñññi wáññf wurññmeiarññgññfáwa tñññi aiwá nanññi nánñi nawñññi nñññweáro ¹⁵ o re urñññññigñññi,

“Nioni sɪni rɪniŋɔ mɪnimeapa nerɪnɔ ‘Gɔ seapɪsarɪŋoyɪnɛ tɪni xami aiwɔ Anɪnajɔ Neamuroagɔ nani rɪpi onimɪni.’ aga nɪnimonɔagi bɔarɪni. ¹⁶ Ayɔ rɪpi nani seararɪŋɪni. ‘Aiwɔ rɪpi ami bi bi nioni tɪni xwɔɔ tɔyo dani nanɔwamani. Gorɪxo xwioxɔyo mɪmeamɔ nerɪ seamenɔweanɛ dani aiwɔ rɪpi nani mɔkɪpi xixeni imonɪnɔarɪni. Ina dani nioni ami nɔweapɪri nioni tɪni nawini nanɔwarɪni.’ seararɪŋɪni.” nurɪri ¹⁷ kapɪxɔ wɔ nɔmearɪ Gorɪxomi yayɔ nɔwimana re urɪŋɪnigɪni, “Kapɪxɔ rɔwɔ yanɔ ninɔro niga upoyɔ. ¹⁸ ‘Iniɔgɔ wainɔ ami bi xwɔɔ tɔyo dani nɔmɔamani. Rixa Gorɪxo soyɪnɛ xwioxɔyo mɪmeamɔ nerɪ piranɪŋɔ seamenɔweanɛ dani iniɔgɔ wainɔ ami ina nɔmɔarɪni.’ seararɪŋɪni.” nurɪri ¹⁹ bisɔkerɔɔ bi nɔmearɪ Gorɪxomi yayɔ nɔwimana nɔkwɪrɪri yanɔ nɔwia nurɪ re urɪŋɪnigɪni, “Nionɔyɔ warɔ tɔyɔ soyɪnɛ arɪrɔ seaimɔɔ nani rɔdiyowɔ nerɪniŋɔ imonɪni. Rɔwɛnɔ nioni nani dɪŋɔ seainɔnɔ nani nioni eɔpa bisɔkerɔɔ kwɪrɪri seiapɪri eɔpa axɪpi eɔrɪxɪni.” nurɪmana ²⁰ awa rixa aiwɔ nɪnimana enana bisɔkerɔɔ nɔmearɪnɔ eɔpa kapɪxɔ iniɔgɔ wainɔ rɔwonɔ wɔ nɔmearɪ re urɪŋɪnigɪni, “Gorɪxo xwɔyɔɔ sɪŋɔ bi reroarɪŋɔrɪpi nani nioni nɔperɪnɔ gɔ ragɔ puɔyɔ iniɔgɔ wainɔ sɪxɔ rɔwanɪŋɔ imonɪni. ²¹ E nerɪ aiwɔ arɔɔ nɔpoyɔ. Ama nioni nani mɔyɔ nurɪno nioni tɪni nɪŋwearane aiwɔ narɪŋwɪni. ²² Ama imonɪŋaonɔ Gorɪxo rɪŋɔ jɔayo axɪpi nɪnɪpɪkiro aiwɔ ama nioni nani mɔxɔyo mɔyɔ nurɪnomɔ Gorɪxo xeanɪŋɔ xwɛ winɔɔ enagɔ nani aweyɔ!” urɔagi ²³ wɪepɪsarɪŋowa yarɪŋɔ re niga ugɔawixɪni, “None go go e winɔ nani rɔɔ rarɪni?” nɪra ugɔawixɪni.

“None gɔmɪni go seayi e imonɪrɔenɪŋo?” rɪniɔgɔɔ naniɪri.

²⁴ Wɪepɪsarɪŋowa xwɔyɔɔ rɪpi enɔ nɪrɔro sɪmɔ tɪni re rɪniɔgɔawixɪni, “None wo go go seayi e neaimonɪri enana wone sɪmanɔwɔyonɪŋɔ wurɔnanɔwarɔani?” nɪrɔga warɔnɔ ²⁵ Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Emayɔyɔ mɔxɔ inayɔyɔ amayɔyɔ sɪŋwɔ e dani seayi e nimonɪro wɔ enɔ bi mɛ sekaxɪni nurɔro aiwɔ wiwanɪŋowa nani re rɪnarɪgɔarɪni, ‘Sɔwɔ niaiwɔ nɪni nioni tɔamɪni imonɪgɔayɔ arɪrɔ wiarɪŋaonɪrɪni.’ rɪnarɪgɔarɪni. ²⁶ Soyɪnɛ enɔ awa yarɪgɔɔpa axɪpi e mepani. Segɔ raronɪŋɔ imonɔoyɔ segwaonɪŋɔ imonɔwɪnɪgɪni. Segɔ bosonɪŋɔ imonɔoyɔ senainɪŋɔ omɪŋɔ seaiarɪŋonɪŋɔ imonɔwɪnɪgɪni. ²⁷ Dɪŋɔ piranɪŋɔ mopoyɔ. Nene piɔɔ rarɪŋwarɪni? Ama kikiɔɔ nɪŋweamanɔ aiwɔ narɪŋo seayi e imonɪŋorɔani? Aiwɔ rɔɔ nuyearɪ yanɔ wiarɪŋo seayi e imonɪŋorɔani? ‘Ayɔ kikiɔɔ nɪŋweamanɔ aiwɔ narɪŋo seayi e imonɪŋorɔni.’ rarɪŋwarɪni. Nioni e imonɪŋaonɔ aiwɔ soyɪnɛ tɪni nɪŋwearɔnɔ anani segɔ okɪnɪniŋɔ nimonɪri arɪrɔ seaiarɪŋaonɪrɪni. ²⁸ Soyɪnɛ

wa iwamfó níwapíyaníro yaríná nioní t́nì éf nírooro ṕnì níníwíarímì úfámaní. ²⁹ Ayínání ǵf ápo ‘Joxí m̀x́f ináyf nímónírí áamá ayo meṅweáíríxíní.’ níríṅfpa ³⁰ nioní ení re seararíṅíní, ‘Nioní ríxa m̀x́f ináyf nímónírí meṅweaṅáná soyf́né nioní t́nì nawíní aiwá nímfaé aiwá níro inígf́ níro nero negf́ Isíreríyí gwf́ wírí wírí wé wúkaú síkwf́ waú eṅf́yo xíráowayf́néníṅf́ nímóníro meṅweapf́ŕfáríní.’ seararíṅíní.” uríṅínigíní.

“Pitaoxí ŕfwf́ nímorf́nì.” uríṅf́ náníríní.

³¹ O re uríṅínigíní, “Saimonoxíní, Saimonoxíní, Seteno soyf́né nání Goríxomí śḿf t́nì re uraríní, ‘Ámá wítf́ aiwá síkf́ t́ṅf́yíf neyírorf́ná yarígf́ápa nioní Jísaso wiepísaríṅf́ awa eṅf́ ŕfá eáníṅoínírí iwamf́ó owíwapíyímíní.’ Obo Goríxomí e uraríní. ³² E nerí aiwí d́ṅf́ soyf́néyá níkwf́roarígf́ápí samíṅf́ mepa oenírí Goríxomí ríxíṅf́ seauríyíanigíní. Saimonoxíní, ŕfwéná joxí ámí d́ṅf́ nímorí níkínímónírí nioní t́fámíní níbirf́ná áamá nioní níx́daríṅagf́a nání d́x́f ríríxímeáowa simónarígf́áyo eṅf́ síxíf eámíx́íríxíní.” urf́agí ³³ Pitao re uríṅínigíní, “Ámínáoxíní, gwf́ ríyíferaní, rípíkíferaní, níwawíní yeaípf́ŕfáríní.” urf́agí ³⁴ o re uríṅínigíní, “Pitaoxíní, sf́a ríyímí karf́karf́ śnì ŕfaiwá mírípa eṅáná xwíýfá biaú bí nioní nání re urayíŕf́nì, ‘Jísaso nání nioní majf́aríní.’ urayíŕf́nì.” uríṅínigíní.

Nígwf́ t́nì íá t́nì kirá t́nì náníríní.

³⁵ O awamí re uríṅínigíní, “Nioní xámí ‘Xwíýfá wáf emépoýt.’ nísearowáríf́ná ‘Nígwf́ wowf́ t́nì árupíanf́ wú t́nì síkwf́ sù ámí bí t́nì nímaxírímí memepa époyt.’ searowáfagí aiwí soyf́né amípí wí nání d́fwf́ níkeamóníro remegf́awíxíní?” urf́agí awa “Oweoi, amípí wí nání d́fwf́ níkeamóníṅwanigíní.” urf́agf́a ³⁶ o re uríṅínigíní, “E nerí aiwí agwí soyf́né goxí goxí nígwf́ wowf́ t́ṅoxí nímaxírímí uí. Árupíanf́ eṅánáyf ení nímaxírímí uí. Goxí goxí kirá m̀x́f nání eṅf́yíf mayoxí eṅánáyf d́x́f iyf́a nípírírí bí éíríxíní. ³⁷ Ayf́ rípí nání seararíṅíní. Bíkwf́yo nioní nání re nírinírí eáníní, ‘Rf́a kíroarígf́áyo mépearígf́ápa omí ení níkumíxíro axf́pí mépepf́ŕfáríní.’ nírinírí eáníní. Amípí nioní nání nírirí eáníṅf́pí xíxení nímóníníṅoi.” urf́agí ³⁸ awa re urígf́awíxíní, “Ámínáoxíní, none m̀x́f nání míṅf́f́ bíxáú ríxa rípíxáuríní.” urf́agf́a o “Xwíýfá ríxa apáníríní.” uríṅínigíní.

D́fwf́ Oripíyo dání Goríxomí xwíýfá rírímf́ wíṅf́ náníríní.

³⁹ E nírinímí aṅf́yo nípeyearí xegf́ yaríṅf́pa d́fwf́ míṅf́f́ Oripíyí ríníṅf́pímí nání yaríná xegf́ wiepísaríṅowa ení

númi niyiro ⁴⁰ ríxa nírémoríná awami re uríñiniginí, “Seteno iwamfó miseaíwapíyipa oenírí nání Goríxomi ríxíñf urípoyi.” nurímí ⁴¹ áamá síñá ananí iwanf mopaxí imóníñe numáná xwáfáyo xómíñf niyíkwimáná Goríxomi xwíyíá rírímí nírírí ⁴² re uríñiniginí, “Ápe, joxí nísimónírínáyí xeaníñf nioní nímeanípi kapíxí nioní nímíníñf imóníñf wá ananí emí mívíarímopaxíríní. E nerí aiwí nioní nimónaríñfpi mé díxí díñf tñní xíxeni ananí imóníwíniginí.” uraríná ⁴³ aníñajf wo síñání nívimónírí enf síxí weámíxíñiniginí. ⁴⁴ E éaná Jisaso ríníñf agwí esíñwíníñf wímeáagí Goríxomi xwíyíá enf tñní nuríríná xegí okíñf nípwéríná ragíñíñf nípurí xwáfáyo niyóísáná ⁴⁵ Goríxomi xwíyíá rírímí wiaríñe dání éf níwíearómí nuri xegí wíepísaríñjowa tñf e weníñf éyí wíníñiniginí. Díñf sípí wiaríñagí nání enf samíñf níwóroa nuro sá órówapíñagí nívínírí ⁴⁶ re uríñiniginí, “Pí nání soyíné sá wení? Seteno iwamfó miseaíwapíyipa oenírí nání níwíápfínimearo Goríxomi ríxíñf urípoyi.” uríñiniginí.

Jisasomi íá xegíá náníríní.

⁴⁷ Síñí e uraríná re eníñiniginí. Áamá wí íkwíkwierf bímiaríná áamá Judasoyí ríníño —O wíepísaríñf wé wúkaú síkwí waú imónígíá woríní. O áamáyo nípemeámí níyapírí Jisasomi kíyí miaúnímínírí nání anwí e báná ⁴⁸ Jisaso re uríñiniginí, “Judase, áamá imóníñáoní pasá nínímerí kíyí nímiaúnímínírí ríbaríñíní?” uráná ⁴⁹ Jisaso tñní rogíáwa omí ríxa íá xíraníro yaríñagíá níwíníro re urígíawixíní, “Ámínáoxíní, ‘Awamí míñf orópoyí.’ rísimónaríní?” nuríro ⁵⁰ wo re eníñiniginí. Apaxípáníñf imóníñf seáyí e imóníñoyá xínáíníñf nímonírí omíñf wíiaríñomí míñf rómínírí éyí pírí ní moyíkirí arfá wé náúmí dáño míñf wírípieañiniginí. ⁵¹ Arfá míñf wírípieáagí Jisaso “Píñí wíarípoyi. E mepaní.” nurírí áamá arfá míñf wírípieáomí wé seáyí e níkwíarírí nanf imíxíñiniginí. ⁵² Omí nanf nímxímáná apaxípáníñf imónígíá xwéowa tñní porísí aní rídíyowá yarígíiwámí awí mearoarígíáwa tñní Judayí mebaówa tñní awa xíomí íá xíraníro bíáyo re uríñiniginí, “Soyíné míñf tñní iwanf tñní íá maxírígíáyí áamá íwí xauráparígíáyo íá xíraníro yarígíápa nianíro ríbaríñoí? ⁵³ Nioní sfá ayí ayo aní sípísípí rídíyowá yarígíiwámí ñweañáná soyíné íá wí míníxírírígíawixíní. E nerí aiwí áríwíyíná obo emearíná soyíné íá níxíraníro nání ríseaimónígoí?” uríñiniginí.

Pitao “O nání majíoníríní.” uríñf náníríní.

⁵⁴ Jisaso e uríagí aí awa omí íá nìxero níméera nuro apaxípaníñf imóníñf seáyí e imóníñoyá añf e mearémóáná Pitaó awamí ríwíyo yaxídf néra nurí ⁵⁵ ámá wí ákíñáyo añfíwámí dání ríá níkearo ñweañagífa nìwíníri o ení nípáwírí nìwímearí e éf ñweañáná ⁵⁶ apíxí omíñf wíiaríñf wí ríá wíá ónínáná Pitaomí símímaní sñwí nìwíníri sñwí agwí nìwíga nìpeyírí ámá e ñwíxapígfáyo re uríñínigíní, “Ámá ro ení Jisaso tñní emearíñf woríní.” uríagí aí ⁵⁷ Pitaó “Oweoi.” nurírí re uríñínigíní, “Ine, jíxí raríño nání nioní majfáríní.” nurírí ⁵⁸ nìñweámáná enáná ámí wo omí sñwí nìwíníri re uríñínigíní, “Joxí ení ámá Jisasoyáowa woxíñíñf imónaríní.” uríagí aí Pitaó “Royí, nioní xerñwoníríní.” nurírí ⁵⁹ nìñweañísáná enáná ámá ámí wo ámáyo arfíki “Ámá ro ení Garírí pìropenísíyo dáño enagí nání nepa Jisaso tñní emearíñoríní.” urayaríná ⁶⁰ Pitaó re uríñínigíní, “Royí, joxí raríñfíyí nioní majfáríní.” sñní e uraríná re eníñínigíní. Karfkarí wo ríxa ríaiwá ríñínigíní. ⁶¹ Karfkarí ríaiwá ráná Jisaso nìkínímónírí Pitaomí sñwí wínáná o Jisaso pñé xámí re urífpí “Karfkarí sñní ríaiwá mírí enáná joxí biaú bí ayo ‘Jisaso nání nioní majfáríní.’ urayíríñí.” urífpí nání dñf wíñfagi ⁶² nìpeyearí ákíñá bíaríwámí dání ñwí píyí wíñíníñínigíní.

Iwaní mépero xwíríxí mépero egíá náníríní.

⁶³ Ámá Jisasomí íá xírárígfáyf íkayíwí numearíro iwaní níméperíná ⁶⁴ xegí sñwíyo wíá nítárímáná iwaní nearo re nura ugíawíxíní, “Wíá nearókiamoaríñoxíní, iwaní go ríá reaaríní? Joxí wíá rókiamoaríñoxí enagí nání ríxa áwaní nearei.” nuríro ⁶⁵ íkayíwí numearíroná ayá wí nurfásáná ⁶⁶ ríxa wíá ónáná Judayí mebaowa xwíríxí imíxarígfáyf, ayí apaxípaníñf imónígfá xwéowa tñní ñwí íkaxí eáníñfpí mewegíáwa tñní awí eánáná Jisasomí awa tñmíní níméera nìbíro wáríagífa ⁶⁷ awa re urígfawíxíní, “Joxí yeáyí neayímíxemeanífa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáoxí enánáyí, áwaní nearei.” uríagífa aiwí o re uríñínigíní, “Nioní nìsearíagí aiwí soyíné ‘Neparíní.’ nìyaiwíro arífa nípíríméoi. ⁶⁸ Nioní ení yaríñf bí seaíanáyí, soyíné áwaní wí nìrípíríméoi. ⁶⁹ E nerí aiwí re seararíñíní, ‘Ámá imóníñáoní Goríxo, ení síxí eáníñoyá wé náúmíní ñweámí nání añwí ayoríní. Íníná o tñní nìñwearí óníní imónímífaríní.’ seararíñíní.” uríagí ⁷⁰ nowaní re urígfawíxíní, “Joxí niaíwí Goríxoyáoxíraní?” uríagífa o “Soyíné apí nìraríñoí.” uríagí ⁷¹ awa re ríñígfawíxíní, “None xewaníño xwíyíá meárínípaxífpí

rariŋagi aráá wíwáyí nání sŋwí wŋnarogá ámi wí nŋbŋro xwíyá mearipaxí mimónŋni.” rŋŋgáwixŋni.

23

Omi Pairato tŋŋ e wárigá nánŋrŋni.

¹ E nŋrŋnŋro nowani nŋwiápŋnŋmearo Jisasomi gapŋmaní Pairato tŋŋ e nání nŋméra nuro ² nŋrémómáná Jisaso nání nŋxekwímore Pairatomi re uríggáwixŋni, “O yapí nŋneaiwapiya nurí Judayene yariŋwáyí nŋneawiaíkirí ‘Émáyyá mŋxí ináyí Sisaomi nŋgwí takisí nání mŋni mŋwipani.’ nŋnearŋrŋ xewaniŋo nání re rarŋni, ‘Nioni ámá yeáyí seayimixemeámŋa nání arŋowayá xwá piaxyo dánŋ iwiaronáoni, mŋxí ináyí imónŋŋáonŋrŋni.’ rarŋŋagi aráá wíwárŋni.” urággá ³ Pairato Jisasomi yariŋŋ nŋwia nurŋná yariŋŋ re wiŋŋnigŋni, “Joxí Judayá mŋxí ináyí imónŋŋoxŋrani?” urággá o “Joxí díxí rŋxa api nŋrarŋŋni.” urággá ⁴ Pairato apaxípánŋŋ imónŋggá xwéowamŋ tŋni ámá e epíroyí egáyo tŋni re urŋŋnigŋni, “Xwíyá mearipaxí imónŋŋŋ bŋ nání pŋá megŋnarŋŋni.” urággá aiwí ⁵ awa aráki re urayíggáwixŋni, “Jisaso Judia pŋropenísŋ re ami ami nemi ámá nŋni re oyaiwípoynŋrŋ, ‘O negí mŋxí ináyí imónáná émáyo mŋxí xŋdowáranŋwárŋni.’ oyaiwípoynŋrŋ nuréwapŋya warŋŋorŋni. Gariri pŋropenísŋyo dánŋ néra biŋŋyí re enŋ aí nearéwapŋyarŋni.” urággá ⁶ Pairato aráá e nŋwirŋ awamŋ yariŋŋ re wiŋŋnigŋni, “O Gariri pŋropenísŋyo dánŋorani?” urággá ⁷ awa re uríggáwixŋni, “Oyí, Jisaso pŋropenísŋ gapŋmaní Xeroto meŋweaŋŋyo dánŋorŋni.” urággá Xeroto enŋ íná Jerusaremŋ ŋweaŋŋagi nání Pairato o tŋŋ e nání wiowárŋŋnigŋni.

Omi Xeroto tŋŋ e nání wiowárigá nánŋrŋni.

⁸ Judayowa Jisasomi gapŋmaní Xeroto tŋŋ e nání nŋméra úáná o eŋíná dánŋ amípi Jisaso yariŋŋyí nání aráá nŋwirŋ “Omi sŋwí owŋnŋmŋni.” nŋyaiwia bagí nání omŋ sŋwí nŋwŋnŋrŋná yayí nŋwinŋrŋ “Jisaso emŋmŋ bŋ oníwapŋyini.” nŋyaiwirŋ ⁹ yariŋŋ obaxí nŋwiayarŋŋagi aiwí xŋoyá bŋ murŋŋnigŋni. Murŋpa yarŋná ¹⁰ apaxípánŋŋ imónŋggá xwéowa tŋni ŋwí ikaxí eánŋŋŋpŋ mewegáwa tŋni xwíyá rŋá tŋŋ xekwí móagá ¹¹ Xeroto tŋni xegí porisowa tŋni uyŋni mero ikayŋwí mearŋro nemáná rapŋrapí awiaxí wú mŋxí ináyowa yŋnaríggá imónŋŋŋ wú nuyŋro ámi Pairato tŋŋ e nání wiowárŋŋnigŋni. ¹² Xeroto tŋni Pairato tŋni xámŋ xepŋxepá rónagíwaú sŋá ayimŋ nawŋni imónŋggísisŋni.

“O pí éagi íkáyoye yekwíroárŋmŋŋni?” urŋŋŋ nánŋrŋni.

13 Jisasomi ámi Pairato t́nɔ́ e nánɔ́ nɔ́méra úáná Pairato “Apax́pánɔ́nɔ́ imónɔ́gɔ́á xwéowa t́nɔ́ Judaý mebáowa t́nɔ́ ámá ńnɔ́ t́nɔ́ ob́poyɔ́.” nɔ́rɔ́rɔ́ 14 awa ámi báná re urɔ́nɔ́nɔ́gɔ́nɔ́, “Soýné xámi ámá ro nɔ́meámɔ́ nɔ́bɔ́rɔ́ re nɔ́rɔ́awixɔ́nɔ́, ‘O ámá ńnɔ́ “Émáyo mɔ́xɔ́ xɔ́dowáranɔ́wárɔ́nɔ́.” oyaiwípoyɔ́nɔ́rɔ́ nɔ́searéwapɔ́ya emearɔ́nɔ́rɔ́nɔ́.’ nɔ́rɔ́fá aiwɔ́ soýné xwɔ́yɔ́fá umeararɔ́gɔ́fápi nánɔ́ nionɔ́ segɔ́ sɔ́nɔ́wɔ́ anɔ́gɔ́fɔ́ dánɔ́ yarɔ́nɔ́ wɔ́yɔ́fá aiwɔ́ omɔ́ xwɔ́yɔ́fá mearɔ́paxɔ́ wɔ́ mimónɔ́nɔ́gɔ́nɔ́. 15 Xeroto enɔ́ pɔ́fá nɔ́wirɔ́ aɔ́ omɔ́ xwɔ́yɔ́fá mearɔ́paxɔ́ bɔ́ mimónɔ́pa enɔ́gɔ́ nánɔ́ ámi none t́nɔ́ e nánɔ́ seapowárenapɔ́fɔ́rɔ́nɔ́. Arɔ́fá époyɔ́. None omɔ́ pɔ́kianɔ́ nánɔ́ uyɔ́nɔ́fɔ́ enɔ́ bɔ́ aga mimónɔ́nɔ́. 16 Ayɔ́nánɔ́ ‘Nionɔ́ yarɔ́nɔ́pɔ́ nánɔ́ rɔ́nearɔ́nɔ́?’ oyaiwinɔ́rɔ́ sa iwanɔ́nɔ́ nɔ́méperɔ́ wárɔ́mɔ́fɔ́nɔ́.” uráná 17 Judaý xwɔ́ogwɔ́ ayɔ́ ayo aiwá Anɔ́fnajo Múroagɔ́ nánɔ́ narɔ́gɔ́áyimɔ́ “Émáyfɔ́ gapɔ́mano negɔ́ ámá gwɔ́ nɔ́weanɔ́fɔ́ wo oneawárɔ́nɔ́.” nɔ́yaiwiro nánɔ́ 18-19 ámá e epɔ́royɔ́ egɔ́fá nawínɔ́ ńnɔ́ xɔ́xewiámɔ́fɔ́ re urɔ́gɔ́awixɔ́nɔ́, “Jisasomɔ́ nɔ́pɔ́kirɔ́ Barabasomɔ́ —O Jerusaremɔ́ nɔ́weagɔ́fáyfɔ́ wa t́nɔ́ nɔ́wiápɔ́nɔ́mearo ‘Émáyo mɔ́xɔ́ oxɔ́dowáraneyɔ́.’ nɔ́rɔ́ro mɔ́xɔ́ nɔ́wiróná ámá pɔ́kiagɔ́fá omɔ́ émáyfɔ́ fá nɔ́xero gwɔ́ anɔ́fyo nɔ́wirárɔ́gɔ́fɔ́rɔ́nɔ́. “Omɔ́ neawáriɔ́.” uráná 20 Pairato “Jisasomɔ́ owárɔ́mɔ́nɔ́.” nɔ́yaiwirɔ́ ámá ayo ámi bɔ́ urɔ́fagɔ́ aiwɔ́ 21 ayɔ́ rɔ́mɔ́nɔ́fɔ́ t́nɔ́ re urayɔ́gɔ́awixɔ́nɔ́, “Íkɔ́fáyo yekwɔ́roárei. Íkɔ́fáyo yekwɔ́roárei.” urayarɔ́ná 22 Pairato rɔ́xa biaú urɔ́fɔ́ aiwɔ́ ámi bɔ́ re urɔ́nɔ́nɔ́gɔ́nɔ́, “Pí nánɔ́? O pí fɔ́wɔ́ éfɔ́ nánɔ́ íkɔ́fáyo yekwɔ́roárɔ́mɔ́fɔ́nɔ́? Xwɔ́yɔ́fá omɔ́ nɔ́mearɔ́rɔ́ pɔ́kipaxɔ́ wɔ́ imónɔ́nɔ́gɔ́fɔ́ mɔ́wɔ́nɔ́meáɔ́nɔ́. Ayɔ́nánɔ́ iwanɔ́nɔ́ nɔ́méperɔ́ wárɔ́mɔ́fɔ́nɔ́.” urɔ́fagɔ́ aɔ́ 23 ámá ayɔ́ Pairato omɔ́ íkɔ́fáyo oyekwɔ́roárɔ́nɔ́rɔ́ arɔ́kɔ́ ámi wínɔ́ sɔ́mɔ́fɔ́ t́nɔ́ nurayiróná pɔ́né Pairatoyá xórórɔ́fɔ́ wigɔ́fawixɔ́nɔ́. 24 Pɔ́né oyá xórórɔ́fɔ́ wɔ́agɔ́fá nánɔ́ re urɔ́nɔ́nɔ́gɔ́nɔ́, “Segɔ́ seaimónarɔ́nɔ́fɔ́pɔ́ xe oimónɔ́nɔ́.” nurɔ́rɔ́ 25 ámá ńnɔ́ wiwanɔ́nɔ́fɔ́yfɔ́ “Neawáriɔ́.” urɔ́fɔ́ —O Jerusaremɔ́ nɔ́weagɔ́fáyfɔ́ wa t́nɔ́ nɔ́wiápɔ́nɔ́mearɔ́ “Émáyo mɔ́xɔ́ oxɔ́dowáraneyɔ́.” nɔ́rɔ́ro mɔ́xɔ́ nɔ́wiróná ámá pɔ́kiagɔ́fá omɔ́ émáyfɔ́ fá nɔ́xero gwɔ́ anɔ́fyo nɔ́wirárɔ́gɔ́fɔ́rɔ́nɔ́. O nánɔ́ ayɔ́ “Neawáriɔ́.” urɔ́fomɔ́ Pairato nɔ́wárɔ́rɔ́ Jisaso nánɔ́ wigɔ́ dɔ́nɔ́fɔ́ yaiwífáyo nɔ́xɔ́dɔ́rɔ́ porisowa íkɔ́fáyo yekwɔ́roárɔ́fɔ́rɔ́ nánɔ́ mɔ́nɔ́ winɔ́nɔ́gɔ́nɔ́.

Jisasomɔ́ yekwɔ́roárɔ́gɔ́fá nánɔ́rɔ́nɔ́.

26 Mɔ́nɔ́ wíáná porisowa omɔ́ nɔ́méra nurɔ́ná Jisasomɔ́ iwanɔ́fɔ́ mépeayɔ́fá enɔ́gɔ́fɔ́ nánɔ́ rɔ́xa enɔ́fɔ́ meánɔ́pa nerɔ́ ná neága warɔ́nɔ́gɔ́fɔ́ nɔ́wɔ́nɔ́ro ámá wo Saimonoyɔ́ rɔ́nɔ́nɔ́ — O anɔ́fɔ́ xegɔ́fɔ́ yofɔ́ Sairini dánɔ́rɔ́nɔ́. O maiwí amɔ́fyo dánɔ́

Jerusaremi nani barinjomí óf e óróf niníro “O ikfá yoxáfpá níkwónimí Jisasomí oxfdíní.” nýaiwiro omí ikfá yoxáfpá sanwíyo níwikwiáriro nímera warfná ²⁷ amá oxí apíxf obaxí ikwíkwierí rfwfmíní nuro apíxf obaxí wíwa ení rfwíyo númí nuróná nwapé tfiní amíxfá níwíaxfda warinagfa ²⁸ Jisaso níkinímónirí re uriniginí, “Jerusaremi dánf apíxf riwayfné nioní nwf mínimieapa époyí. Sewaniníwayfné nani mieainíro segf níaiwíyo miearo éfirxiní. ²⁹ Ayí rípi nani searariní. Rfwéná xeaniní rfa tfiní seaímeanfá enagí nani apíxf níaiwí tfgííwa wigf níaiwí nani aga diní sípí winfá enagí nani amá re ríprfáriní, ‘Apíxf oxí rogííwa tfiní siní apíyá níaiwí míxirígfííwa tfiní apíxf siní níaiwí amíní míní míwípa yarígfííwa tfiní íwa yayí owiníní.’ ríprfáriní. ³⁰ Xeaniní apí aga xaiwí seaímeanfá enagí nani amá dfwf míníyo ‘Nípiérorí neaikwarímoi.’ uríro dfwf míní onímíapia wímí ení ‘Seáyí e rítí neai.’ uríro epírfáriní. ³¹ Wé rónináoní ikfá síniníní imónináoní aí xeaniní níkárfáyf nani seyfné íwf yarígfáyó dání ikfá kíriníní imónígfáyfné anípxf seaikárinfáriní.” uriniginí. ³² Amá ríkikíró yarígfííwaú ení Jisaso tfiní nawíní píkianíro nani níkumíxíro nímera nuro ³³ ríxa yoí amá Míní Gíxweái ríníje nírémore omí ikfáyo níyekwíroárímáná mídímídání ríkikíró yarígfííwaúmí ení yekwíroárarfná ³⁴ Jisaso Goríxomí re uriniginí, “Ápe, nioní níarígfá tíyí awa majfá nímonímáná níarinagfa nani joxí yokwarímí wíí.” urarfná porisowa Jisaso rapírapí goní goní meámíníréiní sárú nero yaní inarinagfa ³⁵ amá númí bfáyf e nírówapíro sínwí níwíníro Judayf amínáowa ení aí ríperírf número re rígfawixíní, “O amá wíyo arírá wiagoríní. O nepa amá aríowayá xwfá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáo enánáyf, Goríxo nírfpearí nene yeáyf neayímíxemeanfá nani uowárenapíníoyí rarínwáo enánáyf, xewanínjo arírá oiníní.” níra warfná ³⁶ porisowa ení ikayfwf numearíroná inígf wainí míxí yarínípi míní wianíro nani anwí e níbíro ³⁷ re urayígfawixíní, “Joxí Judayíyá míxí ináyoxí enánáyf, jíwanínjoxí éf mínínei.” urígfawixíní. ³⁸ “Amá royf míxí ináyf Judayíyáoríní.” níríro ikfá wárayó rfwamíní e neámáná oyá yoxáíyo xwápiyi seáyí émí píraugíawixíní.

³⁹ Ríkikíró yarígfííwaú, Jisasomí mídímídání ikfáyo yekwíroárfííwaú wfo Jisasomí ikayfwf níriní re uriniginí, “Joxí nepa amá yeáyf neayímíxemearfá nani aríowayá xwfá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarínwáoxíraní? Jíwanínjoxí éf míníníri yawawí ení yeamíníri eí.” uríagi aí ⁴⁰ wfo “E murípaní.” níriní míxí re uriniginí, “Ríníní o mearinípi

joxi axípi nimeari aiwi Gorixo nani wáyí misinarinirani?
 41 Yawawi yeapikiana ayí ananirini. fwi yarigwíyo
 dani xixeni yeapikiarño. Ámá royí fwi bí méagi aiwi
 pikiarño.” nuriri 42 Jisomi re uriniginini, “Joxi rixa m+xí
 ináyí nimóniri nimenwearfna nioni nani dñí mórinxini.”
 uríagi 43 Jisaso re uriniginini, “Nepa rirarinini. Agwi nioni
 tñi anínamí nweanfwi.” uriniginini.

Jisaso penj nánirini.

44 Rixa sogwí áwini e nweanana re eniginini. Sogwí
 nisfkwirí aní nímíni sía xaiwí niyinára nurí rixa 3:00
 p.m. imónana sogwí ámi noxárori aniginini. 45 Sogwí
 sfkwiárinana rapirapí sepiá aní sipisipí ridiyowá yarigíwá
 nwá tñíminí epanjoárininú áwini e naxinowárirí wúkaú
 epanjoárininiginini.

46 Jisaso ráiwá re riniginini, “Ápoxini, gí dñí
 orinwirárimini.” nurimi dñí yániginini. 47 Jisaso dñí
 yáníagi porisowami seáyí e imónino amipí ayí e éagi sñwí e
 níwiniri Gorixomi yayí numeri re riniginini, “Ámá ro nepa
 wé rónino, sipí wí mimixipa enomi aí pikíwini.” riniginini.
 48 Ámá oxí apixí nñi Porisowa Jisomi yekwíroárinana
 sñwí winaniro bimífáyí sogwí sfkwiárirí ámi oxárori nerí
 Jisaso perí éagi níwiniro ayá fá nixiriniimi wigí aní e nani
 umigíawixini. 49 Ámá Jisasoyá xegí imóniníyí tñi apixí
 Gariri píropenisíyo dání o tñi nawini bigíwá tñi ná ífami
 onimiápi níromána omí pikiarfna amipí api e éagi sñwí
 winigíawixini.

Jisasomi xwá weyárigfá nánirini.

50-51 Ámá wo xegí yoí Josepoyí rinino —O Judia
 píropenisíyo aní xegí yoí Arimatia dánorini. O Judayíyá
 xwirixí mearigfá mebáyí worini. O wé rónino enagi nani
 xegí wfa Jisasomi pikianiro nani mekaxí número yarigfápi
 nani “Apánirini.” mímóninorini. “Gorixo xwioxíyo
 mímeámí nerí neamenweanfápi gini gina imóninírfani?”
 niyaiwiro wenñí nerí nweanorini. 52 O émayí gapímaní
 Pairato tñí e nani nurí Jisaso píyomi xwá weyáriminiri
 nani yaríñí níwiri Pairato “Oyi.” uríagi nurí 53 Jisaso
 pikífomi mímeámi níwepiniri xwá e dani rapirapí apfá
 wenípi tñi xopixopí nírori sñáyo ámá óf rixigfáyimi —Ayi
 ámá siní mitagfáyirini. Ayimi tímínerí nani mímeámi nurí
 inimi tiniginini. 54 Sabarfá nani amipí píraniní nímixiro
 tarigfáyimi nítiri aiwi Sabarfá náyi rixa anwí e enana
 tiniginini. 55 Apixí Gariri píropenisíyo dání númi bfiwa
 “Jisasomi aríge rfa tarini?” niyaiwiro sñwí winaniro númi

nuro sɨ́ɲá ófɨyimi sɨ́ɲwɨ́ nɨwɨnɨróná xɨ́fomi tarɨ́nǎ enɨ́ sɨ́ɲwɨ́ nɨwɨnɨmɨ́ ⁵⁶ wigɨ́f aɲɨ́ e nánɨ́ nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwanɨ́gɨ́nɨrɨ́ íkɨ́á dǎ́á dɨ́ɲɨ́f naɲɨ́ eaarɨ́ɲɨ́ bɨ́ tɨ́nɨ́ gɨ́nɨ́f bɨ́ tɨ́nɨ́ píránɨ́ɲɨ́ nimɨ́xɨ́ro nɨ́tɨ́ro sá wegɨ́fíwa Sabarɨ́fáyo ɲwɨ́ ikaxɨ́f eánɨ́ɲɨ́fɨ́ rariɨ́ɲɨ́pa kikiɨ́á ɲweagɨ́fawixɨ́nɨ́.

24

Jisaso ámi wiápɨ́nɨmeaɲɨ́f nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹ Sadéyo aga wɨ́á mónɨ́ɲɨ́fɨ́mɨ́ íwa íkɨ́á dǎ́á tɨ́nɨ́ gɨ́nɨ́f tɨ́nɨ́ xámɨ́ píránɨ́ɲɨ́ imɨ́xárɨ́gɨ́fáɨ́pɨ́ nɨ́meámɨ́ nuro ² rɨ́xa Jisaso xwɨ́á weyárɨ́nɨ́ɲe nɨ́rémoro sɨ́ɲá xwárɨ́páyo maɲɨ́f e éf rárárɨ́nɨ́ɲo mɨ́megwɨ́nárɨ́f nɨ́mega nurí yánɨ́ e weɲagɨ́ nɨwɨnɨ́ro ³ ófɨyimí nɨ́páwiro aɨ́ Ámɨ́nǎ Jisaso mɨ́weɲagɨ́ nɨwɨnɨ́ro ⁴ “Pɨ́yo gerɨ́fani?” nɨ́yaiwiro ududɨ́f nɨ́nɨ́ro roɲánǎ re eɲɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. Ámá waú egɨ́ rapɨ́rapɨ́ xwɨ́nɨ́fǎ eagɨ́fíwaú sɨ́mɨ́maɲɨ́f e rónapɨ́gɨ́fɨ́sɨ́xɨ́nɨ́. Sɨ́mɨ́maɲɨ́f e rónapánǎ ⁵ apɨ́xɨ́wa wáyɨ́f níkáriɨ́nɨ́ro sɨ́mɨ́maɲɨ́f xwɨ́fáyo íkwɨ́róánǎ awaú re urɨ́gɨ́fɨ́sɨ́xɨ́nɨ́, “Sɨ́ɲɨ́f úo nánɨ́ ámá xwɨ́á weyárarɨ́gɨ́f e pí nánɨ́ pɨ́fǎ yarɨ́ɲoɨ́? ⁶ Sɨ́nɨ́ re mɨ́wenɨ́nɨ́. Rɨ́xa wiápɨ́nɨ́meáɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. O sɨ́nɨ́ seyɨ́né tɨ́nɨ́ Gariri pɨ́ropenɨ́sɨ́yo nemerɨ́nǎ searɨ́ɲɨ́fɨ́ nánɨ́ dɨ́ɲɨ́f mópoyɨ́. ⁷ Re searɨ́ɲɨ́rɨ́nɨ́, ‘Negɨ́ Judayɨ́f ámá imónɨ́ɲáonɨ́ mɨ́yɨ́f nɨ́nɨ́rɨ́rónǎ ámá íwɨ́f yarɨ́gɨ́fáyɨ́f fǎ nɨ́nɨ́xero íkɨ́fáyo nɨ́yekwɨ́roárɨ́pɨ́rɨ́fǎ eɲagɨ́f aɨ́ ámɨ́ sɨ́fǎ wɨ́yaú wɨ́yɨ́ rɨ́xa nórímánǎ eɲánǎ wiápɨ́nɨ́meámɨ́fárɨ́nɨ́. rɨ́ɲɨ́rɨ́nɨ́.’ urɨ́agɨ́fɨ́ ⁸ íwa Jisaso xwɨ́yɨ́fǎ eɲɨ́nǎ urɨ́ɲɨ́f apɨ́ nánɨ́ dɨ́ɲɨ́f nɨwɨnɨ́rɨ́ ⁹ xwárɨ́páyo pɨ́nɨ́ nɨ́wiárɨ́mɨ́ nuro wiepɨ́sarɨ́ɲɨ́f wé wúkaú sɨ́kwɨ́f wo awamɨ́ íwa wɨ́nɨ́fáɨ́pɨ́ nánɨ́ repɨ́yɨ́f nɨ́wiro ámá Jisasoyá xegɨ́f imónɨ́ɲɨ́fyo enɨ́ nɨ́yonɨ́ repɨ́yɨ́f wigɨ́fawixɨ́nɨ́. ¹⁰ Apɨ́xɨ́f repɨ́yɨ́f wiarɨ́gɨ́fíwa Magɨ́dara dánɨ́f Mariaí tɨ́nɨ́ Joanaí tɨ́nɨ́ Jemisomɨ́ xɨ́nǎí Mariaí tɨ́nɨ́ ámɨ́ wíwa tɨ́nɨ́rɨ́nɨ́. Íwa wáf wurɨ́meiarɨ́gɨ́fáwamɨ́ wigɨ́f wɨ́nɨ́fáɨ́pɨ́ nánɨ́ áwanɨ́f urɨ́agɨ́fǎ aɨ́ ¹¹ “Íwa wigɨ́f xwɨ́yɨ́fǎ íkɨ́á íwɨ́yo dánɨ́nɨ́ɲɨ́f rariɨ́ɲoɨ́.” nɨ́yaiwiro “Nepaxɨ́nɨ́.” mɨ́yaiwipa nero aɨ́ ¹² Pitao nɨ́wiápɨ́nɨ́mearɨ́f aɲɨ́nɨ́ nurí xwárɨ́páyo nɨ́rémómánǎ nɨ́pɨ́kwɨ́nɨ́rɨ́ ínɨ́mɨ́ wenɨ́ɲɨ́f éfɨ́yɨ́f wɨ́nɨ́ɲɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. Rapɨ́rapɨ́f Jisasomɨ́ xopɨ́xopɨ́f rónɨ́ɲúnɨ́ wí e weɲagɨ́f nɨwɨnɨ́rɨ́f ámɨ́ xegɨ́f aɲɨ́f e nánɨ́ nurɨ́nǎ e eɲagɨ́f wɨ́nɨ́fɨ́pɨ́ nánɨ́ ududɨ́f néra uɲɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.

Wiepɨ́sɨ́ɲɨ́f waú Emeasi nánɨ́f warɨ́nǎ wímeaɲɨ́f nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹³ Jisasoyá xegɨ́f ámá imónɨ́ɲɨ́fyo waú sɨ́fǎ axɨ́yimɨ́nɨ́f aɲɨ́f Emeasiyɨ́f rɨ́nɨ́ɲɨ́pɨ́mɨ́ nánɨ́ nuri —Aɲɨ́f apɨ́ Jerusaremɨ́f dánɨ́f ná jɨ́fámɨ́ne onɨ́míáɨ́pɨ́rɨ́nɨ́. ¹¹ kiromita imónɨ́ɲeɲɨ́nɨ́. ¹⁴ Awaú ófyo nuri Jerusaremɨ́yo amɨ́pɨ́f Jisasomɨ́f wífáɨ́pɨ́f nánɨ́ repɨ́yɨ́f niga nuri ¹⁵ xwɨ́yɨ́fǎ nɨ́rɨ́ga warɨ́nǎ Jisaso xewanɨ́ɲo aɲwɨ́

e nibiri niwimeari awau tñni nawini nuro ¹⁶ awau Jisaso sɪŋwɪ niwini aiwi omi mi momixɪ yarɪnɔ ¹⁷ Jisaso yarɪŋɪ re wiŋɪnigɪni, “Awagwi aŋɪ nurɪnɔ xwɪyɪfɔ nɪrɪga warɪgɪɪpi pi ɛf nani nɪrɪga warɪŋɪ?” urɔnɔ awau ɛf nɪrɔmɔnɔ sɪmɪmanɪ kɪpɪŋɪ niyiri ¹⁸ wɔ, Kɪriopasoɪ rɪnɪŋo re urɪŋɪnigɪni, “Amɔ nɪni Jerusaremɪ urɪnanɪro ɹfɔyo sa joxɪni e imɔnɪɪpi nani majɪaranɪ?” urɪagɪ ¹⁹ o yarɪŋɪ re wiŋɪnigɪni, “Jerusaremɪyo pi imɔnɪnigɪni?” urɪagɪ awau re urɪgɪsɪxɪni, “Nasaretɪ dɔŋɪ Jisaso nani rɪnarɪŋwiɪ. O Gorɪxoyɔ sɪŋwɪyo dani amɔ nɪniyɔ sɪŋwɪyo dani eni wɪfɔ rɔkiamoarɪŋɪ ɛŋɪ ɛaniŋɪ wo nimɔnɪrɪ emɪmɪ ɛrɪ xwɪyɪfɔ pɪranɪŋɪ urɪmerɪ yarɪŋo nani rɪnarɪŋwiɪ. ²⁰ Omi apaxɪpɔniŋɪ imɔnɪgɪfɔ xwɛowa tñni negɪ amɪnɔ neameŋweagɪfɔwa tñni xwɪrɪxɪ numero omi ikɪfɔ seayɪyo oyekwɪrɔarɪpoyɪnɪrɪ ɛmɔyo mɪni wɪoɪ. ²¹ Xami nene dɪŋɪ re kɪkayɔwɔrɪni, ‘Gorɪxo nene ɛmɔyɪfɔ gwɪ ŋweaŋwaɛnɛniŋɪ imɔnɪŋwaɛne neaɪkweanɪfɔ nani urowɔrɛnɔpɪnɔ amɔ orɪani?’ Dɪŋɪ e kɪkayɔwɔrɪni. Xwɪyɪfɔ apɪ aɪ amɪ bi rɪpɪrɪni. Omi rɪxa nɪpɪkɪmɔnɔ ɛŋɔnɔ sfɔ wɪyaɹ wɪyi ɔrɔnɔ ²² agwɪ sfɔ rɪyimi neneyɔ apɪxɪwa ayɔ nearemooɪ. Iwa wɪfɔ mɔniŋɪmɪ amɔ xwɔrɪpɔ tñni e nani nuro aɪ ²³ piyɪ tfo mɪweŋagɪ niwiniro nene ŋweaŋwaɛ nani nibiro re nearooɪ, ‘Newanɛ xwɔrɪpɔyo dani orɪŋɔ niwiniɪranɛnɔ aŋɪnɔjɪ wau nɪrɔnɔpɪrɪ “O sɪŋɪ unɔɪ.” nearɪɪ.’ nearɪagɪfɔ ²⁴ negɪ amɔ wa amɔ piyo tfe nani nuro apɪxɪwa nearɪapɪ sɪni axɪpɪ e imɔnɪŋagɪ niwiniro aiwi piyomɪ sɪŋwɪ bɪ mɪwiniɔoɪ.” Jisaso repɪyɪ e wɪagɪ ²⁵ Jisaso re urɪŋɪnigɪni, “Awagwi majɪmajɪfɔ yarɪgɪwagwɪrɪni. Amɪpɪ wɪfɔ rɔkiamoagɪfɔwa nɪrɔ rɪwamɪŋɪ ɛagɪapɪ arɪfɔ nɪwiri aiwi aŋɪni ‘Nepariɪ.’ niyaiwiri dɪŋɪ mɪkwɪropa yarɪgɪwagwɪrɪni. ²⁶ Awagwi amɔ yeayɪ seayimɪxemeanɪfɔ nani arɪfowayɔ xwɪfɔ piaxɪyo dani iwiaronɪoyɪ rarɪgɪfɔ nani re rɪyaiwiarɪŋɪ, ‘O rɪniŋɪ bɪ mɪmeɔ anani mɪxɪ inayɪ nimɔnɪrɪ nikɪnɪmɪ Gorɪxo tɪamɪni ŋweapaxɪrɪni.’ rɪyaiwiarɪŋɪ? Oweoɪ, xami rɪniŋɪ nɪmeamɔnɔ rɪwɪyo nikɪnɪpaxɪrɪni.” nurɪrɪ ²⁷ rɪwamɪŋɪ Gorɪxoyɔyo amɪpɪ xfo nani nɪrɪnɪrɪ ɛaniŋɪpɪ Moseso ɛaŋe dani repɪyɪ pɪranɪŋɪ niwiɛra uri amɪpɪ wɪfɔ rɔkiamoagɪfɔwa rɪwɪyo ɛagɪe dani eni repɪyɪ pɪranɪŋɪ niwiɛra uri ɛŋɪnigɪni. ²⁸ Aŋɪ awau warɪgɪfe rɪxa aŋwɪ e nɪrɛmɔrɪnɔ Jisaso awau “O wiɔrɪ nimɹrorɪ unɪŋoɪ.” oyaiwɪpiyɪnɪrɪ wɪwapɪyarɪnɔ ²⁹ awau urakɪŋwɪrɔrɔnɪrɪ nani re urɪgɪsɪxɪni, “Joxɪ mɪyeamɹropɔni. Sogwɪ rɪxa wɛf ɛagɪ nani sfɔ rɔrɪnɪŋoɪ. Yawawi tñni sɔ re oweaneyɪ.” urɪagɪfɔ awau tñni sɔ wɛmɪnɪrɪ nani nawini aŋɪyo nɪpawiro ³⁰ niŋweagɪfasɔnɔ rɪxa aiwɔ

nanĩro nerfńńá Jisaso bisfkerfápi nĩmearĩ Gorixomi yaf nĩwimáná nĩkwĩrĩrĩ mĩnĩ wiarfńńá ³¹ awaú rĩxa sĩŋwĩ mí wómĩxĩpaxĩ nimónĩri omĩ sĩŋwĩ mí wómĩxáná re enĩnigĩnĩ. O awaú sĩŋwĩ anĩgfĩe dánĩ anfĩnĩŋnĩnigĩnĩ. ³² O anfĩnĩfagĩ nĩwĩnĩri re rĩnĩgfĩsĩxĩnĩ, “O tĩnĩ ófyo nĩbĩranéná o xwĩyfá Gorixoyá rfwamĩŋfĩ eánĩŋfĩpĩ pĩránĩŋfĩ repĩyĩ nĩyeaiéra barfńńá yegfĩ xwioxfyo dánĩ rĩxa dĩŋfĩ nĩfá yeafĩrĩnĩ.” nĩrĩnĩri ³³ axĩná Jerusaremĩ nánĩ nĩwiáfĩnĩmeámĩ nuri wiepĩsarĩŋfĩ wé wúkaú sĩkwfĩ wo egfáwamĩ tĩnĩ ámá awa tĩnĩ nawĩnĩ ŋweagfáyo tĩnĩ nĩwĩmearĩ ³⁴ ayfĩ “Ámĩnáo rĩxa wiáfĩnĩmeáfnĩnigĩnĩ. Saimonomĩ sĩŋánĩ wimónfĩnigĩnĩ.” rĩnarĩŋagfá arfá nĩwĩri ³⁵ amĩpĩ ófyo nėra úfĩpĩ nánĩ áwanfĩ nurĩri re urĩgfĩsĩxĩnĩ, “O rĩxa bisfkerfá kwĩrarfńńá yawawĩ rĩxa sĩŋwĩ mí wómĩxfĩwĩsĩxĩnĩ.” urĩgfĩsĩxĩnĩ.

Wiepĩsĩŋfyo áwĩnĩ e éf rónapĩŋfĩ nánĩrĩnĩ.

³⁶ Sĩnĩ Jisaso nánĩ áwanfĩ e urarfńńá re enĩnigĩnĩ. Xewanĩŋo ámá nĩyonĩ áwĩnĩmĩ dánĩ sĩŋánĩ rónapĩŋnĩnigĩnĩ. ³⁷ Sĩŋánĩ rónapáná ayfĩ sĩrĩ nĩpĩkĩnĩro wáyfĩ nĩkárĩnĩro “Pĩyĩŋfĩ siwĩ womĩ sĩŋwĩ rfá wĩnĩŋwĩnĩ?” yaiwiarfńńá ³⁸ o re urĩŋnĩnigĩnĩ, “Seyfĩné óf nĩkárĩnĩro ‘Jisatorfani?’ mĩyaiwĩ dĩŋfĩ obĩbaxĩ pĩ nánĩ nĩmóo warĩŋo? ³⁹ ‘Ayfĩ Jisatorfani?’ yaiwĩpĩrĩ sĩkwfĩyo tĩnĩ wéyo tĩnĩ sĩŋwĩ nanĩpoyĩ. ‘Gfĩwfĩ tĩnĩ enĩ tĩnĩ enĩ rĩ renĩ?’ yaiwĩpĩrĩ wé seáyĩ e nĩkwĩáfĩpoyĩ. Pĩyĩŋfĩ siwĩ gfĩwfĩ tĩnĩ enĩ tĩnĩ tĩŋfĩranĩ?” nurĩri ⁴⁰ xegfĩ wé tĩnĩ sĩkwfĩ tĩnĩ sĩwá wĩagfĩ ⁴¹ ayfĩ yafy seáyĩmĩ dánĩ winanĩro nero aí sĩnĩ “Aga Jisatorfani?” mĩyaiwĩ ududfĩ nĩwĩga warfńńá o ayfĩ “Pĩyĩŋfĩ siwĩmanĩ. O aiwá narĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnĩri re urĩŋnĩnigĩnĩ, “Nionĩ nĩmĩ nánĩ aiwá bĩ menĩranĩ?” urfagfĩ ⁴² ayfĩ peyfĩ pĩrĩ bĩ umeafáná ⁴³ o nuráfĩrĩ wĩgfĩ sĩŋwĩ anĩgfĩe dánĩ nĩŋnĩnigĩnĩ.

⁴⁴ O re urĩŋnĩnigĩnĩ, “Xámĩ nionĩ sĩnĩ seyfĩné tĩnĩ nemerfńńá xwĩyfá rĩpĩ searĩŋanigĩnĩ, ‘Rfwamĩŋfĩ amĩpĩ nionĩ nánĩ Moseso ŋwfĩ ikaxĩ nĩrĩrĩ eanfĩpĩ tĩnĩ wfá rókĩamoagfáwa nĩrĩro eagfápi tĩnĩ Bĩkwfĩ Samĩyo nĩrĩnĩrĩ eánĩŋfĩpĩ tĩnĩ wĩ surfĩmá mé aga xixeni nimónĩnĩfárĩnĩ.’ searĩŋanigĩnĩ.” nurĩri ⁴⁵ awa rfwamĩŋfĩ xfo nánĩ Bĩkwfĩ Gorixoyáyo eánĩŋfĩpĩ nĩjfá oimónfĩpoyĩnĩrĩ wĩgfĩ dĩŋfĩ jfayo nanfĩ nĩwimĩxĩrĩ ⁴⁶ re urĩŋnĩnigĩnĩ, “Enĩnĩ dánĩ Bĩkwfĩyo rfwamĩŋfĩ re nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, ‘Ámá yeáyfĩ seayimĩxemeanfá nánĩ arfowayá xwfá piaxfyo dánĩ iwiaronfo rĩnĩŋfĩ nĩmearĩ nĩperi aiwĩ sfá wĩyaú wĩyĩ óráná amĩ xwáfĩpáyo dánĩ wiáfĩnĩmeanfárĩnĩ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. ⁴⁷ Rĩpĩ enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, ‘Ámá omĩ dĩŋfĩ nĩwĩkwfĩrorĩŋfĩpimĩ dánĩ xegfĩ imónĩŋfĩyfĩ xwĩyfá rĩpĩ wáfĩ wurĩmeipfĩfárĩnĩ, “Segfĩ fwfĩ yarĩgfáyfĩ rfwfĩmĩnĩ nĩmamoro sanĩŋfĩ imónánáyfĩ, Gorixó

yokwarimí seaiinijoi.” Jerusaremi dani anj nimini wáf e wurimeipírfáriní.’ nírini eánini. ⁴⁸ Seyíné amipí nioni nání winfá rípi nání áwanj uriméfrixiní. ⁴⁹ Arfá époi. Gí ápo eniná segí seáwowayá símimanj e dani ‘Nioni segí seárfawéyo gí kwíyípi wimfáriní.’ uríjipi seyíné seáimeanfá nání nioni ríxa seaiapowárimíiní. Seyíné Goríxoyá kwíyí émi dani siní enj miseaeámixípa nerfána anj rípimi píní níwiarími ami ami mupani. E nerí aí ríxa enj seaeámixáná nioni nání ami ami wáf uriméfrixiní.” uríjiginí.

Anjnamí nání peyíj nánirini.

⁵⁰ O Jerusaremi dani ayo níwirimeámi nurí anj xegí yoí Betaniyí ríinijípimi níremómáná xegí wé seáyí e nimixirí ayí Goríxoyá dínj tíní píraníj onweápoiiní amipí yaríj níwirí ⁵¹ siní níwiarfána Goríxo omí níménapi mí ríxa anjnamí nání peyíjiginí. ⁵² Ríxa anjnamí nání peyíagi ayí e síjwí níwiními ámi Jerusaremi nání nuro seáyími seáyími nimóga nuróná ⁵³ íníná anj rídiyowá yarígfiwámi nípáwiayiro Goríxomi seáyí e umeagfáriní.

Xwiyá yáy neainaríñ Jono eañpírini.

Ríwamíñ rípi “Xwiyá yáy neainapax Jono eañpiyí” ríníñpírini. O Jisaso wiepísagowa worini. Xewaníño nání níriri nearíná yumí “Wiepísaríñ Jisaso díní sixí uyíoyí” níriri eañorini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiápínimeámi ańnamí nání nípeyimáná eńáná ámi xwiogwí aga obaxí nípwémáná eńáná ríwamíñ rípi eañrini. Ámá “Goríxo aríre imóníñorfaní?” yaiwiaríná Jisaso rírí erí eńpimi dání níjía imóníñrínirí níriri eañrini. “Óf Goríxo tífáminíníñ iníñyí Jisatorfaní?” níyaiwiro díní níwíkwíroríñpimi dání díní níyimíñ imóníñpí tígáyí ení imóníñrínirí níriri eañrini.

Xwiyáoyí ríníño ámá imóníñpí nánirini.

¹ Iwamíó xwía rírí síní meńáná Xwiyáoyí ríníño íná ñweañrini. O Goríxo tñní nawíní níñwearí o tñní xixení imóníñrini. ² Aga iwamíó dání Goríxo tñní ñweagílorini. ³ O Goríxo neríñpimi dání amípí imóníñ nípíní imóníñrini. Pí pí imóníñpí wí xegípi mimóní xío neríñpimi dání imóníñrini. ⁴ O díní ámá amípí síñí imóníñfá nání tññorini. Díní o tññpí, ayí ámáyo Goríxo imóníñpí nání wía wókinífa nánirini. ⁵ Wía apí sfá yináríñe wía ónaríná sfápi wí sfá uyimíxíñmani.

⁶ Ámá wo —O wayí neameainí Jonoyí ríníñorini. Goríxoyá xwiyá yaní wiowáríñorini. Omí Goríxo urowárenapáná ⁷ o ámá nfní wía apí nání aría níwiro díní íkwíropírí nání áwaní urimínirí nání bíñniginí. ⁸ O ámáyo wía wókiaríñomaní. Sa wía wókiaríño nání áwaní nearimínirí bíñorini.

⁹ Aga nepa wía wókiaríño, ayí rorini. Xwía tíyo nání níbiríná Goríxo imóníñpí nání díní mopírí nání wía wókímíxíñorini. ¹⁰ O xwía tíyo ñweañáná xwíarí tñní amípí tñní xío neríñpimi dání imóníñ aiwí oxí apíxí mí míwómíxígíawixini. ¹¹ O ámá xegí Judayí tññí e nání úagí aiwí mumímíxígíawixini. ¹² E nerí aiwí ámá omí numímíníro díní wíkwírófáyí niaíwí Goríxoyá oimóníñpoyínirí síñwí wíníñrini. ¹³ Ayí niaíwí ámá emearígíá yapí imónígíámani. Apíxí xírarígíá yapí imónígíámani. Ámáya díníyo dání ení imónígíámani. Sa Goríxoyá díníyo dání xegí niaíwíyí imónígíárini.

¹⁴ Xwiyfáoyi riniŋo aga áamá nimóniri xwíá tŋyo nene tŋni ŋweaŋaná nene seáyí e o imóniŋŋŋpí aga xegí bŋ imóniŋagí winiŋwanigini. O, Gorixoyá siŋŋniŋŋf émiaoŋo xfo tŋni xiŋeni seáyí e imóniŋagí winiŋwanigini. Ámaéne wá ayá wí neawianarŋagí winiŋwanigini. Gorixo imóniŋŋŋpí nepa xiŋeni siwá neainarŋagí eni winiŋwanigini. ¹⁵ O nání wayf neameaiŋf Jono áwanŋf niriŋná wáf re riŋŋnigini, “O nioni re riŋáorini, ‘Ríwŋyo bŋnfo nioni sini meŋáná o xámi ŋweaŋagí nání nioni seáyí e nimónini.’ riŋáorini.” riŋŋnigini. ¹⁶ Ayf rŋpí nání “Ámaéne wá ayá wí neawianarŋagí winiŋwane Gorixo imóniŋŋŋpí nepa xiŋeni siwá neainarŋagí winiŋwane eŋwanigini.” rariŋŋni. O wá nŋneawianiriŋná bŋ onimiáŋpí mŋneawianf xwapf ayá wí nŋneawianiri arirá ámi ámi neaiŋŋrini. ¹⁷ Ayf rŋpí naniŋrini. Moseso Gorixoyá diŋf tŋni ŋwí ikaxí niriŋf ríwamŋŋf eaŋf eŋagí aiwí ayf Jisasi Kiraiso neaiwapiŋŋŋpimi dání Gorixo wá neawianarŋŋŋpí nání niŋfá imónirane nepa xfo imóniŋŋŋpí nání niŋfá imónirane eŋwáŋrini. ¹⁸ Wainá aiwí Gorixomi áamá go siŋwí winiŋŋŋrini? E nerí aí Ŋwíá siŋŋniŋŋf émiaoŋo —O íniná xanoyá sáŋyo ŋweaŋorini. Nene “Xano imóniŋŋŋpí apiriŋani?” yaiwianf wíá neaókimiŋŋŋrini.

Wayf neameaiŋf Jono xewanŋo nání riŋŋŋpí naniŋrini.

¹⁹ Judayf wí Jerusaremí dání re niyaiwiro, “Wayf umeaiarŋŋf Jono áamá Gorixoyá diŋf tŋni yeáyf neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá piaxŋyo dání iwiaronfoyi rariŋwáorani? Worŋani?” niyaiwiro apaxípániŋf imónigíá wa tŋni áamá Ripaiyi riniŋŋŋf wa tŋni —Ripaiowa aŋf Gorixo nání ridiyowá yariŋŋwámí mewegfáwami saŋf uráparigfáwarini. Awa tŋni nuro Jonomi “Goxiriŋni?” urípoyniri uowáŋáná ²⁰ awa nuro omí niwímearo yariŋf “Goxiriŋni?” wíáná o yumí bŋ miwí waropáŋf niriŋf “Aga nepa searariŋni.” nuriŋf “Nioni áamá yeáyf seayimixemeanfa nání Gorixoyá diŋf tŋni aríowayá xwíá piaxŋyo dání iwiaronfoyi rariŋŋonmani. Kiraisoyf rariŋŋonmani.” uríagí ²¹ awa yariŋf re wigfawixini, “Joxí ayf o meŋánáyf, goxiriŋni? Joxí wíá rókiamoagf Eraijaoxirani?” uríagí o “Ayf nionmani.” uríagí awa “Joxí wíá rókiamoagf Isirerene xwayf naniŋf ŋweaŋwáoxirani?” uríagí o “Oweoi.” uríagí ²² awa “Joxí ‘Goniriŋni.’ simónariŋni? Áamá none nearowárenapíáyo áwanŋf uraniŋf rariŋwini. Jiwanŋoxí píoi rinariniŋni?” uríagí ²³ o re uriŋŋnigini, “Nioni wíá rókiamoagf Aisaiao riŋŋŋpí tŋni xiŋeni áamá diŋf meŋe dání ríaiwá re rariŋáoniriŋni, ‘Óf Ámináo nání píranŋŋf wimoípoyi.’ rariŋáoniriŋni.” uríagí ²⁴ awa

—Parisiowa urowárťáwaríní. ²⁵ Awa yaríñť re wigťawixíní, “Joxí áamá yeáyť neayimíxemearťa nání arťowayá xwťá piaxťyo dání iwiaronťoyť raríñwáoxí mimónípa erí wťá rókiamoagť Iraijaxoxí mimónípa erí wťá rókiamoagť nene xwayť nanírí ñweañwáoxí mimónípa erí enánáyť, pí nání áamáyo wayť numeaiia waríñíní?” urťagťa ²⁶ Jono re uríñínigíní, “Nioní áamáyo wayť numeairťná iniíğť tńíní umeaiaríñáoníríní. E nerí aí seyńné tńíní áwínímí roñť wo soyńné sñjwť mí mómíxťoríní. ²⁷ Áamá nioníyá rťwťyo bńńo nání raríñíní. Áamá nioní nání ‘Wé róníñoríní.’ niaiwiaríñagťa aí o aga seáyť e nimóníñagí nání oyá síkwť sú gwť wikweaipaxonímantí.” uríñínigíní. ²⁸ Jono iniíğť Jodaní rapáyo jťaríwámíní anť yoť Betaní tńñť e wayť umeaiarťná níwímearo yaríñť apí wigťawixíní.

Jisaso sipísipí rídíyowá náníñíñť imóníñť enagí náníríní.

²⁹ Wayť neameainť Jono, sá weño Jisaso xťo tńñť e nání baríñagí níwínírí re ríñínigíní, “Sipísipí miá rídíyowáníñť áamá nńnenení uyńńí yaríñwápí yokwarímť neaiinťa nání Goríxo neaiapíño iworíní. ³⁰ O re ríñáoríní, ‘Áamá nioníyá rťwťyo bńńo nioní sńńí meńáná o ñweaagť enagí nání nioní seáyť e nimóníñoríní.’ ríñáoríní. ³¹ Xámí nioní ení áamá nńbírí yeáyť neayimíxemeanťwínigínírí xwayť nanírí ñweañwáomí mí mńwómíxípa nerí aiwí o nání gť Isíreríyo wayť numeaiaríñťpimí dání wťá urókiamómínírí bñjáríní.” ríñínigíní. ³² Wayť neameainť Jono Goríxomí xewaxo wímearípi nání mťko nimónírí áwanť re nearíñínigíní, “Nioní kwíyť Goríxoyápť anťnamí dání xawiówť yapí nńweapírí omí xerñweáagť wíníñanigíní.” nńnearírí ³³ re nearíñínigíní, “Xámí nioní ení áamá nńbírí yeáyť neayimíxemeanťwínigínírí xwayť nanírí ñweañwáomí mí mńwómíxípa nerí aiwí iniíğť tńíní wayť numeaiia ounírí nńrowárénapíño re nńríñínigíní, ‘Áamá joxí kwíyť nńweapírí wímearagí wínírťo nání dññť re yaiwíríxíní, ‘Áamáyo wayť numeairťná kwíyť tńíní numeairí síxť umímonťo, ayť orťaní?’ yaiwíríxíní.’ nńríñínigíní. ³⁴ Goríxo nńríñípi tńíní xixení nńwaníñoní omí sñjwť níwínírí nání nímeañpi nání mťkoní ‘O niaíwť Goríxoyáoríní.’ seararíñíní.” nearíñínigíní.

Wiepísaríñť waú waú awamí nńwirímeáa unť náníríní.

³⁵ Wayť neameainť Jono, sá weño wťápi tńíní xegť wiepísaríñť waú tńíní nawíní éf nńrorťná ³⁶ weníñť éyť wíníñínigíní. Jisaso anť waríñagí níwínírí re ríñínigíní, “Sipísipí miá rídíyowá nání Goríxo neaiapíño iworíní.”

ríagi³⁷ wiep̄sar̄iḡowaú Jono e ríagi arfá n̄wiri Jisa-
som̄i núm̄i warf̄ná³⁸ o n̄k̄in̄imón̄iri w̄in̄iḡin̄iḡin̄i. Awaú
núm̄i bar̄iḡagi n̄w̄in̄iri re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Pí yan̄iri núm̄i
n̄ibar̄iḡi?” ur̄fagi awaú re ur̄iḡf̄isix̄in̄i, “Rabai —Neḡ
agap̄né n̄ir̄ir̄f̄ná ‘Nearéwap̄iyar̄iḡox̄ir̄in̄i.’ rar̄iḡwáp̄ir̄in̄i.
Rabai, jox̄i aḡf̄ giwám̄i wear̄iḡir̄in̄i?” ur̄fagi³⁹ o re
ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Awagw̄i n̄b̄iri s̄iḡw̄f̄ w̄in̄f̄piȳi.” ur̄fagi awaú
t̄f̄n̄i nuro aḡf̄ x̄fo wear̄iḡiwá s̄iḡw̄f̄ n̄w̄in̄iri r̄ixa s̄f̄ap̄i t̄f̄n̄i
4:00 p.m. imón̄iḡagi nán̄i s̄f̄á ayi o t̄f̄n̄i e sá weḡf̄awix̄in̄i.
40 Wayf̄ neameain̄f̄ Jono Jisaso nán̄i ríagi arfá n̄wiri núm̄i
úf̄f̄iwaú w̄fo Ad̄iruor̄in̄i. O Saimon̄i Pitaom̄i xex̄ir̄f̄meáor̄in̄i.
41 O xám̄i nur̄i xex̄ir̄f̄meáo Saimono nán̄i p̄f̄á ner̄i re
ur̄émeaḡin̄iḡin̄i, “Yawawi ámá neḡf̄ Xib̄iruȳf̄ p̄f̄né t̄f̄n̄i
Mesaiayōf̄ rar̄iḡwáo —O ámá yeáyf̄ uyim̄ixemeanf̄a nán̄i
ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ rar̄iḡf̄or̄in̄i. Ki-
raisoȳf̄ en̄i r̄in̄iḡor̄in̄i. Om̄i r̄ixa s̄iḡw̄f̄ w̄in̄imeáw̄i.” nur̄im̄i
42 n̄wir̄imeám̄i Jisaso t̄f̄ḡf̄ e nán̄i nuri w̄imeáán̄a Jisaso om̄i
s̄iḡw̄f̄ agw̄f̄ n̄w̄in̄iri re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Jox̄i Jonom̄i xewaxox̄i
Saimonox̄ir̄in̄i. Ríná dán̄i yōf̄ Sipasox̄i —Yōf̄ ap̄i Ḡirik̄iȳf̄
p̄f̄né n̄ir̄ir̄f̄ná Pitaoȳf̄ rar̄iḡf̄ápir̄in̄i. (Yōf̄ m̄f̄k̄f̄p̄i s̄iḡáāi r̄in̄in̄i.)
Yōf̄ Sipasox̄i r̄ir̄ip̄ráoi.” ur̄iḡin̄iḡin̄i.

Piripo t̄f̄n̄i Nataniero t̄f̄n̄i nán̄ir̄in̄i.

43-44 Jisaso, sá weḡo w̄f̄ap̄i t̄f̄n̄i Gariri p̄iropen̄is̄f̄yo nán̄i
um̄in̄iri ner̄f̄ná ámá wom̄i —O Piripoȳf̄ r̄in̄iḡor̄in̄i. Aḡf̄ yōf̄
Bet̄saida dán̄or̄in̄i. Aḡf̄ ap̄i ayf̄ Ad̄iruo t̄f̄n̄i Pitao t̄f̄n̄i en̄i
aḡf̄ ap̄im̄i dán̄owaur̄in̄i. Jisaso Piripoȳf̄ r̄in̄iḡom̄i n̄w̄imear̄i
“Jox̄i n̄ix̄f̄dei.” ur̄fagi⁴⁵ Piripo nur̄i xeḡf̄ ámá wom̄i —O xeḡf̄
yōf̄ Natanieroȳf̄ r̄in̄iḡor̄in̄i. Om̄i n̄w̄imear̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i,
“Ámá Moseso en̄iná n̄ir̄iri r̄fwam̄iḡf̄ ear̄i w̄f̄á rókiamoaḡf̄áwa
n̄ir̄iro r̄fwam̄iḡf̄ earo eḡfo r̄ixa s̄iḡw̄f̄ w̄in̄imeáw̄in̄i.
O Nasaret̄i dán̄f̄ Josepom̄i xewaxo Jisator̄in̄i.” ur̄fagi⁴⁶
Nataniero ámá Gor̄ixo Is̄irer̄f̄yo yeáyf̄ uyim̄ixemeanf̄a
nán̄i urowár̄enap̄in̄fo nán̄i re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Jox̄i re
r̄iyaiwiar̄iḡin̄i, ‘Nasaret̄i dán̄i nene ayá s̄f̄w̄f̄ nearopax̄f̄
imón̄iḡf̄ b̄i imón̄ipax̄f̄r̄in̄i.’ r̄iyaiwiar̄iḡin̄i?” ur̄fagi Piripo
re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Jox̄i n̄b̄iri s̄iḡw̄f̄ w̄inēi.” nur̄im̄i nuri Jisaso
t̄f̄ḡf̄ e bar̄f̄ná⁴⁷ o Nataniero bar̄iḡagi n̄w̄in̄iri o nán̄i re
r̄iḡin̄iḡin̄i, “Is̄irer̄f̄yo wo ámáyo yap̄f̄ b̄i m̄w̄iwap̄iyar̄iḡo
iwor̄in̄i.” ríagi⁴⁸ Nataniero udud̄f̄ n̄win̄iri re ur̄iḡin̄iḡin̄i,
“Ar̄ige ner̄i jox̄i nion̄i nán̄i n̄ijf̄á imón̄iḡin̄i?” ur̄fagi Jisaso
re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Piripo s̄in̄i r̄f̄aiwá m̄ir̄ir̄ipa éf̄m̄i jox̄i ik̄f̄á
pik̄f̄nam̄i ik̄wap̄iḡf̄yo ḡweaḡáná s̄iḡw̄f̄ ran̄fan̄iḡin̄i.” ur̄fagi⁴⁹
Nataniero re ur̄iḡin̄iḡin̄i, “Nearéwap̄iyar̄iḡox̄in̄i, jox̄i
niaiw̄f̄ Gor̄ixoyáox̄ir̄in̄i. Is̄irerene neḡf̄ m̄ix̄f̄ ináyox̄ir̄in̄i.”

uríagi ⁵⁰ Jisaso re urí+nigíni, “Nioni ‘Joxi íkíta pikínamí ikwapiñíyo ñweañána síñwí ranífanigíni.’ rírfagi nání joxi ‘Goríxomi xewaxorífaní?’ níniawirí díní ríníkwíroaríñíni? Nioni apimí seáyí e imóníñí bí yaríñagi síñwí naníríáríni.” nurírí ⁵¹ omí re urí+nigíni, “Aga nepa seararíñíni. Anínamí dání óf inána Goríxoyá aníñají áamá imóníñáoní tñí e nání yirí weapírí yaríñagíta síñwí wínípríáríni.” urí+nigíni.

2

Aga iniígí iniígí wainí oimónírí imíxíñí náníríni.

¹ Síta wíyau pweáná Gariri píropenísíyo aní bí xegí yoí Kenai ríníñípimí áamá wo apíxí meaaríñagi nání aiwá apí nimíxíro yarína Jisasomí xínái aní ayo ñweañána ² omí tñí xegí wiepísaríñowamí tñí urepearíta enagi nání awa ení níbíro ñweañána re eníñigíni. ³ Áamá aiwá apí nání awí eáníáyí iniígí wainí níni nowáraná Jisasomí xínái re urí+nigíni, “Íwe, wainí níni ríxa nowáráoí. Bí síní míweníni.” uríagi ⁴ Jisaso re urí+nigíni, “Ineyí, jíxi nioni pí oenírí níraríñíni? Nioniyá ení eáníñí síñáni imóníniyí rínámaní.” uríagi ⁵ xínái áamá aiwá níxero yaní wiarígíáwamí re urí+nigíni, “O pí pí searííyí xíxeni xídípoyí.” uríagi ⁶ Jisaso síñá tñí xwáríta síxí imíxíñíñí wé wíúmí dání wo —Apí wání wání iwajíta nerína 100 ritá iwajíta epaxípríni. Judayí wigí yarígíapí tñí xíxeni nerína Goríxoyá síñwíyo dání amípí wé rónígíta imónaníro igwíta wímoarígíápa yanírí yarígíapíríni. Jisaso síxí wé wíúmí dání wo apí weñagi níwinírí ⁷ áamá aiwá yaní wiarígíáwamí re urí+nigíni, “Iniígí níwiro iwajíta nerína magwí époyí.” uríagi awa aga iniígí iwajíta neróná magwí imímí yáraná ⁸ o awamí re urí+nigíni, “Xwáríta síxí tíyo dání níwiro nímeámí nuro seáyí wiarígíoyíné seáyí e seaimóníñomí míní wípoyí.” uríagi awa nímeámí nuro mání wíáná ⁹ seáyí wiarígíáwamí bosí umiearíño aga iniígí ríxa wainí imóníñí gígí nerí —O awa iwííe nání majíta nerí aiwí aiwá yaní wiarígíáwa níjíríni. O gígí nerí apíxí meaaríñomí “Eíni.” nurírí ¹⁰ re urí+nigíni, “Áamá níni iniígí wainí yaní níwia nuróná re yarígíáríni. Xámí awiaxípi yaní níwia núísáná áamá wainí apí ríxa nínimáná enána naní onímíapí imóníñípi yaní níwia warígíáríni. E yarígíá enagi aiwí joxí e méini. Joxí xámí wainí naní imóníñípi yaní níneaiapírí aiwí wainí aga awiaxípi yómíñí nímerí agwíní neaiaparíñíni.” urí+nigíni. ¹¹ Jisaso Gariri píropenísíyo aní Kenayo níñwearína emímí apí

iwamó nîwîwapîyirîñpimi dâni enî eânîñî xfo imónîñpî sîwá winarîná xegî wiepîsarîñowa sîñwî nîwîñiro dîñî wîkwîrogîawixîni.

¹² E nemo anî xegî yoî Kapaneami rîñîñpimi nânî nîwerî xegî xînáî tîñî xexîrîmeáowa tîñî xegî wiepîsarîñowa tîñî enî nawîñî nîwero e sîá árîñî wî wegîawixîni.

Jisaso anî rîdiyowá yarîgîwámi nîpáwiri enîpî nânîrîni.

¹³ Jisaso sîá Anîñajo Neamúroagoî rîñîñyi anwî e imónîñáná Jerusaremi nânî nîyoari ¹⁴ anî rîdiyowá yarîgîwámi ákîñáyo nîpáwiri wenîñî éyî wîñîñîñîñî. Nîgwî nânî wa burîmákaú bî ero sipîsipî bî ero xawíowî bî ero yarîñagîa nîwîñîrî nîgwî senisî wiarîgîáwa enî éfî nîñwearo yarîñagîa nîwîñîrî re enîñîñî. ¹⁵ Sámî nîmearî sîkwîá nîyîrearîná sipîsipî tîñî burîmákaú tîñî mîxî xîdowáñîrî xîáwowami enî mîxî xîdowáñîrî nîgwî senisî yarîgîáwayá nîgwîpî nîmearî emî noyaxîmori wigî íkwianwî enî mîwiárorî nemáná ¹⁶ xawíowî bî yarîgîáwami mîxî re urîñîñîñî, “Nîmeámi úpoyî. Anî gî ápoyá riwá makerîa anîwánîñî pí nânî imîxarîñojî?” urîagî ¹⁷ xegî wiepîsarîñowa Bîkwîyo rîwamiñî re nîrîñîrî eânîñpî nânî dîñî winîñîñîñî, “Ápoxîñyá anîwámi píranîñî éfrîxîñîrî sîmî nîxeadîpénîrîñpimi dâni mîyîóyo urîkwînarîñîñî.’ nîmónarîñî.” nîrîñîrî eânîñpî nânî dîñî winîñîñîñî. ¹⁸ Judayî ámináowa Jisaso épî sîñwî nîwîñiro mîxî re urîgîawixîni, “Nene ‘E epaxorîñî?’ siaiwianî nânî emîmî bî rîxa rîneáiwapîyarîñîñî?” urîagîa ¹⁹ Jisaso re urîñîñîñî, “Soyîné anî riwá pîneápoyî. E nerîñáyî, nionî ámi sîá wîyaú wîyimi mîrîmîárîñî.” urîagî ²⁰ Judayî ámináowa re urîgîawixîni, “None anî riwá mîrarîná xwiogwî 46 neamúronîwáñîñî. Joxî ananî sîá wîyaú wîyimi mîrîpaxoxîranîñî?” urîagîa aiwî ²¹ o e nurîrîná ewayî ikaxî xewanîño nânî nîrîrî e urîñîñîñî. ²² Ayîñánî rîwéná Jisaso Gorîxoyá dîñîyo dâni pîyî weñe dâni nîwiápîñîmeámáná enáná wiepîsarîñowa ewayî ikaxî xfo anîwá nânî urîñîñpî nânî dîñî nîwîñîrî “Bîkwîyo xfo nânî nîrîñîrî eânîñpî tîñî xwîyîá xfo rîñîñpî tîñî neparîñî.” nîyaiwiwo dîñî wîkwîrogîawixîni.

Jisaso áma nîñî xwioxîyo dâni yaiwiarîgîápi nânî nijîá imónîñîñî nânîrîni.

²³ Sîá Anîñajo Neamúroagoî rîñîñyi nânî aiwá imîxarîgîñá Jisaso sîñî Jerusaremi nîñwearîná emîmî yarîñagî áma obaxî e ñweagîáyî sîñwî nîwîñiro omî dîñî nîwîkwîroro apaxî mé “Orîñîñî?” yaiwiarîñagîa aiwî ²⁴ xewanîño nepaxîño nîmónîrî sîñánî “Onîrîñî.” nîrîrî

áwanj m̄rowiáronj̄niḡini. O áamá n̄ni yariḡápi n̄ni nijá imóniño enagi n̄ni áwanj m̄rowiáronj̄niḡini. ²⁵ Áamá wiḡ yaiwiariḡápi xwiox̄yo adad̄ n̄wir̄ nijá imóniño enagi n̄ni wí áamá n̄bro api n̄ni áwanj ur̄paxomani.

3

Jisaso t̄ni Nikodimaso t̄ni xwiýá r̄niḡí n̄nir̄ni.

¹ Áamá wo —O xeḡ yoí Nikodimasoȳ r̄niñor̄ni. Gw̄ m̄oniḡá yoí Parisiȳ r̄niñȳf̄ wor̄ni. Axo Judaȳ mebá wor̄ni. ² O s̄fá w̄yim̄ ár̄w̄yim̄ nuri Jisasom̄ n̄w̄imeari re ur̄niñiḡini, “Rabai, ‘Jox̄ nearéwap̄yar̄j̄ Gorixo r̄rowár̄nap̄iñox̄ imóniñi.’ neaimónar̄ni. Gorixo d̄ñj̄ muk̄kayon̄áná áamá wo em̄m̄f̄ jox̄ yar̄iñp̄i epax̄ mimóniñaḡi n̄ni rar̄iñi.” ur̄fagi ³ Jisaso re ur̄niñiḡini, “Aga nepa r̄rar̄iñi. Áamá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ seáȳm̄ d̄ni mewepa ner̄náȳf̄, Gorixoyá xwiox̄yo wí ñweap̄r̄fá men̄ni.” ur̄fagi ⁴ Nikodimaso re ur̄niñiḡini, “Áamá go go r̄xa xwé niwiarómáná ar̄ge ner̄i ámi eweaniño? ‘Ámi x̄náȳ agw̄yo páwíaná om̄i ámi s̄ñj̄ x̄nái x̄r̄ipax̄r̄ni.’ n̄r̄r̄i r̄nir̄rar̄iñi?” ur̄fagi ⁵ Jisaso re ur̄niñiḡini, “Aga nepa r̄rar̄iñi. Áamá iniñḡyo d̄ni ewear̄i Gorixoyá kw̄ȳf̄yo d̄ni ewear̄i mepa ner̄náȳf̄, wí Gorixoyá xwiox̄yo n̄p̄awir̄i ñweapax̄i men̄ni. ⁶ Xan̄yaúm̄ d̄ni x̄rar̄iḡápi, aȳ warápin̄r̄ni. Kw̄ȳf̄yo d̄ni imónar̄iñp̄i, aȳ d̄ñj̄ s̄ñj̄ imóniñp̄r̄ni. ⁷ Nioni re r̄r̄fápi n̄ni, ‘Jox̄ “Gorixoyá xwiox̄yo ñweáim̄ḡini.” n̄simónr̄fná wí seáȳm̄ d̄ni ewear̄f̄pi n̄múropax̄mani.’ r̄r̄fápi n̄ni udud̄f̄ m̄isin̄pani. ⁸ Im̄ñj̄ yar̄iñp̄i n̄ni d̄ñj̄ moi. Im̄ñj̄ xeḡ wimónar̄iñmani yar̄fná jox̄ iw̄f̄ rar̄iñaḡi ar̄fá n̄wir̄i aiw̄i ḡim̄i d̄ni b̄f̄p̄ran̄i, ḡim̄i n̄ni úp̄ran̄i, jox̄ nijá imónar̄iñmani. Nijá mimónipa ner̄i aiw̄i ‘Im̄ñj̄ men̄ni.’ r̄ipax̄mani. Kw̄ȳf̄ eni ax̄f̄pi imónni. Áamá s̄ñj̄ ewear̄fná s̄ñw̄f̄ w̄n̄ipax̄ mimóniñaḡi aiw̄i ‘S̄ñj̄ meweáyf̄r̄ni.’ r̄ipax̄i men̄ni.” ur̄fagi ⁹ Nikodimaso re ur̄niñiḡini, “Jox̄ n̄rar̄iñp̄i ar̄ge ner̄i imónipax̄r̄ni?” ur̄fagi ¹⁰ Jisaso re ur̄niñiḡini, “Jox̄ áminá neḡf̄ Is̄r̄erene nearéwap̄yar̄j̄ wox̄i enagi aí nioni r̄rar̄iñápi n̄ni majá rimóniñi? ¹¹ Aga nepa r̄rar̄iñi. None nijá imóniñw̄ȳf̄ n̄ni r̄rane s̄ñw̄f̄ w̄n̄iñw̄ȳf̄ n̄ni áwanj̄ r̄rane yar̄iñaḡw̄i aiw̄i p̄né none rar̄iñw̄ȳf̄ soȳfné ar̄ikw̄f̄kw̄f̄ yar̄iñoi. ¹² Am̄ip̄i xw̄fá r̄r̄im̄i imóniñȳf̄ n̄ni áwanj̄ sear̄áná soȳfné ‘Nepar̄ni.’ n̄ȳaiwiro d̄ñj̄ m̄kw̄f̄ropa yar̄iñaḡfá n̄ni am̄ip̄i an̄fnam̄i imóniñp̄i áwanj̄ n̄sear̄r̄fnáȳf̄, ar̄ge nero ‘Nepar̄ni.’ n̄ȳaiwiro

dijí ikwíropíráoi? ¹³ Ámá imóniŋo —O aŋínamí dání weapiŋoríni. O ámá niyoní aiwi oní aŋínamí nání yinoríni. ¹⁴ Enjíná negí aríowa ámá dijí meañe nemeróná ámá weaxfá sidijí ófyí sijí upírfa nání Moseso ainixí tñni weaxfánijí nimixiri íkfáyo niŋwirárimáná seáyí e mfeyoáfpí sijnwí niwiniríŋipimí dání sijí ugíawixini. Ainixí weaxfánijí imixinijípi niŋwiráiro mfeyoagfápa ámá imóniŋomi axípi numfeyoapírfáriní. ¹⁵ Ámá omí dijí wikwírófá gíyí gíyí dijí niyimijí tfgfáyí imónipírfa nání omí numfeyoapírfáriní. ¹⁶ Ayí rípi nánirini. Gorixo ámá niyoní dijí síxí xwapí ayá wí nuyiri nání xegí niaíwí sijínijí émiaonŋo nene nání wírenapiŋiniginí. Ámá xewaxomí dijí wikwírófá gíyí gíyí maníniŋpa nero dijí niyimijí imónijípi tfgfáyí imónipírfa nání wírenapiŋiniginí. ¹⁷ Ayí rípi éwiniginirí Gorixo xegí xewaxomí xwáfá rírímí nání uowárenapiŋiniginí. O ámáyo xwíyáfá umeáríwiniginirí muowárenapiŋiniginí. Yeáyí uyimixemeanfwiniginirí uowárenapiŋiniginí. ¹⁸ Xewaxomí dijí wikwírófá gíyí gíyí Gorixo xwíyáfá umeárípaŋxí mimóniŋoi. E nerí aiwi xewaxomí dijí miwikwírófá gíyí gíyí Gorixoyá sijínijí émiaonŋomi dijí miwikwíroarigfá enagi nání ríxa xwíyáfá umeárípaŋxí imóniŋoi. ¹⁹ Sa mfkí tŋyo dání Gorixo ‘Xwíyáfá tñoxini.’ urirí ‘Xwíyáfá mayoxini.’ urirí enfáriní. O xwífarímí ŋweagfáyí e érixinirí wimónariŋipí wfanijí wókiagi aiwi ámá wigí yarigfápi sípini imónijí enagi nání wfá ókiŋipí nání miwimóniŋpa nerí sfá yinijípi nání wimónariŋirini. ²⁰ Ayí rípi nání ámá sípini yarigfáyí nñni wfá ókiŋipí nání aga miwimóní sfá yinijípi nání wimónariŋirini. Wigí yarigfápi wfá ókimixinaniginirí wfá ókiŋe nání barigfámani. ²¹ E nerí aiwi ámá yadimijí yarigfá gíyí gíyí Gorixo wimónariŋipí oemirí arfá niwirí yaríŋipí sijnáni oimónirí wfá ókiŋe nání ananí barigfáriní.” uríŋiniginí.

Wayí umeaiŋí Jono Jisaso nání ríŋipí nánirini.

²² E nemáná Jisaso tñni wiepísaríŋowa tñni Judia píropeniŋŋyo nání nuro wí e awa tñni nawíni niŋwearóná ámáyo wayí numeaiia warfáná ²³ wayí neameaiŋí Jono aŋí yoí Inoniyí rinijípimí —Aŋí api Serimí dání aŋwi erini. Jono aŋí apimí niŋwearfáná e iniŋgí obaxí wearíŋe enagi nání o ení ámá bímíarigfáyo wayí numeaiia warfáná ²⁴ —Íná Jono siní gwí aŋíyo miŋwiráriníŋínáriní. ²⁵ Íná Jono xfo xegí wiepísaríŋowa re egíawixini. Niwiápñimearo wigí Judayí wo tñni xwíyáfá níríníroná Gorixoyá sijnwíyo dání naní imónaníro nání iniŋgíyo igfá eánarigfápi nání

xwiyfá ximiximf niniro ²⁶ e nemowa wayf neameainf Jono tnf e nánf nuro re urigfawixini, “Nearéwapiyarinoxini, ámá joxi tnf iniigf Jodani rapáyo jfaríwámini nweagfio —O joxi áwanf nearinoxini. O re yarini. Ámáyo wayf numeaiia warini. E yaríná oxí apixí niaíwí nfní o tnf e nánf warinoxí.” urfagfa ²⁷ wayf neameainf Jono re urinoxini, “Ámá wigf dnfyo dánf seáyí e imónarigfámani. Anfnamí nweano ‘Ámá o e nerí seáyí e oimónini.’ miyaiwipa nerínáyí, wí e nerí seáyí e imónipaxfmani. ²⁸ Xámí nioní áwanf re seararinoxí arfá nigfáriní, ‘Nioní Kiraisoní, ámá yeáyí seayimixemeanfa nánf arfowayá xwíá piaxfyo dánf iwiaronfoyi rarigfonímani. Omí xámí umeáwiniginí nrowárenapinoxini.’ seararinoxí ríxa arfá nigfáriní.” nurí ²⁹ ewayf xwiyfá bí rípi urinoxini, “Apixí nwiráfoyf ayf apixí oyáriní. Apf wáf wiinoxímani. E nerí aiwí o damí dánf éf nrorí apixí meáo yayf yarinoxí arfá nwirfná xfo ení yayf seáyími dánf yarinoxí. Ayínání dní nífá nininrí bí onímiápi mininaríni. ³⁰ Nioní ríxa yfwf nimóga warfná xewaníno niwiarorí aga nepa néra nuninoxí.” nurí ³¹ ámí re urinoxini, “Ámá eramí dání ámá niyoní seáyí e wimóninoxini. Ámá xwíá rírimí dání aga ámá imóniní amípi xwíá tnyo dání nání ríri yarinoxini. E nerí aiwí anfnamí dání aga niyoní seáyí e wimónini. ³² Xewaníno anfnamí dání sinwí winrí arfá wirí enfyf nání ámáyo áwanf nura warinoxí aiwí wí o áwanf rarínpí mumímarinoxí. ³³ E seararinoxí aiwí ámá áwanf o rarínpí arfá nwirí ‘Neparini.’ yaiwífá gíyí gíyí réní rarinoxí, ‘Neparini. Goríxo xfo rarínpí tnf xixeni yarinoxini.’ rarinoxí. ³⁴ Ayf rípi nániní. Ámá Goríxo uowárenapinoxí xewanínoyá kwíyí ayíkwí miwiní enagí nání xfoyá xwiyfá nira warinoxini. ³⁵ Xano xewaxomí dní síxí nuyirí amípi nfní fání wíepxfniasiní. ³⁶ Ámá xewaxomí dní wíkwíroarigfá gíyí gíyí dní niyimíni imóninípi tngfáriní. E nerí aiwí xewaxomí aríkwíkwí wiarigfáyo dní niyimíni imóninípi wímeanfá meníni. Wikí Goríxo ámá ayo wónarínpí aníni wíkwímonfáriní.” urinoxini.

4

Jisaso tnf Samariayf apixí wí tnf xwiyfá ríngí nániní.

¹⁻³ Parisiowa arfá re wigfawixini, “Jisaso wíepísarínyf imixirí wayf umeairí yaríná oyáyí wayf umeaiaríni Jonoyá wíepísarínyfyo ríxa wíarf múroarinoxí.” arfá e wíagfa aiwí Jisaso xewaníno ámáyo wayf umeaiarinoxí marfáí,

sa xegí wiep̄sar̄iḡowa wayí umeaiar̄iḡaḡta nán̄i Parisiowa ar̄fá e wiḡfawix̄ini. Áminá Jisaso Parisiowa ar̄fá e wífá en̄aḡi nán̄i n̄ijfá nimón̄iri ámi Gariri p̄t̄ropenis̄fyo nán̄i um̄in̄iri nán̄i Judia p̄t̄ropenis̄fyo p̄fni n̄iwiár̄imi nuri ⁴ “Aga Samariayí an̄í t̄ḡiman̄i oum̄ini.” n̄iyaiwimo iman̄i nur̄fná ⁵ Samariayí an̄í bi xegí yoí Saika r̄in̄iḡipi —An̄í api xw̄fá en̄iná Jekopo xewaxo Josepomi win̄ipi t̄ḡi e an̄wi er̄ini. ⁶ M̄in̄iḡwí Jekopo iniḡí iw̄in̄fa nán̄i r̄ip̄iḡwá er̄ini. An̄í api t̄fe n̄irémómáná sogwí áwini e ḡwean̄áná an̄í éf̄ nán̄i en̄í sam̄iḡ uwéaḡi iniḡí nán̄i m̄in̄iḡwí r̄ip̄in̄iḡwá t̄ḡi e sá n̄iḡweari ⁷⁻⁸ wiep̄sar̄iḡowa aiwá b̄f̄ yan̄iro nán̄i an̄í apim̄i nán̄i r̄ixa numáná en̄áná Samariayí ap̄ix̄í wí iniḡí iwim̄in̄iri bar̄iḡaḡi n̄iw̄in̄iri re ur̄iḡin̄iḡini, “Iniḡí iw̄ip̄i bi on̄im̄ini.” ur̄faḡi ⁹ í re ur̄iḡin̄iḡini, “Ar̄ige simón̄faḡi joxi ‘Iniḡí bi niap̄ei.’ n̄irar̄iḡini? Joxi Judayí wox̄ir̄ini. Niini Samariayí ap̄ix̄í w̄ini en̄aḡi nán̄i r̄irar̄iḡini.” —Judayí Samariayí t̄fni wí kum̄ix̄inar̄iḡfá men̄aḡi nán̄i í e ur̄faḡi ¹⁰ Jisaso re ur̄iḡin̄iḡini, “Jíxi Gor̄ixo ámáyo an̄fá wiar̄iḡipi nán̄i n̄ijfá imón̄iri nion̄i ‘Iniḡí bi niap̄ei.’ r̄ir̄f̄on̄i nán̄i n̄ijfá imón̄iri ner̄i s̄iḡw̄ir̄iyí, jíxi yar̄iḡí n̄íaná nion̄i iniḡí d̄iḡí s̄iḡí sieweapax̄í imón̄iḡí bi siap̄m̄in̄iri éar̄ini.” ur̄faḡi ¹¹ í re ur̄iḡin̄iḡini, “Ámináox̄ini, iniḡí ayí ná m̄f̄mi r̄iwon̄i. Iniḡí iwir̄i nán̄i en̄i m̄imax̄ir̄iḡaḡi nán̄i iniḡí iwir̄i mimón̄iḡini. Ayin̄ani joxi iniḡí d̄iḡí s̄iḡí eweapax̄í imón̄iḡipi ge iwir̄f̄ini? ¹² Joxi ‘Negí ar̄fo Jekopom̄i —O m̄in̄iḡwí r̄iwá n̄ir̄ip̄iri iniḡí xewan̄iḡo n̄iri xewaxowa n̄iro xegí sip̄sip̄í bur̄imákau am̄ipi n̄iro en̄or̄ini. Om̄i anani wiár̄f̄ múron̄áon̄ir̄ini.’ r̄iyaiwinar̄iḡini?” ur̄faḡi ¹³ Jisaso re ur̄iḡin̄iḡini, “Ámá iniḡí r̄iwámi n̄fá ḡiyí ḡiyí n̄fni ámi iniḡí nán̄i winayin̄f̄ar̄ini. ¹⁴ E ner̄i aiwí ámá iniḡí nion̄i wíap̄i n̄fá ḡiyí ḡiyí ámi iniḡí nán̄i winayin̄fá men̄ini. Ayí r̄ipi nán̄ir̄ini. Iniḡí nion̄i m̄ini wíap̄i ámá xwiox̄fyo iniḡí sim̄iḡí meaar̄iḡe dán̄i úr̄ur̄im̄f̄ yar̄iḡip̄án̄iḡí nimón̄iri d̄iḡí n̄iȳm̄iḡí imón̄iḡipi ín̄iná ḡweap̄r̄f̄a nán̄i wim̄ix̄in̄f̄ar̄ini.” ur̄faḡi ¹⁵ ap̄ix̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “Ámináox̄ini, niini ámi gw̄in̄f̄ yeáyí m̄inipa oen̄iri iniḡí joxi rar̄iḡipi niap̄ei. Iniḡí iwim̄in̄iri m̄ib̄ipa em̄fa nán̄i en̄i niap̄ei.” ur̄faḡi ¹⁶ o re ur̄iḡin̄iḡini, “Jíxi nur̄i d̄ix̄í oxom̄i n̄iwir̄imeám̄i re nán̄i b̄f̄piyí.” ur̄faḡi ¹⁷ ap̄ix̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “Oxí maȳin̄ir̄ini.” ur̄faḡi Jisaso re ur̄iḡin̄iḡini, “Jíxi ‘Oxí maȳin̄ir̄ini.’ n̄irar̄iḡipi x̄ixen̄i n̄irar̄iḡini. ¹⁸ Ayí r̄ipi nán̄ir̄ini. Jíxi oxí wé bi n̄ip̄ini r̄imeaḡf̄ix̄ir̄ini. Jíxi ámá agwi meán̄iḡo d̄ix̄í oxo men̄aḡi nán̄i x̄ixen̄i nepa n̄irar̄iḡini.” ur̄faḡi ¹⁹ ap̄ix̄i re ur̄iḡin̄iḡini, “Ámináox̄ini, Joxi e n̄irar̄iḡaḡi nán̄i w̄fá rókiamoar̄iḡfá

woxirfaní? nimónarini.” nuriri ²⁰ re uriniginini, “Enina negi arfowa Gorixomi yarini wirowi yayi wirowi yaniro nani dufi ririmi nani bagfari. E neri aiwi Judayine re rarigfari, ‘Wi e marfa, sa Jerusarem dani yayi niwirina ayi apani yarini.’ rarigfari.” uragi ²¹ Jisaso re uriniginini, “Ineyi, piranini arfa ni. Sfa wiyi dufi ririmi dani, Jerusarem dani, apo Gorixomi yayi miwirina nani parimonfari. ²² Seyine yayi wiarigfo arigenini imoninipi nani majfa imoninipi. E neri aiwi yayi wiarinwao arigenini imoninipi nani Judayene nijfari. Ayi riri nani. Gorixo amayo yeayi uyimixemeaniri yarini gwí Judayene imoninipimi dani yarini enagi nani o, yayi wiarinwao nene nijfari. ²³ E niriiri aiwi sfa ama e nero yayi niriiriri wimonarini tni xixeni wiarigfayyi apo Gorixomi xegi kwiyi dani yayi wirowi xixeni xfo imoninipi nani dini nimo yayi wirowi wipiriyi rixa anwi e neri rixa parimonipi. Ayi riri nani. Ama xfo nani e nero yarigfayyi nioni gi yayi niarigfayyi imonirixiniri wimonarini enagi nani ririni. ²⁴ Gorixo kwiyini enorini. Ayinani omi yayi wiarigfayyi xegi bi epaxmani. Sa kwiyi dani yayi wirowi xixeni xfo imoninipi nani nepa dini nimo yayi wirowi epaxirini.” uragi ²⁵ apixi re uriniginini, “Mesaias — Ama Gorixo yeayi neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxyo dani iwaronfoyi rarinwao. O ama nimoniri binipi nani niini nijfari. O nibirina amipi nini awanji nearinfari.” uragi ²⁶ Jisaso re uriniginini, “Oyi, jixi tni xwiyfa rinarigwi ronirini.” uriniginini. ²⁷ E urafna xegi wipisarinowa, anji jipimi nani ufawa ami nibiro wenini efayyi winigfawixini. Apixi wi tni xwiyfa rinarinagfi niwiniro ududni nero aiwi wo niwipinimeari xwiyfa bi re muriniginini, “Joxi pi urapiniri urinini? Pi nani i tni xwiyfa rinarini?” muripa eana ²⁸ apixi xwafasixi e nitimi anji jipimi nani nurí amayo re uriniginini, ²⁹ “Ama niini enina dani nera binipi nini nani awanji ninarinomi nurane sinwi owinaneyi. O Kiraiso, ama yeayi neayimixemeanfa nani arfowaya xwfa piaxyo dani iwaronfoyi rarinwao menirani?” uremeana ³⁰ ayi anjipimi pini niwiarimi Jisasomi sinwi winfe nani ugfawixini.

³¹ Wipisarinowa apixi amayo wirimeaniri unani “Nearwapiyarinixini, aiwa bi nei.” urarinagfa ai ³² o re uriniginini, “Aiwa nini nani soyine majfipi tinanonirini.” uragi ³³ wipisarinowa nepa aiwa nani neariniri re rinigfawixini, “None jamí unani ama wo nibiri aiwa nini nani mni rfa winipi?” rinafna ³⁴ Jisaso re uriniginini,

“Nioni n̄rowárēnapiŋo e éwiniġin̄ri wimónariŋp̄i eri x̄fo ‘Joxi e éirixini.’ n̄riŋp̄i xixeni yáriŋi ner̄ínáyí, ayí gí aiwániŋí imónini. ³⁵ Seyíné ewayí xwiyá riŋi m̄riŋpa yarigfáriní, ‘Emá waú waú sinirini. Rixa múróána aiwá mianfárini.’ m̄riŋpa yarigfáraní? Seyíné e n̄riro aiwá nioni re searariŋini, ‘N̄wiáp̄n̄mearo omiŋfyo m̄ni m̄ni weníŋí emiamópoyi. Aiwá rixa yóŋ ner̄i mipaxí imónini. ³⁶ Agwi aiwá miariŋí go go omiŋí ner̄íná xegí éŋp̄i n̄ni nigwí n̄meari ayí d̄niŋí n̄yimíŋí imónip̄r̄fa n̄ni rixa yarini. Aiwá iwá urariŋo t̄ni miariŋo t̄ni nawini n̄waúni yayí ep̄isi n̄ni e yarini. ³⁷ Xwiyá seyíné re rarigfápi, ‘Wo iwá uriri wo miri yarigfáriní.’ rarigfápi, ayí nioni r̄r̄fápi t̄ni xixeni rinini. ³⁸ Nioni gí seaiepisariŋáoyíné, aiwá soyíné iwá murigfápi mip̄ri n̄ni searowáriŋáriní. Soyíné aiwá wa iwá urigfápi n̄miróná awa aniŋí miní egfápi miariŋoi.’ uriniġini.”

³⁹ Samariayí, aŋí j̄apimi d̄niŋyí ap̄ixí áwaní re ur̄tagi “Ámáo niin̄ en̄iná d̄ni néra biŋáp̄i n̄p̄ini n̄ni áwaní n̄riŋoi.” ur̄f̄ en̄agi n̄ni obaxí o n̄ni d̄niŋí n̄w̄kw̄ro n̄ni ⁴⁰ n̄biro n̄w̄mearóná nene t̄ni on̄weaneyin̄ro yariniŋí wíagfa o sfá w̄yaú e weniniġini. ⁴¹ Ámá obaxí w̄ni w̄ni eni xwiyá o rariŋp̄i arfá n̄w̄ro n̄ni d̄niŋí n̄w̄kw̄ro ⁴² ap̄iximi re nura uḡawixini, “Jixi nearf̄pi arfá n̄wirane n̄ni omi d̄niŋí m̄w̄kw̄roariŋw̄ni. Newaniŋene eni o xwiyá rariŋagi arfá n̄wirane r̄xa n̄j̄fá nimóniri re yaiwiariniŋw̄ni, ‘Ámá niyoní yeáyí uyimixemeám̄f̄aniri biŋor̄f̄aní?’ yaiwiariniŋw̄ni.” urigfawixini.

Gapimaní woyá niaiwomí naŋí imixiŋí n̄nirini.

⁴³ Sfá w̄yaú weŋo aŋí apimi p̄ni n̄wiárimí Gariri p̄ropenis̄fyo n̄ni uniniġini. ⁴⁴ Jisaso xewanin̄o re riŋo en̄agi n̄ni, “Wfá rókiamoariŋí gomí ámá xegí aŋí e d̄niŋyí wé ikwianw̄fyo un̄wirarigfáraní? Oweoi.” riŋo en̄agi n̄ni ámi Gariri p̄ropenis̄fyo n̄ni uniniġini. ⁴⁵ Ayin̄ni Gariri p̄ropenis̄fyo rémóána Gariri ŋweáyí eni aiwá sfá An̄f̄najo Múroagf̄yi n̄ni Jerusarem̄fyo n̄ni n̄yiro n̄ŋwearóná am̄p̄i x̄fo yariniŋp̄i w̄niġfá en̄agi n̄ni wigí aŋfyo rémóána um̄iniġfawixini.

⁴⁶ Jisaso Gariri p̄ropenis̄fyo aŋí Kenai rinin̄e —E xami aga iniġí aí wainí imixiŋí erini. En̄rémori ŋwean̄ána gapimaní wo xegí íwo simixí ner̄i aŋí yoŋ Kapaneam̄fyo ŋwean̄ána ⁴⁷ xano arfá re wiŋiniġini, “Jisaso Judia p̄ropenis̄fyo p̄ni n̄wiárimí n̄biri Gariri p̄ropenis̄f̄ tiyóm̄ni rémónapiŋoi.” rariŋagfa arfá e n̄wirí Jisaso t̄niŋí e n̄ni n̄yapiri xegí niaíwo r̄xa n̄p̄emin̄ri aŋwi ayo en̄agi n̄ni o n̄weapiri gí iwomi

nanj oimixiniri yarinj wiagi ⁴⁸ Jisaso re urinjiginini, “Seyine nioni emim mepa eri amipi ayá ríwamónipaxí mepa eri yarinjagi nínanirínáyí, wí dñj níkwíropíríméoi.” urfagi ⁴⁹ gapimano re urinjiginini, “Ámínáoxini, gí íwo peniginiri joxi anjini wepeti.” urfagi ⁵⁰ Jisaso re urinjiginini, “Dixí anj ui. Dixí íwo sinj uninjoi.” urfagi o xwiytá Jisaso urípi “Neparini.” niyaiwiri dñj níkwírori xegí anj e nani nuri nuri ⁵¹ óf e sá wenjo wíápi tñi sinj ófyo waríná xegí xináiwáninj nimóniro ominj wiarijáwa óf e órórí niniro re urigfawixini, “Dixí íwo ríxa sinj úniginini.” urfagi ⁵² o yarinj re winjiginini, “Gíná nanj imóniginini?” urfagi awa re urigfawixini, “Agíná 1:00 p.m. imónaná wará ríá píri píni wíaríniginini.” urfagi ⁵³ xano re yaiwinjiginini, “Agíná Jisaso ‘Dixí íwo sinj uninjoi.’ níríná simixí píni wíaríáfaní?” niyaiwiri xómi dñj níwíkwírori xegí íwixé eni dñj wíkwírogfawixini. ⁵⁴ Jisaso Judia píropenisíyo píni níwíarími ámi Gariri píropenisíyo nemeríná emim ámi bi api enjiginini.

5

Síkwí ikí enj womi nanj imixinj nánirini.

¹ Jisaso e nemo ninjweanjísána Judayí wigí yarigfápa Goríxo nání dñj moaníro aiwá Jerusaremíyo imixaríná o e nani niyoari níremómáná ² —Jerusaremíyo ákiná íwi wíyi Sipísipyi ríninjíyi tñj e ipí wá Xibíruiyí píne tñj xegí yoí Betesaidai ríninjíwá e ríwójwáriní. Mídímídáni ríwíyi nání anj wíámfó wé wú miríninjerini. ³ Anj wíámfó wé bi api miríninje ámá simixí yarigfáyí tñj sinjwí supárigfáyí tñj síkwí ikí egfáyí tñj síkwí wé kirinj egfáyí tñj ayí obaxí e ninjwearo [inígí yaromí éfpí sinjwí owínaneyiniri njwearigferini. ⁴ Wainí wainá anjnají Goríxoyá wo níweri ipíwámi yaromí méáná ámá simixí tígíyí go go xámi páwíáná xegí wará nanj imónarinj enjagi nání njwearigferini.] ⁵ Jisaso e níremori ámá e njwearigfáyí wo —O xegí simixípi yaríná xwiogwí 38 múrojiní. ⁶ O e wenjagi sinjwí níwíniri “Simixí eniná dání néra binjorfaní?” niyaiwiri njjá e nimóniri nání re urinjiginini, “Joxí ‘Nanj oimónimini.’ rísimónariní?” urfagi ⁷ simixó re urinjiginini, “Ámá roxini, ipíwá yaromí éáná ámá ipíyo níni meari níwáripíri nání mayonirini. Níwaninjoni níwíápínimeámi nuri páwimíniri yaríná ámá wa xámi páwiarigfáriní.” urfagi ⁸ Jisaso re urinjiginini, “Níwíápínimeari díxí íkwianjwí níxoperi nímeámi ui.” uráná re enjiginini. ⁹ Nanj nimóniri xegí íkwianjwí nímeámi anj unjiginini.

Sfá ayi Sabarfá ayimírini. ¹⁰ Ayínáni Judayf ámináowa nanf imónfomi re urigfawixini, “Sabarfáyimi enagf nánf díxí íkwianwí xe nimeámi ouniri síjwí ranípaxf mimóninjiní. Nwfáriní.” urfagfa aí ¹¹ o re uriniginini, “Ámá nionf nanf nimixfo, o ‘Díxí íkwianwí nimeámi ut.’ nrfagf nimeámi warinini.” urfagf ¹² awa yarinj re wigfawixini, “‘Díxí íkwianwí nimeámi ut.’ go ririno?” yarinj e wíagfa aí ¹³ ámá o xfomi nanf wimixfo nánf njfá mimónipa nerf nánf áwanj urípaxf mimóniniginini. Ayf rípi nánirini. Jisaso ámá e epfroyf egfáyo áwinimi dakwíagf nánirini.

¹⁴ E nemána enána Jisaso ámá o anj ridiyowá yarigfiwámi ronagf níwiniri re uriniginini, “Arfá ní. Símixf joxf yarinjpf ríxa nanf imóniniginini. ‘Xámi sífpimf ámf bí wiárf múroninjpf siniginiri nánf fwí ámf mepa érixini.’ rírarinini.” urána ¹⁵ o nurf Judayf ámináowami Jisaso nánf re uriniginini, “Nanf nimixfo, ayf orini.” urfagf nánf ¹⁶ Jisaso Sabarfáyo omf nanf wimixff enagf nánf awa “Rírixinif wikárfwaniginini.” niyaiwiro iwamfo e wianro egfawixini. ¹⁷ E wianro éagfa aiwi Jisaso re uriniginini, “Amípi gf ápo bí pfini mwiárf aninj minf néra binjpf nionf enf axípi e nerf ámayo arírá wiarinini.” urfagf nánf ¹⁸ Judayf ámináowa ríxa mekaxf número “Omf pikíwaniginini.” rinigfawixini. O “Sabarfáyo njwfárinini.” rininjpf níwiaikiri éyf nánini marfái, xewaninjo Gorixo nánf “Gf áporini.” níríná ayf réninj ríyf, “Nionf Gorixo tfin xixeni imóninini.” éninj ríyf nánf enf e rinigfawixini.

“Ápo amípi íninj niepíxíniasinirini.” urinj nánirini.

¹⁹ Ayínáni Jisaso níwiápnimearí “Xaminoni bí osearimini.” nurf xewaninjo nánf re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Xewaxo xegf dinjyo dánf amípi wí epaxf menini. Xano yarinjpfimi síjwí níwiniri apini yarinirini. Pí pí xano yarinjpf xewaxo enf axípi e yarinirini. ²⁰ Ayf rípi nánf seararinini. Xano xewaxomf dinj síxí nuyiri amípi xfo yarinjpf síwá wiarinirini. Soyfne ududf epírfá nánf emimf xewaxo agwf yarinjpfimi seáyf e imóninj bí éwiniginiri wiepsinfárinini. ²¹ Xano ámá piyfyo ámf sínj nimixiri dinj síxí umíoarinjpa xewaxo enf xfo xegf dinjyo dánf ámá xfo wimónarinjyo ananf dinj síxí umíoarinirini. ²² Rípi enf xano ámá womf xwíyfá umeararinimaní. Xewaxo ámá niyonf xwíyfá mearfwiniginiri winj enagf nánf onf xwíyfá meararinirini. ²³ Ámá nfin xanomf wé íkwianwíyo unjwírararigfápa xewaxomf enf axípi e érixiniri ámá niyonf xwíyfá mearfwiniginiri minf winirini. Ámá

xewaxomi wé ikwianwíyo muɲwírárípa yarígááyí xano, urowárenapíɲomi eni wé ikwianwíyo muɲwírárarígáárini.” nuriri²⁴ re uríɲiniginí, “Aga nepa seararíɲini. Ámá xwíyá nioní raríɲápi arfá niro nioní nrowárenapíɲomi dɲí wíkwírooro éfá gíyí gíyí ríxa dɲí niyimíɲí imóníɲípi tígááyírini. Wí xwíyá meárinipírfa nání mimóníɲoi. Sini óf pearígááyimíni mīwaríɲoi. Dɲí niyimíɲí imóníɲí íniná ɲweapírfaáyimíni waríɲoi.” nuriri²⁵ re uríɲiniginí, “Aga nepa seararíɲini. Sfá ámá piyíníɲí imónígááyí manj Gorixomi xewaxoyá arfá nīwiro xídipíríyi ríxa aɲwi e nerí ríxa parímonoi. Ámá arfá nīwiro xixeni éfáyí dɲí niyimíɲí imóníɲípi íniná ɲweapírfa nání meapírfoi. ²⁶ Ayí rípi nánirini. Xano dɲí niyimíɲí imóníɲípi mfkf tɲo nimónirí ámá xfo wimónaríɲíyo wiaríɲípa xewaxo eni dɲí niyimíɲí imóníɲípi mfkf tɲo oimónirí wiɲírini. ²⁷ Rípi eni xewaxo ámá imóníɲo enagi nání anani ámá niyoni mí ómómíximí winfa nání eni imóníwíniginirí fáníɲí wíepíxíniasíɲírini. ²⁸ Nioní searáfpi nání dɲí ududf mīseainpani. Ayí rípi nání seararíɲini. Sfá ámá xwárípáyo wegfa níníyí xewaxoyá manj ráná arfá nīwiro wiápínimeapírfaáyí aɲwi e nimóga baríɲagi nání seararíɲini. ²⁹ Arfá nīwiro xwárípáyo dání nīwiápínimearóná naɲí yarígááyí dɲí niyimíɲí imóníɲípi íniná píraníɲí ɲweapírfa nání mearo sipí yarígááyí xwíyá meárinīro epírfarini. ³⁰ Nīwaníɲoni gí dɲíyo dání amípi wí epaxf mimóníɲini. Ápomí arfá wiaríɲápi tñni xixeni ámáyo xwíyá umeararíɲárini. Nioní gí nimónaríɲípi mīxídípa nerí nīrowárenapíɲo wimónaríɲípi nīxídírí nání ámáyo xwíyá numearíríná xixeni ayo umeararíɲárini.” uríɲiniginí.

Jisaso nání áwanj rígfá nánirini.

³¹ Ámí re uríɲiniginí, “Soyfne dɲí re niaiwiaríɲagfa aiwi, ‘Xewaníɲo nání áwanj nearáná “Neparini.” wai-wipaxf menini.’ niaiwiaríɲagfa aiwi ³² ámí wo nioní nání áwanj seararíɲírini. Nioní nání nīsearíríná ‘Ayí neparini.’ yaiwipaxírini.” nuriri³³ re uríɲiniginí, “Xámí segf wamí wayf neameainj Jono tɲífmíni urowáraná o nioní nání áwanj nīsearíríná nepaxíɲí imóníɲípi tñni xixeni searíɲiniginí. ³⁴ Soyfne re rīseaimónarini, ‘Xewaníɲo nání áwanj rinaríɲípi aga ámá wí rarígáápimí dání sopíɲí ononirí rarini.’ rīseaimónarini? Oweoi, seyfne Gorixo yeáyf seayimíxemeanfa nání wayf neameainj Jono nioní nání searíɲípi míɲí nīrorí seararíɲini. ³⁵ O uyfwf ápiáwfwf wearíɲípaníɲí nerí ámáyo wfá okímíxarfíná soyfne xegf xwíyá uyfwf wfáníɲí imóníɲáná yayf axínáni

egfawixini. ³⁶ O nioni nani awanj nisearíagi aiwi nioni nani awanjnini searipaxí imónini bí omi seayi e wimónini. Emimí amipí gí ápo e epaxí imóniwini gini nri niapinipi nani rarinini. Nioni emimí niseairina api nioni nani awanj renini seararinini, 'Xegí xano urowárenapinori.' éniní seararinini. ³⁷ Gí ápo, nioni nirowárenapino eni nioni nani rixa awanj searinini. Omi soyíne aría bí wirowárenapinini. ³⁸ Xwiyá xó seariníyí segí xwioxíyo miwenini. Ayinani áma o nirowárenapinoni diní minikwíronoi. ³⁹ Soyíne diní niyimini imóninipi meáwanigini Gori xoyá Bikiwíyo ía roro pariro yarigíarini. Ríwamini ayo niri eáninipi nioni nani awanj rininagi ai ⁴⁰ soyíne diní niyimini imóninipi tígíayí imónipíra nani nioni táfamini mibipaxí seaimónarini." niri ⁴¹ re uriniginini, "Nioni áma weyí nimérixiniri bináoni menagi aiwi ⁴² nioni soyíne nani nijíarini. Soyíne Gori xomi diní sixí uyarigíoyíne maní. ⁴³ Nioni gí diníyo dáni bináonimaní. Gí ápo niri rípearí nirowárenapinoni aiwi soyíne minimímaninini. Áma wo xó xegí diníyo dáni bánáyí, anani numíminipaxoyínerini. ⁴⁴ Soyíne áma weyí oneamépoyiniri ero Gori xo —Oni nwíá imóninori. O weyí oneameniri xó wimónarinipi mixídipa ero yarigíoyíne, soyíne sini e neróna arige nero diní nikwíropíraoi? Oweoi!" niri ⁴⁵ re uriniginini, "Nioni nani re miniaiwipa époyi, 'Xanoyá sinwíyo dáni nene xwiyá neaxekwímoníarini.' miniaiwipa époyi. Áma seyíne seaxekwímoní, ayí Mosesorini. Soyíne omi diní niwikwímóa nuro re yaiwiarigíarini, 'O arírá neainíarini.' yaiwiarigíarini. ⁴⁶ Amipí Moseso niri eanipi diní nikwíroro sinwiríyí, nioni nani niri eaní enagi nani nioni eni diní nikwíroaniri egíarini. ⁴⁷ E neri ai xó niri eanipi nani diní mikwíropa yarigíoyíne, soyíne arige nero xwiyá niniyápi eni diní ikwíropíraoi? Oweoi wí e epaxí menini." uriniginini.

6

Jisaso oxí 5,000 awí eánigíayo aiwá mini winí nánirini.

¹ Jisaso e nurárimo nemésána ipí Gariri rininíwami — Ipi awá xegí yoi ámi bí Taibiriasiyi rininíwárinini. Awami jíaríwami dáni nani niri nweanána ² áma obaxí emimí xó simixí yarigíayo wiarinipi sinwí niwíga nuro nani epíroyí nero omi numí uxídarína ³⁻⁴ síá Judayí aiwá Anínajo Neamúroagoi rininíyi nani imixipíri rixa anwí e imóninána Jisaso dífíyo nani niyiri xegí wiepísarinowa tini e éf

ninwearo ⁵⁻⁶ Jisaso sinwaf anifaf wininiginini. Amá aga ayá wí epíroyaf nero xfo tfáminí bimiariñagfa niwiniri xfo enípi nání nijfá nimóniri aiwi re yaiwiniginini, “Gf wiepisariñá Piripo nepa ení neániri dñí rfa níkwíroní? Iwamfo owiwapiyimini.” niyaiwiri re uriniginini, “Amá tífaf aiwá nípiri nání ge bí neri wianfwiní?” urfagi ⁷ Piripo re uriniginini, “None aiwá of ininí 200 tñi bí nerane yaní niwiranénaf, amá re epíroyaf egfáf aga obaxí imóniñagfa nání woní woní bí onimiápi aí meapaxí imóninimeniní.” urfagi ⁸ wiepisariñaf wo —O Saimoni Pitaomi xogwáo Adiruoyi rininorini. O re uriniginini, ⁹ “Íwí woyá bisfkerfá pirawá barí tñi imixinini wé wú tñi peyf orá biaú tñi neñagi aiwi amá obaxí epíroyaf egfá tfo yaní wipaxí rimónini? Oweoi!” urfagi ¹⁰ Jisaso ará xwapí ene nání wiepisariñowami re uriniginini, “Amá nñi éf onweápoiñiri urípoi.” urfagi wiepisariñowa Jisaso urípa éaná oxí nñi éf ñweañaná fá rófáf 5,000 imóniñiginini. ¹¹ Jisaso amá nñi éf ñweáagfa niwiniri bisfkerfá pirawá barí tñi imixinini nímeari Gorixomi yayí niwimáná amá e éf ñweagfáyo yaní nímeri niwia uniginini. Peyf orápiáú eni nímeari axípi nerfná wigí onaneyniro wimónariñipi tñi xixeni niwia uniginini. ¹² Ríxa apáni niníro agwí imí uyíagi niwiniri wiepisariñowami re uriniginini, “Wí xwirfá mikixepa oépoiñiri niníro tfápia awí eamépoi.” urfagi ¹³ awa bisfkerfá pirawá barí tñi imixinini wé wú api amáf niníro tfápia awí neaemero soxí fá xwé wé wúkaú síkwí waúmi aumaúmí nero magwí miárigfawixini. ¹⁴ Amáf emimí Jisaso wíwapiyípi sinwaf niwiníro nání re rinigfawixini, “Neparini. Wfá rókiamoarini xwfá tfo binfo orini.” rinariñagfa ¹⁵ Jisaso xfomi míf ináf imixipiri nání míwimónariñagi aí ayí “Fá nuxerane míf ináyo oimixaneyí.” yaiwiarñagfa dñí adadí niwiri nijfá nimóniri nání ayo e niwárimí xegípi dfwí minífo nání yiniginini.

Jisaso ipí Gaririyo xwirinwaf nosaxa uní nánirini.

¹⁶ Sfápi tñi xegí wiepisariñowa ipí imaní e nání niwero ¹⁷ ewéyo nípixemoániro Kapaneami nání oriwámi dání xemoaniro nání nímeami nuro ríxa sfá yiníñaná Jisaso awami siní mífimeáfmi enáná re eniginini. ¹⁸ Ríwipi xwé eri ipí imeamíkwí eri yarfná ¹⁹ wiepisariñowa ewéyo níreaa nuro siní ipíyo áwini e kiromita wé wúraní, wé wúmi dñí woraní, núfasaná wenini éfáf winigfawixini. Jisaso ewé tfáminí ipíyo xwirinwaf nosaxa bariñagi winigfawixini. Sinwaf e niwiníro éf yariñagfa aí ²⁰ o re uriniginini,

“Ananire. Nionirini. Wáy mepani.” urfagi ²¹ awa omi rixa “Re xemónapei.” uraniro yaríná re enjiginini. Rixa ipíyo jfaríwámíni anj wígf dñf niyaiwiro warígf iwiékínimeagfawixini.

Ámá yf Jisaso nani pfa egfa nanirini.

²² Ámá oríwámí dání bisfkerfá nfe sá wegáyf wáfpi tñni niwiápínimearo re yaiwigfawixini, “Agíná ewé ámi wí re míwé ná bání wenjagi winíwaniginini. Nene síjwíf winíjáná Jisaso xegf wiepísariñowa tñni ewépámí mípíxemoánariñagfa niwinirane wiepísariñowani nípíxemoániro waríñagfa winowáfwaniginini.” yaiwiaríná ²³ ewé wí anj yof Taibiriasí dání bisfkerfá Ámínáo xegf xanomi yayf niwiri wíagi nfe nání bání ²⁴ ámá e epíroyf egáyf Jisaso siní wígf tfe mñweañagi winiro wiepísariñowa ení mñweañagfa winiro nerí nání ewé bfáyo nípíxemoániro Jisaso nání Kapaneamíyo pfa yaniro ugíawixini.

“Nioní aiwá anjnamí dáníññf imóníñáonirini.” urñf nanirini.

²⁵ Ayf ipíyo jfaríwámíni Jisaso Kapaneamíyo ñweañáná niwímearo re urígfawixini, “Nearéwapíyaríñoxiní, joxí re nání gíná bfoxiní?” urfagfa ²⁶ Jisaso re uríñiginini, “Aga nepa searariñini. Seyfne emímí nioní seaiwapíyíapí síjwíf niwiniróná síwánñf níseairí seaiwapíyímínirí éapí nání nñfá nimóniro nání nioní nání pfa ríyaríñoj? Oweoi, seyfne bisfkerfá nñiróná agwí ími seayíf enjagi nání nioní nání pfa yaríñoj.” nurirí ²⁷ ewayf xwíyíá re uríñiginini, “Aiwá píyí pénariñpí meaaníro nání mepa nero aiwá nñiríñpímí dání dñf niyímñf imónípaxípi meaaníro nání éríxiní. Aiwá apí ámá imóníñáoní ananí seaiapípaxíriní. Ápo Goríxo ‘Mímíwiároaríñoífaní?’ nñiaiwirí xfo e éwiníginirí nírípeañoní aiwá apí ananí seaiapípaxíriní.” urfagi ²⁸ ayf re urígfawixini, “Nene pí neríná Goríxo ámá e oépoyínirí wimónariñpí yaníwini?” urfagfa ²⁹ Jisaso re uríñiginini, “Seyfne rípi neróná Goríxo wimónariñpí yaríñoj. Ámá xfo nírowárénapíñoñí dñf nñíkwírorónáyí, xfo wimónariñpí yaríñoj.” urfagi ³⁰ ayf re urígfawixini, “Nene síjwíf niwinirane dñf ríkwíroani nání pí emímí neaiwapíyiríñí? Joxí aga píyí erfíñí? ³¹ Bíkwíyo xwíyíá re nñiríní eáníñpa, ‘O aiwá nñíri nání anjnamí dání winíginini.’ nñiríní eáníñpa negf aríowa ámá dñf meañe nemeróná aiwá maná ríñpí —Aiwá apí Goríxoyá dñíyo dání xegípi weagípirini. Aríowa ámá dñf meañe nemeróná aiwá

api nagfárini.” urfagfa ³² Jisaso re uriniginini, “Nioni aga nepa seararinini. Aiwá eniná anfnami dani seaiparino, ayf Mosesomani. Agwi eni aga aiwá nepaxinipi anfnami dani seaiparino, ayf gf aporini. ³³ Aiwá nepaxinif apo Gorixo seaiparini, ayf aiwá anfnami dani niweapiri amá xwfa tfo nweagfa dinif niyiminjif tfgayf imoniprfa nani sixf umimoarinjorini.” urfagi ³⁴ ayf re urigfawixini, “Amináoxini, aiwá joxi neararinipi ininá neiapfirixini.” urfagfa ³⁵ Jisaso re uriniginini, “Aiwá nepaxinif dinif niyiminjif imoniprfa, ayf nionirini. Amá nioni tfámini bfa giyf giyf ami agwi wipaxf menini. Nioni dinif nikwrófá giyf giyf ami iniigf nani bi gwfnf yeayf wipaxf mimonini. ³⁶ E niseariri aiwi nioni re searfaniginini, ‘Seyné emimf nioni enapi sinjwf ninanro aiwi “Orfani?” niniaiwiwo dinif minikwrorarino.’ searfaniginini. ³⁷ E nerf ai amá apo ‘Dixirini.’ niniriri niapinjyf nfnf xixeni dinif ninikwroro nioni tfámini biprfárinini. Nioni tfámini bfáyf mixf wí umánnmfámani. ³⁸ Nioni anfnami dani niweapirfná nioni gf nimonarini emfaniri weapinonmani. Nioni nirowárenapino wimonarini emfaniri niweapiri nani amá xfoya dinif tfini nioni tfámini bfáyf mixf wí umánnmfámani. ³⁹ Nioni nirowárenapino e éwiniginiri wimonarini, ayf ripirini. Nioni amá xfo niapinjyf wíyo niyorripa eri sfá yoparifi imonána amf wiápnimeaprfá nani dinif sixf umimorf emfa nani wimonarini. ⁴⁰ ‘Gf apo e éwiniginiri wimonarini, ayf ripirini.’ seararinini. O amá xewaxoni sinjwf ninanro dinif nikwrófá giyf giyf dinif niyiminjipi tfgayf imoniprfa nani wimonirini nioni sfá yoparifi ayf ami wiápnimeaprfá nani dinif sixf umimómfa nani wimonirini yaririni.” uriniginini.

⁴¹ Judayf xewanino re rinifpi nani, “Aiwá anfnami dani weapinipi, ayf nionirini.” rinifpi nani aninjumf nirinro o nani ⁴² re rinigfawixini, “Jisaso ro Josepomi xewaxo menirani? Xaniyau nani nene majfaranf? O arige nerf ‘Anfnami dani wepininonirini.’ rfa rarini?” rinarinagfa ⁴³ Jisaso re uriniginini, “Pí nani aninjumf nirinro rinarino? ⁴⁴ Amá wo ai xewaninoyá dinifo dani nioni tfámini bipaxf menini. Apo, nirowárenapino xe o tfámini ouniri dinif ukikayonánani nioni tfámini bipaxirini. Ayf sfá yoparifi wiápnimeaprfá nani nioni dinif sixf umimómfárinini. ⁴⁵ Rfwaminjif wfa rókiamoagfáwa eagfayo re rinini, ‘Gorixo amá niyoni wiwapiyinifárinini.’ rinini. Ayinani amá apo wiwapiyarfná arfa wigfa giyf giyf nfnf

nioni t́ám̄ini bariǵár̄ini. ⁴⁶ Gorixo wíwapiyinq́ aiwi aý wí Gorixomi s̄iḡẃ w̄niḡfá nán̄i m̄irariḡini. Ná woni Gorixo t́iḡ e dán̄i biḡáoni ápom̄i s̄iḡẃ w̄niḡár̄ini. ⁴⁷ Aga nepa searariḡini. Nioni d̄iḡf̄i n̄ikw̄rófá giý giý d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i ín̄iná ḡweap̄r̄fá nán̄i t́ḡf̄áȳr̄ini. ⁴⁸ Aiwá n̄in̄ir̄iḡf̄ipim̄i dán̄i d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i imón̄ipax̄f̄i, aý nion̄ir̄ini. ⁴⁹ En̄iná seḡf̄ searfawéȳf̄ ámá d̄iḡf̄ meañe nemeróná aiwá manáf̄ r̄in̄iḡf̄i n̄in̄iro aiwi n̄iḡweaḡf̄asáná peḡf̄awix̄ini. ⁵⁰ Aiwá aḡf̄nam̄i dán̄i weap̄iḡf̄i r̄ipi xeḡf̄ b̄ix̄ini. Ámá n̄in̄ir̄fnáȳf̄, n̄ipep̄r̄f̄ámani. ⁵¹ Aiwá d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i imón̄ip̄r̄i nán̄i aḡf̄nam̄i dán̄i weap̄iḡf̄i, aý nion̄ir̄ini. Ámá giýf̄ giýf̄ aiwá r̄ipi n̄in̄ir̄fnáȳf̄, an̄iḡf̄ ín̄iná ḡweap̄r̄f̄ár̄ini. Aiwá ámá xw̄fá r̄ir̄imi ḡweaḡfá n̄in̄i d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i t́ḡf̄áȳf̄ nimón̄iro ín̄iná ḡweap̄r̄fá nán̄i m̄in̄i wim̄f̄ápi, aý ḡf̄ warápir̄ini.” ur̄iḡniḡini.

⁵² Judaý wiḡf̄pi xw̄iȳfá xim̄ixim̄f̄ nin̄iro re r̄inar̄iḡaḡfá, “Ámá ro ar̄ige ner̄i x̄foyá wará nan̄fwá nán̄i neaiap̄in̄f̄ár̄ani?” r̄inar̄iḡaḡfá ⁵³ Jisaso re ur̄iḡniḡini, “Aga nepa searariḡini. Seȳné ámá imón̄iḡáoniyá warápi m̄in̄ipa ero raḡf̄pi m̄in̄ipa ero nerónáȳf̄, d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i imón̄iḡf̄pi t́ḡf̄áȳf̄né men̄ini. ⁵⁴ ḡf̄ wará n̄iro ḡf̄ raḡf̄ n̄iro éfá giýf̄ giýf̄ d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i imón̄iḡf̄pi t́ḡf̄áȳf̄ en̄aḡfá nán̄i sfá yoparf̄yimi owiápn̄imeápoyn̄ir̄i d̄iḡf̄i s̄ix̄f̄ umímóm̄f̄ár̄ini. ⁵⁵ ḡf̄ wará r̄ipi aiwá nepax̄iḡf̄i imón̄ir̄i ḡf̄ raḡf̄pi iniḡf̄ nepax̄iḡf̄i imón̄ir̄i en̄aḡf̄ nán̄i searariḡini. ⁵⁶ Ámá ḡf̄ wará n̄ir̄i raḡf̄ n̄ir̄i éf̄ go go nioni t́f̄ni n̄ikum̄ix̄in̄irai nawín̄i imón̄iḡwī. Nioni eni x̄fo t́f̄ni n̄ikum̄ix̄in̄irai nawín̄i imón̄iḡwī. ⁵⁷ Ápo, d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄pi m̄fk̄f̄ t́ḡo n̄irowárenap̄iḡr̄ini. Ápo e en̄f̄ en̄aḡf̄i nán̄i nioni eni d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄pi m̄fk̄f̄ t́ḡáon̄i imón̄iḡini. Aȳnán̄i go go n̄ib̄ir̄i nioni n̄in̄in̄ir̄fnáȳf̄, nioni eni d̄iḡf̄i m̄fk̄f̄ t́ḡáon̄i en̄aḡf̄i nán̄i x̄fo eni d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i ín̄iná ḡweanfá nán̄i t́ḡf̄ wo imón̄in̄f̄ár̄ini. ⁵⁸ Aiwá aḡf̄nam̄i dán̄i weap̄iḡf̄i r̄ipi nán̄i searariḡini. R̄ipi aiwá en̄iná neḡf̄ ar̄fowa n̄in̄iro n̄iḡweaḡf̄asáná peḡf̄ápi yap̄i mimón̄ini. Go go aiwá r̄ipi n̄in̄ir̄fnáȳf̄, d̄iḡf̄i ín̄iná ḡweanfá nán̄i t́ḡf̄ wo imón̄in̄f̄ár̄ini.” ur̄iḡniḡini. ⁵⁹ Jisaso rotú aḡf̄ Kapaneam̄yo m̄ir̄in̄iḡiwám̄i dán̄i nuréwap̄iyir̄fná e nura ur̄iḡniḡini.

Xw̄iȳfá d̄iḡf̄i ikw̄róáná d̄iḡf̄i niȳim̄iḡf̄i imón̄ipax̄f̄i ur̄iḡf̄i nán̄ir̄ini.

⁶⁰ Aȳnán̄i xeḡf̄ wiep̄sar̄iḡȳf̄ obax̄f̄ am̄ipi o nuréwap̄iyir̄fná nura úf̄pi ar̄fá n̄iwiróná re riḡf̄awix̄ini, “Xw̄iȳfá o rar̄iḡf̄pi udud̄f̄ in̄iḡf̄pi rar̄ini. Ámá go x̄ixeni ar̄fá win̄ir̄fen̄iḡoi?” rar̄iḡaḡfá aiwá ⁶¹ Jisaso xeḡf̄ wiep̄sar̄iḡȳf̄

obaxí o ríípi nání aníjúmí irínaríjagí nífá nimóníri re uríjínigíni, “Xwíyá ududí seainípaxí searíapimí dání róreámioaríjoi? Nioní píní níníwiárími upírí ríseaimónaríni? ⁶² Seyíné ámá imóníjáoní xewaníjoni weapíjagé nání ámi peyaríjagí nínanírínáyí, pí wipírí seaimóníníaríani? Siní píní níníwiárími upírí nání seaimóníníaríani?” nuríri ⁶³ re uríjínigíni, “Díjé níyímiíjé íníná jweapírífa nání wiaríjépi, ayí kwíyí Goríxoyápíríni. Ámáyí wigí ení eánígíá tíní wí e imónípaxí meníni. Xwíyá nioní searíapi ámá díjé níkwíroríjépipimí díjé íníná jweapírífa nání kwíyí ewearíjépiríni. ⁶⁴ E nerí aí wíyíné xwíyá nioniyá siní díjé míníkwíroaríjoi.” uríjínigíni. Jisaso iwamíó dání ámá xómi díjé míwíkwírófáyí nání níjé imóníri xó nání míyí urínó nání ení níjé imóníri eno enagi nání e nuríri ⁶⁵ re uríjínigíni, “Wíyíné díjé míníkwíroaríjagífa nání re searíanigíni, ‘Ápo ámá go go nioní tíjé e xe ouníri síjwí míwínípa nerínáyí, o nioní tífáminí wí bípaxí meníni.’ searíanigíni.” uríjínigíni.

⁶⁶ Xwíyá api nura úf enagi nání xegí wiepísaríjéyí obaxí omí píní níwiárími nuro ámi o tíní nawíní bí aní memegíawixíni. ⁶⁷ Ayínání Jisaso xegí wiepísaríjé wé wúkaú síkwí waú awamí re uríjínigíni, “Soyíné ení ‘Ríxa píní níwiárími owaneyí.’ ríseaimónaríni?” uríagi ⁶⁸ Saimoní Pitao re uríjínigíni, “Ámínáoxíni, none go tífáminí waníwíní? Xwíyá díjé níyímiíjé tífáwáone imónaní nání imóníjépi joxíni tífóxíríni. ⁶⁹ None ríxa díjé níríkwírorane níjéfa re imóníjwíní, ‘Joxí síyíkwí míníjé Goríxo rírípeanoxíríani? Yeáyí neayímíxemeanífa nání aríowayá xwíá píaxíyo dání íwíaroníoyí raríjwáo, ayí joxíríni.’ níyaiwirane níjéfa imóníjwíní.” uríagi ⁷⁰ Jisaso re uríjínigíni, “Nioní ámá wé wúkaú síkwí waú soyíné mísearípeapa renanigíni? E nerí aí woxí oboxíníjé imóníjíní.” uríjínigíni. ⁷¹ Isíkariotí dájé Saimonomí xewaxo Judaso —O wiepísaríjé wé wúkaú síkwí waú awa woríni. O xó nání míyí urínó enagi nání e uríjínigíni.

7

Jisasomí xogwáowa xómi díjé míwíkwírogífa náníríni.

¹ Jisaso e níyárímo néísáná Judayí ámínáowa xómi píkianíro nání mekaxí mearíjagífa níjéfa nimóníri nání “Judia píropenísíyo oememíni.” míwimóní Garírí píropenísíyo aní emearíná ² aiwá Judayí aní pákí pákí íníjéyo níjwearíná imíxayarígíapi —Aiwá api, ayí eníná fíwíaríawé Moseso tíní nemeróná senífa aníyo níjweaxa

wagíapí nání dñf winini nání xwiogwí ayí ayo Judayí wigí aníyí pñí nñwiárimí nuro sá wé wíumi dñf waú wo aní pákí pákí inñfyo nñwearo aiwá imíxarígfápirini. Aiwá apí ríxa anwí e imónñáná ³ xogwáowa re urígfawixini, “Díxí wiewisariñf wíniyí ení emímí amípí joxí yaríñfpi síñwí winípíri nání aní re pñí nñwiárimí Judia píropenisíyo nání ui. ⁴ Ayí rípi nání ríraríñwini. Ámá wo ámá nñí xfo nání nñfá oimónípoyníri nñwimónírnáyí, xegí yaríñfpi ínimi yaríñfmani. Emímí joxí yaríñfpi nepa nerírnáyí, jñwaníñjoxí nuri ámá níyíyá síñwíyo dání síwá winírníni.” urígfawixini. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí dñf mñwíkwíropa nero nání e urígfawixini. ⁶ Jisaso re uríñnigini, “Soyíné upírná ananí gíní gíná upírná nání imónñagí aiwí nioní umfáiná sñí mimónini. ⁷ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá xwíá tñyo dñf nñniyí soyíné tñí sñmí tñí inípaxí mimóníñoi. E nerí aiwí nioní wigí yarígfápi nání ‘Sípírní.’ nuríri waropárf wíraríñagí nání sñmí tñí niaríñoi. ⁸ Segípi aiwá nene xwiogwí o omí imíxayaríñwápi nání yoápoýí. Nioní gí umfáiná sñí mimónñagí nání wí umíméini.” ⁹ nurárimí Gariri píropenisíyo ñweañnigini.

Jisaso aiwá aní pákí pákí inñfyo nñwearoná imíxarígfápi nání yoaní nánirini.

¹⁰ Jisaso, xexíríméáowa ríxa aiwá apí nání yoáfami enáná xfo ení ámáyá síñwíyo dání mñyoá yumí ínimi níyiri Jerusaremí nñremorí ñweañáná ¹¹ Judayí aiwá imíxarígfé xfo nání pñá néra nuro “O gerini?” nñrígá nuro ¹² ámá e epíroyí egfáyí ikeagígwí ayá wí nñrígá nuro wí “Ámá nanorini.” ríro wí “Oweoi, nanjomaní. Ámá níyoní dñf nukínimíxiri xenwími nipemeámi waríñorini.” ríro nero aiwí ¹³ Judayí ámináowa nání wáyí nero nání ámá wí o nání ámá sñmímaní e dání mñrínígfawixini.

¹⁴ Jisaso sá aiwá imíxarígfáyí ríxa áwini e imónñáná aní rídíyowá yarígfíwámi nání nuri nñpáwiri ámáyo uréwapíyaríná ¹⁵ Judayí ámináowa dñf ududí nñwiníro re rígfawixini, “Aríre nerí nñfá o raríñfpi nimóniri ríá rarini? Síkurfá menjoi.” raríñagí ¹⁶ Jisaso re uríñnigini, “Xwíyá nioní searéwapíyaríñápi nioní gípimani. Nioní nñrowárenapíñoyápirini. ¹⁷ ‘O wimónariñfpi oemini.’ wimónariñf gíyí gíyí nioní searéwapíyaríñápi nání nñfá nimóniri re yaiwipaxírní, ‘Goríxoyá dñfyo dání ríá nearéwapíyarini? Xfo xegí dñfyo dání ríá nearéwapíyarini?’ nñyaiwiri nñfá imónípaxírní. ¹⁸ Ámá go xfo xegí dñfyo dání nñrírínáyí, ámá weyf onímépoyníri

yarĩñĩrĩnĩ. E nerĩ aĩ ámá nĩnĩ ámá xĩomĩ urowárėnapĩñomĩ weyĩ oumépoyĩnĩrĩ yarĩño, o aga nepaxĩñorĩnĩ. Yadiĩmĩñĩ yarĩñorĩnĩ. ¹⁹ Enĩná Moseso ñwĩ ikaxĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩñĩpĩ mĩseaiapĩpa reñĩnigĩnĩ? E nerĩ aĩ soyĩnéyá wo aĩ ñwĩ ikaxĩ eánĩñĩpĩ pĩránĩñĩ xĩdarĩñĩmanĩ. Pĩ nánĩ soyĩné nionĩ nĩpĩkianĩro yarĩñoĩ?” urĩagĩ ²⁰ ámá e epĩroyĩ egĩáyĩ re urĩgĩawixĩnĩ, “Imĩó xixėroarĩñĩ roxĩnĩ, ámá gĩyĩ rĩpĩkianĩro yarĩñagĩa rarĩñĩnĩ?” urĩagĩa ²¹ Jisaso re urĩñĩnigĩnĩ, “Nionĩ emĩmĩ ná bĩnĩ éagĩ seyĩné sĩnĩ ududĩ ikárĩnarĩñoĩ. ²² Moseso ñwĩ ikaxĩ ‘Segĩ niaĩwĩyo nĩxĩrĩmáná sĩa wé wĩúmĩ dánĩ waú wo múróáná sĩa ayimĩ iyĩ sĩmĩ sĩó wákwiĩrĩxĩnĩ.’ rĩñĩrĩnĩ. E nĩsearĩrĩ aiwĩ ayĩ Moseso marĩái, negĩ arĩowa sĩwĩ apĩ érowiápĩnĩgĩfárĩnĩ. Ayĩnánĩ seyĩné segĩ niaĩwĩyĩ ñwĩ ikaxĩ rĩnĩñĩpĩ nĩxĩdĩrĩñĩpĩmĩ dánĩ nanĩ oimónĩpoyĩnĩrĩ Sabarĩáyo aiwĩ iyĩ sĩmĩ sĩó wákwiarĩgĩfárĩnĩ. ²³ Seyĩné ‘Nanĩ nerane ñwĩ ikaxĩ Moseso nĩrĩrĩ eanĩpĩ pĩrĩ mĩwiaĩkĩpa oyaneyĩ.’ nĩyaiwĩro Sabarĩáyo enĩ iyĩ sĩmĩ sĩó wákwiarĩgĩfárĩnĩ. Seyĩné e yarĩgĩá enagĩ nánĩ pĩ nánĩ nionĩ ámá womĩ Sabarĩáyo nanĩ wimĩxĩfápi nánĩ wikĩ nónarĩñoĩ? ²⁴ Sĩñwĩ tĩnĩnĩ nĩwĩnaxĩdĩro mĩrĩpa époyĩ. Xĩo yarĩñagĩpĩ enĩ mí nómĩxĩrĩnĩ rĩrĩrĩxĩnĩ.” urĩñĩnigĩnĩ.

Jisaso nánĩ “Kiraisorĩanĩ? Worĩanĩ?” rĩnĩgĩá nánĩrĩnĩ.

²⁵ Ámá Jerusaremĩ ñweagĩáyĩ wĩ re nĩra ugĩawixĩnĩ, “Ámá ro ámá nĩpĩkianĩro egĩo menĩranĩ? ²⁶ Sĩñwĩ wĩnĩpoyĩ. Ámá nĩnĩ arĩá egĩe sĩñánĩ nĩrorĩ rarĩñagĩ aĩ mebá neamenĩweagĩáwa omĩ xwĩyĩfá bĩ murarĩñoĩ. Awa ‘Ámá ro Kiraiso, ámá yeáyĩ neayimĩxemeanĩa nánĩ arĩowayá xwĩfá piaxĩyo dánĩ iwiaronĩoyĩ rarĩñwáó, ayĩ orĩanĩ?’ mĩyaiwĩpa rĩyarĩñoĩ? ²⁷ E nerĩ aĩ ‘Ámá o Kiraiso, ámá arĩowayá xwĩfá piaxĩyo dánĩ iwiaronĩoyĩ rarĩñwáorĩanĩ?’ wiaiwĩpaxĩ menĩnĩ. Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Nene xĩnái xĩomĩ xĩrĩñe nánĩ nĩjĩfá imónĩñwĩnĩ. E nerĩ aiwĩ Kiraiso, ámá Gorĩxo yeáyĩ neayimĩxemeanĩa nánĩ urowárėnapĩnĩfo imónĩnĩfánĩyĩ ámá wo ‘E dāñorĩnĩ.’ rĩpaxĩ menĩnĩ. Ayĩnánĩ ‘O Kiraisorĩanĩ?’ wiaiwĩpaxĩ mimónĩñwĩnĩ.” rarĩñagĩa ²⁸ Jisaso anĩ rĩdĩyowá yarĩgĩiwámĩ dánĩ nurėwapĩyĩrĩnĩ enĩ tĩnĩ nĩrĩrĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Seyĩné nepa nionĩ nánĩ nĩjĩfá ero ‘O e dāñorĩnĩ.’ rĩpaxĩ imónĩro yarĩgĩáyĩneranĩ? Nionĩ gĩ dñĩ tĩnĩ bĩñámanĩ. Nepaxĩñĩ imónĩño —O soyĩné majforĩnĩ. O nionĩ nĩrowárėnapĩñĩrĩnĩ. ²⁹ O tĩñĩ e dánĩ bĩñáonĩ enagĩ nánĩ o nionĩ nĩjĩfárĩnĩ. O nionĩ nĩrowárėnapĩñĩrĩnĩ.” urĩagĩ nánĩ ³⁰ omĩ fá xĩranĩro nero aiwĩ fá xĩrĩpaxĩnĩ sĩnĩ mimónĩñagĩ nánĩ fá bĩ mĩxĩrĩgĩawixĩnĩ. ³¹ E nerĩ aĩ ámá e epĩroyĩ egĩáyĩ

obaxí wí dñj́ nîwîkwîroro re nîra ugíawixîni, “Kiraiso, áamá yeáyí neayimîxemeanía nánî aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníoyî rarîñwáo nimónîrîfná emîmí áamá ro yarîñj́pimi nîmúrorî enfáranî? Oweoi.” rîgíawixîni.

Jisasomi íá oxîrîpoyîniîrî urowárigíá nánîrîni.

³² Parisiowa áamá e epíroyí egíáyí Jisaso nánî ikeagígwí e rarîñagíá aríá nîwiro nánî awa tîni apaxípanîñj́ imónîgíá xwéowa tîni dñj́ axípi nîxîrîro Jisasomi íá oxîrîpoyîniîrî rîdiyowá yarîgíiwámî awí mearoarîgíá wamî urowárigíá awa nuro o uréwapîyarîñe rémóagíá ³³ Jisaso re urîñj́nigîni, “Seyíné tîni re bî onîmiápi nîñweámonî gí nîrowárenapîño tîe nánî umíáranî. ³⁴ Rîxa úaná seyíné nionî nánî píá nîniro aiwî wí sîñwí nanîpîrîfámanî. Seyíné nionî ñweámíáé upaxí wí mimónîñoi.” uríagî ³⁵ Judayí ámináowa re rîñîgíawixîni, “O gîmî nánî umîniîrî rarîni? Aga gîmî nánî úaná nene o nánî píá megînanîwáranî? Negí ámayí Gîrikíyí añíyo ñweagíámî nánî nurî émayo uréwapîyimíánîrî ríá neararîni? ³⁶ Xwíyíá o re ríípi, ‘Seyíné nionî nánî píá nîniro aiwî wí sîñwí nanîpîrîfámanî. Seyíné nionî ñweámíáé upaxí wí mimónîñoi.’ ríípi pí nîyaiwirî ríá rîñoi?” rîñîgíawixîni.

Inîgíoyíá tîñj́ nánî urîñj́ nánîrîni.

³⁷ Síá aiwá api imîxarîgíáyí yoparíyi —Ayi seáyî e imónîñj́yirîni. Síá ayi imónîñáná Jisaso éf nîrorî enj́ tîni re rîñîñigîni, “Áamá inîgí nánî gwíntí yeáyí wí gíyí gíyí nionî tíámîni nîbîro inîgí onîpoyî. ³⁸ Nionî dñj́ nîkwîrófá gíyí gíyí Bîkwíyo nîrîniîrî eánîñj́ rîpî tîni xîxenî imónîpîráoi, ‘Wigí xwioxíyo ná ínîmî dánî inîgí dñj́ nîyîmîñj́ imîxarîñj́pî oyíá tîñj́ pweníáranî.’ nîrîniîrî eánîñj́pî tîni xîxenî imónîpîráoi.” urîñj́nigîni. ³⁹ Jisaso e nîrîrîfná kwíyí Gorîxoyá xíomî dñj́ wîkwîrófáyí meapîrîfápi nánî e urîñj́nigîni. Íná Jisaso sîni añînamî nîpeyirî mikîniîpa éiná enagî nánî Gorîxo sîni xegí kwíyípi ámayo síxí mumímopa yagínáranî.

Jisaso nánî dñj́ xîxegîni tîni nepayoro rîgíá nánîrîni.

⁴⁰ Áamá e epíroyí egíáyí o e rarîñagî aríá nîwiro wí re nîra ugíawixîni, “Aga neparîni. Áamá ro wíá rókiamoagí nene xwayí nanîrî ñweañwáorîni.” nîra warífná ⁴¹ wí re nîra ugíawixîni, “ ‘Áamá ro Gorîxo yeáyí neayimîxemeanía nánî aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníoyî rarîñwáo, Kiraisorîni.’ neaimónarîni.” nîra warífná wí re nîra ugíawixîni, “Gariri pîropenîsíyo dánj́ wo Kiraiso, áamá aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníoyî rarîñwáo imónîpaxíranî? Oweoi, e dánj́ wo áamá aríowayá

xw'á piax'yo dáni iwiaron'oyi rari'wáo imónipax' men'ni.
⁴² B'kw'yo re m'ri'nipa reni, 'Kiraiso, ar'owayá xw'á piax'yo dáni iwiaron'oyi rari'wáo neg' ar'ó Depitoyá 'fwíar'awé wo imónin'fáriní. An' Betirexemi —En'iná Depito xeg' 'waeager'ni. Omí e dáni xir'in'fáriní.' m'ri'nipa reni?' n'ra nuro nání ⁴³ áamá e ep'roy' eg'áy' o nání d'ij' xixeg'ni t'ni nepayoro n'ri'roná ⁴⁴ wí "R'ixa fá ox'raneyi." n'wimón'ri aiwi omí fá bi m'ix'ri'g'awix'ni.

Juday' mebáowa Jisasomi d'ij' m'iw'kw'rog'á nán'ri'ni.

⁴⁵ R'idiyowá yar'ig'fiwámi awí mearoar'ig'áwa ámi nuro apax'páni'ij' imónig'á xw'éowami t'ni Parisiowami t'ni wímeáaná awa re ur'ig'awix'ni, "Pí nání omí fá m'ix'ri' anipáoy'né bar'ijoi?" ur'ag'á ⁴⁶ awí mearoar'ig'áwa re ur'ig'awix'ni, "En'iná aiwi áamá o nearéwap'yar'ij'pa wo m'nearéwap'iyag'ri'ni." ur'ag'á ⁴⁷ Parisiowa ikay'w' nur'iro re ur'ig'awix'ni, "Soy'né eni r'ixa d'ij' n'iseak'ni m'ix'ri' xew'w'mi n'iseaipemeámi mupa re'ijoi?" nur'iro ⁴⁸ re ur'ig'awix'ni, "Seamen'wea'wáone worani, Parisione worani, omí d'ij' bi w'kw'ró'rani? Oweoi! ⁴⁹ E nerí aí áamá ep'roy' eg'á j'ay' 'w' ikax' n'ri'n'ri eán'ij'p' nání pírán'ij' nij'á mimón'pa nero nání Gor'xoyá s'ij'w'yo dání an'ip'f'ra nání ram'xárin'ij'y'ri'ni." ur'ag'á ⁵⁰ Nikodimaso —O eni Parisi wor'ni. Xámi ár'fw'yimi nuri Jisasomi n'wímeari yar'ij' wijor'ni. O n'wiáp'ni meari re ur'ij'ni g'ni, ⁵¹ "Neg' 'w' ikax' n'ri'n'ri eán'ij'yo bi r'ipi r'ri'n'ni, 'Áamá womí x'ó r'nar'ij'p' ar'á m'wipa eri o yar'ij'p' pírán'ij' nij'á mimón'pa eri nemáná anan' xw'y'á umeár'ipax'ri'ni.' r'ri'n'ni?" ur'agi ⁵² awa ikay'w' re ur'ig'awix'ni, "Joxi eni Gariri dán'ij' iwox'ri'ani? B'kw'yo pírán'ij' fá rori p'á meri ner'ináy', joxi re n'yaiwiri nij'á imón'ri'ni, 'W'á rókiamoar'ij' wo Gaririyo dání imónar'ij'mani.' n'yaiwiri nij'á imón'ri'ni." ur'ig'awix'ni.

Ap'ix' 'w' in'ij' wími xw'ri'x' umeag'á nán'ri'ni.

⁵³ Áamá n'ni wig' an' xixeg'niyo umiag'á aiwi

8

¹ Jisaso d'w' xeg' yo' Oripiyo nání nuri ² sá wenjo w'á món'ij'mí ámi n'wiáp'ni meámi n'bi'ri an' r'idiyowá yar'ig'fiwámi n'páwiri áamá n'ni x'ó t'fámi'ni bar'ijag'á nání o éf' n'ij'weámáná uréwap'yar'iná re en'ni g'ni. ³ 'W' ikax' eán'ij'p' meweg'áwa t'ni Parisiowa t'ni awa ap'ix' áamá wí 'w' inar'ijagi win'imeá'á wími n'íméra n'bi'ro áw'ni e éf' nurár'ímáná ⁴ omí re ur'ig'awix'ni, "Nearéwap'yar'ij'ox'ni, ap'ix' rí 'w' inar'ijagi win'imeá'íri'ni. ⁵ Ap'ix' rín'ij'

imóniñyí nání ñwí ikaxí Moseso niriñi eañpimi dání re rññi, ‘Sñá tñi iwaní nearo pikírriñi.’ rññagi aí joxi pío rññi?” urígawixini. ⁶ Ríwéná o Moseso rññi nñwialkiri xegí bí rññi dání xwíyá uxekwímoaneyinro iwamfó nñwíwapiñi e uríagá aiwí o ípá éf niñweámáná xwíyá webfá tñi rñwamñi neari ⁷ awa aríki ámi ámi yariñi wiayariñagi o ámi éf nñrori re urññini, “Soyñé woxi goxi íwí bí miyariñoxi xámi ími sñá eai.” nurimi ⁸ ámi ípá éf niñwari xwíyá rñwamñi eaarfná re enñini. ⁹ Awa Jisaso e uríagi arí nñwiro woni woni Jisaso tñi e pñi nñwiarimi nuróná amináowa xámi numearo nñi rixa núáná apixini xegí xewini Jisaso sñi éf roñagi nñwini ¹⁰ ámi éf nñrori ími re urññini, “Ineyi, ámayí gimñini? Ayí wo xwíyá mñmearñi?” uríagi ¹¹ í re urññini, “Ámináoxini, wo xwíyá mñmearñi.” uríagi Jisaso re urññini, “Nioni eni xwíyá wí rñmearmèini. Dixí añi ui. Re dání ámi íwí bí minípa ériñi.” urññini.

“Nioni áma nani uyíwññi imóniñi.” urññi nññi.

¹² Jisaso ámi re urññini, “Nioni áma xwíá tñy ñweagfá niñyoni uyíwí wññi wókimixariñi. Áma nioni nñdñyí sñá yinñmi añi emepñi menini. Wfá dññi niñmiñi tñyí imixipaxí imóniñi wókimixinñi.” uríagi nani ¹³ Parisiowa re urígawixini, “Joxi e rññi jñwanñoxi símeaní mñkoxññi nimóni áwaní rññagi nani ‘Nepañi.’ niñwirané arí seaianmèwini.” uríagá ¹⁴ Jisaso re urññini, “Nioni aí niñwanñoni nani áwaní rññi, ayí nepañi. Ayí rññi nani searñni. Ge dání rñá bññini gimí nani umññi imóniñi nani niññi nimóni nani searñni. E neri aí soyñé nioni bññé nññani, nioni umñé nññani, majfá nimóni nani nññani. ¹⁵ Soyñé áma xwíá tñy dññi yariñi sñwí tññi nñwíwaxídiro rññagi aí nioni áma womi aí sñwí tññi nñwíwaxídiro xwíyá mñmearñni. ¹⁶ Nioni xwíyá numearñi sñwíwíyí, nioni gí dññi tññi mepa neri ápo, nñrowarñni dññyí dññyí dññi neri nani nepa xixeni imóniñi tññi umearñni. ¹⁷ Segí ñwí ikaxí eañniño aí re nññi eañni, ‘Áma waú xwíyá áwaní nññi axññi nññi, xwíyá api nepa imóni.’ nññi eañni. ¹⁸ ‘Nioni niñwanñoni nani áwaní searñni ápo, nñrowarñni eni nioni nani áwaní searñni yariñi nani soyñé nioni searñni nani “Nepañi.” yaiñni.’ ” uríagi ¹⁹ awa re urígawixini, “Dixí ápo ge ñweani?” uríagá o re urññini, “Soyñé nioni nani niññi mimóni ero gí

ápo nání nįjńá mimónįpa ero yarįņoį. Soyńné nionį nánį nįjńá nimónįro sįņwįrįyń, gń ápo nánį enį nįjńá imónanįro éńárįnį.” urįņįnįgįnį. ²⁰ Anį rįdįyowá yarįgńiwámį Gorįxo nánį nįgwń tarįgńá tńń e dání nuréwapįyirńńá xwįyńá apį urarįņagį aiwį omįń íá xįrįpńrńńńá sįnį mimónįņagį nánįń íá bį mįxįrįgńawixįnį.

“Nionį umńáé nánį soyńné wį upaxń menįnį.” urįņń nánįrįnį.

²¹ O ámį re urįņįnįgįnį, “Nionį pńnį nįseawiárįmį úáná soyńné nionį nánį pńá nńńiro aí segńń íwń yarįgńápį sįnį yokwarįmń minįńńáná pepńrńńárįnį. Nionį umńáé soyńné bįpaxńń wį mimónįņoį.” urńagį ²² Judayńń ámįńńáowa re nńra ugńawixįnį, “O ‘Nionį umńáé soyńné bįpaxń mimónįņoį.’ rńagį nánį xewanįņo pńkńńmńńńrńń nánį mńńnearįpa rńyarįnį?” nńra warńńá ²³ o re urįņįnįgįnį, “Nionį eramį dąńonįrįnį. Soyńné bįramį dąńoyńńérįnį. Soyńné xwńáń tńyo dąńoyńńérįnį. Nionį xwńáń tńyo dąńonįmanį. ²⁴ Ayńńánį re searńńnį, ‘Segńń íwń yarįgńápį sįnį yokwarįmń minįńńáná pepńrńńárįnį.’ searńńnį. Ayńń rįpį seararįņnį. Soyńné dńńń nńńńkwńroro ‘Ayńń orńńnį.’ mńńńaiwįpa nerónáyń, segńńń íwń yarįgńápį sįnį yokwarįmń minįńńáná pepńrńńárįnį.” urarįņagį ²⁵ awa re urįgńawixįnį, “Goxįrįnį?” urńagńń Jįsaso re urįņįnįgįnį, “Nionį iwamńń dání searagáonį onįrįnį. ²⁶ Soyńné yarįgńápį nánį xwįyńá searįmearįmį nánį xwįyńá xwapń xįrįńńáonįrįnį. Soyńné arńá mńńńarįņagńńa aiwį nionį nńrowárėnapįņo nepaxįņorįnį. Amįpį omįń arńá wńńápį ámá nńńń arńá egńe dání rarįńńárįnį.” urńagį aiwį ²⁷ ayńń majńńá nimónįro “Ápo Gorįxo nánį rńńa neararįnį?” mńyaiwįarįņagńńa nánį ²⁸ Jįsaso re urįņįnįgįnį, “Soyńné ámá imónįńńáonįńń íkńáyoy nńyekwńroárįpńrńń seáyń e nńńńmńńeyoarńńńa nńjńá ‘Ayńń orńńnį.’ imónįpńrńńárįnį. Nionį gń dńńń tńńń amįpį bį yarįńńamanį. Ápo nńrėwapįyįńńpńń rarįńńárįnį. ²⁹ Íńńńá nionį nńrowárėnapįņo yayń wńńńpaxńpńń yarįņagį nánį nionį pńńń nńńńwiárįmį mńńń sįnį dńńńń nńkńkayonį.” urįņįnįgįnį. ³⁰ Xwįyńá apį urarńńá ámá obaxńń dńńńń wńkwńrogńawixįnį.

Ámá áxėńwarńń inįgńáyńń nánį urįņń nánįrįnį.

³¹ Jįsaso Judayńń omį dńńńń wńkwńróńáyoy re urįņįnįgįnį, “Seyńné gń xwįyńá rarįńńápį dńńńńń íá nńxįrįrónáyń, nionįyá gń seaiepńsarįńńá nepaxįńńyńńé imónįņoį. ³² Xwįyńá nepaxįńń imónįńńpńń nánį nńjńá nimónįro e nemáná xwįyńá apį dńńńńń íá nńxįrįrńńńpńmį dání áxėńwarńń minįgńáyńńé imónįpńrńńárįnį.” urńagį ³³ wa re urįgńawixįnį, “Negńń arńńo Ebńrńamoyáńń wńńńarńawenerįnį. Eńńńá dání ámá wayá xńńńńwánėńńńń

nimónirane omiñf m+iwiiagwaéne, joxi arige neri 'Áxenwarí minigfáyfné imóniprífáriní.' nearar+iñini?" urfagfa ³⁴ Jisaso re ur+iñinigini, "Aga nepa searar+iñini. Ámá fwf yar+iñf go go fwf xfo yar+iñfpiyá x+náin+iñf nimóniri áxenwarí wini. ³⁵ Ámá x+náiwán+iñf nimóniro omiñf wiiarigfáyf an+iñf anjiwámi xiáwo tñni ñweearigfámani. E neri aí xewaxo íníná an+iñf e ñweear+iñfrini." nuriri ámá e rówapigfáyf re oyaiwípoyiniri, " 'Seyfné x+náiwayfnén+iñf nimóniro omiñf wiiarigfáyfné yapí imóniño.' rfa neararini?" oyaiwípoyiniri ewayf xwiyfá apí nuriri ³⁶ re ur+iñinigini, "Ayináni xewaxoní x+náiwayfnén+iñf nimóniro omiñf wiiarigfáyfné áxenwarí seain+iñfpí anipá seaim+xiyáná aga áxenwarí minigfáyfn+iñf imóniprífáriní." nuriri ³⁷ re ur+iñinigini, "Nioni njiárini. Seyfné arfo Ebirfamoyá fwiárfawéyfnérini. E nimóniro aí seyfné gf xwiyfápi segí xwioxíyo aumaúmí miní enagi nání nioni nipiikianiro nání yar+iño. ³⁸ Nioni ápo tñni nñwearfná sñwfw win+iñápi nání rariñáriní. Seyfné eni amipí segí ápo rariñagi arfá wigfápi yarigfáriní." ur+iñinigini.

"Segf ápo oborini." ur+iñf nánirini.

³⁹ Awa re urigfawixini, "Negf arfo Ebirfamorini." urfagfa Jisaso re ur+iñinigini, "Nepa Ebirfamoyá fwiárfawéyfné enánáyf, xfo yagfpa epaxfrini. ⁴⁰ E neri aí nioni xwiyfá nepáni Gorixomi arfá winápi searar+iñáoni nñnpiikianiro yar+iño. Soyfné nianiro yarigfápa arfo Ebirfamo wí e meñinigini. ⁴¹ Ayináni re searfini, 'Segf ápo yar+iñfpi yar+iño.' searfini." urfagi ayf re urigfawixini, "Negf inókiwa fwf niniro neaxirigfámani. Negf ápo imóniño ná woní Gorixorini." urfagfa ⁴² Jisaso re ur+iñinigini, "Nioni gf diñf tñni biñámani. Gorixo nirowárenapfagi o tñf e pñni niwiarimí biñá enagi nání Gorixo nepa segí ápo enánáyf, soyfné nioni diñf sixf niyipaxfrini. ⁴³ Soyfné nioni xwiyfá rarfná arfá nero aí pí nání njiáfá mimónipa yar+iño? Ayf rípi nánirini. 'Xwiyfá arfá owianeyi.' miseaimónariñagi nání njiáfá mimónipa yar+iño. ⁴⁴ Soyfné niaíwfw segí ápo oboyáoyfné enagfa nání xfo wimónariñfpa niaíwfyfné eni 'Axípi oyaneyi.' seaimónariñfrini. O eníná dání ámáyo pikíxwifó yagorini. Nepa bi mri+paxí imóniño enagi nání pí pí xwiyfá nri+rfná yapñni rariñorini. O yapf rariño imóniri ámá yapf rariñfá niyfyá xanón+iñf imóniri enagi nání gini gíná yapf nri+rfná sa mfkf xfo imóniñfpi tñni xixení rariñfrini. ⁴⁵ E neri aí nioni nepax+iñf imóniñfpiñi searar+iñagi nání 'Neparini.' niyaiwiro diñf mñnkwifroar+iño. ⁴⁶ Soyfné goxi fwf nání xwiyfá ni+meáripaxfrini? Oweoi, wí xwiyfá ni+meáripaxfmani. E

neri aí nioni nepáni seararíná pí nání ‘Neparíni.’ niyaiwiro díní miníkwíroarínó? ⁴⁷ Ámá Goríxoyáyí xwíyíá xíoyápi aríá wiarígíáríni. Soyíné Goríxoyáoyíné mimónínagíá nání xwíyíá oyápi aríá miniarínó.” urínínigíni.

“Aríó Ebírfamo síní mejáná nioni ñweaagáríni.” uríníní.

⁴⁸ Judayí ámináowa omí ikayíwí re urígíawixíni, “None joxí re níríríranená, ‘Ámá sípí roxíyí Samariayí woxíríni. Imíó xixéroaríní roxíni.’ níríríranená xixení mírírípa réwíni?” uríagíá ⁴⁹ Jisaso re urínínigíni, “Nioni imíó díní miníxixéroaríníni. Gí ápomí wé íkwianwíyo unwirárarínagí aí soyíné wé íkwianwíyo minínwirárarínó. ⁵⁰ Nioni gí díní tíní seáyí e imónímánírí miyarínagí aiwí wo nioni nání ‘Seáyí e oimóníni.’ niaiwíoyí soyíné tíní nioni tíní neapayoníto ñweani. ⁵¹ Aga nepa seararíníni. Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioniyápi níxídirínáyí, wí nípepíríámani.” uríagí ⁵² Judayí ámináowa re urígíawixíni, “Joxí e rarínagí nání ríxa níjía re imónínwíni, ‘Joxí imíó xixéroaríní woxíni.’ níjía e imónínwíni. Aríó Ebírfamo tíní wíá rókiamoagíáwa tíní pegíáríni. E éagíá aí joxí re raríníni, ‘Ámá gíyí gíyí xwíyíá nioniyápi níxídirínáyí, wí nípepíríámani.’ raríníni. ⁵³ ‘Joxí negí aríó Ebírfamo penomí seáyí e mímimónínoxíríni.’ neaimónaríni. Wíá rókiamoagíáwa ení pegíáríni. Joxí goníríni yaiwinaríníni?” uríagíá ⁵⁴ Jisaso re urínínigíni, “Níwanínóní seáyí e nímfeyoánírínáyí, suríma imónáripaxíríni. Seáyí e nímfeyoarínó, ayí gí áporíni. O nání soyíné ‘Negí Nwíáoríni.’ rarígíáríni. ⁵⁵ E níríro aí xíó nání nepa níjía mimónínó. E neríní aiwí nioni níjíáríni. ‘O nioni majíáríni.’ nírírínáyí, nioni soyínéníní yapí rarínáoní imóníapaxíríni. E nerí aí o nioni nepa níjía nímonírí nání xwíyíá oyápi xídarínáríni. ⁵⁶ Segí aríó Ebírfamo síá nioniyáyi nání ‘Sínwí wínímíáríani?’ niyaiwirí nání yayí winínínigíni. Oyí, o sínwí nínanírí yayí seáyími dání winínínigíni.” uríagí ⁵⁷ Judayí ámináowa re urígíawixíni, “Joxí síní xweyanoxí meñíyí ‘Aríó Ebírfamomí sínwí wínagáoníríni.’ ríraríníni?” uríagíá ⁵⁸ Jisaso re urínínigíni, “Aga nepa seararíníni. Aríó Ebírfamo síní mejáná nioni xámí ñweaagáríni.” uríagí ⁵⁹ awa “ ‘Goríxo tíní xixení imónínoríani?’ oniaiwípoyínírí ríá neararíni?” niyaiwiro omí síjía eaníro nání síjía meáagíá aiwí xewanínó re enínigíni. Yumí nímonírí aní rídiyowá yarígíiwámí dání peyeañínigíni.

9

Sijwá supárijf womi nanf imixijf nánirini.

1 E nemo nipuriná wenijf étyf winijinigini. Ámá wo xínái xirije dání sijwá supárijf néra uño nweañagi wináná ² xegí wiep+sariñowa eni sijwá nîwinîro yariñf re wigfawixini, “Nearéwap+yariñoxini, fwf go enjipimi dání xínái sijwá supárijf ro xirijfrini? Xfo éagi nánirani, xaniyaú éagfi nánirani?” yariñf e wíagfa ³ Jisaso re urijinigini, “Ámá ro fwf éagi marfát, xaniyaú eni fwf éagfi marfát, sa omi dání emimf Gorixoyá síwaniñf ininfa nání e enjo xirijfrini. ⁴ Agwi sini ikwáwiýiná imóniñáná emimf nîrowárenapîño ‘E éwinigini.’ yaiwiarîñpî éwanigini. Árfwiýiná ámá wo emimf mepaxf imóniñíná rixa añwi e enjagi nání rariñini.” urijinigini. Diñf re oyaiwípoyiniri, “Xfomi pikíaná árfwiýiniñf imóninárini.” oyaiwípoyiniri e nuriri ⁵ ámí re urijinigini, “Nioni xwfa tîyo niñweariná ámá nîniyf nání wfa wókimixijini.” nurárimí ⁶ xwfaýo reañwf núrímáná xwfa tîni reañwf tîni yiyf nîdiri ámáoyá sijwáyo xópé nîwimáná ⁷ re urijinigini, “Joxi nuri ipi Siroamiyf rîniñfwámi nání —Yoí mfkf ayf mewárinijf nánirini. E rîniñfwámi nání nuri símîmanjyo wayf rónet.” urowáragi o nuri símîmanjyo wayf nîrónimáná re enjinigini. Rixa sijwá anîño biñinigini. ⁸ Rixa sijwá anîño barîñagi ámá añf xfo tîñf e nweagfáyf sijwá e nîwinîro sijwá supárijño enjagi nání éf niñweámáná aiwá nání rixijf urago barîñagi sijwá nîwinîro re nîra ugfawixini, “Ámá royf e niñweámáná aiwá nání rixijf neararîño menirani?” nîra waríná ⁹ wí re nîra ugfawixini, “Ayf orini.” nîra waríná wí “Oweoi, ayf o yapî imóniñyf worini.” nîra waríná xewaniño arfkí re urijinigini, “Nioni onirini.” urarîñagi ¹⁰ ayf re urigfawixini, “Joxi arige nerî dixf sijwá oxoáini?” urfagfa ¹¹ o re urijinigini, “Ámá Jisaso yf rariñfo xwfa bimi reañwf núriri yiyf nîdiri gf sijwáyo xópé nînimáná re nîriñoi, ‘Joxi ipi Siroamíwámi nání nuri wayf rónet.’ nîrfagi nioni nuri wayf nîróniríná re éini. Sijwá noxoari anfini.” urfagi ¹² ayf re urigfawixini, “Ámá o ge nweani?” urfagfa o “Nioni majfáriní.” urfagi ¹³⁻¹⁴ ámá ayf síá Jisaso xwáfapimi reañwf núriri yiyf nîdiri omi sijwá nanf wimixijiyi Sabarfáyi enjagi nání ámá xámi sijwá supáragomi Parisiowa tîñf e nání nîméra nuro wáraná ¹⁵ Parisiowa eni omi yariñf re wigfawixini, “Joxi arige nerî sijwá oxoáirini?” urfagfa o re urijinigini, “O xwirîñwf bi tîni gf sijwáyo xópé níáná nioni nuri wayf nîróniríná sijwá oxoáini.” urfagi

16 Parisiyf wfa re nra ugřawixini, “Ámá o Sabarfa nani ħwf ikaxf riniħpimi xopřarf niyayiri nani Gorixo tħf e dani bħmoni.” nra warfná wfa re nra ugřawixini, “Ámá řwf yarħfyf wo enányf, arige nerħ emimf o yarħřpniħf imóniħřpi epaxřini?” nra nuróná dħf xixegfni tħf nepayoro nani 17 ámi řħwf supáragomi re urħřawixini, “O dħř řħwf roxaóf enagi nani pí ámáoxini rarħini?” urřagfa o re urħiniħini, “O Gorixoyá wfa rókiamoarħf wo menřrani?” urħiniħini.

18 O xegf řħwf oxoáfyf nani píranħf áwanf urarħagi aiwi xámħ řħwf supáragomi aiwi Judayf ámináowa arfa mřwipa nero re yaiwigřawixini, “Nepa řħwf supárago ámi řħwf manħorini.” niyaiwiro “Ámá řħwf oxoáoýá xaniyaú obřpiyi.” nřiro ayaú řixa báná 19 yarħf niwiróná re urħřawixini, “Niaíwf ayagwíyáorani? Ayagwí re řřarħiħi, ‘Xináħ niřiriřfná řħwf supářiħo xiriħřini.’ řřarħiħi? E xiriħf enányf, arige nerħ agwi řħwf noxoarħ anarini?” urřagfa 20 xaniyaú re urħřisixini, “Ayf yegf iwo enagi nani yayawi niřřarini. Xináħ niřiriřfná řħwf supářiħf enfyf nani enħ yayawi niřřarini. 21 E nerħ aí agwi o řħwf oxoáfyf nani yayawi majřarini. řħwf supářiħfyf woxoáo nani enħ yayawi majřarini. Xewanħomi yarħf wípoyi. řini onomani. Xewanħo nani áwanf osearini.” urħřisixini. 22 Xaniyaú Judayf ámináowa nani wáyf winřagi nani e urħřisixini. Ayf řřpħ naniřini. Judayf ámináowa re řinářiħá enagi nani, “Ámá ħyf ħyf Jisaso nani waropářf nero ‘ “O Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa nani arřowayá xwfá piaxřyo dani iwiaronřoyi rarħwáorini.” neaimónarini.’ ránáyf, rotú aħřyo dani yoħ emħ kwřřimoanřwářini.” 23 řinářiħá enagi nani xaniyaú re urħřisixini, “Onomani. Xewanħomi yarħf wípoyi.” urřagfi 24 Parisiowa ámi “řħwf supárago obini.” nřiro o řixa báná re urħřawixini, “Joxħ Gorixomini seáyi e numřeyoarħ waropářf ineħ. Ámá ‘Nanf nimixħoi.’ rarħo řwf yarħfyf wo enagi nani none niřřarini. Ayřnani waropářf ineħ.” urřagfa 25 o re urħiniħini, “O řwf yarħorani? Nanorani? Nioni majřarini. E nerħ aí řřpħ nani nioni niřřarini. Xámħ řħwf supáragáoni aiwi agwi o nířpimi dani řħwf noxoarħ anħini.” urřagi 26 awa re urħřawixini, “O pí sířřini? Arige nerħ dħř řħwf roxoářřini?” urřagfa 27 o re urħiniħini, “Nioni řixa áwanf searřagi aí arfa miniarħoi. Arige niyaiwiro ‘Ámi arfa osianeyi.’ nřarħoi? Soyřné enħ řixa xegf wiepřarħfyfniħf imónanřo mřřpa řřarħoi?” urřagi 28 awa ikayřwf numearřo re urħřawixini, “Xewanħoxini xegf wiepřarħfyf woxřřini. None neaiepřagf

Mosesoyáonerini. ²⁹ None Mosesomi xwiyá Gorixo urinípi nání nijá imóniñwini. E nerí aí áamá oyí e dāñorāntrí none majfāriñi.” urāgā ³⁰ áamá o re uriniginí, “Soyíné rarigfāpi ududí ninipaxí rariñoi. Soyíné o biñe dānī majfā enāgā aiwí o gí siñwí noxaóirini. ³¹ Áamá íwí yarigfāyí Gorixomi rixiñí uránā arfā mīwipa yariniñ enāgí nānī nene nijfāriñi. E nerí aí áamá go go Gorixomi wéyo numeri xfo wimónariñipi nixídirínáyí, Gorixo áamáomi arfā nīwirí xfo rixiñí urariñipi nānī arirā wipaxirini. ³² Aga enīnā dānī aí nene arfā wí re mīwiñwārini, ‘Áamá wo nīwiápñimeari xínāi xirīñe dānī siñwí supāriniñ womí siñwí oxoáñiginí.’ rariñagā arfā mīwiñwārini.” nurirí ³³ re uriniginí, “Áamá o Gorixo tñí e dānī mībīpa nerí siñwiriyí, xfo yariniñpi bí epaxí imónimīnirí éfmaní.” urāgí ³⁴ awa mīxí re urigfawixini, “Íwí niniriniñpimi dānī rixirinoxini, joxí none rīnearéwapiyariniñ?” nurimánā xegí yoí emí kwírimogfawixini.

Siñwí supāriniñiniñ imónigfāyí nānirini.

³⁵ Jisaso “Áamá siñwí supāragoyā yoí kwírimóoi.” rariñagā arfā e nīwirí o nānī pífā nemerí nīwímeámānā re uriniginí, “Joxí áamá imóniñomi dñí rīwīkwíronini?” urāgí ³⁶ o re uriniginí, “Ámínáoxini, áamá imóniño gorini. Nioní dñí wīkwírómi nānī áwaní nīrei.” urāgí ³⁷ Jisaso re uriniginí, “Omí joxí rīxa siñwí winiñirini.” nurirí siñānī re uriniginí, “Joxí tñí rīnarigwí roní, ayí onirini.” urāgí ³⁸ o re uriniginí, “Ámínáoxini, nioní rīxa dñí rīkwíronini.” nurimí xfo tñí e xómīñí nīyīkwirí yayí winiginí.

³⁹ Jisaso re riniñiniñ, “Áamá nīyoní epayómā nānī xwíá tīyo nānī biñārini. Áamá siñwí supārīgíyíñiniñ imóniñyí siñwí anipirí imóniro siñwí anigfāyíñiniñ imóniñyí siñwí supārīpírí imóniro epírīā nānī biñāonirini.” rāgí ⁴⁰ Parisi xfo tñí anwí e rówapīgíāwa re urigfawixini, “None nānī ení ‘Siñwí supārīgíoyínerini.’ rīnearariniñ?” urāgā ⁴¹ Jisaso re uriniginí, “Soyíné siñwí supārīgíoyíné siñwiriyí, ríwí nīmoarīgíāpi nānī xwiyá meáriniñpaxímaní. E nerí aí soyíné ‘Siñwí anīñwāonerini.’ nīrīro nānī ríwí nīmoarīgíāpi nānī xwiyá meáriniñpírīfārini.

10

Ewayí ikaxí sipísipí awí mearoarīño nānirini.

¹ “Aga nepa searariniñ. Go go sipísipí xwíñā íwíyo mīpāwipa nerí wí e dānī ogāmí nerí nīpīxemoánírnáyí, íwí

meariñf wo imónini. fwf xaurápariñf wo eni imónini. ² E nerí aí xwfná fwíyo páwiarñjo, ayf sipisipf xiáworini. Awí mearoarñjorini. ³ O xwfná rónñje nání báná fwí e íníná awí roñjo ówanf wfkwíáná xiáwo xegf sipisipf nání yoí ráná xiáwoyá manf arfá nñwirí uxfdáná níméra nñpeyearí ⁴ ríxa xfoyá nñni bñaríwámíni enáná o xámí umearfná sipisipfyf xiáwoyá manf umiñfnarñf enagí nání númí warígfárini. ⁵ Xerñwí womí wí númí uxfdiprímeói. Manf áamá xerñwí woyá umiñfnarñjagí nñwíñro nání númí muxfdipa nero éf upíráoi.” urññnigini. ⁶ Jisaso ewayf xwíyfa apí urfagi aiwí xfo apí nání nñjfa oimónípoyníñrí uréwapíymíñrí yarññpí nání nñjfa mimónígfawixini.

“Sipisipf píranñf awí mearoarñjóni nioníñni.” urññn

⁷ O ayf nñjfa mimónipa yarññjagfa nání ámí ewayf xwíyfa re urññnigini, “Aga nepa seararññni. Nioní sipisipf xwfná fwíññf imónñjóníñni. ⁸ Nioní sní mñbipa enáná bigfa gíyf gíyf fwf mearígfáyñññf imónñjoí. fwf xauráparígfáyñññf eni imónñjoí. E nerí aí sipisipfyf wigf manf arfá mñwigfárini. ⁹ Nioní nñwanñjóní fwíññf imónñjóníñni. Gíyf gíyf nioníyáyómíni fwiapáná yeáyf uyimíxemeámfárini. Ará wñwákwíñf epírfá nání fwiapíro peyearo nero epírfárini. ¹⁰ fwf mearñjo sipisipfyo pípi wimíñrí barññmani. fwf xaurápirí pípíkímí erí xwírfá ikíxerí wimíñrí barññjagí aiwí xewanñjóní rípi wimíñrí bñjárini. Ewárñññf éfríxíñrí dññf nñymíññf imónññpí síxí umímómíñrí bñjóníñni. ¹¹ Sipisipf nání píranñf awí mearoarñjóní, ayf nioníñni. Sipisipf nání awí píranñf mearoarñjóní sipisipf arírá wimíñrí nerfná ‘Nioní nñpíkíaná ayf ananíñni.’ yaiwiarñjárini. ¹² Nñgwí meámíñrí awí mearoarñf wo —O sipisipf xiáwo nimóníñrí píranñf awí mearoarñjo marfáí, o sfwí sayf sipisipf roanímíñrí barññjagí nñwíñrfná sipisipf pñni nñwiárími éf úáná sfwí sayf rírómf erí xfdíxfdowáf erí yarññrini. ¹³ O sa nñgwí nání meámíñrí yarñjo enagí nání sipisipf nání nepa dññf moarññmani.” nuríñrí ¹⁴⁻¹⁵ re urññnigini, “Sipisipf píranñf awí mearoarñjóní, ayf nioníñni. Apo tñni nioní tñni xíxe mí ómíxíñaríñgwípa nioní tñni sipisipf nioníyáyf tñni eni xíxe mí ómíxíñaríñwárini. ‘Nioní gf sipisipf imónññfyo arírá wimíñrí nání nupeirfná ayf ananíñni.’ yaiwiarñjóníñni.” nuríñrí ¹⁶ re urññnigini, “Nioní sipisipf ámí wí —Sipisipf xwfná tfyo dánñf imónññfyf marfáí, ámí wí eni tññjóníñni. Ayf wí anñf e xe ñweáfríxíñrí síñwí wíññpaxf mimónññni. Ayo eni wíñnyf tññf e awí

neaáríimigini. Ayí gí maní arfá niniro xwíná tfo dánfyí tñi nawini imóniro awi mearoariñfá ná woni axoni tñf imóniro epírfáriní. ¹⁷ Ámi sñf nimóniri wiáfnimeámfa nani sipisipíyo arírá wimíniri nerfna ‘Nioni niperfna ayí ananirini.’ yaiwiarñagí nani ápo dñf sixí niyini. ¹⁸ Nioni áma xe onipikípoyiniri sñwí m+wini+pa nerfnáyí, wí nini+pi+kipaxímaní. Xe onipikípoyiniri sñwí winarñáyí gíyí marfái, ni+wanñonirini. Peri ámi wiáfnimeari emfa nani ení sixí eániñfipi tñáonirini. Gí ápo o e éwinigini+ri sekaxí niriñfí éagí nani api e epaxonirini.” urñiniginí.

¹⁹ Judayí ámnáowa Jisaso e rariñagí arfá ni+wiro nani dñf xixegíni tñi nepayoro bi bi niri+níroná ²⁰ wfa obaxowa re nira ugíawixini “Imfó dñf uxixéroarñagí nani xóxwí neri rariñi. Pí nani arfá wiarñoj?” nira warfna ²¹ wfa re nira ugíawixini, “Xwíyá o rariñfipi imfó xixéroarñfí wo yapí mirinarinini. ‘Áma imfó dñf xixéroarñfyí áma sñwí supárgfáyo sñwí woxoapaxí imónñoj.’ riseaimónariní? Oweoi.” nira ugíawixini.

Jisasomi ríwí umogfá nani+ri+ni.

²² Sfá Judayí enina émayí wa añf ridiyowá yarigfiwami xórórfí nero xwírfá ikixegfá enagí nani ámi píranñfí imixáragfápi sfá api nani dñf winini nani awi neániro yayí yayarigfápi imónñáná ²³ —Ayí iniá eari imñfí riri yarñinariní. Iná Jisaso añf ridiyowá yarigfiwami nipawiri añf wiámfó wigí eninañfí m+xí ináyí Soromono nani riniñfipimi emearfna ²⁴ Judayí ámnáowa niwimearo mni mni xap+xapí numero re urigíawixini, “Gina j+wanñoxi nani xe ni+já oimónfipoyiniri nearírfáriní? Anñfí yumí nearírfáraní? Joxi Kiraisoxi, áma yeáyí neayim+xemearfa nani aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí rariñwáoxi enánáyí, sñáni áwanfí nearíneí.” uríagfa ²⁵ Jisaso awami re urñiniginí, “Nioni rixa áwanfí searíagí aiwi soyné ‘Nepa nearariní.’ niyaiwiro dñf minikwíroarñoj. Emimí gí ápo e éwinigini+ri niriñfí nioni yarñápi sñáni áwanfí ayí orinínñfí searariñagí ai ²⁶ soyné gí sipisipíyínénñfí mimónipa neri nani nioni dñf minikwíroarñoj. ²⁷ Sipisipí nioniyáyí gí maní arfá niniro nixídarigfáriní. Nioni ayo mí ni+wóm+xiri ²⁸ dñf anñfí inina ñweapírfá nani mni wiarñagí nani wí anñfipírfá menini. Sipisipí nioniyáyí niniwéu tñi fá xiriñagí nani áma gíyí niri+pi+pi+rfáriní? ²⁹ Gí ápo sipisipíyí niarñfiri. O áma niyoní seáyí e wimónñagí nani nioniyá gí imónñfyí ápo niniwéu tñi ení fá xiriñagí nani áma gíyí urápi+pi+rfáriní? ³⁰ Nioni tñi ápo tñi axowawiriní.” uríagí ³¹ Judayí ámnáowa xami yaníro

egfápa sñá tñi Jisasomi opikianeyinro mearinagáfa
³² Jisaso re uriniginini, “Nioni emimf ápo e ewinigininri
 nirinipi obaxf seaiwapiyáriní. Gfmni gipi seaiwapiyápi
 nani sñá tñi nipikianiro yarinjo?” urfagi ³³ Judayf
 ámináowa re urigfawixini, “Amipi nanf joxf yarinipi wí
 nani sñá tñi ripikianiri mýarinwiní. Joxi aga ámaoxi
 enagi aiwi Nwáonirinrinif nirinirinipimi dání Gorixomi
 riperirf umeararinagf nani ripikianiri yarinwiní.” urfagfa
³⁴ Jisaso xfomi wikf wónarigfápi piyfá owépoyniri re
 uriniginini, “Segf ñwf ikaxf eáninipimi Gorixo re rinipi
 niriniri meánipa rení, ‘Nwáoni re rinaniginí, “Seyfne ení
 ñwfaéyíne imóninjo.” rinaniginí.’ niriniri meánipa rení?
³⁵ Soyfne nijfáriní. Xwiyfá Bikwíyo eáninipi wí surfmá
 rinipaxf mimóniní. Ayinani Gorixo segf arfowami ‘Seyfne
 ení ñwfaéyíne imóninjo.’ urinf enagi nani ³⁶ soyfne pí nani
 ápo ninirifeari xwfá tfo nrowárenapinoní re searána,
 ‘Nioni Gorixomi xewaxoniriní.’ searána pí nani mxf
 nininro ‘Joxi Gorixomi riperirf umearininí.’ ninarinjo?
³⁷ Nioni emimf gf ápo e ewinigininri nirinipi mepa nerfnáyf,
 dinf ninikwíroro ‘Nepa orini.’ miniaiwipa éfrixini. ³⁸ E
 niseariní aiwi nioni emimf ápo e ewinigininri nirinipi nepa
 nerfnáyf, soyfne xwiyfá nioni seararinjápi arfá niniro dinf
 minikwíropa nero aí emimf nioni yarinagf sinwf ninanro
 nani dinf ninikwíroro ‘Ayf orini.’ niaiwífxini. ‘Ápo tñi
 nawini imónigfíwaúriní. Axowaúriní.’ niniaiwiro nijfá
 imónipfri nani emimf nioni yarinjápi dinf ikwírópoyi.”
 urfagi ³⁹ xami yanro egfápa omí fá oxiraneyinro yarfná
 anani éf múroniginini.

⁴⁰ Jisaso ámi nuri iniigf Jodani rapáyo nixerí Jono xami
 ámayo wayf umeainje nani nuri e ñweanáná ⁴¹ áma obaxf
 xfo tñf e nani nibiro re rinayigfawixini, “Wayf neameainf
 Jono emimf wí mepa nerí aiwi amipi áma ro nani rinifyf
 ríxa xixeni imóniní.” nirinayiróná ⁴² ámi obaxf wí dinf
 wikwírogfawixini.

11

Rasaraso penf nániriní.

¹⁻² Áma wo, Betani dñf Rasarasoyf rininjo simixf yarfná
 —Anf ayf xfo xegf xexirfmeáipáu Mariaí tñi xinapí
 Mataí tñi ipaúyá anf ení erini. Mariaí ayf apíxf
 rfwíyo Ámináoyá síkwíyo werixf nwiwayimómáná dfá tñi
 kwíriniriní. Ími xexirfmeáo Rasaraso simixf wiarinagf
 nani ³ xinapixaninjápu Jisaso tñf e nani xwiyfá re
 uowárigfisixini, “Ámináoxini, arfá ei. Áma joxi dinf

sixt uyarinjoyt simixt yarini.” urowaritagti ai ⁴ Jisaso arfa e niwirina re riniginini, “Simixt o yarintpt nipeni nanimani. Amayt ent sixt eanint Gorixoya sinwt winaniri ero Gorixomi xewaxoni yayt seayt e dani nimeaniri ero epirfa nani simixt apt wimeanirini.” uriniginini. ⁵ Jisaso Mataimi tni xnaninjimi tni ipaumi xexirfmeao Rasarasomi tni ayo dnt sixt nuyiri aiwt ⁶ “Rasaraso simixt yarini.” uritagfa arfa niwirina ami sfa wiyau xfo nweane nweaniginini. ⁷ E ninweanisaná xegt wiepsarinjowami re uriniginini, “Ami Judia ppropensfyo nani owaneyt.” uritagt ⁸ wiepsarinjowa re urigfawixini, “Nearwapiyarinjoxini, ayt xami stna tni rikipianiri egfe nani ami numiniri rineararinini?” uritagfa xfo ikwawiyinint imoninjagti nani ⁹ ewayt xwiyfa re uriniginini, “Sogwt fwiapfe dani wee nani awa we wukaú sikwt waú tinirini. Amá ikwawiyina ant nerina ná eanarigtamani. Xwfa tfo wfa okinjagti nani sinwt piranint niwinaxda nuro nani ná eanarigtamani. ¹⁰ E neri ai amá arfwiyimi ant nerina ná eanarigtarinini. Sinwt niwiga upiri wfa mokinjagti nani ná eanarigtarinini.” nuriri ayt re oyaiwipoyiniri “Gorixo wimonarinjpt nixdirina ayt ikwawiyina ant nemaninanj rfa imonini?” oyaiwipoyiniri ¹¹ e nurimána awamt re uriniginini, “Negt nikumixiniri emearinwao Rasaraso simixt neri sa weni. E neri ai nioni saiwiart wiminiri warinini.” uritagt ¹² wiepsarinjowa re urigfawixini, “Aminaoxini, sa sani niwerina anani nanj imoninjoi.” nuriro ¹³ awa “Rasaraso sa sa wenjagti nani rfa neararinini?” niyaiwiro e uritagfa ai Rasaraso rixa péf nani inimi nuriri nani ¹⁴ ami nipikwini sinjani awanj re uriniginini, “Rasaraso rixa piyirini. ¹⁵ E neri ai soyne sinwt winiprpt nani yayt ninarini. O simixt yarina nioni xfo tni mijeaa njagti nani soyne nioni emapt sinwt nnanirona dnt nikwropiri nani yayt ninarini. O tint e nani owaneyt.” uritagt ¹⁶ Tomaso —O xegt yof ami bi Didimasoyt rarigtorini. O xfo tni wiepsarinj wfam re uriniginini, “O tni nawini peanfwá nani none enti owaneyt.” uriniginini.

¹⁷ Jisaso Rasarasoya ant tint e nani anwt e nibirina arfa re winiginini, “O rixa niperi xwaripayo tigfami enana sfa wiyau wiyau pweirinini.” arfa e winiginini. ¹⁸ Ant Rasarasoya Betaniyt rinije Jerusaremi dani aiwmimani. Sa kiromita waú wo imoninjerini. ¹⁹ Ayinani Judia ppropensfyo dant obaxi wi xexirfmeao Rasaraso péf nani Mataimi tni Mariaimi tni ipaumi oganj wianiro nani nibiro ipau tni nweanana ²⁰ Matai “Jisaso barini.” rinarinjagfa arfa niwiri of e wirmiaumini nuri xnaninj Mariai

sini anfyo nweanana ²¹ i Jisasomi re uremeaniginini, "Ami naoxini, joxi re niñweari siñwiriyyi, gi nrixi meao nipemini enmani. ²² E neri ai niini re nipimonarini, 'Gorixomi pi pi nani yariñyi wiiyyi agwi ai anani xixeni siiniñoi.' nipimonarini." urfagi ²³ Jisaso re uriñiginini, "Dixi rrixi meao ami niwiapnimeaniñoi." urfagi ²⁴ Matai re uriñiginini, "O sfa yopariyi ama nini niwiapnimearonana o eni wiapnimeanifapi nani niini niñfariini." urfagi ²⁵ Jisaso re uriñiginini, "Ama piyyi egfayyi ami niwiapnimearo siñyi epri nani dñyi sixi umimoarinyayyi, ayi nionirini. Nioni dñyi ni kwifofa giyyi giyyi ni pero ai ami siñyi uprifariini. ²⁶ Ama siñyi nero dñyi ni kwifofa giyyi giyyi wi aniniprifafa menini. Jixi dñyi nini kwiforori 'O nepa rfa niriariini?' riniaiwiariñini?" urfagi ²⁷ i re uriñiginini, "Oyi, Ami naoxini, niini joxi dñyi nri kwiforori re siaiwiariñini, 'Kiraisoxi, niaiwi Gorixoyaoxirfani? Enina dani re rigfoxirfani, 'Arfowaya xwfa pi axfyo dani ama wo yeayyi neayimixemeanfa nani iwiaronfariini.' rigfoxirfani?' siaiwiariñini." uriñiginini.

²⁸ E nurimi nuri xinaniñi Mariaimi "Eini." nuriri yumfi re uriñiginini, "Nearewapiyariño niremonapiri jixi nani 'Obini.' rariini." urfagi ²⁹ i arfa e niwirina anini niwiapnimeami Jisaso tñyi e nani uniginini. ³⁰ Jisaso sini anfi e miremonapfi sini Matai tñyi orof inie nweanana ³¹ Judayyi anfyo Mariai tñyi nawini niñweamanana ogañyi wiarigfayyi i anini niwiapnimeami peyeaagi niwiniro xexirimeaoaya xwaripayo amixfa eminiri nani wariniri numi uagfa ³² Mariai Jisaso roñe niremori niwini rina xfoya sikwi tñyi e nipifkinimeari re uriñiginini, "Ami naoxini, joxi re niñweari siñwiriyyi, gi nrixi meao pemini enmani." urfagi ³³ Jisaso i amixfa yariñagi niwini re Judayyi i tñyi barigfayyi eni amixfa yariñagfa niwini re wa niwuniri xwioxfyo dani dñyi rfa uxeariñagi ³⁴ re uriñiginini, "Seyfne omi ge tigfawixini?" urfagi re urigfawixini, "Ami naoxini, nibiri siñwi winei." urfagfa ³⁵ Jisaso eni nwi eaniginini. ³⁶ Nwi eaqi Judayyi siñwi e niwiniro re rigfawixini, "Omi aga dñyi sixi uyiño enagi nani rfa eariini?" rarinana ³⁷ wi re rigfawixini, "Ama roy siñwi supariñomi siñwi miwoxoapa enirani? Rasaraso sini siñyi enimi nibiri siñwiriyyi, piyyi mepa oeniri siñyi imiximini mepa epaxirfani?" rigfawixini.

Jisaso Rasaraso piyomi siñyi imixiñyi nani rini.

³⁸ Jisaso ami wa bi niwunirina oya xwaripa —Awá sñya ofyi enagi nani sñya wo pfoarinñiwariini. Awá tñyi e

nirémori³⁹ re riñinigiñi, “Sñá ro riwómópoyi.” uráná penomi xexirímeái Mataí re urñinigiñi, “Ámináoxini, nene omi tñwaé dání sfá wiyau wiyau ríxa óriñf enagí nání ríxa piyanf neaeanñoi.” urfagi⁴⁰ Jisaso re urñinigiñi, “Nioni re miriripa réanigiñi, ‘Jíxi dñf nñikwírorínáyf, enf eánñf Goríxoyápi sñwí winiríñi.’ miriripa réanigiñi?” urfagi⁴¹ wa sñá emi riwómóaná Jisaso añnamí sñwí nanánri re riñinigiñi, “Ápoxini, Rasaraso nání ríxiñf wuríyápi arfá níagi nání yayf siarñini.⁴² Nioni ríxiñf ríránáyf, joxi íníná arfá niarñagi nání nioni nñfá aiwi oxí apíxí re rogíá tñ dñf nñikwíroro ‘Goríxo urowárenapiñorñani?’ oniaiwípoyñri rírarñini.” nriimáná re enñinigiñi.⁴³ Enf tñni nriñi ríaiwá re riñinigiñi, “Rasarase, fwiapeti.” ráná⁴⁴ re enñinigiñi. Peño fwiapñinigiñi. Peño fwiapáná íríkwí wí wéyo tñni síkwíyo tñni xopíxopí rónri rapírapí wú tñni mñfyo xopíxopí rónri enagí nání Jisaso re urñinigiñi, “Xopíxopí rónñfýf íkwíkwéámí nñwiro wárípoyi.” urñinigiñi.

Judayí ámináowa “Jisasomi opíkianeyi.” rinárigfá nánriñi.

⁴⁵ Judayí obaxí wí Mariaí tñf e nání bíáyf Jisaso e éagi nñwñiro omi dñf wíkwíróagfá aiwi⁴⁶ wí Parisiowa tñf e nání nuro Jisaso éfpi nání áwanf urfagfá nání⁴⁷ Apaxípanñf imónigfá xwéowa tñni Parisiowa tñni Jisaso nání xwíyfá imixanñiro nání Judayí mebáowami awí neaáriro re nriñga ugíawixini, “Ámá oyf emimf ayá wí yarñagi nání aríre yanfwaríñi?” nñra nurfá⁴⁸ re rinigíawixini, “None o xegí yarñipi xe aññf néra ounri sñwí nñwñaríñáyf, ámá nñni omi dñf nñwíkwíroro neróná Romi dñfyo —Ámá Romíyí rinigíáyf Judayí simañwíyónñf ínimi wurñigíáyriñi. ‘Ámá ayo míxí oxídwáraneyi.’ raríñá ayf nñbñiro negí añf rídiyowá yarñwáiwá pipínamf ero negí ámáyo eni xwírfá ikíxero epírixini nání arí yanfwaríñi?” rinarfá⁴⁹ wigíyí wo, Kaiapasoyi rinñjo —O xwiogwí omi dání apaxípanñf imónigíawami seáyf e wimónñorini. O nñwiápñimearí míxí nurri re urñinigiñi, “Soyfne aga nñfá bi mimónigíoyfñerini.⁵⁰ Ripi nání eni dñf neñwípero mñmoarñoi, ‘Negí ámá nñni pepírixini ayf rññf meañri éfápi nání ámá ná woni rññf apí nñmearí nñperíñáyf, negí dñfyo dání nanñriñi.’ mñmoarñoi.” urñinigiñi.⁵¹ O riñipi xegí dñfyo dání mirñinigiñi. O xwiogwí omi dání apaxípanñf imónigíawami seáyf e wimónñjo enagí nání wíá nriókiamori réññf riñinigiñi, “Jisaso negí Judayo arírá nñwirfá upeinñoi.⁵² Negí Judayí nánini marfái, Goríxoyá niaiwí imónigfá ami gñmi

ηweagfáyf eni áamá axfytññf imóniprfa nání upeinñot.” éññf rñagf nání ⁵³ sfá ayimf dání xfomf pñkianiro nání mekaxf nñra ugñawixññf.

⁵⁴ Jisaso xfomf pñkianiro mekaxf nñra warññagfa nání Judayf tññf e ámf sññññe memepa nerf áamá dññf meanf tññmññf omññf tññf e nání nurf añf onñmiá bñ Ipñremñyñ rññññpimf xegf wiepñsarññowa tññf nawññf ηweaññá ⁵⁵ sfá Aññnajo Neamúroagoñ rññññyñ añwñ e imónññagf nání áamá obaxf sfá ayi sññf mimónñpa eññá Judayf wigf yarñgñápa Gorñxo oneamímññññf igñá eáñññro nání wigf omññf tññmññf pññf nñwiárñmñ Jerusaremñyo nání nuro ⁵⁶ e dání Jisaso nání pñá nemero añf rñdiyowá yarñgñwáyá ákññayo ññññwámññf éf ññromeróná re ñññga ugñawixññf, “ ‘O aiwá rñpñ nání wñ mñbñpa epaxñrññf.’ rñseaimónarññf?” ñññga ugñawixññf. ⁵⁷ Apaxñpánññf imónñgñá xwéowa tññf Parisiowa tññf Jisasomf fá oxñraneyñññróná re rññárñgñá eññagf nání “Jisaso ge ge ηweaññagf áamá go go ññwñññññá ññbñro áwaññf ñearññrññññf.” rññárñgñá eññagf nání e ñññga ugñawixññf.

12

Mariaí werixf ñañf bñ Jisasomf sñkwfyo iwayñmonf ññññññf.

¹ Jisaso sfá Aññnajo Neamúroagoñ rññññyñ imónññfá nání sfá wé wñmñf dññf wo sññf eññá o añf Betaniyñ rñññe Rasaraso, ámf sññf imñxññe ηweaññpimf nání nurf ηweaññá ² áamá añf apimf dññf wñ aiwá Jisaso nání rñá ññyearo Mataí aiwá ññxerñf yanf ññwia warññá Rasaraso áamá Jisaso tññf aiwá ñarñgñáyf tññf nawññf ñññweámáná aiwá ñarññá re eññññññf. ³ Mariaí werixf awiaxf ññgwñf xwé roñf wá —Sñxf wñxáú eññá xegf sañf kiro wo imónñpaxñwárññf. Awá ññmearñf Jisasomf sñkwñf sosñáyo ññwayñmómáná xegf dñá tññf kwñkwñrñmñf yarññá xegf sinadññf áamá aññwámñf ηweagñáyo ññyonñf weaññrñagf aí ⁴ Isñkariotñf dññf Judaso —O wiepñsarññowa eni worññf. Jisaso nání mñyñf wurñmñññññf imónññe, ayf orññf. O ññwiápñññmearñf re rñññññññf, ⁵ “Pñ nání werixf dññf ñañf eañññf awá ámányo K300.00 nání bñ ñerane ññgwñf meáwápnf áamá uyñpeayñyo arññá wianñf nání mññf mñwñpa réwññf?” rñññññññf. ⁶ O uyñpeayñyo dññf sñpñ ññwirñf nání e murñf fñwñf meaññññññf. Ayññññf ññgwñf wowñyñf o fá ññxñrñññf nání ññgwñf wa tñápnf bñ fñwñf meaññññe eññagf nání e rñagf ⁷ Jisaso re rñññññññf, “Í ññarñññpñf xe owinññf sññwñf wññpoyñf. Sfá ñionñf ñññpññññññf e nání xe oxñrñññf. ⁸ Áamá uyñpeayñf sññf seyññé tññf añññf ηweapñññá eññagf nání ayo

gíni gíná 'Arírá owianeyi.' niseaimónirínáyí, anani arírá wipaxírini. E nerí aiwí nioni seyíné tñni nawíni aníj re ñweámíá meñagí nání seararíjini." uríjiniñi.

Apaxípaníj í imónigíá xwéowa "Rasarasomí ení pikíwanigíni." ríinigíá nánirini.

⁹ Judayí obaxí "Jisaso añj apimi ñweani." rinaríjagí aríá níwiro Jisasomíni síjwí wínaníro maríáí, Rasaraso, síj ímíxíjomi ení wínaníro bíagíá aiwí ¹⁰ Apaxípaníj í imónigíá xwéowa xwíyíá nimíxíro "Rasarasomí ení pikíwanigíni." ríinigíawixíni. ¹¹ Jisaso Rasaraso píyomi síj ímíxíj enagí nání Judayí obaxí wigí ámináowa títáminí pñni níwiárimí nuro Jisasomí díj wíkwíroaríjagíá síjwí níwíro nání e níriníro mekaxí megíawixíni.

Jisaso Jerusaremíyo nírémoríá míxí ináyí rémoarígíápa rémoñí nánirini.

¹² Ámá obaxí aiwá sía Aníñajo Neamúroagoí ríniñyí nání imíxarígíápi nání Jerusaremíyo epíroyí egíáyí sá wegíá wíápi tñni aríá re wigíawixíni, "Jisaso Jerusaremíyo re nání baríni." aríá e níwiro ¹³ írimíj eaarígíáyí wí nídoro o tñni óf e óróf ínaníro nání nímeámí nuróná apí re níra ugíawixíni, "Goríxomi seáyí e oumeaneyi. Ámá Goríxo urowárenapíj royí oyá díj tñni seáyí e oimónini. O míxí ináyí Isírerene negoríni." O tñni óf e óróf ínaníro apí e níra waríá ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bíkwíyo re níriní eáníjpi tñni xíxeni eníñigíni, "Saioni —Jerusaremí nání díwí yoí bí Saionirini. Apimi ñweáyíné síjwí wínípoyí. Segí míxí ináyo dogí sípíkíyo níñweámáná iwo baríjagí nání amípi wí nání wáyí mepani." níriní eáníjpi tñni xíxeni o dogí sípíkí wo nímeari seáyí e níxerwearí nímeámí bíñigíni. E éagi aiwí ¹⁶ axínáyí wiepísaríjowa xío yaríjpi nání "Ayí nání ría yaríni?" míyaiwí majíá néra núfasáná Jisaso ríxa níkníri níwiápnímeámí anínamí nání nípeyimáná enáná xío nání e níriní eáníjpi nání díj wíni ámá ayí xíomi seáyí e número wigíápi nání ení díj wíni egíawixíni.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwáripáyo wenáná "fwiapei." nurí síj ímíxaríá xío tñni e níñwearo síjwí wínarogíáyí o épi nání repíyí níwiéra emearíjagíá nání ¹⁸ ámá epíroyí egíáyí emímf xío ení apí nání repíyí néra waríjagíá aríá wíá enagí nání o tñni óf e óróf ínaníro nání ugíawixíni.

¹⁹ Ayínání Parisiowa re ríinigíawixíni, "Síjwí wínípoyí. Ámá obaxí tñni baríjagíá nání none o nání rínaríwápi aríge yaníwíni? Síjwí wínípoyí. Oxí apíxí sítwí níaiwí nñni omí ríxa númi baríjoi." ríinigíawixíni.

Émáý wí Jisasomí sɨŋwí wɨnanɨro egíá nánɨrɨnɨ.

²⁰ Ámá sáa aiwá apɨ imɨxarɨgɨfápimɨ Gorɨxomɨ seáyɨ e umeanɨro nánɨ úfáy wí ámá Girikɨyɨ rɨnɨŋfɨrɨnɨ. ²¹ Ayɨ Piripomɨ —O wɨpɨsarɨŋowa wo aŋɨ Betɨsaida rɨnɨŋɨ Gariri pɨropenɨsɨyo ikwɨrónɨŋɨpimɨ dánɨrɨnɨ. Ayɨ omɨ nɨwímearo rɨxɨŋɨ re urɨgɨawixɨnɨ, “Rároxɨnɨ, ‘Jisasomɨ sɨŋwí owɨnaneyɨ.’ neaimónarɨnɨ.” urɨagɨa ²² Piripo nuri xexɨrɨmeáo Adɨruomɨ áwanɨŋɨ nurɨmɨ awaú nuri Jisasomɨ áwanɨŋɨ urɨagɨi ²³ Jisaso ámá ayo re urɨnɨŋɨnigɨnɨ, “Ámá imónɨŋáonɨ seáyɨ e nimónɨrɨ ikɨnɨmɨfá nánɨ rɨxa aŋwɨ ayorɨnɨ.” nurɨnɨrɨ ²⁴ ewayɨ xwɨyɨfá bɨ xɨo penɨfápɨ nánɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Aga nepa seararɨŋɨnɨ. Witɨ siyɨ wo urɨ nerɨ xwɨfáyo mɨpɨéropa nerɨnáyɨ, xegɨpɨ ropaxɨrɨnɨ. Urɨ nerɨ xwɨfáyo nɨpɨérorɨnáyɨ, ná obaxɨ wɨpaxɨrɨnɨ. ²⁵ Ámá xewanɨŋo nánɨnɨ ayá rɨmɨxɨnɨfɨf go go anɨnɨmɨxɨnɨnɨfárɨnɨ. Ámá xewanɨŋo nánɨnɨ ayá mɨrɨmɨxɨnɨfɨf ámá wíyo nánɨ enɨ ayá urɨmɨxɨnɨfɨf go go manɨnɨmɨxɨnɨfɨf dɨŋɨ nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨpɨ tɨŋo imónɨnɨfárɨnɨ. ²⁶ Ámá ‘Jisaso wimónarɨŋɨpɨ éimɨgɨnɨ.’ yaiwiarɨŋɨf go go nionɨ nɨxɨdɨfwinɨgɨnɨ. Nionɨ amɨ gɨmɨ ŋweáámɨ ‘Jisaso wimónarɨŋɨpɨ éimɨgɨnɨ.’ yaiwíf go go xɨo enɨ e ŋweanɨfárɨnɨ. Ámá nionɨ e éirɨxɨnɨrɨ nimónarɨŋɨpɨ yarɨŋɨf gomɨ gomɨ ápo wé ikwianɨwɨfyo unɨwirárɨnɨfárɨnɨ.

Jisaso xɨomɨ pɨkipɨrɨfápɨ nánɨ urɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

²⁷ “Agwɨ rɨná rɨxa dɨŋɨf rɨfá nɨxearɨŋagɨ ápomɨ pɨoɨ urɨmɨfɨnɨ? ‘Ápoxɨnɨ, xeanɨŋɨf nionɨ nímeanɨpɨ “Mɨwímearo oenɨ.” osimónɨnɨ.’ urɨmɨnɨrɨéɨnɨ? Oweoɨ, rɨná apɨ onímeanɨrɨ nánɨ bɨŋá enagɨ nánɨ wí e urɨmɨmɨéɨnɨ. ²⁸ ‘Ápoxɨnɨ, dɨxɨf yoɨ seáyɨ e imɨxɨrɨ enɨ sɨxɨf eánɨŋɨf joxɨyápɨ ámáyo sɨwá wirɨ éirɨxɨnɨ.’ rɨrarɨŋɨnɨ.” ráná re enɨnigɨnɨ. Aŋɨnamɨ dánɨ xwɨyɨfá bɨ re rɨnɨnɨapɨŋɨnigɨnɨ, “Nionɨ emɨmɨf joxɨ nɨwíwapɨyirɨŋɨpimɨ dánɨ gɨf yoɨ rɨxa seáyɨ e nimɨxɨrɨf gɨf enɨf sɨxɨf eánɨŋɨpɨ sɨwá nɨwirɨ aiwɨ ámɨ bɨ tɨnɨ sɨwá wimɨfɨnɨ.” rɨnɨnɨapɨŋɨnigɨnɨ. ²⁹ Xwɨyɨfá e rɨnɨnɨapɨfagɨ ámá e epɨroyɨf nero rówapɨgɨfáyɨf arɨfá e nɨwiro nánɨ wí “Sa akɨrɨwɨf rarɨnɨ.” rarɨná wí “Aŋɨnajɨf wo xɨomɨ urɨŋoɨ.” rarɨná ³⁰ Jisaso ayɨ e rɨnarɨŋagɨf arɨfá nɨwirɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Manɨf apá nionɨ nánɨ mɨrɨnɨnɨapɨŋoɨ. Seyɨné dɨŋɨf mopɨrɨf nánɨ rɨnɨnɨapɨŋoɨ. ³¹ Gorɨxo ámá xwɨfá tɨyo dánɨfyo xwɨyɨfá umeárɨnɨ rɨxa aŋwɨ ayorɨnɨ. Xwɨfá rɨrɨmɨ meŋweanɨ —O oborɨnɨ. Omɨ xopɨrárɨf winɨ enɨ aŋwɨ ayorɨnɨ. ³² Niɨwanɨŋonɨ xwɨfámɨ dánɨ seáyɨ e nɨmɨfeyoááná nionɨyá dɨŋɨfyo dánɨ ámá nɨnɨ nionɨ tɨfámɨnɨ bɨpɨrɨfárɨnɨ.” nurɨrɨ ³³ xewanɨŋomɨ ikɨfáyo nɨyekwɨroárɨrɨná penɨfápɨ nánɨ dɨŋɨf omópoyɨnɨrɨf e urɨagɨf

³⁴ áamá e epíroyí egíáyí re urígíawixíni, “Negí ηwí ikaxí eániηíyo dání ‘Kiraiso, áamá yeáyí neayimíxemeanífa nání aríowayá xwífa piaxíyo dání iwiaroníoyí raríηwáo, aníηí íníná ηweanfáríni.’ riniηagi arífa wiηwá eηagi nání joxí aríge nerí ‘Áamá imóniηomi nipiikiro íkíáyo niηwiráriro seáyí e umíeyoapírífaríni.’ nearariηíni? Áamá imóniηoyí goríni?” uríagífa ³⁵ Jisaso xewaníηo wíániηí eηagi nání ewayí xwiyfá bí nuríri re uríniηigíni, “Wíapí sfá áríní wíyo seyíné tíηí e óniηiηoi. Sfá seaóriniηiníri síní wífa óniηáná aηí époyí. Áamá sfá yiniηími yarígíáyí ‘Amí iyí ríwaríηíni?’ miyaiwiarígífa eηagi nání searariηíni. ³⁶ Wíapí síní seyíné tíni niηwearí seaóniηáná wíapiyá niaíwíyífnéniηí wimónipírífa nání wíapími díηí wíkwírópoyí.” uríniηigíni.

O xwiyfá apí nurárimi píni níwiárimi nurí píni ηweaníniηigíni.

Judayí obaxí Jisasomi díηí míwíkwírogífa nániríni.

³⁷ Judayí Jisaso wigí síηwí tíηí e dání emímí ayá wí wíwapíyíagi aí síní díηí míwíkwíró nero “Ayí oríani?” miyaiwigíawixíni. ³⁸ Ayí rípi nání e egíawixíni. Xwiyfá wífa rókiamoagi Aisaiayí riniηo xegí Judayí nání níriri eaní rípi, “Áamínáoxíni, negí repíyí wiaríηwápi gíyí ‘Neparíni.’ niyaiwiro díηí neaíkwírogífaríni? Oweoi. Ámínáoxíniyá eηí síxí eániηípi gíyo síwá wíáná mí nómixiro níjía imónigífaríni? Oweoi.” níriri eanípi xixeni imóninífa nání Judayí Jisasomi díηí míwíkwírogíawixíni. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyfá ámi bí Aisaiao níriri eaní rípi, “Áamá ayí píraníηí síηwí wíniro díηí píraníηí moro neróná saníηí nimóniηo wigí íwí yarígíapí emí nímamoro ámi Goríxo tífamíni upíríxínirí síηwí upírori díηí síjáníηí wimíxíri eηíri.” Aisaiao e níriri eanípi xixeni imóninífa nání Judayí Jisasomi díηí míwíkwíropaxí imónigífaríni. ⁴¹ Aisaiao oríjía níwíníriná Goríxo urowárenapínóo níkníri ηweanagi níwíníri nání o nání e ríηíri. ⁴² Judayí níni Jisasomi díηí míwíkwíroariηagífa aiwí Judayí ámíná obaxí wí aí omí díηí níwíkwíroro aiwí Parisiowa negí rotú aηíyo dání yoí emí neakwírímpíríxínirí wáyí nero nání waropárí níniro “Jisasomi xídaríjáoníri.” míriniηíawixíni. ⁴³ Weyí Goríxo umearíηípi nání míwimónípa nerí weyí áamá umearígíapí nání níwimóníri nání waropárí níniro “Jisasomi xídaríjáoníri.” míriniηíawixíni.

“Nioní raríjápími dání áamá níni epayónipírífaríni.” uríηí nániríni.

44 Jisaso enj tñni r'aiwá n'riri re r'ñnigini, "Nioni dñj níkw'roarig'á g'iy' g'iy' nionini dñj m'níkw'roar'ño. N'rowárenap'ño eni dñj w'kw'roar'ño. 45 Nioni s'ñw'f nanarig'á g'iy' g'iy' n'rowárenap'ño eni s'ñw'f w'nar'ño. 46 Ámá nioni dñj níkw'ró'fáy' an'ñj s'á yin'ñe m'ñweapa é'r'ix'niri xw'á t'yo w'án'ñj wókím'x'miniri b'ñárini. 47 Nioni ámá xw'á t'yo ñweag'áyo xw'iy'á umeár'm'niri m'ib'f ámá n'yon' yeáy' uyim'x'emeám'ániri b'ñárini. Ayináni ámá xw'iy'á nioni rar'ñápi ar'á n'niro aí m'nix'f'd'fá g'iy' g'yo nioni w'í xw'iy'á umeárar'ñámani. 48 Ámá nioni r'w'f n'nimoro xw'iy'á nioni rar'ñápi peay' n'wian'ro é'fáy' woni woni xw'iy'á meár'in'pax'p'i r'ixa wen'i. Xw'iy'á nioni uráná ar'á m'ñig'áyo dáni s'á yopar'yimi xw'iy'á meár'in'pax'f enag'i nán' rar'ñini. 49 Nioni g'f dñj'yo dáni w'í m'r'f ápo, xewan'ño n'rowárenap'ño am'ipi nioni ur'm'fápi nán' sekax'f n'r'ñj enag'i nán' g'f dñj'yo dán' rar'ñámani. 50 Ápo sekax'f r'ñ'pimi ámá dñj' níkw'rór'ñ'pimi dáni dñj' n'iy'm'ñj'f t'g'fá an'ñj' íníná ñweap'r'fá nán' imón'pax'f enag'i nán' nioni n'j'fárin'i. Ayináni am'ipi nioni searar'ñápi, ápo n'r'ñ'p'ini searar'ñárin'i." ur'ñ'nigini.

13

Jisaso wiep'sar'ñowami síkw'f sos'áyo ig'fá weañ'f nán'iri.

1 Aiwá s'á An'ñajo Neamúroagoi r'n'ñ'fyi nán' s'ini mim'ix'pa enáná Jisaso xw'á t'yo p'ni n'wiár'imi xano t'fe nán' yini a'ñwi ayo enag'i nán' o n'j'fárin'i. Ámá x'fo xeg'f imón'ig'áyo dñj' s'ix'f nuya n'bf'ísáná x'fo pene nán' aí nuya u'ñ'nigini. 2 S'fápi t'ni x'fo t'ni wiep'sar'ñowa t'ni aiwá ap'i nan'ro nán' aw'í neánimáná Obo re en'ñ'nigini. Saimonomi xewaxo Isikarioti d'ñj' Judaso nuri Jisaso nán' m'iy'f our'niri dñj' n'w'kw'rómáná enáná 3 Jisaso xeg'f xano am'ipi n'ni f'án'ñj' wiep'x'niasin'j' enag'i nán' n'j'fá imón'ri Gorixo t'fám'ini b'ñ'p'i nán' n'j'fá imón'ri ámi x'fo t'fám'ini un'fápi nán' eni n'j'fá imón'ri ner'i nán' 4 aiwá nar'ig'fe dán' n'wiáp'nimear'i xeg'f rap'rap'f e pán'ñ'y'f n'ipír'arimáná roar'x'f w'ú n'mear'i ír'ñ'yo níkf'k'yinimáná 5 ini'g'f p'irer'ix'f w'nami niway'mori wiep'sar'ñowami síkw'f sos'áyo ig'fá n'weáa nuri roar'x'f k'k'yin'ñú t'ni níkw'fra nuri 6 r'ixa Saimoni Pitaomi wim'niri yar'fná re ur'ñ'nigini, "Ámináox'ni, jox'i g'f síkw'yo ig'fá neám'niri r'iyar'ñini?" ur'fagi 7 Jisaso re ur'ñ'nigini, "Nioni sim'fpi nán' agwi jox'i maj'fá nimón'ri aiwi r'wéná 'E níwap'yim'niri r'fá en'ñ'nigini?' n'yaiwir'i n'j'fá imón'fárin'i." ur'fagi 8 Pitao re ur'ñ'nigini, "Ná r'w'fyo aiwi jox'i g'f síkw'yo w'í ig'fá near'fá men'ni." ur'fagi Jisaso

re urɪŋɪnigɪnɪ, “Nionɪ dɪxɪ sɪkwɪyo igɪá mɪreapa nerɪnáyɪ, joxɪ nionɪ tɪnɪ nawɪnɪ kumɪxɪnɪpaxɪ mimónɪŋɪnɪ.” urɪagɪ⁹ Saimonɪ Pitao re urɪŋɪnigɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, sɪkwɪyonɪ igɪá mɪneapanɪ. Gɪ wéyo tɪnɪ mɪŋɪyo tɪnɪ aí igɪá neaɪ.” urɪagɪ¹⁰ Jisaso re urɪŋɪnigɪnɪ, “Igɪá eánɪŋɪ go go kíyɪ bɪ meŋagɪ nánɪ sa sɪkwɪyonɪ igɪá eánɪpaxɪ imónɪnɪ. Soyɪné kíyɪ bɪ meŋagɪ aiwɪ noyɪnéni marɪá.” urɪŋɪnigɪnɪ.¹¹ Xɪfo nánɪ miyɪ wurɪno nánɪ nɪjɪá nimónɪrɪ nánɪ “Noyɪnéni kíyɪ mayoyɪnémani.” urɪŋɪnigɪnɪ.

¹² Rɪxa sɪkwɪyo igɪá nɪweáa núɪsáná xegɪ rapɪrapɪ nɪmearɪ nɪyɪnɪrɪ aiwá narɪgɪe ámɪ éf nɪŋwearɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Nionɪ seaɪáɪ nánɪ dɪŋɪ ‘Ayɪ nánɪ rɪa neaiarɪnɪ?’ rɪmoŋoɪ?”¹³ Soyɪné ‘Nearéwapɪyarɪŋoxɪnɪ nɪrɪro ‘Ámɪnáoxɪnɪ nɪrɪro yarɪgɪárɪnɪ. E imónɪŋáonɪ eŋagɪ nánɪ e nɪnɪrɪróná xɪxenɪ nɪrarɪgɪárɪnɪ.¹⁴ Nionɪ Ámɪnáonɪ imónɪrɪ searéwapɪyarɪŋáonɪ imónɪrɪ eŋagɪ aiwɪ segɪ sɪkwɪ sosɪáyo igɪá seaeáɪnɪ. Ayɪnánɪ soyɪné enɪ segɪ sɪkwɪyo xɪxe igɪá eánɪfɪrɪxɪnɪ.¹⁵ Nionɪ rɪxa sɪŋwepɪgɪ seaɪwapɪyɪagɪ nánɪ nionɪ seaɪápa soyɪné enɪ axɪpɪ e niga úfɪrɪxɪnɪ.¹⁶ Aga nepa seararɪŋɪnɪ. Ámá xɪnánɪŋɪ nimónɪrɪ omɪŋɪ wɪiarɪŋɪyɪ go xegɪ bosomɪ seáyɪ e wimónarɪŋɪrɪnɪ? Xwɪyɪá yanɪ wɪowárɪŋo enɪ urowárɪŋomɪ seáyɪ e wimónarɪŋɪranɪ?” nɪrɪrɪ¹⁷ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Soyɪné nionɪ sɪŋwepɪgɪ seaɪwapɪyɪá apɪ nánɪ nɪjɪá nimónɪro xɪxenɪ nerɪnáyɪ, yayɪ seainɪpaxɪ seaɪmeanɪárɪnɪ.¹⁸ Nionɪ noyɪnéni nánɪ mɪseararɪŋɪnɪ. Searɪpeárɪŋáoyɪné imónɪgɪáɪ nánɪ nionɪ nɪjɪá aiwɪ Bɪkwɪyo re nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪ rɪpɪ, ‘Ámá nionɪ tɪnɪ aiwá nawɪnɪ narɪgwɪlo nionɪ xopɪrárɪ nimɪnɪrɪ sɪkwɪ nɪmɪeyoari sosɪá neanɪárɪnɪ.’ nɪrɪnɪrɪ eánɪŋɪpɪ xɪxenɪ imónɪwɪnɪgɪnɪrɪ noyɪnéni searɪpeanɪárɪnɪ.¹⁹ Soyɪné amɪpɪ rɪwɪyo imónɪnɪpɪ imónarɪŋagɪ nɪwɪnɪróná ‘Ayɪ orɪani?’ nɪaiwɪpɪrɪ nánɪ agwɪ re dánɪ amɪpɪ sɪnɪ mimónɪpa éfɪmɪ áwanɪ seararɪŋɪnɪ.²⁰ Aga nepa seararɪŋɪnɪ. Ámá nionɪ urowárarɪŋáyo umímɪnɪpɪrɪá gɪyɪ gɪyɪ nionɪ enɪ nɪmímɪnarɪŋoɪ. Nionɪ nɪmímɪnɪpɪrɪáyɪ nɪrowárénapɪŋomɪ enɪ umímɪnarɪŋoɪ.” urɪŋɪnigɪnɪ.

“Mɪyɪ nurɪno Judasorɪnɪ.” ɪnɪmɪ urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²¹ Jisaso e nurɪsáná dɪŋɪ rɪá uxéagɪ sɪŋánɪ áwanɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, “Aga nepa seararɪŋɪnɪ. Soyɪné woxɪ mɪyɪ nurɪnɪŋoɪ.” urɪagɪ²² xegɪ wɪepɪsarɪŋowa o rɪfo nánɪ majɪá eŋagɪa nánɪ kɪkɪmɪ nimónɪro sɪŋwɪ nainega nuróná²³ wɪepɪsarɪŋowa wo —O Jisaso xɪfo dɪŋɪ sɪxɪ uyɪŋorɪnɪ. O xɪfo tɪŋɪ e aŋwɪ e éf nɪweaŋagɪ nánɪ²⁴ Saimonɪ Pitao omɪ sɪmɪmajɪó nɪwirɪná rénɪŋɪ urɪŋɪnigɪnɪ, “Joxɪ yarɪŋɪ

nɪwiri áamá xfo rfo nání áwanj reí.” Éniñf urfagi²⁵ wiepɪsarɪŋo xfo tfámɪnɪ nɪkɪnɪmónaumaná yarɪñf re wiñɪnigɪnɪ ‘Ámɪnáoxɪnɪ, joxɪ rfo, ayf gorɪnɪ?’ urfagi²⁶ Jisaso re urɪñɪnigɪnɪ, “Aiwápimɪ múyo neagwirɪ wimo, ayf orɪnɪ.” nurɪmáná aiwápɪ múyo neagwirɪ Isɪkariotɪ dánf Saimonomɪ xewaxo Judasomɪ mɪnɪ wiñɪnigɪnɪ. ²⁷ Mɪnɪ wíaná Seteno Judasomɪ dɪñf xixéroagɪ Jisaso re urɪñɪnigɪnɪ, “Joxɪ erfpɪ anjɪnɪ ei.” urfagi aí²⁸ xfo tɪnɪ aiwá narɪgɪfáwa o Judaso e oenɪrɪ urfɪpɪ nání majfá nero ²⁹ wí dɪñf re yaiwigfawixɪnɪ, “Judaso nɪgwɪ wowɪ xɪrɪŋo enagɪ nání re rfa urɪŋotɪ, ‘Aiwá Anfnajf Neamúroagɪ rɪpɪ nání nanfpɪ joxɪ bf neaiɪ.’ rfa urɪŋotɪ? ‘Uyípeayfyo arɪrá wimɪnɪrɪ nání amɪpɪ bɪ mɪnɪ wiɪ.’ rfa urɪŋotɪ?” yaiwiarɪná³⁰ Judaso, múyo neagwirɪ wɪfpɪ nurápanɪmo árɪwɪyimi peyeañɪnigɪnɪ.

Jisaso ŋwɪ ikaxɪ sɪñfɪ urɪñf nánɪrɪnɪ.

³¹ O rɪxa peyeáaná Jisaso re rɪñɪnigɪnɪ, “Ámá imónɪŋáonɪ rɪxa seáyɪ e imónfagɪ ámayɪ sɪŋwɪ nanɪpɪrɪ rɪxa rɪnárɪnɪ. Nionɪ e éagɪ nɪnanɪrɪná Gorɪxoyá enj sɪxɪ eánɪñfɪ nání enɪ nɪjfá imónɪpɪráoɪ. ³² Nionɪ e nimónɪrɪñfɪpimɪ dánɪ Gorɪxoyá enj eánɪñf sɪŋánɪ nimónɪrɪnáyɪ, nionɪ enɪ seáyɪ e nɪnimɪxɪrɪ nɪniinɪŋotɪ. ³³ Gɪ niaíwoyɪné, sɪnɪ soyɪné tɪnɪ bɪ onɪmiápɪ ŋweámɪnɪ. Soyɪné nionɪ nání pɪá nɪpɪrɪfá enagɪ aiwɪ negɪ Judayo re urɪñápa, ‘Nionɪ umfáe soyɪné enɪ wí upaxɪ menɪnɪ.’ urɪñápa agwɪ soyɪné enɪ axɪpɪ seararɪñɪnɪ.” nurɪrɪ³⁴ re urɪñɪnigɪnɪ, “Nionɪ ŋwɪ ikaxɪ sɪñf bɪ osearɪmɪnɪ. Nionɪ dɪñf sɪxɪ seayarɪñápa soyɪné enɪ axɪpɪ xɪxe dɪñf sɪxɪ yɪnfɪrɪxɪnɪ. ³⁵ Sewanɪŋoyɪné dɪñf sɪxɪ xɪxe nɪyɪnɪrɪnáyɪ, ámá sɪŋwɪ nɪseanɪro re seaiaiwɪpɪrɪfárɪnɪ, ‘Oyá wiepɪsɪŋowarɪfani?’ seaiaiwɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪñɪnigɪnɪ.

“Pitaoxɪnɪ, joxɪ rɪwɪ nɪmorɪnɪ.” urɪñf nánɪrɪnɪ.

³⁶ Saimonɪ Pitaos re urɪñɪnigɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, joxɪ gɪmɪ umɪnɪrɪ nání neararɪñɪnɪ?” urfagi Jisaso re urɪñɪnigɪnɪ, “Agwɪ nionɪ ume agwɪ joxɪ wí mɪnɪxɪdɪpaxɪ enagɪ aí rɪwéná joxɪ ananɪ nɪxɪdɪrɪfárɪnɪ.” urfagi³⁷ Pitaos re urɪñɪnigɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, pí nání ‘Agwɪ joxɪ mɪnɪxɪdɪpaxɪrɪnɪ.’ nɪrarɪñɪnɪ? Joxɪ éf rɪmɪnɪmɪnɪrɪ nání yarɪná nionɪ nɪpɪkɪrɪnáyɪ, ananɪrɪnɪ.” urfagi³⁸ Jisaso re urɪñɪnigɪnɪ, “Joxɪ nepa nionɪ éf nɪmɪnɪrɪ nání rɪpɪkipaxoxɪranɪ? Aga nepa rɪrarɪñɪnɪ, ‘Karɪkarɪ sɪnɪ rɪaiwá mɪrɪpa enáná joxɪ biaú bɪ nionɪ nání “O nání nionɪ majfárɪnɪ.” rɪrɪnɪ. rɪrarɪñɪnɪ.” urɪñɪnigɪnɪ.

14

“Gorixo tñj e nání óyínñj imónñáonñrññi.” urñj nánñrññi.

¹ Wiepñsarñjyo “Soyñné dñj ría mñseaxepañ.” nurñrñ re urñjñnigññi, “Gorixomñ dñj wñkñroro nionñ enñ dñj ññkwñroro éñrñxññi. ² Anñ gñ ápayáyo awawá obaxñ ikwñrónññi. Nionñ soyñné nánñ anñ wé searoárimñá enñagñ nánñ anñ awawá ayñ mikwñrónñpa nerñ sññwñrñyñ, ananñ áwanñ searñminñrñ enñárññi. ³ Nionñ nurñ anñ wé ññsearoárimñ ámñ ññbirñ soyñné enñ nionñ ññweámñáé nionñ tñññ nawínñ ññweapñrñá nánñ ññseairñménapñmñ umñárññi. ⁴ Óñ nionñ anñ apimñ nánñ umñáyñ nánñ soyñné ññjñárññi.” urñagñ ⁵ Tomaso re urñjñnigññi, “Ámñnáoxññi, joxñ urñe nánñ none majñá nerane nánñ arñge óñ urñáyñ nánñ ññjñá imónññwñññ?” urñagñ ⁶ Jisaso re urñjñnigññi, “Ámá ‘Gorixo tñj e nánñ úimñigññi.’ wimónarñjyo nánñ ññwanññonñ óyínññj imónññáonñrñññi. Amñpñ Gorixo nánñ nepa imónññjñpñ ámá ayo sñwá wirñ dñj ññyñmññj imónññjñpñ sñxñ umñomorñ yarññáonñrñññi. Ámá wo óñ wñyimñ dánñ ápo tñj e nánñ wñmeapaxñmanñ. Nionññi óñ ápo tñe nánñyínññj imónññáonñrñññi. ⁷ Soyñné nionñ nánñ ‘Orñanñ?’ ñññiaiwiwo píránññj ññjñá ñimónñro sññwñrñyñ, gñ ápo nánñ enñ píránññj ññjñá imónññro egñárññi. E ññsearñrñ aiwñ agwñ ríná dánñ soyñné o nánñ ññjñá ñimónñro sññwñ wñññgñárññi.” urñagñ ⁸ Piripo re urñjñnigññi, “Ámñnáoxññi, joxñ ápo sñwá neaíáná ‘Ayñ apánñrññi.’ neaimónarñññi.” urñagñ ⁹ Jisaso re urñjñnigññi, “Piripe, nionñ soyñné tñññ enññá dánñ emenñá aiwñ joxñ nionñ nánñ sñññ píránññj ññjñá ñimónñpa reññññi? Ámá nionñ sññwñ nanñá gñyñ gñyñ ápomñ enñ wñññáyñ enñagñ nánñ joxñ pñ nánñ ‘Ápo enñ sñwá neai.’ ññrarnñññi? ¹⁰ Ápo xewaxonñ tñññ nawínñ imónññrai xewaxonñ ápo tñññ nawínñ imónññrai enñagwññi nánñ joxñ sñññ ‘O xano tñññ axowaúrñanñ?’ ñññiaiwirñ dñj mñññkwñroarññj reññññi? Xwñyñá nionñ seararññápñ gñ dñjñyo dánñ seararññámññi. Amñpñ nionñ yarññápñ enñ ápo, nionñ tñññ nawínñ imónññgwññíoyá dñjñyo dánñ yarññárññi. ¹¹ Xwñyñá nionñ re searñápñ, ‘Ápo nionñ tñññ nawínñ imónññrai nionñ ápo tñññ nawínñ imónññrai enñwññ.’ searñápñ nánñ ‘Neparññi.’ ññyaiwiwo dñj ññkwñrópoyñ. ‘E oyaneyñ.’ mññseaimónñpa nerññáyñ, emñmñ amñpñ nionñ ññseaiwápñya barññá soyñné sññwñ wñññgñápñ nánñññ ‘Neparññi.’ ññyaiwiwo dñj ññkwñrópoyñ. ¹² Aga nepa seararññññi. Nionñ dñj ññkwñroarññgñá gñyñ gñyñ amñpñ nionñ seaiwápñyarññápñ enñ epñrñárññi. Oyñ, nionñ ápo tñe umñá enñagñ nánñ amñpñ nionñ seaiwápñyarññápimñ wiárñ seáyñ e imónññjñpñ aí epñrñárññi.

¹³ Xewaxoni enj eániñj ápoyá ámáyo sɨwá nɨwirɨñjɨpimi dáni ‘Ápo seáyɨ e imónɨñorɨanɨ?’ wiaiwírɨxɨnɨrɨ soyɨné pí pí nánɨ ápomɨ rɨxɨñj nurɨrɨná xegɨ xewaxonimɨ dánɨ nurɨrɨ rɨxɨñj uránáyɨ, nionɨ ananɨ xixenɨ nɨseaiimfárɨnɨ. ¹⁴ Amɨpí ápomɨ rɨxɨñj nurɨrɨná nionɨmɨ dánɨ nurɨrɨ rɨxɨñj urfápi nionɨ ananɨ nɨseaiimfárɨnɨ.

“Nionɨ Kwíyɨ Gorɨxoyápi urowárɨmɨfárɨnɨ.” urɨñj nánɨrɨnɨ.

¹⁵ “Soyɨné nionɨ dɨñj sɨxɨ nɨnɨyirɨnáyɨ, nionɨ sekaxɨ searɨñápi xixenɨ xɨdɨpɨrɨfárɨnɨ. ¹⁶ Nionɨ ápomɨ rɨxɨñj uráná arɨrá seaipaxɨ imónɨñj ámɨ wo soyɨné tɨnɨ nawínɨ anɨñj íníná ñweáwinɨgɨnɨrɨ segɨ tɨámɨnɨ urowárɨnɨpɨnɨfárɨnɨ. ¹⁷ Kwíyɨ xɨo nánɨ nepa imónɨñjɨpɨnɨ seaíwapɨyarɨñjɨpɨ nánɨ rarɨñjɨnɨ. Ámá xɨomɨ dɨñj mɨwɨkwɨroarɨgɨfáyɨ kwíyɨ xɨoyápmi mí nɨwómɨxɨro nɨjɨfá mimónɨpaxɨ enɨgɨ nánɨ arɨrá wimɨnɨrɨ enɨfápi umímɨnɨpaxɨ menɨnɨ. E nerɨ aí kwíyɨpɨ rɨxa soyɨné tɨnɨ nawínɨ imónɨñagɨ nánɨ apɨ nánɨ nɨjɨfá imónɨñoɨ. Idáná soyɨné enɨ nɨseaiɨmearɨ xwioxɨyo seanɨweanfárɨnɨ. ¹⁸ Nionɨ wimiáoyɨfɨnɨnɨñj segɨpɨ nɨseawárɨmɨ umɨfámanɨ. Ámɨ soyɨné tɨñj e nánɨ bɨmɨfárɨnɨ. ¹⁹ Ámá nionɨ dɨñj mɨnɨkwɨroarɨgɨfáyɨ sɨñwɨ mɨnanɨpa epɨrɨ nánɨ anɨwɨ ayorɨnɨ. E nerɨ aí soyɨné ámɨ sɨñwɨ nanɨpɨrɨfárɨnɨ. Nionɨ ámɨ sɨñj emɨfa enɨgɨ nánɨ soyɨné enɨ sɨñj epɨrɨfárɨnɨ. ²⁰ Sɨfá soyɨné nionɨ ámɨ sɨñj eáná nanɨpɨrɨfáyɨmɨ re nɨyaiwiro nɨjɨfá imónɨpɨrɨfárɨnɨ, ‘O xano tɨnɨ imónɨrɨ enɨáná none xɨo tɨnɨ imónɨrane xɨo none tɨnɨ imónɨrɨ enɨgɨwɨ nánɨ xɨo tɨnɨ axonerɨnɨ.’ nɨyaiwiro nɨjɨfá imónɨpɨrɨfárɨnɨ. ²¹ Ámá go go gɨ sekaxɨ rarɨñápi fá nɨxɨrɨrɨ nɨxɨdɨrɨnáyɨ, nionɨ dɨñj sɨxɨ nɨyarɨñorɨnɨ. Nionɨ dɨñj sɨxɨ nɨyarɨñj gomɨ gomɨ gɨ ápo dɨñj sɨxɨ uyirɨ nionɨ uyirɨ nerɨ nɨwanɨñonɨ nánɨ yumɨí bɨ mɨwɨ xixenɨ sɨwá winɨmɨfárɨnɨ.” urɨfagɨ ²² Judaso —Isɨkariotɨ dánj Judaso marɨfáɨ, wiepɨsarɨñowa Judasoyɨ rɨnɨñj worɨnɨ. O re urɨñjɨnɨgɨnɨ, “Ámɨnáoɨnɨ, pí éagɨ nánɨ ámá nɨnɨ xwɨfá tɨyo ñweagɨfáyo sɨwá mɨwinɨpa nerɨ newanɨñonɨnɨ sɨwá neainɨrɨfárɨnɨ?” urɨfagɨ ²³ Jisaso re urɨñjɨnɨgɨnɨ, “Ámá go go nionɨ dɨñj sɨxɨ nɨnɨyirɨnáyɨ, xwɨyɨfá nionɨ rarɨñápi xɨdɨnɨfárɨnɨ. Omɨ gɨ ápo dɨñj sɨxɨ nuyirɨ yawawɨ o tɨámɨnɨ nɨbɨrai o tɨnɨ nawínɨ anɨñj ñweanfárɨnɨ. ²⁴ Ámá nionɨ dɨñj sɨxɨ mɨnɨyarɨgɨfáyɨ nionɨ rarɨñápi xɨdarɨgɨfámanɨ. Xwɨyɨfá nionɨ seararɨná soyɨné arɨfá niarɨgɨfápi, ayɨ nionɨ gɨ dɨñj tɨnɨ rarɨñápmɨnɨ. Ápo nɨrowárɨnɨpɨñoyá dɨñj tɨnɨ rarɨñápmɨrɨnɨ.” nurɨrɨ ²⁵ re urɨñjɨnɨgɨnɨ, “Nionɨ sɨnɨ soyɨné tɨnɨ nɨñwearɨná amɨpí apɨ nánɨ searɨnɨ. ²⁶ E nerɨ aí rɨwéná arɨrá seainɨo —O

kwíyí Gorixoyápirini. Xífo áamá nioni níxídarigfáyo nání urowárenapínfápirini. Apí amípí nfní nání seáiwapíyíáná nioni níseara waríñá nípiní nání díñf seainínfárini. ²⁷ Nioni soyíné pfní níseawiárimí nurí aiwí soyíné nioniyá díñf tfní níwayíróníro ñweapírfárini. Nioniyá díñf tfní níwayíróníro ñweapírfápi nání níriríná áamá xwíá tfyó dájf wigf díñf tfní yarigfápi nání mírariñini. Nioniyá díñf tfní aga níwayíróníro ñweapírfá nání imónipírfárini. Ayínáni díñf ríá níseaxerí wáyf bí minípa éfrixini. ²⁸ Xwíyíá nioni searfá rípi, ‘Nioni pfní níseawiárimí nurí ámi seyíné tññf e nání bímfárini.’ searfápi soyíné ríxa arfá níoi. Nioni ápo tññf e nání umí enagí nání soyíné nepa díñf síxí níniyirínáyf, yayf seáyimí dání seainimínri éfrixini. Ápo seáyí e ní múroño enagí nání raríñini. ²⁹ Soyíné nioni searfápi xixeni imóníagí níwínírfá díñf níkwíroro ‘Ayf o nearíñpírfáni?’ yaiwiro oépoyníri síní mimónípa éfmí seararíñini.” nuríri ³⁰ re uríñnigíni, “Xwíá tfyó meñweño —O oborini. O ríxa baríñagí nání nioni soyíné tfní níñwearí ámi ayá wí searímíméini. O nioni enf míneáníño enagí aiwí ³¹ áamá xwíá tfyó dájfyf nfní re níaiwírfrixiníri, ‘O xanomi díñf síxí uyíñoráni?’ níaiwírfrixiníri ápo sekaxf níriñpí tfní xixeni oemini.” nuríri re uríñnigíni, “Re dání níwiápnímeámi ríxa owaneyí.” uríñnigíni.

15

*“Wainf uraxf nepaxíñf imóníñpíñíñf imóníñáoníriñi.”
uríñf náníriñi.*

¹ Jisaso ewayf xwíyíá nuríri re uríñnigíni, “Wainf uraxf nepaxíñf imóníñpí, ayf nioníriñi. Wainf omíñf xiáwo gí áporini. ² Wireñf nionimí dání neáníri ná míwéfyf nfní ápo emí wixímoaríñíri. Wireñf ná wearíñfyf nfní xwiogwí wíomi ná xwé wéwínigíni o emí wíwákwímí níyárimáná mífá imíxáraríñíri. ³ Xwíyíá nioni seararíñapimí dání soyíné ríxa mífáníñf iníño. ⁴ Soyíné uraxf wireñf eáníñpa axípi nioni neánírfrixini. E nerfnáyf, nioni wireñíñíñf axípi soyíné seaeánimfárini. Wainf mfkómí wireñf meánípa nerfnáyf, ná míwepaxf imóníñpa soyíné ení nioni wireñíñíñf míneánípa nerfnáyf, ná wepaxf menini. ⁵ Nioni uraxf wainf mfkíñíñf imóníñáoníriñi. Soyíné uraxf wainf wireñíñíñf imónígíoyínerini. Áamá nioni wireñíñíñf neáníñf go go nioni xíoyá mfkí imóníñáoní enagí nání ná xwéníñf wearíñíri. Ayf rípi náníriñi. Soyíné nioni pfní níniwiárimí nurfnáyf, amípí wí epaxf menini. ⁶ Wireñf emí mófyf yeáyf yáraríñpa áamá nioni wireñíñíñf míneánípa éf

gomi gomi emi móána yeáy yárarinirini. Wirenj axipini e enjy awi neaariri ría ikearána ría nowárarinirini.” nuriri 7 re uriniginini, “Soyné nioni wirenjninja neaniri xwiyá nioniyápi xidiri nerináy, soyné pí pí seaimónarinyá nani ápom rixinj urána anani seainfárinini. 8 Soyné e nero ná xwéninj nerinjpimi dáni enj sixí eáninj gí ápoyápi á máyo s+wá wíána ‘O seáyi e imóninjorfanini?’ waiwiprfárinini. Soyné e nerinjpimi dáni eni ‘Xegí wiep+sinyá wírfanini?’ wipimóninfárinini. 9 Ápo dinj sixí niyinjpa nioni eni dinj sixí seayinini. Ayinani nioni dinj sixí seayinjápi aninj neayiwiginirini éfrixinini. 10 Soyné nioni sekaxí searíayo xixeni nixdíronáy, nioni gí ápo sekaxí nriinjpí píraninj xídarinjagi nani dinj sixí niyarinjpa nioni eni axípi aninj soyné dinj sixí seayimfárinini. 11 Dinj nífá bi onimiápi seairi yayí bi onimiápi seainiri oeniri nani miseararinini. Dinj nífá niniri yayí ninarinjpa soyné eni dinj nífá ayá wí seairi yayí seainiri oeniri seararinini. 12 Sekaxí nioni rarinjápi rípirini. Nioni dinj sixí seayarinjápa soyné eni axípi xixe dinj sixí yinírxini. 13 Ámá wo xegí á máyo dinj sixí nuyirná arírá wiminiri nani upeípi dinj sixí uyarigfápi bi tñi xixeni mimónini. Aga seáyi e múronini. 14 Soyné nioni sekaxí seararinjápi xixeni axípi nerónáy, gí á máyiné imóninjoi. 15 Xináiwáninj nimóniro ominj wíiarigfáy wígf boso ‘E emfaniri nani ría neararinini?’ miyaiwí majfá imónarigfá enagi nani sini ‘Inókiwayfnéninj imónigfoynéy searimiméini. Amípi ápo nraríná arfá winá nipiini áwanj niseairi nani ‘Gí á máoynéy seararinini. 16 Soyné nioni fá niyamixigfámani. Ayí nioni soyné nuro á máyo nuréwapiyinjpimi dáni aiwá niymíninj wéfrixiniri fá yiyamiximí niseairi searípeanirini. Ayinani pí pí nani ápom rixinj nurirná nionimí dáni nuriri uránáy, anani xixeni seainfárinini. 17 Sekaxí nioni rarinjápi rípirini. Aga xixe dinj sixí yinírxini.

“Gí seaiepsarinjáoyné enagi nani á má símí tñi seaiprfárinini.” urinj nánirini.

18 “Ámá xwíá tfyo enjpi nánini moarigfáy soyné símí tñi seiarinjagfá niwiniríná dinj re mófrixinini, ‘None sini símí tñi míneaipa neríná xami Jisasomi wigfáranini?’ mófrixinini. 19 Soyné á má xwíá tfyo wenjpi nánini moarigfáy tñi nawini nimóniri sinwiriyí, soyné wigfyí imónaniri éfá enagi nani dinj sixí seayipaxirini. E nerí aí soyné á má xwíá tfyo wenjpi nánini moarigfáy tñi nawini mimónipa ero ayí tñi axípi mimónipa éfrixiniri fá yiyamiximí seairi ená enagi nani ayí símí tñi seiarinjoi. 20 Ewayí

xwiyfá nioni searfá rípi, 'Ámá xináinijf nimóniri omijf wiiarijf go go xegf bosomi seáyi e wimónarijfmání.' searfápi nání dñjf mófríxini. Nioni xeanijf nñnikáirónáyf, soyfné eni xeanijf seaikáripfrárini. Xwiyfá nioniyápi arfá nñniro nñnxfdíronáyf, soyfnéyápi eni arfá nñseairo seaxfdípfrrárini. ²¹ E nerí aí nioni nñrowárenapiño nání nijfá píranijf mimónipa nero nání soyfné nioni nñnxfdíro 'Jisasoyáonerini.' raríñagfá nání xeanijf rípi nñpini seaikáripfrárini." nuríri ²² re uríñnigini, "Nioni nñbiri xwiyfá murípa nerí síñwíriyf, wigf íwf nero nioni ríwf nñmófápi nání xwiyfá meárinipaxf imónaniri éfámání. Nioni ríxa bñjá enjagf nání ayf re wí rípaxf menini, 'Negf enjwápi nerfná íwf mñyaríñwiniri enjwáriní.' rípaxf menini. ²³ Ámá nioni sfmí tñni niarígfáyf gf ápomi eni sfmí tñni wiaríñoi. ²⁴ Nioni emímí amípi ámá eníná dání aiwi mñwíwapíyigfá bi mñwíwapíyipa nerí síñwíriyf, wigf íwf nero nioni ríwf nñmófápi nání xwiyfá meárinipaxf menini. E nerí aiwi nioni emímí wíwapíyíñápi síñwf nñnaníro aí nioni tñni gf ápo tñni eni nñwawini sfmí tñni yeaiaríñoi. ²⁵ Rfíwamíñf nioni nání wigf ñwf ikaxf eáníñfyo dání eáníñf rípi, 'Mfíkf menjagf aiwi sfmí tñni nigfáriní.' nñriníri eáníñfpi xixeni imónini nání niaríñoi." uríñnigini.

²⁶ Ámí re uríñnigini, "Arírá seainfo —O Goríxoyá kwíyípirini. Api nioni ápo tññf e dání soyfné tññf e nání urowárenapímfápirini. Api kwíyí Goríxoyápi xfo tññf e dání nñbiri xfo nání nepa imóníñfpiñi seaíwapíyaríñfpi nání raríñini. Api nñbírfná nioni nání áwanf searínfárini. ²⁷ Soyfné nioni ámáyo iwamfo nuréwapíya unjé dání nioni tñni emeagfóyfné enjagf nání seaímeañf mñkoyfné eni ámáyo nioni nání áwanf urípfrrárini.

16

¹ Soyfné axínání dñjf nñnikwíroro nemáná óreámioapfríxiniñi api nñpini seararíñini. ² Ayf re seaipfrárini. Rotú añfyo dání segf yoí emi nñseakwírimoro aiwi ríwéná xe nimóniríná ámá seapíkipfrárini. ³ Ápo nání nijfá píranijf mimónipa ero nioni nání eni axfpi e mimónipa ero nero nání api seaipfrárini. ⁴ Xwiyfá nioni searfápi, ayf rípi nání searíini. Xeanijf api ríxa nimónarfná nioni nñseara úápi nání dñjf mopfrfá nání searíini. Api nání iwamfo soyfné tñni emenjwé dání áwanf mñsearíñanigini. Síni soyfné tñni nemi nání áwanf mñsearíñanigini.

Kwíyípi enfápi nání uríñf nánirini.

⁵ “Rixa nirowárenapiño tñj e nání warinjagi aí soyíne woxi ‘Joxi gimí nání uríini?’ m+n+rarinjoi. ⁶ Nioni ‘Rixa numíini.’ searíagi nání soyíne íkíniñj sipí seaiarini. ⁷ E nerí aí aga nepa seararinjini, ‘Nioni soyíne tñn aninñj re ninjwearína arirá niseaipaxí aiwi pñn niseawiárimí nurína arirá aga seáyí e imóninñjpi seaipaxíini.’ seararinjini. Ayí rípi nánirini. Nioni pñn niseawiárimí mupa nerínáyí, arirá seainíomi —Kwíyípi nání rarinjini. Omi murowárenapi pa epaxíini. Nioni nurínáyí, omí soyíne tñmíni urowárenapi mía enjagi nání rarinjini. ⁸ Kwíyípi nibirína áma xwíá tñyo dánjyí re yaiwírixinirí, ‘Nene “fwípi, ayí apíríani?” moarinjwápi tñn “Wé róninñjpi, ayí apíríani?” moarinjwápi tñn “Gorixo ámayo xwíyá numeárirína e winfáriríni?” moarinjwápi tñn apiaú api xenwñn moarinjwáriríni?’ yaiwírixinirí wíwapíyiníarini. ⁹ Ayí nioni dñj m+n+kwíropa yarínjagí nání kwíyípi ‘fwípi, ayí apíríani?’ oyaiwípoyinirí wíwapíyiri ¹⁰ nioni ápo tñj e nání yíana o n+nímímínimáná soyíne síní sñjwí ámí wí m+nánfá enjagi nání kwíyípi ‘Wé róninñjpi, ayí apíríani?’ ení oyaiwípoyinirí wíwapíyiri ¹¹ Gorixo obo, áma xwíá tñyo menjweañomi rixa xwíyá umeárinñj enjagi nání kwíyípi ‘Gorixo xwíyá numeárirína e winfáriríni.’ ení oyaiwípoyinirí wíwapíyiri eníarini.” urinjinigini.

¹² Ámí re urinjinigini, “Nioni xwíyá xwapí ámí bi tñn ‘Osearimíni.’ nimónarinjagi aiwi agwí soyíne aríá nipaxí mimóninjoí. ¹³ E nerí aiwi kwíyí amípi nepaxinñj imóninñjpi nání rarinñjpi nibirína Gorixo nání nepáni imóninñjpi nñn seaiwapíyiníarini. Api xegí dñj tñn wí m+searípa nerí ápomíni aríá wiarinñjpiní ríntá enjagi nání amípi Gorixo nání imóninñjpi xixeni searéwapíyiníarini. Amípi ríwíyo imóninñjpi nání ení wíá searókiamoníarini. ¹⁴ Kwíyípi xwíyá nioni rarinñjpi wíá n+searókiamori nioni nání n+searíri nání nioni seáyí e nimíxiníarini. ¹⁵ Ápo nioni fáninñj niepíxíniasinñj enjagi nání amípi nñn oyá imóninñjpi nioniyáriní. Ayínáni nioni re searíini, ‘Kwíyípi nioni rarinñjpi aríá n+nirí wíá searókiamoníarini.’ searíini.” urinjinigini.

“Íkíniñj sipí nisealísána yayí seainíníarini.” urinñj nánirini.

¹⁶ Jisaso ámí re urinjinigini, “Nioni bi onímiápi soyíne tñn ninjweámáná enjáná sñjwí nanipíriméoi. Soyíne segípi ámí bi onímiápi ninjweámáná sñjwí nanipírfáriní.” uríagi ¹⁷ wiepísarínjyí wa re rínigíawixini, “O pí enípi nání ríá re áwanñj neararini, ‘Nioni bi onímiápi ninjweámáná

enáná sɨŋwɨ nanipɨrɨméoɨ. Soyɨné segɨpɨ ámi bi onɨmiápɨ nɨŋweámáná sɨŋwɨ nanipɨrɨfárɨnɨ.’ Ripɨ enɨ ‘Ápo tɨŋɨ e umɨnɨrɨ rarɨŋɨnɨ.’ neararɨŋɨpɨ pí enɨpɨ nánɨ rɨa neararɨnɨ?’ nɨrɨnɨro ¹⁸ re rɨnɨgɨfawixɨnɨ, “Bi onɨmiápɨyɨ rarɨŋɨyɨ pí nánɨ rɨa neararɨnɨ? None xɨo rarɨŋɨpɨ nánɨ nɨjɨfá mimónɨŋwɨnɨ.” rɨnarɨŋagɨfá ¹⁹ Jisaso awa yarɨŋɨ owianeyɨnɨro wimónarɨŋagɨ nánɨ nɨjɨfá nimónɨrɨ nánɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Nionɨ ‘Bi onɨmiápɨ nɨŋweámáná enáná sɨŋwɨ nanipɨrɨméoɨ. Segɨpɨ ámi bi onɨmiápɨ nɨŋweámáná sɨŋwɨ nanipɨrɨfárɨnɨ.’ searɨfápi nánɨ yarɨŋɨ nɨnɨro rɨrɨnarɨŋoɨ? ²⁰ Aga nepa seararɨŋɨnɨ. Soyɨné ámɨxɨfá nero ŋwɨ pɨyɨ wɨrɨnɨpɨrɨ aiwɨ ámá xwɨfá tɨyo dánɨyɨf —Ayɨ Gorɨxo tɨnɨ xepɨxepá rónɨgɨfáyɨrɨnɨ. Ayɨ yayɨ seáyɨmɨ dánɨ winɨnɨŋoɨ. Rɨná soyɨné íkɨnɨŋɨ sɨpɨ nɨseairɨ aiwɨ rɨwéná dɨŋɨ nífá seainɨnfárɨnɨ.” nurɨrɨ ²¹ ewayɨ xwɨyɨfá bi ripɨ urɨŋɨnigɨnɨ, “Apɨxɨwa niaíwɨ nɨxɨrɨrɨfná yarɨgɨfápi nánɨ dɨŋɨ mópoyɨ. Apɨxɨf niaíwɨ sɨŋwɨ wanarɨfná ‘Rɨnɨŋɨ nɨnɨnɨrɨ niaíwɨ xɨrɨmɨ nánɨ rɨxa rɨnárɨfani?’ nɨyairɨ nánɨ íkɨnɨŋɨ sɨpɨ wiarɨŋɨrɨnɨ. E nerɨ aí rɨwéná niaíwɨ rɨxa nɨxɨrɨmáná niaíwɨ xɨrɨfó nánɨ dɨŋɨ nífá winarɨŋagɨ nánɨ rɨnɨŋɨ winɨfɨpɨ nánɨ arɨfá ikeamoarɨŋɨrɨnɨ. ²² Soyɨné enɨ axɨpɨnɨŋɨf seaimónɨnɨ. Agwɨ soyɨné íkɨnɨŋɨ sɨpɨ nɨseairɨ aiwɨ nionɨ ámi sɨŋwɨ seanáná xwioxɨyo dɨŋɨ nífá seainɨnfárɨnɨ. Yayɨ apɨ ámá wɨ amɨpɨ wɨ nɨseairɨro aí pɨrɨf searikipaxɨ mimónɨŋɨpɨ nánɨ rarɨŋɨnɨ. ²³ Dɨŋɨ yayɨ seainɨfɨ dánɨ nionɨ ámi amɨpɨ bi nánɨ yarɨŋɨ nipɨrɨfámani. Aga nepa seararɨŋɨnɨ. Ápomɨ amɨpɨ bi nánɨ rɨxɨŋɨ nurɨrɨfná nionɨmɨ dánɨ uránáyɨ, ananɨ nɨseaiapɨnfárɨnɨ. ²⁴ Ínɨná dánɨ ápomɨ nionɨmɨ dánɨ rɨxɨŋɨf murɨpa néra nɨbɨfasáná aí dɨŋɨ nífá seainɨnfápi bi onɨmiápɨ mɨseainɨpa éwɨnɨgɨnɨrɨ omɨ ananɨ rɨxɨŋɨf urɨfɨrɨxɨnɨ. Rɨxɨŋɨf uráná seaiapɨnfárɨnɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

“Nionɨ ámá Gorɨxo tɨnɨ xepɨxepá rónɨgɨfáyɨ rɨxa xopɨrɨrɨf wɨŋárɨnɨ.” urɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

²⁵ Ámi re urɨŋɨnigɨnɨ, “Xwɨyɨfá nionɨ nɨseara úápɨ ewayɨ xwɨyɨfá tɨnɨ nɨseairɨ aiwɨ rɨwéná ewayɨ xwɨyɨfá tɨnɨ ámi bi mɨsearɨf ápo nánɨ sɨŋánɨ áwanɨf searɨmɨfáíná nimónɨnfárɨnɨ. ²⁶ Íná Gorɨxomɨ rɨxɨŋɨf nurɨrɨfná nionɨmɨ dánɨ urɨpɨrɨfárɨnɨ. Sewanɨŋoyɨné rɨxɨŋɨf uráná ananɨ arɨfá seainɨfá enagɨ nánɨ ‘Íná nionɨ soyɨné nánɨ ápomɨ rɨxɨŋɨf seaurɨyimɨfárɨnɨ.’ mɨseararɨŋɨnɨ. ²⁷ Xewanɨŋo dɨŋɨ sɨxɨf nɨseayirɨ nánɨ arɨfá seainɨfárɨnɨ. Soyɨné nionɨ dɨŋɨ sɨxɨf nɨyiro ‘Ápo tɨŋɨf e dánɨ biŋorɨfani?’ niaiwiro yarɨŋagɨfá nánɨ xewanɨŋo dɨŋɨ sɨxɨf nɨseayirɨ nánɨ arɨfá seainɨfárɨnɨ.” nurɨrɨ

28 re uriniginini, “Enina nioni apo tini nweaagani ai o tina e dani pini niwiarimi xwfa tayo nani binarini. Re ninweanisaná xwfa tayo pini niwiarimi ami o tina e nani umfina.” urfagi 29 xegf wiepсаринова re urigfawixini, “Ayf apirini. Agwi joxi ewayf xwiyfa tini mineararini. Rixa sinani awanf neararini. 30 Agwi none dinf re nisaiwirane nijfa imoninwini, ‘Amipi nini nani nijforfani? Ama yarinf miwipa emi aiwi wigf xwioxfo “Yarinf api owimini.” yaiwiarigfapi nani nijfa imoninorfani?’ nisaiwirane nijfa imoninwini. Ayinani dinf re nisaiwirane dinf rikwifroarinwini, ‘Joxi Gorixo tina e dani binoxirini.’ rikwifroarinwini.” urfagfa 31 Jisaso re uriniginini, “Agwi soyfne dinf rinikwifroarinjo? 32 Soyfne xidfxidowarf sealaná nioni nigfpi pini ninwiarimi segf anfmi nani xixegfni umiprina rixa anwi e neri rixa imonini. Soyfne nioni pini ninwiarimi nuagfa ai apo dinf nikikayonagi nani nioni nigfpi nweapaxfmani. 33 Soyfne ayá sfwf misearo ‘O tini ikarininwáonerfani?’ niyainiro kikiá érxiniri xwiyfa nioni niseara bfapi searfirini. Soyfne xwfa tayo nweanana ama Gorixo tini xepixepa ronigfayf xeaninf sealkariprfá enagi aiwi nioni ayo rixa xopirarf wia enagi nani dinf sixf ninro nweárxini.” uriniginini.

17

Wiepсаринова nani rixinf wurinipini nani rini.

1 Jisaso xwiyfa api nura nusana anfnami nani sinw nananiri re riniginini, “Apoxini, nimonini nani rixa rinirini. Dixf riwaxoni enf sixf eaninf joxiyapi amayo swa wimi nani joxi ‘O ama nyoni seayf e imoninorfani?’ oniaiwi poyiniri niirixini. 2 Ama joxiya dinfyo dani nioni nixfdarigfayo dinf niyiminf imoninipini sixf umimopaxo imoninwigininiri ‘Ama nini nani nenf tinjoxi imonei.’ nirinif enagi nani rirarinini. 3 Ama ripini nerinipimi dani dinf niyiminf imoninipini tfgfayf imonarigfarini. Joxi nani ‘Nwfa imoninjo, ayf Gorixorini. Ami wo minweanini.’ dinf rimoro Jisasi Kiraisoni, joxi nirowarenapijoni nani ‘Nepa ayf orini.’ dinf nimoro yarigfayf, ayf dinf niyiminipini imonarigfarini. 4 Joxi o e ewinigininiri nirinipini xixeni nipini niyaririna enf sixf eaninf joxiyapi niwipayirinipimi dani seayf e joxi imoninipini ama xwfa tayo danfyo swaninf wiarini. 5 Apoxini nioni e ea enagi nani xami xwfa riri sini mimonipa enfmi joxi tini ninwearina nikiniri nweaagapi ‘Ami nioni tini ninwearina nioni tini nawini seayf e nimoniri axfpi

oikínini.' osimónini." nuriri ⁶ re uriniginini, "Ámá xwíá t́yo dánj́ joxiyá d́nj́ t́ni nioni nix́dariǵáý joxi imóninj́pi nání xixeni nij́á oimónipoyiniri wíwapiyinárini. Aý ámá dix́ý nioni niapinj́ý nání rirarinini. Dix́ xwiýá nioni nirinj́pimi píráninj́ nix́da ńb́ro ⁷ rixa nij́á re imóninjoi, 'Amípi joxi f́áninj́ neṕfx́niasinj́ nion niri yarinápi nipini joxi niapinj́rini.' Nij́á e imóninjoi. ⁸ Xwiýá joxi nirinj́pi xewanjoni rixa uŕá enagi nání nij́á e imóninjoi. Xwiýá nioniyápi aŕá niniróná d́nj́ ninikẃroro xixeni re nisaiwiwo nij́á imóninjoi, 'Gorixo t́ámini b́jorini.' nisaiwiwo 'Gorixo uowárénajorfaní?' niaiwiarinjoi." nuriri ⁹ re uriniginini, "Ámá xwíá t́yo dánj́ ápoxi t́ni xepixepá róniǵáyó arirá owiniri yarinj́ ḿsiarinini. Ámá joxiyá d́nj́ t́ni d́nj́ nikẃroariǵáyý dix́ imóninjagi nání yarinj́ siarinini. ¹⁰ Amípi ámá aí nioniyáyý aý joxiyá imónini. Amípi ámá aí joxiyáyý eni aý nioniyá imónini. Aý d́nj́ ninikẃrorinj́pimi dáni ámáyo réninj́ urarinjoi, 'Seáyý e imóninjoi, aý orini.' urarinjoi. ¹¹ Nioni joxi t́ámini bimni enagi nání xwíáyo re bi t́ni sini jweámiméini. E neri aí ámá rowa sini xwíá t́yo re jweaṕŕá enagi nání ápoxini, —Joxi siyikẃ míninj́ imóninjoxirini. Joxi dix́ enj́ eáninj́pi —Enj́ eáninj́ joxi neámixowárinj́pi nání rarinini. Api t́ni píráninj́ uméirixini. Yawawi nawini imónigẃípa aý eni ax́pi nawini imóniṕŕa nání píráninj́ uméirixiniri rirarinini. ¹² Nioni awa t́ni emearná enj́ six́ eáninj́ joxi neámixowárinj́pi t́ni níméa ńb́ri awininj́ numearóa baŕná awa wo miyoŕrinipa nemáná aiwi Bikẃyo dáni ŕwaminj́ eáninj́pi xixeni imónini nání awa wonini xewanjoi nerinj́pimi dáni yoŕrinimiri yarinini. ¹³ Agwi nioni joxi t́nj́ e nání bimf́ini. E neri aí d́nj́ nífá nioni ninarinj́pa awa eni bi onimiápi ḿwinj́ xwé wíwiniginiri sini xwíá t́yo ninjweaŕná nioni nira warinj́pi rirarinini." nuriri ¹⁴ re uriniginini, "Nioni ámá ápoxi d́nj́ rikẃroarinj́yo xwiýá joxiyápi urinj́a enagi nání ámá xwíá t́yo dánj́ý ayo śmí t́ni wiarinjoi. Nioni xwíá t́yo dánjoni mimónipa enápa awa eni xwíá t́yo dánjininj́ mimóninjaǵa nání śmí t́ni wiarinjoi. ¹⁵ Awami joxi xwíá t́yo dáni owirimeaniri mirirarinini. Sipí wikáranjoi xwiŕá ḿwikixepa enfa nání joxi píráninj́ méwiniginiri rirarinini. ¹⁶ Nioni xwíá t́yo dánjoni mimónipa enápa awa eni xwíá t́yo dánjininj́ mimónipa enaǵa nání ámá xwíá t́yo dánj́ý t́ni ax́ý mimóninjoi. ¹⁷ Xwiýá joxiyápi aga nepáni imóninjagi nání ámá rowa joxi simónarinj́pi nání xixeni kumixiniṕri nání

xwiyá apí nuréwapiyirinjipimi dání píráninjí imixírixini.
 18 Joxi xwíáyo nání úwiniḡiniri nrowárenapinjípa
 xamijoni eni awami uowárinjári. 19 Joxi ámayí nání
 wíwiniḡiniri nrowárenapinjípi tñi xixeni niwanijoni
 owiimniri nání okumixinimni. Ámá rowa eni joxi e
 érixiniri simónarinjipi nání okumixinípoyiniri nání joxi
 wíwiniḡiniri nrowárenapinjípi tñi xixeni owiimni.”
 nuriri 20 re urinjiginí, “Nioni awa nánini rixinjí
 mirarinjini. Awa uréwapiyáná dijí níkwírófáyí nání eni
 ápoxini rirarinjini. 21 Ayí nñi axíyíninjí imónipírfá nání
 yarinjí siarinjini. ‘Ápoxi nioni tñi imóniri nioni joxi tñi
 imóniri egwípa ayí eni yawawi tñi nawíni oimónípoyi.’
 nimónariní. Ámá nñi dijí niníkwíroro ‘Gorixo
 uowárenapíagí weapinjoráni?’ niaiwírixiniri ‘Ámá tíyí
 axíyíninjí oimónípoyi.’ nimónariní. 22 Ení síxí eáninjí joxi
 neámixowárinjipi awa eni yawawi axowawi imónigwípa
 axowáninjí oimónípoyiniri nání weámixowárinjári.
 23 Awa aga xixeni axowáninjí oimónípoyiniri nioni awa
 tñi nawíni imóniri joxi nioni tñi nawíni imóniri enwini.
 Ámá nñi re niyaiwiro nijfá imónipírfá nání e imónijwini,
 ‘Gorixo omi uowárenapíriní. Omi dijí síxí uyinjípa
 awami eni dijí síxí uyini.’ niyaiwiro nijfá imónipírfá nání
 e imónijwini.” nuriri 24 re urinjiginí, “Ápoxini, ámá joxiyá
 dijí tñi níxídarigfá rowa nioni xámi joxi tñi níjwearfná
 níkniri jweaagápa ámi níkniri jweanáná síjwí nanipírfá
 nání nioni jweámíae awa eni nioni tñi jweárixiniri nání
 nimónariní. Ápoxiniyá dijí tñi níkniri jweaagápi nání
 rirarinjini. Ayí rípi nánirini. Xwíá riri siní mimónijáná
 dijí síxí niyinoxí enagí nání rarinjini. 25 Ápoxini, joxi
 wé rónijoxirini. Joxi nání ámá xwíá tíyo dánjyí nijfá
 xixeni mimónipa enagfá aiwi nioni joxi nání nijfá xixeni
 imóninjini. Rowa eni joxi nání ‘O omi uowárenapinjoráni?’
 nisaiwiro nijfá imónijoi. 26 Joxi imóninjípi nání awami
 ríxa níwíwapiyiri wfá urókiamonjári. Dijí joxi síxí
 niyarinjípa awa eni wíniyo axípi uyipírfá nání ámi bí
 tñi wíwapiyimfíni. Nioni eni awa tñi nawíni imónimfá
 nání ámi bí tñi wíwapiyimfíni.” urinjiginí.

18

Jisasomi íá xirigfá nánirini.

1 Gorixomi rixinjí e nurárimo xegí wiepísarinjowa tñi
 nuro írrenjé xegí yoí Kidíroniyí ríniñpámi níxemoro ominjí
 ojkwí bí oríwámi dání ininjípi tfe rémogfawixini. 2 Judaso,

Jisaso nání mīyí urino ení Jisaso tñí xegí wiep̄sar̄iñowa tñí íníná e awí eánayar̄iḡfá en̄agí nání om̄iñí oj̄kwíí apí nání n̄j̄fár̄ini. ³ O émáyí porisí wamí awí earí an̄í rid̄iyowá yar̄iḡfiwámí awí mearoar̄iḡfáwamí ení Parisiowa tñí apax̄pán̄iñí imón̄iḡfá xwéowa tñí e dání awí earí nemáná awa ramixí tñí uyíwí tñí m̄ix̄nápí tñí n̄ix̄r̄imáná oj̄kwíípimi nání nuro rémóáná ⁴ Jisaso x̄omí wikár̄ip̄r̄ip̄í n̄ip̄ini nání r̄ixa n̄j̄fá nimón̄r̄i nání an̄wi e nuri re ur̄iñ̄iniḡini, “Soȳné go nání p̄fá yar̄iñoi?” ur̄fagi ⁵ awa re ur̄iḡawix̄ini, “Nasareti d̄an̄í Jisaso nání p̄fá yar̄iñwini.” ur̄faḡfa Judaso x̄fo nání pasán̄iñí umeariño awa tñí roñáná Jisaso “Ayí nion̄r̄ini.” ur̄iñ̄iniḡini. ⁶ “Ayí nion̄r̄ini.” uráná awa re eḡfawix̄ini. Óf nero r̄f̄w̄m̄inañí úfáyí xw̄fáyo p̄kín̄imeaḡfawix̄ini. ⁷ Xw̄fáyo p̄kín̄imeáḡfá o ámí re ur̄iñ̄iniḡini, “Go nání p̄fá yar̄iñoi?” ur̄fagi awa “Nasareti d̄an̄í Jisaso nání p̄fá yar̄iñwini.” ur̄faḡfa ⁸ Jisaso “‘Ayí nion̄r̄ini.’ r̄ixa sear̄faniḡini. Ayinání nion̄í nání p̄fá n̄n̄ir̄ináyí, ámá rowayí xe oúpoȳn̄r̄i s̄iñwí win̄f̄poyí.” ur̄iñ̄iniḡini. ⁹ Xámí Gor̄ixomí re ur̄f̄p̄i, “Ámá jox̄iyá d̄iñí tñí x̄d̄f̄r̄ix̄in̄r̄i niap̄iñyí womí m̄iwior̄r̄iñár̄ini.” ur̄f̄p̄i x̄ixeni imón̄ini nání e ur̄iñ̄iniḡini. ¹⁰ E urar̄iná Saimoní Pitao kirá bá n̄m̄ixearí re en̄iniḡini. M̄r̄f̄ nuri apax̄pán̄iñí imón̄iḡfáwamí seáyí e wimón̄iñoyá om̄iñí wiilar̄iñomí —O xegí yoí Mar̄ikasoyí r̄in̄iñor̄ini. Omí m̄iñí róm̄in̄r̄i éyí p̄r̄f̄ noȳf̄kirí ar̄fá m̄iñí wir̄f̄pieañ̄iniḡini. ¹¹ P̄r̄f̄ noȳf̄kirí ar̄fá m̄iñí wir̄f̄pieáḡfá Jisaso Pitaomí m̄ix̄f̄ re ur̄iñ̄iniḡini, “Kirápá xegí an̄f̄yo ámí up̄f̄rot. Xean̄iñí kap̄ix̄n̄iñí ápo o on̄in̄r̄i niapar̄iñ̄ip̄i ‘M̄in̄pa oeni.’ r̄isimón̄ar̄ini?” ur̄iñ̄iniḡini.

Jisasomí Anaso t̄iñí e nání n̄iméra nuro wár̄iḡfá nán̄r̄ini.

¹² Émáyí porisowa tñí wiḡf̄ seáyí e wimón̄iñoyá tñí Judayí an̄í rid̄iyowá yar̄iḡfiwámí awí mearoar̄iḡfáwá tñí Jisasomí f̄á n̄ixero gwí n̄j̄iro ¹³ xámí Anaso tñí e nání n̄iméra uḡfawix̄ini. Anasomí x̄ineagwo Kaiapasor̄ini. Xwiogwí omí o apax̄pán̄iñí imón̄iḡfáwá seáyí e wimón̄iñor̄ini. ¹⁴ Xámí xegí Judayo re ur̄iño, ayí or̄ini, “‘Negí ámá n̄n̄i pep̄r̄ix̄in̄r̄i ayí r̄in̄iñí meaan̄r̄i éf̄apí nání ámá ná woní r̄f̄n̄iñí apí n̄imearí n̄iper̄ináyí, anan̄r̄ini.’ nimón̄ar̄ini.” ur̄iñor̄ini.

Pitao “Oyá niep̄sar̄iñí won̄imaní.” r̄iñí nán̄r̄ini.

¹⁵ Omí x̄ineagwo, Anasoyí r̄in̄iño tñí e nání Jisasomí n̄iméra war̄f̄n̄á Saimoní Pitao tñí wiep̄sar̄iñyí ámí wo tñí awaú Jisasomí r̄f̄w̄f̄yo n̄ix̄f̄da nuri apax̄pán̄iñí imón̄iḡfáwamí seáyí e wimón̄iñoyá an̄í tñí e n̄irémómáná wiep̄sar̄iñí w̄omí apax̄pán̄iñí imón̄iḡfáwamí seáyí e

wimóniŋo s̄m̄iman̄ŋ oyá nijfá enagi nán̄i o Jisaso t̄n̄i an̄ŋ ák̄iŋayo ín̄im̄i n̄ipáwiri ¹⁶ Pitao s̄in̄i b̄far̄iwám̄in̄i f̄wí e roŋagi nán̄i nur̄i ap̄ix̄f̄ ák̄iŋá f̄wiyim̄i awí roar̄iŋim̄i Pitao nán̄i nur̄imo n̄ipeyeari n̄iwir̄imeám̄i f̄wiapar̄fná ¹⁷ ap̄ix̄f̄ ák̄iŋá f̄wiyim̄i awí roar̄iŋi Pitaom̄i re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Jox̄i en̄i ámá royá wiep̄isar̄iŋf̄ wox̄i men̄iran̄i?” ur̄fagi o “Nion̄iman̄i.” nur̄im̄i n̄ipáwiri ¹⁸ x̄in̄áiwán̄iŋf̄ nimón̄iro om̄iŋf̄ yar̄iḡf̄áyf̄ t̄n̄i an̄ŋ r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwám̄i awí mearoar̄iḡf̄áwa t̄n̄i e n̄irówap̄iro im̄iŋf̄ rar̄iŋagi nán̄i r̄fá n̄ikeámáná r̄fá imónar̄fná Pitao en̄i r̄fá oimón̄im̄in̄iri an̄wi e nur̄i awa t̄n̄i nawín̄i n̄irori r̄fá imónar̄iŋaḡin̄i.

Anaso Jisasom̄i yar̄iŋf̄ n̄iwia ur̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁹ Apax̄f̄pán̄iŋf̄ imón̄iḡf̄awami seáȳi e wimóniŋo Jisaso yá wiep̄isar̄iŋf̄ȳf̄ nán̄i yar̄iŋf̄ wir̄i x̄w̄iyf̄á ámáyo uréwap̄iyar̄iŋf̄p̄i nán̄i yar̄iŋf̄ wir̄i éagi ²⁰ Jisaso re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Nion̄i ámá n̄iyoni s̄iŋán̄iŋe dán̄i uréwap̄iyar̄iŋar̄in̄i. Nion̄i gín̄i gíná nuréwap̄iyir̄fná rotú an̄ŋyo dán̄iran̄i, an̄ŋ r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwám̄i dán̄iran̄i, sa neḡf̄ Judaȳf̄ awí eánar̄iḡte dán̄i uréwap̄iyar̄iŋá enagi nán̄i ²¹ jox̄i pí nán̄i nion̄i yar̄iŋf̄ niar̄iŋin̄i. Nion̄i x̄w̄iyf̄á urar̄fná ar̄fá niar̄iḡf̄áyo yar̄iŋf̄ wi. Pí pí urar̄iŋap̄i nán̄i aȳf̄ anan̄i nijf̄ar̄in̄i.” uráná ²² an̄ŋ r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwám̄i awí mearoar̄iḡf̄áyf̄ wo an̄wi e éf̄ n̄irómáná Jisasom̄i wé t̄n̄i nup̄kák̄wiri re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Apax̄f̄pán̄iŋf̄ imón̄iḡf̄awami seáȳi e wimóniŋom̄i e nur̄ir̄fná ‘Apán̄i urar̄iŋin̄i.’ r̄isimónar̄in̄i?” ur̄fagi ²³ Jisaso re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Nion̄i x̄eŋw̄f̄n̄i n̄ir̄iri s̄ipín̄i rar̄fnáȳf̄, x̄eŋw̄f̄ r̄f̄ap̄i nán̄i áwan̄ŋ nearei. Nion̄i nan̄ŋf̄ rar̄fnáȳf̄, pí nán̄i iwan̄ŋf̄ near̄iŋin̄i?” ur̄fagi ²⁴ Anaso Jisaso s̄in̄i gw̄f̄ jin̄iŋáná apax̄f̄pán̄iŋf̄ imón̄iḡf̄awami seáȳi e wimóniŋf̄ ámi wo, Kaiapasoȳi r̄in̄iŋo t̄iŋf̄ e nán̄i wiowár̄iŋin̄iḡin̄i.

Pitao “Oyá niep̄isar̄iŋf̄ won̄iman̄i.” ámi ur̄iŋf̄ nán̄ir̄in̄i.

²⁵ Saimoni Pitao r̄fá ikeár̄in̄iŋe éf̄ n̄irómáná r̄fá imónar̄fná e rówap̄iḡf̄áyf̄ wí re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Jox̄i en̄i xeḡf̄ wiep̄isar̄iŋf̄ȳf̄ wox̄i men̄iran̄i?” ur̄faḡf̄a aí o “Oweoi.” nur̄iri “Nion̄i en̄i won̄iman̄i.” ur̄fagi ²⁶ Apax̄f̄pán̄iŋf̄ imón̄iḡf̄awami seáȳi e wimóniŋoyá x̄in̄áiwán̄iŋf̄ nimón̄iro om̄iŋf̄ wiar̄iḡf̄áyf̄ wo —O Pitao ar̄fá m̄iŋf̄ wir̄ip̄ieañom̄i xex̄ir̄f̄meá wor̄in̄i. O en̄i Pitaom̄i re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Nion̄i oj̄kw̄f̄iyo Jisaso t̄n̄i nawín̄i roŋagi s̄iŋw̄f̄ ran̄f̄áox̄i men̄iran̄i?” ur̄fagi ²⁷ Pitao ámi “Oweoi.” uráná re en̄iŋin̄iḡin̄i. Kar̄fkar̄f̄ r̄f̄aiwá r̄iŋin̄iḡin̄i.

Jisasom̄i Pairato t̄iŋf̄ e nán̄i wiowár̄iḡf̄á nán̄ir̄in̄i.

28 Wíá móniñími Kaiapaso tñí e dání émáyí gapímanowayá aniwámi nání Jisasomi níméra nuro aiwí Judayí ámináowa none nípáwiríñípmi dání xwírfá ikixenáná aiwá Anínaajo Neamúroagoi ríñíñí nání mññípxí imónanígníri mípawí yaríñagá 29 gapímaní pírimíá imóniño —O émáyí wo xegí yoí Pairatoyí ríñíñoríni. O awa tñí e nání n'wíapíri re uríñígníni, “Omí pí xwíyá nání xwíyá mearaníro níméami baríñoi?” uríagi 30 awa re uríñíawixíni, “Ámá ro íwí m'yaríño enánáyí, joxí tfe nání níméami baníri éwámani.” uríagá 31 Pairato re uríñígníni, “Sewaníñoyné níméami nuro segí ñwí ikaxí raríñípi tñí xixení xwíyá umearípoi.” uríagi Judayowa re uríñíawixíni, “Émáoyíne íwí yaríñíayo opíkípoiñíri síñwí neanaríñímani.” uríñíawixíni. 32 Xwíyá Jisaso xámi re uríñípi, “Nioní nñíñíkirína e nñíro nñíkipíríaríni.” uríñípi xixení imóníni nání Judayowa Pairatomi xwíyá e uríñíawixíni. 33 Pairato ámi gapímanowa wigí aní iwámi nípawímána “Jisaso obíni.” nñíri re uríñígníni, “Joxí m'ixí ináyí Judayíyáoxíraní?” uríagi 34 Jisaso re uríñígníni, “D'ixí dñí tñí ríñíraríñíni? Wa ríñíagá ríñíraríñíni?” uríagi 35 Pairato re uríñígníni, “Nioní d'ixí Judayí woníraní? D'ixí gwí axíri imóníñíyí tñí apaxípaníñí imóníñí xwéowa tñí joxí nñíméami nñíbro nioní tñí re ríwáráoi. Joxí pí éagi níméami ríbaói?” uríagi 36 Jisaso re uríñígníni, “Ámá m'ixí ináyí nímóníro xwíá tñíyo menñíawaríñíyí yapí mimóníñíni. Nioní xwíá tñíyo dáníyí m'ixí ináyí imóníwñígníri mññíñípeagá enagi nání xwíá tñíyo menñíawaríñíñíñí mimóníñíni. M'ixí ináyí xwíá tñíyo dání woní nímóníri síñwíñíyí, gí Judayowa íá mññíñípa oépoiñíri gí síñíñí nínaríñíyí m'ixí n'wíipaxíriñí. E nñíriñí aí m'ixí ináyí nioní imóníñípi xwíá tñíyo dáníñímani.” uríagi 37 Pairato re uríñígníni, “Ayínáni ‘Joxí m'ixí ináyí woxíriñí.’ nímónaríni.” uríagi Jisaso re uríñígníni, “‘M'ixí ináyíoxíriñí.’ joxí xixení nñíraríñíni. Nioní nepaxíñí imóníñípi ámayo áwaní uríñígníni gí ókí nñíriñí xwíá tñíyo nání bíri enáríni. Ámá nepaxíñí imóníñípi xídaríñí gíyí gíyí nñí nioní aríá nñíaríñíni.” uríagi 38 Pairato re uríñígníni, “Nepaxíñí imóníñípi píriñíni?” uríñígníni.

Pairato “Anani yekwíroarípoi.” ríñí náníriñíni.

E nurímo Judayí nñíni tñí e nání n'peyarí re uríñígníni, “O xwíyá meáríñípxí bí raríñíagí aríá m'wíñíni. 39 E nerí aí xwiogwí ayí ayo sía Anínaajo Neamúroagoi raríñíyí nání aiwá imíxarína ámá gwí ñweañí wo seawáriaríñíni. ‘Judayeneyá m'ixí ináyí imóníño

oneawáriní. ríseaimónariní?" uríagí ⁴⁰ ayí xwamiání níwíera nuro "Omí míneawáripantí. Barabasomí —O ámáya amípí píkioráparíntí woríní. Omí neawárití." nura ugíawixíní.

19

¹ Ayí Pairatomí e uraríḡagífa nání porisowa Jisasomí nimeámí nuro síkwíá nearo ragí pírí nuyíkiárímáná ² ópíyá eníntíntí imóníntí wírí níkfíkyimáná míxí ináyí amínanḡwíníntí imóníntí míntíyo d́kínarígíapa míntíyo ud́kiáriro rapírapí ayíá ríntí míxí ináyí yínarígíá wú nímearo omí uyíríro niyárimáná ³ xíto t́ntí e anwi e uro "Ámináoxíní, Judayíyá míxí ináyoxíríní." uríro wé upíkákwiro niyayimáná enáná ⁴ Pairato ámí nípeyearí re uríntínigíní, "Aríá nípoyí. 'Xwíyíá meárinípaxí bí mírarinḡagí aríá níwirí nimeámí ríwíaparíní?' oniaiwípoyínírí nimeámí íwíaparíntí." nurírí ⁵ Jisaso, ópíyá eníntíntí imóníntírí ud́kiáriro rapírapí ayíá ríntí uyíríro éto íwíapáná Pairato ámá e awí neaárimáná rogíayo re uríntínigíní, "Ámá royoí. Síḡwí wínípoyí." uríagí ⁶ Apaxípáníntí imónígíá xwéowa t́ntí aní rídíyowá yarígíwámí awí mearoarígíáwa t́ntí omí síḡwí níwíníroná xwamiání níwiro "Íkfíayo yekwíroárípoyí. Íkfíayo yekwíroárípoyí." uríagífa Pairato re uríntínigíní, "Nioní o xwíyíá meárinípaxí bí mírarinḡagí aríá níwirí nání sewaníḡoyíné nimeáa nuro yekwíroárípoyí." uríagí ⁷ Judayowa re urígíawixíní, "O nání negí ḡwí ikaxí eáníntíyo dání bí ríníní. Ayo dání 'Xe síḡtí ouní.' rípaxí mimóníní. O 'Niaíwí Goríxoyáoníríní.' ríníntí enḡagí nání xe síḡtí ounírí síḡwí wínípaxí meníní. Xe píkoí." uríagífa ⁸ Pairato xwíyíá apí aríá níwiríná wáyí ámí bí t́ntí níwinírí ⁹ ámí ḡapímanowayá aniwámí nípáwirí Jisasomí yaríntí re winíntínigíní, "Joxí ḡimí dáḡoxíríní?" uríagí aí Jisaso xwíyíá bí muríntínigíní. ¹⁰ Xwíyíá bí murarinḡagí níwínírí nání re uríntínigíní, "Joxí xwíyíá bí mínírí ríyaríntí? 'O íkfíayo níyekwíroárírí níkwéawárirí mepa epaxoríní.' ríniaiwíaríntí? Gí d́ntí t́ntí níryekwíroáríríná níryekwíroárípaxíríní. Níríwáriríná níwáripaxíríní." uríagí ¹¹ Jisaso re uríntínigíní, "Eramí ḡweanḡo apí xe oimónírí síḡwí míranípa nerí síḡwiríyí, joxíyá d́ntí t́ntí wí e rípaxí imónímínírí éfmaní. Ayínání sípí joxí nírtí xwé nerí aiwí nioní joxí t́e nání níwiowároyápí aga seáyí e imóníní." uríagí ¹² Pairato aríá e níwirí nání omí wárimínírí éyí Judayí xwamiání níwiayíro re urígíawixíní,

“Joxi ámá romi níkweari niwárirínáyí, émáyínéyá mîxí ináyí Sisao tîni níkwexinîri emearîñf woxi mimónîñîni. Ámá go go xewanîño nánî ‘Mîxí ináyonîrîni.’ nîrîrîrîñáyí, Sisaomi mamówárimîniîri yarîñf enagî nánî rarîñîni.” urarîñagîa ¹³ Pairato xwîyá apî arfá e niwirî nánî Jisasomi nîmeámi wáf e nîpeyarî sfîjá tîni wáf imîxinîñe —Ayf Xibîruyf pîné tîni Gabatai rîniñerîni. E íkwianjwí xwîrîxí numerîná éf ñweaarîgîánami éf niñweari ¹⁴ —Sfá ayi Judayf Anîñajo Múronjyi nánî aiwá imîxárarîgîáyirîni. Ayimi sogwí rîxa áwînimî ñweámîniîri enáná Pairato re urîñîñigîni, “Sîñwí wîñf poyî. Segf mîxí ináyo riworîni.” urfagî ¹⁵ Judayf xwamiánf re wigfawixîni “Xe nîmeáa xe nîmeáa oúpoyî. Nîmeáa nuro íkfáyo yekwîroárîpoyî.” urarîñagîa Pairato re urîñîñigîni, “Segf mîxí ináyo ‘Íkfáyo oyekwîroárîni.’ rîseaimónarîni?” urfagî apaxîpánîñf imónîgîá xwéowa re urîgîawixîni, “Negf mîxí ináyf ámi wo menîni. Émáyínéyá mîxí ináyf Sisao enî negorîni.” urfagîa ¹⁶ Pairato Jisasomi oyekwîroárîpoyîniîri porisowami tîni wiowárinîñigîni.

Jisasomi yekwîroárîgîá nánîrîni.

¹⁷ Jisasomi anj apimi dánî nîméra nuróná xewanîño íkfá yoxáfpá xwanjwí níkwónîmi nurî wí e xwáfá yoí bî Mîñf Gîxweái rîniñe —Xibîruyf pîné Gorîgotai rîniñerîni. E nîrémero ¹⁸ e Jisasomi yekwîroárîgîawixîni. Nîyekwîroárîróná Jisaso áwîni e enáná ámá waú enî midîmidáni yekwîroárîgîawixîni.

¹⁹ Pairato rfwamîñf bî re nîrîrî nearî yoxáfpámi seáyî e pîraunîñigîni, “Nasaretî dâñf Jisaso, Judayf mîxí ináyorîni.” rfwamîñf e nearî pîraúagî ²⁰ Jisasomi yekwîroárîe anj apimi ná jfamî mimónîñagî nánî Judayf obaxî nîpuróná rfwamîñfpi —Apî nearîná Xibîruyf pîné tîni earî Romîyî pîné tîni earî Girikîyî pîné tîni earî enîpîrîni. Apî íá roarinîñagîa nánî ²¹ Apaxîpánîñf imónîgîá seáyî e imónîgîáwa Pairatomi re urîgîawixîni, “Joxi rfwamîñf re nîrîrî meapanî, ‘Judayf mîxí ináyorîni.’ nîrîrî meapanî. Sa re nîrîrî eaî, ‘Xewanîño “Judayf mîxí ináyonîrîni.” rîniñorîni.’ nîrîrî eaî.” urfagîa aî ²² Pairato re urîñîñigîni, “Nionî eáápi xe oéanîni.” urîñîñigîni.

²³ Porisowa Jisasomi rîxa nîyekwîroárîmáná rapîrapî amîpî o yínîñf pî yanj nîmero biaú biaú nîtîro nowani xîxenî nîmearo aî xegf sorfá gwí bî mîkiwénîñú —Ú nimîxîrîná axúnî imîxárigîúrîni. ²⁴ Ú nánî re rîniñgîawixîni, “None maxepa oyaneyî. Áwîni e nîtîmáná go go meanîrîenîñoîniîri sárú oyaneyî.” rîniñgîawixîni. Bîkwîyo xwîyá nîrîrîrî

eáníñf rípi, “Rapírapf nioní seáyí e yínaríñáyf yanf niníro gí sorfá meapírí nání go go meanírífeníñoínírí sárú egfawixíni.”²⁵ nírínírí eáníñfpí xíxení imóníní nání porisowa e egfawixíni.

Jisasomí xínáí tñní xínísimáí tñní Kiriopasomí xiepi Mariaí tñní Magídara dánf Mariaí tñní íwa íkfá yoxáf Jisasomí yekwíroáríníñfpámí anwí e roñáná²⁶ Jisaso xegf xínáí e roñagí níwínírí wiepísaríñf xfo dññf síxí uyíño ení anwí e roñagí níwínírí xínáími re uríñnigíni, “Ineyí, díxí íwo iworíní.” nírímáná²⁷ wiepísaríñomí re uríñnigíni, “Díxí rínáí iyíríní.” urfagí wiepísaríño sfá ayimí dání xegf anfyo nání píráníñf numéra uníñnigíni.

Jisaso penj náníríní.

²⁸ E nurárímo nífá re nimóníríná “Xano e éwínígínírí níríñfpí ríxa nípíní yárfíní.” nífá e nimóníríná Bíkwíyo xfo nání nírínírí eáníñf nípíní xíxení oimónírí re ríñnigíni, “Iníígf nání ninaríní.” ráná²⁹ síxí wainf mífí yaríñfpí magwf íníñf wá weñagí nání wa íríkwf bí nímearo iníígf wainf apimí ígfá neámáná xisopíyí ríníñf wegwfáníñf imóníñfwámí níkiroárímáná xegf manf tññf e wímíxfagí³⁰ Jisaso wainf mífí yaríñfpí nínímáná “Ríxa píxwfnígoí.” nírírí míñf warf nínírí dññf níyámíga uníñnigíni.

Porisowa Jisasomí míwíyo ayíñwf íkírogfá náníríní.

³¹ Sfá Jisasomí yekwíroárígfáyí —Ayi aníñajo Judayo múronf nání aiwá amípí píráníñf níwíxíro tarígfáyíríní. Ayi ríxa sfá óráná Sabarfá aga seáyí e imóníñfíyí nimóníní enagí nání porisowa Jisasomí tñní awaúmí tñní awí meñweañáná sabarfá imóníñgínírí Judayf ámínáowa nuro Pairatomí re urígfawixíni, “Apaxf mé dññf símígwfá níyínírí opépoyínírí síkwíyo ení pírí jeápoyí. Nípéáná wígf warápi oyoaneyínírí ení pírí jeápoyí.” urfagí³² porisowa nuro mídmídání yekwíroárígfíwaúmí síkwíyo pírí níjearo aí³³ Jisaso yekwíroáríníne weníñf éfáyf wínígfawixíni. O ríxa nípéagi níwíníro nání xegf síkwí pírí míjeapa nero aí³⁴ porísf wo wákwíríxá tñní ayíñwf íkíroáná axíná iníígf tñní ragf tñní fwiapíñnigíni.³⁵ Ámá Porisowa e yaríná síñwf wínaronáoní áwanf níríríná xíxení aga nepa ríñáríní. Nioní raríñápi nífá xíxení e nimónírí nání seyíne “Neparíní.” yaiwiro dññf íkwíroro éfíxínírí áwanf seararíñíní.³⁶ Bíkwíyo re nírínírí eáníñfpí xíxení imóníní nání porisowa omí e wígfawixíni, “Xegf ení bí pírí jeapírfámání.”³⁷ Bíkwíyo ámí bí re nírínírí eáníñfpí, “Ayíñwf íkíroárígfomí síñwf wínípírfáríní.” ríníñfpí ení xíxení e imóníñnigíni.

Jisasomi xwíáyo weyárigtá nánirini.

³⁸ E niyárimáná enáná áamá wo —O Arimatia dánj Josepoyi rininorini. O Jisaso yá wiepisarinjyí wo aí Judayí ámináowami wáyí n'wirí nání inimi xídarinorini. O Pairato tñj e nání nuri “Jisaso piyo omeámini.” uráná Pairato xe omeaniri sñwí winíagi o nuri piyomi xwíá weyáriminiri nání nimeámi úaná ³⁹ áamá ámi wo —Xegí yoí Nikodimaso yí rininorini. O xámi áríwiyimi Jisaso tñni xwíyá rinigíorini. O eni n'birí íkíá d'fá biaú —Bí muríyí rininjípi tñni bí earosíyí rininjípi tñni apiaúriní. Apiaú xámi nawíni nífá meg'ápiáú xegí sanj 30 kiro imóninjípirini. Api tñni piyomi xópé oemini nimeámi n'birí ⁴⁰ awaú piyomi nimeari Judayí wigí áamá piyí nitiríná yarig'ápa rapirapíyo rígwírígwí n'roríná íkíá d'fá dñj nanj earinjípi tñni xópé niyárimáná ⁴¹ nimeámi omijí anwi e ininjípimi nání —Omijí api Jisasomi yekwíroárfé dání anwi e enjpirini. Sñjá óf sñni áamá m'itarig'áyi tñjpirini. Omijí apimi nání nimeáa nuri ⁴² sfá ayi Sabarfá nání Judayí amípi píraninjí nimixíro tarig'áyi imóninjagí nání sñjá óf anwi e ininjíyimi nání nimeámi nuri e tig'isixini.

20

Jisaso wiápnimeanjí nánirini.

¹ Sadéyo w'fá móninjími sñni sfá yinijáná Magídara dánj Mariaí sñjá óyimi Jisaso weje nání nuri weninjí éyí wininjínigini. Sñjá xwé óyimi éf rárarininjo sñni m'píroní ríxa wí e wenjagi n'wininimi ² anjini nuri Saimoní Pitaomi tñni wiepisinjí w'fo, x'fo dñj sixí uyinjomi tñni n'wimeari re urinjínigini, “Ámináomi ríxa nexwearo gimi r'fá t'awixini? Newané maj'áriní.” ur'agi ³ Pitao tñni wiepisinjí w'fo tñni anj e p'ni n'wiárimí xwáripáyo nání nuri ⁴ ananjini nuri w'fo Pitaomi nímúrori xwáripáyo xámi n'réromi ⁵ n'rkwiniri inimi weninjí yáníyí wininjínigini. Rapirapí Jisasomi xopixopí róninjúni wenjagi n'winiri aiwi inimi m'páwí weninjí yaríná ⁶ Saimoní Pitao eni r'wíyo n'birí b'aríwámíni éf n'rómáná weninjí mé xwáripáyo inimi n'páwiri weninjí éyí wininjínigini. Rapirapí xopixopí róninjúni wenjagi n'winiri ⁷ rapirapí m'ijíyo xopixopí rogíú w'fú tñni nawíni m'wé xegí wí e n'k'íroniri wenjagi winaríná ⁸ wiepisinjí w'fo, xámi xwáripáyo rémóo eni n'páwiri rapirapí e imóninjagí n'winiri “Neparini.” n'yaiwiri dñj w'kwíroninjigini. ⁹ Iná awaú B'kwíyo Jisaso ámi xwáripáyo dání n'wiápnimeanfápi nání n'riniri éáninjípi nání sñni

píráninǵ dǵnǵ mǵmopa neri majǵá neri nánǵ ¹⁰ ámi egǵ anǵ e nánǵ ugǵisixǵnǵ.

Magǵdara dǵnǵ Mariaǵ Jisasomǵ sǵnǵwǵ wǵnǵnǵ nǵnǵrǵnǵ.

¹¹ Mariaǵ xwǵrǵpǵ tǵnǵ e anǵwǵ e nǵrómánǵ nǵwǵ nearǵ e nerǵnǵ xwǵrǵpǵyo ínǵmǵ nǵrǵkwǵnǵrǵ wenǵnǵ yǵnǵfǵyǵ wǵnǵnǵnǵgǵnǵ. ¹² Jisaso tǵgǵe anǵnǵajǵ waú rapǵrapǵ apǵá wenǵ nǵyǵnǵmánǵ wǵo mǵnǵ tǵgǵámǵnǵ nǵwearǵ wǵo sǵkwǵ tǵgǵámǵnǵ nǵwearǵ enǵagǵǵ wǵnǵnǵ ¹³ awaú Mariaǵmǵ re urǵgǵisixǵnǵ, “Ineyǵ, jíxǵ pí nánǵ nǵwǵ eaarǵnǵnǵ?” urǵagǵǵ í re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Gǵ Ámǵnǵáo nexwearǵ tǵe nánǵ níunǵ majǵá enǵagǵ nánǵ nǵwǵ eaarǵnǵnǵ.” nurǵmánǵ ¹⁴ nǵkǵnǵmónǵrǵ wenǵnǵ éyǵyǵ wǵnǵnǵnǵgǵnǵ. Jisaso daiwo ronǵagǵ nǵwǵnǵrǵ aiwǵ mí mǵwómǵxǵnǵnǵgǵnǵ. ¹⁵ Mǵ mǵwómǵxǵagǵ Jisaso re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Ineyǵ, pí nánǵ jíxǵ nǵwǵ eaarǵnǵnǵ? Go nánǵ pǵá yarǵnǵnǵ?” urǵagǵ Mariaǵ omǵnǵ xiáwo nǵrarǵnǵrǵ re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Ápoxǵnǵ, joxǵ pǵyomǵ nǵmeámǵ nurǵ wǵ e tǵrǵrá oenǵwirǵyǵ áwanǵ nǵreǵ. Níunǵ nurǵ nǵmearǵ nǵmeámǵ umǵnǵnǵ.” urǵagǵ ¹⁶ Jisaso “Mariaǵxǵnǵnǵ!” urǵagǵ í nǵkǵnǵmónǵrǵ Xibǵruyǵ pǵné tǵnǵ Rabonaiyǵ —Apǵ “Nearéwapǵyarǵnǵoxǵnǵ.” nǵrǵrǵnǵ rarǵgǵápǵrǵnǵ. E urǵagǵ ¹⁷ Jisaso re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Nionǵ sǵnǵ gǵ ápo tǵe nánǵ mǵpeyǵá enǵagǵ nánǵ jíxǵ tǵá mǵnǵxepantǵ. Jíxǵ nurǵ ámǵ nionǵ gǵ nǵrǵxǵmeá imónǵgǵáyo re ureǵ, ‘O re rǵnǵoǵ, “Nionǵ gǵ ápo Gorǵxo tǵe nánǵ peyarǵnǵnǵ. O seyǵné enǵ segǵ ápo Gorǵxorǵnǵ.” rǵnǵoǵ.’ urémeatǵ.” urǵagǵ ¹⁸ Magǵdara dǵnǵ Mariaǵ nurǵ xegǵ wiepǵsǵnǵyǵo áwanǵ re urémeanǵnǵgǵnǵ, “Níunǵ Ámǵnǵáomǵ rǵxa sǵnǵwǵ wǵnǵnǵnǵ. Xǵo nǵrǵfǵpǵ, ayǵ apǵrǵnǵ. Ayǵ apǵrǵnǵ.” nura unǵnǵgǵnǵ.

Xegǵ wiepǵsǵnǵowa xǵomǵ sǵnǵwǵ wǵnǵgǵá nǵnǵrǵnǵ.

¹⁹ Sadéyo sǵá axǵyimǵ sǵápǵ tǵnǵ wiepǵsǵnǵowa Judayǵ ámǵnǵáowa nánǵ wáyǵ nero nánǵ anǵ wigǵ nǵweagǵǵwámǵ ówanǵ xaiwǵ nǵyarǵmánǵ nǵweanǵánǵ re enǵnǵgǵnǵ. Jisaso awamǵ áwǵnǵ e nǵrónapǵrǵ re urǵnǵnǵgǵnǵ, “ ‘Gorǵxoyá dǵnǵ tǵnǵ nǵwayǵrónǵro onǵweápoyǵ.’ nǵmónarǵnǵ.” nurǵmánǵ re enǵnǵgǵnǵ. ²⁰ Wé nǵrǵ ogǵúkaú sǵwǵ wirǵ miwǵ wǵkwǵrǵxǵá tǵnǵ ikǵrogǵáyi sǵwǵ wirǵ éagǵ wiepǵsǵnǵowa Jisaso ámǵ sǵnǵ enǵagǵ sǵnǵwǵ nǵwǵnǵro nánǵ dǵnǵ níǵá winarǵnǵ ²¹ ámi re urǵnǵnǵgǵnǵ, “ ‘Soyǵné Gorǵxoyá dǵnǵ tǵnǵ nǵwayǵrónǵro onǵweápoyǵ.’ nǵmónarǵnǵ. Ápo nionǵ xwǵá tǵyo nǵrowárénapǵnǵǵpa nionǵ enǵ soyǵné searowárarǵnǵnǵ.” nurǵmánǵ ²² awamǵ pǵrámǵ imǵmǵ nǵwiowárǵrǵ re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Kwǵyǵ Gorǵxoyápǵ numǵmǵnǵro apǵ tǵnǵ nawǵnǵ eméǵrǵxǵnǵ. ²³ Soyǵné ámǵ fǵwǵ yarǵgǵápǵ yokwarǵmǵ nerǵnǵáyǵ, ayǵ Gorǵxo enǵ yokwarǵmǵ

wiiarini. Soyíne yokwarimí mīwiiipa nerínáyí, ayí Gorixo eni yokwarimí mīwiiarini.” uriniginini.

Tomaso Jisasomi sijnwí wininí nánirini.

²⁴ Wiepisiṅowa wo, Tomaso —O wiepisiṅí wé wúkaú sīkwí waú imónigíáwa worini. Xegí yoí ámi bí Didimasorini. O mīṅweañána wíá Jisaso wiwaninowamini wímeáí enagi nani ²⁵ Tomasomi re urigíawixini, “None Ámináomi ríxa sijnwí winíwini.” uríagía aí o re uriniginini, “Nioni wéyo nirí ogíáyaú mīwinipa eri nirí ogíáyaúmi wé mīwixímopa eri miwí wákwíríxá t́ni ikirógíáyimi gí wé mīwixímopa eri nerínáyí, díní wí ‘Nepa orini.’ nīyaiwiri wíkwírómiméini.” uriniginini. ²⁶ Síá wé ẃúmi dání waú wo nórímáná enána ámi xegí wiepisiṅowa añíyo ínimi ṅweañána Tomaso eni wíá t́ni nerimeáníro ṅweañána Jisaso añí ówaní nīyárininagi aiwí awami áwini e nírónapimáná re uriniginini, “‘Gorixoyá díní t́ni nīwayíróníro onweápoi.’ nimónarini.” nurimáná ²⁷ Tomasomi re uriniginini, “Díxí wé śmí re ninimixénapiri gí wéyo sijnwí nanei. Díxí wé re ninimixénapiri gí miwíyo nīwixímoi. Sini díní mīnikwíró mepani. Aga díní nīkwíroí.” uríagi ²⁸ Tomaso re uriniginini, “Joxi gí Ámináoxirini. Gí ṅwíáoxirini.” uríagi ²⁹ Jisaso re uriniginini, “Joxi sijnwí ninaniri nani ríxa ‘Neparini.’ nīyaiwiri díní riníkwíróini? Ámá nioni sijnwí mīnanipa nero aí ‘Neparini.’ nīyaiwiro díní nīkwíróáyí yayí wininíyírinini.” uriniginini.

“Bíkwí rípi ámá yí díní wíkwíróríxirini eánini.” uriní nánirini.

³⁰ Jisaso emimí ámi ayá wí wiepisiṅowa sijnwí anigíe dani ení aí apí nani bíkwí rípimi ríwaminí bí meánini. ³¹ E nerí aí seyíne Jisasomi díní wíkwíroro “O Kiraiso, ámá yeáyí neayimixemeanía nani Gorixoyá díní t́ni aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyi rarínwáoríani?” wiaiwiro “Gorixoyá xewaxoríani?” wiaiwiro éríxiniri ríwaminí rípi nírini eánini. Omi díní nīwíkwírorinípimi dani díní nīyimíní imóninípi t́gíáyí imónírxiniri nírini eánini.

21

Wiepisiṅí wé ẃúmi dání waú ámi Jisasomi sijnwí winigíá nánirini.

¹ Jisaso e néisána xegí wiepisiṅowami ipí Taibiriasiyí rininíwá —Xegí yoí bí Gaririyí rininíwárinini. Awá ríwone ámi sijnáni síwá nīwinírná rípi eniginini. ² Saimoni Pitao t́ni Tomaso, Didimasoyí rininíno t́ni Gariri píropenísíyo añí yoí Kena dání Nataniero t́ni Sebediomí xewaxowá

t́nı́ wıepısinj́ ámı́ waú t́nı́ awa nerı́meánı́ro nawı́nı́ nı́nı́wıearóná ³ Saimonı́ Pitao re urı́nı́nı́gı́nı́, “Nı́onı́ ubenı́ ipı́yo mamówárı́mı́ umı́nı́nı́.” urı́agı́ awa re urı́gı́awı́xı́nı́, “None enı́ joxı́ t́nı́ wanı́wı́nı́.” nurı́ro nı́peyearo ewéyo nı́pı́xemoánı́ro śfá ayımı́ árı́wı́yımı́ peyı́ nánı́ néra nuro aıwı́ sımı́ egı́awı́xı́nı́.

⁴ Rı́xa sogwı́ xemónapı́mı́nı́rı́ yarı́nı́j́ t́nı́ Jı́saso nı́bı́rı́ ipı́ imanı́pá t́nı́ ronı́agı́ aıwı́ xegı́ wıepı́sinjowa omı́ mı́ mı́wómı́xı́ éagı́a ⁵ Jı́saso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Nı́aıwı́yı́né, segı́ ubenı́ mamówárarı́gı́fáyo peyı́ f́a mı́mı́nı́pa renı́o?” uráná awa “Oweoı́.” urı́agı́a ⁶ o re urı́nı́nı́gı́nı́, “Ubenı́ ewé námı́nı́ mamówáráná peyı́ bı́ mı́nı́nı́nı́oı́.” urı́agı́ o rı́fı́pı́ t́nı́ xı́xenı́ yarı́ná re enı́nı́gı́nı́. Peyı́ xwé obaxı́ ayá wı́ mı́nı́fagı́ nánı́ mı́mı́xeapaxı́ wımónı́nı́gı́nı́. ⁷ Mı́mı́xeapaxı́ wımónı́fagı́ wıepı́sinj́ Jı́saso dı́nı́j́ sı́xı́ uyı́no Pı́taomı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “E nearı́o negı́ Ámı́náoı́rı́nı́.” urı́agı́ Saimonı́ Pitao arı́a e nı́wı́rı́ Jı́sasomı́ xámı́ owı́meámı́nı́rı́ xegı́ rapı́rapı́ seáyı́ e yı́narı́nı́ú —Ú nı́wı́rı́arı́máná yarı́nı́úrı́nı́. Ú nı́mı́earı́ nı́yı́nı́máná ipı́yo nı́mawı́rı́ xeamonı́nı́gı́nı́. ⁸ Ipı́yo nı́mawı́rı́ xeamóagı́ aı́ wıepı́sinj́ wı́a ipı́ imanı́pá t́nı́j́ e anı́wı́ e sa 100 mı́ta imónı́nı́agı́ nánı́ ewépámı́ peyı́ ubenı́ magwı́ mı́nı́nı́jú ú t́nı́ nı́mı́xeáa nı́bı́ro ⁹ imanı́pámı́ nı́wı́ékı́nı́mı́earo wenı́nı́j́ éfáyı́ wı́nı́gı́awı́xı́nı́. Rı́a nı́keánı́máná peyı́ bı́ rı́kwamı́nı́jı́yo werı́ bı́sı́kerı́fá bı́ enı́ werı́ enı́agı́ wı́narı́ná ¹⁰ Jı́saso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Peyı́ soyı́néyá ubenı́yo mı́nı́fı́pı́ bı́ nı́meámı́ yapı́poyı́.” urı́agı́ ¹¹ Saimonı́ Pitao ewéyo nı́pı́xemoánı́rı́ ubenı́ peyı́ magwı́ mı́nı́nı́jú imanı́pá t́e nánı́ nı́mı́xeáa bı́nı́nı́gı́nı́. Peyı́ xwéı́xanı́ 153 mı́nı́nı́agı́ aıwı́ ubenı́ ú wı́ marı́kını́nı́agı́ wı́nı́nı́gı́nı́.

¹² Jı́saso re urı́nı́nı́gı́nı́, “Soyı́né anı́wı́ e nı́bı́ro aıwá nı́poyı́.” urı́agı́ xegı́ wıepı́sinjowa omı́ rı́xa mı́ nı́wómı́xı́ro “Negı́ Ámı́náoı́rı́nı́.” nı́wı́aıwı́ro nánı́ wo yarı́nı́j́ “Goxı́rı́nı́?” wı́paxı́ mı́mónı́pa yarı́ná ¹³ Jı́saso rı́a wearı́ne anı́wı́ e nurı́ bı́sı́kerı́fá nı́mı́earı́ yanı́j́ nı́wı́a nurı́ peyı́ enı́ axı́pı́ e nı́wı́a unı́nı́gı́nı́. ¹⁴ Jı́saso xwárı́páyo dánı́ nı́wı́apı́nı́meámáná wıepı́sinjowamı́ xámı́ bı́aú sı́wá nı́wı́nı́máná ámı́ sı́wá wı́nı́j́ bı́ apı́rı́nı́.

Pı́taomı́ “Nı́onı́yáyo pı́ránı́nı́j́ uméı́rı́xı́nı́.” urı́nı́j́ nánı́rı́nı́.

¹⁵ Rı́xa aıwá nı́nı́mı́ Jı́saso nı́wı́apı́nı́mı́earı́ Saimonı́ Pı́taomı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Jonomı́ xewaxo Saimonoxı́nı́, joxı́ dı́nı́j́ sı́xı́ nı́nı́yırı́ná dı́nı́j́ sı́xı́ ámá rowa nı́yı́gı́fapımı́ wı́arı́f nı́múrorı́ rı́nı́yını́nı́?” urı́agı́ o re urı́nı́nı́gı́nı́, “Oyı́, Ámı́náoı́xı́nı́, nı́onı́ dı́nı́j́ sı́xı́ rı́sını́apı́ nánı́ joxı́ nı́jı́fárı́nı́.” urı́agı́ o re urı́nı́nı́gı́nı́, “Sı́pı́sı́pı́ mı́a nı́merı́ná aıwá

wiarigfápa joxi áamá nioni tfámni b'fáyo axípi neri píraníj' uréwapiyíríxini." uríj'niginí. ¹⁶ Jisaso ámi bi nuríri re uríj'niginí, "Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi d'ij' six' riniyini? M'niyini? reñini?" uríagi o "Oyi, Ámináoxini, nioni d'ij' six' risinápi nani joxi nijfáriní." uríagi Jisaso "Ámá sipisip' awí mearoarigfápa joxi axípi neri áamá nioni g' imóni'fyo píraníj' umé'rixini." uríj'niginí. ¹⁷ Jisaso ámi bi nuríri re uríj'niginí, "Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi d'ij' six' riniyini? M'niyini? reñini?" uríagi Pitao Jisaso ríxa biaú bi "Joxi d'ij' six' riniyini?" urí'pi nani d'ij' sipi n'winíri re uríj'niginí, "Ámináoxini, amípi n'ni nani joxi nijfoxíriní. Nioni d'ij' six' riyinápi nani eni nijfoxíriní." uríagi Jisaso re uríj'niginí, "Sipisip' aiwá wiarigfápa joxi eni áamá nioni nix'darigfáyo axípi neri píraníj' uréwapiyíríxini. ¹⁸ Aga nepa ríraríj'ini. Joxi siní íw' sík'ij' ner'fna j'waníjoxi arerix' niyini' d'ix' simón'f'ini wag'riní. E neri ai joxi ríxa xweyan' ner'fna d'ix' wé wúkaú wim'xaná áamá wí gwí n'ríjiro joxi 'Mupa oemini.' yaiwiaríj'f'ini nimeáa rupí'fáriní." uríj'niginí. ¹⁹ Wiep'sinowa re oyaiwípoi'ni, "Pitao penfápi nani r'fa neararini? O e neri niperíj'pimi dani seáyi e Goríxo imóni'f'pi nani síwá neainfá'fani? Oyi." oyaiwípoi'ni e uríj'niginí. E nurímaná re uríj'niginí, "Joxi nix'dei." uríj'niginí.

Jisaso wiep'sinj' xfo d'ij' six' uyijo nani r'ij'pi n'ni'ni.

²⁰ Pitao n'k'ini'món'ri wiep'sinj' Jisaso d'ij' six' uyijo —O xami nerimeáni'maná aiwápi n'ni'roná Jisaso tfámni n'k'ini'mónauri yaríj' re winorini, "Ámináoxini, miy' rurino gorini?" uríj'orini. O awaúmi númi baríjagi n'winíri ²¹ Jisasomi re uríj'niginí, "Ámináoxini, áamá romi eni pí wip'fá'fani?" uríagi ²² Jisaso re uríj'niginí, "O nioni ámi a'f'namí dani weapimfá'fana nani xe nweáwinig'ni'ri n'nimón'f'f'nyf', ayf' d'ij' joxiyá menjagi nani pí nani n'raríj'ini? J'waníjoxini sa nix'dei." uríj'niginí.

²³ Ayináni áamá Goríxoyá imónigfá'y' ripi rini'megfá'f'ini, "Wiep'sinj' o wí n'penfámani." rini'megfá aiwi Jisaso "Joxi niperfámani." wí murí r'ipini uríj'niginí, "O nioni ámi weapimfá'fana nani xe nweáwinig'ni'ri n'nimón'f'f'nyf', ayf' d'ij' joxiyá menjagi nani pí nani n'raríj'ini?" uríj'niginí. ²⁴ O Jisaso wiep'saríj' Pitaomi e uríj'orini. O amípi api nani áwan' n'ri'ri r'fwamíj' eanorini. Nene o nani nijfá re imóni'jwiní, "O áwan' r'ij'p' nepáni rini'ni." nijfá e imóni'jwiní.

²⁵ Amípi Jisaso ení ámi obaxí ayá wí ení enagí aiwi nioní re nimónaríní, “O enípi nípiní nání bikwíyo ríwamíní píráníní nearínáyí, xwíá tíyo bikwí apí déropaxíríní.” nimónaríní.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfwamihí rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” rinihípi Ruko níriri eanpirini. O Jisasoyá wiepsagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyi dokítá worini. Poro tíni Sairaso tíni émáyi aníyo wáf nurimeríná wirimeárogíorini. O Tiopiraso amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anínamí nání nípeyimáná enáná egfápi nání níjía oimóniri rfwamihí rípi eanpirini. Rfwamihí nearíná Tiopiraso re oyaiwiniri eaninigini, “Iwamíó ámá Jisasoyá síyikí imónigíayí sa Jerusaremi dání nimóniróná ayí Judayíni imónagfá aiwí Goríxo xíoyá kwíyípi síxí umímóáná aní apimí wáf nura neméfasáná e dání wáf nura numiro Samariayí aníyo nura neméfasáná ámi nuro émáyi aníyo eni nura neméfasáná enáná émáyi obaxí eni Jisasoyá síyikí nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfwamihí neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomi tíni Poromi tíni eni Goríxo nurípearí ení síxí weámíxínowaúríani?” oyaiwiniri emímí amípi Jisaso enípa Pitaó xámi néra unípi nání níriri eari ámi rfwíyo Poro néra unípi nání níriri eari eninigini.

1-2 Tiopirasoxini, rfwamihí nioní xámi níriri eanápi, ayí Jisaso iwamíó eri wíwapíyiri enípi tíhí e dání sía xegí wáf wurimeiarigfáwami —Awa xío rípeanowarini. Awami Goríxoyá kwíyíyo dání sekaxí nurimáná xío anínamí nání peyíhíyí tíhí e nání níriri eanárini. ³ O rinihí nímeari níperi níwiápíni meámáná sía 40 nóra waríná awa “O ámi síhí ría hweani?” oyaiwípoiwiniri ámi ámi síwá winayiri Goríxo ámá xíoyáyí xwioxíyo mímeámí nerí umehweanfápi nání uréwapíyiri neríná awa síní ududí mé “Ayí orfani?” níyaiwiwo níwipímónimáná enáná re eninigini. ⁴ Awami awí neaárimáná sekaxí re uriniginini, “Ápo ‘Níseaiapímfarini.’ searíhípi —Api, ayí nioní searáná soyíné arfá niarigfápirini. Api síní míseámeapa enáná aní Jerusaremi tíyo dání níwárimí mupa nero api nání weníhí nero hweárixini. ⁵ Ayí rípi nánirini. Jono wayí níseameairíná inígí tíni seameainí aiwí síní sía obaxí mórípa enáná Goríxo xíoyá kwíyí tíni wayí seameainfarini.” uriniginini.

Jisaso anínamí peyíhí nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimáná omí yariñf re wigfawixini, “Ámináoxini, eníná negf wa m+xí ináyf nimóniro negf nearfawéyo umenweaagfápa ríná dání joxí ení axfpí m+xí ináyf nimónirí Isirerene xwioxfyo m+meámí n+neairí neamenwearfáraní?” Yariñf e wíagfá ⁷ o re uríñinigini, “Sfá seyfné yariñf niarigfápi nání parímonfáyi —Ayi ápo Goríxo xfo xegf nénf tñño nimóniríñípimí dání nírírí tagfýirini. Ayi nání seyfné nijfá imónipfírí mimóniñagí nání áwanf searimiméini. ⁸ E nerí aiwí rípi nání nijfá imónipfírí nání áwanf searimíini. Kwíyf oyápi n+seáimearí enf síxí seaímíxáná soyfné nioní seáimeañá mfkoyfné nimóniro ámá Jerusaremí ñweagfáyo áwanf urímero ámá Judia píropenisfyo tñní Samaria píropenisfyo tñní amí amí ñweagfáyo urímero ámá xwífá yoparf íkwíroníñímí ñweagfáyo aí urímero éfrixini.” ⁹ E nurárimáná awa síní síñwí wínarfná o Goríxoyá dñf tñní nipeyirí wigf síñwí anigfe dání agwf bimí aíníñinigini. ¹⁰ Nipeyirí agwf bimí aínáná awa síní añfnamí síñwí anáníñáná re eníñinigini. Ámá rapírapf apfá wenf yínigfíwaú awa tññf e nírónapírí ¹¹ re urígísisixini, “Garirí píropenisfyo dánjofné, pí nání re éf nírómáná añfnamí weníñf yáníñoi? Ámá o, Jisasoyí ríñño seyfné tfe dání Goríxoyá dñf tñní añfnamí nání ríxa nipeyirí aí soyfné síñwí wínarfná peyípa ámí axfpí wepfnínfáriní.” urígísisixini.

Ámá womí Judaso nání wayfá urípeagfá nánirini.

¹² Awa dfwí Oripíyí ríñíñípimí —Apí Jerusaremí dání añwí e enfpírini. Sabarfáyo Judayf ná jfamí mupa nero aí Jerusaremí dání dfwí mñf apí tññf e nání ananí wagfápirini. Apimí pñní n+wiárimí nuro ¹³ ríxa Jerusaremí nírémoro añf pákfkf seáyi émi míríníñiwámí —Iwá awa sá wearigfíwáriní. Iwámí nání waíwíyo nipeyiro páwigfawixini. Awa wigf yoí rowarini. Pitao tñní Jono tñní Jemiso tñní Adíruo tñní Piripo tñní Tomaso tñní Batoromuo tñní Matíyuo tñní Arípíasomí xewaxo Jemiso tñní Saimoní Sereto tñní Jemisomí xewaxo Judaso tñní awarini. ¹⁴ Ámá awa dñf ná bñní tfgfáwa nimóniro ámá wí amí tíyf ení apíxí wíwa tñní Jisasomí xínái Mariaí tñní Jisasomí xexírímeáowa tñní ení awa tñní nawíni awí neánayiro aníñf minf Goríxomí xwíyfá rírímí wiayarfná ¹⁵ sfá wíyi ámá awí eánfáyf nñní ámá 120 enáná Pitao áwínimí éf nírómáná re uríñinigini, ¹⁶ “Gf níríxímeáyfné, eníná m+xí ináyf Depito kwíyf Goríxoyápipimí dání Judaso nání —O ámá ‘Jisasomí fá oxíraneyí.’ yaiwífáyo o tññf e nání nípemeámí unorini. O nání nírírí Bíkwíyo eañfpi surfmá

imónipaxf mimóninagf nání amípí Judaso enjpi ayináni xixeni imóninjin. ¹⁷ O none tñni nemerane yanfwa nání urípeanjf enagf nání o eni nearípeanjfyf worini. ¹⁸ (O sipí wikárinjipimi dání nigwf meanjpi tñni xwfa bi bf nemána e dání ná neánirfná xegf agwfyo áwinmí narfkínri agwf amípí nřini muxeánowiniginí. ¹⁹ Jerusaremí nweagfáyf nñni o e inff nání arfa nřiwiro nání wigf pñné tñni xwfa api yoř Akeridamayí —Yoř mfkf ayf ámá nřperi ragf xwfaýo puñf nánirini. Yoř e wřigfáriní.) ²⁰ “Xwfyfa řipi Břkwf Samyi řininyo nřiniri eáninagf nání Judaso xfo enjpi enřini, ‘Anj oyá yfwf imónwiniginí. Ámá wí e mñweapa éřixini.’ Xwfyfa api surfma imónipaxf mimóninagf nání amípí Judaso enjpi xixeni imóninjin. Xwfyfa ámi bi řipi Břkwf axfyo eni nřiniri eánini, ‘O e nimóniri éwiniginiri řípeanjpi ámá wo xe nimóniri éwiniginí.’ eáninagf nání ²¹⁻²² noneyá wo anřpá imónináná ‘Ayf ananirini.’ řipaxf menini. Ayináni ámá none Jisaso tñni emearfná ininá nawini wagwáyf wo none tñni nawin Jisaso wiápnimeanjpi nání áwanj uranfwa nání aga orípeaneyí. Ámá iwamfó Jono wayf nřeameaia wage dání Jisaso xegf xanoyá dñj tñni anřnamí nání peyiñe nání o tñni emeagwáyf wo nání rarinini.” Pitao e urřagf ²³ ayf ámá waú nání —Wfo Josepi Basabasoyi řinijorini. Oyá yoř ámi bi Jasitasorini. Wfo Mataiasorini. Awaú nání re řinigfawixini, “Ámá rowaú anani womi Judaso nání wayfa řípeapaxowaúriní.” nřiniro ²⁴ Gorixomi yarinj nřiwiro re urigfawixini, “Ámináoxini, joxi ámá nñni wigf xwioxfyo sipí tñni nanj tñni nání imóninjpí nřjfoxi enagf nání ámá awaú gfmni go joxi simónfagf řípeáo síwá neaii. ²⁵ Jisaso awa wáf nurimeifřixiniri nearípeágf aí Judaso xfo ‘Aninj api oimónimni.’ miwimónf pñni nřwiářiři xegf ‘Oumni.’ wimónarinjmni řixa úf enagf nání joxi o nání wayfa oimóniri řinj řípeáo síwá neaii.” Yarinj e nřwimáná ²⁶ Judayf wigf yarigfápa neróná “Rowaú gfmni go xixeni ayo imónirřeninji?” nřyaiwiro sárúninj nero Mataiasomi wáf wurimeiarigfá wé wúkaú řikwf wo awa tñni axřpi imónini nání řinjomí kumixárigfawixini.

2

Kwíyřpi Gorixomi dñj wikwřoarigfáyo wimeanjpi nánirini.

¹ Sfá Pedikosyi řarigfáyi —Sfá ayi Judayf aiwá ominj řinỹyo dání mífapí Gorixomi yayf wianiro nání nřimeáa nřiro peaxf tarigfáyrini. Sfá ayi imónináná ámá Jisasomi

dijí wíkwíroarigfáyí aní wíwá axiwámi awí eánináná re eniniginí. ² Anínamí dání ríwípí xwéniní íwí nira weapííyí aní ayí nweagíiwámi niwáminí árító ináriníniginí. ³ Árító inárinínáná síñwí wínfáyí wínigfawixini. Rfá ápiáwíniní imóniní bí aípinañwí néra nurí womini womini níñweaxa úagí xíxe síñwí ainenigfawixini. ⁴ Síñwí e ainenarfná re eniniginí. Ayo níyoní Goríxo kwíyí xíoyápi ayá wí síxí umímoníniginí. Síxí umímóaná kwíyípi wimíxíípi tñní xixeni nero pfné xegí wí wíníyí mirípxaxí imónigfáyí aí anani rípxaxí nimóniro nira ugíawixini.

⁵ Judayí wí —Ayí aní xwíá rírí nírímíni amí gími ikwíróniníyo xirigfáyíriní. Goríxomi píraniní oxídaneyíniro aniní miní yarigfáyíriní. Ayí níbímimáná Jerusaremí urínigífná ríwípí xwéniní íwí nira weapínípi inárini. ⁶ Íwí nira weapáná amá xwé ayá wí epíroyí nero Jisasomí xídarigfáyí wigí aga pfné xixegíni tñní nira warínagfa arfá níwiro nání ududí nero ⁷ ayá níriwamóniro dijí síñá níweániro re rínigfawixini, “Amá aga pfné xixegíni tñní rarigfá rowa nowani Gariri píropenisíyo dání meníraní? ⁸ Nowani e dánowa enagí aiwí aríge nero negí aga pfné oníná dání arfá níwia unjá xixegíni tñní neararfná arfá níwia warínwini? ⁹ Nene wiene Patíayí ríniníwaéne wiene Midíayí ríniníwaéne wiene Iramíyí ríniníwaéne wiene Mesopotemia dánene wiene Judia dánene wiene Kapadosa dánene wiene Podasí dánene wiene Esia dánene ¹⁰ wiene Pírígia dánene wiene Pabiria dánene wiene Isipi dánene wiene Sairini tñímíni Ribia píropenisíyo dánene wiene Romí dánene nene níbirane re uríniníwaéne —Wiene aga nepa Judayenerini. Wiene Judayí yarigfápi níxídirane nání nawíni imóniníwaénerini. ¹¹ Ámi wiene Kírítí dánene wiene Arebia dánenerini. E e dánene aiwí níneneni wine wine awa amípi Goríxo eníná ení neánirí yagíyí nání nínearífná negí aga pfné xixegíniyo dání rarínagfa arfá wiarínwini.” E níriaga nuróná ¹² ududí néra nuro ududí níkaríniro nání wí re níriaga ugíawixini, “Pí neaímeaní nání rífa yarínjoi?” níriaga warínagfa aiwí ¹³ wí ríperírí níwiro re nira ugíawixini, “Awa wainí síñípi xwé nínimáná papíkí nero nání rarínjoi.” nira ugíawixini.

Pitao Jisaso nání xwíyíá uríní nánirini.

¹⁴ E nira warfná Pitao Jisasoyá wiepísagí wé wúkaú síkwí wo imónigfá wífa tñní éf nírómáná ení tñní repíyí nerí re uríniginí, “Gí Judia píropenisíyo dáníyífné tñní amá amí amí dání níbíro Jerusaremí urínigfáyífné tñní nioní repíyí seaiarfná píraniní arfá ókiarí nímoníro none neaímeápi

náni nijfá imónipoyi. ¹⁵ Ayí rípi náni searariñini. Agwi sñi 9:00 a.m. áamá wainí xwapí mñipa yarigfíná imóniñagi náni soyfne áamá nioní tñi re rogfá rowa nani yaiwiarigfápi nepa papíkí nero mirariñoi. ¹⁶ Awa yarigfápi, ayí eníná wfá rókiamoagí Joeroyí rñiño nñrñi eaagí rípi, ayí apñrñi, ¹⁷ ‘Gorixo re rarini, “Sfá yopariyf tñiná kwíyf nioniyápi tñi áamá nñni wíyf wíyoní ayá wí sñxí umímóaná segí niaíwí oxí tñi apixí tñi xwiyfá nioniyápi wfá urókiamoaro segí íwí sñkñiyf íkwfkwf yáñro segí xweyaníyf oriñá wññro epñrñarini. ¹⁸ Íná áamá wiyá xñnáíwánñf nimónñro omñf wíiarigfá oxowami tñi apixíwami tñi ayo aí gí kwíyfpí tñi sñxí umímóaná xwiyfá nioní nani wfá rókiamopñrñarini. ¹⁹ Nioniyá dñf tñi añf pñryó dani ayá rñwamónipaxí imóniñiyf inñrñi xwfá rñrñi dani ekiyñiyf inñrñi nerfñá re enfñarini. Xwfñarimi ragí purí rñá werí sññwñrñá awímññññf imóniñf tñi yaríñá ²⁰ añf pñryó sogwí sfá yinñrñi emá ragí rññf imónñrñi enfñarini. E nemáná enáná sfá Ámñnáoni áamá nñyoní mí ómómñxímñ wimfá nani seáyí e imóniñfyi parñmonfñarini. ²¹ Ayí sñni mñparimopa enáná áamá dñf nññkwñro ‘Ámñnáoxñni, yeáyf neayimñxemeat.’ nñrñá nñyoní yeáyf uyimñxemeámñarini.” Gorixo e rarini.’ wfá rókiamoagí Joero e nñrñrñi eaagípi áamá rowa yaríñá seyfne axípi xixeni wññariñoi.

²² “Gí Isñrerñyfné, xwiyfá nioní searimí rípi ení arfá nípoyí. Nasareti dñf Jisaso nani rarññini. O Gorixoyá dñf tñi emímí tñi ayá rñwamónipaxí imóniñfpi tñi amñpí bi áamá mepaxí imóniñfpi tñi néra uñfñimí dani Gorixo sñwá réññf neaññrñni, ‘O nioní nñrñearí urowárññarññarini.’ sñwá éññf neaññrñni. O seyfne tñi nññwearfñá néra uñf apí nñpñni nani seyfne nijfá imóniñoi. ²³ Eníná Gorixo xewañño ‘Apí nerññfñimí dani áamáyo yeáyf uyimñxemeámñgñni.’ nñyaiwñrñrñi ipñmoárñfpi tñi xixeni segí manñyo dani omí áamá Gorixo nani dñf wí mñmoarigfáyf yoxáfpami ení noro nñyekwñroárñro pñkigfawixñni. ²⁴ Omí pñkigfá aiwí pñyfpí omí aññf gwñññf yinñpaxí menñagi nani Gorixo nñkwearññfñimí dani sññf wimñxáná amí wíáfpññimeaññnigñni. ²⁵ Mñxí ináyf Depito o nani nñrñrñi rñwamññf re eaagípi nioní searariñápi tñi xixenñrñni, ‘Ámñnáo nioní ñweaññé íníná ñweaññagi wññariññagñni. O nioní tññf e añwi e nññweaññagi nani óf bi emfñamñni. ²⁶ Ayíñani gí xwioxfyo dani dñf nífá nññññrñi yayf xwiyfáni rarññini. Apñni marfái, gí wará urf epaxí rñrñi “Nñrñni nñyñmññf imónimfá nani nimñxññfñarini? Oyí, e nimñxññfñarini.” nñyaiwñrñi dñf nñsñkwfñmorí ñweaññni.

²⁷ Ayí rípi nánirini. Joxi dñí nioniyá piyíni siwí táfamini, Xedisiyí riniñí táfamini niníwárimí onuniri miní erí ámá joxi aníñí miní rixídaríñaóní xwáripáyo dání piyí oeniri síñwí minaní erí erífa nání dñí nísikwímorí ñweañini.

²⁸ Óf dñí niyimíñí imóníñípi íníná ñweámífa nányi joxi ríxa síwá ñíñirini. Joxi dñí niníki kayoríná nioní tñí ñíñweañíñí imóníñígi nání dñí nífá bí onímíápi mininí aga xwé niníñíñí. Depito e ragírini. ²⁹ Gf ámáyné 'Negí arífo Depito nání xwíyífá bí oseareñwípémíni.' nimónarini. O nípeagi xwífa weyárigíto xwáripá síni jé rípiñini. ³⁰ Ayínání eníná o wífa rókiamoaríñí wo imóníñígi nání re niyaiwiri 'Goríxo síñáyo dání "Díxí ráríawéyí wo míxí ináyí nimóniri joxi meñweaaríñípa axípi meñweañíñíni." niriñoniríñíni?' niyaiwiri nání ³¹ ná ríwíyo imóníñípi nání níjfa nimóniri Kiraiso, aríowayá xwífa piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo xwáripáyo dání wiápiñimeañípi nání ríñirini. Xwíyífa o ríñí rípi 'Joxi gf dñí piyíni siwí táfamini niníwárimí onuniri miní erí xwáripáyo dání piyí oeniri síñwí minaní erí eríñirini.' ríñípi, ayí xfo nání mírí Kiraiso nání ríñirini.

³² Ámá Jisasoyí riniñí Goríxoyá dñí tñí xwáripáyo dání wiápiñimeañípi nenení neañimeañí míkonerini. ³³ Ayínání o Goríxoyá dñí tñí xfo táfamini nípeyiri seáyí e o imóníñípi tñí xixeni nimóniri wé náúmíni ñíñweámáná xano xíoyá kwíyí 'Nioní ámáyo wimíñirini.' ráríñípi wíagi o ení nene kwíyípi síxí neañímóagi nání seyíné ududí seainaríñí rípi arífa neairo síñwí neaníro yaríñí. ³⁴ Ayí rípi nání seararíñini. Ámá añínamí nání peyíño, ayí Depitomani. Xewaníño re ríñirini, 'Áminá Goríxo gf Ámináomí re uríñínigini, "Joxi gf wé náúmíni ñweañí. ³⁵ Joxi míxí sianíro bífáyo xopírírí ríwíimífaé nání síñwí naníri ñweáñíñíni." omí Goríxo e uríñirini.' Depito xewaníño e ríñí enági nání 'Añínamí nání peyíño, ayí omani.' yaiwipaxíñirini.

³⁶ Ayínání gf Isíreri yí níní aga níjfa rípi xixeni oimónípoi. Jisaso, seyíné íkfáyo yekwíroárigíto, o ayí añínamí nání peyíñorini. Goríxo o ámináo oimóniri wimíxiri ámá yeáyí neayimíxemeanífa nání aríowayá xwífa piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo oimóniri wimíxiri eníñirini." Pítao e uríñínigini.

³⁷ Pítao e uraríñá ayí arífa níwiro íkíñíñí sípí níwirí nání Pítaomí tñí wáf wurimeiarigfá wáfamí tñí re urígíawixini, "Níríxímeáoyíné, nene arí yaníwini?" uríagífa ³⁸ Pítao re uríñínigini, "Segí íwí yarígíáyí ríwíñíni nímamoro ámá níní 'Jisasi Kiraisomí dñí rífa wíkwíroaríñíni?' seaiwipíñíni

nání wayí meápoyí. E éáná Gorixo segí íwí yarigfáyí yokwarímí niseaiirí xfoyá kwíyípi niseaiapíníhoí. ³⁹ Ayí rípi náníríní. Kwíyí eníná dání Gorixo ‘Ámáyo wáiníní nání uowárenapímfáríní.’ rárínípi, ayí re rojwáoneni nání rínímaní. Seyíné t́níní segí niaíwí t́níní ámá ná j́fami anj́ gímí nweagfáyo —Ámá Gorixo xfoyá oimónfopoyínírí wéyo fá umírínfá gíyí gíyo —Ayo ńyoní nání Gorixo e ríní enjagí nání raríníní.” urínínigíní.

⁴⁰ O xwíyí fá ámí ayá wí t́níní woákf́ḱf́ níwirí enj́ rírémíxí níwia nurí re urayínínigíní, “Xeaníní fá ámá uyíní yarigfá t́yo wímeanfápi nene ení neaímeanígínírí wáyí niseainírí Gorixo yeáyí oneayimíxemeanírí kinímónf́ŕxíní.” urayínínigíní. ⁴¹ Ayínání ámá Pitao rarínípi nání díní níkwíroro “Ayí nepaxíní.” wiaiwífáyí wayí nímearo nání śfá ayimí Jisasomí x́f́darígífáyí t́níní ámá síní ámí 3,000 kumíxínárgífawixíní. ⁴² Síní kumíxínárgífáyí aníní miní rípi néra ugíawixíní. Wáf wurimeiarigfáwa uréwapíyaríná arfá wiayiro x́xe arírá inayiro Jisaso penípi nání díní wimóní nání aiwá nawíní nayiro Gorixomí xwíyí fá rírímí wiayiro néra wagfáríní.

Jisasomí ux́f́darígífáyí egfápi náníríní.

⁴³ Wáf wurimeiarigfáwa Gorixoyá díní t́níní emímí ayá wí ero ayá ríwamónípaxí imónínípi ayá wí ero yarínjagfá nání ámá ńníní wáyí nero “Pí oépoyínírí ŕfá neaiwapíyaríní?” níyaiwiro e yaríná ⁴⁴ Jisasomí díní wíkwíroarígífáyí ńníní níkumíxíníro nawíní nemero amípi wígí imónínípi aí t́níní ríxa nawíní níxíríro ⁴⁵ wígí wo amípi bí nání d́fwí ikeamónfagí níwínírná wígí xwífáraní, amípiraní, nígwí nání bí nero d́fwí ikeamónfomí arírá níwiro e néra wagfáríní. ⁴⁶ Śfá ayí ayo nawíní nemeróná anj́ rídíyowá yarígíwámí awí neánayiro wígí wíníyí t́níní aiwá nínayiróná aiwá nínírí níro wíkwí t́níní bí onímíapi miní aga yayí seáyímí dání níro ⁴⁷ Gorixomí yayí seáyí e numero e yaríná ámá ńníní yayí níwinírí “Ayí nanj́ inaríníhoí.” yaiwiagfáríní. E yaríná Ámíná Gorixo śfá ayí ayo ámá x́fómí díní wíkwíróagfá nání yeáyí uyimíxemeaaríníyí xámí díní wíkwírógífá wíníyí t́níní nawíní kumíxagfáríní.

3

Pitao síkwí ikí enj́ womí nanj́ imíxíní náníríní.

¹ Śfá wíyimí 3:00 p.m. Judayí Gorixomí xwíyí fá rírímí wiarígííná Pitao t́níní Jono t́níní e yanírí nání anj́ rídíyowá yarígíwámí nání yaríná ² ámá wo —O síní xínáiyá agwíyo dání síkwí ikí enjóríní. Śfá ayí ayo xegí ámayí

omi ikwianwíyo nítimáná nimeámi nuro anj rídiyowá yarigfiwámi fwi Awiaxoi rininjyimi nwírarayigforini. Ámá anj rídiyowá yarigfiwámi páwiarigfáyo nigwí nání rixinj ourinrí óf ayimi nwírarayigforini. ³ O Pitao tñní Jono tñní anj rídiyowá yarigfiwámi páwianíri yarínagfi níwíníri awaúmi nigwí nání rixinj uraríná ⁴ Pitao tñní Jono tñní omi síjwí agwí níwínáíri Pitao re uríniginí, “Joxi síjwí yeaneí.” uríagi ⁵ o “Nígwí bí niapaníri raríní.” níyaiwirí síjwí winénafagi aí ⁶ Pitao re uríniginí, “Nioní nigwí siripáraní, gorfraní, mayoní aiwí nioní xirínápiní bí osiapímíní. Enj síxí eáninjí Nasaretí dánj Jisasi Kiraisoyáyo dánj joxi ananí nanj imónipaxí enagi nání ‘Níwiápnímeari anj eí.’ ríraríní.” nuríri ⁷ xegí wé náúmíní fá níxíríri mfeyoááná síní mé re eniginí. Xegí síkwí sosfápiaú tñní xómínjípiaú tñní ríxa síwí fá níyirí re eniginí. ⁸ Enj tñní níwiápnímeari píránjí éf nírómáná iwamfó anj nerí awaú tñní nawíní anj rídiyowá yarigfiwámi nípáwirí nímwirí nímwirí níxeamóá nemeíná Goríxomí yayí seáyímí dání nímera unjiginí. ⁹ Ámá níní o anj emerí Goríxomí yayí seáyímí dání umerí yarínagí síjwí níwíníro ¹⁰ omi ríxa mí níwómíxíro “Ámá anj fwi Awiaxoi rininjyimi níjwearí nigwí nání rixinj neararínjo ayí ro oríní.” níyaiwíro nání “Aríge nerí nanj rífa imónínjoi?” níyaiwíro ududf bí onímiápi mé o imónífpí nání dnj níyága ugíawixíní.

Pitao anj rídiyowá yarigfiwámi dání urínj náníriní.

¹¹ Omí nanj wímíxíagfi nání Pitaomí tñní Jonomí tñní nímakfíyirí anj wiámfó Soromonoyáí rinínjípímí ronáná ámá níní mírí níbímíro ududf ikárinaríná ¹² Pitao ámáyf e yarínagí níwíníri nání níwiápnímeari re uríniginí, “Gí Isíreríyíné, pí nání ududf ayá wí níkáriníro síjwí agwí yeannínjoi? ‘Egí enj síxí eáninjíyo dáníraní, síwí wé róninjí yarígnípímí dáníraní, omí nanj wímíxíagfi anj yaríní.’ ríyaeaiwíarínjoi? Oweoi! ¹³ Nwí fá negí aríowa Ebírámó tñní Aisako tñní Jekopo tñní awayáomí xewaxo Jisaso ámí seáyí e oimóníri wímíxaríní. O seyíné émayí opíkípoyníri wiowáraná Pairato ‘Jisaso fwi bí méf enagi nání gwí níwíkwearí owárimíní.’ wímóníagí aí seyíné Pairatoyá síjwíyo dání ríwí umogíforíní. ¹⁴ Ámá aga wé rónínjoríní. Síyíkwí bí mínínjoríní. Omí seyíné ríwí número ámá píxíwíró yarínj wo nání ‘Neawárií.’ urígfawixíní. ¹⁵ Seyíné dnj níyímínj mfkí ikínjípí xiáwomí nípíkíro tágífa aiwí Goríxoyá dnjíyo dání xwáripáyo dání níwiápnímeari neáimeanj mfkone wawiríní. ¹⁶ Jisasomí yawawí dnj wíkwíroarígwífpímí dání ámá síkwí ikí enj ro

—O seyíné sɪŋwí wɪnɪro nɪjǎ́ imónɪro egɔrɪnɪ. O apimɪ dání rɪxa sɪkwí sɪwǎ́ yɪŋɔɪ. Oyɪ, yawawi Jisasomɪ dɪŋǎ́ nɪwɪkwɪrorai éwí enjagɪ nánɪ áamá ro segǎ́ sɪŋwíyo dání rɪxa nanǎ́ nɪmónɪrɪ sɪxǎ́ kwíyɪnɪŋǎ́ ɔŋɔɪ. ¹⁷ Ai nɪrɪxǎ́meáyíné, nionɪ nɪjǎ́árɪnɪ. ‘Seyíné Jisasomɪ rǎ́wǎ́ numoróná majǎ́ nero “Gorɪxo uowárenapɪŋorǎ́nɪ?” mɪyáiwí wiarǎ́nǎ́ segǎ́ áminá seamenjweagǎ́yǎ́ enɪ axǎ́pɪ wigǎ́árɪnɪ.’ nɪmónárɪnɪ. ¹⁸ E nerɪ aiwɪ xwíyǎ́ enǐnǎ́ Gorɪxo xegǎ́ wǎ́ rókiamoagǎ́awayá manǎ́yo dání áamá nene yeáyǎ́ neayimɪxemeanǎ́ nánɪ xwǎ́ piaxǎ́yo dání iwiaronǎ́oyɪ rarɪŋwáo nánɪ re ragǎ́pɪ, ‘O rǎ́nɪŋǎ́ nɪmearɪ penǎ́árɪnɪ.’ ragǎ́pɪ, apɪ seyíné wikárigǎ́pimɪ dání xɪxenɪ imónɪŋǎ́rɪnɪ. ¹⁹⁻²⁰ Ayɪnánɪ Gorɪxo seyíné segǎ́ íwǎ́ egǎ́pɪ yokwarɪmǎ́ oneainɪrɪ nánɪ dɪŋǎ́ sɪpí nɪseairɪ rǎ́wǎ́mɪnɪ nɪmamoro xǎ́o tǎ́ámɪnɪ kɪnɪmónǎ́poyɪ. Gorɪxo ámɪ Jisasomɪ —O arǎ́owayá xwǎ́ piaxǎ́yo dání iwiaronǎ́oyɪ rarɪŋwáo, nene yeáyǎ́ neayimɪxemeanǎ́ nánɪ urǎ́peanǎ́orɪnɪ. Omɪ nene nánɪ ámɪ neawárienapɪyirɪ dɪŋǎ́ sɪxǎ́ neamímorɪ enǎ́yɪ parɪmówinɪgɪnɪrɪ nánɪ segǎ́ íwǎ́ egǎ́pɪ rǎ́wǎ́mɪnɪ nɪmamoro xǎ́o tǎ́ámɪnɪ kɪnɪmónǎ́poyɪ. ²¹ O xegǎ́ dɪŋǎ́ tǎ́nɪ ámɪ wainǎ́ wainá weapɪpaxǎ́ menɪnɪ. Gorɪxo amǎ́pɪ sɪŋǎ́ bɪ imɪxɪnǎ́yɪ nánɪ —Ayɪ enǐnǎ́ dání xegǎ́ wǎ́ rókiamoagǎ́awayá manǎ́yo dání ragǎ́yirɪnɪ. Ayɪ nánɪ sɪnɪ anǎ́namɪ wenɪŋǎ́ nerɪ ŋweanɪ. ²² Moseso o nánɪ nɪrɪrǎ́nǎ́ re ragǎ́ enjagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ, ‘Arǎ́rá seainǎ́ nánɪ Áminá Gorɪxoyá dɪŋǎ́ tǎ́nɪ segǎ́ imónɪŋǎ́yǎ́ wo wǎ́ rókiamoarɪŋǎ́ nionɪnɪŋǎ́ nɪmónɪrɪ iwiaronǎ́árɪnɪ. Amǎ́pɪ o searǎ́ nǎ́nɪ seyíné arǎ́a nɪwiro xɪxenɪ éfǎ́rɪxɪnɪ. ²³ Ámá wǎ́ rókiamoarɪŋǎ́ imónǎ́omɪ arǎ́a mɪwǎ́yǎ́ sɪnɪ wigǎ́ Isɪrerɪ wɪnɪyǎ́ tǎ́nɪ nawɪnɪ nɪkumɪxɪnɪro ŋweapǎ́rɪxɪnɪrɪ Gorɪxo áamá ayǎ́ ayo nɪyonɪ emɪ pɪpɪkímǎ́ enǎ́árɪnɪ.’ Moseso e ragǎ́ enjagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ²⁴ Gorɪxoyá wǎ́ rókiamoagǎ́a nowanɪ, Samueroyɪ rɪnɪŋo wurɪyɪŋe dání oyá rǎ́wǎ́yo dání nɪwuriya bigǎ́áwa enɪ amǎ́pɪ Jisaso sǎ́a nene ŋweanǎ́wá ríná enǎ́pɪ nánɪ ragǎ́a enjagɪ nánɪ segǎ́ íwǎ́ yarǎ́gǎ́pɪ rǎ́wǎ́mɪnɪ mamópoyɪ. ²⁵ Xwíyǎ́ Gorɪxoyá wǎ́ rókiamoagǎ́áwa nɪwuriya bagǎ́pɪ tǎ́nɪ xwíyǎ́ Gorɪxo xewanɪŋo negǎ́ arǎ́owamɪ nurǎ́rǎ́nǎ́ Arǎ́o Ebɪrǎ́amomɪ sǎ́mɪmanǎ́yo dání ‘Dɪxǎ́ iyǎ́ axǎ́pámɪ dání áamá gwǎ́ wirǎ́ wirí nǎ́nɪ xwǎ́a tǎ́yo ŋweagǎ́áyo píránɪŋǎ́ wimɪxɪmǎ́árɪnɪ.’ réroárǎ́gǎ́pɪ tǎ́nɪ apiaú, ayǎ́ seyíné nánɪ rɪnɪŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ²⁶ Gorɪxo xegǎ́ xewaxomɪ nurǎ́pearɪ nuowárenapɪrǎ́nǎ́ nɪyǎ́nénɪ píránɪŋǎ́ seaimɪxɪnǎ́pimɪ dání segǎ́ uyǎ́nǎ́ yarǎ́gǎ́pɪ pǎ́nɪ nɪwiárɪmɪ kikiǎ́a éfǎ́rɪxɪnɪrɪ nurǎ́pearɪ xámɪ seyíné tǎ́ŋǎ́ e nánɪ uowárenapɪŋǎ́ enjagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

4

Pitaomi tñi Jonomi tñi gwí yigfá nánirini.

1-2 Awaú áamá ayo siní uraríná apaxípaniñí imónigfá wa tñi aní ridiyowá yarigfiwámí awí mearoarigfáyo seáyi e imóniño tñi Sajusiowa tñi awa nibiro awaú nuréwapiyiri “Jisaso wiápnimeañí nání áamá nñni ení wiápnimeapírfárini.” urariñagfí arfá wífá enagí nání wigí xwioxfyo dání diñí rfá ápiáwfníñí níwóroa nuro ³ fá nixiriro ríxa sfá enagí nání wíaríná xwirixí uméwaniginiri gwí aníyo ñwirarigfawixini. ⁴ E éagfá aiwi Pitao uraríná arfá wífáyí obaxí wí Jisasomi diñí wíkwírogfawixini. Sfá ayi diñí wíkwírófáyí áamá xámí diñí wíkwírogfáyí tñi níkwimixinimáná oxí nñni 5,000 imóniñinigini.

Pitaomi tñi Jonomi tñi xwirixí umegfá nánirini.

⁵ Sá wegífáwa wífá tñi Judayí wigí umenweagfáwa tñi ámináowa tñi ñwí ikaxí eániñpí mewegfáwa tñi Jerusalemíyo awí neániróná ⁶ apaxípaniñí imónigfáyo seáyi e wimóniño —O Anasoyí riniñorini. O tñi oyá áamá axígwíowa Kaiapaso tñi Jono tñi Arekisadao tñi agwíowa ení awí eánfáwa tñi awí neániro ñweañáná ⁷ Pitaomi tñi Jonomi tñi gwí aníyo dání nímeámí nibiro awí eánigfáyo áwini e éf uraráná yaríñí re wigfawixini, “Sikwí ikí enomi píraníñí níwimixiríná aríge wífirini? Pí ení eániñpimí dáníraní, yoí goyápimí dáníraní, neríná awagwí éfípi éfírinini?” uríagfá ⁸ Pitao kwíyí Gorixoyápi ayá wí síxí wíniñagí nání níwiápnimeari re uríñinigini, “Isírerene neamenweagfóyíné tñi negí ámináoyíné tñi ⁹ yawawi síkwí ikí ení romí naní imixífwípi aríge neri naní imixírfaniri agwi níjfé imónaniro nání yaríñí yeaiariñagfá nání ¹⁰ api nání soyíné níjfé xixeni imónipíri nání áwaní bí osearimini. Áamá naní imóní re éf roní ro yawawi Nasaretí dání Jisasi Kiraisomi dání —Omí Isírerene rfwí umóáná ikfáyo yekwíroáríagfá aiwi Goríxo ámi síñí wimixítagí nání wiápnimeañorini. Omí dání áamá ro naní imóníriní. ¹¹ ‘O goríani?’ míyaiwipa époyí. Bíkwyíyo níriniri eániñpí tñi xixeni síñá aní mírariñíyíné ‘Sípíorini.’ níriní emí mogfó Goríxo nímeari aní xfo mírariñiwámí iwamfó nítiwayírori eno, ayí ná woní onirini. ¹² Áamá nene yeáyí neayimíxemeapaxí imóniñí ámi wo menini. Goríxo áamá nene yeáyí neayimíxemeapaxí imóniño nání nínearírfná áamá nñni xwífá ríri nírimini ñweagfáyo aiwi yoí ámi wo nání níriní neariñímaní. Ayí ná woní onirini.” uríñinigini.

¹³ Xwirixí umearigfáwa Pitao tñi Jono tñi masísá bí míwí raríñagfí níwíniroóná awaú síkurfá megfíwaú aga

kinixowau enagfi nani nijfa nimoniro nani ududf nero
 “Awaú arige neri nijfa awaú rarigfipi imonigfirfani?”
 niyaiwirona rixa sinwf mi niwomixiro re yaiwigfawixini,
 “Awaú Jisaso tfini emeagfiwaurfani?” niyaiwiro ¹⁴ ama
 sikwf ikf enj nanj imonfo awaú tfini nawini roqagf nani
 ami xwiyfá bi muripaxf imonigfawixini. ¹⁵ E neri aiwi
 awaumi sekaxf “Awagwi xwirixf eamearinqwa re pfini
 niwiarimi bfariwamini bi nweapiyi.” nurimána wigfpi
 xwiyfá nimixiro ¹⁶ re rinigfawixini, “None awaumi pi
 wianfwinini? Áma oxf apixf nfini Jerusalemi re nweagfáyf
 emimf seayi e imoninjf éfipi nani rixa nijfa imoninjoi.
 Ayinani none wí ‘Awaú méfirini.’ uripaxf mimoninagf aiwi
¹⁷ xwiyfá awaú rarigfipi ami sinini bi tfini nriiga nuro ama
 nfini rinimepirixiniri awaumi ikwairirf niwirane ‘Awagwi
 ami arfki bi tfini ama Jisasoyni riniho nani muréwapiyipa eri
 xwiyfá muripa eri épiyi.’ ouraneyi.” niriniro ¹⁸ “Awaú
 ami obfpiyi.” nrimána nwf ikaxf re urigfawixini, “Awagwi
 ami arfki bi tfini Jisaso nani muréwapiyipa eri xwiyfá
 muripa eri épiyi.” urfagfa aiwi ¹⁹ Pitao tfini Jono tfini re
 urigfisixini, “Gfmni gpi Gorixoyá sinwfyo dáni xixeni rfa
 imonini? Yawawi Gorixo yearinipf nixdirai nerfna ‘Awaú
 Gorixoyá sinwfyo dáni nanj yarini.’ riseaimonarini? O
 yearinipf mé soyiné yeararigfápi nixdirai nerfna ‘Awaú
 Gorixoyá sinwfyo dáni nanj yarini.’ riseaimonarini? Se-
 waninjoyiné dinj nimoro ripoyni. ²⁰ Ayf ripi nani rarijni.
 Yawawi winigwifpi tfini arfa wigwifpi tfini wí pfini niwiariri
 miripaxf menagf nani rarijni.” urfagfi ²¹ awa iwanj
 mépepaxf imoninipf nani pfa nimeginiro nani ami ikwairirf
 bi tfini niwia núasaná ama nfini awaú éfipi nani Gorixomi
 yayf seayimi umearinagfa nani awaumi sa waringfawixini.
²² Áma emimf neri nanj imixfo, o xegf xwiogwf rixa
 40 nimúrori amináo enagf nani ama nfini Gorixomi yayf
 seayimi numera ugfawixini.

Gorixomi xwiyfá rrimf wigfa narinini.

²³ Xwirixf umearigfáwa awaumi wáraná awaú egf
 nikumixiniro yarigfáyf tfini e nani nuri apaxfpaninjf
 imonigfa xwéowa tfini wigf Judayf amináowa tfini urfa
 nipini nani repiyf niwia úagfi ²⁴ ayf arfa e niwimána
 dinj ná binini tfgfáyf nimoniro Gorixomi xwiyfá rrimf
 niwiro re urigfawixini, “Ámináoxini, joxi anjna tfini
 xwáari tfini rawirawá tfini imixiri amipi nfini ayo niyonini
 yarini ipf imixiri enoxirini. ²⁵ Xwiyfá joxiyá ripi dixf
 kwifpimf dáni negf arfo Depito —O dixf rináininjf
 nimoniri ominjf siagorini. O niri Bi kwifyo rfwaminjf

re ean̄r̄r̄n̄i, 'Émáý pí nán̄i m̄ix̄f r̄fá ápiáw̄f n̄iwer̄f̄n̄iñf̄ imón̄iḡfawix̄n̄i? Pí nán̄i wiḡf sur̄f̄má imón̄n̄f̄ápi nán̄i ip̄imoár̄iḡfawix̄n̄i? 26 Ám̄iná Gor̄ixom̄i t̄n̄i ámá x̄foyá d̄iñf̄ t̄n̄i xiáwowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i niwiaror̄i yeáyf̄ uyim̄ixemeáw̄n̄iḡn̄i r̄i ur̄f̄peañom̄i t̄n̄i awaúm̄i m̄ix̄f ináyf̄ xw̄fá t̄fyo dán̄f̄ t̄n̄i ámáyo umen̄jweaḡfáwa t̄n̄i m̄ix̄f wian̄iro nán̄i m̄ix̄f ép̄im̄ixamoro xop̄r̄ár̄f̄ wian̄iro nán̄i awí neán̄iro eḡfawix̄n̄i.' Depito d̄ix̄f kwíȳf̄pi t̄n̄i e n̄ir̄r̄i ean̄r̄r̄n̄i. 27 Ap̄i t̄n̄i x̄ixen̄i añf̄ r̄ipim̄i dán̄i m̄ix̄f ináyf̄ Xeroto t̄n̄i gap̄iman̄f̄ Podias̄i Pairato t̄n̄i émáýf̄ ámi wa t̄n̄i neḡf Isirer̄iȳf̄ t̄n̄i d̄ix̄f riwaxo Jisasom̄i —O d̄ix̄f r̄n̄áin̄iñf̄ nimón̄r̄i siiar̄iñor̄in̄i. Siyikw̄f b̄i min̄iñor̄in̄i. Om̄i xop̄r̄ár̄f̄ wian̄iro nán̄i awí eán̄iḡfawix̄n̄i. 28 E ner̄i aiw̄i jox̄i majf̄á imón̄iñf̄pi yan̄iro nán̄i awí reán̄iḡfawix̄n̄i? Oweot̄, sa Gor̄ixox̄i en̄íná en̄f̄ neán̄ir̄n̄á pí pí e éf̄r̄ix̄n̄i r̄i ip̄imoár̄aḡf̄pi n̄i yan̄iro nán̄i awí eán̄iḡfawix̄n̄i. 29-30 Ám̄ináox̄n̄i, agw̄i jox̄i awa íkwair̄r̄f̄ n̄ineairo near̄f̄ápm̄i d̄iñf̄ k̄ikayō. Nene d̄ix̄f r̄n̄áíwanén̄iñf̄ nimón̄r̄ane siiar̄iñwaéne d̄ix̄f en̄f̄ ean̄iñf̄yo dán̄i sim̄ix̄f t̄f̄ḡf̄áyo píran̄iñf̄ wim̄ix̄r̄ane d̄ix̄f riwaxo Jiaso, siyikw̄f min̄iñom̄i dán̄i em̄im̄f̄ b̄i t̄n̄i ayá r̄iwamón̄ipax̄f̄ b̄i t̄n̄i wíwap̄iyirane ner̄fn̄á ayá igiḡf̄ mé xw̄iȳfá jox̄iyápi x̄ixen̄i uran̄f̄wá nán̄i en̄f̄ six̄f̄ b̄i neaeám̄ixei." 31 Gor̄ixom̄i xw̄iȳfá e nur̄imáná en̄áná re en̄iñiḡn̄i. Añf̄ ayf̄ awí neán̄iro ñweaḡfiwá sir̄f̄ nuga uñ̄iñiḡn̄i. Sir̄f̄ nuga war̄fn̄á kwíȳf̄ Gor̄ixoyápi ayá wí six̄f̄ wín̄iñ̄iñiḡn̄i. Ayá wí six̄f̄ wín̄iñáná xw̄iȳfá Gor̄ixoyápi ayá b̄i mé x̄ixen̄i nuréwap̄iya uḡfawix̄n̄i.

Jisasoyá siyikf̄ imón̄iḡf̄áyf̄ x̄ixe n̄inowiȳf̄ in̄iḡfá nán̄ir̄n̄i.

32 Ámá Jisasom̄i d̄iñf̄ n̄iw̄ikw̄r̄oro ax̄f̄pi imón̄iḡf̄áyf̄ d̄iñf̄ x̄ixeḡf̄n̄i b̄i b̄i m̄imó ax̄f̄pi n̄i n̄imóa nuróná re yayaḡf̄ár̄n̄i. Wiḡf̄yf̄ wo xeḡf̄ am̄ipi b̄i en̄áná "Ayf̄ aga n̄iḡf̄n̄ir̄n̄i. Neḡf̄ imón̄iñf̄yf̄ wom̄i ar̄r̄á n̄iwir̄fn̄á ap̄i wipax̄f̄ men̄in̄i." yaiwiaḡf̄aman̄i. "Wone wone neḡf̄ am̄ipi, ayf̄ n̄inenen̄iyán̄iñf̄ imón̄in̄i." yaiwiaḡf̄ár̄n̄i. 33 E nero wáf wurimeiarigfáwa en̄f̄ six̄f̄ eán̄iñf̄ Gor̄ixox̄o imón̄iñf̄pi ámáyo siwá n̄iwir̄fn̄á Jiaso xw̄ár̄ipáyo dán̄i n̄iw̄iápn̄imeám̄i emear̄iñaḡf̄ siñw̄f̄ w̄inaroḡf̄ápi nán̄i rep̄iȳf̄ wiayar̄fn̄á Gor̄ixox̄o nan̄f̄ ayá wí n̄iwikára uñ̄iñiḡn̄i. 34 Ayf̄ r̄ipi nán̄ir̄n̄i. Wiḡf̄yf̄ wí am̄ipi b̄i nán̄i an̄iñf̄ d̄f̄w̄f̄ n̄ikeamóga war̄iñaḡf̄a siñw̄f̄ m̄iw̄in̄ipa yaḡf̄ár̄n̄i. Xw̄fá t̄n̄i añf̄ t̄n̄i sur̄f̄má en̄f̄pi t̄f̄ḡf̄áyf̄ n̄igw̄f̄ nán̄i b̄f̄ nero n̄igw̄f̄ xéf̄ápi n̄imeám̄i n̄ib̄iro 35 wáf wurimeiarigfáwami min̄i wíáná awa wiḡf̄ wí d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄ar̄iḡf̄áyo wipax̄f̄pi t̄n̄i x̄ixen̄i yan̄f̄ n̄iwia waḡf̄ár̄n̄i. 36 E néra nuróná wiḡf̄ wo Josepoȳf̄ r̄in̄iño —O Judayf̄ aiw̄i xiáweyf̄ Ripaiyf̄ en̄aḡf̄ nán̄i siyikf̄ Ripaiyf̄ wor̄n̄i. P̄ir̄iñw̄f̄

Saip+rasí dání xiri+ñoríni. Wáf wurimeiarigfáwa yof síñí bí Banabaso —Yof mfkf ayf ení rirémixf yaríño enagí nániríni. Yof e wárigforíni. ³⁷ O ení xwáf surímá bí tñoríni. Apí bí nemáná nigwí xéfpí nimeámí nibirí wáf wurimeiarigfáwa negí uyípeayíyo yaní owípoyinírí m+ní winñinigíni.

5

Ananiaso tñi Sapairáí tñi xiapíxiagwí ayaú nániríni.

¹ Ámá wo xegí yof Ananiasoyí riníño tñi xiepi xegí yof Sapairáiyí riníñí tñi egí xwáf surímá bí ámáyo nigwí nání bí nerí ² xiagwo xiepi nñjá imóníñáná nigwí xéfi bí xegí yumí n+timáná bí wáf wurimeiarigfáwa “Nigwí xéfi níp+ni apí neaiaparíni.” oyaiwípoyinírí nimeámí nuri m+ní wíagí aiwí ³ Pitao re uríñinigíni, “Ananiasoxíni, Obo xfo wimónaríñpí oenírí dñí rixixéróoxíni, pí nání kwíyí Gorixoyápimí yapí wíwapíyiminírí xwáf bí neríná nigwí xéfpí bí díxí pñí n+timáná bíní neaiaparíñíni? ⁴ Síni bí mepa neríná díxí mimóníñpíraní? Xwáf apí bí neríná nigwí xéfpí díxí dñí tñi pí pí ‘Oemíni.’ nisimóníríná ananí mepaxpíraní? E nimónírí aí joxí pí nání dñí ín+mi níkwírónimáná ‘Wáf wurimeiarigfáwami yapí owíwapíyiminí.’ yaiwíñinigíni? Yapí joxí neaiwápíyiminírí éfpí, ayf ámaone marfái, Gorixomí wíwapíyiminírí éñinigíni.” urfagí ⁵ Ananiaso xwíyáf apí arfá n+wimáná re eníñinigíni. Xwáfáyo n+piérorí dñí n+yámíga unñinigíni. Dñí n+yámíga úáná ámá o éfpí nání arfá wíáfáyf nñí wáyf níkaríga ugáfawixíni. ⁶ O dñí n+yámíga nuri piyí wenagí íwí síkíñowa n+wiápñ+mearo rapírapí tñí wowí nero nimeámí nuro xwáf weyárigfawixíni.

⁷ Ananiasomí xiepi xegí wí e sepiá bí on+miápí nñweañsáná xegí xiagwomí winñfpí nání síni majíí nimóníríná Pitao tñí e nání nibirí páwíáná ⁸ o re uríñinigíni, “Nigwí xwáf bí neríná xéfpí níp+ní+pí, ayf rípi apíraní? Jíxi nireí.” urfagí “Ayf rípi apíraní.” uráná ⁹ Pitao re uríñinigíni, “Ayagwí pí nání ‘Kwíyí Ámínáoyápí ení eáníñpírífanírí yapí n+wíwapíyirai iwamfó owíwapíyaiyí.’ rínísisixíni? Ámá díxí ragwo xwáf weyáfáwa ríxa fwi e riwa rónapíñoi. Jíxi ení xwáf ríweyáripírí nimeámí rupfáoi.” uráná re eníñinigíni. ¹⁰ Í ení Pitaoyá síkwf tñí e n+piérorí dñí n+yámíga unñinigíni. Dñí n+yámíga úagí íwí síkíñowa n+wiapíro í piyí wenagí n+wíniro nimeámí nipeyero xegí oxo xwáf weyáfé midáníñí e xwáf weyárigfawixíni. ¹¹ E éáná Jisasoyá síyikf imónigfáyf nñí tñí ayaúmí wímeáfpi nání arfá wíáf gíyí gíyí tñí wáyf níkaríga wagfáríni.

Wáf wurimeiarigfáwa emimf xixegíni ayá wí egfá nánirini.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa áamá wigf tífáminí mimónigfáyf tfe nemeríná emimf tfini ayá riwamónipaxf imóninif tfini néra nuro axípi nawíní nimóniro anj ridiyowá yarigfiwámi ínimi awí neániríná anj wiámfó Soromonoyái rininifpimi awí neániro yayiagfa aiwi ¹³ Jisasomi dinif mīwīkwīroarigfáyf wáyf nero nání “Awa tfini awí bī oéananeyi.” miyaiwipa yagfáriní. E nero aí awa nání xwiyfá nīrīróná “Ámá nanjowariní.” ragfáriní. ¹⁴ Ámá ámi ayá wí ayá wí Ámináomi dinif wīkwīrófáyf oxf tfini apixf tfini íníná sfá ayf ayo wí tfini wí tfini kumixinayigfáriní. ¹⁵ Ámá emimf wáf wurimeiarigfáwa néra warigfápi sinjwí nīwīnīro nání “Negf ámá simixíyo Pitaoyá onapámigf ení aí wíáná nanj imónipfáoi.” niyaiwiro wigf ámá simixí yarigfáyf nimeámi nuro óf e Pitao nīpuríná onapámigf inīpaxfminí ikwianjwíyo wīráragfáriní. ¹⁶ Ámá Jerusaremi tfinif e anj miní miní ikwīróninifyo njweagfáyf ení wigf ámá simixí xixegíni tīgáyf tfini imfó xixéronjyf tfini nimeámi wáf wurimeiarigfáwa tfinif e nání bimíaná píraninif imimiximf wiagfáriní.

Wáf wurimeiarigfáwami xeaninif wigfá nánirini.

¹⁷ Apaxípaninif imónigfáyo seáyí e wimóninjo tfini xegf níkumixinirí emearigfáwa tfini —Awa xegf gwí mónigfáwa Sajusiyí rinigfáwariní. Awa tfini wáf wurimeiarigfáwami sipí dinif bī onimíápi mīwīaiwí aga sipí dinif xwé ayá wí nīwīaiwiro nání nīwīápinimearo re egfawixiní. ¹⁸ Awami fá nīxero gwí anjyo njwīrárigfawixiní. ¹⁹ Gwí anjyo njwīráragfa aiwi árfwiyimí Ámináoyá anfnajf wo nīweapirí gwí anjyo ówanj nīkwirí awami nīmīxeámi nīwīapirí re uriniginí, ²⁰ “Soyíné nuro anj ridiyowá yarigfiwámi éf nīrómáná ámá e rōwapigfáyo xwiyfá ámá dinif niyiminjif imónipfáriní nání rininif nīpiní nání uréwapiyípoi.” urfagi ²¹ arfá nīwimowa nuro wfá nóga warinif tfini anj ridiyowá yarigfiwámi nīpáwiro ámá éf rōwapigfáyo uréwapyaríná apaxípaninif imónigfáyo seáyí e wimóninjo tfini xegf níkumixinirí emearigfáwa tfini awí neánimáná negf Isireriyí mebá parimentí imónigfá nowaní tfini xwiyfá oimīxaneyinīro nání “Eini.” nurīro rīxa awí neánárimáná anj ridiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfá wa wáf wurimeiarigfáwami wirīmīaupirí nání gwí anjyo nání uowáragfa aiwi ²² gwí anjyo nīrémoríná awa nání pfá nīmeginīro ámi Judayf mebáowa awí eánigfe nání nībīro repiyf nīwiro ²³ re urigfawixiní, “Gwí anjyo nīrémómáná ówanj siní xaiwí yárinirí awí mearoarigfáwa fwi tfinif e awí

roro enagfa nîwînrane aí ówanj nîkwirane nîpáwirane sîhwí wînfwáy sîni ínimî ñweanagfa mîwînfwîni.” urfagfa ²⁴ anj ridiyowá yarigfiwámî awí mearoarigfáyo seáyî e wimónîño tîni apaxípa imónigfá xwéowa tîni arfá e nîwiróná ududí ayá wí nero re rîinigfawixîni, “Agwî pí imónîmînrî nánî rfa yarîni?” rînaríná re enîinigîni. ²⁵ Ámá wo nîrémónapîrî áwanj re urîñîinigîni, “Aî, ámá agíná soyîné gwí anjyo ñwirárigfáwa anj ridiyowá yarigfiwámî éf nîrómáná ámáyo uréwapîyarîñoi.” uráná ²⁶ anj ridiyowá yarigfiwámî awí mearoarigfáwa tîni wigí seáyî e wurîngífo tîni awamî ámî fá xîrîpîrî nánî nuro aí awa uréwapîyaríná arfá wiarigfáyí sîñá neaeapîrîxînrî wáyí nîwiro nánî awamî fá nîxero nîméra nîbîróná uyîni wí mîmépegfawixîni.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayí mebaowamî masîsfá mîwî urigfá nánîrîni.

²⁷ Wáf wurimeiarigfáwamî nîmeáa nîbîro Judayí mebaowa awí eánigfe éf uráráná apaxípánîñj imónigfáyo seáyî e wimónîño xwíyá numearîríná ²⁸ re urîñîinigîni, “None arfá jîyikí nîseorane sekaxí ‘Segí uréwapîyarigfó nánî sîni muréwapîyipa époyî.’ searfagwî aí soyîné arfíki o nánî nuréwapîyiróná segí uréwapîyarigfápi rîxa Jerusaremi tîyo nîyonî fá menárîniñgoi. None xenwone nánî re oneaiiwîpoyînrî, ‘Awa omî nîpîkiro nánî reá roánigfáwarfani?’ oneaiiwîpoyînrî uréwapîyarigfóyînrîni.” urfagi aí ²⁹ Pítao tîni wáf wurimeiarigfá wfa tîni re urigfawixîni, “Ámá neararigfápi marfái, Gorîxo neararîñpîni pîrf wiaikipaxí mimónîñwîni. Ayînanî soyîné arfá jîyikí nîneaorî nearigfápi wiaikiarîñwîni. ³⁰ Ayí rîpi nánîrîni. Jisasomî soyîné nîpîkiróná yoxáyo yekwîroárigfá aiwî Nwfá negí arfowa eníná dánî nîxída bagfóyá dîñyo dánî o ámî wiápînrîmeanîrîni. ³¹ O ayí Gorîxo gí wé náúmîni onîñweanîrî seáyî e nîwimîxîríná ‘Xíáwowayá xwíá piaxfó dánî iwaronj wo imónîrî mîxf ináy wo imónîrî éwîngîni.’ nîyaiwirî wimîxîñrîni. Isîrerene negí íwí yarîñwápi rîwîmîni mamorane yokwarîmî neaiipaxí imónîrane yanfáwá nánî o rîxa e nîmónîrî xanoyá wé náúmîni ñweanî. ³² None seararîñwá api sîhwí nîwînrane nánî mîkonerîni. Kwíyîpi enî ‘Api neparîni.’ oyaiwîpoyînrî neaiwapîyarîñrîni. Nonenî marfái, ámá Gorîxomî manj pîrf mîwiaikí arfá wífa gíyí gíyo enî xegí kwíyîpi rîxa mîni wîñrîni.” urigfawixîni.

³³ Xwirixf mearigfáwa xwiyfá e rarinqáfa arfá niwiro wikf rfa ápiawfnhf niwero opikianeyniro wimónihfningini. ³⁴ Opikianeyniro wimónarfná amá wo —O xegf yof Gamerieroyf rinhjorini. O Parisi worini. Nwf ikaxf eánihfpi uréwapiyarhf worini. Nuréwapiyirfná nanfni nehwiperf rarinqo enagf nánf amá nfni wé ikwanjwfyónihf njwirárigforini. O xwiyfá urini nánf awí eánigfe éf nírómáná sekaxf re urihfningini, “Ámá rowamf bfi onimiápf bfamf wárfpoyf.” nurirf rixa bfamf wáraná ³⁵ re urihfningini, “Gf Isireroyfné xwiyfá bfi osearimfni. ‘Ámá rowamf owianeyf.’ yaiwiarigfápf snf mepa neróná xámf dhf píranihf mópoyf. ³⁶ Ayf rípf nánf seararihfni. Enfná onimiápf amá Tiudasoyf rinhjoro enhfpi nánf dhf mópoyf. O xewaninqo nánf re rinhfningini, ‘Áminá seáyf e imónihá wonirini.’ nirinirf yarfná amá 400 xwiyfá o rihfpi arfá niwiro nánf gwf numóniro yarfná émáyf omf pikíaná xegf gwf mónigfáwa wíwíni éf umigfawixini. Éf umiagfa nánf o oeminihf enhfpi surfmá yarhfhfningini. ³⁷ E nemáná enáná amá amf wo — Gariri piropenisfyo dhf Judasoyf rinhjoro nánf rarihfni. O gapimanfíf amá nfni yof njwirárigfná niwiápfni mearf xegf dhfyo dánf amá wí o tfni gwf numóniro ‘Émáyo mxf oxídowneyf.’ niro yarfná omf anfnimxfagfa omf arfá wigfáyf enf wíwíni éf umiamogfawixini. ³⁸ Ayfnánf amá rowa yanro yarigfápf pfrf mwiaikipa nero wé fá umixeánfpoyf. Amá rowa Gorixoyá dhfyo dánf marfáf, wigf dhfyo dánf nipmoárfiro nerfnáyf, wa awamf xoprárf wiprfáf enagf nánf xe éfrixinirf shwf winfpoyf. ³⁹ E nerf aí awa wigf dhfyo dánf marfáf, Gorixoyá dhfyo dánf nerfnáyf, soyfné xoprárf wí wipaxf menini. E owianeyniro nerfnáyf, Gorixo tfni mxfnhfhf inagfa shwf aineniprfárfini.” urihfhfningini.

Wáf wurimeiarigfáwamf rfnhf wíagfa aí yayf egfá nánirini.

⁴⁰ Xwirixf umearigfáwa Gameriero “E époyf.” urfpi arfá niwiro nixfdiro nánf wamf “Wáf wurimeiarigfáwamf niwirimeámf fwiáfpoyf.” nurimáná rixa níméra fwiápná síkwfá ragf pfrf uyíkímf nero njwf ikaxf re urigfawixini, “Jisaso nánf snf bfi muréwapiyipa éfrixini.” nuriro wárigfawixini. ⁴¹ Wáraná awa xwirixf umearigfáwa tfhf e dánf nipeyero nuróná re niyaiwiro nánf, “Gorixo Jisasonf xfdarinhwáone ayá neaimoarihfhf neaikárfápf xixeni meapaxowarfanirf xe fá xero iwanfhf mépero éfrixinirf shwf neanfárfani?” niyaiwiro nánf yayf néra nuro ⁴² infná sfá ayf ayo ahf ridyowá yarigfiwámf dánirani, amá ahf wíwá

wiwámi dánirani, arfki uréwapiyiro wáf urimero neróná “Ámá Gorixoye yeáyf neayimixemeanfa nání urowárenapinjo, arfowayá xwáfá piaxfyo dání iwiaronfoyi rariñwáo, ayf Jisasorini.” urigfawixini.

6

Seáyf wipírfá nání ámá wé wáfumi dánf wáu rípeagfá nánirini.

¹ Iná Jisasomi xfdarigfáyf ámi wí tñni sayá nimóga nuróná wigf Judayf émáyf tñimini xirigfáyf wí nwiápñimearo Judayf anf ná tñif e xirigfáyo aninjmúf ikaxf re urigfawixini, “Negf yarñwápa sfá ayf ayo aiwá yanf nwiá nuróná negf apixf aniwami soyfne pí nání múroarñoi?” aninjmúf ikaxf e nura warfná ² Jisasoyá wiepísagf wé wúkaú síkwf wáu imónigfáwa nwiápñimearo ámá Jisasomi xfdarigfá siyikf imónigfá niyoni “Eini.” nuriro re urigfawixini, “None aiwáni yanf seaiapani nání xwíyfa Gorixoyá searéwapiyarñwápi pñni nwiárifnáf ‘Ayf nanf menini.’ neaimónarini. ³ Ayináni negf nrixfmeáyfne, negf ámá nanfni yarigfápi nání fá roárinñowa nánini yeyimá nearo wé wáfumi dánf wáu nání nearáná none aiwá yanf niseaiapa emepírfá nání rípeaanfwiní. Ámá kwíyf Gorixoyápi ayá wí síxf wíñri dñf émf saímf moro egfáwa nání rariñwiní. ⁴ Awa aiwá api yanf mearfná noneyf rípiñi mimáyo nñirane anñf minf yanfwarini. Gorixomi rixñf urirane ámá xwíyfa oyápi nání xixeni nijfá oimónfpoynñi uréwapiyirane yanfwarini.” urfagfa ⁵ ámá Jisasoyá siyikf imónigfá nñni “Apánirini.” niyaiwiro ámá wé wáfumi dánf wáu rowami eyírogfawixini. Wo Sitipenoyf rññjo —O Jisasomi enf neánri dñf wíkwírori kwíyfi ayá wí síxf wíñri enorini. Ámi wo Piriporini. Ámi wo Pírokorasorini. Ámi wo Naikenaorini. Ámi wo Taimonorini. Ámi wo Pamenasorini. Ámi wo Nikoraso —O émáyf anf yof Adiokf dánf wo aiwi eníná dání síwf xegf imónigfáyf yarigfápi pñni nwiárimo Judayf yarigfápiñi yarñorini. ⁶ Ámá awami neyíroro wáf wurimeiarigfáwa tñf e nání nimeámi úáná wáf wurimeiarigfáwa awa nání Gorixomi rixñf nurimáná enf neánro píranñf éfrixññi wigf wé seáyi e wikwiárigfawixini.

⁷ Xwíyfa Gorixoyápi sñni nñiga nemefná ámá Jerusalemí ñweagfá Jisasomi xfdarigfáyf ámi wíni ayá wí sayá nimóga nuro apaxfpanñf imónigfá obaxf eni arfá nñwiro dñf nñwíkwírómáná xixeni egfawixini.

Sitipenomi fá xirigfá nánirini.

8 Sitipeno, Gorixoxo xfomi wá ayá wí wianiri enj sixf weámixiri enj enjagi o áamá sñwáf anigfe dání emimf seáyí e imóninjipi tñní ayá riwamónipaxí imóninjipi tñní nñwíwapíya warfná ⁹ Judayíyá rotú anj áamá Áxenwarf Minigfái rñinjíyo awí eánarigfá wa —Wa anj yoí Sairini dánjowarini. Wa anj yoí Arekisadíría dánjowarini. Awa tñní wigí Judayí wínyí —Wa Sirisia piropenisíyo dánjowarini. Wa Esia piropenisíyo dánjowarini. Awa tñní nñwiápñimearo Sitipeno tñní xwíyíyá ximiximf niníro mixf nñrñnróná ¹⁰ kwíyí Gorixoyápi sixf wíniñj enjagi nání o dñj émf saimf nímorí píranñj reñwipwearñjagi nání wí xopíraráf nñwirí murípaxí imónigfawixini. ¹¹ Xopíraráf nñwirí murípaxí nimóníro nání wigí wámí yumí íniñí re urigfawixini, “Omí nuxekwímoro re rfpoyí, ‘O negí arfo Mosesomí ríperírññj umerí Gorixomí umerí yarñjagi arfá wíwáriní.’ rfpoyí.” nurárimí nuro ¹² omí wikí nñwóníro fá oxirfpoyiniri áamá sipfáyo tñní ámináowami tñní ñwáf ikaxí eánñjipi mewegfawami tñní sñmíríf xwíyíyá nura nemero éaná ayí wikí wónfagi nñbíro omí fá nixero nñmeámí nuro Judayí mebáowa awí eánigfe wárígíawixini. ¹³ E nemáná áamá omí yapí ouxekwímópoyiniri urfáyí éf nñroro re urigfawixini, “O negí anj ñwáf riwá nání sipí rñrñ negí ñwáf ikaxí eánñjipi nání ení sipí rñrñ arfíki yarñjorini. ¹⁴ Rñpi rarñjagi arfá wíwá enjagi nání rarñjwini, ‘Nasaretí dánj Jisaso anj riwá nñpñnearí sñwáf nene xfdanfá nání Moseso nérowiápññrñ nearagípi xwáf iwení nání ámí sñj bñ érowiápñññfárini.’ rarñjagi arfá wíwá enjagi nání rarñjwini.” urarfná ¹⁵ mebáowa xwíríxí umearigfe ñweagfáwa nowaní omí sñwáf agwí nñwñnróná xegí sñmímanj anjñajowayá sñmímanjññj xwínfá eearñjagi wñnigfawixini.

7

Sitipeno xwíríxí umearigfawami rñrñmí wññ nánñrñni.

¹ Apaxípánñj imónigfáyo seáyí e wimónñjo Sitipenomí yarñj re wññnigini, “Xwíyíyá joxí rñxekwímoarigfápi neparani?” urfagi ² o re urññnigini, “Nigí nñrñxímeáyíné tñní ápoyíné tñní xwíyíyá bñ searimí nání arfá nípoyí. Enjíná negí arfo Ebírfamo anj yoí Xaranyo nání mú sññ xwáf Mesopotemia rñññpimi ñweañáná Nwáf anñnamí anñj seáyí e nimónñrñ ñweañjo xfo tññ e nñrónapñrñ ³ re urññnigini, ‘Joxí xwáf díxí rñnái rñxñrñe tñní díxí rñrñxímeáyó tñní pññ nñwiárímí xwáf nioní sñwá simfáé nání úrñxini.’ urfagi ⁴ Karídiayí anjño xfo ñweañe

píni níwíarími nuri Xaraniyo nírémoni nurínírná xano e nípémáná enjána Gorixoyá dínyo dání níjweaxa níbírí xwáfá agwí seyíné jweagfápimi jweaagfíríni. ⁵ Apimi jweaagfáiwi Gorixo xwáfá apí onímiá bíkwí nání aí ‘Aga joxí díxíríni.’ nurírí míwiagfí enagí nání o síni sínjí níjwearí nemeríná ‘Xwáfá rípi níoní gíríni.’ wí rípacfí imónagfímani. E nerí aí o síni níaiwí meméá enjána Gorixo símímanjyó dání re uríjínigíni, ‘Joxí t́ni díxí ráríawé t́ni segfí imónínfá nání seaiapímfáríni.’ nurírí aiwí ⁶ rípiníjé ení uríjínigíni, ‘Díxí ráríawé nuro ámá anjí mídánjyí nímoníro émayí anjí wíyo jweanáná omíjé ríá t́njé níwiro numépero yaríná xwiogwí 400 múronfáríni. ⁷ Díxí ráríawéyo ámá gwí axírími omíjé ríá t́njé wípírfáyo xamíjyó níoní ríá umearáná díxí ráríawéyí e níjweagfásáná e píni níwíarími níbíro xwáfá rípimi dání Gorixoní yayí nínímero seáyí e nímepírfáríni.’ Negfí arfómi xwíyíá e nurímáná ⁸ re uríjínigíni, ‘Níoní “E seaiimfáríni.” réoáríapí nání díjé moríá nání símímajíó rípi éiríxíni.’ uríagí Ebíríamo xewaxo Aisakomi nemearíná ríxa sfá wé wífúmi dánjé waú wo nórimáná enjána iyí símí sfó wákwinjínigíni. Aisako e dání Jekopomi nemearí iyí símí sfó wákwinjínigíni. Jekopo e dání negfí arfo íríjowa wé wúkaú síkwí waú awamí nemearíná ení iyí símí sfó wákwinjínigíni. ⁹ Arfo íríjé awa Josepomi sípí díjé níwíaiwiro ‘Isípíyí anjyó xínáíníjé nímonírí omíjé níwíiríná, ananíríni.’ níwíaiwiro nígwí xeaníro nání bí egfawíxíni. Omí e sípí wíagfá aí síni Gorixo aníjé díjé nukíkayorí ¹⁰ Isípíyí xeaníjé wíkaríge dání éfí numínírná oyá díjé t́ni Isípíyí míxí ináyí Peroyí ríníjoyá síjwí t́njé e dání Josepo díjé nífá wínípacfí rírí píráníjé nejwíperí rírí yaríjagí níwínírí nání gapímanfí ámínáo oimónírí Isípíyí anjé níyoní t́ni xíoyá anjé t́ni mejweanfá nání rípeanjínigíni. ¹¹ Josepo gapímanfí nímonírí mejweanáná Isípíyí anjyó t́ni Kenaníyí anjyó t́ni aiwá nání dfwí níkeamóníro síyíkí eánígíawíxíni. Negfí arfowa ení aiwá nání píá neróná bí mímánípacfí nímoníro aiwí ¹² arfo Jekopo xwíyíá ‘Isípíyí anjyó aiwá wení.’ rínaríjagí arfá níwirí nání negfí arfo íríjowa iwamíó nuro meapíríá nání uowáríjínigíni. ¹³ Ámí ríwíyo aiwá bí yaníro úáná Josepo xewaníjo nání áwanjé nurírí ‘Segfí séríxímeáoníríni.’ uríagí Isípíyí míxí ináyí Peroyí ríníjo Josepomi xanímírówa t́ni xexírímeáyí t́ni nání níjé imóníjínigíni. ¹⁴ Josepo gí apímírówa weapírfíxíni rí xwíyíá yanjé wíowarfagí epówa o t́njé e nání níweróná oxí apíxí níaiwí níni ayí ámá 75 níwero ¹⁵ Bíkwíyo nírinírí eáníjépa Jekopo Isípíyí anjyó nání níwerí e dání nípémáná

enáná negf arfo írɨjowa eni e dání pegfawixini. ¹⁶ Piyf awamɨ xwáfá weyáranɨro nání nɨmeámɨ Kenaniyf anɨyo Sekemiyf rɨnɨje nání nɨmeámɨ nɨyiro sɨnjá óf arfo Ebirfamomɨ Xamomɨ fwiárfawéyo nigwáf niwirɨ bf enɨyimi tɨgfawixini.

¹⁷ Rɨxa Gorɨxo arfo Ebirfamomɨ sfmɨmanɨyo dání 'Dɨxf ráráfawéyo e niwiimfárini.' urɨɨpɨ parɨmonfáyɨ rɨxa anɨwɨ e imónarfná negf arfowa Isipiyf anɨyo dání sayá nimóga warfná re enɨnigini. ¹⁸ Ámá arfo Josepo enɨpɨ nání majfá imónɨɨf wo mɨxf ináyf nimónɨrɨ Isipiyf anɨyo nɨmenɨwearfná ¹⁹ negf arfowamɨ nepaxɨɨf pákínf nimónɨrɨ wɨwapɨyirɨ wigf niaíwɨ sɨɨf xɨrfáyf yfwɨ tɨmeiarigfápimi dání piyf oenɨrɨ sipí wikárɨrɨ enorini. ²⁰ O ayo e wikárarfná niaíwɨ wo —O negf arfo Mosesoyf rɨnɨjorini. Gorɨxoyá sɨɨwɨyo dání niaíwɨ awiaxorini. Omɨ xɨnáf nɨxɨrɨrɨ xaniyaú egf anɨyo emá waú wo nɨmenɨweagfísáná ²¹ Pero urarɨɨfpa nerɨ piyf oenɨrɨ nání wí e xegfɨpɨ wɨráráná xfomɨ xegf xemiáf iwo wí e wɨrárɨnɨɨagf nɨwɨnɨrɨ nɨmearɨ píranɨɨf nɨmerfná xegf xewaxónɨɨf nɨméra unɨnigini. ²² Ayɨnání negf arfo Moseso Isipiyf anɨyo sikuráfá yagfápɨ xfo eni sikuráfá néísáná Isipiyfáyá nɨjáf imónagfápɨ xɨxenɨ nɨpɨnɨ nɨjáf nimónɨrɨ xwɨyáfá rɨrɨ omɨɨf eri enfa nání dɨɨf sɨxf níga wiáfɨnɨmeanɨnigini. ²³ E nerɨ aí xegf xwiogwáf nɨnɨ rɨxa 40 imónáná re wimónɨɨnigini, 'Gf nɨrɨxɨmeá Isɨrerɨyo bɨ nurɨ sɨɨwɨf owɨnɨmɨnɨ.' nɨwimónɨrɨ nání nurɨ ²⁴ wenɨɨf éyf wɨnɨɨnigini. Isipiyf wo xfo xegf xexɨrɨmeáyf womɨ sipí nɨwikárɨrɨ iwanɨf mépearɨɨagf nɨwɨnɨrɨ 'Gf nɨrɨxɨmeáomɨ ourakiowárɨmɨnɨ.' nɨyaiwirɨ Isipiyomɨ xfomɨ eni iwanɨf bɨ oeámɨnɨrɨ éyf piyf nɨpɨkírɨ tɨɨnigini. ²⁵ Piyf nɨpɨkírɨ nɨtɨrfná gf nɨrɨxɨmeáyf re niaiwipfráfóɨnɨrɨ éyf, 'O yarɨɨpimi dání Gorɨxo gwɨnɨɨf ɨweanwaéne neaíkweawárɨmɨnɨrɨ nání rfa yarɨnɨ?' niaiwipfráfóɨnɨrɨ éyf xewanɨɨo yaiwífpa axfɨpɨ e mɨwiaiwigfawixini. ²⁶ Sá wenɨ wáfapɨ tɨnɨ xegf Isɨrerɨyf tɨɨf e nání nurɨ waú mɨxf inarɨɨagfɨ nɨwɨnɨrɨ piyfá owɨrɨmɨnɨrɨ nání re urɨɨnigini, 'Ámá axf rowagwí, pí nání axowagwínɨ iwanɨf xaiwɨf eánarɨɨɨ?' urfagɨ ²⁷ wɨomɨ xaiwɨf nearɨ xopɨráf wimɨnɨrɨ éo arfo Mosesomɨ nɨxoyfpiowárɨrɨ re urɨɨnigini, 'Go simɨxfagɨ joxɨ neamenɨweanoxɨ imónɨrɨ xwɨyáfá píranɨɨf yeaimɨxɨpaxoxɨ imónɨrɨ nerɨ yarɨɨnɨ? ²⁸ Joxɨ agíná Isipiyomɨ pɨkɨɨfpa nionɨ eni nɨpɨkímɨnɨrɨ rɨyarɨɨnɨ?' urfagɨ ²⁹ arfo Moseso arfá e nɨwimo éf nurɨ anɨf mɨdánɨf wo nimónɨrɨ Midianiyf anɨyo nɨɨwearɨ apɨxf nɨmeámáná niaíwɨ waú nemearɨ nɨɨweanɨsáná ³⁰ rɨxa xwiogwáf 40 múróáná ámá dɨɨf meane dfwɨ Sainai tɨɨfɨmɨnɨ emearfná re enɨnigini. Íkfá enɨf tɨɨf

wínáina ríá ná mǎnǎ ápiáwǎni wearǎje dǎni anǎnajǎ wo sǎnǎni wimónǎnǎnǎ. ³¹ Arǎo Moseso íkǎá ana ríá ná mǎnǎ ápiáwǎni wearǎnǎgǎ nǎwǎnǎrǎnǎ xǎo wǎnǎrǎnǎpǎ nǎni ududǎ nerǎ ‘Pírǎnǎnǎ sǎnǎwǎ owǎnǎmǎni.’ nǎyaiwirǎ anǎwǎ e warǎnǎ Ámǎnǎo re urǎnǎnǎnǎ, ³² ‘Nionǎ Nǎwǎá dǎxǎ arǎowa Ebǎrǎfamo tǎni Aisako tǎni Jekopo tǎni awa nǎxǎdagǎonǎrǎnǎ.’ urǎfǎgǎ arǎo Moseso sirǎ nǎpǎkǎnǎrǎ ófǎ níkarǎnǎrǎ nǎni ‘Ámǎ sǎnǎwǎ bǎ tǎni owǎnǎmǎni.’ mǎwimónǎpa yarǎnǎgǎ aiwǎ ³³ Ámǎnǎo re urǎnǎnǎnǎ, ‘Xwǎá joxǎ ronǎ nǎwǎá imónǎnǎ enǎgǎ nǎni dǎxǎ síkwǎ sǎ yoárei. ³⁴ Isipǎyǎ anǎyo dǎni gǎ ámáyo umépeanǎro wikǎrarǎigǎpǎ sǎnǎwǎ wǎnǎrǎ amǎpǎ nǎni wikǎrarǎigǎpǎ nǎni “Yeyǎ!” rarǎnǎgǎ arǎá wirǎ enǎonǎ yeáyǎ wimǎxǎmǎgǎnǎrǎ nǎni weaparǎnǎ. Ayǎnǎnǎ joxǎ wiápǎnǎmeaǎ. Nionǎ “Isipǎyǎ anǎyo nǎni orǎrowǎraumǎni.” nimónǎrǎnǎ.’ urǎnǎnǎnǎ.” ³⁵ Sǎtipeno e nurǎrǎ ámǎ re urǎnǎnǎnǎ, “Ámǎ o —O xǎmǎ re urǎgǎfǎorǎnǎ, ‘Go simǎxǎgǎ joxǎ neameǎnǎweanǎjoxǎ imónǎrǎ xwǎyǎá píránǎnǎ yeaimǎxǎpaxoxǎ imónǎrǎ nerǎ yarǎnǎnǎ?’ urǎgǎfǎorǎnǎ. O anǎnajǎ íkǎá onǎmiánǎina tǎnǎ e dǎni sǎnǎni wimónǎnǎ enǎ síxǎ weámǎxǎnǎ arǎowamǎ yeáyǎ uyimǎxemearǎ umenǎwearǎ éwǎnǎgǎnǎrǎ urowǎrǎnǎ, ayǎ axo negǎ arǎo Mosesorǎnǎ. ³⁶ Negǎ arǎowamǎ Isipǎyǎ anǎyo dǎni nǎpemeámǎ unǎorǎnǎ. Anǎ ayo dǎni nǎpemeámǎ umǎnǎrǎ nerǎnǎ ayǎ rǎwamónǎpaxǎ bǎ tǎni emǎmǎ bǎ tǎni nǎwǎwǎpǎya urǎ ipǎ ayǎá rǎnǎ rǎwonǎ tǎnǎ e dǎni wǎwǎpǎyǎrǎ ámǎ dǎnǎ meanǎ nemerónǎ xwǎogwǎ 40 múroarǎnǎ wǎwǎpǎyǎrǎ enǎorǎnǎ. ³⁷ Rǎpǎ enǎ negǎ arǎo Isǎrerowamǎ urǎnǎ axorǎnǎ, ‘Segǎyǎ wo wǎá rókiamoarǎnǎ nionǎnǎnǎ imónǎnǎ nǎni Gorǎxo rǎpeanǎrǎnǎ.’ urǎnǎ, ayǎ axorǎnǎ. ³⁸ Negǎ arǎowéyǎ ámǎ dǎnǎ meanǎ awǎ neánǎro nǎweanǎnǎ dǎwǎ mǎnǎ Sainaiyǎ rǎnǎnǎpǎmǎ nǎyǎrǎ ronǎnǎ anǎnajǎ Gorǎxoyáo xwǎyǎá uragorǎnǎ. O seyǎné nǎjǎá imónǎpǎrǎ nǎni enǎ xwǎyǎá Gorǎxoyá anǎpǎ mimónǎ anǎnǎ ínǎnǎ rǎnǎpaxǎ imónǎnǎpǎ anǎnǎjo rarǎnǎgǎ arǎá nǎwirǎ rǎwamǎnǎ nearǎ wǎnǎnǎnǎ. ³⁹ E nerǎ aí negǎ arǎowéyǎ ‘Mosesomǎ awayǎnǎ arǎá owǎaneyǎ.’ mǎwimónǎ nero rǎwǎ numoro amǎpǎ Isipǎyǎ anǎyo wenǎpǎ nǎni ayǎ sípǎ nǎwirǎ nǎni ‘Ámǎ e nǎni mǎpaxenerǎnǎ?’ nǎyaiwinǎro ⁴⁰ arǎo Mosesomǎ xogwáo Eronomǎ re urǎgǎawǎxǎnǎ, ‘Joxǎ nǎwǎá bǎ nene negǎ xǎdǎnǎwǎ nǎni neaimǎxeǎ. Nene re dǎni apǎ xwǎnǎwǎ níkwónǎmǎ nuranénǎ apǎ xǎmǎ neameanǎ nǎni neaimǎxeǎ. Ayǎ rǎpǎ nǎni rǎrarǎnǎwǎnǎ. Ámǎ Moseso ro, nene Isipǎyǎ anǎyo dǎni nǎneaimǎpemeámǎ bǎnǎ dǎwǎ rǎpǎmǎ peyǎánǎ pí wǎmeáagǎ ámǎ rǎxa mǎweaparǎnǎnǎ? Nene majǎrǎnǎ.’ nurǎrǎmánǎ ⁴¹ sǎnǎ gorǎ bǎ awǎ neaǎrǎro apǎ tǎni burǎmǎkáú miá xopǎikǎgǎ nimǎxǎro nanǎwǎ bǎ burǎmǎkáú

miápi nání rídiyowá yaníro nání nímeámi níbiro wigí wé tñní imíxíápi nání yayí seáyími dání néra ugíawixíni. ⁴² Ayínání Goríxo ríwí numorí emá tñní sogwí tñní síñí tñní nání xe díñí níkwíróa úríxínírí wáriníñigíni. Wáfagi ayí wíá rókiamoagfáwa Bíkwiyo Goríxo nání níwuriyiro eagfá rípi tñní xixení egíawixíni, 'Isíreriyíné, áamá díñí meaje nemero xwiogwí 40 múroaríná nanwí nípikiro rídiyowá wiagí, ayí Goríxoníraní? Oweoi, nionímant. ⁴³ Isípiyí añíyo píni níwiárimí nuróná senfá añí ñwíá xegí yoí Morokiyí ríníñípiyá tñní ñwíá síñíníñí imíxíníñí Repaníyí ríníñípi tñní —Ñwíá apiaú sewaníñíyíné xídaníro nání imíxígípiáuríni. Apiaú nímeámi ugíá enagi nání nioniyá díñí tñní míxí wa níbiro xwíríá níseaikíxero seapíkiomeáfáyo níwirimeámi nuro añí xegí yoí Babironí tñí e oríwámi dání wáripíríáríni.' Wíá rókiamoagfáwa Goríxo nání e níwuriyiro ríwamíñí eagfápi tñní negí aríowéyí xixení egíawixíni. ⁴⁴ Negí aríowa áamá díñí meaje nemeróná senfá añí —Senfá añí iwá Goríxo Mosesomí 'Áamá nímixíróná e éríxíni. E éríxíni.' urírí nímixíróná iwá síñwí níwínaxída úríxínírí síwá wirí éáná imíxagíwáríni. Iwá Goríxo nání nepaxíñí imóníñípi síwá wiagiwá ení nímeámi emeagfáríni. ⁴⁵ Áamá díñí meaje nímeámi emeagfáwa pegfámi dání ámi wigí níaiwíyí xamíñíyí Josuao tñní senfá añiwá nímearo éamá gwí wírí wírí negí xwíá rípi níweaagfáyo Goríxo míxí xídwáríñe dání wíwaníñíyí nurápiro senfá añí Goríxomí seáyí e umepíríiwá nímeámi níbiro nípákiróná ayí negí míxí ináyí Depito tñí e nání nípákía bagfáríni. ⁴⁶ Depito nání Goríxo yayí wíñagi xíomí Depito ríxíñí re uríñíñigíni, 'Ñwíá gí aríto Jekopo ríxídagoxí, añí joxí ñwearfá nání wíwá onímíríyínírí síñwí nané.' uríñí aí ⁴⁷ añí iwá Depito xamíño mumíríyíñigíni. Umíríyíño, ayí xewaxo Soromonoríni. ⁴⁸ E nerí aí Goríxo, seáyí émi imóníño añí áamá mírarígíyo ñwearíñomaní. O nání wíá rókiamoagfí wo xwíyíá nírirí ríwamíñí re eañíríni, ⁴⁹ 'Ámínáo re ríñoí, "Añína gí éfí ñweámífa nání íkwianwíñaríni. Xwíárimí gí síkwí íkwíárimífa náníríni. Nioní seáyí e seaimóníñáoní enagi nání pí añí nímíríyipíríáo? Wí e nioní sá ñweámífaé gíyí eríni? ⁵⁰ Re ríníaiwíaríñoí, 'Xwíárimí tñní añína tñní xewaníño mímixípa eñíríni?' ríníaiwíaríñoí?" Ámínáo e ríñoí.' Wíá rókiamoagfí wo e nírirí eañíríni." Sítipeno e nurímáná ⁵¹ re uríñíñigíni, "Míñí síwíá níyiro áamá Goríxomí muxídarígíyí yarígípa aríkwíkwí néra uro arífa míwí ero yarígíoyíné íníná kwíyí Goríxoyápi síwá

seainimiri yaríná mirirakí inarigfáriní. Segí arfowa néra bagfápa axípi e yarigfoynerini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negí arfowa xeaniñf miwikarigfá wo rimónini? Oweoi. Eníná ‘Gorixoyá wé róniño binfáriní.’ xwiýfá yanf e niwiro áwanf uragfáwami negí arfowa nipikía bagfa aiwi ríná soyiné awa eníná dání ragfómi rfwf numero miyf nuriro nání pikigfoynerini. ⁵³ Gorixoyá ñwf ikaxf rinñfpi añinajowa Mosesomi urigfápimi dání tfgfáyiné imóniñagfa aí nepa mimáyo nitinro mixfdarigfoynerini.” Sitipeno e urinñigini.

Sitipenomi sñjá nearo pikigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixf umeanro nání awí eánigfáwa Sitipeno e rarñagf arfá niwiróná wikf rfa ápiawññf niwero nání makirfwf nimoro yarñagfa aiwi ⁵⁵ Sitipeno Gorixoyá kwíyipi ayá wí sixf umimoño enagf nání aññami sñwf agwf anáníyf winñigini. Wáf Gorixo tñf e dání pirónaparñagf sñwf winri Jisaso oyá wé náumini éf roñagf winri nerí ⁵⁶ re urinñigini, “Ai, nioni rixa añña oxoánri enagf winri áma imóniño Gorixoyá wé náumini éf roñagf winri enini.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá nipíronro xwamiánf neróná omi fá xiranro nání axíná mrf nipumiro ⁵⁸ fá nixero xixoyfpií níméra nuro rixa añf apimi ákñáyo bfaríwami dání sñjá tñni eanro yarigfáwa wigf iyfá nipirayiro áma wo, Soroyf rinñi oneameinro xfoya sikwf tñf e nitayimáná ⁵⁹ Sitipenomi sñjá tñni neáa ugfawixini. Sñjá tñni neáa warfná o rfaiwá re rinñigini, “Áminá Jisasoxini, gf dñfpi orñwirárimini.” nirimí ⁶⁰ xómñf niyikwiri ámi enf tñni rfaiwá niriñná re rinñigini, “Ámináoxini, ‘Omi sipí wikarífapi nání yokwarimí wiimfámani.’ miyaiwipa ei.” nurárimí penñigini.

8

¹ Soro xegf ámaowa Sitipenomi pikiarfná dñf sipí bi miwi “Apáni yarñoi.” yaiwinñigini.

Soro áma Jisasoýá siyikf imónigfáyo xeaniñf wikarñf nánirini.

Sfá ayimi dání áma Jisasoýá siyikf imónigfá Jerusaremi ñweagfáyo xeaniñf rfa tñf wikararfná ayf nñni éf numiamoróná wí Judia pñopenisfyo ami ami ñwearo wí Samaria pñopenisfyo ami ami ñwearo nero aiwi wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremi dání éf mugfawixini. ² Áma Gorixomi píranñf xfdanro nání aññf minf yarigfá wí Sitipeno piyomi nimeámi nuro xwfá niweyárimáná ámixfá nímoro enf tñni ñwf mieáagfa aí ³ Soro re enñigini. Áma

Jisasoyá siyikf imónigfáyo paimimf niwia nurf anf wiwá wiwámf nípawirf pfa nemerf oxfranf, apixfranf, fá nixerf níropémf nurf gwáf anfyo niñwirára unñiginf.

Samaria piropenisfyo xwiyfá yayf neainarñfpf nánf wáf urimegfá nánirinf.

4 Ámá amf amf xfdxfdwárf éfáyf éf numiamoróná xwiyfá Jisaso nánf wáf nurimero ⁵ wigf wo, Piripoyf rññjo anf yof Samaria rññfpmf nřémorf ámá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa nánf uowárénapñjo nánf wáf urarfna ⁶ ámá ayá wí o tñf e epfroyf nero o nura unfpf arfá wiwo emimf o néra unfpf sñwf winro neróná dñf nawínf nimónmána arfá ókiarf mónigfawixinf. ⁷ Ayf rñf nánirinf. O yarñfpmf dánf imfó dñf xixéroarigfáyf ámá ayo pñf niwiárimf nuróná xwamiánf niyárimf uro enf siwímf egfáyf nanf imóniro síkwf ikf egfáyf nanf imóniro yarñagfa niwinro nánf omf arfá ókiarf numóniro ⁸ anf apimf dánf yayf seáymf dánf néra ugfawixinf.

9 Ámá wo —O xegf yof Saimonorinf. Anf apimf dánf xegf ikaywf tñf ayáf mfkf nikirf xegf yarñfpmf yarfná ámá Samaria piropenisfyo ñweagfáyf ududf wiagforinf. O e nerf nánf “Nionf seáyf e mimónñáonrfanf?” rñagorinf. ¹⁰ Ámá seáyf e nimónrř meñweagfáyfranf, infmf wurñigfáyfranf, anf apimf dánf nñf omf arfá ókiarf numóniro re ragforinf, “Enf síx eánñf Gorixoyáf rarñwápf xfo imónñfpmf, ayf axfpmf o imóninf.” ragforinf. ¹¹ Ayáf mfkf nikirñfyo dánf xegf néra warñfpmf yarfná ududf níkarñro nánf arfá ókiarf numóniro e ragforinf. ¹² O nánf ámá anf apimf dánfyf sñf e yaiwiarfná Piripo xwiyfá Gorixo xwioxfyo mmeámf nerf umenweanfa nánf rññf yayf neainarñfpmf nánf wáf urřf Jisaf Kiraiso nánf wáf urřf yarñagf arfá niwiróná dñf wkwřrogfawixinf. Dñf wkwřrófáyf oxfranf, apixfranf, wayf meagfawixinf. ¹³ Saimono enf af xwiyfá Piripo nřa unfpf nánf “Neparinf.” niyaiwirf dñf niwkwřrorf wayf meaññiginf. E nemána Piripomf wí pñf niwiárf anñf sñwf niwinaxfdimerf Piripo emimf tñf ayáf rñwamónipaxf seáyf e imónñfpmf tñf yarñagf niwinřfná amf amf ududf níkarřga unñiginf.

¹⁴ Wáf wurimeiarigfáwa wigf Jerusaremñ ñweagfámf dánf arfá re niwiro nánf, “Samariayf xwiyfá Gorixoyáf rřxa arfá niwiro umímnaof.” arfá e niwiro nánf wigf waú Pitaomf tñf Jonomf tñf uowárřagfa ¹⁵ awaú niwerf kwíf Gorixoyápf Samariayo enf wimeanf nánf Gorixomf rřxñf urřřisixinf. ¹⁶ Ayf rñf nánirinf. Ámá ayf Jisasomf dñf niwkwřroro nánf wayf nmearo aiwf kwífpmf sñf

míwainigfáyíriní. Sini míwainíí enagi nání awaú Gorixomi rixinjí nurimáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwíkwíarímí éaná kwíyípi ayo aíniniginí.

¹⁸ Saimono wáf wurimeiarigfíwaú wé seáyí e wikwíararigfípimi dání Gorixo xegí kwíyípi ayo miní wiarinagí níwínirí nígwí bí níroarí awaúmi miní wimínirí nerí ¹⁹ re uriniginí, “Awagwí yarigfípa nioní ení áamá gíyí gíyí níyoní wé wikwíaráná kwíyí Gorixoyápi aíniní nání ení síxí éáninjí awagwí imónigfípi nioní ení bí neámíxípiyí.” urfagi aí ²⁰ Pitao re uriniginí, “Joxí ení síxí éáninjí imónigwí Gorixo anípa yeaiapinjí rípi ‘Nígwí tñní bí epaxoníní.’ yaiwiarinagí nání joxí díxí nígwí aí tñní anínírixíní. ²¹ Dínjé joxíyá ‘Awaú yarigfípa oemíní.’ yaiwiarinípi Gorixoyá síñwíyo dání aga naní wí mimóninagí nání joxí yawawí tñní nawíní níkumíxínirí yawawí yarigwípi epaxí mimóniní. ²² Ayínání sípí joxí emínirí éf rípi ríwífmíní nímamorí jíwaniníoxí díxí dínjéyo dání ‘E oemíní.’ yaiwípi nání ‘Gorixo ananí yokwarímí rífa níinífeního?’ níyaiwirí rixinjí ureí. ²³ Joxí yawawí sípí dínjé yeaiwiarinípi ayá wí dínjé síxí ríyinagí síñwí níranirí íwí joxí yarínjípimi dání gwíninjé yárininagí síñwí níranirí nání raríniní.” urfagi ²⁴ Saimono re uriniginí, “Awagwí nírarigfípi wí mánímeapa oenirí nání aiwanínowagwí Ámínáomi yarínjé níwípiyí.” uriniginí.

²⁵ E nemowaú egí síñwí tñní Jisaso emearíná wínigfípi nání uríri xwíyífá Ámínáo nání uríri níyárimí anjé e píní níwíarímí Jerusaremí nání nuríná Samariayí anjé obaxí wíyo xwíyífá yayí neainarinípi wáf nura múrogísisixíní.

Piripo áamá Itiopia dánjé womí uréwapíyinjé nániríní.

²⁶ Piripomí anjínajé Ámínáooyá wo nurírí re uriniginí, “Joxí níwíápínímeámí óf Jerusaremí dání anjé Gasayí ríniníjípimi nání inínjéyi —Óf ayí áamá dínjé meañe inínjéyiríní. Ayí tñnjé e nání ui.” urfagi ²⁷ o níwíápínímeámí nurí ófíyí tñnjé e nírémoríná wenínjé éfíyí wíniniginí. Gapímaní Itiopia dánjé wo —O Itiopiayí anjéyo menjewaní Kadesiyí ríniníyá amípi ayá tñnjé imóninjé nípíní mewenjo, ayí oríní. O Jerusaremí dání Gorixomi yayí seáyímí numemo barinagí wíniniginí. ²⁸ O ámi xegí anjé e nání nuríná karí osí íropeariníjípimi éf níñweámáná xwíyífá Gorixoyá wífá rókiamoagí Aisaiao nírirí eanjípi fá níróa warinagí ²⁹ kwíyí Gorixoyápi Piripomí re uriniginí, “Joxí nurí osí íropeariníjípimi ñweañomí wímea.” urfagi ³⁰ Piripo anjíní mírí nurí anjé e dání arfá wíyí wíniniginí. O wífá rókiamoagí Aisaiao nírirí eanjípi fá níróa warinagí arfá

níwiri re uríñínigíní, “Joxí f́á roariñpí ḿḱpí nání ríxa níj́f́á nímonímáná ríroariñíní?” uríagí ³¹ o re uríñínigíní, “Ámá wo ḿniepísipa nerínáyí, aríge nerí ḿḱpí nání nioní níǵpí níj́f́á imóníḿíní?” nurírí re uríñínigíní, “Joxí níxemonapírí nioní t́níní onweaaiyí.” uríñínigíní. ³² Xwíýf́á Bíkwyó eáníñf́ o f́á roariñagí aríf́á winípi, ayí rípiríní, “Sipísipí nípkianíro nání níméra waríǵf́apa omí ení ax́pí níméra uǵf́awixíní. Sipísipí miáyo f́á wíwákwmí yaríná ogenf́ bí ḿraríñf́pa o ení ax́pí manf́ bí ḿyoámonínigíní. ³³ Ayá imímí wikáraríná amá wo nurakírí ‘f́wí bí menjoríní.’ muríñínigíní. Nípkíáná xwíf́a t́yo bí t́níní ḿñweañf́ nání xegí amá imóníǵf́ayo wíwaníñyí wikáríǵf́apí nání go áwanf́ urínf́arífaní?” xwíýf́a o f́á roariñagí wímeañpí ayí apíríní. ³⁴ Itiopia dánf́ gapímáno Piripomí yaríñf́ níwiri re uríñínigíní, “Wíf́a rókiamooago nírirí eanf́ apí xewaníño nání nírirí eanf́raní? Amá wo nání nírirí eanf́raní? Joxí ananí áwanf́ níriréíní?” uríagí ³⁵ Piripo xwíýf́a Bíkwyó eáníñf́ amáo f́á rófpímí dání iwamf́o nuréwapíya nurí Jisaso nání repíyí winínigíní.

³⁶ Awaú síní nerímeánímí óf́ ayímí nuri iniígí wú wearíñf́ e níremori Itiopia dánf́ gapímáno re uríñínigíní, “Síñwí wíneí. Iniígí e wearíní. Nioní ‘Wayí omeámíní.’ nínimónírínáyí, pí nírakionwíraráriñagí nání wayí ḿmeapa epaxí imóníḿíní?” uríagí ³⁷ [Piripo re uríñínigíní, “Joxí díñf́ bí bí mamó Jisasomíní díñf́ níwíkwírorínáyí, ananí wayí meapaxí imóníríní.” uríagí o re uríñínigíní, “Jisasi Kiraiso Goríxomí xewaxoríní.’ níyaiwirí nání díñf́ wíkwíroníní.” nurírí] ³⁸ osí íropearíñpímí omíñf́ mearíñomí “Re íkwíróárei.” nurírí Piripo t́níní Itiopia dánf́o t́níní nayoari iniígíyo nání níwerí nípáwiri e dání Piripo amá omí wayí umeainínigíní. ³⁹ Wayí numeairí awaú iniígíyo dání níminímeámí peyaríná re enínigíní. Kwíyí Ámináoyápi Piripomí añf́níní ménapíñínigíní. Añf́níní ménapáná Itiopia dánf́ gapímáno Piripomí amí síñwí bí ḿwínípa nerí aiwí óf́ xegí waríñf́yimí nuríná yayí néra unínigíní. ⁴⁰ Piripo weníñf́ éyí wínínigíní. “Añf́ xegí yoí Asídotí rífa rémóíní?” níyaiwirí e dání nuríná añf́ óf́ e apí apí íkwíroníñf́yo xwíýf́a yayí neainaríñpí wáí nura ní múrorí añf́ yoí Sisaria ríníñf́pímí rémonínigíní.

9

Soro Jisasomí díñf́ wíkwíroníyí náníríní.

¹ Soro siní áamá Jisasomí xídarigfáyí píní wiáríírixíní éf niremorí re nira nemeríná, “Jisasomí aníñf nuxídironáyí, miyíó ráráriníñf yóníñf uríkwínáná pípkímí wianfwaríní.” nira nemeríná apaxípaníñf imónigfáyo seáyí e wimóníño tñf e nání nurí ² omí re uríñinigíní, “Nioní aní yoí Damasíkasi nání nurí Judayene negí rotú aníyo awí eánigfáyí oxíraní, apíxíraní, gíyí gíyí óf Jisaso táfámíní iníñf yimí xídaríñagfá níwínírná íá níxíríí gwí níjirí Jerusaremí re nání nímeámí bímfá nání joxí payí bí Judayeneyá rotú aní wiwá wiwámí mewegfáwa nání níríí ríwamíñf nearí niapowáreí.” nuríí o payí nearí míní wiowaráná ³ Soro payí nurápirí nímeámí nurí nurí nurí ríxa Damasíkasi tñf e anwí e rémóáná re eníñinigíní. Anínamí dání wáf nókiénapírná omí wáf wókiáríñinigíní. ⁴ Wáf wókiáráná o xwáfáyo píkínímeááná re eníñinigíní. Anínamí dání xwíyíá re rínénapíñinigíní, “Soroxíní, Soroxíní, joxí pí nání nioní ríkíkíríó níkáraríñíní?” uríagí ⁵ Soro re uríñinigíní, “Ámínáoxíní, joxí goxíríní?” uríagí “Nioní Jisasoní joxí ríkíkíríó níkáraríñonírní.” uríñinigíní. ⁶ E nuríí re uríñinigíní, “E nerí aí joxí níwiápíñimeámí aní apí ikwíróníñf pími nání nurí e ñweañáná áamá wo joxí aga nerípi nání áwaní ríríníñoí.” uraríná ⁷ Soro tñí warígfáyí e nírówapímáná xwíyíá bí mírípaxí nímoníro xwíyíá rínénapíñíní arfá níwiro aiwí áamá womí síñwí níwínigfawixíní. ⁸ Soro xwáfáyo píkínímeaé dání níwiápíñimearí xegí síñwí noxoarí naníí aiwí amípi wí síñwí wínípaxí mímoníñagí nání omí wéyo íá nímaxíríro nímera nuro Damasíkasi níremoro ⁹ níñwearíná o siní síñwí níwínípaxí nerí inígfí níí aiwá níí mepa yaríná sfá wíyáú wíyí óríñinigíní.

¹⁰ Áamá Damasíkasi ñweañfí wo —O xegí yoí Ananiasoríní. Jisasomí uxídaríñf woríní. Omí Ámínáo oríñá nupárirí “Ananiasé!” uráná o “Ámínáoxíní, nioní ñweañíní.” uríagí ¹¹ Ámínáo re uríñinigíní, “Joxí níwiápíñimeámí óf Awiaxoí ríníñf yimí nání nurí aní Judasoyáiwámí dání áamá aní xegí yoí Tasasí dání Soroyí ríníño nání yaríñf wí. ‘O re ríñweaní?’ Yaríñf e wí. Aí agwí o nioní xwíyíá rírímí níaríñagí nání raríñíní. ¹² O oríñá níwínírná re wíníírní. Áamá wo, Ananiasoyí ríníño níwiapíí xío ámí síñwí aníní nání wé seáyí e wíkwíarfagí wíníí enagí nání ení raríñíní.” uríagí aí ¹³ re uríñinigíní, “Ámínáoxíní, áamá obaxí áamá joxí níraríño nání xwíyíá raríñagfá arfá wíñaríní. O áamá joxíyá imónigfáyo Jerusaremí dání sípí wíkárinífpí nání arfá

wiñárini. ¹⁴ Apaxípaniñí imónigfá xwéowa payí nearo wiowárenapítagfá nání amá joxí xwíyí rírímí nísiríná yoí Jisasoyí rarigfáyo gwí yipaxí nimónimi biñorini.” urfagi aí ¹⁵ Ámináo re uríñinigini, “O gí inókiníñí omíñí niiríño imóniri yoí nioniyápi nání émáyo tñi wigí m+xí ináyíyo tñi dixí Isireríyo tñi wáf uríri enfá nání ríxa rípeañáo enqagi nání joxí anani o tñí e nání ui. ¹⁶ O nioni nání wáf urimearíná ríñíñí wímeanfápi nání xamíñoni níjía níwiri wíwapíyímíárini.” urfagi ¹⁷ Ananiaso arfá e níwimi nuri anjwámi nípáwiri wé seáyí e níwikwíarimáná re uríñinigini, “Jisasomi dñíñí níwikwírorai nání gí nírixímeá imóníñí Soroxini, Áminá Jiaso, óf joxí baríñíyimi síñáni simóníño joxí ámi síñwí aníri kwíyí oyápi síxí rímimorí ení nání nírowárenapítagí baríñini.” uraná axíná re eníñinigini. ¹⁸ Síñwíyo yfáníñí imóníñí uparíñípi ríxeámioañinigini. Ríxeámioááná o ámi píraníñí síñwí naníri nání níwiáfíñimearí wayí nímeámáná ¹⁹ aiwá níñiri ení síxí eániñinigini.

Soro Damasikasíyo níñwearíná uréwapíyíñí nánirini.

Soro amá Jisasomi xdarigfá Damasikasíyo ñweagfáyí tñi sfá wí níñwearíná kikiáfá bi mé re eníñinigini. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíyá rotú añí wí e wí e míriniñíyo nípáwiemerí Jiaso nání “Ayí Goríxomi xewaxorini.” urímeníñinigini. ²¹ E urimearíná xfo raríñagi arfá wiarigfáyí nñni aníñí ududí níwiníro re níriña ugíawixini, “Jerusaremi dání amá Goríxomi xwíyí rírímí níwiríná yoí Jisasoyí rarigfáyo ríkikirífo níwikárimí biño, ayí ro meníraní? Amá re dñí axípi yarigfáyo ení gwí níyiri nímeámi nuri apaxípaníñí imónigfá xwéowa tñí e wáriminíri biño, ayí ro meníraní?” níriña waríná ²² Soro wáf nímerí píraníñí nírenwípeá nuríná xegí Judayo ududí winí nurekáriri “Amá Goríxo yeáyí neayimíxemeanfa nání uowárenapíño, ayí Jiasorini.” uraríná ayí o e uraríñípi xopírárí wipaxí bi mimónigfawixini.

Judayí Soromi mekaxí umegfá nánirini.

²³ Sfá ayá wí ríxa nímúrómáná enáná xegí Judayí Soromi píkianíro nání awí neáníro mekaxí meagfá aiwi ²⁴ Soro ayí xfo nání mekaxí méfápi nání arfá wíagi nání ayí o éf umíniri nání peyeááná opíkianeyíñiro añí api nípimíni ákíñáyo midimídáni fwí ge ge iníñe ikwáwíyimíraní, áríwíyimíraní, íníná aníñí awí níroa pwaríñagfá aiwi ²⁵ xegí uréwapíyaríñíyí re egíawixini. Ríxa sfá yiníñáná Soromi soxí fá xwé wúmi nímiárimáná gwí níjimáná

ákijáyo seáyí émi dání awayini nímamówára wepínáná o xwíá mǵde dání nīroámīnīmeámī unīnigīnī.

Soro ámi Jerusaremī nánī unī nánīrīnī.

²⁶ Soro rīxa Jerusaremī nánī nuri e nīrémómáná xewanījo ámá Jisasomī xǵdarīgǵáyǵ tǵnī gwiaumǵ oinīmīnīrī yarǵnǵ ayǵ “O enī nene tǵnī Jisasomī xǵdarīnǵwáyǵ wománī.” nīyaiwiro wáyǵ nīwiéra warīnǵagǵa aiwi ²⁷ Banabaso omī sanǵ nurápīrī wáf wurimeiarigfáwa tǵnī e nánī nīwirimeámī nuri Soro óf e nuri Ámīnámī sīnǵwǵ wīnīrī o tǵnī xwīyǵá rīnīrī enǵpǵ nánī repǵyǵ wirī o Damasīkasī nīnǵwearī Jisaso nánī wáf nurīrǵnǵ ayá igigǵ mé urarīnǵpǵ nánī repǵyǵ wirī enīnigīnī. ²⁸ E enīnǵ dánī Soro Jisasomī dīnǵ wīkwǵroarīgǵáyǵ tǵnī gwiaumǵ ninīro ananī Jerusaremī anǵ nīpīmīnī nemerǵnǵ ayá igigǵ mé Ámīnǵ Jisaso nánī nuréwapīya nuri yarǵnǵ ²⁹ Judayǵ émáyǵ tǵámīnī xīrīgǵáyǵ nīwiápǵnīmearo re egǵawīxīnī. O tǵnī xwīyǵá xīmīxīmǵ ninīro mīxǵ nīrīnǵásáná rīxa “Omī píyo dánī pīkianīrēwīnī?” nīrīnīro e yanīro yarīnǵagǵa aiwi ³⁰ Jisasomī dīnǵ nīwīkwǵrōro nánī xegǵ xexīrǵmeá imónīgǵáyǵ omī owīkārāneyīnīro rīnarīgǵápǵ nánī nījǵá nīmónīmáná omī nīmeámī anǵ yoǵ Sisaria nánī nīwero e dánī anǵ Tasasī tǵnīmī nánī urowáragǵawīxīnī.

³¹ Ayīnánī ámá Jisaso yá sīyīkǵ imónīgǵá Judia pīropenīsǵyo nǵweagǵáyǵranī, Gariri pīropenīsǵyo nǵweagǵáyǵranī, Samaria pīropenīsǵyo nǵweagǵáyǵranī, nīnī nīyopīyārīrī nīnǵwearo dīnǵ sǵkǵkǵ nomīxīga nuróná Ámīnáo nánī wáyǵ wiro kwīyǵ Gorīxoyápǵ arīrá wirī yarǵnǵ ámá sīnǵ wīnī wīnī nīkumīxīga ugǵawīxīnī.

Pitao Iniasomī nanǵ imīxīnǵ nánīrīnī.

³² Pitao anǵ apǵ apǵ ikwǵrónīnǵyō nemerǵnǵ anǵ yoǵ Ridayī rīnīnǵpīmī nánī nīwerī nīrémorī ámá Gorīxoyá imónīgǵá e nǵweagǵáyǵ tǵnī nīnǵwearǵnǵ ³³ ámá wo —Xegǵ yoǵ Iniasoyī rīnīnǵorīnī. Xegǵ enǵ nīnī sīwīmǵ eno enǵagī nánī ikwīanǵwīyo weñáná xwīogwǵ wé wǵúmī dǵnǵ wáú wo múronǵorīnī. O ikwīanǵwīyo weñagī Pitao sīnǵwǵ nīwīnīrī ³⁴ re urīnīnigīnī, “Inīase, Jisasī Kiraiso píránīnǵ sīmīxǵagī nánī nīwiápǵnīmeari dīxǵ ikwīanǵwǵ kǵroárei.” uráná re enīnigīnī. O axíná wīápǵnīmeanīnigīnī. ³⁵ Nīwīápǵnīmeari emearīnǵagī ámá anǵ apǵ Ridayī rīnīnǵpīmī dǵnǵyǵ tǵnī ámá ayoxǵ Saronīyī rīnīnǵpīmī nǵweagǵáyǵ tǵnī omī sīnǵwǵ e nīwīnīro nánī nīkīnīmónīro Ámīnáo tǵámīnī dīnǵ wīkwǵrōgǵawīxīnī.

Pitao uráná Tabitái wīápǵnīmeanǵ nánīrīnī.

³⁶ Anj yof Jopay riniñyo apix Jisasomi xfdarinj wí —Í xegf yof Tabitaíriní. Gírikíy pfné tñi Dokasíriní. Í kikiá b mé aninj miní ámá uyípeayf imónigfáyo nání ayá nñwianrí nání sanj nurápa warinjíní. ³⁷ Í Pitao siní Ridayo ñweañána simixí nñweri penjnigíní. Péagi piyími píraninj ígíá nearo anj awawá ikwíroninjyo seáyf émi nñtimáná ³⁸ “Pitao anj yof Ridayo ñweani.” rinarinjagfa arfá nñwiro Jopa anj apimí dání anwi e enagí nání Jisasomi xfdarigfáyf wigf waúmi uowaráná awaú nuri waunf rixinj re urigfísixíní, “Joxí nene tñf e nání beí. Siní mepaní.” urfagí ³⁹ Pitao nñwiápnímeámí awaú tñi nñbiro anj e rémóáná ayf anj awawá seáyf émi ikwíroninjwámí nání nipemeámí nñpeyiro apixí aní imónigfíwa xfo roñe anwi e éf nñrómáná ñwf nearo rapírapí aikf amípí nñn í siní wíyf tñi nññwearfná imixagfpí sñwá nñwia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfmi nání peyeápoýf.” nurowárimáná xómíñf nñyíkwirí Gorixomi yarinj nñwimáná apixí piyí wenfmíní nñkinímónrí re urinjnigíní, “Tabitaíxí, wiápnímeaí.” uráná re enjnigíní. Í ríxa sññwí noxoari Pitao ñweañagí nñwínrí sá wfrárinñe dání nñwiápnímeari éf ñweañnigíní. ⁴¹ Nñwiápnímeari éf ñweááná Pitao ími wéyo fá nñxírimáná nñmfeyoari ámá Gorixoyá imónigfáyo tñi apixí aníwami tñi ení ríaiwá nurí ríxa fwiapáná í ámí sññf úagí nání ayo miní wñjnigíní. ⁴² Pitao e éfpí nání ámá anj Jopay riniñe nñmíní ñweagfáyf arfá nñwiáriróná obaxf wí Ámínáomi dññf nñwíkwíroa ugíawixíní. ⁴³ O sfá ayá wí Jopa nñwerfná ámá wo tñi —O xegf yof Saimonoyi riniñoríní. Burímákau wará enj eri yeáyf imixíri yaríñoríní. O tñi ñweaagfíní.

10

Anjñajf wo Koniriasomi sññání urónapinj nániríní.

¹ Anj yof Sisariay riniñfpimí ámá wo —O xegf yof Koniriasoyi riniñoríní. Émáyf porisf simíñf nñwínñro axe gwí mónigfá Itariy riniñyo seáyf e imóninjyf woríní. ² “Gorixomi píraninj ouxfdmíní.” nñyaiwirí aninj miní yaríñoríní. O tñi ámá xegf anjyo ñweagfáyf tñi Gorixó nání wáyf nñwínñro nání Judayf uyípeayfyo sanj urápayirí nñgwí míní wiayirí yaríñoríní. Íníná Gorixomi xwíyífá rírimí wiayaríñoríní. ³ O sfá wíyimi 3:00 p.m. imóníñána oríñá wñnarfná anjñajf Gorixoyá wo nñwímearí re urinjnigíní, “Koniriasoxíní!” urfagí ⁴ o sññwí agwf nñwínárinjísáná sñr f nñpíkíníri re urinjnigíní, “Ámínáoxíní, píriní?” urfagí

añfnajo re urññigñi, “Gorixoxo xwiýfá joxi ririmf wia-yarññipi arfá sirí uyipeayfo sanj nurápirfná mññi wia-yarññipi sññwí ranirí nerí nání yayf winarññagi nání nirowárenapññoi. ⁵⁻⁶ Agwi joxi áamá wo Saimonoyi rñññomi —O xegf yof bi Pitaorññi. O áamá burímákau wará enj eri yeáyf imixirí yarññf Saimonoyi rñññoyá añf rawrawá imanpá tññi mirñññiwámí ñweaní. Omí wirímiaupfññi nání Jopa nání áamá wamí uowárei.” ⁷ Añfnajo e nurímí úaná Koniriaso xegf añiwámí omññf wiirigfáyf waúmí “Eññi.” nurirí simññf wññarññf xfo tññi aññf minf emearññf womí ení —O “Gorixomí píranññf ouxfdimññi.” ñyairirí aññf minf yarññorññi. Omí ení “Eññi.” nurirí awamí ⁸ amípí nññi añfnajo urfññpí nání repññf ñwimáná Jopa nání uowárñññigñi.

Pitao ikwfkwf ñiyárirí wñññpí nánirññi.

⁹ Sá wegíáwa wíapí tññi ñwiápnñmeámí nuro nuro sññi óf e nuróná Jopa tññf e aññwí e rémoanñro yarfná Pitao ikwawedf imónññáná Gorixomí xwiýfá ririmf wimññirí nání añf xfo wearññiwámí waíwíyo ñixéga ñpeyirí añf rññwí seáyfo ikwíronññe dání e yarfná ¹⁰ agwf wíagi “Aiwá onimññi.” ñwimónñrí aí ayf aiwá sññi rññyamf yarfná ikwfkwf ñiyárirí ¹¹ wenññf yánññyf wññññigñi. Aññnamí dání óf ninimáná rapññapf xwé wñññf imónññf bi mññdání biaú mññdání biaú fá ñixirímáná xwíáyo nání awayiní ññmamówára wepñññarññagi ñwñññrí ¹² rixa xwíáyo ik-wiárññáná wenññf éyf wññññigñi. Nañwí xwé xixegññi tññi amípí agwf tññi napéa warññpí tññi ññf xixegññi tññi iwáññpimí wenññagi wññarfná re enññigñi. ¹³ Xwiýfá bi ñññénapññrí re urñññigñi, “Pitaoxññi, ñwiápnñmeaññi nañwí apí ññpikirí nei.” urññagi aí ¹⁴ Pitao re urñññigñi, “Ámññáoxññi, aga oweoi. Nañwí Judayene ñwí ikaxf eañññpimí dání ‘Ñwárññi.’ rññññpí, ayá ñññññrí piaxf neaññpaxf imónññpí sññi mñññáoní enññagi nání joxi ññññpí wí emíméññi.” urññagi ¹⁵ xwiýfá ámi bi re rññénapñññigñi, “Gorixoní rixa ‘Ñwíá mimónññi.’ ráñññpí nání sññi dññf re mññyairipaññi, ‘Ñññññáyf, sññi ayá ñññññrí piaxf neaññpaxf imónññpí rññññi?’ mññyairipaññi.” rññénapñññigñi. ¹⁶ Pitao sññwí wñññrí arfá wirí éññpí axññpí biaú bi ñwñññayimáná enññáná re enñññigñi. Iwáññpí apaxf mé ñpeyirí aññnamí aínñññigñi.

¹⁷ Pitao ikwfkwf ñiyárirí wñññpí nání “Pí nání ríá wññññi?” ñyairirí ududf ayá wí ñikárñga warfná re enñññigñi. Ámá Koniriaso xfo tññf e nání wáf uowáríáwa añf wíyo Saimonoyá añf nání yarññf ñwiéra ñññimáná rixa

ákijá fwi e nironapiro ¹⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Ámá Saimono ámi yof bi Pitaoyi riniho re rihweani?” rfaiwá e rarina ¹⁹ Pitao ikwfkwf niyariri mfkfpi nani “Pi nani rfa winfini?” niyaiwiri dñf e pikinarina Gorixoyá kwiyfpi omi re urihinigini, “Arfa ni. Ámá wau wo joxi símeaniro nani pfa siarinho. ²⁰ Wigf dñfyo dani marfa, niwanihoni awa joxi siriménafri uowárenafá enagi nani joxi niwiápnimeami niwepfni dñf obibaxf ‘Pi nani rfa yarihini?’ mímó anani awa tñi nkumixiniri nawini úpoyi.” urfagi ²¹ Pitao awa rogfe nani niwepfni re urihinigini, “Arfa nípoyi. Ámá soyfne pfa yarigfo, ayf nioni nani yarinho. Soyfne pi nani bfoyfnerini?” urfagi ²² awa re urigfawixini, “Koniriaso — O porisf 100 imonigfayo seayi e wimonihorini. Ámá wé ronihonimóniri Gorixomi wáyf wiarihorini. Dixf Judayf nñi ‘O ámá nanorini.’ rarigforini. Omi anfnajf wo re urénapihiniginini, ‘Joxi xwiyfá o rirináfpi arfa wirfa nani omi wirmiaupfiri nani dixf wami uowarei.’ urénapihf nani bfwáonerini.” urfagfa ²³ Pitao “Anani nfiwapiro nioni tñi sá oweaneyi.” urihinigini.

Pitao Koniriasoyá aniwami nani uñf nanirini.

Sá weño wáfpi tñi niwiápnimeari awa tñi nuróná ámá Jopa dánf Jisasomi dñf niwikwíroro nani xexirfmeá imonigfáwa tñi nawini nuro ²⁴ ófmi sfá wiyi wegfáwa niwiápnimeami warina Koniriaso xegf xexirfmeáyf tñi xegf nkumixiniri emearigfáyf tñi awi neaárimána wenihf neri hweanána Pitao anf apimi Sisariayi rinihfpimi niremori ²⁵ anf Koniriasoyáiwami páwiminiri éyf o Pitao tñi nerimeánirina oyá síkwf tñf e nfpkínimeari mihf xwfyayo ikwíroniginini. ²⁶ E éagi aiwí Pitao omi árfwf numeari re urihinigini, “Joxi niwiápnimeari éf roi. Nioni eni sa ámá wonirini.” nuriri ²⁷ o tñi xwiyfá niriniri nerimeánimí nfpáwirina ámá obaxf awi neánro hweanagfa niwiniri ²⁸ re urihinigini, “Judayene re rinarihwápi nani émayfne xamihfyfne eni nijfá imonihoi, ‘Nene émayf tñi gwiaumf niniranénarani, xwiyfá nihwéaranénarani, apimi dani negf hwf ikaxf rinarihwápimi wiaikiarihwini.’ E rinarihwápi nani xamihfyfne nijfá imonihoi. E neri aí Gorixo nioni re oyaiwiniri orihá nfpáriniginini, ‘Émayf aí wo tñi gwiaumf minipaxf mimónini.’ E oyaiwiniri orihá nfpárhf enagi nani ‘Émayf tñi gwiaumf ninirina piaxf eánpaxirini.’ wí siní rípaxonimani. ²⁹ Gorixo síwá énihf níf enagi nani ámá rowa nioni nirimeanro báná nioni urakiminiri wí murf sa arfa niwiri númi bfaniginini. Ayinani

yarinǝ bǝ oseaimini. Pí nánǝ niriimeáfonirini?" urǝagǝ
³⁰ Koniriaso re urǝinǝigini, "Nionǝ aginá ayiminǝ sǝápi
 tǝni xixeni reyáiná 3:00 p.m. imónǝnánǝ anǝ riwámǝ dánǝ
 Gorixomǝ xwiýfá rǝrimǝ wiarǝná re enǝinǝigini. Ámǝ rapǝrapǝ
 xwinǝfá eארǝinǝ yǝinǝ wo nǝrónapǝri ³¹ re nǝriǝinǝigini,
 'Koniriasoxini, joxǝ Gorixomǝ yarǝinǝ wiarǝinǝpǝ arǝfá sirǝ joxǝ
 ámǝ uyǝpeayǝ arǝrǝ wiarǝinǝpǝ sǝnǝwǝ ranǝri neri nánǝ
 yayǝ winarǝnǝagǝ nánǝ nǝrowárénapǝnǝ. ³² Agwi joxǝ ámǝ
 wo Saimonoyǝ rinǝnǝomǝ —O xegǝ yofǝ bǝ Pitaorini. O ámǝ
 burimákauǝ warǝ enǝ eri yeáyǝ imǝxiri yarǝinǝ Saimonoyǝ
 rinǝnǝoyǝ anǝ rawǝrawǝ imanǝpǝfá tǝni mǝrinǝnǝiwámǝ nǝweani.
 Omǝ wirǝmiaupǝri nánǝ Jopa nánǝ dǝxǝ wamǝ urowárei.'
 nǝrǝagǝ ³³ nionǝ sinǝ mé anǝni ámǝ wa joxǝ sirǝmeapǝri nánǝ
 urowáránǝ joxǝ nanǝ neri awa tǝni bǝini. Agwi nene Ámináo
 'Xwiýfá ayo urǝirǝxinǝ.' rǝriǝinǝpǝ nǝpǝni arǝfá wianǝrane nánǝ
 Gorixoyǝ sǝnǝwǝ anǝnǝ dánǝ awǝ neánarǝrane nǝweanwinǝ."
 urǝinǝigini.

Pitao anǝ Koniriasoyáiwámǝ dánǝ urǝwapǝyinǝfá nánǝriini.

³⁴ Pitao manǝ nǝyoámori re urǝinǝigini, "Xámǝ nionǝ
 Gorixoxo yarǝinǝpǝ nánǝ majǝfá neri aiwi agwi rǝxa nǝjǝfá
 imónǝnǝigini. O wǝ sǝmǝfá sǝmǝfá e nǝmerǝ animǝfá yarǝfánǝnǝfá
 epaxomanǝ. ³⁵ Omǝ wáyǝf wiro wé rónǝnǝfá imónǝnǝpǝ ero
 yarǝigfá gǝyǝf gǝyǝf gwǝf wirǝf wirǝimǝ dánǝf imónǝigfáyǝf aiwi
 xǝfó tǝfámǝni bánǝ anani yayǝni nǝwirǝ umímǝnarǝinǝri.
³⁶ Xwiýfá Gorixoxo Isǝrerene yanǝf neaiapǝnǝf rǝpǝf nánǝ seyǝné
 rǝxa nǝjǝfárinǝ. Jisasǝ Kiraisomǝ —O Ámináo nimónǝri ámǝ
 nǝyonǝ seáyǝf e wimónǝnǝorini. Omǝ dǝnǝf wǝkwǝroarǝnǝwápimi
 dánǝf Gorixoxo tǝni pǝyǝfá wǝrinǝpaxǝf imónǝnǝwinǝ. ³⁷ Jono
 xámǝ wayǝf xegǝf umeainǝpǝf nánǝf wáf nememánǝ enánǝ
 Gariri dánǝf iwamǝfó nimóga bǝri Judia pǝropenǝsǝyo ami ami
 imónǝmerǝ enǝpǝf nánǝf xamǝnǝfǝné nǝjǝfárinǝ. ³⁸ Nasaretǝ
 dánǝf Jisaso nánǝf rarǝinǝ. Omǝf Gorixoxo nǝrǝpǝari xegǝf
 kwǝyǝfǝf wirǝf enǝf sǝxǝf weámǝxiri éánǝf o Gorixoxo dǝnǝf
 ukǝkayonǝagǝf nánǝf nemerǝfáf ámáyo nanǝfni nǝwiiri ámǝf obo
 dǝnǝf nǝxǝxérorǝf sǝpǝf wǝkárarǝnǝfǝyo nǝyonǝf nanǝf imǝxǝmenǝpǝf
 nánǝf seyǝné rǝxa nǝjǝfárinǝ. ³⁹ Amǝpǝf o negǝf Judayǝf
 anǝfǝyo eri negǝf anǝf xwé Jerusaremǝpimi dánǝf eri enǝpǝf
 wone sǝnǝwǝf wǝnaronǝwáone riwonerini. Omǝf nǝpǝkirónǝ
 yoxáfǝyo yekwǝroárfagfáf ai ⁴⁰ sǝfáf wǝyaúf wǝyi nórǝmánǝf
 enánǝf Gorixoxoyǝf dǝnǝfǝyo dánǝf nǝwiápnǝmearǝf ámǝf sǝnǝwǝf
 anǝigfǝf dánǝf sǝnǝnǝf wimónǝnǝigini. ⁴¹ Gǝf ámǝf Judayǝf
 nǝni sǝnǝwǝf anǝigfǝf dánǝf marǝfáif, ámǝf Gorixoxo enǝináf dánǝf
 sǝnǝwǝf wǝnarórfǝxinǝri neaeyironǝne —None o xwárfǝpáyo
 dánǝf nǝwiápnǝmeámánǝf enánǝf o tǝni inǝigǝf nǝrane aiwá

nirane enwáonerini. Noneyá sijnwí anijnwáé dání sijnáni nineaimóniri ⁴² sekaxí re nearijninigini, ‘Soyíné nioní nání ámáyo wáf urímero “Ámá sijní njeagfáyo tñní ríxa pegfáyo tñní niyoní áwini e nijnweámáná wigí yarigfápi eyeyírómf ení nání Goríxo rípeaño, ayí orini.” Áwaní e urímero éfrixini.’ ⁴³ E neariño nání wáf nearókiamoagfá nñní re nearagforini, ‘Ámá omí dñí wíkwírófáyí nñní xfo wiinjipimí dání Goríxo anani yokwarimí wiarijñrini.’ nearagforini.” urijninigini.

Émáyo Kwíyí Goríxoyápi wainijí nánirini.

⁴⁴ Pitao xwiyfá api sñní nura warfná re enijnigini. Ámá xwiyfá o rarijnípi arfá wiarigfáyo niyoní kwíyí Goríxoyápi wainijninigini. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyí Goríxoyápi waináná Judayí Jisasomí dñí wíkwíroarigfá Pitao tñní bífáyí wenijí éfáyí winigfawixini. Xwiyfá arfá wiarigfá tiyí ríxa píné xixegíni ayí majfá imónigfáyí ríro Goríxomí seáyí e umero yarijnagfá nñwiniro nání re yaiwigfawixini, “Goríxo xegí kwíyí émáyo sipí míví nene xwé ayá wí neaiapijnípa ayo ení anfá axípi rífa wiarini?” niyaiwiro ududí nikáríga warfná Pitao re urijninigini, ⁴⁷ “Ámá kwíyí Goríxoyápi wainíí tiyí iniigí tñní wayí meapaxí mimóniñoi.’ go riniñoi? Oweoi, kwíyípi nene neaaiijnípa axípi wainíí enagi nání ámá wo e rípaaxí mimónini.” nurí ⁴⁸ sekaxí re urijninigini, “Ámá tío Jisasi Kiraisomí dñí wíkwíroarijnagfá nání wayí umeaipoyí.” uráná ayí “Joxi nene tñní sía ámi wíni re onweaneyí.’ neaimónarini.” urigfawixini.

11

Pitao Koniriasoyá aniwámi enípi Jerusalemí dání áwaní urijní nánirini.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa tñní ámá Jisasomí dñí nñwíkwíroro nání xexírfmeániñí imónigfá Judia píropenisíyo wí e wí e njeagfáyí tñní xwiyfá rípi rinarijnagi arfá nñwiro “Émáyí ení Goríxoyá xwiyfápi arfá nñwiro dñí wíkwírogfáriní.” rinarijnagi arfá nñwiro njeañáná ² Pitao Jerusalemí nání niyirí rémóáná xegí Judayí wí —Ayí Jisasomí dñí nñwíkwíroro aiwi re rarigfáyíriní, “Émáyí Jisasomí dñí nñwíkwíroróná iyí símí sfo nñwákwiniro nene imónijnwápa nimóniróná, ayí ananirini.” rarigfáyíriní. Ayí wí Pitaomí mixelí nuríro ³ re urigfawixini, “Joxi pí nání negí yarijnwápi ogámí nerí émáyí, iyí símí sfo mñwákwiniro egfáyí tñní gwiaumí ninirí nawini aiwá nijninigini?” urfagfá ai ⁴ Pitao xámi imóníe dání repiyí nñwiéra nurí nurenjwípea

nurfná re uriniginí, ⁵ “Nioni aní yoí Jopayo ninwearí Gorixomi xwiyá ririmi níwirfná ikwíkwí niyáriti oriña niparáná weniní yánfáyí wininjaniginí. Rapirapí xwé wúniní imóniní bí midáni biaú midáni biaú nixirimáná anínamí dání awayini nimamówáriga weaparinagí níwiniri nioni tñí e ikwiárinénapaná ⁶ rapirapí iwáf ininúmi píraniní sinwí owinimiri inimi sinwí agwí winfáyí wininjaniginí. Nanwí áamá iwí mearigfáyí tñí sayí tñí agwí tñí níropéa wariníyí tñí iní tñí inimi wenagí níwinirfná ⁷ anínamí dání xwiyá re rinénapíagí arfá winjaniginí, ‘Pitaoxini, níwiápinimeari nanwí apí nipikiri nei.’ níríagí arfá níwiri aí ⁸ nioni re urinjaniginí, ‘Ámináoxtini, amipí “Nwárini.” rininípi, ninirfná piaxí eánipaxí imóninípi siní iwamfó gígf bí méáonirini. Aga wí nimiméini.’ uríagí aí ⁹ xwiyá anínamí dání rinénapípi ámi bí nírinénapíri re nírenapiniginí, ‘Gorixoní ríxa “Nwá mimónini.” rárfápi nání joxí siní dñí re m+yaiwipani, “Ninirfnáyí, siní ayá nininiri piaxí neánipaxí imónini.” m+yaiwipani.’ Xwiyá e nírinénapimáná ¹⁰ xwiyá apí axípi biaú bí nírinénapimáná íririwáfpí ámi anínamí nání m+xeánénapiniginí. ¹¹ M+xeánénapaná axíná re eniginí. Áamá waú wo —Awa Sisaria dání nioni tñí e nání uowárfáwarini. Awa aní none wearinwáiwami rémónapigfawixini. ¹² Rémonapaná kwíyí Gorixoyápi re níriniginí, ‘Joxí awa tñí ananí uí. Awa tñí nawini nuróná dñí kíkími nimóga nuri “Pí nání áamá rowa tñí warinini?” m+yaiwipani.’ níríagí nioni tñí áamá Jisasomi dñí níwíkwíroro nání nírxímeá imónigfá wé wúmi dñí wo rowa tñí nurane áamá nioni nání uowárenapíoyá aniwami páwíáná ¹³ o xegí aníyo anínají wo sináni níwimóniri urinípi nání repíyí níneairi re neariniginí, ‘Anínajo re níriniginí, “Dixí áamá wa Saimonomí —Oyá yoí bí Pitaorini. Omí wirimiauþri Jopa nání uowárei.” niniriri ¹⁴ re níriniginí, “Xwiyá o níbirí rirínfápi joxí tñí áamá joxíyá aniwami wearigfáyí tñí arfá wíprfápmi dání Gorixo yeáyí seayimixemeaníriní.” Anínajo e níriniginí.’ nearíagí ¹⁵ nioni xwiyá iwamfó uréwapíyarfná re eniginí. Kwíyí Gorixoyápi nene xámi níneaimearfná neaáiníþpa ayo ení axípi waíniniginí. ¹⁶ Axípi waíníagí níwiniri xwiyá Ámináo nearagí rípi nání dñí níroniniginí, ‘Jono inígf tñini wayí seameaíagí aiwi Gorixo seyíné xegí kwíyípi tñí wayí seameainíriní.’ rinípi nání dñí níroniniginí. ¹⁷ Gorixo nene Áminá Jisasi Kiraisomi dñí níwíkwírómáná enáná xegí kwíyípi aníá

neaiapinpa áamá ayo eni axfpi wíagi nání ‘Nioni Gorixo xegf dínayo dání yariniþi þrf urakipaxorini.’ riseaimónarini?” urfagi ¹⁸ awa xwiyfá Pitao urfþi þirániþf arfá niwiro omi ámi xwiyfá bi murf Gorixomi seáyi e numeróna re rigfawixini, “Gorixoyá dínf tñni émáyf eni wigf fwf yarigfapf rfwmñni nímamoro dínf niyimniþf imónniþf meapaxf imónniþo.” rigfawixini.

Adioki ηweáyf wí Jisasomi dínf wíkwf róána imónniþf nánirini.

¹⁹ Xámi Sitipenomi niþikiróna Jisasomi dínf wíkwf roarigfáyo xeanniþf niwikariro xfdxf dowarf éagfa émáyf anñmñni numiamoróna wí xwfá rawrawápami enþi xegf yoþ Pinisia ηwearo wí þriþwaf Saipþrasi rñniþyimi ηwearo wí anþf bi xegf yoþ Adioki ηwearo neróna xwiyfá Gorixoyáþf émáyo muréwapiyi wigf Judayoni nuréwapiya nuro aí ²⁰ wigf wa þriþwaf xegf yoþ Saipþrasi dání xirigfáyf tñni anþf yoþ Sairini dání xirigfáyf tñni Adioki niremoro wáf nurimeróna émáyo eni xwiyfá Áminá Jisaso nání yayf winipaxþf nura emegfawixini. ²¹ E yarfná Áminá Gorixo dínf ukikayorþ enþf sixf weámixriþf yariniþagi nání áma obaxf wigf ηwfá nání yarigfapf arfá nikeamoro Ámináo tfámñni nikiniþmóniro dínf wíkwf rogfawixini.

²² Áma Jerusaremni dání Jisasoyá siyikf imónigfáyf xwiyfá rþf rñnariniþagfa arfá niwiro “Adiokiyo émáyf obaxf Jisasomi dínf wíkwf roariniþo.” rñnariniþagfa arfá niwiro nání Banabasomi Adioki nání uowarfagfa ²³ o nurþf anþf apimi niremori wñniþnigñni. Gorixo émáyo wá niwianriþf ayo wimixariniþf niwñniþfná dínf niþa niwinriþf enþf rñremixf niwirþf re uriniþnigñni, “Gorixomi wí rfwf mumó anniþf minþf ayá tñni xdfrixiñni.” uriniþnigñni. ²⁴ O áma nanþf yariniþo imónirþf Gorixoyá kwíyþf ayá wí sixf winriþf Jisasomi dínf ayá wí wíkwf roriþf yariniþo enagi nání e uriniþnigñni. Áma obaxf Ámináomi dínf wíkwf rórfáyf axñniþf nimóniro nikumixiga wariniþagfa ²⁵ Banabaso Soro nání þfá emñniþf anþf yoþ Tasasi nání nurþf ²⁶ apimi ηweanagi niwñniþf niwirimeámi bfiwaú nawíni Adiokiyo niþwearina áma e dánþf Jisasoyá siyikf imónigfáyf tñni awí neánayiro obaxf wíyo nuréwapiya nurína xwiogwf wo awaúmi e múroniþnigñni. Adiokiyo e ína dání áma wí áma Jisasi Kiraisomi uxfdarigfáyf nání yoþ Kirisitenyiþf iwamfó wírigfárinþf.

²⁷ Ína wfá rókiamoarigfá wa Jerusaremni þñni niwiárimni Adioki nání niweapiro ²⁸ wigf wo Agabasoyþf rñniþo éf niþrorþf Gorixoyá kwíyþo dání wfá nurókiamori re uriniþnigñni, “Aiwá nání xwfá tfyo niþoniþf aga dfwf ayá

wí ikeamónanfwárini.” E urinjipti Romiyí mixí ináyí Kirodiasoyi rininjo menweañaná dífwi apí ikeamónfagfa nání ²⁹ Jisasomi xfdarigfáyí woni woni xixegíni niwipaxí imóninjipta wigí dñf re yaiwigfawixini, “Negí nrixímeá Judia piropenisíyo nweagfáyo arirá wianfwá nání nígwi apí apí nitirane wiowárfwanigini.” niyaiwiwo ³⁰ xixeni e nero nígwi awí eáfápi Banabaso tñni Soro tñni awaú nimeámi nuri Jisasoyá siyikí imónigfá Jerusaremí nweagfáyo wipenweagfáwami miní wipisíi nání wiowárfawixini.

12

Mixí ináyí Xeroto Jemisomí pikirí Pitaomí gwí uyirí ení nánirini.

¹ Iná Judayí mixí ináyí Xeroto Jisasoyá siyikí imónigfáyí wíyo rikikifó wikáriní nání fá nixiriri ² porisí wamí uráná kirá tñni Jonomí xiráo Jemisomí pikigfawixini. ³ Jemisomí pikíagfa nání Judayí yayí yarinagfa niwiniiri Xeroto sipí ámi bí neri re eniniginí. Pitaomí ení fá xiriniginí. Sfá Pitaomí fá xiriníyi tñíná Judayí Gorixo eníná múronjipi nání dñf mopíri nání bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigííná omí Xeroto fá xiriniginí. ⁴ Omí fá nixirimáná re yaiwiniginí, “Sfá Anfnajo Neamúroagoi rininji rípi ríxa pwéáná omí gwí aníyo dání nímixearí ámá nñni síjwí anigfe dání xwirixí numerí pikimiginí.” niyaiwiri gwí aníyo niñwirárfná porisí awí eánigfá biaú biaú xixegíni waú waú awí mearoayipíri nání wáriniginí. ⁵ E wáraná Pitaomí gwí aníyo awí mearoarínagfa aí Jisasoyá siyikí imónigfáyí Gorixo omí arirá owininiri aninji miní arfá rfá wé yarinji niwiéra ugíawixini.

Anfnají wo Pitaomí gwí aníyo dání mixeanjí nánirini.

⁶ Sfá Xeroto “Ayimí omí nímixearí ámá síjwí anigfe dání xwirixí umémiginí.” yaiwiníyi siní wfá móninjáná Pitao senfá wírfkau niyárimáná áwinimi sá wenáná porisí waú mđimđáni nweari wa gwí aní ówanj niyárimáná bfaríwámí dání awí roro enáná re eniniginí. ⁷ Ámináoyá anfnají wo nironapíri gwí aníyo wfá ókiáráná Pitaomí miwíyo saiwiárf wiminiiri nání ayinwí núrori re uriniginí, “Joxí anñni wiápnimeat.” uráná re eniniginí. Senfá arfkaú xegí wéyo dání ikweámioaniginí. ⁸ Senfá arfkaú ikweámioáagí anfnajo ámi re uriniginí, “Dixí arerixí yiniri síkwí sú yiniri ei.” nuriri o ríxa e éáná re uriniginí, “Dixí iyfá níkfkiyinimí nixídei.” urfagi ⁹ gwí aní awámí dání omí númí nipeyearí númí nurfná “Anfnajo nirí xwíyfá niriiri yarinjipi, ayí nepa rfa niariní?” miyaiwí “Sa orinjá

rfa wininini?” niyaiwiri ¹⁰ awau porisi xfo tñj anwi e awi rogawami murori jfami awi rogawami enti murori nemana aknja owanj ainxi tñi imixininjnam — Anami pñi niwiarimi nipeyearina gw anjyo pñi niwiarimi rixa anj ap ikwironinjipimi emearigfanarini. Ana tñj e remonana re enjigini. Xegipi ikwimininjigini. Xegipi ikwiminana nipeyeari of wiyimi nurina re enjigini. Anjnajo rixa pñi niwiarimi uana ¹¹ Pitaog xeg dñj fa nixiriri re rininjigini, “Amnáo nioni ef niminimniri nani xeg anjnajo nurowarenapiri Xeroto ‘Gf enj eaninjyo dani e wikarimigini.’ yaiwiarinjipi prf urakiri gf Judayf ‘Xeroto omi e wikarwinigini.’ niyaiwiro dñj ikwimoarigfapi prf urakiri neri gw anjyo dani nimixeanonrfani? Oyi, e nionirini.” rininjigini. ¹² Dñj e fa nixirimog anj apixf Mariaiyi rininj wiyá — Imi xewaxo Joni Makorini. Omi xinai Mariaiyi rininjia anj iwami nani nuri ama obaxf anjwami awi neanarimana Gorixo xfomi arira owinniri nani yarinj niwia warfna nremor ¹³ aknja fwi mde dani iwanj neari ikaxf rimakiana apixf wi, anj iwami xinaininj nimoniri ominj wiariinj wi — I xegf yof Rodairini. I iwanj neaniri ikaxf rimakinifagi nani gorfaniri sinwf owinimniri nuri ¹⁴ “Goxirini?” nuri Pitaoya manj uminjifagi nani dñj nifa wiagf re enjigini. Xami owanj mwfkwioeá anjni nuri ayá tñi re urinjigini, “Pitaog aknja owanjyo bfarwamini dani biraiwo roni.” urifagi ¹⁵ ama ayf re urigawixini, “Jixi xaxa neri rarinjini.” urifaga ai i axfpi arfki ami bi tñi urarfna ayf re urayigawixini, “Pitaoya anjnajo rfa roni?” urayarifaga aiwi ¹⁶ Pitaog sinj owanj iwanj neari ikaxf rimakiarifagi ayf nuro owanj nfkwiwo winigfawixini. Pitaog riwo roifagi niwiniro dñj niyaga uifaga ai ¹⁷ Pitaog ayf xwiyfa miripa oepoyiniri we owanj nuyimana Amnáo niwiiri gw anjyo dani nimeami nupeyearina efpi nani repiyf niwiara nuri re urinjigini, “Jemisomi tñi negf nriximeá imonigfayo tñi nioni nif api nani awanj urifrixini.” nurarimi nipeyeari mi nani unjigini.

¹⁸ Rixa wfa onana porisi Pitaomi awi mearogfawa o minjweanifagi niwiniro “Pitaog arige neri rfa unj?” niriwiniro ayá ipfifa niwiarifiga warfna ¹⁹ mixf inayf Xeroto Pitaog nani pfa nera nuri pfa nimeginarimana porisi awi mearogfa awami yarinj imimf niwiarimana wfami sekaxf re urinjigini, “Awami nimeami nuro pikipoyi.” Sekaxf e nurimo Judia piropenisfyo pñi niwiarimi anj yof Sisaria nani niweri e urfninjigini.

Mixf inayf Xeroto penj nanirini.

20 Xeroto áamá Taia ηweáyo tñni Saidoni ηweáyo tñni wikf bi onimiápi mīwónf ayá wí wónariηagf wigf wí awí neánárimáná o ηweane nánf nībīro xámf Xerotoyá gapimanf seáyi e imónigfá wo tñni —O xegf yoí Bīrasitasorīni. O tñni xámf Xeroto wikf wónariηfpf nánf xwiyfá nimixīro re urigfawixīni, “Joxf Xeroto wikf neaónariηfpf nánf omī xwiyfá nīneauriyirī piyfá neawīrii. Ámá dīxī mīxī ináyomī sīmanjwíyóniηf wurīnigfáyo aiwá bī yarīηwáone eηagf nánf rīrarīηwīni.” uráná o re urīηnigīni, “Soyīné tñni nawīni nīrorane seauriyimfárīni.” urfagf awa wenīηf nero ηweanáná 21 sáf Xeroto xwiyfá imīxīnfá nánf rārīηfyi parīmóáná o mīxī ináyowa yīnarigfápi okiyfá ninimáná xegf siá íkwianjwí seáyi e imīxīnīηfnamī nīηwearī xwiyfá rīrīmī wiarīná 22 áamá awí eánigfáyf rīaiwá nīrīro re rayigfawixīni, “Xwiyfá api áamá woyá mīrīnarīnīni. Api aηfnamī dánf ηwáf imóniηf woyánīηf rīnarīni.” rayarīná re eηīnigīni. 23 Ayf urarigfápi nánf xewanīηo pīrf nīrakīnīrī “Gorīxomīni seáyi e numerī rīpoyī.” murīpa éagf nánf Gorīxoyá aηfnajf wo rīnīηf wíaná agwf ayīηwí norīná piyf omonīnigīni.

24 E nerī aī xwiyfá Ámīnáoyá surīmá mimónf sīni nīrīga nurī nánf áamá obaxf nīkumīxīga ugfawixīni.

25 Banabaso tñni Soro tñni awaúmi nīgwí rīpi negf nīrīxīmeá imónigfá Jerusaremī ηweagfáyo mīni wíisīxīnīrī wīowárigfápi rīxa nīyárimáná Jonī Makomī nīwirīmeámī Jerusaremī pñni nīwīarīmī ámi Adioki nánf yigfawixīni.

13

Banabasomī tñni Soromī tñni wáf urīmepīsī nánf nīrīpearo urowárigfá nánrīni.

1 Jisasoyá sīyikf imónigfá Adiokiyo ηweáyf wigf wa wáf rókiamoarigfá imónīro wa urēwapīyarigfá imónīro egfáwa rowarīni. Wo Banabasorīni. Ámī wo Simiono xegf yoí bī Naijeroyī wīrīgforīni. Ámī wo Sairini dánf Rusiasorīni. Ámī wo Maneyeno —O gapimanf Xeroto tñni nēmerīná xwé iwīarōηorīni. Ámī wo Sororīni. 2 Ayf awí neánīro Ámīnáomī yayf nīwīro aiwá ηwáf ηweanáná kwīyf Gorīxoyápi re urīηnigīni, “Banabaso tñni Soro tñni nionī awaú e éisīxīnīrī wéyo fá umīrārīηápi xīxenī emepīsī nánf nurīpearo urowárpoyī.” uráná 3 ayf aiwá ηwáf ηwearo Gorīxomī xwiyfá rīrīmī wīro néfasáná awaúmi wé seáyi e nīwikwīarīmáná urowárigfawixīni.

Banabaso tñni Soro tñni pīrīηwí Saipīrasīpīmī dánf wáf urīmegfī nánrīni.

4 Awaúmi kwíyí Gorixoyápi urowáríagi níweri aní yoí Serusia ríniníþimi dání síþixí womí níþixemoáníri níñweámáná þirínwí Saipírasí ríniníþyimi nání nuri ⁵ síþixo aní yoí Saramisiyí ríniníþimi iwiékínimeááná awaú síþixíyo dání nayoari Judayíyá rotú aní wí e wí e míríniníþyo dání Gorixoyá xwíyíþápi wáf nurímeríná Joní Mako ení saní nuráþimerí ⁶ ríxa þirínwí miwí mídání dání mídání nání wáf nura neméísisáná aní yoí Peposiyí ríniníþimi níremoro winígíawixíní. Ámá ayáf mfkí ikiní wo —O Judayí woríní. Mimóní wáf rókiamoaríní woríní. Xegí yoí Ba-Jisasoyí wírigíoríní. ⁷ O tñní þíropenísí apimí dání þírímíáo — O xegí yoí Sejiási Porasoríní. Díní neyírorí aumaúmí iníñoríní. O tñní níkumíxíníri ñweagíoríní. O aní apimí ñweañagi Banabaso tñní Soro tñní síñwí e níwíníri wáf urímeartná þírímíáo xwíyíá Goríxo nání wáf rarígíþi arfá owimíníri awaúmi “Eíní.” uríagi aí ⁸ ayáf mfkí ikinjo — Gírikíyí wígfí þíné tñní Erimiasoyí ríniníñoríní. O þírímíáo Jisasomí díní míwíkwíropa oeníri awaúmi xegí díníyo dání þírí rakímíníri éagi aiwí ⁹ Soro —O xegí yoí bí Poroyí urígíoríní. O kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíníñagi nání ayáf mfkí ikinjomi ríxa síñwí agwí níwínáríri ¹⁰ míxí re uríníñiginí, “Oboyá níaiwíníñí imóníñí roxíní, ámá wé róníñí yarígíá gíyí gíyo þírí urakímíníri yaríñoxíríní. Aríkí yapí wíwapíyírí íwí uráþírí néra waríñoxíríní. Ámínáo nání nepaxíní ríniníþí joxí aníñí míní yapíní imoríréíní?” nuríri ¹¹ re uríníñiginí, “Agwí nioní re ríraríní, ‘Ámínáo ríxa díní ríkíkayóagi nání joxí síñwí nísupáríri sfá obaxí wíyo sogwí síñwí wínírfámani.’ ríraríní.” uráná re eníñiginí. Agwí wíáníñí úraríri sfá uyínáríri éagi nání “Ámá go go wéyo fá níníxíríri óf síwá nínírfeníño?” níyaiwirí ámá nání þfá emeníñiginí. ¹² E éagi þírímíáo síñwí níwíníri Jisasomí díní wíkwíroníñiginí. E nerí Ámínáo nání uréwapíyarígíþí nání ududí níwíga uníñiginí.

Banabaso tñní Soro tñní Pisidia þíropenísíyo nání nuri Adiokíyo wáf urímeagí náníri.

¹³ Poro tñní níkumíxíníri emearígííwaú tñní Peposí þíní níwíarímí nuro síþixí womí níþixemoáníro níñweámáná nuro Pabiria þíropenísíyo aní xegí yoí Pega ríniníþimi iwiékínimeááná nayoaro e dání Joní Mako awaúmi þíní níwíarímí ámi xegí axí Jerusaremí nání úagi aiwí ¹⁴ Poro tñní Banabaso tñní awaú Pega nímúrorí Pisidia þíropenísíyo aní xegí yoí Adiokíyí ríniníþimi níremorí Sabarfáyo Judayíyá rotú aníyo níþáwírí éf ñweañáná ¹⁵ ñwí ikaxí éaníníþimi bí fá roro wáf rókiamoagfáwa eagfáþimi bí fá

roro niyárimáná rotú anj iwámi mewegfáwa áamá womi awaú éf ηweagfíe nání nurowáriro re urigfawixini, “Re urei, ‘Negí niriixímeá imónigfíwagwí, awagwí xwiyfá enj rirémixí neaipaxí bi enánáyí, ananí nearípiyi.’ urei.” urowaráná o nurí awaúmi axípi e uráná ¹⁶ Poro niwiápínimeari wé ówanj nuyimáná re uriniginí, “Gf Isireriyíné tñni émayí Gorixomi wáyí niwiro nání nene tñni nawíni awí neánirane Gorixomi yayí wiarinwáyíné tñni arfá nípoi. ¹⁷ Nwáf Isirerenejá arfowéyí uxídagfo, o enjíná negí arfowami neyírori ayí anj midánjyí nimóniro Isipiýí anjyo ηweanáná oyá dñj tñni sayá nimóga numáná enjáná o enj sixí neániri emímí niwíwapíya unjipimi dáni anj ayo dáni niwirimeámi biñiginí. ¹⁸ Niwirimeámi báná ayí áamá dñj meaje nemeróná xwiogwí 40 pwearfná o ayá nurimixiri wé íá numixeáníísáná ¹⁹ Kenaniyí anjyo áamá gwí wirí wirí wé wfúmi dánj waú apimi xwirfá nikixerí xwíá wigf ηweagfápi nurápiri negí arfowami mñni winiginí. Api nipiñi yarfná xwiogwí 450 pweniginí. ²⁰ Gorixo e niwíísáná oyá dñj tñni áamá wa aníwá nimónayiro wfá rókiamoagí Samueroýi rñnjo tñjíná nání nimeñweága nñbásáná ²¹ negí arfowa Gorixomi re urigfawixini, ‘Míxí ináyí neameñweani nání neaimónarini.’ uráná o Kisomi xewaxo, Soromi —O xiáwo írñjo Bejimanoyáorini. Omí míxí ináyí nání urípeááná o numeñwearfná xwiogwí ámi 40 pweniginí. ²² Gorixo omí surfmá nimixiri ámi Depito xamñjo míxí ináyí nimóniri oumeñweaniri imixiñjo nání woákíki neri re neariniginí, ‘Jesomi xewaxo Depito áamá nioni dñj unjwiráripaxí wo imóniñqagi winiñáorini. Nioni nimónariñj nipiñi xixeni enforini.’ neariniginí. ²³ O ‘Depitoyá fwiárfawéyí wo Isireriyó yeáyí uyimixemeanfa nání oimiximíni.’ niyáiwiri negí arfowami símimanjyo dáni urinípa xixeni neri áamá Jisasoyi rñnjo imixiñfñni. ²⁴ O siní áamáyo piaumímí mwinináná Jono xámi Isireriyó niyoní wáf nemi ‘Segí fwí yarigfápi rfwfmíni mamóáná wayí seameaimfñni.’ nurimeri ²⁵ ríxa Gorixo e éwiniginiri wimixiyinípi yoparfpi urimfñniri nerfná re rayinfrini, ‘Seyfne nioni nání “Gorini.” yaiwiarñjo? Seyfne wenñj neri niñweagfonmaní. E neri aí arfá nípoi. Áamá nioniyá rfwfyo bñfo nioni aga seáyí e nímúroño enqagi nání xegí síkwí sú gwí wikweaipaxí mimóniñini.’ rayinfrini.

²⁶ Gf niriixímeá imónigfáyíné, Ebirfamoyá fwiárfawéyíné tñni émá Gorixomi wáyí niwiro nání ayí tñni re awí eánigfáyíné tñni rípi osearimíni. Xwiyfá áamáyo yeáyí uyimixemeapaxo nánípi nñneneni arfá wiani nání Gorixo

ríxa urowárenapinirini. ²⁷ Ámá Jerusaremí nweagfáyí tñní wigí mebá nimóniro umenweagfáwa tñní omí ayí orfanirí mí m'wómixipa ero eníná dání w'fá rókiamoagfáwa o nání nírírí ríwamíní eagfápi —Apí Sabarfá ayí ayo dání íá roarigfápirini. Apí m'k'k' nání díní mimó surfámá íá n'roro nání 'Ayí o nání r'fá rinini?' m'yaiwipa ero néfasáná w'fá rókiamoagfá awa níríro eagfápi tñní xixeni omí wikárigfawixini. W'fá rókiamoagfá awa níríro eagfápi tñní xixeni níwikáriróná 'Sipioxirini.' nuríro xwiy'fá umeárigfawixini. ²⁸ E nemowa nímeámi nuro omí xwiy'fá numearirí p'kipaxí imóniní b' nání p'fá nímeginirí aiwí gapimaní Pairatomí 'P'koi.' urigfawixini. ²⁹ Omí n'p'kiróná w'fá rókiamoagfáwa o nání níríro eagfá n'p'ini xixeni níwimáná enáná wa yoxáfámí dání níyoámi níwep'niro xwáripáyo weyárfagfá aiwí re eniginini. ³⁰ Gorixoyá díní tñní xwáripáyo dání ámi wiápnímeaniginini. ³¹ Níwiápnímeámáná s'fá ayá wí ámá Gariri p'ropenis'yo dání o tñní nawíní Jerusaremí nání bigfáyo sináni wimónayiniginini. Ayínáni sináni wimónayiníyí negí Isireriyí imóniníyo áwaní urimep'irí nání imónigfáyirini. ³²⁻³³ Yawawi ení xwiy'fá yayí seainipaxí r'p'í searan'rai níyaiwimí barinwií. Gorixo negí ar'owamí s'fmímaníyo dání nuríríná 'N'seaiimfáriní.' urinípi Jisaso x'oyá díní tñní wiápnímeanípimi dání awayá íwiárfawene ríxa xixeni apí, x'ó urinípi neaiinirini. Xwiy'fá B'kwí Samíyo soní biaúyí rininípimi nírínirí eániní r'p'í, 'Joxí Gorixoníyá íwoxirini. Agwí nioní simixáná imóníoxirini.' Xwiy'fá e nírínirí eáninípi ení xixeni imóninirini. ³⁴ Nene díní re yaiwian'fá nání 'O Gorixoyá díní tñní wiápnímeá'yí nání ámi níperí wí piyí epaxí menini.' yaiwian'fá nání B'kwíyo nírínirí eáninípa Gorixo re urinirini, 'Depitomí s'fmímaníyo dání nuríríná "Ayá nírírím'ixirí pírániní siimfáriní." urinápi joxí ení axípi nísiimfáriní.' urinirini. ³⁵ Ayínáni o nání B'kwí Samíyo soní ámi bimí Depito re rinirini, 'Gorixoxí ámá e wíwíniginirí urinípi aniní miní x'f'darinjo joxí xwáripáyo dání xe piyí oenirí sinw'fá wínírfá menini.' rinirini. ³⁶ Depito imóninípi nání nene níj'fáriní. O Gorixo e éwíniginirí wimónarinípi n'era nútsáná péáná negí ar'owa xw'fá weyárininíyo weyáraná piyí eniginini. ³⁷ E nerí aí ámá Gorixoyá díní tñní wiápnímeanjo wí piyí meniginini. ³⁸ Ayínáni g'f' níríxímeá imónigfáyíné, yawawi seararigw'f'p'í nání xixeni níj'fá re imónipoyí. Jisaso enípimi dání Gorixo negí íw'f' yarínwápi yokwarím'f' neaiipaxirini. ³⁹ Íw'f' yarínwá n'w'f' ikaxí Moseso nírírí eanípi x'f'darinwápimi dání yokwarím'f' neaiipaxí mimóninípi Jisasomí díní w'kw'f'rówá

gene gene xegí xewaxo neaiinjípimi dáni anani yokwarimí neaiiri gwíninjí neajinjípi neaikweawáriti epaxíriti. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayínáni wáf rókiamoagáwa níríro eagfá rípi xixeni seaimóniniginí wáyí niseainíri díní mótrixini, ‘Gorixo ríinjípimi ikaywí umeararígáyíné, xámi síjwí níwíníro ududí nemána anínítrixini. Ayí rípi nání seararíníni. Nioní seyíné tíní ná yarínápi áma wa áwanj searagfa aiwi seyíné agwi aí ná ríwíyo aí bí “Neparini.” yaiwipíra menini.’ xwiyfá api wáf rókiamoagáwa níríro eagfápi xixeni seaimóniniginí wáyí niseainíri díní mótrixini.” uríniginí.

⁴² Poro tñi Banabaso tñi e nura numowáú peyearína áma arfá wíáyí ríxinjí re urayigfawixini, “Awagwí ámi Sabarfá wíomí dání xwiyfá agwi neararígípi axípi anani nearéwapíyipi síraní?” urayigfawixini. ⁴³ E nemána ríxa rotú anj tñj e pñi níwiárimí ami ami numiamoróná Judayí obaxí wí tñi émayí Goríxomí wáyí níwíro nání Judayíninjí imónigfáyí wí tñi Poromí tñi Banabasomí tñi númi warínagfa awáú ámi nura nurína enj ríremíxí níwiri re urígísisixini, “Seyíné Goríxo wá níneawianíri neaiinjípi fá níxíriro njweátrixini.” urígísisixini.

⁴⁴ Sabarfá wo ríxa parimóána áma anj apimi njweáyí nápi xwiyfá Goríxoyápi arfá wianíro nání awí eánigfá aí ⁴⁵ áma ayá wí awáú rarígípi arfá wianíro nání epíroyí yarínagfa Judayí síjwí e níwíníro sípi díní bí onímíápi míwíaiwí ayá wí níwíaiwíro nání Poro uréwapíyarínípi píripíri ero ikaywí umearíro egfawixini. ⁴⁶ E yarínagfa aí Poro tñi Banabaso tñi ayá igigí bí míwiní re urígísisixini, “Yawawi aga xwiyfá rípi yegí Judayíné níseamúrorai émayo xámi urípaxí menjápi nání seyíné xámi seararíníwi. E nerí aí xwiyfá rípi arfá míyeaí arikwíkwí neróna seyíné áwanj réninj níyearíro yarínó, ‘Díní níyímínj imóninjípi meapaxí imónigfáyí tñi xixeni mimónínwini.’ Áwanj éninj níyearíro yarínagfa nání agwi yawawi seyíné pñi níseawiárimí émayo uréwapíyanírai waríníwi. ⁴⁷ Ayí rípi nánirini. Ámináo sekaxí nearínj rípi njwí ikaxí eáninjíyo re eánini, ‘Goríxoní joxí émayo uyíwíninjí wáf wókímíxíra nání ríjwirárfáriní. Joxí nioní nání urítrápipimi dání áma xwáf nírimini gími njweagfáyo yeáyí uyímíxemeámfa nání e oimóníri rírowárfáriní.’ Goríxo e nínearíriná yawawi nání eníninj ríj enjápi nání émayo uranírai waríníwi.” urígísisixini. ⁴⁸ E urarínagfí émayí arfá níwírona díní nífá níwiníri xwiyfá Ámináoypí nanj e rínarínjápi nání re rínigfawixini, “Api seáyí e imónini.” níriníro áma Goríxo

dɪŋɪ eyíroárɪŋɪyɪ dɪŋɪ wɪkwɪrogɪfawixɪni.

⁴⁹ Xwɪyɪfá Ámɪnáoyáƒɪ anɪ apɪ tɪŋɪ e nɪmɪnɪ rɪnárɪmeárɪná
⁵⁰ Judayɪ re egɪfawixɪni. Apɪxɪ seáyɪ e imónɪgɪfá ayɪ tɪnɪ
 rotú ŋweaarɪgɪwámɪ tɪnɪ anɪ apimɪ seáyɪ e nimónɪro
 meŋweagɪfawamɪ tɪnɪ sɪmírɪrɪ wɪagɪfá ayɪ Poromɪ tɪnɪ
 Banabasomɪ tɪnɪ sɪpɪ nɪwikárɪro wigɪ tɪŋɪ e dánɪ
 mɪxɪ xɪdowárɪgɪfawixɪni. ⁵¹ Wigɪ tɪŋɪ e dánɪ mɪxɪ
 xɪdowárɪfagɪfá awaú “Nene sɪpɪnɪ wikárarɪŋwaénerɪfanɪ?”
 oyaiwinɪpoyɪnɪrɪ egɪ sɪkwɪyo xwɪfá sɪkɪ xénɪŋɪpɪ ƒɪrɪ
 wɪaíkɪmɪ nɪyárɪmɪ anɪ yoɪ Aikoniamɪyɪ rɪnɪŋɪƒɪmɪ nánɪ
 ugɪsɪsɪxɪni. ⁵² E nerɪ aɪ anɪ apimɪ dánɪ Jisasomɪ dɪŋɪ
 nɪwɪkwɪroro uxɪdarɪgɪfáyɪ yayɪ bɪ onɪmiáƒɪ mɪwinɪ yayɪ
 seáyɪmɪ dánɪ niga uro kwɪyɪ Gorɪxoyáƒɪ ayá wɪ sɪxɪ
 wɪnɪŋɪƒɪmɪ dánɪ enɪ neága uro néra wagɪfárɪnɪ.

14

Porɪ tɪnɪ Banabaso tɪnɪ Aikoniamɪ dánɪ egɪfá nánɪrɪnɪ.

¹ Awaú xámɪ egɪfá Aikoniamɪyo nɪrémómáná Judayɪyá
 rotú anɪyo nɪpáwɪrɪ nurɪrɪná ƒɪránɪŋɪ reŋwɪpearɪŋagɪ
 nánɪ ámá xwé ayá wɪ, Judayɪ tɪnɪ Gɪrɪkɪyɪ tɪnɪ ámá gwɪ
 apiaú dɪŋɪ wɪkwɪrogɪfawixɪni. ² E nerɪ aɪwɪ Judayɪ arɪfá
 nɪwɪro dɪŋɪ mɪwɪkwɪfɪropa éfáyɪ Gɪrɪkɪyɪ ámá Jisasomɪ
 dɪŋɪ wɪkwɪroarɪgɪfáyɪ sɪmɪ tɪnɪ owɪpoyɪnɪrɪ sɪmírɪrɪ nɪwɪro
 yarɪŋagɪfá nánɪ ³ awaú e ayá wɪ nɪŋwearɪná “Ámá tɪyɪ wɪ mɪxɪ
 nɪyeaipaxɪ aɪ Ámɪnáo ananɪ yeamenɪŋoɪ.” nɪyaiwɪrɪ ayá
 igɪfá bɪ mɪwinɪ sa nɪra ugɪsɪsɪxɪni. E yarɪfá Ámɪnáo “Awaú
 neararɪgɪfá nɪpa rɪfá neararɪŋɪ?” owɪpɪmónɪpoyɪnɪrɪ
 gɪ dɪŋɪyo dánɪ xe nurɪrɪ emɪmɪ tɪnɪ ayá rɪwamónɪpaxɪ
 imónɪŋɪpɪ tɪnɪ owɪwapɪyɪpɪyɪnɪrɪ enɪ sɪxɪ nɪweámɪxa
 unɪnɪgɪnɪ. ⁴ E nerɪ aɪ ámá anɪ apimɪ ŋweagɪfáyɪ dɪŋɪ bɪ
 biaú nɪxɪrɪro wɪ Judayɪ, dɪŋɪ mɪwɪkwɪroarɪgɪfáyɪ tɪnɪ
 kumɪxɪnɪro wɪ wáƒ wurimeiarɪgɪfáwaú tɪnɪ kumɪxɪnɪro
 neróná re enɪnɪgɪnɪ. ⁵ Gɪrɪkɪyɪ wɪ tɪnɪ Judayɪ wɪ wigɪ
 seáyɪ e nimónɪro umenweagɪfáyɪ tɪnɪ ayɪ nɪwɪáƒɪnɪmearo
 “Awaúmɪ sɪpɪ nɪwikárɪrane sɪŋá tɪnɪ opɪkianeyɪ.” nɪrɪnɪro
 yarɪfá ⁶ e owianeyɪnɪro yarɪgɪfáƒɪ nánɪ awaú nɪjɪfá
 nimónɪrɪ nánɪ Raikonɪa ƒɪropenɪsɪyo anɪ sɪmɪ biaú xegɪ yoɪ
 Rɪsɪtɪrapimɪ tɪnɪ Debipimɪ tɪnɪ nánɪ éƒ urɪ anɪ mɪdɪmɪdánɪ
 ikwɪrónɪŋɪƒɪpɪamɪ enɪ nánɪ éƒ urɪ nerɪ ⁷ anɪ ayo dánɪ xwɪyɪfá
 yayɪ neainarɪŋɪpɪ wáƒ urɪmegɪsɪsɪxɪni.

Porɪ tɪnɪ Banabaso tɪnɪ Rɪsɪtɪrapimɪ dánɪ egɪfá nánɪrɪnɪ.

⁸ Awaú anɪ yoɪ Rɪsɪtɪraɪ rɪnɪŋɪƒɪmɪ emearɪfá ámá e
 dánɪ wo —O xɪnái agwɪyo dánɪ sɪkwɪ ikɪ enɪ xɪrɪŋorɪnɪ.

Xegf síkwíyo enj bí meáninagí nání o bí onimíapí irú nípímíxírí anj yagomaní. O éf níjwearí ⁹ Poro urarínjípí arfá wiarfná re enjíniginí. Poro síjwí agwí níwínárírfná wíníyí wíniniginí. Xegf síkwí sípí enjyí nanj wímíxíní nání Jisasomí dínj wíkwíroarínagí níwínírí ¹⁰ ímí tñní nírírí “Níwíápínimearí díx síkwí tñní píranínj éf roí.” uráná re enjíniginí. Úrapí éf níroamori anj enjíniginí. ¹¹ Poroyá manjyo dání éf níroamori anj yarínagí áamá e epíroyf egfáyí síjwí apí níwíníro xwíyfá nímfeyoaro nírórná wígf Raikoníayf pfné tñní re rígfawíxíní, “Negf njwá anjnamí njweagfáwa ríxa áamá nímoníro nene tñj e nání riwáú weapíí.” níróro ¹² “Banabaso, o negf njwáo Susoyf wíríninoríní.” ríro Poro xwíyfá yanj umeaiarínjo enagí nání “O negf njwáo Xemísoyf wíríninoríní.” ríro neróná ¹³ Susoyf wíríninjo —O nání anj rídíyowá yarígfíwá anj apímí ákínjáo bfaríwámí dání umíríyinínoríní. Oyá apaxfpanínj ímónínjo urfá íwí yeyf inínj bí nímaxírímí burímákáú oxí wo tñní nímera níbírí ákínj íwí e éf nírórná áamá e epíroyf egfáyf tñní “Awaú nání rídíyowá owianeyí.” níwímóníro e wianíro yarfná ¹⁴ wáf wurimeiarigfíwáú, Banabaso tñní Poro tñní ayf “Awaú nání e owianeyí.” rínarínagfá arfá níwírí re egfísíxíní. Ayf “Nene wianírí yarínjwápí awaú aga míwímónaríní.” oyaiwípoyínírí egf íyfá naxerí áamá epíroyf egfíe áwínímí anjíní nuri xwíyfá ímí tñní níra nuri ¹⁵ re urígfísíxíní, “Áamá tíyfné, pí nání e yeaianíro yarínjo? Yawawí ení seyfné ímónígfápa ámáwawíríní. Yawawí sa rípí nání yarínjwí. Seyfné segf njwáfí níxídírórná surfmá yarígfápi pñní níwíarímí Goríxomí —Njwá nepa dínj tñj ayf oríní. O anjna ímíxírí xwíá ímíxírí rawírawá ímíxírí nerí amípí nfní ayo yarínjípí ímíxínoríní. Omí seyfné xídípírí nání yawawí xwíyfá yayf seainípaxf rípí wáf seararínjwí. ¹⁶ Áamá gwí wírí wírí nfní aga eníná dání níjweaxa bígfáyf Goríxo wígf síwíyo xe oxídípoyínírí níwíga níbírí aiwí ¹⁷ xewanínjo ímónínjípí nání yumfí míseainf xegf nanj níseaiirínjípímí dání síwánínj níseaiiga bíjíríní. Segf omínj ná wearíníná wenfá nání oyá dínj tñní iniá eaénapírí aiwá pírpírf ínrí yarfná seyfné níróro yayf níga warígfáríní. Ayínání o e níseaiirínjípímí dání xewanínjo ímónínjípí nání síwánínj níseaiiga bíjíríní.” ¹⁸ Xwíyfá e nurírí aiwí áamá ayf arfí “Awagwí nání xe rídíyowá oépoyínírí síjwí neanípíyí.” urarínagfá awaú anínj mínf pírf urakíanírí néfísáná enáná ayf kíkíá egfawíxíní.

Poromí síjáf nearo tígfá náníríní.

19 Judayí wí Adioki dání bīro Aikoniamí dání bīro nero ámá obaxí e ηweagfáyo dīñí ukīnīmīxáná “Poromí sipí e owikáraneyi.” wimónarīñpí nīxídro re egfawixīnī. Omí sīñá tīnī nearo “Rīxa pīyírīfanī?” nīyaiwiro añí apimí dání níropémí nīpeyearo e wáfagfá aí ²⁰ ámá Jisasomí dīñí nīwīkwírooro xídarīgíáyí pīyo weñe mīdīmīdání rówapáná re enīnīgīnī. O ámí wiápīnīmeanīnīgīnī. Ámí nīwiápīnīmearí añí apimí nání nuri sá weño wáfí tīnī Banabaso tīnī añí yoí Debi rīnīñpīmí nání nuri ²¹ añí apimí dání xwīyíyá yayí neinarīñpí wáf nurīmeríná ámá obaxí Jisasomí dīñí nīwīkwírooro ouxídfpoyīnīrī nīwīmīxárimí ámí Risítīra nání nuri e enī nurára mūrori Aikoniamí e enī nurára mūrori Adioki e enī nurára mūrori neríná ²² awaú xámí nura púáná Jisasomí uxídgíáyí enī neánīro omí pīnī mīwiárí anīñí mīnī xídpírífa nání enī rīrémīxí nīwiéra nuri re urīgísisixīnī, “Xeanīñí ayá wí nīneaímeáa numáná enáná Gorīxoyá xwioxíyo páwianíwárīnī.” nurīrī ²³ ámá wa Jisasoyá sīyíkí imónīgíáyó wīpenweapírífáwa añí apí apimí nīwurípeaária nīweri xámí aiwá ηwíá ηwírārīnīrī Gorīxomí xwīyíyá rīrīmí wiri néfísáná Ámīnáo, wīgí dīñí wīkwíroarīgíó píránīñí oumenīnīrī wéyo nīwīmí ugísisixīnī.

Poró tīnī Banabaso tīnī ámí egí axīmīnī ugí nánīrīnī.

²⁴ E nemowaú Pisidia pīropenísíyo áwīnīmí nīpuri Pabiria pīropenísíyo nīrémori ²⁵ añí yoí Pega rīnīñpīmí xwīyíyá Gorīxoyápí nurára nīmūrori añí yoí Ateria rīnīñpīmí nání nīweri ²⁶ e dání sipíxí womí nīpīxemoánīrī nīηweámáná nuri Adiokiyo nání nuri —E ayí awaú rīxa emétipí wáf emearíná Gorīxo wá wianfápīmí dání éfísixīnīrī omí wéyo nīwiro wáfígerīnī. E nání nuri ²⁷ nīrémómáná Jisasoyá sīyíkí imónīgíáyó awí neaárīrī amípí awaú nemeríná Gorīxo enīpí nání repíyí nīwiéra nuri Gorīxo émáyí nīkīnīmónīro dīñí onīkwírīpoyīnīrī ówanīnīñí wíkwīīñpí nání repíyí nīwiri ²⁸ e nemowaú Jisasomí uxídarīgíá añí apimí ηweáyí tīnī nawíní sía ayá wí e ηweagísisixīnī.

15

Émá Jisasomí xídarīgíáyí nání xwīyíyá imīxīgíá nánīrīnī.

¹ Ámá wa Judia pīropenísíyo dání nīweapīro Adioki nīrémómáná ámá Jisasomí dīñí nīwīkwírooro nání wīgí xexírīmeá imónīgíáyó nuréwapīyiro re urīgíawixīnī, “Seyíné Judayene tīnī xīxenī imónīpírī nání negí arío Moseso rīñpí iyí sīmí sío mīwákwīnīpa nerónáyí, Gorīxo yeáyí seayīmīxemeapaxí menīnī.” urarīñagfá ² Poró tīnī Banabaso tīnī xwīyíyá sīmí tīnī xīmīxīmí nīnīro xwīyíyá ayá

wí nriṅga nriwíapínimearo néfasáná áamá e dánḡ Jisasoyá siyikí imónigfáyí re rínigfawixíni, “Poro t́ni Banabaso t́ni negí wa t́ni Jerusaremí nání nuro wáf wurimeiarigfáwa t́ni áamá e dánḡ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweagfáwa t́ni nerimeánmána ‘Iyí símí sfo wákwinípoi.’ neararigfá rípi nání xwiyá nimixiróná, ayí naḡrini.” nriṅro³ urowárauáná awa xwá Pinisiayi ríninḡpimi t́ni Samaria piropenisíyo t́ni nripurfána aḡ api apimi Jisasomi dḡḡ nriwíkwíroro nání xexirímeá imónigfá wíyoní wíyoní émayí Gorixo t́ámíni kínimónigfápi nání e e áwanḡ nura nriṅuróná yayí nriwimóá ugíawixíni.

⁴ E nemowa rixa Jerusaremí nriémoro aḡ e dánḡ Jisasoyá siyikí imónigfáyí t́ni wigí wipenweagfáwa t́ni wáf wurimeiarigfáwa t́ni yayí wiemeáná Poro t́ni Banabaso t́ni awaú émayí t́ḡ e emearfána Gorixo egí wéyo dání néra uḡ nriḡni nání repíyí wiarfána re eninḡni. ⁵ Parisi imónigfá Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfá wa nriwíapínimearo re rigfawixíni, “Émá Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfáyí negí iyí símí sfo wákwinarḡwápi mepa epaxí wí mimónni. Ayí ḡwí ikaxí negí arfo Moseso eanḡpimi mixelḡpa nerfána, ‘Ayí ananirini.’ urípaḡ mimónni. Ayo nuréwapíyirane ‘Apimi anḡḡ miní xdfírxini.’ uríwanḡni.” rigfawixíni. ⁶ Ayínáni wáf wurimeiarigfáwa t́ni Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweagfáwa t́ni api nání xwiyá imixanriro nání awí neanriro ⁷ rixa xwiyá ayá wí rírowiáḡ nínfasáná enáná Pitao nriwíapínimearí re urinḡniḡni, “Gí nrixiḡmeá imónigfoyíné, xámí dání émayí xwiyá yayí neainarḡpi arfá wiro dḡḡ wíkwíroro epífa nání soyíneyá wo iwamfo wáf uríwanḡnirí Gorixo eyíroḡo, ayí nioní enaḡí nání soyíné nijfáriní. ⁸ Nioní ayo wáf urimeáná Gorixo —O ámayá xwioxíyo imóninḡpi nḡnání nání nijfá imóninḡorini. O xegí kwípi nene neaiarḡpa axípi mání nriwirḡpimi dání síwá rénḡḡ neainḡrini. Émayí ení dḡḡ nriḡkwíroróná, ayí ananirini. Síwá éninḡ neainḡrini. ⁹ Judayene xegí b́i neaiirí émayó xegí b́i wiiri enímaní. Nene neaiarḡpa axípi ayí ení dḡḡ wíkwíroarḡḡ nriwínri yokwarimí wiinḡrini. ¹⁰ Ayínáni soyíné Gorixo wikí oneaónri pí nání yarḡḡ? Nwí ikaxí Moseso eanḡpimi dání sanḡ negí arfowa ananí nriemeámí upaxí mimóninḡpi —Api, ayí ḡwí ikaxí negí arfowa oxídaneyíniróná nriḡḡpaxí mimóninḡpini. Api pí nání émá Jisasomi dḡḡ wíkwíroarigfáyo wikwiáranriro yarḡḡ? Soyíné Gorixo ayo mriwikwiárinḡpi wikwiáranriro nerḡpimi dání Gorixo nene wikí oneaónri yarḡḡ. ¹¹ Nene dḡḡ wí re mímó, ‘Nwí ikaxí eáninḡpi xídarḡwápi

dáni yeáyf neayimixemeapaxfrini.’ wí mimó dñf re neaipimónini, ‘Áminá Jisaso émáyo wá n>wianri ayo náni wayfá upeinjyo dánini Gorixo yeáyf uyimixemeaarinjpa Judayene eni axfp e yeáyf neayimixemeaarinjfrini.’ Dñf e neaipimónini.” urinjigini.

¹² Awí eánigfáwa xwiyfá bi mirf sini arfáni n>wiwo yarfná Banabaso tñi Poro tñi éf n>rori xwiyfá nuriri emimf tñi ayá riwamónipaxf imóninjf tñi awaú émáyf tñf e wáf urimearfná Gorixo egf wéyo dani wíwapiyinjfp nani repiyf n>wiri ¹³ rixa n>rarimáná enáná Jemiso n>wiápnimeari re urinjigini, “Gf n>rixfmeá imónigfoyné, xwiyfá nioniyá bi eni arfá nípoyf. ¹⁴ ‘Gorixo émáyf nani wí dñf m>moarini.’ yaiwiagwá aiw> xewaninjo émáyf wí nioniyá imónfrixinri n>wiewírorinjfpimi dani áamá ayf nani monjpi iwamfó s>wá neainjfrini. Api nani Saimono rixa repiyf neainjoi. ¹⁵ Agwi o nearfpi, ayf wfá rókiamoagfáwa Depitoyá fwiárfawé nani n>riro eagfá rípi tñi xixeni imónini, ¹⁶ ‘Api n>pnini nimónimáná enáná Gorixon> ámi n>bir> anj segf mixf ináyf Depitoyá p>neamioagiwá ámi m>rimfárin>. Anjwá xwirfá ikixéninjfp ámi n>mir> s>ñf imiximfárin>. ¹⁷ Ayf rípi nani e emfárin>. Judayf gwf axfrí marfá, áamá gwf wirf wíri n>ni Ámináoni tfámin> obfpoyinri nani ámi api e m>rimfárin>. Ayf éamá nioniyá imónfrixinri wéyo fá um>riñáyf nion> tfámin> obfpoyinri ámi m>rimfárin>. ¹⁸ Ámináoni xwiyfá rípi seyfné nijfá oimónfpoyinri eníná dani searinjóni searinjini.’ Xwiyfá wfá rókiamoagfáwa eagfá api tñi Saimoni nearfpi tñi xixeni imónini. ¹⁹ Ayinani dñf nioniyá eni rípirini. Éamá Gorixo tfámin> ukini>monarigfáyo upup>gf m>wikáripa oyaneyf. ²⁰ Nw>f ikaxf eáninjf n>pnini nani m>wikwiáripa nemáná aí sa payf wí nearane re urfwan>gini, ‘Judayene xwirfá neainpaxf imóninjf rípi rípi mepa éfrixini. Áamá wí mimónf ñwfá imóninjfp nani ridiyowá yarigfápi minípa éfrixini. Apixf n>mearfná sewini m>imeánípa éfrixini. Nanwf gwf sinwíyo xiráná ragf sini enjfp minípa éfrixini. Rakiwf eni minípa éfrixini.’ Apini payf nearane urfwan>gini. ²¹ Áamá eníná dani néra n>biro nene ñweañwá ríná eni Sabarfá ayf ayo anj api apimi áamá wa ñwf ikaxf Moseso eanjpimi dani fá roro uréwap>yiwo yarinjagfá nani émáyf Judayene xwirfá neainarinjfp nani nijfá imóninjoi. Ayinani rfwam>ñf apini nearane e urfwan>gini.” urinjigini.

Émáyo nani payf nearo wiowárigfá nánirini.

22 Wáf wurimeiarigfáwa tñni Jerusaremi dání Jisasoyá s̄iyikf̄ imónigfá nñni tñni wigf̄ wipenweagfáwa tñni eni dñj̄f̄ ná bñni nixir̄iro re r̄inigfawix̄ini,

“Negf̄ wí Poro tñni Banabaso tñni payf̄ n̄imaxir̄imi upf̄ri nání n̄ir̄fpearanénáyf̄ nan̄f̄r̄ini.” n̄ir̄in̄iro Judasomi —O xegf̄ yoŋf̄ ámi bi Basabator̄ni. Om̄i tñni ámi wo Sairasomi tñni —Awaú Jisasomi dñj̄f̄ n̄iw̄ikw̄r̄oro nání xexir̄f̄meá imónigfáyo seáyf̄ e imónigfíwaúr̄ini. Awaúmi n̄ir̄fpearo ²³ payf̄ re n̄ir̄in̄iri eán̄iñ̄f̄pi wiowár̄igfawix̄ini, “Wáf wurimeiar̄iñwáone tñni Jisasoyá s̄iyikf̄ imónigfáyo umen̄weañwáone tñni nene segf̄ sér̄ix̄f̄meá imóniñwáéne seȳf̄né negf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá imónigfáýf̄né nání —Wiȳf̄né añf̄ yoŋf̄ Adiokiyo ñweagfáýf̄né, wiȳf̄né Siria p̄ropenis̄f̄yo ñweagfáýf̄né, wiȳf̄né Sirisia p̄ropenis̄f̄yo ñweagfáýf̄né. Seȳf̄né nání payf̄ r̄ipī near̄i wiowár̄enapar̄iñw̄ini. Seȳf̄né n̄iȳf̄néni yayf̄ oseain̄ini. ²⁴None r̄ixa ar̄fá re wíwár̄ini, ‘Negf̄ȳf̄ wí none “Soȳf̄né nuro e ur̄f̄poȳi.” mur̄f̄wami ayf̄ seȳf̄né t̄fe nání n̄b̄iro sear̄ewap̄iyar̄iná dñj̄f̄ r̄fá seaxer̄i dñj̄f̄ s̄im̄igw̄fá seayin̄iri en̄f̄r̄ini.’ ar̄fá e wíwá en̄aḡi nání ²⁵⁻²⁶none r̄ixa dñj̄f̄ ná bñni tñni nimónimáná ‘Ayf̄ r̄ipī neranéná nan̄f̄r̄ini.’ neaimónf̄f̄r̄ini, ‘Ámá negf̄ wami n̄ir̄fpearane Banabasomi tñni Soromi tñni —Awaú nene dñj̄f̄ s̄ix̄f̄ uyiñwáwaúr̄ini. Negf̄ Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nur̄imer̄iná yoŋf̄ mayf̄ nimóniri ur̄imegfíwaúr̄ini. Awaúmi tñni negf̄ wami tñni seȳf̄né t̄ñj̄f̄ e nání nurowár̄enap̄ir̄iná, ayf̄ nan̄f̄r̄ini.’ neaimónf̄f̄r̄ini. ²⁷Ayin̄ání r̄fwamiñf̄ re eaar̄iñwápi Judaso tñni Sairaso tñni awaú man̄f̄ tñni eni anani áwan̄f̄ sear̄f̄isix̄in̄iri urowár̄ariñw̄ini. ²⁸None xw̄iȳfá nim̄ix̄iranéná kwiȳf̄ Gor̄ixoyáyo dání re r̄in̄fwaniḡini, ‘Ñw̄f̄ ikax̄f̄ ayá wí san̄f̄niñf̄ imóniñ̄f̄pī m̄iwikwiár̄ipani.’ r̄in̄fwaniḡini. Ñw̄f̄ ikax̄f̄ émáýf̄né aga p̄f̄ni m̄iwíár̄ipax̄f̄ imóniñ̄f̄pī, ayf̄ r̄ip̄in̄ir̄ini. ²⁹Ámá wigf̄ mimónf̄ ñw̄fá imóniñ̄f̄pī nání r̄id̄iyowá yar̄igfápī m̄in̄ipa éf̄rix̄ini. Rakiw̄f̄ m̄in̄ipa éf̄rix̄ini. Nan̄w̄f̄ gw̄f̄ siñw̄f̄yo x̄iráná ragf̄ sin̄i en̄aḡi nání m̄in̄ipa éf̄rix̄ini. Ap̄ix̄f̄ n̄imearóná sew̄ini m̄imeán̄ipa éf̄rix̄ini. Seȳf̄né nene r̄fwá ap̄ini e nerónáyf̄, ayf̄ apáni yar̄iñ̄oi. Negf̄ xw̄iȳfá ap̄ir̄ini.”

E n̄ir̄iro payf̄ eagfawix̄ini. ³⁰E nemowa m̄ini wiowáráná awa payf̄ n̄imeámi Adioki nání n̄iwero n̄irémómáná ámá e dñj̄f̄ Jisasoyá s̄iyikf̄ imónigfáyo awí neaár̄imáná payf̄ m̄ini wíagfá ³¹ayf̄ fá n̄iroróná xw̄iȳfá en̄f̄ r̄irém̄ix̄f̄ n̄iwiro

eánɨɨagɨ nánɨ dɨɨɨ nífá winɨɨɨnigɨnɨ. ³² Dɨɨɨ nífá winarɨná Judaso tɨnɨ Sairaso tɨnɨ awaú enɨ wáf rókiamoarɨgɨfáwaú enɨɨɨ nánɨ wigɨ xexɨrɨmeá imónɨgɨfáyo xwɨyɨfá ayá wí bɨ tɨnɨ enɨ rɨrémɨxɨ níwiri enɨ sɨxɨ níwímɨxɨri egɨfisixɨnɨ. ³³ E nemowaú sfá wí e nɨɨweagɨfásáná enáná awaúmɨ ámɨ wigɨ urowárɨgɨfáwa tɨɨɨ e nánɨ nurowárɨro yayɨ wiowárɨagɨfá nánɨ xexɨrɨmeá imónɨgɨfá e ɨweagɨfáyo pɨnɨ níwíárɨmɨ kikiɨfá néra ugɨfisixɨnɨ. ³⁴ [Jerusaremɨ nánɨ nuri aiwɨ Sairaso “Adiokɨyo ámɨ bɨ tɨnɨ nɨɨwearɨná, nanɨ emɨnɨ.” yaiwinɨɨnigɨnɨ.] ³⁵ Awaú e éagɨfá aí Poro tɨnɨ Banabaso tɨnɨ Adiokɨyo nɨɨweari ámá obaxɨ wí tɨnɨ nawínɨ xwɨyɨfá Ámɨnáooyáɨ wáf urɨmeri uréwapɨyiri egɨfisixɨnɨ.

Poró tɨnɨ Banabaso tɨnɨ ewáramónɨgɨfá nánɨrɨnɨ.

³⁶ E nemowaú rɨxa sfá wí múróáná Poro Banabaso mɨ re urɨɨnigɨnɨ, “Yawawi ámɨ nurai anɨ apɨ apimɨ xwɨyɨfá Ámɨnáooyáɨ wáf nurɨmerainá ámá Jisasomɨ dɨɨɨ níwɨkwɨro nánɨ yegɨ nɨrɨxɨmeá imónɨgɨfáyɨ arɨge rɨa ɨweanɨonɨrɨ sɨɨwɨ owɨnɨmeaaiyɨ.” urɨagɨ ³⁷ Banabaso “Ayɨ ananɨrɨnɨ.” nɨyaiwirɨ “Jonɨ Mako enɨ yawawi tɨnɨ nawínɨ owaneyɨ.” wimónɨagɨ aiwɨ ³⁸ Poro arɨkɨ re urarɨɨagɨ nánɨ, “Xámɨ wáf urɨmeanɨrane nuranéná sɨnɨ náɨ oyaneyɨnɨrɨ nánɨ mú Pabiria pɨropenɨsfáyo dánɨ pɨnɨ nɨyeawiárɨmɨ uɨo ámɨ yawawi tɨnɨ nawínɨ níwiri meámɨ mupa oyaiyɨ.” urarɨɨagɨ nánɨ ³⁹ mɨxɨ nɨrɨnowieánɨfásáná apimɨ dánɨ newáramónɨri Banabaso Jonɨ Makomɨ níwiri meámɨ nuri sɨpɨxɨ womɨ nɨpɨxemoánɨri nɨɨweari pɨrɨɨwɨ Saipɨrasɨyɨ rɨnɨɨpimɨ nánɨ ugɨfisixɨnɨ. ⁴⁰ E nánɨ úagɨfá aí Poro Sairaso mɨ nɨmearɨ xexɨrɨmeá imónɨgɨfáyɨ awaú wáf emearɨná Ámɨnáo wá níwianɨrɨ uméwɨnɨgɨnɨrɨ omɨ wéyo mɨnɨ wíáná e dánɨ pɨnɨ níwíárɨmɨ nuri ⁴¹ Siria pɨropenɨsfáyo tɨnɨ Sirisia pɨropenɨsfáyo tɨnɨ áwɨnɨ e nuri anɨ apɨ apimɨ nɨrémómáná ámá Jisasoyá sɨyikɨ imónɨgɨfá wíyɨ wíyo nuréwapɨya nuríná enɨ sɨxɨ wímɨxɨgɨfisixɨnɨ.

16

Poró Timotiomɨ níwiri meámɨ uɨɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Poro anɨ Debiyɨ rɨnɨɨpimɨ nɨrémorɨ ámɨ nuri Risɨtɨraɨ rɨnɨɨpimɨ nɨrémorɨná wɨnɨɨnigɨnɨ. Ámá Jisasomɨ xɨdarɨgɨfáyɨ wo —O xegɨ yoɨ Timotiorɨnɨ. Xɨnái Jisasomɨ dɨɨɨ wɨkwɨroarɨɨ wírɨnɨ. Í Judayɨ enɨɨ aí omɨ xano Girikɨyɨrɨnɨ. ² Ámá Risɨtɨra ɨweáyɨ tɨnɨ Aikoniamɨ ɨweáyɨ tɨnɨ Jisasomɨ dɨɨɨ níwɨkwɨro nánɨ xexɨxexɨrɨmeá imónɨgɨfáyɨ Timotio nánɨ “Ámá nanɨ worɨnɨ.” rarɨgɨorɨnɨ.

³ O nání Poro “Yawawi tñní nawíni oemeaneyí.” níwimóníri nání omí nímeari iyí símí sfo wákwiñinigíni. Ayí rípi nání e enjínigíni. Judayí aríwámídáni ñweagfáyí níni o xegí xano Gírikíyí enjagí nání xfo iyí símí sfo míwákwiñínjípí nání níjfa e imónigfá enjagí nání Poro negí Judayo wáf urímeari ná omí arfá míwipa epíríxíni ní iyí símí sfo wákwiñinigíni.

⁴ Anj apí apimí nurára ní múroróná xwíyfa wáf wurimeiarigfáwa tñní Jerusaremíyo Jisasoyá síyikí imónigfáyo wipenñweagfáwa tñní awa xwíyfa ní míxiróná rínárigfá rípi, “Negí ñwí ikaxí eáníj rípimíni é má Jisasomí dñj níwíkwíroro nání negí ní ríxímeá imónigfáyí ogámí mepaxí imóníni. Apimíni ní xídiróná apáníri ni.” e rínárigfápí nání áwanj nurára múroaríñagfa nání ⁵ anj apí apimí á má Jisasoyá síyikí imónigfáyí dñj wíkwíroaríñagfápí enj neáníro xaiwí fá ní xíriro nání sfá ayí ayo á má á mí wí Jisasomí dñj níwíkwíroro wíniyí tñní kumíxíñagfári ni.

Poro Tírowasíyo níñwearí ná oríñá wíñíñjípí náníri ni.

⁶ E nemowa píropenísfí biaú Pírgia tñní Garesia tñní ríñjípiaú tñjímíni warí ná kwíyí Goríxoyápí xe Esia píropenísfíyo nání nuro á má e ñweagfáyo xwíyfa yayí wíñpaxípi wáf uríméfiríxíni ní síñwí míwíñf urakíowaríñjínigíni. ⁷ Awa á mí wímíni nání ní kíñímóníro nuro ríxa Maisia píropenísfíyo ní rémómáná Bitinia píropenísfíyo nání owaneyíni ní yarí ná á mí kwíyí Jisasoyápí xe oúpoyíni ní síñwí míwíñf urakíowaríñjínigíni. ⁸ Awa Maisia píropenísfíyo ní múroro anj Tírowasíyí ríñjípimí nání níwero ⁹ ní rémómáná sfá ayimí árfwíyimí Poro sá wejáná oríñá wíñfíyí wíñjínigíni. Á má Masedonia píropenísfíyo dánj wo éf nírorí wauní ríxíñj “Joxí Masedonia re nání ní bírí arírá neai.” uraríñagí oríñá e níwíni ní nání ¹⁰ none (ríwamíñj rípi eanjóni tñní) re yayíwíñwanigíni, “Goríxo ríxa á má ayo e dání wáf ourímépyíni ní síwá ní neairí oríñá rfa neapáraríni?” ní yayíwirane Masedonia táfamíni nání píyo wanírewíni ní pfa nerané ná sípíxí wo e nání umíni ní yaríñagí wíñjwanigíni.

Ridiaí ní kíñímóníri Jisasomí dñj wíkwíronj náníri ni.

¹¹ E nemone sípíxomí ní píxemoání rane níñwearane anj Tírowasíyí ríñjípimí dání pñní níwíarímí nurane píriñwí Samotíresíyí ríñjípimí tñj e nání ní meámí nurane ní múrorane sá weñwáone wáfpi tñní anj Níaporísíyí ríñjípimí tñj e nání ní meámí nurane wíarí ní múrómáná ¹² e dání anj Píripaiyí ríñjípimí —Anj Masedonia píropenísfíyo íkwíroníñj seáyí e imóníñjyí, ayí bí Píripairíni. Romíyí ní bíro anj apimí dání anj ní míríro

ηweagfápírini. Apimi none nírémómáná sáf obaxf wí e nínwearane ¹³ Sabarfáyo “Inigf wearinú tñf e ámá Gorixomi xwiyfá rírímf wiarigferini.” niyaiwirane anj apimi nánf ákñjá fwíyo nipeyearane inigf e wearinf ú tñf e nánf níwerane éf nínweámáná apxf e awí neáníro ηweagfiwami xwiyfá yayf neainarinfpí urarfna ¹⁴ apxf wí —Í xegf yoí Ridiáirini. Anj Taiatairai ríninfpimi dánirini. Í rapirapf ayfá rñf nigwf xwé ronfpí nigwf xeni nánf bf yarínirini. Judayf mimóninjí aí Gorixomi wáyf níwiri nánf yayf wiarinf wírini. Í xwiyfá Poro rarinfpí arfá níwiri Gorixo í xwiyfá api dñf íkwíropaxf oimónirí xwioxfyo píraninf wimixáná í “Poro neararinfpí neparini.” niyaiwiri Jisasomi dñf wíkwíroniginí. ¹⁵ Jisasomi dñf níwíkwírorí ríxa wayf nímeari ámá xegf anjwámi í tñf nawínf ηweagfáyf ení wayf nímearo e nemáná í re neariniginí, “Soyfne re níniawirónáyf, ‘Neparini. Ámínáomi dñf wíkwíróf wírini.’ níniawirónáyf, gf anjwámi nánf níbíro anani sá wepíréoi?” Aninf minf e nearayíagi nánf í tñf unwaniginí.

Poromi tñf Sairasomi tñf gwf anfyo ηwirárigfá nánirini.

¹⁶ E nemone sáf wiyi Gorixomi xwiyfá rírímf wiarigfe nánf warfna apxf wí —Í ámá wiyá xínáinñf nímonirí omñf wíarínirini. Imfó xixéoarinfpimi dánf ámá sñf majfá imónigfápi áwanf urékweaarínirini. Ámá ími xiáwowánñf imónigfáwa í ámáyo áwanf urékweaarinfpimi dánf nigwf xwé urápayarigfirini. Í none tñf óyimi órórí níranéná ¹⁷ í Poro tñf none númi níneaxfdirí arfki rfaiwá re níra neaxfdñiginí, “Ámá rowa Nwfá wíyo níwírorí aga seáyf émi imóniñomi xínáiwánñf nímoníro omñf wíarigfáwarini. Óf Nwfá e imóniño nene yeáyf neayimíxemeanfa nánf inñfyi nánf wáf neararigfáwarini.” níra neaxfdñiginí. ¹⁸ Ámi ámi sáf ayá wíyo axfpí e níneaxfdirfna e rayarñagi nánf Poro ríxa anñf bí onímiápi níwinípa yarñagi nánf níkinímónirí imfó ími xixéoarinfpimi míxf re uriniginí, “Jisasi Kiraisoyá enñ eánñfyo dánf sekaxf re rírarinini, ‘Apíxf rími pñf níwíarími ú.’ rírarinini.” uráná re enñiginí. Sñf mé imfó api ími pñf níwíarími unñiginí. ¹⁹ Ími pñf níwíarími úáná xanowánñf imónigfáwa re níyaiwiro, “Óf apíxf rí áwanf rékweaarinfpimi dánf nigwf meayarñwáyi ríxa anpá imónigoí. Ámi bí sñf meapaxf mimónini.” níyaiwiro Poromi tñf Sairasomi tñf fá níxero makerfá imíxarigfe nánf níropémi nuro gapímanowa sñwf anigfe

dáni xwíríxí oumeaneyíníro nímeámi nuro ²⁰ awa tñj e níwáíro re uxekwímogfawixíni, “Ámá Judayí rowaúyí ámá negí aní rípmi ñweagfáyo nearakiowáripaxí yaríñagí nání nene pírániñj mñweapaxí neaimónaríni. ²¹ Síwí nene Romíyene imóníñagwí nání gapímaníyínéyá síñwíyo dáni ananí fá xírírane xídírane epaxí wí mimóníñjpi ámá rowaú wáf neararíñj.” uráná re eníñigíni. ²² Ámá e epíroyí egfáyí ení níwiápíñímearo awaúmi míxí wianíro yaríñá gapímanowa egí iyfá nupíríro porisí wamí sekaxí re urígíawixíni, “Soxí mépépayí.” urfagí ²³ iwaní rípi rípi nímépeayimáná níméra nuro gwí aníyo níwáíróná gwí aníyo awí mearoaríñomí re urígíawixíni, “Joxí awaúmi éf mupaxí imóníñj ñwiráraríñwápi níñwirárimáná pírániñj awí mearóiríxíni.” ²⁴ Sekaxí e uráná awaúmi gwí aníyo nímeámi nípáwiri awawá ná ínmi ikwíróniñjipimi nání nímeámi nípáwirí e níñwiráriríñá re eníñigíni. Egí síkwí íkfá wára wínamí níwíxímorí wára wína tñni níwakíríwíárimáná rokímí yáriñíñigíni. ²⁵ E wikáríagfá aí ríxa áríwegí imóníñáná Poro tñni Sairaso tñni Goríxomí xwíyí rírímí wiri yayí umeanírí nání soñj rírí yaríñagí ámá gwí aníyo ñweagfáyí arfá wiaríñá re eníñigíni. ²⁶ Poboní xwíá aí tñni yaiwíámí méáná gwí aníwá nímiríñá síñá píará xwíámí eapíniñjyí ríwómíniñmíñrírí neríñá re eníñigíni. Gwí aní ówaní nñni íkwínowirí sentá ámáyo yáriñíñjyí nñni íkweánowirí eníñigíni. ²⁷ Gwí aníwámí awí mearoaríño sá wenje dáni níwiápíñímearí weníñj éfyí wíniñjñigíni. Gwí aní ówaní íkwínowíñagí níwíñírí “Gwí ñweagfá nñnyí ríxa éf úfawixíni.” níyáiwirí ámá ayí éf úfá nání gapímanowa nioní nípikipíríxíñírí xegí kirá nímiñxearí ríxa píkiníñmíñírí éfyí ²⁸ Poro ení tñni ríaiwá nurírí re uríñíñigíni, “Jíwaníñoxí mípikinípaní. Gwí ñweañwáone nínonení síni riwone ñweañwíni.” urfagí ²⁹ o awí mearoarígí wáfamí “Uyíwí nímiñxáromeaénapípayí.” nura mírí nípáwiri wáyí wíñfagí ení óf níkaríga Poro tñni Sairaso tñni tígfíe nípikinímearí ³⁰ awaúmi nímiñxeámi nípeyearí bíaríwámíni nírómáná re uríñíñigíni, “Ápowagwí Goríxo yeáyí níyimiñxemeaní nání pí emíñni?” urfagí ³¹ awaú re urígísisixíni, “Ámíñá Jisasomí dñj wíkwíróáná Goríxo yeáyí níriyimiñxemearí ámá díxí aníwámí joxí tñni ñweagfáyo ení yeáyí uyimiñxemeaníño.” urígísisixíni. ³² E nurírí omí tñni ámá xegí aníwámí ñweagfá níyoní tñni xwíyí Ámíñáo nánípi rírímí wíáná ³³ síni áríwegí imóníñagí aiwí o awaúmi “Eíni.” nurírí iwaní mépéfáyo ígfá níweámáná re eníñigíni. Wayí mearí ámá xegí aníwámí

ηweagfáyf eni wayf mearo nemáná enáná ³⁴ o awaúmi xegf aniwámí nimeáa nípawiri aiwá nixeri mñi nìwiríná xfo tñi áamá xegf aniwámí ínimi ηweagfáyf tñi “Rixa Gorixomi dñf wíkwírówaénerfani?” nìyaiwiro nánì yayf seáyimi dání néra ugáfawixini.

³⁵ Gapimanowa wáfpi tñi nìwiápñimearo porisf wami awí mearoarìño tñf e nánì xwiyfá yanf re wiowárigfawixini, “Omí ‘Ámá awaúmi wárei.’ urípoyi.” wiowárigfáa awa nuro uráná ³⁶ o xwiyfá api Poromí áwanf nuriri re urìñinigini, “Gapimanowa nionì nánì xwiyfá yanf re wiowárenapáoi, ‘Awaúmi owárinì.’ wiowárenapfáa nánì awagwí anani nìwiapiri kikiáf néra úpiyí.” uríagi aí ³⁷ Poro re urìñinigini, “Yawawi Romiyf wawí imónìηagwí aí mfkf wí menjagi aí gapimanowa, xwírìxf nìyeamero áamá obaxf síñwí anigfe dání iwanf yeamepero gwf anfyo yeañwiráiro egfáwa ínimi nìyeamixearo yeawáranìro rìrarìñoi? Oweoi, aga wí e yeaipaxf mimónini. Wiwanìηowa nìbìro ‘fwiapfpiyí.’ yearáná peyeañwíi.” uríagi ³⁸ porisowa xwiyfá Poro urípi ámi nimeáa nuro gapimanowami repiyf nìwiro “Awaú Romiyf waúrinì.” uríagfá awa arfá nìwiróná wáyf nikárinìro ³⁹ nuro awaúmi piyipiyyf nurìro gwf anfyo dání nìmixearo nìwárinóná arfkí waunf rìxìñf re urayigfawixini, “Awagwí anf rìpimi pñi nìneawiárimì nurfná ‘Ayf nanfñini.’ neaimónarinì.” urayarìηagfá ⁴⁰ awaú gwf anfyo dání nìpeyeari anf apìxf Ridiaiyf rìñìñiyáiwámì nánì nuri nìpawiri áamá Jisasomì dñf nìwíkwíroro nánì egf xexirfmeá imónìgáfáyf tñi e nawini nerimeánìro xwiyfá ámi bì tñi enf rìrémìxf nìwiárimì ugáfawixini.

17

Tesaronaika ηweáyf Poromí tñi Sairasomí tñi iwanf weanìro egfá nánirini.

¹ E nemowa e dání nuro anf biaú Abiporisf tñi Aporonia tñi rìñìñìpiauúmi nìmúróa nuro anf Tesaronaikaì rìñìñìpimi —Anf apimi Judayf wigf rotú anf wiwá mìrìñìñìpimìrini. Apimi nìrémómáná ² Poro xegf íníná yarìñìpa e eni axìpi neri Sabarfá wiyáú wiyimi Judayf wigf rotú anfyo awí neánìro ηweañáná nìwímeari Bìkwf Gorìxoyáyo dání nureñwípéa nurfná ³ ayf re oyaiwípoyinirì urayìñìgini, “Bìkwfyo dání api api nìrìñìrì eánìηagi nánì áamá yeáyf neayimìxemeanfa nánì Gorìxoyá dñf tñi arfowayá xwfá piaxfyo dání iwiaronfoyf rarìñwáomì wa pikíaná rñìñf o nìmearì xwáripáyo dání wiápñimeañfpi

apimi wí nímúropaxí mimónini.” oyaiwípoyniri mfkípi nání uréwapiyiri mñí níróa uri neríná re urayiniginí, “Ámá Jisasoyi riniñí ro, nioní wáf searariñáo, o ayí ámá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáorini.” urayiniginini. ⁴ E nuririniñipimi dání Judayí wíyo dñí ukini mixelagi ayí dñí “Neparini.” niwipimóniri nání Jisasomi dñí niwikwíroro Poro tñi Sairaso tñi nawíni ní kumixiniro Girikiyí Gorixomi wáyí niwiro nání yayí umearigfáyí obaxí tñi añí apimi seáyí e nimóni ro menweagfáwayá apixí wíwa tñi eni dñí niwikwíroro nání awaúmi ní kumixinayiro yaríná ⁵ Judayí Jisasomi dñí niwikwírófáwa awaúmi sipí dñí niwíaiwiro nání niwiápnimearo re egfawixini. Makerfá imixarigfe dání ámá sipiyí wa Poromi tñi Sairasomi tñi wikí niwóni ro mixí wipíri nání símfráxwíró niwiemero ayí ríxa íkwíkwierí niga uro wikí niwóga uro yarinağfa niwiniro niwirimeámi añí apimi áwini mi ní puróná mixíni népmixamóa ní puro Poro tñi Sairaso tñi añí Jesonoyáiwámi rfa ñweañiniro e nání nuro awaúmi ámá negí añí rípi mi ñweagfáyíyá siñwí anigfe dání xwírixí oumeaneyiniro añí iwámi píri íkwieámí néra ní páwiro ⁶ awaú nání pfa ní meginiro nání Jesonomi tñi Jisasomi dñí niwikwíroro nání xexirímeá imónigfá wami tñi fá ní xero añí apimi dání gapimanowa tñí e nání ní ropémi nuróná rfaiwá re níra ugíawixini, “Ámá añí xwíá ní mi ni íkwíroniñíyo ñweagfáyí wigí yarigfápi mé píni owiárfipoyiniri sipíni urekárarigfáwa ríxa nene eni ní nearekáriro yarinoi. ⁷ Awa Jesono numími ni rí xegí añiwámi nání ní pemeámi uñowarini. Awa ñwí ikaxí negí mixí ináyí Sisao riniñpi niwíai ki ro xegí bí néra nuro re rarigfáwarini, ‘Segí mixí ináyí Sisao, ayí surí má mixí ináyorini. Wo omí seáyí e wimóniño xegí yoí Jisasorini.’ rarigfáwarini.” rfaiwá e níra nuro ⁸ ámá e epíroyí egfáyí tñi añí apimi dání gapimanowa tñi ayí rfaiwá e rariñagfa arfá niwiro símí ní róni ro wikí niwóga niwiápnimearo ⁹ gapimanowa xwírixí numéfasáná Jesonowa ámi axípi bí mepa oépoyniri ní gwí bí nurápi ro wárigfawixini.

Poro tñi Sairaso tñi Beriayo egfípi nánirini.

¹⁰ Sfá ayimi áríwiyimi Jisasomi dñí niwikwíroro nání xexirímeá imónigfáyí Poromi tñi Sairasomi tñi fá xiripírixini ríxa añí Beria riniñipimi nání éf urowárfagfa awaú nuri añí apimi ní rémoríná Judayíyá rotú añí e míriniñiwámi ní páwiri xwíyíyá yayí neainariniñpi wáf urigfísisixini. ¹¹ Judayí Beria ñweáyí —Ayí Judayí Tesaronaika

ηweagfáyf yapí mimóniηoi. Diηf píraníηf eyíroarigfáyf enagí nání seáyí e wimóniηoi. Ayf símí nixeadfpeníro “Xwíyáf Poro neararíηfípi arfá owianeyí.” níwimóníro sfá ayf ayo re níyaiwiro, “O neararíηfípi, ayf Bíkwyfo níriní eáníηfípi tfní nepa xixeni rfa imóníni?” níyaiwiro Bíkwpí fáf níroa uro páf nímera uro neróná ¹² obaxf wí Jisasomí diηf wíkwíro Gírikíyí anf apimí dánf seáyí e imónigfáyf wí oxí tfní apíxf tfní ení diηf wíkwíro yarfná re eníniηíni. ¹³ Judayf Tesaronaika ηweagfáyf xwíyáf rípi, “Beríayo ení Poro xwíyáf Goríxoyá wáf uraríni.” rínaríηagí arfá níwiro re egfawixíni. Anf apimí nání nuro ámá e dánfyf Poromí míxf owípoyíni símíráxwíró wíeméaná ámá obaxf ríxa epfroyf nero wíkf níwóga wíápfnímeagfawixíni. ¹⁴ Ámá obaxf ríxa epfroyf nero wíkf níwóga wíápfnímeaaríηagfá Jisasomí diηf níwíkwíro nání xexíxerímeá imónigfáyf síηwí e níwíniro re egfawixíni. Apaxf mé Poromí rawírawá tfíηf e nání éf urowaríηgíawixíni. Poromí rawírawá tfíηf e nání éf nurowáíro Sairaso tfní Timotío tfní síni e ηweanána ¹⁵ ámá Poromí éf nímíga úfáyf omí sfá obaxfyo nímera núfasána anf Atenísyí ríniηfípimí níremoro e dání wáraúaná o ámí sekaxf re urowaríηíniηíni, “Sairaso tfní Timotío tfní níoni tfíηf e nání bípaxf imóníηánáyf, anfíni bífisixíni.” urowaráná omí e níwárimí ugíawixíni.

Poro Atenísi dání wáf uríηf náníni.

¹⁶ Poro Atenísi dání awaú nání weníηf nerí níηwearfná anf apimí mimóní ηwáf imóníηfyf —Ayf xopaikígf xíxegfíni ámá imíxígfáyfríni. Ayf aga ayá wí amí amí nímiñí éf nurárara uníηagí níwíni ríni nání símí níroními nimerfná ¹⁷ Judayfyá rotú anfyo nípáwiayírí ayf tfní émá Goríxo nání diηf moarígfáyf tfní xwíyáf ríniro sfá ayf ayo makerfá imíxarígfé nání nuayírí ámá o eméiná e rówapígfáyf tfní xwíyáf ríniro nera nurfná ¹⁸ ámáyo uréwapíyarígfá Epikurianíyí ríniηfá wa tfní Sítoikíyí ríniηfá wa tfní Poro tfní xímíximí xwíyáf ríniηfawixíni. O wáf nurífná Jisaso nání uríni ámá xwáripáyo dání wíápfnímeapírfá nání uríni yaríηagí nání wa peayf níwianíro re rígfawixíni, “Ámá xwíyáf rírowíarf emearíηf ro pí xwíyáf nearímiñíni rfa raríni?” ríro wa “O anfnamí dánf ηwáf imónigfá ámá anf mídánfyfyá nání nearímiñíni rfa raríni?” ríro nero ¹⁹⁻²¹ omí níwírímeámí nuro —Ámá Atenísi dánfyf tfní ámá anf mídánf anf apimí uríniηfáyf tfní kíkífa bí mé aníηf míni pí pí xwíyáf síηf ríniηfípi arfá wíro áwanf uríro yaníro náníni yarígfáyfríni. Ayf omí níwírímeámí nuro Ariopagasyí ríniηfápámí dání xwíyáf réwapínarígfé

nánì nìwirimeámi nuro re urigfawixìni, “Xwiyfá síhí joxì wáf neararìhípi nene píranìhí arfá nìsirane nìjífá imónani nánì áwaní nearei. Ayí rìpi nánì rìrarìhìwìni. Xwiyfá joxiyá nìnearíná nene sínì arfá mìwiarìhìwápi rarìhìagì nánì xwiyfá mífkìpi nánì nìjífá imónani nánì rìrarìhìwìni.” urfagfá

22 Poro Ariopagasi tìhí e dání éf nìrómáná re urìhìinigìni, “Atenìsì dánhìyíné, segí hìwáf imónìhìpi nìmeróná awayìni ayá tìni wéyo umearìhìagfá síhìwí seanìhìni. 23 Ayí rìpi nánì seararìhìni. Xámì nionì aní rìpimì nemerì segí hìwáf éf nurárára unìhìyo —Ayo seyíné yarìhì nìwiro seáyì e umearìgáfayorìni. Ayo píranìhì síhìwí mí nómìxa nuríná wìnfanigìni. Éf urárarìhìhì bimì rìwamìhì rìpi ‘Nwáf nene majfáó nánìrìni.’ eánìhìagì wìnfanigìni. Ayìnanì hìwáf seyíné majfá nimónìro aiwì yarìhì nìwiro seáyì e umearìgfo nánì áwaní bì osearìmìni. 24 Nwáf xwáf rìrì nìrìmìni imìxìrì amìpì nìni arìmì enìyì imìxìrì eno, o anìnamì tìni xwáfàrìmì tìni Ámìnáo seáyì e wimónìhì enagì nánì dìhì re yaiwìpaxí mimónìni, ‘O aní nanhìwí rìdìyowá yanfáwá nánì negí wé tìni mìrarìhìwáyo hìweaarìhìrìni.’ dìhì e yaiwìpaxí wì mimónìni. 25 Xewanìhì amá nìyonì wigí dìhìpi sìxí umìmorì síhì nimónìro aní upaxí imónìpìrì nánì wimìxìrì amìpì nìni amá nìpìrì nánìranì, yìnpìrì nánìranì, wimìxìyìrì yarìhì enagì nánì rìpi enì yaiwìpaxí mimónìni, ‘O amìpì wì nánì dìwí ikeamónarìhìagì nánì negí wé tìni arìrá wìpaxorìni.’ Dìhì apì enì yaiwìpaxí wì mimónìni. 26 Nwáf o xewanìhì re nìyaiwìrì, ‘Ámá gwí arí arí e e hìweapìrìfàrìni. Gwí arí arí xífáíwa xìrìpìrìfíná íná íná imónìnfàrìni.’ nìyaiwìrì anìhìfìni neyìroárìmáná amá ná wonì imìxìhìpimì dání amá gwí wìrì wìrì nìni nimóga bìhìwàrìni. 27 Amá gwí arí arí nìni xewanìhì nánì pífá nera nuro amìrìfìhì neróná síhìwí wìnìmeapìrìfá nánì xfo ení apì e enìrìni. E nerì aí o nene xìxegìni hìweanwá gene gene tìhì e dání ná jfami mìneaimónìni. 28 Ayí rìpi nánì seararìhìni. Segí sorìxowa aí re rìgífápi, ‘Nene enì Nwáfó neaemeañenerìni.’ rìgífápi tìni xìxeni nene ení eánìhì oyáyo dání imónìrane hìwearane aní emerane yarìhìwìni. 29 Nene Nwáf o neaemeañene imónìhìagwì nánì dìhì re mìyaiwìpa oyaneyì, ‘Nepa Nwáf imónìhì imónìhìpi, ayí amáéne dìhì nìmorane wé tìni xopaikìgí imónìhì hìwáf síhìyáyo dání imìxarìhìwápiranì, síhì gorìyo dání imìxarìhìwápiranì, síhì sirìpáyo dání imìxarìhìwápiranì, sa apìfìhì rífa imónìni?’ mìyaiwìpa oyaneyì. 30 Ayìnanì Nwáf o —O Gorìxorìni. O amá xámì o nánì majfá nero wigí hìwáfàpìni nìméra bìgífápi nánì peá nìmorì kìkífá nìwia nìbìrì aiwì agwì amá amì

gimí ηweagfá niyoní re neararíni, ‘Segí íwí yarigfápi nání ríwímíni nímamoro saníηí nimóniro ηweápoý.’ neararíni. ³¹ Ayí rípi nání e neararíni. O sfá wiyimí amá xwíá rírí nírímíni ηweanwáyo xwiyfá píraníηí níneamearíríná woní woní negí yaríηwápi nání yaríηí imímí neainfa nání ríxa ráriηíríni. Nene xwiyfá neamearínfo ení ríxa rípeáriηíríni. Nene ‘Rípeáriηo, ayí orfani?’ yaiwianfáwá nání o péo ámi síηí nerí owiápiñimearírí ení síxí weámíxaná wiápiñimearíríni.” Poro e uráná re eníinigini. ³² Amá e awí eánigfáyí Poro xwiyfá “Xwáripáyo dání wiápiñimearíríni.” ríagí arfá níwiróná wí ríperírí wigfawixíni. Wí “Xwiyfá joxí neararíηípi ríwéná ámi bí tñí arfá sianfáwáriní.” urigfawixíni. ³³ E uráná Poro réwapínarigfáe dání píni níwiárimí úagí aí ³⁴ amá wí —Oxí wo xegí yoí Daionisiasoyí ríniηoríni. O Ariopagasi dání réwapínarigfáyí woríni. Apíxí wí xegí yoí Damarisíyí ríniηíríni. Amá ámi wí ení nawíníri. Ayí omí níkumíxíniro númí nuro Jisasomí dñí wíkwírogfawixíni.

18

Poro Koriníyo níηwearfá enípi náníri.

¹ Poro e nemi Atenísi píni níwiárimí aní yoí Koriní ríniηípiimi nání nurí e ² níréómáná amá Judayí wo —Xegí yoí Akwiraoyí ríniηoríni. Xínái Podasi píropenisíyo dání xíriηoríni. Xiepi xegí yoí Pírísirairíni. Romíyí míxí ináyí Kírodiaso Judayí aní apimí ηweagfá niyoní sekaxí re uríηí enagí nání “Romí aní rípiimi dání píni níneawiárimí úfírxíni.” uríηí enagí nání ayaú Itari píropenisíyo píni níwiárimí Koriní nání síηí bigfíyaúríni. Ayaúmi Poro níwímearí ³ nígwí omíηí o yaríηípi ayaú ení yarígfí enagí nání ayaú tñí nawíni níηwearo senfá aní pákipírfá nání imímíxímí nero níηwearóná ⁴ Poro Sabarfá ayí ayo Judayíyá rotú aníyo nání nurí ayí tñí Gírikíyí tñí ení re owipímónírí, “Xwiyfá Goríxoyápiimi dání Jisaso nání neararíηípi neparíni.” owipímónírí ayí tñí nawíni rotú aníyo dání xwiyfá xímíxímí níniro rínayigfawixíni.

⁵ E néra nurfá Sairaso tñí Timotio tñí Masedonia píropenisíyo dání níbíri Poromí wíméáaná o xegí nígwí omíηí yaríηípi píni níwiárimáná Sabarfáyoni marfái, sfá ayí ayo Judayí tñí e nání nuayírí píraníηí uréwapíyiminírí nerfá woákíki re wiayíñinigíni, “Amá yeáyí neayímíxemeanfa nání arfówayá xwíá píaxíyo dání íwíaronfoýí raríηwáo, ayí Jisasoníni.” ⁶ E urayarfá ayí ríxa xíxewíámí nuríro ikayfáwí uráná Poro xegí iyfá nípíríri

sikf xéninipf pfrf wiaikímf yáriniginí. Pfrf wiaikímf niyáriti re uriniginí, “Seyfné anfnánáyf sewaninifné rfa meárinfáyo dání anfnipfrfárití. Seyfné arfa mniarinagfa nání nioní wí nixímeapaxfmaní. Agwí nioní seyfné pfní niseawiárimí ríxa émáyo wáf urimnirí riwoní wariníní.” urariniginí. ⁷ E nurárimo pfní nwiárimí nurí anj ámá woyá —O xegf yof Titiasí Jasitasoyf rininoriní. Gorixo nání wáyf niwirí nání yayf umearinif woriní. Xegf anj Judayfá rotú anfyo dání oriwámi dání mtrininoriní. Oyá aniwámi nání nurí e dání xwiyfá urarfná re eniginíní. ⁸ Judayf wo —Xegf yof Kirisipasoriní. Judayfá rotú anfyo awí eánarigfáyo seáyi e umenweanoriní. O tfní amá o xegf aniwámi wearigfáyf tfní Poro urarinipf arfa niwiro Jisasomí dnjf niwikwíroro émáyf Koriní nweagfáyf obaxf ení arfa niwiro dnjf wikwíroro wayf mearo yarfná ⁹ sfá wiyimí Ámínáo re eniginíní. Poromí orinjá nupárití re uriniginíní, “Joxí wáyf msinipa oení. Xwiyfá nioní nání joxí nura warinipf pfní mwiárf siní aninj nura úirixiní. ¹⁰ Ayf rípf nání rírariníní. Nioní joxí dnjf ríkkayonagf nání amá mxf sífápimí dání wí rfninj sinínfámaní. Amá anj rípfimí nioní dnjf nnikwíripfrfa nání nigf imóninifyf obaxf enagf nání rírariníní.” urfagf nání ¹¹ o anj apimí ninwearí Gorixo nání nuréwapfya warfná emá 18 múroniginíní.

¹² Judayf Koriníyo nweagfáyf, Romíyf wo xegf yof Gario pírimiáo nimónirí Grikíyf píropenisf e menweanána, Judayf dnjf axípf tfníní nimóniro nwiápfnimearo Poromí xwiyfá oumeáraneyiníro wáf pírimiá Gario xwiríxf umearinje nání nimeámi nuro ¹³ Poromí nuxekwímoro re urigfawixiní, “Amá ro amá Gorixomí yayf numeróná nwf ikaxf rininipfimí niwiaikiro xegf bí nero éfrixinirí dnjf xenwfmíní ukínimixarinoriní.” urfagfa aí ¹⁴ Poro ríxa manj exoáminirí yarfná pírimiá Gario Judayf ayo re uriniginíní, “Poro íwf éf sinwiríyf, ríkkíríó éf sinwiríyf, nioní re yaiwimnirí éariní, ‘Amá rowa uxekwímoarigfápf arfa niwirfná, ayf ananiríní.’ yaiwimnirí éariní. ¹⁵ Soyfné uxekwímoarigfápf, ayf xwiyfá tfní yof tfní segf nwf ikaxf eáninipfimí dání rininipfí nání o tfní mxf rinarinagfa nání segfpi xwiyfá nimixiro eyírópoyí. Nioní ‘Xwiyfá apí oseaeýiroimíní.’ mnimónariní.” nurirí ¹⁶ xwiríxf umearinje dání mxfdamf wiowáraparfná amá wí re egfawixiní. ¹⁷ Judayf wigf rotú anfyo awí eánarigfáyo seáyi e umenweanomí —O xegf yof Sotenisoriní. Omí ía nixero pírimiá Gario xwiríxf umearinje mdáninje iwanj mépearinagfa aí o dnjf sípf wí mwí kíkífá eniginíní.

Poro ámi Siria p̄ropenis̄yo nán̄i nur̄i Adiok̄iyo rémon̄j̄f nán̄ir̄in̄i.

¹⁸ Poro s̄in̄i s̄fá ayá wí e n̄iḡweañ̄isáná áamá e dán̄j̄f Jisasom̄i d̄in̄j̄f n̄iw̄ikw̄f̄roro nán̄i xex̄ir̄ímeá imón̄iḡfáyo yaȳf n̄iw̄iár̄imo Siria p̄ropenis̄yo nán̄i úim̄iḡin̄ir̄i s̄ip̄ix̄f wom̄i n̄ip̄ixemoán̄ir̄i P̄risiraī t̄n̄i Akwirao t̄n̄i en̄i nawín̄i n̄ip̄ixemoán̄ir̄i o t̄n̄i nuro Poro Gor̄ixom̄i d̄in̄j̄f n̄iw̄ikw̄f̄rori nán̄i ḡw̄fá ḡweañ̄j̄p̄i nán̄i añ̄j̄ xeḡf yōf Seḡiria r̄in̄iḡp̄imi d̄áni d̄fá n̄irón̄ir̄i ¹⁹ r̄ixa añ̄j̄ Epesasi r̄in̄iḡp̄imi n̄irémoro Poro ayaúmi añ̄j̄ apimi n̄iw̄ár̄imi Judaȳyá rotú añ̄j̄ e m̄ir̄in̄iḡiwám̄i nán̄i nur̄i n̄ip̄áwiri aȳf t̄n̄i xw̄iȳfá n̄ir̄in̄iro ²⁰ aȳf “‘Jox̄i s̄in̄i b̄i t̄n̄i n̄iḡweámoxi úir̄ix̄in̄i.’ neaimón̄ar̄in̄i.” ur̄faḡfa aiw̄i o “Anan̄ir̄in̄i.” m̄iwimón̄f ²¹ yaȳf n̄iw̄iár̄imi nur̄fná re ur̄iḡn̄iḡin̄i, “Gor̄ixo n̄iwimón̄ir̄fnáȳf, nion̄i anan̄i ám̄i re seaím̄enap̄im̄fár̄in̄i.” nur̄ár̄imi nur̄i s̄ip̄ix̄fyo n̄ip̄ixemoán̄ir̄i Epesasi p̄fn̄i n̄iw̄iár̄imi nur̄i nur̄i nur̄i ²² s̄ip̄ix̄o r̄ixa añ̄j̄ Sisaria r̄in̄iḡp̄imi iwiék̄n̄imeááná Poro nayoám̄in̄imeám̄i Jerusarem̄i nán̄i n̄iyirī Jisasoyá s̄iyik̄f imón̄iḡfáyo yaȳf n̄iw̄iára n̄imúroair̄i añ̄j̄ yōf Adiok̄iyo n̄irémorī ²³ e s̄fá wí n̄iḡweañ̄isáná p̄fn̄i n̄iw̄iár̄imi nur̄i xw̄fá yōf Garesia r̄in̄ir̄i P̄irigia r̄in̄ir̄i eḡe —Aȳf x̄fo xám̄i wáf ur̄imeḡer̄in̄i. E n̄ipur̄fná áamá Jisasom̄i d̄in̄j̄f w̄ikw̄f̄roar̄iḡfáyo xw̄iȳfá ámi b̄i t̄n̄i nur̄ir̄i eḡj̄f s̄ix̄f n̄iweám̄ixára múroḡn̄iḡin̄i.

Aporoso Epesasiyo t̄n̄i Koriniyo t̄n̄i d̄áni uréwap̄iȳj̄f nán̄ir̄in̄i.

²⁴⁻²⁵ Judaȳf wo —Xeḡf yōf Aporosor̄in̄i. Añ̄j̄ yōf Arekisad̄iria d̄áni x̄ir̄iḡf̄ wor̄in̄i. Xw̄iȳfá n̄ir̄ir̄fná neḡw̄iper̄i émf̄ saím̄f rar̄iḡor̄in̄i. B̄ikw̄f Gor̄ixoyáyo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iḡp̄i n̄ip̄in̄i aumaúm̄f in̄iḡor̄in̄i. Óf Ámináomi x̄fd̄ipax̄f̄yi nán̄i p̄irán̄iḡf̄ uréwap̄iȳiḡfo eḡaḡf nán̄i ámányo Jisaso nán̄i ur̄ir̄i p̄irán̄iḡf̄ uréwap̄iyirī ner̄fná s̄m̄f n̄ixead̄ip̄en̄ir̄i uréwap̄iyar̄iḡor̄in̄i. E ner̄i aí waȳf Jono umeaiaḡp̄i nán̄in̄i n̄ij̄fá imón̄iḡor̄in̄i. O Epesasiyo n̄irémorī ²⁶ Judaȳyá rotú añ̄j̄yo iwam̄fó n̄ip̄áwiri ayá igiḡf mé xw̄iȳfá Gor̄ixo nán̄i urar̄iḡaḡf aí P̄risiraī t̄n̄i Akwirao t̄n̄i o ap̄in̄i nán̄i rar̄iḡaḡf ar̄fá n̄iwir̄iná om̄i n̄iwir̄imeám̄i nurī óf Gor̄ixom̄i x̄fd̄ipax̄f̄yi nán̄i b̄i, o s̄in̄i maj̄fá eḡj̄p̄i nán̄i áwan̄j̄f nur̄irīi ám̄i b̄i t̄n̄i p̄irán̄iḡf̄ uréwap̄iȳiḡfisix̄in̄i.

²⁷ Aporoso “Nion̄i Ḡirik̄iȳf p̄ropenis̄yo nán̄i úim̄iḡin̄i.” wimónáná áamá Epesasi d̄anj̄f Jisasom̄i d̄in̄j̄f n̄iw̄ikw̄f̄roro nán̄i xex̄ir̄ímeá imón̄iḡfáyf om̄i d̄in̄j̄f s̄ix̄f numímowár̄tro paȳf b̄i nearo Ḡirik̄iȳf p̄ropenis̄yo ḡweaḡfá Jisasom̄i d̄in̄j̄f w̄ikw̄f̄roar̄iḡfáyf nán̄i r̄fwam̄iḡf̄ re eaḡfawix̄in̄i, “Ámá ro

seaímeááná yayí tñi nipemeámi úríxini.” Ríwamini e nearo wiowaráná o nuri e nírémómáná ámá Gorixo wá wianarini náni Jisasomi dñi wíkwíroarigfáyo xegí nuréwapiyirini pími dani arírá níwiríná arírá bi onimiápi mwiwinigini. ²⁸ Ayí rípi nánirini. O ámá obaxí sñwí anigíe dani Judayí xewí nímororo rarigfáyí tñi ximiximí niníro níriníroná o Bíkwi Gorixoyáyo dani mñi nírori “Ámá yeáyí neayimixemeanfa nani aríwayá xwíá piaxíyo dani iwiaroníoyí rariniwá, ayí Jisasorini.” nurírná xwíyíá mímúropaxí imóniniپی nurí xórórí bi onimiápi mwiwinigini.

19

Poró ámi Epesasiyo níremori e dani ení nánirini.

¹ Poró, Aporoso sñi añi yoí Koriniyi riniñipi niñeáná, o díwini eními áwini niñeáná ámi añi yoí Epesasiyo níremori Jisasomi xídarigfá wíyo níwimeari ² yariñi re winigini, “Soyíne Jisasomi dñi wíkwíroáná kwíyí Gorixoyápi seaimeañoyínerani?” uríagi awa re uríagawixini, “Xwíyíá re riniñipi, ‘Gorixoyá kwíyí bi ñweani.’ riniñipi aí rinariniñeá sñi aríá bi mwiwiníonerini.” uríagí ³ o re uriniñigini, “Wayí nímearoná pí wayí meagíoyínerini?” uríagi awa “Wayí Jono umeaiagípi axípi meañeánerini.” uríagí ⁴ o re uriniñigini, “Wayí Jono umeaiagípi, ayí ámá re oyaiwípoiñiri umeaiagípiñiri, ‘Ámá ayí wigí íwí yariñipi ríwímiñi mamófáyíñani?’ oyaiwípoiñiri umeaiagípiñiri. O ámayo wayí api numeairíná re uragíñiri, ‘Ámá nioniyá ríwíyo biniñomi dñi wíkwíróríxini.’ O e urago, ayí Jiaso nani uragíñiri.” uríagi ⁵ awa Poró e urípi aríá níwiro wayí ámá Ámíni Jisasomi dñi níwíkwíroríná meariñipi meagíawixini. ⁶ Wayí api meááná Poró wé seáyí e wíkwíaríná re eníñigini. Kwíyí Gorixoyápi ámá awami waíniñigini. Kwíyípi waínáná awa xwíyíá míkí api apimi dani anani ríro wíá rókiamoariñiñi ríro egíawixini. ⁷ Ámá e egíawa nowani wé wúkaú síkwí wá awarini.

⁸ Poró añi apimi niñeári Judayíyá rotú añíyo nípawiri ayá bi mé xwíyíá nura nuri ámá ayí re owipiñoniñi, “Ayí ámá Gorixo xío xegí xwioxíyo mímeámí nerí umeñeaniñipi nani ámá ro nearariniñipi, ayí neparini.” owipiñoniñi nureñwípea nuri ñeáná emá wá wo ríxa nímúrómáná ení ⁹ Judayí wí dñi wakísí niníro Poró rariñipi píri níwiaíkiro ámá obaxí epíroyí egíá sñwí anigíe dani ó

Gorixo tñj e nání inñjyi nání Jisasomí xídarigfáyí nání ikayfwf raríná o ayo pñní nñwiárimí nurí áamá Jisasomí dñj nñwíkwf roro nání wiep+sariñj wíññj imónigfáyo nñwirimeámí xfo tñní nawíñí nuro sfá ayf ayo añj xwiyfá réwapfnarigfá Tiranasoýáiwámí dání nurenwípéa uññinigíñí. ¹⁰ O e yarññagí nání áamá Judayfrani, Grikíyfrani, Esia pñropenisfyo ñweagfáyf nññí Poroyá manfyo dání xwiyfá Ámínáo nánñpí arfá wiarfná xwiogwf waú múronññinigíñí.

Sipaomí xewaxowa imfó mñxf oumáñnowáraneyññiro egfá nánññí.

¹¹ Poro Gorixoyá dñj tñní emíñmí xegf bí áamá sññwí mñwíñnarigfá imónññpí yarññagí nání ¹² iríkwfrani, roaríxfrani, o kwfrñnaríññpí áamá nurápmí nuro áamá smíxí yarigfáyf tññj e nání nñmeámí úáná smíxí ayf pññí wíárrí áamá imfó dñj xixéroarññyí tññj e nání nñmeámí úáná imfó pññí nñwiárimí urí yagfrññí. ¹³ Judayf añj wí e wí e nemero “Imfó mñxf umáññpaxonerññí.” rñnarigfáyf wí re yagfárññí. “Imfó áamá romí xixéroarññyí mñxf umáñnowáraneyññí.” nñyáiwiro iwamfó yoí Jisasoyáyo dání mñxf umáñnowáranñro neróná imfóyo re nura wagfárññí, “Nioní yoí Poro wáf neararñño, Jisasoyí rñññomí dání rñrarññagí nání áamá xixéroarññj romí pññí nñwiárimí uí.” nura nuro nemerfná ¹⁴ Judayfya apaxfpanññj imónññj xwé wo —Xegf yoí Sipaoyí rñññorññí. Omí xewaxowa wé wfúmí dññj waú imónigfáwa ení axfpi e yanñro yarfná ¹⁵ imfó awa urarigfo re urñññinigíñí, “Nioní ananí Jisasomí mí omíxírrí Poro nání ññjfa imónññí eññagí aiwí soýñné goýñnerññí?” uráná re eñññinigíñí. ¹⁶ Áamá imfó dñj xixéroarñño nñmawirí nñxeamomerí awamí xopírarí wíáná rñññj xaiwf wíññagfa añj iwámí dání éf nuróná aikf urfrfáwa ugfawixíñí. ¹⁷ Añj iwámí dání éf nuróná aikf urfrfáwa úfáyf nání áamá Judayfrani, Grikíyfrani, Epesasi ñweagfáyf nññí arfá nñwiárró nání wáyf níkarññiro Ámíná Jisasoyá yoí nññróná seáyí e numero ¹⁸ Jisasomí dñj wíkwfrofáyf obaxf wí nñbayiro wígf yarigfápí waroparf wiro wfá urókiamónñro nñyayiro ¹⁹ wígfyf obaxf wí ayáf xixegíññí yarigfáyf wígf ikayfwf sññwí wíñaxídfwaníñññí bíkwfyo ñwírarñññyí nñmeámí nñbñro áamá nññyá sññwíyo dání rfá níkeaárímáná nñgwí bíkwf rfá ikeaárífpí bí neróná tarigfápí fá nñroróná nññí K50,000 imónñmñññí éagí wíññgíawixíñí. ²⁰ Apí nñññí nímóga warfná xwiyfá Ámínáo nánñpí surfmá mímónf wí e wí e sññí xwé nññga emearññagí nání áamá ámí ámí ayá wí kumíxññayigfawixíñí.

Epesasi ηweagfáyf simimiákwf nero egfá nánirini.

²¹ Apí ríxa nimónimáná enáná Poro Gorixoyá kwíyípmi dání re yaiwiñinigini, “Nioní nurí Masedonia pīropenisfyo áwiniñmí urí Girikiyf añfyo áwiniñmí urí niyárimoní Jerusaremí nání úimigini.” E niyaiwiríná re riñinigini, “Nioní ríxa Jerusaremíyo nání nurí nīrémorínáyf e dání wí e nání xámí mupaxí nimónirí nurí añf Romíyí rīnñfpmi síñwáf wīnñimigini.” nīriri ²² áamá xfomí seáyf wīiarigfíwaúmí —Egf yoí Timotiomí tñí Erasitasomí tñí awaúmí Masedonia pīropenisfyo nání nurowárirí aí o siní ámí bí tñí Esia pīropenisfyo ηweañáná ²³ áamá wí nīwiápñimearo óf Gorixomí xfdarigfáyi nání mīxf nīrīnowieániríná simimiákwf onimiápt megfawixini. ²⁴ E egfíná áamá wo —Xegf yoí Demitriatorini. O xegf nigwf omiñf nerfná amipí sfñá siripá tñí imixarigfápt yarñfyf worini. Esia pīropenisfyo ηweáyf wigf ηwfá xwépt —Apí xegf yoí Atemisiyí rīnñfpirini. Apí wigf añf rīdiyowá yarigfíwámí éf urárarñfptññf imónñfpt siripá tñí wigf ηwfá onimiá bia anani nīmeámí nuro wigf añf xixegfniyo tipfífa nání imixarigfáyf worini. Áamá omiñf xfo yarñfpa axfpt neróná nigwf onimiá meaarigfámani. ²⁵ O áamá omiñf xfo yarñfpa axfpt yarigfáwamí tñí áamá omiñf xegf bí onimiápt yarigfáwamí tñí awí neárirí re urñinigini, “Gf áamáoyfné, soyfné nijfáriní. Omiñf none yarñwá rīpt nánini nigwf wí mīneamúroarinini. ²⁶ Áamá Poroyí rīniño negf añf Epesasiyoní marfái, negf Esia pīropenisfyo nīmīni ení yarñfpmí soyfné síñwáf wīniro arfá wiro yarigfáriní. O áamá wigf ηwfá fá xīrarigfá imónñfpt rfwf oumópoyñirí nerfná re urarñorini, ‘Nwfá áamá wé tñí imixarigfápt nepaxñf mimónini. Mimóní ηwfáriní.’ E urarñagí nání áamá obaxf arfá nīwiro ηwfá nene imixarñwápt ríxa rfwf umogfáriní. ²⁷ None o rarñfpt xe orñirí síñwáf nīwīnīranénáyf, nigwf omiñf none nerane nigwf mīneamúroarñfpt peayf wianipaxf imónñfáptini marfái, rīpt ení imónñfáriní. Añf rīdiyowá yarñwáiwá, negf ηwfá Atemisiyí rīnñfpt nání mīrīnñiwá nání ení peayf nīwianiro ‘Sipirini.’ rīpaxf imónirí ηwfá apixf imónñf í, áamá Esia pīropenisf tfyo ηweagfá nñni tñí xwfá nīmīni ηweagfáyf tñí yayf umearigfí ení surfmá nimónirí xwfá iwerí enfáriní.” urfagí ²⁸ awa arfá nīwiróná wikf bí ayīkwf mīwónfagí ení tñí rfaiwá re nīra ugfawixini, “Epesasi ηweañwaéneyá ηwfá Atemisipi, ayf seáyf e imónñfptini.” nīra nuro ²⁹ añf nīpimñí rfaiwá rīrowiámf nīga nurfná áamá nñni re egfawixini. Wáf áamá

awí eánarigfe náni nawíni xwamiánf néra mírí nuro áamá Masedonia p̄ropenis̄yo dánf Poro t̄ni emearigfíwaú —Egf̄ yoí rowaúmi Gaiasoȳ r̄niñomi t̄ni Aris̄takasoȳ r̄niñomi t̄ni r̄ni. —Awaúmi fá n̄xero níropémi úána ³⁰ Poro áamá wikf̄ t̄ni awí eánarigfe piȳfá xwiȳfá bi our̄m̄n̄r̄i yar̄f̄ná áamá Jisasom̄i x̄f̄darigf̄áyf̄ xe oun̄r̄i s̄ñw̄f̄ m̄w̄inar̄f̄ná ³¹ gap̄manf̄ Esia p̄ropenis̄f̄ ayo umen̄weagf̄á wa —Awa Poro t̄ni níkum̄x̄n̄ro emearigf̄áwar̄ni. Awa xwiȳfá Poro náni nurowár̄róná re urayigf̄awix̄ni, “Ar̄kí áamá awí eánigfe náni mupani.” urar̄f̄ná ³² áamá awí eánigfe dani xwamiánf̄ nero wa wigf̄ bi náni r̄iro wa wigf̄ bi náni r̄iro neróná arikikf̄ nin̄ro náni áamá nápi ar̄fá kwíkw̄kwíkwí nero “Ayf̄ rip̄i náni awí eánf̄waéner̄f̄ani?” miyaiwipa nero ³³ wa Judayf̄ wigf̄ wo Arek̄sadaoȳ r̄niñ̄o xwiȳfá r̄i r̄imf̄ oneaiin̄r̄i wáráná áamá e ep̄royf̄ egf̄áyf̄ wí “Ayf̄ o náni awí eánf̄waéner̄f̄ani?” yaiwiar̄f̄ná o re oyaiwípoȳn̄r̄i, “Judayf̄ r̄fá api neamear̄igf̄ámani.” oyaiwípoȳn̄r̄i xwiȳfá our̄m̄n̄r̄i náni wé ówanf̄ uyim̄n̄r̄i éf̄yf̄ re egf̄awix̄ni. ³⁴ Awa o Judayf̄ wo en̄agi s̄ñw̄f̄ mí n̄wóm̄x̄ro náni nawíni axíná n̄rayiro ayá wí r̄f̄aiwá re nura uḡf̄awix̄ni, “Ep̄esasi ñweañwaéneyá ñw̄fá Atemis̄pi, ayf̄ seáȳ e imón̄ni.” An̄ñf̄ minf̄ e n̄ra nuro n̄ra nuro ³⁵ gap̄manowayá payf̄ weaiar̄ñ̄o n̄b̄r̄i áamá ep̄royf̄ egf̄áyo p̄r̄f̄ wiaikimf̄ niyár̄imáná re ur̄ñ̄niḡni, “Ep̄isasi ñweagf̄oȳf̄né, áamá wo s̄ni majfá re rimón̄ni, ‘Ep̄isasi ñweagf̄áyf̄ añf̄ r̄idiyowá yar̄igf̄iwá wigf̄ ñw̄fá xwé Atemis̄iȳ r̄niñ̄f̄pi náni m̄r̄niñ̄iwá t̄ni ñw̄fá api añf̄nam̄i dani piérónap̄ñ̄f̄pi t̄ni men̄weagf̄áyf̄r̄ni.’ Áamá wo s̄ni majfá e rimón̄ni? Oweoí. ³⁶ Nion̄i searfá api áamá wo ‘Ayf̄ nepamani.’ ripaxf̄ mimón̄ñ̄aḡi náni soȳf̄né niyop̄iyára oseaur̄ni. Úrapí mikár̄ni pa époyi. ³⁷ Ayf̄ rip̄i náni searar̄ñ̄ni. Áamá soȳf̄né fá n̄xemi b̄fá rowaú negf̄ añf̄ r̄idiyowá yar̄ñ̄wáiwám̄i dani am̄ipí bi f̄w̄f̄ m̄imeapa eri negf̄ ñw̄fá imón̄ñ̄i náni ikayf̄w̄f̄ aí bi m̄r̄ipa eri éf̄iwaúr̄ni. ³⁸ Xwir̄ixf̄ náni mimón̄pa ner̄i gap̄manowa xwir̄ixf̄ ar̄fá wian̄ro náni m̄ñweapa reñ̄o? Aȳn̄ani Demit̄riasio t̄ni om̄ñf̄ ax̄f̄pi yar̄igf̄áwa o t̄ni nawíni kum̄x̄n̄igf̄áwa t̄ni áamá wom̄i xwiȳfá oumearan̄ro nerónáyf̄, xwiȳfá umearar̄igfe náni r̄ixa nuro e dani x̄ixe oxekw̄monf̄poyi. ³⁹ Soȳf̄né xwiȳfá s̄ni wí t̄gf̄áyf̄né en̄ánáyf̄, xwiȳfá náni sfá awí eánar̄ñ̄wáiná dani r̄f̄r̄ix̄ni. ⁴⁰ Ayf̄ rip̄i náni searar̄ñ̄ni. Agw̄i none éwap̄n̄wá rip̄i m̄kf̄ mayf̄ en̄agi náni gap̄manowa ‘P̄yo dani awí neán̄ro r̄rowiám̄i nin̄ro s̄im̄miák̄w̄ éoi?’ nearáná ‘Xwiȳfá anani ur̄ipaxf̄ imón̄anf̄w̄ni.’ riseaimón̄ar̄ni? Oweoí, r̄ixa gap̄manowa

xwiyfá neamearipaxf imóninwini.” ⁴¹ Gapimanowaya payf weaiarino e nurfisaná áamá e awí eánigfáyo xixegfni urowarapiniginí.

20

Poro ámi Masedonia Píropenisfyo emerí Girikiyf anfyo emerí enf nánirini.

¹ Ámá xwiyfá rírowiámf niníro simimiákwf yarigfá pñi nwiáriro kikiá yarfná Poro áamá Jisasomí xfdarigfáyo xfo tñf e nání “Eini.” nuriri ríxa báná enf ríremíxí nwiwiri yayf nwiárimí Masedonia píropenisfyo nání úimiginiri e dání pñi nwiárimí ² nurí píropenisf apimi áwinimí nipurfná áamá e nweagfá Jisasomí dñf wíkwírogfáyo enf ríremíxí ayá wí nwiéra nipurí Girikiyf anfyo níremori ³ e nweanána emá waú wo ríxa nímúrómáná enána ríxa Siria píropenisfyo nání úimiginiri sípíxí womí píxemoánimiri éyf Judayf wí o nání mekaxf rinarinagfa nání ámi dñf re yaiwiniginí, “Ámi Masedonia píropenisfyo nioní bñáimaní oumíni.” niyaiwiri imaní nurí ⁴ áamá rowa ení o tñí nawíni ugíawixini. Wo Beria dánf Pirosomí xewaxo Sopataorini. Ámi waú Tesaronaika dánf Arisítakaso tñí Sekadaso tñí awaurini. Ámi wo Debi dánf Gaiasorini. Ámi wo Timotiorini. Ámi waú Esia píropenisfyo dánf Tikikaso tñí Tíropimaso tñí awaurini. ⁵ Awa nioní tñí Poromí tñí xámí niyeamearo Tírowasi dání yawawi nání weniní nero nweanána ⁶ Judayf Goríxo múronfyi nání dñf mopíri nání sfá bisíkerfá yisf mayf nimíxiro narigfáyf ríxa pwéaná yawawi Piripai e dání pñí nwiárimí nurai sípíxí womí nípxemoánirai ninwearai sfá ríxa wé wú yeamúróaná awamí Tírowasiyo níwímeairai e nweanána sfá wé wúmi dánf waú neamúroniginí.

Yutikaso piyomí Poro siní imixiní nánirini.

⁷ Sadéyo nene aiwá nírane rosapá imíxirane yaní nání awí neániranéná Poro áamá e dánf awí eánfáyo xwiyfá nurifná “Wfáriná ríxa anf úimiginí.” niyaiwiri nání xwiyfá aniní miní xwfá nímiri níra nurí ríxa áriwegf imónaná ⁸ anf awawá seáyí e ikwíroniní nene awí neánimáná xwiyfá arfá wiarinwáwámí ramíxí obaxí míxároárininagí aí ⁹ íwf síkiní wo —O xegf yof Yutikasorini. O pípfwíyo ninweámáná Poro aniní miní xwiyfá xwfá nímiri nura warfná arfá nwiwiri sá nífasf níyayísaná ríxa sá dñf mamó níweáiriri re eniginí. Pákíkf wíxáu wá ikwíroniní seáyí e enowámí dání pírimioaniginí. Pírimioáná áamá níwepfniro nímearfá

xwáfami piyí wenagi meáagfa aiwi ¹⁰ Poro niwepíniri íwí síkíñomi seáyí e nupikákwiniri nímíkwiyínimáná re uríñinigíni, “Seyíné díní sípí mīseaipani. Ámí síñí eníñoi.” nurimí ¹¹ ámí nípeyiri ayí tñni nawíni aiwá níkwíriri nínimáná ayí tñni xwiyfá níríga núfasáná ríxa wáf nóga waríñí tñni Poro pñni níwiárimí úagi ¹² ayí íwí síkíñí o ámí síñí éagi nímeámí wigí añí e nání nuro díní wáf bí onímíápi mīwóníñinigíni.

Poró Tírowasiyo pñni níwiárimí Mairitasíyo nání uní nánirini.

¹³ Poro “Awa añí Asosíyi ríñíñípimí nání sípíxíyo warínná nioní xwáfáyo úimígíni.” níyáiwiri none sípíxí womí nípíxemoánirane Asosíyo nání nurane xfo nání weníñí nerí ñweanfáwá nání óf neaimoíf enagi nání none omí xámí numearane sípíxomí nípíxemoánirane Asosí nání nurane nírémorane ñweañáná ¹⁴ Poro ríxa xwáfáyo níbirí añí apimí neaímeáná o tñni nerímeánimí sípíxíyo nurane añí Mitirini ríñíñípimí nírémorane ¹⁵⁻¹⁶ e dání pñni níwiárimí nurane sípíxomí sá wenwáone píriñwí Kaiosíyi ríñíñípimí oríwámí dání ní múrorane ámí sá wenwáone píriñwí Semosíyi ríñíñípimí nírémorane Poro nioní Esia píropenisíyo nírémorí níñwearínná sfá ayá wí ní múronígíni re yaiwiáriñinigíni, “None añíni nuranénáyí, sfá Judayeneyá Pedikosíyi ríñíñíyi síní mípwéfmí enáná Jerusaremí rémoanfáwáñani? Ayínná Epesasi múróimígíni.” yaiwiáriñí enagi nání none Epesasi míwiékíñimeá ní múrorane ámí sípíxomí sá wenwáone añí Mairitasíyi ríñíñípimí rémonwanigíni.

Poró Jisasoyá síyikí imónigfá Epesasi ñweáyo wípenweagfáwamí uríñí nánirini.

¹⁷ Poro Mairitasíyo nírémománá e dání ámá Jisasoya síyikí imónigfá Epesasiyo ñweagfáyo wípenweagfáwa nání re uowáriñinigíni, “Awa obípoyí.” nurowárití ¹⁸ awa ríxa o tñí e nání báná re uríñinigíni, “Sfá nioní segí Esia píropenisí tñyo iwamfo rémonáyimí dání pñni níseawiárimí unáyí nání seyíné tñni nawíni níñwearínná pí pí enápi nání soyíné níjfarini. ¹⁹ Seyíné tñni níñwearínná Ámínáoyá xínáíníñíñí nímoníri o nání wáf níwurimeiri nísearínná seáyí e mímonípa nerí ínimí níseaimónirí enáriní. Seyíné nání díní sípí níaríñagi nání wáiní wáinná ñwí níseaeayiri enáriní. Judayí nioní nání mekaxí nírinaríñagfa nání xeaníñí obaxí nímeañí aiwi ²⁰ nioní wé ía mímíxeání xwiyfá seyíné arfá níwiro níxífdíroná naní seaimíxipaxípi wí yumí mīseai nerí ámá obaxí síñwí anígfe dáníraní, añí xixegíyo

ínimi dánirani, nisearéwapiyiri enjárini. ²¹ E neríná Judaynérani, Girikiyénérani, ayá nisearemori re searayinjáriní, 'Segí íwí yarigfápi ríwfmíni nímamoro Gorixo táfamíni níkinimóniríná negí Áminá Jisasi Kiraisomi dñj wíkwírópoyí.' searayinjáriní.

²² Arfá nípoyí. Agwí kwíyí Gorixoyápi o Jerusalemí nání úwínigínirí níkiyayonagí nání anj apimí rémóaná pí pí nímeanfápi nioní majfá aiwí, sa e nání waríjini. ²³ E rémóaná pí pí nímeanfápi nioní majfá enagí aiwí anj apí apimí múroaríná Gorixoyá kwíyípi ayá re níremoaríjírini, 'E rémóaná gwí ríyiro xeaníjé seaikáiro epíríáriní.' ²⁴ Ayá e níremoaríjagí aiwí, nioní dñj mñjwiráriníjini. Ayínání mñj yíwí nírimí e nání ananí waríjini. Sñj umfá nání 'Ayí seáyí e imóníjépirfáni?' mñyaiwí, pí pí níkáripírfa aí gí xámí néra bíjápá sñn axípi néra nurí rípi ní nerínáyí, 'Ayí seáyí e imóníjépirfáni?' nímonáriní. Áminá Jisaso re níyaiwirí sekaxí níríjépi, 'O Gorixo ámáyo wá wianíjé enagí nání xwíyíyá yayí winipaxípi wáf níriméiwínigíni.' níyaiwirí sekaxí níríjépi yoparípi nípi ní wáf nuráriméiríná 'Ayí seáyí e imóníjépirfáni?' nímonáriní.

²⁵ Arfá nípoyí. Nioní seyíné tíjímí nemi xwíyíyá ámá Gorixomí dñj wíkwíroarigfáyo xegí xwioxíyo míméámí nerí umenweanfápi nání wáf searímearíjáyíné, níyínéni ámí gí símímanj bí sñjwí nanípirfá menjépi nání nioní níjfaríni. ²⁶⁻²⁷ Ayínání ayá re searemoaríjini, 'Eníná dání Gorixo "Re éimigíni." yaiwiárinípi nání nioní áwanj níseariríná wé íá mímíxeání nípi ní xixení seararíjé enagí nání ámá níyíyá wo anínáná "Poro ríá nímeáríjé." rípxí imónínfá meníni.' seararíjini. ²⁸ Ámá Jisasoyá imónigfá sewaníjeyíné umenweagfápipí níki kíró wiarigfóyíné imónípiríxínirí wáyí seainíwínigíni. Ámá Gorixoyá síyikí imónigfá níyoní —Ayí nání yoxáfpámí dání nupeiríná xewaníjé gwíniñj roayíroáriníyírini. Ayo níyoní numenwearíná Gorixoyá kwíyípi sipísipí awí mearoarigfápa axípi awí umearóríxínirí seaimíxáriníjeyíné xixení píraníjé umenweáfríxini. ²⁹ Ayí rípi nání seararíjini. Nioní ríxa píni níseawiárimí úaná ámá síwí sayí sipísipí roarigfápáníjé nímoními seyíné táfamíni níbéro ámá soyíné umenweagfáyo xe nanj oépoyínirí sñjwí míwíní xwírí seaikíxeayípirfáriní. ³⁰ Ayí rípi nání ení seararíjini. Segíyí wa ení níwiápinímearo re níyaiwiro yapí wíwapíyípiríxini, 'Jisasomí xídarigfáyí wíwí wíniyo píni níwiárimí nioníni oníxídfóyí.' níyaiwiro yapí wíwapíyípiríxini. ³¹ Ayínání nioní seyíné tíni níjwearí

xwiogwí waú wo nímúroaríná woxíni woxíni nání dínj sípí níseairí nǵwí tǵní enj rírémíxǵ searínǵápí bǵ pǵní mǵwíarǵ anínj mǵnǵ yayínǵápí nání rǵwǵmǵnǵ mǵmamó síǵwǵ tǵní anínj mǵnǵ éríxǵnǵ. ³² Agwǵ nionǵ Goríxo seamenǵa nání xegǵ wéyo seawárǵrǵ soyǵné xwíyǵá o ámá níyonǵ wá níwianǵrǵ enjǵpǵ nání dínj wǵkwǵropǵrǵ seawárǵrǵ yarínjǵnǵ. Xwíyǵá apǵ ananǵ sǵkǵkǵ seomǵxǵrǵ amǵpǵ nanǵ Goríxo ámá nionǵ gǵ imónínjǵyo wǵmǵigǵnǵrǵ imónínjǵpǵ meapaxǵyǵné seaimǵxǵrǵ epaxǵ imónǵnǵ. ³³ Nionǵ seyǵné tǵní níǵwearíná segǵ woyá síǵǵá gorǵranǵ, síǵǵá sirǵpáranǵ, rapǵrapǵranǵ, wǵ síǵwǵ íwǵ mǵwǵnǵǵárǵnǵ. ³⁴ Nionǵ seyǵné tǵní níǵwearíná enǵápí sewanínjǵoyǵné níǵǵárǵnǵ. Amǵpǵ wǵ mǵsearǵpǵ ‘Pí yǵnǵrǵ pǵ níǵrǵ emǵǵnǵ?’ níyǵaiwirǵ nerǵnǵ wé gǵ rúmǵ dánǵ níǵgwǵ omínjǵ nerǵ níǵgwǵ níǵmearǵ bǵ nerǵnǵ nionǵ gǵ bǵ erǵ ámá nionǵ tǵní nǵweaarǵǵáyo enǵ bǵ wiirǵ enǵárǵnǵ. ³⁵ Amǵpǵ níǵnǵ nionǵ enǵápí nerǵnǵ rǵxa re seaiwǵpǵyínǵárǵnǵ. Ámá sípǵyǵ seáyǵ nerǵ mǵnǵpaxǵ imónínjǵyo arǵrǵ wǵríxǵnǵ. Xwíyǵá Ámǵnǵ Jisaso rǵnǵ rǵpǵ, ‘Yayǵ mǵnǵ wiarǵnǵo winarínjǵpǵ yayǵ urǵpǵarǵnǵo winarínjǵpǵmǵ seáyǵ e imónǵnǵ.’ xwíyǵá apǵ enǵ rǵwǵmǵnǵ mǵmamó dínjǵ móríxǵnǵ.” urínjǵnigǵnǵ.

³⁶ Poro xwíyǵá apǵ níǵpǵnǵ nurǵrǵmǵ xómínjǵ níyǵkwirǵ awa tǵnǵ Goríxomǵ xwíyǵá rǵrǵmǵ níwiro ³⁷⁻³⁸ awa xwíyǵá Poro “Gǵ símǵmanǵ ámǵ bǵ síǵwǵ nanǵpǵrǵámǵnǵ.” urǵǵ enǵagǵ nání dínjǵ sǵpǵ níwírǵ nǵwǵ nearo omǵ nímakǵkǵyayiro kíyǵ nímiaúnayiro xǵomǵ nímeáa nuro sípǵxǵ tǵnǵ e wǵarǵǵawíxǵnǵ.

21

Poro ámǵ sípǵxǵyǵo níǵpǵxemoánǵrǵ unǵ nánǵrǵnǵ.

¹ E nemone awamǵ pǵnǵ níwíarǵmǵ ámǵ sípǵxǵyǵo nuranéná níyǵakǵa mú irǵnǵí pǵrǵnǵwǵ yoǵ Kosíyǵ rǵnǵnǵpǵmǵ nírémorane sá wenǵwáone nurane pǵrǵnǵwǵ Rosíyǵ rǵnǵnǵpǵmǵ nírémorane e dánǵ nurane anǵ yoǵ Patarǵ rǵnǵnǵpǵmǵ níwiékǵnǵmearane ² e nayoarane sípǵxǵ ámǵ wo Pínisia pǵropenǵsǵyo nání umǵnǵrǵ yarínjǵagǵ níwǵnǵrǵane omǵ nípǵxemoánǵrǵane níǵweámǵnǵ nímeámǵ nurane nurane ³ pǵrǵnǵwǵ yoǵ Saipǵrasíyǵ rǵnǵnǵpǵ wé onamínjǵúmǵnǵ enǵáná nímúrorane nurane nurane xwíyǵá re rǵnǵrǵnǵ enǵagǵ nání, “Anǵ yoǵ Taiayǵ rǵnǵnǵpǵmǵ sípǵxǵ royá sanǵ e tǵwanǵgǵnǵ.” rǵnǵrǵnǵ enǵagǵ nání none Siria pǵropenǵsǵyo anǵ apǵmǵ níwiékǵnǵmeámǵnǵ ⁴ e nayoarane ámá Jisasomǵ xǵdarǵǵáyǵ nání pǵǵa nemerane ayǵ tǵnǵ síǵ wé wǵúmǵ dánǵ waú nǵweanǵáná ayǵ kwíyǵ Goríxoyáyo dánǵ Poromǵ re urayǵǵawíxǵnǵ, “Joxǵ Jerusaremíyo nání wǵ nurǵ xwǵrǵnǵwǵ

mosaxipani.” nurayiro⁵ sáá none ayí tñi ñweaani imóniñyí nñi ríxa óráná ańf apimí pñi nñwiárimí nurane ayí tñi wigí apíxí tñi wigí niaíwí tñi nñneameámí nuro rawírawá imaní e dání xómíñf nñyíkwirane Goríxomí xwíyá rirímí nñwimáná yayí ninowárimí⁶ none sipxomí pñxemoánáná ayí wigí ańf e nání ugíawixíni.

Agabaso Poromí ikwairíř wíñpí nániríni.

⁷ E nemone Taia pñi nñwiárimí nurane ańf yoí Toremesiyí ríniñpimí nñrémómáná nayoarane ámá Jisasomí dñf nñwíkwíroro nání negí nñríxímeá imónigfáyo yayí nñwirane ayí tñi sáá ayí sá weñwáone⁸⁻⁹ wíápí tñi e dání pñi nñwiárimí nurane ańf Sisariayí ríniñpimí nñrémómáná nayoarane ańf xwíyá yayí winípaquí wáf uraríñf Piripoyí ríniño —O eníá wáf wurimeiarigfáwamí seáyí wíříxíniř wé wíúmí dánf wáu rípeániñowa woríni. O xegí xemiáíwa —Íwa Goríxo nání wáf rókiamoarigfíwaríni. Apíyá wípaú wípaú íwa tññoríni.¹⁰ Oyá ańfyo nñpáwirane o tñi sáá wí ñweañáná wáf rókiamoaríñf wo —Xegí yoí Agabasoríni. O Judia pñropenisíyo pñi nñwiárimí nñweapíř¹¹ none nñneaimearí oríñá ikaxí nñnearíř re eníniğíni. Poroyá areríxí nurápíř xegí wéyo tñi síkwíyo tñi nñjáríniř re ríñniğíni, “Kwíyí Goríxoyápi ríñpí rípiříni, ‘Areríxí ríří xiáwomí Judayí Jerusaremí dání axípi re gwí nuyiro émáyo mñni wípířáríni.’ Kwíyí Goríxoyápi ríñpí apíříni.” nearfagi¹² none arfá e nñwiranéná none tñi ámá e ñweáyí tñi Poromí wauní ríxíñf re urayíñwanigíni, “Joxí Jerusaremí nání mñyipani.” urfagwí aí¹³ Poro re nearíñniğíni, “Seyfne pí nání ñwíni ñwíni nearo íkíniñf sípí nípaxí níkararíño? Awa nioní gwí nñjáránáyí, ‘Ayí ananíříni.’ nñyaiwirí náníni e nání mñwaríñíni. Ámíná Jisasomí xídaríñagí nání nñpíkíánáyí, ‘Ayí ananíříni.’ nñyaiwirí nání ení waríñíni.” nearfagi¹⁴ none omí urakípaquí mimónfagi nñwinířane omí xwíyá ámí bí murí re ríniñwanigíni, “Ámínáo ‘Omí wímeáwiníğíni.’ yaiwiaríñpí xe wímeáwiníğíni.” ríniñwanigíni.

Poro Jerusaremíyo nñrémorí Jisasoyá síyíkí imónigfáyo umenweagfáwamí repíyí wíñf nániríni.

¹⁵ E nemone sáá ayí ríxa neamúróáná none yúrará nemáná rawírawá pñi nñwiárimí Jerusaremíyo nání nñyirane¹⁶ Sisaria dání ámá none pñi nñwiárimí yaríñwaé dánf Jisasomí xídarigfáyí wa tñi nñyirane awa none ańf Nesonoyá —O Saipírasí pñríñwířpimí dánf woríni. Eníá dání Jisasomí dñf nñwíkwírorí xídagí woríni. “Oyá ańfyo sá

owépoi.” niyaiwiro nání níneaipemeámi níneayiro e neawárigfawixíni.

¹⁷ E nemone ríxa Jerusaremi nání niyirane e rémóána ámá Jisasomi díní níwíkwírooro nání negí nírixímeá imónigfáyí yayí níneairo níneamímíníagfá ¹⁸ sá weḡwáone wáfí tñí Poro tñí none níwíápínímeámi Jemiso tñí e nání nurané Jisasomi díní wíkwíroarigfáyo wipenweagfáwa ení Jemiso tñí awí eáníḡána ¹⁹ Poro ríxa yayí níwimáná xfo émayí tñí míní wáf níurímeríná Goríxo xfoyá wéyo dání wiemení bí bí nání repíyí níwíera úagí ²⁰ awa arfá níwiróná Goríxomi seáyi e numero re urigfawixíni, “Gwáfáoxíni, negí Judayí sípí ayá xwé wí Jisasomi díní wíkwíronagfá joxí ríxa níḡfá imóníḡíni. Ayí níni negí ḡwí ikaxí ení ná dání níriníri eáníḡípmí xfdáníro nání símí xeadípenaríḡoi. ²¹ Ayo ámá wí joxí nání re urigfawixíni, ‘Poro émayíyá aḡíyo nemeríná negí Judayí émayí táfámíni ḡweagfáyo re uréwapíyaríḡíri, “ḡwí ikaxí negí arfo Moseso níriní eanḡípmí pñí wíáriro síwí negí arfowa érowíápíníḡfápmí míxídpá ero nero segí níaiwí iyí símí sfó míwákwípa éríxíni.” Ámá ayo Poro e uréwapíyaríḡíri.’ ²² E urigfá enagí nání arí yaníwíni? Negí Judayí Jisasomi xfdarigfá aḡí rípmí táfámíni ḡweagfáyí ananí joxí bípí nání ríxa arfá níwípírf enagí nání ²³ xwíyí fá none ríraní rípi axípi éríxíni. Negí ámá ḡwíá ḡweagfá wáú wáú ḡweaḡoi. ²⁴ Joxí awa tñí níkumíxíniro nene xwíraimímí neainaríḡípi anípa imónínífa nání yaríḡwápi awa tñí nawíni nero ámi naḡí imónírixíni. E neríná wáú wáú awa wíḡí dífá níróniro xwíraimímí winaríḡípi anípa imóníro naḡwí Goríxo nání rídiyowá wíiro epírfá nání bí wíírixíni. Joxí none ríraríḡwápi axípi e neríná ámá níni re yaiwípíráoi, ‘Poro nání neararíḡfápi míkí mayíri. O ení negí ḡwí ikaxí eáníḡípmí níxídirí píraníḡí yaríḡoríni.’ yaiwípíráoi. ²⁵ E nísearírane aí ení ná xwíyí fá nímxíranéná ‘Émá Jisasomi díní wíkwíroarigfáyí negí ḡwí ikaxí eáníḡí nípíni xfdírixínirí uraníréwíni?’ níriníranéná re rínaríḡwanigíni, ‘ḡwí ikaxí rípiáú rípiáú pñí wíáripaxí mímoníni.’ nírinírane payí re nearí wárinḡwanigíni, ‘Naḡwí ámá wí mímoní ḡwíá imóníḡí nání rídiyowá éfápi mínípa éríxíni. Rakiwí ení mínípa éríxíni. Naḡwí síḡwíyo ḡwí xíráná ragí síni enagí nání mínípa éríxíni. Apíxí nínearóná sewíni mímeánípa éríxíni.’ Apíáú apíáú nání nearí wíowárinḡwanigíni.” uríagfá ²⁶ Poro sá weḡo wáfí tñí ámá ḡwíá ḡweagfá wáú wáú awamí níwirímeámí níurí xwíraimímí winaríḡípi anípa imóníwíniḡínirí yaríḡfápa xfo tñí nawíni wíḡí yaríḡfápa

nemáná o anj ridiyowá yarigfiwámi nípawiri apaxfpáninj ímónigfáyo áwanj re urinjinigini, “Sfá ámá awa xwiraímimí winarinjipi anipá imóninfa nání yarigfápi nípini néfasáná Gorixo nání xixegini woni woni ridiyowá wiptrfáyi sfá ayimiriini.” urinjinigini.

Judayf Poromí anj ridiyowá yarigfiwámi dání mixf wigfá nánirini.

²⁷ E nemo sfá wé wfúmi dánj waú awa xwiraímimí winarinjipi anipá imóninfa nání yarigfápi rixa yoparipi anjw e imónimínirí yarfná Esia ppropensfyo dánj Judayf wí Poro anj ridiyowá yarigfiwámi nweanagí nîwînîro re egfawixini. Ámá e epfroyf egfáyo símirírf nîwiemero omí fá nîxero ²⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Negf Isireriyfné rixa símínjf neainfpoi. Ámá re ronj royf ámá xwfá nîmínî nweagfáyo nurewapiyemeri ámá negf gwí axf imóninjwárf nání uréwapiyiri negf njw íkaxf eáninjipi nání uréwapiyiri negf anj ridiyowá yarinjwá riwá nání uréwapiyiri nerfná api nípini nání ‘Sípírfini.’ urarinjorini. Sa apinini marfát, ámá Gírikíyf wí anj ridiyowá yarinjwá riwámi nípemeámi nfiwapiinjipimi dání njwá imóninjf re rixa xórórf enjrfini.” nîrîro ²⁹ —Xámi ámá Esia ppropensfyo dánj Tíropimasoyf rînjîo Poro tfni anj apimi nawíni emearinjagfi winfá enagí nání xenjw re mogfawixini, “Poro omí ridiyowá yarinjwáiwámi ínîmi nípemeámi fiwapiinjorini.” xenjw nîmoro nání rfaiwá enj tfni nîrîroná e nîrîro ³⁰ ámá anj apimi nweagfá nfní símímiákwí e yarigfápi arfá nîwiro mfrf nîbîmiro Poromí fá nîxero ridiyowá yarigfiwámi dání níropémi peyeáná apaxf mé ówanj nfní nîyára ugfawixini.

Romíyf porisowa Poromí urápigfá nánirini.

³¹ E nemowa Poromí nîpíkianîro nání yarfná ámá wí porisowámi seáyí e imóninjomi xwíyfá re urémeagfawixini, “Jerusaremí nweáyf nfní símímiákwí inarini.” urémeágfá ³² o anjanini xegf porisf wami tfni awami seáyí e wimónigfáwami tfni nîwirimeámi Poromí píkianîro yarigfe nání wéáná ayf porisowa tfni wigf seáyí e wimóninjîo tfni weparinjagfa nîwînîro ámi Poromí iwanj meá pfní wiárfagfawixini. ³³ Pfní wiárfagfa porisowami seáyí e wimóninjîo anjw e nîbîrî Poromí fá nîxerí xegf porisf wami re urinjinigini, “Gwí senfá wirfkaú tfni yípoyí.” nurîrî ayo yarinjf re wiarinjagini, “Ámá ro gorini? O pí érfini?” ³⁴ Yarinjf e wiarinjagi aiwi ámá e epfroyf egfáyf xwamiánf nîrîro wí xegf bî nání rîro wí xegf bî nání rîro nero arikikf yarinjagfa o arfá kwíkwíkwíkwí nîwirí nání o yarinjf wiarinjipi e dání nîjfá pírfáninjf imónípaxf menagí

níwínírí re uríñinigíni, “Porisoneyá anjwámi nání nimeámi úpoyí.” urfagi³⁵⁻³⁶ omí níméra waríná ríxa áamá e epíroyf egfáyí númí nuro rfáiwá ímf tñní “Rurápapíkíaríño?” níríga waríná awa ríxa anj íwámi sñjá waíwí tñf e nírémoríná áamá Poromí píkianíro yarígfáyí porisowamí urápapíkianíro yaríñagfá nání omí seáyí e nímfeyoaro níxírímí peyigfawixíni.

Poro Judayf xfomí umeararigfápi owákwímínírí uríñfpi náníríní.

³⁷ Porisowa ríxa wígf anjwámi nimeáa páwianíro yaríná awamí seáyí e wimóníñomí Poro re uríñinigíni, “Nioní xwíyá bí ananí rírímíníréíni?” urfagi o re uríñinigíni, “Aí, joxí Gírikíyí píné ananí raríñíni. ³⁸ Ayínání re nimónaríní, ‘Joxí áamá Isipíyí xámi re ríño, “Émáyo míxí xfdíwanígíni.” nírírí áamá 4,000 gwí mónígfá, Iríkíarígfáí ríníñowamí níwírimeámi áamá díñf meañe nání unjo, ayf joxímaní.’ nimónaríní.” urfagi³⁹ Poro re uríñinigíni, “Áamá joxí raríño, ayf nionímaní. Nioní anj onímíá yoí míríníñf bimí dáñonímaní. Sirisia píropenístíyo anj Tasasíyí ríníñfímí dáñf Judayf woníríní. Waunf ríxíñf bí orírímíní. Áamá tíyo xwíyá ourínírí ananí sñwí naníríréíni?” nurírí⁴⁰ o ríxa ananí xe ourínírí sñwí wínáná Poro sñjá waíwíyo e nírómáná áamá ayf xwíyá mírípa oépoyínírí wé ówanj nuyírí ríxa ñíñíá imónáráná wígf Xíbírúyí píné tñní nurírí re uríñinigíni,

22

1 “Rárowayíné, ápowayíné, xwíyá áamá wí níxekwímoarígfápi wákwímínírí searáná ananí arfá nípíríréoi?” urfagi² arfá wífáyí Poro nuríríná wígf Xíbírúyí píné tñní raríñagí arfá níwíro erówarí aí bí mé aga ñíñíá imónáríagfá Poro ámi re uríñinigíni, ³ “Nioní Judayf woníríní. Sirisia píropenístíyo anj yoí Tasasíyí ríníñfímí gf nókí níxíríñoní aí anj rípímí dání xwé iwiaroníoníríní. Negf nearéwapíyagf Gámierero níníréwapíyíríná ñwí ikaxí eáníñfpi negf arfowa neaiapígfápi nání aga xíxení píráñíñf níréwapíyíñf enagí nání agwí seyíné Goríxomí oxfdaneyínírí sfmí níxeadfpeníro yarígfápa nioní ení axípi e imóníñáoníríní. ⁴ Ayínání eníiná nioní áamá Óf ‘Goríxo tfámíní imóníñoí.’ ríníñfímí díñf wíkwíroarígfá aníñímíxímínírí nání xeaníñf níwírí oxfíyoraní, apíxíyoraní, gwí níyírí gwí anjyo wáragáoníríní. ⁵ Negf apaxfpaníñf imóníñf xwéoi tñní negf ámíná mebá imónígfáwa tñní ení ‘O nepa e yagoríní.’ searípaxf imóníñoí.

Awa negf Judayf anj yof Damasikasiyf rfninjfpimi nweagfáyf nánf payf nearo niapowaráná nionf ámá e nweagfá óf axfyimf xfdarigfáyf enf anj rfpimf dánf rfninjf meáfrfxinrf ayo fá nixerf gwf nymáná ámf re nánf nmeámf bmfá nánf anj rfpimf pfnf nwiárfmf nurf Damasikasiyof nánf unjanigfni.

Poro "Apf yarfná Gorixo nifnimfxinjfrni." urinjf nánfrni.

⁶ "E nemonf nurf nurf Damasikasf tfnjf anwf e rémómfrnf nerf rfxa ikwawedf enáná re enjnfgnf. Anfnamf dánf wfá sfjwf mfmnfjnf inf xwé bf nókiárenapfnjnfgnf. ⁷ Wfá apf nókiárenapáná nionf xwfáyo nfpkfnfmearf arfá wíáyf xwífá bf re nfrfnenapfagf wfnjanigfni, 'Soroxfni, Soroxfni, pí nánf xeanfjnf níkararfjnfni?' nfrfnenapfagf ⁸ re urfnjanigfni, 'Ámfnáoxfni, joxf goxfnfni?' urfagf o 'Nionf Nasaretf dánf Jisasonf joxf xeanfjnf níkararfjnfni.' nfrfagf ⁹ —Ámá nionf tfnf warfgfáwa wfá nókiárenapfnpf píranfjnf sfjwf nfwfnaxfdiro aifw o tfnf xwífá rfnarf gwíomf arfá nfpkwfnf mfwgfwxifni. ¹⁰ 'Joxf xeanfjnf níkararfjnfni.' nfrfagf re urfnjanigfni, 'Ámfnáoxfni, nionf pí oenrf nfrarfjnfni?' urfagf Ámfnáo re nfrfnjnfgnf, 'Joxf nfwíápfnfmeámf Damasikasf jfapimf nánf nurf e rémóáná ámá wo nfsfmearf e éwfnjgnfrf rfrfpeanfpi nánf áwanf rfrfnjfof.' nfrfagf ¹¹ nionf wfá apf sfjwfyo nfnfpfrorf snf sfjwf mfmnfjnf nfnfnfrf sfjwf manfpaxf nfrfnjagf nánf ámá nionf tfnf warfgfáwa wéyo árfwf nfnfmaxfrro Damasikasiyof nánf nfnfméra nuro e nfrémorf nweanfáná ¹² ámá wo, xegf yof Ananiasoyf rfnjfo —Judayf anj apimf nweagfáyf nfnf 'Ámá awiaxf worfnf.' rfnagfornf. Negf njwf íkaxf rfnfnjfpf bf múroagomnf. Anfnf minf nfpfnf xfxenf axfpf xfdagornf. ¹³ O nfbfrf nionf tfnjf anwf e nfrómáná re nfrfnjnfgnf, 'Gf nfrfxfmeáo ímónfjnf Soroxfni, dxf sfjwf ámf aneí.' nfráná re enjanigfni. Gf sfjwf ámf nanfrf omf sfjwf wfnfnjanigfni. ¹⁴ Omf sfjwf wfnáná o re nfrfnjnfgnf, 'Nwfá negf arfowa xfdagfo joxf e éwfnjgnfrf wímónarfjnpf nánf njfá erf Wé Rónfnomf enf sfjwf wfnfrf xfoyfá manfyof dánf xwífá rarfná arfá wirf oenrf rfrfpeanffrni. ¹⁵ Ámá nfyonf xfo nánf áwanf nurfrfná jfwanfjoxf wfá nfrókiárffná sfjwf wfnfrf arfá wirf éfpf nánf repyf wirfá nánf rfrfpeanffrni. ¹⁶ Aynánf joxf pí nánf snf yómfnjnf yarfnfnf? Rfxa nfwíápfnfmearf wayf meaf. Joxf Ámfnáomf rfxfnjnf urfrfpimf dánf dxf fwf yarfnjfpf yokwarfmf nfsiirf wayf píranfnfnjnf rfronjfof.' nfrfagf nionf axfpf e enjanigfni.

“Gorixo Poroni é máy tñjímíni nrowáríjínigíni.” uríjé nániríni.

17 “E nemoni ámi Jerusaremi nání nìbírí anj rídíyowá yaríjwá riwámí dání xómíjé níyíkwiwí Ámínáomí xwíyá rírímí nìwiríná íkwíkwí níyárirí weníjé éáyí 18 Ámínáo re nìraríjagí wíníjhanigíni, ‘Joxí síjwí nanírí arfá nírí enjípí nání anj rípímí dání uráná arfá mísipa epírí enjagí nání joxí síní mepaní. Anjíní anj rípímí píní nìwiárímí ut.’ níríjagí 19 nioní re uríjhanigíni, ‘Ámínáoxíni, nioní éwapíjagápi ámá re jweáyí níní níjfé imóníjoi. Ámá joxí nání dñj ríkwíroarígfáyo nioní fá nìxerí gwí anjyo níjwírírírí iwánj níméperí yagáoni enjagí nání wíwaníjyí ríxa níjfé imóníjoi. 20 Joxí nání wáf urímeagí Sítipenomí píkgífná nioní anjwí e nìrómáná “Ayí omí nìpíkíroná apání yaríjoi.” níyáiwírí omí píkiaríná wíjé iyfá awí mearoníjhanigíni.’ uríjagí aí 21 Ámínáo re nìríjínigíni, ‘Joxí ut. Nioní ná jfámí é máy tñjímíni rrowárímífá enjagí nání joxí ananí ut.’ nìríjínigíni.” uríjínigíni.

Porisí seáyí e imóníjoi Poromí éf umíníjé nániríni.

22 Ámá e epíroyé egfáyé Poromí arfá níwía nìbásáná aiwí xwíyá “É máy tñjímíni rrowárímífáríni.’ nìríjíríni.” rfe nání arfá níwimáná xwíyá xwamiání nìrìro ímí tñí re ríjáfawíxíni, “Ámá e imóníjoi xe onjweaní síjwí wínípaxí míneaimónaríni. Ríxa rurápapíkíaríjoi?” 23 Xwamiání e nìra nuróná wíkwí ayíkwí níwóga mìwaríjagí nání wíjé iyfá níwirayiro úpíríxá míméámí yánìro xwífá síkwí úpíríxá míméámí yánìro yaríjagí 24 porisí seáyí e imóníjoi sekaxí re uríjínigíni, “Omí porisone negí anj riwámí nímeáa nípáwiro ámá ayí xwamiání níwíroná rífá tñjé wianìro yaríjgápi mfkípi nání waropárí oneainírí nání síkwífá ragí pírí nuyíkíro yaríjé imímí wípoyí.” uríjagí 25 awa omí nímeáa nípáwiro síkwífá ragí pírí uyíkianìro nání gwí jíáná Poro Porisí anjwí e rojomí re uríjínigíni, “Romíyíyá jwí íkaxí re ríníni,’ rísímónaríni, ‘ “Ámá Romíyí womí mfkípi nání pífá mé xámí síkwífá eápoyí.” ríníni.’ rísímónaríni?” uríjagí 26 poriso arfá e níwimáná seáyí e wimóníjoi tñjé e nání nurí re uríjínigíni, “Ámá Romíyí romí joxí pí wimínírí yaríjíní?” uríjagí 27 porisí seáyí e imóníjoi Poro tñjé e nání nípáwírí re uríjínigíni, “Jíwaníjoxí nìreí. Joxí Romíyí woxírání?” uríjagí o “Oyí.” uríjagí 28 porisí seáyí e imóníjoi re uríjínigíni, “Nioní gapímanowamí nígwí xwé wíáná ‘Romíyí woxíríni.’ nínìrìro nímíxíjgáríni.” uríjagí Poro re uríjínigíni, “Gí inókí tñí ápo tñí eníjána dání Romíyí

wimixigfípaú enagfi nání nioní gí nókí nixiríje dání Romiyf imóníñá woniríni.” urfagi nání ²⁹ porisf sákwfá ragf pírí nuyikiro yaríñf wianíro nání gwí jarfáwa wáyf níwiníri omí wáramogfawixíni. Wigf porisf seáyí e wimóníño ení “Poró Romiyf worfani?” níyáiwirí níjfa nimónimáná “Omí senfá tñí gwí jípoyí.” urfí enagf nání wáyf winíñigíni.

Poró xwíyfa wákwínimíri nání Judayf mebaowa awí eánigfe dání uríñf nániríni.

³⁰ Poriso, sá weño wáfpi tñí Judayf omí uxekwímoarigfápi nání xixení níjfa oimónimíri omí níkwewárimáná wamí sekaxí re uowárapíñigíni, “Apaxfpaníñf imónigfá xwéowa tñí Judayf mebaowa tñí awí oeánfpoi.” nuowárapíri awa ríxa awí eánaráná Poromí nímera níwepíri awa síñwí anigfe éf uráríñigíni.

23

¹ Poró mebaowamí síñwí agwí níwinárirí re uríñigíni, “Gf nírxímeáoyfne, Goríxo síñwí aníñána amípi nioní iwamfó dání sfá ríyimi nání enápi nípiñí aí nání díñf níyaikírorfna bí nání ayá sfwf máníró díñf peá nunaríni.” urfagi ² apaxfpaníñf imóníñf xwéó, Ananiasoyf ríñíño ámá Poró tñí e añwí e rogfáyo “Omí wé manfyo upíkákwpoyí.” uráná ³ Poró Ananiasomí re uríñigíni, “Kíkéróníñf ínimí pípfwf enagí aí seáyí e xwfá naníñíñf eáníñf roxíni, Goríxo joxí ení wé nírupíkákwiníño! Joxí negf ñwí ikaxí níriníri eáníñfpa xwíríxf nímemíri e éf níñwearfna ñwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé upíkákwpoyí.’ urípi nání ‘Ayf apáni yaríñíni.’ rísimónaríni?” urfagi aí ⁴ ámá e rówapígfáyf míxf re urígfawixíni, “Joxí ananí apaxfpaníñf imóníñf xwéomí ikayfwí uraríñoxíraní?” urfagfa ⁵ Poró re uríñigíni, “Nírxímeáoyfne, ‘Apaxfpaníñf imóníñf xwé worfani?’ míyáiwí nerí ríñíni. Xwíyfa Bíkwíyo re níriníri eáníñagí nání, ‘Joxí segf seáyí e nimóníri seamenweagfá wo nání xwíyfa sípi bí míripaní.’ níriníri eáníñagí nání o seáyí e imóníñfpi nání níjfa nimóníri síñwíríyí, wí e ríminíri éamaní.” nuríri aí ⁶ mebaowa wa Sajusi imóníri wa Parísí imóníri enagfa níwiníri gí Parísí rowa gwí onímónfpoiñíri ení tñí re uríñigíni, “Nírxímeáoyfne, nioní Parísí woníriñí. Parísí imónigfí wíyáuyá xewaxoníriñí. Nioní ‘Ámá pegfáyf ámí níwiápfnímeapfíraríni.’ níyáiwirí díñf kíkayonagí nání xwíríxf nínearígoníriñí.” uraríñá ⁷ Parísíowa tñí Sajusiowa tñí wíwíni míxf nírinínowieáníro díñf bí biaú níxíriro yaní epayónígfawixíni. ⁸ Ayf rípi

nánirini. Sajusiyf re rarigfáyirini, “Ámá pegfáyf ámi wiápfni meapaxf menini. Anfnajf wí menini. Kwíyf eni menini.” rarigfáyirini. E nerí aí Parisiyf “Nipini ananí imónipaxf imónini.” rarigfáyirini. Apimi dání dñf bñ biaú nixiriro yanf nepayóniro ⁹ xixewiámf nñrñnowieága nuro ñwf ikaxf eánñfpimi mewegfá Parisiowayá wa nñwiápfni mearo Sajusiowa tñni ximiximf ninñro nñrñroná re urigfawixini, “Ámá ro fwf bñ éo mimónñgagf winñjwini. Anfnajf woraní, kwíyf biraní, omí xwíyfá uránáyf, ayf pí enñjoi?” nurñro ¹⁰ xixewiámf ayá wí nñrñnowieága wiápfni mearfná porisf seáyí e imónñjo Poromí mñdñmñdání mñmñxeawiámf ninñroná omí dñdiyimf nero pikipñrxinñri xegf porisowamí sekaxf re uowárainñnigini, “Soyñné nñwepññro eñf neánñro ayo Poromí nuráñro negf porisf anf riwámí nání nñmeámí yapfpoyí.” uowáraiáná awa xixeni o urífpa e egfawixini.

¹¹ Poro sfá ámi rñxa wñyimi árñwñyimi sá wenjáná Ámñnáo miwñmñdání nurónapñri re urññnigini, “Joxí dññf sixf ínet. Jerusaremí tñyo dání xwñrñxf rñmearfná joxí nioní nání ‘Sññwf e winñri arfá e wirí eñárini.’ urarññpa émáyfyá anf xwé Romíyo ení axñpi urñrfá eñagí nání dññf sixf ínet.” urññnigini.

Judayf Poro nání mekaxf megfá nánirini.

¹² Wfápf tñni Judayf wí Poro nání mekaxf nñmeróná awá ñwfá nñjwñrárññro sñjá womí dání re rññgawixini, “None iniñgf mññpa erane aiwá mññpa erane néra nurane Poromí pikíwaé dání ámi nñpaxf imónanfwárini.” nñrññro ¹³ —Ámá mekaxf nñmero “Sñjá romí dání rarñjwini.” rigfáwa amá 40 wiárf múrogfáwarini. ¹⁴ E nemowa apaxfpanññf imónñgfá xwéowa tñni Judayf amñnáowa tñni tñgfe nání nuro yumfí re urigfawixini, “None awá ñwfá nñjwñrárññirane sñjá womí dání re rññfwárini, ‘Poromí sñni mñpíkípa neranéná aiwá bñ aiwf mñmepaxf imónñjwini.’ Sñjá womí dání e rñnárfwá eñagí nání ¹⁵ soyñné tñni mebáowa tñni ámi xwñrñxf nñwiro yarññf wiayanñronññf nimónñro porisfyo seáyí e wimónñjomí wáf re urepearfpoyí, ‘Joxí none Poromí ámi píranññf yarññf wianí nání nñmeámí weapeí.’ urfpoyí. None omí nñpíkianí nání yumfí ayá eánanfwini. Poromí nñmeáa nñweapñri sñni anwi e mñbñpa eñáná nñpíkianfwárini.” urigfawixini.

¹⁶ Poromí xexirñmeályá niaíwo “Awa yumfí ayá eánarññoi.” rñnarññgáfa arfá nñwirí porisowayá anjwámí nání nurí nñpáwiri Poromí áwanf urfagí ¹⁷ o porisf womí “Eini.” nurñri re urññnigini, “Íwf sñkññf ro dñxf porisf seáyí

e simóniηomi xwiyfá wí áwanj urini nání o tñj e nání nipemeámí ut.” urfagi¹⁸ o íwí síkijomi nipemeámí porisf seáyí e wimóniηo tñj e nání nurí re uriniηigini, “Poró, gwí ηweano ‘Eini.’ niriiri re nriηoi, ‘Íwí síkij ro xwiyfá wí díxí seáyí e simóniηomi urini nání o tñj e nání nipemeámí ut.’ niriagi nipemeámí barini.” urfagi¹⁹ porisfyo seáyí e wimóniηo omí wéyo fá nixiri nimeámí aigf wí e nání nurí aigfpi niηweámáná yariηj re wiηiniηigini, “Xwiyfá joxi áwanj niriiripi pí xwiyfáriní?” urfagi²⁰ o re uriniηigini, “Judayf xwiyfá ná bini símf e nita nuróná re rinfawixini, ‘Poromí ámí mfkípi nání yariηj bi wianfniηj nimónirane porisfyo seáyí e wimóniηomi yapf re uréwapiyiwanigini, “Wfáriná joxi Poromí mebáowane xwiri xi ámí bi umeanfwa nání nimeámí weapirixini.” urfwanigini.’ rinfawixini. 21 Ámá 40 wiáf múrogfáwa awá ηwfá niηwiráriniro síjá womí dání re rinfawixini, ‘Omí pikíwáé nání aiwá mniipa erane iniigf mniipa erane éwanigini.’ niriinro omí pikianiro nání rixa yumfí áyá neánro ηweanagfa nání awa nurowárenapiro yariηj síáná arfá miwipani. Awa joxi rixa re uráná, ‘Wfáriná nioni Poromí soyiné tñj e nání anani nimeámí weapimfáriní.’ uráná nání xixeni niriinárinro wenij nero ηweanoj.” urfagi²² porisf seáyí e imóniηo íwí síkijomi arfá jiyikf nori re urowárinigini, “Xwiyfá joxi repiyf niri áwanj niriiripi nání ámá womí aí ‘Nioni omí e urfni.’ muripani.” urowárinigini.

Poromí Pirimiá Piriso tñj e nání wiowiárinj nánirini.

23 Porisf seáyí e imóniηo xegf porisf áminá imónigfáyf waúmí “Eini.” niriiri re uriniηigini, “Awagwí porisf éf tñni mxi yarigfáyf 200 apimi ‘Nikniri ηweápoi.’ uriri osfyo niηweámáná mxi yarigfáyf 70 apimi ‘Nikniri ηweápoi.’ uriri wákwirixá tñni mxi yarigfáyf 200 apimi ‘Nikniri ηweápoi.’ uriri nemáná rixa árfwiyimi 9:00 p.m. imónáná anj yof Sisariayf riniηfipimi nání upiri nání awí eaarfpiyi. 24 Osf wí eni Poró seáyí e éf niηweámáná uní nání nimeari omí éf numíga nuro pirimiá Piriso tñj e wárfpoi.” niriiri 25 payf re riniηj winánij rfwamij eanigini,

26 “Nioni Kirodiasi Risiasoni payf rina pirimiá Pirisoxi tñj e nání neari wfárenaparini. Negf áminá seáyí e imóniηoxi nioni yayf bi osimini. 27 Judayf ámá romí fá nixiri rixa nipikianiro yariηagfa nioni arfá ‘Romiyf worini.’ niwiriná gf simijf nínarigfáyf tñni mifí nurane omí éf uminiηwanigini. 28 Nioni omí uxekwfmoarigfápi mfkípi nání nijfá imónimi nání wigf Judayf mebáowa xwiyfá

imixarigfe nání nimeámi nuri aiwi ²⁹ omi xwiyfá nuxekwímoróná none pikipaxí bi uríro gwí yipaxí bi uríro miyaríñagfa n'wíníri xwiyfá wigí ñwí ikaxí eáníñípimi dání wiwaníñíyí m'ixí rinarigfápi náníni uxe kwímoaríñagfa w'íníñanigíni. ³⁰ Ámá wo n'bíri áwaní re n'ráná, 'Judayí Poromí pikianíro nání yumí mekaxí mearíñoi.' n'ráná nioní s'ni mé omi joxí t'ñí e nání n'wiowárenapíri ámá omi uxe kwímoarigfáyo sekaxí re urfanigíni, 'Nuro pírimiaóyá s'ñwí aníñe dání uxe kwímófríxíni.' urfanigíni. Ayí xwiyfá ríxa apíriñi."

³¹ Porisowa wigí seáyí e wimóníño sekaxí uríípa axípi nero ár'wiyimí Poromí n'méra nuro añí yoí Adipatírísíyí r'íníñípimi n'rémoro ³² ríxa w'á ónáná porísí síkwí t'ñí warigfáwa xe osíyo n'ñweámáná m'ixí yarigfáwa Poromí ananí re dání n'méra oupoyíni p'ni n'wiárími ámi wigí porísí añiwámí nání úagfa ³³ awa n'méra nuro ríxa Sisariayo n'rémoro pírimiaó t'ñí e nání nuro payí m'ni n'wiro Poromí ení x'fo t'ñí e n'wáríroná "Ayí roríni." urfagfa ³⁴ pírimiaó payína nurápi ríxa íá n'rómáná "Ro ámá nioní umenweañáyo dání worfaní? Mí dánorfaní?" n'yaiwirí Poromí yaríñí re wíñínigíni, "Píropenisí gíyo dánoxíriñí?" urfagi Poro "Sirisia píropenisíyo dánoníriñí." urfagi ³⁵ o re uríñínigíni, "Ananíriñí. Ámá joxí ríxe kwímoarigfáyí rémónapáná díxí xwíríxí arfá simfáriñí." nuríri wamí sekaxí re uríñínigíni, "Omi gapímaní añí m'ixí ináyí Xeroto m'ragiwámí n'ñwiráriro menweápoyí." uríñínigíni.

24

Piriso Poroyá xwíríxí arfá wíñí náníriñí.

¹ Ríxa s'fá wé wú óráná apaxípaníñí imóníñí xwéo, Ananiaso t'ni Judayí meba imónigfáyí wa t'ni ámá womí —O xwíríxí neróná xwiyfá wuríyaríñí woríni. O xegí yoí Tetasoríni. Omi n'wirímeámí Sisaria nání n'wero pírimiaómí n'wímearo xwiyfá Poromí xwíríxí umeaníro nánípi urfagi ² Poromí "Eñí." nuríro o ríxa báná Tetaraso Poromí nuxekwímorfná pírimiaómí re uríñínigíni, "Negí ámíná awíaxí seáyí e imóníñí Pirisoxíni, joxí neamenweañagi nání nene m'ixí bi miní kikiání ñweañáná xwiogwí ríxa obaxí pwéñigíni. Joxí díñí píraníñí nenwíperí n'neamenwearfná amípi eníná dání n'píkwíni mimóníñípi díñí joxíyá t'ni gwí axírí imóníñwaéne neaeyíroiariñagi nání agwí ríxa naní nimóga waríñwíni. ³ Negí añí gími gími apí n'píni e neaiaríño,

ayí joxíni enagi nání nene nijfáriní. Ayínání yayí tñní ríraríñwíni. ⁴ E nerí aiwí nioní ayá wí áxémá siáráná aníñfí sinínigíníni rí joxí neaiñfípi nání ayá wí rírímíméni. Sa wauní rixíñfí rípiní orírímíní, 'Joxí ayá nínearímixírí píné bí onírípoynírí síñwí neanei.' orírímíní. ⁵ Ámá Poroyí ríníñfí royí síwí arfkióñíñfí neaikáraríñoríní. Negí Judayí xwíá níyoní ñweagfáyo mǎxí épmǎxamoaríñoríní. Negí ámá arfowa nínearíwapiya bigfápi arfá nikeamoro yoí síñfí Nasaretene níríníro kumǎxinayífápi, ayí o mǎkfí ikíñfíríní. ⁶ Negí añfí rídíyowá yaríñwáiwá aí xórórí emínírí yaríñagí níwíníranéná fá xíríñwanigíní. [Negí ñwí ikaxí eaníñfípi ríníñfípa xwírǎxí oumeaneyínírane fá xíríagwí aiwí ⁷ porísí seáyí e imóníñfí Risiasoyí ríníñjo mǎxí nimónímí níbirí ení neánírí omí xfo nínearápiwerí ⁸ sekaxí re nearíñínigíní, 'Ámá romí xwírǎxí umeanírí éfáyíné pírimíáo síñwí tññfí e dání uméfríxíní.' nearowáfagi nání baríñwíni.] Ayínání amípi none ríraríñwápi nání xewaníñoxí yaríñfí níwia nuríñfípímí dání ananí none uxekwímoaríñwápi nání xíxeni níjfá imóníríni." Tetaraso e nurírí ⁹ Judayowa ení Poromí nuxekwímore pírimíáomí re urígíawixíní, "Amípi Poro nání rírípi neparíní." urígíawixíní.

¹⁰ Pírimíáo Poro ríxa xwíyíá orínírí níkinímónírí síñwí wínáná Poro re uríñínigíní, "Joxí ámá gwí rírímí nímenñwearí xwírǎxí nímeámí bayífáyo arfá níwiéra waríná xwiogwí obaxí rímúroñoxí enagi nání nioní níjfáriní. Ayínání joxíyá síñwíyo dání xwíyíá wákwínímí nání níríríná 'Ayí ananíríní.' níyaiwirí yayí ninaríní. ¹¹ Ámá rowa re rírípaxíríní, 'O Goríxomí yayí wímínírí nání Jerusaremiyo rémoñe dání síá ayá wí marfáí, wé wúkaú síkwí waúní wóríñínigíní.' rírípaxíríní. ¹² Nioní añfí rídíyowá yarígíiwámí dáníraní, rotú añfíyo dáníraní, añfí apímí wí e dáníraní, wa tñní xwíyíá mǎxí rínaríñagí síñwí nínaníro mǎxí épmǎxamoaríñagí nínaníro megfawixíní. ¹³ Agwí níxekwímoarígíá renfípiyí pírimíáoxí 'Nepaxíní.' yaiwirí nání ení mǎkfí bí síwá sípaxí mimóníñjoí. ¹⁴ E nerí aí awa ríríá rípiní, ayí neparíní. Nioní Nwíá negí arfowa xídagfómí nuxídíríná Ófí Goríxomí xídarígíáyíyí ríníñfíyímí dání xídaríñáríní. Ámá ófí ayímí xídarígíáyí nání awa re rarígíáríní, 'Negí arfowa nínearíwapiya bigfápi arfá nikeamoro píní wíarígíáríní.' raríñagífa aí nioní síní amípi negí ñwí ikaxí Moseso nírírí eanfípi tñní xíxeni imóníñfípímí díñfí wíkwírorí amípi wíá rókiamoagfáwa níróro eagfápímí díñfí wíkwírorí eníni. ¹⁵ 'Ámá pegfáyí níní wé rónígíáyíraní, uyíní egfáyíraní,

níni ámi níwiápíni meapíríríni.’ níyaiwirí Gorixomi díńf ukíkayoníni. Wiwanínowa ení axípi e níyaiwirowa díńf ukíkayoníni. ¹⁶ Nioní díńf e níyaiwirí nukíkayorí nání Gorixoyá síńwíyo dáníraní, ámayá síńwíyo dáníraní, pí pí neríńá ayá sípí mńnipa oenírí aníńf mńf wé níronírí oemńnírí yarıńjáríni. ¹⁷ Wí e emeagáoní xwiogwí wí ríxa ní múrófńi ámi gí ańf e nání níbírí nígwí bí gí ámá gwí axírí imónígíáyíyá uyípeayíyo mńnı wírí Gorixó nánı rídıyowá níwiírı éımıgıńırí nímeámı níbırí ¹⁸ rıxa xwıraımıńf níńıńıpı anıpá éwıńıgıńırí yarıńwápı níyárimáná ańf rídıyowá yarıńwáıwámı nípáwırı e éımıgıńırí bıńápı yarıńá ayf síńwıf nanımeagfawıxıńı. Síńwıf nanımeááná nıonı ámá ayá wıf tńńı epıroyf nerı símımiákwı mé aga kıkıfá yarıńagı aí Judayf Esia pıropenısıyo dánf wı ¹⁹ —Ayf nıonı nánı xwıyáf bı tfgáfıy f enánıy f, níbıro joxıyá síńwıf tńńı re dánı níńıxekwımoró síńwırıy f, nanıf imónımńnırí éfıríni. ²⁰ Ayf joxı tńńı re mıbıpa éagfá nánı nıonı Jerusaremıyo mebáowa awı éanıgıe dánı xwırıxıf níńımeróná xwırıxıf nápı síńwıf wıńıgıfápı nánı re rogıfá rowa wıwanınowa áwanıf ‘Ná rıpıríni.’ orırfıpoyı. ²¹ Mepa oenwırıy f, awa Jerusaremıyo dánı xwırıxıf nímearıńá xwıyáf nıonı ímf tńńı re urıńá rıpıńı ‘Nıonı “Ámá pegáfıy f ámi wıápıńı meapírírıńı.” níyaiwirı kıkayonagı nánı agwı soyńé xwırıxıf nímearıńı.’ urıńá apıńı nánı joxıyá síńwıf tńńı e dánı níxekwımopaxıríni.” ²² Poro e urıagı aí pırimıá Pırıso ámá Óf Gorıxo Tfámıńıyı rıńıńıyımı xđdarıgıáyıf nánı bı níjıfá imónıf enagı nánı sfá xwırıxıf pıráńıńıf wımıxıńıáyı nánı ná jıe nıta nurı re urıńıńıgıńı, “Porısı seáyı e imónıńı, Rıasıo weapána segı xwırıxıf pıráńıńıf seımıxıyımıfáríni.” nurırí ²³ porısıf Poromı awı mearoarıńıomı re urıńıńıgıńı, “Joxı omı awı nímearorı aıwı gwıńı mıyárpı éıríxıńı. Xe erıfó eméwıńıgıńı. Xegı níkumıxıńırí emearıgıfáyıf omı arıra wıanıro bányıf, pırfı murakıpanı.” urıńıńıgıńı.

Pırıso tńńı xıepı Dırusıraı tńńı Poromı arfá wıgıfı nánıríni.

²⁴ Sfá wı rıxa nórimáná enáná Pırıso tńńı xıepı Dırusıraı —Í Judayf apıxıf wırıńı. Í tńńı ípaú Poromı awı mearogıe níremorı “Ámá wa omı nímeámı obıpoyı.” nurırí Poro rıxa níbırí “Kırısı Jıasıomı díńf níwıkwırorıńá, ayf apıríni.” repıy f níwıera warıńagı arfá wıarıńá ²⁵ o “Wé rónıńıf nerıńá, ayf apıríni.” urırí “Nıpıreanırí nerıńá, ayf apıríni.” urırí “Gorıxo ámá níyonı mí ómómıxımıf nerıńá, ayf apıríni.” urırí yarıńá Pırıso rıxa wáyıf wıńıagı re urıńıńıgıńı, “Joxı ámı awı rımearoarıgıe nánı uı. Rfıwéná nıonı ámı ananı arfá símfá nánı níńımónırfıńá

‘Eini.’ ririmfáriní.” nurárimí ²⁶ niḡwearíná Poro niḡwí bī oniapiniri dñí e nukikayori waíní waíná re yayagfiriní. “Ámá wa Poromí niwirimeámí obípoi.” nuriri Poro báná o tñí xwiyfá rinayagfiriní. ²⁷ E yayaríná xwiogwí waú ríxa pwéáná ámá sñí wo, xegí yoí Posiasí Pesitasoyí rinñjo pírimiáo nimóniri Piriso imóniñipi urápáná Piriso re enñigini. Judayí nioni nání yayí owinípoiñiri wíwapiyimñiri nání Poro xe gwí oḡweaniri wárinñigini.

25

*Poro Romiyí mixí ináyo xwirixí píranñí
nimixiyíwinñiri urñí nánirini.*

¹ Pesitaso, pírimiá sñí imóniño píropenisí o menweaníyo nírémómáná ríxa sá wíyaú wíyi óráná aḡ Sísaria rinñipimí pñí niwiarimí Jerusaremí nání niyiri rémóáná ² apaxípanñí imónigfá xwéowa tñí Judayí wigí seáyí e wimónigfáwa tñí omí niwímearo Poro nání áwaní nuriróná nuxekwímoayiro awayini rixñí re uríḡawixini, ³ “Poromí negí neaimónarñipi wiani nání anani ‘Oyi!’ neariréini?’ ‘Poromí Jerusaremí tñí re nání wa niameámí yapfirixini.’ neaimónarini.” nuriro ayí inimi “Óf e áyá neánirane pikíwanigini.” niyaiwiro e urfagí aiwí ⁴ Pesitaso re urñinigini, “Poro sñí Sísaria gwí ḡweani. Niwanñoni e nání umfá nání aḡwí e imónini. ⁵ Ayínáni segí Judayíne seáyí e seaimónigfáwa nioni tñí nawíni úwanigini. Ámá o íwí seaikáriño enánáyí, anani xwiyfá umearífiriní.” urñinigini.

⁶ Pírimiá Pesitaso e nuriniríná sá wé wúkaúrani, wé wíumi dñí waú worani, sñí mímúronáná Jerusaremí pñí niwiarimí Sísaria nání niweri e nírémori sá wenjo wíapí tñí siá ikwaníwí xwirixí mearigfánami éf niḡweámáná sekaxí re uowárinñigini, “Poromí niwirimeámí bípoi.” uowaráná ⁷ wa nuro Poromí niameámí báná Judayí Jerusaremí dání weapfáyí Poromí midimidáni nírwapimáná xwiyfá miwákwínipaxí imóniñí ayá wí nuxekwímoayiro aiwí Pírimiáo “Neparini.” yaiwini nání mfkí bī síwá wipaxí mimónipa egíawixini. ⁸ E yaríná Poro xwiyfá owákwínimñiri nuriri re urñinigini, “Nioni negí Judayí ḡwí ikaxí eániñipi bī pírf míwíai kí eri ridíyowá yaríḡfiwámí ení xórórí bī mé eri Romiyí mixí ináyí Sisaomí ení sipí bī miwikárf eri enárini.” urfagí ai ⁹ pírimiá Pesitaso Judayí xfo nání yayí owinípoiñiri Poromí re urñinigini, “Nioni díxí xwirixí Jerusaremí dání arfá sirí xwiyfá awa ríxekwímoarigfápi eyeyírómf eri emfá nání ‘E nání anani

ouminí.' risimónariní?" urfagi aí ¹⁰ Poro re uriniginí, "Siá ikwiaŋwí xwíríxí mearigfá Sisaoyá maŋyo dání imixáriníŋí rínamí dání xwíríxí nínímepaxí imóníŋe ríxa re roŋiní. Ayí wí e dání xwíríxí ananí nímepaxí mimóniní. Joxí níjfaríní. Nioní gí Judayo íwí bí mīwikáriniganiginí. ¹¹ Íwí erí sípí imóníŋí nīpīkipaxíŋí bí erí enáoní enánáyí, 'Mínīpīkipaní.' rīpaxonimaní. E nerí aí awa xwíríxí nīmearigfáŋí mīkí mayí imóníŋánáyí, áamá wo awa omí wīgí dīŋí tīnī owípoyínirí mīnī nīwīpaxí mimóniní. Ayínání yaríŋí re osimíní, 'Míxí ináyí Sisao xewaníŋo nígí xwíríxí arfá níwínigíní.' nīmónariní." urfagi ¹² pīrimíá Pesitaso xegí gapimaní yaríŋí wiemeanfa nání ínīmí wurínigfá wa tīnī xwíyífá nīrínímáná re uriniginí, "Joxí 'Sisao arfá níwínigíní.' rífyí nání o tīŋí e nání rīrowáraníwáriní." uriniginí.

Poro nání Pesitaso Agírīpaomí áwaní uríŋí nániríní.

¹³ Ríxa sfá wí órífímí enáná Judayíyá míxí ináyí wo —O xegí yoí Agírīpaoyí ríníŋoríní. O tīnī xexírímeái Benaisí tīnī ípaú pīrimíá síŋí Pesitasomí yayí owíaiyínirí Sisaria nání nībírí e nerí ¹⁴ sfá obaxí e ŋweanáná pīrimíá Pesitaso xwíríxí Poroyá nání míxí ináyí Agírīpaomí áwaní nurírí re uriniginí, "Áamá wo, Píriso gwí ŋwírárago ŋweaní. ¹⁵ Nioní Jerusaremíyo nání nurí uríníŋáná apaxípáníŋí imónígfá xwéowa tīnī Judayí wīgí mebáowa tīnī omí xwíyífá nuxekwímoro re nīrígíawixíní, 'Joxí omí "Nepa sípí ayíkwí mīwikáriníŋoxíríní." nurírí negí neaimónaríŋíŋí wianí nání neaiapeí.' nīrífagíá aí ¹⁶ nioní awamí re uriniginí, 'Romíyene re yaríŋwámaní. Áamá xíomí uxekwímoarígíáyí tīnī síní nawíní axí e awí neáníro omí xwíyífá ayí uxekwímoarígíáŋí nání wákwínímínirí síní mīrīpa enáná amíná áamá wīgí wimónaríŋíŋí xe owípoyínirí wiaríŋwámaní.' uriniginí. ¹⁷ Ayínání awa re nání nīweapíro awí eánáná nioní síní mé wíáŋí tīnī xwíríxí nání siá íkwiaŋwínamí éf nīŋweámáná wamí re uriniginí, 'Áamá omí nīwirímeámí bípoyí.' urfagi ¹⁸ omí nīmeámí báná uxekwímoarígífáwa éf nīrooro nuxekwímoróná íwí mīwákwíníŋí paxí imóníŋí nioní 'Apí nání uxekwímopíríréoí?' yaiwínáŋí nání muxekwímó nero ¹⁹ sa wīgí ŋwíá imóníŋíŋí nīmépero 'Apí nerífná apí nerífná, ayí ananíríní.' rínarígíáŋí nání míxí ríníro áamá pīyí wo Jisasoyí ríníŋo —O nání Poro 'Síní síŋí ŋweaní.' raríŋoríní. O nání míxí ríníro egíawixíní. ²⁰ E yaríŋagíá nīwínirí nioní re yaiwíniginí, 'Xwíríxí náŋí níjífá imónímí nání aríge nerí píráníŋí yaríŋí wíayimíníréiní?'

nɪyairi dɪŋf ududf ninarɪŋagɪ nánɪ omɪ re urɪŋanigɪnɪ, 'Nionɪ dɪxɪ xwɪrɪxɪ Jerusaremɪ dání arfá sirɪ xwɪyáf awa rɪxekwɪmoarɪgɪfápi eyeyírómɪ eri emfá nánɪ "E nánɪ ananɪ oyimɪnɪ." rɪsimónarɪnɪ?' urfagɪ aí ²¹ Poro yarɪŋf re nɪŋɪnigɪnɪ, ' "Mɪxɪ ináyf Sisao xewanɪŋo gɪ xwɪrɪxɪ arfá nɪfá nánɪ fáf nɪxɪrɪrɪ onɪmenjweanɪ." nimónarɪnɪ.' nɪrfagɪ porɪsf wamɪ sekaxɪ re urɪŋanigɪnɪ, 'Nionɪ Sisao tɪŋf e nánɪ wiowárɪmfáf nánɪ awɪ mearóɪrɪxɪnɪ.' urɪŋanigɪnɪ." Pɪrimíá Pesɪtasɪ e urfagɪ ²² Agɪripao re urɪŋɪnigɪnɪ, " 'Nionɪ enɪ ámá omɪ arfá bɪ owimɪnɪ.' nimónarɪnɪ." urfagɪ "Wáfáríná joxɪ enɪ ananɪ arfá wirfárɪnɪ." urɪŋɪnigɪnɪ.

Agɪripao tɪnɪ Benaisɪ tɪnɪ Poromɪ arfá wigfɪ nánɪrɪnɪ.

²³ Sá wegáf wáfapɪ tɪnɪ Agɪripao tɪnɪ Benaisɪ tɪnɪ ípaú okiyáf nɪnfísáná wá nimónɪga wigfɪ anɪf xwé awɪ eánarɪgɪwámɪ nɪpáwiri porɪsfyo seáyɪ e wimónɪgɪfáwa tɪnɪ ámá anɪf apimɪ seáyɪ e nimónɪrɪ menjweagɪfáwa tɪnɪ enɪ nawɪnɪ nɪpáwiro éf ŋweanáná pɪrimíá Pesɪtasɪ wamɪ sekaxɪ nurɪrɪ Poromɪ rɪxa nɪwirɪmeámɪ báná ²⁴ re urɪŋɪnigɪnɪ, "Mɪxɪ ináyf Agɪripaoxɪ tɪnɪ ámá nɪnɪ yawawi tɪnɪ re awɪ eánɪgɪfáyɪné tɪnɪ xwɪyáf bɪ osearɪmɪnɪ." nurɪrɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, "Ámá ro nánɪ Judayɪf nɪnɪ nionɪ anɪf rɪpimɪ ŋweanánáranɪ, Jerusaremɪ nánɪ úánáranɪ, gɪ arfá enjáf dánɪ ímɪ tɪnɪ "Xe sɪŋf ounɪ." mɪneaimónarɪnɪ.' nɪrayarɪgɪfá romɪ sɪŋwɪ wɪnɪpoyɪ. ²⁵ Omɪ yarɪŋf nɪwia nurɪ aiwɪ fɪwɪ o enɪpɪ nánɪ pɪkipaxɪ imónɪŋf bɪ nánɪ páf megɪnárɪŋanigɪnɪ. Xewanɪŋo 'Sisao xwɪrɪxɪ nionɪyáf arfá nɪwɪnɪgɪnɪ.' nɪrfagɪ nánɪ nionɪ omɪ Sisao tɪŋf e nánɪ wiowárɪmfáf nánɪ rɪxa rárɪŋárɪnɪ. ²⁶ E nerɪ aí xwɪyáf negɪ mɪxɪ ináyf ámináf Sisao nánɪ 'Poro e enɪrɪnɪ. E enɪrɪnɪ.' nɪrɪrɪ payɪ nearɪ wiowárɪmfáf nánɪpɪ sɪnɪ páf nɪmegɪnɪrɪ nánɪ nionɪ omɪ ámá nɪyɪnénɪ yarɪŋf wiayiro mɪxɪ ináyf Agɪripaoxɪ anɪpaxɪ wiayirɪ mɪkɪ iperɪ epɪrɪpimɪ dání o xwɪyáf nionɪ ananɪ payɪ eapaxɪ bɪ searɪnɪ nánɪ omɪ seyɪné tɪŋf re nánɪ 'Eɪnɪ.' urfɪnɪ. ²⁷ Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. 'Gwɪ ŋweanɪf wo xɪomɪ uxekwɪmoarɪgɪfápi nánɪ rɪfwamɪŋf meáf sa nɪwiowárɪrɪnáyf, ayɪ xaxánɪŋf nerɪ emfɪnɪ.' nimónarɪnɪ." urɪŋɪnigɪnɪ.

26

¹ Agɪripao Poromɪ re urɪŋɪnigɪnɪ, "Joxɪ dɪxɪ enɪ ananɪ reɪ." urfagɪ Poro wé nɪmómáná xwɪyáf wákwɪnɪmɪnɪrɪ nánɪ re rɪŋɪnigɪnɪ, ²⁻³ "Mɪxɪ ináyf Agɪripaoxɪnɪ, joxɪ sɪwɪf Judayene yarɪŋwápɪ nɪnɪ nɪjáf eri nene 'Apɪ nerɪnáyf, Gorɪxomɪ píránɪŋf xɪdarɪŋwɪnɪ.' nɪrɪnɪrane dɪŋf xɪxegɪnɪ moarɪwápɪ nánɪ nɪjáf eri enɪnɪ. Apɪ nɪpɪnɪ aga nɪjáf xɪxenɪ

imóniηoxi enagi nani nioni joxi arfá ene dani amipi Judayf nixekwímoarigfápi nani niwákwinimiri rimi nani aga yayf ninarini. Ayinani waunf rixiηf rípi oririmini, 'Gf xwiyfá niwákwinimiri rariηápi joxi arfá nimirná anijf m+sinipa oeni.' nimónarini.

⁴ Nioni enina sini onimiáiná dani agwi re nani néra biηápi nani Judayf nini nijfáriní. Oniná dani gf gwí axíri imónigfáyf tñi niηweari Jerusaremí dani xwé iwiaronáriní. ⁵ Enina dani nioni Parisiyf —Judayf Gorixomi oxídaneyiníro neróna diηf xixegíni bi bi moarigfápimi dani gwí nimóga ugfá ayf ayo niyoni Parisiyf rinigfáyf ηwfá xerwirárinigfápi winiyfáyayo seáf e múroni. Ayf Gorixomi nixídroná yarigfápa nioni eni nixída biηápi nani Judayf nini nijfáriní. Ámá ayf 'Áwanf oraneyi.' niwimónirfnáyf, 'Nepa Poro e yagorini.' nripaxfíriní. ⁶ Agwi nioni Gorixonegf arfowami nuriri sfmimanfyo tinijfipi nani 'Neparini.' niyaiwiri diηf ukikayonagf nani ayf xwiyfá nimeararíηoi. ⁷ Negf Judayf gwí wirí wirí wé wúkaú síkwf waú eni ikwáwiyimíraní, árfwiyimíraní, ininá Gorixomi yayf umero xídiro neróna re niyaiwiro nani, 'Nene Gorixonegf arfowami nuriri sfmimanfyo tinijfipi imónani nani éwanigini.' niyaiwiro nani diηf axípi ukikayonoi. Míxí ináyoxini, axí api nani nioni diηf ukikayonagf nani nigf Judayf xwiyfá nixekwímoaríηoi. ⁸ Gorixoyá diηf tñi pegfáyf wiápinimeaarigfápi nani seyfné pí nani 'Wí "Neparini." yaiwipaxf mimónini.' yaiwiarigfáriní?

⁹ Enina niwaníηoni eni re yaiwiagáonirini, 'Yof Nasareti dáf Jisasomi diηf wíkwíroarigfáyf xe oépoyniri síηwf winipaxf mimónini. Xwirfá oikixéminiri nani ayá wí nerfná, ayf naηf yariηini.' yaiwiagáonirini. ¹⁰ E niyaiwiriηfyo dani Jerusaremíyo rípi yagáriní. Apaxfpaníηf imónigfá xwéowa 'Ámá Jisasomi diηf wíkwíroarigfáyo gwí yipaxoxirini.' niniriro nifípeáaná nioni nurí ayo gwí yemerí gwí aηfyo ηwiráriní nerfná apini yagámani. Xwiríxí numeranéná 'Opíkípoi.' rfáyf tñi nioni eni níkumíxiriri 'Opíkípoi.' ragáriní. ¹¹ Rotú aηf ayf ayo nípawiemerí ríniηf niwiemerfná 'Jisasomi sini diηf miwíkwíroaríηwini.' niro ikayfwf umearípoyniri wíwapiyagáriní. Nioni ámá ayf nani wíkf rfá ápiáwiníηf nónaríηagf nani ayf nuro émayf aηfmi aí ηweanáná nioni eni númi nurí fá nixíra wagáriní.

Poro "Nioni api niwiniríηipimi dani kinimóniηáriní." uríηf nánirini.

12-13 “Míxí ináyoxini, nioni e néra nurfná apaxfpániŋí imónigfá xwéowa nioni Damasikasí nání nurí áamá aŋí apimi Jisasomi diŋí wíkwíroarigfáyo eni fá xiríwiniŋiniŋí niniŋípearo payí nearo niapowáráná nioni aŋí apimi nání nurí sini ófyo nurfná ríxa ikwawedí enáná wáf bí aŋínamí dání okiēnapfagi winiŋanigini. Sogwí wáf nókirfná anariŋipi tni xixeni marfái, aga seáyí e imóniŋipi midimidání nókiarfagi winiŋanigini. Nionini marfái, áamá nioni tni ugfáwa eni winigfawixini. ¹⁴ Niniŋoni xwáfyo nipiŋinimeámáná nioni arfá wíayí Xibíruyí píné tni xwíyfá bí re rinēnapfagi winiŋanigini, ‘Soroxini, Soroxini, joxí pí nání nioni xeaniŋí nikáraniniŋí? Joxí Jisasomi riniŋí owiminiŋí nerfná jiwaniŋoxí ayiŋwiniŋí omónariŋini.’ rinēnapfagi arfá niwiri ¹⁵ yariniŋí re winiŋanigini, ‘Ámináoxini, goxiriŋí?’ urfagi o re niriŋinigini, ‘Nioni Jisasoni joxí xeaniŋí nikáraniniŋini. ¹⁶ E nerí aí joxí niwiápnimeari éf roí. Nioni rípi emí nání joxí tfámini simónini. Joxí nioni nání áamáyo wáf nuriyemeri agwi siŋwí nanariŋí rípi nání áwaní urirfa nání rirípeáini. Apini áwaní urirfa nání marfái, amipi rfwíyo síwá simfápi nání eni áwaní urirfa nání rirípeáini. ¹⁷ Nioni dixí gwí axírí imónigfáyí sípí sikáraníro yarfná éf riminiŋí émáyí —Ayí joxí nioni nání wáf urirfa nání rírowárimfáŋini. Ayí sípí sikáraníro yarfná éf riminiŋí simfáŋini. ¹⁸ Ayí rípi nání joxí émáyí tfámini rírowárimfáŋini. Joxí wáf nura wariniŋipimi dání ayí niwiápnimearo siŋwiniŋí noxoaro wigí nerfná sfá yiniŋimini yarigfápi pni niwiárimí wáf óniŋimini nání kiniŋoníro Seteno meŋweaŋimí dání pni niwiárimí Goríxo meŋweaŋimini kiniŋoníro yarfná nioni wigí fwí yarigfápi yokwarimí wiiri áamá nioni diŋí niniŋwíro nání nioni gí imónigfáyí tni kumixáriŋí emífa nání joxí émáyí tfámini rírowárimfáŋini.’ niriŋinigini.” nuriri ¹⁹ re uriniŋinigini, “Míxí ináyí Agírípaoxini, ayináni oriŋá aŋínamí dání nipiárenapfípi wí pírí mwiáikí nerí ²⁰ re néra uŋáŋini. Iwamfó Damasikasíyo dání uréwapiyiri Jerusaremí dání ení uréwapiyiri Judia piropenisíyo niyoni dání uréwapiyemeri émáyí tniŋimí ení uréwapiyemeri nerfná re nura uŋáŋini, ‘Segí fwí yarigfápi rfwímini mamoro Goríxo tfámini ukiniŋoníro nero áamá siŋwí niseanaxdímerfná “Wigí fwí yarigfápi ríxa rfwímini nímamoro nání rfa yariniŋo?” seaiawipaxí imóniŋipini éfrixini.’ nura uŋáŋini. ²¹ Nioni e néra uŋáoni enagi nání Judayí wí niwiápnimearo aŋí ridiyowá yariniŋáiwámi dání fá niniŋiriŋíro nipiŋianíro éagfa aiwi ²² Goríxo arirá

níí enagi nání agwí nioní onixwéyíné síŋwí anigíe dání éf nírómáná ‘Wáf rókiamoagfáwa tñí Moseso tñí “E nimónínfáríní.” ragfápiní ríxa imónínfáríní.’ seararíní. ²³ ‘Awa re ragfáríní, “Ámá yeáyí neayimíxemeanfá nání Goríxoyá díní tñí aríwayá xwáf piaxíyo dání iwiaronfómí ríní wímeanfáríní.” níróro ámí rípi ragfáríní, “Xewaníŋo xwáripáyo dání wiápínímeanfá enagi nání o iwamfó xwíyáf wfáníŋí imóníní Goríxo ámáyo yeáyí uyimíxemeanfápi nání Judayo tñí émáyo tñí wáf urínfáríní.” ragfápi ríxa axípi e imónínfáríní.’ seararíní.” urínínigíní.

²⁴ Poro xwíyáf wákwínímíní nání e nura warfána pírimíáo Pesítaso ímí tñí re urínínigíní, “Poroxíní, joxí xaxá nerí raríní. Díxí níjáf xwé imónínípi xaxá rímeáríní.” urfagi aí ²⁵ Poro re urínínigíní, “Ámíná seáyí e imóníní Pesítasoxíní, nioní xaxá nerí míraríní. Nepaxíní imónínípiní seararíní. Díní síxí níyínímáná seararíní. ²⁶ Ayí rípi nání. Míxí ináyí ro amípi nioní seararínápi nání níjáf imóníníagi nání díní síŋá neánaríní. Apí, ayí ínímí píní mimóníní enagi nání ‘Omí wíárí mímúropaxí imóníní.’ nimónaríníagi nání omí nítamíxwínrí murí nípiní repíyí níwíera waríní.” Pesítasomí e nurímáná ²⁷ re urínínigíní, “Míxí ináyí Agírípaoxíní, ‘Wáf rókiamoagfáwa níróro eaagfápi nepa ríní.’ ríyaiwíní? Joxí díní e yaiwíníoxí enagi nání nioní níjáfáríní.” urfagi ²⁸ Agírípao Poromí re urínínigíní, “Axínání ná bíní nínrírfána ‘Ó Jisasomí díní wíkwíropaxoríní.’ ríníaiwiaríní?” urfagi ²⁹ Poro re urínínigíní, “Nioní ‘Goríxomí ríxíŋí bí oseauríyímíní.’ nimónaríní. Joxí náníní marfái, ámá sífá ríyímí arfá niarígfá níní nioní ná bíní searánaríní, aníŋí míní searánaríní, nioní Jisasomí díní wíkwíroaríníapa níyínéní ení axípi níwíkwíroro nioní imóníníapa axípi oimónífoyíní ní nimónaríní. Nioní gwí níyígfá rípi seyíné ení axípi oseayífoyíní míseararíní.” urínínigíní.

³⁰ Míxí ináyo tñí pírimíáo tñí Benaisí tñí níwiápínímearo ámá ayí tñí nawíní éf ŋweagfáyí ení níwiápínímearo ³¹ wíwíní wí e éf nírómáná re rínígíawíxíní, “Ámá o ananí nípikipírí náníraní, gwí ŋwírírípírí náníraní, fwf bí menfáríní.” níróro ³² Agírípao pírimíá Pesítasomí re urínínigíní, “Ámá o ‘Míxí ináyí Sisao xwíríxí nioníyá níeyíróíwíní.’ mírípá nerí síŋwíríyí, ayí ananí kíkíá wáripaxíriní.” urínínigíní.

27

Poromí Romíyí aníyo nání sípíxíyo wíowárigfá náníriní.

1 Ríxa none nání re ráríníjána, “Romiyí aníyo Itariyí ríníjípimí nání sípíxíyo owiowáraneyí.” ráríníjána porisí 100 bimi seáyí e wimóníjé wo —O símíjé wínarigfá Sisaoyá ríníjípí woríní. O xegí yoí Juriasoyí ríníjoríní. O Poromí tíní gwí ñweagfá wamí tíní níméra ounírí wíowáraná

2 Adíramitiamí dájíyíyá sípíxí wo Esia píropenísí téní ríríwámíní umínírí yaríjagí níwínírane ámá wo xegí yoí Arisítakaso —O Masedonia píropenísíyo aní yoí Tesaronaika dájoríní. O téní nawíní nípíxemoánírane níñwearfá xwáfípimí píní níwíarímí nurane

3 sípíxomí sá weñwáone wáfí téní aní yoí Saidoniyí ríníjípimí níwíékínímearane ayoáaná Juriaso Poromí ayá nurímíxírí nání xegí níkumíxínírí emearigfáyí míraní owípoyínírí ayí téní e nání xe ounírí síñwí wíníjínigíní.

4 Ámí sípíxomí nípíxemoánírane aní apimí píní níwíarímí nuranéná imíjé símímíní níneaxemí baríjagí nání níyakía nurane nání píríñwí Saipírasíyí ríníjípimí oríwámí dání nímeámí nurane

5 imanípámí nuranéná Sirisia píropenísíyo téní Pabiria píropenísíyo téní ní múróa nurane Risia píropenísíyo aní yoí Mairá ríníjípimí níwíékínímearane nayoámáná

6 porisí 100 bimi seáyí e wimóníño Arekísadíría dájíyíyá sípíxí wo Itari píropenísíyo umínírí yaríjagí níwínírí nímeámí níneaurí o téní sípíxomí nípíxemoánírane

7 aní apimí píní níwíarímí nurane sípíxo awayíní awayíní waríjagí nání sá ayá wí nóróa nurane ríá meakíroaríjagí níwínírane aníjé miní neríjípimí dání aní yoí Naidasíyí ríníjípimí téní e aníjé e níré mómáná imíjé símímíní níneaxemí baríjagí nání níyakía nurane xwáfá símíní imóníjé Sarímoniyí ríníjípimí ní múrorane píríñwí yoí Kírítíyí ríníjípimí oríwámí dání níyakirane

8 sípíxí omíjé mearigfáwa ríá nímeakírooro sa aníjé miní neríjípimí dání Kírítí téní imanípámí níxída nípurane wí e “Rawírawá símíní ríwojé Naní Imóníjé” ríníjé —E aní Rasia ríníjípimí dání aníjé eríní. E rémoníwanigíní.

9 Síá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judáyí íwí yaríjápí Goríxo yokwarímí wíjé nání díní mopírí nání aiwá ñwáfá ñwírárínarigfáyí ení ríxa múrófímí enáná xwiogwí nání rawírawá samíjé míwearíjíná enagí nání Poro arfá jiyíkí norí

10 re uríjínigíní, “Ámáoyíné, gí díní re ní mónaríní, ‘Agwí none re píní níwíarímí ámí sípíxomí nímeámí nuranénáyí, xwíríá ikíxéní paxíríní.’ ní mónaríní. ‘Saní nímeámí waríñwápí téní sípíxo téní anínífá nání marfáí, none ení anínaníwáriní.’ ní mónaríní.” uríjé

aí ¹¹ porisí 100 bimi seáyi e wimóniño sipixomi omiñf meariño tñi sipixomi xiáwo tñi awau rarigfipi nani dñf nífá wíagf nani omi Poro yopa muriginñigini. ¹² Ayf ipi siminí ríwoñf sipixo ñweañfipimi xwiogwf nani rawirawá síwfá yíaná sipixf píranñf wepaxe mimóniñagf nani ámá ná sipixfyo ñweagfápi re rinárigfawixini, “Anani e epaxf enánáyf, re dani pñi nñwiárimí sipixomi nimeámí nurane ipi siminí ríwoñf yoí Pinikasíyi rinñfámí — Siminí ríwoñf awá pirñwf Kiritipimi axf ríwámíni ríwoñfwarini. Xwfá midáni midáni wiápnimeañf enagf nani e rawirawá wiñwf mé enjerini. Sogwf wearñfmí dani ríwónapñfwarini. Awámí nñémorane rawirawá síwfá yaríná awámí ñweáwanigini.” rinárigfawixini.

Rfwiپی xwé éaná rawirawá imeamkwf enf nani rini.

¹³ Imiñf rawirawá tñf ríwámí dani sipixomi Pinikasí tñf e awayini nixemi upaxfpi barñagf nñwñróná “Siminí ríwoñf none rárwáwámí nani anani sipixomi nimeámí upaxfñi.” niyaiwiwo ainxf gwíyo dani mamówarññf ípeañfpi nñmíxearo sipixomi nimeámí nuróná pirñwf Kiriti imañfpa tñf e añwi e dani nixfda ñipuro ¹⁴ sini ná jfamini e munñáná re enñigini. Rfwiپی ikfá jjimí epaxf bi —Imiñf api yoí Miwfmíni Barñfpiyi rinñfpirini. Api tñfmí dani nñweapri ¹⁵ sipixomi xenweáaná sipixf sfmí imiñf barñfmíni mémopaxf enagf nani negf wanri yarñwaé nani pñi nñwiárirane “Imiñf xe níméra oneauni.” niyaiwirane e yaríná ¹⁶ none pirñwf yoí Kodayi rinñfipimi oriwámí dani ñipuríná imiñf bi onimiápi yimáronáná ewé sipixomi dñf níropémi warñwápi anñf minf nerñfipimi dani nñmíxeáa nñbirane sipixo tñf e enáná ¹⁷ sipixomi ikwiáranirane nani nñmíxeáa niyapirane nikwiárimáná sipixf xwéo orónowiniginri sámí tñi xegf sipixf miwf midimidáni nixemi nñbñro gwí nija ñpwémáná sipixo enf tñi nixemi nuri xwfá ipi seáyi e ríwoñáná inimi añwi e imóniñfipimi —Api yoí Sairítasíyi rinñfipi Apñrika dani añwi erini. Apimi sipixo aññi nuríná sixf úroniginri wáyf winfagf sipixo awayini ounri ainxf gwí yuráññf ípearñfpi nñmamówarñro níropémi nuróná imiñf xe nñeaxemi oneaunri wññwanigini.

¹⁸ Sipixomi sá weñwáone wáfpi tñi sipixo wiápnimeari eámorí néra warñagf awa sipixo nayf oenri sanf wí emí mñmeámí nero ¹⁹ sá weñwáone wáfpi tñi sipixf omiñf mearigfáwa wiwanñowa sipixomi sanf unñf ikweari ñwiráñri yarigfáyf bi emí mñmeámí egfawixini. ²⁰ Rfwiپی sfmí tñi anñf sipixomi xenweaaríná sfá obaxf ayá wí

óríagí aí síńf tńńi sogwí tńńi bǐ anarĩjagí síńwí mǐwĩńpa nerane nánĩ “Ámĩńĩ rĩwarĩńwĩń?” nĩyairane síńwí mǐwĩnaxíđĩpa nerane nánĩ đĩńf “Wí e niwíékĩńĩmearane síńf wanfwarĩńĩ.” nĩyairia warĩńwáđĩ đĩńf peá nĩmónĩrane “Rĩxa nanĩnanfwarĩńĩ.” nĩyairia nurane ²¹ awa sfá ayá wí neamúroarĩńá nĩmeamĩwĩáronĩgĩńĩrĩ ayá sfwí uroarĩjagí nánĩ aiwá mĩńf néra numáná eńáná Poro nĩwĩáđĩńĩmearĩ ámáyo áwĩńĩ e nĩrómáná re urĩńĩnĩgĩńĩ, “Ámáoyĩné, nionĩ searĩńapĩmĩ arfá nĩńĩro nĩńĩxĩđĩro pĩrĩńwí Kĩritĩyo pĩńĩ nĩwĩáđĩmĩ sípĩxo nĩmeámĩ mupa nero síńwĩrĩyĩ, segĩ amĩpĩ xwĩrfá ikĩxénĩrĩ anĩpá imónĩrĩ éfĩyĩf wí e emĩńĩrĩ éfĩmanĩ. ²² E seararĩjagí aiwĩ sípĩxĩ ro xwĩrfá nĩkĩxénĩrĩ aĩ ámáone wí anĩnanfwa meńagĩ nánĩ đĩńf peá mĩmónĩ síńĩ đĩńf síxĩ oseainĩńĩ. ²³ Ayĩ rĩpĩ nánĩ seararĩńĩ. Sfá rĩyimĩńĩ árĩwĩyimĩ Gorĩxo —Nionĩ ámá oyáyĩ imónĩńá wonĩrĩńĩ. Oyá ańfńajf wo nionĩ tńńf e nĩróńapĩrĩ ²⁴ re nĩrĩńĩnĩgĩńĩ, ‘Poroxĩńĩ, joxĩ Romĩyĩ ańfyo ananĩnĩrémorĩ mĩxĩ ináyĩ Sisao xwĩrĩxĩ rĩmenfe sfĩmĩmanĩ e urorfáńĩ. Ayĩńánĩ síńĩ wáyĩ mĩsĩńĩpanĩ. Arfá nĩ. Gorĩxo joxĩ tńńĩ ámá sípĩxĩ romĩ ĩweagĩáyĩ tńńĩ nĩyĩńénĩ xe síńf oúpoyĩńĩrĩ yairwĩf eńagĩ nánĩ woxĩ aĩ inĩgĩ namipaxĩmanĩ.’ ²⁵ Ańfńajo e nĩrĩf eńagĩ nánĩ soyĩné đĩńf síxĩ oseainĩńĩ. Ámáoyĩné, nionĩ Gorĩxomĩ đĩńf re wĩkwĩronĩńĩ, ‘Nionĩ nĩrĩfĩpĩ xixenĩ nĩmónĩńĩńo.’ nĩwĩkwĩrorĩ nánĩ e seararĩńĩ. ²⁶ E nerĩ aĩ imĩńf síńĩ nĩneaxemĩ warĩńá pĩrĩńwí bĩmĩ síxĩ úroanfwarĩńĩ.” urĩńĩnĩgĩńĩ.

²⁷ None rfwĩpĩ rawĩrawá Edĩriayĩ rĩńĩńf wámĩ sípĩxomĩ nĩneaxemĩ warĩńá rĩxa sfá wé wúkaú síkwĩ waú waú imónĩfĩyimĩ árĩwegĩ imónáná sípĩxĩ omĩńf mearĩgĩfáwa “Xwĩfá bĩ tńńf e rĩxa ańwĩ erfani?” nĩyairiwo ²⁸ gwĩ e e kĩkwĩrfá neaáriga puńĩrĩ tńńĩ iwamfó neróná “Xwĩfá síńĩ ná mĩmĩrani? Sa mĩmĩ onĩmĩáđĩrani?” yairiwarĩgĩfá rĩ nĩmearo nĩmamówá rĩro iwamfó síńwí nĩwĩnaxĩđĩróná xwĩfá síńĩ ná mĩmĩ eńagĩ nánĩ 40 mĩta imónĩjagĩ nĩwĩńĩro ámĩ bĩ tńńĩ nũfasáná ámĩ bĩ nĩmamówá rĩro xwĩfá tńńf e rĩxa 30 mĩta eńagĩ nĩwĩńĩro ²⁹ sípĩxĩ imĩńf nĩxemĩ nurĩńá wí e sfĩyáyo síxĩ úronĩgĩńĩrĩ sípĩxĩ ámĩ bĩ tńńĩ nĩxemĩ mupa oenĩrĩ ikwémĩńfyo dánĩ ainĩxĩ ípeaarĩńf wĩrfkaú wĩrfkaú nĩmamówá rĩmáńá wfá ańfĩńĩ oónĩńĩrĩ wigĩ ikayf wí nĩra ugĩawixĩńĩ.

³⁰ Sípĩxĩ omĩńf mearĩgĩfáwa sípĩxomĩ pĩńĩ nĩwĩáđĩmĩ éf owaneyĩńĩro ámáyo yapĩ nĩwĩwáđĩyĩro “Sípĩxĩ sfĩfyo dánĩ enĩ ainĩxĩ ípearĩńf bĩ mamówá rĩńĩrĩ yarĩńwĩńĩ.” nurĩro ewépa rawĩrawáyo ikwĩá rĩńáná apá mĩ nĩpĩxemoánĩrĩ

éf owaneyinro ríxa mamówáraríná ³¹ Poro porisí 100 bimí seáyí e wimóninjomí tñní xegí porisowamí tñní re urinigininí, “Ámá sipíxí omíní mearigfá rowa sipíxí romí none tñní mñweapa nerínáyí, soyíné sñí nuro xwfá tñí e rémoprímeóí.” uráná ³² porisowa mírí níwíápínimearo ewépá gwí níyimáná awayiní mamówárarigfárí mñí níwákwirowáwáyo mamówárigfawixiní.

³³ Wáf ónne nání Poro ení rírémíxí níwia nuri re urayinigininí, “None ríwípí rípi nání ayá sfwí nearoarínagí nání aiwá mñí mímíwíáíkf nínrane yaríná sfá obaxí ríxa nóra nuri agwí ríxa wé wúkaú síkwí waú waú imóniníyiríní. ³⁴ Ayínání nioní ení rírémíxí níseairí ‘Aiwá bí nímearo nípoyí.’ seararíniní. Sewaníníyíné aiwá nínro oerfkiemeánipoyínirí seararíniní. Woxí aí bí manínpa epírí enagí nání seararíniní.” nurimáná ³⁵ bisíkerfá bí nímeari wígf sñwí anigfe dání aiwá apí nání Goríxomí yayí numemáná níkwírírí ríxa naríná ³⁶ ámá nñní ení ríxa dñí wfá bí wónfagí aiwá bí nímearo nínro ³⁷ —Ámá sipíxíyo ñweañwáene ayí 276 eneríní. ³⁸ Nene ríxa apání nínimáná sipíxo nayí oenírí wítí aiwá mñíwápi rawáwáyo emí nímeámí egfawixiní.

Sipíxo síxí núrórí orónowiníní náníríní.

³⁹ Ríxa wfá ónáná árfwíyimí “Xwfá bí anwi eríní.” yaiwífápi sñwí níwínróná mí mómíxípa nero aí símíní ríwoní bí iníkiní wíaronagí níwínro e epaxí enánáyí, sipíxo nímeáa níyirane e oiwíékínimeaneyínirí éfáyí ⁴⁰ wa gwí ainíxí ípeariní mamówárinínípi rawáwáyo ípeane amí xe oépeanírí níkwewára pwaríná wa imínípi símíní ríwonípimí nání níxemí oneaunírí sipíxoyá rapírapí nemíméa nípeyíro soná ení níkwearo iníkiní wíaroné nání omíní níméra waníro yarínagfá aí re enigininí. ⁴¹ Sipíxo xwfá ínímí enáná rawáwá akwínfáná ríwoné síxí núrórí símí xwfáyo xaíwí noranjarínirí nání wñwí bí mepaxí imónináná rawáwá sipíxí íkwémíníyo miákwíayíáná sipíxo ríxa orónowiarínagí wínigfawixiní. ⁴² Sipíxo ríxa orónowiarínagí níwínro porisowa xámí re rínárigfá enagí nání “Sipíxo sipí éánáyí, ámá gwí ñweagfá none awí mearoarínwáowa iníbé neáa éf upríxínirí pípíkímí éwaniginí.” rínigfápa “Ríxa opíkianeyí.” rínarínagfá aiwí ⁴³ porisowamí seáyí e wimóninjo “Poromí níméra nuri Romíyí aníyo xíxeni rémówaniginí.” níyaiwirí nání awa wianíro yarígfápi pírfí nurakírí sekaxí re nearínigininí, “Ámá iníbé warígfáyíné ríxa nímwírí níxeamoro iníbé neáa nuro imaní e iwíékínimeápoiyí. ⁴⁴ Iníbé mívarígfáyíné

íkfá wárarantí, sipixo ororómí iníípirantí, fá nixirímáná níkwíaríga nuro imaní e iwiékínimeápoýí.” nearfagi nene axípi e nerane nání wo aí iníígi mnamí nínenebí imaní e iwiékínimeanwaniginí.

28

Poromí Morítayo ηweañána wimóníñipi nánirini.

1 Nene wo maníní nínenebí imaní e niwiékínimeámáná ámá e dánjyí “Piríñwí ríyí xegí yoí Morítaí ríníñyiríní.” raríñagá arfá níwirane roñáná ² ayí none neaiapaníro nání ayá tñí nero iniá aníñí siyamfó erí imíñí rírí yaríñagi nání rfá níkeámáná nínenebí níneaipemeámi nuro rfá tñí e neawárfagá aí ³ Poro rfá kíñí bia awí nearí sarfáwá nerí nímeáa níbirí rfá íkeaáraríná re eníñiginí. Weaxfá wo rfá usínfagi nírémeámi níwíapírí Poroyá wéyo sidíñí norí ríríwíñiginí. ⁴ Ríríwíagi wé éf míxeááná sídíro síní yekwíroñagi ámá píñíwí ayimí dánjyí síñwí e níwíníro wíwíní re rínígfawixíní, “Ámá ro rawírawáyo mnamío aí ámá píxíwíró ení worfání? Ayínání ηwáfá añínamí dání imónígfáyí ‘Xe síñí mupa oení.’ yaiwíarígfápimí dání weaxfá sídíñí rfá oñoi?” ríníagá aíwí ⁵ Poro weaxfáomí wíwífá nírorí rfá níkeaárímáná ríníñí bíkwí onímíapí aí míwíníñiginí. ⁶ Ríníñí bíkwí onímíapí aí míwíníagi aíwí ámá ayí “O xegí wé ríxa nímíníñoi.” yaiwíro “Ríxa nípiérorí píyí neníñoi.” yaiwíro nero nání síñwí níwíníro níñweáro ayá wí síñwí níwíníro níñweagfásáná “Sípí apí wímeaníñoi.” yaiwíarígfápi míwímeáagi níwíníróná ámí díñí síñí bí nímoró re nírfíga ugáfawixíní, “Ámá ro ηwáfá añínamí dání imóníñyí worfání?” nírfíga ugáfawixíní.

⁷ None iwiékínimeáwaé ámá píñíwí apimí ámá níyoní seáyí e nímonírí meñweañoyá omíñí bí iníñí eríní. O xegí yoí Pabíríasoyí ríníñoríní. O yayí níneairí níneaipemeámi nurí none sfá wíyáú wíyí o tñí níñwearane mírañí neaiarfná ⁸ Pabíríasomí xano rfá pírfí wíayírí agwí xoxí urorí wíaríñagi nání “O símíxí wení.” raríñagá Poro arfá e níwirí o weñe nání nurí nípáwirí Goríxomí yaríñí níwímáná wé seáyí e níwíkwíarírí nañí imíxíñiginí. ⁹ Nañí nímíxímáná enáná ámá píñíwí apimí ηweagfá símíxí yarígfáyí níní Poro omí nañí imíxíípi nání arfá níwíro o tñí e nání bayarfná nañí imímíxímí eníñiginí. ¹⁰ E yarfná ámá ayí wéyo níneamero aíwá amípí nañí bí níneaiapa nuro none ríxa píñíwí apimí píñí níwíarímí wanírí yarfná óf e sípíxíyo nuranéná aíwá nanfáwá nání anípá bí neaiapowárfawixíní.

Poró Romiyo rémonj nánirini.

¹¹ None pirinwáf apimi emá waú wo nweanwáone sipixáf Arekisadria dánj wo —Rawirawá xwiogwáf nání síwáf yinagí nání pirinwáf apimi e ninweanjsáná uminiri yarinorini. O sipixáf símí ikayfwáf tñní imixininjípí ámá ayáf waúninjí sipixomi símí e imixininjorini. Sipixomi nipixemoánirane pirinwáf apimi pñní nwiárími nurane ¹² anj yof Sairakusiýi rininjípimi niwiékñnimearane síá wiyáú wiyi e wenwáone ¹³ ámi sipixomi nipixemoánirane niyakía nurane anj yof Rijiamiyi rininjípimi niremorane e sá wenwáone wáfípi tñní iminjí rawirawá tñjñmí dání yaparinjagí nwinirane sipixomi nimeámí nurane omí sá wenwáone wáfípi tñní siminí ríwonj yof Putioraiyi rininjífwámí niremorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwinjanigini, “Ámá Jisaomi dñj nwiwkwroro nání nrixímeá imónigfáyí anj rípimi re wí rfa nweanjo?” niyaiwirane pfa nerane wí tñní ríxa nerimeánirane ayí “Síá wé wífúmí dánj waú nene tñní anani re nweapaxíraní?” nearfagfa ayí tñní winiyí nearfápa e nweanjanigini. Api api néra nibfwasáná Romi anj tñj e rémonjanigini. ¹⁵ Romiyo nweagfá nrixímeá imónigfáyí wí none nání “Awa óyimi barinjo.” rinarinjagfa arfá nwiwo óf e owirimeaneyiniro nibíroná wí anj Apiasí tñj e makerfá imixarigfe awí roro wí Ámá Anj Midánj Nibiro Sá Wearigfiwá Wíkaú Wíwáyí rininjípí tñj e awí roro egfáyo Poró sinwáf nwinirfná Gorixomi yayí numeri dñj síxí ininjigini.

¹⁶ None ríxa Romi náyo rémóáná gapímanowa Poromí gwí anjyo mñwirarí anj wiwámí xegípi nweanjaná porisí awí mearoarino xe awí omearoniri sinwáf winigfawixini.

Poró Romiyo dání wáf urinj nánirini.

¹⁷ Poró síá wiyáú wiyi ríxa nóráná “Judayí áminá imónigfá Romiyo re nweagfáyí obípoi.” niri awa ríxa o tñj e awí eánáná re urinjigini, “Gf Judayíné, nioni negí Judayo xwirfá wikixémíni wí mepa erí síwáf eníná dání negí arfowa érowiápnigfápi pfrí wiaikímíni wí mepa erí éagi aiwi Jerusaremíyo dání gwí niyigfoni negí Judayí Romiyo mñní nwigfáriní. ¹⁸ Romiyo mñní nwiágfa ayí xwiríxí nñmero yarinj nñniayiróná íwí nioni nñkipaxí bí meñáoní imóninjagí nñnaníro nání ríxa Poromí kikiáfá owáraneyiniri éagfa aiwi ¹⁹ negí Judayí pfrí wiaikímí nero ‘Wáripaxomani.’ rigfawixini. E rarinjagfa nioni sinwáf e nwiniri ‘Go arfá enje dání ráná xe kikiáfá ouniri nixipfrífaní?’ niyaiwirí nání re urinjanigini, ‘Romíyí míxí ináyí Sisao gí xwiríxí arfá níwinigini.’

urijanigini. Nioni negí Judayí nání xwiyíá bi uxekwímómíá nání mírarijini. ²⁰ E nigíá api nání áwaní searimíniri nání 'Awamí síjwí níwíniri xwiyíá urimí nání obípoi.' ríanigini. Ámá Isírerene yeáyí neayimíxemeaníá nání díjí ukíkayoarijwáomí nioni díjí ukíkayonagí nání gwí ainíxí rírí níyini." urijinigini. ²¹ E uríagi awa re urígíawixini, "Judia píropenisíyo dání joxí nání payí bi mímeanjwáriní. Negí wo e dání ení níbirí repiyí níneairínáraní, áwaní nínearírnáraní, joxí nání sípí bi mínearijíriní. ²² E nerí aí 'Díjí joxí yaiwiaríjí rípi, "Goríxomí píraníjí xídarígíáyí api api neríjípimí dání píraníjí xídarígíáriní." yaiwiaríjípí aríá osianeyí.' neaimónariní. Ayí none rípi nání aríá níwirane níjíá imónijagwí nání rírarijwini. Ámá Óf Goríxo táfamini iníjíyiyí ríníjíyimi níxídíro gwí mónígíáyí nání ámá amí amí njweagíáyí 'Ayí naní míyaríjoi.' rínarígíá nání none níjíáriní." urígíawixini.

²³ Judayí áminá awa "Síá ayimí Poro xwiyíá nearíntá nání awí eáníwanigini." nírináriro síá ayí ríxa imónaná obaxí aní xfo njweanjwámí nání báná wíá móníjímí dání síápí tñí nání Goríxo ámáyí xegí xwioxíyo mímeámí nerí umenjweanfápi nání áwaní nurírná repiyí níwiéra urí nioni Jisasomí díjí wíkwíroarijápá ayí ení owíkwírípoyíniri o nání nuréwapíyiríná njwí ikaxí Moseso nírirí eanjípimí dání tñí wíá rókiamoagíáwa níriro eagfápimí dání tñí mñjí níróa urí nerí nura waríná ²⁴ wa xfo uraríjípí aríá níwiro "Neparini." wípímóníagi aiwí wa aríá níwiro díjí míkwrógíawixini. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro uraríjípí nání díjí bi biaú nímoró nání xwiyíá ná bini rínáripaxí mimóní yaríná Poro xwiyíá yoparí rípi uráná omí pñí níwiárimí ugíawixini, "Kwíyí Goríxoyápi wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríníjomi 'Joxí ámá ayo nurí e urírixini.' uráná o nurí negí aríowéyo aga xixeni re uríjirini, ' "Seyíné aríá néra nuro aí níjíá wí imóníprífámani. Síjwí naga nuro aí díjí 'Ayí apíríani?' wí mopírífámani." ' urírixini. Ayí rípi nánirini. Wigí díjí tñí néra warígíáyí mñjí síjáníjí imonagíá nání rírarijini. Wigí síjwí mísupáripa ero aríá míprónipa ero nero síjwíríyí, wigí síjwí tñí síjwí aníro aríá ero díjí píraníjí neyíroro moro wigí íwí yarígíáyí ríwímíni mamoro éanáyí, Goríxoní píraníjí wímíxípxítrini.' Aisaiao Goríxo nání e níwuríyiríná negí aríowéyo imónagíápi tñí aga xixeni nírirí wuríyíjirini. ²⁸ Ayínáni seyíné aga níjíá re imónípoi, 'Goríxo xfo nene yeáyí neayimíxemeámíniri enjípí nání wáf urarígíáwa ríxa émáyo ourípoiíniri nání uowáriníjirini. Ayí aríá wípíríáriní.' yaiwípoi." ²⁹ [Poro

e uráná Judayí mîxîmîxeawiámí nîga nuro omî pîní nîwiárîmî ugíawîxîní.]

³⁰⁻³¹ Poro e ańí xífo bí enjwámî nîñwearî áamá xíomî xwîyíá oñweaneyînírî bíáyo yayí nîwîmorî xwîyíá Gorîxo ámayí xegí xwîoxíyo mîmeámí nerî umenñweaníápi nánî wáí nurîrî ínîmî bí mimóní Ámíná Jisasi Kiraiso nánî uréwapîyaríná áamá wí pîrî urakianîro mepa egíawîxîní. E yaríná xwîogwí wáú múroñînígîní.

Payí Poro Romíyo ñweáyí nání eaññaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí añí yoí Romíyo ñweagfáyí nání Poro níriri eaññaríni. Añí apí, Itari pïropenísíyo ikwíroníñpí añí amí amí ikwíroníñíyo seáyí e imónini. E Romíyí mîxí ináyí Sisaoyí riniño ñweagfípíri.

Payí rina Poro Koriniyo niñweámáná apíxí Pibíyí riniñími neari wiowáriññaríni. Sini Romíyo bí memé eñími neari wiowáriññaríni. Ayí níjía nimóniro re oyaiwípoyiniri níriri eaññigíni, “Ámá níní íwí yarigfáyí imóniñoi. Wigí íwí neríñpími dání Goríxo tñí xepíxepá róniñoi. Nwí ikaxí Moseso níriri eañpí níxídríñpími dání ámá wé róniñí wí imónipaxímani. Sa Goríxomí xewaxo Jisasomí dñí níwíkwíroríñpími dání oyá síñwíyo dání wé róniñí imóniro ámi o tñí nawíni imóniro epaxíri.” oyaiwípoyiniri níriri eaññigíni.

¹ Poroní payí rina neari mónaparíni. Nioní Kiraisí Jisasoyá xínáiníñí nimóniri yaríña woníri. Goríxo wá níurímeiaríñí wo imóníwíniñiniri wéyo ía numíri oyá xwíyí yáyí neainaríñpí níurímeíwíniñiniri nírfearí niñoníri. ² Xwíyí apí o eñíná xegí wíá rókiamoagfáwa níriro ríwamíñí ñwíá riniñíyo eagfápími dání nínearí símí e tñiñpíri. ³ Xwíyí yáyí neainaríñí apí xegí xewaxo nání riniñpíri. O aga ámá nimóniríná imóniñpí nání dñí nímoranéná re yaiwiaríñwáriní, “Míxí ináyí Depitoyá iyí axípa imóniñíyí worfani?” yaiwiaríñwáriní. ⁴ Kwíyí xegí bí o imóniñpí nání dñí nímoranéná re yaiwiaríñwáriní, “Goríxo eñí síxí eániñí xó imóniñpí ayá wí síwá nearí xwáripáyo dání owiápnímeaníri ámi síñí wimíxíri neríñpími dání réniñí nearíñfani, ‘Gí niwaxoríni.’ nearíñfani?” yaiwiaríñwáriní. O Jisasi Kiraiso negí Ámínáo nání rariñni. ⁵ Omí dánini Goríxo wá níneawianíri xegí wá níurímeiaríñí oimónípoyiniri nearípeañríni. None wá níurímeiaríná émáyí xíxegíni níní wí wí dñí “Xwíyí apí neparíni.” yaiwiro sini pírí mîwiaíki aríá yímiñí wiro éfríxiníri nearípeañríni. Kiraisomí e wíífríxiníri nearípeañríni. ⁶ Seyíné ení ayí wíyíneríni. Jisasi Kiraiso xóyoá imónipíri nání wéyo ía seauríñí wíyíneríni. ⁷ Añí Romíyo ñweagfáyíné —Ámá Goríxo dñí síxí seayíri nioníyá oimónípoyiniri wéyo ía seauríri eñíyíneríni. Seyíné nání nioní payí rina neari

mónaparíñini. “Negí ápo Gorixo tñni Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú wá seawianri seyñé nıwayırónıro ıweapırı nánı seaiiri éisixini.” nimónarini.

“Romıyñé sııwı seanımıgını.” nimónarini.” urıñf nánırını.

⁸ Payı rına nearına xámi rıpi osearımını. Anı nimını xwıyá rıpi áa menárarııagáa nánı gı Gorıxomı yayı wıarıñini, “Romıyo ıweagáa Jisasomı xıdarıgáayı pıranııđ dııđ wıkwıroarııoı.” Xwıyá apı anı nimını áa menárarııagáa nánı seyñé nıyınénı nánı yayı wıarıñini. Jiaso neaiııpımı dánı seyñé e yarııagáa nánı Gorıxomı yayı wıarıñini. ⁹ Xewanııo —O e éwınıgınırı nırııđpı anııđ mını nıwıırına xwıyá xegı xewaxo nánı yayı neainarııpı wá urımınırı nánı yarııaorını. Xewanııo nionı xıomı rıxııđ nurırına sá bı mııweá ínına seyñé nánı yarııđ seawıarııapı nánı ananı sopııđ opaxırını. ¹⁰ Omı rıxııđ nurırına seyñé tııđ e nánı mıbıpaxı imónayııa enagı aıwı agwı ananı oyá dııđ tñni bıpaxı imónımıgınırı anııpaxı yarııđ wıarııarını. ¹¹ Ayı rıpi nánırını. Nionı seyñé tııđ e nıseáımearı searéwapıyarına seyñé kwıyıpımı dánı ámi bı tñni yóı imónıro sıkıkı ámi bı tñni nomıxıga upırı nánı nionı aga nıbırı sııwı seanımı nánı nimónarini. ¹² Nionı seyñé nıseáımearına nionını enı sıxı seáımıxımı nánı maráı, seyñé enı Jisasomı dııđ nıwıkwıroıo pıranııđ xıdarııagáa seanırı nionı enı dııđ nıwıkwıroıı pıranııđ xıdarııagı nanıro nerııđpımı dánı xıxe enı sıxı imıxınanı nánı rarıñini.

¹³ Gı nırıxıımeáyıñé, seyñé rıpi nánı majá epırıxınırı nánı áwanıı osearımını. Ayá wı seyñé tııđ e nánı bıımıgınırı nerı aı amıpı bı pırı nırakıayıagı nánı seyñé bı sıni sııwı mıseanııarını. “Nionı éma amı gımı ıweagáayı tııđ e nemerı wá urarına wı ará nıniro Jisasomı dııđ wıkwıroıgápa segı wı enı nionı urarına axııdı wıkwıroırıxınırı segı tıámını bıımıgını.” nimónarini. ¹⁴ Nionı áma nıyonı kınıxı imónıgıayoranı, wıayı imónıgıayoranı, dııđ émı saımı mogıayoranı, majá imónıgıayoranı, áma ayo nıyonı xwıyá yayı neainarııpı urımıa nánı yoxáınııđ inárınıñini. ¹⁵ Ayınanı nionı áma Romı ıweagáayıñé enı xwıyá yayı seainııpaxııdı wá searımıa nánı sımı dııpénarııñini.

“Xwıyá yayı neainarııpımı dánı Gorıxo yeáyı neayımıxemearııđrıñini.” urıñf nánırını.

¹⁶ Xwıyá yayı neainarııpımı dánı Gorıxo dııđ wıkwıroıáyo nıyonı —Xámı Judayo yeáyı uyımıxemearıı

émáyo ení yeáyí uyimixemearí epaxí enqagí nání xwiýfá apí nání nioní ayá bí mé ananí wáí rímeariñáríni. ¹⁷ Ayínání nene “Goríxo arige nerí áamá ámí wé róníñfí xfo imóníñfípí wimixínfárfani?” niyaiwirane ududfí neainípaxímani. Ayfí rípí náníríni. Xwiýfá yayfí neainaríñfípimí dání Goríxo wfá réníñfí neaókímixáríñfíríni. Áamá Jisasomí iwamfó dání dñfí níwíkwíróa numáná ámí xegí bí mé sa aníñfí wíkwíroarígíyáyí, ayfí wé rónígíyáyí wimixaríñfíríni. Bikwíyo dání re nírínírí eáníñfípí, “Áamá Goríxoní dñfí níkwíróagífa nání ‘Wé rónígífáríni.’ ráríñáyí dñfí níyímíñfí tígíyáyí imónípírfáríni.” nírínírí eáníñfípí nioní seararíñápí tñní xixení imóníñqagí nání seararíñíni.

Áamá Goríxomí ríwí umogfá náníríni.

¹⁸ Goríxo áamá wé róníñfí xfo wimónaríñfípí mé ríkíkirfó yarígíyáyí —Ayfí wigfí ríkíkirfó yarígífápí neróná Goríxo nání níjfa imónípaxí imóníñfípí ríwímíní mamoarígíyáyíríni. Áamá ayfí nání Goríxo anínamí dání wikfí wónfagí nání pírfí umamonfípí ríxa síñání piaumímí iníni. ¹⁹ Ayfí rípí nání raríñíni. Goríxo áamá xfo nání re yaiwípaxípi, “O imóníñfípí, ayfí apí rfa imóníni?” yaiwípaxípi yumfí mívimónfí síñání imóníni. Goríxo xewaníño imóníñfípí nání síwá winíñfí enqagí nání raríñíni. ²⁰ Xewaníño imóníñfípí —Apí síñwí tñní síñwí wínípaxí mimóníñqagí aí eníná aníña imíxírí xwífá rí imíxírí ene dání áamá apimí síñwí níwíníríná “Xfo imóníñfípí, ayfí apíríani?” yaiwípaxíríni. “Enfí amípí apí imíxíño eáníñfípí ná ríwíyo aí wí samíñfí wenfámantí.” yaiwirí “Xfo imíxíñfípimí xegí bí níwimónírí nání aga seáyí e rfa wimóníni?” yaiwirí epaxíríni. Ayínání áamá Goríxomí wí yapfí re uréwapíyipaxí meníni. “Nioní joxí imóníñfípí nání majfá nimónírí nání nípíkwíní mimóníñfí enáoníríni.” urípaxí meníni. ²¹ Eníná áamá ayfí síní xixení “Goríxo apí rfa imóníni?” niyaiwiwo aiwí re egfawixíni. O Nwíáo enqagí nání wé íkwianñwíyo típaxípa mítípa ero amípí xfo imíxíñfípí nání yayfí mívípa ero wigfí dñfí nímorfíná majímajfá ikáríníro dñfí xenwíni nímoa núfasáná dñfí rfa xeyánígíyáyí imóníro egfawixíni. ²² “Díñfí émí saímí monwaéneríni.” níríro aiwí majímajfá ikárínígíyáyí nimóníro ²³ Nwíá mípé aníñfí imóníñomí mumímíní ríwí número mimónfí ñwíá bí fá oxíraneyíníro ámaraní, inífraní, odípíraní, nanñwí onímíápiaraní, xopaikígí bí nimíxíro “Negfí ñwíá imóníñfípí, ayfí rípíríni.” rígfawixíni.

Áamá Goríxomí ríwí numoríná egífápí náníríni.

24 Gorixo ámá e majimajfá níkariníro yarínagfá níwínírná wígf íeapá winarínfípimí dání sípí imónínfípimí xe oikírípeánfípoynírí síjwí wíníníniginí. Síjwí e wíníagí wíwanínfíyí píaxí eámíxínígfawixíní. 25 Ayí rípi nání Gorixo e eníriní. Ámá ayí nepa imónínfí Gorixo nánípi ríwí umoro yapí imónínfípi fá xíríro nemáná amípi níní imíxínjomi —O anínfí miní yayí umepaxoríní. “Ámá níní e éfírxíní.” nímonarínjoríní. Omí yayí número fá míxírí xfo imíxínfípimíní fá xíríro wéyo umero yarínagfá nání Gorixo e eníriní. 26 Ayínání Gorixo wígf íeapá winarínfípimí dání píaxí weánípaxí imónínfípi xe oikírípeánfípoynírí síjwí wíníagí apíxíwa oxí nímeánírná xíríníffírxínírí imónínfípi píni níwiáíro apíxí wí tñní nípíkwiní mimónínfípi niga ugíawixíní. 27 Oxowa ení apíxí nímeáro xíríffírxínírí imónínfípi píni níwiáíro “Oxí wífa tñní íwí oinaneyí.” níyaiwíro aga símfí níxeadípeníroná oxí wífa wífa tñní íwí níniro píaxí weánípaxí imónínfípi inígfawixíní. Ayínání “Wígf néra ugíápi tñní xixení pírf Gorixo umamonfípi ríxa wímeaníriní.” raríníní.

28 Ámá “Gorixo apí imónínjorfani?” níwaiwíro símfí e mítínípa yarínagfá nání o wígf “Sípí e e oyaneyí.” yaiwíarígfápi nání xe mínfí niga úfírxínírí síjwí wíníníniginí. Síjwí e wínínfí enagí nání ayí amípi nípíkwiní mimónínfí ámá mepaxí imónínfípi néra nuro re yarígfáríní. 29 Nípíkwiní mimónínfí níní nání mínfí iníro ríkíkírfó epaxí imónínfí níní nání mínfí iníro anímí yarífa epaxí imónínfí níní nání mínfí iníro “Ámá wí rífa omeárínfípoyní.” yaiwíarígfápi nání mínfí iníro yarígfáríní. Apíní yarígfámani. Rípi ení ayá wí yarígfáríní. Síjwí íwí wíníro “Amípi apí níoní meapaxípiríní.” bí onímíápi míyaiwí ayá wí yaiwíro níwiápnímearo ámá píkiro símfíráxwíró ero yapí wíwapíyíro ámá wí nání nurírná sípí owímeanírí uríro únúnínfí wíkaríro mímayfó wíro 30 xwíyífápai uñwiráíro Gorixo nání símfí tñní ero ámáyo xixewíámí ríníro míxí kñníro míxí meakñníro sípí imónínfí ámá síní níjfa mimónígfápi éwapíníro xínáíxaneyo manfí wíákiro yarígfáríní. 31 Rípi ení yarígfáríní. Majfá ikáríníro dínfí uñwiráripaxí mimónípa ero wíyo dínfí sípí míwípa ero wá míwianípa ero yarígfáríní. 32 E yarígfáyí Gorixo re rárínfípi nání níjfa nímoníro aiwí, “Ámá sípí apí yarígfáyí wí síj upaxímani. Pepaxíriní.” rárínfípi nání níjfa nímoníro aiwí sípí apí imónínfípimí níxífa nuro apíní mé sípí seáyí e imónínfí rípi ení nero íwí apí néra warígfáyo weyí ayá wí meararígfáríní.

2

“Gorixo ámá n̄iyon̄i mí ómóm̄ixim̄f ner̄íná wiḡf eḡfápi t̄fn̄i xixen̄i wiin̄fárin̄i.” ur̄iñf nán̄ir̄in̄i.

1 Ayin̄án̄i ámá w̄iyo xw̄iyfá umearar̄iḡfá wiȳfn̄én̄i wiȳfn̄én̄i b̄i osear̄im̄in̄i. S̄fá yoparf̄yim̄ Gorixo ámá n̄iyon̄i mí ómóm̄ixim̄f yar̄fn̄á “Ayf nán̄i fw̄f ap̄i en̄árin̄i.” ur̄ipaxf imón̄iñ̄fpi t̄ḡfáyfn̄émani. Ayf r̄ipi nán̄ir̄in̄i. Ámá fw̄f yar̄iḡfápi nán̄i xw̄iyfá umearar̄iḡfáyfn̄é, seyfn̄é en̄i fw̄f ax̄fpi yar̄iḡfáyfn̄é en̄agi nán̄i w̄in̄iyo xw̄iyfá numear̄iróná sewan̄iñ̄f̄yfn̄é en̄fn̄iñ̄f mear̄inar̄iḡfá en̄agi nán̄i Gorixo mí ómóm̄ixim̄f seaiar̄fn̄á xw̄iyfá b̄i ur̄ipaxf imón̄ip̄r̄fám̄an̄i. 2 R̄ipi n̄iyaiwir̄i n̄ijfá imón̄iñ̄w̄in̄i, “Ámá sip̄i e yar̄iḡfáyo Gorixo xw̄iyfá numear̄ir̄i p̄rf numamor̄fn̄á xen̄w̄fn̄i b̄i mé xixen̄i ayo r̄fá wiar̄in̄i?” yaiw̄iñ̄w̄in̄i. 3 fw̄f ax̄fpi nero aí seḡf w̄in̄iyf̄ fw̄f yar̄iḡfápi nán̄i xw̄iyfá umearar̄iḡfáyfn̄é, w̄in̄iyo numear̄iróná seḡf ax̄fpi eḡfápi nán̄i p̄iof yaiw̄inar̄iñ̄o? “Xw̄iyfá Gorixo neamear̄in̄fápi anan̄i múropaxener̄in̄i.” r̄iyaiw̄inar̄iñ̄o? 4 Gorixo seḡf fw̄f yar̄iḡfápi r̄fw̄m̄in̄i omamópoyin̄ir̄i wá n̄iseawian̄ir̄i seaiñ̄fpi nán̄i majfá nimón̄iróná r̄ipi en̄i r̄iseaimónar̄in̄i, “O wá ayá w̄i neawian̄ir̄i p̄rf apaxf mé m̄ineamamó er̄i ok̄in̄imón̄f̄poyin̄ir̄i xwapf ayá w̄i xwayf nan̄ir̄i ñwear̄i yar̄iñ̄fpi peayf wian̄ipaxf imón̄iñ̄fpi yar̄in̄i.” r̄iseaimónar̄in̄i? 5 Oweoi, seyfn̄é d̄iñf wak̄isf nin̄iróná seḡf fw̄f yar̄iḡfápi r̄fw̄m̄in̄i m̄imamoar̄iḡfáyo dán̄i s̄fá Gorixo sip̄i ámá yar̄iḡfápi nán̄i wik̄f r̄fá ápiáw̄fn̄iñf n̄iwer̄i p̄rf umamonfáyi nán̄i x̄fo p̄rf seamamonfápi w̄in̄i w̄in̄i ik̄wik̄war̄im̄fn̄iñf yárar̄iñ̄o. 6 Bik̄w̄iyo re n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñ̄fpa, “Gorixo ámáyo p̄rf numamor̄fn̄á won̄i won̄i xixeḡfn̄i wiḡf néra uḡfápi t̄fn̄i xixen̄i p̄rf umamonfárin̄i.” n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñ̄fpa en̄fárin̄i. 7 Ámá Gorixo yayf neamer̄i seáȳi e neaim̄ix̄ir̄i neḡf wará ur̄f mepaxf neaim̄ix̄ir̄i d̄iñf n̄iȳm̄iñf t̄ñwaéne neaim̄ix̄ir̄i éwin̄iḡin̄ir̄i epaxfpi t̄fn̄i xixen̄i nero p̄fn̄i m̄iwiarf̄ an̄iñf min̄f yar̄iḡfáyo o p̄rf numamor̄fn̄á d̄iñf n̄iȳm̄iñf t̄ḡfáyf imón̄ip̄r̄i nán̄i wim̄ix̄in̄fárin̄i. 8 E ner̄i aí ámá wiwan̄iñ̄f̄yfn̄i nán̄in̄i d̄iñf n̄imón̄iro xw̄iyfá nepax̄iñf imón̄iñ̄fpi arik̄w̄ik̄w̄f n̄iwiro n̄ip̄ik̄w̄in̄i mimón̄iñ̄f̄pim̄i x̄fdar̄iḡfáyo p̄rf numamor̄fn̄á xeḡf wik̄f r̄fá ápiáw̄fn̄iñf wear̄iñ̄f̄pim̄i dán̄i p̄rf umamonfárin̄i.

9 Ámá sip̄i yar̄iḡfá ayf ayo xean̄iñf m̄imen̄iñw̄f ayik̄w̄f m̄ir̄ipaxf imón̄iñ̄fpi w̄imeanfárin̄i. Judayf e yar̄iḡfáyo añ̄ipaxf n̄iw̄imear̄i aí émáyf e yar̄iḡfáyo en̄i w̄imeanfárin̄i. 10 Ap̄i e n̄iwir̄i aí ámá nan̄f yar̄iḡfá ayf ayo seáȳi e umer̄i wé ik̄wian̄w̄iyo ñw̄ir̄ar̄ir̄i n̄iwaȳirón̄iro ñweap̄r̄i nán̄i wiir̄i

eníárini. Judayí e yarigfáyo anipaxí e níwiiri aí émáyo ení wiiníárini. ¹¹ Goríxo ámáyo pírf numamoríná símf símf e nímeri pírf umamonfámani. Sa ámá wigí egfápi tñni xixeni pírf umamonfá enagí nání rariñini. ¹² Ámá Goríxoyá ñwí ikaxí eáníñipi mayí nimóniro íwí yarigfáyí aníñipírfi nání xwiyfá numeáriríná ñwí ikaxí eáníñipimi dání numeárirí “Joxi xwiyfá e eáníñí api níwiaikiri enírfani?” nuriri umeárinfámani. E neri aí ñwí ikaxí eáníñipi tfgfá íwí yarigfáyo o apimi dání xwiyfá nuriri umeáriníárini. ¹³ Ayí rípi nánirini. Ámá xfoyá ñwí ikaxí eáníñipimi nepa m+xdf surfma arfá wiárfáyí nání Goríxo dñí re yaiwinfámani, “Nioniyá síñwíyo dání wé róniñí imónigfáyírfani?” yaiwinfámani. Ámá arfá níwimáná xixeni xídarigfáyí nánini “Wé róniñí imónigfáyírfani.” rariníárini. ¹⁴ Émáyi —Ayí ñwí ikaxí eáníñipi mayí imónigfáyírfani. Ayí wigí dñí tñni ñwí ikaxí eáníñipi riniñipa nerónayí, ñwí ikaxí eáníñipi mayí imóniñagfá aiwí wigí dñíyo dání re yaiwiarigfáriní, “Mepaxí imóniri anani nepaxí imóniri enípi, ayí apírfani?” yaiwiarigfáriní. ¹⁵ Ayí pí pí neróná wigí dñíyo dání “Nioni e nerfna sípi rfa yariñini?” yaiwiniro “E nerfna naní rfa yariñini?” yaiwiniro yarigfápi síwá réniñí inarigfáriní. Ñwí ikaxí Bíkwiyo eáníñipa negí xwioxíyo ení axípi éniñí reánini? Síwá éniñí inarigfáriní. ¹⁶ Xwiyfá yayí neainariñí nioni rariñapi riniñipa sfá Goríxo xegí xewaxo Jisasomi dání ámá wigí egfápirani, dñí íniñi íkwíroarigfápirani aí, pírfó winíayi imónáná ámá níyoní wigí egfápi tñni xixeni pírf umamonfáriní.

“Judayí ñwí ikaxí eáníñipimi dñí níwíkwíroo aí wiaíkiarigfáriní.” uríñí nánirini.

¹⁷ E neri aí wiyfne “Nene Judayí wíriníñwaénerini.” rinarigfáyíne re yarigfáriní. Ñwí ikaxí Moseso eanípimi dñí níwíkwíroróná “Negí apimi xídaríñwápimi dání Goríxo yeáyí neayimíxemeanfáriní.” riro seáyí e nímeniro “Ámá Goríxoyá ayá tíñwaéne imóniñwini.” riro yarigfáriní. ¹⁸ Seáyí e nímeniro “Goríxo ámá e éríxiniñí wimónariñipi tñni xixeni ríxa níjfa imóniñwini.” riro “Ñwí ikaxí eáníñipimi dání nearéwapíyigfene enagí nání naní imóniñipimi síñwí mí nómixirane ‘Api naní imóniñipirini.’ rípxenerini.” riro yarigfáriní. ¹⁹ “Ámá síñwí supárigfáyo nene síñwí tíñwaéne anani nípemeámi upaxenerini.” yaiwinarigfápa seyíne dñí re níyaiwiniro dñí síñá eániro, “Émáyo uréwapíyipaxí imónigfáyí ámá wímani. Ayí nenenirini.” níyaiwiniro dñí síñá

eániro “Émáyf Gorixo náni majfá nero sfá yiniñfmñiñf emearigfáyo wfá wókímixipaxf imónigfáyf áamá wimani. Ayf nenenirini.” yaiwiniro yarigfáriní. ²⁰ “Áamá dñf mamó nerí arfki yarigfáyo ayiyumf wipaxf imónigfáyf, ayf nenerini.” yaiwiniro “Áamá sni niaíwf dñf mogfáyo uréwapiyipaxf imónigfáyf, ayf nenerini.” yaiwiniro “Nwf ikaxf eániñfpi tñjwaéne enagwi náni mfkf amipi náni niñfá imónirane nepaxiñf imóniñfpiñi rirane yarñjwaénerini.” yaiwiniro yarigfáriní. ²¹ Seyfné e e niyaiwiga warigfápi nepa nimónirfnáyf, áamá wíyo uréwapiyarigfáfné pí náni sewaniñfyfné miréwapinf yarigfáriní? Áamáyo “fwf mimeapani.” nuriro aí seyfné ení fwf mimeá yarigfáfnéraní? ²² “Meániñgáfné, fwf minipani.” nuriro aí seyfné ení fwf miní yarigfáfnéraní? “Áamá xopaikigf nimixiro ‘Negf ñwfápi, ayf rípirini.’ rarigfápi náni xwírfá neainarini.” nriro aí seyfné añf ñwfá xopaikigf náni miriniñfyo nipáwiro fwf mimeapa yarigfáraní? ²³ Weyf nimeniro “Nwf ikaxf eániñfpi tñjwaéne mimónipa reñwini?” rarigfáfné, apimi niwiaikífná pí náni “Ayf Gorixomi ayá m>wimó wé ikwianwíyo uñwiráranñwini.” yaiwiarigfáriní? ²⁴ Judayfné “Gorixomí xfdarñwini.” nriro aí sipí api apí yarigfáfné enagi náni Bikwíyo xixeni rípi nriñirí eániñi, “Sipí seyfné yarigfápipi dani émáyf Gorixomi ikayfwf umeararigfáriní.” E nriñirí eániñfpi seyfné náni xixeni riniñi.

“Áamá iyf sfmf sfó wákwínarigfápimi dani Gorixoyá imónarigfámani.” urñf nánirini.

²⁵ Judayfné ñwf ikaxf eániñfipimi xixeni niñfdíronáyf, segf síwf “Áamá o Gorixoyá imóniñf worfani?” yaiwipfri náni iyf sfmf sfó wákwínarigfápi nañf seaiipaxf aí ñwf ikaxf eániñfipimi niwiaikífnáyf, iyf sfmf sfó ni>wákwiniro aí nañf seaiipaxf mimónf nerí mi>wákwínigfáyf yapí imóniñoi. ²⁶ Áamá iyf sfmf sfó mi>wákwínigfáyf ñwf ikaxf eániñfpi xixeni niñfdíronáyf, iyf sfmf sfó mi>wákwínigfá aí Gorixo “Ayf áamá nioniyáfrini.” yaiwiarñagi náni wákwínigfáfnñf imóniñoi. ²⁷ Judayfné ñwf ikaxf eániñfpi tñgáfné imóniro iyf sfmf sfó wákwiniro egfáfné aí apimi wiaikífnáyf, émáyf —Ayf iyf sfmf sfó mi>wákwínarigfáfrini. Ayf mi>wákwínigfá aí ñwf ikaxf eániñfpi tñni xixeni yarigfápipi dani seyfné xwírfá seaxekwímopaxf mimónipa epírfáraní? Oyi, xwírfá seaxekwímopaxf epírfáriní. ²⁸ Ayf rípi náni seararñni. Segf waráyo igí wegá bimí dani áamá Gorixoyá imónarigfámani. Wákwínarñf áamá Gorixoyá wimixipaxf

imóniñpí eni iyí símí seyíné sío wákwínarigfápimani.
 29 Oweoi, áamá nepa Gorixoyá imónigfáyí wigí xwioxíyo
 ínimi dání e imónarigfárini. Wákwínariñfí áamá xíoyá
 wimixipaxí imóniñpí, ayí wigí diñfíyo dání imónarigfárini.
 Nwí ikaxí eániñpí xídarigfápimi dání marfái, kwíyí
 Gorixoyápimi dání áamá oyá imónarigfárini. Áamá e
 imónigfáyo wíniyí seáyí e umepírfámani. Gorixoní
 umenífárini.

3

*“Judayí xwíyífá Gorixoyá eániñpí tígífáyífárini.” uríñfí
 nánirini.*

1 Áamá iyí símí sío wákwínarigfápimi dání Gorixoyá
 imónipaxí menagí nání píyo dání Judayene émáyo
 múronwini? Negí wákwínariñwápimi dání aga pí nanfí
 neaiariñfífárini? 2 Ai, nene Judayene enagwi nání amípi
 nanfí bi bi obaxí neaimenarini. Nanfí bi bi obaxíyí
 xiráni imóniñpí, ayí rípirini. Gorixo xwíyífá xíoyápi
 Judayí nixídiro mewéfirixinirini neaiariñfífárini. 3 Judayí
 diñfí niwíkwíroro xwíyífá apimi xaiwí fái mixiripa egfái
 enagí nání píoi rípafrini? “‘Ayí diñfí niwíkwíroro xaiwí
 fái mixiripa egfái nání Gorixo ‘Nanfí e niseaimfárini.’
 uráriñpí arfái ikeamonfárini. Xixeni e enfámani.’
 rípafrini.” riseaimónarini? 4 Aga oweoi! Áamá
 níní yapí rarigfái imóniñagfái aí Gorixo nání wí e
 rípafrí menini. Nepáni níriri xegí rariñpí tñni xixeni
 yáraríñorini. Bíkwiyo dání axípi re rinini, “Áamá ‘Gorixoxí
 fíwí nene enwápi nání xwíyífá neameáraríñpí xixeni
 neameáraríñini.’ rirípirfárini. Joxi xwíyífá rímeáraníro
 yaríná xopíraráf wirfárini.” riníñagí nání re yaiwiñwini,
 “Gorixo rariñpí tñni xixeni yáraríñorífani?” yaiwiñwini.
 Ayínáni “O xegí Judayo ‘E niseaimfárini.’ uráriñpí wí arfái
 ikeamonfámani.” searariñini.

5 E nerí aí Judayene Gorixomi manfí niwiaíkirane
 sipí enwápimi dání o neariñpí tñni xío xixeni píraníñfí
 xídaríñpí síñáni piaumimí ninírfnáyí, píoi rípafrini?
 Áamá wí nene niwiaíkirane sipí yariñagwi síñwí
 níneaniríñfíyo dání “Neparini. Áamá wímani. Sa Gorixoní
 xío ríñpí tñni xixeni yáraríñorini.” yaiwiaríñagfái nání
 nene re rípafrani, “Gorixo Judayene wikí níneaónirí pírfí
 níneamamoríná nípikwini míyarinini.” rípafrani? “Áamá
 diñfí nípikwini mamó rarigfápa nímorí rífa rariñini?”
 nímonarini. 6 Oweoi, wí e rípafrí menini. “Judayene
 sipí enwápi nání Gorixo pírfí níneamamoríná nípikwini

niyarínini.” ripaxí enánáyí, o arige nerí áamá niyoní ení pirí umamopaxí imónini? O áamá niyoní ení pirí umamopaxo enagí nání wí e ripaxí menini. ⁷ Áamá wo re níriniḡini, “Áamá wí nioní Gorixomí maḡyo niwiaíkirí sipí yariḡagí siḡwí nínaniro re yaiwipíraoi, ‘Áamáyo xfo xegí urariḡipí símf e nitiniri xixeni xídarḡo, ayí áamá wímani. Sa Gorixorini.’ E niyaiwiro omí yayí numerínáyí, pí nání o nioní íwí éapí nání xwíyá nínimeárití pirí nímamopaxíriní? Sipí nioní éapimí dání áamá Gorixo yariḡipí nání diḡí naḡí nímoro yariḡagí nání nioní arige pirí nímamopaxíriní?” Áamá wo e níriniḡini. ⁸ Áamá o e níriniḡipí nepa enánáyí, áamá wí nioní yapí nínixekwímoro repíyí “Poró e nira warinorini.” raríḡápa axípi re oraneyí, “Naḡí imóniḡipí siḡání imixani nání ne sipí nera owaneyí.” oraneyí. E niseariri aí áamá e raríḡáyí xixeni xwíyá meárinipírarini.

“Áamá wé róniḡí imóniḡáyí wí menini.” uriní nánirini.

⁹ Ayínání píoi raniréwini? “Judayene seáyí e imóniḡí bí neaímeaní enagí nání émáyo seáyí e wimóniḡwini.” raniréwini? Wí e raniméwini. Ayí rípi nánirini. Nioní xámí níríríná “Áamá nineneni Judayenerani, Gírikiyenerani, negí íwí yariḡwápi neaikwaripeárinini.” ríxa ráríá enagí nání wí e ripaxí menini. ¹⁰ Bíkwyó dání rípi rípi nira uníḡíyí nioní searariḡapimí sopiḡí nonini. Bíkwyó wí e rípi nírini eánini, “Áamá wí aga wé róniḡí mimóniḡoi. Wo aí e mimónini. ¹¹ Áamá wí niḡíá nimóniro ‘Arige nerí Gorixomí ínimí wurínimíniréini?’ yaiwiaríḡámani. ¹² Níni omí ríwí umóagí nání oyá siḡwíyo dání ríxa sipí imóniḡoi. Wí wé róniḡí imóniḡipí yariḡámani. Wo aí e miyariníriní.” nírini eánini. ¹³ Ámí wí e rípi ení nírini eánini, “Wíḡí maḡíyo dání raríḡápi xwáripá oxoámioanána píyaní eaariḡipíniḡí imónini. Yapí owíwapíyaneyiníro ayá wí nira waríḡáriní. Weaxíá sidíḡí noríná áamá píkiariḡípa wíḡí xwíyá nírironá axípi yariḡíriní.” ení nírini eánini. ¹⁴ Ámí wí e rípi ení nírini eánini, “Xwíyá áamáyo ikayíwí umeari ro ramixi ro yariḡápi wíḡí maḡíyo magwí rároni.” ení nírini eánini. ¹⁵ Ámí wí e “Ayí áamá opíkianeyiníro aga símf xeadípenariḡáriní. ¹⁶ Ayí nimeriḡíe aga uyíní níwikáríasaná ríxa ‘Yeyí!’ raríná píni níwiárimí waríḡáyíriní. ¹⁷ Óf áamá níwayiróni ro ḡweapíriní nání imóniḡíyimí wí waríḡámani.” ení nírini eánini. ¹⁸ Ámí wí e “Ayí ‘Gorixó seáyí e imóniḡoríani?’ niyaiwiro

wí wáyť wiarigťámani.” eni niriñiri eániñi. Api api nira unijťyť nioni searariñapi tñi xixenirini.

¹⁹ Nene nijťá re imóniñwini. Ámá niniñi ñweagťáyť Gorixomi xwiyťá mañť nexoámoro muripaxť imóniro oyá siñwıyo dani xwiyťá meárinipaxť imóniro epřřa nani pí pí ñwť ikaxť eániñipimi dani riñiñipř Judayene, apimi xđřřixiniñi nearepeáriñene neararini. ²⁰ Ayť riřpi naniñini. Ámá wí “Ñwť ikaxť eániñipimi píraniñi oxđđimini.” niyaiwiro éťáyť api tñi xixeni mé wiwanijťyť “Nioni niwialiri řwť éáonřřani?” niyaiwinirř niťťá e imónariğřřini. Ayinani ámá ñwť ikaxť eániñipimi niřđđiriñipimi dani wí Gorixoyá siñwť tñi e dani wé róniğťáyť imóniřřřa menini.

“Ámá Jisasomi dñiř wıkwřróťáyť wé róniñoi.” urijť naniñini.

²¹ E neri ai agwi rina óť Gorixo řřoyá siñwť tñi e dani ámá wé róniñi oimónipoyiniñi wimixariñiyi xewanıo řřa řřwá neaiñřřini. Ñwť ikaxť Moseso enina niriñi eañřpi tñi xwiyťá wřa rókiamoagťáwa niriñi eagťapi tñi apiau óť agwi rina Gorixo ámá wé róniñi oimónipoyiniñi wimixariñiyi nani niriñi sopiñi nori aiwi wé róniñi api ámá wiwanijťyť ñwť ikaxť eániñipimi niřđđiriñipimi dani imónipaxřřimani. Xegť bi imóniñipřřini. ²²⁻²³ Ayť riřpi searariñini. Gorixo ámá go go Jisasi Kiraisomi dñiř wıkwřroarıñagi niwiniřřná “Gť wé róniñi worini.” rariñřřini. Ayť riřpi naniñini. Ámá nineneni řwť nerane Gorixo seáyı e imóniñi api éřřixiniñi imóniñipř mé piřři weáriñwá enagwi nani o Judayo xegť bi wiiri émayı xegť bi wiiri neri yeáyť uyimixemeanřřmani. Dñiř wıkwřróť giyť giyť nñi nani o “Dñiř wıkwřroariğťáyť, ayť gť wé róniğťáyřřini.” rariñřřini. ²⁴ Gorixo winiyť eni řře bi oniipoyiniñi mĩneai wá niñeawianiri Kiraisi Jisaso niñeapeirřná nearoayıroñřpimi dani “Gť wé róniğťáyřřini.” rariñřřini. ²⁵⁻²⁶ O ámá “Jisaso nene aniñanigiñiri nani wayťá neapeiñřřani?” niyaiwiro dñiř wıkwřroariğťápimi dani wigť řwť yariğťapi yokwarimť wiimigiñiri omi amáyá siñwť aniğťe dani řřđıyowanıñi wiáriñřřini. E neriñá “Niñwanıñoni wé róniñi imóniñipř tñi xixeni yariñariñi.” eniñi niriñi řřwá neaiñřřini. Ayť riřpi nani rariñini. Enina dani Gorixo kikiřaniñi neri “Ámá řwť éťapi nani axina piřř oumamomini.” niyaiwi sa nımúroa nıřřaná agwi rina ámá nñi “Nepariñi. Gorixo wé róniñi imóniñipř tñi xixeni yariñoriñi.” yaiwiřřřa nani xewaxomi e wiáriñřřini. Ayinani Jisasomi dñiř wıkwřróť giyť giyť nani anani “Wé róniğťáyřřini.” řřpaxorini.

27 Ayínáni áamá go “Nwí ikaxí Moseso níriri eanípimi xídaríhápimi dání wé róníhí imóníháoírini.” níriri mîxí meakínipaxí imónini? Oweoi, ñwí ikaxí eáníhípi xídaríghápimi dání maríái, sa Jisasomi díní wíkwíroaríghápimi dání wé rónígháyí imónaríghá enagi nání áamá e rípaxí imónígháyí wí menini. 28 Ayínáni re neaimónaríhírini, “Goríxo ‘Áamá ayí wé rónígháyírini.’ níríríná wigí ñwí ikaxí eáníhípi xídaríghápimi dání ráraríhímani. Jisasomi díní wíkwíroaríghápimi dánini e ráraríhírini.” E nîneaimóniri uréwapíyaríñwárini. 29 “Goríxo Judayoni yeáyí uyimíxemeanía nání imóníhori.” riyaiwiaríhoi? “Émáyo eni yeáyí uyimíxemeanía nání mimóníhori.” riyaiwiaríhoi? Oweoi, émáyo nání eni imóníhori. 30 O ná woni imóního enagi nání “Áamá ayí gí wé rónígháyírini.” níríríná bî bî yaríhagí nîwíníhíhípiimi dání e ráríníámani. Iyí símí sío wákwínígháyírani, sío mîwákwínígháyírani, sa Jisasomi díní wíkwíroaríhagí nîwíníhíhípiimi dánini “Wé róníhí imónígháyírini.” ráríníárini. 31 Nene re níriranénáyí, “Áamá Jisasomi díní wíkwíroaríghápimi dánini Goríxo ‘Ayí wé rónígháyírini.’ ráraríhírini.” níriranénáyí, “Nwí ikaxí eáníhípi xwíá oiweníniri yaríñwini.” rîseaimónarini? Aga oweoi! E níriranénáyí, nepa ñwí ikaxí eáníhípiimi sfkíkfí nomíxiri yaríñwini.

4

“Ebiríamo Goríxomi díní wíkwíróagi nání Wé róníhori.” ráríhírini.” uríhí

1 Negí arío írího, Ebiríamo —O nene yapi imóníhori. O xegí enípi nání díní nîmorane “Goríxo apimi dání ‘Áamá wé rónígháyírini.’ ráraríhírani?” níriranéná píoi raníwini? 2-3 Arío Ebiríamo xewaního ení neániri enípimi dání Goríxo “Gí wé róníhori.” níríriri síñwíríyí, xewaního anani mîxí meakíninipaxírini. E neri aí Bîkwíyo dání píoi níríniri eánini? “Ebiríamo ‘Goríxo nepa nírarini.’ nîyaiwiri díní wíkwíróagi nání o nání Goríxo ‘Wé róníhori.’ yaiwiaríhírini.” níríniri eáníhagi nání Goríxoyá síñwí tñhí e dání mîxí meakíninipaxí wí mimónini. 4 Nene nîjía rípi imóníhwapí nání díní omoaneyi. Áamá wo o xegí nîgwí omíhí éipi nání nîgwí wíáná, “Anípa wípirini.” yaiwiaríñwámani. “Xegí omíhí éipi nání xixeni wípirini.” yaiwiaríñwárini. 5 Nîgwí omíhí yaríñwápi nání díní e nîyaiwirane aí áamá Goríxo “Wé rónígháyírini.” ráraríhíyí nání díní nîmoranéna “Ayí wigí egíhípi tñni xixeni ría

wiarini?" wí yaiwipaxímaní. Ámá nioní gí ení neániri yaríñapimi dání Gorixo "Wé róniñorini." oriniri mé sa omí —O ámá íwí yarígfáyí xíomí dñí wíkwíróagfa níwiniíná ananí "Wé rónígfáyíriní." rárariñorini. Omí dñí níwíkwíróarínáyí, o "Ayí dñí níkwíróaríñagfa nání gí wé rónígfáyíriní." yaiwiárariñíriní. ⁶ Nioní searariñápi tñí xixeni eníná míxí ináyí Depito yayí ámá níwaníñoni ení neániri píraníñí oeminiiri yarígfápimi dání maríái, yayí dñí wíkwíróarígfápimi dání Gorixo "Gí wé rónígfáyíriní." ráráagi nání winariñípi nání xwíyáa bí ení niriiri re ríñíriní, ⁷ "Ámá wigí ríkikírfó yarígfápi Gorixo yokwarímí wiñí gíyí gíyí yayí owinini. Ámá wigí íwí egíápi Gorixo ríxa yokwarímí wiíagi nání ámi ríwéná xwíyáa mímeáriniípírfá imónígfá gíyí gíyí yayí owinini. ⁸ Ámá wigí íwí egíápi nání Ámínáo ríxa dñí peá nímorí nání ámi 'Sípí e enoríani?' míwíaiwipa eníáyí yayí owinini." Depito e ríñíriní. ⁹ "Yayí ámá Gorixo 'Wé rónígfáyínerini.' uráríppimi dání winípaxí imóniñípi, ayí ámá iyí símí sfó wákwínígfáyíni nániriini." ríseaimónarini? Sfó míwákwínígfáyí nání ení menirani? Bíkíwíyo xwíyáa re níriniri eániñípi, "Gorixomi Ebírfamo dñí wíkwíróagi nání 'Gí wé róniñí worini.' yaiwiárariñíriní." níriniri eániñípi nene mñí iroaríñwá enagi nání re nímonarini, "Yayí api sfó míwákwínígfáyí nání eniriini." nímonarini. ¹⁰ Ebírfamo aríge enáná Gorixo "Wé róniñorini." ráriñíriní? Iyí símí ríxa sfó wákwíníñmíraní, síni sfó míwákwíníñmíraní? Ríxa sfó wákwíníñáná maríái, síni sfó míwákwíníñáná ráriñíriní. ¹¹ Ayí ríwíyoní Gorixo sekaxí re uríñnigini, "Ígí wenípi nainenírná 'Nioní Gorixoyá wonírfani?' yaiwirífa nání iyí símí sfó wákwínei." uríagi o dñí síni sfó míwákwíníñáná wíkwíróagi nání "Gorixo 'Wé róniñorini.' ráriñonírfani?" yaiwini nání igí api eníriní. Ayínáni Ebírfamo ámá iyí símí sfó míwákwínígfá aí Gorixomi dñí wíkwíróagfa nání "Wé rónígfáyíriní." rárariñípi nání iwamífo épeno enagi nání wigí xiáwo íriñóniñí imónini. ¹² Sfó wákwínígfáyí nání ení wigí xiáwo íriñóniñí imónini. Dñí míwíkwíró sfóní wákwínígfáyí maríái, ámá sfó níwákwíníro aí Ebírfamo sfó míwákwíníñáná Gorixomi dñí wíkwíróñípa axípi wíkwíróarígfáyí nání ení wigí xiáwo íriñóniñí imónini.

"Ebírfamo dñí wíkwíróaríñíppimi dání Gorixo símímaníyo dání uríñípi wímeañíriní." uríñí nániriini.

¹³ Ebírfamo ñwí ikaxí ríniñíppimi xídariñagi nánirani, oyá iyí axípa imónígfáyí xídípiírfá enagi nánirani, Gorixo xegí símímaníyo dání "Díxí iyí axípa imónígfáyí tñí

añí nímíni segí imónínfáriní.” uríñfmaní. Xíomí dñf wíkwíróagi nání “Wé róníñoríní.” rártí símímanfyo dání e uríri enjíríní. ¹⁴ Ámá dñf míwíkwíró ñwí ikaxí eáníñfímíní xídarígfáyo Goríxo Ebírfamomí símímanfyo dání “E níseaiimfáriní.” uríñfpi nepa níwímearí síñwíríyí, ámá Goríxomí dñf wíkwíróarígfáyí surímá ero xwíyíá Goríxo uríñfpi surímá xwíáni uxewieáríri epaxíríní. ¹⁵ Ayí rípi náníríní. Ámá ñwí ikaxí eáníñfímí xixení oxídimínírí éfáyí wigí níwiaíkiríñfímí dání Goríxo pírf umamonfápi nání yarígfáriní. E nerí aí ñwí ikaxí mírínípa enánáyí, níwiaíkipaxí imóníñfpi ení meníní. ¹⁶ Ayínání Goríxo Ebírfamomí “Joxímí dání ámá níyoní naní wíimfáriní.” uríñfpi ámáyo níwímearíná xegí bí mimóní íníná ámáyo wá níwianírí anípa wíiaríñápi tñní xixení oimónírí nání ámáyí níní xíomí dñf wíkwíróarígfápímí dáníní owímeanírí enjíríní. Ñwí ikaxí eáníñfpi tífáyoní owímeanírí enjímání. Ebírfamo Goríxomí dñf wíkwíróñfpa wíkwíróarígfá gíyí gíyo ení owímeanírí enjíríní. O dñf wíkwíróaríñwápi épeño enagí nání níneneníyá negí aríto íríñóníñf imóníñoríní. ¹⁷ Bíkwíyo xwíyíá rípi “Goríxoní ámá gwí wírí wírí obaxí ayá wí nání xíáwo íríñoxí imóníwínígínírí simíxííní.” nírínírí eáníñfpi nioní seararíñápi tñní xixení imóníñagí nání raríñíní. Ayínání Goríxo —O ámá pegfáyí ámí wíápnímeapírí nání dñf síxí uyírí amípi síní mimóníñfpi oimónírí rírí yaríño, ayí oríní. Ebírfamo dñf wíkwíróño, ayí axoríní. Ayínání o “E níseaiimfáriní.” uríñfpi bí arfá mikeamoníní. Síní símímanf e tñníní. ¹⁸ Ebírfamo Goríxo “Díxí rárfawéyí obaxí e imónípírfáriní.” níríñfpi xixení nínímeari ámá gwí wírí wírí obaxíyíyá xíáwo íríñoní imóníwínígínírí yagíríní. E nerí Goríxo “E níseaiimfáriní.” uríñfpi nání dñf nímoríná “‘Apímí dání xixení e nímeanfárfaní?’ níyaiwirí dñf wíkwírópaxímaní.” wimónfagi aí nímeáwínígínírí aníñf Goríxomí dñf níwíkwírorí níwíkwírmóa uníñígíní. ¹⁹ E nerí xewaníño imóníñfpi nání dñf nímoríná “Xwiogwí nioníyá 100 nání añwí e enagí nání ríxa yíwí imóníñáonírfaní?” yaiwirí “Gí apíxí Seraí ení ríxa rípaíwí imóníñírífaní?” yaiwirí nerí aiwí Goríxomí dñf wíkwíróñfpi bí míváramó aníñf íá níxítra nurí ²⁰ Goríxo xegí símímanfyo dání “Díxí apíxí Seraí níaiwí wo xírínfáriní.” uríñfpi nání dñf níwíkwíroríná dñf bí bí mímó omí yayí numerí enjí neága nurí xegí dñf wíkwíróñfpi xáíwí íá níxítra uníñígíní. ²¹ Xáíwí íá níxítra nuríná re yaiwíñígíní, “Goríxo ‘Níseaiimfáriní.’ níríñfpi e mepaxorífaní? Oweoi, aga xixení e epaxoríní.”

yaiwiñinigiñi. ²² Ayínáni Bìkwíyo nìrìnrì eánìñípa Gorìxo Ebríamo dñí e wìkwíroarìñagí nìwìnrì nánì “ ‘Gí wé rónìñí woríani?’ yaiwiñinigiñi.”

²³ Bìkwíyo dánì “ ‘Gí wé rónìñí woríani?’ yaiwiñinigiñi.” nìrìnrì eánìñípì, ayí Ebríamo nánì nìrìnrì. ²⁴ Nene dñí neaimoní nánì enì nìrìnrì eánì. Gorìxomì —Oyá dñí tñi Áminá Jisaso xwáripáyo dánì wiápínimeañrìnrì. Omì dñí wìkwíroarìñagwì nánì “Gí wé rónìgíáyínrì.” rárínfene dñí neaimoní nánì enì nìrìnrì eánì. ²⁵ Negí íwí yarìñwápi yokwarímí neaiíní nánì rìdìyowánìñí wirì nene nánì “Wé rónìgíáyínrì.” ríní nánì xíoyá dñí tñi xwáripáyo dánì wiápínimearì eno, ayí Jisaso dñí wìkwíroarìñwáorìnrì.

5

“Gorìxo áamá xío tñi nawínì imóníírixìnrì Kiraiso enípmì dánì píyá neawíñínrì.” urìñí nánìnrìnrì.

¹ Ayínáni Gorìxo nene Jisasomì dñí wìkwíroarìñagwì sñwí nìneanìrì “Wé rónìgíáyínrì.” rárarìñí enagí nánì re rìpaxínrì, “Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñípmì dánì rìxa Gorìxo tñi nawínì píyá wírinñwìnrì.” rìpaxínrì. ² Jisasomì dñí wìkwíroarìñwápmì dánì Gorìxo xío áamáyo wá nìwianìrì wiarìñpì nánì xe nìjía imónìro apì wímeáyí imónìro oépoyìnrì sñwí neanìñenerìnrì. E imónìñwaéne seáyì e Gorìxo imónìñpì síwá neaiwìnrìnrì dñí wìkwímoarìñwápmì nánì dñí nífá neainarìnrì. ³ Apì nánìnrì dñí nífá neainarìñmanì. Xeanìñí nene neaimearìñpì nánì enì dñí nífá neainarìñrìnrì. Ayí rìpì nánìnrìnrì. Xeanìñí neaimaarìñpì, ayí xaiwí neaimìxìnrì nánì rífa neaimaarìnrìnrì dñí nífá neainarìñrìnrì. ⁴ Nene pí pí neaimaarìñpì xaiwí nìneaimìxa úáná Gorìxoyá sñwíyo dánì mìmìwiáro yarìñwaéne imónarìñwárinì. Mìmìwiáro yarìñwaéne imónìñagwì nainenìranéná “Seáyì e Gorìxo imónìñpì síwá neainìnfáranì?” nìyaiwirane dñí ikwímoarìñwárinì. ⁵ Dñí e níkwímoránéná rípaíwìnrìñí wí meañwámanì. Ayí rìpì nánìnrìnrì. Gorìxo xegí kwiyí síxí neamìmonípmì dánì xewanìño síwá rénìñí neainìñí enagí nánì, “Nionì seyíne nánì aga wá nonarìñonìnrìnrì.” Síwá énìñí neainìñí enagí nánì dñí níkwímoránéná wí rípaíwìnrìñí meañwámanì. Dñí “E neaimañáranì?” nìyaiwirane wìkwímoarìñwápmì xìxenì neaimañáranìnrì.

⁶ Ayí rìpì nánì “Dñí wìkwímoarìñwápmì nánì rípaíwìnrìñí meañwámanì.” seararìñnrì. Xámì Gorìxomì ríwí umoagwaéne ení óñìñí nerane xewanìñene yeáyí

yimixemeánanirane nání wí mimóniñáná Gorixo xe oenirí wimóniñáná ámá Kiraiso yeáyí neayimixemeámánirí nání neapeiñírini. ⁷ Ámá wé róniñí wo nání arirá wíimiginiñirí ananí pepaxí imónigíáyí obaxíraní? Oweoi, aga wíni wíná áríní wa ámá naní wo nání arirá wíimiginiñirí miñí winipaxí imónarigíárini. ⁸ E neríñí aiwí nene ríxa ámá wé róniñí nimónimáná enáná marfái, nene siní uyínií wiaríná Kiraiso neapeiñípimi dání Gorixo nene nání diñí sipí neaiñípi nání neaiwapiyiñírini. ⁹ Ayínáni re niyaiwirane aiwí, “Jisaso níperíná xegí ragí púípi igfániñí neaeámóáná nene nání Gorixo ‘Wé rónigíáyírini.’ ráríñírini.” niyaiwirane aiwí rípi añípaxí yaiwiñwini, “Rfwená Gorixo ámáyo pírfí numamoríná Kiraiso enípimi dání yeáyí neayimixemeanfárini.” yaiwiñwini. ¹⁰ Ayí rípi seararíñini. Nene Gorixo tñí xepíxepá róniñáná xewaníño xegí xewaxo penípimi dání xfo táfamini bípaxí oimónífoyiniñí piyfá neawíriñí enagí nání rípi añípaxí yaiwiñwini, “Gorixo ámáyo pírfí numamoríná ríxa piyfá neawíriñene xewaxo níwiápiñimeariñí siní imóniñípimi dání yeáyí neayimixemeanfárini.” yaiwiñwini. ¹¹ Api nánini diñí nífá neainaríñimani. Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tñí nawíni imónanfá nání piyfá neawíriñorini. O diñí sipí níneairíná neaiñípi nání diñí nímoranéna “Xano Gorixo ení apíniñí imóniñorfaní?” niyaiwirane yayí seáyimi dání yaríñwáriní.

“Adamo enípimi dání ámá xwíyfá meárinigfá nimóniro aí Jisaso enípimi dání wé rónigfá imónigfárini.” uríñí nánirini.

¹² Ayínáni ámá wo maní wiaíkiñípimi dání xwífa tfoyo ñweagfáyí nñí íwí epírfá nání épenírini. Ámá o íwí neríñípimi dání pení enagí nání ámá nñí ení wigí íwí neríñípimi dání pearigfápi xímeanírini. ¹³ Nwí ikaxí eániñípi siní menáná ámá íwí néra wagfá aiwí ñwí ikaxí “Api mepaní. Api mepaní.” riniñí bí siní mení enagí nání Gorixo wiwanífyí ayá udunipaxí enípi íkwí winami níñwirára pweagfímani. ¹⁴ E neríñí aiwí nene níjfa re imóniñwini. Ámá Adamo tñí e dání níñweaxa níbíro Moseso tñí e nání ñweagfáyí nñí nípea wagfárini. Ámá nñí Adamo —O ámá ríwífo bíno neaiñífápi nání diñí moaní nání áríxániñí neaiñorini. Ámá nñí o wiaíkiñípa míwíakípa nero aí nñí nípea wagfárini.

¹⁵ E nerí aí Gorixo wá níneawianirí anípa neaiñípimi dání imóniñwápi, ayí Adamo enípimi dání imóniñwápi tñí xíxení meníni. Ayí rípi nání seararíñini. Ámá

o wiaíkiñíþimi dání áamá obaxí pegfá aiwi ríþi nání aníþaxí yaiwiñwíni, “Goríxo áamáyo wá wianírí áamá, Jisasi Kiraisoyí ríníþjo ayá nurímíxírí eníþimi dání wiirí eníþi Adamo eníþimi seáyi e nimúrorí áamá obaxí ayá wíyo wímeañífríní.” yaiwiñwíni. ¹⁶ Ríþi nání ení dñf nímoranéná “Goríxo wá níneawianírí neaiñíþimi dání imóníþwáþi, ayí Adamo eníþimi dání imóníþwáþi tñní xíxeni meníni.” yaiwianíwíni. Adamo wiaíkiñf ná bimíni dání áamá xwíyífá meáríníþíyí imóníþfáríni. E neríñf aiwi Goríxo áamá ayá wí wiaíkiaríþagfá níwínimáná ayí ení xíxeni oníþoyínírí míyawi wá níwianírí wiñíþimi dání áamá obaxí wé róníþagfá ráríníþíyí imóníþfáríni. ¹⁷ Nioní searíþi, ayí ríþi seararíñíni. Áamá wo Goríxomí mañíyo wiaíkiñíþimi dání áamá níní þearíþfá aiwi ríþi imónaníwáþi aníþaxí imóníni. Nene Goríxo wá ayá wí níneawianírí wíníyí ení wigí oníþoyínírí mé aníþá “Wé róníþfáyíneríni.” nearáríníþene Jisasi Kiraiso neaiñíþimi dání dñf níyímíþíþi tññwaéne imónírane xífo tñní nawíní seáyi e imónírane yaníwáríni. ¹⁸ Ayínání nene dñf ríþi moaníþíni, “Áamá ná woní wiaíkiñíþimi dání áamá níní xwíyífá meáríníþaxí imóníþfáyí imóníþfápa áamá ná woní níþerí wé róníþf eníþimi dání áamá níní ‘Xwíyífá mayíyífríní.’ rínáríþaxí imóníþfáyí imóníro dñf níyímíþíþi tñfíþfáyí imóníþaxí imóníro egfáríni.” moaníþíni. ¹⁹ Ayí ríþi seararíñíni. Áamá wo Goríxo “E éríxíni.” uríþíþi wiaíkiñíþimi dání áamá obaxí íwí yaríþfáyí imóníþfápa áamá ná woní Goríxo “E éríxíni.” uríþíþi arfá níwirí xíxeni xífdíþíþimi dání áamá obaxí “Wé róníþf imóníþfáyíneríni.” uráríníþíyí imóníþfífríni.

²⁰ Áamá re oyaiwíþoyínírí, “Ai, bí onímíáþi míwíkiaríþwíni. Aga ayá wí wiaíkiaríþwíni.” oyaiwíþoyínírí Goríxo Mosesomí þwí ikaxí nírinírí eáníþíþi wéyo ía umíríþífríní. E nerí aí xífo áamá ayá wí níwíkiarí ugfáþi tñní xíxeni wá níwíaga mú wíarf nímúrorí níwíaga unífríní. ²¹ Áamá níní wigí íwí neríþíþimi dání þearíþfápa níní ení Goríxo wá níwianírí “Wé róníþf imóníþfáyífríní.” ráraríþíþimi dání dñf níyímíþíþi —Apí negí Ámíná Jisasi Kiraiso eníþimi dání neaímeaaríþífríní. Apí tñfíþfáyí imóníþfífrífa nání wigí níwíkiarí ugfáþi tñní xíxeni wá níwíaga mú wíarf nímúrorí níwíaga unífríní.

6

“Kiraiso tñní nawíní ikáríníþwaéne xífo tñní þerane wíáþnimearane eníþwaénéníþf imóníþwíni.” uríþf nánífríní.

¹ Gorixó íwí áamá ayá wí nîwíaiákía warigfápi tîni xixeni wá nîwiaga úimîgînrî yarîŋagî nâni píoi ranîwîni? “ ‘Gorixó ámi bi tîni wá oneawianînrî ámi íwí bi tîni néra owaneyî.’ oraneyî.” rîseaimónarîni? ² Oweoi, aga wí e mîrîpa oyaneyî. Sîni íwí mepa oépoyînrî rîxa piyînrîŋ ímónîŋwaéne arîge nerane íwí néra wanîwîni? ³ Rîpi nâni seyîné sîni majîá rimónîŋo? Nene Kiraisî Jisaso tîni ikârînrîŋwaéne imónani nâni wayî nîmearanénáyî, nene enî xfo penîpânîŋ nîperane xfo tîni nawîni ikârînrî nâni wayî meanwârîni. ⁴ Ayînâni negî wayî meanwápimi dánî Kiraiso tîni nawîni nikârînrîfná xfo nîperî xwîáyo weyârînrîŋpânîŋ nene enî nîperane xwîá neaweyârînrîŋenénîŋ ímónîŋwanigîni. Kiraiso nîpémáná xanoyá eŋî eánîŋî mûrónîŋî ímónîŋpî tîni ámi sîŋî nerî wiápînrîmeanîpa nene enî xâmi íwí nâni dîŋî sîxî uyagwâpi pîni nîwiârîrane sîŋî imîrîŋî mimónîŋpî oxîraneyînrî wayî nîmearanéná xwîá neaweyârînrîŋenénîŋ ímónîŋwanigîni. ⁵ Nene xfo tîni nawîni nikârînrîrane nâni xfo penîpa nene enî penwaénénîŋ ímónîŋagwî nâni rîpi enî aŋîpaxî imónîni. Xfo wiápînrîmeanîpa nene enî axîpi wiápînrîmeanîwârîni. ⁶ Nene nîjîá re imónîŋagwî nâni e rîpaxîrîni. Íwí nâni sîni áxenwarî minîpa yanîwá nâni xâmi dîŋî sîxî uyagwâpi sîni muyîpa éfrîxînrî nene Jisaso tîni nikârînrî nâni xfomi yoxáfpâmi nîyekwîroárîróná xâmi íwí nâni dîŋî sîxî uyagwâpi enî yoxáfpâmînrîŋî yekwîrónîŋîŋigîni. ⁷ Ayî áamá rîxa péfáyî sîni íwí nâni áxenwarî minî gwînrîŋîŋî wikweawârîá eŋagî nâni rarîŋîni. ⁸ Kiraiso péáná nene enînrîŋîŋî penwá eŋagî nâni dîŋî nîwikwîrorane rîpi enî yaiwîŋwîni, “O tîni nawîni dîŋî nîyimîŋîŋî ímónîŋpî tîŋwaéne imónanîwârîni.” yaiwîŋwîni. ⁹ Ayî nîjîá rîpi imónîŋagwî nâni e yaiwîŋwîni. Kiraiso nîpémáná xwârîpáyo dánî nîwiápînrîmearî nâni ámi bi penîámanti. Piyî áamá pearigfápi sîni arîá wíaxîdînfá nâni mimónîni. ¹⁰ Ayî rîpi nânrîni. O nîperîfná ná wînâni íwí áamá yarigfápi nâni penîŋigîni. E nerî aí rîxa nîwiápînrîmearî sîŋî nimónînrî nîŋwearîfná Gorîxomi wé íkwianwîyo ouŋwirárîmînrî nâni ŋweani. ¹¹ Ayînâni seyîné enî “Nene rîxa penwaénénîŋ ímónîŋwaéne íwí nâni sîni áxenwarî minî eŋwaénerîani?” yaiwînrî “Kirisî Jisaso tîni nawîni ikârînrîŋwápimi dánî Gorîxomi wé íkwianwîyo uŋwiráranî nâni sîŋî imónîŋwaénerîani?” yaiwînrî éfrîxîni.

¹² Ayînâni “Negî wará nîpepaxî imónîŋîrî íwí nâni mîŋîŋî inarîŋwâpi sîni yanî nâni áxenwarî xe nîneaiga ounî.” mîyaiwîpanî. ¹³ Segî sîkwîranî, wéranî, íwí nâni feapá seaináná “Ayî api nâni rîá imónîni?” nîyaiwîmáná “Api

tíni xe íwí oemini.” niyaiwiri sípi mepani. Ámá niépémáná ámi siriñini imónigáyíne, sewaniniyíne anini Gorixoyá oimónaneyinro mini winípoi. Segí wéraní, síkwíraní, api tíni Gorixoyá náni wé rónini imóninipi oyaneyinro eni omi mininini winípoi. ¹⁴ Seyíne Gorixoyá siñwíyo dani ámá wé rónini imónipírfa náni ñwí ikaxí niriñiri eaninipi ía miseaxenwirariní Gorixoyá ni searimixiri arira seaiariniagi náni íwí náni íeapá seainariniipi arí ía wíaxídipírfa náni mimónipa éfrixini.

“Wé róninipi yani náni áxenwarí ininwaénerini.” urini niriñiri.

¹⁵ Ayínani pioi raniréwini? “Ñwí ikaxí niriñiri eaninipi mĩneaxenwirariní rixa Gorixoyá ni nearimixiri arira neaiariniagi náni anani íwí néra owaneyi.” raniréwini? Oweoi, aga wí e ripaxí menini. ¹⁶ Seyíne bikírainí warigíáwa yarigíapi náni re miyaiwipa reñoi, “ ‘Míraxwí o nimeni náni oyá xináinini nimóniri omini owimini.’ niyaiwiri e nimónirínáyí, o pí pí uríipimi arí ía wíaxídínfa náni xegí xináinini imóninorini.” miyaiwipa reñoi? Bikírainí warigíáwa yarigíapa seyíne eni axípi imóninoi. “Íwí náni íeapá neainariniipi yani náni rimóninwini?” niyaiwiro apiñi ía niñirónáyí, xináwayíneninini nimóniro api néra núfásaná aninipíríarini. E mepa nero “Gorixoyá wimónarinipi yani náni rimóninwini?” niyaiwiro ía niñirónáyí, xináwayíneninini nimóniro xixeni arí ía yimigí néra núfásaná wé rónini imónipíríarini. ¹⁷⁻¹⁸ E ni seariri aiwi seyíne xami íwí yaniro náni xináwayíneninini nimóniro áxenwarí niniro aiwi agwi sini e miyarinoi. Rixa xwíyí searéwariyá arí ía niwiro xirigíapi xixeni oxídaneyinro yarinoi. Seyíne íwí náni íeapá seainarini áxenwarí niniro gwíni seayinagipi rixa seaikweawarinini enagi náni wé rónini imóninipi epírfa náni apimi xináwayíneninini imónigíarini. Ayínani Gorixoyá yayí wiarinini. ¹⁹ Ámaéne xwíyí arí ía niwiranéna anini “Ayí api náni rífa rarinini?” miyaiwí yariniwaéne enagi náni nioni dini re yaiwini, “Xegí riniñiri tíni niriñirí apaxí mé nijí mimónipa epaxí enagi náni sa ámaéne yariniwapi tíni níkumixiri ourimini.” niyaiwiri seararinini. Xami seyíne segí wé naniñiri, síkwí naniñiri, “Ayí api tíni íwí náni rífa imóninini?” niyaiwiro xe api tíni nípikwini mimóninipi ero rífa kíro oyaneyiniri neróna rikíkirífó ámi bi tíni bi tíni yagíapa agwi rína re éfrixini. Segí wé naniñiri, síkwí naniñiri, “Ayí api tíni wé rónini imóninipi emi náni rífa imóninini?” niyaiwiro api yani náni áxenwarí oinaneyinro éfrixini.

E neríñpimí dání siyikwí mínigfáyíné imónífríxíni.
²⁰ Ayí rípi nání seararíñni. Xámí seyíné fwí yaníro
 nání xínáíwayínéniñfí nimóníro áxenwarí niníroná wé
 róníñfí imóníñfípi nání éfríxíniñfí míseaxenwiráríñfíni.
²¹ Segí fwí xámí yagfápi nání “Píni yagwáfaní?” niyaiwiro
 ayá seinaríñfípi pí nanfí seaiiagfíni? Ámá apimí dání
 sa aníñpírfá enagi nání nanfí bí seaiiagfímani. ²² E nerí aí
 seyíné fwí epírfá nání feapá seainagfípi dání ríxa gwíniñfí
 seaikweawaríñfíyíné nimónímáná Goríxo wimónaríñfípi
 epírfá nání xínáíwayínéniñfí nimóníro yaríñagfá nání nanfí
 rípi seaiiaríni. Siyikwí bí mínigfáyíné seaimíxíri dñfí
 niyimíñfípi tífáyíné imónípiñfí seaimíxíri yaríni. ²³ Ayí
 rípi seararíñni. Ámá nígwí omíñfí neróná wigfí éfápi nání
 nígwí mearígfápa ámá fwí éfápi dání aníñpírfáñni. E
 nerí aiwí Goríxo xíxe nání mñniapfí anípa neaiaparíñfípi
 —Apí dñfí niyimíñfí imóníñfípiñni. Apí negfí Ámíná Jisasi
 Kiraiso tñni nawíni ikáríñfíwaéne neaiaparíñfíni.

7

*“Penwaénéniñfí imóníñfíwaéne ñwí ikaxfí eániñfípi sñni fáníñfí
 míneaxenwiráríñfíni.” uríñfí náníñfíni.*

¹ Gfí nírxímeáyíné, ámá mípé sñni síñfí níñwearíñá
 ñwí ikaxfí ríniñfípi xídpírfá nání uxenwiráríñfípi nání
 sñni majfá rimóníñot? Ñwí ikaxfí ríniñfípi nání níjfá
 imónigfáyíné enagi nání raríñni. ² Ewayfí ikaxfí rípi nání
 dñfí nímoranéna nioní seararíñfípi ananí dñfí mopaxfíni.
 Apíxfí oxí nímeánírfá ñwí ikaxfí “Oxí nímeánírfá o tñni
 aníñfí kumíxíniñfíni.” ríniñfípi dání oxo sñni ñweañána
 o tñni nawíni ñweanfá nání fáníñfí xenwiráríñfíni. E nerí
 aí oxo níperíñáyfí, ñwí ikaxfí ímí xegfí oxo nání fáníñfí
 xenwiráríñfípi ríxa rakiowaríñfíni. ³ Ayínáni íyá oxo
 mípé sñni síñfí ñweañána omí pñni níwiárími nurí womí
 meánána “Ámá o oyá apíxíriñni.” rípiñfíni. E nerí aí íyá
 oxo péanáyfí, ñwí ikaxfí o nání fáníñfí xenwiráríñfípi ríxa
 rakiowaríñfí enagi nání í nurí womí meánfagi aí “Ámá o oyá
 apíxíriñni.” rípiñfímani.

⁴ Ayínáni gfí nírxímeáyíné, ámá pegfáyfí pí pí ñwí
 ikaxfí ríniñfípi sñni fáníñfí míxenwiráríñfípa seyíné
 ení Kiraiso tñni nawíni ikáríñfíyíné, xfo penfípi
 dání ríxa pegfá enagi nání sñni ñwí ikaxfí eániñfípi
 dání wé róníñfí oimónaneyíniro xídpírfá nání fáníñfí
 míseaxenwiráríñfíni. Seyíné ení ámá wo tñni —O nípémána
 ámí síñfí nerí wiápiñfímeañoríni. Seyíné ení ámá o tñni
 nawíni ní kumíxíniro Goríxo nání neróná íkfá sogwí nanfí

weariñña yapi imóníírixiniñi ñwí ikaxí niriñiri eániññipi siní faniññi mîseaxewirarini. ⁵ Ayí rîpi naniñini. Nene siní Jisasomi dññi mîwîkwîró amá wigí dññiyo nîxîdiróná yarîgîfâpa neranéná fwi nani feapá neainariññipi ñwí ikaxí eániññipimi dani sîwaniññi neapiomeaagîrini. E yagí enagí nani anînanîwá nani íkîfá sogwí sipí weariñña yapi yagwârini. ⁶ E nerî aí rîxa peñwaéneniññi nimónirane nani ñwí ikaxí eániññi xami faniññi neaxewirariniññipimi dani gwîniññi neaikweawâriniñnerini. Ayînanî agwî nene Gorîxomi nuxîdiranéná xami ñwí ikaxí rîfwaniññi eagîfâpimîni sîñwî nîwînaxîdirane yagwâpimi mé amî sîññi bî, xîoyá kwîyîf neaîwapîyarîññipimi nîxîdirî yarîñwîni.

“Ñwí ikaxí niriñiri eániññipi fwi nani sîwá neapiomeaarîññini.” urîññi naniñini.

⁷ Ayînanî píoi raniréwîni? “Ñwí ikaxí eániññipi sipîrini.” raniréwîni? Oweoi, wî e rîpaxí menini. Niwanîññoni ñwí ikaxí eániññipi fá mîropa nerî sîñwîrîyîf, arîge nerî “E nerîná ayí fwi rîfâ yarîññini?” yaiwimîniññi enârini? Ñwí ikaxí “Amîpî wayá sîñwî fwi mîwîniñpa erîni.” rîniññipi meániñpa nerî sîñwîrîyîf, nioni arîge apî nani nijîfá nimónirî “Sîñwî fwi nîwîniñîná ayí fwi rîfâ yarîññini?” yaiwimîniññi enârini? ⁸ fwi nani feapá ninarîññipi ñwí ikaxí “Sîñwî fwi mîwîniñpa erîni.” rîniññipimi dani anani amîpî xîxegîni sîñwî fwi owîniñiri nani sîwá nipiomeañîrini. Sîñwî fwi wîniñmîfâ nani api api sîwaniññi nipiomeaagi api e enârini. Ñwí ikaxí “E mepani. E mepani.” rîniññipi mîrîniñpa nerî sîñwîrîyîf, fwi nani feapá neainariññipi sîwá wî mîneapiomeapaxí imónimîniñiri enî meñagi nani searariññini. ⁹ Enîná nioni ñwí ikaxí eániññipi nani majîfá nimónirîná “Anani nañonirîni.” niyaiwinîri maiwî ñweaagârini. Íná fwi nani feapá ninarîññipi nîniñmeamî sániññi nîmewéagi aiwî nioni ñwí ikaxí eániññipi nani rîxa nijîfá nimónirînáyîf, fwi nani feapá ninarîññipi saiwiârîniññi niñîrîni. E níagi nani nioni “fwi yarîññiñîni?” niyaiwinîri “Gorîxoyá sîñwîyo dani anîniñîmîgîniñiri yarîññiñîni?” yaiwinîñanigîni. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eániññipi nioni nîxîdirîná dññi niyimîññi imónimîfâ nani imóniññipîrîni?” xami dññi e niyaiwîri aí píranîññi nijîfá nimónirîná api sîwá réniññi niñîrîni, “Joxî dññi niyimîññi imóniñoxîmani. Nanîniñîrîni.” Sîwá éniññi niñîrîni. ¹¹ fwi nani feapá ninarîññipi ñwí ikaxí eániññipimi dani sîwá nîniñpiomearîná yapi nîniñwapîyîri naniñîmîfâ nani niññi enagî nani rarîññini. ¹² Ayînanî re niyaiwirane nijîfá imóniñwîni, “Ñwí ikaxí eániññipi Gorîxo tîamîni imóniñagi nani awîaxí imóniñpîrîni. Ñwí ikaxí

eáninǵpimi dáni sekaxí riniǵyí níní awiaxí imónini. Wé róninǵ imóninǵpí nání riniǵí nanǵ imóninǵpí nání riniǵí yariniǵíriní.” E niyairane niǵfá imóninǵwini. ¹³ Ayináni “Nanǵ imóninǵ apí nioní aníniǵfá nání nimixinǵíriní.” riniǵíriní? Oweoi, wí e rípaǵ mimónini. Gorixo nioní rípiáú yaiwiniǵiníǵí fwi nání íeapá ninarinǵpí xe fwi enífa nání wíwapiyirí aníniǵfá nání wimixirí oenirí siǵwí naninǵinǵiní, “fwi nání íeapá ninarinǵpí re enírfani? Nwí ikaxípimi dání —Apí nanǵ imóninǵpíriní. Apimi dání aníniǵfá nání nimixinǵiníǵí enírfani?” yaiwirí “Nwí ikaxí riniǵpimi dání siwá nipiomeaarinǵagí nání fwi ayí aga xwirífa ninípaǵ imóninǵpírfani?” ení yaiwirí éwinǵiníǵí fwi nání íeapá ninarinǵpí xe fwi enífa nání wíwapiyirí aníniǵfá nání wimixirí oenirí siǵwí naninǵinǵiní.

“fwi nání íeapá neainarinǵpí áxenwaríinǵ neaiárarinǵíriní.” urinǵínaníriní.

¹⁴ Nene niǵfáriní. Nwí ikaxí eáninǵpimi dání kwíyí Gorixoyápi xíto wimónarinǵpí nání siwá neaiarinǵagí aí fwi nání áxenwarí ninárinǵoní enǵagí nání nioní gí nimónarinǵpimi xídarinǵáriní. ¹⁵ Ayí rípi seararinǵiní, “Nioní yariniǵapí nání ududí ninariní. ‘Apí oemini.’ nimónarinǵpí mé siǵipi, xwirífa ninarinǵpí aí yariniǵáriní.” seararinǵiní. ¹⁶ Nioní “Siǵipi apí mepa oemini.” nimónarinǵpí neríniǵyí, ayí “Nwí ikaxí riniǵpí nanǵ imónini.” riniǵpí tniǵ xixeniniǵ níriní woákíki yariniǵiní. ¹⁷ Ayináni “Nioní siǵipi apí oemini.” nimóninǵagí nání e yariniǵámani. fwi íeapá ninarinǵ gí xwioxíyo níronǵpimi dání ninána siǵipi e yariniǵáriní. ¹⁸ Nioní “Nanǵ imóninǵpí oemini.” ninimóniní aiwí wí mepa nerí nání dínǵ re niyairiniǵ niǵfá imóniní, “Gí xwioxíyo —Nioní gí dínǵyó dání nínimóniní xídariniǵapí nání rarinǵiní. Gí xwioxíyo nípikwini mimóninǵpini rífa níniǵiní?” niyairiniǵ niǵfá imóniní. ¹⁹ Ayí apíriní. “Nanǵ imóninǵpí oemini.” nimónarinǵpí mepa nerí siǵipi “Mepa oemini.” nimónarinǵpí yariniǵáriní. ²⁰ Nioní “Siǵipi mepa oemini.” nimónarinǵpí yariniǵá enǵagí nání ayí níwaninǵoní “Siǵipi apí oemini.” nimóninǵagí nání e yariniǵámani. fwi íeapá ninarinǵ gí xwioxíyo níniǵpimi dání yariniǵáriní.

²¹ Ayináni nioní inína yariniǵapimi dání siǵwí re animeániní. “Nanǵ oemini.” nimónarinǵoní siǵipi nání íeapá ninarinǵ gí xwioxíyo níniǵpí pírfí nírakiarinǵíriní. ²² Gí dínǵ tniǵ nwí ikaxí Gorixo riniǵpí nání dínǵ nímorína “Ayí naníriní.” niyairiniǵ yayí ninarinǵagí aiwí ²³ gí xwioxíyo níniǵpimi dání niarinǵpí xegí bí imóninǵagí animeániní. Gí xwioxíyo nípikwini mimóninǵ níniǵpí,

ayí ñwí ikaxí Gorixoyá gí dñí tñi “Apí naní ríá ríniní?” yaiwiarñápi tñi apiaú mixínñí inarñií. Apí nínñípi íwí nání íeapá ninarñípi nání gwínñí níjárñaríní. ²⁴ Ai, nioní e imónñáoní enagí nání íkínñí sípí nimixáríniní. Wará anñimíá nání imónñírí tñáoní íwí nání íeapá ninarñí gwínñí járínñípi go níkweawáripaxí imóniní? ²⁵ Ai, negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñípimi dání Gorixo neaikweawáripaxí imónñagí nání omí yayí owianeyí. Ayínání nioní nira úapi, ayí rípi seararñiní, “Nioní gí dñí tñi ‘Ñwí ikaxí Gorixo rñípi oxídiminí.’ nínimóníri aiwí íwí nání íeapá ninarñí nání gwínñí járínñípi —Apí nípikwíní mimónñí gí xwioxíyo nínñípiríní. Apimi xídarñáríní.” seararñiní.

8

“Gorixo wimónarñípi xídaníwá nání oyá kwíyípi neaiñíriní.” urñí náníriní.

¹ Ayínání Kiraisí Jisaso tñi íkárínñwaéne omí dñí wíkwíróáná “Wé rónígíáyíriní.” rínñípi tñi xixení nimónírane nání síní xwíyíá bí neameáripaxí mimónñwíní. ² Gorixoyá kwíyípi —Apí Kiraisí Jisaso tñi íkárínñwaéne dñí nýimñí tñwaéne imónaní nání neaimixarñípiríní. Apí dñí neaxixéroarñípi dání íwí nání íeapá neainarñí nene neaanñimíxarñípi neaikweawáñí enagí nání “Síní xwíyíá neameáripaxí mimónñwíní.” seararñiní. ³ Ñwí ikaxí eánñípi tñi xixení oxídaneyínírná nípikwíní mimónñí xwioxíyo neainñípimi dání ení míneaeánarñagí nání nene mepaxí imónñwápi, ayí Gorixo neaiñíriní. Xegí xewaxo —O wará íwí nání íeapá neainarñene inñwápa axípi inñoríní. O negí íwí yarñwápi yokwarímí neaiíní nání Gorixo rídiyowánñí oeníri níwírenapírná íeapá neainarñípi nání gwínñí neajárñípi xwíyíá umeárñíriní. ⁴ Agwí nene nípikwíní mimónñí negí xwioxíyo neainñípimi níxídírnípi dání maríáí, xegí kwíyípi e éfírxíníri e éfírxíníri síwá neaiarñípi níxídírnípi dání ñwí ikaxí Gorixo xífo rñípi tñi xixení xídani nání íeapá nání gwínñí neajárñípi xwíyíá umeárñíriní.

⁵ Ámá nípikwíní mimónñí wigí xwioxíyo ínñípi xídarígíayí apíní símí e tñarígíáríní. Ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiarñípi xídarígíayí ení apí símí e tñarígíáríní. ⁶ Ámá nípikwíní mimónñí wigí xwioxíyo ínñípi símí e tñarígíayí nanñípríá aiwí ámá Gorixoyá kwíyípi síwá wiarñípi símí e tñarígíayí dñí nýimñí

tígfáyí imóniro nıwayıróniro ηwearo epıŕfárıni. ⁷ Ayí rıpi nánırıni. Ámá nıpıkwıni mimónıηıf xwıoxıyo ínıηıfı sımıf e nıtınırı yarıgfáyıf “Nwı ikaxıf Gorıxoyáı xıdıpaxenerfanı?” mıyaiwı nero nánı omı sımıf tını nıwıro yarıgfáyıfırıni. E yarıgfáyıf ηwı ikaxıf Gorıxoyá wı epaxıf mimónıgfáyıfırıni. ⁸ Nıpıkwıni mimónıηıf xwıoxıyo ínıηıfıpı yanı nánı imónıgfáyıf Gorıxo yayıf winınıfa nánı enı wı epaxıf menıni.

⁹ Nıpıkwıni mimónıηıf xwıoxıyo ínıηıfımı xıdarıgfáyıf e nimónıro aí seyfné axıfı gwınıηıf mıseajarınıf Gorıxoyá kwıyıfı apı éfrıxınırı apı éfrıxınırı sıwá seaiarıηıfımı xıdarıgfáyıfırıni. Kwıyıf Gorıxoyá nepa segıf xwıoxıyo searonánayıf, e imónıgfáyıfırıni. Ámá go gomı Kiraisoyá kwıyıfı mıronánayıf, ayıf oyáo mimónıηagı nánı seararıηıni. ¹⁰ Kiraiso xegıf kwıyıfımı dánı segıf xwıoxıyo searonánayıf, fıwıf egıáıf nánı segıf wará nıpepırıfa nánı rıxa imónıηagı aí Gorıxo “Wé rónıgfáyıfırıni.” rıxa rárıηıf eηagı nánı segıf dıηıfı rıxa nıyımıηıf imónıni. ¹¹ Kwıyıf Gorıxoyáı —Apı Jısaıo xwárıpáyo dánı wıápınımeanıfırıni. Apı segıf xwıoxıyo searonánayıf, Kiraisı Jısaıo, pıyıf éaná ámı sıηıf wımıxıηo seyfné enı segıf waráıf —Apı urıf epaxıf imónıηıfırıni. Segıf waráıf xegıf kwıyıf seyfné searonıfımıf dánı sıηıf seaimıxınıfırıni.

“Kwıyıf Gorıxoyáı xıoyá nıalıwıf imónanı nánı neaimıxıηıfırıni.” urıηıf nánırıni.

¹² Ayınánı gıf nırıxımeáyfné, rıpi osearımıni, “Gorıxo nanıf bı rıxa e neaiırı bı sıni neaiırı enıá eηagı nánı nene nıpıkwıni mimónıηıf negıf xwıoxıyo ínıηıfımıf xıdanı nánı sıni fıanıηıf mıneaxenwırárinıf rıxa xegıf kwıyıfı sıwá neaiarıηıfımıf xıdanı nánı fıanıηıf neaxenwırárinıni.” osearımıni. ¹³ Ayıf rıpi nánı seararıηıni. Seyfné nıpıkwıni mimónıηıf ínıηıfımıf nıxıdırónayıf, nanınıpırıfárıni. E nerıf aí Gorıxoyá kwıyıfı seaiwapıyarıηıfımıf nıxıdırıηıfıyo dánı fıwıf nánı fıeapá seaiarıηıfıf pıkımoarıgfápánıηıf nerınayıf, dıηıf nıyımıηıf tígfáyıfné imónıpırıfárıni. ¹⁴ Ámá Gorıxoyá kwıyıfıf xe nıneaipemeámi úwınıgınırı xıxenı xıdarıgfáyıf, ayıf Gorıxoyá nıalıwınıηıf imónıηoı. ¹⁵ Ayıf rıpi nánırıni. Kwıyıf Gorıxo sıxıf seamımonıfıf, ayıf ámı xıomıf wáyıf owıpoyınırıf gwıf omıηıf yarıgfáyıfnénıηıf imónıpırıfıf nánı seaimıxıηıfımıf. Oweoı, kwıyıf o neaiapıηıfıf nıalıwıf xıoyá pıaxıf mearıηıf wınıηıf oimónıfıpoyınırıf seaimıxıηıfırıni. E neaimıxıηıfımıf dánı Gorıxomıf “Ápoxını, Raráoxını.” urarıηwárinı. ¹⁶ Nene negıf dıηıf nımorane “Nıalıwıf Gorıxoyaeınerfanı?” nıyaiwinıranená oyá kwıyıf xamıηıfıf

sopiñf neawariñfíriní. ¹⁷ Nene niaíwí Gorixoyaéne enagwi nání o míní neaiapímfánirí tiñfípi meañwárini. Apí nímearanéná Kiraiso tñní nawíní meañwárini. Ríniñf o meañfpa agwí ríná nene ení xe oneaímeáwínáyf, ríwéná o tñní neaiapímfánirí tiñfípi nímearanéná o tñní nawíní níkfñirane seáyí e imónanfwárini.

*“Ríwéná Gorixo tñní niñwearane seáyí e imónanfwárini.”
uríñf nánirini.*

¹⁸ Nioni añfnamí dání seáyí e imóniñf nene neaímeañfápí nání dñf nímorfná dñf re yaiwiarñárini, “Apí aga seáyí e imóniñf enagí nání rñniñf agwí ríná nímeaaríñfípi, ayf sípípiarfaní?” niyawiñf páimímf wiarñárini. ¹⁹ Amípi Gorixo xwíá tño nimixirí tiñf íkfáraní, nañwíraní, ámaraní, nípini xegf niaíwí imónigfáyf piaumímf winínfápí nání símf níxeadfpeníro weníñf nero ñweañoi. ²⁰⁻²¹ Ayf rípi nání e nerí ñweañoi. Amípi o imixiñfípi Adamo fwí épéáná urí nera úwínigínirí ramixiñfyf aníñf míramixáriniñpa erí seáyí e imóniñf niaíwí Gorixoyaéne gwíniñf neaíkweaawaráná imónanfwápí tñní axfpi imónirí éwínigínirí ramixáríñfíriní. Amípi xfo imixiñfípi xegfpi ramixáriniñfmaní. Ríwéná amí píraníñf imixítmigínirí Gorixo ramixáríñfíriní. ²² Nene niñfárini. Apíxí niaíwí xírimínirí nání “yeyí” rírí rñniñf winírí yariñfpa amípi nñní Gorixo imixiñfyf ení amí míramixáriniñf imónímfánirí nání axfpiñniñf “yeyí” rírí rñniñf winírí yariñfíriní. ²³ “Yeyí” rírí rñniñf winírí yariñfípi, ayf apíni marfái, ámaéne Gorixoyá kwíyípi —Apí amípi ná ríwíyo neaiapímfánirí níwákwíníniñf neaiapíñfípirini. Apí tññwaéne ení Gorixo negf warápi síñf inaní nání nearoayírorí xfo xegf piaxf neamení nání neaimixirí enífná nání “yeyí” níñirane xwayf nanírane ñweañwini. ²⁴ Gorixo yeáyf neayimíxemeáagí nání amípi nañf xfo neaiináfpi nání dñf níwikwímorí ñweañwini. E nerí aí amípi nene dñf níwikwímóa waríñwápí ríxa níneaímeañf síñwíríyí, síni apí oneaímeañf dñf wikwímopaxí menini. Ámá dñf wikwímoarigfápí ríxa wímeááná síni apí nání dñf míwikwímopa yariñagífa naní raríñini. ²⁵ E nerí aí nene “Gorixo seáyí e imóniñf apí neaimixínfárini.” yaiwiarñwápí síni míneaímeapa enáná dñf níwikwímoranénáyf, símf níxeadfpenírane gíní gíná neaímeañfífeniñoiñirí aníñf miní xwayf naníñf ñweañwíwárini.

²⁶ Negf dñf wikwímoaríñwápimi dání dñf síxí ínariñwápa Gorixoyá kwíyípi ení omí dñf owíkwíroaneyínirí nerfná ení meáníñwaéne arírá

neaiaríñríní. Omi ríxíñf nuríranéná “Apí urípaxírfani?” mīyáiwi majtá yaríñagwi aí kwíyí xamíñpí xwíyítá tñní murípaxí imóníñf araríxí nírírná apaxípáníñf nímónírí neauriyaríñríní. ²⁷ Neauriyaríná Goríxo —O ananí ámáyá xwioxíyo adadí níwírí pí pí díñf moarígíápí nání níjítá imónaríñoríní. O xegí kwíyíñf xíoyá ámaéne nání níneauriyiríná gí ámáyí e imóníñríxínírí wimónaríñpíní neauriyaríñagí nání pí pí uraríñpí nání ananí níjítá imóníní. ²⁸ Nene níjítá re imóníñwíní. Amípí nñní Goríxomí díñf síxí uyarígíáyo wímeaaríñpí nanjé imóníñpírání, sípí imóníñpírání, oyá díñf tñní nanjé wímíxínífa nání wímeaaríñríní. Ámá xíoyá imóníñríxínírí yaiwiáragíñf tñní xíxení imóníñríxínírí wéyo íá umíríñfíyo e wíiaríñríní. ²⁹ Ayí rípi náníríní. Ámá amípí nñní síní mimóníñáná xífo yeáyí uyímíxemeanífa nání xámí níjítá imóníñfíyí xewaxo imóníñfípa ayí ení axípi nímóníríná Kiraiso xíráóníñf imónírí xogweá obaxíñíñf tñño imónírí enífa nání repearíñríní. ³⁰ Repearíñfíyo apíní níwírí pñní mīwiárí ámá xíoyá imóníñríxínírí wéyo íá umíríñríní. Wéyo íá umíríñfíyo apíní níwírí pñní mīwiárí “Gí íwo upeíñpímí dání díñf wíkwíroaríñagífa nání wé róníñf imónígíáyíñríní.” ráríñríní. E ráríñfíyo apíní níwírí pñní mīwiárí seáyí e xífo imóníñfípa ayí ení axípi imóníñfífa nání wímíxíñríní.

“Díñf sípí Goríxo nene nání neaiaríñpí wí pírí rakípaxí mimóníní.” uríñf náníríní.

³¹ Goríxo apí apí e neaiíñf enagí nání píoi raníréwíní? O nene tñní nawíní imóníñagwí nání go símí tñní neaipaxí imóníní? Oweoi, wí e mimóníní. ³² O xegí xewaxomí kíyí mīmíaiúní nene nání xe opíkípoiñírí urowárénapíñf enagí nání nene re mīyáiwípaxí reñwíní, “O ayí ení xíxe onípoiñírí mīyáiwi xíoyá xewaxo anípá wírénápítagí nání amípí xíomí píráníñf xídípaxí imónaní nání imóníñpí ení ananí neaiapíníáríní.” mīyáiwípaxí reñwíní? ³³ Goríxo íá yíyamíxímí neaiñene go xwíyítá neaxekwímopaxí imóníní? Oweoi, wí e mimóníní. Nene nání “Wé róníñf imónígíáyíñríní.” ráríño, sa Goríxo enagí nání ³⁴ ámá go negí íwí enwápi nání xwíyítá neamearípaxí imóníní? Oweoi, ayí rípi nání wí e mimóníní. Jisasi Kiraiso — O nene nání penoríní. Apíní mé ámí níwiápínímearí xano tñní xíxení nímónírí xegí wé náúmíní ñweañoríní. E níñwearíná apaxípáníñf nímónírí ríxíñf neauriyaríñoríní. O apaxípáníñf nímónírí ríxíñf neauriyaríñagí nání ámá xwíyítá neamearípaxí wo meníní. ³⁵ Kiraiso nene nání díñf sípí níwírí neaiíñpí pí pírí rakípaxí

imónini? Xeaniñí neaímeáánáraní, rímwá níneairínáraní, áamá wí xwíraimimí neaikixéánáraní, aiwá nání díwí níkeamóníranénáraní, ikwauyixí nimóníranénáraní, áamá wí mityó rárfáyo nene nuríkwínírnáraní, kirá tñní rírómfí neaiarínáraní, apí nípini níneaimeari aiwí Kiraiso dñí sípí níwiri neaiiñpí wí pírí rakipaxí mimónini. ³⁶ Nioní seararíñapí Bikwíyo níriní eáníñ rípí tñní xixeni imónini, “Nene Goríxoxiniyaéne imóníñagwí nání íníná pípkímí neaianíro yarígíárini. ‘Nañwí nípkianíwá nání ríá imónini?’ níyaiwiro píkiarígíápa neaiapíkiarígíárini.” Níriní eáníñ apí nioní seararíñapí tñní xixeni imónini. ³⁷ Apí nípini neaímeaaríñagí aiwí negí dñí síxí neayíñomí dání xopíráríñí níwiranéná mígí níwimíxirane xopírárí wiaríñwárini. ³⁸ Nioní rípí aga nípmónini, “Nene níperínáraní, siní xwíá tíyo níñwearínáraní, añíñajíraní, imíóraní, amípí agwí ríná imóníñpíraní, amípí ríwéná imóníñápíraní, añí píríyo dání eñí eáníñ imónígíáyíraní, ³⁹ añíñají tñíñmíni imóníñpíraní, xwánají tñíñmíni imóníñpíraní, ai amípí nñní Goríxo imíxíñíyí wí dñí sípí o nene nání neaiaríñpí —Apí Ámíná Jisasi Kiraiso neaiiñpimí dání síwá neaiñpíriní. Apí wí pírí rakipaxí menini.” nípmónini.

9

“Gí Judayí obaxí Jisasomí ríwí umogíá eñagí nání gí dñí ríá níxearini.” uríñ nánirini.

¹ Nioní Kiraiso tñní ikáriniñáoní eñagí nání agwí nioní searimípi nepa searimíini. Goríxoyá kwíyípi neaiwapiyaríñpimí níxídiríná dñí níyaikirorí “Ayí ananíríani? Sípíríani?” níyaiwiri píkinaríñapí nioní yapí míseararíñagí nání sopíñ níwarini. ² “Gí Isíreríyí Jisasomí ríwí numero ‘Yeáyí neayimíxemeaníá nání urowárenapíno, ayí omani.’ yaiwiaríñagí nání íníná nioní dñí ríá níxerí ikíñíñ nuyimíní erí niarini.” seararíñini. ³ Goríxo Poroní siní Kiraiso tñní nawíni mikárinípa oenrí peá níniñmorí emí nímoaríñpimí dání nioní gí nírixímeáyí —Ayí gí áamá gwí axírí imónígíáyí nání raríñini. Ayí Kiraisomí dñí wíkwíropíri nání arírá wipaxí eñánáyí, “Xe peá onímoni.” nímonípaxíriní. ⁴ Ayí gí Isíreríyí nání raríñini. Goríxo xegí piaxí menjí wimíxíñíyíriní. Moseso tñní áamá dñí meaní e nemeríná Goríxoyá apákíki inaríñpí síñwí wíñagíáyíriní. Goríxo “E níseaiimíárini.” réroaríñpí aríá wiagíáyíriní. Nwí ikaxí Moseso eañpí meagíáyíriní. Omí yayí wianíro nání epaxí imóníñpí

nání nījǎ ímónígǎyǎríní. Símímanǎyó dání Goríxo “E níseaiimǎríní.” uríñǎyǎríní. ⁵ Xiáwo íríñǎ xámí ímónígǎwa, ayǎ ayǎyáríní. Ayǎyá xiáwǎyó dání yeáyǎ neayimíxemeanǎ nání ímóníño ámá ímóníñǎríní. Amípi níyoní seáyí e wimóníño, ayǎ oríní. O Goríxo, aníñǎ íníná nene yayǎ umepaxǎ ímóníñoríní. “E éwanígíní.” nímonáríní.

Ámá Goríxo íá yamíxáríñǎyǎ nání uríñǎpí náníríní.

⁶ Gǎ Judayǎ nápi Jisasomí rǎwǎ umogǎ éñagí aí “Xwíyǎ Goríxo ayo ‘E níseaiimǎríní.’ uríñǎpí písfí weáríní.” rǎpaxǎmaní. Ayǎ rǎpí náníríní. Negǎ arǎo Jekopoyá íwiárǎwáyǎ nǎnǎ omí dání nemeága nuro nání Isíreriýǎ aiwí wí Goríxoyá mimóníñagǎ nání nǎnǎ nepa Isíreriýǎ ímónígǎmaní. ⁷ Ebírǎmoyá íwiárǎwáyǎ nǎnǎ ení xǎoyá éñagí aí nǎnǎ Goríxoyá níaiwǎnǎñǎ ímónígǎmaní. Oweoi, éñíná Goríxo Ebírǎmomí re uríñǎnigíní, “Díxǎ rǎrǎwé nepaxíñǎ ímónígǎyǎ segǎ níaiwǎ wamí dání marǎái, Aisakomí dáníní nemeága upǎrǎríní.” uríñǎnigíní. ⁸ Ayǎ rǎpí nání seararíñíní. Goríxo níaiwǎ Ebírǎmomeañǎyǎ nǎnǎ nání “Ayǎ níaiwǎ nepaxíñǎ ímónígǎyǎrǎnǎ?” mǎyaiwí sa níaiwǎ xǎo Ebírǎmomí símímanǎyó dání xwíyǎ uríñǎpímí dání emeañǎyǎ nání “Ayǎ nepaxíñǎ ímónígǎyǎrǎnǎ?” níyaiwirí ríñǎríní. ⁹ Ebírǎmomí símímanǎyó dání re uríñǎ éñagí nání, “Xwiogwǎ wǎomí rínáníñǎ ímónáná Seraí níaiwǎ wo rǎxa xíríñáná ámí bímǎríní.” uríñǎ éñagí nání raríñíní. ¹⁰ “Goríxo apíní éñǎ éñagí nání seararíñíní.” marǎái, Rebekáí ámá ná woní, negǎ arǎo Aisakoyá níaiwǎ ayǎ agwǎ éñáná éñǎpímí dání ení axǎpí síwá rénǎñǎ neaiaríní. Ámá nepa xǎoyá ímónígǎyǎ ámá emeánarígǎpímí dání ímónarígǎmaní. ¹¹ Níaiwǎ ayǎ Iso tǎnǎ Jekopo tǎnǎ síní mǎxírǎ agwǎyó neríná síní nanǎ bí eri sípí bí eri mepa éñáná Goríxo ámá xǎo yaríñǎpí nání re oyaiwípoynírí, “O ámá níoníyá oímónǎpoynírí íá níyamíxárírǎyǎ, wíwaníñǎyǎ wí gǎ nanǎ epǎrǎpǎrǎnǎ, sípí epǎrǎpǎrǎnǎ, apí nání díñǎ nímorí íá yamíxáríñǎmaní. Sa xewaníño e emǎnǎrǎ éñwípeáragǎpí nání díñǎ nímorí ámáyo íá yamíxáríñǎríní.” Díñǎ e oyaiwípoynírí ¹² Rebekáímí re uríñǎnigíní, “Xírǎo xogwáomí ínímí wurǎnǎrǎríní.” uríñǎnigíní. ¹³ Bíkǎwǎyó dání re rǎnǎñǎpí, “Goríxoní xogwáo Jekopo nání nínimónírí aí xírǎo Iso nání mǎnimónáríní.” rǎnǎñǎpí níoní “Goríxo xǎo wimónaríñǎpíní yáraríñǎríní.” seararíñǎpí tǎnǎ xǎxení rǎníní.

¹⁴ Ayínání píoi rǎnǎrǎwíní? “Goríxo ámáyo íá níyamíxárírǎ éñǎpí nípíkwíní menǎríní.” rǎnǎrǎwíní? Oweoi, wí e rǎpaxǎ mimóníní. ¹⁵ Ayǎ rǎpí náníríní. Moseso

Gorixomí rixinjé uráná Bíkwyo nřinři eáninjpa Gorixo re urinjningini, “Ámá nioní wá owianimnřná ananí wá wianimřni. Ámá nioní ayá urimximnřná ananí ayá urimximřni.”¹⁶ Gorixo e urinjé enagi nání ayé ámá wigé dijé řni “E oimónaneyi.” yaiwiarinjagfa nání fá yamixárininjyř imónarigfámani. E i oimónaneyinřo aninjé miné yarinjagfa nání fá yamixárininjyř imónarigfámani. Sa Gorixo wá wianarinjřpimé dání fá yamixárininjyř imónarigfářni.¹⁷ Bíkwyo dání Moseso řřjřná Gorixo Isipyé mřxé ináyomí re urinjé enagi nání nene ananí dijé axřpé mopaxřřni, “Nioní xopřrřř řápimé dání enjé eáninjé nioniyá řřjřni piaumřé inři yoř nioniyá xwřá nřimřni yané niwéa uré éwinřinři nioniyá dijé řni joxé mřxé ináyé nimónři meřweařoxřřni.”¹⁸ Gorixo e urinjé enagi nání nene re nyaiwirane nijfá imóninjwiné, “Ámá ‘Wá owianimnřni.’ wimóninjyřo wá wianarinjřřni. Ámá ‘Dinjé wakřř oinřpoyinři owimximřni.’ wimóninjyřo dijé wakřř inřpřř nání wimixarinjřřni.” nyaiwirane nijfá imóninjwiné.

“Gorixo nřpřkwini mřyarřni.” rřpaxé mimónřni.” urinjé nánřřni.

¹⁹ Seyřné re nřřpřrřoi, “Joxé neararinjřpé nepa enánáyé, Gorixo pí nání ámá wigé řřpé egfápé nání řřni ayairřř wiarinjřřni? O ‘Ámá xe apé apé oimónřpoyé.’ yaiwiarinjřpé ámá go přř urakipaxé imónřni? Oweoř, wí e mimóninjagi nání rarinjwiné.” E nřřná²⁰ re searřřřni, “Seyřné pí ámářné nimónřmáná Gorixomí xřxewiámé wiarinjoi? ‘Xwřřá řřxé xwřá řřni imixřřwá imixarinjomé ‘Niřwáné imóninjápé pí nání e nimixřřni?’ urřnjoi.’ rřseaimónarřni?²¹ ‘Xwřřá řřxé imixarinjoi xwřá axé xéřpimé dání xwřřá řřxé wřxau nimixřřná wřwá ayé aiwá řřá nání imixřři wřwá rář řřxé yinřřá nání imixřři epaxé mimónřni.’ rřseaimónarřni?’ searřřřni.²² Gorixo “Ámá řwé egfápé nání wiké nóninjřpé owiwapřyimini.” wimónřř “Přř umamómé nání gé enjé eáninjřpé řřwá owiwapřyimini.” wimónřři neré aí ámá xwřřá řřxé xwřřřá ikřxenřwinřinři ipřmoárininjyřřnjé imónigfáyo apaxé mé přř mumamó kikiřá neré sa řřjřwé nřwiga warinjagi nání ámá go xřxewiámé nřwiri “Joxé nřpřkwini mřyarřni.” urřpaxé imónřni?²³ O ámá xwřřá řřxé wá wianřřmřginři ipřmoárininjyřřnjé imónigfáyo —Ayé eni seáyé e xřo imóninjřpé bř imónřřřřni enjřná dání ipřmoárininjyřřni. Ayo wá wianarřná ámá nřni řřjřwé nřwinřo re yaiwřřřřni, “Seáyé e Gorixo imóninjřpé, ayé xegé bř imóninjé apřřřni?”

yaiwíríxíníri wíniyo apaxí mé pírí mumamó kikiíá néra unírini. ²⁴ Ámá xwárfá sixí wá wianíimigíníri ipímoáríñfíníñf imónígíáyí, ayí neneníriní. Nioniyá oimónípoyíníri wéyo íá neaumíríñenerini. Gí Judayí wienení íá neaumíríñímani. Émá wíyo ení íá umíríñíriní. ²⁵ Nioní “Goríxo émayí ení nioniyáyí oimónípoyíníri wéyo íá umíríñíriní.” seararíñápi eníná xwíyíá wíá rókiamoagí Xoseao Bikwíyo níri eaní rípi t́nı́ xixenı́ rını́nı́, “Ámá Goríxoniyá mimónígíáyí nánı́ ‘Gı́ ámarını́.’ rı́rı́ ámá dı́ñfı́ sixı́ muyipa enáyı́ nánı́ ‘Gı́ dı́ñfı́ sixı́ uyiñáyı́rı́nı́.’ rı́rı́ emfárinı́. ²⁶ Anı́ nionı́ ‘Ámá nigfı́ynémani.’ urı́ñápi nánı́ re rı́pı́rı́fárinı́, ‘Niaı́wı́ Nwı́á dı́ñfı́ nı́yımı́ñfı́ t́ñoyáyı́rı́nı́.’ rı́pı́rı́fárinı́.” Xoseao e níri eanı́rinı́. ²⁷ Enıná wı́á rókiamoagı́ Aisaiaoyı́ rını́ño Isı́rerı́yı́yá íwiárı́awéyı́ nánı́ níri rı́nı́ re rı́ñfı́rinı́, “Isı́rerı́yı́yá íwiárı́awéyı́ ámá obaxı́ inı́kı́ rawı́rawápámi enı́yı́fı́ imónı́ñfı́pa imónı́ñagı́ aiwı́ Gorı́xo árı́nı́pı́mi yeáyı́ uyımı́xemeanı́fárinı́. ²⁸ Ámıná Gorı́xo ‘Xwı́á tı́yo ñweagı́áyı́o pírfı́ umamóımı́gı́nı́.’ rı́ñfı́pı́ nı́yárı́rı́nı́ sı́nı́ mé pírfı́ umamoárı́nı́fá enagı́ nánı́ rarı́ñı́nı́.” Aisaiao e níri eanı́rinı́. ²⁹ “Gorı́xo xegı́ Judayo wá mı́wianı́pa nerı́nı́yı́, wı́ yeáyı́ uyımı́xemeanı́yı́fı́ imónı́paxı́ menı́nı́.” oyaiwı́poyını́ri nánı́ Aisaiao ámi rı́pi enı́ rı́ñfı́rinı́, “Ámınáo —O anı́nájı́ nı́nı́ sımı́ñfı́ wınarı́gı́forı́nı́. O Isı́rerene negı́ ámá bı́ xe onweápoyını́ri sı́ñwı́ mı́neanı́pa nerı́ sı́ñwı́rı́yı́, ámá anı́ Sodomı́yı́ rını́ñfı́pı́mi ñweáyı́ t́nı́ Gomorayı́ rını́ñfı́pı́mi ñweáyı́ t́nı́ nı́nı́ anı́fá imónagı́fápa nene enı́ imónanı́ri enwárinı́.” níri eanı́rinı́.

“Judayı́ xerı́wı́ xı́darı́gı́fá enagı́ nánı́ wé rónı́gı́áyı́fı́ mimónı́gı́fárinı́.” urı́ñfı́ nánı́rinı́.

³⁰ Ayınánı́ nene píoi ranı́réwını́? Sa rı́pi ranı́wını́. Émayı́ wı́ “Gorı́xo ámá nánı́ ‘Gı́ wé rónı́gı́áyı́rı́nı́.’ nírarı́rı́nı́ ayı́ apı́mi dánı́ rárarı́ñfı́fánı́?” nı́yaiwı́ro “Wé rónı́ñwáyı́fı́” oimónaneyını́ro anı́ñfı́ mını́ mepa nero aí apı́ t́nı́ xixenı́ imónı́gı́awı́xı́nı́. Wé rónı́ñfı́ Gorı́xo ámá Jisasomı́ dı́ñfı́ wı́kwı́roarı́ñagı́fá nı́wını́rı́nı́ rárarı́ñfı́pi apı́ t́nı́ xixenı́ imónı́gı́awı́xı́nı́. ³¹ E imónı́ñagı́fá aí Isı́rerı́yı́ ñwı́ ikaxı́ rını́ñfı́pı́mi nı́xı́dı́rı́ñfı́pı́mi dánı́ wé rónı́ñfı́ oimónaneyını́ro anı́ñfı́ mını́ neróná wé rónı́ñfı́ ñwı́ ikaxı́ eánı́ñfı́yo rını́ñfı́pı́ t́nı́ xixenı́ mimónı́gı́awı́xı́nı́. ³² Ayı́ pí nánı́ apı́ t́nı́ xixenı́ mimónı́gı́awı́xı́nı́? Ayı́ Jisasomı́ dı́ñfı́ nı́wı́kwı́rorı́ñfı́pı́mi dánı́ oimónaneyını́ro mé wigı́ dı́ñfı́ t́nı́ ñwı́ ikaxı́ rını́ñfı́ rı́pı́mi nı́xı́dı́rane oimónaneyını́ro yarı́ñagı́fá nánı́ wé rónı́ñfı́

apí tñní xixení mimónigfawixíni. Ayí Jisasomí —Judayí Jisasomí nípikiro aí “Goríxomí xewaxomí wí pikipaxenemantí. Ayínání o Goríxomí xewaxomaní.” rarígfá enagí nání o sñá ámá níkrípeaánírí ná eánarígfóníñí imóníñoríní. Omí níkrípeaáníro náníñí eánígfawixíni. ³³ Bíkwyó dání apí nání xixení re nírinírí eáníní, “Arfá époyí. Goríxoní dfwí Saioníyí ríñíñípimí —Apí Jerusaremíyo ríñíní. Apimí ámá níkrípeaánírí ná eáníro sfmírírí wirí epírfa nání sñá wo e tñní. E nerí aí omí dñí wíkwírófáyí xfo ríñípi tñní xixení wiínfá enagí nání ayá wí epírfaamaní.” Bíkwyó dání xixení e nírinírí eáníní.

10

“Judayí nápi Kiraisomí dñí míwíkwírogfá enagí nání Goríxo yeáyí uyimíxemeañmaní.” uríñí náníríní.

¹ Gí nírxímeáyíné, Goríxo gí Isíreríyo yeáyí uyimíxemeáwínígnírí íkíníñí sípí níaríñagí nání omí ríxíñí aníñí míní wuríyaríñáríní. ² E nerí aí ayí yeáyí míyimíxemeáníñoí. Nioní ayí yarígfápi nání píráñíñí dñí fá níxírírí nání áwaní raríñíní. Ayí Goríxomí oxídaneyíníro símí níxeadípeníro nero aí píráñíñí dñí neñwípémáná míyaríñoí. ³ Ayí rípi nání seararíñíní. Ayí “Ámá e yarígfápipimí dání Goríxo ‘Wé rónígfáyíneríní.’ urararíñírfaní?” níyaiwiríná xenwí yaiwíarígfáriní. Xenwí dñí re níyaiwíro, “Negí píráñíñí yaríñwápipimí dání Goríxo ‘Wé rónígfáyíneríní.’ nearínfáriní.” níyaiwíro apíní níxídíro nání Goríxomí yeáyí símanwíyóníñí míwúrínípa ero “Apí neróná wé rónígfáyíné imónípírfáriní.” ráríníñípimí míxídípa ero egfá enagí nání seararíñíní. ⁴ Gí Judayí dñí re moarígfápi, “Nwí ikaxí ríñíñípimí níxídíriníñíyo dání wé róníñwaéne imónanfwaríní.” Dñí e moarígfápipimí Kiraiso pírfí wíalíkímonírfíní. E ení enagí nání omí dñí wíkwírófá gíyí gíyí nání Goríxo “Wé rónígfáyíriní.” rárínfáriní. ⁵ Moseso ámá wé rónígfá imónípírfí nání ñwí ikaxí eáníñípimí xídarígfáyí nání níriní ríwamíñí nearíná réníñí ríñíriní, “Ámá wé rónígfá imónípírfí nání ñwí ikaxí eáníñí rípi nípiní yarígfáyí xixení e neríñípimí dání dñí níyímíñí tígá imónípírfáriní.” ⁶ Wé róníñí ámá ñwí ikaxí eáníñípimí xídarígfápipimí dání imóníñípí nání Moseso e ríñí enagí aiwí dñí wíkwírówápipimí dání “Ámá wé rónígfáyíriní.” ráríníñene Kiraiso yeáyí neayimíxemeañfá nání ríxa níweapírí nípémáná ámí wíapínímeañí enagí nání Bíkwyó dání nírinírí eáníñípa re raríñwáriní, “Re

miyaiwinipani, ‘Anínamí nání gene peyaníwáríani?’ miyaiwinipani. Ayí xwiyíá ‘Apimí dání Goríxo á máyo yeáyí uyimíxemeaníáriní.’ rinínípi aríá wianíwá nání Kiraisomí anínamí dání gene nípeyirane nipemeámí weapaníwá nání rariñiní. ⁷ Rípi ení miyaiwinipani, ‘Siríríki síríwí mayí imónínípmí nání gene weaníwáríani?’ miyaiwinipani. Ayí Kiraisomí amí dání gene níwepínirane nipemeámí yapaníwá nání rariñiní.” ⁸ Bíkwiyo xwiyíá Goríxoyápi nání píoi riníní? Rípi re riníní, “Xwiyíá api ná ífamí mimóniní. Aníwí e segí símímaní tñí e imónínagi nání api anani xwiyíá ríro dñí moro epaxí imóniní.” Bíkwiyo e riníní. Xwiyíá amá Jisasomí dñí wíkwíróríxínirí none wá rariñwápi nání rariñiní. ⁹ Xwiyíá api, ayí rípiríní. Ámáíné ayá mé Jiaso nání “Ámínáoríní.” nírírí woákíki erí “O Goríxoyá dñí tñí xwáripáyo dání wiápínímeaníriní.” níyaiwirí dñí wíkwírorí nerínáyí, Goríxo yeáyí seayimíxemeaníáriní. ¹⁰ Ayí rípi seararíniní, “Goríxo amá wo Jisasomí dñí wíkwíroarínagi níwínírná ‘Wé rónínoríní.’ rárírí maníyo dání woákíki yarínagi níwínírná yeáyí uyimíxemearí yaríníriní.” seararíniní. ¹¹ Nioní seararínápi Jiaso nání Bíkwiyo dání re nírínírí eánínípi tñí xixení seararíniní, “Ámá omí dñí níwíkwírorínáyí, xíó ríñípi tñí xixení wiíníá enagi nání ayá wí winíníá meníní.” nírínírí eánínípi tñí xixení rariñiní. ¹² Ayí rípi náníríní. Ámíná dñí nínenení wíkwíroarínwáo —O amá arírá neaíwinígínírí yaríní wiarígíá níyoní wá bí onímíapi míwianí ayá wí wianarínoríní. O ná woní enagi nání Judayo xegí bí wiirí émáyo xegí bí wiirí yarínímaní. ¹³ Bíkwiyo re nírínírí eáníní rípi “Giyí giyí Ámínáo yeáyí oníyimíxemeanírí yaríní wííáyo yeáyí uyimíxemeaníáriní.” nírínírí eánínípi nioní seararínápi tñí xixení axípi rinínagi nání seararíniní. ¹⁴ Amá wo gí Judayí nání re níránáyí, “Kraisomí dñí níwíkwírogíá enagi nání aríge nero yeáyí oneayimíxemeanírí yaríní wípíráoi? O nání aríá níwígíáyí enagi nání aríge nero dñí wíkwíropíráoi? Amá wo o nání wá muríní enagi nání aríge nero aríá wípíráoi? ¹⁵ Goríxo amá wa wá urípírfá nání muowáríní enagi nání aríge nero wá urípíráoi?” Amá wo Poroní rariñápi pírfí nírakímínírí nání e níránáyí, re urímíní, “Bíkwiyo dání ‘Ámá xwiyíá yayí winípaxí imónínípi wá urímearígíáyí nurémearíná ayí awíaxíríní.’ nírínírí eánínagi nání wá urípírfá nání Goríxo ríxa muowáripa reñíniginí? ¹⁶ Wá ourímépoyínírí

uowáríagí aí Judayí níní xwíyá yáy winípaxípi píráníjé xixeni arfá níwiro mífídgíawixíni. Wfá rókiamoagí Aisaiáo Bíkwyo re níriri eanjíri, ‘Ámínáoxíni, none áwanjé uraríjwápi gíyí arfá níneairí dínjé íkwíroaríjoi? Oweoi, wí e míyaríjoi.’ Níriri eanjé api nioni seararíjapi tñi xixeni imóníjagí nání raríjini. ¹⁷ Ayínáni nene nijfá rípi imóníjwini. Ámá xwíyá Kiraiso nání arfá níwiríjyó dání dínjé wíkwíroarígíáríni. Ámá wí xwíyá api wáf urarígíápimi dání arfá wiarígíáríni.” urímíni. ¹⁸ Ámá wo “Xwíyá Kiraiso nání wáf rarígíapi Judayí nepa arfá rfa wígfawixíni?” níránáyí, re urímíni, “Aga ríxa arfá wígfawixíni. Bíkwyo dání re níríníri eánini, ‘Ámá xwíá ríri nírímíni jweagíáyí wígfé manjé ríxa arfá wígfawixíni. Ámá anjé nímíni jweagíáyí wígfé xwíyápi ríxa arfá wígfawixíni.’ níríníri eáníjagí nání ‘Judayí ríxa arfá wígfawixíni.’ raríjini.” urímíni. ¹⁹ Ámí ámá wo “Xwíyá wáf uragíapi nání Judayí majfá imónagíáríni?” níránáyí, re urímíni, “Oweoi, émayí aí nijfá imóníjánáyí, ‘Judayí nijfá mimónagíáríni.’ rípxí meníni.” urímíni. Moseso Goríxo nání re níwuríyirí eanjé enagí nání raríjini, “Judayíné Goríxoní ámá xenwí wíyo píráníjé mearíjagí síjwí nínaníríná sípi dínjé wíaiwípríáríni. Ámá seyíné ‘Majfá imóníjáyíáríni.’ wíaiwíarígíáyó píráníjé mearíjagí síjwí nínaníríná wíkfé wónípríáríni.” Moseso e níwuríyirí eanjé enagí nání raríjini. ²⁰ Judayí “Goríxo émayó marfái, nenení neamímíníáríni.” yaiwíaríjagí aí wfá rókiamoagí Aisaiáo ení xwíyá Goríxo nání níwuríyiríná ayá ígí mé nerí re níwuríyirí eanjíri, “Ámá omí ge dání wínímeaníréwíníri míyarígíáyí Goríxoní ríxa síjwí nanímeagíáyíáríni. Ámá Goríxoní nání yaríjé míwípa egíáyó níwaníjoni xámí piaumímí winíjári.” Émayí nání Aisaiáo e níriri ríwamíjé nearí aiwí ²¹ gí Isíreriýí nání Goríxo ríjé rípi ríwamíjé eanjíri, “Ayí Goríxoní tífámíni obípojíníri aníjé miní wé awíá níwíaxídírná ná mé ámá manjé níwíakírí ríwí síwíá yirí yarígíáyó wé awíá wíaxídíjári.” níriri eanjíri.

11

“Isíreriýí áríní bímí Goríxo wá wíanaríjépi wímeaaríni.” uríjé náníri.

¹ Ayínáni “Goríxo xegí Isíreriýo ríxa aníjéni ríwí umóníri.” rímíníréni? Oweoi, wí e rípxí meníni. Nioni ení Isíreriýí woníri. Ebírfamoyá fíwírfawéyí woníri.

Siyikf Bejımano tını imónıńa wonırını. Nionı e imónıńaonı aı Gorıxo wı rıwı mınımonıf enađı nánı “ Isırerı nıyonı rıxa anıńını rıwı umonırını. ’ rıpaxı menını. ” seararıńını. ² O xegı ámayı —Ayı amıpı sını mimónıńáná fá yıyamıxımı enıyırını. Ayo wı rıwı umonımanı. Wıá rókiamoagı Irajao nánı Bıkwıyo nırınırı eánıńıpı sını majıá rimónıńoı? O Gorıxo ayo enı xıxe rıwı umówınıgınırı xegı Isırerıyı nánı anıńúmı ikaxı nurırına re urıńınıgını, ³ “Ámınáoxını, dıxı wıá rókiamoarıgıfáwamı nowamını pıkiro joxı nánı rıdıyowá epırıa nánı íráf onıńıyı pıpınamı ero éfá enađı nánı joxı dıńı rıkwıróná yoparonı ńweanını. Nionı enı nıpıkianıro nánı rıxa pıá niarıńoı. ” urıfagı aı ⁴ Gorıxo pıoı urıńınıgını? “Joxını marıáı, ámá nını nionıyá imónıńıyı 7,000 imónını. Ayı wayá ńwıá xopaıkıgı imónıńı Bıarıyı rınıńıpımı xómıńı nıyıkwiro yayı mumearıgıfáyırını. ” urıńınıgını. ⁵ Ayınanı enına e imónıńıpa agwı rına enı axıpı árını wı Gorıxo xegı wá wıanarıńıpı tını xıxenı nerına fá neayamıxıńı árını wıene ńweanwını. ⁶ Gorıxo ámayı fá nuyamıxırına xegı wá nıwıanarıńıpımı danı fá uyamıxıńı enađı nánı “Ámaéne nańı bı yarıńagwı nıneanırı nánı fá neayamıxıńırını. ” yai-wıpaxı menını. Ámá nańı yarıńagıa nánı fá nuyamıxırı sıńwırıyı, wá wıanarıńıpı mimónı, mimónı wá wıanarıńıpı imónımınırı enırını. ⁷ Ayınanı pıoı rıpaxırını? Isırerıyı wé rónıńı apı oımónaneyınıro anıńı minı yarıgıfapı mimónıpa egıa aıwı ámá Gorıxo xegı dıńı tını fá uyamıxıńıyını xıxenı imónıgıfırını. Wınyı Gorıxoyá dıńıyo danı wıgı dıńı rıxa wakısı inıgıfırını. ⁸ Nionı seararıńapı tını xıxenı Bıkwıyo danı re nırınırı eánıńıpa, “Ayı dıńı pıránıńı nımero ‘Gorıxo apı nealıwapıyımınırı rıa yarını?’ mıyayıwı éfırıxınırı káká sıńwı anırı arıkwıkwı arıá wirı dıńı xaxá merı epırı wımıxıńı enađı nánı apı e nıra nıbıfásáná agwı rına enı sını yarıńoı. ” Bıkwıyo danı e nırınırı eánıńıpa agwı rına xıxenı dıńı wakısı inarıńoı. ⁹ Depıto enı re rıńırını, “Ayı ‘Nıwayırónırı ńweanwını. ’ nıyayıwıro maiwı ńweanáná aıwá yayı yanıro nánı nımıxıro narıgıfapı dıńı Gorıxoxınıyá tını xe sıpogwınıńı imónırı mırénıńı imónırı éwınıgını. Xe nıkırıpeaánırı ná eánarıgıfapınıńı imónırı rıá meaárınarıgıfapınıńı imónırı éwınıgını. ” ¹⁰ Gorıxoxı yarıńıpı nánı sıńwı anopasınıpırı nánı joxıyá dıńı tını sıńwı xe sıá uyınırı joxı yarıńıpı nánı majıá nero ikárınarıgıfapı xe anıńı aıwá fá xwénıńı nımearıkwınımı emero éfırıxını. ” Depıto e rıńıpa gı Judayı nápı xıxenı apı nero dıńı wakısı inarıńoı.

“Judayı mańı wıaıkıgıá enađı nánı Gorıxo émayıné yeáyı

seayimixemeaarini.” uriní nánirini.

¹¹ Ayínáni áamá wo yaríní re níánáyí, “Judayí Jisasomi díní m+wikwíropa nero níkirípeaánirí ná neániríniní neróná aniní axípi e imónaríwaniginirí egíáraní?” Yaríní e níánáyí, re urimíni, “Aga oweoi, ayí wiaíkgíá enagi nání Goríxo émáyo yeáyí uyimixemeaarini. Judayí o émáyo naní wiarínagí sinwí n+winíroná sipí díní n+wiawiro Jisasomi díní owíkwírópoyinirí nání e yarini.” urimíni. ¹² Ayí naní wiaíkgíá enagi nání agwí ríná Goríxo áamá xwíá tío yo nweagíá wíníyo naní ayá wí n+wiirí aiwí Judayí Goríxo íá uyamixiní níní ríxa Jisasomi díní n+wikwírorínáyí, émáyo ení naní xwapí ayá wí wiiníáriní. Judayí níkirípeaánirí ná eánigíá enagi nání Goríxo émáyo naní ayá wí n+wiirí aiwí Isirerí Goríxo íá uyamixiníyí níní Jisasomi díní n+wikwírorínáyí, émáyo n+wiiríná xámi naní wiinípa mé ámi seáyí e imóninípi wiiníáriní.

¹³⁻¹⁴ Agwí Romíyo nweagíá émáyíné xwíyíá bí osearimíni. Goríxo émáyo wáí ourinirí nírowárenapinoní enagi nání nioní e neríná rípi ení yarínáriní. Gí áamá gwí axírí imónigíáyí “Goríxo émáyo naní ríá wiáriní?” níyáiwiro sipí díní wiaíwiarígíárimí dání wieríkiemeáimiginirí xío émáyo ourinirí nírowárenapinípi yarínáriní. E neríná “Goríxo e éwiniginirí nírowárenapinípi seáyí e imóninípirífaní?” níyáiwirí yayí tíní néra warínáriní. ¹⁵ Ayí rípi seararíniní, “Goríxo Isireríyo ríwí umonípimí dání áamá xwíá tío yo nweagíá wíníyí tíní xío nawíní piyíá wírinigíáyí imóniníagíá nání Isireríyo ámi numíniniríná ayí ríxa xwárpáyo dání wiápnímeáíyíniní imóniníáriní. ¹⁶ Bisíkeríá iwamíó nimixiríná xámi bí onimíápi níxerí ‘Rípi, ayí Goríxo nánipirini.’ níyáiwirí táná nápi nípiní Goríxoyániní imónarínípa Judayí íwiáíawéwa Goríxoyá imónigíá enagi nání ríwíyo imónigíáyí ení axípi oyá imóniníáriní. Íkíá pipiní wírí ‘Goríxo nánirini.’ níyáiwirí nitirínáyí, rení ení oyá imóninípa Judayíyá xiáwo íríníyí Goríxoyá imónigíá enagi nání ríwíyo imónigíáyí ení axípi oyá imóniníáriní.” seararíniní. ¹⁷ E nerí aí ewayí xwíyíá rípi osearimíni, “Goríxo xegí Judayo ríwí numoríná íkíá oripí reníniní bí nóreari émáyíné — Seyíné rení oripí áamá íwíá urarígíá maríáí, oripí xegípi yaparínípimí dániníní rení eánigíáyínérini. Seyíné Goríxo nímeari wíníyí rení eánigíe seanwirárfí enagi nání seyíné oripí pipinípimí dání iníigí níniníná Judayíyá xiáwo íríníyo Goríxo naní wiagípimí dání iníigíniní níniní rení wíníyí tíní píraníní rení onarígíáriní. ¹⁸ E nerí aiwí Judayo Goríxo ríwí numoríná reníniní óreaníyí nání wárixayíné

mimónipa époyi. Wárixane oimónaneyinirónáyf, xámi píraninjf dñf niyaikirori re mófrixini, ‘Rejene pípiñf nániniñgf ímíxarinjwámani. Pípiñfyf —Ayf Judayfya xiáwo írinjyfrini. Ayf nene nániniñgf ímíxarinjfrini.’ mófrixini.” osearimini.

¹⁹ Émá Jisasomi dñf wíkwíroarigfáyiné re níránáyf, “Nene neanjwíráriminiri nánini ayo óreanjfrini.” níránáyf, ²⁰ re searimini, “Seyiné anani rarinjoi. Ayf Jisasomi dñf míwíkwíroarinjagfa nánini óreanjfrini. E nerí aí seyiné eni píyo dánini marfái, sa dñf wíkwíroarigfápimi dánini óreae seanjwírárinjyfné imónigfáyiné enagf nánini wá mimónipa ero wáyf ero éfrixini.” searimini. ²¹ Goríxo “Reñf íkfá bimí dánini nóreari njwírárinj marfái, íkfá ná apámi dánini eáninjpi xe oeánini.” míyaiwí óreanjf enagf nánini émayfné eni “Xe oeánini.” míyaiwí axfpi neaóreanjgini “Wáyf éfrixini.” seararinjini. ²² Ayinánini Goríxo ámáyo wá niwianirfná wiri wikf tñni niwirfná wiri yarinjpi nánini dñf mófrixini. Jisasomi dñf míwíkwíropa nerinjpimi dánini níkiripeaánini náninjf eánigfáyo Goríxo wikf tñni niwiri aiwi émayfné wá seawianarini. Seyiné dñf wíkwíroarigfápimi dánini aninjf wá seawianipaxf imóninjánáyf, ayf anani wá níseawiaga unfárinini. E mepa nerfnáyf, seyiné eni seawákwimo nányi. ²³ Reñf óreámonjfninjf imónigfáyf eni dñf míwíkwíró yarigfápi ríxa emi nímoreo dñf wíkwíróánáyf, Goríxo wigf óreaje dánini ámi njwírárinfárinini. Goríxo anani ámi njwíráripaxf enagf nánini rarinjini. ²⁴ Émayfné Goríxo íkfá oripf xegfpi yaparinjfnami dánini nóreari ámá aiwá ominjf nerfná mepa yarigfápa nerí ámáyánami seanjwírárinj enagf nánini xegf anamí dánini óreanjpi anjipaxf ámi wigf axfnami njwíráripaxf imóninjagf nánini seararinjini.

“Goríxo ámi Isireriyoyeáyf uyimíxemeanfárinini.” urinjf nánirini.

²⁵ Gf nírixímeáyfné, seyiné “Nene dñf émf saímí monjwaénerini.” niyaiwiníro “Goríxo xegf Judayo aninjfnini emi monjfrini.” yaiwipfrixiniri xwiyfá yumí imóninjf rípi nánini majfá oimónípoyniri mímimónarini. Xwiyfá yumí imóninjpi, ayf rípirini. Émá Goríxo ía uyamíxinjyf níni xfo tfáminini bipfrfe nánini Isireriyf nápi dñf wakísf niga upfrfárinini. ²⁶ E néra numáná enáná Goríxo Isirerí niyonini yeáyf uyimíxemeanfárinini. Nionini seararinjápi Bíkwíyo dánini xwiyfá níriniri eáninjf rípiáú sopinjf níwarini, “Éf neamíninífo dfwf Saionini —Dfwf Saioniyf ríninjpi Judayfya anj e nánini ríninjpirini. Éf neamíninífo dfwf Saionini njweanjwaéneyáo nimóniri Jekopoyá fwiárfawene uyfní

yaríñwápi emi neawiaikímonfárini.” nírini eániri ²⁷ ámi wí e “Gorixoni wigí íwí egfápi yokwarimí níwiiríná ‘Rípi níwiimfárini.’ réoárímíni.” nírini eániri enjípiaú nioni seararíñápi tñni xixenirini. ²⁸ Judayí xwiyá yayí neainipaxí imóniñápi ríwí numero nání Gorixomi símí tñni wiarígfáyí imóniñagfa nání Gorixo émáyíné nanj seaiiarini. E nerí aí Gorixo wigí xiáwo íriniño fá uyamixiniño enagí nání xíoyá dñí sxi uyiniño. ²⁹ Gorixo wá níwianiríná anipá níwiri nioniyá oimónipoyiniri wéyo fá numiriríná ámi yarápmíto míwiarino enagí nání rarini. ³⁰ Émáyíné eniná Gorixomí wiaikiagfa aiwí agwí ríná Judayí xaminiño wiaikiaríñagfa nání Gorixo seyíné ayá searimixarini. ³¹ Judayí Gorixo émáyíné ayá searimixariniño níwianiríná sípi dñí níseaiawiri ámi xíto tñmíni kñmónáná xaminiño ení ayá urimixinfa nání émáyíné wiaikiagfapa ayí ení axípi nero xíomi wiaikiarino. ³² Gorixo ámá níyoní Judayorani, émáyorani, ayá urimiximiginiri “Ámá nñni gí nanj níwiaikiarígfáyirini.” nírini gwiniño yárinirini.

“Gorixo dñí émí saímí moño enagí nání yayí uméwanigini.” urini nánirini.

³³ Gorixo dñí émí saímí mori níjfa imóniri enjipi aga seáyí e imóniñagí nání nioni mñí sñá weánpaxirini. Nene ámaéne dñí o “E éimigini.” níyaiwiri moñipi nání anini miní yariní niga nurane aí “E ría moni?” yaiwipaxene menini. Nene dñí o nímorí yarinipi nání anini miní “Arige nímorí ría yariní?” níyaiwirane aí mñkípi nání xixeni dñí mopaxene menini. ³⁴ Nioni seararíñápi Bíkwiño dani re nírini eánini tñni xixenirini, “Ámináo dñí moarini nání ámá wí níjfa rimónino? Oweoi. Omi ámá wí píranini dñí ureñwípegfáraní? Oweoi. ³⁵ Ámá gíyí winiyí xami wífápi nání xíto wipaxí imóninori? Oweoi.” nírini eánini nioni seararíñápi tñni xixeni imónini. ³⁶ Amipi nñni oyá dñí tñni imóniri xegí imóniniño oyá dñí tñni siní imóniri o nánini imóniri enagí nání rarini. Nene ínina omi seáyí e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

12

“Ridiyowá Gorixo wimónariniño iníwanigini.” urini nánirini.

¹ Ayinani gí nírixímeáyíné, Gorixo wá neawianayariniño nání enj rirémixí bí osearimini. Nanwí noní Gorixo nání ridiyowá yáragfápa sewaniniño ení o nání ridiyowá sñí síyikwí mininiño xíto wimónariniño oimónaneyiniróná “Negí dñíño oxídnaneyi.” míyaiwí

“Oyá dñíyoní oxídaneyí.” nıyayıwıro xamıñıyíñé mını wınířıxını. E neróná Gorıxomı yayıf umeanıro nanı epaxıpi tını xıxenı yarıñoı. ² Gorıxomı mıxıdarıgıáyıf yarıgıápa axıpi mé “E éřıxını.” wımónarıñıpi nanı nıjıá imónıpıřı nanı segı dñıf xamı moagıápi xe sıñıf bı oneaimıxınırı sıñwıf wınířıxını. Xe dñıf sıñıf bı oneaimıxınırıñá xıfo wımónarıñıpi —Apı awıaxıf imónırı oyá sıñwıyo danı apanı imónırı wé rónıñıf imónırı enıpıřını. Apı nanı ananı nıjıá imónıpaxıřını. ³ Nıonı Gorıxo wá nınıwıanırı nıñıpımı danı nıyıñenı woxını woxını řıpi osearımını, “ ‘E imónıñáonıřanı?’ nıyayıwınıřıná dıxıf imónıñıpi nanı nımúrorı ‘Seáyı e imónıñáonıřanı?’ mıyayıwınıpanı. ‘E imónıñáonıřanı?’ nıyayıwınıřıná dñıf wıkwıroarıgıá woxını woxını Gorıxo e epaxo e epaxo oımónırı sımıxıñıpi nanı dñıf nımorı dıxıf nepa imónıñıpi tını xıxenı ‘E imónıñáonıřanı?’ yayıwınıřını.” osearımını. ⁴ Negı wará ná wıřımı danı wéranı, sıkwıřanı, bı bı inıñwını. Bı bı inıñwápi tını axıpını yarıñwámanı. Xıxegıñı yarıñwářını. ⁵ E imónıñıpa axıpi Kıraıso tını ikářınıñwaéne enı re imónıñwını. Obaxene aıwı omı dñıf wıkwıroarıñagwı nanı nınenenı axıpi wará ná bımı danı sıkwıf wé ayıf imónıñıpánıñıf nımónırı ikwıřónıñwını. ⁶ Nınenenı wá neawıanıñıpi tını xıxenı nıneayıřıná xıxegıñı e epaxıf e epaxıf oımónıpoyınırı neaimıxıñıf enaqı nanı xıxegıñı epaxıf imónıñwápi tını xıxenı oyaneyı. Gorıxo xwıyıfá xıoyápi wıfá urókıamóřıxınırı neaimıxánáyıf, negı dñıf wıkwıroarıñwápi tını xıxenı e éwanıgını. ⁷ Negı wınıyo arıřá wıřıxınırı neaimıxánáranı, wınıyo wıwapıyıřıxınırı neaimıxánáranı, ⁸ enıf řıřémıxıf wıřıxınırı neaimıxánáranı, xıxenı e éwanıgını. Negı wınıyo negı amıpı nınowıayıf inıřıxınırı neaimıxánáyıf, sıpıfı mıwıf éwanıgını. Negı wınıyo oumenıweápoyınırı neaimıxánáyıf sımıf nıxeadıpénıřane éwanıgını. Negı wınıyo wá wıanıřıxınırı neaimıxánáyıf, kıpıñıf mıyıf yayıf tını éwanıgını.

“Kıraıso tını ikářınıgıáyıñé apı apı néra úřıxını.” urıñıf nánıřını.

⁹ Segıf wınıyo dñıf sıpıf nıwıřıná mımónıf mıwıwapıyıpa éřıxını. Sıpıf imónıñıpi řıwıf mını nımamorı nanıf imónıñıpi fá xıřıřıxını. ¹⁰ Xexıxexıřımeáyıf ayá řıřımıxıf nıñıro pıřanıñıf menarıgıápa inıřıxını. Negıf wınıyo wéyo umeaneyıñıro sımıf xeadıpénıřıxını. ¹¹ Rıwıf sıwıfá mıyıf nıřıkwınırı éřıxını. Amınáomı nıxıdıřóná xıoyá kwıyıfı e nıřıřıxınırı seaimıxarıñıpımıf sıñwıřánıñıf wıaxıdıřıxını.

12 Ámínáo seaiiníápi nání díní ikwímoarígíápi dání díní nífá seainíwínígíni. Xeaníñ seai méááná xwámámí wíríxíni. Íníná Goríxomí ríxíñ urayíríxíni. 13 Ámá Goríxoyá imónígíáyí wí d'wí ikeamónaríñagí níwínírná segí bí miní wíríxíni. Ámá añí midání wí seai méááná segí añíyo nání nipemeámi úfíxíni. 14 Ámá rí mewá seaiarígíáyo Goríxo naní wíwínígíni ríxíñ urííxíni. Ayo uramíxíwínígíni ríxíñ murí naní imíxíwínígíni ríxíñ urííxíni. 15 Ámá yayí yaríñagí níwíníroná ayí t'ni nawíni yayí ero ñwí eearíñagí níwíníroná ayí t'ni nawíni ñwí earo éfíxíni. 16 Segí wíniyo nání “Wíto sipíoríni. Wíto nanjoríni.” míyaiwipani. Ná bíni axípi ní móríxíni. “Seáyí e imóníñwaénerfani?” míyaiwinípa nero ámá yunígíáyí t'ni ananí gwiaumí niníro eméfíxíni. “Nene díní émí saímí moñwaénerfani?” míyaiwinípa éfíxíni. 17 Sipí seaikáraná seyíné ení xíxe sipí míwikáripáni. Ámá n'ni “Apí nerí ná xíxeni ríá yaríni?” yaiwiarígíápi nání díní ní moro éfíxíni. 18 Díní míxíminí níkwí morí mepa éfíxíni. Ananí nepaxí enánáyí, ámá n'ni t'ni píyí níwírníro ñweáfíxíni. 19 Gí díní síxí seayíñé, ríkíkíríó seaikárfáyo seyíné ení “Pírí oumamoaneyí.” níyaiwiro mé Goríxo wíkí ríá ápiáwíniñ wónípi xe ayo wímeáwínígíni síñwí wíííxíni. Bíkwíyo dání rípi nírní eáníñagi nání seararíni, “ ‘Ríkíkíríó yarígíápi nání “Goríxoní pírfí umamómígíni.” ní mónaríni. Ríkíkíríó seaikárfáyíné marfáí, níwaníñoní pírfí numamorí ríñíñ wímfáriní. Ámínáo e ríñíni.” Bíkwíyo dání e nírní eáníñagi nání “Sewaníñyíné ‘Pírí oumamoaneyí.’ níyaiwiro xíxe míwipa éfíxíni.” seararíni. 20 E mepa nero Bíkwíyo dání re nírní eáníñápa éfíxíni, “Joxí t'ni símí t'ni inarígíáyí agwí wiaríñagi níwínírná aiwá míni wíríni. Gwíni yeáyí wiaríñagi níwínírná inígfí níwírí wíríni. E níwírí wígí sipí seaiarígíápi nání ayá wí moríni.” Bíkwíyo dání e nírní eáníñápa éfíxíni. 21 Ríkíkíríó seaikárfáyo xíxe sipí níwíronáyí, ayí seyíné xopíráríñí seaiaríñoi. Sewaníñyíné pírfí oumamoaneyínerónáyí, sewaníñyíné samíñíñí imíxínaríñoi. Seyíné e mepa nero naníni níwíronáyí, xopíráríñí wiaríñoi. Ayínání sa apíni éfíxíni.

13

*“Gapímaníyo símanñwíyóníñ yeáyí wuríñíwanígíni.”
uríñ náníni.*

1 Ámá ayf ayf gapimanfyo simanwfyóniñf yeáyf wurfnfrixini. Gapimanf wí nimóniróná wigf diñfyo dáni imónarigfámani. Gorixoyá diñfyo dáni imónarigfárini. O xe oimónfpoyinri sñwf winariñfyfni gapimanfyf imónarigfá enagf nánri rariñini. 2 Ayináni gapimanfyo ámá giyf wiaikianiro nerfnáyf, ayf Gorixo “E oimónfpoyi.” yaiwinfpi eni prf rakianiro yariñoi. Ámá e éfáyf rfa meaárinaniro yariñoi. 3 Ayf ripi nánri searariñini. Gorixo gapimanf nimóniro seamenweagfáyf nanf yariñfáyo enf óf wimixfrixinri wimixiñfmani. Sipí yariñfáyo enf óf wimixfrixinri wimixiñfni. “Neamenweagfáyf nánri wáyf mepa oemini.” niseaimónirfnáyf, nanfni erfni. E yariñagfa sñwf niseanirfnáyf, yayf seameprfárini. 4 Seamenweagfáyf Gorixo seyfné nanf sealiirixinri wimixiñf enagf nánri searariñini. E nerri aiwi seyfné sipí nerfnáyf, enf óf erfni. Gapimanfyf kikiá éwaniginri iwanf fá rixiriñoi? Oweoi, Gorixo sipí nera warigfáyf re oyaiwípoynri, “O nene nánri wikf wóniñagf nánri gapimanfyf prf e rfa neamamoariñoi?” oyaiwípoynri seamenweagfáyf sipí yariñfáyo prf umamófrixinri wimixiñf enagf nánri searariñini. 5 Ayináni nene ayo simanwfyóniñf yeáyf wurfnfwaniginri. “Prf mneamamopa epfrfa nánri simanwfyóniñf yeáyf wurfnfwaniginri.” marfái, “Nene woni woni negf yariñwápi nánri nyaiwinirfná ‘Ayo simanwfyóniñf niwurnirfná, apáni yariñwini.’ yaiwianfwa nánri eni simanwfyóniñf yeáyf wurfnfwaniginri.” searariñini. 6 “Apáni rfa yariñwini?” yaiwianfwa nánri eni gapimanfyo nigwf takisf nánri minri wiarinwárinri. Gorixo neamenweáfrixinri wimixiñowa pirániñf neamenweaaniro nánri anñf minf yariñagfa nánri searariñini. 7 Seamenweagfá giyo pí pí minri wipaxf imóniñfpi ananri minri wífrixini. Takisf nánri pí pí nigwf wipfrfa nánri imónigfáyo sa ananri minri wífrixini. Simanwfyóniñf yeáyf wurfnipfrfa nánri imónigfáyo e wurfnfrixini. Wé ikwianwfyo umepfrfa nánri imónigfáyo e uméfrixini.

“Winiyo diñf sipí niwirfná ñwf ikaxf rinñfpi tñri xixeni yariñoi.” urñf nánriñi.

8 Seyfné fwf éfápimi dáni “Nigwf neaipei.” searipaxfyfné mimónipa éfrixini. Api mimónf “Diñf sipí neaii.” searipaxfpiñi imónfrixini. Pí nánri marfái, ámá wo wíyo diñf sipí niwirfná ñwf ikaxf eániñfpi tñri xixeni yariñf enagf nánri rariñini. 9 Bikwíyo dánri ripi ripi rinñfyf, “Meániñfáyné wí tñri fwf minipani. Nwiápnimeari

ámá mîpîkipanî. íwî mîmeapanî. Amîpî wayá nánî sîŋwî íwî mîwînîpanî.” apî apî rînîŋîyî tînî sekaxî ámî bî enî rînîŋî eŋánáyî, nînî nawînî nîkwierorîná sekaxî ná bimînî, Jisaso “Jîwanîŋoxî nánî dîŋî sîpî inarîŋîpa ámá wîyo nánî dîŋî sîpî wîrîxînî.” rîŋîpimî îkwîkwîrî inîŋagî nánî seararîŋînî. ¹⁰ Ámá wo womî nepa dîŋî sîpî nîwirîná sîpî bî wiarîŋîmanî. Ayînánî “Ámá wigî wînyo dîŋî sîpî nîwirînáyî, ŋwî ikaxî rînîŋîyî tînî xîxenî yarîŋoî.” seararîŋînî.

“Jisaso weapînfáyi aŋwî e eŋagî nánî píránîŋî éwanîgînî.” urîŋî nánîrînî.

¹¹ Rîpî enî osearîmînî. Agwî ríná nene ŋweanŋwáíná nánî seyîné nîjîá imónîŋoî. Sîá Kiraiso nîweapîrî yeáyî neayimîxemeaníáyi nene dîŋî iwamîó wîkwîróáná ná jîfamî imónîŋîpa sînî e mimónîŋagî nánî sá wegíáyîné wiápfîmîeapaxíná rîxa rínárînî. ¹² Sîá nîyiga núísáná rîxa wîá nókîa warîŋîpa sîá nene xwîá tîyo ŋweanfîwá nánî imónîŋîyî rîxa nóra warînî. Kiraiso weapînfá nánî aŋwî e imónîŋagî nánî ámá aikî nîrîrîrî tarîgîápa amîpî sîpî árîwîyíná yarîgîápi pînî wiárîrane ámá mîxî nánî ikînarîgîápa amîpî nanî ikwáwîyíná yarîgîápi íá xîrîrane oyaneyî. ¹³ Ámá ikwáwîyíná píránîŋî yarîgîápa neranéná papîkî erane uyînî erane mepa éwanîgînî. Ámá wî tînî íwî inîrane iyî ede dánî onarîgîápi monîpa éwanîgînî. Xeanîŋî rînîmerane sîpî dîŋî yaiwinîrane mepa éwanîgînî. ¹⁴ E mepa nerane negî Ámîná Jisasî Kiraiso wimónarîŋîpî aikîŋîŋî nîyîrîrane íwî nánî íeapá neainarîŋîpî yanî nánî wî dîŋî mîmopa éwanîgînî.

14

“Sérîxîmeáyo xwîyîá numearîro ‘Sîpî yarîŋoî.’ murîpanî.” urîŋî nánîrînî.

¹ Ámá Jisasomî dîŋî nîwîkwîrorîná wigî dîŋî samîŋî nîwero ududî nîwinîro “Apî nerînáyî, Gorîxo negî yarîŋwápi nánî yayî enîrîfenîŋoî?” yaiwinarîgîáyo seyîné ananî umîmînpoyî. Ayî tînî xwîyîá xîmîxîmî inîpîrî nánî umîmînpîrî nánî mîseararîŋînî. Nŋŋînî nero umîmînpîrî nánî seararîŋînî. ² Ámá Jisasomî dîŋî nîwîkwîrorîná wigî dîŋî eŋî neánîro wî ududî mîwinîpa nero “Apî nerînáyî, Gorîxoyá sîŋwîyo dánî ananî yarîŋwînî.” yaiwinarîgîáyî pí pí reaxî winîŋpi ananî narîgîárînî. Ámá Jisasomî dîŋî nîwîkwîrorîná wigî dîŋî samîŋî wearîgîáyî nanŋwî mînî aiwánî narîgîárînî. ³ Ámá “Pî

pí reaxí winíípi ananí nípaxíriní.” nīyaiwiro narigíáyí ámá “Nanwí nínípaxímaní.” nīyaiwiro mīnarigíáyo peayí mīwianípa oépoi. Ámá nanwí mīnarigíáyí ení pí pí reaxí winíípi ananí narigíáyo xwiyíá numearíro “Nípikwíní mīyaríñoi.” murípa oépoi. Ayo Goríxo ríxa umímíníñí enagí nání raríñíní. ⁴ Pí pí ananí narigíáyo xwiyíá numearíro “Nípikwíní mīyaríñoi.” urarigíá gīyíné ámá woyá xínáiwáníñí nimóníro omíñí wīiarigíáyo xwiyíá numearíranénáyí, “Apání yaríñwíní.” ríseaimónaríní? Oweoi, xwiyíá numearíríná “Sípí yaríñoi.” urírí numímínírí “Ananí yaríñoi.” urírí epaxo ná woní wigí bosíworíní. Ayí nanwí nínírínáraní, mīnīpa nerínáraní, wigí bosíwo —O Ámíná Goríxoríní. Oyá dñí tñí xíomi dñí nīwíkwíróa upaxí enagí nání o ananí umímíníníáríní.

⁵ Ámá wí “Sfá ayí wí tñí xixení mimóníní. Goríxoyá síñwíyo dání ayá tñíyí ríá imóníní?” yaiwiarigíáríní. Wí “Sfá wíyí seáyí e mimóní nñí Goríxomí yayí umeanfáwá nání apání ríá imóníní?” yaiwiarigíáríní. Ámá ayí ayí “Sfá wíyí seáyí e imóníñíraní? Nñí axípi imóníñíraní?” nīyaiwiríná “Nioní e rīyaiwiaríñíní?” nīyaiwirí ipímóníríxíní. ⁶ Ámá “Sfá ayí seáyí e imóníñíyírání?” nīyaiwiro xídarigíáyí Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí nání e yarigíáríní. Ámá pí pí reaxí winíípi narigíáyí ení Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí nání narigíáríní. Ayí ananí níníroná wigí narigíápi nání Ámínáomi yayí wiarigíá enagí nání raríñíní. Ámá nanwí mīnarigíáyí ení Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí nání “Apí mīnīpa oyaneyí.” nīyaiwiro xídarigíáríní. Ayí ení wigí narigíápi nání Goríxomí yayí wiarigíáríní. ⁷ Ayí rípi seararíñíní. Negíyí wo xíomíní yayí winíní nání síñí ñweapaxímaní. Xíomíní yayí winíní nání “Opémíní.” yaiwipaxímaní. ⁸ Nene síní síñí nīñwearíná ayí Ámínáo nene yaríñwápi nání yayí owinínírí yaríñwáríní. Pí pí neríná Ámínáo yayí owinínírí yaríñwáríní. Níperíná ení yayí owinínírí pearíñwáríní. Ayínání nene níperínáraní, síní síñí nīñwearínáraní, newaníñene yayí inaníwanírí mé sa Ámínáo yayí winíní nání éwanígíní. ⁹ Ayí rípi nání seararíñíní. Kiraiso ámá pegíáyo tñí mípé síní síñí ñweagíáyo tñí wigí Ámínáo imónímíánírí ríxa níperí ámí wíápínímeaní enagí nání seararíñíní. ¹⁰ Kiraiso ámá nīyíyá Ámínáoní imónímígínírí níperí wíápínímeaní aí dñí samíñí wegíáyíné pí nání segí séríxímeá dñí ení eáníñí tígíáyo xwiyíá numearíro “Sípí yaríñoi.” uraríñoi? Dñí

enġ eánġġ tġġáyġné eni pí nánġ segġ sérġxġmeá dġġġ samġġġ wegġáyġ peayġ wianarġġġġ? Gorġxo áamá nġyonġ xwġrġxġ umenġáyġ nġnenenġ neamenġfá enġagġ nánġ seararġġġġ. 11 Bġkwġyo dánġ re nġrġnġrġ eánġġġ, “Ámġnáo re rġġġrġġġ, ‘Anġġġ nonġ ġġweanġáonġ, nġwanġġġonġ imónġġġápġmġ dánġ seararġġġġ. Áamá nġnġ Gorġxonġ nánġ xómġġġġ nġyġkwġróná yayġ nġnġmero woákġġġ nġnġróná “Nġyonġ nánġ Ámġnáo xġ, ayġ joxġrġġġ.” nġrġpġrġfá rġġġġ. Ámġnáo e rġġġrġġġ.” Bġkwġyo dánġ e nġrġnġrġ eánġġagġ nánġ “Áamá nġnenenġ xwġrġxġ neamenġfá rġġġġ.” seararġġġġ. 12 Ayġnánġ nene nġġfá re imónġġġwġġġ. Pġ pí newanġġene enġwápġ nánġ Gorġxo xwġrġxġ neamearġná “Ayġ apġ nánġ e enġwá rġġġġ. E enġwá rġġġġ.” nura wanġwá rġġġġ.

“Sérġxġmeáyo óreámġoapaxġ imónġġġpġ mġwġwápġyġpanġ.” urġġġ nánġrġġġġ.

13 Áamá nġyonġ xwġrġxġ umenġó, ayġ Gorġxo enġagġ nánġ Jġsasomġ dġġġ wġkwġrónġwaéne xwġyġfá xġxe nġmearġnġrane “Nġpġkwġġ mġyarġġġġ.” rġnarġġwápġ sġnġ mġrġnġpa nerane dġġġ píránġġġ re neyġrorġ éwanġġġġġ, “Negġ nġrġxġmeá sġpġ epġrġxġnġrġ nġkġrġpeaánġpaxġ imónġġġpġrġnġ, nóreámġoapaxġ imónġġġpġrġnġ, bġ mġwġwápġyġpa éwanġġġġġ.” Dġġġ e neyġrorġ éwanġġġġ. 14 Nġonġ Ámġná Jġsaso tġnġ ikárġnġġápġmġ dánġ nġġfá nġmónġrġ dġġġ re nġyaiwġrġ nġpġmónġġġ, “Pġ pí áamá narġġfápġ nġnġrġná bġ píaxġ weánġpaxġ menġġġ.” nġyaiwġrġ nġpġmónġġġ. E nerġġġ aġ áamá “Apġ nġnġrġná píaxġ neánġpaxġrġfánġ?” yaiwġarġġfá ġyġġ ġyġġ ayġnġ aiwá apġ píaxġ weánġpaxġ imónġġġ. 15 Segġ dġġġ tġnġ “Apġ ananġ nġpaxġpġrġġġġ.” nġyaiwġro nġnġróná wġwápġyarġġfápġmġ dánġ sérġxġmeá axġpġ nemáná “Sġpġ imónġġġpġ nġfáonġrġfánġ?” nġyaiwġrġ xwġrġfá nġkġxénġrġnáyġf, “Ayo sġnġ dġġġ sġpġ nġwġrane píránġġġ umearġġwġġġġ.” rġseaimónarġġġ? Kġraisġ yeáyġ uyġmġxemeámġfánġrġ upeġġġ enġagġ nánġ sérġxġmeáyo segġ narġġfápġmġ dánġ xwġrġfá mġwġkġxepanġ. 16 Ayġnánġ segġ “Ananġ nġpaxġpġrġġġġ.” nġyaiwġrġ narġġfápġmġ sérġxġmeá wġ nġseaxġdġro axġpġ nerġġġpġmġ dánġ píaxġ nġweánġrġnáyġf, áamá wġ segġ yarġġfápġ nánġ “Ayġ sġpġ imónġġġpġ yarġġġġġ.” rġpġrġxġnġrġ apġ e mepanġ. 17 Ayġ rġpġ nánġ seararġġġġġ. Gorġxo, xwġoxġyo páwġanġwáomġ ínġmġ nġwurġnġranéná ayġ xwġyġfá ínġġġ tġnġ aiwá tġnġ nánġ “Apġ nġpaxġrġġġġ. Apġ mġnġpaxġrġġġġġ.” ranġwá nánġ ínġmġ wurġnarġġwámanġ. Ayġ wé rónġġġ imónġġġpġ xġdġrane áamá tġnġ pġyġfá wġrġnġrane kwġyġf Gorġxoyápġmġ dánġ dġġġ nġfá neainġrġ yanġwá nánġ ínġmġ wurġnarġġwá rġġġġ. 18 Áamá e nero Kġraisomġ

xídarigfá giyf giyf Gorixo “Ayf apáni yaríñoi.” yaiwiri ámá “Ayf mímíwiaró xixeni yaríñoi.” ríro yarigfáyf enagf nání raríñini. ¹⁹ Ayínáni “Nene yaríñwápimi dání ámá níwayíróniro ñwearo wigf díñf wíkwíroarigfápi yóf imóniropaxf imóniñfipini oyaneyi.” níyaiwiro xáiwf ía xírírixini. ²⁰ Aiwá segíyf wí “Ñwíáriní.” yaiwiarigfápi níniñfipimi dání Gorixo emíniri yaríñfipi mípíneamóniñf oyaneyi. Pí pí ámá narigfápi Gorixoyá síñwíyo dání ananí nípaxf imóniñagf aí ámá bí níniñf wíyo óreámioaniri wimixáná ayf sípí yarini. ²¹ Nañwí níniñfínarání, iniñgf wainf níniñfínarání, pí pí nerfíná apimí dání segf séríxímeá óreámioapaxf imóniñfipi mepa nerónáyf, ayf nañf yaríñoi. ²² Seyfne woxini woxini Gorixo síñwí raníñe dání “Iniñgf wainf tñf nañwí tñf nání emfápi nání e ipi riyaiwiñini?” níyaiwiro ipímónírixini. Ámá iniñgf wainf tñf nañwí tñf nání díñf níyaikirómáná “E nerfíná ayf ananíriní.” yaiwinarigfápiní xídarigfáyf wigf díñfipi “Nioní sípini yaríñini.” míyaiwinípa yaríñagfá nání yayf winaríñfíriní. ²³ E nerfí aiwí ámá wigf díñf tñf “Nioní api níniñfíná Gorixoyá síñwíyo dání nípiñwíni mimóniñáná rífa naríñini?” yaiwinarigfápi níwiaíkiníri nerfínáyf, wigf díñfíyo dání “Sípí rífa yaríñini?” yaiwinarigfáriní. Ayf “E nerfíná apánirini.” yaiwinarigfápi tñf xixeni mé níwiaíkiníri nání wigf díñfipimi dání “Nioní sípini yaríñini.” yaiwinarigfá enagf nání raríñini. “Gorixoyá síñwíyo dání ayf e ananí epaxenerini.” míyaiwiní enfípi arfki nerfínáyf, ayf íwf yaríñoi.

15

“Negf neaimónariñfipimíni míxídiní wíniyf wimónariñfipimí ení xídíwaníñini.” uríñf nánirini.

¹ Nene Jisasomí díñf níwíkwíroranéná díñf enf eániñf tññwaéne negf neaimónariñfipi nánini míxídiní re yaiwíwaníñini, “Ámá Jisasomí díñf níwíkwíroro aí wigf díñf samíñf wegíáyf amípi Gorixoyá síñwíyo dání ananí epaxf imóniñfipi nání ududf nero ‘Nepa e epaxímaní.’ níyaiwiro xídarigfáyfíriní?” níwaiwimáná níyunírane éwaníñini. ² E neranéná nene díñf samíñf wegíáyfo nañf wíiaríñwápimi dání síkíkf oomíxaneyiníri wigf yayf winípaxf imóniñfipimi xídíwaníñini. ³ Ayf rípi nání seararíñini. Kiraiso aí xegf wimónariñfipimíni míxídiní xífo Gorixomí uríñfipi nání Bíkíwíyo re níriníri eániñfípa, “Ámá joxi ikayíwf rímeararigfápi ayf nioní ení nírfáriní.” Bíkíwíyo dání api níriníri eániñfípa Gorixo wimónariñfipimíni xídíñf enagf

nání re seararíñini, “Negí neaimónaríñipimi mîxídní dní samíñí wegíáyí wimónaríñipimi xídníwanígini.” seararíñini. ⁴ Xwiyá enína Bîkwíyo nîrîri eagíá gíyí gíyí nene íá nîroranéná éwapíníwaníginirí eagíárini. íá nîroranéná aníñí miní xídnípxí imónirane dní sîxí ínirane enwápimi dání dní Goríxo neainíápi nání ikwímótrîxinîrí eagíárini. ⁵ “Goríxo —O áamá dní sîxí ínîro xíomí aníñí miní xídníro epíri nání ananí wimîxaríñorini. O seyíné ‘Kiraisí Jisaso enípa nerane oxídaneyí.’ nîyaiwiróná dní axípní xîrîro nawíni nimónimáná píraníñí ñwearo étrîxinîrí seaimîxíwínígini.” nimónarini. ⁶ “Seyíné dní axípní tígíáyíné nimónîro nání maní ná bámi dáníñíñí nîrîro omí —O negí Ámíná Jisási Kiraisomí xanorini. Omí seáyí e umétrîxinîrí e seaimîxíwínígini.” seararíñini.

“Kiraiso Émáyo ení yeáyí uyimîxemeáimígini.’ yaiwinípi tîni xîxení e eníñini.” uríñí nánîrini.

⁷ Ayínáni Kiraisomí dní wîkwíroaríñwaéne yaríñwápimi dání áamá Goríxomí seáyí e umepírífa nání “Kiraiso neamímíñípa negí wíníyo ení oumímínaneyí.” nîyaiwirane xîxe mímíníwanígini. ⁸ Nioní seararíñápi, ayí rîpîrini. Kiraiso “Goríxo dní unwírárípxí imóníñoríñani?” yaiwinirane “Aríowamí Goríxo wígí símímaníyo dání ‘Nîseaimíárini.’ réroáríñípi xîxení neaiñírfani?” yaiwinirane yaníwá nání xífo iyí símí sífo wákwíníñwaéneyá inókíníñí nimónîrí arírá neaiñírfani. ⁹ Judayene arírá neaiñíñí maríái, émáyí ení Goríxo wá nîwianîrí winí enagí nání xíomí yayí umétrîxinîrí ayo ení Kiraiso arírá winírfani. Émáyí nání nioní seararíñápi Bîkwíyo nîrîrîrí eáníñí tíyí tîni xîxení imóníñagí nání seararíñini. Wí e ayí re nîrîrîrí eáníñí, “Ayínáni áamá émáyí aríá egíe dání Goríxoxí nání woákíki wirí dní yoí nîrîríná soníyo dání rîrí emíárini.” nîrîrîrí eáníñí. ¹⁰ Ámí wí e ení re nîrîrîrí eáníñí, “Émáyíné Goríxo xegí Judayí tîni yayí étrîxiní.” nîrîrîrí eáníñí. ¹¹ Ámí wí e ení re nîrîrîrí eáníñí, “Émáyíné nîyíñeni Ámínáomí yayí umétrîxiní. Áamá nîmíni ñweagíáyí nîni yayí umétrîxiní.” nîrîrîrí eáníñí. ¹² Ámí wí rókiamoagí Aisaiáo nîrîrí eníñipimi ení re nîrîrîrí eáníñí, “Xíáwo Jesioyá piaxíyo dání wo niwiaroríná mîxí ináyí nimónîrí émáyo umenweanírfani. Émáyí dní ‘Píraníñí neainífo, ayí oríñani?’ nîyaiwiro wîkwímopírírfani.” nîrîrîrí eáníñagí nání seararíñini. ¹³ “Goríxo —O áamá dní ‘O naní e neainírfani?’ nîyaiwiro wîkwímoarígíápi nání wimîxaríñorini. O seyíné xíomí dní nîwîkwíroríná dní

niśá seainriri nıwayırónıro ıwearo epırfa nánı xwapı ayá wı seaiıwınıgını.” nimónarını. Seyfne enı eánıııf oyá kwıyıpı enı sıxı seaeámıxıııfımı dání “Gorıxo e neaiınfárfanı?” nıyaiwıro dııf nıwikwımorfná ayá wı wikwımótrıxınırı “Gorıxo apı seaiıwınıgını.” nimónarını.

Poros xfo emáyo wáf urıméfpı nánı yayf winııf nánırını.

14 Gı nırıxımeáyıne, nionı enı seyfné nánı dııf re nıseaiıwırı nıpımónını, “Ayf wıgı wınıyo nanı wiıpaxı imónııfı nánı nııfá imónıro wıwını xıxe éwapınıpaxı imónıro egfáyf enagı nánı wınıyo nanı imónııfı onımiápı bı mıwıı xwapı ayá wı nıwııa warıgıfárfanı.” nıseaiıwırı nıpımónını. 15 E nısearırı aı seyfné xwıyfa bı bı dııf seaimómı nánı payf rına neáa nurfná ayá igıgı mé nırırı eáarını. Ayf rıpı nánırını. Gorıxo wá nınıwıanırı 16 Kiraisı Jıasos nánı emáyo wáf urıwınıgınırı nırıfıpearıfını. Emáyf xegı kwıyı amá xfoyá wımıxarııfımı dání aiwá peaxı tınııf Gorıxo wımónarııfıınııf oımónıpoyınırı nionı amá apaxıpá nimónırı yarıgfánııf nerfná xwıyfa Gorıxo tfámını imónııfı yayf neainıpaxı imónııfı wáf urarııarını. 17 Ayınánı Kiraisı Jıasos tını ikárfınııaonı enagı nánı Gorıxomı nuxıdırfná yarııapı nánı mıxı meakfınııpaxıfını. 18-19 Nionı seáyı e nıkarınırı amıpı wı nánı mırı sa Kiraiso nionı yarııapımı dání enıfı nánını orımını. Nionı emáyf tınımını wáf urırı Gorıxoyá kwıyıpı enı nımıxııfımı dání emımı tını ayá rıwamónıpaxı imónııfı tını wıwapıyırı yarfná ayf arfa nınıro nánı Jıasomı dııf wikwırogıfárfanı. Ayınánı iwamfo Jerusaremı dání nera neméısána Iırıkamı pıropenısı tııf e nánı amı amı nemefná xwıyfa Kiraiso nánı yayf neainıpaxıfı nımını fa mearııanıgını. 20 Apı e nerfná “Kiraiso nánı nııfá imónıgfámı ourımemını.” mınimónıf “Majfa imónıgfámı ourımemını.” nıyaiwırı e enarıfını. “Amá wo sfııa anı nánı xámı tıwayırónıyo omırımını.” mınimónııfı enagı nánı e enarıfını. 21 “Majfa imónıgfámı ourımemını.” nınimónırı enapı Bıkwıyo re nırınırı eánııfıfı tını xıxenı imónını, “Amá o nánı sını murémeánııfıyı sııwıf wınıpırfárfanı. O nánı xwıyfa arfa mıwıgfáyı nııfá imónıpırfárfanı.” E nırınırı eánııfıfı tını nionı enapı tını xıxenı imónını.

“Sıpenı nánı nurfná Romıyo imanı seamúrómıfárfanı.” urııfı nánırını.

22 Ayınánı seyfné tfámını obımınırı xwapı ayá wı nınimónırı aı e enapı áxenwarı nınıga warııagı nánı wı nıbıpaxı nimónııfımanı. 23 E nerı aı nionı tfa rımını wı e

sini urimepaxi mimónipa eri xwiogwi obaxi nimúroarína eni ámi ámi “Romiyi tiami ni umigini.” nimónayiri eni enagi nani ²⁴ nioni “Sipeni piropenisíyo nani nurína seyíne eni siñwi niseaga seamúrómigiini.” nimónarini. “Seyíne tñi xwiýá niseañwaxa seamúroarína gi diñi bi yayi oniniri óf e nani aiwá bi niapowáfrixini.” nimónarini. ²⁵ “E éimigini.” ninimóniri ai anigwi áma Gorixoyá imónigía Jerusaremí ñweagíayo arira wimniri e nani warinini. ²⁶ Áma Gorixoyá imónigía Masedonia piropenisíyo tñi Griki piropenisíyo tñi ñweagíayí, ayí áma Gorixoyá Jerusaremíyo ñweagía dñwi ikeamónarigíayo arira wiwaniginiri raúroaárinigía enagi nani nioni nigwi api nimeámi e nani warinini. ²⁷ Wiwaniníyí wigi diñi tñi yayi nero “E éwanigini.” rinigíawixini. E eri ai “Émayí ayo arira miwipaxi imónigíayirini.” riseaimónarini? Oweoi, Judayí Jisomi diñi wikwírogíayo dani émayí xwiýá yayi neainariniþi aría niwiro diñi niwikwírorína kwiyí tígíayí nimóniro nani wiwaniníyí eni ayo wigi amipi bi tñi arira wipaxi enagi nani rarinini. ²⁸ Ayinani wigi raúroaárinigíaþi nimeáa nuri mini niwiri “E niremorína éimigini.” nimónariníþi niþini niyárimoni Sipeni piropenisíyo nani nurína seyíne tñimaní seamúrómíarini. ²⁹ Nioni re niyaiwiri niþía imóninini, “Seyíne tñimini nibiri seaimeáana Kiraiso naní niaeaiirína bi onimiáþi mneaiini ayá wi neaiiníarini.” niyaiwiri niþía imóninini.

³⁰ Gi nrixímeáyíne, anigwi eni rirémixí bi ríþi oseaimini. Seyíne negí Áminá Jisasi Kiraiso nani diñi moro negí nrixímeá nani diñi sipi wianwá nani kwiyíþimi dani imóninwáþi nani diñi moro nero Poroni tñi nawini gwí nimóniro nioni nani aniní miní Gorixomí rixiní nuriyífrixini. ³¹⁻³² Nioni Gorixo niwimóniníþimi dani seyíne tiami yayi tñi nibiri seyíne tñi xwiýá niñweariníþimi dani diñi sixí inimía nani rixiní re nuriyífrixini, “Judia piropenisíyo ñweagía xwiýá yayi neainariniþi aría miwí wiaikiarigíayí omi wíþapimi dani éf umíneí.” nuriyífrixini. Nioni Jerusaremí niremorína eni áma Gorixoyá e ñweagíayí arira nioni wimíþi nani yayi winíwíniginiri Gorixomí rixiní nuriyífrixini.

³³ Gorixo —O anani áma niwayíroniro ñweapíri nani wimíxarininini. O seyíne diñi seakikayówinigini. “Api e éwinigini.” nimónarini.

16

Yayí Poro wiowáriníþi nanirini.

1 Nioní negí níríxímeáí Pibíyí ríníñí —Í Jisasoyá síyikí imónígíá Segírria ηweagíáyo saní wurínaroaríñí wíríní. “Í apíxí awíaxí wíríní.” seararíñíní. 2 Í seyíné tífáminí níríná seyíné “Í ení Ámínáo tíní ikáríníñí wírífaní?” níyaiwiro umímíníírxíní. E neríná úrapí míví áamá Goríxoyá imónígíá wigí wíníyo umímínípxí imóníñípa axípi numímíníro pí pí nání ikeamóníagí nívíníroná arírá wíríxíní. Ayí rípi náníríní. Í áamá ayá wíyo arírá wírí nioní ení arírá nírí yaríñí enagí nání raríñíní.

3 Pírísiraímí tíní xiagwo Akwiraomí tíní “Poró yayí eaiwárenapíñoi.” urípoyí. Ayaú nioní Kiraisí Jisasomí nírídírí yaríñápi nání gwí nímónígííyaúríní. 4 Nioní éfíníní nání yoí mayí nimónírí egííyaú enagí nání Goríxomí yayí wiaríñáríní. Nioníní maríáí, éamá Jisasoyá síyikí imónígíá nímíní ηweagíáyí ení ayaú nání yayí wiarígíáríní. 5 Jisasoyá síyikí imónígíá xíomí yayí wianíro nání aní ayaúyáiwámí awí eánarígíáyo ení “Poró yayí seaiwárenapíñoi.” urípoyí.

Epínitasomí —O gí díní síxí uyíñáoríní. Esia píropenísíyo áamá níní síní enáná xámí Kiraisomí díní wíkwírono, ayí oríní. Omí ení “Poró yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

6 Mariaímí —Í seyíné arírá oseaimínírí aníñí miní eníríní. Ímí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

7 Adíronikasomí tíní Juniasomí tíní awaúmí ení “Yayí eaiwárenapíñoi.” urípoyí. Awaú nioní tíní axígwíoneríní. Awaú nioní tíní nawíní gwí aníyo ηweanwáwaúríní. Nioní síní Kiraisomí díní mívíkwíronáná awaú xámí o tíní ikárínígííwaú imónígííríní. Wáí wurímeiarígíá seáyí e imónígíáyí waúríní.

8 Abíríetasomí —O Ámínáooyá wo nioní díní síxí uyíñáoríní. Omí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

9 Ebanomí —O Kiraisomí nírídírí yaríñwápi nání gwí nímóníñíyí woríní. Omí tíní gí díní síxí uyíñáo, Sítekisomí tíní awaúmí ení “Yayí Eaiwárenapíñoi.” urípoyí.

10 Aperisomí —O Kiraisomí nírídíríná mímíwíaró píráníñí xídaríñagí wínaríñwá woríní. Omí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

Arisítoburasoyá aníwámí wearígíáyo ení “Yayí seaiwárenapíñoi.” urípoyí.

11 Yegí axowawi Xerodionomí ení “Yayí siowárenapíñoi.” urípoyí.

Nasisasoyá imónígíáyo —Ayí Ámínáooyá wí imónígíáyíríní. Ayo ení “Yayí seaiwárenapíñoi.” urípoyí.

12 Tiraipinaími tñni Tiraiposaími tñni —Ípaú Ámínáomi nixídíríná áamá wí eni oxídíþoyiniri ríwí níríkwíniri anihí miní yarigíþaúrini. Ípaúmi eni “Yayí eaiwárénapihoi.” uríþoyi.

Gí dñí sîxí uyiñáo, Pesisomi —O Ámínáomi nixídíríná wíniyí eni dñí owíkwíríþoyiniri anihí miní yaríþorini. Omi “Yayí siowárénapihoi.” uríþoyi.

13 Rupasomi —O Ámínáomi nixídíríná mowíá xídaríþomani. Omi “Yayí siowárénapihoi.” nuríróná xínáimi —Í omi xínái gí inókínihí imónihírini. Ími eni e uríþoyi.

14 Asigíritasomi tñni Þirigonomi tñni Xemisomi tñni Patírobasomi tñni Xemasomi tñni negí níríxímeá awa tñni ñweagfáyo eni “Yayí seaiwárénapihoi.” uríþoyi.

15 Þirorogasomi tñni xiepi Juriaími tñni Neriasomi tñni xínapiími tñni Oribasomi tñni áamá Goríxoyá imónigfá ayí tñni ñweagfáyo eni “Yayí seaiwárénapihoi.” uríþoyi.

16 Jisasoyá sîyikí imónigfáyiné yayí niníróná yayí óf eánenírixini. Jisasoyá sîyikí imónigfá ñweagfá api api níþini yayí seaiwárénapihoi.

“Ámá xepixepá orónaneyiníro seaiwapíyarigfáyí sîñwí winaxídíríxini.” uríþí nánirini.

17 Gí níríxímeáyiné, eñí rirémíxí bî ríþi oseaimini. Seyíné áamá mîxí oríníþoyiniri seaiþisiro óreámioþoyiniri seaiwapíyro yarigfáyo —Ayí none seaiwapíyíñwáþi níwiaíkiro xegí bî seaiwapíyaníro yarigfáyíriní. Ayo sîñwí winaxídíþoyi. Sîñwí níwinaxídíróná ayí tñni gwiaumí minípa éþoyi. 18 Ayí ríþi nání seararíþini. Ámá e yarigfáyí nepa Ámíná Kiraisoyá xínáiwánihí nimóníro omihí wíiarigfáyímani. Reaxí winaríþi nánini dñí nímore yarigfáyíriní. Ayí díyimání ikaxí nuríro weyí umeararigfáþimi dání áamá maiwí “E neaiwapíyaníro rífa yaríþoi?” míyaiwí egfáyo yapí wíwapíyarigfárini. 19 “Romí ñweáyí xwíyíá yayí neainaríþiþi ríwí mumó þíránihí xídaríþoi.” ríníþiþi aþí nímini yaní iwénímení eñagí nání nioni seyíné nání yayí ninarini. E nerí aí áamá nioni seararíþáyí yapí seaiwapíyíþíríxini seyíné naþí imónihíþi nání dñí émí saímí moro sþí imónihíþi nání majfá ero oimóníþoyiniri nimónaríþagí nání raríþini. 20 Nioni seararíþáþi seyíné xixeni nerínáyí, Goríxo —O anani áamá níwayíróníro ñweapírfá nání wímíxaríþorini. O sñí mé obomi xopírárí níwimáná seyíneyá suyímanjwíyo wárinfáriní.

“Áminá Jisaso wá seawianfwinigini.” nimónariní.

“Ámá tiyíyayí seaiwárenapaoi.” uriní nánirini.

²¹ Timotio —O Kiraisomi nixfdiri yarinjapí nání gwí nimóniní worini. O yayí seaiwárenapiní. Nioní tñní axígwíowa, Rusiaso tñní Jesono tñní Sosipatao tñní ení yayí seaiwárenapaoi. ²² Tetiasoni —Nioní Poro áwaní nírariná payí rina eaarinjaronirini. Nioní ení Ámináooyáiné yayí seaiwárenapíini. ²³ Gaiaso —O Poroní xegí aníyo nweanáná píraniní nimearinjorini. Jisaso yá siyikí imónigíá aní ríipimí nweagíáyí xegí aníyo awí eánipíri nání umíminarinjorini. O ení yayí seaiwárenapiní. Erasitaso —O aní ríipimí dání gapimaníyíyá nigwí menweanorini. O tñní xogwáo Kwotaso tñní awaú ení yayí seaiwárenapíini. ²⁴ [Áminá Jisasi Kiraiso seyíné niyínéní wá seawianfwinigini. “E imónfwinigini.” nimónariní.]

“Gorixomi seáyimi uméwanigini.” uriní nánirini.

²⁵⁻²⁶ Seyíné xwíyíá yayí neainarinjipí —Xwíyíá apí Jisasi Kiraiso nání nioní wáí urarinjapí tñní xixenirini. Apí eníná dání ínimi yumíí imóninípirini. Ínimi yumíí nimóga bagí aiwí agwí ríná ríxa wíá wókímíxininípirini. Émá nimíni nweagíáyí wí aríá níwiro díní owíkwírópoyiníri Gorixo —O aniní noní nweanorini. O eníná dání “E imónfwinigini.” rárinípa wíá rókiamoagíáwa eagíapí wáí urimearinjwápimí dání émá nimíni nweagíáyí tñí e ríxa sinjání áwaní rinárininípirini. Xwíyíá apí xaiwí íá oxirípoyiníri seaimíxipaxo, ayí Gorixorini. ²⁷ Díní émí saímí morí nwíá imónirí ení, ayí onirini. Omí Jisasi Kiraiso neainjipí nání díní nimorinípipimí dání yayí seáyí émí oumeaneyí. “E wanigini.” nimónariní.

Payf Poro Korinþyo ñweáyf nání xámí eañnaríní.

Payf rina Jisasoyá siyikfyf añf yoþ Korinþyo ñweagfáyf nání Poro xámí níríri eañnaríní. Añf apþ Girikiyf þiropenisfyo xwé bi imóniñþiríní. Poro émayf añfyo wáf nurimerfná añf apimí ení nírémorþ (Wáf wurmeiarigfá 18:1-17) xwiogwáf wo nñwwearí nuréwap+yirí ámí wo siní eñáná áwíní e dání wí e nání nurí nñwwearfná arfá re wiñinigíní, “Jisasoyá siyikf imónigfá Korinþyo ñweáyf nþikwíní mþyarñjoþ.” rñnarñgagfá arfá nñwirí payf ayf Poromí yarñf owianeyñro nearí wiowárñþi ení nñmearí nání payf rina nearí wiowárñþinigíní. Ayf Jisasomí dñf nñwþkwíro aiwí siní niaíwí þfopia yapí imóniro fwí siní Jisasomí dñf mñwþkwíropa nerfná egfáþi fá xñro yarñgagfáþi nání mñxf nuríri eaññinigíní. Xfomí yarñf payf nearñþpimí dání wigfáþi nání ení áwanf nuríri eaññinigíní.

1 Poroní —Nioní Gorixo xegf nñwimónirñþpimí dání gþ íwí Jisasí Kiraisoyá wáf wurmeiarñf wo imónfwínigíníri wéyo fá numirñjoniríní. Nioní negf nñrñxfmeáo, Soteniso tñní nawíní nñwwearfná ² siyikf Jisasoyá imónigfá añf Korinþyo ñweagfáyfné nání —Seyfné Kiraisí Jisaso tñní nawíní ikárññigfáyfné eñagi nání siyikwí mínf imónñrñxiníri searñþeañfyfnéríní. Seyfné ámá añf nñmíní gímí gímí ñweagfá negf Ámíná Jisasí Kiraisomí —O Ámíná ayf tñní nene tñní nání nawíní imónñjoríní. Omí yayf wiarigfáyf nñní tñní nawíní xewanñjoyá imónñrñxiníri wéyo fá seaumñrñfyfnéríní. Seyfné nání payf rina nearí mónaparññí. ³ “Negf ápo Gorixo tñní Ámíná Jisasí Kiraiso tñní awaú wá seawianñri seyfné nñwayñroníro ñweapñri nání seañri éisixíní.” nimónaríní.

“Gorixo seañþñþi nání yayf wiarñjaríní.” urñf nániríní.

⁴ Seyfné Kiraisí Jisaso tñní ikárññigfáyfné eñagi nání Gorixomí nurírná xfo wá nñseawianñfná nañf seañmñxinþi nání dñf nñmorí íníná seyfné nání yayf wiarñjaríní. ⁵ Ayf rñþi nání rarññíní. Kiraiso tñní ikárññigfáyfné Gorixo wá nñseawianñri nañf imónñf bi bi nñseaimñxírná réwapññpaxf imóniro nñfá imónñpaxf imóniro epñfá nání bi onñmiáþi sixf mñseamímó nñþnñ ayá wí seamímonñríní. ⁶ Xwíyfá Kiraiso nání yanf seañþñwáþi xwiogfyo sfkþkñññf seaomñxinñgagi nání

7 neg+ Áminá Jisasi Kiraiso ámi xw+á t+yo nán+ n+weap+ri piaum+ím+ in+win+igin+ri xway+ nan+ri n+ñwearóná e e epax+ imón+í+ri+x+n+ri xeg+ kwíy+ípim+ dán+ síx+ seamímon+íp+ nán+ d+wf wí mikeamón+ño+. 8 Jisasi Kiraiso s+á x+o ámá n+yon+ mí ómóm+ix+ím+ en+áyi nán+ s+k+k+ n+seacom+ixa nun+á enqag+ nán+ xw+y+á m+seaxekw+mopax+y+né imón+íp+r+ár+ni+. 9 Gor+ixo —O sey+né xeg+ xewaxo, neg+ Áminá Jisasi Kiraiso t+ni nawíni gwiaum+ in+g+áy+né oimón+ípoy+n+ri wéyo fá seaum+ri+ñor+ni+. O anan+ ámá ikwiár+n+ipax+ imón+ño enqag+ nán+ “O x+xen+ e neaiin+ár+an+?” yaiwipax+r+ni+.

“Jisasoyá siyik+ imón+ig+áy+né yan+ mepayón+pan+.” ur+ñf nán+r+ni+.

10 G+ n+r+ix+meáy+né, g+ d+ñf t+ni mar+á+, neg+ Áminá Jisasi Kiraiso e wíwap+yíwin+igin+ri n+r+peañ+ípim+ dán+ en+ r+rém+ix+ bi oseaim+ni+. Sey+né n+y+néni xw+y+á ax+pi r+ro píran+ñf n+x+r+n+ro ñweap+ri nán+ xixeg+ni+ yan+ mepayón+pa ero d+ñf ax+pi moro d+ñf aga ná bin+ fá x+r+ro nero ñweá+r+ix+ni+. 11 G+ n+r+ix+meáy+né, ámá Kirowioyá wí nibiro sey+né nán+ n+n+r+róná “Ay+ m+ix+ r+rowiág+ inar+ño+.” n+r+á enqag+ nán+ searar+ñ+ni+. 12 Wiy+né wiy+né r+p+ r+pi rar+g+á enqag+ nán+ searar+ñ+ni+. Wiy+né “Poró neaiep+siar+ñener+ni+.” rar+ná wiy+né “Aporoso neaiep+siar+ñener+ni+.” rar+ná wiy+né “Pitao neaiep+siar+ñener+ni+.” rar+ná wiy+né “Kiraiso neaiep+siar+ñener+ni+.” rar+g+á enqag+ nán+ en+ r+rém+ix+ seiar+ñ+ni+. 13 “Kiraiso ná won+ imón+ñag+ aí siyik+ oyá imón+ig+áy+ xixeg+ni+ yan+ epayón+ipax+r+ni+.” r+seaimónar+ni+? “Poró nene ar+rá neain+á nán+ ik+áyo yekw+roár+ig+ár+ni+.” r+yaiwiar+ño+? Sey+né way+ n+seameair+ná Porom+ ox+d+ípoy+n+ri yo+ nion+yá n+r+ro way+ seameaig+ár+ni+? 14-15 Nion+ seg+y+ wíyo way+ numeai+pa ner+ aí K+r+is+pasom+ t+ni Gaiasom+ t+ni awaúm+ni+ way+ numeair+ nán+ Gor+xom+ yay+ wiar+ñ+ni+. Ay+nán+ ámá wí re r+ipax+ men+ni+, “Poroyá yo+ n+r+r+ná way+ neameaig+ener+ni+.” r+ipax+ men+ni+. 16 Ay+ nepar+ni+. Ámá Sitepanasoyáyo en+ way+ umeain+ápi nán+ r+ixa d+ñf nin+ag+ aiwi+ ámi wíyo en+ way+ umeain+ár+an+? Nion+ r+ixa d+ñf m+ninar+ni+ni+. 17 Ay+ r+pi nán+ rar+ñ+ni+. Kiraiso ámayo way+ umeaiw+n+igin+ri n+rowár+enap+ñ+man+. Xw+y+á yay+ neainar+ñ+ x+o nán+pi wá+ nur+meiwin+igin+ri n+rowár+enap+ñ+r+ni+. Kiraiso yoxá+pámi n+per+ná neaiñ+pi sur+ímá en+igin+ri wá+ nur+meiwin+igin+ri n+n+rowár+enap+r+ná ámá wig+ d+ñfyo dán+ ém+

saímí nímoro uréwapiyarigfápi uréwapiyíwinigínirí nítrowárénapiñmaní.

“Enj éánirí nijfá seáyí e imónirí Gorixo enjpi Kiraiso síwá neainjfríni.” urinjfánániríni.

¹⁸ Xwiyfá Jisaso yoxáfpámi nene nání neapeinjpi nání ámá nanfnaníro yarigfáyf re raríñagfá aí, “Xwiyfá apí majfá níkárníro rarigfápiríni.” raríñagfá aí nene Gorixo yeáyf neayimíxemeaaríñene re yaiwinjwiní, “Jisaso íkfá yoxáfpámi penfpimí dání Gorixo enj éáninjf xegf imóninjfpí síwá neainjfríani?” yaiwinjwiní. ¹⁹ Nioní raríñápimí Bíkwyo re nírínirí éáninjfpí sopinjf níwaríní, “Gorixoní ámá ‘Díñf émí saímí moaríñwaéneríní.’ yaiwinarigfáyo mírírakf wimfáriní. ‘Díñf imegf yegf monjwaéneríní.’ yaiwinarigfáyo díñf míxíxeyaíkf wimfáriní.” E nírínirí éáninjfpí nioní raríñápimí sopinjf níwaríní. ²⁰ Ayínání Gorixo e winfá enjagí nání ámá ríná dánf imónigfá “Díñf émí saímí moaríñwaéneríní.” yaiwinarigfáyf aríreríní? Nwí ikaxf éáninjfpí mewegfáyf ení aríreríní? “Xwiyfá xímíxímí nínirí míríraríñwaénerfani?” yaiwinarigfáyf ení aríreríní? Ámá Gorixomí díñf míwíkwíroarigfáyf “Díñf émí saímí nímorane raríñwaéneríní.” rarigfápi nání o ríxa re oyaiwípoyínirí míneaiwapíyipa enjfraní, “Nepa díñf émí saímí nímoro rarigfápiríni. Majfá níkárníro rarigfápiríni.” oyaiwípoyínirí míneaiwapíyipa enjfraní? ²¹ Ayf rípi nání raríñjíní. Gorixo xewaníño díñf émí saímí nímorfná ámá xfómí díñf míwíkwíró “Díñf émí saímí nene negf moaríñwápimí níxídíranéná ananí xfoyá ámaéne imónípaxfríní.” yaiwiarigfáyf apí xe oimónípoynirí síñwí míwinf xwiyfá none wáf raríñwápimí —Apí “Majfá íkárníñjfpíriní.” rarigfápiríni. Apimí dáníní ámá nepa díñf wíkwíroarigfáyo Gorixo “Yeáyf uyimíxemeámígíní.” wimóninjfríní. ²² Gf Judayf xwiyfá apí neparfánirí ipímónaní nání emímí bí oneaiwapíyípoynirí wimónaríñfríní. Émáyf xwiyfá apí neparfánirí ipímónaní nání nijfá seáyí e imóninjf bí onearéwapíyípoynirí wimónaríñfríní. ²³ E e wimóníagí aiwí none wáf nurímeranéná xwiyfá rípi wáf uraríñwáríní, “Ámá Gorixo yeáyf uyimíxemeáwinigínirí nání uowárénapiñomí yoxáfpámi yekwíroarigfawixíní.” uraríñwáríní. E urarfná émáyf “Xwiyfá majfá iníñjpi rfa raríñoí?” yaiwiarigfáriní. Gf Judayf “Sfmírírf neaiaríñjpi rfa raríñoí?” yaiwiarigfáriní. ²⁴ E nerí aí xfoyá imónanfáwá nání wéyo fá neaumírníene Judayeneraní, Gírikíyeneraní, xwiyfá apí arfá níwiranéná re yaiwiaríñwáríní, “Kiraiso

nþperi nþwiáþnþmearþnþpimi dáni Gorixoyá enþ sixþ eánþnþ tñnþ dñnþ émf saímþ o moñþpi tñnþ siwá neañþrþanþ?” yaiwiarþnþwárinþ. ²⁵ Ayþ ripþ nánþrþnþ. Ámá dñnþ re yaiwiarþgþáþi, “Gorixo majþá nikárþnþri yarþnþ.” yaiwiarþgþáþi, apþ aí pí pí nþjþá ámá imónþgþáyo wiárþ nþmúrori seáyþ e wimónþnþ. “Gorixo enþ samþnþ nþwerþ yarþnþ.” yaiwiarþgþáþi, apþ enþ aí pí pí enþ eánþnþ ámá imónþgþáyo wiárþ nþmúrori seáyþ e wimónþnþ.

²⁶ Gþ nþrixþmeáyþné, Gorixo gþ ámá oimónþpoyþnþri wéyo fá seaumþráná íná seyþné imónþgþáþi nánþ dñnþ nþmoróná “Poroy ayþ apþ nánþ rþa neararþnþ?” yaiwipaxþrþnþ. Nionþyáyþ oimónþpoyþnþri wéyo fá nþseaumþrþrþná segþyþ obaxþ wí nþjþá ámá wigþ dñnþyo dánþ imónarþgþáþi xwé bi imónþnþná wéyo fá seaumþrþnþrþanþ? Segþyþ obaxþ wí xwérþxayþné imónþnþná wéyo fá seaumþrþnþrþanþ? Segþyþ obaxþ wí enþ rñnþ nþmónþro ámáyo umenþweañþná wéyo fá seaumþrþnþrþanþ? Oweoi. ²⁷ O ámáyo yeáyþ uyimþxemeámþánþri nánþ nerþná ámá “Negþ dñnþyo dánþ dñnþ émf saímþ moñwaénerþnþ.” yaiwinarþgþáyo ayá wimómþánþri nánþ “‘Majþá ikárþnþnþ imónþnþþirþnþ.’ rarþgþápimi oxþdþmþnþ.” nþyaiwirþ enþrþnþ. Ámá “Enþ sixþ eánþnþwaénerþnþ.” yaiwinarþgþáyo ayá wimómþánþri nánþ “‘Enþ meánþnþþirþnþ.’ rarþgþápimi oxþdþmþnþ.” nþyaiwirþ enþrþnþ. ²⁸ Ámá xþomþ mþxþdarþgþáyo “Apþ seáyþ e imónþnþþirþanþ?” yaiwiarþgþáþi anþpá imþxþmþánþri nánþ “Amþpí ayþ peayþ nþwianþro ‘Sþpírþnþ.’ rarþgþápimþranþ, ‘Mþpþmónþnþrþnþ.’ rarþgþápimþranþ, sa apimþ oxþdþmþnþ.” nþyaiwirþ enþrþnþ. ²⁹ Ámá wo aí Gorixoyá sñwþ tñnþ e dánþ mþxþ meakþnþnþpaxþ mimónþpa éwþnþgþnþri apþ apþ nþyaiwirþ enþrþnþ. ³⁰ E nerþ aí xewanþno neañþþpimi dánþ Kiraisþ Jisaso tñnþ nawþnþ ikárþnþnþwaénerþnþ. Omþ dánþ Gorixo dñnþ émf saímþ xþo moarþnþpi dñnþ sixþ neamþmori xþoyá sñwþyo dánþ ámá wé rónþnþwaéne neaimþxþri ámá nionþyá sþyikwþ mínþnþ imónþrþxþnþri wimónþnþþi neaimþxþri negþ íwþ yarþnþwápimi dánþ gwþnþnþ nearoayþrorþ enþrþnþ. ³¹ Gorixo Kiraisomþ dánþ apþ apþ neañþnþ enþagi nánþ Bþkwþyo re nþrþnþri eánþnþþi, “Ámá mþxþ nþmeakþnþróná ámá wí nánþ mþxþ mþmeakþnþ Ámþnáo nánþ mþxþ meakþnþpoyþ.” nþrþnþri eánþnþþi xþxenþ xþdþrþxþnþ.

2

“Nþseaímearþná Jisaso nánþnþ searéwapþyþnþrþnþ.” urþnþ nánþrþnþ.

¹ Gþ nþrixþmeáyþné, nionþ iwamþó nþseaímearþ xwþyþá Gorixoyá ínþmi imónþnþþi wáþ nþsearþrþná “Poroy nþjþá seáyþ

e imóniḡorḡani?” oniaiwípoyinri xwiýfá xwé imóniḡ rariḡfápi tñni seariri ámaéne negḡ diḡfyo dáni diḡf émí saímí moariḡwápi tñni seariri mé ² diḡf rípiḡni moḡárini, “Ámi bi ḡf diḡf tñni ḡfwí nímiḡiri muripa oemini. Sa Jisasi Kiraisomi íkḡfá yoxáfpámi yekwíroáriḡfápi nánini ouréwapiyimini.” nímori apini seaíwapiyinárini. ³ Nioni seyíne tñni niḡwearína eḡf saminiḡf niniweri ḡweanárini. Wáyf eri óf eri neri ḡweanárini. ⁴ Niḡsearéwapiyirínaranti, wáf niḡsearirínaranti, xwiýfá áma “Apí seáyí e imóniḡpírḡani?” yaiwiarigḡfápi bi tñni nímiḡiriḡpimi dáni diḡf os-eakinimiximiri neri miḡsearí emimí eḡf eániḡf Gorixoyá kwíýpimi dáni niḡseaíwapiyirína searéwapiyinárini. ⁵ E eḡfápi, ayf rípi nání eḡfápi. Seyíne Gorixomi diḡf niwíkwíroróna ámaéne “Diḡf émí saímí moariḡwini.” yai-winarinḡwápi miwíkwíró Gorixoyá eḡf eániḡfimi diḡf owíkwírópoyinri e neri seaíwapiyinárini.

*“Nijfá Gorixoyápi xegf kwíýpimi dánini imónipaxirini.”
uriniḡf nánirini.*

⁶ E niḡseariri aí none áma Gorixomi diḡf wíkwíroariḡfá yóf imóniḡfáyo nijfá diḡf émí saímí móniḡfimi dáni imóniḡf bi urariḡwáriní. Nijfá apí áma rína dánḡf imóniḡfápi dánimani. Nijfá apí ení áma rína dánḡf seáyí e nímiḡiro meḡweaḡfáyf —Ayf anínaníro yarigḡfáfirini. Ayfáyá imóniḡfápi dánimani. ⁷ Nijfá diḡf émí saímí móniḡfimi dáni imóniḡf nioni searariḡfápi, ayf Gorixoyá yumí imóniḡfírini. Apí inimi imóniḡfápi nání áma “Gorixó eníḡfápi nání nijfá oimónaneyí.” niwimóníro aiwi wiwaniniḡf diḡf mopaxí mimónini. Apí Gorixó aḡfna tñni xwíári tñni siní miḡixipa eḡe dáni yumí diḡf eḡwípeáriní. Nene xó tñni aḡfnamí ḡweaníwá nání eḡwípeáriní. ⁸ Áma rína dánḡf seáyí e nímiḡiri meḡweaḡfáyf wí Gorixó yumí diḡf eḡwípeáriní nání nijfá mimóniḡfáriní. Ayf nijfá nímiḡiro siḡwiriḡf, Áminá eḡf eániḡf nene yeáyf neayimixemeanfa nání Gorixó imóniḡfí neaíwapiyinomi wí íkḡfáyo yekwíroáraníro eḡfámani. ⁹ None rariḡwápi nání Bíkwíyo dáni xixeni re niriḡiri eániḡf, “Amípi Gorixó áma xíomi diḡf siḡf uyariḡfáyo wípiḡmoáriní, ayf áma wí siḡwí miwiniḡpa ero arfá miwipa ero ‘Neaípiḡmoáriní, ayf apírḡani?’ niyairiri diḡf miḡmopa ero yarigḡfáfirini.” E niriḡiri eániḡfí none searariḡwápi tñni xixeni imónini. ¹⁰ Gorixó nene nání neaípiḡmoáriní áma wíḡf diḡf tñni diḡf miḡmopaxí imóniḡfápi aiwi Gorixó xegf kwíýpimi dáni rixa wíá nearókiamoníriní. Ayf rípi nánirini. Xegf kwíýfpi nemiḡ

amþí nñni nñni nijfá imónni. Amþí Gorixo yumfí enwþeariñþi nñni aí nijfá imónni. ¹¹ Ámá go ámá wo yumfí dñf moariñþi nñni nijfá imónni? Oweoi, ámá o yumfí dñf moariñþi xewanþoyá dñþini api nñni nijfá imónni. Kwíy Gorixoyápi eni axþi imónni. Ámá wo aí dñf Gorixo moariñþi nñni nijfá mimónipaxf nerf aí xegf kwíyþini nijfá imóniñf enagi nñni Gorixo yumfí neaipmoáriñþi nñni anani wfá nearókiamopaxfñni. ¹² Gorixo wá nñeawianri e e epaxf imónfrixiniñf siwiá sixf neamímonf nþini nñni nijfá imónanf wá nñni o kwíyf ámá xwfá tfo xfomi mixf darigfáyfáy imóniñþi sixf mñeamímó xfo tñf e dánþi sixf neamímonfñni. ¹³ Ayinani none Gorixo wá nñeawianri siwiá sixf neamímonþi nñni nñsearéwapþyirfná xwíy fá áxwfnajeneyá dñf émf saimf nñmorane réwapfnariñwápimi dáni mñsearéwapþyí xwíy fá Gorixoyá kwíyþi nearéwapþyífo dáni searéwapþyaríñwárin. Ámá Gorixoyá kwíyþi tfgfáyo kwíyþi nearéwapþyíþi píranñf ureñwþeariñwárin. ¹⁴ E nerf aí ámá kwíyf Gorixoyápi mayf imónigfáyo o wá nñeawianri e e epaxf imónfrixiniñf xegf kwíyþimi dáni sixf neamímonþi nñni nurifnáyf wí mímniþpaxfmani. Ayf rþi nñniñni. Ámá ayf ámá wí Gorixoyá kwíyþimi dáni yaríñagfá nñwñróná kwíyþimi dánini mí omixþpaxf imóniñagfá nñni dñf píranñf neyíroro “Gorixoyá kwíyþimi dáni rfa yaríñoi?” yaiwipaxf mimóniñoi. Ayinani api e mñyaiwí majfá neróná “Ámá ayf majfá nikárinro rfa yaríñoi?” yaiwiarigfárin. ¹⁵ E nerf aí ámá Gorixoyá kwíyf tfgfáyf amþí bi nñni dñf neyíroro “Ayf mfkf apimi dáni rfa imónni? Apimi dáni rfa imónni?” yaiwipaxfñni. Kwíyþi tfgfáyf e yaiwipaxf aiwi mayfþf eni kwíyþi tfgfáyf imónigfápi nñni wí dñf eyíropaxf menini. ¹⁶ Nioni seararñápi tñni xixeni Bkwífo re nñniñni eániñni, “Ámá gíyf Ámináo dñf moariñþi nñni nijfá imóniñoi? Oweoi. Gíyf omi uréwapþyipaxf imóniñoi?” E nñniñni eániñagfá aiwi nene oyá kwíyþi tñwaéne dñf Kiraiso moariñþi axþi moariñwaénerini.

3

“Searéwapþyaríñwáone sa Gorixomi xináíwanéniñf imóniñwáonerini.” uríñf nñniñni.

¹ Gf nñrixímeáyfné, nioni e nñsearini aí xami seyfné tñni niñweari nñsearéwapþyirfná ámá kwíyþi tfgfá wíyóniñf searéwapþyipaxf mimónigfárin. Ámá kwíyþi mayf

ámá ámi xamiñf wo e dáni nimirá peyarini. E nerí aí seyfné sñá xámi twayiróniñomi dáni omiraneyiniróná úrapí mé woxini woxini xixegfni píraniñf diñf nimirí miríririxini. ¹¹ Seyfné nijfá re imóniñoi. Sñá iwamfó twayiróniño, ayf Jisasi Kiraisorini. Sñá ámi sñf wo twayirónipaxf mimónini. Omí dánini seáyf e nimirá peyipaxf rini. ¹² Omí dáni añf nimirá nipeyirfná ámá wí sñá gorf tñirani, sñá siripá tñirani, sñá ayá tñf imóniñyf tñirani, miriwo winiyf íkfá tñirani, ówf tñirani, ará siyikf tñirani, miriwo yarñoi. ¹³ Ámá xixegfni nimirá ugáfpi sfá Kiraiso weapfnáyimi ámá ninenen sñwf winani nání sñáni imóninfarini. Sñáni imónaná re yaiwianfwarini, “Añf nimiróná ayf tñi mirigfarani?” yaiwianfwarini. Ayf rípi nánirini. Sfá ayimi rfá ninfpimi dáni sñwf winaxfdanfwarini. Xixegfni mirigáfpi wíyfyá rfá náná “Ayf Gorixomi diñf niwikwíroro aí rfá nípaxf imóniñf tñiniñf mirigfarani?” yaiwirane wíyfyá rfá nimirini éf aí siní miriniñagi niwiranénáyf, “Ayf Gorixomi diñf niwikwíroróná píraniñf nixfdiwo rfá minípaxf imóniñfpi tñiniñf mirigfarani?” yaiwirane yanfwarini. ¹⁴ Añf ámá gíyf gíyf sñá xámi twayiróniñomi seáyf e nimirá peyigáfpi rfá miní siní miriniñánáyf, ámá ayo Gorixo yayf wimonfarini. ¹⁵ Añf ámá gíyf gíyf nimirá peyigáfpi rfá nowaránáyf, “Añf riwá mirariñini.” yaiwigáfpi anipá imónif enagf aiwi Gorixo yeáyf nuyimixemearfná añf xiáwíyo rfá nimirini yarfná rfáyo dániniñf umixeanfarini.

“Seyfné Gorixoyá añf wiwániñf imóniñoi.” urñf nánirini.

¹⁶ Añf Gorixo tñi awí eánarigfiwániñf imónigfiáyfné imóniñfpi nání seyfné siní majfá rimóniñoi? Oyá kwíyfpí seyfné aniwániñf imóniñfpiimi ínimí seanweañfpi nání ení siní majfá rimóniñoi? ¹⁷ Ámá gíyf gíyf añf Gorixo tñi awí eánarigfiwámí xwírfá seaikixéanáyf, iwá nioniyáiwáni imónifwiniginiñf imixiñf enagf nání xfomi ení xwírfá wikixenfarini. Seyfné niyfnéni, ayf añf iwániñf imóniñagi nání rariñini.

“Segíyf wone mineamfeyoapani.” urñf nánirini.

¹⁸ Ámá woxí “Niwanñoni diñf émf saímf monáonirini.” niyaiwinirini yapf méwapfnipani. Segíyf wo “Nioni ámá ríná dánfyfyá sñwfíyo dáni diñf píraniñf émf saímf monáonirini.” niyaiwinirfnáyf, nepa Gorixoyá sñwfíyo dáni diñf émf saímf moño imóninfa nání diñf apí pñni niwiárimáná wigf sñwfíyo dáni majfá ikárinariñf wo imónifwinigini. ¹⁹ Ámá Gorixomi mixfdarigfiáyf “Nene diñf

émf saímf moariḡwáriní.” yaiwinarigfápi, ayf Gorixoyá siḡwíyo dání majímajfá níkaríníro yariḡfápi enaḡi nání searariḡiní. Bíkwiyo dání nioní searariḡápi tfiní xixeni rípi níriníri eáníḡaḡi nání rariḡiní, “Ámá ‘Díḡf émí saímí moariḡwáriní.’ yaiwinarigfápimi dání sipogwí wioárinfáyo opikínípoiíníri yariḡo, ayf Gorixoríní.” níriníri eáníḡaḡi nání rariḡiní. ²⁰ Ámí wí e ení bí rípi níriníri eáníní, “Ámíná Gorixo níjfaríní. Ámá ‘Díḡf émí saímí moḡwaéneríní.’ yaiwinarigfáyf wíḡf díḡf tfiní enḡwípearigfápi surímá imóníní.” níriníri eáníní. ²¹ Ayínání negf nearéwapíyariḡfáyf womí seáyí e numfeyoarane “Omíní xídaríḡwaéneríní.” míriḡpa oyaneyí. Ayf rípi nání searariḡiní. Amípí nfiní ayf seyfné arírá seainfá náníriní. ²² Poroníraní, Aporosoraní, Pitaoraní, xwífá ríríraní, seyfné síní siḡf níḡwearfnáraní, níperfnáraní, amípí agwí ríná imóníḡíyfrání, rfwíyo imónínfáyfrání, nfiníyí ayf seyfnéyá imóníní. ²³ Seyfné ení Kiraisoyá imóníḡoí. O ení Gorixoyá imóníḡo enaḡi nání “Negf nearéwapíyariḡfáyf womí seáyí e mímixípa oyaneyí.” searariḡiní.

4

“Gorixo ámá xfoyá imónigfáyo yariḡfápi nání píriro umeníáriní.” uríḡf náníriní.

¹ Seyfné wáf rímeariḡwáone nání díḡf nímoróná rípiní mófríxiní, “Awa Kiraiso apí éfríxiníri wimónariḡípi epfrí nání xegf xínáiwáníḡf imónigfáwarfani? Xwíyáfá oyá yumfí ríníḡípi áwaní wuríyipfrí nání xegf bosíwowáníḡf imónigfáwarfani?” yaiwífríxiní. ² “Bosíwí nímoníro yariḡfáyf wíḡf díḡf tfiní amípí ayá wí nerfnáyí, ayf apání yariḡoí.” yaiwiaríḡwámani. “Sa ná bíní boso urariḡípi tfiní xixeni díḡf uḡwírariḡpaxí imóníḡípi nerfnáyí, ayf apání yariḡoí.” yaiwiaríḡwáriní. ³ Ámá opisf aníyo dání xwíríxí meariḡfá wíraní, seyfnéraní, segf díḡíyo dání nioní ḡf yariḡápi nání píriro nínímerfnáyí, ayá síwí bí míníro “Apí, ayf ananíriní.” yaiwímfiní. Níwaníḡoní aí ḡf yariḡápi nání píriro nímeníri “E éápi nanírfani? E éápi sípírfani?” yaiwinaríḡámani. ⁴ Nioní díḡf peá nuníri “fwí bí méáoníriní.” níyaiwiníri aiwí “Xwíyáfá mayoní imóníḡiní.” wí ríḡpaxí meníní. Nioní yariḡápi nání píriro epaxí imóníḡo, ayf ná woní Ámíná Gorixoríní. ⁵ Ayínání síní imóníḡáná seyfné ámá wíyo xwíyáfá mumeáripáni. Ámínáo —O níbirfná amípí sfá yiníḡímfíníḡf imóníḡíyí wáfá ókímíxíri ámá díḡf ínímí níkwírómáná egfápiraní, ríḡfápiraní, nípiní siḡání imíxíri eníforíní. O weapíníe nání xwayf naníro ḡweáfríxiní. Íná

dáni xixegíni womini womini yayí nineamerína wo xegí néra unþiþi tñni wo xegí néra unþiþi tñni xixeni neariníarini.

“Seyíne seáyi e seáyi e nimeniróna nanþmani.” urinþí nánirini.

⁶ Gí niriþímeáyíne, payí rina nearina ewayí xwiýfá nioni tñni Aporoso tñni náni nira warinþiþi, ayí seyíne diþí píraninþi nimoro “Poró nene yarinþwáþi náni rfa neararini?” oyaiwípoyiniri náni nira warinþini. Seyíne yawawi náni nira warinþiþi náni diþí nimoróna Bikwíyo niriniri eáninþiþi ogámí mepa nero seáyi e mimónipa nemána wíyo imimí wimixiro wíyo seáyi e umíeyoaro mepa érixiniri seararinþini. ⁷ Seyíne náni áma giýf “Seáyi e imónigfáyirini.” yaiwiarinþoi? Oweoi, wí e mþseaiawiarinþoi. Amipi seyíne imónigfáþi Gorixo wí sþxí mþseamimónþ reþoi? Oweoi, amipi seyíne imónigfáþi o sþwiá sþxí seamimónþirini. O sþwiá sþxí seamimónþ enagi náni pí náni seáyi e nimóniro sþxí mþseamimopa enþ náninþiþi mþxí meakñinarinþoi. ⁸ Neparþani? Seyíne rixa aiwá xwé niniróninþi agwí imí rfa seayini? Rixa amipi wí mímúronigfáyíne nimóniro rfa þweanþoi? None siní sipþáninþi nimónirane þweanþána seyíne rixa mþxí ináyí nimóniro rfa þweanþoi? Ai, none ení seyíne tñni nawini mþxí ináyí nimónirane seáyi e imónanþwá náni re neaimónarini, “Seyíne nepa rixa mþxí ináyí nimóniro, siþwiriþyí nanþ imónimniri enþirini.” neaimónarini. ⁹ Nioni diþí re nimónarinþagi náni seararinþini, “Wáf wurimeaiarinþwáone Gorixo aga sþwiá neawarinþonerini. Áma xwirixí numemána ‘Rixa opikípoyi.’ rárininþyíþinþi imóninþwáonerini. Pí pí nñni siþwí tþgfáyí —Anþnainþani, ámarani, nñni siþwí nþneanþro riþfá neameariþiri náni áwinimí yarinþwáone imóninþwini.” nimónarini. ¹⁰ None Kiraisomi nþxídirane náni majimajfá ikárinþwáone aí seyíne o tñni nawini nikárinþro náni rixa diþí nanþ imóninþiþini tþgfáyínerini. None enþ saminþ neawenþone aí seyíne rixa enþ eánigfáyínerini. None peayí neawianigþone aí seyíne seáyi e seaimixigfoýínerini. ¹¹ Enina dánþ agwí rina náni none agwí náni erane iniþí náni neainiri iyfá írkwñni pánirane áma wé tñni neaupþákwiarigþone imónirane anþ sá weanþwá náni wí mayone enagi náni anþ xwirinþimerane ¹² negí wé tñni omiþ aninþ miní erane áma riþeriri neaiána píraninþi nanþni umearirane xeaninþi neaiána xwámámí wirane ¹³ ikayfá neamearána þiyfá xwiýfá urirane yarinþwáonerini. Xwífa riri nrimini dánþyí ráf neaimoarigþonerini. Áma nñni none

piaxí eanþ í yanwfninþ neaimoarigfonerini. Agwi ríná eni api sini e neaimoarino.

“Poroni ikaninþ niaxídfírxini.” urinþ nánirini.

14 Ríwamino nioni neáa warino api seyfné ayá os-eaimómirni meá niaíwí gí dnoþ síxí seayináyfnénino dnoþ íá oxirþpoyinri earinino. 15 Seyfné Kiraisomi píranino xídfírta nani yayíwí seamearigfáy nepa íá miropaxí enánáy, segí áponinno imónino ayí obaxí menini. Nioni xwíyí yayí seainipaxí imónino iwamto wá nisearirina seyfné Kiraisi Jisaso tni nawini ikarinþri nani nioni seameanáyfnénino imónino gí nani searinino. 16 Segí áponinno imónino, ayí nioni enoþ nani eni rirémixí riri oseaimini, “Nioni yarino apa axípi ikaninþ niaxídfírxini.” osearimini. 17 Nioni searinno oepoyinri xami Timotiom —O gí dnoþ síxí uyiri dnoþ unwirariri enorini. Kiraiso nani wá urinopimi dani dnoþ wíkwíróagí nani gí iwónino imónino. Omi seyfné tnamini uowárenapinri. O rixa niseaimearina nioni Kiraisomi níxídfírina yarino — Api nioni ami ami nemerina Jisasoýa síyikí imónigí nionu uréwapíyarinri. Api nani o diriri seaino.

18 Wiyfné nioni mibipa emta nánino seáy e seáy e nimeniro wárixayfné imonarino. 19 E neri ai Áminá Gorixo níwimónirina nioni sini mé seyfné tnamini nibiri wárixayfnéyá xwíyíapi aríá miseai segí eni neánro seáy e imónigíapi apimi dani rí rimónarigfawixinri sínoþ seanaxídmárin. 20 Áma manþpáni rarinno gí níwínranéna “Ayí Gorixoyá xwioxíyo páwipírfáyrfani?” yaiwiarino wámani. Eni neánro uxídarino gí níwínranéna “Ayí oyá xwioxíyo nweáyrfani?” yaiwiarino wá enoþ nani searinino. 21 Seyfné gímini gipi nani seaimonarini? “Porosíyikí nearani nani iwanþ nímeami bíwinigini.” ríseaimonarini? “Dnoþ síxí neayarinþi neáwapiyini nani nipení nimónimána bíwinigini.” ríseaimonarini?

5

Wigí wo xanoyá apixi tni íwí niniri meánigípi nani mixí urinþ nánirini.

1 Xwíyíá bí riri seyfné nani rinimearini, “Jisasoýa síyikí imónigí Korinþyo nweagfáy wí íwí inarino.” rinimearini. íwí api éma Gorixomi níxídarigfáy ai xe oinþpoyinri sínoþ níwínarigfápi nani searinino. Segí wo xanoyá apixi tni íwí ninayíísána meánigí enoþ nani rarinno. 2 íwí api sini enána pí nani wárixayfné imonarino? Sípi api yarinoþ segí síyikí imónigíapimi dani nípariro mopaxí

enagþ nánþ apþ e nemáná ñwþ nearo siñwiriþý, ayþ nanþ yanþri egfárini. ³ Nioni ná jfami niñweari aí gþ diñþþi seakikayonþoni seyfné tñni ñweaarinþapaniñþ sipi apþ enomi rixa xwiþfá umeárinþarini. ⁴⁻⁵ Áminá Jisaso nirowárinþipimi dánþ diñþ re moárfanigiñþ, “Ayþ awi neániróná nioni sinþ diñþ ukikayonáná enþ eániñþ Áminá Jisasoyáþimi dánþ xwiþfá axþ rþþi rññrixiñþ, ‘Xe fwi apþ yariño náomini xwiþfá wikixenfa náni Seteno tñni owáraneyþ. Rfwiyo sfá Ámináo binfáyimi xegþ diñþþi yeáy uyimixemeanfa náni agwi Seteno tñni owáraneyþ.’ rññrixiñþ.” diñþ e moárfanigiñþ.

“Ámá sipi enomi emi parimófrixini.” urinþ nánirini.

⁶ Seyfné wárika imónarigþáþi aga nanþ menþni. Yisþ bi onþmiáþþi tfagþ aí bisfkerfá niþimþni ikwianwþ eapþnárarfná niþni niþmiga warinþþi nánþ seyfné niþfá mimónþpa reñoþ? ⁷ Yisþ onþmiáþþi táná bisfkerfá niþimþni ikwianwþ eapþnárariniþa axþþi xámi fwi ná wonþ éþ aí ámá obaxþ axþþi xéniþaxþ enagþ nánþ seyfné bisfkerfá siññniñþ imónþþri nánþ yisþ xámiññniñþ imónþþþi emi kwirþmópoyþ. Seyfné rixa bisfkerfá yisþ mayþ siññniñþ imónþþagi aí searariniñþ. Ayþ rþþi nánirini. “Judayene Gorixoyá aññnajo neamúroagþþi nánþ diñþ moanþ nánþ sipþsipþ riðiyowá yariñwápa Kiraiso eni nene nánþ rixa riðiyowá iniñþ enagþ nánþ seyfné rixa bisfkerfá yisþ mayþ siññniñþ imónþþoþ.” nimónarini. ⁸ Ayinánþ nene Kiraiso neaiñþþi nánþ diñþ moanþ nánþ aiwá apþ niñrane yayþ neranéná bisfkerfá yisþ xámiñþþi —Apþ sipi wikáriro rikikifó ero yariþfáninþ imónþþriñþ. Apþ tñni nimixiri mñþ bisfkerfá yisþ mayþþi —Apþ diñþ nanþþniñþ fá xiriro nepa imónþþþini nánþ riro yariþfáþriñþ. Bisfkerfá yisþ mayþ apþ tñni nfwanigiñþ.

⁹ Nioni xámi payþ wþna re niñriñþ nearþ mónapþñarini, “Seyfné ámá fwi inarigþáyþ tñni nawini gwiaumþ minþpanþ.” niñriñþ nearþ mónapþñarini. ¹⁰ E niñriñþ nearfná ámá Gorixomi mixþdarigþá fwi inirórani, siñwþ fwi winirórani, fwi uráþirórani, wigþ ñwþáþimi xþðirórani, yariþfáyþ nánþ miþsearþñanigiñþ. “Ámá Gorixomi mixþdarigþá apþ apþ e yariþfáyþ tñni gwiaumþ wí minþpa oemþni.” niþaiwirónáyþ, xwþa ririþi þniñþ niwiáriñþ nánþ e epaxþ imónþþagi nánþ wí e miþsearþñanigiñþ. ¹¹ Payþ xámi niñriñþ nearfná ayþ rþþi imónþþþi nánþ searþñanigiñþ, “Ámá ‘Jisasomi niþþðiriñþ nánþ segþ sérixiþmeáonirini.’ rariñþ wo apþxi wí tñni fwi inirirani, siñwþ fwi winirirani, xegþ ñwþáþimi xþðirirani, ámáyo ikayfwi umeáriñriñþ, iniþgþ xwapþ

niniþaná papiké erirani, áamá amipí wí íwí urápírirani, e yariþo tñi gwiaumí minþani. Aiwá aí o tñi nawíni níkumixiniri minþani.” niriþi eanþigini. ¹²⁻¹³ Ayí ríþi nání searariþini. Ámá Jisasoyá siyikí imóniþwaéne tñi sñi nawíni mimónigfáyo nioni siþwí niwíþnaxíðiri xwíyíá uríþaxí rimóniþini? Oweoi, ayo Gorixoxo siþwí niwíþnaxíðiri xwíyíá uríþaxíriþi. E neri aí ámá Gorixomi ðiþi niwíkwírooro nání seyíné tñi nawíni imónigfáyo siþwí niwíþnaxíðiro sipí yariþagíþa niwíþiríná xwíyíá uríþirixini. Ámá sipí eþomi emi þarimóþirixiniri searariþini.

6

“Segí wíyo xwírixí mumepani.” uríþi nániriþi.

¹ Segíyí wo xegí imóniþi wo tñi xwíyíá imixiþisi nání nimóniríná, arige neri “Ámá Gorixoyá imónigfáyo tñi niriþane þíraniþi oyeaimixíþoyi.” miyaiwí ayo nimúrori “Ámá Gorixoyá mimónigfáyo tñi niriþane þíraniþi oyeaimixíþoyi.” niyaiwirí wigí opisí aþi tñi e nání waríþiriþi? ² Gorixoyá ámá imóniþwaéne Kiraiso niweapiþíná xfo tñi nawíni nene ámá Gorixoyá mimónigfáyo xwírixí umeanfwáþi nání sñi niþfá mimóniþa reþoi? Seyíné xwírixí seáyi e imóniþi aþi umepírfá eþagi nání “Xwíyíá oniþiá agwi ríná rinaríþwáþia xwírixí miþmeníþaxí imóniþwaéneriþi.” riyaíwinaríþoi? Anani xwírixí meníþaxí imónigfáyíneriþi. ³ Aþinají maþi Gorixoyáyo þírfí wiaikigfáyo xwírixí nene umeanfwáþi nání sñi niþfá mimóniþa reþoi? Seyíné e eþírfá eþagi nání xwíyíá xwíá tíyo rinaríþwáyo aþiþaxí xwírixí umepaxíyíneriþi. ⁴ Ayínáni wiyíné xwíyíá bi tígfáyíné nimóniróná pi nání ámá Jisasoyá siyikí imónigfáyíneyá siþwíyo dáni sipí imónigfáyí wí þíraniþi oneaimixíþoyiniþi ayí tñi e nání warígfáriniþi? ⁵ Ayá seaimopaxí bi ríþi yariþi oseaimiþi. Jisasoyá siyikí imónigfáyíné, segíyí wo wo tñi xwíyíá tñi nimóniríná segíyí ðiþi tñi wo xwíyíá aríþa niwiriþi þíraniþi wimixiþipaxí imóniþo meniraniþi? ⁶ Séríxímeániþi imóniþi wo wíomi xwírixí oumemiþiríná, ayí naþi mimóniþi neri aí Jisasomi ðiþi miwíkwíroarigfáyí þíraniþi oyeaimixíþoyiniþi ayí tñi e nání niþeámi nurínáyí, ayí aga sipí imóniþiþi yariþi. ⁷ “Jisasomi þíraniþi oxídaneyi.” yaiwiarigfáyíné xwírixí niþeniróná apimi dáni ríxa ríþaíwíniþi meaarariþoi. Ðixí womi xwírixí mumé xe onikáriþiriþi nerínáyí, “Ayí apáni yariþoi.” searimíþini. Xwírixí mumé amipí xe íwí oniþiriniþi nerínáyí, “Ayí apáni yariþoi.” searimíþini.

⁸ E neri aí seyíné wí e mepa nero sipí ikárinro íwí rápenro yaríñoi. Séríxímeániñí imónígíáo aí api e wikárariñoi. ⁹ Goríxo ámá rikikírío yarígíáyí xe xíoyá xwioxíyo opáwípoyinri sñwí mîwînîpa eníápí nání seyíné siní nijíá mimónîpa reñoi? Seyíné xenwíni nîmoro yapíniñí méwapíniþani. Ámá íwí ninri rípeánarígíáyírani, wigí ñwíápimi íá xírariígíáyírani, oxí wo apíxí wí tîni íwí inarígíáyírani, oxí wo wío tîni “íwí oinaiyi.” wimónarígíáyírani, oxí wo wío tîni iyí onarígíáyírani, ¹⁰ íwí urápekíxearígíáyírani, amípi wayáyo sñwí íwí wînarígíáyírani, iniígí xwé nînro papíkí yarígíáyírani, ikayíwí umeararígíáyírani, majíá nîwikárímáná íwí uráparígíáyírani, ámá e yarígíáyí wí Goríxo gí xwioxíyo xe oñweápoyinri wí sñwí wîniníá meníni. ¹¹ Xámi wiyíné api bí yagíáyíné imónîñagíá aí Ámíná Jisasi Kiraiso tîni kwíyí negí ápo Goríxoyápi tîni egíipimi dání Goríxo segí yagíápi ríxa igíániñí seaeámori síyikwí mínîñíyíné imóníírixinri seaimíxiri xwíyíá mayí imónígíáyíné imóníírixinri seaimíxiri enííni.

“Ámá náomi dání pí pí neróná Goríxomi seáyi e umepaxí imónîñípiñí époyi.” uríñí nániríni.

¹² Seyíné re nîyaiwiarîñagíá aiwi “Pí pí ‘Oemíni.’ nîneaimónírná ananí epaxeneríni.” nîyaiwiarîñagíá aiwi apimí nîpimíni dání naní seaimíxíþaxí meníni. Amípi nioní “Oemíni.” nînimónírná api ananí nepaxoní aiwi wí nánini xe mîñí nîniga ounri sñwí wînimíámani. ¹³ Ámá íwí inarígíá wí íwí wiwaníñíyí yarígíápi nání re oyaiwípoyinri, “Ananiríni. Ámá nápi, ayí api nání menírani?” oyaiwípoyinri ewayí ikaxí rípi rarígíárini, “Aiwá ayí agwú nániríni. Agwú ení ayí aiwá nániríni.” E rarígíápi nepa rîñagí aiwi Goríxo agwú tîni aiwápi tîni aníþá imíxíníárini. E neri aí ámaéne íwí inaníwá nání meníni. Ámínáo wimónarîñípiñí yaníwá nání imónîñwíni. Ámínáo ení ámá nápi naní oimóníþoyinri yaríñíni. ¹⁴ Goríxo sa negí Ámíná Jiaso owiáþínimeanri sñí wimíxíñímani. Nene ení wiáþínimeaníwá nání xegí ení eáníñíþimi dání sñí neaimíxíníá enagí nání raríñini.

¹⁵ Seyíné Kiraisoyá síyikípi imónígíáyíné enagí nání xíoyá nápimi dání seyíné bí bîñíñí imónígíápi nání siní majíá rimónîñoi? Ayínáni nioní oyá nápimi dání bîñíñí imónîñáoní nîyónimí nurí apíxí iyí ede dání warígíá wími níkumíxínírná “Ayí ananiríni.” rîyaiwiaríñoi? Oweoi, wí e yaiwíþaxí meníni. ¹⁶ Ámá apíxí iyí ede dání warígíími

kumixinigfá giyf giyf, ayf xfi tñni nawini nimóniro ná ayf ná binñniñf imónigfápi nani seyñné sini majfá rimóniñoi? Bikwíyo dáni xwiyfá rípi “Ayaú nikumixinirfá ná ayf ná binñniñf imónigfirini.” nirñniñf eániñagi nani searariñini.

17 E nerf ai áma Ámináo tñni nawini kumixinifáyf o tñni nawini nimóniróna kwíyf axfpi tfgfáyf imónarigfárin.

18 Áma wí tñni fwf inanigñini wáyf nero éf úfirixini. Pí pí fwf áma yarigfá winiyf náomi bfarwáminni nero aí apixf tñni fwf inarigfápi xegf bi imónini. Náomi ínimi dáni nero nani wiwanñiyf xwirfá ikixenarigfárin. 19-20 Segf ná xixegñni imónigfápi, ayf kwíyf Gorixoyápi nani —Apí Gorixo síxf seamímóána seaainñfpirini. Apí nani segf wará aññniñf imónigfápi nani seyñné sini majfá rimóniñoi? Gorixo Jisaso neainñfimi dáni ríxa bñniñf neañf eñagi nani ríxa xfoya imóniñwini. Sini sewanñiyfñeyá mimóniñoi. Ayinani seyñné segf nápimi dáni pí pí neróna Gorixomi seáyf e umepaxf imóniñfpirini éfirixini.

7

Áma meánigfáyf nani urñf naniñini.

1 Seyñné payf nearo yarñf nigfápi nani áwanf bi os-earimñini. Oyi, áma apixf bi mmeapa nerfnáyf, ayf nanf yarñoi. 2 E nisearñf ai fwf xixegñni áma inarigfápipimi dáni feapá seainpaxf eñagi nani oxí woxi woxi díxf apixf mearf apixf wíyf wíyi ení díxf oxí meánñf éfirixini. 3 Apixf wíyi “Gf oxo fá onxirini.” nñsimónirfána xiagwoxi ími xe fá xirfirixini. Oxí woxi “Gf apiximi fá oxirimñini.” nñsimónirfána xiepíyi ení “Xe fá onxirini.” yaiwífirixini.

4 Xiagwoxi, ayf díxf nápi nani xiáwoxiñani. Díxf apixí díxf nápi nani xifáirini. Xiepíyi ení, ayf díxf nápi nani xifáiyimani. Díxf oxo, ayf jíxiyá nápi nani xiáworini.

5 Ayinani wiyagwí wiyagwí “fá oxirinaiyi.” nirñniñfána arfá mé miní xixe “Oyi.” rññisixini. Sfá árñf Gorixomi xwiyfá rñmí wiani nani xixe “Oweoi.” nirñniñfána, ayf ananñini. E nisearñf ai sfá “ ‘Oweoi.’ orinaiyi.” yaiwífpi ríxa nórimána eñána ámi fá xirññisixini. Ayf rípi naniñini. Woxi woxi “Áma wí tñni fwf inanípi nani mñf minípa oemñni.” nñsimónñf ai xixeni apí emñniñf nani eñf mreániñagi nani Seteno áma wí tñni fwf inñf nani rñrfeáwinigñniñf “Ámi fá xirññisixini.” searariñini.

6 “Sfá árñf Gorixomi rixñf uríprf nani xixe ‘Oweoi.’ nirñniñfóna, ayf ananñini.” searariñapi sekaxf e éfirixiniñf mñsearariñini. Niseaimónirfána xe e éfirixiniñf síñwf searariñini.

7 “Áma nñni nioni apixf mmeapa eñani

yapí nimóniríná, ayí ananiríni.” nimónaríni. E nerí aí Gorixó áamá o omí xixegíníyo wá níwianirí níwiiríná wíyo meánipaxí oimóníþoyínirí wiirí wíyo mímeánipaxí oimóníþoyínirí wiirí ení enagí nání seararíñíni.

⁸ Segí áamá síní mímeánigíáyí t́níní apíxí aníyí t́níní nání ríþí osearímíní. Ayí mímeáníñáoní yapí síní aníñí e nimóniróná nañí yaríñoí. ⁹ E nísearírí aí ríþí ení osearímíní. “Áamá wí t́níní íwí inaní nání míñí míneainípa oyaneyí.” níseaimónírí aí xixení apí yaníro nání ení míseaeánípa nerónáyí xe meánífríxíní. “Nímeáníþírí nání díní sípí níwia nurínáyí, nañí meñagí nání xe meánífríxíní.” seararíñíni. ¹⁰ Ríxa meánigíáyíné nání ñwí ikaxí ríþí —Apí nioniyáþí maríáí, Ámínáo ríñíþíní. Apí osearímíní. Apíxí meánigííwa wigí oxowamí níwárimí mupaní. ¹¹ E mepa nerí níwárimí nurínáyí, ámí oxí mímeání kikiíá ñweáfríxíní. “Kikiíá onweámíní.” níwimónípa nerínáyí, ámí xiagwo t́níní kumíxínífríxíní. Xiagwowa ení wigí apíxíwamí emí mímopa éfríxíní.

¹² Áamá xamíñí wíníyíné xwíyíá ríþí —Apí Ámínáo ríñíþímaní. Nioniyáþíríní. Apí ení osearímíní. Ámínáomí díní wíkwíroníyí woxí apíxí díní míwíkwíroní wí rímeáníñáná í síní “Ananí meáníñáomíní omeánímíní.” níwimóniríná xiagwoxí ímí emí mímopa éfríxíní. ¹³ Apíxí Ámínáomí díní wíkwíroníxí, oxí díní míwíkwíroní womí meáníñíxí enánáyí, o síní “Gí apíxí meañáí t́níní aníñí onweámíní.” níwimóniríná omí níwárimí mupa éfríxíní. ¹⁴ Ayí ríþí nání raríñíni. Oxí Ámínáomí díní míwíkwíroní wo aríge nerí Gorixoyá wo imónipaxíríní? Ayí xegí xiepí díní wíkwíroní t́níní nawíní nemeríñíþímí dání Goríxomí díní níwíkwíroní áamá xíoyá wo imónipaxíríní. Apíxí díní míwíkwíroní wí ení xegí xiagwo, díní wíkwíroní t́níní nawíní nemeríñíþímí dání áamá Goríxoyá wí imónipaxíríní. Apí mepa nero þíní níwiárimí nurónáyí, segí niaíwí Goríxoyá wí mimóní oyá síñwíyo dání piaxíníñí eánigíáyí imóníþíríxíní. Nioní seararíñáþí xixení nerínáyí, oyá imóníþíríáríní. ¹⁵ E nísearírí aí Goríxomí díní míwíkwíroní meánigííó “Gí apíxí Goríxomí díní wíkwíroní rímí níwárimí oumíní.” níwimóniríná xiepíxí xe þíní níwiárimí onunírí síñwí wínífríxíní. Díní míwíkwíroní meánigííí “Gí oxí Goríxomí díní wíkwíroní romí níwárimí oumíní.” níwimóniríná xiagwoxí xe þíní níwiárimí onunírí síñwí wínífríxíní. Níseawárimí ugíáyíné síní áxenwarí inígíáyí yapí mimóníñoí. Goríxo níwayíroníro ñweáfríxínírí náníþí ríxa wéyo íá neaumíríñene enagí nání raríñíni. ¹⁶ Oxí

dijþ mþwþkwþronþ womþ xiepþxi, jþxi dixþ oxomþ pþni mþwiarþpa nerþ o tþni nþþwearþnþ sþþwepþgþ nþwirþþþimþ dþni wierþkiemearþarþani? Mþwierþkiemeapa erþarþani? Jþxi majþarþni. Apþxþ dþþ mþwþkwþronþ wþmþ xiagwoxi, joxþ enþ í tþni nþþwearþnþ sþþwepþgþ nþwirþþþimþ dþni wierþkiemearþarþani? Mþwierþkiemeapa erþarþani? Joxþ enþ majþarþni. Ayþnþni segþ ámá Gorþxomþ dþþ mþwþkwþrogþá meþngþáyo nþwþrþmi mupa éþrþxþnþrþ seararþþni.

*“Segþ imónþrþxþnþrþ yanþ seadþmþxþþþi imónþrþxþni.”
urþþþ nþnþrþni.*

¹⁷ Seyþné woxþni woxþni Áminþ Gorþxo ayþ xþxegþni apþ apþ e imónþrþxþnþrþ yanþ seadþmþxþþþi, o ayþ nionþyá ámá oimónþpoyþnþrþ wéyo íá seaumþránþ imónþgþþþ axþ apþni “Xe oimónþmþni.” nþyaiwiro imónþrþxþni. Gorþxoyá sþyikþ nimónþrþ amþ gþmþ þweagþá nþyonþ sekaxþ axþþ urþmearþþarþni. ¹⁸ Segþyþ wo Judayo enagþ nþni iyþ sþmþ sþó wþkwþnþþnþ Gorþxo o ámá nionþyá oimónþrþ wéyo íá numþrþrþnýþ, ámá o “Iyþ sþmþ sþó wþkwþnþþþ arþge nerþ yo mþyimþnþréni?” mþyaiwþpa éwþngþni. Segþyþ wo iyþ sþmþ sþó mþwþkwþnþþnþ Gorþxo nionþyá oimónþrþ wéyo íá numþrþrþnýþ, ámá o Judayþ wonþnþþ oimónþmþnþrþ iyþ sþmþ sþó mþwþkwþnþpa éwþngþni. ¹⁹ Ayþ rþþ nþnþrþni. Iyþ sþmþ sþó nþwþkwþnþrþnþrþni, mþwþkwþnþpa nerþnþrþni, Gorþxoyá sþþwþyo dþni ná ayo mimónþni. Oyá sþþwþyo dþni “Ná ayo imónþni.” yaiwiarþþþi, ayþ sekaxþ xþo rþþþimþ xþdarþgþþþnþrþni. ²⁰ Ayþnþni ámá woxþni woxþni, seyþné Gorþxo ámá nionþyá oimónþpoyþnþrþ wéyo íá seaumþránþ pí pí xþxegþni imónþgþþþ xe apþni nimónþro þweáþrþxþni. ²¹ Woxþ Gorþxo ámá nionþyá oimónþrþ wéyo íá rumþránþ ámá woyá xþnáixþnþþ nimónþrþ omþþ wþiarþþoxþ nimónþrþnýþ, ududþ bþ mirþnþpa nerþ “Nionþ sþni axþ apþni nimónþrþnþ, ayþ ananþrþni.” yaiwþrþxþni. E nerþ aí xþnáixþnþþ nimónþrþ omþþ wþiarþþoxþ ámá áxenwarþ minþgþáýþnþþ imónþpaxþ enþnýþ, ananþ xþnáixþnþþ nimónþrþ omþþ wþiarþþþ pþni nþwiarþrþ kikiþá úrþxþni. ²² Xþnáixþnþþ nimónþrþ omþþ wþiarþþoxþ, ayþ rþþ nþni “Ududþ bþ mirþnþpanþ.” rþrarþþni. Gþyþ Áminþ Gorþxo ámá nionþyá oimónþpoyþnþrþ wéyo íá umþránþ ámá wþyá xþnáiwþnþþ nimónþro omþþ wþiarþgþáýþ enþnýþ, ayþ sþni apþ imónþþagþa aí Gorþxo rþxa gwþ roayþronþyþrþni. Gþyþ Áminþo ámá nionþyá oimónþpoyþnþrþ wéyo íá umþránþ áxenwarþ minþgþáýþ enþnýþ, ayþ xþo wþmónarþþþ epþrþa nþni xegþ xþnáiwþnþþ omþþ wþiarþgþáýþ imónþþagþa nþni “Ududþ mirþnþpanþ.” seararþþni. ²³ Jþsaso neaiþþþimþ dþni Áminþo

b+ni+ñf n+seairi gw+ searoayironf enagf nani amá wiy+yá x+náiway+nén+ñf mimón+pa éfr+xini. ²⁴ Gf nri+xímeán+ñf imón+gfáy+né, Gorixo amá nion+yá oimón+poy+nri wéyo fá seaum+ráná pí pí x+xeğ+n+ imón+gfápi o xegf siñw+yo dani ap+n+ imón+fr+xini.

Ámá m+meán+gfáyf nani ur+ñf nani+rini.

²⁵ Sey+né amá sini m+meán+gfáyf nani payf neari yar+ñf nigfápi nani Ám+náo sekaxf b+ m+nri+ñf aiw+ nion+ — Nion+ Ám+náo wá n+n+wian+r+ niñpim+ dani xw+yá dñf uñw+rár+paxf imón+ñfp+ searar+ñáon+rini. Nion+ gf dñfyo dani b+ osear+m+n+. ²⁶ Xean+ñf neaímeám+nri yar+ñfp+ rixa neaímeaar+ñf enagf nani nion+ dñf re moar+ñ+n+, “Ámá agw+ pí pí imónar+gfápa an+ñf axfp+ e imón+fr+xini. ‘E nerfnáyf, ayf nanfr+n+.’ nimónar+n+.” Nion+ dñf e moar+ñ+n+. ²⁷ Woxi rixa ap+xí meanoxi enánáyf, “Ím+ arige wár+m+n+ré+n+?” n+yaiwiri mepan+. Woxi ap+xí m+meanoxi enánáyf, “Ap+xí arige ner+ meám+n+ré+n+?” n+yaiwiri mepan+. ²⁸ E n+sear+r+ aí woxi ap+xí n+mearfná ayf fwf b+ m+yar+ñ+n+. Ap+yáix+ en+ oxí n+meán+rfná ayf fwf b+ m+yar+ñ+n+. E ner+ aí xean+ñf meán+gfáyf sini xw+fá tfo ñweañáná wímeanfápi seaímean+g+nri searar+ñ+n+. ²⁹ Gf nri+xímeáy+né, e n+sear+rfná r+p+n+ñf searar+ñ+n+, “Jisaso weap+nfáy+ nani rixa añw+ ayo enagf nani amá ap+xí rixa meagfáy+né re nimón+ro éfr+xini. Ap+xí mayowa áxerwarf min+pa nero nani ‘Gorixo wimónar+ñfp+n+ oem+n+.’ n+yaiwiro yar+gfáwa yap+ nimón+ro éfr+xini. ³⁰ Ám+xfá yar+gfáy+né am+xfá m+yar+gfáyf yap+ nimón+ro éfr+xini. Dñf nífá seainar+ñf+y+né dñf nífá m+winar+ñf+yf yap+ nimón+ro éfr+xini. Am+pi bf nero tfgfáy+né am+pi mayfyf yap+ nimón+ro éfr+xini. ³¹ Om+ñf nerfná am+pi xw+fá tfo wenfpim+ dani om+ñf yar+gfáy+né amá ap+ nani wí ududf m+winar+gfáyf yap+ nimón+ro éfr+xini.” Am+pi agw+ ríná xw+fá r+rím+ enfyf imón+ñfpa an+ñf imón+nfá men+n+. Xegf b+ imón+nfá nani añw+ ayo enagf nani searar+ñ+n+. ³² “Am+pi ayá wí nani ududf mir+n+pa oépoy+.” n+nimón+r+ nani searar+ñ+n+. Ámá ap+xí m+meagfáyf Ám+náo nion+ yar+ñápi nani yayf owin+nri nani o yayf win+paxf imón+ñfp+n+ nani dñf n+móá war+gfár+n+. ³³ E ner+ aí amá ap+xí meagfáyf “Gf ap+xí yayf owin+nri nani arige em+n+ré+n+?” n+yaiwiro ap+ nani dñf n+móá nuro ³⁴ dñf b+ biaú fá x+rar+gfár+n+. Ap+xí sini oxí m+meán+gfíwa tñ+ ap+yáíwa tñ+ íwa wí wí re yaiwiar+ñ+r+n+, “Niñ+ gf nápi tñ+ dñfp+ tñ+ siyikw+ mín+ñf Ám+náo gf amá e oimón+poy+nri

wimónariþþi tñni xixeni oimónimñni.” niyaiwiri o nání wiipaxí imóniþþi nánini ðiþi moariþþirñni. E nerí aí apixí rixa oxí meánigíwa wí wí axíþi e yariþþimaní. “Gí oxo yayí owinñiri nání arige emñiréini?” niyaiwiri xwíá tíyo dání imóniþþi nání ðiþi nímóa waríþþirñni. ³⁵ Nioni searariþþi naþi oniinñri mipsearariþþini. Sewaniþþyíné niþdñrñá naþi oseainñri searariþþini. Nioni áxenwarí oseaimñiri mñrariþþini. Seyíné naþi imóniþþini nero amíþi pí pí imóniþþi nání mímíwialkí mipseainþa yaríñá “Ámínáo wimónariþþini oyaneyi.” niyaiwiro oéþoyñiri nání searariþþini.

³⁶ Ámá go go “Apíyá nioni nání rixiþi nuriyigími niþikwini mñwikáraríþþini.” niyaiwirñnýf, í xwé nimóniri rixa meapaxí imóniþþi sñwí wñniñri “Ími rixa omeámíni.” niyaiwiri mñþi ninñri nání “Kikiíá bi epaxonímaní.” yaiwinñri neríñýf, xe o xegí wimónariþþi nerí ími omeani. E neríñá, ayí sþi bi mñyaríñni. Ananñrñni. ³⁷ E nerí aí go go “Ná bñni apí oemíni.” rñniþþi nání ðiþi sñxí íñri íeapá winíþaxí imóniþþi xe mñþi oninñri mimóniþa eri xewaniþo xegí ðiþiyo dání “Apíyá nioni nání rixiþi nuriyigí kikiíá oñweani.” yaiwiri neríñýf, ayí naþi yariñni. ³⁸ Ayíñani ámá apixí xegí rixiþi wuriyigími nímearíñá, ayí naþi yariñni. Ámá apixí xegí rixiþi wuriyigími mímepa neríñá, ayí ení naþi nerí seáyí e imóniþþi yariñni.

³⁹ Apixí wíyá oxo sñni mþé ñweañáná aníþi re yaiwíwiniþiñni, “Oyá apixíñi rimóniþþini?” yaiwíwiniþiñni. E nerí aí xegí oxo rixa niþeríñýf, sñni omí míméanf “Go gomí omeánimñni?” niwimónirñá, ananí meáníwiniþiñni. E nerí aí ámá sþíá imóniþþi womí míméanf Jisaso tñni ikáñniþíyáf womini meáníwiniþiñni. ⁴⁰ Ámi níméanirñá, ananí enaþi aiwi nioní gí ðiþi ayí rþi nimónariñni, “Í ámi míméanf sñni aníþi apixí aní niþwearíñýf, yayí oxí tñni niþwearíñá winíñáþimi seáyí e imóniþþi winíñárñni.” nimónariñni. “Nioni ení Gorixoyá kwíyí tññaonrñani?” niyaiwiri searariþþini.

8

Naþwí mimóní ñwíáþi nání ríðiyowá iníþþi nání uríþi nánirñni.

¹ Seyíné payí nearo naþwí ámá wigí mimóní ñwíá imóniþþi nání ríðiyowá yariþþiþi nání yariþþi nigíþiþi nání bi osearimñni. Ayí nepariñni. Seyíné ríwamíþi nearo nñriþíþa Jisasomí ðiþi wíkwíronwaéne nineneni rixa niþíá imóniþþaénerñni. Ayí nepa imóniþþi aiwi

rþþi osearimþni. Ámá “Rixa nijfá imóniþáonirfani?” niwimónirfána, diþf apimi dáni wárixá imónarigfárinþi. E nerþ aí ámá wiyo diþf sipi niwiri arirá niwirfána apimi dáni Jisasoyá siyikf imóniþwaéne sfkfkf ámi bi eámþxinariþwárinþi. ² None go go “Amþþi bi nánþ rixa nijfá imóniþáonirfani?” niyaiwinirfánaþf, nijfá Gorþxo “Ámá nþni e oimónþpoyþ.” wimónariþþþi tþni sþni xixeni wí mimóniþorinþi. ³ E nerþ aí go go “Nijfá imóniþáonirfani?” niyaiwinþ Gorþxomþ diþf sixþ nuyirfánaþf, Gorþxo “Ámá o nionþyá imóniþf worfani?” yaiwinþ. ⁴ Ayinánþ gfwf ámá wí wigf þwáfþi nánþ ridiþowá nemáná ámi makerfá imixarþná Jisasoyá imónigfáþné bi nero narigfáþi nánþ rþþi osearimþni. Nene nijfárinþi. Xwþá tþyo mimónþ þwáfþi obaxþ enagþ aiwi bi nepaxiþf imóniþþþiþmani. Niþþni nepa þwþá mipþimóniþþþiþrinþi. Þwþá nepa imóniþþþi, ayþ ná wonþ Gorþxonirþni. ⁵ Ámá wí re rarigfárinþi, “Þwþá rþþi anþnamþ dánþþþiþrinþi.” Wí “Xwþárimþ dánþþþiþrinþi.” rarigfárinþi. Þwþá rarigfáþi api bi “Nepa þwþá imóniþni.” rinþiþþþiþrinþi. Bi “Kwýþ seáþi e imóniþf tþþþiþrinþi.” rinþiþþþiþrinþi. Api api obaxþ ayá wí imóniþagþ aiwi ⁶ nene nánþ þwþá imóniþþþi, ayþ ná wonþ Gorþxorinþi. O negþ áporinþi. Amþþi nánþ mþkf ikiþorinþi. Ámá xfo nánþ imóniþwaéne ayþ onirþni. Nene nánþ seáþi e imóniþþþiþni enþ “Þirþni?” marfáþi, ayþ ná wonþ Áminá Jisasi Kiraisorinþi. Omþ dánþ Gorþxo amþþi nþni imixirþi siþf nene imóniþwáþi neaimixirþi enþorinþi.

⁷ E nerþ aí ámá Jisasomþ diþf wikwþroarigfáþf nþni nijfá api nimóniro “Negþ þwþá xfdagwáþi ná mþkf mayþ imóniþþþiþfani?” yaiwiarigfáþmani. Segþþf wí Jisasomþ sþni diþf miwikwþró nerfána wigþ þwáfþi fá niþira niwagfasána yarigfáþf enagþa nánþ mimónþ þwáfþi nánþ gfwþ ridiþowá inþþþiþniþroná “Ayþ gfwþ þwþá imóniþþþiþni nánþ ridiþowá éþþiþni rfa narþþniþni?” niyaiwiþo wigþ diþf þfwþniþf imónigfáþþimi dánþ “Niþþkwþniþni miþyarþþniþni.” niyaiwiþo nánþ apimi dánþ þiaxþ niweánirþi udunarþþþiþrinþi. ⁸ E nerþ aiwi aiwá minþpa yarþþwáþþimi dánþraniþni, narþþwáþþimi dánþraniþni, Gorþxo neamimþnarþþþiþmani. Minþpa nerfána oyá siþwþþyo dánþ siyikwþþianénþf imónariþþwáþmani. Niþirfána enþ oyá siþwþþyo dánþ seáþi e imónariþþwáþmani. ⁹ E nerþ aí ámá Jisasomþ diþf niwikwþróro aí wigþ diþf yóþniþf mimónigfáþf wiyþné anani niþaxþ imóniþþþiþni narþþagþa niþeaniro nánþ ayþ enþ niþimáná “Niþþkwþniþni mimóniþþþiþni rfa éwþniþni?” niyaiwirþþþiþþimi dánþ óreámioapþriþxinirþi diþf tþni nþriþxinþi. ¹⁰ Ámá Jisasomþ diþf niwikwþróro aiwi sþni diþf yóþniþf mimónigfáþf segþ ámá “Þwþá rinþiþf rþþi ná

mákt mayrini.” yaiwiarinj wo nwá imóninj api nani anj ridiyowá yarigfiwami niweámána aiwá ridiyowá éfapi narinagi niwiniróna “Nene eni anani nipaxenerani?” niyaiwiniro enj sixi ninimána nifraoi. ¹¹ Rixa niniro wigfi xwioxíyo dani wfa miwókipa neri udunána re searimfini, “Seynéyá nijfa imónigfapimi dani sini yofininj mimónigfa tiyf —Ayf segfi sérixímeáninj imónigfiyfini. Kiraiso upeinyfini. Ámá ayf seyné nijfa nimóniro ‘Pí pí nwá ámá mewegfa nepa mimónini.’ yaiwiarigfapimi dani rixa xwirfa ikixenaoi.” searimfini. ¹² Ayinani nene negfi nrixímeá dinj sini yof mimónigfiayo sipi e wikarirane ayf wigfi dinj “Api neranena nikipwini miyarinwini.” yaiwinarigfapimi wiaikirane nerinjpimi dani Kiraisomi eni sipi wikararinwini. ¹³ Ayinani nioni gfwf narinapimi dani gf nrixímeá imónigfiyf oreámioapaxf enányf, ayf nóreámioaro uduniginiri nioni aga ná rfwíyo dani aiwí ami gfwf bi nímfamani.

9

“Wáf wurimeiarinwáone nisearapipaxipi Poroni wi searapinamani.” urinj nanirini.

¹ “O áxenwarf ininorini.” riniaiwiarinjo? “Jisasoyá wáf wurimeiarinj wo mimónini.” riniaiwiarinjo? “O negfi Áminá Jisasomi sinwf miwininorini.” riniaiwiarinjo? “O Ámináo nani wáf neararinjpimi dani dinj wikwíronwaéne menini.” riyaiwinarinjo? ² “Poró Jisasoyá wáf wurimeiarinj womani.” niaiwiarigfiyf wí enányf aí seyné anipaxf nioni wáf wurimeiarinjá imóninapi nani “Rixa xixeni nijfa imóninjo.” nimónarin. Poroni wáf searána seyné rixa Gorixo tñni nawini ikarinigfiyfné nimóninrjpimi dani ámayo áwanj réninj urarinjo, “O nepa Jisasoyá wáf wurimeiarinj worini.” urarinjo.

³ Ámá pairirf niarigfapi wiaikimniri nani ripi nura warinjarini, ⁴ “Jisasoyá wáf wurimeiarinwáone nani re nineaiaiwiwo rirarinjo, ‘Awa yarigfapi nani nigwf nani wayfa iniigfi nro aiwá nro epaxf mimóninjo.’ nineaiaiwiwo rirarinjo? ⁵ ‘Wáf wurimeiarigfa wfa tñni Ámináomi xogwáowa tñni Pitao tñni awa apixf nimearo apixf tñni nawini emearigfapa Porowa axipi wí e epaxf mimóninjo.’ nineaiaiwiwo rirarinjo? ⁶ Api niyaiwiwo rirarinjo? Rfmni ripi niyaiwiwo rirarinjo? ‘Wáf wurimeiarigfa wfa wigfi nigwf ominj pñni wiáripaxf aiwi Poró tñni Banabaso tñni awaúni aiwá nipsi nani nigwf ominj yarigfipi pñni wiáripaxf mimóninji.’ nityeiaiwiwo rirarinjo? ⁷ Siminj

winarigfá áamá wo mixf onipoyinri wirimeáf giyf rixa enj nimeámána wiwanijf uprowarinarigfáriní? Oweoi, wí e epaxf menini. Ámá giyf aiwá omijf nurimáná m+miánf yarigfáriní? Oweoi, api eni wí epaxf menini. Ámá giyf burimákaú nimeróná wiwanijyf amijf minipa yarigfáriní? Oweoi, api eni wí epaxf menini. ⁸ Nioni áamá dijf moarigfápimini nixfdirí rfa rarijiní? Oweoi, nwf ikaxf Moseso niri eanjpimi dáni eni axfp e rinini. ⁹ Apimi dáni re niri eáni, 'Burimákaú tñi witf aiwá exwexwimf nerfná bi minipa oenri manf gwf mijáripáni.' niri eánijfp 'Gorixo burimákaú nánini dijf nimori rijnri.' riseaimónariní? ¹⁰ 'Ayf ámaéne nánini eni dijf nimori miripa enjrfani?' miseaimónipa rejoj? Oyi, ayf ámaéne nánini eni rijnri. Moseso áamá aiwá iwfa uripri nánini xwfa yunf nikixéa warigfáyf tñi aiwá yóf éána miarigfáyf tñi nñi nawini wigf bi niprfa nánini dijf nikwimoro érxinri e rarijiní. ¹¹ Wáf wurimeiarijnwáone xwiyfá Gorixoyápi nsearirfná aiwá iwfanijf seaurarijnagwi aí re riseaimónariní, 'Aiwá iwfanijf neaurarigfápimi dáni bi nimito aiwá nipri nánini nnearápirónáyfani, aikf yinipri nánini nnearápirónáyfani, ayf nanf miyarinoj.' riseaimónariní? ¹² 'Ámá wí anani nsearapiro nipaxf enjánáyf, ayf none anjipaxfani.' nimónariní." rarijiní.

Eneri aí none nsearápipaxf imónijfpi m+searápinwáriní. Ámá xwiyfá yayf neainipaxf urarfná "Amipi wí nearápaniro nánini rfa yarinoj?" niyaiwiro dijf miwikwiro pa eprixinri nsearápipaxf nimónirane aí wí m+searápf dwf ikeamónijnwápimi xwámámf winwáriní. ¹³ Ámá amipi anj ridiyowá yarigfiwámi inimi enjyo mearigfáwa aiwá nipri nánini iwámi wenjpi mearigfápi nánini seyfné nijfá mimónipa rejoj? Ámá nanwf Gorixo nánini nimeámi báná ridiyowá wiarigfáwa ridiyowá wiifápi bi nimearo narigfápi nánini eni seyfné nijfá mimónipa rejoj? ¹⁴ Axfp Amíná Jisaso sekaxf re rijnri, "Ámá xwiyfá yayf seainipaxfpi wáf nurimeiarigfáwa apimi dánini aiwá nipri nánini meárxini." ¹⁵ Amínáo sekaxf e rijnf aí nioni seyfné tñi niñwearfná wí m+searápf neri agwi eni api bi nioni oniapoyinri payf neri m+seamónapariní. Ayf ripi nánini seararijnri. Nioni aiwá nsearápiri minf neri néra unjapi nánini mixf meakfninarijnapi ámá wo aiwá niniapirfná nisanjionwirariniginri nánini "Nioni xámi pémingini." nimónariní. ¹⁶ Arfá nípoyi. Nioni xwiyfá yayf neainipaxfpi wáf nsearirfná Gorixo e éwiginri sekaxf nrowárenapijnf enjagi nánini e yarijnapi nánini niwanijonni mixf meakfninipaxf

wí menþnþ. Nionþ Gorixox e éwþnþgþnþrþ nþrowárþnþpþþþ mþpþ nerþnýþf, sþá wí nionþ majþá nóþpaxþrþnþ. ¹⁷ Gþ dþþf tþnþ “Wáþ ourþmemþnþ.” nþnimónþrþ sþþwþrþyþf, “Gorixox yayþ nimopaxþþþ emþnþrþ yarþþþnþ.” rþpaxþrþnþ. Gþ dþþf tþnþ “Wáþ ourþmemþnþ.” mþnimónþ Gorixox sekaxþ nþrowárþnþpþþþ eþagþ náþnþ nerþnýþf, arþge nþyaiwþrþ “O yayþ nimopaxþþþ yarþþþnþ.” rþmþþnþ? ¹⁸ Ayþnánþ píþimþ dánþ nionþ yayþ nimopaxþrþnþ? Nionþ áþáyo xwþyþá yayþ neainþpaxþþþ wáþ nurþrþná apþimþ dánþ uráþþpaxþ imónþþþþþþ muráþþþa nerþþþyo dánþ yayþ nimopaxþ imónþþþþþþ yarþþþnþ.

“Áþá pí pí imónþgþáþa nionþ enþ imónarþþárþnþ.” urþþf nánþrþnþ.

¹⁹ Nionþ nepþ áþá womþ xþnánþnþþþf nimónþrþ omþþf wþiarþþáonþ meþagþ aí áþá ayá wí Jþsasomþ oxþdþþoyþnþrþ náþnþ nionþ gþ dþþþyo dánþ áþá nþyþyá xþnánþnþþþf nimónþrþ omþþf wþiarþþáonþ imónþþþnþ. ²⁰ Nionþ gþ Judayþ tþnþ nþþwearþná Jþsasomþ dþþf owþkwþróþþoyþnþrþ ayþnþþf nimónþrþ yarþþárþnþ. Þwþ ikaxþ rþnþþþþimþ þwþá mþxeþwþrárþnþþáonþ aiwþ gþ Judayþ apþimþ þwþá xeþwþrárþnþgþáýþ tþnþ nawþnþ nþþwearþná, “Nionþ arþge yarþná ayþ Jþsasomþ dþþf wþkwþropþrþáoþ.” nþyaiwþrþ náþnþ nionþ enþ apþimþ þwþá xeþwþrárþnþþáonþ imónarþþárþnþ. ²¹ Gþ Judayþ tþnþ nþþwearþná ayþnþþf nimónþrþ aiwþ áþá Gorixoyá þwþ íkaxþ rþnþþþþimþ þwþá mþxeþwþrárþnþgþáýþ tþnþ nawþnþ nþþwearþná, ayþ Jþsasomþ dþþf wþkwþróþrþxþnþrþ nionþ enþ þwþá mþxeþwþrárþnþþáonþ imónarþþárþnþ. Nionþ þwþ íkaxþ rþnþþþþimþ mþxþdþ nerþ marþáþ, Kiraiso rþþþþimþ xþdarþþáonþ eþagþ náþnþ rarþþþnþ. ²² Nionþ áþá eþþ samþþf wegþáýþ tþnþ nawþnþ nþþwearþná ayþ Jþsasomþ dþþf wþkwþropþrþ náþnþ nionþ enþ eþþ samþþf nþweþonþ nimónþrþ uréwþþyarþþárþnþ. Áþá nþnþ wþyo erþkiemeáþmþgþnþrþ ayþ pí pí imónþgþáþa nionþ enþ axþþþ e imónarþþárþnþ. ²³ Nionþ apþ nþþþnþ yarþþáþþ, ayþ rþþþ náþnþ yarþþárþnþ. Xwþyþá yayþ neainþpaxþ imónþþþþþþ uráná arþá nþþþrþ náþnþ yarþþárþnþ. Xwþyþá apþ áþáyo naþþ wþmþxarþþþimþ nionþ enþ onþimeanþrþ e yarþþárþnþ.

“Gorixox yayþ neaimonþwþnþgþnþrþ Jþsasomþ píránþþf ouxþdaneyþ.” urþþf nánþrþnþ.

²⁴ Áþá yamþyamúrónþgþ inarþgþáýþ nþnþ aþþnþ nero aí ná wonþ, múróo xþo dþþf nþyaiwþrþ nþyþrþ meaarþþþþ náþnþ seyþné nþþþá mimónþþa reþþþ? Ayþnánþ seyþné enþ Jþsasomþ nþxþdþróþná yamþyamúrónþgþ nero xáþmþ rémoarþgþáþánþþf éþrþxþnþ. ²⁵ Áþá re yaiwþarþgþáýþ, “Nþþá xþxegþnþ yanþro náþnþ awþ eánarþgþe náþnþ nurþ wþnþyo múróþmþgþnþ.”

yaiwiarigáayf wiwaniníyaf ení sixí ímixinaníro nání pí pí mñf winarinípi arfá nikeamoro ení sixí eámixinarinigfáriní. E yarigfáayf urf ímixinípaxf imóninípi bñ meañiro nání yarinagfa aí nene urf ímixinípaxf mimóninípi meañirane nání yarinwini. ²⁶ Ayínání nioní Jisasomí nixfdírná yamíyamúrónigfíniní niniri irfnií xixeni warinjarini. Wé neánirfná xarixarf neri meá píraniníf sopiníf norí nírómáná xixeni eaarinjáonirini. ²⁷ Niíwaninoní ení sixí oímixinímíniri nání náoni iwaniníiníf eániri pí pí nioní mñf ninarinípi arfá oíkeamómíniri nání iwaniníiníf eániri yarinjarini. Ayf rípi nání e yarinjarini. Nioní áamá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kiraisomí nixfdíroná yamíyamúrónigfíniní niníro xfdírxini.” nuríméísáná enjáná Goríxo “Ayf tñni yaminíyaf mimóniníni.” níríniginiri e yarinjarini.

10

*“Sipi Judayeneyá nearfawéyaf yagfápa mepa éwaniginí.”
urínf nánirini.*

¹ Gf níríxímeáyfné, negf nearfawéyaf yagfápi nání dñf mopíri nání bñ osearimini. Ayf nñni Moseso Isipíyaf aníyo dání nñwirimeámí nurfná agwf Goríxo nipemeámí úwíniginiri tñfpimí simañwíyóniníf ínimí nñweámáná númí wafgáriní. Nñni ení ipí Ragf rñjoi rñninífwá nñxeróná midimidáni eadikiowárininjáná áwinimí nñxéa ugíawixini. ² Nñni agwfpmí simañwíyóniníf nñweaxa uro ipíwámí xero neróná Moseso tñni nawíni aní nikáriníro néra ugíawixini. ³ Aiwá mayf e nemeróná aiwá manái rñniníf Goríxoyá kwíyíyo dání imóninípi ayf nñni nñga wafgáriní. ⁴ Inígí mayf e nemeróná Goríxoyá kwíyíyo dání simñf meanú ayf nñni nagfáriní. Sñjá inígí simñf meaago —O wíníyaf úfámí númí emeagorini. O, ayf Kiraiso nání rarínini. ⁵ E nerínf aiwí ayf nápi yarigfápi nání Goríxo wikf nñwóniri áamá dñf meanje dání ami ami opépoyiniri nñwikára wafgáriní.

⁶ Ayf amípi api api néra nuróná pegfápimí dání nene nání sñwepígf neainini. Ayf sipí imóninípi nání mñf inagfápa nene ení axípi mñf minípa éwaniginiri sñwepígf neainini. ⁷ Ayf wí wigf nñwáfpmí nixfdíroná Bñkwíyo dání re níríniri eáninípi tñni xixeni re egíawixini, “Ámáyf aiwá nñro inígí nñro epíri nání nñweagfasáná rñkikírfó inaníro nání wiápnímeagfawixini.” níríniri eáninípi tñni xixeni e egíawixini. Nene ayf yagfápa nerane mimóní nñwáf imóniníyio wí mñxífdípa éwaniginí. ⁸ Ayf wí fwf inígfápa —fwf e inígfápi nání Goríxo pírf umamópoyiniri

uráná áamá xfomi pírániþj xfdarigfáyf sfá axfymí áamá fwf inarigfáyo, nfni 23,000 imónigfáyo píþikímí emegfáþi náni rariniþi. fwf ayf e inagfápa nene eni axfþi e minþpa éwanigini. ⁹ Ayf wí Áminá Gorixo nepa enj eániþorfaniri iwamfó wíwapiyagfápa —E wíwapiyáná oyá dñj tñni áamá ayo weaxfá sidniþ óagi náni pegfíná náni rariniþi. E iwamfó wíwapiyagfápa nene eni m+wíwapiyipa éwanigini. ¹⁰ Ayf wí Gorixomi aniniþmfwf wirinagfápa —Aniniþmfwf e wirináná anjñajf á máyo xwrfá wikixeariþo þikiniþi náni rariniþi. Gorixomi aniniþmfwf wirinagfápa nene eni axfþi e mepa éwanigini. ¹¹ Api api e niwímeáa unþi wigf winiþf éf oweayimeániþoyiniþi siþwepgfiniþj wiri nene agwi ríná sfá yoparfyi rixa nimónfíná þweaþwaéne ikwairiri neainfa náni Bikwfo þwirárininiþiþiriþi. ¹² Ayináni “Gorixomi pírániþj xfdariniþoni ayf yagfápa wí epaxonimani.” yaiwinariniþj goxi goxi, jþwaniniþoxi axfþi neri aniniþmfwf pírániþj menfiriþiniþi. ¹³ “Enj eániþfáyfþaniri á máyo iwamfó wíwapiyarigfáþi axfþi mþneámeá xegf þi imóniniþiþi neámeaariþi.” mþyaiwipaniþi. Gorixo —O áamá dñj wikwiárinipaxf imóniniþoriniþi. O iwamfó áamá seaíwapiyáná seyfné xwámámf mþwipaxf imóniniþiþi xe oseaiwapiyiþoyiniþi wí siþwþ seanfná meniniþi. Á má wí xe iwamfó oseaiwapiyiþoyiniþi siþwþ niþseanirfná seyfné xopirári wiprfá náni eni xwámámf wipaxfýfné seaimixiyinifariþi.

Ridiþyowá mimónf þwfáþi náni ininiþiþi náni uriniþj nániriþi.

¹⁴ Gf niriþimeáyfné, Gorixo negf nearfawéyo naþj wíagi aiwi obaxf ayá wí wigf siþi neriniþyo dáni xwrfá ikixenagfá enagi náni nene dñj niþmorane mimónf þwfáþi wí mþxiþiþpa nerane api tñj e dáni éfniþj owaneyi. ¹⁵ Dñj tfgfáyfné, nioniþ dñj tfgfáyo urariniþápa axfþi niþsearimniþiþi yariþáþi náni sewaniniþyfné dñj niþyaikiroro “Siþirfaniþ? Naþirfaniþ?” yaiwíþoyi. ¹⁶ Kapixf iniþgf wainf ininiþiþi —Api Áminá Kiraiso nene náni niþneapeirfná ragf þunþiþi náni dñj neainfná náni imóniniþiþiriþi. Nene niþniranená Gorixomi yayf wiariniþwáþiriþi. Iniþgf api niþniranená o tñni mþmniþniþpa yariþwáraniniþ? Aiwá o niþneapeirfná xfo náo rfniniþj wininiþiþi —Api náni dñj neainfná náni niþkwiriþiþi nariþwáþiriþi. Aiwá api niþniranená eni o tñni nawiniþ mþmniþniþpa yariþwáraniniþ? ¹⁷ Aiwá niþkwiriþiþi nariþwáþiþi ná þiniþ enagi náni nene á má obaxene imóniniþagwi aiwi ná þiniþ dániniþ niþkwiriþiþi nariþwáyo dáni siþyikf ná þiniþ mimóniþpa reþwiniþ? ¹⁸ Gf Isireriyf yariþgáþi náni eni dñj móþoyi. Ridiþyowá éfáþi nariþgáþyf Gorixo, e íraf oniniþo tñni

mihinarigfáriní. ¹⁹ Nioní searimínirí yarínápi seyíné ríxa díní rímonjot? “Rídiyowá áamá Goríxomi míxídarigfáyí wigf mimóní ñwáfápi nání yarígfápi, ayf nepaxíní imónínípi nání ríá neararíní?” ríyaiwiarínjot? “Wigf ñwáfá imónínípi ení, ayf nepaxíní imónínípi nání ríá neararíní?” ríyaiwiarínjot? ²⁰ Oweoi, wí e searimínirí miyaríniní. Rípi oyaiwípoyínirí seararíniní, “Áamá Goríxomi míxídarigfáyí wigf rídiyowá yarígfápi Goríxo nání rídiyowá mé wigf mimóní ñwáfá kwíyí sípi tínípi nání rídiyowá yarígfáfaní?” oyaiwípoyínirí seararíniní. Seyíné wigf rídiyowá éfápi níniróná kwíyí api tíní nawíní mihínípríxinírí seararíniní. ²¹ Wí re miyaiwinípa éfríxiní, “Nene ananí kapíxí Ámínáo neaiínípi nání díní moanfá náníwá nírane mimóní kwíyíyí náníwá nírane epaxeneríní. Nene ananí aiwá Ámínáo nánípi nírane mimóní kwíyíyí nání rídiyowá éfápi nírane epaxeneríní.” miyaiwinípa éfríxiní. ²² “Rídiyowá mimóní ñwáfá nánípi naríñwápimí dání Ámíná Goríxo wikf díní neaiaiwiní nání símirírí wíwanígíní.” ríseaimónaríní? “Ení eáníní nene eánínwápi xíoyápi seáyí e imónínagí nání pírfí neamamopaxenemaní.” ríyaiwinarínjot?

“Goríxomi yayf umepaxf imónínípiní éwanígíní.” uríní nániríní.

²³ Wíyíné re rarígfápi, “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimóníríná nene ananí epaxéríní.” rarígfápi nepa níríro aiwí api bí nerínípipimí dání píraníní imíxínarígfámaní. Goríxomi díní wíkwíronjwaéne “Pí pí ‘Oyaneyí.’ níneaimóníríná ananí epaxeneríní.” yaiwinaríñwápi nepa imónínagí aiwí api bí nerínípipimí dání síkíkfí omíxínaríñwámaní. ²⁴ Segfíyí wo “Naní níwanínjoníní nímeaní nání aríge emíniréiní?” miyaiwípa erí “Naní áamá tíyo ení wímeaní nání aríge emíniréiní?” yaiwirí éwinígíní. ²⁵ Pí pí gíwí áamá wí makerfá imíxaríge dání bí yarígfápi seyíné ananí bí nero níniróná ayá síwí searonígínírí “Mimóní ñwáfápi nání rídiyowá éfápiraní? Rídiyowá mepa éfápiraní?” yaríní minípa éfríxiní. ²⁶ Bíkwíyo dání “Xwáfá rírírání, amípí xwáfá tíyo enípiraní, níní Ámínáo yá imóníní.” nírínírí eánínagí nání “Pí pí gíwí enípi ananí nípaxeneríní.” seararíniní. ²⁷ Áamá Jisasomi díní míwíkwíronj wo “Aiwá bí onaneyí.” searepearáná seyíné “Ananí Owaneyí.” níseaimóníríná, sa nuro ayá síwí searonígínírí pí pí aiwá seaiapfípi nání “Wigf mimóní ñwáfápi nání rídiyowá éfápiraní? Mepa éfápiraní?” miyaiwípa nero ananí nífríxiní. ²⁸ E nerí aí áamá wo áwaní re nísearírínáyí, “Gíwí rípi ñwáfá imónínípi nání rídiyowá inípiríní.” nísearírínáyí, áwaní searíto nání díní nímore

o seyfné narinþagfa niseanirfná “Gfwf api Jisasomi dñf wkwfroarigfa tiyf minþpaxf imóninþpi pí nánf rfa narinþo?” niyaiwirf ayá sfwf uroniginrif minþpa éfrixini. ²⁹ Seyfné niniróná “Nþikwini miyarinþwini.” niyaiwiro ayá sfwf searoniginrif mirarinþini. Áwanþf searfo “Ayf nþikwini miyarinþoi.” niseaiawirf ayá sfwf uroniginrif rarinþini. E seararinþagi nánf ámá wo niwiápnimearfi re nirinþoi, “Nene ananþ nepaxf imóninþpi pí nánf ámá wí ayá sfwf uropaxf imóninþpimi dánf ámþ mepaxf imóninþwini? ³⁰ Nionþ gfwf api nþnirþ Gorixomi yayf niwirfnáyf, gfwf nionþ yayf wiápi nánþ mfkf piyo dánþ pairrf nipaxf imóninþ?” Ámá wo e nirinþf aí ³¹ rþpi osearimni, “Seyfné gfwf nþnirónarani, iniþg nþnirónarani, pí pí nerónarani, ámá wí sñwf niseaniróná ‘Gorixomi dñf niwkwfrooro nánþ rfa yarinþoi?’ oseaiaiwipoyinþri omþ seáyi e umfeyoapaxf imóninþpi éfrixini.” osearimni. ³² Judayfrani, Girikþyfrani, ámá Gorixoyá siyikf imónigfáyfrani, ayf omþ sini xfdþpaxf enánáyf, nene oyá sñwfyo dánþ ananþ epaxf aí ayo óreámioapaxf imóninþpi mepa éwaniginþi. ³³ Nionþ yarinþapa seyfné enþ axþpi éfrixini. Nionþ pí pí nerfná niwaninþoni nánþni ayá tñni mþmenþ “Ámá obaxfyo Gorixoyeáyf uyimþxemeanfa nánþ omþ dñf owkwfropoyinþri arige nerþ ayo ayá tñni umemfárfani?” niyaiwirf ayf yayf winþpaxf imóninþpini yarinarini.

11

¹ Nionþ Kiraiso yagþpi ikaninþf wiarinþapa seyfné enþ nionþ ikaninþf nírfxinþi.

“Apixiwa mñfyo wí pánþfrixini.” urinþf nánþrini.

² Seyfné nionþ nánþ iníná dñf arfá mikeamó Jisasomi xfdarþnwaéne yarþnwapþ nánþ nionþ seaiékwfkwþyinþapi xaiwþ fá nþxþro yarþnþagfa nánþ yayþ bi oseaimni. ³ Seyfné seaiékwfkwþyinþapi xaiwþ fá nþxþro aí “Rþpi nánþ enþ niþfá oimónþpoyi.” nimónarinþi. Kiraiso ámá oxþ niyonþ seáyi e wimónþri oxowa xiepíwamþ seáyi e wimónþro Gorixoyeáyf seáyi e wimónþri enþ. ⁴ Ayinánþ oxþ go go Gorixomi rþinþf nurþfnáranþ, oyá xwþyþápi wfá nurókiamorfnáranþ, wí mñfyo niþákinþmáná e nerfnáyf, o xegþ seáyi e wimónþnomþ —O ayf Kiraisorini. Omþ ayá wimoarinþi. ⁵ E nerþ aí apixþ gí gí mñfyo wí midþkinþpa nemáná Gorixomi rþinþf nurþfnáranþ, oyá xwþyþápi wfá nurókiamorfnáranþ, í xegþ seáyi e wimónþnomþ —O ayf xegþ xiagworini. Omþ í ayá wimoarinþi. Apixþ e yarigfiwa re imónigfiwa tñni xixenþ imóninþoi. Íwamþ gwþ niyirfná ayá xwé owinþri dfa nñni róaná mñf wáf nero nánþ ayá

winarinþiwa tñni xixeni imóninþagfa nání rarinþini. ⁶ Apixf giyf “Mñfyo wí mþákínþpa oemñni.” nþwimónirfnáyf, wigf dfá nñni eni rónfririxini. E niseariri aí apixf dfá nñni róánáyf mñf wáf nimóniri nání ayá nþwinirfnáraní, úrapí róánáyf wiwiá fá nþweri nání ayá nþwinirfnáraní, mñfyo wí pákínfririxini. ⁷ Ayf ripi nání rarinþini. Gorixo áamá oxí iwamfó nimixiri nþirfná seáyí e xewaninþóninþf imóninþpa wimixinþf enagi nání oxíyf Gorixo xfo imóninþþi sþwáninþf nþwiniri nání omi rixinþf nurirfnáraní, oyá xwiyfáþi wáf nurókiamorfnáraní, amþí wí mñfyo mþánþpa éfririxini. E neri aí apixfyf wigf fwiagwfyf imónigfáþi sþwáninþf nþwiniri nání ayf Gorixomi rixinþf nurirfnáraní, oyá xwiyfáþi wáf nurókiamorfnáraní, amþí wí mñfyo pánfririxini. ⁸ Ayf ripi nánirini. Eníná Gorixo áamá oxí nimixirfná apiximi dáni bi nþyori imixinþfmaní. Apixf nimixirfná oxomi dáni bi nþyori imixinþfrini. ⁹ Apiximi oxo arirá wíwinþginri imixinþfmaní. Oweoi, apixí oxomi arirá wíwinþginri imixinþfrini. ¹⁰ Ayináni “Oxíyf apixíyo seáyí e rfa wimóninþoi?” yaiwipfri nání imóninþþi wí apixíwa mñfyo pánfririxini. Íwa pí pí yarigfáþi anþnajf sñwá wþnaxfdarigfa enagi nání rarinþini. ¹¹ E seararinþagi aiwi oxí Ámináo tñni nawíni nikárinirfná “Nioni apixf mayoni neri aí sopinþf noniri yarínáonirini.” ripaxf menini. Apixf eni Ámináo tñni nawíni nikárinirfná “Oxí mayíni neri aí sopinþf noniri yarínáinirini.” ripaxf menini. ¹² Neparini. Gorixo apixf iwamfó nimixirfná ayf oxíyo dáni nþyori imixinþfrini. E neri aí ripi eni neparini. Oxí nñni apixíwa xirarigfáriní. E neri aí apixfraní, oxífraní, píraní, amþí nþþini mfkí ikinþo, ayf Gorixorini.

¹³ Sewaninþyfné xwiyfá nioni seararinþá ripi nání dñf nþyaikiroro “Sipírfani? Nanþrfani?” yaiwípoi. Apixíwa amþí bi mñfyo mþákínþpa nemána Gorixomi rixinþf nurirfnáyf, “Anani yarínþoi.” riseaimónariní? “Anani miyarínþoi.” riseaimónariní? ¹⁴ Ámaéne negf imóninþwápimi dáni sþwá réninþf neainarinþfrini. Áamá oxí dfá sepiá xirá enáná ayf ayá winþpaxf imónini. ¹⁵ E neri aí apixf dfá sepiá enáná ayf dñf nífá winþpaxf eni. Negf imóninþwápimi dáni sþwá éninþf neainarinþfrini. Pí nání marfái, Gorixo apixíwa ritf inþfririxinþri dfá sepiá winþf enagi nání sepiá enánáyf “Dñf nífá winþpaxf eni.” seararinþini. ¹⁶ Áamá wí “Xwiyfá Poro rarinþf ripi nání xixewiámí ouraneyi.” nþwimónirfná ripi urimfñni, “None ámi xegf bi yarínwámaní. Sþyikí Jisasoyá imónigfá ami ami nþweagfáyf eni xegf bi xfdarigfámaní. Ayf nioni rþáþini yarigfáriní.” urimfñni.

“Aiwá Ámináo nánì dñj̄f oneain+niri imixarijwápi úrapì mìnimepanì.” urij̄f nánirini.

17 Seyfné Gorixomì yayf wianiro nánì awí neániróná nanj̄f mimónf sipípinì nimónrìrì yarigfá enagi nánì ámi sekaxf rìpì nìrìrfná segf yarigfápi nánì weyf nimearirì searimiméini. 18 Xámi rìpì searimfìni. Nionì áamá wí re rarìjagfa arfá wijárini, “Jisasoyá s̄yikf imónigfá Korin̄yo ηweagfáyf Gorixomì yayf umean̄ro nánì awí neániróná nawínì mimónf yanj̄f epayónarigfárini.” rarìjagfa arfá n̄wirì “Bì nepa e rfa yarìjoi?” yaiwiarìjárini. 19 Ayf neparini. “Seyfné dñj̄f ná b̄nì n̄moro ax̄ip̄nì mimónigfáyfnérini.” nimónarini. Seyfné re yaiwinip̄rìrì nánì “Negfýf wiene Jisasomì x̄ixenì n̄ix̄d̄irane m̄im̄iwiároarijwaéne, ayf anerfani?” yaiwinip̄rìrì nánì x̄ixegfni yanj̄f nepayón̄ro yarìjoi. 20 Ayinánì seyfné awí neániróná “Aiwá Ámináo nánì ‘Dñj̄f oseain+niri n̄f̄r̄ix̄ini.’ nearìj̄f̄p̄ narìjwini.” n̄iyaiwiro aiwì nepa m̄inarìjoi. 21 Ayf rìp̄f nánirini. Awí neán̄ro aiwá n̄n̄iróná n̄yfnéni sinì mé aiwá x̄ixegfni rfa yeaarfápi an̄fni n̄yoaro x̄ixegfni n̄n̄ro nánì wiyfné agwfni ηweañáná wiyfné iniigf wainf xwapf n̄n̄imáná papikf yarigfárini. 22 Pí nánì e yarigfárini? Aiwá n̄ro iniigf n̄ro ep̄rfá nánì segf anj̄f men̄ranì? Jisasoyá s̄yikf seyfné imónigfápimì peayf owiananeyinrì e yarigfárani? Sér̄ix̄meá aiwá nánì d̄fwf ikeamónarigfáyo ayá owimoaneyinrì e yarigfárani? “Porò weyf neamearipaxf imónij̄f̄p̄ yarìjwini.” r̄iseaimónarini? Oweoi, apì n̄era warìjagfa nánì wí weyf seamearimfámami.

Aiwá Ámináo x̄fo nánì dñj̄f winfw̄niḡinrì imixarij̄f̄p̄f nánì urij̄f nánirini.

23 Xwiyfá nionì eníná searéwap̄yinj̄ap̄f ḡf dñj̄fyo dánì m̄isearéwap̄yinj̄arini. Ámináo n̄r̄éwap̄yinj̄fyo dánì searéwap̄yinj̄ap̄f, ayf rìp̄rini. Sfá Áminá Jisaso nánì Judaso pasá uméf̄yimì Ámináo aiwá b̄i n̄imeari 24 aiwá apì nánì Gorixomì yayf n̄wimáná n̄kwirirì re r̄in̄inigini, “Rìp̄f ḡf warárini. Seyfné nánì r̄id̄iyowán̄j̄f in̄im̄f̄p̄rini. Soyfné nionì seaim̄f̄p̄f nánì dñj̄f seainn̄fa nánì nionì éapa ax̄ip̄f e yayf̄r̄ix̄ini.” ur̄in̄inigini. 25 Awa r̄ixa aiwá n̄n̄imáná kap̄x̄f iniigf wainf ín̄j̄f wá n̄imeari xegf yarìj̄f̄pa ax̄ip̄f nemáná re r̄in̄inigini, “Gor̄ixo xwiyfá s̄j̄f ‘È n̄seaimfárini.’ raúroaár̄ij̄f̄p̄f ‘Nepa x̄ixenì n̄neaiin̄f̄r̄fani?’ oyaiwipoyinrì nionì n̄perfná ḡf ragf púf̄yf iniigf wainf s̄ix̄f r̄iwán̄j̄f imónini. Íníná soyfné iniigf r̄iwá n̄n̄irfná nionì nánì dñj̄f seainn̄fa nánì n̄f̄r̄ix̄ini.”

ur+in+ig+in+ni. ²⁶ Sey+né o ri+in+pi nero aiwá ap+ ni+ro ini+ig+ awá ni+ro ner+in+ipimi dán+ o ámi weap+in+fe nán+ wáf réni+in+ ni+ra war+ig+fár+in+ni, “Ámi+náo nene nán+ r+ixa neapein+ir+in+ni.” Éni+in+ ni+ra war+ig+fár+in+ni.

“Ámi+náo+yá aiwáp+ gi+y+né úrapí nin+r+íná xw+y+á meár+in+ipax+yari+ho+.” ur+in+ nán+r+in+ni.

²⁷ Ámá gi+y+ xámi píran+in+in+ di+in+ mi+yaikiró Ámi+náo ayá win+ipax+ imón+in+in+pi ero aiwáran+ni, ini+ig+ran+ni, x+o nán+ di+in+ win+in+ nán+in+pi úrapí ni+ro nerónáy+, waráp+ t+ni rag+in+pi t+ni xórór+in+in+in+ nero nán+ xw+y+á meár+in+ipax+ imón+in+ho+. ²⁸ Ay+nán+ amá wox+ wox+, “Nan+ imón+in+in+pi r+á yar+in+in+ni? S+ipi imón+in+in+pi r+á yar+in+in+ni?” ni+yaiwiri yar+in+in+ niga nú+sáná aiwá ap+ t+ni ini+ig+ awá t+ni xe n+r+ix+in+ni. ²⁹ Ay+ ri+pi nán+r+in+ni. Ámá aiwá ap+ t+ni ini+ig+ awá t+ni nin+r+íná “Ámi+náo xeg+ waráp+im+ dán+ neai+in+in+ enag+ nán+ r+á nar+in+in+ni?” mi+yaiwipa ner+ínáy+, ay+ xw+y+á meár+in+an+ro nán+ nar+in+ag+á nán+ rar+in+in+ni. ³⁰ Sa m+k+k+ ap+im+ dán+ seg+ obax+ wí sim+x+ nero ni+y+pe nimón+r+ni ero wí r+ixa pi+y+ ero eg+fár+in+ni. ³¹ Nene xámi neg+ yar+in+wáp+ nán+ yar+in+in+ niga nurane “Nan+ r+á yar+in+in+ni? S+ipi r+á yar+in+in+ni?” ni+yaiwirane di+in+ píran+in+in+ nim+x+in+máná aiwá ap+ nin+r+ane s+in+wir+iy+, Kiraiso xw+y+á bi ni+neameár+r+ni si+yik+ neareám+r+ni en+man+ni. ³² E ner+ ai agwi r+íná Ámi+náo xw+y+á ni+neameár+r+íná r+wéná nene amá x+om+ m+x+id+ar+ig+fáy+o t+ni naw+in+ xw+y+á umeár+im+ig+in+r+ni r+ixa xw+y+á ni+neameár+r+ni si+yik+ neareaar+in+ni. ³³ Ay+nán+ g+ n+r+ix+m+eáy+né, aiwá nion+ searar+in+áp+ nan+ro ner+imeán+r+íná ax+íná naw+in+ píran+in+in+ onaney+r+ni r+w+y+o rémoar+ig+fáy+ nán+ wen+in+ ner+ in+wear+in+ni. ³⁴ Sey+né aiwá ap+ nin+róná úrapí nero xw+y+á meár+in+in+pi+r+ix+in+r+ni seg+y+ wí agw+ en+ mi+weán+in+jánáy+ s+ni m+ib+pa neróná wig+ an+jwám+ dán+ aiwá n+r+ix+in+ni. Aiwá ap+ nán+ xw+y+á bi s+ni ni+wen+ag+ ai ámi ni+sea+meár+íná sear+m+fár+in+ni.

12

“Kw+y+ipimi dán+ epax+ imón+ig+fáp+ bi bi imón+in+ni.” ur+in+ nán+r+in+ni.

¹ G+ n+r+ix+m+eáy+né, sey+né pay+ nearo Gor+xo xeg+ kw+y+ipi s+ix+ seam+imón+in+ipimi dán+ e e epax+ imón+r+ix+in+r+ni seam+ix+in+ sey+né yar+in+in+ nig+fáp+ nán+ “Sey+né xe maj+á nero oépoy+.” m+inimónar+in+ni. ² Sey+né s+ni Gor+xom+ m+x+id+pa neróná seaig+fáp+ nán+ ni+j+á imón+in+ho+. Ámá+yá mimón+ in+w+á imón+in+in+yo —Ay+ xw+y+á bi ri+pax+ mimón+in+in+in+ni. Ayo

oxídfpoyiniri yapí pí pí seaieþisíáná seyíné nepaxiniri xídagfápi nání nijfá imóniþoi. ³ Ayináni “Seyíné nijfá re oimónfpoyi.” nimónariní. Ámá wí Gorixoyá kwíyfpimí dání nírírná wí re rípaaxí meniní, “Jisaso xewanþo roapikínþoriní.” rípaaxí meniní. Ámá wí Gorixoyá kwíyfpimí dání mírípa nerínáyí, “Jisaso negí Ámináoriní.” ení wí rípaaxí meniní.

⁴ Kwíyfpimí dání e e epaxí imónífríxiniri síxí umímoariníþi xíxegíní imóniþagi aiwi kwíyí axíþi ná bíní imóniþfpimí dániní yarígfáriní. ⁵ E neríþyo dání ámáyo seáyí e e wífríxiniri Ámináo wimíxariníþi xíxegíní eþagi aiwi Ámináo, ayí ná woní axoriní. ⁶ Ananí nepaxí imónígfápi xíxegíní imóniþagi aiwi Gorixo, ayí ná woní e e epaxí imónífríxiniri eþí síxí weámíxariníþiní. ⁷ E neríþí aiwí o ámá xíoyá imónígfá níní xíxe arírá inífríxiniri wominí wominí xegí kwíyíþyo dání epaxí imóniþfpí bí bí yaní wiaríþriní. ⁸ Bí bí yaní níwiríná ámá wo kwíyfpimí dání xe díní émfí saímí nímorí ámáyo píraníþí urípaaxí oimóniri wirí wo kwíyí axíþimí dání xe nijfá seáyí e nimóniri píraníþí uréwapíyípaaxí oimóniri wirí ⁹ ámfí wo kwíyí axíþimí dání xe díní ayá wí oníkwíroniri wirí ámfí wo kwíyí axíþimí dání xe eþí síxí neániri ámá símíxí yarígfáyo píraníþí owimíxiniri wirí ¹⁰ ámfí womí emímfí epaxí oimóniri wirí ámfí womí xíoyá xwíyfá wíá urókiamopaxí oimóniri wirí ámfí womí ámá wí kwíyí bimí dání raríþagíá arfá níwiríná adadí níwirí “Ayí kwíyí apimí dání ríá raríþoi?” yaiwípaaxí oimóniri wirí ámfí wo ámá gwí wírí wírí xwíyfá mfíkfí apí apimí dání ananí rípaaxí oimóniri wirí ámfí womí xwíyfá mfíkfí apí apimí dání arfá níwirí yaní umeaipaxí oimóniri wirí yaríþriní. ¹¹ Gorixo ámá wíyí wíyo yaní xíxegíní e e níwia nurí aiwí kwíyí axí ná bimí dániní e e epaxí imónífríxiniri níwimíxírná womí píþi owimínírná apí wiaríþriní. Ámfí womí píþi owimínírná apí wiaríþriní.

“Obaxene imóniþagwi aiwi wará ná bíníniþí imóniþwiní.” uríþí nánírní.

¹² Ámáyo wará ná bíní eþagi aiwí náþimí dání wé síkwí amíþí xíxegíní bí bí imóniní. Waráþimí dání amíþí xíxegíní bí bí imóniþíyí níní obaxí imóniþagi aiwí náþí ná bínírní. Ámá Kiraisoyá síyíkíþi imónígfáyí ámá waráþí tíní ríramíþíyí imóniþaxírní. ¹³ Ayí ríþí nánírní. Nene —Wiene Judayeneraní, wiene Gírikíyeneraní, wiene xínáíwanéniþí nimónírane omíþí wíiaríþwaéneraní, wiene

áxeŋwarþ mĩneainþ negþ dĩŋþ tĩnþ emearĩŋwaénerani, — Nĩneneni eni kwĩyþ axĩpimi dánĩnþ sũyikþ ná bĩnþ imónani nánþ wayþ neameairo kwĩyþ axĩpĩnþ neaainĩri eŋþ eŋagi nánþ rarĩŋĩnþ. ¹⁴ Nene nĩjǵá re imónĩŋwĩnþ. Ámá waráþ, ayþ ná bĩnþ mimónþ sĩkwĩrani, wéranþ, mĩŋĩrani, xĩxegĩnþ bĩ bĩ imónĩnþ. ¹⁵ Sĩkwú xwĩyǵá rĩpaxþ nimónĩri re ránáyþ, “Niũnþ wéũnþ mimónĩŋagi nánþ nápiyá bĩnĩmani.” ránáyþ, “ ‘Nápiimi dánþ bĩ imónĩŋĩpĩmani.’ yaiwipaxĩrĩnþ.” rĩseaimónarĩnþ? Oweoi. ¹⁶ Arǵána eni re ránáyþ, “Niĩnani sĩŋwĩyĩnþ meŋagi nánþ nápiyá bĩnĩmani.” ránáyþ, “ ‘Nápiimi dánþ bĩ imónĩŋĩpĩmani.’ yaiwipaxĩrĩnþ.” rĩseaimónarĩnþ? Oweoi. ¹⁷ Náþĩ nĩnþ sĩŋwĩnþ eŋánáyþ, arĩge nerĩ arǵá epaxĩrĩnþ? Náþĩ nĩpĩnþ arǵánþ eŋánáyþ, arĩge nerĩ dĩŋþ weánĩpaxĩrĩnþ? ¹⁸ Náþĩ, ayþ axĩpĩ ná bĩnþ mimónĩnþ. Sĩŋwĩrani, arǵáranþ, apþ apþ e nimóga úwĩnĩgĩnĩri Gorĩxo xĩo wimónĩŋĩpa dĩŋþ neyĩrorĩ nimĩxĩri tĩŋĩrĩnþ. ¹⁹ Warápiimi dánþ amĩpĩ sĩkwĩrani, wéranþ, xĩxegĩnþ imónĩŋĩpa mimónþ axþ ná bĩnþ nimónĩrĩnáyþ, waráþ arĩge imónĩpaxĩrĩnþ? Oweoi, e nerĩnáyþ, wará xegþ imónĩŋĩpa bĩ imónĩpaxþ menĩnþ. ²⁰ Negþ wará imónĩŋĩpĩ, ayþ rĩpĩrĩnþ. Warápiimi dánþ amĩpĩ xĩxegĩnþ wéranþ, sĩkwĩrani, imónĩŋĩpĩ ayþ obaxþ aiwĩ waráþ, ayþ ná bĩnĩrĩnþ. ²¹ Sĩŋwĩyĩ xwĩyǵá rĩpaxþ nimónĩmáná wéũmi wĩ re urĩpaxþ menĩnþ, “Ná saŋþ mĩnĩráparĩŋũxþ, pí nánþ júxþ tĩnþ nawĩnþ imónĩmĩnþ? Niĩyĩnþ ananþ nĩgĩpĩ ŋweapaxĩyĩnĩrĩnþ.” urĩpaxþ menĩnþ. Mĩŋĩyĩ eni sĩkwũmi wĩ re urĩpaxþ menĩnþ, “Ná saŋþ mĩnĩráparĩŋũxþ, pí nánþ júxþ tĩnþ nawĩnþ ŋweámĩnþ? Niĩyĩnþ ananþ nĩgĩpĩ ŋweapaxĩyĩnĩrĩnþ.” urĩpaxþ menĩnþ. ²² Oweoi, pí pí nápiimi dánþ imónĩŋþ “Eŋþ meánĩŋĩpĩrĩfanþ?” yaiwiarĩŋwáþ meŋánáyþ, omĩŋþ amĩpĩ nene nápiimi dánþ yarĩŋwáþ nĩpĩkwĩnþ epaxþ menĩnþ. ²³ Nápiimi dánþ imónĩŋþ “Naŋþ onĩmiáþ imónĩŋĩpĩrĩnþ.” yaiwiarĩŋwáyþ nene ananþ píránĩŋþ okiyǵá mearĩŋwárĩnþ. Nápiimi dánþ imónĩŋþ sĩŋánþ mĩmepaxþ imónĩŋyþ píránĩŋþ rĩtþ yarĩŋwárĩnþ. ²⁴ E nerĩ aí pí pí nápiimi dánþ imónĩŋþ “Awĩaxþ imónĩŋĩpĩrĩfanþ?” yaiwiarĩŋwáþ, ayþ rĩtþ mepaxþ imónĩŋagi nánþ wĩ e yarĩŋwámani. Gorĩxo ámá waráþ nimĩxĩri pí pí nápiimi dánþ eŋĩpĩ nĩŋwĩrĩrĩrĩná “Naŋþ onĩmiáþ imónĩnþ.” yaiwiarĩŋwáþ seáyþ e imónĩwĩnĩgĩnĩri ŋwĩrĩrĩŋĩrĩnþ. ²⁵ Nápiimi dánþ imónĩŋyþ mĩdĩmĩdánþ mĩmearónĩpa ero xĩxe píránĩŋþ menĩro epĩrǵa nánþ e ŋwĩrĩrĩŋĩrĩnþ. ²⁶ Nápiimi dánþ imónĩŋþ bĩ rĩnĩŋþ wináná nápiimi dánþ imónĩŋþ nĩpĩnþ rĩnĩŋþ winárarĩŋĩrĩnþ. Bĩ imónĩŋĩpĩmþ yayþ uméáná nĩpĩnþ dĩŋþ nĩǵa nĩwĩga warĩŋĩrĩnþ.

27 Kiraisoyá siyikþi imónigfáyíné oyá warápñinþ imóniro wiyñení wiyñení oyá nápimi dáni sikwñinþfrani, wénþfrani, xixegñi imóniro enþi. 28 Gorixo áamá xfoyá siyikþi imónigfáyí xixegñi bi bi nimóga úfrixinþri rþeapñrñi. Wí wáf wurimeiarigfáyí imóniro wí xewanþjoyá xwiýfþi wáf urókiamoarigfáyí imóniro wí uréwapiyarigfáyí imóniro epírfá nánþ rþeapñrñi. Xiráni xiráni imóninþi apþi apþi nirþeámáná ámi wí emimþ epírfá nánþ imóniro wí simixí yarigfáyo nanþ wimixþþrfá nánþ imóniro wí dþwí ikeamónarigfáyo arirá wipírfá nánþ imóniro wí pí pí omñþ yarigfáyo mepírfá nánþ imóniro wí áamá gwí wirí wirí xwiýfá mþkþ apþi apimi dáni rþþrfá nánþ imóniro epírfá nánþ rþeapñrñi. 29 Nñni wáf wurimeiarigfáyí rimóninþi? Nñni wáf rókiamoarigfáyí rimóninþi? Nñni uréwapiyarigfáyí rimóninþi? Nñni emimþ yarigfáyí rimóninþi? 30 Nñni simixþyo nanþ imixþþrfá nánþ rimóninþi? Nñni gwí wirí wirí xwiýfá mþkþ apþi apimi dáni rþþrfá nánþ rimóninþi? Nñni xwiýfá mþkþ apþi apimi dáni rarigfþi yanþ umeaipírfá nánþ rimóninþi? Oweoi. 31 E nisearþri aí seyíné woxñi woxñi, “Gorixo áamá e e epaxí imónþrrixinþri kwíýþpimi dáni sixí umímoarñþi apþi apþi enþi aí sa seáyí e imóninþþi oimónimñi.” niyaiwirþ smþ xeadþpénþrrixinþi.

13

*“Ámáyo nepa dñþi sipí niwirñá rþi rþi yarigfárñi.”
urñþi nánþrñi.*

“Arige nerþ Gorixo wimónarñþi tñni xixeni yanþréwñi?”
niþeaimónirñá epírfþi nánþ áwanþ bi osearimñi.

1 Nionþ gwí wirí wirí xwiýfá mþkþ ámarani, anþnajfrani, rarigfþpimi dáni anani rþpaxí nimónþri aí ámáyo dñþi sipí mþwipa nerñáyí, surfmá nþrþrþri berþ ikaxí nþrþrñá yaiwínñþi yárarñþpánñþi imónimñi. Sonþ udþá xami mñwþrþþa nemáná eáná rarñþpánñþi enþi imónimñi.

2 Nionþ xwiýfá Gorixoyþ wáf rókiamopaxí imónþri amþþi nñni o éþmþgñrñi enþþeárñþi inþmi imóninþþi nánþ niþfá imónþri amþþi nñni áamá “Ayþ apþi rþa imóninþi?” niyaiwiro niþfá imónigfþi nánþ niþfá imónþri nerþ aí ámáyo dñþi sipí mþwipa nerñáyí, surfmá imónimñi. Nionþ Gorixomi dñþi enþi neánþri nþwþkwþrorñþpimi dáni “Dþwí rþþxi ná jþe ut.” urþpaxí nimónþri aiwí ámáyo dñþi sipí mþwipa nerñáyí, surfmá imónimñi. 3 Nionþ gþ iyfá fþa amþþi yanþ niþmerþ uyþpeayþyo niwirþ aí ámáyo dñþi sipí mþwipa nerñáyí, wí nanþ nimixþpaxí menñi. Negþ womþ þþkianþro yarñá

niaiwomþ wárþþrþ nánþ re nurþrþ aí, “Nionþ íá nþnþxþrþro ríá nþwioárþpoyþ.” nurþrþ aí ámáyo dþñþ sþpí mþwipa nerþnýþ, nionþ éáþþ wí nanþ nimþxþpaxþ mimónþnþ.

4 Ámá wínþyo dþñþ sþpí nþwirþná píþþ marfáþ, rþþþ yarþgþárþnþ. Sþpí wínþyþ wíþáþþ apaxþ mé þrþ umamoarþgþámanþ. Ayá nurþmþxþrþ nanþ imónþñþþnþ wiiarþgþárþnþ. Wínþyo sþpí dþñþ wí wiaiwiarþgþámanþ. Wínþyo dþñþ sþpí wiarþgþáyþ wiwanþñþyþ mþxþ meakþnþnþro wárþxa imónþro ⁵ uyþniþ wikárþro yarþgþámanþ. Amþpí nenenþ arþge nerþ neaímeanþrþenþñoinþrþ mepa ero apaxþ mé sþmþ rþnþñþ mþwinþpa ero íwþ wínþyþ wikárþáþþ nánþ sþmþ xwanþwþ níkwónþmþ memepa ero yarþgþárþnþ. ⁶ Nþþþkwþnþ mimónþñþ yarþgþáþþ nánþ dþñþ nífá mþwinþ wé rónþñþ imónþñþ yarþgþáþþ nánþ dþñþ nífá winarþñþrþnþ. ⁷ Ámá wínþyo dþñþ sþpí wiarþgþáyþ pí pí wímeááná “Xe oneaímeanþ.” yaiwiro dþñþ wikwþroarþgþáþþ wí þnþ mþwiárþpa ero amþpí nþnþ Gorþxo nþwiirþná nánþ dþñþ níkwþmoro ñwearo pí pí sþpí imónþñþ wímeááná xwámámþ wiro yarþgþárþnþ.

8 Ámáyo dþñþ sþpí wiarþñwáþþ ná rþwþyo aí wí anþþá imónþnþfá menþagþ nánþ anþñþ íá xþrþpaxþrþnþ. E nerþ aiwþ Gorþxoyá kwýþþþimþ dánþ wþfá rókiamopaxþ imónþñwáþþranþ, xwýþfá mþkþþ apþ apimþ dánþ rþpaxþ imónþñwáþþranþ, pí pí nþjþfá imónþñwáþþranþ, apþ nþþnþ anþþá imónþnþfárþnþ. ⁹ Nionþ seararþñáþþ nánþ áwanþþ þþ osearþmþnþ. Agwþ ríná nene Gorþxoyá kwýþþþimþ dánþ nþjþfá imónþñwáþþ sa þnþþ þnþþ imónþñwþnþ. Oyá xwýþfá wþfá rókiamoarþñwáþþ nþþnþ marfáþ, þnþþ þnþþ rókiamoarþñwárþnþ. ¹⁰ E nerþñþ aiwþ Kiraiso nþweapþrþ amþpí Gorþxo éþmþgþnþrþ yarþñþþþ rþxa yóþ imónáná agwþ ríná nene þnþþ þnþþ imónþñwáþþ anþþá imónþnþfárþnþ. ¹¹ Nionþ seararþñáþþ niaiwþ tþnþ rþramþñþyþ oemþnþ. Enþíná nionþ sþnþ niaiwþ nimónþrþfá niaiwþ rarþgþáþa xwýþfá axþþþ rþrþ niaiwþ yaiwiarþgþáþa axþþþ yaiwirþ niaiwþ dþñþ moarþgþáþa axþþþ morþ néþsáná aí rþxa ámþnáonþ nimónþmáná niaiwþ yarþgþáþþ sþnþ íá mþxþrþ þnþþ wiárþñárþnþ. ¹² Agwþ nene Gorþxo éþmþgþnþrþ yarþñþþþ nánþ nþjþfá þnþþ þnþþ imónþñwáþþ xþxþeá sþfá yþkþnþñþyo dánþ nene sþñwþ nþþþkwþnþ mainenarþñwáþþ tþnþ rþramþñþyþ oemþnþ. Agwþ ríná xþxþeáyo sþmþmanþñþ roñþagþ nþwþnþrane aiwþ rþwéná nepa o tþnþ xþxenþ sþmþmanþñþyo sþñwþ aine-nanþwárþnþ. Agwþ ríná nene þnþþ þnþþ nþjþfá nimónþrþ aí rþwéná xþo nene nánþ xþxenþ nþjþfá imónþñþþa nene enþ xþo nánþ nþjþfá imónanþwárþnþ. ¹³ E nerþñþþþ aiwþ agwþ ríná Gorþxomþ dþñþ wikwþrorane o neaiinþáþþ nánþ dþñþþþ ikwþmorane wínþyo dþñþ sþpí wirane yarþñwáþþ biaú þþ apþ

an+ñ+n+ imón+n+fá+p+r+n+. Biaú b+ ap+ b+ seáy+ e imón+ñ+p+, ayf á máyo d+ñ+ s+pí wiar+ñwá+p+r+n+.

14

Kwíy+pim+ dán+ epaxf imón+ñ+p+ nán+ ámi b+ ur+ñ+nán+r+n+.

1 Seyfné “Á máyo d+ñ+ s+pí owianey+.” n+yaiwiro an+ñ+ min+ x+d+f+r+x+n+. E nero aí Gor+xo ap+ ap+ e imón+f+r+x+n+r+ kwíy+pim+ dán+ seaim+xar+ñ+p+ “Ap+ ap+ oimónaney+.” n+yaiwiro s+m+ n+xeadfpén+ro aiw+ ná b+n+ ayf oyá xwíy+fá á máyo w+fá urókiamopaxf imón+p+r+ nán+ añ+pax+ s+m+ xeadfpén+f+r+x+n+. 2 Ayf r+p+ nán+ searar+ñ+n+. Á má g+yf g+yf gw+ w+r+ w+rí xwíy+fá mfk+ wín+yf majfá imón+g+fá+pim+ dán+ n+r+r+náyf, ayf á máyo murar+ñ+o+. Wín+yf xwíy+fá mfk+ ap+ nán+ majfá imón+ñagfá nán+ Gor+xom+n+ nur+r+ kwíy+pim+ dán+ yumfí imón+ñ+p+ rar+ñ+o+. 3 E ner+ aí g+yf g+yf xwíy+fá Gor+xoyá+p+ w+fá nrókiamorónáyf, ayf r+fá+pim+ dán+ á máyo sfkfk+ wom+x+ro eñ+ r+rém+x+ wiro d+ñ+ w+fá wókím+x+ro epaxfp+ urar+g+fá+r+n+. 4 Á má xwíy+fá mfk+ xegf wíyo dán+ rar+ñ+ go go, ayf xewan+ñ+o sfkfk+ om+x+nar+n+. Á má Gor+xoyá xwíy+fá+p+ w+fá rókiamoar+ñ+ go go, ayf Gor+xo wimónar+ñ+p+ urf+pim+ dán+ Jisasoyá s+yikfp+ imón+g+fáyo sfkfk+ wom+xar+ñ+r+n+. 5 Nion+ “Seyfné n+yfnén+ xwíy+fá mfk+ b+ bim+ dán+ orfpoy+.” n+nimón+r+ aiw+ aga añ+paxf ayá wí nimónar+ñ+p+, ayf r+p+r+n+. “Gor+xoyá xwíy+fá+p+ w+fá orókiamópoy+.” nimónar+n+. Ayf r+p+ nán+r+n+. W+fá rókiamoar+ñ+ go go Jisasoyá s+yikfp+ imón+g+fáyo nur+r+ná xfo urf+pim+ dán+ sfkfk+ n+wom+x+r+ nán+ xwíy+fá mfk+ xegf wíyo dán+ rar+ñ+ go gom+ seáy+ e wimón+ñag+ nán+ rar+ñ+n+. Xwíy+fá mfk+ xegf wíyo dán+ rar+ñ+ go go ráná á má wo n+wiápf+n+mear+ Jisasoyá s+yikfp+ imón+g+fá wín+yo o rfpim+ dán+ sfkfk+ owom+x+n+r+ yanf numeair+ná en+ anan+r+n+. 6 Gf n+r+x+meáyfné, r+p+ nán+ píran+ñ+ d+ñ+ mópoy+. Nion+ seyfné t+ñ+ e nán+ n+bir+ xwíy+fá mfk+ wíyo dán+ n+sear+r+náyf, “Ap+ wí nanf neaim+x+paxf imón+n+.” r+seaimónar+n+? Oweo+. Nion+ xwíy+fá Gor+xo w+fá n+nókím+x+r+ n+r+ñ+p+ m+sear+pa nerfnáran+, n+jfá o nán+ nion+ imón+ñá b+ m+sear+pa nerfnáran+, xwíy+fá oyá+p+ b+ w+fá m+searókiamopa nerfnáran+, b+ m+searéwap+yipa nerfnáran+, sa xwíy+fá mfk+ wíyo dán+ n+seara nurfnáyf, ar+ge ner+ nanf wí seaimfá+r+n+? Oweo+, wí e epaxfman+.

7 D+ñ+ mayf imón+ñ+p+, pékákfrani, gitáran+, ayf axfp+ imón+n+. Yaiwín+ñ+ n+yár+r+ n+p+kw+n+ irf m+répepa nerfnáyf, á má ar+ge “Ayf ap+ rfa rar+n+?” yaiwipax+r+n+? Á má kwíy+pim+ dán+ xwíy+fá mfk+ wíyo dán+ en+ n+r+r+náyf,

ámá arfá mþwiarigfáyf arige neri “Ayf api rfa rarini?” yai-wipaxf imónini? ⁸ Ámá mixf nán awí roño xowienomi dáni rfaiwá orinriþ pfrámf nipikwini mepa nerfnáyf, ámá gýyf “Mixf nán rfaiwá iyf riráoi?” niyaiwiro éwaikf tñni nikfnñf tñni arfkpaxfrini? Oweoi, pfrámf nipikwini mepa nerfnáyf, wí e epaxf menini. ⁹ Seyfné eni ámá wíyo kwíyfpimi dáni xwíyfa mfkf xegf wíyo dáni nurirfnáyf, ámá arfá seiarigfáyf arige nero “Api nán rfa neararñoi?” niyaiwiro nijfa imónipaxfrini? Oweoi, seyfné urarigfápi mimianwí upaxf imónini. ¹⁰ Ayf neparini. Xwfa ririmi xwíyfa mfkf xixegfni tññf rarigfápi obaxf imónini. Xwíyfa bþ mfkf mayf imóniñfmani. Nfni mfkf tññf imónini. ¹¹ E neri aí ámá wo xwíyfa mfkf nioni majfa imóniñfpimi dáni rarñagf arfá niwirfna “Émayf worfani?” yaiwimfni. Xfo eni nioni arfá mþwiarñagf nñnanirfna “Émayf worfani?” niawinñoi. ¹² Seyfné Gorixoi api api imónifrixinri kwíyfpimi dáni sixf seamímoarñipi “Oimónaneyi.” niyaiwiro sfmf nixeadfpéniro yarigfáyfné imóniñagfa nán pi pi neróna rþpi éfrixini. Kwíyfpimi dáni epaxf imóniñwápimi dáni Jisasoyá siyikf imóniñwaéne eñf sfkfkf omixinþpaxf imóniñþpi oyaneyinro ayá wí nera úfrixini.

¹³ Ayfnáni segýyf wo kwíyfpimi dáni xwíyfa mfkf seyfné majfa imónigfápimi dáni niþearirfnáyf, arfá mþwiarigfáyfné yanf seameaiminri nán Gorixomi rixññf urfwningini. ¹⁴ Ayf rþpi nán seararñini. Nioni gf ámá arfá niarigfe dáni xwíyfa mfkf xegf bim dáni Gorixomi rixññf nurirfna gf dññf aí tñni murf sa mañfpámf dáni nurirfnáyf, “Api ourimni.” niyaiwiri murþpa éa eñagf nán nioni rfápi bþ nañf mñniarini. ¹⁵ Ayfnáni nioni pi eminrénini? Nioni Gorixomi rixññf nurirfnarani, soñf niriþ omi yayf numerfnarani, xwíyfa mfkf bþ bim dáni mañfpá tñni nuriri aí “Ayf api rfa urarñini?” niyaiwiri gf dññf tñni eni nawini urfmigini. ¹⁶ Seyfné e mepa nero Gorixomi yayf niwirfna dññf tñni nawini murf xwíyfa mfkf bþ bim, seyfné majfápimi dánini nurirfnáyf, ámá sipfa imónigfa seyfné tñni nawini awí eánarigfáyf arige nero “Ayf rfápi xixeni e imónifwningini.” rþpaxfrini? Oweoi, xwíyfa mfkf seyfné rarigfápi arfá mþwipaxf nimóniro nán wí e rþpaxf menini. ¹⁷ Seyfné e nerfnáyf, Gorixomi píranññf yayf niwiro aiwi winiyo sfkfkf mþwomixf ududf iní wikararñagfa nán seararñini. ¹⁸ Seyfné kwíyfpimi dáni xwíyfa mfkf wíyo dáni ayá wí niriþro aí nioni eni kwíyfpimi dáni xwíyfa mfkf bþ bim dáni seáyf e niþeamúrorf nán Gorixomi yayf wiarñarini. ¹⁹ E nimóniri aí Jisasoyá siyikf imónigfa bþ tñni

nerimeániri wigí arfá egte dání xwiýfá mfkí bi bimi dání nuriríná “fá miropaxí imóniñipi ourimíni.” minimónaríni. Oweoi, “Poroi ipi ríneaíwapíyaríni?” oyaiwípoyiniri sa “Xwiýfá mfkí nioní niñfá imóniñápimi dání nuriri ‘Ayí apí rfa urariñini?’ yaiwimípi áríní ourimíni.” nimónaríni. “E neríná seáyí e imóniñipi yariñini.” nimónaríni.

²⁰ Gí niriñímeáyíné, seyíné niaíwí onimíá diñí mímáxiñipa époyí. E níseariri aí niaíwí pfoia íwí oyaneyiníro siní diñí mímóarigfápa seyíné ení axípi imónipoyí. E nero diñí nímoríná ámíná yapi mófrixini.

²¹ Isireriyí arfá miwiaríñagfá nání Gorixo amá wí e dánýfí mífí nímeámi níbiro xwirfá wikxéfirixiniri riñipi nání ñwí ikaxí eániñfyo re niriñiri eániñi, “ ‘Gorixoní amá mfkí wí e dánýfíyá xwiýfá mfkí bi tñi amá tño uriri wí e dánýfíyá manpimi dání uriri emfa enagi aiwi nioní wí arfá nipirfámani.’ Ámínáoni e rariñini.” niriñiri eániñi.

²² Ayínáni nene re yaiwiñwini, “Gorixoyá kwíyípimi dání xwiýfá mfkí nene majfá nimóniri aí rariñwápi, ayí amá omí ríxa diñí wikwíroarigfá wíniyí arfá níneairóná óf níkáriníro ‘Ayí ení eániñfí Gorixoyápimi dání rfa yariñoi?’ oyaiwípoyiniri mimónini. Sa omí diñí miwikwíroarigfáyí óf níkáriníro ‘Ayí ení eániñfí Gorixoyápimi dání rfa yariñoi?’ oyaiwípoyiniri imónini.” yaiwiñwini. E neri aí oyá xwiýfápi, nene wfá urókiamoaríñwápi, ayí amá xómi diñí miwikwíroarigfáyí arfá níneairóná “Ení eániñfí Gorixoyápimi dání rfa rariñoi?” oyaiwípoyiniri mimónini. Sa xómi diñí wikwíroarigfáyí e oyaiwípoyiniri imónini.

²³ Ayínáni amá Jisasoyá siyikí imónigfáyíné awí neániñóná niyínení xwiýfá mfkí seyíné majfá bi bimi dání níra warfá amá sipfá imónigfáyí wíraní, amá siní Gorixomí diñí miwikwírogfáyí wíraní, níseáimearo níñwearóná “Ámá tiyí xóxwí yariñfáyí menirani?” ripirfáriní.

²⁴ Seyíné wí e mepa nero niyínení xwiýfá Gorixoyápi wfá nírókiamóa warfá amá sipfá imónigfáyí wíraní, amá siní Gorixomí diñí miwikwírogfáyí wíraní, níseáimearo níñwearóná seyíné rariñfá nípimíni dání “Íwí awa rariñfápi miyariñwaénerfani?” niyaiwiro wairírfí iníro “Apí nene nání ení rfa rariñoi?” niyaiwiro ayá mñimíñfí roro nemána

²⁵ sipí imóniñfí wigípi yumí egfápi nání waroparí nero miñfí xwífáyo níkwíroníro Gorixomí yayí numero “Neparíni. Gorixo seyíné diñfí seakikayoni.” ripirfáriní.

Gorixomí yayí umeaníro nání nerimeániñóná epaxípi nání uríñfí nániríni.

26 Gf niri+ximeáy+né, pí oyaney+niri nearar+ini? Sey+né awí neán+róná woxi sonj+ searéwap+yini nán+ imón+r+ woxi xwiy+á bi searéwap+yini nán+ imón+r+ woxi xwiy+á Gorixo wíá wókim+xí+pi bi sear+ini nán+ imón+r+ woxi xwiy+á mfk+ bi bim+ dán+ bi sear+ini nán+ imón+r+ woxi xwiy+á mfk+ bi bim+ dán+ rin+í+pi bi yanj+ seameain+ nán+ imón+r+ ner+ aí n+p+ni ner+ná Jisasoyá siyik+ imón+g+áy+né sfk+fk+ om+x+in+p+r+ nán+ é+r+x+ni. 27 Seg+y+ wí “Xwiy+á mfk+ bim+ dán+ ouraney+.” niwimón+r+ná obaxowa xe onear+poy+n+r+ si+hw+ m+win+pani. Waún+rani, waú woran+, ay+ apán+r+ni. Axíná nawín+ or+poy+n+r+ si+hw+ m+win+pani. Wo xám+ n+r+imáná wo rfw+yo rfw+in+g+ni. E yar+ná wo yanj+ seameaiw+in+g+ni. 28 Ámá wo xwiy+á yanj+ seameaipax+ menjánáy+, xwiy+á mfk+ api apimi+ dán+ rar+g+áwa Jisasoyá siyik+ imón+g+áy+néyá ar+á eg+e dán+ manj+pá t+ni si+ján+ m+r+pa nero wig+ di+ny+o dán+ Gorixo t+ni nawín+ ín+im+ rin+í+r+x+ni. 29 Awí neán+róná seg+ xwiy+á Gorixoyápi wíá rókiamoar+g+áy+ waúran+, waú woran+, awa xe xwiy+á sear+í+r+x+ni. Rixa searáná win+y+ o nepa kwiy+fpimi+ dán+ r+á rar+n+r+ p+á ni+mero mí om+x+í+r+x+ni. 30 E ner+ aí seg+y+ wo éf ni+hwear+ wíá rókiamoar+ij+ wom+ ar+á wiar+ná Gorixo xwiy+á bi wíá wókim+xánáy+, o xwiy+á api áwanj+ sear+ini nán+ dao xám+ rar+jo p+ni wiar+w+in+g+ni. 31 Nion+ searar+ijápi ni+x+d+róná sey+né ni+y+nén+ nij+á imón+ro enj+ r+rém+x+ in+ro ep+r+á nán+ woxi woxi anan+ wíá n+rókiamóá upax+ imón+jo+. 32-33 Nene nij+áran+. Gorixo yaiwín+ij+ yar+ijoman+. “Xwiy+á ni+xeayir+ ner+ or+poy+.” m+wimón+ “Ni+way+r+r+ or+poy+.” wimónar+ijag+ nán+ wíá rókiamoar+g+áwa kwiy+fpimi+ dán+ rókiamopax+ imón+ij+p+ t+ni úrap+ m+r+ píran+ij+ di+ij+ á ni+x+r+ro r+í+r+x+ni.

Gorixoyá siyik+ imón+g+á wí e wí e nweag+á n+ni yar+g+ápa 34 siyik+ oyá Korin+yo nweag+áy+né en+ awí neán+róná ap+xíwa xwiy+á wí m+r+pa oépoy+. Awí neán+ránéná ap+xíwa xe xwiy+á onear+poy+n+r+ si+hw+ m+win+pa yar+ijwá en+ag+ nán+ rar+ij+ni. Nw+ ikax+ eán+ij+yo dán+ rin+ij+pa oxoy+né si+manw+yón+ij+ seaur+n+í+r+x+ni. 35 Íwa Jisasoyá siyik+ imón+g+áy+ awí eán+g+e dán+ xwiy+á n+r+r+ná ayá win+pax+ yar+ijag+á nán+ win+ win+ “Api nán+ nij+á oimón+m+ni.” niwimón+r+ná anj+ xi+eg+ni+yo dán+ oxom+ yar+ij+ wíwin+g+ni. 36 Sey+né seáy+ e seáy+ e mimón+pani. “Xwiy+á Gorixoyápi nene t+ám+n+ mfk+ imón+ijwaéner+n+.” r+yaiwinar+jo+? “Xwiy+á oyápi Korin+yo nwean+waéner+n+ t+ám+n+ rin+ij+r+ni.” r+seaimónar+ni?

37 Ámá goxi goxi “Nion+ Gorixoyá xwiy+ápi wíá

rókiamoar+ñá won+r+ni.” n+yaiwin+r+ñáran+í, “Oyá kwíy+ s+x+ n+mímon+ñpim+ dán+ e epax+ nimón+r+ yar+ñáon+r+ni.” n+yaiwin+r+ñáran+í, xw+y+á nion+ n+r+r+ eaar+ñá r+p+ nán+ d+ñ+ re yaiwír+x+ni, “Poró sekax+ Ámináo urí+ñpim+ dán+ r+á n+r+r+ ean+r+ñan+?” yaiwír+x+ni. ³⁸ Ámá go go e m+yaiwipa yar+ñagi n+w+n+r+ñáy+, sey+né en+ “O nepa Gor+xoyá w+á rókiamoar+ñ+ wo men+ni.” yaiwír+x+ni. ³⁹ Ay+nán+ g+ n+r+x+meáy+né, Gor+xoyá xw+y+á w+á orókiamoaney+n+r+ s+m+ xead+ñpéntro oyá kwíy+ t+ni xw+y+á m+k+ b+ bim+ dán+ sey+né rar+g+ápi p+r+ m+rakín+pa ero é+r+x+ni. ⁴⁰ E nero a+í Gor+xom+ yay+ umean+ro nán+ awí neán+róná pí pí sey+né yar+g+ápi n+p+ni nit+way+roro pírán+ñ+ é+r+x+ni.

15

Jisaso n+ipémáná xwár+ipáyo dán+ wiáp+ñ+meañ+ñ+ nán+r+ni.

¹ G+ n+r+x+meáy+né, xw+y+á yay+ neainar+ñ+ nion+ w+á sear+ñápi —Ap+ sey+né ar+á n+nir+ñá “Nepar+ni.” n+yaiwiro d+ñ+ n+w+kw+roro ík+á xw+á a+í t+ni ner+ñá s+k+k+ non+r+ roar+ñ+pa sey+né en+ ax+ñ+ xw+y+á ap+ t+ni s+k+k+ non+r+ rog+ápi+r+ni. Ap+ nán+ dir+r+ oseaim+ni. ² Sey+né nion+ w+á sear+ñápi an+ñ+ min+ xaíw+ íá n+x+ra nurónáy+, Gor+xo apim+ dán+ yeáy+ seayim+xemean+ár+ni. Sey+né s+ni xaíw+ íá r+x+r+ñoi? E mepa ner+ñáy+, sur+ímá w+kw+ropax+r+ni. ³ Nion+ w+á n+sear+r+ñá xw+y+á x+rán+ x+rán+ imón+ñ+ sear+ñápi —Ap+ nion+ en+ en+íná ar+á win+ápi+r+ni. Ap+, ay+ r+p+r+ni. Kiraiso nán+ en+íná B+kw+yo dán+ n+r+n+r+ eán+ñ+pa o nene íw+ yar+ñwápi yokwar+m+ neain+á nán+ n+peri ⁴ xw+á n+weyár+máná en+áná B+kw+yo dán+ “O n+wiáp+ñ+meañ+ár+ni.” n+r+n+r+ eán+ñ+pa s+á w+yaú w+y+ nór+máná en+áná Gor+xoyá d+ñ+ t+ni wiáp+ñ+meañ+ñ+ni. ⁵ N+wiáp+ñ+meámo Pitaom+ s+ñán+ nurónap+r+ r+fw+yo xeg+ wiep+sin+ wé wúkaú s+kw+ wá awam+ s+ñán+ urónap+ñ+ni. ⁶ E nemáná ám+ r+fw+yo x+om+ d+ñ+ w+kw+rog+áy+ —Ay+ 500 apim+ wiár+ múrog+áy+r+ni. Nion+ pay+ r+p+ eaar+ñá r+íná wín+ wín+ r+xa n+pero aiw+ náy+ s+ni ñweañoi. Apim+ ná wínán+ ax+íná s+ñán+ urónap+ñ+ni. ⁷ E nemáná r+fw+yo xeg+ xogwáo Jemisom+ s+ñán+ nurónap+máná w+á wur+meiar+g+á nowam+ni en+ s+ñán+ urónap+ñ+ni. ⁸ E né+sáná nion+ —Nion+ ap+xíwa niaíw+ n+x+r+róná kwíy+ wiár+g+áy+ won+ñ+ñ+ imón+ñáon+r+ni. Nion+ awam+ aga r+fw+ náyo yopar+ñ+ s+ñán+ nimón+ñ+ni. ⁹ Ay+ r+p+ nán+ rar+ñ+ni. Nion+ ámá Gor+xoyá s+yik+ imón+g+áyo xean+ñ+ wikaragáon+ enagi nán+ w+á wur+meiar+ñwá n+g+ w+á n+wam+ni s+yikw+ñ+ñ+ imón+ñáon+, ay+ nion+r+ni. Gor+xoyá

siyikf imónigfáyo xeaniñf wikáragá enagi nánf nepa “Wáf wurimeiarñf imóniñf woxñf.” nñrþpaxf menñf. ¹⁰ E nerf aíf Gorixoxo wáf nñwianñrñ nññþþimi dánf agwñ ríná nionf imóniñþþi imóniññf. O wáf nñwianñþþi surfmá nñwianññmanñ. Oweoñ, nionf anñf minñ nerf nánf wáf wurimeiarñwáf nñgf wfamñ múroñárñf. E nerf aíf nñwanññonñ enñ eánñþþimi dánf nerf múroñámanñ. Nionf enþþi sa Gorixoxo wáf nñwianñþþimi dánf enþ enagi nánf rarñññf. ¹¹ Ayñnánñ seyñné awamñ wigñ manñyo dánf arfá nñwirñnaranñ, nionñyáyo dánf arfá nñnirñnaranñ, wáf nñnonenñ seararñwáf seyñné dññf wikwñrogfþþi, ná bññf ayf apñrññf.

“Rfáwéná pegfáyf nññf wiápññmeapñrññf.” urññf nánñrññf.

¹² None wáf nñsearñrñná “Kiraiso Gorixoyá dññyo dánf wiápññmeaññññf.” seararñwáf enagi nánf segfýf wíf dññf arñge nñyaiwiro “Pegfáyf ámñ sññf nero wíf wiápññmeapñrññf menññf.” rarñgfárññf? ¹³ Ayf rarñgfápa ámá pegfáyf nepa mñwiápññmeapa nerñnýf, “Kiraiso aíf Gorixoyá dññf tññf wiápññmeaññmanñ.” ranñññf. ¹⁴ Kiraiso Gorixoyá dññf tññf mñwiápññmeapa nerf sññwirñyñf, xwñyñfá none wáf seararñwáf ná mayf imónñrñ seyñné dññf wikwñroarñgfþþi ná mayf imónñrñ epaxñrññf. ¹⁵ Sþþi imóniñf apñ yanñrñ enwáf aíf ámñ bñ rþþi ámá yapñ rarñgfáyf yapñ imónanñrñ enwárññf. None “Gorixoyá dññyo dánf Kiraiso wiápññmeaññrññf.” xenwñf ranñrñ enwáf enagi nánf “Yapñ rarñgfáyf yapñ imóniñwññf.” rñpaxñrññf. Pegfáyf nepa Gorixoyá dññyo dánf mñwiápññmeapa nerñnýf, “Kiraiso enñ Gorixoyá dññf tññf wiápññmeaññmanñ.” rñpaxñrññf. ¹⁶ Ayf rñþi nánf rarñññf. Ámá pegfáyf Gorixoyá dññf tññf mñwiápññmeapa nerónýf, “Kiraiso aíf wíf wiápññmeaññmanñ.” ranñññf. ¹⁷ Kiraiso Gorixoyá dññf tññf mñwiápññmeapa nerf sññwirñyñf, seyñné dññf wikwñrogfþþi sñwiá wikwñroro segf fñf yarñgfþþi nánf sññf xwñyñfá meárññpaxf imónñro yanñro egfárññf. ¹⁸ Ámá Kiraisomñ dññf nñwikwñroárñmáná pegfáyf enñ rñxa anññññf anñnanñro egfárññf. ¹⁹ Nene re nñyaiwirane, “Nene nñpémáná enáná Kiraiso wíf arñrá neainññfámanñ. Sa xwñfá rñrñmññf emearñná Kiraiso arñrá neainññfárññf.” E nñyaiwirane omññf dññf nikwñmoranénýf, ámá ikñññf sþþi wipaxf imóniñf nñyonñ nánf nene anñpaxf neaipaxñrññf. Ayf Kiraiso nepa xwárñpáyo dánf mñwiápññmeapa enñ enánýf nánf rarñññf.

²⁰ Nionf e nñsearñrñ aiwñ Kiraiso nñperñ wenñmñ dánf Gorixoyá dññf tññf wiápññmeaññrññf. O ámá rñxa pegfáyf

nánþ xámi nþwiápþnþmearþná omþñþyo aiwá nþwákwínþ wí xámi miarþgþápánþñþ wiápþnþmearþrþnþ. ²¹ Ayþ rþpþ nánþ seararþñþnþ. Ámá wo sipí yagþpimi dánþ ámaéne pearþñwárþnþ. E yarþñwápa ámá ámi wo enþþpimi dánþ enþ wiápþnþmearþwárþnþ. ²² Nþnenenþ Adamo tþnþ ikárþnþñwaéne imónþñagwi nánþ pearþñwárþnþ. E yarþñwápa Kiraiso tþnþ ikárþnþñwaéne neperane aiwi ámi siñþ nerane wiápþnþmearþwá enagþ nánþ rarþñþnþ. ²³ Wiápþnþmeapþrþfáyþ wigþ imónáná wiápþnþmeapþrþfárþnþ. Kiraiso aiwá nþwákwínþ wínþñþ xámi wiápþnþmearþrþnþ. Omþ dánþ rþwþyo xþo weapáná xegþ imónþgþfáyþ wiápþnþmeapþrþfárþnþ. ²⁴ O ámi anþnamþ dánþ nþweapþrþná amþpí nene tþñþ ríná imónþñþþi yoparþþi imónþñfárþnþ. Íná anþnajþranþ, ámáranþ, omþ manþ þrþrþ wiaikiarþgþá gþyþ gþyþ, enþ eánþgþfáyþ imónþro nénþ tþgþfáyþnþñþ imónþro menþweagþfáyþ imónþro egþfáyo anþpá nþwimþximáná ámá xþoyá xwioxþyo mþmeámþ nerþ umenþweanþfáyþ xano Gorþxomþ sþmanþwþyónþñþ wurþnþþrþrþ wiinþfárþnþ. ²⁵ Ayþ rþpþ nánþ rarþñþnþ. Gorþxo ámá Kiraiso tþnþ sþmþ tþnþ inarþgþfáyo xopþrárþ nþwiri íkwianþwþ xegþ sþkwþ ikwiárþnþánánþñþ wimþximþinþe nánþ mþxþ ináyþ nimónþrþ menþweanþfárþnþ. Bikwþyo apþ nánþ e nþrþnþrþ eánþñagþ nánþ rarþñþnþ. ²⁶ Sþmþ tþnþ inarþgþfí yoparþ anþpá imþximþfáþi, ayþ þyþ nene pearþñwáþrþnþ. ²⁷ Bikwþyo þi rþpþ xþxenþ nþrþnþrþ eánþnþ, “Gorþxo amþpí nþnþ omþ sþmanþwþyónþñþ wimþximþinþrþnþ.” nþrþnþrþ eánþñagþ aí ananþ re yaiwipaxþrþnþ, “Amþpí nþnþyþ rþnþñþþi, ayþ amþpí nþnþ Kiraisomþ sþmanþwþyónþñþ oimónþrþ wimþximþiño enþ nánþ mþrþnþnþ.” yaiwipaxþrþnþ. ²⁸ Amþpí nþþinþ xewaxomþ sþmanþwþyónþñþ yeáyþ wurþnþñáná o dþñþ re nþmori enþfárþnþ, “Gþ ápo Gorþxo amþpí nþyonþ ámáyoranþ, amþþiyoranþ, seáyþ e nþwimónþrþ oumenþweanþrþ xewanþñonþ amþpí nþþinþ sþmanþwþyónþñþ nimþximþiñomþ sþmanþwþyónþñþ yeáyþ owurþnþmþnþ.” nþmori e enþfárþnþ.

²⁹ “Ámá pegþfáyþ wiápþnþmeapþrþfárþnþ.” seararþñwáþi nepa mimónþñánáyþ, þi nánþ wiyþné segþ pegþá wínþyo nanþ owimþxaneyþnþro ámi wayþ meaarþgþfárþnþ? “Pegþfáyþ wí wiápþnþmeapþrþfámanþ.” rarþgþápþ nepa imónþñánáyþ, pegþá wínþyo nanþ rþpþ oimþxaneyþnþro neróná þi nanþþi owianeyþnþro epaxþrþnþ? Oweoþ, sa surþmá epaxþrþnþ. ³⁰ “Pegþfáyþ wiápþnþmeapþrþfárþnþ.” rarþñwáþi nepa mimónþñánáyþ, þi nánþ Jisasoyá wáþ wurþmeiarþñwáone yoþ mayþ imónanþrþ yarþñwþnþ? ³¹ Gþ nþrþxþmeáyþné, sþá ayþ ayo nemerþná “Nionþ nþþémþáonþrþnþ.” yaiwinarþñáþ sþmþ e nþtþnþmþ emearþñárþnþ. E seararþñagþ aí “Xewanþño seáyþ

e nimón+rí raríni.” mĩniawipani. Seytne negf Áminá Kiraisi Jisaso tñi ani ikárin+ñwaéne nimón+rane nani nioni mĩxí nĩmeakfñrĩ “ ‘Nĩpémfáon+rĩni.’ yaiwinarĩñapĩ sĩmf e nĩtĩnĩmĩ emearĩñĩni.” seararĩñĩni. ³² “Pegfáyf wiápfñĩmeapfřfárĩni.” rarĩñwápf nepa mimón+ñánáyf, nioni pí nani añf Epesas+yĩ rĩn+ñf+pimĩ nñjwearfñá xwĩyfá Gorixoyápf arfki wáf urĩmemĩnĩrĩ nani yoí mayf nimón+rĩ ámá wĩ sidf inñ rĩrómf yarĩñf+pán+ñf yarĩgřáf tñi nawĩnĩ mĩxí inñárĩni? Pĩpĩ nanñf oniin+rĩ e enárĩni? E nerĩ aí pegfáyf nepa mĩwiápfñĩmeapa nerfñáyf, ámá wĩnyf re rarĩgřápa, “Apaxf mé pearĩñwaéne enagĩ nani amĩpĩ wĩ nani ‘Arĩge oyaneyĩ?’ mĩyaiwĩ sa maiwĩ inĩgřf nĩrane aiwá nĩrane oyaneyĩ.” rarĩgřápa nioni enĩ axfpf e rĩpaxfřĩni. ³³ E nerĩ aí ámá yapf oneaiep+sĩpoyĩnĩrĩ sñjwáf mĩwĩnĩpanĩ. Ámá rfá kĩroarĩgřáf tñi nĩkum+xĩnĩro nawĩnĩ nemerónáyf, seytne nanñf yarĩgřápf přrĩ nĩseawiaĩkiro sĩpĩ imón+ñf+pĩ yapf seaiep+sĩpřrĩxĩnĩrĩ seararĩñĩni. ³⁴ Seytne xaxá yarĩgřápf pñnĩ nĩwiárĩmáná pĩrán+ñf dññf nĩmoro segf řwf yarĩgřápf enĩ pñnĩ wiárřrĩxĩnĩ. Segf yf wĩ nepa Gorixó nani dññf mĩmoñof. Ayĩnani ayá seainf+paxfřf rĩnĩ.

“Pegfáyf nĩwiápfñĩmearóná wará amĩ xegf bĩ ninĩmĩ wiápfñĩmeapfřfárĩni.” urĩñf nani rĩnĩ.

³⁵ Ámá wĩ yarĩñf re nĩpřráof, “Ámá pegfáyf amĩ arĩge nero wiápfñĩmeapfřfárĩni? Wará amĩ gřmĩnĩ gřpf ninĩmĩ wiápfñĩmeapfřfárĩni?” nĩráná ³⁶ re urřĩmĩgĩnĩ, “Majĩmajfá ikárĩnarĩgřá tĩyĩné, ‘Aiwá siyf wiároarĩñwáyf urf nerĩ mĩpiéropa nerfñáyf, nerápfřĩ nĩyapf+paxfřĩni.’ rĩseaimónarĩni? Oweof, xamĩ urf nerĩ nĩpiérómáná řwfyo nerápfřĩ yaparĩñfřĩni.” urřĩmĩgĩnĩ. ³⁷ Siyf seytne wiároarĩgřápf wĩtřf siyfřanĩ, amĩ xegf wĩranĩ, nĩwiáróa nurfñáyf, rĩxa nerápfřĩ nĩyapf+máná imón+ñf+pĩ wiároarĩgřáranĩ? Oweof, siyf anĩpápf wiároarĩgřárfñĩni. ³⁸ Seytne siyf anĩpápf wiároarĩñagfá aí Gorixó “Apf nerápfřĩ oyapfñĩ.” yaiwiarĩñf+pĩ tñi xixenĩ nerápfřĩ yaparĩñfřĩni. Siyf apf apf xegf iwřřanĩ, enřřanĩ, apf tñi xixenĩ imón+ñf+pĩ xixegfñĩ apf yapf přá orĩxĩnĩrĩ imĩxarĩñfřĩni. ³⁹ Wará nñnĩ axfpf minĩnĩ. Ámá wará xegf enĩ bĩ inĩnĩ. Nanwřf wará xegf enĩ bĩ inĩnĩ. Inñf wará xegf enĩ bĩ inĩnĩ. Peyf wará xegf enĩ bĩ inĩnĩ. ⁴⁰ Amĩpĩ aññnamĩ dññf přá rĩxĩñf yf tñi xwřárimĩ dññf přá rĩxĩñf yf tñi nani enĩ dññf mópoyf. Awiaxf amĩpĩ aññnamĩ dññf přá rĩxĩñf yf imón+ñf+pĩ xegf bĩ imónĩnĩ. Awiaxf amĩpĩ xwřárimĩ dññf přá rĩxĩñf yf xegf bĩ imónĩnĩ. ⁴¹ Wřá ónarĩñf yf nani enĩ dññf mópoyf. Sogwřf wřá ókĩarĩñf+pĩ xegf bĩ imónĩnĩ. Emá wřá ókĩarĩñf+pĩ xegf bĩ imónĩnĩ. Sĩñf

wfá ókiarĩĩpĩ enĩ xegĩ bĩ imónĩnĩ. Sĩĩĩ nĩnĩyĩ enĩ wfá ókiarĩĩĩyĩ axĩpĩ mimónĩnĩ. Xegĩ bĩ xegĩ bĩ imónĩnĩ.

⁴² Ámá pegfáyĩ nĩwiápĩnĩmearóná wará inĩpĩrĩfápi nionĩ nĩra warĩĩpĩnĩĩĩ imónĩnĩ. Wará agwĩ rĩná nĩnĩrane ŋweaŋwápi —Apĩ urĩ epaxĩ imónĩĩĩpĩrĩnĩ. Apĩ xwfá weyárarĩĩwá enagĩ aĩ urĩ mepaxĩ imónĩĩĩpĩ nĩnĩmáná wiápĩnĩmeanfĩwárinĩ. ⁴³ Wará nene xwfá weyárarĩĩwápi, ayĩ sipĩ imónĩĩĩagĩ aĩ sĩĩĩ nĩnĩmĩ wiápĩnĩmeanfĩwápi, ayĩ aga awiaxĩ imónĩĩĩpĩrĩnĩ. Wará xwfá weyárarĩĩwápi enĩ meánĩĩĩpĩ imónĩĩĩagĩ aĩ sĩĩĩ nĩnĩmĩ wiápĩnĩmeanfĩwápi enĩ eánĩĩĩ imónĩĩĩpĩrĩnĩ. ⁴⁴ Wará nene xwfá weyárarĩĩwápi xwfá tĩyo dánĩ imónĩĩĩagĩ aĩ sĩĩĩ nĩnĩmĩ wiápĩnĩmeanfĩwápi, ayĩ aŋĩnamĩ dánĩ kwĩyĩpiyá wará imónĩnĩ.

Wará xwfá tĩyo dánĩ imónĩĩĩpĩ enagĩ nánĩ re yai-wipaxĩrĩnĩ, “Aŋĩnamĩ dánĩ kwĩyĩpiyá wará imónĩĩĩpĩ enĩ rĩá wenĩ?” yaiwipaxĩrĩnĩ. ⁴⁵ Bĩkwĩyo dánĩ apĩ tĩnĩ xĩxenĩ imónĩĩĩ rĩpĩ rĩnĩĩĩagĩ nánĩ rarĩĩnĩ. “Ámá iwamfó imónĩĩĩ Adamomĩ Gorĩxo nĩmĩxĩrĩná dĩĩĩ sĩxĩ umĩmonĩĩ enagĩ nánĩ o dĩĩĩ tĩĩĩ wo nĩmónĩmĩ sĩĩĩ wagĩrĩnĩ.” rĩnĩĩĩagĩ aĩ Adamomĩ rĩwĩyo imónĩĩĩ —O Kiraisorĩnĩ. O ámáyo dĩĩĩ nĩyĩmĩĩĩpĩ sĩxĩ umĩmonĩá nánĩ kwĩyĩ imónĩĩĩorĩnĩ. ⁴⁶ E nerĩ aĩ aŋĩnamĩ dánĩ kwĩyĩpiyá wará xámĩ imónarĩĩwámanĩ. Wará xwfá rĩrĩmĩ dánĩpĩ nĩmónĩmáná rĩwĩyo aŋĩnamĩ dánĩ imónĩĩĩpĩ inanfĩwárinĩ. ⁴⁷ Ámá Gorĩxo iwamfó imĩxĩĩĩo xwfá tĩnĩ imĩxĩĩĩ enagĩ nánĩ xegĩ wará xwfárimĩ dánĩ inarĩĩwápi imónagĩrĩnĩ. E nerĩ aĩ ámá rĩwĩyo imónĩĩĩ —O Kiraisorĩnĩ. O wará aŋĩnamĩ dánĩ imónĩĩĩpĩ imónĩĩĩrĩnĩ. ⁴⁸ Xwfá tĩyo ŋwearĩgĩfá gĩyĩ wará ámá xwfá tĩnĩ imĩxĩĩĩĩĩo inagĩpa inarĩgĩfárinĩ. Aŋĩnamĩ ŋwearĩgĩfá gĩyĩ wará ámá aŋĩnamĩ dánĩo inĩĩĩpa axĩpĩ inarĩgĩfárinĩ. ⁴⁹ Ayĩnánĩ dĩĩĩ re oyai-wianeyĩ, “Agwĩ nene wará ámá xwfá tĩnĩ imĩxĩĩĩĩĩo inagĩpa rĩxa nĩnĩrane nánĩ rĩwéná wará ámá aŋĩnamĩ dánĩo inĩĩĩpa inanfĩwárinĩ.” oyaiwianeyĩ.

⁵⁰ Gĩ nĩrĩxĩmeáyĩné, rĩpĩ osearĩmĩnĩ. Ámá wará ikfá iwĩ wĩnánĩĩĩ mimónĩ sĩnĩ gfwĩ tĩnĩ enĩ tĩnĩ nene imónĩĩĩwápi Gorĩxoyá xwioxĩyo wĩ ŋweapaxĩ menĩnĩ. Negĩ wará urĩ epaxĩ imónĩĩĩpĩ amĩpĩ urĩ mepaxĩpĩ tĩĩĩ e ŋweapaxĩ mimónĩnĩ. ⁵¹⁻⁵² Nionĩ rarĩĩpĩ nánĩ ududfĩ rĩseainarĩnĩ? Aĩ, nionĩ yumfĩ xwĩyfá Gorĩxoyápi áwanĩ bĩ osearĩmĩnĩ. Gorĩxomĩ dĩĩĩ wĩkwĩroarĩĩwáene nĩnenenĩ mĩpepa nerane aĩ pékákĩ yoparĩpĩ ráná sĩnĩ mé ápiaŋwĩ norfĩmĩxĩrĩ yarĩĩĩpa nĩnenenĩ ámĩ wará xegĩ bĩ imónanfĩwárinĩ. Pékákĩ ráná pegfáyĩ wará urĩ mepaxĩ imónĩĩĩpĩ nĩnĩmĩ wiápĩnĩmearo sĩnĩ sĩĩĩ ŋweaŋwáene wará xegĩ bĩ inĩrane yanfĩwárinĩ.

53 Ay+ r+ip+ searar+ñ+n+. Íná neg+ wará ur+ epax+ imón+ñ+ñ+ s+n+ an+ñ+ min+ ax+ñ+ imón+pax+man+. Ur+ mepax+ imón+ñ+ñ+ íkík+ in+n+fár+n+. Íná neg+ wará n+pepax+ imón+ñ+ñ+ s+n+ an+ñ+ min+ ax+ñ+ imón+pax+man+. M+pepax+ imón+ñ+ñ+ íkík+ in+n+fár+n+. 54 Neg+ wará p+y+ er+ ur+ er+ epax+ imón+ñ+ñ+ xeg+ b+ nimón+r+ p+y+ er+ ur+ er+ mepax+ imón+ñ+ñ+ r+xa íkík+ inána B+kw+yo dán+ re n+r+n+r+ eán+ñ+ñ+ tñ+ x+xen+ imón+n+fár+n+, “P+y+p+y+ r+n+ñ+ñ+ r+xa an+pá im+x+n+n+. R+xa xop+r+r+ win+n+.” 55 Xw+y+á ax+ ámi wí e eán+ñ+ r+ip+ en+ x+xen+ imón+n+fár+n+, “P+y+ r+ip+x+n+, ‘S+n+ ámáyo xop+r+r+ w+pax+ñ+n+r+n+.’ r+simónar+n+? Oweoi, s+n+ e wí epax+ñ+ men+n+. P+y+ r+ip+x+n+, ‘Ámáyo p+í+mi nán+ s+n+ sid+ñ+ opax+ñ+n+r+n+.’ r+simónar+n+? Oweoi, s+n+ e wí epax+ñ+ men+n+.” Íná nán+ e n+r+n+r+ eán+ñ+ñ+ tñ+ en+ x+xen+ imón+n+fár+n+. 56 Íw+ ámaéne yar+ñ+wá+pim+ dán+ P+y+ñ+ sid+ñ+ñ+ñ+ nor+ neap+kipax+ imón+n+. P+ipim+ dán+ mar+á+, nene Gor+xoyá ñw+ ikax+ r+n+ñ+ñ+ n+wia+kir+fná íw+ yar+ñ+wár+n+. Ay+nán+ “P+y+ñ+ ñw+ ikax+ r+n+ñ+ñ+ dán+ eñ+ eán+ñ+ nimón+r+ áma p+kipax+ imón+ñ+ñ+r+n+.” r+pax+r+n+. 57 E ner+ aí Gor+xom+ yay+ owianey+. O neg+ Ám+ná Jisas+ Kiraiso neai+ñ+ñ+ dán+ P+y+ñ+ xop+r+r+ w+pax+ neaim+x+ñ+r+n+. 58 Ay+nán+ g+ n+r+x+meá+y+né, d+ñ+ w+kw+rog+á+p+ xaiw+ íá n+x+r+roná b+ éf+ m+m+xeán+pa éf+r+x+n+. Ám+náom+ nux+d+roná r+fw+ n+r+kw+ñ+r+ yar+g+á+p+ wí sur+ma imón+n+fa meñag+ nán+ “Nene xfo ‘E éf+r+x+n+.’ r+ñ+ñ+ b+ on+miáp+ ner+fnáy+, ay+ apán+r+n+.” m+seaimón+ an+ñ+ min+ xwap+ ayá wí éf+r+x+n+.

16

N+gw+ áma Gor+xoyá win+yo nán+ awí eaar+g+á+p+ nán+ ur+ñ+ñ+n+r+n+.

1 Agw+ sey+né pay+ nearo “Áma Gor+xoyá imón+g+á Judia p+ropen+s+yo ñweag+áyo n+gw+ wian+fwá nán+ awí eaar+ñ+w+n+.” n+r+g+á+p+ nán+ b+ osear+m+n+. Nion+ Jisasoyá s+y+ík+ imón+g+á Garesia p+ropen+s+yo wí e wí e ñweag+áyo “N+gw+ awí eámeám+ ner+fná ap+ éf+r+x+n+. Ap+ éf+r+x+n+.” uréwap+y+ñ+p+ sey+né en+ ax+ñ+ nero re éf+r+x+n+. 2 Nion+ r+xa sey+né tñ+ e n+seaimear+ ñweañáná sey+né n+gw+ ámi wí awí eámeám+ mepa ep+r+fa nán+ Sadé ay+ ayo awí neán+roná wox+n+ wox+n+ om+ñ+ néfasáná n+gw+ meá+á+p+ tñ+ yam+ñ+y+ñ+ n+t+roná pírán+ñ+ xeg+ wí e yóm+ñ+ t+f+r+x+n+. 3 R+fwéná nion+ sey+né tfe n+rémor+fná áma sey+né re n+yaiwiro r+peá+áyo, “N+gw+ r+ip+ anan+ Jerusarem+ nán+ n+meám+ upax+y+r+n+.” n+yaiwiro r+peá+áyo pay+ wí near+ wiowár+m+fár+n+. 4 E ner+

aí “Ayf tñni nurfná ananirini.” nimónánáyf, nioní ayf tñni wanfwarini.

“Ríwéná seyfné tfámíni bímfarini.” urif nánirini.

⁵ Ríwíyo nioní Masedonia pïropenisíyo imaní nþbiri seaíménapimfarini. “Masedonia pïropenisí tñmíni xámi úimigini.” nimónarifagi nání rarifini. ⁶ Imaní nþbiri niseaíménapimáná seyfné tñni ayá wí onimiápi ñweámfarfani? Emá rawirawá imeamfkwí yarifipi nipimíni seyfné tñni ñweámfarfani? Nioní majfarini. Sa seyfné tñni nñweámoni ámi gfmíni “Oumini.” nñnimónirfná seyfné nioní óf e dñf sixí níga umfa nání niapowáripfarini. ⁷ Ayf rípi nání rarifini. Nioní “Agwí sñwí niseaga oseamúrómíni.” mñnimónarini. “Seyfné tñni ayá wí ñweáimigini.” nñnimóniri dñf e ikwfmoná enagi nání rarifini. Ámináo xe éwinigini sñwí nñnanirfnáyf, e emfarini. ⁸ E nerí aiwi sfá Judayene Pedikosiyí rññfýi imónfe nání Epesasiyo re ñweámfarini. ⁹ Pí nání marfái, nioní yarifápi nání pfrí mákfmí nianiro yarigfá obaxf enagi aiwi Gorixo ámá ayá wí xfo nání dñf wíkwfropfí nání ouréwapiyiní ówanññf nfkwiññf.

¹⁰ Timotio niseaímeafnáyf, nioní Ámináo nání nemerí uréwapiyarífapa o ení axfpi uréwapiyaríf enagi nání seyfné tñni nñwearfná ayá sfwf muropa enfa nání píraníf wéyo uméfrixini. ¹¹ Segfýf wí Timotiomí xe peayf owianfpoyiní sñwí mþwinípa éfrixini. O tñni nñrixímeá imónigfáyf wí tñni nawíni nioní tñf re nání bþírfá nání weníf nerí ñweanagi nání o “Ámá tf nañf nñniro niowáráo.” yaiwíwinigini seyfné omí píraníf wéyo níméra nuro nioní tñf e nání bñfa nání wírenáfrixini.

¹² Negf nñrixímeá imóníf Aporoso nání xwífá rípirini. Nioní negf nñrixímeá wí seyfné tfámíni nurowárenáfná omí ení rñremíxf ayá wí wíagi aiwi o “Ríná seyfné tñf e nání obimíni.” mþwimónarini. E nerí aí “Seyfné tfámíni bþaxf imónifini.” nþwimónirfná bñfarini.

Yoparípi nurirfná urifipi nánirini.

¹³ Seyfné píraníf awíníf ñwearo dñf wíkwfrogfápi xaíwí fá xñro dñf sixí ínro ení eánro éfrixini. ¹⁴ E neróná pí pí seyfné yarigfápi ámáyo dñf sipí nþwirífyo dání éfrixini.

¹⁵ Gf nñrixímeáyfné, nioní ení rñremíxf bþ rípi os-eaimíni. Sitepanasepówa nání seyfné nijfarini. Ámá Gírikí pïropenisíyo dánfýf epówa aiwá nþwákwíní miarigfápa Jisa-somí xámi dñf nþwíkwfroro uxfdígepówarini. Wigf dñfyo

dáni “Ámá Gorixoyá imónigfáyo arirá owianeyi.” yaiwigfápi nání símí e nitiniro yarigfepówarini. ¹⁶ Seyné ámá éniñf imónigfáyo yeáyf niwurinro ámá ayf tñf níkumixinro rfwf nírkwínimáná Gorixoyá imónigfáyo arirá wiarigfá giyo eni yeáyf wurínfirixini.

¹⁷ Sitepanaso tñf Potunetaso tñf Akaikaso tñf awa nioni tñf e nání nibiro seyné nibiro miniipaxf imóniñfpi arirá níagfa nání nioni dñf nífá ninarini. ¹⁸ Awa nioni dñf sixf nimímoro seyné eni dñf sixf seamímoro éagfa nání seáyf e imónigfáwa iwa rfaniri sñwf mí wómixipoyi. ¹⁹ Jisasoyá siyikf imónigfá Esia piropenisfyo dánfyf yayf seawárenaparinoi. Akwirao tñf xiepi Pírisirai tñf ayaú egf añfyo dání Jisasoyá siyikfpi imónigfá awí eánarigfáyf tñf nawíni yayf niseawárenapirfná seyné eni Ámináo tñf nawíni ikárinigfáyfné enagfa nání yayf bi onimiápi maseawárenaparinoi. ²⁰ Negf nírxímeá re dánfyf nñf eni yayf seawárenaparinoi. Sewaniñfyfné yayf niniróná xixe yayf óf eáninfpoyi.

²¹ Xámí neága unfpí ámá wo nioni rarfná eáf aiwi agwi nioni Poroní gf wé tñf yayf niseawárenapiri rfwamiñf rípi neari wírenaparini. ²² Ámá giyf giyf Ámináomi dñf sixf muyipa nerfnáyf, xe oroapikínfpoyi. “Ámináo ríxa oweapini.” nimónarini. ²³ “Áminá Jisaso wá seawianfwínigini.” nimónarini. ²⁴ Kiraisi Jisaso tñf nawíni ikárinñwaéne enagi nání niyfnéni dñf sixf niseaya úimigini. “E éimigini.” nimónarini.

Payf Poro Koriniyo ñweáyf nání r'wíyo eañnarini.

Payf rina Jisasoyá s'iyik'iyf añf yo' Koriniyo ñweag'áyf nání Poro r'wíyo níriri' eañnarini. Añf apí G'irikiyf p'ropen'síyo xwé b' imóniñf'p'irini. Payf Poro Koriniyo ñweáyf nání xám' níriri' eañna near'ná d'ñf n'ikinimón'iro p'irániñf é'rixiniri' m'ix' nuriri' eañf nání emá b' n'pwémáná eñáná "Ayf nimón'iro yarig'ápi' nání Taitaso s'ñw' n'w'niauini' ourowár'imini." n'iyaiwiri' urowár'agi' Taitaso s'ñw' n'w'inaumi' n'bir' áwanf' rén'ñf ur'iñ'igini', "Wí m'ix' joxi' ur'iñ'pimi' dáni' r'ixa n'sani'ro nero aiw' wí 'Poro p'ipimi' dáni' sekax' near'pax'í'fani?' n'iro ar'kí yar'ño." Éniñf ur'agi' nání Poro payf rina níriri' near'ná n'ipeni' xwiy'fá b' uriri' m'ix' b' uriri' xwiy'fá xwiy'fá b' uriri' ner' eañ'igini'.

¹ Poroni —Nioni Gorixo wimóniñf'pimi' dáni' Kiraisi' Jisasoyá wáf wur'meiar'ñá won'irini. Nioni t'ni' neg' n'rixí'meá Timotio t'ni' yawawi' s'iyik' Gorixoyá imónig'fá Koriniyo ñweag'áyf'né t'ni' oyá ámá imónig'fá G'irikiyf añfyo wí e wí e ñweag'áyf'né t'ni' nání payf rina near' mónapar'iñwi'. ² Neg' ápo Gorixo t'ni' Áminá Jisasi' Kiraiso t'ni' awaú wá seawian'ri sey'né n'way'íron'iro ñweap'ri' nání seaim'x'iri éisixini'.

Xean'ñf wímeáagi' aí Gorixo ikiñw'f um'ir'ñf'p' nánir'ini.

³ Gorixo —O neg' Áminá Jisasi' Kiraisomi' xano imóniri' oyá Nw'fáó imóniri' enjorini. Omi' yayf' n'wirane seáy' e um'eyoaneyi'. Wá wianarig'fá ámáyo wímeaar'ñf' n'p'ini' m'k'f ikiñorini. Ámá pí p'ipi' nání d'ñf' s'ipi' wiar'ñf'yo m'ñf' ikiñw'f um'irar'ig'ápi' m'k'f ikiño, ayf' orini. ⁴ O m'ñf' ikiñw'f neam'rar'ñf'pa nene eni' ax'ipi' pí pí xean'ñf' wímeá'yo m'ñf' ikiñw'f um'iran'f'wá nání pí pí xean'ñf' neaímeááná m'ñf' ikiñw'f neam'rar'ñf'irini. ⁵ R'niñf' Kiraiso ámáyo ar'rá owim'niri' ner'ná wímeañf'p'i' nene eni' ayá wí neaímeaar'ini. E ner' aí x'fo neaiñf'pimi' dáni' Gorixo m'ñf' ikiñw'f ayá wí neam'rar'ñf'irini. ⁶ Xean'ñf' none neaímeá'pi', ayf' sey'né seaer'kiemeaarane m'ñf' ikiñw'f seam'rirane yan'f'wá nání neaímeaar'ini. M'ñf' ikiñw'f Gorixo neam'rar'ñf'p'i', ayf' sey'né m'ñf' ikiñw'f seam'ran'f'wá nání eni' neam'rar'ñf'irini. Nepa m'ñf' ikiñw'f seam'rar'ñf'waéy'né eñánáyf', xean'ñf' none xwámám'f' wiar'ñf'wápa sey'né eni' xean'ñf' ax'ipi' imóniñf'p'i' xwámám'f' wipax'fy'ner'ini. ⁷ None re n'iyaiwiri' n'j'fá imóniñw'ini, "R'niñf' none meaar'ñf'wápi'

seyíné ení axípi meaarigfárini. Ayínáni Gorixo miní ikíjwí neamrarinjípa seyíné ení axípi seamrarinjírini.” nýaiwirí nijfá nimónirane nání díní re nýaiwirane ikwímoaríjwápi sfkfkf oníni, “Seyíné ení neánro pí pí seaímeápi ananí xwámámí nýwiro njweapfírfárini.” yaiwiaríjwápi sfkfkf oníni.

⁸ Negí níríxímeáyíné, ayí rípi nání seararíní. Xeaníj none Esia píropenisíyo njweanáná neámeanjípi “Seyíné siní majfá oimónipoyi.” míneaimónaríni. Xeaníj ríá tíj none ení neánirane aí xwámámí mýwipaxí imóninjípi neámeaagi “Ari yaníwini?” nýaiwiríná “Ríxa nípeaniréwini?” yaiwinjwárini. ⁹ Ai, newaníjone “Ení eáníjwáonerfani?” nýaiwirane díní mýjwiráriní sa Gorixomi —O áamá pegfáyí wíapfínimeapfírfá nání wímíxarínjorini. Omíni none díní ujwiráraníwá nání síkwfá neainjpi neainjiginí. Síkwfá neainj apí áamá opisí anjyo dání xwiríxí arfá níwimáná “Ríxa píkipoyi.” raríjone ríxa “Awamí píkipoyi.” ránáníj neainjiginí. ¹⁰⁻¹¹ E nerí aí nene manj umónani nání mímúropaxí imóninjí apimi dání Gorixo éf neamíninjírini. Ríwíyo bí ení éf neamínínfárini. “Ámí ríwíyo bí manj umónipaxípimi umónanírí yaríná éf neamínínfárini.” nýaiwirí díní wíkwímoaríjwáo seyíné none nání ríxíj níneauriyirínjipimi dání arírá níneairíná ananí éf neamínínfárini. Gorixo éf neamínaríjagi níwíniróná re nýaiwiro, “O áamá obaxene ríxíj wuriyaríjwápi arfá níneairí nání Porowamí wá níwianírí xeaníj wímeápipimi dání éf umíninjírani?” nýaiwiro none nání omí yayí wipfírfárini.

Koriniyo ámí munjpi nání áwanj uríj nánirini.

¹² Ayí rípi nání míxí meakfínaríjwini. “None nanj ríá wíjwaniginí? Sípi ríá wíjwaniginí?” yaríj e níníranéná re yaiwinaríjwini, “Gorixomi míxídarígfáyo síyíkwí míníj nímonímáná wíirane omí píráníj nuxfídíná epaxípi nepání wíirane nerane aiwí seyíné ayí anjipaxí e seaijwaniginí.” yaiwinaríjwini. Ayí “Níj fá áamá wíj díníyo dání imónarígfápipimi dání marfáí, Gorixo wá níneawianírí ení síxí neámíxíjipimi dání ayo e wíirane seyíné anjipaxí e seaiirane enjwaniginí.” nýaiwinirane nání míxí meakfínaríjwini. ¹³⁻¹⁴ None seyíné nání payí nearí níseamónapíríná ríwamíj seyíné fá níroro níj fá mimónipaxípi nearí wírénaparíjwámani. Sa ríwamíj seyíné ananí fá níroro níj fá imónipaxípi nearí wírénaparíjwárini. Agwí seyíné none e oyaneyínírí nearí wírénaparíjwápi nání “Awa ayí apí nání ríá

yarĩŋoi?” nĩyaiwiro xixeni mĩneaiwiarĩŋagĩa aiwi seyĩné rĩpĩ epĩrĩfa nãní dĩŋĩ seaikwĩmonŋwĩnĩ. Rĩwénã seyĩné none yarĩŋwãpĩ nãní “Awa ayĩ apĩ nãní regĩfawixĩnĩ?” nĩyaiwiro none e oyaneyĩnĩrĩ yarĩŋwãpĩ tĩnĩ xixeni neaiwipĩrĩfa nãní dĩŋĩ seaikwĩmonŋwĩnĩ. Seyĩné “Porowa e yanĩro nãní regĩfawixĩnĩ?” xixeni nĩneaiwironãýf, sĩa Áminã Jisaso weapĩnĩfayimi none seyĩné nãní ayã wĩ mĩxĩ seameakĩnanĩwãpa seyĩné enĩ none nãní mĩxĩ neameakĩnĩpĩrĩfãrĩnĩ.

15 Seyĩné “Ayĩ neparĩnĩ. Poro aga seãýĩ e oimónĩmĩnĩrĩ payĩ nearĩ mónapĩŋĩmanĩ. Sa nene nãní ayo pĩránĩŋĩ owimĩximĩnĩrĩ nearĩ mónapĩŋĩrĩfãnĩ?” Seyĩné ananĩ e yaiwipĩrĩ nãní dĩŋĩ nĩseaikwĩmorĩnã re yaiwiŋanigĩnĩ, “Xãmĩ seyĩné tĩŋĩ e nãní nĩbĩrĩnã dĩŋĩ sixĩ biaú seamímóimĩgĩnĩ.” yaiwiŋanigĩnĩ. 16 E nĩyaiwirĩnã ayĩ rĩpĩ yaiwiŋanigĩnĩ, “Masedonia pĩropenĩsĩyo nãní nurĩnã seyĩné tĩŋĩmanĩ xãmĩ numãnã ámĩ Masedonia pĩropenĩsĩyo dãnĩ nĩbĩrĩ Judia pĩropenĩsĩyo nãní nurĩnã óf e dĩŋĩ sixĩ nĩga umĩfa nãní bĩ niapĩrĩrĩxinĩrĩ ámĩ seyĩné tĩŋĩ aximanĩ bĩmĩgĩnĩ.” yaiwiŋanigĩnĩ. 17 Nionĩ e yaiwiŋã eŋagĩ nãní seyĩné re rĩnĩaiwiarĩŋoi, “Poro ‘E éimĩgĩnĩ.’ nĩyaiwirĩnã dĩŋĩ ikwĩroayirĩ mĩxeayirĩ nerĩ yaiwiŋĩrĩnĩ.” rĩnĩaiwiarĩŋoi? “O ‘Rĩpĩ éimĩgĩnĩ.’ nĩyaiwirĩnã sipĩ imónarĩŋĩpimĩ dãnĩ nĩyaiwirĩ nãní sa dĩŋĩ ikwĩrorĩ mĩxearĩ yarĩŋorĩnĩ.” rĩnĩaiwiarĩŋoi? 18 Pĩ pĩ Gorĩxo rarĩŋĩpĩ dĩŋĩ uŋwirãrĩpaxĩpa xwĩyĩfã none searĩŋwãpimĩ enĩ dĩŋĩ uŋwirãrĩpaxĩpĩ searĩŋwanigĩnĩ. Xwĩyĩfã none searĩŋwãpĩ wĩ dĩŋĩ ikwĩrorĩ mĩxearĩ yarĩŋwãmanĩ. 19 Ayĩ rĩpĩ nãní seararĩŋĩnĩ. Íwĩ Gorĩxoyáo, Kiraisĩ Jisaso — O nãní nionĩ tĩnĩ Sairaso tĩnĩ Timotio tĩnĩ none wãf searĩŋwãorĩnĩ. O dĩŋĩ ikwĩrorĩ mĩxearĩ yarĩŋomanĩ. Oweoi, xegĩ dĩŋĩ nĩyaiwirĩ ikwĩrópĩ anĩŋĩnĩ ikwĩroarĩŋo eŋagĩ nãní seararĩŋĩnĩ. 20 Gorĩxo sĩmĩmanĩfyo dãnĩnĩŋĩ “E nĩseaiimĩfãrĩnĩ. E nĩseaiimĩfãrĩnĩ.” nĩrĩrĩnã obaxĩ rãrĩŋĩpĩ “Ayĩ neparĩnĩ.” yaiwianĩwã nãní sĩwãnĩŋĩ inĩŋo, ayĩ Kiraisorĩnĩ. O e imónĩŋo eŋagĩ nãní Gorĩxomĩ seãýĩ e umeanĩwã nãní yoparĩpĩ nĩrĩranénã Jisaso Kiraisoyã yoĩ rĩrane “Apĩ e imónĩwĩnĩgĩnĩ.” rĩrane yarĩŋwãrĩnĩ. 21 Seyĩné tĩŋĩ none tĩŋĩ nĩnenenĩ Kiraiso tĩŋĩ nawĩnĩ ikãrĩnanĩwã nãní sĩkĩkĩ neaomĩxarĩŋo, ayĩ Gorĩxo xewanĩŋorĩnĩ. Wãf rarĩŋwãpĩ nãní nearĩpeaŋo, ayĩ axorĩnĩ. 22 “Ayĩ oyãrĩfãnĩ?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ yarĩŋĩpa nene enĩ neaiĩŋĩrĩnĩ. Xegĩ kwĩyĩpĩ nĩneaiapĩrĩnã nene “O réoarĩŋĩpĩ nĩpĩnĩ xixeni nĩneaiĩfãrĩnĩ.” yaiwianĩwã nãní kwĩyĩpĩ tĩnĩ ikĩyĩŋĩnĩŋĩf neaiãrĩŋĩrĩnĩ.

23 Nioni apaxí mé seyíné tíñí e nání nĩbirĩ mĩxí searána ðĩñí ríá seaxenĩgĩnĩrĩ “Ámĩ Korinþyo nání mĩbĩpa éimĩgĩnĩ.” yaiwiñanigĩnĩ. Nioni ðĩñí e yaiwiarína Gorixo, síñwí nanĩño ananĩ sopĩñí nopaxĩrĩnĩ. 24 None seáyĩ e nĩseaimónĩrane seyíné ðĩñí ikwĩropaxí imónĩñĩpĩ “Ayí rĩpĩnĩrĩnĩ.” osearaneyĩnĩrĩ mĩyarĩñwĩnĩ. Seyíné Jisasomĩ ðĩñí nĩwĩkwĩroróná sirí muní nero wĩkwĩroarĩgĩá enagĩ nání none Gorixomĩ nĩxĩðĩranéná seyíné ðĩñí níá seainĩná nání sa seyíné tínĩ nawĩnĩ omĩñĩnĩñĩ éwanĩgĩnĩrĩ imónĩñwĩnĩ.

2

1 Ayínání nioni seyíné nání ðĩñí yaní nĩmenĩrĩ re yaiwiárĩñanigĩnĩ, “Nioni seyíné tíñí e nání nĩbirĩ mĩxí searípimĩ dánĩ ðĩñí sípĩ seaipaxí mĩseaimĩxĩpa éimĩgĩnĩ.” yaiwiárĩñanigĩnĩ. 2 Ayí rĩpĩ nání e yaiwiárĩñanigĩnĩ. Nioni nĩbirĩ mĩxí nĩsearĩrĩ ðĩñí sípĩ nĩseaimĩxĩrĩnáyí, ámá wĩ gĩyí nioni ðĩñí yayí nimopĩrĩrĩfĩnĩ? Oweoĩ, seyíné e nĩseairĩnáyí, ámá nionĩ ðĩñí yayí nimopĩrĩfĩ wĩ menĩnĩ. 3 Ayínání nioni mĩbĩ payĩnĩ nearĩ wĩrėnapĩñanigĩnĩ. “Nioni báná yayí nimopaxĩyĩné mĩxí searípimĩ dánĩ ðĩñí sípĩ mĩseaimĩxĩpa éimĩgĩnĩ.” nĩnimónĩrĩ nání payĩnĩ nearĩ wĩrėnapĩñanigĩnĩ. “Nioni yayí ninarĩná seyíné enĩ seainarĩñĩrĩnĩ.” yaiwiarĩñapĩ “Apĩ aga nepa imónĩnĩ.” nĩpĩmónĩñĩ enagĩ nání rarĩñĩnĩ. 4 Ayí neparĩnĩ. Xámĩ nioni payí nearĩ nĩwĩrėnapĩrĩnĩ ðĩñí ríá samĩñĩ mĩnĩxé ayá wĩ nĩxearĩná ñwí tínĩ eañanigĩnĩ. Payí ana ðĩñí sípĩ oseainĩrĩ meañanigĩnĩ. Seyíné rĩpĩ nání nĩjĩá oimónĩpoyĩnĩrĩ eañanigĩnĩ, “Poronene nání ðĩñí sípĩ nĩwirĩná xwapí ayá wĩ ríá wiarĩnĩ?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ eañanigĩnĩ.

“Sípĩ éomĩ rĩxa yokwarĩmĩ wĩñarĩnĩ.” urĩñĩ nánírĩnĩ.

5 Segí ámá xegí sípĩ nerĩñĩpimĩ dánĩ ðĩñí sípĩ neaimĩxĩño nepa nioni ðĩñí sípĩ mĩnimĩxĩñĩrĩnĩ. Seyíné ðĩñí sípĩ seaimĩxĩñĩrĩnĩ. Nĩyĩnénĩ ðĩñí sípĩ mĩseaimĩxĩpa nerĩ aĩ wiyĩnénĩ ðĩñí sípĩ seaimĩxĩñĩrĩnĩ. Omĩ ayá ríá wepaxí imónĩñĩpĩ mĩrĩpa éimĩgĩnĩrĩ apĩnĩ seararĩñĩnĩ. 6 Ámá omĩ síyikí nĩwearĩná segĩyí nápĩ weagĩápĩ “Ayí apánĩrĩnĩ.” nimónarĩnĩ. 7 Ayínání ðĩñí sípĩ íwí xewanĩño nerĩñĩpimĩ dánĩ winarĩñĩpĩ anĩñĩ rĩtĩ wĩarĩnĩgĩnĩrĩ agwĩ seyíné ámĩ síyikí bĩ mĩweá yokwarĩmĩ nĩwĩiro mĩñĩ ikĩñwí umĩrĩrĩxĩnĩ. 8 Ayínání enĩ rĩrėmĩxĩ rĩpĩ oseaimĩnĩ. O “Ámá tíyí nioni ðĩñí síxí nĩyarĩgĩáyĩrĩfĩnĩ?” oyaiwinĩrĩ naní wĩ wĩĩrĩxĩnĩ. 9 Payí ana nioni nearĩ nĩwĩrėnapĩrĩnĩ re nĩyaiwirĩ eañarĩnĩ, “Nioni payí nearĩ urĩápĩ nĩpĩnĩ nání

aríá yímigí epíríréoí? Aríkwíkwí nipíríréoí?” niyaiwimáná iwamíó seaíwapíyiminírí nání payí ana eanáríní. ¹⁰ Seyíné ámá xegí sípí éfpí nání yokwarímí wiánáyí, nioní ení ananí yokwarímí wiiarínjíní. Ayínání nioní ámá omí nepa yokwarímí wiipaxí imónínjé bí enánáyí, yokwarímí níwiiríná seyíné nání “Aríge nerí arírá wiimfárfaní?” niyaiwirí Kiraisoyá síñwí tñjé e dání yokwarímí wiijární. ¹¹ None xíxe yokwarímí minípa nerínjípimí dání Seteno yapí níneaiepisimáná xopírárí neaingínírí nání ámá íwí éomí yokwarímí wiijární. Obo yapí neaiepisimínírí yarínjípí nání níjía imónínjagwí nání rarínjíní.

Poro anjé Tírowasíyo níjweaxa múroñjé náníríní.

¹² Xámí nioní xwíyíá Kiraiso nání yayí neainarínjípí wá urímínírí nání anjé Tírowasíyo nání nurí níremóríná Ámínáo ówanínjé níkwíífpimí dání ananí e epaxí imónínjáoní nainenírí aiwí ¹³ negí nírxímeá Taitaso segí títámíní dání síní míbípa éagí nání pía nímegínírí dínjé sípí niarínjagí nání iwleánínjanigíní. Ayínání nioní Tírowasí jweáyo píní níwiárímí Masedonia píropenísíyo nání bíjanigíní.

“Wáí níwurímeiranéná ámáyo sínadinjénínjé wearinjwáríní.” urínjé náníríní.

¹⁴ Taitaso nání dínjé sípí niarínjagí nání iwleánínjáoní aiwí agwí Goríxomí yayí wiarínjíní. Ayí rípí nání yayí wiarínjíní. O Kiraiso pí pí imónínjípimí xopírárí wipaxo oimónírí wimíxínjíríní. Apíní marfáí, o ge ge níneaipemeámí umínírí neríná xopírárí wipaxíyí oimónípoyínírí níneaímíxírí níneaipemeámí warínjíríní. Ayí rípí nání ení yayí wiarínjíní. Goríxo none wáí wurímeiarínjwápimí dání anjé níminí xwíyíá Kiraiso nání rínjípí “Ayí apírání?” oyaiwípoyínírí yarínjíríní. Xwíyíá o nánípí awíí dínjé earinjé bíninjé anjé níminí rínárímenjípíríní. ¹⁵ Ayí rípí náníríní. Sínadinjé Kiraiso Goríxomí dínjé nanjé oweanírí ríá ikeaaráná nanjé wearinjípínínjé imónínjípí, ayí none imónínjwíní. None sínadinjé Goríxo yayí winarínjípínínjé imónínjwápí neáa nuríná ámá Goríxo yeáyí oneayímíxemeanírí yarígíáyí tñjé e neáa urí ámá nanínanírí yarígíáyí tñjé e neáa urí yarínjíríní. ¹⁶ Ámá maiwí nanínaníro yarígíáyí xwíyíá wáí rímearinjwápí aríá níwiróná “Anínaníwárfaní?” yaiwípírí nání píyanjé pearígíápínínjé wearinjíríní. E nerí aí ámá Goríxo yeáyí neayímíxemeáwínígínírí wimónarígíáyí xwíyíá apí aríá níwiróná “Dínjé níyímínjé tñjwaéne imónaníwárfaní?” yaiwípírí nání sínadinjé síñjé jweapíríápínínjé wearinjíríní. Xwíyíá apí wáí nírímeríná

wiāk̄iar̄iḡta en̄aḡi n̄an̄i pem̄ixar̄in̄j̄r̄in̄i. E ner̄i āi xeḡf kw̄iȳf̄pi ám̄ayo d̄in̄j̄ n̄iȳim̄in̄j̄f̄pi s̄ix̄f um̄imoar̄in̄j̄f en̄aḡi n̄an̄i xw̄iȳf̄a s̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄pi n̄an̄i wáf nur̄imeipax̄f imón̄f̄r̄ix̄n̄in̄r̄i neaim̄ix̄in̄j̄r̄in̄i.

S̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄pi x̄am̄i réroár̄in̄in̄j̄f̄pim̄i seáȳi e wimón̄in̄j̄f n̄an̄ir̄in̄i.

⁷ Gor̄ixo xeḡf ŋw̄f ikax̄f̄pi s̄ŋ̄á piár̄ayo ak̄iren̄j̄f n̄iper̄i n̄in̄j̄w̄ir̄ár̄ir̄i Is̄irer̄iȳo m̄in̄i wíán̄a wáf x̄fo p̄ir̄ip̄ir̄f ner̄i ók̄im̄ixar̄in̄j̄f̄pi en̄i s̄ŋ̄án̄i wimón̄in̄in̄j̄f̄niḡn̄i. Ap̄i Mosesom̄i wáf wók̄im̄ixán̄a oyá s̄m̄iman̄j̄f xw̄in̄f̄a ean̄j̄niḡin̄i. Xw̄in̄f̄a o ean̄j̄f̄pi awayin̄i awayin̄i neaȳipoáa war̄in̄j̄aḡi āi axín̄a s̄in̄i en̄j̄f t̄ŋ̄n̄i xw̄in̄f̄a eaar̄in̄j̄aḡi n̄an̄i ar̄fowa s̄in̄j̄w̄f m̄im̄in̄j̄f winar̄in̄j̄aḡi n̄an̄i s̄in̄j̄w̄f m̄iw̄in̄ipax̄f imón̄aḡár̄in̄i. Nw̄f ikax̄f eán̄in̄j̄f ap̄i, ám̄a pem̄ixar̄in̄j̄f imón̄in̄j̄f̄pi urár̄án̄a Gor̄ixoyá wáf p̄ir̄ip̄ir̄f ner̄i ók̄im̄ixar̄in̄j̄f̄pi t̄ŋ̄n̄i en̄i s̄ŋ̄án̄i imón̄in̄j̄f en̄aḡi n̄an̄i ⁸ “Xw̄iȳf̄a s̄in̄j̄f re réroár̄in̄in̄j̄f ‘Kw̄iȳf̄pi ámaéne anan̄i n̄ineaaín̄r̄i d̄in̄j̄f n̄iȳim̄in̄j̄f t̄ŋ̄waéne neaim̄ix̄ipax̄f̄r̄in̄i.’ r̄in̄in̄j̄f̄pi ŋw̄f ikax̄f eán̄in̄j̄f̄pim̄i wiár̄f n̄im̄úror̄i wáf mók̄im̄ix̄ipax̄f imón̄in̄i.” r̄iseaimón̄ar̄in̄i?

⁹ X̄am̄i réroár̄in̄in̄j̄f̄pi —Apim̄i dán̄i ám̄a an̄f̄n̄ip̄r̄f̄a n̄an̄i xw̄iȳf̄a meár̄inar̄iḡf̄ap̄ir̄in̄i. Ap̄i awiax̄f imón̄aḡf aiw̄i s̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄pi —Apim̄i dán̄i Gor̄ixo “Ám̄a wé rón̄iḡf̄áȳf̄r̄in̄i.” rár̄in̄f̄a n̄an̄i imón̄in̄j̄f̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i x̄am̄i réroár̄in̄in̄j̄f̄pim̄i seáȳi e n̄iwimón̄ir̄i aga awiax̄f imón̄in̄i. ¹⁰ Re r̄ipax̄f̄r̄in̄i, “X̄am̄i réroár̄in̄in̄j̄f̄pi awiax̄f aiw̄i s̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄pi sogw̄fyo uȳf̄w̄f m̄ixáróán̄a peá unar̄in̄j̄pa peá um̄ix̄in̄j̄f en̄aḡi n̄an̄i r̄ixa sup̄ik̄ín̄ar̄in̄j̄aḡf̄n̄in̄j̄f imón̄in̄j̄f̄r̄in̄i.” r̄ipax̄f̄r̄in̄i. ¹¹ Aȳf r̄ip̄i n̄an̄i e r̄ipax̄f̄r̄in̄i. Xw̄iȳf̄a x̄am̄i réroár̄in̄in̄j̄f̄pi —Ap̄i op̄ín̄agw̄f̄a neaȳipoáa war̄in̄j̄pán̄in̄j̄f imón̄in̄j̄f̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i awiax̄f imón̄aḡf aiw̄i xw̄iȳf̄a s̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄pi —Ap̄i yaxw̄f m̄iréroár̄in̄f an̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i awiax̄f nimón̄ir̄i x̄am̄i imón̄in̄j̄f̄pim̄i aga wiár̄f seáȳi e m̄úrón̄in̄j̄f en̄aḡi n̄an̄i rar̄in̄j̄n̄i.

¹² None “Xw̄iȳf̄a s̄in̄j̄f réroár̄in̄in̄j̄f̄pi wí neaȳipoáa un̄f̄a men̄in̄i.” n̄iȳaiwirane d̄in̄j̄f s̄ŋ̄á neaeán̄f̄aḡi n̄an̄i wáf n̄ir̄imeranén̄a ayá igiḡf b̄i mé r̄imear̄in̄j̄wár̄in̄i. ¹³ None Moseso yaḡf̄pa wí yar̄in̄j̄wáonemani. O re yagor̄in̄i. Xeḡf s̄m̄iman̄j̄f̄yo dán̄i xw̄in̄f̄a ean̄j̄f̄pi neaȳipoáa war̄in̄a ḡf Is̄irer̄iȳf s̄in̄j̄w̄f m̄inan̄ipa oépoȳin̄r̄i s̄m̄iman̄j̄f̄yo rap̄irap̄f ax̄im̄fó b̄i t̄ŋ̄n̄i rit̄f in̄aḡf̄r̄in̄i. ¹⁴ E searar̄in̄j̄aḡi aiw̄i wiḡf d̄in̄j̄f wak̄is̄f in̄aḡf̄ár̄in̄i. Ai s̄f̄a r̄iȳi t̄ŋ̄j̄f e n̄an̄i ḡin̄i ḡin̄a xw̄iȳf̄a x̄am̄i réroár̄in̄in̄j̄f̄pi f̄a uroíán̄a rap̄irap̄f ax̄im̄fó ax̄f̄pi t̄ŋ̄n̄in̄in̄j̄f wiḡf d̄in̄j̄f̄yo s̄in̄i ikwar̄imoár̄in̄in̄i. Aȳf r̄ip̄i n̄an̄i wiḡf d̄in̄j̄f̄yo s̄in̄i ikwár̄imoár̄in̄in̄i. Ám̄a Kiraiso t̄ŋ̄n̄i

nawíní nikáríníriñjípimi dání rapírapí axímítópi Gorixoyípi moaríñjírini. ¹⁵ E nerí aí gí Isíreríyí gíní gíná eníná dání sfá ríyi tñj e nání ñwí ikaxí Moseso eañpi íá níróríná rapírapí axímító bí siní wigí dñjýyo íkwarímoárínini. ¹⁶ Siní wigí dñjýyo íkwarímoáríníñjagí aiwí Ámináo tfámíni níkinímónírí dñj níwíkwírórnáyí, rapírapí wigí dñjýyo íkwarímoáríníñjípíñjýyípi mónarígárini. ¹⁷ Áminá tfámíni kíniímóníprífo, ayí Gorixoyá kwíyípirini. O xwíyíá síñj níréroárírná kwíyí api nání réroáríñjírini. Ámináooyá kwíyí api áamá gíyo níwaínírnáyí, ayí ñwí ikaxí eáníñjípimi dání áxenwarí minígíáyí imónípaxírini. ¹⁸ Ayínání Ámináomi dñj wíkwíroaríñwá níneneni xfo imóníñjípí nání síwáníñj níwiníranená negí sfímímanj rítí bí miníñjagí nání wíá Ámináo ónaríñjípí negí sfímímanjýyo dání xwínfáníñjí weámíxaríñjírini. E neríná nene wíá xfo seáyí e nimónírí ónaríñjípí tñni xixeni imónaníwá nání wíá ámí bí ámí bí nógáníñj waríñwíni. Ámináo ayí kwíyípirini. Apimí dání xfo imóníñjípíñjýyípi nimóga waríñwíni.

4

“Wáf uraríñwápimi dání Gorixoyá wíá wókímíxaríñjírini.”
uríñj nánirini.

¹ Ayínání Gorixoyá wá níneawianíñjípimi dání xfo imóníñjípí nání á máyo síwáníñj winíwanígíniñj nínearípeáagí nání siní aníñj ayá rfá neawearini. ² E nerí aí á má ayá neainíngíniñj ínimí yarígíapí wí “Ananí oyaneyí.” raríñwámani. Ináyíñj nínimónírí yapí owiepísaneyiniñj wí yaríñwámani. Xwíyíá Gorixoyápi ení níwiníranená náiroayíri nerí raríñwámani. Api api mepa nerane sa xwíyíá nepaxíñj imóníñjípí síñjání wíá rókiamoaríñjagwí á má e síñwí níneaníróná “Awa apání yaríño.” neaiwípírfá nání Gorixoyá síñwí neaníñjé dání e yaríñwáriní. ³ Xwíyíá yayí neainaríñjí none wáf uraríñwápí rítíñj níwinírnáyí, sa á má anínaníro yarígíáyó rítíñj winaríñjírini. ⁴ Ayí rípi nání rítíñj winaríñjírini. Xwíyíá Kiraiso —O pí pí Gorixoyá imóníñjípí tñni xixeni axípi imóníñjorini. Xwíyíá o wá níneawianíñj seáyí e imóníñj neaiñjípí wíá neaókímíxaríñjírini. Xwíyíá yayí neainaríñjí api nánípi á má Kiraisomí dñj míwíkwíró anínaníro nání yarígíáyó wíá míwókímíxípa oenírí wigí ñwíá imóníño —O, ayí oborini. O dñj pírpírí wíñj enagí nání xwíyíá api rítíñj winaríñjírini. ⁵ None wáf níwiníranená newaníñjone seáyí e oimónaneyiniñj nání wáf uraríñwámani. Jisasi Kiraiso nání “Negí Ámináorini.” urírane none nání “Jisasi

xídaríjwá enagí nání segí sénáíwanéníjí nimónirane omíjí seaiiaríjwáone imóníjwíni.” urírane yaríjwárini. ⁶ Ayí rípi nání e yaríjwárini. Goríxo —O amípi níni iwamfó nimíxíríná “Sfá yíkiáríjípí wfá oónini.” ríjorini. Rípi yaríjho, ayí ení axorini. O wá níneawianírí seáyí e neaiíjípí —Apí Kiraisoyá sfmímanjýo dání xwínfáníjí neaeámíxaríjípírini. Apí nání níjfé oimónípojínírí negí díjýo wfá neaókímíxíjírini. E neaiíjho, ayí axo enagí nání raríjini.

“Xeaníjí neaímeaaríjagí aí wáf rani nání siní ayá rfa neawearini.” uríj nínanírini.

⁷ Wáf nurímeífríxínírí nearípeanjípí, ayí ayá tíjípíníjí imóníjípírini. Apí tíjwáone ení meání xwáfá síxí xwáfá tíni imíxíníjíníjí nimónirane samíjí imóníjwáonerini. Ámá arfá níneairóná re yaiwípírí nání e imóníjwáonerini, “Ení eáníjí seáyí e imóníjí xwíyfa yayí neainaríjípimí dání neaímeáfpí wáf rímearígíawayámani. Sa Goríxoyárini.” yaiwípírí nání samíjí e imóníjwáonerini. ⁸ Xeaníjí xíxegíní neaikáraríjagí aiwí sumíníjí imóníjwáonemani. Wainá neaímeáfpí nání ududí neainaríjagí aiwí negí díj aníj níyoámíga míneaujonerini. ⁹ Ámá wí míxí neaxídwáfárgfa aiwí Goríxo wí neaiepisamoaríjonemani. Iwaní níneearí neatfárgfa aiwí aníj eaníramorí wearíjwáonemani. ¹⁰ Íníná wáf nírímeranéná rípi níyaiwirane yaríjwáonerini, “Negí Jisasomí pikígápa none ení níneapíkirínáyí, ananírini.” níyaiwirane yaríjwáonerini. Ámáyí none e yaríjagwí síjwí níneaníróná “Jisaso níperi aiwí ámí síj nínimónírí jweanjagí nání rfa yaríjho?” yaiwípírí nání apí e yaríjwáonerini. ¹¹ Íníná xwáfá tíyo amí gímí nemeranéná Jisasomí xídaríjwáone enagí nání yoí mayí nimónirane emearíjwárini. Ámáyí wará pepaxí tíj imóníjwáone yoí mayí nimónírí yaríjagwí níneaníróná “Jisaso ámí síj nínimónírí anfnamí jweanjagí nání rfa yaríjho?” yaiwípírí nání e nimónírí emearíjwárini. ¹² Ayínání rípi rípaxírini, “None wáf nírímeranéná níneaxeanípaxí imóníjwáonerini. E nerí aí e imóníjwápimí dání seyíné ríxa díj níyímíjí tígfáyíné imóníjho.” rípaxírini.

¹³ Ámá wo, Bíkwyó dání “Nioní Goríxomí díj níwíkwírorí nání ámáyo uríjanigíni.” ríníjho díj wíkwíroagípa none ení axípi e wíkwíroaríjwáonerini. Ayínání Jisasomí díj níwíkwírorane nání xwíyfa yayí neainaríjípí ámáyo wáf uraríjwárini. ¹⁴ Níjfé

re imóniþagwi nání wáf urariþwárini. Áminá Jisaso xwáriþáyo dání owiápíniþmeaniri siþí wimixiþo none eni xíomí siþí wimixiþípa axípi siþí níneaimixiri seyíné tíni nawíni gwiaumí níneairi Jisaso tíþí e neawáriþárini. Níþá e imóniþagwi nání wáf urariþwárini. ¹⁵ Ayí seyíné naþí oseaiianeyiniri nání yoí mayí imónirane neaxeanipaxí imónirane yariþwárini. Ámá Gorixoyá xíto wá níwianiriþíþimi dání sayá nimóga nuróná ayí omí yayí ayá wí níwiéra waríþgíþimi dání “Gorixo seáyi e imóniþoríani?” wíaiwipaxí imóníwiniþginiþí yoí mayí imónirane neaxeanipaxí imónirane yariþwárini.

“Aníþami dání neaímeaníþi símímanþ e níþinirane nání díþí sixí ínaríþwárini.” uríþí nánirini.

¹⁶ None api nání díþí nímorane nání Kiraiso nání wáf urani nání siní ayá ríá neawearini. Negí waráþi xeaniþí neaímeaaríþíþimi dání ríxa síþi nimóga waríþagi aí díþíþini sía ayí ayo siþí bí sixí ínaríþíriþini. ¹⁷ Ayí ríþi nání sía ayí ayo negí díþíþi siþí bí sixí ínaríþíriþini. Xeaniþí agwi ríná neaímeáþíþimi xwámámí níwiéra úwáyí nání Gorixo yeáyí níneayimixemearíþná seáyi e imóniþíþi neaiiníþárini. Api nání díþí nímoranéna “Xeaniþí none neaímeaaríþíþi axíná ná bíniþiþí neaímeari onímiáþiþiþí neaímeari yariþíþíriþani?” níyáiwirane peayí wianariþwárini. “Sa síþi agwi ríná neaímeaaríþíþi nání díþí aríá ikeamopaxíþi tíni xixeni Gorixo naþí neaiiníþamani. Ámi wíarí imóniþí bí tíni neaiiníþárini.” yaiwiaríþwárini. ¹⁸ Ayí síþi agwi ríná neaímeaaríþíþi — Api siþwí tíni siþwí winiþaxí imóniþíþiriþini. Apimi siþwí níwiniþanéna e yaiwiaríþwámani. Amíþi ríwíyo Gorixo yeáyí níneayimixemearíþná neaímeaníþi — Api agwi nene siþwí tíni siþwí winiþaxí mimóniþíþiriþini. Api símímanþ e níþiniríþná e yaiwiaríþwárini. Ayí ríþi nání rariþini. Siþwí tíni agwi ríná wínaríþwáþi aníþí maríáþi bí onímiáþi imóniþíþárini. E nerí aí agwi ríná siþwí tíni míwiniþaríþwáþi íniná aníþí imóniþíþá eþagi nání rariþini.

5

“Wará siþí imónaníwáþi nání díþí nímoríþíþimi dání díþí sixí ínaríþwárini.” uríþí nánirini.

¹ Nene níþá re imóniþagwi nání ríwíyo neaímeaníþi símímanþ e tíniþwini. Xwíá tíyo níþwearanéna seníá aníþyo þweaaríþwáþi — Ayí negí waráþi nání rariþini. Níþerane negí waráþi ríxa níþneamioaríþiþí neríþná negí díþíþi sixí ínaníwá nání aníþí Gorixo neaimixiyiþí wíwániþí imónini.

Wará apí áamá imixigfámani. Gorixo imixinj eanagí nání anjnamí íníná aninj miní imónínfápiríní. ² Wará agwí ríná negí dñjþí sixí ínñwápimi siní sixí nínirane xwáfá tñyo nñwearanéná wará sñj anjnamí imóninj negí dñjþí sixí wínanfwápimi owínaneyíní nání yeyíninj nñirane ñwearwíní. ³ Wará sñjþimi negí dñjþí sixí nñwíniranéná wará mayí nimónirane dñjþíní mñweapa yanfwa enagí nání apimi sixí owínaneyíní yeyíninj rarñjwáríní. ⁴ Wará agwí dñj sixí ínñwápimi siní níniranéná wará sanj neaunarñagí nání yeyíninj rarñjwáríní. Dñjþíní nimóní onweaneyíní mñrarñjwíní. Ayí wará nñyímñj imóninjþí nñpepaxí imóninjþimi rití enfa nání wará anjnamí imóninjþimi sixí nñwínirane onweaneyíní yeyíninj rarñjwáríní. ⁵ Wará sñjþimi sixí wínanfwa nání neaipmoño, ayí Gorixoríní. O “Wará sñjþimi sixí wínanfwa nání ríxa neaipmoárñenerfaní?” oyaiwípoyíní xegí kwíyþí nñeaiapí ikñyññinj neaiárñjíní. ⁶ Ayínání pí pí xeaninj neaimaarñagí aiwí dñj e nñmorñjþimi dání dñj sixí nñga warñjwáríní. Nene nñjfaríní. Siní wará xwáfá tñyo nñwearfná imónñwápimi sixí níniranéná Ámínáo tñj e mñwearwíní. ⁷ Omí negí sñjwí tñ tñn sñjwí nñwíníñjþimi dání bñ enj sixí nínirane mé sa dñj nñwíkwírorñjþimi dání enj sixí nínirane yarñjagwí nání rarñjíní. ⁸ “Siní wará urí epaxí imóninj rþimi dñj sixí nñwínirane wáf ranfwa nání dñj sixí ínñwíní.” nñsearíní aí negí dñjþí wará rþimi dání nñyoámíga nurí Ámínáo tñj e onweaníní aga neaimónarñjíní. ⁹ Ayínání xfo tñj e ñweaanfwaínáraní, siní xfo tñn mñweá xwáfá tñyo nñwearanénáraní, “E éwanígní.” yaiwiarñjwápí, ayí rþiríní, “Xfo yayí winþpaxí imóninjþíní éwanígní.” ¹⁰ Ayí rþí nání e yaiwiarñjwáríní. Kiraiso áamá nñyoní sñjwí mí ómómíximí nerfná nñnenení ení sñjwí mí ómómíximí neainfá enagí nání xfoyá sfmímanj tñj e dání éf roanfwaríní. Xwáfá tñyo nñwearfná winí wine nanj imóninjþíraní, sþí imóninjþíraní, enwápí tñn xixení þírf neamamonfá enagí nání siní xwáfá tñyo nñwearanéná “Xfo yayí winþpaxí éwanígní.” yaiwiarñjwáríní.

“Ámá sñjññinj imónñjwíní.” urñj nánírní.

¹¹ Nene “Ámíná Jisaso sñjwí mí ómómíximí neainfáriní.” nñyaiwirí nñjfa e nimónirane nání wáyí neainarñjíní. Ayínání áamá nñkinímóníro omí dñj owíkwírópoyíní wáf nurímeranéná þíráninj arfáyo nurémóa warñjwáríní. Gorixoyá sñjwíyo dání ríxa sñjání þiaumí inñjagwí nání o none yarñjwá nþíní nání xixení nñjfa imóníní.

Seyíné ení none nání díní nímoróná re oneaiawípoyíní díní wikwímonwíní, “Porowa díní ínìmi níkwírónmáná mīyarígríní. Wigí yarígrápí wí ínìmi mimóní nípíní síhání piaumímí ríá ínìni?” oneaiawípoyíní díní wikwímonwíní. ¹² None e searíagwí nání “Porowa ríxa apí mimónígráwa enagí nání ámi weyí mearínarínoí.” ríseaimónaríní? Oweoí, wí e mīyarínwíní. Sa seyíné none yarínwápi nání ríxa níjǎá xixení nimónímáná rípi oépoyíní seararínwíní. Seyíné ámá wí tǎni —Ámá síhwí manígré dání yarígrápí nání díní mamó sa ámá síhwí anígré dáníní yarígrápí nání “Nanǎ imónígráyíriní.” moarígráyíriní. Seyíné ámá díní e moarígráyí tǎni xwíyǎ níriníróná none mǎxí níneameakǎniro wa none nání xenwí rarígrápí oyanípoyíní seararínwíní. ¹³ Ámá wí “Porowa majímajǎ níkaríníro yarígráwaríní.” rarígrápí “Ayí neparíní.” níseaimónírnáyí, re yaiwíríxíní, “Sa Goríxomí oxǎdaneyíní nero nání e ríá imónínoí?” yaiwíríxíní. “Porowa díní píráníǎ fǎ níxírímáná yarínoí.” níseaimónírnáyí, “Awa nene arírǎ neaipírǎ nání e ríá imónínoí?” yaiwíríxíní. ¹⁴ Pípi nání díní nímorínpímí dání nípréání yarínwámani. Kiraiso wá níneawianí neainǎpí náníní díní nímorínpímí dání nípréání xámí sípí néra wagwápi pǎni níwiárí yarínwáriní. O níperíná ámá níni nání wayǎa penǎ enagí nání díní re yaiwiárínwíní, “Apímí dání ámá níni níperíní ríá egǎawixíní?” yaiwiárínwíní. ¹⁵ Ayí ámá díní níyímínǎpí tǎgráyí wiwanínyí náníní díní nímoríno nímeníro mé arírǎ winǎa nání nípémáná ámi wiápnímeano xǎo náníní díní nímoró éríxíní ámá níni nání wayǎa peníní.

¹⁶ Ayínání Jisasomí díní wíkwíronwá ríná dání ámá womí síhwí mí níwómíxírane “E imónínoífaní?” níwíawíríná warárimíní síhwí níwínírane mí wómíxarínwámani. Ayí neparíní. Xámí none Kiraisomí síhwí mí níwómíxíranéná warárimíní síhwí níwínírane “Nípkwíní menjoríní.” níwíawírane aí agwí síní wí e síhwí mí níwómíxírane yaiwiarínwámani. ¹⁷ Ámá go go Kiraiso tǎni nawíní níkarínírná ámá síhwí wóníǎ imónínínoí. Aí, e nímorírná sípí xámí imónagǎpí ríxa naníní síhwí bí imónínínoí.

“Ámá níni ámi xǎo tǎni gwíaumí iníprí nání wímíxíníriní.” uríhwí náníriní.

¹⁸ Ámá síhwí imónínwápi nání mǎkí ikíno, ayí Goríxoríní. O Kiraiso neainǎpímí dání níyopíyárimáná xǎomí símí tǎni wíarínwáene ámi ámá xǎoyá imónaní nání neaimíxíníriní. E nerí none ení ámáyo áwanǎ re urímeaanǎwá nání,

“Ámá sɪnɪ xɔomɪ sɪmɪ tɪnɪ wiarɪgɪáɪɲé ámɪ ámá xɔoyá imónɪpɪrɪ nánɪ rɪxa seaimɪxɪɲɪrɪnɪ.” Áwanɪ e urɪmeaanɪwá nánɪ nearɪpeanɪrɪnɪ. ¹⁹ Nionɪ seararɪɲáɲɪ, ayɪ rɪpɪrɪnɪ. Gorɪxo xegɪ xewaxo Kiraiso neaiɪɲɪpimɪ dánɪ ámá nɪnɪ ámɪ xɔo tɪnɪ nawínɪ imónɪrɪxɪnɪrɪ neaiimɪnɪrɪ yarɪnɪ. Nene wialɪkɪɲwáɲɪ sɪnɪ dɪɲɪ fá mɪxɪrɪ rɪxa yokwarɪmɪ nɪneaiirɪ nánɪ peá monɪ. Apɪ nerɪ none enɪ wáɪ nurɪmeranéná xwɪyɪfá re rɪnɪɲɪpɪ, “Gorɪxo rɪxa neaiɪɲɪpimɪ dánɪ ámɪ xɔo tɪnɪ nawínɪ imónɪpaxɪrɪnɪ.” rɪnɪɲɪpɪ urɪrɪxɪnɪrɪ nearɪpeanɪrɪnɪ. ²⁰ Ayɪnánɪ none xwɪyɪfá Kiraiso yanɪ neaiapowárɪɲɪpɪ wurɪyarɪɲwáonerɪnɪ. Noneyá manɪɲo dánɪ urarɪná Gorɪxo xewanɪɲo eɪnɪnɪɲɪ urarɪɲɪrɪnɪ. Ámáyo Kiraiso nánɪ rɪxɪɲɪ re wurɪyarɪɲwárɪnɪ, “Gorɪxomɪ sɪmɪ tɪnɪ wiarɪgɪáɪɲé ámá xɔo tɪnɪ ananɪ gwiaumɪ inanɪ nánɪ xe oneaimɪxɪnɪrɪ sɪɲwɪ wɪnɪpoyɪ.” wurɪyarɪɲwárɪnɪ. ²¹ Ayɪ rɪpɪ nánɪ e wurɪyarɪɲwárɪnɪ. O ɪwɪ bɪ meɲo aɪ Gorɪxo none o tɪnɪ nikárɪnɪɲɪpimɪ dánɪ ámá xɔo “Wé rónɪgɪáɪɲɪrɪnɪ.” rárɪnɪáɪyɪ imónɪrɪxɪnɪrɪ omɪ negɪ ɪwɪ yarɪɲwáɲɪ nɪɲwɪrárɪrɪ ɪwɪ yarɪɲɪ wónɪɲɪ nɪwimɪxɪrɪ xe opɪkɪpoyɪnɪrɪ sɪɲwɪ wɪnɪɲɪnɪgɪnɪ.

6

Wáɪ wurɪmeiarɪgɪáɪwamɪ wɪmeaarɪɲɪpɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Ámá xɔo tɪnɪ nawínɪ gwiaumɪ inɪpɪrɪ nánɪ o tɪnɪ nawínɪ yarɪɲwáone eɲagwɪ nánɪ eɲɪ rɪrémɪxɪ nɪseairɪrɪ rɪpɪ osearaneyɪ, “Gorɪxo wá seawianɪɲɪyɪɲé xe surɪmá oneaɪmeanɪrɪ mepanɪ.” osearaneyɪ. ² Ayɪ Bɪkwɪyo rɪpɪ nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ seararɪɲwɪnɪ, “Gorɪxonɪ rɪxɪɲɪ seyɪné nɪrarɪgɪfáɲɪ arɪfá seaipaxɪná rɪxa arɪfá seaɪɲanɪgɪnɪ. Sɪfá ámáɪné yeáyɪ seayimɪxemeámɪfá nánɪ imónáná rɪxa arɪfá seaɪɲanɪgɪnɪ.” Apɪ Bɪkwɪyo nɪrɪnɪrɪ eánɪɲagɪ nánɪ píránɪɲɪ arɪfá ókɪarɪ nɪmónɪpoyɪ. Gorɪxo arɪfá neaiipaxɪná, ayɪ rɪnárɪnɪ. Sɪfá o yeáyɪ neayimɪxemeámɪfá nánɪ imónɪɲɪyɪ, ayɪ rɪyɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ “Gorɪxo wá nɪneawianɪrɪ neaiɪɲɪpɪ xe surɪmá oneaɪmeanɪrɪ mepanɪ.” seararɪɲwɪnɪ. ³ Wáɪ wurɪmeiarɪɲwáone nemeranéná negɪ yarɪɲwáɲɪ nánɪ xwɪyɪfá mɪneamearɪpaxɪ oimónaneyɪnɪrɪ ámá none yarɪɲagwɪ sɪɲwɪ nɪneanɪróná óreámioapaxɪ imónɪɲɪpɪ bɪ yarɪɲagwɪ sɪɲwɪ mɪneanɪpa oépoyɪnɪrɪ anɪɲɪ mɪnɪ yarɪɲwárɪnɪ. ⁴ Pí pí neranéná “Ámá awa Gorɪxomɪ xɪnáiɪwánɪɲɪ nɪmónɪro píránɪɲɪ omɪɲɪ wɪiarɪgɪáɪwarɪfanɪ?” oneaɪaiwɪpoyɪnɪrɪ yarɪɲwárɪnɪ. E neranéná pí pí xeanɪɲɪ neaɪmeáɪpɪ xwámámɪ wirane anɪɲɪ neainɪpaxɪ imónɪɲɪ neaɪmeaarɪɲɪpɪ xwámámɪ wirane dɪɲɪ rɪfá neawepaxɪ

imóniḡpí xwámámí wirane yariḡwáriní. ⁵ Iwanḡ neamepearínáraní, gwí aḡyo neaḡwiráraní, sipí owikárípoiḡniri símíráxwíró yariḡfáyí ikwíkwierí niníro neaiarínáraní, xwámámí wiaríḡwáriní. Omíḡ aníḡ miní okíḡ tíní erane eḡwáonerí. Si rorane agwíní erane eḡwáonerí. ⁶ None nání “Awa Goríxomi xínáiwáníḡ nímoníro píraníḡ omíḡ yariḡfáwaríani?” oneaiawípoiḡniri rípi ení yariḡwáriní. Íkwíráníḡ nímoníri erane nepaxíḡpí nání níḡfá imónírane saníḡ imónírane wá níwumíxírane arírá wirane Goríxoyá kwíyí neaainíḡpimi dání erane mimóní imóníḡpí mívíwapiyí ámayo nepa díḡ sipí níwirane erane ⁷ xwíyí fá nepaxíḡ imóníḡpí yanḡ urírane eḡ eáníḡ Goríxo neaimíxíḡpimi dání erane yariḡwáriní. Ámá míxí nání imóníḡpí fá xírariḡfápa none nemeranéná wé róníḡ yariḡwápi wí fá tínáníwá nání wé onamíḡ tíní fá xírírane xíxe míxí wianíwá nání wé náú tíní fá xírírane yariḡwáonerí. ⁸ Wí yayí neamero wí paimamí neairo neaiariḡfónerí. Wí none nání repíyí níwíroná “Sipí yariḡfáwaríni.” uríro wí “Nanḡ yariḡfáwaríni.” uríro yariḡfónerí. Nepáni yariḡwáone aiwi wí “Yapí neaiepiariḡfáwaríani?” neaiawiaríḡfáriní. ⁹ None nání wí “Porowa gowaríani? ‘Awa nání ámá obaxí níḡfá imóníḡo.’ ríseaimónaríni?” raríḡḡfá aí ámá obaxí none nání nepa níḡfá imóníḡo. None amí amí nemeranéná yoí mayí nímonírane aí síní ḡweaḡwíní. Síyikí neaeariḡfóne imóníḡḡwí aiwi síní wí míneapiḡḡfónerí. ¹⁰ Íkíníḡ sipí neaiariḡḡ aiwi íníná díḡ níḡfá neainariḡfáriní. “Awa amípi nání díwí ikeamóníḡfáwaríani?” neaiawiaríḡḡfá aí none xwíyí fá yayí neainariḡfápi wá uraríná ámá obaxí arí fá neairíḡpimi dání Kiraiso tíní nawíní níkaríníro nání amípi mímúroníḡfáyí yapí imónariḡfáriní. “Amípi bí fá mímáxíriḡfáwaríni.” neaiawiaríḡḡfá aí amípi Kiraiso neaiiḡpí bí míneamúronínerí.

“Sínáni searariḡwá eḡḡwí nání seyíné ení xíxeni neaiípoi.” uríḡfá náníriní.

¹¹ Koriníyo ḡweáyíné, api api níseara nuranéná yumí bí míseai sínáni ríwáriní. E nísearíranéná seyíné díḡ síxí seayíḡwáone síwáníḡ seainíwáriní. ¹² None díḡ síxí muyipa oyaneyíniri wí éwáonemani. Sewaníḡfíyíné awamí díḡ síxí muyipa oyaneyíniri éfá eḡḡ nání nawíní mimóníḡwíní. ¹³ Ayínáni xanoní ḡ níaiwíyo urípaxí rípi osearímíní, “Xíxe oinaneyí. None díḡ síxí seayariḡwápa seyíné ení neayípoi.” osearímíní.

“Dijf mîwîkwîrogfáyf tñni gwí mîmónîpanî.” urîñf nánîrîni.

¹⁴ Jisasomi dijf mîwîkwîroarîgfáyf tñni wigf yarîgfápî oyaneyînrî wí gwí mîmónîpanî. Ayf rîpî nánî seararîñîni. “Ámá wé rónîñf imónîñfîpîni yarîgfáyf tñni manf wiaîkîarîgfáyf tñni axfîpîni epîrfa nánî imónîpaxf imónîni.” rîseaimónarîni? “Axíná wfá ónrî sfá yînrî epaxfîrîni.” rîseaimónarîni? ¹⁵ “Kiraiso tñni Obo tñni dijf axfîpîni xîrîñî.” rîseaimónarîni? “Kiraisomi dijf wîkwîrogfáyf dijf moro dijf mîwîkwîrogfáyf dijf moro neróná axfîpî bî mopaxfîrîni.” rîseaimónarîni? ¹⁶ “Gorîxoyá anf ñwfá —Iwámî dánî nene yayf umearîñwáiwárîni. Iwá tñni ñwfá ámá menjweaarîgfápî tñni ananî axf e kumîxârîpaxfîrîni.” rîseaimónarîni? Oweoi, nene Ñwfá anîñf sîñf imónîñoyá anf ñwfáiwánîñf imónîñagwî nánî wí e yaiwîpaxfîmanî. Nionî seararîñápî Gorîxo xewanîño rîñf rîpî tñni xîxenî seararîñîni, “Nionî gf ámáyf tñni nawîni darónîmfárîni. Nionî wigf Ñwfáonî imónîñáná ayf gf ámáyf imónîpîrfárîni.” Ámînáo e nrîrî nánî ¹⁷ ámá xegf imónîgfáyo rîpî enî urîñfîrîni, “ ‘Ámá Gorîxonî dijf mînikwîró wigf ñwfáyo xîdarîgfáyf tññf e dánî nîmîxeámînimî xegf bî imónîgfáyfîné imónîfîrîxîni.’ Ámînáonî e seararîñîni. ‘Wigf ñwfá imónîñfîpîmî —Apîmî dánî piaxf seaeánîpaxf imónîñfîpîmîrîni. Apîmî bî onîmiá amáf mîrónf anîñfîni wé fá ayîmeaénîfîrîxîni. Seyfîné e nerónáyf, nionî ananî seamîmîni mfárîni. ¹⁸ Nionî segf áponî imónîñáná seyfîné gf niaíwî oxoyfîné imónîro niaíwî apîxîwayfîné imónîro epîrfárîni.’ Ámînáonî —Nionî enf eánîgfá nîyonî seáyf e wîmónîñáonîrîni. Nionî e rarîñîni.” Xwîyfá apî Bîkwîyo nrînrî eánîñagî nánî “Jisasomi dijf mîwîkwîroarîgfáyf tñni wigf yarîgfápî oyaneyînrî wí gwí mîmónîpanî.” seararîñîni.

7

¹ Negf dijf sixf seayîñwáyfîné, Gorîxo negf sîmîmanf e dánîñîñf e nearîñf enagî nánî ámaéne pí pí ayá neadunîpaxf yarîñwápî, dijf piaxf neaeámîxarîñfîpîranî, wará piaxf neaeámîxarîñfîpîranî, nîpîni îgfánîñf oeámînaneyî. Gorîxomi wáyf nîwirîñfîpîmî dánî sîyîkwf mîniñwaéne oimónaneyînrî wé roárfwanîñîni.

Korîniyo ñweáyf kînimónîgfá enagî nánî Poro yayf winîñf nánîrîni.

² Seyfîné none dijf sixf neayîpoyî. Ayf rîpî nánî rarîñîni. Segfyf womî aí sipî bî mîwikârîñwárîni. Segfyf womî sipî

bi wikárar+ñwámani. Womi amipí bi íwí uráp+ñwámani.
³ Nion+ e n+r+r+ná “Poroxw+yfá neamear+m+n+r+r+r+ni.” r+seaimónar+ni? Oweoi, nion+ r+xa re searár+fá+r+ni, “None d+ñf s+xf ayá wí seay+ñwáone enag+ nán+ seyfné péánáyf, none en+ n+pepaxf neainfá+r+ni. Seyfné s+n+ ñweañáná none en+ s+n+ ñweapaxf neaimón+n+fá+r+ni.” searár+fá enag+ nán+ wí e seaimón+paxf+mani. ⁴ Seyfné xám+ sear+ñáp+ xfd+pfrfa nán+ bi on+miáp+ marfái, aga d+ñf ayá wí sfñá neánar+ni. Seyfné nán+ m+xf n+seameak+n+r+fná en+ ayá wí seameak+nar+ñár+ni. Xean+ñf nfn+ none neaímeáf+m+ seyfné nán+ d+ñf n+mor+ñf+pim+ dán+ awayini ik+ñwfn+ñf n+m+r+n+r+ni d+ñf ayá wí nífá ninar+ñ+r+ni.

⁵ None añf Trowas+yo pfn+ n+wiár+m+ n+puri Masedonia p+ropenis+yo n+rémómáná aí kiki+fá ñweapaxf bi m+neaímeá r+p+ r+p+ oyaney+n+r+ éwáyf sipíni sipíni neaímeaarfná amá wí tfn+ xw+yfá x+m+x+m+ nin+r+ n+r+n+r+ne negf xwiox+yo dán+ wáyf neain+r+ yar+ñagwi aiwi ⁶ Gor+xo —O amá r+xa yopa n+meg+n+r+ñf+pim+ dán+ d+ñf s+xf m+ñ+g+fáyo m+ñf ik+ñwfn+ñf um+r+r+ñor+ni. O Taitaso am+ neaímeáf+pim+ dán+ m+ñf ik+ñwfn+ñf neam+r+ñf+r+ni. ⁷ Taitaso neaímeáf+pim+ dán+n+ Gor+xo m+ñf ik+ñwfn+ñf neam+r+ñf+r+ni. Seyfné om+ numím+n+ro m+ñf ik+ñwfn+ñf um+r+g+fápi nán+ rep+yf n+neairfná apim+ dán+ en+ Gor+xo ik+ñwfn+ñf neam+r+ñf+r+ni. Taitaso rep+yf n+neairfná seyfné Poron+ am+ s+ñwfn+ nanan+ro nán+ ik+n+ñf sipí seiar+ñf+p+ nán+ rep+yf neair+ “Negf n+p+kw+n+ m+yar+ñwápim+ dán+ Porom+ ayá rfa wimoar+ñwfn+?” n+yaiwiro nán+ ñwfn+ earr+g+fápi nán+ rep+yf neair+ Poron+ arfá nian+ro nán+ s+n+ ayá rfa seawear+ñf+p+ nán+ rep+yf neair+ enf enag+ nán+ am+ aga yayf seáy+m+ dán+ bi tfn+ nin+ñ+n+g+ni. ⁸ Payf xám+ nion+ near+ seamónap+ñána fá n+róróná aga d+ñf sipí seañf enag+ aiwi “Nion+ ana pí nán+ near+ wiowár+ñár+ani?” n+yaiwiri d+ñf sipí niñf+mani. E ner+ aí seyfné fá n+róróná axínán+ d+ñf sipí seainar+ñag+ s+ñwfn+ n+sean+r+fná nion+ en+ d+ñf sipí bi on+miáp+ niñ+n+g+ni. ⁹ E ner+ aí agwi nion+ yayf ninar+ni. Seyfné d+ñf sipí seáf+p+ nán+n+ yayf m+nin+ ayf d+ñf sipí seáf+pim+ dán+ segf sipí yar+g+fápi rfwf+m+n+ mamófá enag+ nán+ yayf ninar+ni. Seyfné d+ñf sipí n+seairfná ayf Gor+xo seaim+xar+ñf+p+ tfn+ x+xen+ seáf enag+ nán+ xw+yfá none searfwápim+ dán+ wí xw+r+fá m+seaik+xéwá enag+ nán+ rar+ñ+n+ni. ¹⁰ Ayf r+p+ nán+ searar+ñ+n+ni. Amá d+ñf sipí Gor+xo wim+xar+ñf+p+ tfn+ x+xen+ n+wirfná apim+ dán+ wigf sipí yar+g+fápi rfwf+m+n+ mamoar+g+fá+r+ni. E neróná d+ñf sipí ap+ Gor+xo yeáyf uyim+xemeanfa nán+ n+pemeám+ war+ñf enag+ nán+ am+ d+ñf sipí n+wir+ “Pí nán+ e rfa yar+ñ+n+ni?”

yaiwin+pa+x+mani. E neri+ ai Gorixo wimixari+ni+pi+ t+ni+ xixeni+ mar+ai+, ama wig+ d+ni+yo dan+ni+ d+ni+ sipi+ ni+wir+na ay+ wiwan+ni+y+ an+ni+p+r+fa nani+ nipemeami+ war+ni+ enagi+ nani+ rari+ni+. ¹¹ Ai d+ni+ sipi+ sea+ g+ pay+ ean+api+ni+ dani+ Gorixo seaim+x+i+pi+, ap+ sey+ne+ d+ni+ pira+ni+ni+ ni+moro am+pi+ nan+ xixeg+ni+ ep+r+pi+ seaim+x+i+r+ni+. Apimi+ dani+ Gorixo an+ni+ s+mir+r+ sea+ana+ sipi+ eoya+ xw+y+i+api+ mi+neax+ni+pa oen+r+ apax+ me+ pira+ni+ni+ im+i+g+awix+ni+. Apimi+ dani+ eni+ ni+pkw+ni+ mi+yari+g+api+ nani+ wik+ on+ni+g+awix+ni+. Apimi+ dani+ eni+ Gorixo nani+ way+ seain+ni+ni+ni+. Apimi+ dani+ eni+ none ami+ si+hw+ nanan+ro nani+ ik+ni+ni+ sipi+ seain+ni+ni+. Apimi+ dani+ eni+ nioni+ sear+api+ x+d+pi+r+ nani+ d+ni+ r+fa seawe+ni+ni+. Apimi+ dani+ eni+ sipi+ yari+g+ayo si+yik+ ureaani+ nani+ oimona+ni+ni+ro eg+awix+ni+. Sey+ne+ ap+ ap+ nera u+api+ni+ dani+ si+w+ ren+ni+ neain+g+awix+ni+. Sipi+ e+ Poro near+o nani+ nene wi+ ay+ mi+ni+ mi+ni+ mi+nearoar+ni+ni+. Si+w+ en+ni+ neain+g+awix+ni+. ¹² Ay+nani+ awa+ni+ r+pi+ osear+mi+ni+. Nioni+ near+ ni+seamona+ni+ni+ sipi+ eo+ nani+ d+ni+ ni+mori+ pay+ ana near+ mona+ni+ni+ni+. Sipi+ wikar+o nani+ eni+ d+ni+ ni+mori+ near+ mona+ni+ni+ni+. Ay+ sey+ne+ Gorixoya+ si+hw+ t+ni+ e+ dani+ re yaiwin+i+r+i+ni+ni+ near+ mona+ni+ni+ni+, "Ay+ nepar+ni+. Porowa near+g+api+ni+ pira+ni+ni+ x+dan+w+ nani+ nene si+ni+ d+ni+ r+fa neawear+ni+." yaiwin+i+r+i+ni+ni+ pay+ ana near+ mona+ni+ni+ni+. ¹³ Sey+ne+ r+xa xixeni+ e+ yaiwin+fa+ enagi+ nani+ none r+xa pira+ni+ni+ mi+ni+ ik+ni+ni+ni+ni+ mi+r+ni+ni+w+ni+ni+.

Mi+ni+ ik+ni+ni+ni+ mi+r+ni+ni+w+ni+ni+. D+ni+ ni+fa+ eni+ neain+i+r+ni+. Sey+ne+ ni+y+neni+ Taitasomi+ numi+ni+ni+ni+pi+ni+ dani+ d+ni+ si+x+ umimog+fa+ enagi+ nani+ o+ yay+ nera nea+mea+ enagi+ nani+ none eni+ d+ni+ ni+fa+ ay+ wi+ neain+i+r+ni+. ¹⁴ O ami+ nea+mea+ana+ sey+ne+ t+ni+ e+ nani+ nurowar+ni+ni+ mi+x+ seameak+ni+ni+ni+ nani+ bi+ ay+ mi+nin+ni+ni+. None sey+ne+ t+ni+ ni+ni+wear+ni+ni+ am+pi+ ni+ni+ sear+ni+w+pi+ nepani+ sear+ni+w+pa omi+ sey+ne+ nani+ mi+x+ ni+seameak+ni+ni+ni+ ur+ni+w+pi+ eni+ sey+ne+ numi+ni+ni+ni+pi+ni+ dani+ nepa xixeni+ imona+ni+ni+ni+. ¹⁵ O sey+ne+ ni+y+neni+ numi+ni+ni+rona+ o+ ero way+ in+ro nero pira+ni+ni+ni+ ar+fa owianey+ni+ni+ni+ imona+ni+ni+ni+ nani+ d+ni+ ni+wini+ni+ni+ ami+ xwap+ ay+ wi+ d+ni+ si+x+ ni+seaya war+ni+. ¹⁶ Agwi+ nioni+ "Ay+ pi+ pi+ nerona+ xixeni+ ep+r+oi+." ni+seai+i+w+i+r+ni+ni+ d+ni+ si+ni+ neanari+ni+ni+ enagi+ nani+ d+ni+ yay+ ninari+ni+.

8

"Macedonia nweay+ wini+yo ar+ra+ wian+ro nani+ ni+gw+ ni+roa+ni+ro nwea+ni+." ur+ni+ni+ni+ni+ni+.

¹ Negí nri:xímeáyíné, Jisasoyá siyikí imónigfá Masedonia pïropenisfyo añf apí apimí ñweagfáyf nanf Gorixo wá wianíñfipimí dání egfápi níjáf imónipfíri nání áwanf bí osearanyí. ² Xeaníñf rífmewá wipaxípi níwímeariñfipimí dání “Enf rfa eáníño?” nri:ro iwamfó wíwapiyílagfa aí apí peá numíxíro dñf nífá ayá wí winíñínigíni. Wiwaníñfíyí uyípeayíñfí imónigfáyf aiwí Jisasomí dñf wíkwíroarigfá wíniyo arírá owianeyíñfí nígwí nïroarfná bí onímíapí mïroá aga ayá wí roaárigfárini. ³ Wigí wíniyo arírá wianíro nání nígwí nïroaro wipaxípi tñí xixeni nïroaro aiwí wigí dñf tñí apimí nímúrooro ámi bí tñí roariñagfa síñwí wíñaronwáone enjagí nání rariñíni. ⁴ Ayf arfíki ríxíñf re nearigfawixíni, “Ámá Gorixoyá siyikí imónigfá Judia pïropenisfyo ñweagfáyo wíniyí arírá wiarigfápa nene ení arírá wianí nání xe nígwí fayo oroápoyíñfí síñwí neanípoyí.” nearigfawixíni. ⁵ E neróná none “E epíráoi.” níyaiwirane dñf ikwímonwápi tñí xixeni mé xámí Ámíná Gorixo pí pí wimónariñfípi oxídaneyíñfíro nípáwimáná o wimónariñfípi níxídíroná Porowane ení neafíwapiñfíawixíni. ⁶ Ayínáni Taitasomí seyíné tñf e nání nurowárirfná ení ríremíxí níwiri re uríñwanigíni, “Iwamfó Koriniyo ñweáyf joxí tñí negí wíniyo arírá wianíwá nání wá níwianírane nígwí fayo oroaneyíñfíro egfápa ámi nero nígwí xámí ‘Apí roáwanigíni.’ rárígfápi tñí xixeni yárfírixiñí.” uríñwanigíni. ⁷ Pí pí seyíné neróná ámá wí yarigfápipimí múroarigfáyíné nimóníro yarigfárini. Gorixomí dñf níwíkwírorónáraní, apí nání ámáyo áwanf nuríronáraní, apí nání níjáf nimóníronáraní, Gorixo wimónariñfípi yaníro nání sfmí níxeadípeníronáraní, none nání dñf sípí none seaimíxíñwápipimí dání níseairíñáraní, apí nípiní neróná múroarigfáyíné nimóníro yarigfá enjagí nání segí wíniyo arírá wianíro nání nígwí nïroaróná ení múroarigfáyf yapí nimóníro yárfírixiñí.

“Seyíné ení roaárfírixiñí.” uríñf náníriñí.

⁸ “Poró sekaxí níriñí neararíni.” míyaiwipani. Gí dñf rípiní enjagí searariñíni. Nioní wíniyí Judia pïropenisfyo ñweáyo arírá wianíro nání sfmí níxeadípeníro yarigfápi nání repíyí seaíáná seyíné ení síwá réniñf oneaípoyíñfí searariñíni. Negí Judia pïropenisfyo ñweáyf nání nepa dñf sípí neainaríni. Síwá éniñf oneaípoyíñfí searariñíni. ⁹ Seyíné negí Ámíná Jisasi Kiraiso wá níneawianíri neaiñfípi nání ríxa níjáf imóníñagfa nání rariñíni. O añfnamí níñwearfná amípi mímúroníño nimóníri aiwí seyíné yeáyf seayimíxemeámíñfíri xwáf tfyó nání níbírfná uyípeayóníñfí

nimón+rí seyfné anþnami dánþ amiþi m+múron+igfáyfné imónþþrfa nánþ seaiþþrini.

10 Seyfné Judia þropen+sþyo þweagfáyo arírá owianey+n+rí yarigfáþi nánþ dñþ nionþyá, ayf rþþrini. Xwiogwþ aga xámi pwenomi seyfné iwamfó ñgwþ roaárigfáþi agwi néra nuro yoparþþi ñyár+rínáyþ, “Ayf anan+rini.” nimónarini. Iwamfó ñgwþ roaárigfáyþ, ayf seyfné aiwi xámi oyaney+n+rí wimónarigfáyþ, ayf axfýfné enagþ nánþ seararþþini. 11 Ayfnáni ñgwþ “Aþi oroaaneyþ.” rárigfáþi ríxa ñþþni roaáripoyi. Iwamfó oyaney+n+ríná dñþ rfa seawenþpa yoparþþi ñroaárirfná seyfné roaáripaxf imónþþþi tñþ xixeni roaáripþrfa nánþ xe dñþ rfa seawéwinigþni. 12 Ayf rþþi nánþ seararþþini. Giyf giyf ámá wíyo arírá wianþro nánþ “Ñgwþ aþi roaárfwanigþni.” ñyawiwaná amiþi roaáripaxf imónþþþi tñþ xixeni roaáranáyþ, Gorixo “Ayf anan+rini.” wiaiwiarþþrini. Amiþi ayf mþroaáripaxf imónþþþi “Roáárfþrþxini.” wí yaiwiarþþnmani. 13 Ñgwþ searþþþrþfáyþ kikiþa þweapþrfa nánþ seyfné anþþ sealkárþmin+rí nerþ mþrarþþini. Ayf enþ seyfné tñþ xixeni apánþ tfgfáyþ oimónþpoy+n+rí rarþþini. 14 Jisasoyá sþyikþ imónþgþfáyþ wí amiþi wí mþmúronþgþfáyþ imónþþáná wí dþwþ ikeamónþgþfáyþ mimónþ ñþni apáni tfgfáyþ imónþþþrfa nánþ agwi ríná amiþi ayá wí seyfné tfgfáþi dþwþ ikeamónþgþfáyo arírá wiarþþoþ. Seyfné enþ rfwená amiþi wí nánþ dþwþ ikeamónþro ayf enþ amiþi ayá wí tfgfáyþ imónþro nerfnáyþ, arírá seaþþrþfárini. 15 Bþkwþyo dánþ enþíná Isirerþyf ámá dñþþ meañe nemeróná egfáþi nánþ re ñrþn+rí eánþþþi ñionþ seararþþáþi tñþ xixeni imónþþagþ nánþ seararþþini, “Ámá aiwá manáþ rþnþþþi xwé meáfáyþ xwé ñþmearo aí wigþ ñþpaxf imónþþþi seáyþ e tfgfáyþ mimónþgþawixþni. Ámá onþmiáþi meáfáyþ onþmiáþi ñþmearo aí aiwáþi nánþ dþwþ ikeamónþgþfáyþ mimónþgþawixþni.” ñrþn+rí eánþþþi ñionþ seararþþáþi tñþ xixeni imónþþagþ nánþ rarþþini.

“Taitasomþ tñþ ámá waúmþ tñþ urowárenaparþþini.” urþþþnánþrini.

16 Nionþ seyfné arírá seaimþ nánþ dñþ rfa ñþwearþþþpa Gorixo Taitaso enþ seyfné arírá seainþ nánþ dñþ rfa owen+rí wimþxarþþagþ nánþ yayþ owianeyþ. 17 Ayf rþþi nánþ “Taitaso enþ seyfné arírá seainþ nánþ dñþ rfa wearþni.” seararþþini. “Joxþ Korinþyo þweáyþ tñþþ e nánþ ámi ñþneauipaxoxþranþ?” uráná “Anan+rini.” rþþ enagþ nánþni mþseararþþini. Xewanþþo enþ “Oumþni.” ñyawiwiþi sþmþ ñþxeadþþenþrþ nánþ xegþ dñþþ tñþ seyfné tñþþ e nánþ barþþagþ nánþ seararþþini. 18 None omþ tñþ negþ ñrþxþmeáyþ womþ

t+ni+ eni+ urowárar+ñw+ni+. O xwiy+á yay+ neainar+ñp+ wá+ nur+mer+na+ en+pi+ nán+ Jisasoyá s+yik+ imón+g+á ami+ g+mi+ ñweag+áy+ ñj+á nin+ro fá earoár+ñg+for+ni+. ¹⁹ O ap+ni+ imón+ñoman+ni+. R+pi+ eni+ imón+ñor+ni+. Jisasoya s+yik+ imón+g+á Masedonia p+ropen+s+ t+yo ñweag+áy+ o none Ju dia p+ropen+s+yo ñweáyo ar+rá wian+fwá nán+ ñgw+ Jisasoyá s+yik+ imón+g+á ap+ apim+ uráp+mea+na+ Porowa t+ni+ nawín+ ñkum+ix+ni+ri+ eméw+ñg+ni+ri+ ur+peá+for+ni+. Ámá wí none ñgw+ awí eaamear+ñagw+ ñnean+iróná Ám+náom+ seáy+ e um+eyoaro none nán+ “Wig+ wín+yo ar+rá wip+ri+ nán+ d+ñ+ r+á wear+g+áwar+fan+?” neai+iwiro ep+ra+ nán+ r+pi+ yar+ñw+ni+. ²⁰ Díw+ ikeamón+g+á nán+ ñgw+ yan+ ewan+ñ nimón+ro xwén+ xwén+ ñroaro neaiapowáráná yar+ñwáp+ nán+ ámá wí “Porowa ñp+kw+ni+ mi+yar+ño+.” neamear+pi+ri+x+ni+ri+ píran+ñ+ ññw+iperane ámá o t+ni+ nawín+ uráp+mea+ñw+ni+. ²¹ None pí pí oyaney+ni+ri+ neranéná Ám+náo “Ay+ e neróná wé rón+ñ+ imón+ñp+ yar+ño+.” yaiwiar+ñp+ nán+ d+ñ+ ñmorane aiwi+ ap+ nán+ni+ d+ñ+ ñmorane yar+ñwáoneman+ni+. Ámá “E neróná wé rón+ñ+ imón+ñp+ yar+ño+.” yaiwiar+g+áp+ nán+ eni+ d+ñ+ ñmorane yar+ñwáone en+ag+ nán+ searar+ñw+ni+.

²² Awaú t+ni+ neg+ ñri+x+meá ámi+ wom+ t+ni+ eni+ urowárenapar+ñw+ni+. “O none pí pí urar+ñwáp+ xi+xen+ x+d+ni+r+fen+ño+?” ñy+iwirane “Ap+ et+. Ap+ et+.” ur+ñwápim+ dán+ iwam+ó wíwap+yay+áná o ar+ki+ xi+xen+ x+dar+ñag+ w+ni+ñwáor+ni+. O sey+né “Ñgw+ ap+ roaár+wan+g+ni+.” rári+g+áp+ t+ni+ “Xi+xen+ ñroaár+pi+rao+.” ñy+iwiri+ d+ñ+ s+ñá weánar+ñag+ nán+ “Nion+ eni+ san+ ur+naróm+ni+.” ñy+iwiri+ awaú t+ni+ bar+ni+. ²³ Taitaso nán+ sey+né r+ixa ñj+á imón+ño+. O xwiy+á yay+ neainar+ñp+ wá+ ur+meaan+wi+ nán+ g+ gw+ món+gw+í wor+ni+. Sey+né seáy+ seaian+rai nán+ nawín+ nimón+ri+ yar+gw+í wor+ni+. O t+ni+ nawín+ bar+g+íwaú awaú Jisasoyá s+yik+ imón+g+á p+ropen+s+ t+yo ñweag+áy+ urowárfáwaúr+ni+. Eg+ ner+g+ípim+ dán+ Kiraisom+ seáy+ e um+eyoaar+g+íwaúr+ni+. ²⁴ Ay+nán+ ámá waú wo awa ñb+ro s+ñw+ sean+ñáná “Nene ámáyo d+ñ+ s+pi+ wi+ar+ñwaéner+ni+.” rar+g+áp+ “Nepar+ni+.” oyaiwipoy+ni+ri+ ap+ e iwam+ó éfr+ix+ni+. Sey+né e éánáy+ Jisasoyá s+yik+ imón+g+á ap+ ap+ sey+né nán+ re sea+iwip+ri+ár+ni+, “Ay+ ámáyo d+ñ+ s+pi+ ñwiri+ wi+ar+g+áy+ri+fan+?” yaiwip+ri+ár+ni+. None sey+né nán+ m+ix+ ñimeak+ni+ri+ ur+ñwáp+ nán+ eni+ “Apáni+ near+g+awix+ni+.” yaiwip+ri+ár+ni+.

Nigwí arirá wianiro nání awí eaamearigfápi nání urinjí nánirini.

¹ Nigwí Judia piropenisí ñweáyo arirá wianí nání awí eaamearinjwápi nání payí rípi seyíné nání níriri nearíná “Míkí menjagi nání surímá níriri rífa eaarinjini?” nimónarini. ² Seyíné api yaníro nání dñj rífa seawearinjipi nání nijfá nimóniri nání e nimónarini. Íníná Jisasoyá siyikí imónigfá Masedonia piropenisí tfo ñweagfáyí arfá egfe dání weyf niseameariríná re rayarinjwáriní, “Xwiogwí xámí pweagomí Jisasoyá siyikí imónigfá Gíriki piropenisíyo ñweagfáyí api éwanigini ríxa érowiápinigfáriní.” E rayarinjwárimí dání Masedonia ñweáyí wigí áamá nápi nene ení axípi éwaniginiri ayá rowfá wiarini. ³ “Payí rína surímá níriri rífa eaarinjini?” nimónfagi aiwi seyíné nání míxí nimeakniri rayarinjwápi surímá imóniginiri negí níríxímeá waú wo awamí urowárenaparinjini. Ayí áamá re ñweagfáyo “Koriniyo ñweáyí nigwí fáyo roapíri nání ríxa nipimoárimáná ñweañoi.” urfápi seyíné nepa xixeni e oépyoiniri áamá rowamí urowárenaparinjini. ⁴ Rfwená Masedonia dánj tfy wí nioní tñí nñbranená seyíné ríxa nipimoárimáná mñweañagfa sñwí niseanirínáyí, none “Ayí ríxa nipimoárimáná ñweañoi.” niyaiwirane dñj sfjá neaeánarinjipimí dání ayá neainiginiri nání seararinjini. Seyíné ení ayá mñseainipa enfáraní? ⁵ Ayínáni nioní re nimónigoí, “Negí níríxímeá awa xámí nñnimearo nioní siní mñremóámí enjáná nigwí seyíné negí símimanj e dání ‘Nñroari wianíwáriní.’ nearárigfápi ‘Ríxa ipimoárfpoyí.’ searipíri nání ourowárimini.” nimónigoí. Nioní nñremoríná nigwí api nání símíriri sealfárimí dání marfái, segí dñjfo dání xixeni apáni ipimoárininjagi winñmiginiri awamí urowárenaparinjini.

“Yanjí ewanif nimóniro roaárfrixini.” urinjí nánirini.

⁶ “Poró pí yaiwianí nání rífa neararini?” niyaiwirínáyí, ewayí xwiyfá rípi nání dñj mópoyí. Áamá aiwá xwé íwá urfo aiwá xwé minfáriní. Onímiá urfo onímiá minfáriní. Ewayí xwiyfá api áamá wigí winíyo arirá wianíro nání nigwí nñroaro wiarígfápi nání rítamínjfyí niniri rinini. Xwé nñwiríná Goríxo wíípi xwé imónini. Onímiá nñwiríná Goríxo wíípi onímiá imónini. ⁷ Ayínáni niyínéni xixegíni áamá arirá wianíro nání nigwí nñroaríná wikí dñj niyaiwimánarani, áamá wo símeaxídf sealfánarani, nñroari mñni mñwí xámí “Nigwí nñwiríná api wíwaniginí.” yaiwiárigfápi nání dñj nñmoro nñroaro mñni wírfrixini. Áamá wigí winíyo arirá wianíro nání nigwí fáyo nñroaríná

yayí t́nı́ roarıgǵáyo Gorıxo dıńı́ sıxı́ uyarıńı́ eńaǵı́ nánı́ rarıńı́nı́. ⁸ Ai o seyǵné aikı́ yıńı́pı́rfá nánı́raní, aıwá nı́pı́rfá nánı́raní, apánı́ tǵǵáyǵné imónı́ro ámá dǵwı́ ikeamónı́ǵáyo arı́rá wı́pı́rı́ nánı́ imónı́ǵápı́ t́nı́ xı́xenı́ mimónı́ múroro epı́rfá nánı́ ananı́ seáyı́ e seaimı́xı́paxorı́nı́. ⁹ Nionı́ seararıńǵápı́ t́nı́ Bıkwı́yo dánı́ ámá wé rónı́ǵáyǵı́ yarı́ǵápı́ nánı́ re nı́rını́rı́ eánı́ńpı́ t́nı́ xı́xenı́ imónı́nı́, “O yanı́ ewanı́ nimónı́rı́ dǵwı́ ikeamónı́ǵáyo wıarıńı́rı́nı́. Ayınanı́ o wá nı́wıarı́rı́ wııńı́pı́ nánı́ Gorıxo ná rı́wıyo aıwı́ wı́ dıńı́ peá monı́ámanı́.” E rını́ńpı́ nionı́ seararıńǵápı́ t́nı́ xı́xenı́ imónı́ńaǵı́ nánı́ rarıńı́nı́. ¹⁰ Gorıxo —O aıwá omıńı́ yarı́ǵáyo ı́wı́ ı́wı́á urı́pı́rı́ nánı́ mını́ wı́rı́ aıwá nı́pı́rı́ nánı́ mını́ wı́rı́ yarıńı́orı́nı́. O amı́pı́ seyǵné Kiraisomı́ dıńı́ wı́kwı́roarıǵá wıńı́yo arı́rá wı́pı́rı́ nánı́ enı́ mını́ seaiapı́rı́ sayá nimı́xa urı́ enı́árı́nı́. E yarı́ná ámá aıwá omıńı́ xwé nı́roá nú́asána aıwá xwé miarıǵápa seyǵné enı́ yanı́ ewanı́ nimónı́ro wıarıǵápı́mı́ dánı́ axı́pınıńı́ e epı́rı́árı́nı́. ¹¹ Seyǵné gıńı́ gıńá dıńı́ re yaiwıarı́ná, “Ananı́ yanı́ ewanı́ nimónı́rane negı́yo owıaneyı́.” yaiwıarı́ná Gorıxo seyǵné xwéní mını́ wı́paxı́ imónı́pı́rfá nánı́ amı́pı́ wı́ mımúronı́ǵáyǵnénińı́ seaimı́xı́nı́árı́nı́. E seaimı́xı́nı́á eńaǵı́ nánı́ segı́ sérxı́meáyo arı́rá wıarı́ro nánı́ nı́ǵwı́ xwéní roarıǵápı́ Porowane nı́searı́pı́rane nı́meámı́ nurane wıarı́rı́ yarıńı́aǵwı́ sıńı́wı́ nı́neanı́róná rı́xa Gorıxomı́ yayı́ wı́pı́rı́árı́nı́. ¹² Ayı́ rı́pı́ seararıńı́nı́. Arı́rá wıarı́ro nánı́ seyǵné yarı́ǵápı́ ámá Gorıxoyá amı́pı́ wı́ nánı́ dǵwı́ ikeamónı́ǵáyo xı́xenı́ arı́rá wıarı́ro nero aıwı́ apı́nı́ mı́yarıńı́oı́. Seyǵné yarı́ǵápı́mı́ dánı́ ámá obaxı́ Gorıxomı́ yayı́ seáyı́ e nı́wıera warıńı́oı́. ¹³ Ayı́ rı́pı́ rarıńı́nı́. Ámáyǵı́ seyǵné nı́ǵwı́pı́ wıarı́ro yarıńı́aǵı́ sıńı́wı́ nı́seanı́róná rı́pı́ seaiı́wı́pı́rı́árı́nı́, “Nene sıńı́wı́ anıńı́waé dánı́ ámá ayı́ xwı́yı́á woákı́kı́ inarıǵápı́ —Apı́ yayı́ neanıarıńı́ Kiraiso rıńı́pı́rı́nı́. Apı́ arı́á yı́mı́ǵı́ nero xı́xenı́ rı́a xı́darıńı́oı́?” nı́seaiı́wı́ro nánı́ Gorıxomı́ seáyı́ e umı́eyoapı́rı́árı́nı́. Rı́pı́ enı́ seaiı́wı́pı́rı́árı́nı́, “Nene t́nı́ wıńı́yo t́nı́ arı́rá neanıarı́ro nánı́ mını́ neaiı́paxı́ imónı́ńpı́ nı́múroro xwéní rı́a neaiı́parıńı́oı́?” nı́seaiı́wı́ro nánı́ enı́ Gorıxomı́ seáyı́ e umı́eyoapı́rı́árı́nı́. ¹⁴ E nero seyǵné nánı́ rı́xıńı́ nı́searı́yıróná seyǵné Gorıxo ámáyo wá nı́wıarı́rı́ná ámá wıarıarıǵápı́mı́ wıarı́ nı́múrorı́ wıarıarıńı́pı́ t́nı́ yarı́ǵáyǵné imónı́ǵá eńaǵı́ nánı́ seyǵné nánı́ ıkı́nıńı́ sı́pı́ wıńı́árı́nı́. ¹⁵ Gorıxo xegı́ xewaxomı́ nı́wı́rénarı́rı́ná neaiıńı́pı́ —Apı́ amı́pı́ bı́ t́nı́ rı́tamıńı́yı́ mepaxı́ imónı́ńpı́rı́nı́. Apı́ nánı́ yayı́ owıaneyı́.

10

Xfo nani rarigfapi xwfo oeaminiri urinjananirini.

1 Agwi Poroni —Nioni ama wi re rarigfonirini, “Neneya sinwi tñj e dani ayá igigf neri aiwi nene sinwi maninwaé dani ayá nepearimananinj payf neari rarinjorini.” rarigfonirini. Nioni Kiraiso xwfa tfoyo nemerina nipeniri awayini yago enagi nani 2 rixinj ripi osearimni, “Nioni segf tñj e nremorina ayá igigf me neri ama ‘Porowa Kiraisomi mixfdarigfayf yarigfapa yarigfawarini.’ neaiawiarigfawami smf tñni mixf rfa tñj urimfapi seyne eni searimfa nani minimixipani.” 3 None xwfa tfoyo ninwearanena ama Gorixomi mixfdarigfayf tñni ninwearane aiwi ayf dñj moarigfapimi dani dñj nimorane mixf inarinjwáonemani. 4 Amipi none mixf nani xirinjwapf ama ayf xirarigfapi mixirinjwini. None xirinjwapf smf tñni inarinjwapiya onaf imoninjipi xwirfa ikixeanfwa nani Gorixoya enj eaniñj imoninj tñjipi xirinjwini. 5 Api fa nixirirane re yarinjwini. Pi pi ama wigf dñjfo dani xenwf nenwipemana érowiapfnarigfapi prf wiaikirane xwyfa “Seayf e imonini.” rarigfa ama Gorixo nani nijfa mimonipa oepoyinri mudfmoarinjipi prf wiaikirane nerane ama nñni pi pi “Oyaneyi.” niyaiwirona Kiraisomi arfa yfmigf wipri nani wigf dñjipi faninj xirarinjwini. 6 Seyne nioni searfapi rixa arfa yfmigf niarinjagfa niseanirina nioni ama wigf niwiaikiarigfapi tñni prf umamomfa nani rixa ipimoninjini. 7 Seyne wararimni sinwf niwiniro yarinjoi. Segf wo “Kiraisoya ayá tñj imoninjoni ayf, nionirini.” niyaiwiniri dñj sinja neanirinayf, xfo Kiraisoyao imoninjipa none eni Kiraisoyane imoninjagwi nani ami xewaninjo dñj xenwf neaiawiarinjipi nani dñj niyaikirori none imoninjwapf tñni xixeni neaiawiwinigini. 8 Aminao none nenf tfgfayfninj oimontpoyinri nnearfpearina seyne xwirfa mseaikixe Jisasomi piranj xfdipri nani enj sixf seaimixani nearfpeanj enagi nani niwanjoni mixf ayá wi nimeakninri ai ayá bi ninnimeninjoi. 9 “Payf Poro earinjipi nene fa nroranena enj sirinjwf neainini nani rfa earin?” oyaiwipoyinri mearinjini. 10 Wa nioni nani re rarigfarini, “O payf nearina xwyfa rfa tñjipi nirri earinjo aiwi ama sinwf anigfe dani ‘Enj eaninjo iworani?’ wi waiwipaxf mimoninjorini. Xwyfa niririna piranj irf mirpearinjorini.” 11 Nioni nani e rarigfawa nijfa re imonifrxini. None seyne sinwf mineanigfe dani payf nearina imoninjwapa ami segf sinwf anigfe dani neranena axipi nimonirane yanfwarini. 12 None ayá

nepeár+imáná áamá seáy+ e nimón+iro weyf menar+gáwa nán+ ríram+ñ+yf nin+rane “Awán+ñ+ imón+ñw+n+.” wí r+ipaxoneman+. “Nawín+ n+kum+x+n+rane imón+ñw+n+.” en+ wí r+ipaxoneman+. E ner+ aí áamá ayf wigf wo nán+ “Apán+ r+yar+n+? Sipí r+yar+n+?” n+yaiwiróná wiwan+ñ+yf yar+gá+p+ tñ+ sñw+ n+w+nax+f+d+ro “O apán+ yar+n+.” rar+gá+r+n+. Wig+p+ ríram+ñ+yf niga war+gá+r+n+. E neróná sa maj+majfá nikár+n+ro yar+ño+. ¹³ Wa e yar+ñagfá aiwi none m+x+ n+meak+n+n+ranéná san+ñf none neatiñ+p+ nán+ dñf mamó nerane wiár+ n+múrorane m+x+ meak+n+n+n+méw+n+. Gor+xo wáf ur+imé+r+x+n+r+ n+near+p+ear+ná none nán+ san+ñf neatiñ+p+ —Api seyfné en+ ín+m+ ñweagfá+p+r+n+. Api nán+ dñf n+morane m+x+ meak+n+n+n+f+w+n+. ¹⁴ Seyfné san+ñf Gor+xo neatiñ+p+ ín+m+ ñweagfáyfné eñagi nán+ none seyfné tñf e nán+ n+bir+ xw+yfá Kiraiso nán+ yayf neainar+ñ+p+ nán+ wáf n+sear+r+fná san+ñf Gor+xo neatiñ+p+ wí wiár+ n+múrorane eñwáman+. ¹⁵ Ay+nán+ none m+x+ n+meak+n+n+ranéná san+ñf Gor+xo neatiñ+p+ wí wiár+ n+múrorane áamá wa om+ n+x+f+d+roná éfá+p+ nán+ none xeñwone weyf menar+ñwáman+. Wí e mé dñf re n+yaiwirane ikw+fmonw+n+, “Seyfné Jisasom+ dñf n+w+kw+r+oro eñf neága nuróná none épeár+ñwápim+ dán+ san+ñf Gor+xo neatiñ+p+ tñ+ xixen+ xwé nimóga up+r+r+n+.” n+yaiwirane ikw+fmonw+n+. ¹⁶ Seyfné e nimóga nurónáyf, none anan+ seyfné tñf e or+wám+ dán+ ñweagfáyf tñf e nán+ aí nurane xw+yfá yayf neainar+ñ+p+ wáf ur+rane yan+fwar+n+. E nerane áamá wa Gor+xo urowár+ñe dán+ wáf r+iméfá+p+ xeñwone weyf m+mear+n+pa yan+fwar+n+. ¹⁷ E ner+ aí Bikwfyo re n+r+n+r+ eán+n+, “Go go m+x+ n+meak+n+r+fná Ám+náo eñ+p+ nán+ m+x+ meak+n+f+w+n+g+n+.” n+r+n+r+ eán+n+. ¹⁸ Ayf r+p+ nán+ xw+yfá ap+ mñf niror+ searar+ñ+n+. Áamá wiwan+ñ+yf weyf mear+nar+gá+yf nán+ Ám+náo “M+m+wiáró yar+gá+y+r+fn+?” yaiwiar+ñfman+. Xewan+ño sñw+ n+w+nax+f+d+r+ píran+ñf yar+ñagfá n+w+n+imáná weyf umearar+ñ+yf nán+n+ “M+m+wiáró yar+gá+y+r+fn+?” yaiwiar+ñf+r+n+.

11

Mimón+ wáf wur+meiar+gáwa nán+ ur+ñf nán+r+n+.

¹ Agwi xe Poro majfá nikár+n+r+ xegf eñ+p+ nán+ m+x+ b+ omeak+n+n+r+ sñw+ nanfpoy+. E searar+ñagf+ aí r+ixa sñw+ e nanar+ño+. ² Ayf r+p+ nán+ “Xe m+x+ b+ omeak+n+n+r+ sñw+ nanfpoy+.” searar+ñ+n+. Gor+xo seyfné nanf imón+p+r+fa nán+ dñf r+fá wear+ñfpa nion+ en+ n+wear+n+. Seyfné

ámá yap+ seaiwap+yan+iro yarig+á wíyo ar+á n+wirow m+ix+d+ s+n+ ap+iyá+way+n+en+in+imón+in+áná Kiraisom+ sean+wir+ár+im+fa nán+ ox+ ná wom+ om+n+in+ meán+fr+ix+n+r+ searéroár+in+ en+ag+ nán+ sey+né nán+ d+in+ r+á n+wear+n+. ³ E ner+ aí en+íná sid+iro Ipím+ yap+ n+wiwap+iyir+ná xeg+ ináy+n+in+imón+in+ipim+ dán+ wíwap+iyin+pa ámá wa sey+né en+ yap+ n+seaiwap+iyirow xen+w+m+ dán+ n+méra seawar+ná sey+né s+n+ ikw+r+áf+nán+in+ nimón+iro Kiraisom+n+ píran+in+ m+ix+d+ipa ep+fr+ix+n+r+ wáy+ ninar+n+. ⁴ Sey+né r+ip+ r+ip+ yar+in+ag+fa nán+ searar+in+n+. Ámá wa Jisaso nán+ r+n+in+ip+ xixen+ m+sear+ xeg+ b+ searar+ná sey+né anan+ ar+á wiar+ig+ár+n+. Kwíy+ none searáná seaain+in+ip+ mar+á+, xeg+ b+ nán+ searáná xe oneaain+r+ ar+á wiar+ig+ár+n+. Xwíy+á yay+ seainar+in+ none wáf sear+in+wáp+ mar+á+, xeg+ b+ imón+in+ip+ searáná anan+ ar+á wiar+ig+ár+n+.

⁵ Ai nion+ wí re yaiwiar+in+áon+iman+, “ ‘Kiraisoyá wáf wur+meiar+in+wá seáy+ e imón+in+wáoner+n+.’ r+nar+ig+áwa nion+ im+m+ nim+x+in+oi.” yaiwiar+in+áon+iman+. ⁶ Nion+ ámá s+in+w+ an+ig+e dán+ xwíy+á n+r+r+ná ir+ m+irépear+in+áon+r+fan+? Ir+ répear+in+áon+r+fan+? Nion+ maj+ár+n+. E ner+ aiw+ nij+á xwíy+á yay+ neainar+in+ip+ nán+ imón+in+áp+ b+ on+miáp+ mimón+in+n+. Ai none sey+né t+n+ n+in+wearane pí pí neranéná “Porowa nij+á seáy+ e imón+ig+áwar+fan+?” oyaiwí+poy+n+r+n+in+ s+wá seain+in+wár+n+. ⁷ Nion+ sey+né kwíy+ emax+n+ip+r+fa nán+ Gor+xoyá xwíy+á yay+ neainar+in+ip+ wáf n+sear+r+ná n+igw+ b+ m+sear+áp+in+ápim+ dán+ siyikw+fp+n+n+in+imón+in+ár+n+. Nion+ e en+áp+ nán+ “Porosíp+ neaikár+in+n+ig+n+.” r+iseaimónar+n+? ⁸ Nion+ xám+ sey+né searéwap+iyim+ nán+ Jisaso yá siyik+ imón+ig+á wíny+ n+igw+ n+mónapáná nion+ fw+n+in+ uráp+in+an+ig+n+. ⁹ Ay+ r+ip+ searar+in+n+. Nion+ sey+né t+n+ in+wearáná neg+ n+r+x+meá Masedonia píropenis+yo dán+y+ wí n+birow am+ip+ nion+ d+fw+ ikeamón+in+áp+ xixen+ niap+ig+á en+ag+ nán+ seg+y+ wom+ aí an+in+ wí m+wikár+in+an+ig+n+. Pí pí ner+ná Korin+ in+weáy+né an+in+ oseaikár+m+n+r+ men+an+ig+n+. R+fwéná ám+ n+seaimear+ná en+ ax+ip+n+ em+ár+n+. ¹⁰ Xwíy+á Kiraiso nán+ nepax+in+ imón+in+ip+ fá x+r+in+áon+ aga nepa re searar+in+n+, “Nion+ ‘Korin+ in+weáyo nuréwap+iyir+ná n+igw+ b+ muráp+ar+in+ár+n+.’ n+r+r+ m+ix+ meak+n+n+áf+ seg+ G+irik+ píropenis+yo n+m+n+ yan+ niwéa war+ná ámá wo áw+n+ e dán+ n+rakin+áf+aman+.” searar+in+n+. ¹¹ “Porosíp+ nán+ r+fa e nearar+n+?” r+iseaimónar+n+? “D+in+ six+ m+ineayar+in+o en+ag+ nán+ nearar+n+.” r+iseaimónar+n+? Oweo+, nion+ d+in+ six+ seayar+in+ag+ nán+ Gor+xo nij+ár+n+. ¹² D+in+

sixí seayaríñáoni aiwí “Kiraísoyá wáf wurimeiaríñwá seáyí e imóníñwáoneríni.” ríñarígfáwa “Porowa wáf nírimeríná yarígfápa axípi yaríñwáoneríni.” níríro weyí mearíñarígfápi míwíaróimígíníri nígwí mísearápí yaríñápi axípi ní néra umfáriní. ¹³ Ayí rípi nání e néra umfáriní. Ámá nioní seararíñáwa sa mimóní wáf wurimeiarígfáwaríni. Ámáyo yapí wíwapíyaníro nání yarígfáwaríni. “Kiraísoyá wáf wurimeiarígfá warfani?” oneaiaiwípoyníri wígfí imónígfápi rítí níniro xegí bí imíxínarígfáriní. ¹⁴ Awa nání seararíñápi nání díñfí nípiíkíníro ududí míseainípaní. Seteno aí xegí imóníñfí ananí rítí nínirí añíñají wáfá ókímíxaríñfíyí wóníñfí imónaríñfíriní. ¹⁵ Ayínání oyá xínáiwáníñfí nímoníro omíñfí wíiarígfáwa wígfí imónígfápi rítí níniro ámáyá síñwí tñfí e dání ámá wé rónígfá oimónípoyníri yarígfáyí imónígfápáníñfí imónáná sífí mípiíkínípaní. Yoparfí imóníe wígfí egfápi tñfí xixení Goríxo pírfí umamonfá enagí nání raríñíni.

Wáf nírimeríná wímeanfípi nání uríñfí náníriní.

¹⁶ Xámí rfápi ámí dirírfí nerí bí osearímíni. Nioní míxí meakfínímípi nání “Poró majfá níkaríníri raríñoríni.” mñiaiwípaní. E nísearíri aí síni “Poró majfá níkaríníri raríñoríni.” nñiaiwíronáyí, nioní segí arfá egfíe dání míxí meakfínímí nání seyíné majfá íkaríñaríñfí wo weyí mearíñaríná xe oeníri síñwí wíñarígfápa nioní ení síñwí nanípoyní. ¹⁷ Nioní míxí nímeakfínínirí searímípi Ámínáo e ourínirí wimónaríñfípi tñfí xixení searímíméini. Aga majfá níkaríníri “E yaríñáonírfani?” níyaiwírí díñfí síñfá neánaríñfí woníñfí nímoníri searímíni. ¹⁸ Ámá obaxí wígfí ení eánígfápímí dání egfápi nání míxí meakfíníñarígfá enagí nání nioní ení axípi bí míxí meakfíníniímíni. ¹⁹ Díñfí émfí saímí mogfáyíné ámá wa majfá níkaríníro raríñagfá arfá níwíroná ananí yayí tñfí arfá wíarígfáyíné enagí nání nioní ení segí arfá egfíe dání míxí bí meakfíníniímíni. ²⁰ Aí ámá wa seyíné áxenwarí seaianíro nání ñwí íkaxí xegí bí searékwíkwíyíánáraní, segí amípi seamíwíarekíxéánáraní, yapí níseaiwápiyíríñfípímí dání segí amípi íwí searápánáraní, wíwaníñowa seáyí e nímfeyoáníro páimímí seaiánáraní, wé tñfí símímanfíyo seaupíkákwiánáraní, xe oneaípoyníri síñwí wíñarígfáyíné enagí nání raríñíni. ²¹ Xámí nioní seyíné tñfí níñwearíná awa seaikárarígfápa axípi seaikárimí nání ení meáníñáoní enagí nání aga ayá ninaríni.

E neri aí nioni ríxa majimajfá nikárin+rí wa ayá nepeárimáná pí pí m+xí meakfninarigfápi nání nioni ení m+xí meakfninimfíni. ²² Awa “Xibiruone imóniñwini.” rariñagfá aí nioni ení woní meníraní? Awa “Isirerone imóniñwini.” rariñagfá aí nioni ení woní meníraní? Awa “Ebirfamoyáonerini.” rariñagfá aí nioni ení oyá woní meníraní? ²³ Ai “Nioni ríxa xóxwí neri rariñini.” nimónariní. Awa “Kiraisomi xináíwanéniñf nimónirane wiiarñwáonerini.” rariñagfá aí nioni Kiraisomi nixfdíri n+wiirfná awami wiárf seáyí e n+múrorí yaríñaonirini. Nirfkwínimáná omiñf aniñf miní neri múroaríñaonirini. Gwí ámi ámi niñwirárigfoni riwonirini. Iwanf ámi ámi ayá wí n+mépegfoni riwonirini. Nipepaxf xwapf níkarigfoni riwonirini. ²⁴ Gf Judayf wé wú fá n+níxeayiro iwarogf n+nímépea nuróná 39 imónayini nání neayigfoniirini. ²⁵ Rom+yf biaú bí fá n+níxeayiro wegwfá tñni iwanf neayigfoniirini. Bini síñá tñni neari nitigfoniirini. Biaú bí sipixfyo nurfná sipixf sipí éaná rawírawáyo piéroayíñaonirini. Sfá wiyimi rawírawáyo ikwiárinímeníñaonirini. ²⁶ Wáf urimem+rí nání añf níkirorfná iniñf waxf ámi ámi nímároayipaxf enonirini. Ámi ámi n+rápekíxeayipaxf nigfoniirini. Gf gwí axfíri imóniñwáyf sipí níkarayipaxf egfoniirini. Émányf ení sipí níkarayipaxf egfoniirini. Añf xwéyo nemerfnáraní, áamá dñf meañe nemerfnáraní, rawírawáyo nurfnáraní, mimónf n+ríxímeá imónigfáyf tñf e nemerfnáraní, anfnayipaxf néra emeníñaonirini. ²⁷ Omiñf ríá tñf aniñf miní neríñfipimi dání okiñf niweñonirini. Sfá obaxfyo si ragáonirini. Agwfní yayagáonirini. Iniñf nání gwfní yeáyf niayagonirini. Aiwá náníraní, iyfá náníraní, añf náníraní, ámi ámi dfwf ikeamónayagáonirini. ²⁸ Api tñni ámi bí siní m+searípa neri aiwí sfá ayf ayo Jisasoyá siyikf imónigfáyf nání “Omi nuxfdíroná aríge ríá yaríñoi?” niyairiñfipimi dání dñf sañf nunariní. ²⁹ Wo Jisasomi píraníñf oxfdim+rí neri samíñf wéaná nioni ení dñf sipí niaríñagfí nání enf samíñf niwearíñfíni. Womi áamá wí xenwfmíni níméra waríñagfá nání fwf éaná nioni dñf ríá nixearíñfíni.

³⁰ M+xí meakfninaríñapi wí pñni m+wiáripaxf nimóníagfí nání amípi nioni enf meánípa neri enápi —Api nání áamá dñf n+morfná “Poró enf samíñf wearíñoifani?” yaiwiarigfápirini. Api nání ení iwamfó níríri m+xí meakfninimfíni. ³¹ Goríxo —O negf Áminá Jisasomi xano imóníri Nwíáo imóníri enorini. Aniñf íníná seáyí e numéra upaxorini. O nioni yapf m+seararíñá enagfí nání níjía

imóniní. ³² Nioní ení meání nerí ená rípi nání mǎxí omeakíninimíní. Enína nioní aní Damasikasíyí ríniníþimí ηweanána mǎxí ináyí Aretasoyá kiapíxo íá nǎxíraníro nání xegí simíñí wínaríǵáyo ákíná íwí nýoní awí nurára uníniginí. ³³ E éagí negí nǎrǎxímeáyí wí nioní soxí íayo nínimíarírí gwí nijárímáná ákíná pǎpǎwí wýyimí dání awayiní nímamówára níníþiéroro nání oyá ámáyí wí íá mǎnǎxegíawixíní.

12

Poró anínamí dání oríná tewíniní nániríní.

¹ Mǎxí nímearíniníþimí dání naní bí neaiipaxí meñagí aiwí wí píní wiáríþaxí mimóniní. Ayínání Ámínáo wíá nókimǎxíníþí tǎní oyá díníyo dání oríná wíniníþí tǎní apiaú nání ení xwíyǎxá nǎrírí mǎxí meakíninimíní. ² Nioní ámá Kiraiso tǎní ikáriníñí wo eníþí nání orímíní. Goríxo anínamí nání uménapiñoríní. Omí uménapiñe dání xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú rǎxa pweníriní. O díníþíní rǎa peyiníniginí? Náo ení rǎa peyiníniginí? Nioní majfáriní. Sa Goríxo nijfáriní. ³ Ámá o anína —E ámá síyikwí míní nimóníro sírǎ muní ηweagíeríní. E nání nípeyiríná —Díníþíní rǎa peyiníniginí? Náo ení rǎa peyiníniginí? Nioní majfáriní. Sa Goríxo nijfáriní. ⁴ E nání nípeyiríná xwíyǎ seáyí e imóniní enagí nání díní nímorí áwaní mǎrǎþaxíþí arǎa wirí xwíyǎ Goríxo xe ámáyo áwaní ouríwíniginírí síñwí mǎwínaríníþí arǎa wirí eníriní. ⁵ Ámá e yarínomi nioní weyí umearíþaxí aiwí nǎwaníñoní weyí bí mímearínípa nemáná aí ení samíní nǎweníþí nání wí nǎwiamómíméiní. ⁶ Nioní nepa “Weyí omearínimíní.” nínimónírǎnýí, nepaxíní imóniníþíní rímí enagí nání “Majímajíá ikárinaríñorfaní?” wí nǎiwíþaxí meníní. E nerí aí ámá nioní nání díní nímoróná nioní nimeríná uréwapíyarínagí arǎa níro síñwí naníro egíþí nání wiárí ogámí nero oríná wíniníþimí dániní “O seáyí e e imóníñorfaní?” nǎiwíþrǎxinírí “Ámí weyí bí omearínimíní.” mǎnimónariníní.

Obo Poromí xe ení samíní owímǎxinírí Goríxo síñwí wíniní nániríní.

⁷ Goríxo nioní awíaxí imóniníþí nání oríná ámá mǎtewínaríǵáþí nǎtewíniníþimí dání wárí mimónípa éwíniginírí ení wýyi omí ayíñwí ówíniginírí síñwí naníniginí. Ení ayí nepa ení nání mǎraríniní. Nioní wárí mimónípa oenírí oboýá xwíyǎ yaní urímearíǵáýí wo

iwanþnþnþ nþnearþ samþnþ nimixþni nánþ sþnþwþ wþnþnþnigþni. ⁸ Apþ nánþ Ámináomi rixþnþ nurþrþná pþni onþwiarþnþri biaú bþ urayíagþ aí ⁹ o nionþ rixþnþ urþáyþ tþni xþxenþ mþnií re nþrþnþnigþni, “Ámá sþnþwþ nþseanþrþná re yaiwipaxþ enþagþ nánþ, ‘Samþnþ wegþáyþ Gorixþ enþ nþwímþxþrþnþpimi dánþ enþ sþxþ weámþxþagþ rþa yarþnþ?’ yaiwipaxþ enþagþ nánþ nionþ wá nþrþwianþri siarþnþpimi joxþ íá nþxþrþrþnáyþ, ayþ apánþrþni.” nþrþnþnigþni. E nþrþnþ enþagþ nánþ nionþ enþ eánþnþ Kiraisoyáþ anþnþ enþ sþxþ onímþxþnþri enþ samþnþ nþwearþnþpþ nánþ ududþ mþninþ yayþ tþni mþxþ meakþnþnþmþni. ¹⁰ Ayþnánþ nionþ enþ samþnþ nþwerþná Kiraiso enþ sþxþ nímþxþnþpimi dánþ enþ sþxþ eánarþnþa enþagþ nánþ nionþ wáþ urþmearþná amþpí amá enþ samþnþ wepaxþ imþxarþnþpþ nímeáánarantþ, amá paimþmþ nikáránarantþ, dþnþ rþa nþwepaxþ imónþnþpþ nímeáánarantþ, rþmewá níánarantþ, xeanþnþ nikáránarantþ, apþ nþpþni nánþ “Ayþ ananþrþni.” yaiwiarþnþri.

Wigþ yarþgþápþ nánþ ayá sþwþ uroarþnþ nánþ urþnþ nánþrþni.

¹¹ “Nionþ mþxþ nþmeakþnþnþrþná nþra weapþápþ majþmajþa nikárþnþri rþárþni.” nimónarþni. E nerþ aí sewanþnþyþné mþxþ apþ omeakþnþnþri nimþxþagþa nánþ apþ e éárþni. Nionþ nánþ wa rarþgþápa sþyikwþpþnþnþnþ nimónþri aí “Kiraisoyá wáþ wurþmeiarþnþwá seáyþ e imónþnþwáonerþni.” rþnarþgþáwa wí mþnþmúrogþonþ enþagþ nánþ seyþné weyþ nþnþmearþro sþnþwirþyþ, xþxenþ epaxþ imónþnþpþ tþni yanþro egþárþni. ¹² Ayþ rþpþ nánþ seararþnþni. Nionþ seyþné tþni nþnþwearþná Kiraisoyá wáþ wurþmeiarþgþa nepaxþnþ imónþgþáwa emþmþ ero ayá rþwamónþpaxþ imónþnþpþ ero yarþgþápþ arþkí anþnþ minþ seaíwapþyayinþarþni. ¹³ Jisasoyá sþyikþ imónþgþá wínyo nþwímearþná wéyo umearþnþpa seyþné entþ axþpþ nþseamemáná aí wiamonþápþ, ayþ rþpþnþrþni. Nionþ aiwá nþmþ nánþ nþgwþ bþ nþsearþpþri anþnþ mþseaikárþnþanigþni. Sþpí e seaínþpþ nánþ ananþ yokwarþmþ niipþrþréoþ?

¹⁴ Arþá nípoyþ. Rixþa biaú bþnþaonþ amþ bþ bþmþnþri nánþ imónþnþni. Amþ bþ bþmþnþri nánþ nimónþri aí anþnþ seaikárþmþámanþ. Segþ amþpí bþ mþsearþpþ sa seyþné tþni nawíni dþnþ sþxþ nínþri onþweaneyþnþri bþmþa nánþ rarþnþni. Seyþné nijþárþni. Niaíwýyþ xanþyaúmi amþpí arþrá wímþgþnþri awí eámeámþ yárþpaxþmanþ. Xanþyaú niaíwýyo arþrá owiaiyþnþri amþpí bþ awí eámeámþ yárþpaxþrþni. Segþ sénomþ, ayþ nionþ énþnþ imónþnþaonþ enþagþ nánþ rarþnþni. ¹⁵ Seyþné arþrá seaimþ nánþ gþ amþpí nþni emþ nþmorþná ayþ yayþ tþni emþ mómfárþni. Arþrá seaimþ nánþ nþyorþrþnþrþná ayþ yayþ tþni yorþrþnþmþfárþni. Nionþ e nerþ dþnþ sþxþ

ayá wí seayarĩḡaḡi nánĩ seyĩné sa bi onĩmiápi dĩḡĩ sixĩ niyipĩrĩréoi? ¹⁶ Nioni seyĩné tĩni niḡwearĩná anĩḡĩ wí mĩseaikárinǵa aiwi áamá wí re searĩpĩráoi, “O siḡwĩ samamĩ nerĩ íwĩ nerĩḡĩpimi dánĩ yapĩ seaiepĩsiḡĩrĩni.” E searĩpĩrĩfa aiwi wí e mĩseaikárinǵanigĩni. ¹⁷ Áamá nioni seyĩné tfe nánĩ nurowárenapĩriḡĩpimi dánĩ enĩ yapĩ nĩseaiwapiyiri íwĩ bi mĩsearápinǵanigĩni. ¹⁸ Taitaso seyĩné tĩḡĩ e nánĩ bĩni nánĩ eḡĩ rĩrémixĩ wiowárinǵanigĩni. Negĩ nĩrĩxĩmeá o tĩni bĩḡo enĩ nĩkumixĩrĩ wĩrenapĩḡanigĩni. Taitaso yapĩ nĩseaiwapiyiri segĩ amipĩ bi rĩsearápinǵanigĩni? Oweoi, wí e meḡinigĩni. Xámĩ none seyĩné nĩseaimearĩná eḡwápi nánĩ pĩránĩḡĩ dĩḡĩ mópoyĩ. Taitaso “Pĩránĩḡĩ e oemĩni.” niyaiwirĩ seaiḡĩpa none enĩ axĩpi nerane omĩ númi irĩkwĩnĩḡĩ mĩkeániḡa reḡwanigĩni?

¹⁹ Xwiyĩfá rĩpi fá nĩroróná anĩḡĩ re rĩneaiwiariḡoi, “Porowa wigĩ egĩfápi nánĩ xwiyĩfá wákwĩnanĩro nánĩ rĩfa rariḡoi?” rĩneaiwiariḡoi? Negĩ dĩḡĩ sixĩ seayĩḡwáyĩné, wí e oneaiwiwĩpoyĩnĩrĩ mĩrarĩḡwĩni. Sewanĩḡĩfĩné Kiraisomi nĩxĩdĩroná eḡĩ neániro xĩdĩpĩrĩfa nánĩ Gorĩxoyá siḡwĩ tĩḡĩ e dánĩ Kiraiso awa e ourĩpoyĩnĩrĩ neaimixĩḡĩpĩni eḡĩ nĩmĩxĩrĩ seararĩḡwĩni. ²⁰ Nioni ámi seyĩné tĩḡĩ e nĩrémorĩná “Nanĩ ayĩ e imónĩḡaḡa owĩnimĩni.” niyaiwia bĩmĩfápi tĩni xĩxenĩ mimónĩ xegĩ bi imónĩḡáná seaimeámĩḡĩnĩrĩ ayá sĩwĩ nĩroarĩni. Seyĩné enĩ “Porowayĩni nimónĩmáná oneaimeni.” yaiwiariḡĩfápi tĩni xĩxenĩ nimónĩmĩ mĩseaiméa wikĩ nónĩmĩ seaimeámĩḡĩnĩrĩ ayá sĩwĩ nĩroarĩni. Seyĩné sinĩ sĩmĩ tĩni nĩwiápfága uro sĩpĩ dĩḡĩ niyaiwĩga uro wikĩ rĩfá ápiáwĩnĩḡĩ nóḡa uro rĩrowiámĩ nĩga uro ikayĩwĩ nĩmeariḡa uro mĩmayĩfó nĩróḡa uro wárixá nimóḡa uro mĩxĩ népéḡa uro yarĩḡaḡa siḡwĩ seanĩmĩḡĩnĩrĩ nánĩ seararĩḡĩni. ²¹ Nioni ámi nĩbĩrĩ nĩseaimearĩná segĩ sĩpĩ yarĩḡĩfápi dánĩ Gorĩxo ayá nimóáná segĩ siḡwĩ anĩḡĩe dánĩ ḡwĩ eámĩḡĩnĩrĩ ayá sĩwĩ nĩroarĩni. Xámĩ segĩfĩ wí íwĩ nero wigĩ íwĩ inĩḡĩfápiranĩ, íwĩ ninĩrĩ rĩpéániḡĩfápiranĩ, piaxĩ weániḡaxĩ imónĩḡĩpĩ egĩfápiranĩ, rĩxa rĩwĩmĩni mĩmamó sinĩ yarĩḡaḡa siḡwĩ nĩseanĩrĩná ḡwĩ eámĩḡĩnĩrĩ rariḡĩni.

13

Íkwairĩrĩ nĩwirĩná urĩḡĩpĩ nánĩrĩni.

¹ Seyĩné tĩḡĩ e nánĩ rĩxa biaú bĩḡáoni ámi bi bĩmĩfárinĩ. Rĩxa nĩseaimearĩná xwiyĩfá Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eániḡĩ rĩpi “Xwiyĩfá nĩmĩxĩrĩná siḡwĩ wĩnarófá waúranĩ, waú woranĩ, sopĩḡĩ norónáyĩ, ‘Apĩ nepa rĩfa imónĩni?’ yaiwĩpaxĩrĩni.” nĩrĩnĩrĩ eániḡĩpimi nĩxĩdĩrane xwiyĩfá imĩxanĩwárinĩ.

² Xámi nibimáná ámi ríwíyo nibiríná ikwairír seaiḡapa agwí seyíné siní miseaímeapa neríná segí íwí éíayo tñí íwí méfá wíníyíné tñí nání payí nearí ikwairír seawárenapariḡiní. Nioní ámi bí nibiríná ámá íwí yaríḡfáyí siní xe oépoyínírí síḡwí wínímíámani. ³ Seyíné dḡḡ re yaiwiaríḡaḡí nání e emfáríní, “Nene ‘Kiraiso nepa Poromí dání raríḡíríní.’ yaiwianí nání o e oneaíwapíyini.” yaiwiaríḡaḡa nání e emfáríní. O píráníḡí owimíximínírí neríná samíḡí níwerí seaiaríḡomaní. Enḡ tñí seaiaríḡoríní. ⁴ Enḡná o samíḡí wenḡáná íkíá yoxáípamí yekwíroaríḡíá aiwí Goríxoyá enḡ eáníḡípimí dání ámi síḡí ḡweaḡoríní. Xíto tñí nawíní ikáríníḡwá enḡaḡí nání enḡ samíḡí wenḡwáone aiwí seyíné tḡḡ e nání nibírane píráníḡí seaimíxanírí neranéná síḡo tñí nawíní níkumíxinírane imóníḡwá enḡaḡí nání enḡ eáníḡí Goríxoyá tñí seameanfáwáríní.

⁵ Seyíné woxíní woxíní “Nepa Kiraisomí dḡḡ wíkwíroaríḡá wonírfaní? Míwíkwíroaríḡá wonírfaní?” níyaiwinírí iwamíto iníríxíní. Sewaníḡíyíné woxíní woxíní síḡwí ainenaxídfíríxíní. “Jisasi Kiraiso tñí mḡḡíníḡwaéneríní.” níyaiwiníro síḡwí mí nómixíníro níḡfá mimónípa reḡoí? E nísearírí aí síḡwí nainenaxídfíríná míwíarófáyí imóníḡánáyí, “Kiraiso tñí mḡḡíníḡwaéneríní.” níyaiwiníro síḡwí mí ómixínípaḡí meníní. ⁶ E nísearírí aí nioní dḡḡ re sealkwímoníní. Seyíné none síḡwí níneanaxídfíróná ríxa mímíwíarówáone imóníḡaḡwí neanaríḡoí. ⁷ Seyíné sípí wí mepa oépoyínírí Goríxomí ríxíḡí seauríyaríḡwáríní. Ámá wí re oneaíaiwípoyínírí, “Porowa Koriní ḡweáyo wáí nurímeríná wí mímíwíarogíawíxíní.” oneaíaiwípoyínírí seauríyaríḡwámani. “Porowa míwíarogíawíxíní.” neaíaiwiaríḡaḡa aiwí seyíné nanḡ imóníḡípi tñí xíxení epírí nání Goríxomí ríxíḡí seauríyaríḡwáríní. ⁸ Ayí rípi náníríní. None pí pí neranéná xwíyíá nepaxíḡípimí dḡḡ míwíkwíroa oépoyínírí wí yaríḡwáonemani. Apimí dḡḡ wíkwíroaḡáḡpíní yaríḡwáoneríní. ⁹ None enḡ samíḡí neawéaḡí aí seyíné enḡ neáníro Kiraisomí xídaríḡaḡa níseaníríná yayí yaríḡwáríní. Seyíné yóí oimóníḡoyínírí Goríxomí ríxíḡí seauríyaríḡwáríní. ¹⁰ Ayí rípi nání agwí nioní seyíné tñí mḡḡweá wí e dání níḡweámáná payí rína eaaríḡiní. “Nioní segí tḡḡ e nání nibiríná Goríxo néní tḡḡóníḡí oimónírí nímixíḡípimí dání ríá tḡḡí oseamemíní.” mímimónaríḡaḡí nání payí rína nearí wírenapariḡiní. Ayí rípi nání raríḡiní. Goríxo néní tḡḡóníḡí oimónírí nímixíríná ámá xíomí dḡḡ wíkwíroaríḡfáyó uyíní

uméwiniḡiniri nimixiḡmani. Eḡni wimixíwiniḡiniri
nimixiḡrini.

Yoparípi uríḡ níniḡini.

¹¹ Negí niriḡimeáyiné, yoparí rípi nearína yayí
seawárenapariḡini. Seyíne yóí oimónaneyinro aniḡ miní
ero nioní eḡ rirémixí seaiariḡapi aría ókíarí móniro diḡ
axípinini xídíro piyá wero éríxini. Seyíne e nerónáyí,
Goríxo —O áma náni diḡ sipí seaini náni seaimixiri
piyá wepiri náni seaimixiri enorini. O ínina diḡ
seakikayoníarini. ¹² Goríxomi diḡ wíkwírogíáyiné yayí
niniro ná yayí óí eánenírixini. ¹³ Goríxoyá áma nioní tñi
re ḡweagíáyí yayí seawárenapariḡoi. ¹⁴ “Seyíne niyíneni
Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianiri Goríxo diḡ sipí seairi
oyá kwíyípi nawíni seakumixárirí éwiniḡini.” nimónarini.

Payí Poro Garesia piropenisíyo ñweáyí nání eañinarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí piropenisí yoí Garesiayo ñweagfáyí nání Poro eañinarini. Poro xámi émayí añí tñíminí wáf nura nemeríná Garesia piropenisíyo nání nurí añí obaxí e e ikwíroniñíyo wáf nura emeñinigiñí (Wáf wurimeiarigfáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nání nurí yaríná Judayí wí Garesia piropenisíyo nání nuro ámá Poro xwíyíá Jisaso nání riníñí yayí winipaxípi wáf uraríná Jisasomi dñí wíkwírogfáyo xenwí nuréwapiyiro réniñí urigfawixini, “Jisasomi dñí níwíkwíro aiwí iyí símí sfó míwákwinípa ero ñwí ikaxí Moseso níriri eañipimi eni píraníñí míxídi pa ero nerónáyí, Gorixoyáyíné imónipaxímani.” urigfápi nání Poro níjía nimónimáná payí rina níriri eañinigiñí. Xenwí uréwapiyarigfáyí ríwí numero sa Jisaso nání uréwapiyiñípi dñí ikwíróríxinirí níriri eañinigiñí.

1-2 Poroní —Nioní Kiraisoyá wáf wurimeiaríñá wonirini. Ámá wí Gorixo nání wáf wurimeíwiniginirí nírowárenapigfámani. Wí Gorixoyá wáf wurimeiarigfá wo imóníwiniginirí nírféagfámani. Ápo Gorixo —O Jisasi Kiraiso xwáripáyo dání owiápnímeanirí siní wimixinorini. O tñí Kiraiso tñí awaú nírféagfíonirini. Nioní tñí negí nírxímeá re ñweagfá nñí tñí Gorixoyá siyikí imónigfá Garesia piropenisíyo añí bí bimi ñweagfáyíné nání payí rina nearí mónaparíñwi. ³ “Negí ápo Gorixo tñí negí Áminá Jisasi Kiraiso tñí wá seawianirí seyíné níwayíroníro ñweapíri nání seaimixiri oépiyí.” nimónariní. ⁴ Kiraiso nene ámá Gorixomi míxídarigfáyí yarigfápa mepa yaníwá nání uyínií yarigfá ríná dání gwíniñí neaíkweani nání eñinigiñí. E neríná negí ápo Gorixo “E éwiniginí.” yaiwinípi tñí xixeni nerí nene íwí yaríñwápi yokwarímí neaiimínirí nání yoxáfpámi xe onípikipoyinirí eñinigiñí. ⁵ Ayínání ííná Gorixomi yayí numéra úwaniginí. E éwaniginí.

“Xwíyíá yayí neainaríñípi ná biní imónini.” uríñí nánirini.

⁶ Nioní seyíné yarigfápi nání ududí xwé ninarini. Seyíné siní mé Kiraiso wá níseawianirí seaiñípiimi dání Gorixoníyá oimónípoynirí wéyo íá seaumiríñomi níwiepísamoárími nuro mimóní xwíyíá yayí neainaríñí bimi oxídaneyíníro yaríñagfa nání ududí xwé ninarini.

⁷ Apí nepa xwiyá yáy neainipaxí bimaní. Ámá wí seyíné ayá nisearemoro xwiyá Kiraiso nání yáy neainipaxí imóniñípi náiroayiri ikixeaníro yaríñagá nání raríñini. ⁸ Ámáone aírani, aññají wo aírani, xwiyá yáy neainaríñí nioní xámí wáf nisearírná seararíñápi tñí xixeni mīsearí xegí bī nisearírnáyí, xe roapikíníwaníñini. ⁹ Nisearírná ríxa e seararíñwá aiwí ámi axípi bī osearimíni. Gíyí gíyí xwiyá yáy neainaríñí nioní wáf seararírná arfá nigfápi tñí xixeni mīsearí xegí bī nisearírnáyí, xe roapikínírníñini. ¹⁰ “Poró ámá nñí xfo yaríñípi nání yáy owiníri raríni.” rīseaimónaríni? Oweoi, ámá marfáí, Goríxoní nioní yaríñápi nání yáy owiníri yaríñini. “Poró ámá sírogwí tñáoní oimónimíni rī yaríni.” rīseaimónaríni? Nioní ámá sírogwí tñáoní oimónimíni rī nerí síñwiríyí, Kiraisoyá xínáíníñí nimóníri omíñí wíiaríñáoní imónimíni rī enjámáni.

“Xwiyá nioní wáf seararíñápi Goríxo wfá nókímíxíñíñini.” uríñí náníñini.

¹¹ Níríxímeáyíné, xixeni imóniñí rípi osearimíni. Xwiyá yáy neainaríñí nioní wáf searíñápi ámá wí érowiápíñígfápi maní. ¹² Ámá wo raríñagi arfá winápi maní. Ámá wo níréwapíyíñípi maní. Oweoi, sa Jisasí Kiraiso xewaníño wfá nókímíxíñíñini. ¹³ “Gí Judayí Goríxomí pírániñí oxídaneyíniro yarígfápa nioní eníñá nerfna yagápi nání seyíné ríxa arfá wigfawixíni.” nimónaríni. Goríxoyá síyíkí iwamfó imónígfáyo xeaníñí ríá tñíñí nīwikáriñí anípa imíxárfíñimíni rī yagáriñí. ¹⁴ Gí arfowa érowiápíñígfápi oxídimíni rī nerfna gí níríkwí wa nioní tñí xixeni imónagfámaní. Nioní gí arfowa nérowiápíniro nīneaiwápiya bigfápi oxídimíni rī ayá ríá nīweagí enagí nání nioní tñí xixeni imónagfámaní. ¹⁵⁻¹⁶ Nioní e yagáoní aiwí Goríxo —O gí inókí síni mīnīxíri enáná wá nīnīwianíriñípipimí dání xfoyáoní oimóníri nání wéyo fá numíriñoríni. O Poró gí íwo nání émáyo wáf nurímeíwíñíñini rī nīwimóníri o nání wfá nókímíxíñíñí axíñá nurí wfá nókímíxíñípi nání ámá wí tñí xwiyá bī mīríníñwanigíni. ¹⁷ Wáf wurímeipírfá nání xámí nimónígfáwa Jerusaremí ñweagfe nání wí muñanigíni. Sa Arebiayíyá añfíyómíni nurí e dání ámi añí Damasíkasiyí ríníñípipimí nání unjanigíni. ¹⁸ E nemoní xwiogwí ríxa waú wo pwéáná “Pitao tñí xwiyá ñweámíñíñini.” nīyaiwirí Jerusaremí nání nurí o tñí nīñwearíñá sfá wé wúkaú síkwí wú yeamúroaríñá ¹⁹ wáf wurímeiarígfá wíamí síñwí mīwíñípa néra numáná aí Jemiso, Ámínáomí xogwáomíni síñwí wíñíñanigíni. ²⁰ Xwiyá agwí nioní

neari wírénaparíñápi Gorixoyá sñwí tñj e dání “Yapí bi mîraríñini.” nîsearîri eaaríñini. ²¹ Pitao tîni xwíyá nîñweámoni ámi anj Siria pîropenisíyo tîni anj Sirisia pîropenisíyo tîni nikwíroníga unjpi tñj e nání unjanigîni. ²² Nionî e ená enagi nání íná Kiraisoyá síyikí imónigíá Judia pîropenisíyo anj api apimi ñweagíáyí nionî sinî sñwí mînanigíá enagi nání sîmîmanj mí mînómîxîpaxî nimónîro ²³ wigí wîniyí sa xwíyá rîpi rînaríñagíá aríá wiayigíawixîni, “Nene xámi xeaníñ ríá tñj neaikáriño sinî axípi e mé rîxa xwíyá nene dîñj wîkwíroaríñwá xwírá oikîxémînrî enjpi wá rîmearîni.” rînaríñagíá aríá nîwiayiro ²⁴ “Ayí Gorîxo omî wiémóagi nání ríá e yarîni?” nîyaiwiro nání yayí umegíawixîni.

2

Wá wurîmeiarigíá wá Poromî umîmîngíá nânîrîni.

¹ Xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú nememonî Banabaso tîni nerîmeánîrai Taitasomî nîwirîmeámi ámi Jerusaremî nání unwanigîni. ² Nioniyá dîñj tîni maríá, Gorixoyá dîñj tîni wá wurîmeiarigíá gí wá —Awa ámá wí “Wîniyo seáyî e wimónigíáwarîni?” wiaiwiarigíáwarîni. Awa tîni xwíyá ñweáimîgînrîná nurî xwíyá yayí neainaríñj nionî émayí anjyo wá uraríñápi nání áwanj nurémearîná awa “Joxî wá nurîrîná xámi néra bîñjpi tîni agwî yaríñjpi tîni surímá yaríñini.” nîrîpîrîxinîrî xámi awamî ínîmî áwanj uraríñanigîni. ³ E éagi aí Taitaso, nionî tîni úo —O Gîrikíyí worîni. O nání aí awí eánigíe dání re wî mînrîgíawixîni, “Iyí sîmî sinî sío mîwákwiníñáná nene tîni nawínî kumîxîñpaxomani. Xámi iyí sîmî sío owákwípoyî.” wî mînrîgíawixîni. ⁴ Mimónî nîrîxîmeá imónigíáyí —Ayí nene gwîñíñj ñweañwaéne imónîrane re yaiwirane “Kraisomî dîñj nîwîkwíroríñjîpimi dánîni wé róníñj wiene imónîpaxîmani. Omî dîñj nîwîkwírómáná ñwí ikaxí eáníñjîpimi nîxîdîrîñjîpimi dánî Gorîxoyá sñwíyo dánî wé róníñj wiene imónîpaxîrîni.” yaiwirane yaníwá nání gwîñíñj neañwîráranîrî egíáyîrîni. Ayí Kraisomî dîñj wîkwíroaríñwápi dánî ñwí ikaxí eáníñjîpimi xîdani nání áxenwarí miníñwaéne sñwí íwí neanîmeaanîro nání ámá kíkíá imónigíá wîniñj nimóga neáimeagíáyîrîni. ⁵ Ayí xenwí rarígíápi none wí aríá nîwirane mîxîdî xwíyá yayí neainaríñj nepaxíñj imóníñjpi seyíné tîámîni sinî aníñj nîrîga uná nání ayo pîrî nîwiaíkirane enwanigîni. ⁶ Apîni maríá, wá wurîmeiarigíá “Wîniyo seáyî e wimónigíáwarîni?” wiaiwiarigíáwa —Awa xámi Ámînáo

tíni emeagfáwa aí “Ayf ananirini.” yaiwiarinjawarini. Gorixo amáyo smf smf e mumearinj enagi nani rarinjini. Awami xwiyfá nioni wáf rimearinjapi nani awanjf urémeáná re wí minirigfawixini, “Joxi wáf niriiná xwiyfá nimúrori rarinjipi, ayf ripirini.” wí minirigfawixini. ⁷ Wí e miniripa nero sa dñj ripi naiwigfawixini, “Gorixoyá dñjyo dani iyf smf sfó miwákwini pa yarigfáyo wáf uriniri uowarinjorani? Pitaom negf Judayo wáf uriniri uowarinjipa émáyo wáf uriniri uowarinjorani?” naiwigfawixini. ⁸ Gorixo iyf smf sfó wákwini gáyo wáf uriniri Pitaomi enj sixf wimixinjipa nioni eni émáyo wáf uriniri enj sixf nimixinj enagi nani rarinjini. ⁹ Api ninaiwiro mí ninómixiro “Gorixo Poromi wá niwianiri e wiinjrfani?” ninaiwiro nani Jemiso tíni Pitaom tíni Jono tíni —“Awa anj iyf noraniga punjpninj imónigfawarani?” waiwiarigfawarini. Awa axipi re rinirigfawixini, “None Judayf anjmini wáf uranirini. Poro tíni Banabaso tíni awau émáyf anjmini wáf uripisfirini.” nirihiro yawawi “Awa tíni nikumixiniri yarinjwáonerani?” yaiwiani nani siganixf niyeairo yayf yeawarigfawixini. ¹⁰ E neróná yawawi “Api oyaiyi.” niyeaimoniri smf xeadipenarigwifipi nirihiro ripini yearigfawixini, “Awagwi amá re njweagfá dfwf ikeamónigfáyo dñj nimori arira bi owiaiyiniri éfisixini.” yearigfawixini.

Poro Pitaomi amá sinjw anigfe dani mixf urinj nani rini.

¹¹ E neri aí Pitaom anj Adioki rininjipimi nani nibirina xewanijo xwiyfá mearinjipaxf bi ikarinjagi nani nioni mimáyo dani niwiaikiri xfomi “Nipikwini miyarinjini.” urinjanigini. ¹² Ayf ripi nani e urinjanigini. Amá Jemiso tfámini sinj mirémónapipa enána Pitaom anani amá emá tíni nikumixiniri aiwá nawini nagfiri. E neri aí amá awa —Awa re ririgfawarini, “Émáyf Jisasomi dñj niwikwiroro aí iyf smf sfó miwákwini pa nerfnáyf, Gorixoyá imónipaxmani.” ririgfawarini. Awa rémónapaná Pitaom rixa wé fá nimixeániri sinj émáyf tíni nikumixiniri aiwá nawini nagfmani. Awa nani wáyf neri e yagfiri. ¹³ Judayf Jisasomi dñj wikwiroririgfá Adiokiyo njweagfáyf “Pitaom wé fá nimixeánirina xixeni miyarinini.” niwimóniri aí ayf eni Pitaom enjpa axipi éwapnigfawixini. E nero wigf éwapnifapimi dani dñj Banabasoyapi eni pif yipákwigfawixini. ¹⁴ E éagfa aiwi nioni ayf xwiyfá yayf neainarinjipi piraninj fá mixiripa nero api tíni nepa xixeni miyarinjagfa niwinirina Pitaomi amá nni arfa egfe dani re urinjanigini, “Joxi Judayf woxi aí yegyf yarigfápa inina mé

émáyf yarigfápa nimónrri yarinqoxi enagf nání pí nání émáyf re oyaiwípoyinrri wikárimnirri yarinqini, 'Judayf yarigfápa nimónrane mepa neranénáyf, nípikwiní m+yarinqwiní.' oyaiwípoyinrri pí nání wikárimnirri yarinqini?" urinqanigini.

"Jisasomi dinqf wikwírófápimi dánini Gorixo 'Wé rónigfáyfirini.' rárarinqfirini." urinqf nánirini.

¹⁵ Ámi re urinqanigini, "Yawawi yegf inókípaú yeaxirigfíe dání émáyf imónirai nwf ikaxf rininqfipimi wiaíkiarigwíwawi imónirai mé Judayf imónigwíwawirini. ¹⁶ E imónigwíwawi enagf aí Gorixo áma nwf ikaxf Moseso eanfpí xfdarigfápimi dání wí 'Wé rónigfáyfirini.' miráf áma Kiraisi Jisasomi dinqf wikwíroarigfápimi dání 'Wé rónigfáyfirini.' rárarinqf enfpí nání nijfá nimónirai nání yawawi Gorixo yegf nwf ikaxf eáninqfipimi xfdarigwíwawirini dání marfái, yegf Kiraisi Jisasomi dinqf wikwíroarigwíwawirini dání 'Wé rónigfíwawirini.' rárinfá enagf nání yawawi aí Kiraisomi dinqf wikwírogwíwawirini. O áma wo aí nwf ikaxf eáninqfipí xfdarinqfipimi dání 'Wé róninqorini.' wí rárinfá menagf nání Kiraisomi dinqf wikwírogwíwawirini. ¹⁷ Yaiwaninqowawi nwf ikaxf eáninqfipí nixfdirainá yarigwíwawirini dání marfái, Kiraiso neainqfipimi dinqf wikwíroarigwíwawirini dání Gorixo 'Wé rónigfíwawirini.' yearárininqfíwawi oimónaiyinrri nerfná Judayeneyá nwf ikaxf 'Apí apí éfirixini.' rininqfipimi wiaíkiigwíwawirini imónigwíwawirini. E imónigwíwawirini enagf nání re rípxáfrani, 'Kiraiso áma fwf epfirí nání wiepísarinqorini.' rípxáfrani? Oweoi, wí e rípxáf mimónini. ¹⁸ Anf nioní píneaárinqáiwa ámi nimirirfnáyf, 'Nwf ikaxf eáninqfipimi wiaíkiarinqoxirini.' nírípxáfrini. Ayf rípi rarinqini, 'Nioní Judayeneyá nwf ikaxf rininqfipí ríwf nímorfná nepa sípí bí méagf aí xámi apí nixfdirinqfipimi dání wé róninqáoni imónimigirri ená emí monápi ámi fá nixirirfnáyf, "Nwf ikaxf eáninqfipimi wiaíkiarinqoxirini." nírípxáfrini.' rarinqini. ¹⁹ Ayf rípi nánirini. Nioní síní nwf ikaxf eáninqfipimi oxfdimnirri nerfná nijfá re imóninqáriní, 'Apimi dání áma wí Gorixoyá sínwíyo dání wé rónigfáyf imónipaxfmaní.' Nijfá e nimónirri nání síní apimi nixfdimí nání ríxa pegfáyf wonfninqf imónirri Gorixomini nixfdirri dinqf wikwírómí nání sínf egfáyf wonfninqf imónirri enáriní. ²⁰ Nioní Kiraiso tñí nawíni ríxa íkfá yoxáfpmí pegwíwawirini. Ayf rípi rarinqini, 'Nioní Gorixoyá dinqf tñí Kiraiso tñí nawíni ikárinigwíwawirini.' rarinqini. Nioní pí pí yarinqápi gf dinqfyo dání yarinqámani. Kiraiso nioní dinqf íkíkf nininqf enagf nání oyá dinqfyo dání yarinqáriní. Síní xwfá tfyo ninqwearfná pí pí yarinqápi, ayf Gorixoyá xewaxomi —O nioní nání

dijí sípí n̄winiṛi yor̄ṛin̄jor̄ini. Om̄ini dijí n̄wikw̄rori yar̄iṛini. ²¹ E ner̄tná Gor̄ixo nioni wá n̄n̄wian̄riṛi niij̄ṛi peá moariṛámani. Nw̄ ikax̄ eániṛipimi n̄x̄ḍir̄iṛipimi dáni áamá nepa wé róniḡáȳ imóniṛánáȳ, aȳ Kiraiso pen̄ṛi sur̄má peáriṛipax̄ṛini.” ur̄iṛin̄iḡini.

3

Dijí n̄wikw̄roriṛipimi dáni imóniṛipax̄ṛi t̄ni ṛw̄ ikax̄ṛi n̄x̄ḍir̄iṛipimi dáni imóniṛipax̄ṛi t̄ni nán̄riṛini.

¹ Majimaj̄fá ikár̄inar̄iḡfá Garesia ṛweaḡáȳné, áamá go dijí p̄r̄ip̄r̄f seaiaṛi yar̄iṛoi? Kiraisomi yoxáṛpami yekw̄roár̄aná nene nán̄i neaiij̄ṛi nán̄i nioni seȳné t̄ni niṛwear̄tná píran̄iṛi rep̄ȳf n̄seaiéra uṛá eṛaṛi nán̄i sewaniṛȳf̄né siṛw̄f t̄n̄niṛiṛi w̄niṛḡfá eṛaṛi nán̄i rar̄iṛini. ² Nioni yar̄iṛi bi r̄ip̄ni oseaim̄ini, “Gor̄ixo xeḡf kw̄ȳṛi n̄seaiar̄iṛtná seȳné ṛw̄f ikax̄f Moseso eaiṛipimi x̄ḍar̄iṛaṛfá n̄sean̄riṛi seaiaṛiṛani? Xw̄ȳfá Kiraiso nán̄i r̄in̄iṛiṛi ar̄fá n̄wiwo dijí w̄kw̄róaṛfá n̄sean̄riṛi m̄seaiar̄ipa eṛiṛani?” ³ Seȳné ar̄ige nero majimaj̄fá ayá wí ikár̄inar̄iṛoi? Iwam̄fó iná Gor̄ixoyá oimónaneȳniṛo kw̄ȳṛi eṛf seaim̄ix̄iṛipimi dáni néra núfasáná agw̄f seḡf eṛf eániṛḡapimi dán̄ni yóḍ oimónaneȳniṛo r̄iyar̄iṛoi? ⁴ Kiraisomi dijí w̄kw̄róáná seaimeañ̄f n̄ip̄niṛi sur̄má r̄iseaimeañ̄in̄iḡini? “Oweoi, ar̄i sur̄má wí m̄seaiameañ̄in̄iḡini.” nimónar̄ini. ⁵ Gor̄ixo xeḡf kw̄ȳṛi six̄f n̄seayiri em̄im̄f n̄seaiwariṛiṛtná seȳné ṛw̄f ikax̄f Moseso eaiṛipimi x̄ḍar̄iṛaṛfá n̄sean̄riṛi nán̄i seaiwariṛiṛani? Xw̄ȳfá yaȳf neainar̄iṛi imóniṛiṛi ar̄fá n̄wiwo dijí w̄kw̄róaṛfá n̄sean̄riṛi nán̄i m̄seaiwariṛiṛi yar̄iṛani?

⁶ B̄kw̄fyo re n̄riṛiniṛi eániṛi, “Ebir̄famo Gor̄ixo ur̄f̄ṛi dijí w̄kw̄róaṛi nán̄i ‘Wé róniṛiṛi imóniṛiṛi wor̄ini.’ r̄ariṛiṛini.” ⁷ E n̄riṛiniṛi eániṛaṛi nán̄i dijí re móṛix̄ini, “Ḡiȳf mar̄fái, dijí Gor̄ixomi w̄kw̄roar̄iḡfáȳf Ebir̄famoyá f̄wiár̄awé imóniṛiṛiṛini.” móṛix̄ini. ⁸ En̄iná Gor̄ixo re eṛw̄ipeáriṛiṛi eṛaṛi nán̄i “Émáṛf nioni dijí n̄kw̄róáná ‘Wé róniṛiṛiṛi.’ r̄ar̄im̄iḡini.” n̄riṛiṛi eṛw̄ipeáriṛiṛi eṛaṛi nán̄i B̄kw̄fyo n̄riṛiniṛi eániṛiṛiṛi Ebir̄famom̄i xw̄ȳfá yaȳf winar̄iṛi imóniṛiṛi r̄ip̄i ur̄iṛin̄iḡini, “Jox̄im̄i dáni áamá r̄ix̄f wir̄f wir̄f eḡfáyo n̄yoni nan̄f wiim̄f̄ar̄ini.” ur̄iṛin̄iḡini. ⁹ Aȳnaniṛi re r̄ipax̄ṛini, “Gor̄ixo áamá x̄fomi dijí w̄kw̄roar̄iḡfá ḡiȳf ḡiyo Ebir̄famo, dijí w̄kw̄roṛom̄i t̄ni nawiniṛi nan̄f wiij̄ȳṛini.” r̄ipax̄ṛini. ¹⁰ R̄ip̄i nán̄i eni dijí n̄imor̄fná ax̄ṛiṛi yaȳiṛipax̄ṛini. Áamá ṛw̄f ikax̄f Moseso

eanjipimi nixfdirinjipimi dani Gorixoyá sijnwíyo dani wé róninjwaéne oimónaneyinri yarigfá nini oyá sijnwíyo dani sa aninimixinipírfá nani xwíyá meárinigfáyf imóninjoi. Bikwíyo re niriniri eáninjagi nani rarinini, “Ámá njwí ikaxf Bikwíyo eáninjf api api niyoni xixeni mixfdipa yarigfá gíyf gíyf Gorixoyá sijnwíyo dani sa naninimixinanitro nani xwíyá meárinarinjoi.” niriniri eáninjagi nani rarinini. ¹¹ Bikwíyo ripi eni niriniri eáninjagi nani rarinini, “Ámá dinj wíkwíróagfá nani Gorixo ‘Wé róninjoi.’ rarinijyf dinj niyiminijf tfgfá imónipíráoi.” niriniri eáninjagi nani dinj re yaiwiáripaxfirini, “Ámá wo njwí ikaxf eáninjipimi xfdarinjagi nani Gorixo ‘Wé róninjoxirini.’ uráripaxf mimónini.” yaiwiáripaxfirini. ¹² Wé róninjf oimónaneyinro njwí ikaxf xfdarigfápi, ayf Gorixomi dinj wíkwíroarigfápi tñi xixenimani. Ripi Bikwíyo niriniri eáninjagi nani rarinini, “Ámá njwí ikaxf eáninjipi xfdarigfáyf bi aí mwiámó wigf xixeni nixfdirinjipimi danini dinj niyiminijf tfgfáyf imónarigfárinini.” niriniri eáninjagi nani rarinini. ¹³ Judayene njwí ikaxf eáninjipimi dani naninaníwá nani xwíyá meárininjwaéne imóninjagi aí Kiraiso xewaninjo nene nani xwíyá neameáriniaríná waninimixfápipimi dani gwíninjf nearoayíronjfirini. Ayf ripi niriniri eáninjagi nani seararinini, “Ámá pikíaná íkfáyo yekwíroárinigfá gíyf gíyf Gorixoyá sijnwíyo dani aninimixinanitro xwíyá meárinigfáyfirini.” niriniri eáninjagi nani “Kiraiso nene nani xwíyá neameárininjipimi dani gwíninjf nearoayíronjfirini.” seararinini. ¹⁴ Ebírfamomi sfmímanjío dani Gorixo “Nanj e niseaiimfárinini.” réroárinjipi émáyo eni wímeari Judayene Gorixo negf aríowami sfmímanjío dani “Nigf kwíyipi niseaiapimfárinini.” rinjipi nene Kiraiso neaiinjipi dinj wíkwíroarinjwápimi dani neaimeari enífa nani gwíninjf nearoayíronjfirini.

“Njwí ikaxipi niriníná Ebírfamomi Niseaiimfárinini.” urinjipi xwíyá oiweniniri rinjmani.” urinjf nánirini.

¹⁵ Gf nixfmeáyfné, ámaéne yarinjwápi nani xwíyá bi osearimini. Ámá wo xwíyá rixa nireóariríná “E nisiimfárinini.” nuriri nani “Joxi rirfápi íkf sijnagi níkwírimónimfámani.” éninj nurirínáyf, ríwéná ámi omíwiárominiri neri wí rinfáranini? Ámi sinj bi gfwf nímixiri wí rinfáranini? Oweoi. ¹⁶ Gorixo Ebírfamomi tñi iyf axfápami tñi sfmímanjío dani “Dixf iyf axfápami dani nanj niseaiimfárinini.” réroárinjipi nuriri iyf axfápáyi niriníná Ebírfamoyá fwiárfawé obaxf nani mirf ná woni

Kiraiso nání rínjíríní. ¹⁷ Nioní osearímínírí seararínjápí rípí imóníní. Wigí símímanjýo dání “Nanj e niseaiimfáríní.” nurárímáná enjáná xwiogwí ríxa 430 nímúrómáná enjáná njwí ikaxípi nurírí aiwí xámí “E niseaiimfáríní.” nuríríná “Íkí sñjagí níkwírímónímfámani.” énínj urárínjípí nání wí rakínínjmani. Ayínání re nimónaríní, “ ‘E niseaiimfáríní.’ urárínjípí Goríxo wí xwíta oiwenínírí enjmani.” nimónaríní. ¹⁸ Nwí ikaxí rínínjípí xídarínjwápímí dání Goríxo nene nání neaipímoárinjípí neaímeapaxí nimónírínáyí, nene re yaiwianígíní, “O ‘Niseaiimfáríní.’ réroárinjípímí dínj wíkwíroarínjwápímí dání neaímeapaxímani.” yaiwianígíní. E nerí aí Ebírífamomí símímanjýo dání “Niseaiimfáríní.” réroárinjípímí dínj wíkwíronjípímí dáníní wímeanj enjagí nání dínj wí e yaiwianíméwíní.

¹⁹ E seararínjagí nání ámá wo re nírínínjoi, “Nwí ikaxí rínínjípímí xídarínjwápímí dání Goríxo nene nání neaipímoárinjípí nepa míneaímeapaxí nimónírínáyí, pí nání njwí ikaxípi nearínjíríní?” nírínínjoi. Ai ayí Ebírífamoyá iyí axípa imónínjoi — “Omí dání nanj niseaiimfáríní.” urínjoi, ayí oríní. O imóníe nání “Íwí nene yarínjwápí xíoyá manj níwiaíkirí rífa yarínjwíní?” oyaiwípoyínírí njwí ikaxípi nearínjíríní. Nwí ikaxí apí Goríxo anjínajýyá manjýo dání apaxípánínj imónínj wómí urínjípíríní. ²⁰ Ámá wo apaxípánínj imónínjoi apí urínírí nurowáríníná xewanínjoi apí urínímenínjoi. E nerí aí Goríxo “E niseaiimfáríní.” nuríríná ámá apaxípánínj imónínj wómí murowarí wayá símímanjýo dání urarígíápa axípi e enjíríní.

²¹ Ámá wo re rínínjoi, “Goríxo xwíyíá Ebírífamomí símímanjýo dání ‘E niseaiimfáríní.’ nurímáná ámí ríwíyo xegí ámányo njwí ikaxípi nuríríná ikweakwímí nerí mírípa renjínigíní?” Ámá wo e ráná “Oweoi, wí e rípaxímani.” urímíní. Goríxo njwí ikaxí ámá níxídirínjípímí dání dínj níyímínj imónípírífa nání imónípaxí bí nírírí sñjwiríyí, ayí njwí ikaxí apí xíxeni xídarínjagífa níwíníníná “Gí sñjwíyo dání wé rónígíáyínéríní.” urípaxí imónímínírí enjíríní. ²² E nerí aí ríwamínj Bíkwyíyo neánínjýyo dání ámaéne negí íwí yarínjwápí nání Goríxo gwínínj neayáragíríní. Ámá Jisasi Kiraisomí dínj wíkwíroarígíáyo sa e yarígíápímí dání “E niseaiimfáríní.” réroárinjípí tíní xíxeni wíinífa nání ámaéne íwí yarínjwápí nání njwí ikaxí neánínjýyo dání gwínínj neayáragíríní.

“Nwí ikaxípi Kiraisomí dínj wíkwíróríxinírí yayíwí neamenjíríní.” urínj náníríní.

23 Xwiyá dñf wíkwíroaríñwáo nánipí sñnì mírínipa enáná ñwí ikaxí eáníñpí yayíwí níneaméra nìbírì xwiyá apí sñnánì imóníe nánì gwíññf neayáragíñnì. 24 Ayí rípi seararíñnì. Ñwí ikaxí eáníñpí Kiraiso tññf e nánì níneaipemeámì neaunfa nánì yayíwí níneaméra bagíñnì. Ámá Kiraisomì dñf wíkwíroaríñagfa nánì Goríxo “Gí sññwíyo dání wé róníñoi.” ráraríñf enagí nánì nene apí e imónáníwá nánì yayíwí níneaméra bagíñnì. 25 Xámì yayíwí níneaméra bagí aí xwiyá dñf wíkwíroaríñwáo nánipí ríxa nimóníñagí nánì yayíwí neamearíñpimì sñnì xídípaxí menínì.

“Dñf wíkwíroaríñwápimì dání Goríxoyá niaíwene imóníñwínì.” uríñf nánírínì.

26 Seyíné niyínénì Kiraisì Jisasomì dñf wíkwíroaríñgápimì dání o tñnì nawínì níkaríníro nánì niaíwí Goríxoyá imóníñgáyínerínì. 27 Kiraiso tñnì oikárínaneyíníro niyínénì wayí nímearo xío imóníñpa oimónaneyíníro rapírapí wúníñf yíníñgárínì. 28 Seyíné niyínénì Kiraisì Jiaso tñnì nawínì ikáríníñagfa nánì wiyíné Judayí imóníñgáyíneranì, wiyíné Gírikíyí imóníñgáyíneranì, wiyíné wayá xínáiwáníñf nimóníro omíñf wíiaríñgáyíneranì, wiyíné omíñf wayápi epírì nánì áxenwarf miníñgáyíneranì, wiyíné oxíyíneranì, wiyíné apíxíyíneranì, niyínénì síyikf ná bínì imóníñagfa nánì Goríxoyá sññwíyo dání ananì imónínì. 29 Kiraiso tñnì nawínì ikáríníñgáyíné enagí nánì Ebíríamoyá iyí axípa imóníñoi. Ayínánì xíomì símímaníño dání “Níseaiimfárínì.” réroaríñpí seaiimfáyíné imóníñoi. Segí arío Ebíríamoyá dñfpi meapíríñgáyíneríníñf imóníñoi.

4

“Ñwí ikaxípimì níxídíríná gwíññf neayáragí aí Kiraiso nearoayíroñfínì.” uríñf nánírínì.

1 Ewayí xwiyá rípi osearímínì. Xano wíepíxíniasínío sñnì onímíá nimóníríná xanoyá amípi nípínì meanío enagí aiwí xínáiwáníñf nimóníro omíñf wíiaríñgáyí yapí imóníñorínì. 2 Síá xano ráríñfíyì imóníe nánì omí ámá wí yayíwí umero xíoyá omíñf sññwí uwínaxídiro yaríñgíforínì. 3 Xámì nene enì niaíwenéníñf imónáñwárínì. E nimónírane xwiyá sírímíñf éwapíníñgápí —Apí, ayí re rínaríñgápírínì, “Apí mepanì. Apí mínípanì.” rínaríñgápírínì. Apí oyaneyínírì níxídíránéná gwíññf neayáragí enagí nánì gwí omíñfíníñf yagwárínì. 4 Nene e yagwá aiwí Goríxo “Ína imóníwíníñgínì.” yaiwíaríñfíyì imónáná xegí xewaxomì xwíá tíyo nánì uowárenapíñnigínì. Omí apíxí wí uxírírì ñwí

ikaxí eáninǵipimi nixǵdirane gwí yárinagwáyí imóninǵwá womí uxiriri enorini. ⁵ Gorixo piaxí nineameri xóyá niaíweneninǵ imónani nání nǵwí ikaxí nixǵdirinǵipimi dání gwíninǵ yárinagwaéne nearoayírówinǵiniri urowárenapinǵinini. ⁶ Agwí “Gorixoyá niaíwenerani?” oyaiwinǵpoyiniri xegí xewaxoyá kwiyípi —Apimi dání Gorixomi nuriríná “Ápoxini. Ápoxini.” urarinǵwápirini. Apí ríxa sixí seamímonirini. ⁷ Ayináni nǵwí ikaxí apí apí xǵdipiri nání siní gwí omínǵ yarigǵáyínéninǵ mimóninǵoi. Ríxa xóyá niaíwíyíné imóninǵoi. Xóyá niaíwíyíné enagí nání xó seaiinǵipimi dání xegí dinǵipi meapírǵáyíné imóninǵoi.

“Seyíné yarigǵápi nání aga ayá sǵwí niroariní.” urinǵ nánirini.

⁸ Xámi Gorixo nání siní majǵá nimóniri nání mixǵdipa neríná nǵwá segí dinǵ tǵnǵ imixǵǵápi —Apí nepa nǵwá imóninǵipimani. Apí omenǵweaneyiniri nání gwíninǵ seayárinǵíyíné nimóniro yagǵáriní. ⁹ E nero aiwí seyíné ríxa xómi nixǵdiro ámá xóyá imóninǵagí nání —Apí rípxá aí ámá xóyá oimónǵpoyiniri xewaninǵo seaimixinǵ enagí nání e níriríná “Ayí xixeni rímíni.” nimónariní. Ríxa xóyá oimónǵpoyiniri seaimixinǵ enagí nání seyíné dinǵ arige nímoro axímíni nǵkínimóniro ámi Judayíyá xwíyá sǵriminǵ éwapínǵǵápi —Apí píraninǵ seaimixipaxí wí mimóninǵpirini. Apimi arige nǵyaiwiro ámi oxǵdaneyiniri yarínǵoi? Ámi Judayí iwamǵó érowiápnǵǵápi nixǵdirinǵipimi dání gwíninǵ oyárinaneyiniro riyarinǵoi? ¹⁰ Seyíné Judayí sǵá ayimi “E epaxíriní.” rarigǵápi xǵdiro emá sinǵ nání sǵá ayimi “E epaxí imónini.” rarigǵápi xǵdiro Gorixo nání dinǵ mopíri nání sǵá ayí ayi imónáná “Aiwá nimixiro e érixini.” rarigǵápi xǵdiro xwiogwí sinǵ imónáná “E epaxíriní.” rarigǵápi xǵdiro yarínǵagí nání seararinini. ¹¹ Seyíné e yarigǵápi nání aga ayá sǵwí niroariní. Nioní seyíné tǵnǵ nǵnǵwearíná aninǵ miní nǵsearéwapiyiri aí “Sǵwiá searéwapiyinǵáriní?” nimónarinǵagí nání ayá sǵwí niroariní.

¹² Gí nírǵxǵmeáyíné, wauní ripí osearímíni, “Nǵwí ikaxí rinǵinǵipimi dání gwíninǵ yíroninǵáoni imóninǵápa seyíné ení axípi imónǵpoyí.” osearímíni. Nioní ení seyíné imónǵǵápa sa ámá woní imóninǵagí nání seararinini. Nioní seyíné seaímeááná seyíné sǵpí wí mǵnikárigǵawixini. ¹³ Seyíné nijǵáriní. Iwamǵó iná dání xwíyá yayí neainarinǵipi wá nǵseariríná ríraminǵ nimóniri nání searínǵanigini. ¹⁴ Nioní ríraminǵ imóninǵápi seyíné xwirǵá seainímíni

enġ aiwi seyġné wí peayġ niniwianiro ríwġ minimó Gorixoyá anġnajġ womirani, Kiraiso xewaninjomirani, ninimnirfninġ ninimnignfawixini. ¹⁵ Nioni wáġ searána seyġné “Xwiyá yayġ neainpaxġpi arġá wianfwaéne, nene mimóninġwġ renwinini?” niyaiwiniro yayġ seaininġġpi ġimi nimoro yarino? Íná e epaxġ nimóniri sinwiriyġ, niapaniro nani segġ sinwġ ai yonipaxġ imóninġagġa sinwġ seaninġa enagġi nani seararinġini. ¹⁶ Nioni nepaxinġ imóninġġpi tni xixeni neari seararinġagġi nani seyġné “O símġ tni neaimániri yarini.” riseaimónarinini? ¹⁷ Ámá ġwġ ikaxġ rininġġpi tni ġwininġġ seayáraniro yarignfáyġ mepi niseatiniro aiwi nanġ seaíwapianiro nani mepi seatinarignfámani. Poroni ríwġ ninimómáná noneyá sírogwġ oimónipoyiniri seayinġwíroanro yarino. ¹⁸ Nanġ seaíwapiyipiri nani mepi nitiniróná ayġ anarinini. Nioni seyġné tni ġweanánani marfáġ, nioni mġnweanagġi aiwi nanġ seaíwapiyipiri nani mepi nitiniróná ayġ anarinini. ¹⁹ Ġ niaíwfninġ imónignfáyġné, rfninġ apixíwa niaíwġ xiranro íná winarinġġpa nioni eni seyġné xenwġmġ warignfápi pni niwiáiro Kiraiso imóninġġpa imóniprġe nani ámi axġpi e nġniga warini. ²⁰ E niseariri ai mġxġni mġsearġ nġpenġ xwiyáani searimi nani seyġné tni onweáminiri nani íkninġġ sipí niarinini. Seyġné xenwġmġ warignfápi nani ududġ ninarinġagġi nani seararinġini.

Xegaġ tni Seraġ tni nani niriíná ewayġ xwiyá bi urinġ narinini.

²¹ Ġwġ ikaxġ rininġġpimi xdarinġwápmi dani Gorixoyá sinwġyo dani wé róninġwaéne oimónaneyiniri yarignfáyġné, yarinġ bi ripi oseaimini, “Ġwġ ikaxġ eáninġġpimi dani rininġġpi nani nepa dinġ mġmoarignfáyġnerani?” ²² Bġkwġyo dani xwiyá bi ripi nani niriniri eáninġagġi nani osearimini. Ebirfamo niaíwġ waú emeaagiri. Wfo xináinġġ nimóniri omġnġ wiarinġi xirinorini. Wfo xegġ xiepi —Í xináinġġ nimóniri omġnġ mġwiipa yarini. Í xirinorini. ²³ Xináinġġ nimóniri omġnġ wiarinġi xirino sa apixíwa oxġ tni nemero niaíwġ xirarignfápa xirinorini. Xiepi, xináinġġ nimóniri omġnġ mġwiipa yarini xirino Gorixo Ebirfamomi símġmanġyo dani “E nsiimfárinini.” urinġġpimi dani xirinorini. Bġkwġyo api nani niriniri eáninġġpi nani osearimini. ²⁴ Xwiyá ípaú nani rininġġpi agwġ ríná imónarinġ bi tni rframġnyġ nini ri ripaxirini. Ípaú xwiyá Gorixo rarinġ biaú narinini. Xwiyá bi —Api ġwġ ikaxġ rininġġpirini. Api dġwġ Sainaiyi rininġġpi tni e dani rarinġġpi, ayġ Xegaġ narinini. Niaíwġ í xinġnyġ xináíwáninġ nimóniro omġnġ wiiprġá nani imóninġġyirini. ²⁵ Dġwġ

Sainaiyî rîñîñpî Arebia imónîñî. Apî Jerusaremi agwî ríná imónîñpî tîñî rîramîñyî ninîrî imónîñpîrîñî. Ámá añî apimî ñweáyî xînáíwánîñî nimónîro omîñî wiiarîgîáyîñîñî imónîñagîa nánî rarîñîñî. ²⁶ Ámá añî apimî ñweáyî xînáíwánîñî nimónîro omîñî wiiarîgîáyî imónîñagîa aí ámá Jerusaremi añîñamî imónîñpîmî ñweáyî rîxa gwîñîñî yíróñîgîáyîrîñî. Añî apî Kiraisomî dîñî wîkwîronwaéne negî nókîñîñî imónîñpîrîñî. ²⁷ Bîkwîyo dání añî apîxî ípaú tîñî rîramîñyî apiaú nánî xwîyîá rîpî nîrîñîrî eánîñagî nánî seararîñîñî, “Apîxî niaíwî mîxîrî oxî roñîxî yayî éîrîxîñî. Jîxî apîxî niaíwî nîxîrîrîñá rîñîñî wînarîñpî sîñî mîsîñîpa yarîñîxî mañî nexoarî meanî rîrîxîñî. Niaíwî apîxî meawárî sîñîxîyá obaxî nimóga nuro píránîñî meánîñyá niaíwîyo múropîrîá enagî nánî meanî rîrîxîñî.” nîrîñîrî eánîñagî nánî seararîñîñî. ²⁸ Gî nîrîxîmeáyîné, Ebîrîamomî sîmîmañîyo dání Gorîxo “E nîsiimîárîñî.” urárîñpîmî dání Aisako xîrîñpa axîpî e imónîgîáyîñerîñî. ²⁹ Íná niaíwî apîxî oxî tîñî nemero xîrarîgîápa xîrîño, o niaíwî Gorîxoyá kwîyîpîmî dání xîrîñomî xeanîñî wîkárîgîrîñî. Agwî enî axîpî e xeanîñî seaikáranîro yarîñojî. ³⁰ E seaikáranîro yarîñagîa aiwî Bîkwîyo dání píoi rîñîñî? Ayî re nîrîñîrî eánîñî, “Xînáínîñî nimónîrî omîñî wiiarîñîmî tîñî xegî niaíwomî tîñî mîxî xîdowáreî. Xînáínîñî nimónîrî omîñî wiiarîñyá xewaxo tîñî dîxî apîxî, rînáínîñî nimónîrî omîñî mîsiipa yarîñyá xewaxo tîñî awaú nîwaúñî dîxî dîñpî tîgîíwaú nimónîrî amîpî xanoxîyá mîmeapa éfîsîxîñîrî rîrarîñîñî.” nîrîñîrî eánîñî. ³¹ Ayîñánî gî nîrîxîmeáyîné, Kiraisomî dîñî wîkwîroarîñwaéne xînáínîñî nimónîrî omîñî wiiarîñyá niaíwenénîñî mimónîñwîñî. Xînáínîñî nimónîrî omîñî mîwiipa yarîñyá niaíwenénîñî imónîñwîñî.

5

“Gwîñîñî yíróñîñwaéne ámî gwî yárîñîpaxî mimónîpa éwanîgîñî.” urîñîñîñîñî.

¹ Pîpî oimónîpoyîñîrî maríái, gwî yíróñîñwaénénîñî oimónîpoyîñîrî Kiraiso gwîñîñî neaikweawárîñîñî. Ayîñánî seyîné enî neánîro ñweáñîñîñî. Ámî ñwî ikaxîpî nîxîdîrane gwî omîñî yanîwá nánî odîpî sámî xe oneayîpoyîñîrî sîñwî mîwîñîpa éñîñîñî.

² Nionî Poronî searîmîpî aríá ókiarî nîmónîpoyî. Nwî ikaxî rîñîñpî nîxîdîrîñpîmî dání wé rónîñî imónîpîrî xe iyî sîmî sîó oneawákwîpoyîñîrî sîñwî nîwîñîrónáyî, Kiraiso nîperîñá ámá nîyonî nánî enîpî nañî wî seaimîxîpaxî menîñî. ³ Ámá xe iyî sîmî sîó oneawákwîpoyîñîrî sîñwî

winarigfá wiyf wiyfné ámi dirrf bî oseaimni. Api e nerónayf, ñwf ikaxf rininjyf bini xfdipaxfmani. Nipni xfdfrixini. ⁴ Segf ñwf ikaxf rininjipi xfdarigfapimi dáni Gorixo “Wé rónigfáyfnérini.” nearfwiniginiri yarigfáyf rixa Kiraiso tñni gwfnjnf ikwamxinigfáriní. Gorixo wá niseawianirí seaiinjipí rixa rfwfmníní nímamoro yarinho. ⁵ Wiyfné e yarinhagfa aí nene Kiraisomi dnjfnwkwrorinjipimi dáni dnjfn re ikwfmonjwini, “Ñwf ikaxf xfdarinhwápimi dáni marfái, Gorixo xewaninho nerinjipimi dáni ‘Wé rónigfáyfnérini.’ nearáriníní.” niyaiwirane oyá kwíyfpí enj sixf neaimxfípimi dáni dnjfn e ikwfmonjwini. ⁶ Ayf rípi searariní. Ámá Kiraisi Jisaso tñni nikárinrfná rixa iyf sfmf sfó wákwínjána nikárinrfnáraní, miwákwínjána nikárinrfnáraní, ayf ananirini. E nerí aí Gorixo wimónarinjipí oyaneyinrfná epírfpi, ayf rípirini. Kiraisomi dnjfnwkwrorinjipimi dáni ámayo dnjfn sípi niwiwo arírá wiarigfápirini.

⁷ Seyfné iwamfó Kiraisomi nuxfdíroná ámá yamíyamúrónigf niníroná anjnní wiárf múroarigfáyf yapí nimóniro yagfáriní. E nero aí go seapíronagí xwíyfa nepaxjnf imóninjipí siní xixeni mixfdarinho? ⁸ Dnjfn seyfné agwf fá xirigfápi Gorixoniyá oimónipoyiniri wéyo fá seaumirinjomí dáni arfá wigfápmáni. ⁹ Ewayf xwíyfa ámaéne rarinhwá rípi nání dnjfn mópoyí. Bisfkerfá sínjipimi yisf bî onímiápi táná nímíní ikwianjwf eapínárarinjfrini. Seyfné yarigfápi apfninjfn mimónipa rení? ¹⁰ E niseariri aí “Seyfné nanj xixeni imóninjipí nepírfáriní.” niseaiawiri nání dnjfn sfnjá neánariní. Seyfné Ámínáo tñni ikárinigfá enjagí nání “Dnjfn xegf bî mixirf nioní xirnjá axfpi nixirpíráoi.” niseaiawiri nání dnjfn sfnjá neánariní. Ayá searemoarinho go go enjagí aiwi “Gorixo ananí píf umamonfáriní.” nimónariní. ¹¹ Gf níríxímeáyfné, nioní yarinhápi nání píraninjfn dnjfn mópoyí. Nioní ámá wí rarigfápa xwíyfa yayf neainarinjipí wáf nírimerfná nepa rípi nírífnáyf, “Jisasomi dnjfnwkwrorí aiwi iyf sfmf ení sfó wákwínipoyí.” nírífnáyf, pí nání gf Judayf siní xeaninjfn nikárarinho? Nioní nepa e níríri sínjwíryf, Judayf “Kiraiso nene nání yoxáf pámi neapeinjfrini.” urarinjápi arfá niníroná apimi dáni sfmirrf niníro óreámioapaxfmani. ¹² “Ámá ayá searemoarigfáyf wigf iyf sfmf sfó niwákwíníro pfní wiárigfápi sfó wíwákwímí inayírxini.” nimónariní.

¹³ Gf níríxímeáyfné, Gorixo gwí miyinigfáyfné oimónipoyiniri wéyo fá seaumirinjyfné imóninhagfa aiwi “Pí pí nání feapá neainarinjipí yanfwa nání ñwf ikaxf

rín+ñáþimi dání gwín+ñá nealkweawárín+ñenerfaní?" n+yaiwiro apí mepa éríx+íní. E mepa neróná dñá sþí inarígfáþimi dání xíxe arírá niga úríx+íní. ¹⁴ Nwá ikaxí nþ+íní, ayí xwíyá ná bíní rþimi íkwíkwírf in+íní, "Jíwaníñoxí dñá sþí inaríñþa áamá wíyo ení axþí wirííní." rín+ñá apimi íkwíkwírf in+íní. ¹⁵ E nerí aí seyíné apí miní s'wí xíxe s'wí níróga wíáþínímeaaríñþáníñá nimóníro xíxe rírómf inþríx+íní nání íkwairírf seaiaríñí.

Íeapá winaríñþimi dání epaxþí tñí kwíyþí nípemeámí waríñþimi dání epaxþí tñí nání ríní.

¹⁶ Nioní seararíñáþí, ayí rþí ríní. Goríxoyá kwíyþí xe níneaípemeámí ouní rí sñwí níwínírónýf, pí pí mñá seinaríñþí xe oneainí rí epírfámaní. ¹⁷ Ayí rþí nání ríní. Mñá seinaríñþí, ayí kwíyþimi xwámámí wimíní rí yaríñí. Kwíyþí ení mñá seinaríñþimi xwámámí wimíní rí yaríñí. Mñá seinaríñþí tñí kwíyþí tñí áamá mídímí dání nímearorí míxí inarígfáþíní imóníñagí nání raríñí. Ayínání kwíyþí xe níneaípemeámí ouní rí sñwí níwínírónýf, amí pí mñá seinaríñþimi dání oyaneyí rí seaimóníñþí ananí epaxí mimóní. ¹⁸ Kwíyþí xe níneaípemeámí ouní rí sñwí níwínírónýf, ñwí ikaxí eáníñþí xídíþí nání gwíní míseayáríní. ¹⁹ Mñá inarígfáþí nání áamá nýféní sñání seaimóní. Mñá níníróná rþí yarígfáríní. Íwí iníro piaxí weáníþaxþí ero ríþeáníro nání yarígfáþí ero ²⁰ ñwíáþimi mewero ayáf ero s'mf tñí iníro míxí ríníro sþí dñá yaiwiníro míxí kñíro xíxewíámí ríníro ewáramóníro xepíxepá róníro ²¹ sñwí íwí wíníro inígfí xwapí nínímáná papíkí ero papíkí neróná uyíñí ero xíxegí apí apí imóníñþí ení ero yarígfáríní. Eníná íkwairírf seainápa ámí axþí íkwairírf oseaimíní. Áamá apí apí yarígfáyí rani, apíñí imóníñþí ení yarígfáyí rani, ayí Goríxoyá xwioxíyo wí páwírfámaní. ²² E nerí aí áamá kwíyí Goríxoyáþí xe níneaípemeámí ouní rí yarígfáyí rþí yarígfáríní. Áamáyo dñá sþí wíro dñá nífá winí rí níwayíróníro ñwearo ayíñí xe óf oneaimópoyíní rí sñwí wíníro ayá urímíxíro píraníñá wíro áamá dñá uñwíráríþaxþí ení ero ²³ ayá rí rímíxí wíþaxí imóníro nþírféáníro yarígfáríní. Nwá ikaxí bimí dání apí nþ+íní rín+ñáþí bí "Mepaní." míríní. ²⁴ Áamá Kiraisí Jisasoyá imónígfáyí wígfí xámí nþíkwíñí mimónígfáþí — Apí sþí nání mñá winíro íeapá winí rí yarígfáþí ríní. Apí ríwí nímoríná ríxa yoxáþámíñí nýekwíroáríro þíkiarígfawixíní. ²⁵ Kwíyþí dñá nýmñá ríxa síxí neamímoní enagí nání apí níneaípemeámí ouní rí yaríñþa oxídaneyí. ²⁶ Negí wíyí

wiyíné mǝxǝ mǝmeakǝnǝnǝpa oyaneyǝ. Sǝmǝsǝ mainenǝpa erane sǝpǝ dǝnǝ mǝyaiwinǝpa erane oyaneyǝ.

6

“Xixegǝnǝ bǝ bǝ arǝrǝ inǝrǝxǝnǝ.” urǝnǝ nǝnǝrǝnǝ.

¹ Gǝ nǝrǝxǝmeáyǝné, segǝyǝ wo uyǝnǝ éagǝ nǝwǝnǝmearǝnáyǝ, kwǝyǝpǝ nǝpemeámǝ seawarǝnǝyǝné sǝpǝ éomǝ awayinǝ sanǝionǝwirǝrǝrǝxǝnǝ. E nerónǝ seáyǝ e nimónǝro “Sǝpǝ xǝo éǝpa nene wǝ epaxenemanǝ.” mǝyaiwǝpa éǝrǝxǝnǝ. Seyǝné enǝ ǝwǝ axǝpǝ epǝrǝxǝnǝrǝ seararǝnǝnǝ.

² Segǝ wǝnǝyǝ dǝnǝ ududǝ winarǝnǝ imónǝnǝpǝ wǝ wǝmeágǝ nǝwǝnǝrǝnáyǝ, arǝrǝ wǝrǝxǝnǝ. Xixǝ e inǝrǝxǝnǝ. Seyǝné e nerónáyǝ, nǝwǝ ikaxǝ Kiraiso rǝnǝpǝ xǝxenǝ tǝnǝ yarǝnǝoǝ.

³ Ámǝ wo “Nionǝ seáyǝ e imónǝnǝáonǝrǝnǝ.” nǝyaiwinarǝnǝgǝ aǝ o nepa seáyǝ e mimónǝnǝánáyǝ, ayǝ xewanǝnǝ yapǝ éwapǝnarǝnǝ.

⁴ Woxǝnǝ woxǝnǝ dǝxǝ yarǝnǝpǝ pǝrǝnǝnǝ sǝnǝwǝ anaxǝdǝnei. E nerǝnǝ xewanǝnǝoxǝ “Apánǝ yarǝnǝnǝ.” nǝsimónǝrǝnǝ ayǝ mǝxǝ meakǝnǝnǝpaxǝrǝnǝ. E nerǝ aǝ ámǝ wǝ tǝnǝ rǝramǝnǝyǝ nǝnǝrǝ “Nionǝ yarǝnǝpǝ wǝ yarǝgǝpǝ tǝnǝ xǝxenǝ mimónǝnǝ.” nǝyaiwinǝrǝ mǝxǝ mǝmeakǝnǝnǝpanǝ. ⁵ Nǝyǝnénǝ xixegǝnǝ segǝ yarǝgǝpǝmǝ dǝnǝ seaǝmeanǝ éngǝ nǝnǝ rarǝnǝnǝ.

⁶ Ámǝ xwǝyǝfǝ Gorǝxoyǝpǝ uréwapǝyarǝnǝyǝ wigǝ amǝpǝ nanǝ imónǝnǝyǝ bǝ nǝmearo wigǝ uréwapǝyarǝnǝomǝ bǝ mǝnǝ wǝrǝxǝnǝ.

⁷ Yapǝ re méwapǝnǝpa éǝrǝxǝnǝ. Ámǝ wǝ Gorǝxomǝ majǝmajǝfǝ nǝwikǝrǝmánǝ rǝperǝrǝ umepaxǝrǝnǝ. Ámǝ pǝ pǝ aiwǝ ǝwǝfǝ nura núfǝsǝnǝ xǝxenǝ apǝ miarǝgǝfǝ éngǝ nǝnǝ rarǝnǝnǝ.

⁸ Ámǝ ǝeapǝ winarǝnǝpǝnǝ yarǝgǝfǝyǝ, ayǝ ámǝ omǝnǝyǝo aiwǝ ǝwǝfǝ urarǝgǝfǝyǝ yapǝ imónǝnǝoǝ. Aiwǝ yǝfǝ éǝpǝ miarǝgǝfǝpa wigǝ egǝfǝpǝmǝ dǝnǝ nǝmirǝnǝnǝ nerǝnǝ nanǝnǝpǝrǝfǝrǝnǝ. E epǝrǝfǝ aǝ ámǝ kwǝyǝpǝ nǝpemeámǝ warǝnǝpǝmǝ xǝdarǝgǝfǝyǝ wigǝ egǝfǝpǝmǝ dǝnǝ nǝmirǝnǝnǝ nerǝnǝ dǝnǝ nǝyǝmǝnǝ tǝgǝfǝyǝ imónǝpǝrǝfǝrǝnǝ.

⁹ Ámǝyo nanǝ nǝwǝiia nuranénáyǝ, anǝnǝ neainǝagǝ aǝ nanǝ wǝiarǝnǝwǝpǝ pǝnǝ mǝwǝiarǝpa éwanǝgǝnǝ. Enǝ samǝnǝ mǝneawepa nerǝ pǝnǝ mǝwǝiarǝpa nerǝnáyǝ, aiwǝ mǝwǝáinǝ nanǝnǝ mǝianǝwǝ éngǝ nǝnǝ seararǝnǝnǝ.

¹⁰ Ayǝnǝnǝ sǝnǝ epaxǝ nimónǝrǝnǝ ámǝ nǝyonǝ nanǝnǝ wǝiwanǝgǝnǝ. Negǝ Ámǝnǝáomǝ dǝnǝ wǝkwǝrogǝfǝ nawǝnǝ imónǝgǝfǝyo ayǝ anǝpaxǝ wǝianǝwǝyǝrǝnǝ.

“Kiraiso yoxǝfǝpǝmǝ dǝnǝ neaiǝnǝpǝ nǝnǝnǝ mǝxǝ meakǝnǝpaxǝrǝnǝ.” urǝnǝ nǝnǝrǝnǝ.

¹¹ Rǝwamǝnǝ nǝnǝ gǝ wé tǝnǝ nearǝnǝ xwénǝ xwénǝ neáa warǝnǝ rǝpǝ seyǝné mǝ omǝxǝpoyǝ. ¹² Ámǝ iyǝ sǝmǝ sǝfǝ owǝkwǝnǝpoyǝnǝrǝ xǝxoyǝpǝ seamearǝgǝfǝyǝ, ayǝ wigǝ wǝnǝyǝ

“Apáni e imónigfáyí rfa yarínoí?” oneaiiwípoyinri sfo seawákwianro yarigfáyiriní. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáfpámi neaiinjípimíní dñj wíkwíroaríngawí níneaniróná xeaníj neaikáripíríxíní e yarigfáyiriní. ¹³ Ayí wí ñwí ikaxí riníj nípní xixení yarigfáyí mimóníngáfá aiwí seyíné sfo seawákwífápní nání wárixá imónanro nání seyíné iyí símí sfo owákwianeyinro wimónaríjiriní. ¹⁴ Ayí e yaríngáfá aí nioní pípní nání seáyí e nímerí ríiméiní. Áminá Jisasi Kiraiso yoxáfpámi níperfná neaiinjípní náníní níriní yayí emfní. Ayí rípní nániriní. Kiraiso yoxáfpámi neapeinjípimí dání áamá Goríxomí m+xfdarigfáyí yarigfápní síní emfa nání piyfníj imónrí gí sñwí winíngáé dání “Wígí yarigfápní ení piyfníj rfa imóníní?” yaiwirí eníní. ¹⁵ Sfo níwákwínirfná ayí ananiriní. Míwákwínípa nerfná ayí ení ananiriní. Goríxo ámi xegí kwíyípní dání sñj wí oimónípoyinri neaimíxífpí, ayí añjípaxí imóníj enagí nání seararíjíní. ¹⁶ Ámá nioní seararíjá apí fá níxíro xfdarigfáyo Goríxo wá wianrí níwayirónro ñweaprí nání wiirí éwinígní. Isírerí xfoyá imónigfáyo ení e éwinígní.

¹⁷ Nioní Jisasomí xfdaríngagí nání iwaníj nímépeayigfápní igí ríxa níwenagí nání wiyíné nioní dñj rfa níxepaxí ámi bí mepa éfiríxíní. ¹⁸ Gí nírixímeáyíné, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianaríjípimí dání dñj síxí oseamímoní. “E oení.” nímonaríní.

Payí Poro Epesasi ñweáyí nání eaññaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá ańí yoí Epesasiyo ñweagfáyí nání Poro eaññaríní. Ańí apí Esia pïropenisfyo nikwíroníga uńí nïpimíní seáyí e imónagfïríní. Poro émáyí ańímíní xwiyfá yayí winïpaxfï wáf nura nemeřnáf ańí apimí iwamfó eméínáf Sabarfáf ná woní e ñweaññinigíní (Wáf wurmeiarigfáf 18:18-21). E nemo ámí wí e wí e neméřsánáf ámí rfwfyo e nání nurí nñweari uréwapïyarfnáf xwiogwf waú wo múronñinigíní (Wáf wurmeiarigfáf 19:1-41). E nemo ámí wí e emearfnáf omí fáf nïxero gwí ańfyo ñwirárfe dání payí rina nearí Tikikasomí wiowárñinigíní.

1 Poroní —Nioní Gorixó Kiraisí Jisasoyáf wáf wurmeiarñí wo imónfwinñiginí xegí dñí tñí nñřpeañonířníní. Nioní payí rina ámáf Gorixoyáf imónigfáf Epesasi ñweáyíne — Seyíne segí nawíní ikárñigfó, Jisasomí nuxfdíronáf píránñí uxídarigfáyíneríní. Seyíne nání nioní payí rina nearí mónaparñíní. ² “Negí ápo Gorixó tñí Ámínáf Jisasi Kiraiso tñí wáf seawianíři seyíne nñwayíroníro ñweapfíři nání seairí éisixíní.” nimónaríní.

“Kiraiso tñí ikárñíñwaéne Gorixó nañí imónñíři apí apí neaññíříní.” urñíř náníříní.

³ Gorixó ámáf dñíř nñyímñíř tfgfáyí nimóníro ańñnamí ñweáfřixíníři nñwimíxířfnáf nañí wiñarñířpí, apí nñpíní Kiraiso tñí ikárñíñwaéne říxa neaññíř eñagí nání omí yayí uméwaníříní. ⁴ O xwáfáři sñíř mimíxímí dání nene oyáf sñwífyo dání siyikwf múnñwaéne imónířane xwiyfáf mñneamearípaxí imónířane yanfwáf nání Kiraiso tñíř nawíní ikárñíñwápimí dání fáf yñyamíxímíř neañññinigíní.

⁵ O eñínáf dání nene nání dñíř sïpí winíř eñagí nání “Ámáf nioníř fáf yñyamíxímíř wíáyí Kiraiso wiñfápimíř dání gí niaíwf piaxí memfáyíññíř wimíxímířgíní.” yaiwiárññinigíní. Xegí dñířyo dání “E éímířgíní.” nñwimóníři nání e yaiwiárññinigíní. ⁶ Nene re nñyaiwirane seáyí e umeañfwáf nání e nñyaiwiáríři eñíříní, “O wáf nñneawianířfnáf bñ onímíápí mñneawianíř nene o xegí dñíř sñxíř uyiño tñíř nawíní ikárñíñwaéne eñagwíř nání ‘Ayí eníř xíře nílřířixíní.’ mñwimóníř xegíř xewaxo anípáf wřrenapñířřfaníř?” nñyaiwirane seáyí e umeañfwáf nání e nñyaiwiáríři eñíříní.

⁷ Nene Kiraiso tñíř ikárñíñwaéne eñagíř nání o yoxáfpámíř nñperíř xegíř ragíř púřpimíř dání Gorixó gwfnññíř nearoayířoríř

xwiyá xóoyápi n̄wialkirane yar̄ñwáp̄i yokwar̄m̄f̄ neaiir̄i en̄j̄r̄in̄i. E n̄neaiir̄in̄á Gor̄ixo wá on̄imiáp̄i n̄neawian̄r̄i neaiñ̄fran̄i? ⁸ Oweoi, aga wá ayá wí n̄neawian̄r̄iñ̄p̄imi d̄áni nearoaȳror̄i yokwar̄m̄f̄ neaiir̄i en̄j̄ en̄aḡi n̄áni rar̄iñ̄in̄i. O d̄iñ̄j̄ émf̄ saim̄f̄ n̄mor̄i am̄p̄i n̄fn̄i n̄áni n̄ij̄f̄á imón̄iño en̄aḡi n̄áni ⁹ xewan̄iño e éim̄iḡin̄r̄i wimón̄iñ̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i ner̄fn̄á en̄in̄á d̄áni Kiraiso en̄f̄ap̄imi d̄áni áamá n̄áni e wiim̄iḡin̄r̄i en̄w̄ipeár̄iñ̄p̄i —Ap̄i áamáyá s̄iñw̄iyo d̄áni ín̄imi imón̄iñ̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i n̄áni nene w̄f̄á neaók̄im̄ix̄iñ̄r̄in̄i. ¹⁰⁻¹¹ En̄in̄á d̄áni en̄w̄ipeár̄iñ̄j̄ ap̄i, aȳf̄ am̄p̄i n̄fn̄i an̄ñ̄nam̄i t̄fn̄i xw̄f̄ar̄imi t̄fn̄i imón̄iñ̄f̄ȳf̄ “Kiraisomi s̄iman̄w̄iyón̄iñ̄j̄ ín̄imi wur̄fn̄an̄f̄wá n̄áni rimón̄iñ̄win̄i?” n̄iyaiwiro x̄ixen̄i e imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i en̄w̄ipeár̄iñ̄p̄ir̄in̄i. S̄f̄á e en̄w̄ipeár̄iñ̄p̄i imón̄f̄win̄iḡin̄r̄i r̄in̄ár̄in̄iñ̄f̄yi nimón̄r̄fn̄á oyá d̄iñ̄j̄ t̄fn̄i x̄ixen̄i e imón̄in̄f̄ar̄in̄i. Pí pí o d̄iñ̄j̄ neñw̄iper̄fn̄á “E éim̄iḡin̄i.” n̄iwimón̄r̄i yaiwiár̄iñ̄p̄i s̄wiá mé ap̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i yárar̄iñ̄pa en̄in̄á d̄áni Kiraiso t̄fn̄i ikár̄in̄iñ̄waéne n̄áni “Áamá aȳf̄ nion̄yá imón̄f̄r̄ix̄in̄i.” n̄iwimón̄r̄i yaiwiár̄aḡf̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i ner̄i e neaim̄ix̄iñ̄r̄in̄i. ¹² Judayene —Áamá x̄ámi Kiraisomi d̄iñ̄j̄ n̄wikw̄moro re yaiwiḡf̄áȳf̄, “O neaiñ̄p̄imi d̄áni Gor̄ixo yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄ar̄in̄i.” yaiwiḡf̄áȳf̄ n̄áni nene x̄ámi s̄iñw̄i ipen̄waéner̄in̄i. Nene “Aga seáȳf̄ e imón̄iño, aȳf̄ Gor̄ixor̄fan̄i?” n̄iyaiwirane seáȳf̄ e umean̄f̄wá n̄áni x̄foyaéne neaim̄ix̄iñ̄r̄in̄i. ¹³ Seȳfn̄é en̄i Kiraiso t̄fn̄i ikár̄in̄iḡf̄áȳfn̄é en̄aḡi n̄áni xwiyá nepax̄iñ̄j̄ imón̄iñ̄j̄ yan̄j̄ seaiap̄iḡf̄ap̄i —Ap̄i Gor̄ixo yeáȳf̄ seayim̄ixemean̄f̄á en̄aḡi n̄áni yaȳf̄ seainar̄iñ̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i seȳfn̄é ar̄f̄á n̄wiróná d̄iñ̄j̄ w̄kw̄róf̄á en̄aḡi n̄áni Gor̄ixo x̄foyá imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i xeḡf̄ kw̄iȳf̄ s̄m̄iman̄j̄yo d̄án̄iñ̄j̄ “Niseaiap̄im̄f̄ar̄in̄i.” rár̄iñ̄p̄i t̄fn̄i ik̄iyiñ̄ñ̄j̄ seaiár̄iñ̄r̄in̄i. ¹⁴ Kw̄iȳf̄ neaiap̄iñ̄p̄i t̄fn̄i r̄ixa ik̄iyiñ̄ñ̄j̄ neaiár̄in̄iñ̄aḡi n̄áni d̄iñ̄j̄ re moñwin̄i, “Gor̄ixo ‘Niseaiim̄f̄ar̄in̄i.’ rár̄iñ̄j̄ s̄ini m̄neaim̄ean̄f̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i n̄neaiin̄f̄ar̄in̄i. X̄fo ‘Nion̄i t̄fn̄i n̄iñwearo nion̄yáȳf̄ imón̄f̄r̄ix̄in̄i.’ yaiwiar̄iñ̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i imón̄an̄f̄wá n̄áni gw̄fn̄iñ̄j̄ neaik̄wam̄ix̄in̄f̄ar̄in̄i.” D̄iñ̄j̄ an̄iñ̄j̄ e moñwin̄i. Nene “Aga seáȳf̄ e imón̄iño, aȳf̄ Gor̄ixor̄fan̄i?” n̄iyaiwirane seáȳf̄ e umean̄f̄wá n̄áni xeḡf̄ kw̄iȳf̄p̄i t̄fn̄i ik̄iyiñ̄ñ̄j̄ neaiár̄iñ̄r̄in̄i.

“Gor̄ixomi seȳfn̄é n̄áni r̄ix̄iñ̄j̄ seaur̄iyar̄iñ̄ár̄in̄i.” ur̄iñ̄j̄ n̄án̄r̄in̄i.

¹⁵⁻¹⁶ Gor̄ixo ap̄i ap̄i e seaiñ̄j̄ en̄aḡi n̄áni nion̄i en̄i áamá wí re rar̄iñ̄aḡf̄a, “Epesasi ñweáȳf̄ Ámin̄á Jisasomi d̄iñ̄j̄ n̄wikw̄roro áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄á n̄fn̄i n̄áni d̄iñ̄j̄ s̄p̄i wiar̄iño.” rar̄iñ̄aḡf̄a ar̄f̄á wiñae d̄áni nion̄i seȳfn̄é n̄áni Gor̄ixomi yaȳf̄ n̄wiayir̄fn̄á wí p̄fn̄i wiárar̄iñ̄ámani.

Rixiñí nuriríná seyíné nání dñí nímori ¹⁷ rixiñí re seuriyaríñáriní, “Negí Áminá Jisasi Kiraisoyá Nwááoxini, seáyi e rímepaxí ápo Goríxoxini, Epesasi ñweáyo anani re wiíríxini. Joxí dıxí kwíyípmi dánı ayí dñí émı saímı mopırı nání sƣkƣkƣ womıxiri dıxí imóniñıpi nání xıxeni nıjıá imónıpırıfa nání wıá wókımıxiri éirıxini.” seuriyaríñárinı. ¹⁸⁻¹⁹ Seyíné rıpi rıpi niyaiwiro nıjıá xıxeni imónıpırıfa nání rixiñí seuriyaríñárinı, “Gorıxo nionıyáyı nimónıro nionı tını ñweáfrıxinirı wéyo íá neaumırıñı dñí ikwımoarıñwápi, ayı apırıfani?” yaiwiro “Xıfoyaéne awıaxı imóniñı neaımeanıfıpi —Apı ayá tıñı sımı sımı e mepaxı imóniñıpirini. Apı, ayı apırıfani?” yaiwiro “Xıfoyá enı sıxı eanıñı pırı mıwıaıkipaxı imóniñıpi —Apı aga seáyi émi imóniñıpirini. Ámá xıfomi dñí wıkwıroarıgıfıyo dñí sıxı wımoarıñıpirini. Apı, ayı apırıfani?” yaiwiro epırıfa nání o segı dñí wıá seaókımıxıfıfa nání omı rixiñı seuriyarıñárinı. Xıfoyá enı sıxı eanıñı dñí wıkwıronwaéne sıxı neaımoarıñı apı pıpi marıfıı, ²⁰ enı sıxı eanıñı Kiraiso xwáripáyo dánı owıápınımeanrı sıñı wımıxiri anınamı xıfoyá wé náúmını onweanırı wımıxiri enıpi, ayı xıfomi dñı wıkwıronwaéne dñı sıxı neamımoarıñı axıpınırini. ²¹ Wé náúmını ñweaño, o gıyı gıyı seáyi e nimónıro wınıyo seáyi e umenweaarıgıfıyoranı, gıyı gıyı nénı tıñwaéne nimónırı onweaaneyınırı yarıgıfıyoranı, gıyı gıyı enı eanıñı nimónırı omenweaaneyınırı yarıgıfıyoranı, gıyı gıyı ámıná nimónırı yarıgıfıyoranı, pí pí yoı omıñı xıxegını yarıgıfıyı nıwırıro rarıgıfıyoranı, ayo niyonı kwıyı imónıgıfıyoranı, ámá imónıgıfıyoranı, niyonı o aga wıarı seáyi e wımónıñorını. Agwı rınanı marıfıı, ná rıwıyo enı anıñı e seáyi e nıwımónırı ñweanıfárinı. ²² Gorıxo amıpı nını ámáranı, amıpıranı, Kiraisoyá suyımanjwıyo wurıfırıxinirı wımıxıñırini. O amıpı niyonı nání Ámináo imónıño enagı nání ámá xıfoyá sıyıkı imónıgıfıyo mıñıyınıñı wımónınıfa nání enı wımıxıñırini. ²³ O mıñıyınıñı imónıñáná ámá oyá sıyıkı imónıgıfıyı xegı warárinıñı imónıñoı. Mıñıyi tını warárinı tını nawını enáná wará nonı xıxeni imónarıñıpa Kiraiso —O amıpı nını Gorıxo wımónarıñıpi tını xıxeni imónıwınıgınırı wımıxarıñorını. O Gorıxo “Mıñıyi xegıpi onweanırı mıwımónı wará enı tıñıyi imónıwınıgını.” yaiwıñıpi tını xıxeni imónınıfa nání ámá oyá sıyıkı imónıgıfıyı apı e imónıñoı.

2

“Nanınanıwá nání imónagwı aí Gorıxo sıñı

neaimixiηfrini.” *urijf naniirini.*

¹ Enina seyine Gorixomi manj niwiaikiro iw f jagapimi dani naninipifa nani imonagafinerini. ² Sin e nimonrona ama Gorixomi mixidarigafay sipi yarigapa axipi e jagarinini. Seyine kwiy sipiy anj piryo emeariηyo xiawomi —O ama Gorixomi manj wiaikiarigafayo sipi efrixiniri dij ukikayorini. Oborini. Omi seyine eni xidagafarini. ³ Ama Gorixomi manj wiaikiarigafay yarigapa nene eni axipi nerane pi pi nipikwini mimonihpi oyaneyiniri mihj nneainirina sa anani yagwarini. Pi pi feapa neainipirani, neg dijyo dani oyaneyiniri neaimonipirani, sa anani yagwarini. Ama Gorixo wik niwoniri pirf umamodana naninipifafay nini yarigapa nene eni neg nera wagwapimi dani nerina axipi naninanwaniri yagwarini. ⁴ Nene e imonaniri yagwa aiwi Gorixo nene nani dij sipi niwirina xwap ay w wiarhag nani “Wa onimiapi wianimigini.” mawimon ay w neawianihirini. ⁵ Nene rixa nanj imonihana wa neawianihimani. Nene sini oy manj niwiaikirane iw f jagwapimi dani naninanwa nani imonihana wa neawianiri Kiraiso ami owiapnimeaniri shj niwimixirina nene eni nawini shj neaimixihirini. Gorixo wa niseawianirihpimi dani yeayf seayimixemeanirini. ⁶ Nene Kiraisi Jisaso tni nawini shjnihj nneaimixiri neawarihimani. O tni nawini ikarinhwaene ehag nani o xwaripayo dani owiapnimeaniri niwimixirina nene o tni nawini wiapnimeafrixiniri neaimixiri anjnam g iwo we naimini onweaniri niwimixirina o tni nawini hweafrixiniri neaimixiri ehirini. ⁷ Ayf ripi nani e ehirini. Ama nini agw rina hweagafafirani, na rwyo hweaprafafirani, nini Gorixo ama nani dij sipi niwiri Kiraisi Jisaso uowarenapihpi nani dij nimorona dij re yaiwirixiniri nani e ehirini, “O dij wikwifrogfayo wa onimiapi niwianiri uowarenapihmani. Wa ama wianarigafapi tni xixeni me seay e imonihpimi ai wiarf nimurori imonihpimi niwianiri uowarenapihirini.” yaiwirixiniri nani Gorixo e ehirini. ⁸⁻⁹ Seyine Jisasomi dij wikwifrodana Gorixo wa niseawianiri seaiihpimi dani yeayf seayimixemeanirini. Seg dij tni egfapimi dani yeayf seayimixemeanimani. Seyine nanj yarhagfa shwf niseaniri nani yeayf seayimixemeanimani. Ama wi ai wigf egfapi nani weyf mimearinpa efrixiniri anipa yeayf seayimixemeanirini. ¹⁰ Ayf ripi nanirini. Agwi nene imonihwapi Gorixo neaimixihenerini. Kiraisi Jisaso tni ikarinhwaene neaimixihj ehag nani “Imirihj

mimóniñipiñi éfrixini.” yaiwiñipi —Apí eníñá dání repearíñipirini. Apimi xfdfríxiniñi neaimixiñenerini.

“Kiraiso Judayene tñi émayíne tñi nawini neakumixaríñirini.” uríñí nánirini.

¹¹ Ayináni eníñá seyíne segí sénáiwa seaxirigíe dání éma imónigíáyíne —Seyíne nání Judayí re seararigíáyínerini, “Iyí símí sfó míwákwinigíáyirini.” seararigíáyínerini. E nírro aí “Iyí símí sfó wákwinaríñwaénerini.” rinarigíáyí yarigíápi, ayí Goríxoyá wé tñi maríái, áma wé tñini wákwinarigíápirini. Seyíne eníñá imónagíápi nání sini dñí oseainini. ¹² Íná Kiraiso tñi míkumixini xegí bi nimóniro ná jfamíñiñí ñweaagíarini. Gwí Isireriyíyá imónigíarí —Arí Goríxo nioniyarí oimóniri ía yamixiñiririni. Arí tñi seyíne wigíyí wí imónagíamani. Xwiyá gwí arími símímaní e dání “E niseaiimíarini.” réroaríñipi seyíne eni niseakumixiri mīsearagíyínerini. Seyíne áma Goríxomi mīxídarigíáyí tñi níkumixiniróná ríwéná nañí apí neaímeaníaríñirini dñí níkwímore xwayí naniri ñweaagíamani. Goríxo nání bi níjía imónagíamani. ¹³ Eníñá seyíne e nimóniro Goríxo tfámíni ná jfamíñiñí ñweaagía aiwí agwí ríná Kiraisi Jisaso tñi nawini ikárinigíá enagí nání o niseapeiríñá xegí ragí púpimi dání nipemeámi Goríxo tñimíni añwi éniñí seabiñirini. ¹⁴ Émayíne Judayí tñi sini símí tñi minípa epírfa nání piyíá neawíriñirini. E neríñá émayíne Judayí tñi símí tñi inagíápi, apí xwínániñí niseamudímorí píronípi xfo pépimi dání xwíñá nípíneamoríñiñí nerí áma apiaú síyikí ná bini imónipísi nání imixiñirini. ¹⁵ Xwínániñí niseamudímorí píronípi —Apí ñwí ikaxí eániñíyo “E éfríxini. E éfríxini.” níriri sekaxí nira uñípi tñi “E mepani. E mepani.” níriri ñwí ikaxí nira uñípi tñi ayo eániñípirini. Apí ríxa síwiá imixiñirini. Ayí émayíne tñi Judayí tñi áma apiaú nioní tñi níkáriniríñipimi dání síyikí ámi sñí ná bini oimóniri ñwí ikaxí eániñípi síwiá imixiñirini. E neríñá áma apiaúmi piyíá wíriñirini. ¹⁶ Yoxáfpámi penípimi dání áma apiaú símí tñi inagíápi xwapíra eaárirí síyikí ná bini oimóniri níkumiximáná Goríxo tfámíni nipemeámi urí emíánirí ñwí ikaxí eániñípi ná mayí síwiá imixiñirini. ¹⁷ O níbirí émayíne, Goríxo tñí ná jfamíñiñí ñweagíáyíne tñi Judayí, o tñí añwi éniñí ñweagíayo tñi wáí re searíñirini, “Niyíñeni tñi nawini imónipíri nání ríxa piyíá seawíriñarini.” searíñirini. ¹⁸ O, negí wo imóniño ápo Goríxo tfámíni ñweaenagí nání Judayene tñi émayíne tñi ananí xegí kwíyí neaiapíñipimi dání ananí o tñimíni upaxí imóniñwini. ¹⁹ Ayináni

seyíné siní wí enjýíné mimóniñoi. Siní xenwýíné mimóniñoi. Oweoi, ríxa ámá Goríxoyá imónigáyí tñi kumixiniñoi. Ríxa Goríxoyá íwíaxé wiyínéninjí imóniñoi. ²⁰ Ayí rípi seararinjini. Goríxo anj wiwá nimírírná wáf wurimeiarigáwá tñi wáf rókiamoarigáwá tñi nitíwayírómáná émáyíné ení seáyí e niseaikwiárimáná nimíra peyarinjípninjí imónini. Anj iwá nání sñjá xámí nitíwayírori tñiño, ayí Kiraisí Jisasorini. ²¹ Anj niwání o enjípimi dání pírániñj níki kíróniga urí xwé nimóga urí yarínagi nání anj ñwáf Ámináo nání wiwá imónarini. ²² Émáyíné ení Kiraiso tñi ikárinigáyíné enagi nání o anj Goríxo xegí kwíyípimi dání ñweaní nání iwá nimíra nípeyiríná xóyá síyikí imónigá wíniyí tñi níseakumixiri nimíra peyarini.

3

“Goríxo yumí enjwípeáragípi wáf wókímíxíwínigínirí nírípeañrini.” urinjí nánirini.

¹ Goríxo émáyíné tñi Judayene tñi nawíni neakumixinjí enagi nání Poroní —Nioní Kiraisí Jisaso nání émáyíné wáf searimearínagi nání gwí níñwirárigónirini. ² Ai “Goríxo nioní wá nñwianirí émáyíné wáf searímí nání nírípeañrini nání seyíné ríxa aráf ría wíawixini?” nimónarini. ³ Xwíyí nene yumí neaimóninjípi Goríxo wáf nókímíxíagi nání api nání níjáf imóninjini. Api nání ríxa bí onímíápi ríwamínjí nearí searíini. ⁴ Seyíné api ía níroróná re yaiwipaxíriní, “Goríxo eníná dání e éimíginirí yumí yaiwíarirí Kiraiso agwí ríná neaimíxirí enjipi nání níjáf Poro imóninjípi, ayí apíríani?” yaiwipaxíriní. ⁵ Ámá eníná dání neweáa bagáyí api nání xe níjáf oimónípoynirí wáf wókímíxímaní. E mepa nerí aí agwí ríná kwíyípimi dání xegí wáf wurimeiarigáwáwami tñi wáf rókiamoarigáwáwami tñi yumí enjwípeáragí api nání ananí wáf wókímíxarini. ⁶ Yumí Goríxo enjwípeáragí wáf neaókímíxípi, ayí rípirini. Émáyíné xwíyí yáyí neainarínjípimi dnj níkwíroróná Kiraisí Jisaso tñi nawíni ikárinigáyíné imónigápipimi dání seyíné Judayí tñi nawíni Goríxo ipímoárinjípí meapaxí imóniro ayí tñi ní kumixinimáná síyikí ná bíni imóniro Goríxo “E níseaiimíarini.” símímanjýo dání réoárinjipi ayí tñi nawíni seámeapaxí imóniro egáyínerini. Yumí Goríxo enjwípeáragí wáf neaókímíxípi, ayí apíriní. ⁷ Goríxo xwíyí api wáf nurimeíwínigínirí nínírípearíná “Omínjíninjí e níiní nání wá níwianirí anípá e owiimíni.” yaiwínjipi tñi xixení níirí “Enj síxí owímíxímíni.” yaiwínjipi tñi

xixeni niiri neri nirípeañrini. ⁸ Ámá Gorixoyá imónigfáyo onaxfíkwini imóniñáoni, ayf nioni imóniñá aiwi o émáyo awiaxí xegf bi imóniñf Kiraiso neaiiñpí —Apí aga seáyí émí imóniñf enagi nání ámá wigf dñfyo dání wí “Ayf apírífaní?” yaiwipaxí mimóniñpírini. Apí nání wáf urfwinigínirí Gorixo wá apí e nñwianirí nirípeañrini. ⁹ Ámá Gorixo ayo e wiimigínirí yumfí yaiwiáragfpi nání re yaiwipírfa nání, “Gorixo nerfna xfo yaiwiáragfpi tñni xixeni enjírífaní?” yaiwipírfa nání wáf wókímíxfwinigínirí ení nirípeañrini. Xámi Gorixo —O amípi nñni imíxñorini. O ínmi rípi yaiwiáragfpi nání, “Ámáyo yeáyí uyimíxemeámfa nání apí éimigíni.” yaiwiáragfpi nání “Ámá xe anani nñfá oimónfpoi.” miyaiwí yumfí nñwia wagfíni. ¹⁰ Agwí ríná añfna tñfminí nénf tífáfáyf tñni áminá imónigfáyf tñni Gorixo ámá xixegfni imónigfáyf níkumíximáná sfyíkf ná bñni wimíxaríñagí sñwí nñwiniróná “Nñfá xixegfni Gorixo imóniñpí sixf ínñáná níkwioámiga eariñpí yapí rfa imónini?” yaiwipírfa nání enjíná dání ámáyo yumfí nñwia wagfíni. ¹¹ Apí e nerfna xfo enjíná dání “E éimigíni.” yaiwiáragfpi —Apí negf Áminá Kiraisí Jisaso neaiiñpimi dání xixeni yariñpírini. Apí tñni xixeni enñigíni. ¹² Kiraiso tñni níkarínírane nání ayá igigf mé epaxfíni. “Gorixomi ríxñf bi ouraneyí.” nñneaimónirfna omí dñf nñwíkwfroriñpimi dání “Anani arfá neainñoi.” niyaiwirane o tñmínññf nurane ríxñf urípaxf imóniñwini. ¹³ Ayínáni nioni re osearíminí, “Nioni seyfne arírá seaimínirí yaríñápí nání xeaniñf rípi nímeáfpi nání Gorixomi nuriróná anígwí manf rññf mearínanigínirí kikiáfá mepani.” osearíminí. Nioni nímeáfpi, ayf apimi dání seyfne seáyí e imónipírfa nání nímeaaríñagí nání seararíñni.

*“Gorixo enj sixf sealmíxfwinigínirí seauriyaríñarini.”
uríñf nánirini.*

¹⁴⁻¹⁵ Ayínáni nioni ápo Gorixomi —O gwí arí arí añfñami ñweagfáyorani, xwáfárimí ñweagfáyorani, ayo niyoní emeañorini. Omí ríxñf uríminirí nání xómñf niyfkwirí re uraríñarini, ¹⁶ “Joxí Epesasi ñweáyo joxíyá kwíyfpimi dání enj sixf weámíxeí. E nerfna joxí píranñf ríxídfpírfa nání seáyí e xewaníñoxí níknirí imóniñpí tñni wigf dñf enj sixf weámíxeí.” uraríñarini. ¹⁷ Ámá añf wiwámí nípawirfna yarígfápa Kiraiso segf dñf wíkwíroarígfápimi dání nñwiapirí oseañweanirí ríxñf “Enj sixf weámíxeí.” seauriyaríñarini. Íkfá xwáfáyo pípñf nñwárirí xaíwí roaríñpa seyfne ení axfpi e nero Gorixo wá seawianíñpimi

simanwiyóniní wurínigíoriní. Niyoni xfo wimónariníþimi dání wimíxarínjoriní. Niyoni díní ukíkayonjoriní. O ení ná wonírini.

⁷ Apí nípini ná biní ná biní nimóga unjagí aiwi o Jisasoyá siyikí imóninwaéne wá nneawianírí ayí e epaxí e epaxí imónífríxinírí síxí neamímonjþi xixegíní síxí neamímonjfriní. E neríná sipí míneaí Kiraiso wá nneawianírí neainjþi tñí xixení neamímonjfriní.

⁸ Ayínání Bikwíyo dání Kiraiso nání re nírínírí eániní, “O émi nání nipeyiríná pikiorápíyí aga ayá wí nímérayirí ámáyo wá nñwianírí aníþá bí mñní wirí enjfriní.” Bikwíyo dání e nírínírí eaniní.

⁹ Xwíyíá “O émi nání nipeyiríná” ríninjþi pí nání ríniní? Ayí o siní anjnamí nání mipeyipa neríná xámí xwíárími íniríwámíní piyínj siwí anjminí wepíninjo enjagí nání ríniní.

¹⁰ Wepíninjo, ayí peyíno axoriní. Nipeyiríná amíþí nñní Goríxo “E imóníwínigíní.” yaiwiárinjþi xixení imónínfa nání oemínírí anj píríyo wiárí seáyí ríwámíní peyíniniginí.

¹¹ Xwíyíá nioní mñnj íróá ríþi, “Ámáyo wá nñwianírí aníþá bí mñní wirí enjfriní.” mñnj íróá apí, ayí ríþi nániríní. Kiraiso ámá wíyo wáf nurímeífríxinírí wimíxinjfriní.

Wíyo wíá nírókiamoiífríxinírí wimíxinjfriní. Wíyo siní Goríxomí míxídarígíáyo áwanj nuríróná óñinj ímopírfá nání misí imónífríxinírí wimíxinjfriní. Wíyo ríxa Goríxomí xídarígíáyo umenjwearo uréwapíyiro éfríxinírí pasitá wimíxinjfriní.

¹² Goríxoyá imóninwá nñnenení xixe arírá iníþaxí imónaníwá nání wonení wonení apí apí e nñeaimíxa unjfriní. Kiraisoyá wará nene ininwá rí sayá nimóga unfá nání xixe arírá iníþaxí imónaníwá nání apí apí e nñeaimíxa unjfriní.

¹³ Nene Goríxo apí apí e nñeaimíxa unjþimí dání xewaxomí dínj axíþi wíkwírorane o nání xixení njíá imónírane neranéná biní bine maríáí, axenení imónaníwáriní. Yóí Kiraiso imóninjþi nene ení apí tñní xixení imónaníwá nání apí apí e nñeaimíxa unjfriní.

¹⁴ Goríxo apí apí e nñeaimíxa unj enjagí nání agwí nene siní píopia yapí imóníþaxí mimóninwíní. Ewé imeamíkwí neríná mamówarírí mfeyoarí néra warínjþa, imínj neríná nixemí urí nixemí bí rí néra warínjþa nene ení axíþi siní e epaxí mimóninwíní.

Xwíyíá nepa mimóninj xegí bí xegí bí nearéwapíyaníro yarígíáþimi dání siní nixemí neaurí nixemí neabírí epaxí mimóninwíní. Ayí ríþi seararinjíní.

Ámá nepaxínj nimóníro wigí ináyíninj nimóníninjþimí dání yapí nearéwapíyaníro éfáyo siní aríá yímgí wíþaxí mimóninwíní.

¹⁵ E mimónípa nerane xixe wá nñwianeníranéná xwíyíá nepa rarígíáþiní íá

xiríwanigini. Api nixiríranénáyí, nene pí pí neríná yóí imóniḡwaéne nimóga nurane Kiraiso t́ni pí ráninḡ kumixináníwáriní. O wararí imóniḡwaéne nání mḡyí imónini. ¹⁶ O mḡyíyininḡ imónináná oyá siyikí imóniḡwaéne x́fo neaimixarḡpimi dání wé síkwí úpikwí sanwí ayí nḡwíkwíronirí imóninḡpáninḡ imóninḡwini. Api nḡpini e imóníwiniḡinirí imóninḡpi t́ni xixeni nerinḡyo dání ikwíronini. Api api e imóníwiniḡinirí imóninḡpi t́ni xixeni nero dḡnḡ sípí ninirínáyí, wará nḡrini xwé niwiaróa uri enḡ síxí inirí néra uníariní.

*“Xámi yagíápi yará nḡpímoro sinḡ bi ḡwirárinírixini.”
urinḡ nánirini.*

¹⁷ Ayínáni nioni Ámináo t́ni ikárininḡaoni ikwairí bi oseaimini. Ámá Gorixo nání majíá imóninḡáyí yarigíápa sini mepa érixini. Ámá ayí amípi surímá imóninḡpi nánini dḡnḡ moarigíáyí enagi nání rarinini. ¹⁸ Sípípi nání dḡnḡ nímoro nání wigí dḡnḡ síá yimixinarigíáriní. Majíá ikáriniro dḡnḡ wakísí iniro yarigíá enagi nání dḡnḡ nḡyimḡ Gorixo ámá x́fomí dḡnḡ wíkwíroarigíáyo síxí uyarinḡpi t́gíáyí mimóninḡo. ¹⁹ Wigí dḡnḡ síḡáninḡ imóninḡagi nání ayá bi yarigíámani. “f́wí ináníwá nání ŕa imóninḡwini?” nḡyaiwiro símí xeadípenarigíáriní. Pí pí piaxí weánipaxí imóninḡpi aí sini mé wiárí yarigíáriní. ²⁰ Ayí e yarinḡaḡa aiwi seyíné Kiraiso nání nḡsearéwapiyiríná wí e searéwapiyigíámani. ²¹ Nioni re nimónariní, “Seyíné Kiraiso nání ríxa aríá wigíáriní. Ámá Jisaso t́ni ikárininḡáyí epaxí imóninḡpi ríxa searéwapiyigíáriní.” nimónariní. Ámá Jisasomí x́darigíáyini nepaxinḡ imóninḡpi nání nḡj́á imóninḡ enagi nání rarinini. ²² E érixinirí ríxa searéwapiyigíápi, ayí ripirini. Seyíné sini Jisasomí dḡnḡ mḡwíkwíropa neríná sípí imónagíápi —Api seyíné sípí néra wagíápimi dání síḡáni imóninḡpirini. f́wí nání mḡnḡ inarigíápimi dání xwiríá seaikxémnirí nání yapí seáwapiyimnirí enḡpirini. Api yaráninḡ ṕmórixini. ²³ Ámi bi seyíné ríxa searéwapiyigíápi, ayí ripirini. Segí dḡnḡ moarigíápi ámi sinḡ bi yárífo inírixini. ²⁴ Ámi bi searéwapiyigíápi ripirini. Seyíné ámi ámá sinḡ oimónipoyinirí Gorixo seaimixiyípi —Api Gorixo xewaninḡo imóninḡpa imóninḡpirini. E nimóniróná nepaxinḡ nimóninḡpimi dání wé róninḡ ero Gorixo wimónarinḡpi ero epaxípirini. Api seyíné ḡwirárinírixini.

Enḡ rírémixí bi winḡ nánirini.

25 Ayínání segí yapí rarigfápi emi nímómáná woxini woxini áamá seaimearigfá gíyí gíyo xwíyá nuriríná nepaxinípiní urírixini. Nene Kiraisoyá wará axírímí dáníniní ninirane xixe ikwíkwírí ininwaéne enagi nání raríniní. 26 Seyíné wikí niseaónirí aiwi wikí seaónífpimí dání “Xe sipí oemini.” niyairiri e mepa érixini. Wikí xwapí ayá wí nóga mupa érixini. Siní niseaónirínáyí, sogwí ipímeáí e dání píní wiárrírixini. 27 E nero obo ayí íwí érixinirí xe yapí oneaíwapiyinirí sinwí míwiniipa érixini. 28 Íwí mearigfáyí ámi íwí bí mímeapa érixini. E mepa nero ríwí nírkwínimáná wigí wé tñí omíní xixeni imóninípi nero áamá amípi nání dífwí ikeamónarigfáyo arirá wíwaniginirí érixini. 29 Segí maníyo dání sipí xwíyá bí aí mírípa érixini. Áamá pí pí xwíyá urípaxí imónigfáyo wigí imónigfápi tñí xixeni nuriríná díní sixí inípaxí imóninípiní urírixini. Gíní gíná nuriróná naní owimíxaneyiníro nání díní wíá wónípaxí imóninípiní urírixini. 30 Seyíné sipí nerinípimí dání kwíyí Gorixoyápi díní ríá uxepaxí imóninípi wí mepa érixini. Kwíyípi, ayí sá yoparfí Gorixo gwíniní seaikweanfá nání ríxa ikiyiníniní seaiarinípi enagi nání searariní. 31 Díní wí sá mýkínípa érixini. Míxí wí rípaxí mimónípa érixini. Wikí ríá ápiáwíniní mónípa érixini. Xwamiání wí mepa érixini. Xwíyápai wí muñwiráípa érixini. Símfí tñí wí míwípa érixini. 32 Apí apí mepa nero xixe díní sipí iníro wá wianeníro érixini. E neróná Gorixo Kiraiso seainípimí dání segí wikárigfápi yokwarímí seainípa seyíné ení xixe yokwarímí inírixini.

5

1 Seyíné niaíwí Gorixo díní sixí seayiníyíné enagi nání omí ikaniní wíaxídírixini. 2 Kiraiso —O ámaéne naní neaimíximínirí nání yoxáfpámi xe onípíkípoynirí neríná Gorixomi píyá wírfamiginirí ridiyowániní ninirí omí sinadiní naní weañoriní. O nene nání díní sipí níwiríná neainípa nene ení pí pí neranéná “Ámáyo díní sipí níwirinípimí dání ríá yarínwíní?” niyairirane naníní wíwaniginí.

3 Seyíné áamá Gorixoyá imónigfáyíné enagi nání áamá wí seyíné nání rípi rípi rípaxí oimónípoynirí sinwí míwiniipa érixini, “Ayí íwí apí inígíawixini. Píaxí weánípaxí apí egíawixini. Amípi wí míneamúropa oenirí aniní míní yaríníoi.” Apí apí rípaxí oimónípoynirí sinwí míwiniipa érixini. Seyíné apí apí wí mepa érixinirí searariní. 4 Seyíné ríperírí níriróná xwíraimímí ininí bí mírípa

éfrixini. Sipí ikaxrani, xwiyá miponijrani, bi miripa éfrixini. E mepa nero Gorixomi xfo seaijipí nani yayf wífrixini. ⁵ Seyfne rípi nani rixa nijfá imónijagfa nani rarijnani. Ámá fwf inarigfáyfani, wigf xwioxfo piaxf eamixinarigfáyfani, ámá amípi wí mĩneamúropa oenri anijf minf yarigfáyf —Ayf amípi mĩneamúropa oenri yarigfápi wigf jwfanijf nimixiro mearigfáyfani. Ámá ayfani, ayf nfníyf wo aí Kiraiso tñni Gorixo tñni awaúyá xwioxfo wí nijweanfamani.

“Gorixoyá wfa ókijipini nera emewanigini.” urijf nanirini.

⁶ Seyfne sipí api api oépayinri yapi searepíspífrixinri awinijf jweáfrixini. Ámá Gorixomi manf wiaikiarigfáyf api api yarigfáyf enagi nani o xegf wikf wónijipí píf umamonfá enagi nani seararijnani. ⁷ Ayinani seyfne ayf tñni níkumixinro mepí mĩtĩnĩpa éfrixini. ⁸ Enina seyfne sipí api api nera nuróná sfá yinijfmĩnijf emearigfáyfne imónagfa aí agwi ríná Ámináo tñni níkarinriijfipimi dani wfa ómixinijne emearigfáyfne imónijagfa nani seararijnani. Ayinani wfa ómixinijne yarigfá wífnenijf nimóniro éfrixini. ⁹ Ámá wfa ómixinijne emearigfápipimi dani pí pí nanf imónijpĩrani, pí pí wé rónijf imónijpĩrani, pí pí nepa imónijpĩrani, nĩpini yarigfá enagi nani rarijnani. ¹⁰ Api api nerónáyf, Ámináo wimónarijipí nani éwapfnfrixini. ¹¹ Ámá sfá yinijfmĩni emearigfáyf tñni níkumixinro sipí ayf yarigfápi —Apimi dani ámáyo nanf wí wiipaxf menini. Apimi dani ámá xwírfáni ikixenipaxfpi imónini. Api mepa éfrixini. E mepa nero ámá nñni “Sfá yinijfmĩni emearigfáyf yarigfápi sipí rfa imónini?” oyaiwípayinri uyfwf wfanijf wómixírfñni. ¹² Fwf wigf yumfí yarigfápi nerfnani marfái, sa api nani nĩrĩfná aí ayá neainpaxf enagi nani xwiyá rípi nĩrĩ eáapimi neámiméini. ¹³ E nerí aí amípi ámá yarigfáyo wfa wómixaná “Api nanf rfa imónini? Sipí rfa imónini?” yaiwipaxfñni. Wfa wómixaná amípi sijnani nimónriijfipimi dani wfa ónarijñ enagi nani rarijnani. ¹⁴ Ayinani ámá sipí yarigfáyo xwiyá rípi Bíkwo dani urinini, “Sá wenf roxinĩ, rixa ríkewónei. Ámá piyf wegfe dani rixa wiáfnĩmeaf. E éaná Kiraiso wfa rómixinijoi.” urinini.

¹⁵ Ayinani seyfne nemeróná sijnwf tñni nemero majfá níkarinri yarigfáyf yapi mé dijf émi saimf moarigfáyf yapi éfrixini. ¹⁶ Ríná ámá sipí xwapf ayá wí yarigfíná enagi nani seyfne sñni nanf imónijpĩ epaxiná imónijánáyf, e éfrixini. ¹⁷ Ayinani agwi seyfne xaxá mikarinpa

nero Ámináo “E érixini.” wimónariñpi nani nijá oimónaneyinro érixini. ¹⁸ Inigí papikí yarigfápi xwapí ninro papikí mepa érixini. Xwirá seaikixepaxí enagi nani searariñi. Gorixo wimónariñpi yaníwá nani xfoyá kwíyípi xe neaxixerówiniginri érixini. ¹⁹ Seyíne xwiyá nriñroná soní Gorixo neaiñpi nani riñpi tñi seaní Kiraiso nani tñi soní oya kwíyí nani tñi nriro riñrixi. Ámináomi yayí numeróna maní tñi soní nriro aí dñí tñi eni rírixi. ²⁰ Pí pí seyíne seaimeaarñpi niñi nani ápo Gorixomi yayí wírixi. “Negí Áminá Jisasi Kiraiso tñi ikárinñagwi nani yayí wipaxírfani? Oyi, e epaxíri.” niyaiwiro e érixini. ²¹ Nene arfá niwirane wáyí wiñwáo Kiraiso enagi nani simañwíyóniñí xixe yeáyí uríñnñwaniginí.

Wigí xiepiwami urñpi naniñi.

²² Xiepiwayíne, Áminá Jisasomi simañwíyóniñí yeáyí wurñnarigfápa segí oxowami eni simañwíyóniñí yeáyí wurñrixi. ²³ Kiraiso áma xfoyá siyikí imónigfáyo —Ayo gwíniñí roayíroní enagi nani xfoyá warárinñí imóniñoi. Ayo Kiraiso miñyíniñí wimóniñpa oxowa wigí apixíwayá miñyíniñí imóniñagi nani rariñi. ²⁴ Kiraisoyá siyikí imónigfáyí xfomi simañwíyóniñí wurñnarigfápa apixíwayíne eni segí oxowa pí pí nani searána arfá niwiro simañwíyóniñí wurñrixi.

Wigí xiagwowami urñpi naniñi.

²⁵ Xiagwoyíne, Kiraiso xegí siyikí imóniñíyí nani dñí sipí niwiri arírá winfa nani xe yoxáfámí onipikípoyinri enípa oxoyíne eni segí apixíwami dñí sipí wírixi. ²⁶ O e nerína xegí siyikí imóniñíyí pípi imóníwiniginri maríai, “Dñí wíkwíronwini.” rana ígfá eamonípimi dani ikwiránaniñí oimónípoyinri eníri. ²⁷ Xfoyá siyikí imóniñíyí xegí smañmíniñi niñwirárinína imíriñí mimóniñagi owíniñinri e eníri. Rapírapí midunípa eri kíkwiñwí meakíniñpa eri eníyí yapí imóniñagi owíniñinri eri siyikwí múnípa eri xwiyá meárinípaxí mimónípa eri enagi siñwí owíniñinri e eníri. ²⁸ Ayínani oxoyíne woxíni woxíni jtwaniñoxi dñí sipí ninri píraníñí menariñpa segí apixíwami eni dñí sipí niwiro píraníñí umérixini. Meánigfípimi dani wará ná bñi imóniñagi nani áma xiepími dñí sipí niwirína xfo eni nawíni dñí sipí inariñí enagi nani rariñi. ²⁹⁻³⁰ Nene nijfáriní. Xegí warápimi áma go peá mónariñriñi? Oweoi. Kiraiso xfoyá warárimí dani síkwí wé iníyíniñí imóniñagwi nani xfoyá

siyikí imóniḡwaéne píráníḡ neameariḡpa áamá níní eni axípi aiwá n̄ro píráníḡ menan̄r̄i ero yariḡfá enaḡi nán̄i rar̄iḡn̄i. ³¹ B̄ikwíyo dán̄i re n̄r̄in̄r̄i eán̄in̄i, “Ayínán̄i oxo xaniyaú p̄n̄i n̄wiár̄im̄i xegí ap̄ix̄i t̄n̄i n̄ikum̄x̄in̄r̄íná sin̄i x̄ixeḡn̄i mimón̄í ná ayí ná b̄in̄f̄n̄iḡ imónariḡf̄ir̄in̄i.” ³² E n̄r̄in̄r̄i eán̄iḡp̄i xwiȳfá xwé yum̄í imóniḡ b̄i nán̄i eni r̄in̄n̄i. “Kiraiso t̄n̄i áamá x̄oyá siyikí imóniḡȳf̄ t̄n̄i nán̄i r̄in̄n̄i.” nimónariḡn̄i. ³³ E ner̄i aiw̄i oxoȳné wox̄in̄i wox̄in̄i sewaniḡoȳné d̄iḡ s̄ip̄i inariḡfápa segí ap̄ix̄iwami eni d̄iḡ s̄ip̄i axípi w̄ir̄ix̄in̄i. Ap̄ix̄iwaȳné eni segí oxowa sear̄fápi x̄ixeni ar̄fá n̄wiwo wéyo uméfr̄ix̄in̄i.

6

Niaíwíyo ur̄iḡp̄i nán̄ir̄in̄i.

¹ Niaíwíȳné, Ámináo t̄n̄i naw̄in̄i ikár̄in̄iḡfáȳné segí ápowami t̄n̄i inókíwami t̄n̄i x̄ixeni nan̄ḡ ar̄fá w̄ir̄ix̄in̄i. E nerónáȳf̄, ayí x̄ixeni imóniḡp̄i yariḡaḡa nán̄i rar̄iḡn̄i. ² N̄w̄i ikax̄í wé wúkaú Gor̄ixo n̄ra nur̄íná re r̄iḡȳf̄ “Seȳné x̄ixeni n̄x̄d̄ir̄ínáȳf̄, nan̄ḡp̄i seaímean̄f̄ar̄in̄i.” r̄iḡȳf̄ x̄ám̄i r̄iḡp̄i, ayí r̄ip̄ir̄in̄i, “Segí ápowami t̄n̄i inókíwami t̄n̄i wé íkwian̄w̄íyo ḡwir̄ár̄f̄r̄ix̄in̄i. ³ Xw̄fá t̄yo ḡweañáná nan̄ḡ imóniḡp̄i seaímeari xwiogw̄ obax̄ seamúr̄ori en̄fá nán̄i ayo wé íkwian̄w̄íyo ḡwir̄ár̄f̄r̄ix̄in̄i.” r̄iḡp̄i ap̄ir̄in̄i.

Xanowam̄i ur̄iḡp̄i nán̄ir̄in̄i.

⁴ Xanoȳné, niaíwíȳf̄ wikí ón̄ipax̄í imónip̄r̄i nán̄i uȳn̄iḡ m̄imé Áminá Jisasom̄i x̄idar̄iḡfáȳf̄ epax̄í imóniḡp̄i wiep̄sir̄i x̄o r̄iḡp̄i uréwap̄yir̄i éfr̄ix̄in̄i.

X̄ináiwaȳn̄iḡ nimón̄ro om̄iḡ w̄iariḡfáyo ur̄iḡp̄i nán̄ir̄in̄i.

⁵ X̄ináiwaȳn̄in̄iḡ nimón̄ro om̄iḡ w̄iariḡfáȳné, segí bos̄í xw̄fá t̄yo ḡweaḡfáwami wáȳf̄ wiwo en̄ḡ s̄ir̄ir̄iḡw̄ wiwo nero ar̄fá ȳm̄iḡf̄ w̄ir̄ix̄in̄i. Kiraiso r̄iḡp̄i ar̄fá n̄wiwo x̄idar̄iḡfápa bosowami yap̄í m̄iw̄iwap̄iȳi píráníḡ yóm̄iḡ nimón̄ro sekax̄í searariḡfápi t̄n̄i x̄ixeni éfr̄ix̄in̄i. ⁶ Wí bosowa weȳf̄ oneamépȳin̄r̄i wiḡí s̄iḡw̄f̄ aniḡf̄e dán̄in̄i nepáníḡ nimón̄ro yariḡfápa mé seȳné Kiraisoyá x̄ináiwaȳn̄in̄iḡ nimón̄ro om̄iḡ w̄iariḡfáȳné enaḡi nán̄i Gor̄ixo “E éfr̄ix̄in̄i.” wimónariḡp̄i nero ayá t̄n̄i segí bosowami ar̄fá w̄ir̄ix̄in̄i. ⁷⁻⁸ X̄ináiwaȳn̄iḡ nimón̄ro om̄iḡ w̄iariḡfáȳran̄i, om̄iḡ w̄iip̄r̄i nán̄i áxen̄war̄ miniḡfáȳran̄i, n̄f̄nȳf̄ pí pí nan̄ḡ yariḡfápi nán̄i Ámináo p̄ir̄f̄ numamor̄íná wiḡí yariḡfápi t̄n̄i x̄ixeni wiin̄fá enaḡi nán̄i seȳné nijf̄ar̄in̄i. Ayínán̄i segí bosowami searariḡfápi neróná “Áamá wí nán̄in̄i

niyarinjwini. Negí Áminá Gorixo nání ení yarinjwini.” niyaiwiro yayí tñní éfríxini.

Bosowamí urinjipi nánirini.

⁹ Wigí Bosoyíné ení omíñj seaiarigfáwa yómíñj nimóniro sealfápa axípi e nero píraníñj uméfríxini. Bosí seyíné seamieari ayo umieari eno anínamí ñweañorini. Wí símí símí e nímerí yarigfáyíñj mimóníñjorini. O e imóníño enagí nání seyíné níjía imóníñoi. Ayínání segí omíñj seaiarigfáwamí éf uremoarigfápi pñní wiáfríxini.

“Míxí nání ikínfríxini ní neaiapinjipi ikínfríxini.” urinj nánirini.

¹⁰ Yoparí osearimínirí imóníñjipi rípirini. Seyíné Ámináo tñní ikáríñgíá enagí nání ení síxí ínfríxini. “Ení síxí o xegí iníñjipimí dání ení síxí ínfríxini.” seararíñjini. ¹¹ Seyíné obo xegí ináyíñj nimóniríñjipimí dání yapí seaiepisimínirí yaríná xaíwí nimóniro xíxe míxí wípaxí imónípríá nání Gorixo apí tñní níknímáná míxí owípoyínirí neaiapinjipi nípní níknirí éfríxini. ¹² Aga ámá tñní míxí inaríñwá enagí nání míseararíñjini. Pí pí kwíyí ríá kíroaríñj aní píríyo yaríñjipi —Apí wí wíyo seáyí e níwimónirí umearíñjipirini. Wí néní tññj imóníñjipirini. Wí anína tñní xwíarí tñní ikwíróñjímí nímní sía yíníñjímíñj ñweaarigfáyo umenwearíñjipirini. Apí nípní tñní nene míxí inaríñwá enagí nání raríñjini. ¹³ Ayínání sía míxí xwíraimímí owikáraneyínro seaipríá gíyí gíyi imónáná éf níwínímí mú xopírará níwiéra núfasáná síní ení neánirí awí ropríá nání amípí Gorixo míxí nání ikínfríxini ní neaiapinjipi nípní ikínfríxini. ¹⁴ Ayínání rípi rípi néfasáná ení síxí níñirí xaíwí éf rófríxini. Xwíyíá nepání imóníñjipi areríxíñj yínfríxini. Síwí wé róníñj imóníñjipi sorfá míxí nání éf noyíknínfá nání yínigfápníñj yínfríxini. ¹⁵ Xwíyíá yayí neainaríñjipi —Apí Kiraiso ámaéne neaiñjipimí dání ámá xífo tñní aní imónípaxípirini. Xwíyíá yayí neainaríñj apí wáí urímeanro imóníprí nání ámá míxí inaníro nání síkwí sú yínarigfápa yínfríxini. ¹⁶ Apí nípní níyínímáná dññj seyíné Kiraisomí wíkwíroarigfápi ámá níkníñj imanarigfápníñj nimanímí úfríxini. Níkníñj ana tñní nimanímáná éf obo ríá onínirí ríá níyínímáná ónápípi nípní supíkípxí enagí nání seararíñjini. ¹⁷ Yeáyí Gorixo seayímíxemeanjipi ámá míxí mññj míneoaxoapa oépoyínirí aríxí dñkínarigfápa dñkínfríxini. Xwíyíá Goríxoyápi, xíoyá kwíyípmí dání seaíwapíyaríñjipi kírá míxí nání xírarigfápníñj xífríxini. E néfasáná ení síxí níñirí xaíwí éf rófríxini.

18 Api api neríná anipá éríxini rí mīsearariñini. “Gorixo arirá neaiwini gini rí íníná kwíyípimi dání rixiñf uriro yariñf wirow éríxini.” searariñini. Ayináni seyíne maiwí bī mé sñwí sñwí tñni nero pí pí seaimeáfpī xwámámf nīwiro ámá Gorixoyá imóniñf nñni náni rixiñf wuríyíríxini. 19 Nioni xwíyí fá yayf neainariñf yumí imóniñfpī náni masísá mñniní áwanf urimñni rí manf yámoaríná Gorixo anani woákí kī wipaxoni nimixíná náni eni rixiñf nuríyíríxini. 20 Xwíyí fá api yanf wurimeiaríñáoni enagí náni gwí ηweañini. “Nioni ayá igigí mé e ríimigini rí imóniñápi tñni xixeni urímá náni rixiñf nuríyíríxini.” searariñini.

Tikikaso nani uríñf nani ríni.

21 Tikikaso —O negí níríxímeá dñf síxí uyiñwáorini. Ámínáo náni wáf nuríranená dñf uñwirá rí paxí yariñorini. O nīseaimearíná seyíne nioni pí pí nerí ηweañápi náni nñjía imóni pñri náni nñpini náni áwanf seariniñoi. 22 Ayf rípi náni urowárenaparíñini. O nīseaimeari áwanf searána seyíne “Porowa e nimónirow ría ηweañoi?” yaiwiro dñf wía seaóni rí epí ría náni urowárenaparíñini.

23 Gí níríxímeáníñf imóni gíáyíne, seyíne nīwayíronirow ηwearo segí dñf nīwíkwíroriñfpimi dání xixe dñf sñpí inírow epí ría náni ápo Gorixo tñni Ámíná Jisasi Kiraiso tñni awaú dñf seakí kayóisixini. 24 Ámá negí Ámíná Jisasi Kiraisomi dñf síxí nuyiríná ámi dñf peá nīmori pñni mīwiárarí gíáyoi nīyoní Gorixo wá wianfwiní gini.

Payí Poro Piripai ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá añí yoí Piripai ηweagfáyí nání Poro eañnaríní. Añí apí Masedonia pīropenísyo xwé biríní. Poro émáyí añí tñímní xwiyfá yayí winipaxí imóniñpí wáf nura nemeríná añí apimi ení wáf uriméagí áamá wí Jisasomí dñí wíkwírogfawixíní (Wáf wurimeiarigfáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nímúrómáná enáná ámi wí e emearíná omí íá nixero gwí añíyo niñwiráñro awí nimenηweagfasáná añí yoí Romíyo nání níméra nuro e gwí añíyo ηwiráraná Piripai ηweáyí arfá niñwiro niñgwí bí Poro nání awí nearo Epapīrodaitasomí wiowáríagfa o xamiño yayí nerí payí rina e dání nearí axomí wiowáríñiniginí.

¹ Poroní tñí Timotio tñí —Yawawi xwiyfá Kiraisoyá wáf wurimeianirai nání xináipawínñí nímónirai wiiarígwíwawiríní. Yawawi áamá Piripai ηweagfá Gorixoyá imóniro Kiraisí Jisaso tñí ikárinñro egfáyíné niñféní nání —segí seaipenηweagfáwa tñí seáyí seañarigfáwa tñí aí niñféní nání payí rina nearí mónaparíñwií. ² “Negí ápo Gorixo tñí Áminá Jisasi Kiraiso tñí wá seawianirí seyíné niñwayíróñro ηweapírí nání seañirí éfisixíní.” nímónaríní.

“Seyíné nání Gorixomí yayí wiaríñaríní.” uríñí náníñí.

³ Íníná seyíné nání dñí nináná Gorixomí yayí wiaríñaríní. ⁴⁻⁵ Nioní sfá seyíné Gorixomí dñí wíkwírogfáyimi dání agwí ríná nání xwiyfá Jisaso nání wáf wurimeianí nání nawíní ikárinñwáyíné enagi nání omí gíní gíná ríxñí niseauriyiríná dñí nífání ninaríñagi uraríñaríní. ⁶ Nioní dñí re yaiwiaríñaríní, “Gorixo —O seyíné xíomí dñí wíkwíróáná iwamfó píraníñí seaimixíñoríní. O sfá Jisaso weapínfáyí nání seyíné yóí ámi bí tñí bí tñí nímóga upírfa nání píraníñí niseaimíxa unfáríní.” Dñí e niñaiwirí nání dñí sfá niseaeánirí omí yayí e wiaríñaríní. ⁷ Ayí rípi nání seyíné nání yayí niñiníríná “Ayí xixení ayo ninaríñaríní.” nímónaríní. Nioní xwiyfá Jisaso yayí neainaríñpí nání gwí añí tíyo niñwearínarantí, xwiyfá nímeararigfápi orakínimínirí nírírínarantí, apí sopíñí oominirí nírírínarantí, seyíné Gorixo wá niñwianirí e éwiniginirí nírípeañoní tñí nawíní ikárinñagfa nání nioní dñí síxí seayíní. ⁸ Kiraisí Jisaso seayaríñpa nioní ení dñí síxí niseayirí nání síñwí oseañimínirí ikíníñí sípi

niarini. “Poró nepa nene sɨŋwɨ neaniminiri nani ikɨnɨŋɨ sipi rɨa wiarini?” niseaimonirina Gorixo nioni e yarɨŋagɨ sɨŋwɨ nanɨŋɨ eŋagɨ nani rarɨŋini. ⁹ Seyɨné nani Gorixomi rixɨŋɨ niseauriyirina rɨpi urarɨŋarini, “Wigɨ winiyɨ nani dɨŋɨ sipi niwiro arira inarigɨapi sayá nimixa úfrɨxinɨ. Úrapɨ néra mú aga xixeni nijá nimóniro ‘Gorixo áamá e éfrɨxiniri wimónarɨŋɨpi, ayɨ apɨrfani?’ yaiwiro dɨŋɨ niyaikiroro ‘Sipi imónɨŋɨpi, ayɨ apɨrfani? Nanɨ imónɨŋɨpi, ayɨ apɨrfani?’ yaiwiro neróná dɨŋɨ sipi niniro arira inarigɨapi sayá nimixa úfrɨxinɨ.” Gorixomi seyɨné nani rixɨŋɨ niseauriyirina apini urarɨŋarini. ¹⁰ Ayɨ rɨpi nani apɨ seauriyarɨŋarini. Seyɨné agwɨ rina dani sá Kiraiso weapɨnfayi nani mimónɨ yarigɨáyɨ yapɨ mimónɨpa ero xwiyá seaxekwɨmopaxɨ mimónɨpa ero epɨrɨa nani dɨŋɨ niyaikiroro “Sɨwɨ wé rónɨŋɨ imónɨŋɨpi, ayɨ apɨrfani?” oyaiwipoyiniri rixɨŋɨ seauriyarɨŋarini. ¹¹ Apɨ seyɨné nerina Jisasi Kiraiso seaimixarɨŋɨpimi dani iká sogwɨ nanɨ niwerina yarɨŋɨpa seyɨné sɨwɨ wé rónɨŋɨ imónɨŋɨpi ayá wɨ éfrɨxiniri rixɨŋɨ e seauriyarɨŋarini. Áamá wɨ seyɨné e yarɨŋagɨa sɨŋwɨ niseanironá “Wé rónɨŋɨ ayɨ yarigɨápi mɨkɨ ikinjo, ayɨ Gorixorani?” niyaiwiro omɨ yayɨ umero seáyɨ e umeyoaro epɨrɨa nani rixɨŋɨ e seauriyarɨŋarini.

“Nioni gwɨ ɨweaŋagɨ nani xwiyá Jisaso nanɨpi yanɨ niwéa warini.” urɨŋɨ nanirini.

¹² Gɨ nɨriximeáyɨné, seyɨné rɨpi nani “Nijá oimónɨpoyɨ.” nimónarini. Amipi sipi nioni nimeáɨ rɨpi xwiyá yayɨ neainarɨŋɨpimi pɨrɨ rakɨnɨpaxɨ mimónɨ nioni nimeáɨpimi dani ámi bi tɨni yanɨ niwéa uni. ¹³ Ayɨ rɨpi seararɨŋini, “Mɨxɨ ináyoyá simɨŋɨ winarigɨa aŋɨ riwámi awɨ rogɨáyɨ tɨni wɨ re ɨweagɨa nɨni eni ‘Poró Kiraisomi xɨdarɨŋagɨ nani gwɨ rɨa ɨweani?’ nɨriro nijá e imónɨŋoi.” seararɨŋini. ¹⁴ Ayɨ rɨpi eni seararɨŋini, “Negɨ nɨriximeá aŋɨ rɨpimi ɨweagɨáyɨ nápi nioni gwɨ ɨweanána Gorixo arira niarɨŋagɨ sɨŋwɨ nɨnaniro nani omɨ ámi bi tɨni dɨŋɨ niwikwɨroro wáyɨ mɨwinɨ eŋɨ sɨxɨ niniro Gorixoyá xwiyá nani anani wá rarɨŋoi.” seararɨŋini. ¹⁵ Ayɨ neparini. Winiyɨ Poroni sipi dɨŋɨ niyaiwiro xwiyá rɨrowiágɨ ero yarigɨáyɨ eŋagɨ nani Kiraiso nani wá rarɨŋagɨa aiwi winiyɨ nepa nioni nani dɨŋɨ nanɨ nɨniyaiwiro wá rarɨŋoi. ¹⁶ Dɨŋɨ nanɨ e nɨniyaiwiro yarigɨáyɨ, ayɨ nioni nani dɨŋɨ sɨxɨ nɨniyiwo nani re yaiwiarigɨarini, “Xwiyá yayɨ neainarɨŋɨpi xɨdarɨŋagwɨ nani xwiyá neameáraniro yarigɨápi pɨrɨ urakiwiniginiri Gorixo rɨpeaŋo, ayɨ Pororani?” E niyaiwiro wá urarigɨarini. ¹⁷ E nerɨŋɨ aiwi sipi dɨŋɨ niyaiwiarigɨáyɨ, ayɨ nepa “Wé

róniŋí oyaneyi.” niyaiwiro mé nioni gwí ɲweaŋána xwiýfá ámi bi tñi umeáraneyinri yariŋoí. “Poromi nimúrorane seáyi e owimónaneyi.” niyaiwirinŋipimi dání wáf urariŋgáriní. ¹⁸ Apiaú xixegñi e yariŋgápi nání pió rímñini? Winiýf nepa mimónpa nemána maŋpáni wáf urariŋagáfi niwininrínarani, winiýf nepa nimónmáná wáf urariŋagáfi niwininrínarani, nŋpiaúni Kiraiso nání nriro wáf rariŋagáfi nání nioni yayf yariŋini.

“Nioni sini mipé niɲwearína Kiraisomi seáyi e umepírfá imóniŋipi éimigini.” urinŋí nánirini.

Oyi, nepa yayf emñini. Ayf rŋpi nánirini. ¹⁹ Nioni re nriri ipimóniŋini, “Rixiŋí seyñé nioni nání Gorixomi nuriyiro kwíyf Jisasi Kiraiso neawfrenapiyiniŋpi arirá niri yariŋpimi dání gwí nioni ɲweaŋána rŋpi rixa nniwáripfáriní.” nriri ipimóniŋini. ²⁰ Nioni diŋí nikwfmorí “Nepa e éimigini.” yaiwiarinŋapi nání áma wí aí ayá nimopírfá menini. Áma siŋwf ninaniróna “Kiraiso nixdri nání seáyi e imóniŋí api rfa yariŋi?” nniyaiwiro omi yayf umepírfá nání nioni wáf nriimerfína inína ayá igigf mé enŋ sixf neámixinri yariŋápa agwi eni sini axŋpi e éimigini. “Xe siŋf ouniri nniwárirónarani, nniŋpikirónarani, Kiraisomi yayf umepaxf imóniŋipini éimigini.” nimónarini. ²¹ Nioniyá diŋí ayf rŋpirini. Sini xwíá tŋyo niɲwearína Kiraisomi yayf umepaxf imóniŋipi emfáriní. E nerí aí rixa niŋperfína xwíá tŋyo niɲwearína nímeáfpimi seáyi e imóniŋipi nímeanfáriní. ²² Nioni sini mipé niɲwearináyaf xwiýfá yayf neainariŋipi wáf nurimerfína íkfá sogwf wearinŋíyaf yapf wepaxf aiwi gfmñi gŋpi éimiginiri imónimfárfani? Sini ɲweáimiginiri imónimfárfani? Rixa péimiginiri imónimfárfani? Nioni majfáriní. ²³ Nŋpiaúni anani imónimiginiri nání rixa ayagwf imixárafinŋini. Nioni niŋpémána nuri Kiraiso tñi niɲwearína diŋí nioniyá “Ayf awiaxfriŋi.” niyaiwiri aiwi “Nioni e nerfínayf, sini seyñé arirá seaipaxfmaní.” yaiwiarinŋini. ²⁴ Ayf nání nioni seyñé arirá seaimfa nání mipé xwíá tŋyo ɲweámfa nání “Ayf aŋipaxfriŋi.” nimónarini. ²⁵ Nioni api nání “Neparini.” niyaiwiri niŋipimóniri nání seyñé Gorixomi diŋí niwkwírorfína none searéwapiyinwápi xaiwí fá nixira uro diŋí nífá seainri enfa nání re niyaiwiri niŋfá imóniŋini, “Nioni agwi rína mipé sini niɲweari seyñé arirá seaimi nání emfáriní.” niyaiwiri niŋfá imóniŋini. ²⁶ Nioni ámi seyñé tfámñi bimfápimi dání seyñé Kiraisi Jiaso tñi ikárinŋagáfi nání yayf seáymí dání epírfá nání “Nioni sini mipé niɲwearína ámi bi arirá seaimfa nání imóniŋini.” nimónarini.

“Axíyíníjé nimóníro xwíyápi xaiwé íá xiríírixini.” uríjé nánirini.

27 Pí pí nínimónírínáyí, úrapí mé áamá xwíyá Kiraiso nání yayí neainaríjépi díjé wíkwíroarígíáyí epaxípi ní xídíírixini. Nioní ámí níbírí síjwé níseanírínáraní, ámí míbí seyíné yarígíápí nání sa aríáni níwirínáraní, re raríjagíá aríá wímíá nání, “Axíyíníjé nimóníro xwíyá yayí neainaríjépi xaiwé íá xiraríjoi.” raríjagíá aríá wirí “Áamá api píripírí yaníro yarígíáyo wákwianíro nání píraníjé níkwímíxiniro díjé ná bini íá níxiríro yaríjoi.” raríjagíá aríá wirí emíá nání “Píraníjé díjé wíkwíroarígíáyí epaxípi ní xídíírixini.” seararíjini. 28 “Áamá pírfí urakianírí yarígíáyo Piripai jweáyí wáyí míví yaríjoi.” raríjagíá aríá wímígini. Ayí seyíné wáyí míyaríjagíá síjwé níseanírónáyí, “Nene anínaníwá nání imóníjwaéne enagi nání ríá neaíwapiyaríjoi?” yaiwinípirí nání seyíné síwáníjé winaríjoi. E neróná sewaníjéyíné ení “Goríxo yeáyí neayimíxemeaníápimí dání ayo múroaníwárfani?” yaiwinípirí nání síwáníjé inaríjoi. 29 Goríxo Kiraisomí díjé owíkwírópoyínírí síjwé seaníjémaní. Omí nuxdíírná ríníjé bí ení wímeáwiníginiírí síjwé seaníjé enagi nání áamá wí pírfí searakianíro yaríná xwíyá yayí neainaríjépi xaiwé íá xiríírixini. 30 Eníá nioní seyíné tíjémíni wáí emearíná áamá wí nípíkwini nínikáripa yaríná síjwé nanígíápí tñí agwí ríná ení “Poromí ámí sípí wíkararíjoi.” raríjagíá seyíné aríá e wiarígíápí tñí axípi seyíné ení seaímeaaríjagí nání seararíjini.

2

“Díjé axípi ní íá níxirírí éríxini.” uríjé nánirini.

1 Kiraiso seaíjépipimí dání díjé wíá bí míseaónípaxíraní? O wá seawianíjépipimí dání míjé ikíjwé míseamírípaxíraní? Seyíné kwíyí Goríxoyápi tñí níkwímíxiniípa renojé? Segí imónígíáyí tñí díjé sípí iníro wá wianeníro minípaxíraní? 2 Apí nípiní nepa imóníjagí nání “Poró díjé nífá onímíápi míwiní ayá wí owinini.” níseaimóníríná rípi éríxini. Díjé ná bini axípi ní íá níxirírí éríxini. Díjé sípí inarígíá axípi ní íá níxíra úríxini. Axíyíníjé imóníírixini. Api oyaneyíníroná díjé ná bini tñini nímoró ríníírixini. 3 Seyíné sípí níimónímáná mepa ero wárixayíné níimónímáná mepa ero éríxini. Woxini woxini re yaiwiníírixini, “Nioní síyíkwípníjé imóníjáná gí wí seáyí e rínimóníjoi?” yaiwiníírixini. 4 Seyíné re míyaiwí, “Nioní gí díjé e

nimónariñpini nixádiranéna ayf apánirini.” miyaiwí áamá wí wimónariñpini eni “Anani oyaneyi.” yaiwírixini.

“Kiraiso siyikwápinñf nimónirñpimi dani Gorixomi seáyi e umfeyoanñf.” urñf nánirini.

⁵ Seyíne Kiraisi Jisaso yapí pákínf nimóniro o xwáfá tfoyo nání nñbiríná dñf monñpa seyíne eni axípi mófrixini.

⁶ O Gorixo imóniñpa aga nepa nimóniri aiwi wí re miyaiwiñnigini, “Gorixo tñf xixeni imóniñpí wí mñwáramopaxí imóniñni.” miyaiwí nerí ⁷ e imóniñpí pñf nñwiárimí aga áamá wóniñf nimóniríná omñf wiínfa nání Gorixoyá xínái wíniñf imóniñnigini. ⁸ Áamá imóniñpa nimónimáná xewanñño siyikwápinñf nimóniri Gorixo urípi arfá nñwirí xixeni xídñnigini. Ayf nñpenfa nánini marfái, yoxáfpámí yekwiroáráná penfa nání aí Gorixo urípi arfá nñwirí xixeni xídñnigini. ⁹ Jisaso e éf enagí nání Gorixo seáyi e numfeyoarí yoí wíyo nñyoní seáyi e múroniñpí wñrñnigini. ¹⁰ Ayf rípi nání e enñnigini. Anñnamí ñweáýraní, xwáfáyo ñweáýraní, xwáfárimí ínimi ñweáýraní, nñf yoí Jisaso arfá nñwiróná xómñf nñyikwiro yayf umero ¹¹ woákfkf nñwiróná “Nñyoní nání Ámínáo, ayf Jisasi Kiraisorini.” riro epífa nání Gorixo omí numfeyoarí yoí seáyi e imóniñpí wñrñnigini. Kiraisomí áamá seáyi e uméfáximí dani ápo Gorixomí eni seáyi e umepfáriní.

“E éfrixiní yeáyi seayimixemeanñfíne xixeni apí éfrixini.” urñf nánirini.

¹² Gf dñf sixf seayináyne, Jisaso “Gf dñf tñf bí oemini.” miyaiwí Gorixo urípi arfá nñwirí xixeni nixádiríná siñwepigf neañf enagí nání seyíne xámí Gorixo rñpí arfá yfmigf nñwiro xixeni yagfápa nioni seyíne tñf ñweañánani marfái, agwi ríná nioni tñf mñweá segípi nñwearíná aí axípi e arfá yfmigf nñwiro píranñf xídñrixini. Xixeni píranñf nixádiróná omí wáyf wiro óf wiro nero nanf e éfrixiní yeáyi seayimixemeanñfíne xixeni axípi éfrixini. ¹³ Xfo wimónariñpí “E oyaneyi.” seaimóniro xixeni e ero epíri nání sfkfkf seomixarñño, ayf xfo enagí nání rarñni.

“Seaiméápi nani anñúmí ikaxf mñf yayfni éfrixini.” urñf nánirini.

¹⁴ Pí pí seyíne yarigfápi neríná anñúmí ikaxf mñpa ero xwiyfá ximiximf nñiri mñpa ero éfrixini. ¹⁵⁻¹⁶ Segf yarigfáximí dani áamá wí xwiyfá seaxekwímpaxf mimónipa ero siyikwí mñnigfáyne imóniro oépoyniri “Anñúmí ikaxf

miri+pa ero xwi+yá xim+xim+ m niri+ miri+pa ero éfrixini.” searari+ni. Niaiw+ Gorixoyani+ imonigfay+ne sini xw+fa tfo ni+wearona ama xar+xar+ ero uy+ni+ ero yarigfay+ tni+ ni+wearo ai xwi+yá miseaxekw+mopax+y+ne oimón+poy+n+r+ e searari+ni. Sey+ne ama sipi ay+ tni+ ni+wearo xwi+yá di+ni+ ni+yim+ni+ imóni+ni+ni+ meap+r+fa nani r+n+ni+ni+ nuriróna wfáni+ni+ wóm+xar+i+o+. Sey+ne ani+ni+ e nera nurónay+, sfa Kiraiso weapin+fayimi nioni di+ni+ re seaiaiwim+fari+ni, “Nioni ni+yunimána ani+ni+ min+ wiwapi+yini+ni+ sur+ma mimón+ rixa xixeni ri ripimón+goi?” ni+seaiaiwiri mi+x+ seameak+nim+fari+ni. ¹⁷ Sey+ne Gorixomi di+ni+ ni+wikw+roro x+darigfap+, ay+ nanw+ o nani ridiyowá yarigfap+ni+ni+ imón+ni. Nioni sey+ne omi pirani+ni+ ox+d+poy+n+r+ ni+yunimána seaiwapi+yar+na ama wi ni+pi+kiana rag+ nioniyá pú+ni+, ay+ ini+g+ wain+ ridiyowá sey+ne yarigfap+ rfa apiaw+ xwe owen+r+ seay+ e iwayimó+fap+ni+ni+ imónin+fari+ni. Nioni ni+ni+pi+kiana ai sey+ne Gorixomi pirani+ni+ ox+d+poy+n+r+ rixa seaiwapi+yini+ni+ ni+pi+kifa enagi nani anani nioni ni+g+ nimeá+ni+ nani yay+ eri sey+ne nani yay+ eri em+fari+ni. ¹⁸ Sey+ne eni ax+ni+ nioni yay+ yarini+pa seg+ seaimeá+ni+ nani yay+ ero nioni nimeá+ni+ nani yay+ ero éfrixini.

Timotio nani urini+ nani+rini.

¹⁹ “Am+na Jisaso ‘Anan+rini.’ ni+wimón+r+ni+ay+, nioni sfa arini+ wi ni+pwemána enana Timotio sey+ne tni+ e yaxw+ nenap+r+ sey+ne imónigfap+ nani awani+ niranana di+ni+ wfa nonin+fa nani uowar+imigini.” nimónar+ni. ²⁰ Ama nioni tni+ re nweagfay+ wo sey+ne nani di+ni+ ni+mor+na Timotio moari+ni+pa mimoari+ni+ enagi nani “Omi uowar+imigini.” searari+ni. O nepa sey+ne nani “Arige rfa imón+i+o+?” ni+yaiwiri mimayo tni+njori+ni. Ama re nweagfay+ wi ax+ni+ mimón+i+o+. ²¹ Ay+ Kirais+ Jisaso api nani di+ni+ omópoy+n+r+ wimónar+ni+ni+ nani di+ni+ mamó wig+ wimónar+ni+ni+ nani+ni+ moari+g+fa enagi nani omi sey+ne tni+ e nani uowar+imigini. ²² O mi+mi+wiaró Kiraisomi pirani+ni+ x+dar+i+o+ enagi nani sey+ne nijfari+ni. Xami nioni xwi+yá+ni+ waf urimear+na niaiw+ xanomi san+ urapar+ni+pa ner+ san+ nira+ni+njori+ni. ²³ Ay+nani “Amipi nioni nip+r+fap+ nani rixa ani+ni+ni+ nijfa nimónar+imána uowar+imigini.” nimónar+ni. ²⁴ E ner+ ai nioni di+ni+ re ni+yaiwiri ipimón+ni+ni+, “Timotioni mar+fa+, ni+wani+njoni eni Am+náoyá di+ni+yo dani sini mé sey+ne tfami+ni+ bim+fari+ni.” ni+yaiwiri ipimón+ni+ni+.

Epari+rodaitaso nani urini+ nani+rini.

25 E nerí aí nioní dñj re yaiwiáríni, “Epaírodaitaso —O gí níríxímeáóníj ímóníj woríni. Jisaso nání wáf uraríjwápi nání gwí móníjwáy woríni. Xwiríxí nímearígfá rípi nání ení gwí nímóníjyí woríni. Seyíné nioní tñj e nání urowárenapána sanj nírónaroníyí woríni. ‘O nioní tñí re siní ámi bí tñí onweani.’ niyaiwirína nanímani. Ámi seyíné tñj e nání ourowárenapímini.” yaiwiáríni. 26 O seyíné nání íkíniíj sípí wirí seyíné xwíyá “O Romíyo nírémómáná símíxí wení.” rínarígfápi aríá wíá enagi nání dñj ríá uxerí yaríjagi nání seyíné tñjmini ourowárenapímini. 27 Xámí o nepa símíxí xwé nerí ríxa nípémínrí éf aiwí Goríxo wá wianífpimí dání ámi nanj eníjigíni. Omíni wá míwianí nioní ení wá níwianíjigíni. Ayí rípi nání seararíjini. Epaírodaitaso níperíináyí, Poro dñj sípí ayá wí winíjíní wá níwianí nanj ímíxíj enagi nání “Nioní ení wá níwianíjigíni.” seararíjini. 28 Ayínáni seyíné omí síjwí níwíníroná dñj níá seainí nioní “Piripai jweáyí siní Epaírodaitaso nání ‘Símíxí xwé yaríni.’ ríá yaiwiaríjoi?” niyaiwirí ududí ninaríjpi ení píní wíarí oníní aga ayá wí “Seyíné táfímini ourowármíni.” nímónaríni. 29 Ayínáni o ámi seaímeáána “Negí Ámínáo tñí íkáríniíjwáyí woríani?” niyaiwiro yayí tñí numíminíro yayí umero ámá óníj ímónígfáyí nání “Seáyí e ímónígfáyíríani?” yaiwiro éríxíni. 30 O “Kiraiso wímónaríjpi owíimíni.” niyaiwirí nerína ríxa nípémínrí enj enagi nání seararíjini. O seyíné anwí e menagi nání arírá mínipaxí ímóníjpi xewaníjo Poromí owímínrí nínirína yof mayí nímónínrí ríxa nípémínrí enj enagi nání seararíjini.

3

Iyí símí sfo wákwínarígfápimí dñj wíkwíroarígfáyí nání uríj náníni.

1 Gí níríxímeáyíné, xwíyá yoparí bí rípi osearímini. “Ámínáo tñí íkáríniíjwaéneríani?” niyaiwiníro dñj níá seainíwínigíni.

Xámí ríwamíj nearí seaíapowáriénapijapi ámi axípi nearína animímí mñiaríjagi eaaríjini. Nioní e nerína ámá wí yapí seaíwapíyipírxíní síjwí rírímíxí seaimí enagi nání raríjini. 2 Ámá síwí uyínií yaríjyí yapí ímónígfáyí —Ayí sípí ímóníjpi yarígfáyíríni. Dñj xenjwí re moarígfáyíríni, “Iyí símí sfo wákwínígfápimí dání Goríxoyá síjwíyo dání ámá wé róníj ímónarígfáriní.” Xenjwí e niyaiwiro sfo rónígfáyíríni. Ámá ayí seyíné

yapí seaiwapiyipírĩxĩnĩrĩ sĩŋwí tĩnĩ éríxĩnĩ. ³ Ayí rĩpĩ nánĩ seararĩŋĩnĩ. Nene Gorĩxo kwíyí neaiapĩŋĩpimĩ dánĩ omĩ yayí umerane Kiraisĩ Jisaso neaiĩŋĩpĩ nánĩ seáyĩ e umerane yarĩŋwaénerĩnĩ. Negí imónĩŋwápimĩranĩ, newanĩŋene yarĩŋwápimĩranĩ, dĩŋí nĩwĩkwĩrorane dĩŋí re mĩyaiwiarĩŋwaénerĩnĩ, “Apiaúmĩ dánĩ ananĩ Gorĩxoyá sĩŋwĩyo dánĩ wé rónĩpaxí imónĩŋwĩnĩ.” nĩyaiwirane dĩŋí sĩŋá neaeánarĩŋĩmanĩ. Sfó wákwinĩŋwaéneranĩ, mĩwákwinĩŋwaéneranĩ, Gorĩxoyá sĩŋwĩyo dánĩ nepa sfó wákwinĩŋí imónĩŋfáyí, ayí nene Kiraisomĩ dĩŋí nĩwĩkwĩrorĩŋĩpimĩ dánĩ e imónĩŋwĩnĩ. ⁴ Nionĩ gí imónĩŋápĩranĩ, nĩwanĩŋonĩ yagápĩranĩ, apiaú nánĩ dĩŋí nĩmorĩná “Apánĩrĩfanĩ?” nĩyaiwirĩ dĩŋí sĩŋá neánĩpaxí aiwĩ apiaúmĩ dánĩ wé rónĩŋí imónĩpaxí menagĩ nánĩ dĩŋí wĩ e nĩyaiwirĩ dĩŋí sĩŋá neánarĩŋĩmanĩ.

“Xámĩ dĩŋí sĩŋá nĩneága wagĩpĩ paimĩmĩ wiarĩŋĩnĩ.” urĩŋí nánĩrĩnĩ.

Ámá wĩ “Newanĩŋene apánĩ imónĩŋwĩnĩ.” nĩyaiwiro dĩŋí sĩŋá weánarĩŋagĩ aĩ nionĩ anĩpaxí imónĩŋĩnĩ. ⁵ Ayí rĩpĩ nánĩ seararĩŋĩnĩ. Sfá inókĩ nĩxĩrĩŋe dánĩ sfá wé wíúmĩ dánĩ waú wo óráná iyí sĩmĩ sfó nĩwákwiŋfĩonĩrĩnĩ. Isĩrerĩyí wonĩrĩnĩ. Sĩyikí Bejĩmanoyápimĩ dánĩŋonĩrĩnĩ. Gí nieárĩawé Xibĩruyí wonĩrĩnĩ. Nwí ikaxí eánĩŋĩpimĩ nionĩ Parisi imónĩŋá wonĩ enagĩ nánĩ xĩxenĩ xĩdarĩŋá wonĩrĩnĩ. ⁶ Gí nieárĩawé érowiápĩnĩŋĩfápi xĩxenĩ oxĩdĩmĩnĩrĩ éáyí sĩmĩ nĩxeadĩpénĩrĩ nerĩná Jisaso yá sĩyikí imónĩŋfáyo xeanĩŋí wikárimēagáonĩrĩnĩ. Ámá ŋwí ikaxí eánĩŋĩpimĩ nĩxĩdĩrĩŋĩpimĩ dánĩ wé rónĩŋí yarĩŋfápa nionĩ enĩ e xĩxenĩ yarĩŋá enagĩ nánĩ ámá ayairĩrĩ wĩ nipaxí mimónĩŋáonĩrĩnĩ. ⁷ E nerĩ aiwĩ Kiraisomĩnĩ anĩŋí dĩŋí wĩkwĩrómĩfa nánĩ xámĩ pí pí dĩŋí sĩŋá nĩneága wagĩpĩ agwĩ rĩná rĩxa paimĩmĩ wiarĩŋárinĩ.

“Wé rónĩŋí Kiraiso neaiĩŋĩpimĩ dánĩ imónĩpaxĩpĩnĩ oimónĩmĩnĩ.” urĩŋí nánĩrĩnĩ.

⁸⁻⁹ Apĩnĩ marĩfá, gí Ámĩná Kiraisĩ Jisaso nánĩ nĩŋfá xĩxenĩ nimónĩrĩná imónĩŋápĩ, ayí nionĩ Judayí wo nimónĩrĩŋĩpimĩ dánĩ imónagápĩranĩ, nĩwanĩŋonĩ yagápĩranĩ, nĩmúrónĩrĩ seáyĩ e imónĩŋagĩ nánĩ “Xámĩ yagápĩ rĩxa sipĩ imónĩnĩ.” yaiwiŋĩnĩ. Ai, o niĩŋĩpĩ nánĩ dĩŋí nĩmorĩná “Xámĩ dĩŋí sĩŋá neánagĩpĩ, ayí sikĩpiánĩŋí imónĩŋĩpĩrĩfanĩ?” yaiwiŋĩnĩ. Anĩŋí Kiraiso tĩnĩ kumĩxĩnĩrai o tĩnĩ nawĩnĩ ikárinĩrĩ emĩfa nánĩ e yaiwiŋĩnĩ. “Wé rónĩŋí xewanĩŋonĩ ŋwí ikaxí eánĩŋĩpĩ xĩdarĩŋápimĩ dánĩ imónĩpaxí enĩpĩ oimónĩmĩnĩ.” mĩnimónĩ wé rónĩŋí Kiraisomĩ dĩŋí wĩkwĩróáná imónĩpaxí enĩpĩ —Apĩ

Gorixo áamá xewaxomi dñj wíkwíroarñagá nîwînrîná “Wé rónîgíáyîrîni.” rárarñjîpîrîni. “Apîni oimónîmîni.” nimónarñjagî nánî “Xámi dñj sîñá neánagîpî, ayí síkîpiánîñjî rimónîni?” yaiwiñîni. ¹⁰ Eñj eánîñjî Kiraiso nîperî ámi wiápîni meañjîpî nionî enî axîpî nímeari rîniñjî o meañjîpî axîpî meari dñj o nîyaiwirî penjîpî axîpî yaiwirî emífa nánî o tîni erîmeánîgwíionî imónîmîgîniñjî “Sîyikwîpiánîñjî imónîñjîpia rífa imónaganigîni?” yaiwiñîni. ¹¹ Pegíáyî nîwiápîni mearîná nionî dñj nîyîmîñjî tîñáonî imónîmífa nánî re nimónarîni, “Kiraiso tîni erîmeánîgwíionî imónîmîgîni.” nimónarîni.

“Áamá yamiyamúrónîgî nînróná yarîgíápa yarîñáonîrîni.” urîñjî nánîrîni.

¹² “Nionî Gorixo dñj ‘Poró e imónîwîniñjîni.’ nîaiwiñjîpî tîni rîxa xîxenî imónîñjîni.” mîseararñjîni. “Rîxa yóí imónîñjîni.” mîseararñjîni. E mîsearîpa nerî aí Kiraisî Jisaso Poró e imónîwîniñjîniñjî ífa nîyamîxîñjîpî tîni xîxenî imónîmîgîniñjî sîmî nîxeadîpénîrî néra warîñjîni. ¹³ Nîrîxîmeáyîné, “Nionî apî tîni rîxa xîxenî imónîñjîni.” mîyaiwî rîpîni ífa nîxîrîrî yarîñjîni. Xámi imónagápî nánî arífa níkeamori sîni mîmónîpa enjîpî nánî dñj nîmorî yarîñjîni. ¹⁴ E nerîná áamá yamiyamúrónîgî nînróná ipîmoárîniñjîpî omeaneyîniro íká oranjîárîniñjî nánî irîniñjî warîgíápa nionî enî Gorixo nene nánî ipîmoárîñjîpî — Apî Kiraisî Jisaso neaiñjîpîmî dánî dñj nîyîmîñjî anînamî dánî imónanîwá nánî Gorixo wáf nearepearîñjîpîrîni. Apî meámîgîniñjî axîpî éniñjî nerî irîniñjî warîñjîni.

¹⁵ Dñj yóí imónîñjîwaéne dñj xegî bî mîmó nionî seararñjîpîni mówanîgîni. Seyîné dñj nionî nîmorî seararñjîpî marífa, dñj xegî bî ífa nîxîrîrónáyî, Gorixo apî nánî enî wáf seaókîmîxîniñjîrîni. ¹⁶ E nerî aí dñj nanjî nene rîxa nîmorane xîrîñjîwápi xaíwî wakîrîmîxîfwanîgîni.

“Nionî ikanîñjî nîaxîdîpoyî.” urîñjî nánîrîni.

¹⁷ Nîrîxîmeáyîné, sîñwepîgî nionî enjîpîmî nîaxîdîpoyî. Sîñwepîgî none yarîñjîwápa yarîgíáyo enî sîñwî mí ómîxaxîdîpoyî. ¹⁸ Ayí rîpî nánî seararñjîni. Áamá obaxî wigî dñjîyo nîxîdîróná yarîgíápîmî dánî réniñjî nîrîro sîwá neainarîñjî, “Xwîyífa Kiraiso yoxáfpámi yekwîroaráná neaiñjîpî nánî rîniñjîpî nánî mîneaimónî o tîni xepîxepá rónîñjîwîni.” Éniñjî nîrîro sîwá neainarîñjî. Áamá e yarîgíáyî nánî rîxa ámi ámi searayîñjîni. Agwî enî sîñwîrîxî tîni seararñjîni. ¹⁹ Ayí rîpî nánîrîni. Áamá ayo Gorixo anîniñjîmîxîniñjîrîni. Wigî agwî wiarîñjîpî nánîni mîñjî

inarigfápi, ayf ηwáninjf xirarigfáyirini. Wigf yarigfápi ayá wimopaxf imóninjqagf aiwi weyf menarigfáriní. Amípi xwfá tfoyo wenjfpí nánini sfmí sfmí e nítiniro yarigfáriní. ²⁰ Ámá ayf e yarinqagfa aí ayf rípi nání “Sinqwepigf nioní enápmi íkaninjf niaxfdfpoyi.” seararinjini. Nene anfnami ηweanfwaénerini. Áminá Jisasi Kiraiso e dáni nīweapiri yeáyf neayimixemeáwiniginiri weninj nerí ηweanfwaénerini. ²¹ O nīweapiri negf wará urf epaxf imóninjf tifyf xfoyaninjf oimónfpoyiniri neaimixaná awiaxf oyá imóninjpá axfpí e imónanfwarini. Ayf xegf enj eáninjf amípi nfní ínmi onurfnfpoyiniri wimixipaxf imóninjpí tfní negf warápi oyáninjf neaimixiyinfá enqagf nání seararinjini.

4

¹ Ayínáni dñjf sixf seayináyfné, sinwf seanimniri nání íkfninjf spí niarinjyfné, Jisasomi píraninjf níxdirinjpimi dáni dñjf nífá nimixiro Gorixo e éwiniginiri nírpeáaná mimiwiáro enápi nání síwáninjf niniro yarigfáyfnérini. Seyfné iriwá mé “Ámináo tfní ikárininjqwaénerfani?” niyaiwiniro xaíwf dñjf sixf nínro ηweáfrixiní.

Apixf wípaúmi urinjf nánirini.

² Yuodiaíxi tfní Sidikíxi tfní enj rirémixf bī oeaimni. Aípagwí Ámináo tfní ikárinigfípagwí enqagf nání nawíní nimóniri ηweápiyí. ³ Ai, xwiyfápi wáf uranfwi nání rfkwininjf nimóniri gwf nawíní mónigwfloxini, joxi apixf ípaú dñjf ná bñni xirfpisi nání wimiximniri éfrixiní. Nioní tfní xwiyfá yayf neainarinjf imóninjpí wáf urimeani nání gwf nīmónigfípaú enqagf nání rarinjini. Ípaú Kiremedo tfní wfa nioní tfní wáf urarinjqwáowa tfní ení gwf nīmóniri nawíní egfípaú enqagf nání rarinjini. Ayfyá yoí íkwf dñjf niyiminjf imóninjpí meapfránami ηwirárinini.

“Awayini éfrixiní.” urinjf nánirini.

⁴ Seyfné íniná “Ámináo tfní ikárininjqwaénerfani?” niyaiwiniro yayf éfrixiní. Ámi axfpí dirírf bī oseaimni. E niyaiwiniro yayf éfrixiní. ⁵ Ámá nfní “Ayf sanigfáyfrfani?” seaiawipfri nání awayini nīpenif nimóniro éfrixiní. Ámináo weapnfá nání ríxa anwi e enqagf nání seararinjini. ⁶ Wí ududf mīseainpani. Pí pí seáimeáaná Gorixomi urífrixiní. Omí nurífná rixinj “Anani e neaii.” uríro yayf wiwo éfrixiní. ⁷ E nerónáyf, seyfné Kiraisi Jisaso tfní nawíní ikárinigfá enqagf nání nīwayiróniro kikiáf ηweapfri nání Gorixo anani e seaimixinfáriní. Nīwayiróniro kikiáf

ηweapírí nání Gorixo seaimixínfápi, apí nání áamá xixeni níjía oimónaneyínro aiwí wí “Ayí apírání?” yaiwipaxí mímóníjípíríní. Gorixo apí tñní seaimixánáyí, wí díjíf sípí seaimixírí ududí seainírí epaxímaní.

“Nají imóníjípí náníní díjíf nímore éíríxíní.” uríjíf náníríní.

⁸ Níríxímeáyíné, yoparí bí rípií osearímíní. Pí pí nepa imóníjípí tñní pí pí seáyí e umepaxí imóníjípí tñní pí pí wé róníjíf imóníjípí tñní pí pí síyikwí míníjíf imóníjípí tñní pí pí awíaxí imóníjípí tñní pí pí weyí umearígfá imóníjípí tñní —pí pí síwí yadímíjíf imóníjípírání, pí pí síwí yayí umepaxí imóníjípírání, apí nípíní nání díjíf píkíníírxíní.

⁹ Amípí nioní seaíwapíyíáná seyíné “Neparíní.” níyaiwiro umímínígfápi —Apí aríá níro síjwí nanaxídíro egfápiríní. Apí néra úíríxíní. E néra nurónáyí, Gorixo —O xfoyá díjíf tñní áamá níwayíróníro kikiíá ηweapírí nání wímíxaríjoríní. O xegí díjíf tñní seakí kayonfáríní.

“Seyíné nioní nání díjíf nímoarígfápi nání yayí nínaríní.” uríjíf náníríní.

¹⁰ Emá ayá wí ríxa nípwémáná enjáná seyíné ámí nioní nání díjíf nímore amípí wí wíowárenapítagí nání “Ámínáo tñní nawíní ikáríníjónírxání?” níyaiwirí yayí ayá wí yaríjíní. Xámí íná nioní nání díjíf nímore aiwí nioní aŋwí e meŋagí nání saŋí nírápípaxí mímóníjagí nání nioní níjfaríní. ¹¹ Nioní amípí wí nání díwí níkeamónírí nání míseararíjíní. Nioní ríxa re níyaiwirí éwapíníjáríní, “Pí pí nímonírfínáyí, ayí ananí xe oimónímíní.” níyaiwirí éwapíníjáríní. ¹² Nioní wírejíf meáníjóní nímonírí níjwearínáraní, sírfí múní nímonírí níjwearínáraní, “Ayí ananíríní.” níyaiwirí kikiíá ηweámífa nání ríxa néwapínírí níjía imóníjíní. Pí pí wí nímeáánáraní, agwí ímfí níniyírínáraní, agwí nínírfínáraní, “Ayí ananíríní.” níyaiwirí kikiíá emífa nání ínímí imóníjípí nání ríxa néwapínírí níjía imóníjíní. ¹³ Apí, ayí rípiríní. Kiraiso ení síxí neámíxíjípímí dání pí pí nímeááná “Ananíríní.” níyaiwirí kikiíá ηweapaxíríní. ¹⁴ E neríjíf aiwí xeaníjíf rípií nímeááná seyíné arírá owianeyínírí nígfápi weyí seamearípaxí níjfaríní. ¹⁵ Piripai ηweáyíné, nioníní maríái, sewaníjyíné ení rípií nání níjfaríní. Iwamíó nioní xwíyífa yayí neainaríjípí wáf nírfíná Masedonia píropenísfyo píní níwíarímí unjíná Jisasoyá síyikí imónígfá aŋí bímí ηweagfápi maríái, seyínéní nioní saŋí nírápaníro nání wíowárenapayígfawíxíní. ¹⁶ Nioní píní níseawíarímí nurí síníná ná jfamí mú aŋí Tesaronáikayo e ηweañáná ná

bini mīwīwárēnapīgíawixini. Biaú wīwárēnapīgíáriní. 17 Ámí bī wīwárēnapíírixinirí mīseararīñiní. Seyíné nioní nání wīwárēnaparīñagíá enagí nání Goríxo naní seaiíwīnīgínirí seararīñiní. 18 Amípí níní seyíné wīwárēnapíípi nīmearíná xixení nīmearí aí ámí suríma wí epákwīnowíniginí. Wīwárēnapáná Epapírodaitaso nīmeámí bīípi ríxa meáá enagí nání nioní ríxa apániríní. Seyíné saní nīrápaníro wīwárēnapíápi, ayí Goríxo nání rídīyowá sinadīñí naní eaarīñípiñiní imóniní. Apí sinadīñí weááná dīñí yayí wīnīpaxínīñí imónīñípiríní.

19 Nwíá nioní xídarīñáo, o seyíné Kiraisí Jisaso tñnī nawíní ikárínīgíáyíné enagí nání amípí seyíné dīwí ikeamónīgíápi nīseaiapíríná “Amípí níní nanípi nání mīmúrónīñáoníríani?” nīyaiwirí seáyí e imónīñípi seaiapíníáríní. 20 Negí ápo Goríxomí amá níní anīñí miní seáyí e umíeyoáwanīgíní. “Apí e éwanīgíní.” nīmónaríní.

Yayí wīwárīñípi nániríní.

21 Nioní “Amá Jisasí Kiraiso tñnī ikárínīgíá nīyoní yayí nīwīírixiní.” nīmónaríní. Nīrixímeá nioní tñnī re ñweagíáyí ení yayí seaiwárarīñoí. 22 Amá Goríxoyá re ñweagíá níní yayí nīseaiwáríro aí amá Goríxoyá mīxí ináyí Sisaoyá aníyo omīñí wīiarīgíáyí anīpaxíniní. 23 Ámíná Jisasí Kiraiso wá nīseawianírí dīñí seakí kayówíniginí.

Payí Poro Korosi ηweáyí nání eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá añí yoí Korosi ηweagfáyí nání Poro eañnaríni. Añí apí Esia p̄ropenis̄yo ikw̄róniηagi aiwí Poro xewan̄iηo p̄ropenis̄í ayo nemeríná añí apimí memé Epap̄raso añí apimí xwiyfá yayí neainar̄iη̄p̄i wáí ur̄in̄r̄i uowáráná e ηweáyí wí Jisasomí d̄iη̄ w̄kw̄rogfawix̄in̄i. Xwiogwí waú woran̄i, waú waúran̄i, pwéáná Poro Rom̄iyo gwí ηweañáná Epap̄raso n̄iwímeari áwan̄í rén̄iη̄ ur̄iη̄niḡin̄i, “Mimóní uréwap̄iyar̄igfá wí Korosi nání nuro Jisasoyá siyikí imónigfáyo ikweakw̄m̄í imóniη̄p̄i nuréwap̄iyiro re urar̄iη̄oí, ‘Gor̄ixoyá imónim̄fán̄r̄i n̄simón̄r̄íná Jisasom̄in̄i d̄iη̄ n̄iw̄kw̄ror̄íná apán̄iman̄i. Aiwá ηw̄fá ηwirár̄in̄iro xw̄r̄fá imón̄iro ner̄iη̄p̄im̄í dán̄in̄i imónipax̄r̄in̄i.’ ur̄iro ‘Gor̄ixom̄i xóm̄iη̄ n̄iȳikwir̄i seáyí e numero aiwí añ̄n̄aj̄iyo en̄i wí múropax̄ mimón̄in̄i.’ ur̄iro ‘Jisaso Gor̄ixo t̄n̄i x̄ixen̄i imóniη̄oman̄i.’ ur̄iro nero sekax̄ ám̄i b̄i t̄n̄i b̄i t̄n̄i seáyí e ikw̄ikwar̄im̄í wiar̄iη̄oí.” Áwan̄í e ur̄fagi Poro Korosi ηweáyí xen̄w̄í uréwap̄iyar̄igfápi r̄f̄w̄m̄in̄i omamópoȳin̄r̄i payí rina near̄i Tikikasom̄i wiowár̄iη̄niḡin̄i.

¹⁻² Poron̄i —Nion̄i Gor̄ixo n̄r̄f̄peáagi nání Jisasi Kiraisoyá wáí wur̄imeiar̄iη̄a won̄in̄in̄i. Nion̄i t̄n̄i Timotio —O Kiraisom̄i x̄dar̄iη̄agi nání neḡí n̄r̄ix̄ímeán̄iη̄í imóniη̄í wor̄in̄i. O t̄n̄i yawawí payí rina Korosi ηweaar̄igfá Gor̄ixoyá imón̄iro Kiraiso t̄n̄i nawín̄i ikár̄in̄iro egfáȳíné —Seȳfné n̄r̄ix̄ímeá Kiraisom̄i pírán̄iη̄í x̄dar̄igfáȳínér̄in̄i. Seȳfné nání yawawí payí rina near̄i mónapar̄iη̄wií. Yawawí “Neḡí ápo Gor̄ixo wá seawian̄r̄i oýá d̄iη̄ t̄n̄i seȳfné n̄waȳrón̄iro ηweap̄r̄f̄ nání seaiir̄i éw̄in̄iḡin̄i.” yeaimónar̄in̄i.

“Seḡí nan̄í yar̄igfápi nání Gor̄ixom̄i yayí wiar̄igw̄f̄r̄in̄i.” ur̄iη̄f̄ nán̄in̄i.

³ Seȳfné nání yawawí Gor̄ixom̄i —O neḡí Áminá Jisasi Kiraisom̄i xanor̄in̄i. Om̄i r̄ix̄iη̄f̄ n̄iseaur̄iyiraíná íníná yayí wiar̄igw̄f̄r̄in̄i. ⁴ Xwiyfá re rin̄fagi ar̄fá n̄iwirane nání, “Korosi ηweáyí Kirais̄i Jisasom̄i d̄iη̄f̄ n̄iw̄kw̄roro ámá Gor̄ixoyá imónigfá n̄n̄i nání d̄iη̄f̄ sip̄í wiar̄igfár̄in̄i.” Xwiyfá e rin̄fagi ar̄fá n̄iwirane nání Gor̄ixom̄i yayí wiar̄igw̄f̄r̄in̄i. ⁵ Seȳfné “Añ̄nam̄i dán̄i Gor̄ixo yeáyí neayim̄xemean̄fár̄in̄i.” n̄r̄iro d̄iη̄f̄ ikw̄mogfápi nání n̄imoro nání Jisasom̄i d̄iη̄f̄ n̄iw̄kw̄roro oýá ámá nání d̄iη̄f̄

sipi wiarigfáriní. Xámi xwiyfá nepaxiní imóninípi —Api yayf neainariní imóninípiriní. Api arfá ntwiróná “Nepa Gorixo e neainfáriní.” niyaiwiro diní ikwimogfápi nání arfá wigfáriní. ⁶ Xwiyfá yayf neainarinípi aní nímíní arfá wigfápa seyfné ení arfá wigfáriní. Aní nímíní áamá xwiyfá api arfá niwiro nání síwí naní imóninípi néra uro Jisasomi diní wikwíroarigfáyf sayá nimóga uro yarigfápa seyfné iwamfó arfá niwiro wá Gorixo nneawianiri neaininípi nání xixeni nijfá imónigfe dání axípi e néra warinjo. ⁷ Xwiyfá yayf neainariní nioní seararinípi, ayf Eparaso searéwapiyinípiriní. O negf diní síxí uyiñwá woriní. Xwiyfá Jiaso nání none tñní wáf wurimeaianf wá nání gwí móninwá woriní. Seyfné arirá seainfa nání Kiraisomi xináiníni nimóniri yarino ananí diní unwiráripaxf yarini woriní. ⁸ O seyfné kwíyípi seaaininípipimi dání áamá nání diní sipi niwiro arirá wiarigfápi nání áwaní yearémeaníriní.

*“Seyfné api api epírfá nání rixiní seuriyarigwíriní.”
urini nániriní.*

⁹ Seyfné nání áwaní e yearémeaní enagi nání sfá iwamfó arfá wigwíyi dání pñní wí mwiárf seyfné nání Gorixomi rixiní niseauriya warigwíriní. Rixiní niseauriya nurainá seyfné rípi rípi oimónipoyiniri urarigwíriní. Seyfné áamá Gorixoyáyf e éfrixiniri wimónarinípi nání nijfá onimiápi mimónf aga xixeni nimóniróná diní émí saimf moro kwíyí oyápi seaaininípipimi dání “O imóninípi apirfaní?” niyaiwiro sinwí mí wómixipíri nání imóniro oépoyiniri urarigwíriní. ¹⁰ Seyfné api api nimónimáná rípi rípi epírfá nání rixiní seuriyarigwíriní. Segf pí pí yarigfá nípini nání Gorixo yayf wininfa nání Ámínáoyá áamá imónigfáyf epaxípi tñní xixeni néra úfrixiniri rixiní e seuriyarigwíriní. Seyfné áamá sealkwiárinipaxf imóniní xixegfni epírfá nání ení seuriyarigwíriní. Nijfá Gorixo nání imónigfápi sayá nimíxa upírfá nání ení seuriyarigwíriní. ¹¹ Seyfné pí pí seaímeáaná yayf tñní “Ananiriní.” niyaiwiro xwámámf wipírfá nání Gorixo xegf ení síxí eáninípipimi dání — Api xfo níkniri seáyf e imóninípiriní. Apimi dání ení seaímixinfa nání ení rixiní seuriyarigwíriní. ¹² Áamá ápo Gorixo tñní wfá óniñe ñweapírfáyf imónipírfápi seyfné ení axípi e imónipaxf seaimixiní enagi nání seyfné ení wfá xfo óniñe ñweapírfáriní. Ayináni seyfné omí yayf umepírfá nání ení rixiní seuriyarigwíriní. ¹³ O sfá yinñe obomi símanwíyóniní wurínagwaé dání nnealkwamixiri xegf xewaxo, diní síxí uyiñoyá wxioxfyo ñweárfrixiniri neawáriníriní. ¹⁴ O xegf xewaxo

neapeiŋpimi dani ninearoayirorina negi fwi yarinhwapi yokwarimf neiinhirini.

Kiraiso, niyon seayi e wimoninjo nani urinj naniirini.

¹⁵ Kiraiso, nene sinw wininhwao, o Gorixo, nene sinw mwinipaxi imoninjo nani "E imoninjorani?" yaiwianfwa nani piaummf neainarinhirini. Amipi nini Gorixo imixinjipimi seayi e murojorini. ¹⁶ Ayi ripi nani "Seayi e murojorini." seararinhirini. O amipi xwifayo enjyirani, anjnami enjyirani, sinw winipaxi imoninjipirani, mwinipaxi imoninjipirani, pi pi kwiyi eni eaniro seayi e imoniro yarigfayirani, api nipini Gorixo nimixirina xewaxoya weyo dani imixinhirini. Api nipini nimixirina oya weyo dani imixinhirini marfai, api nipini omi yayi umepirfa nani eni imixinj enagi nani rarinhirini. ¹⁷ O amipi sini mimonipa enimi nweaagorini. O xegi eni eaninjipimi dani amipi sini xegi wenipa weni. ¹⁸ Minjyimi wara nipini inimi wurinhiripa Kiraiso minininj imoninomi xfoya siyiki imonigfayi inimi wurinhirigfa nani seayi e wimoninjorini. Xegi siyiki imonigfayo mfkf ikinjorini. Amipi nipini nani xirani xirani imonifo imoninfa nani xwaripayo dani niwipirnimearina of imomeanjorini. ¹⁹ Ayi ripi nani seararinhirini. Gorixo xewaninjo "Nini imoninja nipini gi iwomi xe sixi owini." wimonarinj enagi nani xewaxo xixeni e imoninhirini. ²⁰ Gorixo amipi nini xwifa tfo enjyirani, anjnami enjyirani, amipi nini xegi xewaxo epimi dani piyfa wirarinwaniginir enirini. Sipi ama wikararigfapi nani xegi xewaxo yoxapami yekwiroaranaxegi ragi pufipimi dani yiyi xope nionininj imonimfanir enirini.

"Gorixo xfo tni gwiaumf inipaxi imonanfwa nani neaimixinhirini." urinj naniirini.

²¹ Xami seyne dinj sipi moro sipi ero yagfapimi dani Gorixomi simf tni wiro o tni nawini mimonf xepixepa roniro yagfayine enagi aiwi ²² o xegi xewaxo ama nimoniri yoxapami penjipimi dani xfo tni nawini gwiaumf inipaxi imonipirfa nani seaimixinhirini. Xegi sinw anije dani ef seauraranaxeyne siyikwi minigfayine imoniro igfaninj eamonigfayine imoniro xwiyfa miseaxekwimopaxi imoniro epirfa nani e seaimixinhirini. ²³ E seararinjagi ai seyne xwiyfa yayi neainarinhirini —Api anj nini nweagfayo rixa waf urimenhwirini. Poroni eni waf urimemfa nani imoninjipirini. Api seyne aga xawfa fa nixira uro dinj niwikwirorona sirf munf ero xwiyfa api iwamfo arfa

nɪwɪróná “Neparɪnɪ. Gorɪxo nanɪ e neaiɪnfárɪnɪ.” yai-wigɪfápi nánɪ sɪnɪ dɪnɪ nɪwikwámóá uro nerónáyɪ, Gorɪxo seyɪné rɪxa sɪyɪkwɪ mínɪgɪfáyɪné imónɪɲáná xegɪ sɪɲwɪ anɪɲe dánɪ éf seaurárɪnfárɪnɪ.

“Rɪnɪɲɪ mearɪ wáf urɪrɪ yarɪɲɪnɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

²⁴ Seyɪné arɪrá seaimɪnɪrɪ yarɪná rɪnɪɲɪ nímeáf rɪpɪ nánɪ yayɪ ninarɪnɪ. Rɪnɪɲɪ Kiraisomɪ sɪnɪ mɪwímeeɲɪnɪɲɪ imónɪɲɪpɪ nionɪ oninɪnɪrɪ yarɪɲɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ seararɪɲɪnɪ. Gorɪxo nɪnɪrɪfpearɪná nionɪ ámá Kiraisoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪfáyo —Ayɪ xɪoyá warárɪnɪɲɪ imónɪgɪfáyɪrɪnɪ. Ayo arɪrá wimɪnɪrɪ yarɪná xeanɪɲɪ wímeáwɪnɪgɪnɪrɪ nɪrɪfpeaɲɪpɪ, apɪ nɪpɪnɪ xɪxenɪ onímeanɪrɪ yarɪɲɪnɪ. ²⁵ Émá imónɪgɪfáyɪyá xɪnálnɪɲɪ nɪwimónɪmáná wáf wurɪmeimɪfa nánɪ nɪrɪfpeáagɪ nánɪ ámá xɪoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪfáyɪnéyá sɛnálnɪnɪɲɪ nimónɪrɪ arɪrá seaimɪnɪrɪ yarɪɲáonɪrɪnɪ. Émáyɪné xwɪyɪfá Gorɪxoyápi rokɪpá seaimɪfa nánɪ e nimónɪrɪ yarɪɲáonɪrɪnɪ. ²⁶ Xwɪyɪfá apɪ xámíná dánɪ ámá nɪɲweaxa bagɪfá nɪyonɪ ínɪmɪ rɪnárɪnɪɲɪpɪ aɪ agwɪ rɪná ámá Gorɪxoyá imónɪgɪfáyo rɪxa piaumɪmɪ winɪnɪ. ²⁷ Xwɪyɪfá ínɪmɪ rɪnárɪnɪɲɪ apɪ —Apɪ “Gorɪxo émá imónɪgɪfáyo nanɪ ayá wɪ wimɪxɪyɪnfárɪnɪ.” rɪnárɪnɪɲɪpɪrɪnɪ. Apɪ nánɪ Gorɪxo émáyɪ aɪ nɪjɪfá oimónɪpoyɪnɪrɪ wimónɪɲɪrɪnɪ. Ínɪmɪ rɪnɪɲɪ apɪ, ayɪ “Kiraiso seyɪné tɪnɪ nawɪnɪ imónɪɲoɪ.” rɪnɪɲɪpɪrɪnɪ. Ayɪnánɪ seyɪné re nɪrɪro dɪnɪ ikwɪmoarɪɲoɪ, “Gorɪxo seáyɪ e Kiraiso aɲɪnamɪ nánɪ nɪpeyɪmáná imónɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ neaimɪxɪnfárɪnɪ.” nɪrɪro ikwɪmoarɪɲoɪ. ²⁸ Xwɪyɪfá o nánɪ yayɪ neainarɪɲɪpɪ wáf nurɪranéná ámá nɪyonɪ íkwairɪrɪ wirane dɪnɪ neɲwɪpémáná urɪrane yarɪɲwárɪnɪ. Ámá Kiraiso tɪnɪ ikárɪnɪgɪfáyɪ rɪxa yóf imónɪɲáná xɪoyá sɪmɪmanɪ e éf urárɪwanɪgɪnɪrɪ e yarɪɲwárɪnɪ. ²⁹ Nionɪ e yárɪmɪfánɪrɪ rɪwɪ nɪrɪkwɪnɪmáná anɪɲɪ mínɪ yarɪɲɪnɪ. “Kiraiso xewanɪɲo eɲɪ sɪxɪ ayá wɪ nɪmɪxɪɲɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ e yárɪmɪfánɪrɪ anɪɲɪ mínɪ yarɪɲɪnɪ.” seararɪɲɪnɪ.

2

“Yapɪ seaiwapɪyɪpɪrɪxɪnɪrɪ yarɪɲɪnɪ.” urɪɲɪ nánɪrɪnɪ.

¹ “Seyɪné rɪpɪ nánɪ nɪjɪfá oimónɪpoyɪ.” nimónarɪnɪ. “Seyɪné nánɪ tɪnɪ aɲɪ Reodisia ɲweáyɪ nánɪ tɪnɪ ámá gɪ sɪmɪmanɪ sɪnɪ mí mɪnómɪxɪgɪfáyɪ nánɪ tɪnɪ nionɪ rɪwɪ nɪrɪkwɪnɪrɪ anɪɲɪ mínɪ rɪfá tɪnɪ yarɪɲápɪ nánɪ nɪjɪfá oimónɪpoyɪ.” nimónarɪnɪ. ²⁻³ Ayɪ tɪnɪ seyɪné tɪnɪ dɪnɪ sɪxɪ ínɪro dɪnɪ sɪpɪ inarɪgɪfápmɪ dánɪ irɪkwɪnɪɲɪ ikeánɪro epɪrɪfa nánɪ e yarɪɲɪnɪ. Xwɪyɪfá yumɪfɪ rɪnárɪnɪɲɪpɪ xɪxenɪ nɪjɪfá nimónɪróná “Ayɪ apimɪ dánɪ amɪpɪ mɪmúrónɪɲwaénénɪɲɪ

ríá imóniḡwini?” yaiwipíríá nání eni e yarini. “Xwiyá Gorixoyá yumí rínárinipí nání —Apí Kiraiso nání rinipirini. Apí nání xixeni nijá imónipíríá nání yarini.” seararini. Diḡ émf saimí Gorixo mori diḡ enwiperi enipi —Apí ayá tḡninipí imónipirini. Apí nání á máyo nijá wimixipaxo wo maríá, sa Kiraisorini. ⁴ Á má wí wigí xwiyá diḡ seakinmipaxí imónipimi dání —Apí yapí rinipí aí nepa imoarigápirini. Apimi dání yapí seáiwapiyipirixiniri Kiraiso nání e seararini. ⁵ Nioni seyíné tḡni miḡweapa nerí aiwi diḡ seakikayonini. Seyíné Kiraisomi diḡ níwkwíroróná sírí muní ero iyí wiámí yarigáyínenipí imóniro yarigáfa nání diḡ yayí ninarini.

“Wé searoárinipí seyíné enagi nání piyini ikayíwipi diḡ mikkwíropani.” urini nánirini.

⁶ Seyíné nemeróná xwiyá Áminá Kiraisi Jisaso nání rinipí xámi umimigá tḡni xixeni á má o tḡni ikárinigáyí epaxí imónipá axipi e éririxini. ⁷ E nero Kiraisi Jisaso nání searéwapiyigápi íká piḡni ná inimi wearinipánipí imóniro aḡ íká xwiyá xaiwíyo dání mirinarinipánipí imóniro Kiraiso nání searéwapiyáná diḡ wikkwírogápi píranipí diḡ síxí iniro o seainipi nání yayí bi onimiápi mé ayá wí ero éririxini.

⁸ Á má wí piyini ikayíwí rinipí —Apí nepa mfkí mayipirini. Á má wigí diḡyo dání nérowiápirini rarigápirini. Kiraiso nání rinipí maríá, sa á má omi mixidarigáyí wigí amipi xixegini nepa mipimónipaxí imónipia nání rinipirini. Apí searéwapiyaniro éaná diḡ níwkwíroro xídiḡpirixiniri siḡwí niyápirómí memepani. ⁹ Ayí ripi nání seararini. Gorixo imónipí bi onimiápi maríá, nipi Kiraisomi síxí inini. Xegí nápimi nipi síxí inini. ¹⁰ O —Giyí giyí seáyí e nimóniri wíyo umenwearigáyorani, giyí giyí neni tḡgáyorani, niyoní o seáyí e wimóninorini. O tḡni ikárinigáyíné enagi nání Gorixoyá siḡwíyo dání dḡwí wí miseaikáriní rixa wé searoárinini. ¹¹ O tḡni ikárinigáyíné enagi nání iyí símf sfo wákwínigáyíné eni imóninoi. Nepa wé tḡni á má iyí símf sfo wákwínarigápi nání mirarini. Kiraiso iyí símfniḡ sfo niseawákwiríná sípi oyaneyiniro miḡ inagápi —Apí nipiḡwini mimónipí xwioxíyo inipirini. Apí seawákwini nání rarini. ¹² Seyíné wayí nimearóná inigíyo íá seaurimixána Kiraiso tḡni nawini xwíá weyárinigáyínenipí nimónimána Gorixo o xwáripáyo dání owiápinimeaniri wiḡni nání diḡ wikkwírogápi dání o tḡni nawini wiápinimeagáyínenipí

imóniŋoɪ. ¹³ Seyíné xámi níwíakíá nuro sípí yaníro nání mɪŋɪ inagɪápimi níxɪdɪro nání áamá anɪnɪmɪxɪnaníro imónagɪáyíné enagɪ aiwɪ Gorixoxegɪ xewaxoxe Jisaso tɪnɪ dɪŋɪ níyɪmɪŋɪ tɪgɪáyíné oimónɪpoyɪnɪrɪ seaimɪxɪŋɪrɪnɪ. E nerɪ negɪ níwíakíá wagwápɪ nípɪnɪ enɪ yokwarɪmɪ neaiiŋɪrɪnɪ. ¹⁴ Ayɪ rɪpɪnɪŋɪ nerɪná e neaiiŋɪrɪnɪ. Nwɪ ikaxɪ eánɪŋɪyo dání rɪnɪŋɪ nene wíakíagwápɪ nání xwíyɪá neaxekwɪmopaxɪ imónɪŋɪpɪ Kiraisomɪ íkɪápámɪ yekwɪroáráná Gorixoxe apɪ enɪ íkɪápámɪnɪŋɪ yekwɪroárɪŋɪpɪmɪ dání anɪpá imɪxɪŋɪrɪnɪ. ¹⁵ O rɪxa pí pí kwíyɪ seáyɪ e nímonɪrɪ meŋweaarɪgɪáyoranɪ, nénɪ tɪgɪáyɪ imónɪgɪáyoranɪ, Kiraiso yoxáɪpámɪ níperɪná enɪpɪmɪ dání xopɪrárɪ níwímáná áamá nɪnɪ re oyaiwɪpoyɪnɪrɪ, “Gorixoxe ayo rɪxa mɪgɪ rɪa wimɪxárɪŋoɪ?” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ wɪgɪ síŋwɪ tɪgɪe dání nímera púŋnɪŋɪ enɪrɪnɪ.

“*‘Apɪ apɪ nímusɪrorɪná nípɪkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.’ searána arɪá mɪwipánɪ.*” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁶ Áamá wí seyíné aiwá bɪ narɪŋagɪa síŋwɪ níseanɪro “Nípkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” searánáranɪ, iniŋɪ bɪ narɪŋagɪa níseanɪro “Nípkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” searánáranɪ, sɪá xwíogwɪ o omɪ Gorixoxe nání dɪŋɪ oneainɪnɪrɪ yarɪgɪáyo seyíné kíkɪá yarɪŋagɪa níseanɪro “Nípkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” searánáranɪ, sɪá emá síŋɪ wo imónáná yarɪgɪápɪ mɪxɪdarɪŋagɪa níseanɪro “Nípkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” searánáranɪ, Sabarɪáyo yarɪgɪápɪ mɪxɪdarɪŋagɪa síŋwɪ níseanɪro “Nípkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” searánáranɪ, wí ayɪ seararɪgɪápɪ arɪá mɪwipa éfɪrɪxɪnɪ. ¹⁷ Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ. “Apɪ apɪ neróná Gorixoxemɪ píránɪŋɪ xɪdarɪŋoɪ.” seararɪgɪápɪ áamá náo barɪná onapámɪgɪ inarɪŋɪpɪnɪŋɪ imónɪnɪ. Apɪ nípɪnɪ, ayɪ nene Kiraiso neaiiŋɪpɪ nánɪ mí neaórɪnɪnɪápɪ imónɪnɪ. Náó, ayɪ Kiraiso xɪo imónɪnɪ. ¹⁸ Áamá wí “Gorixoxe nene nánɪ yayɪ owinɪnɪ oyaneyɪnɪrɪná rɪpɪnɪ epaxɪrɪnɪ.” yaiwíarɪgɪápɪmɪ seyíné mɪxɪdɪpa yarɪŋagɪa síŋwɪ níseanɪro “Nípkwɪnɪ mɪyarɪŋoɪ.” nísearɪro “Sewanɪŋɪyɪné síyikwɪpiánɪŋɪ mimónarɪŋoɪ. Anɪnájɪyo ínɪmɪ níwurɪnɪro yayɪ mumearɪŋoɪ.” searánáyɪ, arɪá mɪwí sa paimɪmɪ éfɪrɪxɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ. Áamá e nírɪro yarɪgɪáyɪ nepa síŋwɪ náyi tɪnɪ mɪwɪnɪpa nerɪŋɪpɪmɪ dání e rɪro mɪkɪ ná mimónɪŋáná nípkwɪnɪ mimónɪŋɪ wɪgɪ xwíoxɪyo ínɪŋɪpɪmɪ dání wárɪxa imónɪro yarɪgɪáyɪ enagɪ nánɪ seararɪŋɪnɪ. ¹⁹ Xwíyɪá Kiraiso nánɪ rɪnɪŋɪ rɪpɪ enɪ fá mɪxɪrarɪgɪáyɪrɪnɪ. Nene oyá síyikɪ imónɪŋwaéne warárɪ imónɪŋwɪnɪ. O mɪŋɪyi imónɪnɪ. Warárɪ xómɪŋɪ tɪnɪ wɪkɪ tɪnɪ enagɪ nánɪ xegɪ imónɪŋɪpa imónɪŋɪrɪrɪnɪ. Warárɪ mɪŋɪyimɪ íkíkɪ winɪŋagɪ nánɪ xwé nímogá warɪŋɪpa oyá síyikɪ imónɪŋwaéne axɪpɪ omɪ

mihíyimínihí íkíkí winihwá enagi nání Gorixoyá diñíyo dání nimóga warihwini.

“Mipimónipaxí imónihípia nání rihihípi aríá mihwipani.” urihí nánirini.

20-21 Kiraiso niperíná seyíné o tñni ikárinigíáyíné enagi nání o tñni nawíni piyí egíáyínenihí imónigíáriní. Ayínáni seyíné áamá omi mihídarigíáyí wigí amipí xixegíni nepa mipimónipaxí imónihípia nání rihihípimi sñni xídpaxíyíné mimónihoi. Seyíné e imónihagíá nání aríre nero áamá omi mihídarigíáyí tñni nawíni nimónirónihí wigí rarigíápi yarihoi? Nwí ikaxí “Apí íá mihwipani. Apí gígfí bi mepani. Apí amáfí aí mihirónipani.” rarigíápi aríá bi mihwipani. ²² Ayí rípi nání seararihini. Nwí ikaxí apínihí nihíga uñípi, ayí sa amipí aiwáraní, inihífraní, nene nihíáná anipá imónarihípiní nání rihini. Apí sa ámányí érowiápiníro éwapíniro yarigíápiní. ²³ Apí rarigíáyí Gorixomi yayí owianeyiniríná diñí áamá moarigíápiní xídiro “Gorixo diñí nífá owininirí áamá wiwanihíyí síyikwípiánihí oimónipoyí.” ríro “Gorixo diñí nífá owininirí iwaní oéánipoyí.” ríro neróná nepaxihí pákíní nimóniro rarigíá enagi nání seyíné xehwí re wiaiwipaxíriní, “Áamá e rarigíáyí nepa diñí émfí saímí nímoro ríá rarihoi?” Xehwí e wiaiwipaxí aiwí wigí rarigíápi, ayí áamá nihídirihípimi dání íwí nání íeapá winarihípimí wí pírfí rakipaxí mimónihípiní.

3

“Anínamí imónihípi nání diñí ikwíróríxini.” urihí nánirini.

¹ Gorixo Kiraiso xwáripáyo dání owiápinímeanirí ámfí sñni níwimihíriná seyíné ení axípinihí sñni seaimihí enagi nání síwí anínamí dání —Anínamí seáyí eyí Kiraiso seáyí e nimónirí Gorixoyá wé náúmíni hweanerini. Síwí naní e dání imónihípi aríge imónaníwárfanirí anihí miní néra úfirixini. ² “Seyíné síwí sípí xwíá tíyo imónihípi nání diñí mihwíró anínamí imónihípi nání diñí ikwíróríxini.” seararihini. ³ Ayí rípi nání seararihini. Kiraiso péaná seyíné ení o tñni nawíni ikárinigíáyíné enagi nání rixánihí pegíáriní. Áamá niperíná xámfí yagíápi pñni wiárarigíápa seyíné Kiraiso tñni rixánihí pegíáyíné ení axípi nero xámfí yagíápi pñni wiárigíá enagi nání seararihini. Ayí diñí nihíyimihí seyíné Kiraiso tñni imónigíápi —Apí Gorixo tñni axí e imónihípiní. Apí áamá síhwí níseaniróná anopasínpaxí imónihagíá nání ení seararihini. ⁴ Kiraiso —O diñí nihíyimihí nene imónihwápi mífí ikihori. O ríxa sñnání piaumímí

ináná seyíné eni o tñni imónigfápi piaumimf inipíríárini. Piaumimf niniróná Kiraiso nikfñiri seáyi e imóniñpa seyíné eni axípi nimóniro yarína áamá sñwí mīseanopasñí mí seaómīxipíríárini.

“Sipípi mepa érixini.” uriní nánirini.

⁵ Ayínáni “Gf wé sikwí amipí, ayf íwí apí nání ríá imónini?” nīyaiwiri xe íwí apí nání mñí oninñiri mé “Apí emñiri nání ríxa áamá piyññí imóniñáonñrñani?” yaiwinñrñini. E nīyaiwiniro íwí minípa érixini. Piaxí weánipaxí imóniñpí mepa érixini. Íwí nání mñí minípa érixini. Íwí nání íeapá seainarñpí xe oneainñiri sñwí mīwinípa érixini. Ayá tñí wí mñimúropa oenñri mepa érixini. Áamá ayá tñí bñ mñimúropa oenñri yarigfáyí Nwíá nepa imóniño nání dñí mamopa nero apí nánini neróná wigí ñwíññí nimixiro yarigfá enagi nání seararñini. ⁶ Ayf rñpi nání “Apí apí mepa érixini.” seararñini. Áamá pñí nīwiaíkiro e yarigfáyo Gorixo pñí umamonfá enagi nání seararñini. ⁷ Eníá seyíné Gorixomí pñí wiaíkiarigfáyí tñni nīkumixñiro neróná seyíné eni e néra wagfárini. ⁸ Seyíné xámí axípi e néra wagfáyíné aiwi agwí ríná rñpi rñpi wí mepa érixini. Wikí móninípa érixini. Wikí ríá ápiáwññí mīwénípa érixini. Únúnñí mīwikárípa érixini. Xwiyfápai mññwírñípa érixini. Ikayíwí mumearípa érixini. ⁹ Yapí mñrñípa érixini. Ayf rñpi nání “Apí apí mepa érixini.” seararñini. Seyíné xámí imónagfápi emí nīmoro sñni e nimóniróná sipí yagfápi pñni nīwiárímáná ¹⁰ ámí ríxa sññyíné imónigfá enagi nání seararñini. Dñí sñí agwí ríná seyíné imónigfápi Gorixo xewanñiño imóniñpí nání xixenñ nñfá oimónipoyññri seaimññrñni. Apí dñí xfo imóniñpa oimónipoyññri sñni anñí axípnñí ámí bñ tñni bñ tñni nīseaimíxa warini. ¹¹ Áamá dñí sñí tfgfáyíné nīseaimíxa warñagi nání wiyíné Gñrikíyñnerani, wiyíné Judayínerani, ayf ananñrñni. Wiyíné iyf sñmí sfó wákwinigfáyínerani, mīwákwinigfáyínerani, ayf eni ananñrñni. Wiyíné émáyínerani, kñixíyínerani, ayf eni ananñrñni. Wiyíné xñnáíwayínenññí nimóniro omñí wíiarigfáyínerani, omñí wíipñri nání áxenwarf minigfáyínerani, ayf eni ananñrñni. Ná bñni xwé imóniñpí, ayf Kiraiso tñni ikárññgíapñrñni. O nīpimñni seáyi e wimóniñorñni. Pí pí áamá imónigfápi omí dñí nīwikwíroróná anani o tñni ikárññpaxñrñni.

“Xixe dñí sipí inñrñini.” uriní nánirini.

12 Gorixo íá yiyamiximí seairi áamá nioniyá oimónipoyiniri seaimixiri diñí sixí seayiri egáyíné enagí nání rípi éfrixini. Winiyo wá wianfrixini. Diñí sipi eni wífrixini. Seáyí e seáyí e mimóní siyikwípiayínéníñí imónífrixiní. Niyapenimáná urífrixiní. Ananini murí xe óf oneaimópoyiniri éfrixini. 13 Segíyí pí pí seaikárfagí aí seyíné eni xixewiámí mīwipa éfrixini. Segí wo sipi seaikárfagí nání xwiyíá umearipaxí enánáyí, yokwarimí wiífrixini. Ámináo yokwarimí seaiñípa axípi e wiífrixini. 14 Apí apí nīpini nero aiwi anipaxí epaxípi, ayí rīpīrini. Xixe diñí sixí yinífrixini. E neróná píráníñí nawini kumixinipírfá enagí nání seararini. 15 Kiraiso seyíné piyíá seawríñí enagí nání omí wí pírfí mīwiaíki segí winiyí tñi píráníñí ní kumixiniro ηweáfrixini. Seyíné Kiraisoyá siyikí imónigíá winiyí tñi ní kumixiniro píráníñí onweápoyiniri íá seaumiríñíyíné enagí nání seararini. Íiná Gorixomi yayí wiayífrixini. 16 Xwiyíá Kiraiso nání rīnīñípi seyíné aumaúmí inífrixini. Segí soní tñi seaní tñi apí nīrīróná nīrēwapíñiro íkwairí inīro yarígíapimi dání xwiyíá o nání rīnīñípi aumaúmí inífrixini. Soní tñi seaní tñi apí nīrīróná manípáni mīrí “Gorixo e neaiñífrani?” nīyaiwiro omí xwioxí aí tñi nífá nīseainiri yayí wífrixini. 17 Pí pí seyíné nīrīrónarani, pí pí nerónarani, “Áminá Jisasomí inīmí wuríñíηwaénerani?” nīyaiwiro áamá xíoyáyí epaxípiní éfrixini. E neróná “Kiraiso nene nání e neaiñífrani?” nīyaiwiro ápo Gorixomi yayí wífrixini.

Xiepiwami tñi xiagwowami tñi uríñí nánirini.

18 Apixiwayíné, segí oxowami simanjwíyóníñí wurífrixini. Áminá Jiaso tñi ikárínigííwayíné e epaxí enagí nání seararini. 19 Oxoyíné segí apixiwa nání diñí sipi seaíwínigini. Narírimí mīwipa éfrixini.

Niaíwíyo tñi xanowami tñi uríñí nánirini.

20 Niaíwíyíné, segí inókiwa ápowa sekaxí pí pí searáná arfá yími gí wífrixini. E neróná Ámináo yayí winipaxípi yaríñagíá nání seararini. 21 Xanowayíné, segí niaíwíyo éwapíyí níwiríná mīxíñíñí mīyomíxipa éfrixini. Segí niaíwíyí diñí aníñí rakiárínipírfrixiniri seararini.

Bosowami tñi omíñí wiirígíáyo tñi uríñí nánirini.

22 Xináíwayínéñíñí nimóniro omíñí wiirígíáyíné, segí bosowa pí pí searáná arfá níwiro xixení éfrixini. Segí bosowayá síñwí anígíe dániní e éfrixiniri mīseararini. Omíñí yarígíáyí yapí nimóniro wiepísarígíápa mé “Ayá

tíni oyaneyi.” niyaiwiro éríxini. Seyíné Ámínáomi wáyí wiarígíáyíné enagí nání seararíni. ²³ Omíni wiarígíáyíné pí pí nerínáyí “Ámá náníni ríwiiaríniwíni?” niyaiwiro úrapí yarígíáyí yarígíápa mé “Ámíná Jisaso nání ríwiiaríniwíni?” niyaiwiro pírániñí yarígíáyí yarígíápa seyíné eni e nero ayá tíni éríxini. ²⁴ Seyíné níjírini. Ámá wí maríái, Ámíná Jisaso yayí níseaimorí Goríxo “Naní e níseaiimíárini.” ráriñípi seaiiná enagí nání seararíni. Bosí seyíné wiiarígíto, ayí Ámíná Kiraiso enagí nání seararíni. ²⁵ Gíyí gíyí sípini néra nurínáyí, Goríxo pírí numamoríná mímearó sípí ayí éfápi tíni xixeni pírí umamoníá enagí nání seararíni.

4

¹ Bosoyíné, “None eni bosí anínamí wo tíniwáoneríani?” niyaiwiro segí inókiwáníni nímoníro omíni seaiiarígíáyo neñwípero pírániñí numeríná epaxípi tíni xixeni uméríxini.

“Goríxomi rixini neuriyírini.” urini nánini.

² Seyíné Goríxomi rixini nuríroná xaíwí níwakírímíxinimáná níra úríxini. E neróná dñí yaikiá nímonáná mepa ero yayí wiro éríxini. ³ E neróná none nání eni rixini neuriyírini. None xwíyá Kiraiso nání ení dání íni mímónagípi —Xwíyá apí nioni gwí ñweañápi. Apí ámáyo woákíki wianíwá nání “Ófí wimoi.” nuríro rixini neuriyírini. ⁴ “Nioni apí níríríná síjání áwaní uríimigini.” nímonaríni pí tíni xixeni uríimí nání rixini neuriyírini.” seararíni.

⁵ Seyíné ámá Jisaso yá síyikí mímónígíáyí tíni níñwearoná dñí émí saímí nímonáná éríxini. Íníná ayí tíni níñwearoná “Ayí Goríxo nání dñí mopaxíná rínaríani?” niyaiwiro wé róniñípi éríxini. ⁶ Íníná xwíyá nuríroná segí xwíyá aiwáyo saxí nímoróná awí yaríni páníni nímixíro uríríxini. E neróná ámá seyíné yaríni seaiíá ayí ayo “Apí urípaxíni.” niyaiwiro xixeni urípaxí imóniñípi tíni urípíríni.

Tikikaso tíni Onesimaso tíni nání urini nánini.

⁷ Nioni níkararígíá nípi Tikikaso —O negí nírixímeá dñí síxí uyiñwáorini. Dñí uníwírípaxí imóniñípi yaríni. Ámíná nání wáí urani nání gwí móniñwá worini. O níbirí áwaní searíníni. ⁸ Ayí rípi nání uowárenapariñi. O níseaiméari áwaní searáná seyíné “Porowamí wímeaaríni, ayí apíríani?” yaiwiro dñí wíá

seaóniri enífa nání urowárenaparini. ⁹ Nioni Tikikasomi tñi Onesimasomi tñi —O eni negí nrixímeáyí imóniñí worini. Dñí uñwiráripaxí neaiiarinorini. Negí dñí síxí uyiñwáorini. Omi eni segí tñí e nání urowárenaparini. Awaú amipi none re neaimónarini nání áwaní searipisíi.

“Ámá tñí yayí seaiwárenaparini.” urini nánirini.

¹⁰ Arisítakaso —O nioni tñi nawini gwí ñweagwílorini. O seyíne yayí seaiwárenaparini. Mako —O Banabasomi xoayorini. O eni yayí seaiwárenaparini. O seyíne tñí e rémónapányí, o nání nioni xámi bí searini éñagí nání yayí wírixini. ¹¹ Jisaso —O yoí bí ámi Jasitasoyí wírininorini. O eni yayí seaiwárenaparini. Judayí nñni éñagí aiwi Porone ámá wí eni Gorixomi dñí niwíkwírorini pími dání oyá xwioxíyo ñweárixiniri wá rimearini wápa axípi nero gwí móniñwáwa, ayí waú woni awarini. Ripi eni nioni dñí wífa nóniñgáwarini. ¹² Epapiraso —O segíyí worini. Jisasi Kiraisoyá xináiniñí nimóniri omiñí wiiarini worini. O eni yayí seaiwárenaparini. O Gorixomi xwiýí riri mí niwirina símí nixeadipeniri seyíne nání anini miní rixini seuriyarini. Seyíne yóí imóniro “Gorixo ámá xíoyá e érixiniri wimónarini, ayí apirfani?” yaiwiariro érixiniri rixini seuriyarini. ¹³ O seyíne nání tñi séríxímeá imónigá Reodisia ñweáyí nání tñi séríxímeá imónigá Xiraporisi ñweáyí nání tñi íkiniñí sípi wiariniñí síñwí winarini éñagí nání seararini. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene dñí síxí uyiñwáorini. O eni yayí seaiwárenaparini. Dimaso eni yayí seaiwárenaparini.

Poroy yayí niwíowárinina urini nánirini.

¹⁵ Seyíne segí séríxímeániñí imónigá Reodisia ñweáyo “Poroy yayí seaiwárenapini.” uripoyi. Nibaími tñi ámá Jisasoyá síyikí imónigá íyá aniwámi awí eánarigáyo tñi eni “Poroy yayí seaiwárenapini.” uripoyi. ¹⁶ Seyíne yayí nioni eaarini rina segí awí eánigé dání fá niroárimáná ámi Jisasoyá síyikí imónigá Reodisia ñweagáyo eni fá orópoyiniri wírixini. Yayí nioni ayí nání eána seyíne eni nurápiro fá rórixini. ¹⁷ Akipasomi re urírixini, “Joxi Ámináo tñi ikárininixi éñagí nání o e érixiniri riripeanipi nání dñí nimori xixeni nipi yárixini.” urírixini.

¹⁸ Poroni niwaninoni gí wé tñi yoparí rípi yayí ni seaiwárenapiri eaarini. Nioni nání “O síni gwí ríñweani?” niyaiwiro Gorixomi rixini nuríyírixini. “Gorixo wá seawianíwiniñí.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ñweáyí nání xámi eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigíá ańí yoí Tesaronaika ñweagíáyí nání Poro xámi eañnaríni. Apí Masedonia pïropenisíyo ańí xwé biríni. Poro émayí ańímíni xwíyíá yayí winípaxí imóniñípi wáí nurímeríná ańí apimí uráná émayí obaxí Jisasomí dñí n-wíkwírorí aiwí Judayí e ñweáyí áríní wí dñí wíkwírogíawixíni. Judayí Jisasomí dñí m-wíkwírófáyí émayí obaxí Poromí aríá wiaríñagíá n-wíniro nání sîpí dñí n-wiaiwiro omí m-xí xídwáráná Poro ańí wí e nání éf nuri e dání Jisasoyá siyikí imóníá Tesaronaika ñweáyí aríge ríá imóniñoíníri Timotio sñwí oníwíniauiníri urowáríagi o sñwí n-wínaumo n-bírí Poro ríxa Koriníyo nírémorí ñweañáná n-wímeari repíyí n-wirí yaríñí Tesaronaika ñweáyí wífápi nání áwaní uráná Poro payí rina eañnigíni (Wáí wurímeiarígíáwa 17:1-4).

1 Poroní tñni Sairaso tñni Timotio tñni none Jisasoyá siyikí imónigíá Tesaronaika ñweáyíné —Seyíné ápo Goríxo tñni Ámíná Jisasi Kiraiso tñni nawíni ikáríni gíáyíneríni. Seyíné nání payí rina nearí mónaparíñwíni. “Awaú wá seawianíri seyíné n-wayíroníro ñweapíri nání seaíiri éisixíni.” neaimónaríni.

Tesaronaika ñweáyí xixeni aríá wiro xídíro egíá nániríni.

2 None íníná seyíné nání Goríxomí yayí n-wirane ríxíñí nuríranéná seyíné nání ení seauríyaríñwáríni.

3 Seyíné Ámíná Jisasi Kiraisomí dñí n-wíkwíroríñípi dání nuxídíroná ríwí níríkwíníriñíñí egíápi nání aríá mikeamopa erane omí dñí sixí nuyiro nání aníñí miní egíápi nání ení aríá mikeamopa erane o ámí weapíwíni gíni n-wéníñí nerí ñweaarí gíápi nání ení aríá mikeamopa erane nerane mimáyo n-tíni rane nání ápo Goríxomí nuríranéná ríxíñí seauríyaríñwáríni. 4 Negí níríxímeáyíné, Goríxo dñí sixí n-seayirí fá yiyamíximí seañípi nání none n-íjía imóniñwíni. 5 Ayí rípi nání n-íjía e imóniñwíni. Xwíyíá yayí neainaríñípi wáí n-searémearíná manípa tñni xwíyíáni m-searéwapíyíñwanigíni. “Xwíyíá apí nepa imóníni.” neaipímónaríná emímí ení eáníñí imóniñí bí ení kwíyípimí dání seaíwapíyíñwanigíni. None seyíné tñni n-ñwearanéná enwápi —Apí seyíné arírá oseaianeyíni enwápiríni. Apí nání seyíné n-íjía imóniñoí. 6 Seyíné none enwápi nání ení ikaníñí neairo Ámínáomí ikaníñí

wiro egfárini. E neróná xwiyfá yayf neainariñpí xixeni arfá níwiro níxǵdíroná xeaniñf ayá wí seaímeáagí aiwi yayf kwíyǵ síxǵ seamímóǵpí tǵni níxǵda ugfárini. ⁷ Seyfne e níxǵda nuróná ámá Kiraisomi ñiñf wíkwíroarigfá Masedonia píropenisfyo ñweagfáyo tǵni Gíriki píropenisfyo ñweagfáyo tǵni ayo ñiyoni síñwepigf wígfárini. Kiraisomi nuxǵdíroná xeaniñf seaímeáagí aiwi yayf tǵni anñf nuxǵdíriñpimi dání síñwepigf wígfárini. ⁸ Ayf rǵpí nání searariñni. Xwiyfá seyfne Ámináo nání níriǵa úfápi ámá rfaiwá níremeága warigfápániñf níriǵa nurfna Masedonia píropenisfyo tǵni Gíriki píropenisfyo tǵni apiaúmini mǵriñiñigini. Anf ñimini seyfne Gorixomi ñiñf wíkwírófápi nání arfá wíarigfawixini. Rixa arfá wífa enagi nání none ámi anf bimi níremorfna seyfne nání bí tǵni rǵpaxf menini. ⁹ Ayf rǵpí nánirini. Ámá ñniñf none seyfne tǵñf e nání báná níneamímíniro egfápi nání repiyf iníro seyfne Gorixo, nepa ñwífa ñiñf ñiyimñf tǵñf imóniñomi uxǵdípǵri nání níkinimónimáná segf ñwáfapimi rfwf umogfápi nání repiyf iníro ¹⁰ seyfne Gorixomi xewaxo —O xwáripáyo dání owiáǵpíni meaniri síñf wimixiñorini. fwi ámá yarigfápi nání Gorixo wíkf rfá ápiáwñiñf níwóniri rfwéná pírf umamonfapimi dání éf neamímíniariñorini. Ayf womaní. Sa Jisasorini. O anfñami dání weapiñe nání seyfne xwayf naniri ñweaarigfápi nání repiyf iníro yarfná wímeariñwá enagi nání none ámi bí tǵni urǵpaxf mimóniñwini.

2

Porowá Tesaronaika ñweáyf tǵni níñwearfna enǵpi nánirini.

¹ Gf nírixímeáyfne, seyfne níjfarini. None seyfne tǵñf e níseáimearfna wáf yopa míseameariginiñwanigini. ² Síni seyfne tǵámíni mísearémeapa nerf anf Píripaiyo wáf emearfna apimi ñañiyf xeaniñf neaikáriro ríkikírfó neairo egfápi nání seyfne rixa níjfarini. E neaikárfagfa aiwi e pǵni níwíarími seyfne tǵámíni níbírína ámá obaxf pírfpǵrf neaianíro yaríñagfa aí Gorixo ñiñf síxǵ neamímóǵpimi dání masísfá bí míneainí xwiyfá yayf neainariñpí xixeni níseara ñwanigini. ³ Ámá xwiyfá yayf neainariñpí ñiñf oíkwírópoyiniñf níriñanéná nepa mimóniñpimi dání wí urariñwámani. Nípkwiniñf mimóniñpí owikáraneyiniñf wí urariñwámani. Yapf owíwapíyaneyiniñf urariñwámani. ⁴ E mepa nerane Gorixo “Porowa mímiwíároarigfáwarfani?” níyaiwiri xwiyfá yayf neainariñpí wáf uranfwa nání ñiñf neañwiráñf enagi nání xfo rǵríxiñiriñf wimóniñpí tǵni xixeni axǵpiniñf urariñwáriní. Ámá wí nene nání yayf

owinþpoyþniri urarigþápa none axþi e wí murþ Gorixo —Negþ xwioxþyo adadþ neaiarþjo, ayþ orþni. O none nani yayþ owinþniri negþ rarirþwáþi ámayo urarirþwárini. ⁵ Seyþné nijþárini. None seyþné tþj e niseaimearþná rixirþ remeanþ wí misearirþwanigþni. Ripþ nani eni Gorixo sopþirþ neapaxþ imonþni. Þwþ searþpanirane nani dþj inþmi nþkwþrómáná niremeá xwiyþá bi misearirþwanigþni. ⁶ None Kiraisoyá wáþ wurþmeiarirþwáone imonþirþagwþ nani anani oneaiþpoyþniri searþpaxþ imonþirþagwþ ai seyþnerani, áma wírani, seáyi e oneamearþpoyþniri wí eni meþwanigþni. ⁷ None seyþné tþni nirþwearanéná nþpenþmáná awayini niseairane apixþ sinþ niaiwþ pþo tþj xegþ niaiwþyo dþj nþwirþriri umearirþpa axþi e seairþwanigþni. ⁸ None dþj sixþ niseayirane nani “Xwiyþá yayþ neainarirþ Gorixo tþamþni imonþirþi áwanþ ouraneyþ.” nþneaimonþirþná dþj arþá nþkeamonþmáná seyþné nani aga ikþnirþi sipi neairirþagþ nani yoþ mayþ nimonþmi seyþné tþamþni emeþwanigþni. ⁹ Gþ nþrixþmeáþné, “Omþirþ none seyþné tþni nþwearanéná anþirþ minþ rþá tþj erþwáþi nani sinþ dþj seainarþni.” nimonþarþni. Xwiyþá Gorixoyá yayþ neainarirþi wáþ niseairþanéná aiwá none nani nani anþirþ seairþanigþniri árþwþyirani, ikwáwþyirani, rþwþ nþrþkwþnþmáná omþirþ wé tþni inþná yagwárþni. ¹⁰ None Kiraisomi dþj wþkwþroarigþáþné tþni nþwearanéná siyikwþ minþirþþni erane wé ronþirþþni erane xwiyþá mþneaxekwþmopaxþ imonþirþi erane erþwáþi nani seyþné sopþirþ neapaxþirþnerþni. Gorixo eni sopþirþ neapaxþ imonþni. ¹¹ None xanowa wigþ niaiwþyo píránirþirþ umearigþápánirþirþ axþi e seamearirþwáþi nani seyþné nijþárini. Woxþni woxþni e niseameranéná wairþrþ seairane erþirþremixþ seairane dþj sixþ seamímorane erþwárþni. ¹² Seyþné áma Gorixoyá —O áma xþoyá xwioxþyo rþweapþrþáyo seáyi e xþo imonþirþi bi ouxþmeáwþnigþniri wéyo rþa seaumþrarirþorþni. Oyá áma píránirþirþ nþxþdiróná epaxþirþ seyþné apþ tþni xixeni éþrixþniri apþ apþ e seairþwanigþni.

¹³ Ripþ nani eni inþná Gorixomi yayþ wiarirþwárþni. None nþbirane xwiyþá Gorixoyáþi yanþ seairþpáná seyþné xixeni arþá nþneairóná xwiyþá ámaoneyá bþnirþirþ arþá mþneainþ xwiyþá nepaxirþirþ imonþirþþnirþirþ arþá neairþawixþni. Xwiyþá apþ —Apþ Kiraisomi dþj wþkwþrogþáþné dþj seairþwáþirþirþni. Apþ nepa xwiyþá oyáþ erþagþ nani arþá e neairþawixþni. ¹⁴ Gþ nþrixþmeáþné, áma Kiraisþ Jisaso tþni ikarþnigþá, siyikþ Gorixoyá Judia pþropenþsþyo imonþirþáyo wimeanþirþpa seyþné eni rþixa seairþmeanþnigþni. Wigþ Judayþ xeanirþirþ wikarþigþápa seyþné eni segþ gwþ axþyþ xeanirþirþ seairþirþawixþni. ¹⁵ Gþ Judayþ wþá rókiamoaqþawami

nɪpɪkɪá nɪwagɪásáná Ámíná Jisasomi pɪkiro none enɪ mɪxɪ neaxɪdowárɪro egɪáyɪrɪnɪ. Ayɪ ámá Gorɪxo yayɪ winarɪŋɪyɪ rimónɪŋoɪ? Aga oweoɪ. Ámá nɪyonɪ sɪmɪ tɪnɪ wiarɪgɪáyɪrɪnɪ. ¹⁶ None xwɪyɪfá émáyɪ arɪfá nɪwiro dɪŋɪ wɪkwɪróáná Gorɪxo yeáyɪ uyimɪxemeanɪápi wáf murɪmepa oépoyɪnɪrɪ pɪrɪpɪrɪ neaianɪro yarɪgɪáyɪrɪnɪ. E nerɪŋɪpimi dánɪ wigɪ fʋɪ pákɪkɪ néra úfápi rɪxa yurɪnowiarɪnɪ. Ayɪnánɪ Gorɪxo rɪxa wɪkɪ nɪwónɪrɪ ayo pɪrɪ umamoarɪnɪ.

Poró ámɪ sɪŋwɪ wɪnɪmɪnɪrɪ nánɪ wimónɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁷ Gɪ nɪrɪxɪméáyɪné, none ayɪ yapɪ wɪ mimónɪŋwɪnɪ. None segɪ tɪŋɪ e dánɪ mɪxɪ neaxɪdowáráná negɪpɪ ámɪ wɪ e bɪ onɪmiápi nɪŋweámáná —Íná none sɪnɪ sɪmɪmanɪyɪo sɪŋwɪ mɪseanɪpa nerane aí dɪŋɪ arɪfá wɪ mɪseaikeamonɪwanigɪnɪ. Ámɪ wɪ e negɪpɪ bɪ onɪmiápi nɪŋweámáná ámɪ seyɪné tɪnɪ onɪweaneyɪnɪrɪ aga íkɪnɪŋɪ sɪpɪ nɪneairɪ e yanɪ nánɪ sɪmɪ xeadɪpénɪŋwanigɪnɪ. ¹⁸ Awaú tɪnɪ Poronɪ tɪnɪ —Nionɪ ayɪ ná bɪnɪ marɪfá. None segɪ tɪámɪnɪ “Obaneyɪ.” neaimónɪfagɪ aí Seteno pɪrɪ nearakɪŋɪnigɪnɪ. ¹⁹ Ayɪ rɪpɪ nánɪ segɪ tɪámɪnɪ “Obaneyɪ.” neaimónɪŋɪnigɪnɪ. Gorɪxo none yayɪ neaimonɪfá nánɪ imónɪgɪáyɪ, ayɪ seyɪné menɪranɪ? Dɪŋɪ nífá neainɪnɪfá nánɪ imónɪgɪáyɪ, ayɪ seyɪné menɪranɪ? “Ná tiyɪ rɪméáwɪnɪ?” yaiwianɪfá nánɪ imónɪgɪáyɪ, ayɪ seyɪné menɪranɪ? Jisaso ámɪ báná oyá sɪŋwɪ anɪŋe dánɪ none igigɪ bɪ mé seyɪné wáf nɪsearɪranéná nánɪŋɪ enɪwápi nánɪ ranɪwárɪnɪ. ²⁰ None seáyɪ e nimónɪrane dɪŋɪ nífá neainɪnɪfápi, ayɪ seyɪné enagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ.

3

Timotio enɪ sɪxɪ oweámɪxɪnɪrɪ uowárɪgɪfɪ nánɪrɪnɪ.

¹⁻² Ayɪnánɪ seyɪné nɪseawárɪmɪ re nánɪ nɪbɪranéná amɪpɪ seaímeápi nánɪ majɪfá nimóga núwasáná “Majɪfá oimónaneyɪ.” sɪnɪ mɪneaimónɪpaxɪ nerɪná re egwɪsɪxɪnɪ. “Yawawi Timotio, negɪ nɪrɪxɪméáo —O Gorɪxoyá xwɪyɪfá Kiraiso nánɪ yayɪ neainarɪŋɪpɪ wáf wurɪmeinɪfá nánɪ imónɪŋɪyɪ worɪnɪ. O anɪ Atenɪsɪyɪ rɪnɪŋɪ rɪpimi yeawáráná ayɪ ananɪrɪnɪ.” nɪyaiwirai segɪ tɪámɪnɪ nuowárénapiɪráiná Kiraisomi dɪŋɪ wɪkwɪrófápi xaíwɪ fá xɪrɪpɪrɪ nánɪ enɪ sɪxɪ seaeámɪxɪrɪ dɪŋɪ sɪxɪ seamímorɪ éwɪnɪgɪnɪrɪ uowárénapiɪgwɪsɪxɪnɪ. ³ Segɪyɪ wo aí xeanɪŋɪ seaímeáf apimi dánɪ ududɪ mɪwinɪpa oenɪrɪ Timotio apɪ e éwɪnɪgɪnɪrɪ uowárénapiɪgwɪsɪxɪnɪ. E nerai aí enɪná dánɪ Gorɪxo “Xeanɪŋɪ apɪ ayo xe wímeáwɪnɪgɪnɪ.” yaiwiárɪŋene imónɪŋagwɪ nánɪ sewanɪŋɪyɪné nɪjɪfárɪnɪ. ⁴ Xámɪ seyɪné tɪnɪ sɪnɪ nɪŋwearanéná “Rɪfwená xeanɪŋɪ

ninealmeanijoi.” misearayipa renwanigini? Api rixa nisealmeaagi nani seyine “Ripi apirani?” niyaiwiro rixa nijfa imonijoi. ⁵ Ayinani Timotiom urowarenapijanigini. Rixa seyine imonigfapi nani “Sini majfa oimoinini.” minimonipaxi nerina o seyine Kiraisomi dñf wikwifrogfapi sini piranijf rfa wikwifronoiniri mi seaomixinfa nani urowarenapijanigini. “Amayo yapf wiwapiyarijo —O oborini. O seyine Kiraisomi pñi owiarfpoyiniri yapf seaiwapiyiana none anijf minf enwapi anipa imoniniginiri urowarenapijanigini.” seararini.

Timotio Poromi yaf xwiyfa uremeanf nanirini.

⁶ E eagi aiwi agwi Timotio seyine tñamin pñi niseawiarimi nibiri xwiyfa yaf yeainipaxipini awanj yearémeainigini. Seyine sini Kiraisomi dñf wikwifro xixe dñf sipi iniro yarijagfa sñwf seanfpi nani awanj yearémeainigini. None nani dñf nimorona wa seauniri none seyine nani “Sñwf owinaneyi.” neaimonarijfpa seyine axipi Porowami sñwf owinaneyiniri ikñinijf sipi seairi yarijagfa sñwf seanfpi nani eni awanj yearémeainigini. ⁷ Gf niximeayine, Timotio api awanj yearémeaf enagi nani dñf rfa neaxepaxi imonijfpi tñi xeanijfpi tñi api nipini nealmeaafna dñf sipi mineal dñf sixi inijwanigini. O re yearfagi nani, “Kiraisomi sini piranijf dñf wikwifroarjoi.” yearfagi nani dñf sixi inijwanigini. ⁸ Seyine enj neanro Aminao tñi ikarinigfapi xaiwf fa nixirironayf, none seayf nikarinirane hweapaxi enagi nani seararini. ⁹ Gorixomi seyine nani yaf anijf minf niwirane ai yaf seyine nani wipaxipi tñi xixeni mimonijwini. Ayf pi nanini marfa, seyine nani yaf niwiranena dñf nifa onimiá neainarjmani. Ayá wi neainarj enagi nani rarini. ¹⁰ Segf simimanj sñwf niseainirane Kiraisomi anijf piranijf dñf wikwifropirfa nani sini mimonigfapi osearéwapianeyiniri anijf minf ikwawiyirani, arfwiyirani, waunf rixijf urarjwarini.

Poros Tesaronaika hweayf nani rixijf wuriyinj nanirini.

¹¹ Negf apo Gorixo tñi Aminá Jisaso tñi awau none seyine tñf e banfwa nani “Ami of neaimoisixini.” nimonarini. ¹² None seyine nani dñf sipi nineairi arira seaiarjwapa seyine eni axipi xixe dñf sipi ninro arira ninronarani, winiyf nani dñf sipi niwiro arira niwironarani, ayá wi epirfa nani “Amináo e seaimixfwinigini.” nimonarini. ¹³ Aminá Jisaso ama xfo xegf imonigfayf tñi ami niweapirfna seyine negf apo Gorixo sñwf anije dani

xwiyá míseaxekwímopaxí imóniro siyikwí mínigááyíné imóniro epírfa nání sfkfkí seomixíwínigíni.

4

“Gorixo wimónariñpini érixini.” uriní nánirini.

¹ Gí nrixímeáyíné, nioní payí rina yoparípi nearína Áminá Jisaso wát nurímeírrixinirí nearowáriní enagi nání ayá tñí nerí ení ríremíxí bí rípi oseaianeyí. Seyíné nemeróná Gorixo yayí winípxípi epírfa nání searéwapíyinjwápi tñí ríxa xixení yariñoi. E nero aí apimí nimúroro ámi bí tñí oyaneyiníro érixini. ² Sekaxí riníñí Áminá Jisaso nearípeañone searéwapíyinjwápi nání seyíné nijá imóniñagfa nání raríñini. ³ Gorixo seyíné e érixinirí wimónariñpí ayí rípirini. Siyikwí mínigááyíné imónírixini. Ámá wí tñí íwí bí minípa érixini. ⁴ Meánigááyíné ámi wí tñí íwí bí miní Gorixoyá siñwíyo dání siyikwí míníñí imóniñpí ero amáyá siñwíyo dání weyí seamearípxí imóniñpí ero nero xixení meánírixini. ⁵ Émáýí —Ayí amá Gorixo nání dñí mimoarígááyíriní. Ayí íwí inaníro nání mñí niníro símí xeadípenarígáapa mepa érixini. ⁶ Segí séríxímeáníñí imónigááyíyá apíxí tñí íwí oinaneyiníro yapí níwímeari níwero sipí míwikáripa érixini. Xámi seyíné tñí niñwearanéná áwaní searirane erírí seairane enwápa xixení amá íwí apí éfáyo Ámináo pírí umamonífa enagi nání seararíñini. ⁷ Gorixo nene amá wí tñí íwí inaníwá nání nioníyáyí imónírixinirí wéyo ía neaumíríñmaní. Gí siyikwí mínigááyí imónírixinirí wéyo ía neaumíríñíriní. ⁸ Ayínání rípi nání dñí mórixini. Gíyí gíyí nioní seararíñápi ríwímíni nímamorínáyí, ayí amáyoni ríwí mumoaríñoi. Ayí Gorixomi —O nene siyikwí míníñí imónani nání xegí kwíyípi owaininirí síxí neamímoaríñorini. Omi ríwí umoaríñoi.

⁹ Séríxímeá nání dñí sipí níseairí arirá níwirína epaxípi nání Gorixo xewaníño ríxa seáíwapíyinjí enagi nání none aí wí ríwamíñí nearí searípxí mimóniñwíni. ¹⁰ Séríxímeá segí Masedonia píropenísyó amí gími ñweagáyo nání ríxa dñí sipí níwiro arirá wiaríñoi. Gí nrixímeáyíné, seyíné e yariñagfa aí ámi bí rípi oépoyinirí yariñí oseaimini. Seyíné dñí sipí e wiarígáapi ámi xwé bí tñí nimóga úríxini. ¹¹ Porowa xámi sekaxí nearígáapa xixení píraníñí oimónaneyiníro érixini. Awayini yapeníñwaéne oimónaneyinirí ero wí yariñgáapi marífaí, negí yariñwápiñí oainenaxídaneyinirí ero negí omíñí ení níríkwínimáná oyaneyinirí ero érixini. ¹² E nerónáyí, níprí nánirani,

yínipírí nánirani, dífwí mikeamónipa ero áamá Gorixoyá mimónigfáyí re seaiaiwipaxípi ero, “Ayí wé róniñf imóniñfípi yaríñot.” seaiaiwipaxípi ero epíríá enagi nání seararíñini.

“Ámináo ámi weapáná pegfáyí wiápñimeapíríárini.” uríñf nánirini.

¹³ Gf níríxímeáyíné, áamá re niyaiwirí, “Gf áamá piyí ro Gorixo síñf wimixáná niwiápñimeanfárini.” niyaiwirí mikwímoarigfáyí iwieánarigfápa seyíné ení axípi miwieánipa éfrixínirí péfáyí imónipíríápí nání xe majíá oimónipoyínirí míneaimónarini. ¹⁴ Jisaso nipémáná ámi wiápñimeañrini. E enípi nání nene ríxa “Neparini.” niyaiwirane diñf íkwíronjwini. Ayínáni Jisaso ení api re yaiwiaríñwápimi sopíñf woní, “Áamá Jisasomi diñf niwíkwíroríná péfáyo Gorixo xegí tñf e nání o tñni nawíní nimeámi unfárini.” yaiwiaríñwápimi sopíñf woní.

¹⁵ Rípi ranípi, ayí Ámináo ríñfpirini. O ámi báná nene síní síñf ñweañwaéne omí wímeañni nání pegfáyo xámi umeañwámani. ¹⁶ Íná aññami dání apí bí ení tñni rínirí aññajíyo xiráóniñf imóniñóyá maní rínirí pékákí Gorixoyá rínirí yaríná Ámináo xewaníño aññami dání weapínfárini. Aññami dání weapáná áamá xíomi diñf wíkwírogfá ríxa pegfáyí xámi síñf nero wiápñimeapíríárini. ¹⁷ Ríxa niwiápñimeámáná enáná síní síñf ñweañwaéne ení Ámináomi añf píríyo wímeañni nání ayí tñni nawíní agwípi tñf e nání neayoáañpínfárini. ¹⁸ Ayínáni segíyí wí wigí áamá péáná xwíyíá api nuríro mñf íkñjwí umíríírixini.

5

“Ámináo biníáyí nání síñwí tñni ñweáwaníginí.” uríñf nánirini.

¹ Gf níríxímeáyíné, Ámináo weapínfáyí nání seyíné ríxa arfá wigfá enagi nání ríwamíñf bí nearí áwaní searípaxf mimónini. ² Rípi nání seyíné ríxa níjía imóniñagfá nání raríñini. “Áamá áríwíyimi íwí meaarigfáyí ríná bípíríréoi?” miyaiwipa yaríná barigfápa Ámináo ení axípi “Ríná biníríeníño?” miyaiwipa enáná binfárini. Api nání seyíné ríxa níjía imóniñagi nání raríñini. ³ Ayí re raríná, “Ríxa niwayíronirí ñweañwini. Amípi wí nání wáyí neainípaxf mimónini.” raríná síní mé rímewá inípaxf ríá tñf wímeanfárini. Ríniñf apíxíwa niaíwí xíraníroná nawínáni winaríñpa axípi wímeááná apimi wí urakínipíríá menini. ⁴ Gf níríxímeáyíné, seyíné sfá yiniñmíni memearigfáyíné

enqagí nání Ámináo nîweapîrî nîseaimearîná áamá íwí xaurápîmînrî wîmeáaná sírî pikînarîgîfáyî yapî pikînipaxî mimónîgîfáyînérinî. ⁵ Nîyînéni wîá ónarîîîmîni nemero ikwáwîyîná yarîgîfáyîné imónîîîqagîa nánî seararîîîni. Nene síá yîniîîmîni nemerane árîwîyîmî yarîîîwaénemani. ⁶ Ayînáni Jisasomî dîîîî mîwîkwîfîrogîfáyî síá o weapînfáyî nánî síîwî manî maiwî sá wearîgîfápa mepa éwanîgîni. Síîwî tîni nîîîwearane pîreánîwanîgîni. ⁷ Ayî rîpî nánî seararîîîni. Áamá sá wearîgîfáyî árîwîyîmî wearîgîfárîni. Áamá iniîgî xwapî nînrî papîkî yarîgîfáyî árîwîyîmî nînrî papîkî yarîgîfárîni. ⁸ E nerî aí nene ikwáwîyîná emearîîîwaéne imónîîîqagwî nánî pîreánîwanîgîni. Áamá mîxî inanîro nánî ikînarîgîfápa nene axîpî Gorîxomî dîîîî wîkwîfîrorane dîîîî síxî uyirane yarîîîwápi sorîá mîxî nánî yînarîgîfápánîîî yînrane “Gorîxo yeáyî neayîmîxemeánîfárîni.” nîyîwirane ikwîmoarîîîwápi arîxî mîxî nánî dîkînarîgîfápánîîî dîkînrane éwanîgîni. ⁹ Gorîxo xegî wîkî rîá ápiáwînrîîîî wearîîîpî wîmeáwînrîîîî neaiîîwîárîîîenemani. Negî Áminá Jisasi Kiraiso neaiîîîpîmî dánî yeáyî uyîmîxemeáîmîgînrîîî neaiîîwîárîîîenerrîni. ¹⁰ Nene síni îîweanîáaná nîweapîrîfînrânî, peîwámi enîáaná nîweapîrîfînrânî, xîo tîni nawîni îîweaanîwá nánî neapeîîîîîgîni. ¹¹ Ayînáni xîxe mîîîî ikîîîwî mîrînrîro síkîkî omîxînrîro éfîrîxîni. “Seyîné rîxa e inarîgîfápi síni nîga úfîrîxîni.” seararîîîni.

“Apî apî éfîrîxîni.” nura uîîîpî nánîrîni.

¹² Gî nîrîxîmeáyîné, bî rîpî éfîrîxînrîîîî yarîîîî oseaimîni. Segî arîrá seaianîro nánî anîîîî minî yarîgîfáyî —Ayî Ámináoýá dîîîîyo dánî seamenîwearo searéwapîyîro epîrî nánî imónîgîfáyîrîni. Ayo seyîné wéyo umepîrî nánî éfîrîxîni. ¹³ Áamá ayî sanî searápanîro yarîîîqagîa nánî dîîîî síxî uyîro wé íkwîanîwîyo îîwîrârîro éfîrîxîni. Sérîxîmeá tîni xepîxepá mîrónî nawîni nîmónîro îîweáfîrîxîni.

¹⁴ Gî nîrîxîmeáyîné, bî rîpî enî éfîrîxînrîîîî yarîîîî oseaimîni. Segî áamá rîwî síwîá yîgîfáyo yumîxîro ayá îîgî yarîgîfáyo dîîîî síxî umîmoro i wegîfáyo arîrá wîro éfîrîxîni. Áamá nîyonî nurîrîná símeaxîdî mîwî wîgî dîîîî tîni “E oyaneyî.” nîyîwirîná e éfîrîxînrîîîî síîwî wînrîrîxîni. ¹⁵ Áamá sípî seaikárîfáyo seyîné enî pîrî numamoro sípî mîwîkárîpa éfîrîxîni. Pî pî seaikárarîîîqagîa aí “Negî wînrîyo arîge nerîná nanî wîianîréwîni?” nîyîwîro e wîanîro nánî éfîrîxîni. Áamá nîyonî aí e wîanîro nánî éfîrîxîni. ¹⁶⁻¹⁷ Ínîná dîîîî níá seainîwînrîîîî. Ínîná Gorîxomî rîxîîîî urîrîxîni. ¹⁸ Pî

pí seaímeááná Gorixomi yayí wírixini. Kiraisi Jisaso tñi nawini ikáringíáyíné Gorixo e érixiniri wimónariŋagi nani rariŋini. ¹⁹ Seyíne kwíyí Gorixoyá yaríŋipimi pírípírí m̄wipa nero ²⁰ apimi dani xwíyíá wíá rókiamoarígíápí paimímí m̄wipa érixini. ²¹ E mepa nero aí wíá nisearókiamoríná “Xwíyíá rípi Gorixo t́ámíni imóniŋipi rariŋini.” searányí, píraníŋí ṕá nimeaxídímáná naní imóniŋipini xaiwí f́á xiriro ²² sipí imóniŋipi n̄pini ŕwí umoro érixini.

²³ Gorixo —O áamá niwayiróniro ŋweapíri nani m̄kí ikinjorini. “O seyíne s̄yikwí míníŋí nimóniga nuro yóí imónipíri nani seaimixíwiniŋini.” nimónarini. “Ámíná Jisasi Kiraiso báná seyíne xwíyíá seaxekwímopaxí mimónipa epíríá nani Gorixo segí diŋípiní maríái, warápí ení seaerfkiemeáwiniŋini.” nimónarini.

²⁴ Nioniyáyí imónírixiniri wéyo f́á seaumirariŋo —O áamá wikwiárinipaxí imóniŋorini. O xixeni api api e seaiiníarini.

²⁵ Gí n̄rixímeáyíné, none nani ení rixiŋí neauriyírixini.

²⁶ Séríxímeá giyí giyo yayí n̄wiríná yayí óf weánírixini.

²⁷ Ámínáo aríá eŋe dani sekaxí rípi osearimini, “Payí rina n̄mearíná séríxímeá niyoní f́á urowiemérixini.” ²⁸ “Negí Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianíwiniŋini.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání r'íw'íyo eañínaríní.

Payí r'ina Jisasoyá s'iyikí imónig'á añí yoí Tesaronaika ηweag'áyí nání Poro r'íw'íyo eañínaríní. Ayí payí Poro xámí nearí wiowárin'ína nímearo fá n'iroro aiwí siní d'ñí xen'w'íní nímoro “Jisaso añínami dání r'ixa weap'ñ'íní.” n'iyaiwiro wáyí nero ηweañáná ámá wí Poromí apí nání urémeáag'á o s'fá Jisaso añínami dání weap'ín'fáyi t'ñíná imón'ín'ápí nání pírán'ñí uréwap'iyim'ín'ri payí ámí r'ina eañínig'íní.

¹ Poroní t'ñí Sairaso t'ñí Timotio t'ñí none Jisasoyá s'iyikí imónig'á Tesaronaika ηweáyíné —Seyíné negí ápo Goríxo t'ñí Áminá Jisasi Kiraiso t'ñí nawíní ikárin'ig'áyíneríní. Seyíné nání payí r'ina nearí mónapar'ñw'íní. ² Ápo Goríxo t'ñí Áminá Jisasi Kiraiso t'ñí awaú wá seawian'ri seyíné n'way'íron'iro ηweap'ri nání sea'iri éisixíní.

“Seyíné nání Goríxomí yayí wiar'ñwáríní.” ur'ñ' nán'íní.

³ Negí n'rixímeáyíné, seyíné Jisatomí d'ñí n'w'kw'íroróná d'ñí m'imíxeá ámí xwapí ayá wí t'ñí n'w'kw'íróa uro x'ixe d'ñí sipí nin'iro ar'irá inar'ig'ápí wí p'íní m'wiárf' siní ámí bi t'ñí bi t'ñí néra uro yar'ñag'á nání none kiki'fá ηweapaxí mimón'ñw'íní. Sa seyíné nání Goríxomí yayí wipaxí imón'ñw'íní. “E neranéná ayí x'ixení imón'ñ'pí yar'ñw'íní.” neaimónaríní. ⁴ Seyíné e yar'ñag'á nání s'iyikí Goríxoyáyo wáf nur'imeranéná seyíné nání m'x' re seameak'ñar'ñwáríní, “Xean'ñí wikár'iro rikik'író wikár'iro wiar'íná aí xwámámí n'wiro siní Jisatomí d'ñí n'w'kw'íróa war'ñotí.” urar'ñwáríní.

Goríxo ámáyo p'írf' numamor'íná en'fápi nán'íní.

⁵ Seyíné e yar'ig'ápimi dání r'ipí w'fá neaóníní. Goríxo ámáyo mí ómóm'ixím' n'wirí wigí eg'fápi t'ñí x'ixení wiin'fápi nání d'ñí n' Moranéná “Apán'r'fani?” yaiwipax'íní. Ayínání seyíné oyá xwiox'íyo ηweáwan'g'ín'iro yar'íná xean'ñí seaikárar'ñag'á nání o seyíné nání re rár'ín'fáríní, “Ayí ananí nioní t'ñí e ηweapax'íy'íní.” rár'ín'fáríní. Apí seyíné yar'ig'ápimi dání w'fá neaóníní. ⁶ Ai Goríxo ámá xean'ñí seaikárar'ig'fáyo p'írf' numamorí xean'ñí ax'ípi w'fáná “Ayí x'ixení imón'ñ'p'íní r'fá yar'íní?” yaiwian'fáríní. ⁷ Xean'ñí seaikárar'ig'fáyo p'írf' n'w'iaik'ímorí kiki'fá seyíné seañw'írar'íri none neañw'írar'íri yar'ñag'í n'w'ín'ranéná “Ayí ení x'ixení imón'ñ'p'íní r'fá yar'íní?” yaiwian'fáríní.

Áminá Jisaso sɨ́ɨ́nɨ́ piaumɨ́mɨ́ niniri xegɨ́ aɨ́ɨ́nɨ́jɨ́ eɨ́ eánigɨ́áyɨ́ tɨ́nɨ́ aɨ́ɨ́namɨ́ dánɨ́ nɨ́weapɨ́rɨ́nɨ́ rɨ́á ápiáwɨ́ xwé aipɨ́nɨ́wɨ́ yarɨ́ɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xeni e enɨ́árɨ́nɨ́. ⁸ E nerɨ́nɨ́ ámá Gorɨ́xo nánɨ́ dɨ́ɨ́ɨ́ mɨ́mopa ero xwɨ́yɨ́á negɨ́ Áminá Jisaso nánɨ́ yayɨ́ neainarɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ mɨ́xɨ́dɨ́ arikwɨ́kwɨ́ ero yarɨ́gɨ́áyo pɨ́rɨ́ umamonɨ́árɨ́nɨ́. ⁹ Ámá ayo wigɨ́ egɨ́ápi nánɨ́ xwɨ́rɨ́á nɨ́wikɨ́xeri pɨ́rɨ́ numamorɨ́nɨ́ seáyɨ́ e xɨ́o xegɨ́ eɨ́ eánɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ imónɨ́ɨ́pɨ́ “Xe sɨ́ɨ́wɨ́ onanɨ́poyɨ́.” mɨ́yaiwɨ́ xegɨ́ sɨ́mɨ́manɨ́ tɨ́ɨ́ e dánɨ́ anɨ́ɨ́nɨ́ wieawárɨ́nɨ́árɨ́nɨ́. ¹⁰ Negɨ́ Ámináo ámá xɨ́oyáyɨ́ imónɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ wɨ́ɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ seáyɨ́ e umɨ́eyoaro dɨ́ɨ́ wɨ́kwɨ́roarɨ́gɨ́áyɨ́ nɨ́nɨ́ mɨ́ɨ́ sɨ́ɨ́á weánɨ́ro oépoyɨ́nɨ́rɨ́ aɨ́ɨ́namɨ́ dánɨ́ nɨ́weapɨ́rɨ́nɨ́ pɨ́rɨ́ e umamonɨ́árɨ́nɨ́. Seyɨ́né mɨ́kone repɨ́yɨ́ enwápɨ́ dɨ́ɨ́ nɨ́kwɨ́roro nánɨ́ ínɨ́ seyɨ́né enɨ́ ayɨ́ tɨ́nɨ́ nawɨ́nɨ́ omɨ́ seáyɨ́ e umepɨ́rɨ́árɨ́nɨ́.

Poro Gorɨ́xomɨ́ rɨ́xɨ́ɨ́ wuriyɨ́ɨ́pɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹¹ Ámináomɨ́ seyɨ́né seáyɨ́ e umepɨ́rɨ́á enɨ́agɨ́ nánɨ́ ínɨ́nɨ́ seyɨ́né nánɨ́ Gorɨ́xomɨ́ rɨ́xɨ́ɨ́ seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. Gorɨ́xo e imónɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ wéyo áá seaurɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xeni ayo seaimɨ́xɨ́wɨ́nɨ́gɨ́nɨ́rɨ́ seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. Nanɨ́ imónɨ́ɨ́pɨ́ oyaneyɨ́nɨ́rɨ́ seaimónarɨ́ɨ́pɨ́ nɨ́pɨ́nɨ́ tɨ́nɨ́ Jisasomɨ́ dɨ́ɨ́ nɨ́wɨ́kwɨ́roro nánɨ́ wɨ́nɨ́yo sanɨ́ urápaneyɨ́nɨ́rɨ́ seaimónarɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ apiaú tɨ́nɨ́ xɨ́xeni epɨ́rɨ́á nánɨ́ xegɨ́ eɨ́ eánɨ́ɨ́pɨ́ tɨ́nɨ́ seaimɨ́xɨ́wɨ́nɨ́gɨ́nɨ́rɨ́ seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. ¹² E nerɨ́ɨ́pɨ́mɨ́ dánɨ́ seyɨ́né omɨ́ seáyɨ́ e umɨ́eyoaro xɨ́o enɨ́ seyɨ́né seáyɨ́ e seamɨ́eyoari inɨ́pɨ́rɨ́á nánɨ́ Gorɨ́xomɨ́ seyɨ́né nánɨ́ e seaurɨ́yarɨ́ɨ́wárɨ́nɨ́. O tɨ́nɨ́ Áminá Jisaso Kiraiso tɨ́nɨ́ wá seawianɨ́gɨ́ɨ́ enɨ́agɨ́ nánɨ́ xɨ́xe seáyɨ́ e mɨ́eyoánɨ́pɨ́rɨ́árɨ́nɨ́.

2

Xwɨ́yɨ́á xórórɨ́ yarɨ́ɨ́o nánɨ́ urɨ́ɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹ Gɨ́ nɨ́rɨ́xɨ́meáyɨ́né, xwɨ́yɨ́á re rɨ́nɨ́ɨ́pɨ́, “Negɨ́ Áminá Jisaso Kiraiso ámi weapaná nene o tɨ́nɨ́ nawɨ́nɨ́ awɨ́ eánanɨ́wárɨ́nɨ́.” rɨ́nɨ́ɨ́pɨ́ nánɨ́ rɨ́pɨ́ éfɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ yarɨ́ɨ́ o seaimɨ́nɨ́. ² Kwɨ́yɨ́ bimɨ́ dánɨ́ranɨ́, xwɨ́yɨ́á ámá yanɨ́ wiowárɨ́á bimɨ́ dánɨ́ranɨ́, payɨ́ “Porowa nearo wárénapɨ́gɨ́ápiɨ́nɨ́.” rarɨ́gɨ́á bimɨ́ dánɨ́ranɨ́, ayá nɨ́searemori re rɨ́nɨ́ɨ́nɨ́áyɨ́, “Sɨ́á Ámináo weapɨ́nɨ́áyi rɨ́xa imónɨ́ɨ́rɨ́nɨ́.” rɨ́nɨ́ɨ́nɨ́áyɨ́, sɨ́nɨ́ mé dɨ́ɨ́ úpirɨ́xá nɨ́seapeyirɨ́ ududɨ́ mɨ́seainɨ́panɨ́. ³ Ámá wo aí pípimɨ́ dánɨ́ yapɨ́ oneaɨ́wapɨ́yɨ́nɨ́rɨ́ sɨ́ɨ́wɨ́ mɨ́wɨ́nɨ́pa éfɨ́rɨ́xɨ́nɨ́. Xámɨ ámá obaxɨ́ Gorɨ́xomɨ́ manɨ́ xowiaákimɨ́ wiro ámá xwɨ́yɨ́á xórórɨ́ yarɨ́ɨ́o piaumɨ́mɨ́ inɨ́rɨ́ nemáná enáná ayɨ́ rɨ́wɨ́yo sɨ́á ayɨ́ imónɨ́nɨ́á enɨ́agɨ́ nánɨ́ rarɨ́ɨ́nɨ́. Ámá xwɨ́yɨ́á xórórɨ́ yarɨ́ɨ́o Gorɨ́xo wanɨ́nɨ́mɨ́xɨ́nɨ́orɨ́nɨ́. ⁴ Gorɨ́xomɨ́ anɨ́ɨ́ sɨ́mɨ́ tɨ́nɨ́ wiarɨ́ɨ́orɨ́nɨ́.

Pí pí ñwáá áamá nimixiro menweaarigfápirani, pí pí kwíyá áamá dñf ñwírárarigfápirani, paimimí nimeri xewanijo ayo seáyi e mfeyoániníáriní. E neríná añf Gorixo nání rídiyowá yarigfiwámí nípáwiri áamá obaxí sñwí anigfe dání éf nñweámáná xewanijo re uriníníáriní, “Niwanijoni Gorixonirini.” uriníníáriní. ⁵ Xámí nioní sñí seyíné tñí nñwearfná apí nání searñápi sñí dñf mñseainarínraní?

⁶ Áamá o Gorixo xe piaumimí iníwñingñirí ipimoárñíná imóníñfe nání agwí sñí omí bi wakirfmixini. Omí wakirfmixinípi nání seyíné nñjárini. ⁷ Obo áamá obaxí maní Gorixoyápi xórórí oépayñirí iními dání ríxa nñwíwapíya warñagí aí omí wakirfmixarñípi Gorixo emí mamonífe nání nñwakirfmíxa uníáriní. ⁸ Xíomí wakirfmixarñípi Gorixo nñyoámáná enáná xwíyá oyápi xórórí yaríño sñí iními mimóní ríxa sñání piaumimí ininíáriní. Omí Ámíná Jisaso nñweapirí sogwññf píripírí nerñípiimi dání samñf nñwimixirí xegí madñípi tñí píkiníáriní. ⁹ Xwíyá xórórí yaríño ríxa sñání nimónirí nñwearfná Seteno xewanijoyá ení sñf eánñípiimi dání ení sñf weámixiníá enagí nání o ámayí “O Gorixorñani?” oniaiwípoyñirí yapí nñwiepísirfná emimí ayá wí erí áamá ayá rñwamónípaxípi erí eníáriní. ¹⁰ E nerfná áamá anñnaníro yarigfiáyo xegí uyíñí nerñf bi bimi dání yapí wíwapíyáná xewanijo e oniaiwípoyñirí yarñípi tñí xixení wiaiwipíríáriní. Ayí re mñwimóní, “Gorixo yeáyf neayimíxemeanía nání xwíyá Jisaso nání nepaxñf imónñípi arfá owianeyí.” mñwimóní rñwí umogfá enagí nání xwíyá xórórí yaríño yapí wíwapíyipaxíriní. ¹¹ Ayí rñwí umogfá enagí nání Gorixo dñf xewf omópoyñirí wimixarfná xwíyá xórórí yaríño pí pí yapí wíwapíyiníápi arfá nñwiro ayá sñwí uróagí “Neparini.” yaiwipíríáriní. ¹² Áamá xwíyá Jisaso nání nepaxñf imónñípi dñf mñkwíró wigí sipí imónñípi yaníro nání dñf nífá winñíyo Gorixo xwíyá umeárñíá nání dñf xewf omópoyñirí wimixiníáriní.

“Searéwapíyñwápi xáiwí fá xiríírixini.” urñf nánirini.

¹³ Negí nñrixímeáyíné, Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianñíyíné, seyíné nání kikiíá ñweapaxí mimónñwñí. Sa seyíné nání iníná Gorixomí yayñí wipaxí imónñwñí. Gorixo xegí kwíyápiimi dání sñyikwí mínigfiáyf oimónñpoyñirí seaimixirí seyíné xwíyá nepaxñf imónñípiimi dñf íkwíroo yarigfápiimi dání yeáyf uyimíxemeámánirí eníná dání fá yiyamíximí seañf enagí nání omí yayñí wipaxí imónñwñí. ¹⁴ Gorixo seyíné apí imóníírixinirí xwíyá yayf neainarñf nene

misearápaniηwanigiñi. Aniηf miseaikáripa éwanigiñiri árfwiýínáraní, ikwáwiýínáraní, ríwí níríkwínimáná nigwí omiηf ríá tñf aniηf miní neríηfipimi dání b́f nerane niηwanigiñi. ⁹ “Aiwá anipá mīnearápanipaxawa imóniηagfa nání e egfawixini.” rīseaimónarini? Oweoi, seyfné siηwepigf seaíwapiyiηwápimi xfdírixini e enwanigiñi. ¹⁰ Seyfné nijfáriní. None siní seyfné tñni niηwearanéná sekaxí re searayiηwanigiñi, “Ámá ‘Omiηf mepa oemini.’ wimónarigfáyo aiwá mīni mīwipa éfrixini.” searayiηwanigiñi. ¹¹ “Poró pí nání ríá e neararini?” mīyaiwipani. Segíyí wí nání xwiýfá re rīnaríηagf arfá niwirane nání raríηwini, “Wí omiηf mé siηwí niyápirómí nemeróná xwiýfá mīmayfóní néra waríηoi.” rīnaríηagf arfá niwirane nání seararíηwini. ¹² Nene Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawini ikáriníηwaéne enagf nání wiyfné e yarigfáyfné sekaxí nīsearirane ení rīrémixí rīpí oseaianeyi, “Píráníηf niyunirí niηweámáná segí omiηf éfápimi dání nīmiro nífrixini.” ¹³ Negf nírixímeáyfné, segf winiyí nání ení rīrémixí e nīseairí aí naní yarigfáyfné segf yarigfápi nání aniηf nīseainirí pñni mīwiáripanti. ¹⁴ Segíyí wí none seararíηwápi “Arfá mīwipa oyaneyi.” wimónarigfáyo siηwí mí niwómixiro “Ayf Poró nearíηfpi arfá mīwiarigfáyfírfani?” niyaiwiwo ayá winíwiniηini ayf tñni gwiaumí minipani. ¹⁵ E nero aí “Ayf nene tñni símisi eainiηwáyfírfani?” niyaiwí ségwáo sipí yarfná “Gf gwíáorfani?” niyaiwiwo diηf pírániηf omonirí ikwairirí niwirfná urarigfápa urífrixini.

Yayf niwiowárirfná uriηf nánirini.

¹⁶ Ámináo —O ámá niwayiróniro ηweapfírfpi nání mfkf ikiñorini. O pí pí seaímeáagf aí niwayiróniro ηweapfíri nání seaimixíwiniηini. ¹⁷ Poroni niñwaníñoni gf wé tñni yoparf rīpí nearí yayf seaíwárenaparíñini. Nioní payf nearfná yoparf sírfwí e apí eániηagf niwiniñfná “Poró eañfírfani?” yaiwipfíri nání e eariñárini. ¹⁸ “Áminá Jisasi Kiraiso niyfnéni wá seawianíwiniηini.” nimónarini.

Payí Poro Timotio nání xámi eaḡnaríni.

Payí rina Timotio nání Poro xámi eaḡnaríni. Timotio Esia p̄ropenís̄yo dáḡoríni. Xano émáȳf wo aiwí xínái Judayí wíríni. Poro émáȳf aḡmíni xwíȳfá yayí winípaxí imóniḡp̄i wáf nurímeríná nioní t̄ni nawíni wáf ríméwinigín̄r̄i rípeaḡoríni (Wáf wurímeiaríḡfáwa 16:1-3). Poro t̄ni nawíni amí amí neméfisáná xwiogwí waú wo Epe-sas̄yo niḡwearí uréwap̄iyiḡe dání “Ríxa wí e nání oumíni.” niwimóniríná Timotiomi “Joxí s̄ni re niḡwearí Jisasoyá siyikí imóniḡfáyo umenḡeáir̄ixíni.” nurár̄imi nurí aḡí wí e dání p̄ni niwíar̄imi niḡiríná sekaxí uríḡápi t̄ni xixeni éwinigín̄r̄i payí rina nearí o t̄ḡḡ e nání mónap̄iḡniḡni.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasoyá wáf wurímeiaríḡá woníni. Goríxo —O niweap̄ir̄i nene yeáyí neayimíxemeaaríḡoríni. O t̄ni Kiraisí Jisaso —O nene nearíménap̄inífa nání d̄iḡí níkwímorí ḡweaḡwáoríni. O t̄ni awaú Poro wáf yeaurímeinífa nání imóníwinigín̄r̄i niḡpeaḡíonir̄i. ² Nioní payí rina Timotioxi —Joxí nioní wáf rímeiaríḡápi mí dání Kiraisomi d̄iḡí wíkwíronḡí eḡaḡí nání ḡí piaxí rímeiaríḡá woxíniḡí imóniḡoxir̄i. Joxí nání payí rina nearí mónaparíḡni. “Ápo Goríxo t̄ni negí Áminá Kiraisí Jisaso t̄ni awaú wá ríwianir̄i ayá rírimíxir̄i joxí niwayíronir̄i ḡwearí nání siiri éisixíni.” nimónaríni.

“Xwíȳfá wigí d̄iḡí t̄ni nipímorí raríḡfáyo wiaikíir̄ixíni.” uríḡí nánir̄i.

³ Nioní Epe-sas̄yo p̄ni niwíar̄imi Masedonia p̄ropenís̄yo nání umín̄r̄i neríná ríriḡápa amí ax̄p̄i orír̄imíni. Joxí Epe-sas̄yo niḡwearí amá xwíȳfá Jisaso nání nepaxíḡp̄i niḡmusíroro xegí b̄i uréwap̄iyaríḡfáyo p̄r̄i niwiaikímorí “Apí e muréwap̄iyipani.” ureí. ⁴ “P̄iyíḡí ikayíwí rín̄iḡp̄imi t̄ni aríowa eḡiná dání wigí niaíwí nemeága nuro yoí wíriḡfápi mí t̄ni apiaúmi manaxíḡpani.” ureí. Apimi nanaxíḡir̄ináyí, Goríxo “Nioní d̄iḡí nín̄iḡwíroríḡp̄imi dán̄i ḡí imóniḡfáyo numeír̄ixíni.” yaiwiḡp̄i t̄ni xixeni mé wigí d̄iḡí t̄ni nipímoró síwianí ríḡwanaríḡfá eḡaḡí nání raríḡni. ⁵ Ayí wigí wín̄yo nání nepa d̄iḡí síp̄i winínífa nání “Sekaxí e uríir̄ixíni.” ríraríḡni. Amá ayí api xixeni níxíḡir̄ináyí, d̄iḡí ín̄mi b̄i níkwírómáná m̄r̄í ero d̄iḡí niyaikírorí “Nepa Goríxo wimónaríḡp̄i rífa yaríḡwíni?” niyaiwiríná esísí b̄i miní ero Jisasomi d̄iḡí níwíkwíroríná

sirirowiárf mepa ero epaxríni. Apí apí nerinípimi dání wigí winíyo nání díní sípí winínfá enagi nání e urírxini. ⁶ Ayí rípi nání rírariní. Ámá wa apí apimí píní níwiárrero nání ríxa xaxá nero araríxíní rariño. ⁷ Awa wigí díníyo dání nipímorí rarígfápi nání majfá nero re níyaiwiníro rarígfápi, “Níjfá mimóninwí renwini? Bíkwyo e e ríninípi, ayí apí apí nání rínini.” rarígfápi nání ení majfá nero aí nwf ikaxí eáninípi nání negí wíyo uréwapiyani nání oimónaneyiníro yaiwinarígfáwarini.

Nwf ikaxí eáninípi nání uriní nánirini.

⁸ Yawawi níjfarini. Nwf ikaxí eáninípi, ayí naní imónini. E nímoninagí aí Goríxo nwf ikaxí rinípi ayí ámá wigí díní tñí nipímorí rarígfápimi sopiní onírxinirí rinímani. ⁹ Goríxo e érxinirí wimóninípi tñí xixeni nerfna ayí re yaiwipíraoi, “Nwf ikaxí ríniníyí ámá wé rónígfáyí nánimani. Ayí ámá xwíyíá xowiaikímí yarígfáyí tñí uní yarígfáyí tñí nánirini. Ámá Goríxomi ríwí ríwáminí mamoarígfáyí tñí íwí yarígfáyí tñí nánirini. Ámá Goríxomi paimímí wiarígfáyí tñí arfki imónígfáyí tñí nánirini. Xaniyaúmi píkiarígfáyí tñí píkioyímí yarígfáyí tñí nánirini. ¹⁰ Ámá apíxí wí tñí íwí inarígfáyí tñí oxí waúnirani, apíxí wípaúnirani, onarígfáyí tñí ámá píkiomeaarígfáyí tñí yapí rarígfáyí tñí ‘Síná romí dání rírariní.’ nurímaná ná míyarígfáyí tñí ayí nñí nánirini. Nwf ikaxíyí, ayí xwíyíá naní imóniníyo pí pí wiaikiarígfáyí nání ení rínini.” yaiwipíraoi. ¹¹ Xwíyíá apí, ayí xwíyíá seáyí e imóniní, nene yayí neainarinípi tñí xixeni imónini. Apí Goríxo —O ámá nñí yayí umepaxí imóninorini. O xwíyíá nioni díní níniníwirírí wáf nurímeíwinígnirí nírfpearípi nání rariní.

Poró xfomi wá wianinípi nání yayí winí nánirini.

¹² Negí Áminá Kiraisí Jisasomí yayí wiariní. O “Poró díní uníwírípaxorfani?” níniaiwirí xwíyíá oyápi wáf uríméwinígnirí nínrípearí ení síxí neámixiní enagi nání omí yayí wiariní. ¹³ Xámí nioní omí ikayíwí umearirí ámá xfóyá síyikí imónígfáyo xeaniní ríá tñí wikárirí arfki númí nurí aniní míxí wíaxídírí yagáoni aiwí nioní omí díní míwíkwíropa nerí nání majfá níkarinirí e yarínagí nání o ayá nínrímíxirí apí e níjnirini. ¹⁴ Nioní sípí imóniní e yagáoni aiwí negí Áminá Kiraisí Jisaso wá xwapí ayá wí níwianíagi ámá xfo tñí nawiní níkarinírná díní wíkwírorí díní síxí uyirí yarígfápi nioní ení axípi nímeanínigini.

15 Xwiyá “Kiraisi Jisaso áamá íwí yaríḡwaéne yeáyí neayimixemeaná nání xwíá t́yo nání b́ḡŕŕńi.” ŕńḡṕi d́ḡḡ ḡwiráripax́ṕŕńi. Áamá ńńi aŕá ńwiro “Neparíní.” yaiwipax́ṕŕńi. Ńneneńi íwí yaríḡwaéne aiwí aý yaríḡápi t́ńi x́xeńi mé seáyí e imónḡṕi yagáoní, aý niońŕńi. 16 Niońi e imónḡáoní aí Jisasi Kiraiso áamá x́fo nání re owiaiwípoyínŕi, “O apax́ mé pírí mumamó áamá wigí íwí yaríḡápi ŕwímíní umamoṕŕi nání xwaý ńwínŕi kíkíá ḡweaarḡorfaní?” owiaiwípoyínŕi niońi ayá ńńŕimixírí yeáyí ńyimixemeanḡŕńi. Kiraiso e nerḡṕimí dání áamá ŕwíyo d́ḡḡ ńwíkẃrorí d́ḡḡ ńyímḡḡ t́ḡḡá imónḡṕŕáyí nání niońi, íwí xwaṕ yagáoní sḡwepḡḡ nḡŕńi. 17 Ayínání Gorixo, aḡnamíní ḿx́ ináyí anḡḡ ḿńi imónḡo —O wí ḿpé yarḡoríní. Áamá sḡwḡ ẃnḡpax́ mimónḡoríní. Ná wońi ońi ḡwá nepaxḡḡ imónḡo, aý oríní. Omí anḡḡ íníná seáyí e uḿeyoarane yaý umerane néra úwanḡḡńi.

“Xámi ŕrḡḡwápi nání d́ḡḡ ńmori xopírárí wíríxíní.” urḡḡ nánŕńi.

18 Timotioxí, ḡ́ íwox́nḡḡ imónḡoxí, agwí paý ŕna nearí “Joxí éíríxíní.” ŕrḡḡápi, aý xwiyá xámi joxí ŕwíyo eŕápi nání Gorixoyá d́ḡḡ dání ẃá nírókiamoríná ŕrḡḡwápi t́ńi x́xeńi ax́pi ŕrḡḡḡńi. Xwiyá apimí dání d́ḡḡ śx́ ńńŕi xopírárí wíríxíní. 19 E nerí d́ḡḡ ẃkẃroarḡwápi xaíwí íá xírírí d́ḡḡ ńyaikirorí “Nepa nanḡ ŕa yarḡḡńi?” ńyaiwiríná esísí b́i minarḡṕi sḡwḡ ainenax́dírí éíríxíní. Áamá wa “Joxí e éíríxíní.” ŕrḡḡápi ŕwímíní ńmamoro mepa neróná śńi Jisasomí d́ḡḡ ḿwíkẃró ewé sḡḡáyo śx́ núrórí xwiŕá ikixenarḡpa ax́pi e inḡḡawixíní. 20 Aý waú ŕwaúríní. Xaime-niaso t́ńi Arekísadao t́ńi awaúríní. Awaú “Gorixomí ikaýwí umearḡpaxowawimaní.” oyaiwinḡṕyínŕi Seteno xe xeanḡḡ owikárínŕi ḿńi winḡríní.

2

“Áamá ńńi nání Gorixomí ŕxḡḡ wuríyíríxíní.” urḡḡ nánŕńi.

1 Áamá Jisaso yá śyiḱ imónḡáyí e éíríxínŕi ŕŕḿý seáyí e imónḡṕi, aý ŕṕŕńi. Áamá ńńi nání Gorixomí ŕxḡḡ wuríyiro yarḡḡ wíro yaý wiro éíríxíní. 2 D́ḡḡ ẃkẃroarḡwaéne ṕyá werane kíkíá ḡwearane yańwá nání Gorixo neǵ ḿx́ ináyíyo t́ńi gaṕmań neameḡweaarḡḡá ḡýḡ ḡyó t́ńi wigí d́ḡḡ píránḡḡ owiḿxínŕi ŕxḡḡ wuríyíríxíní. Nene “Gorixomí

nixídiro nání píraníñí e ríá yaríñoi?” neaiawipaxí imóníñípi erane á máyo yadimíñí imóníñípi wirane yaníwá nání rixíñí wuríyíríxíni. ³ Á má e nerónáyí, Goríxoyá síñwíyo dání naní ero apání imóníñípi ero yaríñagí nání “Ríxíñí wuríyíríxíni.” raríñini. O nene yeáyí neayimíxemeaaríñorini. ⁴ Á má níní xwíyíá míkí nepaxíñí imóníñípimi mí nómixiro díní omópoyiníri wimónaríñorini. Apimi mí ómixáná yeáyí uyimíxemeámíánirí nání wimónaríñorini. ⁵ Nene nijíáriní. Nwíá nepa imóníñípi, ayí ná woní Goríxorini. O tñí xíomí sípí wikáraríñwaéne tñí nání wáwuní imóníño, ayí ení ná woní Kiraisí Jisasorini. ⁶ O Goríxo íná e éwínigínirí wimóníñíná imónáná á má níneneni negí íwí yaríñwápi gwíñíñí neaíkweawarímíánirí neapeinígini. Xífo níneapeiríñípimi dání síwá réníñí neainíriní. Goríxo á má níyoní yeáyí uyimíxemeámíánirí nání wimónaríñorini. ⁷ Nioní Kiraiso e neainípi nání wáí nurímeiarígíáyí wo nimónirí áwaní nurímeíwínigínirí Goríxo nínirípearí —Aga yapí bí miraríñini. Nepání raríñini. Goríxo nínirípearí é máyí maní nioníyáyo dání xwíyíá nepaxíñí imóníñípi aríá niro díní wíkwíroro epíríá nání uréwapíyímíáoni imónimí nání nimíxíñíriní. ⁸ Ayínání ge ge Jisaso yá síyikí imónígíáyí Goríxomí yayí owianeyiníro awí neániróná “Oxowa omí rixíñí urííríxíni.” nimónarini. Ayí “Oxí síyikwí mínípa nemáná wígí wíníyo wíkwí míwónípa ero xíxewiámí mírínípa ero yarígíáwa wé seáyí e nímfeyoaro íeapá nemáná rixíñí urííríxíni.” nimónarini.

Apíxíwa epaxípi nání uríñí nánirini.

⁹ Apíxíwa ení á má Goríxomí yayí owianeyiníro awí éanarígíe nání níbíróná píraníñí níteáníro aikíyí xíxeni wígí yínipaxípi níyínimí bííríxíni. Á má weyí onearípoyiníri díá okiyíá ero nígwí okiyíá iníro rapírapí nígwí xwé roníyí yíníro mé ¹⁰ apíxí “Niaíwí Goríxoyáíwanexini.” rínarígííwa epaxípi wígí á máyo aríá níwiríñípimi dání okiyíáníñí inííríxíni. ¹¹ Apíxíwa oxowa uréwapíyaríná xwíyíá mirí ínimí níwuríníro aríá wíríxíni. ¹² Apíxíwa xe oxowamí seáyí e níwimóníro ouréwapíyípoyiníri wínaríñámani. “Íwa xwíyíá mirí ero oxowamí maní aríá wíro éíríxíni.” nimónarini. ¹³ Ayí rípi nání raríñini. Eníná Goríxo á má nimíxíríná xámí imíxíño, oxí Adamomí nimíxímáná ríwíyo apíxí Ipímí imíxíñíriní. ¹⁴ Ayí rípi nání ení raríñini. Obo yapí wíwapíyíño, ayí Adamomímani. Ipímí yapí wíwapíyíáná í xwíyíá Goríxo uríñípi wiaíkiní enagi nání “Apíxíwa xwíyíá mirí ero

oxowamí manjé arfá wiro éfríxini.” rariñini. ¹⁵ Nioni e niriñi aí apixíwa Gorixomí dñjé nñwíkwíroa uro ámayo dñjé sipí nñwia uro sñyikwí mínñjé imóniro nñteáñiri ero nerónáyf, niaíwí xirarigfápimi dání erfkiemeáñiprífáñini.

3

Sñyikf Jisasoyá imónigfáyo wipenweagfáwa nánirñini.

¹ Xwiyfá re rñññjéñpí dñjé ñwírárípaxf imónñjéñpírñini. “Ámá Gorixoyá sñyikf imónñjéñ bimí” go go “Oumenweámñini.” nñyaiwirñáyf, “Nioni apí e oemñini.” wimónarñjéñpí, ayf awiaxírñini. ² Ayínáni Gorixoyá sñyikf imónñjéñyí bimí wipenweañjé go go rñpí rñpí imónfwinigñini. Xwiyfá mumeárípaxf imónfwinigñini. Apíxí ná wíñi meáwinigñini. Dñjé nñpíkwíñi mimónñjéñ nání míkikayó nanjé nánini kíkayówinigñini. Dñjé nanjé nñmorí ámayá sññwíyo dání wé rónñjéñ imónñjéñpírñini éwinigñini. Wé íkwianñwíyo uñwírárípaxf imónfwinigñini. Ámá wímeáána nípemeámí nurí aiwá mírañjéñ wíwinigñini. Wíñiyo uréwapñyipaxf imónfwinigñini. ³ Iniñgí nññirñná papíkí yarigfápí nání mññjéñ mínñpa éwinigñini. Wáwñññjéñ nímónirñi apaxf mé mñxí mimónñpa erí awayini wirí éwinigñini. Mñxí nípéa memepa éwinigñini. “Nñgwí bñ aí mññimúropa oení.” yaiwiarigfápí wí dñjé fá mñmaxírñpa éwinigñini. ⁴ Xegf sñwí niaíwí píránñjéñ méwinigñini. E nerñná niaíwíyí xanoyá manjé arfá wiro wéyo umero éfríxiniñiri éwinigñini. ⁵ Ámá majfá nerí xegf sñwí niaíwí píránñjéñ mumeapa nerñnáyf, “Gorixoyá sñyikf imónigfáyí bimí ananí píránñjéñ umenweapaxírñini.” rñseaimónarñini? Oweoi, e nerñnáyf, píránñjéñ mumenweapaxf enagí nání rariñini. ⁶ Jisasomí sññi aí dñjéñ nñwíkwírorí nñxídirñná negf neaipenweañjéñ wo oimónirñi sññwí mñwinñpa éfríxini. O e nímónirñi nání wáñi imónarñná obo seáyí e seáyí e nímónirñi nánñjéñ neánirñi xwiyfá meárñññjéñpa o ení xwiyfá meárñññjéññiri nání rariñini. ⁷ Ámá wí xegf yoí ráná dñjéñ Jisasoyá sñyikf imónigfáyñnéyáyo dánñni marfái, sñpífáyíyá dñjéñyo dání ení “Nañorñini.” yaiwiarigfó, o seaipenweáwinigñini. Dñjéñ e mñwíaiwiarigfó enánáyf, ámá wí nñwiápññmearo o ayá wimopaxf enjéñpí nání ráná awí oboyá ñwírárñññjéññiri nání rariñini.

Jisasoyá sñyikf imónigfáyo seáyf wíiarigfáyí nánirñini.

⁸ Ámá go go “Jisasoyá sñyikf imónigfáyo seáyf wíiarññjéñ woní oimónimñini.” nñwimónirñnáyf, dñjéñ fá xirñño imónfwinigñini. Nanjé rñriñi sipí rñriñi mepa éwinigñini. Iniñgí

papikí yarigápi nání mñj minipa éwinigini. “Amipi wí mñmúropa oeni.” niyaiwiri íwí urápmñri mepa éwinigini. ⁹ Api api mepa nerí xwiyá enjá dání yumí imónñj Gorixo wá okímixñjpi nání siní ududí miwiní “Aga nepa rfa rinini?” niyaiwiri xaiwí ía xiríwinigini. ¹⁰ Jisasoyá siyikí imónñjwaéne seáyí neaiipaxí imónñj worfaníri xámí iwamó iwamó wíwapiyírixini. E neríná ríxa mímíwiáro nerí wí xwiyá mumeáripaxí imónñjpi néra warñjagi niwiníronáyí, xe e oimónri síñwí winírixini. ¹¹ Apixíwa ení dñj ía xirigáyí imónírixini. Mímáyó mropa ero dñj nípkwiní mimónñj nání míkikayó nanj nánini kíkayoro érixini. Pí pí neríná áamá dñj ñwiráripaxípi érixini. ¹² Jisasoyá siyikí imónigáyíné seáyí seaiiarigáwa apíxí ná winí meárixini. Wigí síwí niaiwí píranñj mérixini. ¹³ Ayí ripi nání “Seáyí seaiiarigáwa api api érixini.” rarñjini. Jisasoyá siyikí imónigáyo seáyí wiirigá gíyí gíyí píranñj niwiirónáyí, ayo wé ikwiañwíyo uñwiráripírfá enjagi nání rarñjini. Kiraisí Jisasomi dñj wíkwíroarigápi nání wíyo áwanj nuriríná ení igigí mé anani urípaxí imónipírfá enjagi nání rarñjini.

“Joxi áamá Gorixoyáyí epaxípi nání nijá oimónri eaarñjini.” urñj nánirini.

¹⁴ Nioni xwiyá rípi ríwamñj neáa nuríná “Ríxa ríná nñbri símeámigini.” niyaiwiri dñj síkwímonjini. ¹⁵ E nerí aiwí nioni mñbipaxí nimónánáyí, joxi nijá re imónírfá nání payí rina eaarñjini. Áamá Gorixoyá gwí imónigáí —Arí áamá Gorixo, dñj mfkí ikinoyá siyikí imónigáyíri. Íkí xwiyá xaiwípnñj nimóníro xwiyá nepaxñj imónñjpimi sopñj warigáyíri. Ayí Gorixo e érixinirí wimónarñjpi tñi xixeni neríná epaxípi nání joxi nijá imónírfá nání eaarñjini. ¹⁶ Aga neparini. Xwiyá nene dñj íkwíroarñjwápi, Gorixo wá mókímixipa enjáná siní nijá mimónpa enjwápi —“Api aga seáyí émi imónñjpirfaní?” niyaiwirane rarñjwápirini. Ayínáni seanj nñriranéna rípi rarñjwáriní, “O síjání áamá imónri kwíyípi ‘O aga wé rónñjorini.’ owiaiwípoynñri neaiwapíyiri enjorini. Anñnajowa síñwí wíñaxídro xwiyá o nání rinñjpi anj nímíni rinimeri enjorini. Áamá xwí tío ñweagáyí dñj wíkwírooro Gorixo anñnamí nání wíránri enjorini.” rarñjwáriní.

Áamá Jisasomi ríwí numero kwíyí xegí bimí xídipírfáyí nánirini.

4

¹ Kwíyí Gorixoyápi ríxa áwaní re rémixamoníriní, “Sfá yoparıyí tńńná ámá wí Jisasomí siní dńńí mıwıkwıró rıwı numorıná re epırfáriní. Kwíyí ámı xegı bımı —Apı ámá yapı wıwapıyarıńpıriní. Apımı xıdıro ámá kwıyı apımı dánı uréwapıyarıgıfáyı rarıgıfápi arfá wıro imıfóyo dánı éwapınarıgıfápi arfá wıro epırfáriní.” Gorixoyá kwıyıpı áwanı e rémixamonırinı. ² Apımı dánı uréwapıyarıgıfáyı yapı owıwapıyaneyınrı yarıgıfápımı dánı wıwapıyarıgıfárinı. Wigı dńńıpı fıwı ayá wı yarıgıfápımı dánı rıxaxı órıńagı nánı fıwı nero aí “Ayı fıwı rfa yarıńını?” nıyaiwirıná esısı bı minarıgıfárinı. ³ Ayı “Apıxı mımeánıpanı.” rıro “Aıwá apı ńwıfárinı. Mınıpanı.” rıro yarıgıfáyırinı. E nerı aí nene xıomı dńńı nıwıkwırorane xwıyıfá nepaxıńı imónıńıpı nánı dńńı moarıńwaéne Gorıxo aıwá apı apı nánı yayı nınımáná nıfırıxınrı imıxıńırinı. ⁴ Ayı rıpı nánı rarıńını. Amıpı Gorıxo imıxıńıyı nńńı nańırinı. Wı rıwımını mamopaxı mimónını. Nene Gorıxomı yayı nıwirane nıpaxını imónıńagı nánı rarıńını. ⁵ Gorıxoyá sıńwıyo dánı aıwá nıpını ananı nıpaxı imónıńagı nánı rarıńını. Ayı xewanıńo amıpı nńńı iwamfó nimıxırıná “Nıpını nańırinı.” rıńıpımı dánı nıpaxı imónrı nene nınıranéná apı nánı yayı wıarıńwápımı dánı nıpaxı imónrı enagı nánı rarıńını.

“Rırıxımeáyo uréwapıyırı Gorıxomı pıránıńı xıdırfá nánı iwamfó éwapınrı éfırıxını.” urıńı nánırinı.

⁶ Xwıyıfá apı joxı yegı nırıxımeáyo nuréwapıyırınáyı, surımá wı mé ámá Kiraisı Jisasoyá xınáıwánıńı nimónrı omıńı xıxenı nıwiırıná yarıgıfápa axıpı e erfárinı. Joxı e nerıná aıwá nınrıńıpımı dánı enı sıxı eánarıńwápa axıpınıńı joxı xwıyıfá nene dńńı wıkwıroarıńwápi —Apı xwıyıfá pıránıńı reńwıpénıńı joxı nıxıda warıńpırinı. Nepaxıńı imónıńpırinı. Apımı dánı enı sıxı eánırfárinı. ⁷ E nerı aí pıyıńı ikayfıwıpı —Apı sa xwıfá fıyo dánıpırinı. Nıaıwı dńńı mımogıfápıanı rıpaxıpırinı. Apımı dńńı bı mıkwıró arıkwıkwı nıwıera nurı ámá Gorıxomı xıxenı nıxıdırfáná yarıgıfápi tńńı xıxenı erfa nánı ámá nıfá yanıro nánı iwamfó éwapınarıgıfápa axıpınıńı iwamfó éwapınrıxını. ⁸ Ayı rıpı nánı “Ámá Gorıxomı xıxenı nıxıdırfáná yarıgıfápi tńńı xıxenı erfa nánı iwamfó éwapınrıxını.” rırarıńını. Wará rırowá onealınrı nánı iwamfó nıréwapınrıńıpı, apımı dánı nańı onımiápı neaiıpaxırinı. E nerı aí Gorıxomı xıxenı xıdanfáwá nánı iwamfó nıréwapınrıńıpı, apımı dánı nańı ayá wı

neaiipaxírini. Agwi ríná sini xwíá tfoyo niñwearanénarani, ríwíyo anínamí niñwearanénarani, naní neaiipaxí enagí nání rarini. ⁹ Xwiyá api, ayí dñí ñwiráripaxí imóniñpini. Ámá aríá niwirí xđipaxípirini. ¹⁰ Ayí ríwíyo anínamí niñwearanénarani, sini xwíá tfoyo niñwearanénarani, Gorixomi xixeni xđaníwá nání iwamíto nirewapiniñpimi dání naní neaiiwiniñginiñ agwi ríná ríwí nirkwínimáná aníñ miní yariniñarini. Nene Nwíá dñí noní imóniño —O ámá niyoni yeáy uyimixemeámániñ enorini. Xíomi dñí wíkwíroariniwaéne anipaxí yeáy neayimixemeaariniñ. “O nene e neaiiníarini.” niyaiwirane dñí nikwímorane nání aníñ miní yariniñarini. ¹¹ Xwiyá api niñini sekaxí urini uréwapiyiri éirixini.

“Dixíneriniñpimi dání siñwepigí wírixini.” uriniñanini.

¹² Joxi sini ámá ríá miriñoxi aí xe peayí onanípoyiniñ siñwí míwiniñpani. Joxi wé ikwianwíyo riñwiráripíri nání Jisasomi dñí wíkwíroarigíayí epaxí imóniñpini nání siñwepigí wírixini. Jiwaniniñoxi nira nuriniñpimi dání siñwepigí wiri nemiñná píraniniñ neriniñpimi dání siñwepigí wiri winiyo dñí sipí niwiriniñpimi dání siñwepigí wiri dñí ñwiráripaxípi neriniñpimi dání siñwepigí wiri ikwíráfnániñ nimóniniñ neriniñpimi dání siñwepigí wiri éirixini. ¹³ Nioni bímfáe nání weniñ nerí niñweariná Gorixomi yayí umeaniro nání awí eánarigíe dání xwiyá Gorixoyápi íá nuroimáná apimi dání uréwapiyiri ení rirémixí wiri éirixini. ¹⁴ Xami Jisasoyá siyikí imónigíayo wipenweagíawa joxi eríapi nání Gorixoyá dñíyo dání wíá rókiamoro wé seáyí e sikwiáriro éaná Gorixo xegí kwíyípimi dání e epaxí oimóniniñ dñí sixí símoniñpini dñí yaikiá mímopani. ¹⁵ Xwiyá “Joxi e éirixini. E éirixini.” rirariñapi niñini xixeni wé oroáriminiñ éirixini. Ámá gíyí gíyí siñwí niraniróná joxi xwiyá nioni “E éirixini.” rirariñapi nerí wé niroa wariniñagí raniñrífa nání e éirixini. ¹⁶ Jiwaniniñoxi yariniñpini nání siñwí ainenaxídiri uréwapiyariniñpini nání eni siñwí ainenaxídiri éirixini. Kikíá bí mñjweá aríki e yayirixini. Ayí rípi naniñini. Joxi e neríñá jiwaniniñoxi eríkiemeániñ dixí maní aríá siarigíayo eríkiemeari eríá enagí nání rarini.

5

“Ámáyo píraniniñ owimiximiniñ nuriríñá dixíyo urariniñpa uririxini.” uriniñanini.

1 Áminápia wími píránɨ́ owimiximínri neríná xwamiání t́nɨ́ murɨ́panɨ́. Dixí ápowami nɨ́pení urarɨ́ɨ́pa urɨ́rɨ́xinɨ́. Íwí síkɨ́nowami píránɨ́ owimiximínri neríná dixí rígwáowami urarɨ́ɨ́pa nɨ́pení urɨ́rɨ́xinɨ́. 2 Apianɨ́píami nurɨ́ríná dixí rinókíwami urarɨ́ɨ́pa urɨ́rɨ́xinɨ́. Apíyáíwami nurɨ́ríná íkwírá wínánɨ́ nimónrɨ́ rɨ́napíwami urarɨ́ɨ́pa urɨ́rɨ́xinɨ́.

Apixí aníwa nánɨ́ urɨ́ɨ́pɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

3 Apixí aní wí úmayí imónɨ́ɨ́ɨ́ nɨ́wínríná wéyo uméirɨ́xinɨ́. 4 E rɨ́rarɨ́ɨ́ɨ́ aí apixí aní gí gí niaíwí t́nɨ́ imónrɨ́ranɨ́, íwíarɨ́awéyí t́nɨ́ imónrɨ́ranɨ́, enánáyí, ayí epíríá seáyí e imónɨ́ɨ́pɨ́ rɨ́pɨ́rɨ́nɨ́. Wigí imónɨ́ɨ́ɨ́ wéyo umepíríá nánɨ́ éwapɨ́nɨ́rɨ́xinɨ́. Wigí xanɨ́yáú umegípa wiwanɨ́ɨ́yí enɨ́ rɨ́xa xwé niwiaroríná axɨ́pɨ́ umepíríá nánɨ́ éwapɨ́nɨ́rɨ́xinɨ́. E nerónáyí, Gorɨ́xo yayí winarɨ́ɨ́pɨ́ yarɨ́ɨ́ɨ́ɨ́ nánɨ́ rarɨ́ɨ́nɨ́. 5 Apixí aní aga úmayí imónɨ́ɨ́ gí gí Gorɨ́xo arɨ́rá oninrɨ́ dɨ́ɨ́ wíkwɨ́moarɨ́rɨ́nɨ́. E neríná árɨ́wiyimíránɨ́, íkwáwiyíránɨ́, omɨ́ rɨ́xɨ́ɨ́ urɨ́rɨ́ yarɨ́ɨ́ wírɨ́ yarɨ́rɨ́nɨ́. 6 E nerɨ́ aí apixí aní gí gí “Pí enɨ́ɨ́?” nɨ́yáiwírɨ́ mɨ́ɨ́ winarɨ́ɨ́pɨ́nɨ́ “Oemɨ́nɨ́.” nɨ́wimónrínáyí, sínɨ́ síɨ́ɨ́ nimónrɨ́ nɨ́ɨ́wari aí aga penɨ́nɨ́ɨ́ imónɨ́nɨ́. 7 Apixí aníwayá niaíwíyí t́nɨ́ íwíarɨ́awéyí t́nɨ́ píránɨ́ numero xwíyíá murɨ́paxí imónrɨ́rɨ́xinɨ́ nionɨ́ rɨ́rarɨ́ɨ́pɨ́ sekaxí nura úrɨ́xinɨ́. 8 Ayí rɨ́pɨ́ nánɨ́ “Nionɨ́ rɨ́rarɨ́ɨ́pɨ́ sekaxí nura úrɨ́xinɨ́.” rɨ́rarɨ́ɨ́nɨ́. Ámá go go xegí imónɨ́ɨ́yó mumepa neríná Jisasomɨ́ dɨ́ɨ́ wíkwɨ́roarɨ́pɨ́ rɨ́wí rɨ́rɨ́wámɨ́nɨ́ nɨ́mamorɨ́ sípí ámá dɨ́ɨ́ mɨ́wíkwɨ́roarɨ́ɨ́yí yarɨ́ɨ́pimɨ́ nɨ́múrorɨ́ aga sípí imónɨ́ɨ́pɨ́ yarɨ́nɨ́. E nerɨ́ aí go go xanɨ́piaúmɨ́ mumepa neríná ayí aga anɨ́paxí sípí imónɨ́ɨ́pɨ́ yarɨ́nɨ́.

9 Apixí aní wí sínɨ́ xwiogwí 60 mímúropa enáná íkwí Jisas-oya síyíkí imónɨ́ɨ́ɨ́né apixí aníwami arɨ́rá wianɨ́wanɨ́ro nánɨ́ wigí yóɨ́ ɨ́wírárarɨ́ɨ́nami mɨ́ɨ́wírárɨ́pa éirɨ́xinɨ́. E nerɨ́ aí í oxí ná womɨ́nɨ́ píránɨ́ meánagí ɨ́ɨ́ɨ́ wínrɨ́ 10 “Sanɨ́ píránɨ́ nearáparɨ́rɨ́nɨ́.” rarɨ́ɨ́ɨ́ arɨ́rá wírɨ́ “Xegí niaíwí píránɨ́ meagírɨ́nɨ́.” rarɨ́ɨ́ɨ́ arɨ́rá wírɨ́ ámá anɨ́ mɨ́dánɨ́yó aíwá míránɨ́ yagí imónɨ́ɨ́ wínrɨ́ ámá Gorɨ́xoyáyo arɨ́rá nɨ́wíríná síyíkwɨ́pɨ́nɨ́ nimónmáná arɨ́rá wiagí imónɨ́ɨ́ wínrɨ́ ámá wí dɨ́ɨ́ ríá uxearɨ́ɨ́ nɨ́wínríná seáyí wiagí imónɨ́ɨ́ wínrɨ́ pí pí nanɨ́ imónɨ́ɨ́pɨ́ “Oemɨ́nɨ́.” nɨ́yáiwírɨ́ dɨ́ɨ́ wíkwɨ́roagí imónɨ́ɨ́ wínrɨ́ nerínáyí, íyá yóɨ́ ananɨ́ íkwínamɨ́ ɨ́wírárɨ́rɨ́xinɨ́. 11 E nerɨ́ aí apixí aní sínɨ́ apianɨ́pia mimónɨ́pa egíwayá yóɨ́ mɨ́ɨ́wírárɨ́pa éirɨ́xinɨ́. Ayí rɨ́pɨ́ nánɨ́ rarɨ́ɨ́nɨ́. Apixí aní sínɨ́ apianɨ́pia mimónɨ́ɨ́wá “Ámí

oxí wo tñni oinaiyi.” wimónáná sñni Kiraiso nánni dññí mamónññí nero “Ámi womi omeánimñni.” wimónarññí enjagi nánni rarññini. ¹² Íwa e nerónáyí, oyá sñmimañño dánñññí re rárígtápi, “Ámi oxí mñmeání sa Kiraiso tñni nikárññírná apánññini.” rárígtápi rñwñmñni mamoarígtá enjagi nánni xwiyfá meárññígtáwa imónarígtárñni. ¹³ Ripi eni yarígtá enjagi nánni rarññini. Omññí bí mé kiki fá nera wanñro nánni néwapñga nuro aí nepa kiki fá bí yarígtámani. Anñ íwá iwámi nemeróná xwiyfá mñmayó roro wiárñ nñremoro xwiyfá répnoro neróná xwiyfá píranññí nñrñpaxí mímónññípi rarígtárñni. ¹⁴ Ayñnánni “Apixí aní sñni apianñña mímónígtáwa re éfrññini.” nimónarñni. “Ámi oxí nñmeánñro niaíwí nñxññro uméfrññini.” nimónarñni. Íwa e neróná amá Jisasomi dññí mñwñkwñró nene nánni wikí neaónññíyí wo íwa apñni yarññagí nñwññírná “Íwa sñpí yarññoi.” nearñpaxí wí imónññímani. ¹⁵ E nerí aí apixí aní wíwa Setenomí xñdñpññí nánni rñxa Jisasomi pñni nñwiárñmi wigñmi warígtá enjagi nánni rarññini. ¹⁶ Apixí Kiraisomi dññí wikñwñroarígtá gñyí gñyí wigí apixí aní enánáyí, Jisasoyá sñyikí imónígtáyo anññí wikñpññírná wíwanññíyí íwamí píranññí numero arñrá wífrññini. Ayí Jisasoyá sñyikí imónígtáyo apixí aní úmayí imónígtáwamí arñrá wípnñña nánni rarññini.

Jisasoyá sñyikí imónígtáyo wipenweagíwa nánñini.

¹⁷ Jisasoyá sñyikí imónígtáyo wipenweagíwa numenwearñná naññ nero píranññí yarígtáwa yayí owinñññí aiwáraní, nñgwñraní, mñni wiarígtápi “Biaú mñni wipaxowarñani?” nñyaiwiro wé íkwianñño uñwñrárññírná. Wipenweagíwa xwiyfá Gorñxoyápmi dání enñ rñremíxí wiro uréwapññiro yanñro nánni anññí miní yarígtáwa nánni ayí anñpaxírní. ¹⁸ Bñkwñño dání xwiyfá rñpiaú nññññí eánññagí nánni rarññini, “Burímákau wítñpi exwexwímñ oenññí xwñññwí xapñxapí nosaxa pwarñná bí mñññpa oenññí maññ gwí mñkññwipani.” nññññí eánññí “Nígwí omññí yarígtáyo wigí omññí egtápi nánni nñgwí meapaxírní.” nññññí eánññí enjagi nánni wipenweagíyo re yayíwífrñññí rarññini, “Neaipenweagíwamí yayí owinñññí mñni wiarññwápi biaú mñni wipaxowarñani?” yayíwífrñññí rarññini.

¹⁹ Amá ná woní nñwiápnñmearí Jisasoyá sñyikí imónígtáyo wipenwearññí womí xwiyfá nuxekwñmori “Sñpí yarññni.” rñránáyí, arfá mñwipani. E nerí aí sññwí wñnarófáyí waúraní, waú woraní, enánáyí, ayí ananí arfá wífrññini. ²⁰ Wipenweagíwa arñkí wñ yarígtáyo Jisasoyá sñyikí imónígtáyo nñyíyá sññwí anígté dání mñxí urññññini. Wa ení wáyí

nero axípi mepa epírta nání “Niyíyá sñwí anigíe dání urírixini.” ríraríñini. ²¹ E nerí aí nioní Goríxoyá sñwí tñj e dání tñí Kiraisí Jisasoyá sñwí tñj e dání tñí aníñají xfo ía yiyamíximí eníyíyá sñwí tñj e dání tñí xwíyá joxí mírímúropaxí imóníñí rípi orírimini. Joxí nioní wipenweagíawa nání ríraríñápi neríná wí nání “Ámá nioníyáyírxani?” niyaiwirí niyinwíroníri mepa éirixini. Wí díxíyoní símí símí e nímerí mepa éirixini. Xíxeni wigí yarígápi tñí wíirixini. ²² Joxí ámá wo ayá tñí nímerí Jisasoyá síyikí imónígíayo wipenweañ wo imóníwínigíníri níwimíxíri wé seáyí e míwikwíarípaní. Apaxí mé wipenweañ wo oimóníri wimíxaná íwí ayí yarígápi ríxímeanígíníri raríñini. Joxí íwí bí mé íkwíráínaxíñíñí imóníwínigíníri raríñini. ²³ Timotioxi, íníná aga símíxí agwíyo siayaríñípi naní siní nání aga inígíñí mínípa nerí marísíníá nání wayíá inígí wainí bí tñí nírixini. ²⁴ Sípi ámá wa éfápi sñjáníje dání éfá enagí nání siní pía míníjána aí ríxa sñjání imónaríñíri. E nímoníri aí sípi wa éfápi ínímí dání éfá enagí nání pía néfásána enána sñjání imónaríñíri. ²⁵ Axípi éñíñí naní wa éfápi sñjáníje dání éfá enagí nání sñjání imónaríñíri. E nímoníri aí naní wa yumí éfápi aníñí yumí imónarípaxímaní.

6

Ámá xínáiwáníñí nímoníro omíñí wíiarígíáyí náníriñí.

¹ Ámá xínáiwáníñí nímoníro omíñí wíiarígíáyí wigí bosowa nání “Awamí wéyo umerane xíxeni aríá yímígí wirane epaxowaríani?” niyaiwiro apí e wíirixini. Awa Goríxo nání sípi mírípa ero none ámáyo uréwapíyaríñwápi nání sípi mírípa ero oépoyíníri ríraríñini. ² Go go xegí boso Jisasomí dñj wíkwíroaríñí wo enánáyí, dñj re níwíaiwirí páimímí míwípa éwínígíní, “Xfo ení gí Jisasomí dñj wíkwíroarígíwí wo enagí nání sa gí nírixímeaníñí imóníñí woríani?” E níwíaiwirí páimímí míwípa nerí rípiñí yaiwíwínígíní, “Gí bosí omíñí wíiaríñáo Jisasomí dñj wíkwíroaríñí wo imóníri Goríxo dñj síxí uyaríñí wo imóníri eno enagí nání aríá yímígí níwirí omíñí owíimíni.” yaiwíwínígíní. Xínáiwáníñí nímoníri omíñí wíiarígíáyí nání ríraríñápi dání síyikí Jisasoyá imónígíá joxí tñj e ñweagíayo uréwapíyirí ení ríremíxí wirí éirixini.

Mímoní uréwapíyarígíáyí náníriñí.

³ Ámá go go xwíyá nioní ríraríñápi maríáí, xegí bí imóníñípi —Apí xwíyá píraníñí réwapíñígápi tñí

xixeni mimóniñpírini. Xwiyá negí Áminá Jisasi Kiraíso riniñpi tñni xixeni mimóniñpírini. “Gorixomi píraniniñ nixdíriná epaxí, ayí apírini.” riniñpi tñni xixeni mimóniñpírini. Xwiyá xegí bi imóniniñ api fá xirariniñ go go ⁴ wári nimóniri aí aga niñfá naní bi mimóninorini. O xwiyá rírowiamí inarigíapi nání wí tñni orinaneyiniri símí xeadípenariniñ. Xwiyá ximiximí niniro rarigíapi nání ení wí tñni orinaneyiniri símí xeadípenariniñ. E yariñpimi dání áamá sipí dññ yaiwiniro xwiyá miximixeawiamí iniro ikayíwí riniro anidiniñ yaiwiniro ⁵ xixewiamí riniro yariñfáriní. Áamá e yariñfáyí dññ xeyániñ imóniro xwiyá Jiaso nání nepaxiniñ imóniñpi bi siní mixéniñ imóniro egíayíriní. Xenwíni re yaiwiarigíariní, “Gorixomi nixdírininiñpimi dání amipí xwé meapírfá nánirini.” yaiwiarigíariní.

“Íá xiriniñapi apánirini.” yaiwiarigíayí tñni e miyaiwiarigíayí tñni nání uriniñ nánirini.

⁶ Ayí e yaiwiariniñagífa aí áamá “Amipí nioniñ íá xiriniñapi, ayí apánirini.” yaiwiarigíayí Gorixomi nixdírininiñpimi dání amipí Gorixo “E wíimiginiñ.” yaiwiariniñpi wí mímúronigíayíriní. ⁷ Inókíwa neaxirigíe dání amipí wí tññ imóniniñwaéne íá neaxirigíariniñ? Péwaé dání ení amipí wí nimeamiñ waníwáraní? Oweoi. ⁸ Ayínáni sa aiwá naniñ nániraniñ, aikí yinaniñ nániraniñ, apáni enjánáyí, dññ re oyaiwianeyí, “Nene íá xiriniñwápi ayí apániriniñ.” oyaiwianeyí. ⁹ E nerí aí áamá amipí wí minimúropa oeniriñ yariñfáyí re yariñfáriní. Amipí wí nániniñ ayá síwí nuroriná miññ síxí niniñpimi dání wiwaniniñyí mífreyóniniñ pikinarigíariní. Ayí majífa níkariniñro amipí ríwéná xeaniniñ wimeapaxí imóniñpi nání ikñniññ sipí wiariniñ. Maiwí e néra núfasaná ríwéná síwá nerí piéropírfáriní. ¹⁰ Ayí rípi nání rariñiniñ. Áamá niñgwí nániniñ dññ sipí niñwiriná ayí íwí xixegíniñ oépoyiniriñ wipemeariniñ. Áamá wí niñgwí nániniñ ikñniññ sipí niñwiriniñpimi dání xwiyá nene dññ ikwíroariniñwápi ríxa píniñ niñwiárimí majímajífa néra xenwímiñ nuro ríniññ meárinariniñagífa nání rariñiniñ.

“Píraniniñ nerí dññ niyiminiñpi xaiwí íá maxítrixiniñ.” uriniñ nániriniñ.

¹¹ “Gorixo ‘Timotio e éwiniñiniñ.’ wimónariniñpi tñni xixeniñ oeminiñ.” yaiwiariniñoxí, sipí apimiñ píraniniñ éf menítrixiniñ. E nerífná “Wé róniniñ imóniniñpiniñ oeminiñ.” yaiwiriñ “Gorixomiñ píraniniñ nixdíriná epaxípiniñ oeminiñ.” yaiwiriñ “Omí aniniñ dññ owíkwíróminiñ.” yaiwiriñ “Ámayo dññ sipí

owim+ni.” yaiwiri “Pí pí nímeá+pi xwámám+ oem+ni.” yaiwiri “Ámáyo n+pi+yin+ owim+ni.” yaiwiri é+ri+x+ni. ¹² Joxi Jisasom+ di+ñ+ n+wi+kw+fror+na áma “Xfo xop+r+r+ nin+r+fen+ño+?” ni+yaiwin+ri en+ neán+r+i en+ menar+g+í+pa ax+pi é+ri+x+ni. E ner+i di+ñ+ ni+y+m+i+ñ+ joxi e oimón+r+i wéyo ía rum+r+i+ñ+pi xaiw+ ía max+r+i+r+i+x+ni. Joxi nan+ imón+i+ñ+ di+ñ+ wi+kw+fron+pi r+xa áma obax+ ar+ía eg+e dán+ waropár+ win+ en+ag+ nán+r+r+r+i+ñ+ni. ¹³ Gor+xo —O pí pí di+ñ+ t+ñ+ imón+i+ñ+pi nán+ m+fk+ ikin+or+ni. O t+ni Kirais+ Jisaso —O mix+ ináy+ Podias+ Pairato xw+r+i+x+ umear+na xfo nán+ waropár+ xi+xen+i in+i+ñ+or+ni. O t+ni awaú ar+ía eg+íe dán+ xwi+y+ía jox+ m+múropax+ imón+i+ñ+ r+pi or+r+i+m+ni. ¹⁴ Joxi sekax+ Áminá Jisasi Kiraiso n+near+m+ peyin+pi xi+xen+i é+ri+x+ni. E ner+i Jisaso si+ñ+áni piaum+m+ íne nán+ jox+ r+dun+ipax+ imón+i+ñ+pi mepa néra ur+ áma xwi+y+ía “O sip+ yar+ni.” r+meear+ipax+ imón+i+ñ+pi mepa néra ur+ é+ri+x+ni. ¹⁵ Gor+xo moár+i+ñ+na nimón+r+na o si+ñ+áni piaum+m+ in+i+n+ár+ni. Ay+ r+pi nán+ rar+i+ñ+ni. Gor+xo yay+ xfo winar+i+ñ+pi nán+ xewan+ño m+fk+ ikin+or+ni. Ná won+ on+i+ni seáy+ e imón+i+ñ+or+ni. M+ix+ ináy+ n+m+ni+ ñweag+íayo seáy+ e wimón+i+ñ+or+ni. Áminá niyon+ en+ seáy+ e wimón+i+ñ+or+ni. ¹⁶ An+i+ñ+ non+ ñweaño, ay+ ná won+ on+r+ni. W+ía o óm+xar+i+ñ+pi ináy+n+i+ñ+ p+roar+i+ñ+ag+ nán+ áma an+wi e pupaxo-man+. Áma wí si+ñ+w+ win+i+g+oman+. Wí en+ si+ñ+w+ win+ipax+ imón+i+ñ+oman+. Om+ áma n+nenen+ seáy+ e uméwan+i+ñ+ni. O an+i+ñ+ ín+na neamen+weáw+i+ñ+ni. “E imón+win+i+ñ+ni.” nimónar+ni.

Áma am+pi wí m+múron+ig+íay+ epax+pi nán+r+ni.

¹⁷ Áma agw+ r+na am+pi wí m+múron+ig+íayo re ur+r+i+x+ni, “Wá+r+xay+né mimón+pa ero am+pi sey+né m+seamúroar+i+ñ+pi nán+ ‘An+i+ñ+ ía xi+ran+wár+ni. Wí an+pá imón+n+ía men+ni.’ m+yaiwipax+ en+ag+ nán+ apim+ di+ñ+ m+ñwirár+pa ero é+ri+x+ni. E mepa nero Gor+xo —O yay+ oneain+n+r+pi n+neaiapar+na xwap+ ayá wí neaiapar+i+ñ+ni. Om+ni di+ñ+ uñwirár+poy+.” ur+r+i+x+ni. ¹⁸ R+pi en+ ur+r+i+x+ni, “Ámáyo nan+ni wi+ro san+ nuráp+róna on+miáp+ muráp+ ayá wí uráp+ro yan+ ewani+ imón+ro am+pi b+ wáwuñ+ oimoaney+n+ro tiro é+ri+x+ni. ¹⁹ Sey+né e nerónáy+, nepa am+pi ayá t+ñ+ imón+r+i n+ipémána r+w+yo seaímean+ta imón+r+i en+pi awí eámeám+ yárar+i+ño+. Ap+ di+ñ+ ñwirár+ipax+ imón+i+ñ+pi+r+ni. Ap+ di+ñ+ ni+y+m+i+ñ+ imón+i+ñ+pi max+r+ip+r+na nán+ si+ñ+áni+ñ+ eán+r+i+g+ápi+r+ni.” E ur+r+i+x+ni.

“Nion+n+ra weap+ápi s+m+man+ñ+m+ni t+nei.” ur+i+ñ+nán+r+ni.

20 Timotioxi, nioni e érixiniri diñí riñwirárinjápi ríwíminí mitípaní. Símanañmíni tineí. Ámá Gorixomí mífdarigíáyí xwíyá íkíá iwíyo dání rarijápi tñí xwíyá ikweakwímí rinariñpí —“Apí xixení nijá imóniñpíriní.” nírro aí yapí rarijápiriní. Apí tñí gí tñí e dání xe orípoyiniri síñwí mívínipa érixiní. ²¹ Ayí ámá wí “Xwíyá apimí dání nijá imóniñwaéneriní.” níriniñpimí dání ríxa majímajá néra xenwími ugíá enagí nání rariñiní. “Gorixo wá ríwianíwínigini.” nimónariní.

Payí Poro Timotio nání ríwíyo eañnaríni.

Payí rína Timotio nání Poro ná ríwíyo eañnaríni. Poro ámi añí yoí Romíyo gwí nñwearína Timotio síní Epe-sasíyo nñwearí Jisasoyá síyikí e imónígfáyo umenñweañána Poro “Nioní nípíkipírí añwí ayoríani?” nñyaiwirína Timotio eñí neága nurí pí pí wímeáípmí xopírará wípaxí imóníwínígnírí payí rína nearí dñí síxí umímonígnígní.

1 Poroní —Nioní Goríxo wimóníagí nání Kiraisí Jisasoyá wá wurímeiaríñá woníríni. O tñí níkaríníñípmí dání dñí nñymíñí imóníñwá Goríxo negí símímaníyo dáníñíñí “Apí seaiimíáríni.” nearíñípmí nání wá wurímeíwínígnírí nírfpeañoníríni. 2 Nioní Timotioxí —Joxí gí niaíwoxíñíñí dñí síxí ríyíñáoxíni. Joxí nání payí rína nearí mónaparíñíni. “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Kiraisí Jisaso tñí awaú wá ríwianírí ayá rírímíxírí joxí nñwayírónírí ñwearí nání siiri éfísíxíni.” nimónaríni.

“Joxí nání Goríxomí yayí wiaríñáríni.” uríñí náníríni.

3 Nioní aníñí ikwáwíyiraní, áríwíyiraní, Goríxomí joxí nání ríxíñí nírruríyírína omí —O nioní yaríñí re ninírína “Negí aríowa omí píraníñí níxídiróná yagíápa nioní ení axípmí xídaríñáoníraní?” yaríñí e ninírína esísí bí míníní xídaríñáoríni. Omí joxí nání ríxíñí nírruríyírína yayí wiaríñáríni. 4 Nioní yayí nísiárímí níbírfína joxí ñwí neawáríagí raníñápmí nání dñí nímorína ámi dñí nífá ayá wí ninínífa nání “Síñwí oranímíni.” nñyaiwirí ikíñíñí sípmí niaríñíríni. 5 Joxí nání dñí nímorína dñí re ninaríñíríni, “O mimóní dñí wíkwíroñomaní. Aga nepa Jisasomí dñí wíkwíroñoríni.” Dñí e ninaríñíríni. Díxí rfáí Roisí xámí wíkwírorí díxí rínáí Yunisí ení wíkwírorí yagíápa joxí ení “Axípmí wíkwíroaríni.” nimónaríni.

“Xwíyífa yayí neainaríñípmí nání ayá mísínípaní.” uríñí náníríni.

6 Ayínání dírrí rípmí osímíni. Nioní gí wé seáyí e síkwíarána Goríxo e epaxo imóníwínígnírí simíxíñípmí —Apí ríxa rínayíni yáríñíñípmíríni. Apí ámi rfá ápiáwí xwé oenírí píramí yaríñwápáníñí níñíríxíni. 7 Ayí rípmí nání ríraráñíni. Goríxo kwíyí ayá ígígfí neainípaxí imóníñípmí míneaiapí eñí neánírane ñweaaníwá nání neaimíxírí ámáyo dñí sípmí wianíwá nání neaimíxírí awayíní nípréanírane yaníwá

nání neaimixiri enfa nání imóniñipi neaiapiñi enagi nání rariñini.

⁸ Ayináni negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nuriríná ayá wí msiní ananí wáf uririxini. Nioní o nání wáf urimeariñagi nání gwí niñwirárigtoní nání ení ayá msinipa éwinigini. E mepa nerí Gorixo ení sixí símixiñipimi dání re yaiwirixini, “Nioní ení Poro enípa axipi nerí xwiyá yayí neainariñipi wáf urariñapimi dání xeaniñi níniemearínayí, ananirini.” yaiwirixini. ⁹ O nene yariñwápi nání diñí nímorí yeáyí níneayimixemearí gí áamá siyikwí mínigíayí oimónipoyinirí wéyo ía neaumiríñimaní. Enína dání “Nioní wá níwianirí e wiimfáriní.” yaiwiaragipi nání diñí nímorí yeáyí níneayimixemearí nioniyáyí oimónipoyinirí wéyo ía neaumiríñirini. O xwífa síní mimixiniñaná re niyaiwiríñipimi dání wá neawianiríriní, “Kiraisí Jisaso ámayo yeáyí uyimixemeáwiniginiurí urowárimigini.” niyaiwiríñipimi dání wá neawianiríriní.

¹⁰ Enína dání wá e neawianíñi enagi aí agwí ríná Kiraisí Jisaso —O yeáyí neayimixemeanfa nání neaiñoriní. O ríxa xwífa tíyo níbiríñipimi dání Gorixo “Wá seawianímfáriní.” rariñipi ríxa siñáni piaumím iníñirini. Xwiyá nene yayí neainariñipimi dání Jisaso wífa neaókímixáná re niyaiwirane niñífa imóniñwini, “Pariñwápipimi Jisaso xopirárimí iyí ríwiniginigini? Diñí niyimíñi nene maníní aníñi ñweaníwá nání ipí ríneaiapiñiniginigini?” niyaiwirane niñífa imóniñwini. ¹¹ Xwiyá yayí neainariñi api nání áwaní urimerí wáf urimerí uréwapiyemerí éwiniginiurí nírféañonirini. ¹² E nírféañoní enagi nání xeaniñi rípi nímeanirini. E nerí aí api nání nioní ayá wí míninarinini. Ayí rípi nání ayá wí míninarinini. Gorixo, nioní diñí wíkwíronáo nání nioní niñfáriní. “O xwiyá yayí neainariñi wáf ríméwiniginiurí nání fáníñi niepíxíniasinipi sfá Jisaso weapínfayi imóníe nání ananí meñweapaxorini. Ámá ámi siñí xegí bí tñí sayá nimixiri ríprixiniurí meñweapaxorini.” nimónariñagi nání ayá wí míninarinini.

¹³ Xwiyá enwípeariniñi, nioní xamiñoxi e dání wáf urirí uréwapiyirí éwiniginiurí siñwepígí siaríná arfá niñipi xaiwí ía xiririxini. Kiraisí Jisaso tñí nawíní níkariniríná diñí wíkwírorí diñí sixí uyirí neríñipimi dání xwiyá api xaiwí ía xiririxini. ¹⁴ Xwiyá ayá tñí imóniñi fáníñi siepíxíniasiníñi api kwíyí Gorixoyápipimi dání —Api siyikwí bí míníñipirini. Diñí neaxixéronipirini. Apimi dání fáníñi siepíxíniasiníñipi ía níxirirí meñweárixini.

“Esia píropenisíyo dáníñi níniepísamoárimí ugíawixini.”

urijé nánirini.

¹⁵ Joxi nijárini. Esia pïropenisïyo dáné Jisasomi dïné wikwïroarigfá nïni nïniepisamoárimi ugíawixini. Nïniepisamoárimi nuróná wigí waú Pigeraso tïni Xemoseniso tïni awaú eni nïniepisamoárimi ugíisixini. ¹⁶ E neri aí “Áminá Jisaso Onesiporasomi tïni áamá xegí aniwámi wearigfáyo tïni ayá urimixíwïnigini.” nimónarini. Ayí rïpi nánirini. O ámi ámi dïné sixí nïmimoayinjirini. Nioní gwí ñweañáoní nání aiwí ayá mïwiní ¹⁷ añé Romí rïpimi nïrémónapïríná nioní nání ayá tïni pía nera nurí nïmeanïnigini. ¹⁸ Ayínáni “Sfá negí Áminá Jisaso áamá nïyoní mí ómómiximí enfáyimi omí ayá urimixíwïnigini.” nimónarini. Nioní siní Epesasïyo ñweañáná seáyí o nïnjïpi nání ení joxí rïxa nijfá imóninini.

2

“Xwiyfápi wïyo ení fáninjé wiepíxíniasírïxini.” urijé nánirini.

¹ Ayínáni gí niaíwïninjé imóninixi, joxí re nïyaiwinirïnïpimi dáni, “Kiraisí Jisaso tïni nawíni ikárininãoní enagí nání Gorïxo wá wí mïnïwianïpa yarïnïraní?” nïyaiwinirïnïpimi dáni ené sixí eánei. ² Xwiyfá nioní áamá obaxí arfá egíe dáni raríná arfá ninïpi joxí ení áamá dïné unjwirárpaxí imónigfáyo áwané nurírí fáninjé wiepíxíniasírïxini. Ayí e dáni xamïnje wïyo uréwapïyipaxí imónipírfá nání rïrarïnini.

“Jisasomi xfdarïnagi nání sikárfápi xwámámí wïrïxini.” urijé nánirini.

³ Ewayí xwiyfá bí rïpi nání dïné moi. Simïnje wïnarigfáyí wami wïmeanïpi nání ududé mirïnïpa nero wigí mïxí ináyomi ené neánïro númi uxfdarigfáwa yapí joxí ení axïpi e nimónirí Kiraisí Jisasomi nïxídiríná símeanfápi nání ududé mirïnïpa neri xe onímeanirí xfdírïxini. ⁴ Simïnje wïnarigfáwa simïnje wïnarinwáo none yarïnwapí nání yayí owininirí pí pí omïnje áamá sfá ayí ayo yarigfápi xe nawíni rígwírígwïnïnje oéáninirí mé ná biní xfo wimónarïnïpini yarigfáriní. ⁵ Ewayí xwiyfá rïpi nání ení dïné moi. Yamïyamúrónigí inarigfá go go yamïyamúrónigí inïpírí nání xiáwo rárfïpimi xïxeni arfá mïwí anïnje winfagi nání mané nïwiaíkirí xegí dïné tïni áwiní e nïyaimí nïyapírínáyí, yayí nïwimorí yamïyamúrónigí niniríná múróomi mïní winïpi wipaxí menini. ⁶ Ewayí xwiyfá rïpi nání ení dïné moi. Áamá nïrïkwïnirí omiseáyí éo, o xámí wïwamí nïmúrorí

aiwá nimirí nípaxorini. ⁷ Ewayí xwiyíá nioni nira weapariniáyí nání dñí moí. Joxí e neríná Ámináo simixiniípimi dání re yaiwipaxíriini, “Ayí apí nání ríá rinini? Apí nání ríá rinini?” yaiwipaxí enagí nání “Apí nání dñí moí.” rírarini.

⁸ Joxí Jisasi Kiraiso nání aríá wí mikeamopani. Nioni xwiyíá yayí neainariniípi wáí níríná re rarijápa “O nípemáná ámi xwáíráyo dání wiápinimeñorini. Negí aríó mixí ináyí Depitoyá iwiáíawéyí worini.” E rarijápa o xixeni apí e imóniñorini. ⁹ Nioni xwiyíá apí wáí urariniagí nání “O nípikwini miyarini.” niniawiro xeanini nínikárayiro ámá ríkikíríó yarigíáyo gwí ñwiráragíápa apí eni apí eni nigíáriini. Nioni gwí ñwiráragíá aiwí xwiyíá Gorixoyápi eni gwíniñí mñwirárinini. ¹⁰ Xwiyíá Gorixoyápi eni gwíniñí mñwirárininiagí nání nioni ámá Gorixo xegí íá yiyamiximí eníyí nání dñí nímori nioni níkararigíápi nípimini xwámámí wiariniáriní. Ámá ayí Kiraisi Jisasomi dñí wíkwíróáná o tñni nawini níkarininiípimi dání yeáyí uyimixemeari añnamí xío tñni anini seáyí e nimóniro ñweapííá nání wimixiri éwiniñiniri e yarinini. ¹¹ Xwiyíá re rininiípi nene dñí ñwiráripaxíriini, “O tñni níkarininiípimi dání peñwaéneniñí enánáyí, dñí niyiminiñí eni tññwaéne nimóniri o tñni ñweaníwáriní. ¹² Nene pí pí neaímeáíyo xwámámí niwiranénáyí, wíyo eni seáyí e niwimónirane xío tñni nawini umeñweaníwáriní. Nene ‘O negí Ámináomani.’ níriranénáyí, xío nene nání eni ‘Ayí nání nioni majíáriní. Gí ámá wímani.’ riníáriní. ¹³ Nene íniná dñí neañwiráripaxípi mepa yarinagwi aiwí o sa anini dñí unñwiráripaxípi yarinorini. Ámi sñí bí nimixiri ríaxí mimóniño enagí nániriini.” Xwiyíá e rininiípi nene dñí ñwiráripaxíriini.

“Uréwapíyarigíáí xwiyíá ximiximí niniro mirinipa éírixini.” urini nániriini.

¹⁴ Xwiyíá nioni rírariniápi ámá joxí tñí e ñweagíáyo diríí wírixini. E neríná Gorixo sñwí aníje dání joxí ríperíí xwiyíániñí bí mirí aga nepa sekaxí re urírixini, “Xwiyíá nání ximiximí niniro mirinipa époyí.” urírixini. Ximiximí niniro rínarigíápi ámá wíyo naní bí wílariniámani. Aríá wiarigíáyo xwííá wikíxeariniñí enagí nání rariñini. ¹⁵ Gorixo “Timotio mimíwiároarini wo ríá imónini?” osiaiwiniri anini miní éírixini. Xwiyíá nepaxini imóniniípi xegí rininiípa nireñwípea nuri urírixini. E neri re éírixini. Ámá wigí omíni neríná naní éíá enagí

náni “Ámá om+ñj nioni éapj sñw+ n+win+r+fnáyf, ayá nin+pax+manf.” yaiwiar+g+áf+ yar+g+ápa ax+f+ é+r+x+ini.

Sipi xwiy+á Gor+xom+ m+xf+dar+g+áf+ rar+g+ápi nán+r+ini.

16 Xwiy+á ámá Gor+xom+ m+xf+di+pa ner+fná r+ro ik+á iw+yo dán+ r+ro yar+g+ápi g+ tñj e dán+ or+f+poy+n+r+ sñw+ m+win+pa é+r+x+ini. Ayf r+pi nán+ rar+ñj+ni. Xwiy+á ik+á iw+yo dán+ rar+g+ápi, ayf Gor+xom+ m+xf+di+pa ep+r+fa nán+ ná j+e x+xoy+f+pi m+foar+ñj+r+ni. 17 Ámá ayf wig+f p+né e rar+g+ápi oremán+ñj xwé nimóga unfá enag+ nán+ rar+ñj+ni. Ámá e rar+g+áf+ wig+f waú Xaimeniaso tñ+ Pairitaso tñ+ awaúr+ni. 18 Awaú xwiy+á nepax+ñj imón+ñj+pi p+ni n+wiár+r+ maj+maj+á néra xenw+f+m+ nuríná re rar+g+í+waúr+ni, “Kiraisom+ dñj w+kw+rówaéne neg+f dñj sñj neaim+x+f+pi+ni dán+ r+xa wiáp+ni+meáwá enag+ nán+ n+pémáná neg+f warápi ám+ r+f+wéná b+ wiáp+ni+mean+f+amanf.” rar+ñjag+f nán+ ámá dñj w+kw+róg+á w+ m+d+im+dáni ayagw+f im+xár+ni+fár+ni. 19 Wí m+d+im+dáni ayagw+f im+xár+ni+fá enag+ aiwi xwiy+á Gor+xoyápi sñján+ñj eaár+ni+ni. Xwiy+á oyápi sñjá añj n+m+r+róná sñjá iwam+fó nit+way+r+r+ t+g+ápi wí m+kwierómioá xaiw+f sñján+ñj eán+ñj+pi yap+ imón+ni. Sñján+ñj eán+ñj+pi+ni r+f+wam+ñj r+piáu n+r+n+r+ eán+ni, “Ámá x+foyá imón+g+áf+ ayf Ám+náo o nij+fár+ni.” r+n+r+ “ ‘O g+f Ám+náor+ni.’ rar+g+á g+y+f g+y+f wig+f sipí yar+g+ápi r+f+w+m+ni umamó+r+x+ini.” r+n+r+ en+piáu apimi n+r+n+r+ eán+ni.

“Gor+xom+ seáy+ nanj wiipaxoxi imón+r+r+ini.” ur+ñj nán+r+ini.

20 Añj xwé wiwámi six+ x+ixeg+f+ni wen+. Six+ awiax+f sñjá gor+f tñ+n+r+ni, sñjá sir+pa tñ+n+r+ni, im+x+ni+ñj+pi+ni m+wen+ni. Úrapí six+ ik+á tñ+n+r+ni, xw+á tñ+n+r+ni, im+x+ni+ñj+pi+ni en+ wí wen+. Wín+y+f ayá tñ+ mear+g+ápi+r+ni. Wín+y+f ayá tñ+ m+mear+g+ápi+r+ni. 21 Ay+nán+ ámá g+y+f g+y+f sipí ap+ n+pi+ni nán+ ig+fán+ñj eán+g+áf+, ayf ámá Gor+xom+ seáy+ nanj wiipax+y+r+ni. Six+ ayá tñ+ mear+g+áf+wán+ñj imón+ñj+ni. Xfo “Awá tñ+ e éim+g+ni.” wimónar+ñj+pi+ni nán+ rár+ñj imón+ñj+wán+ñj imón+ñj+ni. Six+ r+xa dñj peyeañ+wá yap+ mimón+f añj xiáwo s+n+ awá tñ+ aiwá r+fá yeaan+pax+ imón+ñj+wá yap+ imón+ñj+ni. Six+ pí pí nanj imón+ñj+pi+ni ner+fná meám+fán+r+ni wí e pírán+ñj nim+x+ni+ro wen+f+wá yap+ imón+ñj+ni. 22 Ay+nán+ iw+f s+k+ñj+oy+f+ne feapá seain+f+pi+ni p+r+f n+wia+kiár+m+ni éf ú+r+x+ini. “Wé rón+ñj imón+ñj+pi+ni oipon+m+ni.” yaiwir+ “Xwiy+á nepax+ñj imón+ñj+pi+ni dñj n+kw+róa oum+ni.” yaiwir+ “Ámáyo dñj sipí owim+ni.” yaiwir+ “Ámá tñ+ p+y+á ow+r+naney+.” yaiwir+ ner+ ámá íkw+rá+fnán+ñj imón+g+ápi+ni

dáni Ámináo arirá oneainiri urarigfáyí tñni nawíni xixeni e érixini.

“Xwiyfá ikweakwímí rarigfápi arfá miwí píranijf wé urórixini.” urijf nánirini.

²³ E nerí aí xwiyfá majimajfá nikáriniro diñf rfá nixeyánimáná ikweakwímí rinarigfápi bí xe onixfmeaninri sñwí miwinipa érixini. Joxi nijfáriní. Xwiyfá api niriniróná sa ximiximíni niniro rinarigfá enagi nání rarini. ²⁴ Ámináo yá xináinijf nimóniri omijf wiarigfá gíyí gíyí xwiyfá ximiximí niniro mripa érixini. E mepa nero ámá nñni nání wá wumxiro píranijf uréwapiyipaxí imóniro “Sipi ámá ayí nikáfápi ananirini.” yaiwiro érixini. ²⁵ Uréwapiyarfná manj pfrí wiaikímí yarigfáyo awayini xwiyfá nuriro píranijf wé uroanro érixini. Ayí “Xwiyfá nepaxijf imónijfpi, ayí apirfaní?” niyaiwiro xixeni e waroparí epfrfa nání xámi imónigfápi Gorixoyá diñf tñni rfwímíni mamórixiniri awayini xwiyfá nuriro píranijf wé urórixini. ²⁶ Ámá ayí ámi diñf fá nixiriro awí obo —O xfo wimónarijfpi oépoyinri yapí wíwapiyinorini. O awí ñweañf manj umónfápimi dani ayí nurakínarimi úrixiniri awayini xwiyfá nuriro píranijf wé urórixini.

3

“Jisasomi oxfdimini.” yaiwiarijagi aí ámá sipí xixegfni epfrfa nání sanj runinfarini.” urijf nánirini.

¹ Joxi rípi nání diñf irónei. Sfá yoparí imónijfyf tñjná Jisaso weapinfáyí sní mimónijnáná “Omí anijf ouxfdaneyí.” yaiwiarigfáyo sanj wunipaxí imónijfpi wímeanfarini. ² Ayí ámá sipíyí rípi rípi epfrfa enagi nání rarini. Wiwanijfni diñf sipí iniro ñgwí nání ikfniñf sipí iniro mixí meakfniñiro wárxaxa imóniro ikayfwí riro xináixaneyo arikwfkwi wiwo ámá amípi nanj bí wíagfá aí yayí miwipa ero pí pí ñwfa imónijfpi wíwifá rírómf ero ³ úrxfmeáyo diñf síxí muyipa ero sfmísf neainiróná piyfá miwfrinipaxí imóniro sipí owímeanri mímáyó riro pí pí íeapá winarijfpi miwiaikípaxí imóniro pí pípi oyaneyinri neróná ímf tñni ero pí pí nanj imónijfpi nání wikí ónro ⁴ wigí winiyí aí nání miyf uriro pasá umero ayá nepearimáná úrapí ero wiwanijfyf nání “Seáyí e mimónipa reñwini?” yaiwinro amípi nerfná Gorixo yayí winarijfpi nání ikfniñf sipí bí miwí wiwanijfyf yayí winarijfpiní nání ikfniñf sipí wiwo epfrfarini. ⁵ Mimóní xwiyfá ninro “Gorixomi

píráninjé xédanéro rfa yarínjé?” oneaiawípoy+niri nero aiwi oyá enjé eáninjé xéomi xédipírfá nání wimixipaxé imóninjépipimí rfwé umopírfáriní. Ámá e yarigfáyé ténjé e yaríróríxini. ⁶⁻⁷ Ayé ámá ayfáyá wí ripí yarigfá enagí nání “Ayé ténjé e yaríróríxini.” rírarínjé. Wigé xwiyfá piyipiye urarigfápimí dání anjé ákénáyó nipáwiro apixé wigé íwé éfápimí dání ayá udunarínjéwamí —Íwa dínjé nipíkwini mímaxírígíwarini. Wigé mánjé winarínjépipimí dání sipí oyaney+niri nipemeánimí warígíwarini. Nijfá oimónaney+niri aninjé miní néwapf+niri aí xwiyfá nepaxinjé imóninjépi téní xixeni nijfá mimónarígíwarini. Íwamí yapé wíwapíyarfná arfá níwiro nání gwíyóninjé níkirípeaániri njewaní. ⁸ Eníná Janiso téní Jaboriso téní awaú Mosesomí manjé pírfé wiaikímí yaníri nání egípa ámá sipí ayé —Ayé dínjé rfa xeyánigfáyé enagí nání dínjé nipíkwini mímoarígíwarini. Xwiyfá nepa imóninjépipimí dínjé míkwíroarínjéagfá nání Goríxo rfwé umonjéyíriní. Ayé ení awaú egípa axípi xwiyfá nepaxinjé imóninjépi pírfé wiaikímí yaníro yarigfáriní. ⁹ Eníná yegé Isíreríyé wigé awaú Mosesomí manjé pírfé wiaikímí owiaiy+niri yarigfípi sínjwé níwinaxédíroná “Majímajfá níkaríniri rfa yarínjé?” yaiwiagfápa agwé ríná ení ámá nfní sipí yarigfáyé wigé yarigfápi sínjwé mí nómixíroná “Majímajfá níkaríníro rfa éfawixini?” yaiwipírfá enagí nání xwiyfá nepaxinjé imóninjépi pírfé wiaikímí yaníro yarigfápi sipúrúrfé epírfáriní.

“Nioní rírewapíyínjépi xaiwé fá xíríríxini.” urínjé náníriní.

¹⁰ Joxí nioní téní nimerai sínjwé nanaxédagoxí enagí nání nioní ámáyo uréwapíyemeagápiraní, nimerfná yagápiraní, e oemíniri yagápiraní, Goríxomí dínjé níwíkwíroa wagápiraní, wíké míwónípa nerí awayini yagápiraní, ámá nání wá nunagápiraní, xeaninjé xwámámí wiagápiraní, apí nípiní yagápi nání joxí níjfarini. ¹¹ Nioní anjé Adiokíyí ríninjépipimí téní Aikoniamíyí ríninjépipimí téní Risítíraí ríninjépipimí téní anjé apiaú apimí wáé urímearfná xeaninjé níkarítagí nání ríninjé nímeanjépi nání ení joxí níjfé imóninjé. Xeaninjé rfa ténjé níkaráyíagfá aí xwámámí wináriní. Apí nípipimí dání Ámínáo éf nímímíninjériní. ¹² Aí, ámá Kiraisí Jisaso téní nawíni íkarínigfá enagí nání omí píráninjé oxédaney+niri yarigfá níyoní ení xeaninjé wímeanfáriní. ¹³ Ámá sipí yarigfáyé téní mimóní yarigfáyé téní wigé sipí yarigfápi sayá nímxá nuróná wíyo yapé wíwapíyíro wíwanínjéyí oboyá dínjéyo dání yapé éwapf+níro

epírjárini. ¹⁴ E epírfa enagi aí xwiyá joxi riréwapiyinápimi dáni nijá imóniri “Apí nepaxinj imóninjpiráni?” yaiwiáriti enjpi wí arfa mikeamó xaiwí fá xirírixini. Ayf rípi nání rirarinjini. Joxi nene xwiyá apí ririnwaéne nání “Ayf dñj ñwiráripaxíyráni?” niyaiwiri píraninj nijá imóniri ¹⁵ oniná dáni rfwaminj Gorixoyá niriniri eáninjpi nání nijá imóniri enagi nání rirarinjini. Rfwaminj niriniri eáninj apí joxi fá nrorinjipimi dáni dñj émf saímí monjpi morfa nání swáninj sipemeari Kiraisi Jisasomi dñj wikwírópimi dáni yeáy riyimixemeanfa nání swáninj sipemeari epaxíri. ¹⁶ Gorixoyá rfwaminj niriniri eáninj nipi xióyá kwíypimi dáni niro eagfápirini. Nepa imóninjpi nání nearéwapiyipaxí imóniri xenjwí yarinjwápi nání swá neaipaxí imóniri ayiyumí neaipaxí imóniri wé róninj imóninjpi yanfwa nání yaywí neamepaxí imóniri enjpirini. ¹⁷ Xwiyá apí ámá Gorixoyá imónigfáy rípiáú epírfa nánirini. Xíto “E érixini.” wimónarinjpi epírfa nání enj sixí eániro pí pí nanj imóninjpi epírfa nání ipimóniro epírfa nánirini.

4

“Xwiyá Gorixoyápi wáf uriri xixeni eri érixini.” urinj nánirini.

¹ Kiraisi Jisaso niweapiri ámá niyoní sináni niwimónimáná mǎxí ináyinj nerí ámá xióyáy xwioxíyo mǎmeámí eri pegfáyorani, siní sinj nimóniri ñweagfáyorani, womí womí pfa niméra uri enfá enagi nání o tñni Gorixo tñni awaú sinjwí anigfíe dáni xwiyá apimi joxi wiárf mimúropaxí imóninj rípi oririmini. ² Xwiyá Gorixoyápi wáf urírixini. “Arfa owianeyi.” wimónarinjagi niwinirínarani, “Arfa mǎwipa oyaneyi.” wimónarinjagi niwinirínarani, wáf uriri nání ipimónirixini. Ámá Gorixoyá imónigfáy sípi yarinjagfa niwiniríná wigf yarigfápi nání ayá owuduniniri mǎxí uriri “Pñni wiárfpoyi.” uriri érixini. Jisasomi píraninj ouxfdfpoyiniri enj rirémǎxí wírixini. Apí apí nerí aí apaxí mé nanj mimónarinjagfa niwiniríná wikf tñni murf awayini nuréwapiya úirixini. ³ Ayf rípi nání rirarinjini. Xwiyá enjwípeárininjpi ámá paimímí niwiro arfa mǎwí epíríná rixa anjwí erini. Ayf apí arfa mǎwí re epírjárini. Xwiyá xegf bí imóninjpiní arfa owianeyiniri wigf wimónarinjpi tñni xixeni uréwapiyarigfáyini nimearo awí eámeámíninj epírjárini. ⁴ Xwiyá nepaxinj imóninjpi rfwímini nímamoro piyinj ikayfwo arfa niwiro xídanro nání epírjárini. ⁵ Ayf e epírfa enagi aí joxi dñj nanjini nímori

xixeni iríní érixini. Pí pí símeáípi sa xwámámí wirí á máyo xwíyá yayí neainarípi wáí urímemíní erí Kiraisoyá xínáíxíní nímoní omíni wíirífa nání imóníjoxí á máyo e wíiwínigíní imónípi tñí xixeni erí érixini. ⁶ Ayí rípi nání ríraríni. Goríxo nání nanwí rídiyowá neríná ápiáwí xwé owení iníigí wainí iwayímoarígíápání nioní gí ragí ríxa iwayímoaníro yaríjoi. Nioní nípikipíre anwí ayo enagi nání raríni. ⁷ Nioní Kiraisomí nuxídíríná á má “Xíto xopírírí nínrífeníjoi?” níyaiwíní ení neání ení menarígíápání yárfáoníni. Á má yamíyamúrónígí nínróná yoparí e múroarígíápání yárfáoníni. Xwíyá nene díni íkwíroaríjwápi wí mímíwíaró xáiwí fá níxíra úáoníni. ⁸ Ayínání á má yamíyamúrónígí nínróná xámí múróomí yayí wímoarígíápa nioní nání ení ríxa imónárínípi, ayí rípiríni. Ámínáo —O á máyo pífa nímeríná xixeni wíigí yarígíápi tñí wíiaríjoríni. O yayí nínimorí Kiraiso enípimí dání “Wé róníjoxíni.” nírárníápíni. Apí nioní nání mimóníni. Ayí á má gíyí gíyí Kiraiso negí síjwí aníjwaé weapíwínigíní wimónarígíáyí nání ení imóníni.

“Nioní tñí e nání aníni bírixini.” uríni náníni.

⁹ Timotioxí síní mé nioní tñí e nání bírfa nání aníni miní érixini. ¹⁰ Ayí rípi nání ríraríni. Dimaso amípi á má Goríxomí míxídarígíáyí yarígíápi nání wimóníagi níniepísamoárímí aní Tesaronaikayo nání únigíni. Kíreseníso ení Garesia píropenísíyo nání únigíni. Taitaso ení Darímésia píropenísíyo nání únigíni. ¹¹ Ruko xegí xewíní nioní tñí jweanwí. Ayínání joxí Makomí níwirímeámí bírixini. O saní nínrónaropaxí imóníjoi enagi nání ríraríni. ¹² Nioní Tikikaso ríxa aní Epesasiyo nání uowáríni. ¹³ Joxí níbírná gí iyí nípánoyí aní yoi Tírowasiyo Kapasoyá aníwámí píni wíaríjáu tñí bíkwí tñí nímeáxa bírixini. E neríná “Bíkwí sípísípí wará tñí imíxínípi, apí anípaxíríani?” níyaiwirí apí ení nímeáxa bírixini.

Arekísadao nání uríni náníni.

¹⁴ Amípi ainíxí tñí imíxaríni Arekísadao, o aga sípi níkaríni. E níkaríni aí Ámínáo xíto níkarípi tñí xixeni pírfí umamoníni. ¹⁵ O aga sípi níkaríni enagi nání joxí ení á má omí síjwí níwínaxídírí érixini. O none uréwapíyemearíjwápi mímíwíakí emíní nání mírímírí níaxídíni enagi nání raríni.

“Ámá n̄niep̄isamoár̄im̄i úaḡfa aí Gor̄ixo éf̄ n̄im̄im̄in̄iḡr̄in̄i.” ur̄iḡf̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁶ Iwam̄ó xw̄ir̄ix̄f̄ n̄imear̄fn̄a nion̄i wák̄wín̄im̄in̄ir̄i xw̄iȳf̄a urar̄fn̄a ámá wo sop̄iḡf̄ min̄ó n̄fn̄i n̄niep̄isamoár̄im̄i úf̄awix̄in̄i. “E níf̄ap̄f̄ n̄án̄i Gor̄ixo xw̄iȳf̄a b̄f̄ mumear̄ipa éw̄in̄iḡin̄i.” nimónar̄in̄i. ¹⁷ Aȳf̄ n̄niep̄isamoár̄im̄i úaḡfa aiw̄i Ámin̄áo wí m̄niep̄isam̄ó en̄f̄ six̄f̄ nímix̄iḡf̄ en̄aḡf̄ n̄án̄i nion̄i an̄f̄ xw̄ir̄ix̄f̄ niar̄iḡfiw̄ám̄i dán̄i xw̄iȳf̄a nion̄i wáf̄ r̄imear̄iḡap̄f̄ urar̄fn̄a émaȳf̄ an̄f̄ am̄i ḡim̄i dán̄iȳf̄ ar̄f̄a niḡf̄ár̄in̄i. Ai, man̄f̄ nion̄i umón̄iḡap̄im̄i dán̄i Ámin̄áo éf̄ n̄im̄im̄in̄iḡr̄in̄i. ¹⁸ Aȳfn̄án̄i nion̄i n̄ij̄f̄ár̄in̄i. Nion̄i sin̄i xw̄f̄a t̄f̄yo ḡwean̄án̄a pí pí Porom̄i sip̄í owikár̄aneȳin̄ir̄i níf̄ap̄f̄ Ámin̄áo anan̄i éf̄ n̄in̄im̄im̄in̄if̄isán̄a an̄fn̄am̄i x̄f̄oȳa xw̄iox̄f̄yo on̄wean̄ir̄i yeáȳf̄ n̄iyim̄ix̄emeanf̄ár̄in̄i. Aȳfn̄án̄i om̄i ín̄ín̄a seáȳf̄ e num̄f̄eyoáa úwan̄iḡin̄i. Ap̄i e éwan̄iḡin̄i.

Yaȳf̄ n̄iw̄iowár̄ir̄fn̄a ur̄iḡf̄p̄f̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹⁹ Jox̄i P̄irisiraím̄i t̄fn̄i Akwiraom̄i t̄fn̄i ayaúmi t̄fn̄i Onesiporasep̄owam̄i t̄fn̄i ámá ayo “Poró yaȳf̄ seaiwár̄enap̄iḡoi.” ur̄f̄ir̄ix̄in̄i. ²⁰ Re n̄án̄i n̄ib̄ir̄fn̄a Erasit̄aso an̄f̄ Korin̄iyo ur̄fn̄iḡr̄in̄i. T̄iropimaso sim̄ix̄f̄ yar̄iḡaḡf̄ an̄f̄ Mairitas̄iyo wár̄iḡár̄in̄i. ²¹ R̄f̄w̄ip̄i yar̄iḡín̄a sin̄i mimón̄iḡán̄a sin̄i mé an̄fn̄i b̄f̄ir̄ix̄in̄i. Yubiuraso t̄fn̄i Pudenis̄o t̄fn̄i Rainaso t̄fn̄i K̄irodiao t̄fn̄i yeḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meá re ḡweaḡf̄áȳf̄ n̄fn̄i t̄fn̄i yaȳf̄ siowár̄enap̄ariḡoi. ²² Ámin̄áo wá r̄iwian̄ir̄i d̄iḡf̄ r̄ik̄kayor̄i éw̄in̄iḡin̄i. Ap̄ir̄in̄i.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womaní. Émáyí worini. Poro émáyí añyo xwiyá yayí winipaxípi wá urimearíná ará níwiri Jisasomi dñí wíkwíronjorini. Poro tñi nawini emegí worini (Wá wurimearígáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigá pirñwí yoí Kiritiyi riniñpimi ñweagáyo umenweawiniginiri urípeañorini. O e niñweari umenweañaná Poro wí e dání “Numenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwíwiniginiri payí rina neari wiowáññiginini.

1 Poroni —Nioni Gorixoyá xináinññí nimóniri omñí wiiarñá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wá wurimearíñá wonirini. Ayí Gorixo áamá nioniyá oimónipoyiniri ía yiyamiximí yagíyí xómi dñí wíkwíroro xwiyá nepaxíñí imóniñpí —Apí áamá Gorixomi píranñí níxídiróná epaxípi nánipirini. Apí nání xixeni niñí ía imóniro epíra nání wá wurimearíñá wonirini. ²⁻³ Nioni dñí re niyaiwiri wikwímonini, “Áamá Gorixomi dñí wíkwíroarígáyí wí manñí anñí ñweapíra nání dñí niyimñí síxí umímoníarini.” niyaiwiri níwikwímoríná wá wurimearíñá wonirini. Dñí niyimñí apí, ayí Gorixo —O yapí wí rípañxomani. O amípi wí siní mimíxaríñmí dání re ráññpíriní, “Dñí níkwíropíráyí dñí niyimñí tígáyí imónipíráriní.” ráññpíriní. Xewanñjo ráññíná imónáná áamá xwiyá xóyá wá urírixiniri nuowárenapirñpimi dání xwiyá apí siñání wá óññirini. Xwiyá apí Gorixo —O yeáyí neayimíxemeaññorini. O nioni xwiyá apí áamáyo wá urimemí nání “Apí Poromi íanñí wíepíxíniasiimiginí.” ráññirini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxí dñí nene íkwíronwápa íkwíronjoxi enagi nání gí niaíwíññí imóniñoxirini. Joxí nání payí rina neari mónaparini. Negí ápo Gorixo tñi Kiraisi Jiaso —O nene yeáyí neayimíxemeaññorini. O tñi awaú wá ríwianiri joxí níwayíroniri ñweari nání simíxiri oépiyí.

Áamá Jisasoyá siyikí imónigáyo wípenweapaxíimónipíráwa nánirini.

⁵ Ayí joxí rípi éwiniginiri pirñwí yoí Kiritiyi riniñpimi ríwáññarini. Nioni siní píranñí wé míroaríapí joxí wé roariri nioni ríráññápa añ gípi gípi Jisasoyá siyikí imónigáyí ñweagápmi áamá wí wípenweapíra nání

urípearí éwínigínirí e ríwárínáríní. ⁶ Ámá wo nání “Omí orípeámíní.” nīyáiwíríná “Apí apí e imónínjorfaní?” nīyáiwírí síjwí wínaxídfíríxíní. Ámá wí xwíyíá mumeárípaxo enagí síjwí wínírí apíxí ná wíní meajo enagí wínírí xegí niaíwí Jisasomí díní wíkwíroro ámá wí xwíyíá re umearípaxí mimónípa ero, “Ayí ríkíkíríó nero aríkwíkwí yarígíáyíríní.” umearípaxí mimónípa ero enagí síjwí wínírí nerínáyí, ananí rípeáíríxíní. ⁷ Taitasoxíní, ayí rípi nání rírariníní. Ámá Jisasoyá síyikí imónígíáyo wípenweagíáwa Goríxoyá bosíwówáníní nimóníro umeiarígíáwa enagí nání ámá wí awamí xwíyíá mumearípaxí imónííríxíní. Ayí wigí díní tíníní míxídfínípa ero aníní wíkí ríá ápiáwíníní míwónípa ero inígí papíkí yarígíápi nání símfí míxeadípenípa ero míxí mípepa ero “Amípi apí nioní meapaxíríní.” nīyáiwíro íwí urápaníro nání mepa ero éfíríxíní. ⁸ Apí apí e mepa neróná ámá aní mídáníyo aiwá míraní ero ámáyo naní imónínípi owíianeyíníro íkíníní sípi wíro díní íá xírígíáyí nimónírí ero xíxení imónínípiní ero síyíkwí mínígíáyí imóníro nípréánírí ero éfíríxíní. ⁹ Ámá xwíyíá enwípeníní imónínípímí pírfí rakímí yarígíáyo apímí dání ení rírémíxí wírí wigí díníyo dání rarígíápímí xopírará wírí epaxí imónípíríá nání xwíyíá díní nīwírárípaxí none ámáyo uréwapíyarínjwápi tíní xíxení imónínípi ení xaíwí íá xírííríxíní.

Mimóní uréwapíyarígíáyí náníríní.

¹⁰ Ayí rípi nání “Ámá apí apí imónígíáyoni urípeáíríxíní.” rírariníní. Ámá “Jisasoyá síyikí imónígíáyo uréwapíyarínjá woní imóníímígíní.” yáiwínarígíáyí obaxí ayí waumíní ero surímá xwíyíá rínjwanírí ámáyo yapí wíwapíyaníro uríro yarígíáyíríní. Ámá e yarígíáyí obaxí re rarígíáyíríní, “‘Goríxomí píraníní ouxídfímíní.’ nīwímóníríná Jisasomí díní nīwíkwírorí aí iyí símfí síó nīwákwíníríná ayí anípaxí epaxíríní.” rarígíáyíríní. ¹¹ Ayí wayá amípi íwí ourápaneyíníro muréwapíyipaxí imónínípi uréwapíyarígíápímí dání ámá wíyíá síwí niaíwí aí tíní ríxa ayagwí ayónarígíá enagí nání wigí uréwapíyarígíápi xe uréwapíyipoyínírí síjwí míwínípaxí imónínjwíní. Sa píroáripaxí imónínjwíní. ¹² Eníná wíwaníníyíyá Kírítíyí wo —O wigíyí díní émfí saímí moníyí woríní. O re nírirí eaníríní, “Kírítíyí aníní yapí rímearígíáyíríní. Síwí sayíníní imónígíáyíríní. Aiwá ímfí tíní níro ríwí síwíá yíro yarígíáyíríní.” ¹³ E nírirí eanípi nepa ríníní. Ayínání mimóní uréwapíyarígíáyo míxí ríá tíní aríá óyo dání

uríírixini. Ayí Jisasomi dñj nîwîkwîroróná samñj wegíápî enj sixt eámîxiniro ¹⁴ Judaytyá piyñj ikayfwîpi nánî arfá ókiarî mimónîpa ero áamá xwîyíá nepaxñj imónîjîpi rîwîmîni mamogíáyî sekaxî rarigíápî arfá mîwîpa ero epîri nánî mîxî ríá tñj uríírixini. ¹⁵ Áamá íkwîráññj imónigíáyî amîpî apia nîni nánî “Wé sía neayîkîñîpaxîmanî.” yaiwiarigíárini. E yaiwiarîñagía aí áamá íkwîráññj nimónîro Jisasomi dñj mîwîkwîropa yarigíáyî amîpî apia nîni nánî “Wé sía neayîkîñîpaxîrîni.” yaiwiarigíárini. Wigî dñj sipîwî imónîri erî dñj nîyaikiroróná “Apî piaxî eánîpaxîrîni? Meánîpaxîrîni?” moarigíápî sía uyîkîñîri erî enagî nánî e yaiwiarigíárini. ¹⁶ Ayí manjîpámî dánîni waropárî ninîróná re rarigíárini, “Nene Gorîxo nánî dñj moñwaénerîni.” nîriro aiwî wigî yarigíápîmî dánî waropárî rénîjî inarigíárini, “O nánî wî dñj moñwaénemantî.” rarigíárini. Wigî yarigíápî nánî Gorîxo xwîrîá winîri omî arîkwîkwî wirowî nanj imónîjîyî bî epaxî mimónîpa ero enagî nánî rarîñîni.

2

Áamá ríá rigíáwama nánîrîni.

¹ Ayí e yarîñagía aí jîwanîñoxî nuréwapîyirîná xwîyíá enwîpénîjî imónîjîpi tîni xîxenî uríírixini. ² E nerîná áamá ríá rigíáwamî re uríírixini, “Nîpîkwîni mimónîjî imónîjîpi dñj mîkîkayopa ero áamînáowa yapîni pákîñî imónîro dñj nanj íá xîriro époyî. Jisasomî dñj nîwîkwîroróná samñj mîwepa ero áamáyo dñj sipî wirowî wî sipî seaikáráná xwámámî wirowî neróná samñj mîwé époyî.” uríírixini.

Apîxîwama nánîrîni.

³ Apianjîwamî enî re uríírixini, “Pî pí neróná siyîkwî mínîgííwayîné nimónîmáná ero sipî owîmeanîri xwîyíá mîmayîó mîropa ero iniîgî papîkî yarigíápî nánî mîñj mîñîpa ero apîyá imónîgííwamî nanj imónîjîpi nánî wîwapîyiro époyî.” uríírixini. ⁴ “Apîyá imónîgííwama wigî oxowamî tîni nîaiwîyo tîni dñj sixt nuyirîná wiipaxîpi nánî wîwapîyiro ⁵ dñj nanj íá xîrîpîri nánî wîwapîyiro íkwîráññîñîjî imónigíáyî imónîpîri nánî wîwapîyiro omîseáyîwama oimónîpoyîñîri wîwapîyiro wá nîwunîri arîrá wîpîri nánî wîwapîyiro wigî oxowamî píranîñj yeáyî wurîñîpîri nánî wîwapîyiro éfîrixini. Áamá wî apîyá imónîgííwama e mepa yarîñagía nîwinîrîná xwîyíá Gorîxoyápî nánî ‘Sipîrîni.’ rîpîrîxîñîri apî apî epîri nánî wîwapîyîpoyî.” uríírixini.

Íwí Sikiñowa nánirini.

⁶ Íwí sikiñowa eni pí pí nerfna dñf nanf ía nixiriro epfrí nání ení rirémixí wírrixini. ⁷ Joxí pí pí nerfna dixí nanf yarñfpi tñni íwí sikiñf imónigfáwami sñwepigf wírrixini. Nuréwapiyirfná nanf imónñf bñ tñni sipí imónñf bñ tñni gwñ nímorí muréwapiyipa erí ámináowa yapí pákíní nimónñf erí ⁸ xwíyíá enwipénñfpi —Apí ámá wí “Sipirini.” rípacf nimónñfpirini. Apí uréwapiyirí éirrixini. Joxí tñni xewixewí rónigfáyf ayá winñrí nene nání xwíyíá sipí bñ mñrípaxf imónñro epfrífa nání apí “E éirrixini.” rírarññni.

Xináiwanñf nimónñro omñf wiirigfáyf nánirini.

⁹ Xináiwanñf nimónñro omñf wiirigfáyo ení rirémixí re wírrixini, “Segí bosowami sñmanwíyónñf wurññro yayf winípaxfpi wiiró xixewiámí wí murípa ero ¹⁰ wigf amípi wí éf mímínípa ero dñf seañwiráripaxf imónñfpi wíwapíyro époyí.” urírixini. Xináiwanñf nimónñro omñf wiirigfáyf pí pí neróna apí apí e nixídirñfipimi dání xwíyíá Goríxoyá —O yeáyf neayimíxemeaarññorini. Xwíyíá oyápipimi okiyánñf yaroarfná ámá “Xwíyíá apí sipímanti.” yaiwiprfa nání apí “E urírixini.” rírarññni.

“Goríxo wá neawianarñño enagí nání ríxa sñjánípiaumímf inñni.” urñf nánirini.

¹¹ Ayf rípi nání “Jisasomi dñf wikwírogfáyf apí apí éirrixini.” rírarññni. Goríxo wá nineawianñrí “Wíimígní.” yaiwiáragfpi Jisaso nñweapññfipimi dání ámá nñyoní ríxa sñjání piaumímf winñfñni. O ámá nñyoní yeáyf uyimíxemeámánñrí nání enípi sñjání piaumímf inñfñni. ¹²⁻¹³ Ayf nene sñni xwíá tñyo nñwearnane yayf neainñfapi nání dñf wikwímoarññwápi nání wenñf nerí nñwearnanéna Goríxo re yaiwiani nání xegf wá neawianñfpi wfá neaókímíxñfñni, “Goríxo nene ámá omí ríwí ríwámíni nímamorfná yarigfápi pñni wiárírane ámá omí mñxídarigfáyf mñf winarñfpi pñni wiárírane nerane dñf tñni erane wé rónñf erane Goríxomi píranñf nixídirfná epaxfpi erane yaníwá nání ríneaiwapíyarini?” yaiwiani nání xegf wá neawianñfpi wfá neaókímíxñfñni. Yayf neainñfapi nání dñf wikwímoarññwápi, ayf Jisaso Kiraiso —O negf Nwíá seáyí e imónññorini. Nene yeáyf neayimíxemeaarññorini. Yayf neainñfapi nání dñf wikwímoarññwápi, ayf o wfá sogwíññf píripírf yarñfpi tñni sñjání nimónñmí weapññfpirini. ¹⁴ O negf ríkíkrífo yarññwápi nípimíni dání gwíññf neaíkweawárñrí ámá nioníyáyñni nimónñro imññf mé nanñni oépoyññrí igfánñf

neaeámori éimigini ri xewanijo xe onipikipoyini siŋwí winiŋinigi.

15 Íníná nioni rirariŋá rípi dixí tŋí e ŋweagáyo uriri oxídífoyini ení rirémixí wiri áamá xwiyá rípi tŋni xixeni miyarigáyo mixí uriri éirixini. E neríná áamá wo nioni xe paimimí oniniri siŋwí miwiniŋa neri néní tŋoxi nimóniriŋipimi dání éirixini.

3

*“Xámi yagwápi mé wé róniŋí imóniŋípiŋi éwanigiŋi.”
uriŋí nániriŋi.*

1 Joxi áamá Jisasomi diŋí wíkwíroariŋgá joxi tŋí e ŋweagáyo re nuriri dirirí wiaiyírixini, “Gapimaníyorani, néní tŋgáyorani, siŋmaníyóniŋí yeáyí wurinro ará yimigí wiro époyi. Pí pí imiriŋí mimóniŋípi epíri nání ipimónífoyí. 2 Áamá wíyo xwiyápai miŋwiráŋipa ero wikí tŋni xwiyá rariŋgáŋé mimóniŋa ero époyi. Awayini samíŋí imóniro áamá niyoní wé íkwiaŋwíyo umero époyi.” nuriri dirirí wiaiyírixini. 3 Ayí rípi nání rirariŋini. Nene ení eníná diŋí naŋí bi mimó majíá ikárinagwaénerini. Maŋí wiaíkiagwaénerini. Yapí éwapí nagwaénerini. ŋeapá neainariŋí xixegíni imóniŋípiŋi erane miŋí neainariŋí xixegíni imóniŋípiŋi erane yaní nání gwíniŋí neayagenerini. E nera nuranéná áamáyo sipí wikáraní nání imónirane sipí diŋí wiaiwirane símí tŋni oneaífoyini wíwapíyirane newaniŋene ení símí tŋni inirane yagwaénerini. 4 Nene e imónagwaéne aiwí Gorixo —O nene yeáyí neayimixemeaariŋorini. O áamá nŋni nání wá wuniri wá wianiri yariŋo enagi nání wá níneaókímixiríná 5 nene yeáyí neayimixemeaariŋini. Imiriŋí mimóniŋí newaniŋene wé níronirane yariŋwápi nání diŋí nimori nání yeáyí neayimixemeaariŋimani. Xewanijo wá níneawianiri nání yeáyí neayimixemeaariŋini. Ayí íwí nene yariŋwápi yokwarimí níneaiiríná xíoyá kwíyípiŋi dání —Api igíaniŋí neaeámoariŋípiŋi dání áamá ámí siŋí imóniŋwaéne neaeweari diŋí niyimíŋí tŋwaéne neaimixiri enípiŋini. Apimi dání yeáyí neayimixemeaariŋini. 6 Api níneaiapiŋíŋá sipí níneai Jisasi Kiraiso, negí yeáyí neayimixemeaariŋi neaiŋípiŋi dání ayá wí newírenapiyiŋini. 7 Ayí o wá níneawianiriŋípiŋi dání “Wé rónigáŋíŋini.” rariŋene imónirane diŋí niyimíŋí imóniŋí nene e oimónaneyini diŋí ikwímoariŋwápi tŋwaéne imónirane yaníwá nání kwíyípiŋi newírenapiyiŋini.

⁸ Xwiyá apí, ayí nepa ámá dñí ñwiráripaxí imónñpíriní. Ayínání apí nání nuríríná samñí nimónímáná murí ení neánímáná urírixini. Ámá Goríxomí dñí wíkwíroarígfáyí píránñí nero imírñí mimónñpí — Apí nañí imónñagí nání ámáyo sa naññí wiipaxpíriní. Apí aríge neri yaníwárfanírí símí xeadípeníprífa nání e urírixini. ⁹ E neri aí ámá majímajíá níkaríníro xwiyá míximíxeawiámí inarígfápi raríñagífa níwínírnáraní, aríowa eníná dání wigí niaíwí nemeága nuro yoí wírgígfápi nání raríñagífa níwínírnáraní, ñwí ikaxí eánñpí nání xwiyá xímíximí níro raríñagífa níwínírnáraní, ayí tñí wí níkumíxinírí mírípaní. Xwiyá ayí rarígfápi nañí imónñpímí xídaní nání neaiipaxí mimónñagí nání raríññí. Sa miponñí xwiyá enagí nání raríññí.

¹⁰ Ámá gíyí gíyí Jisasoyá síyíkí imónígfáyo xewixewí oimónífoyínírí wíwapíyaríñagífa níwínírná erírí biaú wíagí aiwí aríki yaríñagífa níwínírná ríwí umórixini. ¹¹ Joxí níjfaríní. Ámá e yarígfáyí wigí dñí sía níyímíxiníro íwí néra warígfápímí dání xwiyá meárínarígfá enagí nání raríññí.

Yayí níwiowárfíná uríñpí náníriní.

¹² Nioní ríxa dñí neyírónírí “Ríwípí yaríñíná añí ríxa Níkoporisíyí ríñpímí ñweámíginí.” yaiwíaríñá enagí nání nioní Atemasomírání, Tikikasomírání, joxí tñí e nání nuowárfínáyí, joxí ení neánírí níbirí añí apímí nímeárixini. ¹³ Sinaso —O xwíríxí wíenwípeiaríñí woríní. O tñí Aporoso tñí egí añí nuríná amípí wí nání díwí mikeamónípa erí óf e dñí síxí níga urí epísí nání “Bí wiowárfímíginí.” níyaiwirí anñí miní éiríxiní. ¹⁴ Negí imónígfáyí íkífa ná míwearíññí mimónípa ero Goríxomí píránñí níxídíroná imírñí mimónñpí epírfá nání ayí ení ámá díwí ikeamónígfáyo arírá wípaxpí éwapírnírixini.

¹⁵ Nioní tñí re ñweagígfáyí nñí yayí síowárenaparíñwíní. Ámá nene Goríxomí dñí wíkwíroaríñagwí nání dñí síxí neayarígfáyo “Poró yayí neawárenaparíní.” urírixini. “Seyíné níyínéní Goríxo wá seawíaníwíníginí.” nímonaríní.

Payí Poro Pairimono nání eañnaríní.

Payí rina Pairimono nání Poro eañnaríní. Pairimono áamá añí yoí Korosi ηweáyí woríní. Amípi wí mímúronjoríní. Xináíníñí nimóníri wiíarígfáyí wí ení tñjoríní. Oyá xináíníñí nimóníri omíñí wiíarígfáyí wo, Onesimasoyí ríníño re eníñigíní. Íwí níwikárímí éí nurí Romíyo níremorí Poro, e gwí ηweañomí níwímeañíñípimí dání ámí dñí é móagí Poro payí nearí Onesimasomí níwiowárírná Pairimono yokwarímí níwiiri oumímíníri nearí wiowáríñíñigíní.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasomí níxídirí yaríñápi nání gwí añíyo níñwiráírgíoníríní. Nioní tñí negí nírixímeá Timotio tñí payí rina nearí mónaparíñwií. Pairimonoxtí, yegí dñí síxí ríyigwííoxí —Joxí yawawi tñí nawíní Jisasomí níxídirí yaríñwá nání gwí móníñwá woxíríní. ² Joxí tñí negí nírixímeáí Apiaí tñí Akipaso tñí —O none tñí negí nawíní roaññwá woríní. O tñí Jisasoyá síyikí imónígfá joxíyá añí iwámí awí eáñarígfáyí tñí ayí níní ení aí tñí nání payí rina nearí mónaparíñwií. ³ “Negí ápo Goríxo tñí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí awaú wá seawianíri seyíné píraníñí níwayíróntíro ηweapíri nání seaíiri éfísixíní.” nimónaríní.

“Joxí yaríñípi nání yayí ninaríní.” uríñí náníríní.

⁴⁻⁵ Nioní negí Goríxomí xwíyíá rírímí níwiri joxí nání ríxíñí níriruríyiríná arfá re níwiri nání, “O áamá Goríxoyá imónígfá níyoní dñí sípi níwiri arírá wirí Ámíná Jisasomí dñí wíkwírorí yaríñoríní.” Arfá e níwiri nání joxí nání ríxíñí níriruríyiríná Goríxomí yayí wiaríñáríní. ⁶ Joxí nene tñí nawíní Kiraisomí dñí wíkwíroaríñagwi nání nawíní ikáríníñwápimí dání “rípi re oimóníní.” nimónaríní, “Amípi naní Kiraisomí nuxídiríná epaxí imóníñwá nípiñí nání xíxení níjía oimóníní.” nimónaríní. ⁷ Gí nírixímeáoxíní, joxí áamá Goríxoyá imónígfáyo dñí sípi níwiri neríñíñípimí dání dñí síxí umímoníñí enagí nání nioní yayí ayá wí níñíníri dñí nífá ninaríní.

Pairimonomí Onesimaso nání ríxíñí wuríyíñí náníríní.

⁸⁻⁹ Ayínání Poroní —Nioní ríxa xweyáñoní nerí Kiraisí Jisasomí nuxídiríná yaríñápi nání gwí ηweañáoníríní. Nioní yawawi Kiraiso nání nawíní gwí mónígwíwawí enagí nání masísfá bí mísí “O e neríñáyí naní imóníñípi

yarini.” yaiwiarinapi e érixiniri sekaxi bi riripaxi aiwi diji sixi yinarigwíwawi enagi nani awayini rixinji bi oririmini. ¹⁰ Onesimaso —O nioni gwí anji tayo ninwearina wá urápiri dani Gorixomi diji wikwíroarinji enagi nani gí iwóninji emeááorini. “O nani rixinji bi owur+yimini.” nimónigo. ¹¹ Xami “Yíwí imóninorani?” waiwiago aiwi agwi joxi tñi nioni tñi niwawini diji unwiráripaxi imóninorani. ¹² Agwi nioni omi joxi tñi e nani nurowáriná gí diji ai tñi nixeyárininji wírenaparini. ¹³⁻¹⁴ Nioni xwíyá yayí neainarinji wá urimearinjoni enagi nani gwí anjiyo nweanana “Onesimaso nioni tñi ninweari joxi nani wayá arira onini.” ninimóniri aiwi joxi “Ayí ananirini.” siní m+niripa enányí, “E api xe oemini.” m+nimónifagi nani ámi joxi tñi e nani urowárenaparini. Joxi “Poró sekaxi n+rípimi dani oemini.” miyaiwi dixi dijiyo dani “Xe Poró tñi ninweari arira owini.” yaiwirí nani omi joxi tñi e nani úrowárenaparini. ¹⁵ Ayí rípi nani rirarinini. O ámi aninji joxiyá imóninfa nani bi onimiápi pñi niriwárimí nibiri nweanirani? ¹⁶ O siní dixi rináininji nimóniri omi nji siarinjo ai siní axi apini mimóni apimi nimúrori Jisasomi diji niwikwírori nani gí nrixfmeá diji sixi uynjóninji imóninirini. E nimóniri aiwi joxi anipaxi “Ríxa gí nrixfmeáóninji imóninji worani?” waiwipaxorini. ¹⁷ Ayinani “Poró nioni tñi nawini gwí mónigwílorani?” nniawirínányí, Onesimaso símeáná nioni nimíminimíniri enipa omi eni axipi umíminirixini. ¹⁸ E niriiri ai o pñi niriwárimí nurina sipi nisikárimí unjpirani, amipi fwi rirápinjipirani, anani nioni riyipáromfárinini. ¹⁹ Poroni niwanjoni gí wé tñi ríwaminji rípi “Nioni riyipáromfárinini.” niriiri earinini. Ayí joxi eni manji nioniyáyo dani rarina Jisasomi diji wikwíróagi nani joxi nioni eni niyipáropaxi imóninji nani m+niripa éimiginí. ²⁰ Gí nrixfmeáoxini, Áminá Kiraiso tñi nawini ikárinigwíloxi enagi nani nioni rixinji rirápi xixeni niirixini. E nerínányí, apini mé diji sixi eni nimímorfárinini. ²¹ “Aríá yímgí ninjoti.” nisaiwiri diji sná neanarinjagi nani re ninimóniri payí earinini, “Joxi nioni rirápiní mé api nimúrori ámi seayi e imóninji bi tñi erfárinini.” ninimóniri payí rina earinini. ²² Rixinji ámi bi rípi oririmini, “Anji awawá nioni wepaxi imóninji wá óf nimoáririxini.” oririmini. Ayí rípi nani rirarinini. Seyné Gorixomi rixinji nuriyarigfápiri dani oyá diji tñi gwí anjiyo dani niwáraná seyné támini bíimiginiri diji nikwímorini nani rarini.

Yayí nɪwíowáríríná urínpí náníríní.

²³ Epapíraso —O ení Kiraisí Jisasomí uxídarínpí wo enagí nání nioní t́ńí nawíní gwí ɲweagwííoríní. O joxí nání yayí siowárenaparíní. ²⁴ Mako t́ńí Arisítakaso t́ńí Dimaso t́ńí Ruko t́ńí —Awa Jisasomí nɪxídíro yarínpagí nání gwí nɪmónígíáwaríní. Awa ení yayí siowárenaparínpí. ²⁵ “Áminá Jisasi Kiraiso anínpí wá nɪseawiaga úwínígíní.” nimónaríní.

Payí áamá Xibiruyí nání eáníñínaríní.

Payí rína Judayí Jisasomí díní nìwìkwíroo nání oya s+yikí imónigfá aní bimí ñweagfáyí nání eagfánaríní. Xibiruyí ríníñípi wigí píné rarígfápi tñní nìkumìxìnrí ríníñagí nání yoí e wíríníní. Payí rína eañoyá yoí mñjwiráríníñagí nání “Ámá o nírírí eañírfaní?” yaiwipaxí mimóníñínaríní. Jisaso ríxa aníñamí nìpeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nìpwémáná eñáná payí eaño Judayí Jisaso yá s+yikí imónigfá ayo xeaníñí wímeaayaríñagí nání aníñí Jisasomí díní mìwìkwíró píní nìwiáríro xámí yagfápi ámí íá xírípírixíní nírírí eañínigíní. Ayí re nìyaiwiro aníñí sñí imóníñípi xaiwí íá xírírxíní nírírí eañínigíní, “Aníñají nìyoní Jisaso seáyí e mìwimónípa rení? Mosesomí ení seáyí e mimónípa rení? Apaxípáníñí imónigfá xwéowamí ení seáyí e mìwimónípa rení? Rídiyowá xfo ná wínání neaiiníñípi apaxípáníñí imónigfá xwéowamí ámí ámí neaiiarígfápipimí seáyí e mimónípa rení?” nìyaiwiro aníñí Jisasomíní díní nìwìkwíróa úfírxíní nírírí eañínigíní.

“Ríná Goríxo xegí xewaxo eñípipimí dání nearíñíriní.” uríñí náníriní.

¹ Goríxo eñíná wíá rókiamoagfáwa ríwamíñí earo xixegíní ero egfápipimí dání xfo yá xwíyíá negí aríowéyo ayá wí nura nìbayíísáná ² agwí sía yoparíyí tñí ríná xegí xewaxo xwíyíá rírí amípi wíwapíyemerí eñípipimí dání nearíñíriní. Xegí xewaxo amípi imóníñípi nìpíní nání xiáwo imóníwínigíní urípeañoríní. Omí dání aníña tñní xwíarí tñní imíxíñíriní. ³ O Goríxo nìkíní seáyí e imóníñípi axípi ení aupákí inaríñoríní. Xano yapí pákíní imóníñoríní. Sogwí sñí emá amípi nìpíní oyá xwíyíá eñí eáníñí ríñípipimí dání xomaxíníñí yáríníñagí nání xegí imóníñípa sñí imóníní. Xewaníño íwí ámá yarígfápi nání yokwarímí wiipaxí oimóní nìwiárímáná nìpeyírí Nwíá seáyí emí imóníñoyá wé náúmíní éf ñweaní.

“Goríxomí xewaxo aníñajíyo seáyí e múróníní.” uríñí náníriní.

⁴ Goríxo o e imóníwínigíní nurípearí nìwimíxírná aníñají e imónírxíní urípeañípipimí aga seáyí e wíarí imóníñípi tñní xíxení seáyí e wimíxíñíriní. ⁵ Omí Bìkwíyo níríní eáníñí rípi Goríxo uríñípa aníñají gíyo axípi uríñíriní, “Joxí ríxa gí íwoxí oimóní simíxíaríní. Agwí

ríná joxíniní semeáariní.” E urinípa anínají gíyo axípi urinírini? Oweoi, wí e murinírini. Xewaxo nání ámi bí re rinípa anínají gíyí nání axípi rinírini, “Nioní xegí xanoní imónimíni. O gí íwo imóniníjoí.” rinípa axípi anínají gíyí nání rinírini? Oweoi, wí e muriní enagi nání “O ayo seáyí e wimónini.” níriri eارينini. ⁶ Xegí niaíwí xámíniní emeanomi xwíá rírími nání wírenapini nání nimóniríná Bíkwoyo nírini eániní rípi ení riníniginí, “Anínají Gorixoniyáyí níni omí nupíkinímearo seáyí e umérixini.” riní enagi nání o seáyí e wimónini. ⁷ Anínají nání Bíkwoyo re nírini eánini, “Gorixo xegí anínají —Ayí xío sekaxí urípi tíni xixeni seáyí wiipíri nání imónigíáyíriní. Ayí imíniní imónírixiní wimíxiri ríá ápiáwíniní imónírixiní wimíxiri yaríniní.” Anínají nání e nírini eáninagi aiwí ⁸ xewaxo nání re nírini eánini, “Gorixoxini, díxí ámayo numenwearíná ná ríwíyo aí siní axípi aniní umenweari pí pí wé róniní imóninípi tíni xixeni neri umenweari eríariní. ⁹ Joxi wé róninípi nání simóniri unípi nání misimónipa eri yarínagi nání Gorixoní díxí Nwíáoni nírirípearí ámá díxí imónigíáyo seáyí e simíxíagi nání diní níá sinariní.” E nírini eáninagi nání “Xewaxo anínajíyo seáyí e ríá wimónini?” yaiwipaxíriní. ¹⁰ Xewaxomí uriní rípi ení nírini eánini, “Ámináoxini, iwamíó dání amípi níni wí siní mimónináná joxi xwíá rírí ikwírori anína díxí wé tíni imíxiri eníriní. ¹¹ Apí aníniná enagi aiwí joxi siní aniní miní nwearíariní. Anína tíni xwíarí tíni iyíá nípanoyí urí neríná yarínípaniní imónaná ¹² joxi iyíá níxoperi tarígíápa axípi e tiríariní. Ámá iyíá urú emí nímorí siní wú pánarígíápa axípi anínami tíni xwíarími tíni e imíxiríariní. E neri aí joxi imóninípi aniní miní siní axípi nimóniri xwiogwí diní nímorí íá ropaxí mimóní nípwerí aí joxi wí mípepa eríariní.” Xewaxomí e nuriri aí ¹³ ámi axomí re urinípa anínají gíyo ení urinírini, “Nioní ámá joxi símí tíni siarígíáyo xopírará níwiri íkwianwí díxí síkwí ikwíaríánániní simíximíá íná nání nioní imóniníápa xixeni axípi nimóniri gí wé náumini éf nínweari weniní neri nweari.” Xewaxomí e urinípa anínají gíyo axípi urinírini? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo ríxa e imóniníjo enagi aiwí anínají níni ayí sa kwíyíyíriní. Gorixo sekaxí urípi xixeni seáyí wiipíri nání imónigíáyíriní. Ámá xío xegí yeáyí uyimíxemeaníáyo arírá uwiipíri nání urowáraniníyíriní.

2

“Jisaso neainípi símimaníminí tinírixini.” uriní

nánirini.

¹ Xewaxo anjajayyo seáyí e wimóniño enagí nání xwiyfá o nání arfá wiñwápi pñi nñiwíarirane ewé gwí miyárinñáná ná jfami nikwiáriga warinñipa axípi e yaniginñi apimi xaiwí fá nñixirirane píranñiñí xídfwaniginñi. ² Ayí rípi nání seararñini. Eníná Gorixo negí arfowéyo anjajaj uríro wíwapiyiro éfapimi dání uragípi aí pírf wiaákipaxí mimónipa erí amá xwiyfá apimi ogámí nero pírf wiaákipaxí ayí ayo Gorixo xixeni pírf umamori ení enagí nání ³ agwí ríná nene rípi wí yaiwipaxene menñi, “O awiaxí nerí yeáyí neayimixemeanfa nání neaiññipi ríwí nukinñimoranénayí, anani pírf o neamamonfapimi dání nurakínarimi upaxirini.” yaiwipaxene menñi. Xami Amíná Jisaso xewaníño Gorixo yeáyí neayimixemeámñirí neaiarññipi nání nñenarimáná enáná amá omí arfá wigfáwa nene “Neparini.” yaiwianí nání sopñiñí noro wáf neararfná ⁴ Gorixo ení nene “Neparini.” yaiwianí nání emimí tñi ayá ríwamónipaxí imóniñí tñi amípi xixegñi amá mepaxí imóniñí tñi sopñiñí noa unñirini. O xfo wimónarññipi tñi xixeni amá awa kwíyfpimi dání emimí epaxí oimónipoyñirí wiññipi tñi egfapimi dání sopñiñí noa unñirini.

Yeáyí neayimixemeanfapi nání mñkí ikiño Jisatorini.”
urññí nánirini.

⁵ Gorixo amá aní sññí imóninñarimi —Arí nání nioní nñirí ríwamññí eaarññini. Arimi ñweapírfáyí Gorixo anjajajowami simañwíyónñiñí yeáyí wurññipírfá nání rarññimani. ⁶ E nerí aí amá wo Gorixomi urññí rípi Bíkwyíyo wí e nñirini eánñagí nání “Ámáyf Gorixoyá dññí tñi amípi nñiyoni seáyí e nñiwimónipírfarini.” nene re yaiwipaxirini, “Ámáyf pí imóniñagífa nání Gorixoxi ayí nání dññí nñimori umearññirini? Ayí joxi anani peayí wianipaxíyf enagí nání rarññini. ⁷ Anññí marfái, bñ onimiápi nání amá anjajajayyo inimi owimónipoyñirí nñwárirí aí ami ríwíyíyo dání wé ikwianwíyíyo unñwirirí seáyí e wimixirí nerfná seáyí e numfeyoari [amípi nñni joxi dññí wé tñi imixiññíyo seáyí e nñiwimónirí oumenweáfrixñirí urfpeaññirini.] ⁸ Joxi anjajajfraní, amípiraní, nñni amáyo inimi wurññíwñiginñirí wimixiññirini.” Bíkwyíyo e nñirini eánñi. Gorixo nñni amáyo yeáyí wurññíwñiginñirí nñwimixirfná paykeyf bñ mimixípa ení enagí nání nene re yaiwipaxirini, “Ámáyf Gorixoyá dññí tñi amípi nñiyoni seáyí e rfa wimónini?” yaiwipaxí aí agwí ríná nene amípi nñni amáyo inimi imóniñagí mí mñwómixarññini. ⁹ E nerí aiwí amá Gorixo

onimíapí nání anfnajowamí ínímí wimixinjomí ríxa mí wómixinjawáriní. O, ayf Jisaso nání raríniní. O Goríxo nene nání wá nñeawianrí píranínf e wíimíginrí yaiwiaraqípi tñí xixeni nerfná amá nñenení nání neapeinfa nání onimíapí bí anfnajowamí ínímí wimónfwíniginrí wimixinjaríní. Ínímí e nñwimónrfná rñinínf nñmearí penf enagí nání Goríxo ríxa wé íkwianwíyo unwíráríri seáyí e wimixirí enjíríní. ¹⁰ Goríxo —Xfómí dání amípi nñní imóníri nñní ení o nání imóníri ení. O re enjíríní. Amá obaxí xegf fwaxénínf nimóníro xewaxo níkníri seáyí e imónínfpa axípi imóníprífa nání omí rñinínf ayá wí wímeanfipimí dání wé uoaríimíginrí nerfná xixeni imónínfpi tñí enjíríní. “Yeáyf neayimíxemeanfa nání apáni mfkf ikipaxo, ayf Jisatorfani?” waiwipríri nání Goríxo e enjíríní. ¹¹ Jisaso —O amáyf Goríxoyá imónírfrixíníri wimixarínoríní. O tñí amá Goríxoyá xfo imixiníyí tñí wigf xano ná womí dáníní eweagfáyf enagí o ayf nání ayá mñwiní ananí “Gf nñrxímeá imónígfáyíriní.” rarínjíríní. ¹² O Goríxomí re urínfpi Bíkwyó nñríníri eánínagí nání raríniní, “Joxí nání gf nñrxímeáyo ‘E imónínoríní. E imónínoríní.’ ourímíní. Amá joxí seáyí e rímempríri nání awí eánígfáyo áwínímí dání nioní joxí seáyí e rímemíníri nání sonf orímearímíní.” nñríníri eánínf enagí nání raríniní. ¹³ Xwíyá Jisaso Goríxo nání rínf rípi ení re nñríníri eáníní, “Nioní omí aga xixeni dnjf unwírárimfáríní.” Xwíyá amí axo rínf rípi ení re nñríníri eáníní, “Amá Goríxo niaíwí nemearínínf niapíníyí, ayf aí tñí nawíní riyeneríní.” ení nñríníri eánínf enagí nání re seararíniní, “Jisaso ayf nání ayá mñwiní ananí ‘Gf nñrxímeá imónígfáyíriní.’ rarínoríní.” seararíniní.

“Jisaso nepa amá imóníniginíní.” urínf náníriní.

¹⁴ Ayínání niaíwí raríníyí warárimí dání gfwí tñí enj tñí tfgfáyf imónígfá enagí nání xewaxo ení axípi imóníniginíní. Xewanínjo nñperínfipimí dání amáyo anfá wimixípaxf imónínjomí —O ayf oboríní. Omí mífí wimixirí ¹⁵ amá íníná nanfnaníginríri wíwaníníyí wáyf nerínfipimí dání gwfnínf nweagfáyo níkwearínínf wáríri éimíginríri warárimí dání amá gfwí tñí enj tñí tfgfáyf imónígfápa axípi e imóníniginíní. ¹⁶ Ayf neparíní. O anfnajíyo arírá owimíníri nerfná e mimóníniginíní. Amá Ebrífamoyá iyf axípa imónígfáyo arírá owimíníri nání nerfná wará ayf inígfápa axípi iníniginíní.

¹⁷ Ayínání o apaxfpanínf imónínf xwé wo nimónímáná xegf xexírfmeánínf imónígfáyo píranínf ayá urímixirí Goríxo xfo urínfpi nání dnjf unwíráripaxf imónínfpi eri

nerfná íwí áamá yarigfápi yokwarimf wiipaxf oimóniri ridiyowá yarigfápa axípi ridiyowániní inimniri nání pípi inipaxf marfái, sa wará xegf xexirfmeáyf inigfápi inipaxf enagi nání xfo ení axípi e ininiginí. ¹⁸ Rfniníf wímeanfpimí dání obo iwamfó wíwap+yinjo enagi nání áamá obo agwí ríná dání óreámioáfr+x+niri wíwap+yarinífo ení arirá wipaxf imóninjo enagi nání rarininí.

3

“Moseso seáyí e imónagf wo enagi aí Jisaso aga seáyí e wiárf múroní.” uriníf nánirini.

¹⁻² Ayínání gí nrixímeáyfné, —Seyfné Gorixo anfnami dání xfoyá imónirixiniri wéyo íá seaumirinífyfnérini. Seyfné Jisaso nání diníf émófrixiní. Gorixo nene tiní e nání uowárenapinjo, ayf orini. Apaxfpániníf imóniníf xwéo, nene “Apimí diníf wikwíroarínwáriní.” rarinwápimí píraniníf xfdfr+x+niri arirá neainnfa nání imóninjo, ayf orini. Moseso eníná áamá Gorixoyá anfniníf imónigfáyo numeirfná xixeni wiinípa áamá Gorixo xfo wimónarinípi e éwiniginiri urípeáagi nání xixeni wiinjo, ayf axo Jisatorini. O nání píraniníf diníf émófrixiní. ³ Ayf rípi seararininí. Aníf wiwá nání “Nanjiwáriní.” niri ro mñíf sñjá nimeeaniro aiwi aní iwámi mirinjo nání aga mñíf sñjá seáyí e umeeánipaxfrini. Axípi e imóninípa Moseso nání mñíf sñjá umeeánipaxf imóninagí aiwi Jisaso nání ayf anipaxf mñíf sñjá umeeánipaxfrini. ⁴ Aníf ayf ayf wí xegípi mimónífnífní áamá mirarigfá aiwi amípi fnífní imóninípi imixinjo, ayf Gorixo enagi nání rarininí. ⁵ Ayf rípi nání ení “Jisaso nání diníf píraniníf émófrixiní.” seararininí. Moseso eníná áamá Gorixoyá anfniníf imónigfáyo xixeni píraniníf numeirfná áamá xináiwáninífní nimóniro wigf bosowamí píraninífní nwiiróná yarigfápa axípi éniníf nerí amípi Gorixo rfwíyo rínfápi nání woákfkf winí aiwi ⁶ Kiraiso Moseso nimóniri enípa axípi nimóniri enímaní. Omí wiárf nímúrorí re eníriní. Niáwa áamá xanowayá imónigfáyo píraninífní numeirfná yarigfápa Kiraiso axípi e nerí áamá xanoyá anfniníf imónigfáyo xixeni píraninífní umeinífrini. Nene wará saríwá mímáriní nerane “Jisaso e níneaiinífrini.” niyaiwirane diníf wikwímoarínwápimí dání sáyf nimóniri rarinwápi aninífní miní xáiwí íá nixira nuranénáyf, ayf aní Gorixoyáninífní imóninwiní.

“Maní píríf wiaíkiagfáyf diníf sixf inífrixiniri enje mñinweaagfáriní.” uriníf nánirini.

⁷ Ayínáni Gorixo xegí kwíyípi t́ni Bìkwíyo dání ríhí rípi t́ni xixeni segí seárfawéyí manj níwíaikiro d́hí síxí ínfríxíníri imóníje ηweaagfámani, “Agwí ríná manj Gorixoníyá seararíhagí arfá níniróná ⁸⁻⁹ eníná segí seárfawéyí áamá d́hí meaje nemeróná yagfápa mepa éfríxíní. Ayí gí manj xowiaikímí níníro nepa enj eáníhóríanírí iwamfó níwapíyíro neróná xwiogwí 40 pwearíná nioní emímí níwíwapíya unjapí síhgwí níwíga nuro aí wigí d́hí wakísí níníro rfwí nímoagfáríní. E yagfápa seyíné ení axípi mepa éfríxíní. ¹⁰ Ayínáni segí seárfawé íná ηweagfáyí nání wikí níwónírí re ríhjanigíní, ‘Ayí íníná d́hí xenwíní moro Gorixoní sekaxí uraríhápímí mǎxídípa ero yarígáfáyíriní.’ nírírí ¹¹ wikí rfá ápiáwíníhí níwóníríná síhjá womí dáníhíhí re ráríhjanigíní, ‘Xwíá d́hí síxí ínípfrífa nání wípímoárinárimí wí níhweapfríámani.’ ráríhjanigíní.” Segí seárfawé íná ηweagfáyí Bìkwíyo dání e nírínírí eáníhípi t́ni xixeni nero Gorixomi manj pírfí níwíaikiro nání d́hí síxí ínfríxíníri enje wí míhweaagfáríní.

“Neárfawéyí Gorixomi manj wíaikiagfápa mepa éwanígíní.” uríhí náníríní.

¹² Gí níríxímeáyíné, wiyíné sípí nero aríkwíkwí níwiríhípímí dání Nwíá wí mípé aníhí síhí imóníhómí rfwí umófríxínírí píráníhí awíníhí menhweánfríxíní. ¹³ Wiyíné fwi néra nuríhípímí dání yapí néwapíníro d́hí wakísí níniróná Gorixomi rfwí umopfríxínírí sfá Bìkwíyo dání Agwíyí ríníhíyí síní imóníhánáyí, síní epaxí enánáyí, sfá ayí ayo xixe enj rírémíxí inayífríxíní. ¹⁴ Ayí rípi nání seararíhíní. D́hí Kiraisomí iwamfó dání níwíkwíroranéná wará saríwá mímáriní nerane xaíwí f́a xíríhwapí aníhí xaíwí f́a níxíra nurane negí peanfwaé nání síní xaíwí f́a níxíra nuranénáyí, nepa Kiraiso t́ni ikáriníhwaéneríní. ¹⁵ Bìkwíyo re nírínírí eáníhípi t́ni xixeni neríhípímí dání ananí d́hí wíkwíroaríhwapí xaíwí f́a níxíra upaxíriní, “Agwí Gorixo seararíhagí arfá níwiróná eníná segí seárfawéyí omí manj xowiaikímí níwiróná d́hí wakísí níníro nání rfwí umoagfápa seyíné ení axípi e mepa éfríxíní.” E nírínírí eáníhípi t́ni xixeni neranénáyí, d́hí wíkwíroaríhwapí xaíwí f́a níxíra waníwáriní.

¹⁶ Ayí rípi nání seararíhíní. Ámá Gorixo raríhagí arfá níwiróná manj xowiaikímí wiagfáyí, ayí gíyíriní? Níní ayí ámá Moseso Isípíyí aníyo dání wirímeááná e píní níwíarímí wagfáyí meníraní? ¹⁷ Xwiogwí 40 apí pwearíná Gorixo ámá gíyo wikí níwóga wagfáríní? Ayí axíyí fwi nero ámá d́hí meaje dání nípéa emeagfáyí meníraní? ¹⁸ Ámá

Gorixoxo síñjáyoxo dáni nuriríná “Xwáfá e niñwearoná dñj f sixf ínfirixinirí enjírímí wí niñweapírfámani.” uragíy f gíyíríní? Ayf axíy f xfomí manj pír f wiaikiagáfáy f meníraní? ¹⁹ Ayínání nene nijfá re imóniñwini. Neárfawé íná ñweaagáfáy f dñj f m>wikwíropa nero nání Gorixoxoyá xwáfá dñj f sixf ínfirixinirí enjírímí wí nírémoro ñweaagáfámani.

4

“Nene dñj f sixf ínaníwá nání imóniñe siní imóniní.” uríñj f nániríní.

¹ Ayínání Gorixoxo ayf dñj f sixf ínfirixinirí negf neárfawéyo símimanjyoxo dání uríñj pí siní enjagí nání xfo ámayo eyeyíromf neríná wiyfné nání re seaiaiwinigínirí, “Ayf e ñweapaxf mimóniñoi.” seaiaiwinigínirí wáyf nerane píraníñj f oyaneyí. ² Negf neárfawéy f áamá dñj f meañe nemeróná xwíy fá xwáfá dñj f sixf ínfirixinirí enjírímí nání yayf winipaxf imóniñj pí arfá wiagfápa nene ení axf pí arfá winwáriní. Ayf arfá niwiro aí arfá niwiróná dñj f m>wikwíropa nero nání surfmá arfá niwiáriro xwáfá dñj f sixf ínfirixinirí imóniñj rímí mírémó áamá dñj f meañe dání penowigfawixiní. ³ Dñj f wikwíroaríñwaéne dñj f sixf ínfirixinirí eñe páwiaríñwáriní. Ayf Gorixoxo rípi ríñj f enjagí nání “Dñj f sixf ínaníwá nání imóniñe ríxa rífa neaipimoárininí?” niyaiwirane nijfá imóniñwini, “Gorixoxoní manj niwiaikiarigfáyo wikf rífa ápiáwfníñj f niwónirfná síñjá womí dánfníñj f re ráriñjanigíní, ‘Xwáfá ayf dñj f sixf íniprfá nání wipimoárinjápimí wí niñweapírfámani.’ ráriñjanigíní.” Xwáfá rí tñí añfna tñí imixárinje dání amípi nípiní xfo imixfípi ríxa yáriníñjagí aiwí xwíy fá apí e ríñj nigíní. ⁴ Bíkwyoxo wí e sfá wé wífumí dñj f wo nimónimáná Sabarfá imóniñj yí nání re nírínirí eániní, “Gorixoxo sfá wé wífumí dñj f wo pwearfná amípi nimíxa núsfaná pfní niwiáriní Sabarfá imóníyimi kiki fá niñwearí dñj f sixf íniñj ríní.” nírínirí eániní. ⁵ Ámí wí e dñj f sixf ínipaxe nání re nírínirí eániní, “Xwáfá dñj f sixf íniprfá nání Gorixoxoní wipimoárinjápimí wí niñweapírfá meniní.” nírínirí eániní. Xwíy fá apiaú nírínirí eáníñjagí nání “Nene dñj f sixf ínaníwá nání imóniñe ríxa rífa imóniní?” niyaiwirane nijfá imóniñwini.

⁶ Enjíná xwíy fá xwáfá dñj f sixf íniprfá nání imóniñj rímí nání yayf winipaxf pí arfá wiagfáy f Gorixoxomí manj xowiaikímí néra waríñjagfá nání dñj f sixf ínfirixinirí eñe xe ñweáfirixinirí síñjwí m>winípa enj f erí wíni e xe ñweáfirixinirí síñjwí winínfá erí enjagí nání ⁷ re niyaiwirane nijfá imóniñwini, “Nene dñj f sixf ínaní nání imóniñe

ηweaanfwaína nání Gorixo rixa sá ámi wiyi ráriηíriini.” Bikwíyo dání sá ayi, ayf Agwíyí riniηiyirini. Neárfawéyí arfá m+wigfe dání ná rfwíyo Gorixo manf m+xí ináyí Depitoyáyo dání xwíyá Bkwíyo nioni xámi m+ηf iroárfápi nírri re riηiniginí, “Agwí manf Gorixon+yá searariηagi arfá n+niróna dñf wakísf minipa époyí.” riηf eηagi nání “Nene dñf sixf inanfwaína rfa imónini?” yaiwiar+ηwáriní.

⁸ Josuao negf neárfawéyo xwíá dñf sixf ínfr+xiniri eηe nipemeámi nuri nrémoríná dñf sixf Gorixo e ínfr+xiniri wimóniηipi nepa níniro siηwriyí, ayimi dání rfwíyo Gorixo sá dñf sixf inanfwa nání imóniηf ámi wiyi nání ri+miniri eñmani.

⁹ Ayináni nene re niyaiwirane niñfá imóniηwiní, “Sfá Gorixo amipi níni nim+xárimáná dñf sixf iníηiyiniηf imóniηf axfpi áma xfoyá imónigfáyf nání dñf sixf iníprfíná sni imónini.” yaiwiηwiní.

¹⁰ Dñf sixf ínfr+xiniri eñpimi páwiηo, xfo Gorixo xwíá amipi níni imim+ximf niyárimáná kikiá nerí dñf sixf iníηfpa axfpi e nerí xegf e éwiniginiri urfpeañfpi niyárimáná xewaniηo rixa dñf sixf níni ηweani.

¹¹ Ayináni neárfawéyí manf Gorixomi prf niwialkiro siηwepigf neaíwap+yagfápimi nixfdirane omi rfwf umoaniginiri dñf sixf ínfr+xiniri eηe ηweáwaniginiri aníηf minf nerane píraníηf nirkwinirane oyaneyí.

¹² Ayf rípi nání searariηini. Xwíyá Gorixoyápi pí pí oeniri wimónariηipi tñi xixeni epaxf imóniri eñf eániri eñpíriini. Xegf ηwá yiniηiniηf imóniηipi kirá manf m+di+midáni wenf níniyí ηwá yiniηfpi tñi xixeni mimónini. Kirá aga ηwá yiniηf bá xómiηf xfáyo tñi eñf wíwíyo tñi dakwipaxípa xwíyá oyápi ámayo wairírf niwiríná wigf xwioxíyo ía nimiáriniri ayá tñi dñf tñi kumixinije dakwiaríriini. Pí pí áma dñf moro pí pí “Eminiri oemini.” wimóniri yarigfápi eyeyíromf yariηfriini.

¹³ Amipi níni Gorixo —Pí pí éwápi nánirani, rfwápi nánirani, yariηf imimf neaíaná “Ayf api nání e rfáriní. E éariní.” uranfáo, ayf orini. Amipi níni o imixiniηyf xegf siηwf aníηe dání wí pñi imónipaxf menini. Amipi níni xegf siηwíyo dániniηf ni+parárimáná siηáni imónini.

“Negf apaxfpaniηf imóniηf xwéo Jisadorini.” uríηf nánirini.

¹⁴ Nene apaxfpaniηf imóniηf xwé wo —O rixa anfnámini peyiηo, ayf Gorixomi xewaxo Jisadorini. Apaxfpaniηf imóniηf xwé o tñiηwaéne eηagi nání woákíkf nerane “Apimi dñf wíkwíronwiní.” rariηwápi xaiwí ía oxíraneyí.

¹⁵ Ayf rípi nání rariηini. “Negf apaxfpaniηf imóniηf xwéo nene wé róniηf imóniηfpiini oyaneyiniri

nerí ná ení meání yarí ñagwí níneanírí ná wí díní sípí míneaiaríní níní?” ríseaimónaríní? Oweoi, nene íwí oépoynírí neaímeaarí ñí pí o ení íwí oenírí wímeáagí aiwí wí íwí meño nání nene wí e wíaiwipaxí meníní. Sa “Samí ñí nimónírí yarí ñagwí níneanírí ná ananí díní sípí neaiarí ñorí aní?” wíaiwipaxíríní. ¹⁶ Negí apaxí pání ñí imóní ñí xwé e imóní ño enagí nání amí pí samí ñí neaimí xí paxí imóní ñí pí wí neaímeáána Goríxo —O á máyo ayá xwapí urí mí xarí ñoríní. O wá neawianírí ayá nearí mí xírí oenírí wará sarí wá mímáríní pa nerane oyá siá íkwianí wí na tñí e añwí é ní ñí úwaní gíní.

5

¹ Apaxí pání ñí imóní gí á xwé wo wo nowaní íwí wigí á má yarí gí pí nání Goríxoyá íráf oní ñe nání níwuriyíro aiwá peaxí utiro rí dí yowá wiíro epí rí á nání xí o wigí imóní gí áyo dání é ní ñí níyoarí urí peaarí ñowaríní. ² Awa ení wé róní ñí imóní ñí píní oyaneyínírí nero aí ení neáníro mí xí mopaxí wí agí á nání wigí á má mají á nero xení wí míní kíní móní áyo ananí awayíní mímeyó wárí wipaxowaríní. ³ Wé róní ñí imóní ñí píní oyaneyínírí nero aí ení neáníro mí xí mopaxí wí agí á nání wigí á má íwí yarí gí pí nání rí dí yowá wí iarí gí á pa íwí wíwaní ñowa yarí gí pí nání ení rí dí yowá míní paxí mímóní gí á waríní. Awa ení aga niní paxowaríní. ⁴ Á má wo xewaní ño wé íkwianí wíyo ní ñwírírínírí xí o xegí díní yo dání rí peánarí ñí maní. Oweoi, nowaní ení ná Goríxo xí o xegí díní tñí Erono apí e oimónírí wéyo í á umírí ñí pa axí pí umíráná apaxí pání ñí imóní ñí xwéowa imónarí gí á ríní. ⁵ Kiraiso ení xewaní ño seáyí e nímí feyoánírí apaxí pání ñí imóní ñí xwé woní oimóní mínírí mírí peání ñí ní gíní. Oweoi, Goríxo omí seáyí e numí feyoarí Bík wíyo nírínírí eání ñí rí pí urí ñí ní gíní, “Joxí gí íwoxí oimónírí simí xí á ríní. Agwí ríná joxí ñí ní semeááríní.” nurírí ⁶ Bík wíyo á mí wí e nírínírí eání ñí rí pí ení urí ñí ní gíní, “Apaxí pání ñí imóní ñí Merikisedeko nimónírí ení yapí joxí ení axí pí aní ñí nání e imóní rí xíní.” urí ñí enagí nání Kiraiso e imóní ñí ríní. ⁷ Xámí o á má nimónírí xwí á tíyo ní ñwéarí ná “Á má nípí kianíro yarí gí pí nání wáyí niní ní gínírí ápo díní sí xí nímí mopaxorí aní?” níyaiwirí arí rá onínírí ñwí pí yí níwírínírí gwí ní kíkí á tñí rí xí ñí uráná xanomí arí á níwírí pírání ñí yapení ño enagí nání omí xí xení arí á wí ñoríní. ⁸ O Goríxomí xewaxo aí ríní ñí xí omí níwímearí pení yo dání re níyaiwirí ní jí á imóní ñí ríní, “Ápomí arí á níwírí xí xení nerí ná apí e xí xení rí rí ní meaaríní?” E níyaiwirí ní jí á nimónírí ⁹ xano wimóní ñí nípíní rí xa sípearí mí

niyáriti nání áamá xíomí pírí mīwialí arfá wiarigfá gíyí gíyí níní aníjí miní íníná nanjíní ηweapírfa nání yeáyí uyimixemeapaxo imóniri ¹⁰ Gorixo re ráríjípí tñí xixeni imóniri enjíríní, “Xwé apaxípaníjé imóníjé Merikisedeko imóníjépa axípi imóníjoríní.” ráríjípí tñí xixeni imóniri enjíríní.

Jisasomí ríwí umófrixiní erírí winí nániríní.

¹¹ “Nioní ‘Kiraiso nání níríríná Merikisedeko nání níríríníjé apíníjé apíníjé imóníní.’ osearímíní.” nínimóniri aiwí arfá iwayí pírogfáyíné, seyíné mfkípi nání nijfá imónipírí nání arige searímíní? ¹² None ayá wí searéwapíyínwá enagwí nání xamíjífíné e dání wíyo nuréwapíyipaxí nimóníríná ayí nanjé imónímíniri enjé aiwí seyíné síní majímajfá yaríjagfá nání áamá wí ámí Kiraiso nání sirímíjé imóníjépimí dání nisearéwapíyipaxí imónígíáyíneríní. Seyíné aiwá nípaxí mimóní amíjíní narígíáyí yapí imóníjoi. ¹³ Ayí rípi nání seararíjíní. Áamá aiwá nípaxí mimóní síní amíjé narígíáyí níní “Apí nerfíná wé róníjípí yaríjoi.” ríníjípí nání majfá nero nání síní niaíwí píopia yapí imóníjoi. ¹⁴ E nerí aí aiwáyí áamá ríxa ámínáníjé imónígíáyí narígíáríní. Áamá e imónígíáyí wigí díní tñí píraníjé éwapínarígíá enagí nání nanjé imóníjépíraní, sípí imóníjépíraní, ananí mí ómíxarígíáyíriní.

6

¹⁻² Ayínání, nene xwíyífá Kiraiso nání sirímíjé imóníjépíní aníjé miní mírínípa oyaneyí. Íníná ámí ámí xwíyífá sirímíjé imóníjé rípi rípi nítíwayírorí mírínípa oyaneyí. Xwíyífá negí íwí amípí néra nurfíná anínímíxinanírane yaríjwápi aga ríwímíní nímamopaxípiraní, xwíyífá Goríxomí aga díní níwíkwíropaxípiraní, xwíyífá ígfá xixegíní eánaríjwápiraní, Goríxo nanjé owímíxiní wé seáyí e wíkwíararíjwápiraní, áamá pegíáyí ámí wíapínimeapíríapíraní, Goríxo áamáyo mí ómómíximí nerí xwíyífá umearáná aníjé ηweapíríapíraní, xwíyífá apí apí ámí nítíwayírorí méwapínípa oyaneyí. Sa xwíyífá Goríxoyá áamá arfá níwiríjépimí dání yóí imónípaxípi éwapínaní nání oxímeaneyí. ³ Goríxo apí xe oépoyníri síjwí níneanírínáyí, ananí yaníwíní.

⁴ Ayí rípi nání “Xwíyífá xámí nítíwayírorane éwapíníjwápi píní níwíarírane xwíyífá yóí imónanfá nání imóníjépí oxímeaneyí.” seararíjíní. Áamá Goríxo xewaníjoi nání “E imóníjorfaní?” oyaiwípoyíníri ríxa

wfá wókímixiri ámá aiwá gígí neríná nijfá awfí yarínj ímóninjípí nání imónarigfápa axípíninjí e nero anjnamí dání Gorixo neiapinjípí nání nijfá imóniro kwíyí oyápi ámá wíyo tñní nawíní wainírí ⁵ ámá aiwá awfí imóninjípí gígí neríná “Nanj ímónini.” yaiwiarigfápa xwíyí Gorixoyápi tñní enj eáninjí o yeáyí níneayimixemearí neamenjweaníná imóninjípí tñní axípí gígíninjí neríná “Nanj ímónini.” yaiwiro néfasáná ⁶ dñj wíkwíroarigfápi ríwímíní nímamorínáyí, ayí Gorixomi xewaxomi ikayíwí oumearípoyínírí ámí yoxáfpámíninjí yekwíroárarinjagfa nání ámí xwíyí kínimónífríxínírí urípaxí imóninjípí bí meníní. ⁷ Ayí rípi nání seararínjini. Xwíá iniá ámí ámí nearí aínáná ámá aiwá omínj íwíá urfáyí nání aiwá nanj yaparínjipi, ayí Gorixo aiwá nanj oyapínírí xwíyí tñní píraninjí imixarínjipírini. ⁸ E nerí aí xwíá iniá ámí ámí nearí naínírí aiwí aiwá nanj miyapí ará enj tñjíní kísónárarínjipi, ayí ráfninjí imóninjípí enjagi nání Gorixo ríxa nírámíximínírí nání imónírí árfá yimínírí nání imónírí enjipírini.

⁹ Dñj síxí seayínáyíné, nioní míxí e nísearírí aiwí “Seyíné nioní míxí searfápi miyarínjoi.” nímónaríní. “Óf Gorixo yeáyí seayimixemeanfa nání imóninjíyímíní xídarínjoi.” nímónaríní. ¹⁰ Ayí rípi nání seararínjini. Gorixo xixení mimóninjípí tñní miyarínjoi enjagi nání amípí seyíné xíomí níxídiróná ero ámá xegí imónigfáyo arírá wigfápi sñní níwirínjío dání síwá réninjí winíro “Nene Gorixoxí dñj síxí ríyínjwini.” síwá énjí winíro yarigfápi nání o wí arfá ikeamopaxí meníní. ¹¹⁻¹² Seyíné ríwí síwíá níyirí mé ámá enj neáníro Gorixomi dñj wíkwíroro “Xewanínjoi óf oneaimoní.” yaiwiro yarigfáyo dání Gorixo símímanjío dání “Nísiimífaríní.” urínjipi wímeaarínjío ikaninjí wíaxídiptírí nání seyíné wíyínéni wíyínéni amípí nñní oneáimeanínírí dñj íkwímoarigfápi seaímeanfe nání aninjí miní ríwí níyúníro dñj níkwímoa úfríxíní.

“Gorixo rínjipimi dñj níwíkwímoa úfríxíní.” urínjí nánírini.

¹³⁻¹⁴ Enjíná Gorixo Ebírfamoyá símímanjío dání Bíkwiyo nírinírí eáninjí rípi urínjínigíní, “Nioní píraninjí simíxírí díxí rárfawéyo sayá wímíxírí nemífaríní.” urínjínigíní. E síjá wo arfá enj dáníninjí nurírná ámá wo xíomí seáyí e múrónínjoi arfá enj dání rípaxí menjagi nání xewanínjoi nání nírinírí urínjínigíní. ¹⁵ Ayínání Ebírfamo yómínjí nímónírí “Gorixo nírinjipi xegí dñj tñní xe óf nímówinígíní.” níyáiwírí weninjí nerí níjweanjsáná enjáná wímeanjínigíní.

16 Ámá “Nepa neararini.” oyaiwípoyiniri nuriróná niyimijf imónijf seáyi e wimónijf bimí dání urarigfáriní. Ámá xwiyfá ximiximf niniro niriniróná xwiyfá apí rfápimí dání saninarinini. 17 Ayináni Gorixo ámá xfo Ebrífamomí sfmimanjyo dání urinjpi wimeanfáyf re oyaiwípoyiniri, “Gorixo aríomí ‘Nanj e niseaiimfáriní.’ urinjpi ámi ná rfwíyo aiwi xegf dijf níkinimóniri kikiáf epaximantí.” oyaiwípoyiniri sfjáyó dáninijf niriníná xewanijomí dání niriniri e urinjpi nání ámi sopijf wárinjiniginí. 18 Gorixo, yapf miripaxf imónijho “Sfmimanjyo dání rirarinini.” urinjpi s'wiáf imónipaxf menjagí aiwi ámi s'wiáf mimónipaxf bí xewanijomí dání urinijf enjagí nání nene ananí enj s'ixf neámixiniri jweanjiní. Nene —Gorixo yeáf neaimxfwiniginiri o tfámíni éf nurane simanjw'fyonijf yeáf wurinijwaenerini. Nene o neaiinfa nání dijf wikw'fmoarinjwápi xaíw'f fá xirani nání enj s'ixf neámixiniri jweanjiní. 19 Nene dijf wikw'fmoarinjwá apimí dání dijf sfk'kf nomixinirane jweanjiní. Sf'kf'kf onijfwá enjagí nání anj ridiyowá yarigfiwámí awawá jwfáfawámí rap'rapf epanjóarinijúmí inir'wámíninijf ananí páwiarinjwáriní. 20 Iními e Jisaso rixa anijf iníná nání apaxfpánijf imónijf xwé Merikisedeko imónijfpa axfpi nimónimáná nene aríra neaininfa nání xámí nineameáa páwinjriní.

7

Merikisedeko, apaxfpánijf imónijho nání urinjf nániriní.

1 Merikisedeko —O mixf ináyf anj Seremiyi rininjipimí umenjweaagorini. Nw'áf seáyi e imónijoyá apaxfpánijf imónijhorini. O Ebrífamo mixf ináyf waú waú awamí xopirárí niyárimo weaparíná óf e órórf niniríná Gorixoyá dijfyo dání nanjini owímeaniri xwiyfá bí t'ni nanj wimixinjorini. 2 Amipí Ebrífamo pikíomeáfpi yanj wé wúkaú nimemáná bí m'ni wíjo, ayf Merikisedeko orini. Xegf yo'f Merikisedekoyi rininjipi, ayf xámí negf aga p'néyo dání mixf ináyf wé rónijf umenjwearinjyoyi rarinjwápirini. O Seremí dánj mixf ináyoyi rininjipi ení negf aga p'néyo dání mixf ináyf ámá niwayiróniro jweap'ri nání wimixarinjyoyi rarinjwápirini. 3 Bikw'fyo dání xwiyfá bí mirininjagí nání o nání re ripax'riní, “O xano t'ni xinái t'ni mayf erí xegf fwiáfawé ení mayf erí enjorini. Sfá xinái xirinijyi mimónipa erí sfá xfo penfáyí mimónipa erí enjorini. Ayináni o niaíw'f Gorixoyáonijf imónijho enjagí nání apaxfpá anijf miní imónijhorini.” ripax'riní.

⁴ Seáyí e Merikisedeko imóniḡpí nání bí diḡf mópoyí. Negí aríto írḡḡo Ebíríamo amípí awiaxí imóniḡf wí mǎxí neri píkiomeañyí yaní wé wúkaú nḡtimáná bí mǎnǎ wiḡḡo ayí orǎnǎ. ⁵ Ripaioyá íwiáríawé apaxípaniḡf imóniḡfáwa Goríxoyá ḡwí ikaxí rǎniḡpí tǎnǎ xǎxenǎ nǎxídiro nání wigí axíyí, ayí enǎ Ebíríamoyá íwiáríawéyí imóniḡagí aiwǎ wigí amípí yaní wé wúkaú méfǎpí bí uráparíḡfǎrǎnǎ. ⁶ E neri aǎ Merikisedeko, Ripaioyá íwiáríawéyí wo mimóniḡagí aiwǎ Ebíríamo, Goríxo símǎmaḡyó dánǎ “E nǎiseaiimǎrǎnǎ.” urḡḡo nǎpíkiomeari yaní wé wúkaú méfǎpí bí Merikisedeko nurápirǎ omǎ naḡf bí owímeanǎrǎ xwíyǎfǎ bí tǎnǎ naḡf wimǎxǎḡnigǎnǎ. ⁷ Xwíyǎfǎ rǎpǎ ámá wí “Nepamanǎ.” nǎyaiwirǎ rǎpaxǎpǎmanǎ. Naḡfǎpǎ owímeanǎrǎ xwíyǎfǎ bí tǎnǎ wimǎxǎrǎḡḡo, seáyí e wimóniḡorǎnǎ. Naḡfǎpǎ wímeáo, omǎ símaḡwǎyóniḡf ínǎmǎ wurǎnǎḡorǎnǎ. ⁸ Ripaioyá íwiáríawéwa —Awa nǎpepǎrǎfǎ nání imóniḡfáwarǎnǎ. Awa wigí axíyí yaní wé wúkaú méfǎpí bí nurápiróná ayí ámá nǎpepǎrǎfáwanǎ uráparíḡfǎ aiwǎ Merikisedeko nurápirǎnǎ xíto nání Bíkwǎyó rǎniḡfǎpa anǎḡf ḡweaḡo urápiḡnigǎnǎ. ⁹⁻¹⁰ Rǎpǎ enǎ rǎpaxǎrǎnǎ, “Ebíríamo yaní xíto méfǎpí Merikisedeko tǎnǎ óf e órórf nǎnǎrǎ mǎnǎ wíáná Ripaio —Oyá íwiáríawé wigí wǎnǎyí yaní wé wúkaú méfǎpí bí uráparíḡfáwamǎ xiáworǎnǎ. O enǎ sínǎ xegí xiáwo Ebíríamoyá kǎmǎḡyó ínḡḡagí nání xiáwo Ebíríamo yaní nǎmerǎ Merikisedekomǎ wǎfǎpa éniḡf neri mǎnǎ wiḡḡo nǎḡnigǎnǎ.” rǎpaxǎrǎnǎ.

Apaxí xǎmǎḡfǎpǎ sínǎ e eḡáná síḡf imóniḡf ámǎ bá nání urǎḡf nánǎrǎnǎ.

¹¹ Eḡíná Goríxo ḡwí ikaxí xíto rǎḡfǎpǎ Mosesomǎ mǎnǎ nǎwirǎnǎ Ripaioyáyí apaxípaniḡf imóniḡfǎfǎ nání rǎrǎḡnigǎnǎ. Apaxí Ripaioyáyí imóniḡfǎpǎ Goríxo apá e enǎfǎpǎ nání imóniḡwǎnǎḡnǎrǎ rǎrǎḡfǎpǎ tǎnǎ ayí xǎxenǎ nero wé nǎroáriro síḡwǎrǎyí, apaxí ámǎ xegí bí imóniḡf bá, Erono imóniḡfǎpaniḡf marǎfǎí, Merikisedeko imóniḡfǎpaniḡf imóniḡf bá imóniḡmǎnǎrǎ eḡfǎmanǎ. ¹² Apaxí Ripaioyáyí imóniḡfǎpǎ apánǎ mimóniḡagí nání ámǎ bá imóniḡfǎrǎnǎ. Ayǎnǎnǎ ḡwí ikaxí nǎrǎnǎrǎ eánǎḡf axǎpǎnǎ sínǎ nimóniḡpaxǎmanǎ. Ámǎ bí enǎ imóniḡpaxǎrǎnǎ. ¹³ Ámǎnǎ Jisaso, Goríxo e rǎḡoyí Ripaioyáomǎnǎ. Gwí wǎrǎmǎ dánǎḡorǎnǎ. Xegí gwí arǎmǎ dánǎf wo eḡíná rǎdiyowá eri apaxípaniḡf imóniḡfǎ yagǎmanǎ. ¹⁴ Nǎḡfǎfǎ re imóniḡwǎnǎ. Negí Ámǎnǎ Jisaso Judaoyá gwǎrǎmǎ dánǎ imóniḡfǎrǎnǎ. Nwí ikaxí Goríxo rǎḡf Moseso eañfǎpǎ Judaoyáyí wí apaxípaniḡf imóniḡfǎfǎ nání nǎrǎrǎ meañḡnigǎnǎ.

“Jisaso apaxí Merikisedeko imóniñpániñ ímóniñíriñi.” uríñ náníriñi.

¹⁵ Apaxí xegí bñ imóniñí bá, Merikisedeko imóniñpániñí nimóníriñáyí, nioní re searíápi ríxa sñjání wíá óriñoní, “Ñwí ikaxí niriñiri eániñí axípiñi sñni imónipaxímaní. Ámí bñ nimónipaxíriñi.” seararíápi ríxa sñjání wíá óriñoní. ¹⁶ O apaxí Merikisedeko imóniñí apá nimóníriñá ñwí ikaxí re riñiñíyo dání, “Ámá gwí arími dáníyíñani, e imónigíáyíñani, ayíñi apaxípa imónipaxíriñi.” riñiñíyo dání imóniñímaní. Oweoi, o sa xegí eñí eániñíyo dání dñí maníñipaxí imóniñípi tñño eñagí nání imóniñíriñi. ¹⁷ Bìkwíyo niriñiri eániñí rípi nioní seararíápi tñni xixeni eñagí nání raríñini, “Joxí apaxípa Merikisedeko imóniñípa axípi e nimóníri aníñí íñiná ñweárixíni.” Goríxo e uríñípi nioní seararíápi tñni xixeni eñagí nání raríñini. ¹⁸ Sekaxí xámi riñiñí wí eñí neániñí arírá neaipaxí imóniñí bñ mriñnaríñagí nání Goríxo ríxa peá ñimorí tñíriñi. ¹⁹ Ayí ñwí ikaxí Moseso neaiapíñipimí ámá ñixídiróná wé róniñí imónigíáyí mimónipaxí eñagí nání raríñini. E nerí aí Goríxo Kirai-somí negí apaxípa wimíxiñí eñagí nání dñí nene ríxa agwí ríná wikwímoaríñwápi xámi ñwí ikaxí riñiñípi imí ikwímoagwápi seáyí e múroníni. Apimí dánini nene Goríxo tñí e añwi éniñí upaxíriñi.

²⁰⁻²¹ Goríxo Jisasomí apaxípa ñiwimíxiñí xewaníño nání sñjá aríá eñe dáníñiñí niriñiri imíxiñíriñi. Ripaioyáyí apaxípa nimóníroná Goríxorani, ámá worani, xámi “Sñjá romí dání ríraríñini.” raríñwápa muríñiñaná imónagíárini. E nerí aí nioní seararíáomí Goríxo Bìkwíyo niriñiri eániñí rípi uríñinigini, “Ámináoni ‘Joxí apaxípa nimóníri aníñí íñiná ñweárixíni.’ niriñíñá sñjáyo dáníñiñí ríriñáoni ámi gí dñí tñni ñikiniñimóníri wí wiaíkímfámaní.” uríñinigini. ²² Ayínáni nene “Goríxo ‘E ñiseaiimíárini.’ réoáríñí seáyí e imóniñí bñ xixeni neaiimíárini.” yaiwianíwá nání Jisaso negí ikíyiniñí neaiáriñóníñí imónini.

²³ Apaxípa xámi imónigíáwa pearigíáwa eñagí nání aníñí imónipaxí menini. Ayínáni obaxí nimóga wagíárini. ²⁴ E nerí aiwí Jisaso aníñí ñweaño eñagí nání apaxípa o imóniñípi aníñí píriñ tññweañípiñi. ²⁵ Ayínáni o ámá xíomí dñí ñwíkwíroríñíyo dání Goríxo tñí e añwi éniñí úfáyí ñni nání Goríxomí ríxiñí wuríyiniñá nání aníñí ñweaño eñagí nání agwíñani, ná ríwíyorani, aníñí yeáyí uyimíxemeapaxorini.

²⁶ Apaxípániñí imónigíá go go maríáí, xwé imóniñí wo o imóniñípa nene nání xixeni imónini. Siyikwí bñ mínípa

eri xwi+yíá bi uxekwí+mopaxí mimóni+pa eri piaxí weán+paxí imóni+ñí bi muxén+pa eri enjorini. Íwí yarigíáyí yapí wayíá mimóni+pa nerí aga xegí bi imóni+ñorini. Gorixoyá dñí tñi anínamí seáyí ríwáminí peyinorini. ²⁷ Apaxí+pá xámí seáyí e imónigíáwa sía ayí ayo Gorixo wiwan+ñowa wigí íwí yarigíápí yokwar+mí oneaiin+ro xámí rídiyowá n+yárimáná ríwíyo dání íwí wigí ámá yarigíápí nání rídiyowá wi-iarigíápa Jisaso axípi e wí epaxomani. Xewan+ño íwí bi meño enagi nání ámáyo yeáyí uyimixemeám+nirí nawínáni rídiyowán+ñí wiin+ñí enagi nání wí e epaxomani. ²⁸ Ayí rípi nání “Apaxí+pán+ñí imónigíá go go marfái, xwé imóni+ñí wo o imóni+ñípa nene nání xixeni imónini.” searar+ñini. Ámá ñwí ikaxí rin+ñí+pimi dání apaxí+pá oimóní+poy+nirí rípeá+áwa wé rón+ñí+pini oyaney+níro nero aí ení neán+ro m+ix+mopaxí wigíáwarini. E nerí aí xewaxo axípi e éni+ñí imóni+ñomani. Gorixo, Mosesomí ñwí ikaxípi nurimáná xegí xewaxo apaxí amípi nipi+ni an+ñí+ní nání sipear+mí yáríwini+ñirí imóni+ñí+pá imóníwini+ñirí xewan+ño nání síñáyo dání+ñí nír+nirí urípeañí+rini.

8

Nene nání anínamí dání apaxí+pán+ñí imóni+ñí xwéo nánirini.

¹ Xwi+yíá nioni repiyí néra úa kum+xínayin+pi, ayí rípi+rini. Negí apaxí xwé imóni+ñí+pá xixeni nepa seáyí e imónini. O ríxa aní+nám+ni Ñwíá aga seáyí e wiárí imóni+ñoyá siá íkwianwína tñí e nání n+peyirí o tñí xixeni nimónirí nání oyá wé náúm+ni éf ñweani. ² O apaxí+pá ámání nimónirí+ná yarigíápa axípi nerí senfá aní m+kí ikiñiwámí dání —Iwá ámá wo ríkár+ñiwámani. Sa Gorixo ríkár+ñiwáriní. Iwámí dání yaríñorini. ³ Apaxí+pán+ñí imónigíá xwé wo wo nowani Gorixo wigí ámá nání yayí owini+rí rídiyowá wiiro peaxí utiro epí+rífa nání rípeánigíá enagi nání Jisaso ení apaxí+pán+ñí imóni+ñí xwé wo enagi nání ámá xegí imónigíáyo nání rídiyowá bi m+wiipa epaxí mimóni+ñí+rini. O ení ámá nñí nání rídiyowá bi wiin+ñirini. ⁴ Ámá xwíá tño dání apaxí+pán+ñí imónigíáwa ñwí ikaxí rin+ñí+pimi n+xí+díro rídiyowá wiiro aiwá peaxí utiro yarigíá enagi nání o sini xwíá tño niñweari siñwír+yí, apaxí+pán+ñí imóni+ñí wo imóni+m+nirí enímani. ⁵ Apaxí+pá xwíá tño imónigíáwa m+kí Kiraiso anínamí dání enípi m+yarigíáwarini. Wigí xwíá tño dání neróná yarigíápí sa onapámigí+ní Kiraiso anínamí yaríñípi nání+ñí yarigíá enagi nání rarí+ñini. Moseso Gorixo nání senfá aní

xw'á t'yo r'fkarim'niri yar'na o píran'ij' erir' n'wiri re ur'ij'pi nion' searar'ij'apim' sop'ij' n'war'iní, "Jox' sen'á an'j' riwán'ij' xopaik'g' or'fkarim'nir'fna d'w'f m'ij'pim' dán' s'wá s'j'ap' xixen' nix'diri r'fkar'ir'ixini." Gorixo Mosesom' e ur'ij'pi nion' searar'ij'ap' t'ni xixen' imón'ij'ag' nán' "Apax'pá xw'á t'yo dán' imón'g'áwa sa Kiraiso an'nam' dán' yar'ij'pi nán' onapám'g'n'ij' yar'ij'oi." yai-wij'w'iní. ⁶ E ner'í a'í agw'í r'íná Gorixo Jisaso apax'pán'ij' wo nimón'iri e níw'in'g'in'iri ur'ipean'ij'pi apax'pá xw'á t'yo ij'weag'áwa e é'rix'in'iri ur'ipean'ij'pim' seáy' e múrón'ij'ag' nán' o yar'ij'pi ení seáy' e wimón'iní. Agw'í r'íná xw'y'fá Gorixo r'w'fyo réroár'ij'pi —Ap'í Jisaso neai'ij'pim' dán'iní imón'ipax' en'j'p'r'iní. Ap'í ení xám'í réroár'ag'pim' seáy' e múrón'iní. Ay'í rip'í nán'r'iní. R'w'fyo s'm'man'ij'yo dán' "Nan'j' e e n'iseaiim'fár'iní." réroár'ij'pi, ay'í xám'í Mosesom' ij'w'f ikax'f nur'ir'fna s'm'man'ij'yo dán' "Sey'né píran'ij' n'inx'diróná e e n'iseaiim'fár'iní." réroár'ag'pim' seáy' e múrón'iní. ⁷ Xw'y'fá xám'í Gorixo Mosesom' nur'ir'fna réroár'ij'pim' dán' o "G'f áamá ij'w'f ikax'f apim' n'inx'diróná píran'ij' imón'f'rixini." wimón'ij'pi t'ni xixen' nimón'iro s'ij'wir'y'f, ám'í r'w'fyo b'í réroár'im'niri en'fman'í. ⁸ Gorixo áamá ayo ayair'ir'f wij'f en'ag' nán' nene ení re yaiwipax'r'iní, "Xw'y'fá x'fo xám'í re n'r'iri réroár'ag'f, 'G'f ámány'f ij'w'f ikax'pim' n'inx'diróná píran'ij' e imón'f'rixini.' réroár'ag'p'í x'fo wimón'ij'pi t'ni xixen' imón'ij'fman'í." yaiwipax'r'iní. Ay'inán'í B'ikw'fyo dán' re n'r'in'iri eán'iní, "Ám'náon'í re searar'ij'ní, 'Ar'fá époy'í. Gorixon'í g'f áamá Is'ireriy'f t'ni Juday'f t'ni nán' xw'y'fá "Nion' e e n'iseaiim'fár'iní." s'ij'f b'í réroár'm'fá nán' an'j'w'í er'iní. ⁹ Nion'í wig'f f'wiár'fawéyo áamá n'iaíw'f m'imeyówár'f n'iméra war'ig'fápa Isip'y'f an'ij'yo dán' n'iméra nur'fna xw'y'fá réroár'ag'ap'í ap'in'ij'f imón'ij'pi nán' m'irar'ij'ní. Ay'f nion'í s'in'ij'íná réroár'fá apim' xixen' m'ix'dar'ij'ag'fá n'w'in'iri nán' nion'í ení xixen' peá numor'í r'w'f umon'janig'iní. ¹⁰ Ám'náon'í re rar'ij'ní, 'Xw'y'fá r'w'éná "G'f Is'irer'fyo e e n'wiim'fár'iní." réroár'm'fápi, ay'f rip'r'iní. G'f ij'w'f ikax'f r'n'ij'pi wig'f xwiox'fyo aumaúm'f w'iar'iri ij'wir'iri n'yár'imáná nion'í ay'fá N'w'fáon'í imón'm'fár'iní. Ay'f ení áamá nion'yá imón'ip'r'fár'iní. ¹¹ Nion'í aumaúm'f e w'iaráná wig'f imón'g'fáy'f w'í n'wiáp'n'imearo wig'f w'ín'fyo nuréwap'y'iro "Gorixo nán' n'ij'fá imón'f'poy'í." ur'ip'r'fá men'iní. Áamá n'f'ní s'yikw'n'ij'f imón'g'fáy'fran'í, xwér'ixaran'í, n'f'ní nion'í nán' r'ixa n'ij'fá imón'g'fáy'f imón'ip'r'fá en'ag'f nán' w'í e ur'ip'r'fáman'í. ¹² Ay'f rip'í nán'r'iní. Nion'í ayá ur'im'ix'iri wig'f f'w'f yar'ig'fápi yokwar'im'f n'wiir'fna

dijf peá mori emfá enagi nání rariñini.’” Bikwíyo e niriñiri eánini. ¹³ Gorixo xwiyfá sñf réroáriñipi niriñiná xamiñipi írkwiñini imixamoniñigini. Amipi írkwiñini imixamoniñipi rixa nikeamóga warinagi nání apaxí mé aníñariñiriñi.

9

Apaxípa xwé imónigfáwa Gorixo nání nanwíni ridiyowá yarigfá naniñini.

¹ Xwiyfá Gorixo xami réroáriñipi nuriríná xegf áma nibiro xfomi yayf numeróná “Nene e niwiiríná xfo wimónariñipi ríá yariñwini?” niyaiwiro epírfá nání wiékwíkwíyiri xfo nání añf ñwá xwá tfo imóniñiwá nání wiékwíkwíyiri eniñigini. ² Añf ñwá iwá, ayf senfá añf ríkariniñiwáriní. Awawá óf e ikwíroniñiwámi uyíwf obaxf níkiñiñiñigá uñaná mixároarigfápi tñni aiwá íkwiañwí Gorixo nání peaxf tarigfána tñni bisíkerfá Gorixo nání peaxf tayarigfápi tñni awámi wenjerini. Awá yof awawá ñwáfáwayi rarigfáwáriní. ³ Rapirapf áwini e epañioárinñumi iniríwámi dání awawá ámi wá ikwíronini. Awá xegf yof awawá ñwáfá seáyi e imóniñíwáyí rarigfáwáriní. ⁴ Awawá ná inimi ikwíroniñíwámi Gorixomi dijf nanf oweaniri ríá ikeaaripírfá nání sñjá gorf tñni imixiniñipi tñni bokisf xwiyfá Gorixo réroáriñipi nání imixiniñíwá tñni api awawá awámi e wenti. Bokisf awá nimiximáná sñjá gorf tñni yopirímf yárinñiwáriní. Bokisf awámi inimi xwáfá síxf sñjá gorf tñni imixiniñíwámi inimi aiwá yof maná riniñipi tñni eranf Eronoyá wiriñf eániñwá tñni sñjá piará Gorixo ñwáf ikaxf uriñipi eániñna tñni bokisf awá ayf api api iníñiwáriní. ⁵ Awá “Seáyi e Gorixo imóniñipi, ayf apirfaní?” oyaiwípoiñiri xopaikigf aññajf íwf midáni wúkaú wú midáni wúkaú wú oníñwáu seáyi e ñwirárinñiwáriní. Awáu ñweagfíe iniríwámini Gorixo yokwarímf oneaiñiri ragf wíwífá eaarayarigferini. Api api nání repíyf níseaiéra urí píraníñf áwanf “Api, ayf api nání imónini. Api nání imónini.” níseara urí epaxíná rinámani.

⁶ Amipi api api rixa e niyárimáná apaxípa imónigfáwa awawá óf e ikwíroniñíwámi Gorixo yayf oneainiri yarigfápi epírfá nání iníná páwiayariñagfá aiwi ⁷ awawá ná inimi ikwíroniñíwámi apaxípa xwéo, onini xwiogwí o omi ná bini páwiariniñiriñi. Nipáwiríná anípáo páwiariniñimani. fwf xfo tñni xegf áma tñni maiwí nero yarigfápi Gorixo yokwarímf oneaiñiri ragf nanwf ridiyowá éfpiyá bi nímeámi páwiariniñiriñi. ⁸ Apimi dání kwíyf Gorixoyápi

síwá rénñf neaiarñi. Awawá óf e ikwíróññf wá sñi apaxípa imónigfáwa opáwípoynñri nání ikwíróññf nání óf nene aññamí páwianf wá nání imónñf yi sñi sññani mimónñi. ⁹ Awámí dání yagfápi Kiraiso agwi ríná enñpi nání neáwapiyarññri. Awámí dání Gorixo nene nání yayf owinñri nání imónñf neróná rídiyowá wiro peaxf tiro yarññagfa aí amá e wíífáyf dñf wfá nñwónñro re yaiwinpaxf menñi, “Apaxípa imónigfáwa rídiyowá e níífáyó dání Gorixo ríxa yokwarímí nííf enagí nání oyá sñwfyo dání ríxa wé rónñf imónñf áonññani?” yaiwinpaxf menñi. ¹⁰ Ayf rñpi nánñri. “Rídiyowá neróná e éfrixñi. E éfrixñi.” rññf sa “Aiwá nñro inñgí nñro igfá xixegñi eánñro éfrixñi.” rññf imónñf enagí nání e yaiwipaxf manñ. E e rññf api “Apimí dání amá xwioxf nanñ imónpaxfñri.” mñrññfñri. Api, ayf xfo amípi sñf imixññe nání wíekwíkwiyñfñri enagí nání rarññi.

Kiraiso xewanñjo rídiyowánñf wíññf nánñri.

¹¹ E nerí aí Kiraiso amípi nanñ neámeaarñfpi nání apaxípa xwé wo nimónñf ná senfá añf xwfá tñyo rñkárññiwámí mípawí aññamí páwññigñi. E nñpáwirñf ná senfá añf wé roárññri aga seáyf e imónñf enññf wíwámí páwññigñi. Iwá amá rñkárññiwámanñ. Xwfá tñyo dánñiwámanñ. Aññamí rñkárññiwárñi. ¹² Nñpáwirñf ná memé rídiyowá éfpiyá ragfñri, burímákau miá rídiyowá éfpiyá ragfñri, nñmeámí aga ñwfá imónñe mípawí xewanñjo rídiyowánñf nñmáná xegf ragf nñmeámí nawínání páwññigñi. Ayñnání anñf íníná ñweanf wá nání yeáyf neayimixemeaññri. ¹³ Amá Gorixoyá sñwfyo dání xwírfá winññánáyf apaxípa imónigfáwa memé ragf tññi burímákau oxfyf ragf tññi burímákau sipíkf ríá nñf kíkñaxfá tññi apiaú api wé tññi nñmeaayirí wíwífá nñróa úáná amá xwírfá inñgíapi Gorixoyá sñwfyo dání nanñ imónarigfá enagí nání ¹⁴ ragf Kiraisoyá —O síyikwí bí mññjo aí kwíyf nñymñf imónñf arírá wiarñf ná xewanñjo rídiyowánñf inññori. Oyá ragf puñfpi añpaxf negf xwioxfyo igfánñf neaeámoarññri. Amípi nene anñmíxññani nání yarññwápi igfánñf neaeámoarñf enagí nání dñf wfá nñneaónñri “Íwfé éwápi nání sññi ayá mñneadunñi.” yaiwiarññwárñi. Nwfá anñf sñf imónñjo wimónarñfpi éfrixññri igfánñf neaeámoarññri.

“O pépimi dání xwíyfá sñf réroárññfpi mñrogwí ríxánñf wíárññmónñfñri.” urñf nánñri.

¹⁵ Kiraiso nñperñf ná xegf ragf púfpmí dání amá xwíyfá Gorixo xámí réroárñfpmí pñrf wíáikigfáyo gwññf

niróayírorí nání xwiyí fá síñf réroáríñfípí nání wáwuñf imóníñoríní. Ámá Gorixo nioniyá imónfírxíní nírí wéyo fá wumíríñfíyo amípí xfo wigf sfmímanfíyo dání “Níseaiimfáríní.” nurírí réroáríñfípí xixení wímeari aníñf íniná imónírí enfa nání wigf wáwuño imóníñfíríní. ¹⁶ Xwiyí fá Gorixo réroáríñfípí, ayf ámá síní nñwearná “Nioní péaná amípí nioniyá ámá ayfíní meáfírxíní.” nírírí payf eaáríñfínáníñf imóníní. Payf xano nírírí tíñfípí xegf niaíwí níxídíro amípí meaaníro nerfíná xámi ámá níní níj fá nimóníro “Xano ríxa iyf rí péínigíní?” yaiwiáríñáná e meapaxfíríní. ¹⁷ Payf ana eaáríño síní mípepa nerfíná payf ana síní surfímána imónaríñfíríní. Ayf rípi náníríní. Payf ana nearí tíño síní síñf ñweañáná ríxa xfo ríñfípí mífrogwí ríxáníñf níwiáríimónípaxf mimóníní. Xfo ríxa níperfíná xixení níwiáríimónípaxf imóníní. Payf ana xiáwo níperíñfípímí dání ríxáníñf wiáríimónaríñfína imónaríñfípa xwiyí fá Gorixo réroáríñfípí ení ragf púfpímí dání ríxáníñf wiáríimónaríñfípí imónaríñfíríní. ¹⁸ Nanwí bí mípíkípa nero síñwiríyí, xwiyí fá Gorixo xámi réroáríñfípí ríxá wíñf níwiáríimónímínírí enfmaní. Ayfínání apí aí nanwí píkiáná ragf punfípímí dání wiáríimóníñfínigíní. ¹⁹ Ayf rípi seararíñfíní. Xámi Moseso sekaxf ñwí ikaxf eáníñfípímí dání ríníñf nípíní xegf Isíreríyo nura núísáná burímákaú miá fíní memé fíní apiaú rídiyowá éfpiyá ragf fíní iniñgf fíní nímeámáná ará íwí xisopfíyí ríníñfípí nímeari sípísípí fá ayfá ríñf bí fíní nawíní gwí níkirfíwímáná igfá nearí Bíkíwípímí wíwífá earí ámá níyonf wíwífá earí nerfíná ²⁰ re uríñfínigíní, “Ragf rípímí dání xwiyí fá Gorixo ‘Seyfne apí e xídfírxíní.’ nínearírí réroáríñfípí ríxa ríxáníñf wiáríimónaríní.” uríñfínigíní. ²¹ Axfípí e senfá anf ríkaríníñiwámí ragf fíní wíwífá rorí síxí amípí ínímí wenfíyo wíwífá rorí eníñigíní. ²² Ayfínání ragf wíwífá níróa nuríñfípímí dání amípí ayá wí ñwí ikaxf ríníñfípí fíní xixení igfá eámóníñfípíníñf imónaríñfíríní. Rídiyowá nerí ragf mípupa nerfínáyí, Gorixo íwí ámá egfápí wí yokwarímí wíiaríñfmaní.

“Kiraiso níperíñfípímí dání íwí nene yaríñwápi rítf yárinfíríní.” uríñfínáníríní.

²³ Senfá anf ríkaríníñiwáraní, síxí amípí iwámí ínímí wenfípiraní, apí nípíní —Ayf mfkf anfnamí wenfípí fíní ramíxíñjá imóníñfípíríní. Apí nípíní rídiyowá Moseso nerí ragf wíwífá níróa úfpímí dání igfá eámóníñfípíníñf imónípaxf enagí aí mfkf anfnamí wenfípí rídiyowá éf seáyí e imóníñfípímí dáníní igfá eámóníñfípíníñf

imónipaxírini. ²⁴ Kiraiso awawá ηwá imóniηí ámá ikwírogfá wámí —Awá mfkíwámáni. Sa mfkí imóniηíwámí dání ramixiηáwárini. Kiraiso awámí mipáwiηínigini. Anfnamí mfkí imóniηíwámíni nípáwiri nene nání arirá owimínirí Gorixoyá sfmímanj e ηweani. ²⁵ O xwiogwí ayí ayo apaxfpáníηí imónigfá xwéowa wiwaníηowayá ragí marfái, ragí ridiyowá éfápiyá nimeámí awawá ηwáfawámí páwiyarigfápa ámí ámí niíwaníηoni ridiyowá owinayimínirí e nípáwiri míηweanini. ²⁶ Apaxfpáníηí imónigfá xwéowa ridiyowá yayarigfápa ridiyowá owinayayimínirí nerí sñwiríyí, Gorixo xwáfí tñni anfná tñni imixiηe dání ámí ámí nípáwiyirfná rfníηí níwinayipaxí imónimínirí enjírini. E nerí aí ríná sfá yoparfíyí tñíná ná bini ridiyowáníηí níwiiniríηípimí dání fwí ámá yarigfápi rítí owiimínirí xwá tño nání biηínigini. ²⁷⁻²⁸ Ámá nñni aníηí sñí ηweapaxí mimóní ná bini nípémáná enáná Gorixo mí ómómiximí winfárini. Ná bini pearigfápa Kiraiso ení ámá nñni fwí yarigfápi yokwarímí owiimínirí axípi ná bini ridiyowáníηí níwiinirí penjínigini. Rfwená ámí bi níbíríná ámá fwí yarigfápi yokwarímí owiimínirí nání míbí ámá xfo nání sfmí níxeadfpéníro xwayí nanirí ηweagfáyo aníηí yeáyí uyimixemeaárímínirí binfárini.

10

“Ridiyowá xwá tño dání yarigfáyo dání yokwarímí wí seaiipaxí menini.” uríηí nánirini.

¹ Nwí ikaxí nirínirí eáníηípi, ayí nepa Gorixo sfmímanjyo dáníηíηí “Nanj e e níseaiimfárini.” uríηípi tñni xixení mfkí ayo mimóní mfkí apí nání sa onapámigfíηí inaríηípi imónini. Sa e imóniηí enagí nání xwiogwí ayí ayo onapámigí inaríηí ríηíηípimí níxídróná ridiyowá axíni yayarigfápipimí dání ámá “Gorixo tñí e anjwi éniηí ouminí.” yaiwífáyí wé roáriniηífáyí imónipaxí wí menini. ² Ridiyowá yayarigfápipimí dání nepa xwioxí igfáníηí eámónigfáyí nimóníro sñwiríyí, dñí wíá níwónimáná sñni “fwí éapimí dání sñni ayá niduníηonírfáni?” yaiwinipaxí wí menigfá nání ámí ridiyowá bí mepaxí imónaníro egfárini. Ríxa pñni wiáraníro egfárini. ³ E nerí aí ridiyowá xwiogwí ayí ayo yayarigfápipimí dání wigí fwí yarigfápi nání dñí wimoaríηírini. ⁴ Ayí rípi nánirini. Burímákau oxíraní, meméraní, ridiyowá éfápiyá ragíyo dání fwí yarigfápi yokwarímí wiipaxí wí menini.

⁵ Ayínání Kiraiso xwá rírímí nání weapímfánirí nimónírfná Bkwíyo nirínirí eáníηí rípi xanomí re

urinjínigini, “Joxi ‘Ámá aiwá peaxí tiro nanwí nípikiro ridiyowá ero oépoyi.’ misimónipa nerí aí nioní nání ámá wará bí nimixiyinjirini. ⁶ Gorixoxini, joxi ámá ridiyowá neríná Gorixo negí yarinjwápi nání yayí owiniri bí miní noní ríá ikeáararigfápi nání yayí misinipa erí ridiyowá fwí yarinjwápi Gorixo yokwarimí oneaiiniri yarigfápi nání yayí misinipa erí yarinoxirini. ⁷ Ayínáni nioní nání Bíkwí xopininjínami dání rininjipi tñi xixeni re ririnjanigini, ‘Gorixoxini, joxi simónarinjipini oemini ri xa riwoni bíni.’ ririnjanigini.” urinjínigini. ⁸ Kiraiso re nurimáná, “Gorixoxini, joxi ámá aiwá peaxí otípoyiniri misimónipa erí nanwí nípikiro ridiyowá oépoyiniri misimónipa erí ámá ridiyowá neríná Gorixo yayí owiniri bí miní noní ríá ikeáararigfápi nání misimónipa erí ridiyowá wigí fwí yarigfápi Gorixo yokwarimí oneaiiniri yarigfápi nání misimónipa erí yarinjini. Api nipiñi yarinjagía aí joxi yayí wí misinarinini.” Kiraiso ámá ridiyowá api api njwí ikaxí niriniri eáninjipimi rininjipi tñi xixeni yarinjagía aiwí Gorixomi xwiyá api e nurimáná ⁹ re urinjínigini, “Joxi simónarinjipini oemini bíáoni riwonirini.” E urinjí enjagi nání o ridiyowá amipí nipiñi ámá xami néra wagfápipi síwiá imixiri xewaxo ridiyowá inípiñi seáyí e ikwíkwinjínigini. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwinjíniniri wimónarinjipi nixdri xewaninjo nawínáni ridiyowáninjí ininjipimi dání ámaéne Gorixo ámá xwioxí igfáninjí eámónigfáyí imónifrixiniri wimónarinjipi imóninjwárinini.

*“Kiraiso ridiyowáninjí seaiinjipimi dání yokwarimí seai-
ipaxirini.” urinjí nánirini.*

¹¹ Apaxípaninjí imónigfá nowani síá ayí ayo anj ridiyowá yarigfiwámi éf nírómáná wigí yarigfápi neróná ridiyowá ámá fwí yarigfápi wí yokwarimí wiipaxí mimóninjipini ámi ámi yayarigfá aí ¹² Kiraiso axípi e miyarinini. O fwí yarinjwápi yokwarimí neaiimini nání ridiyowáninjí niniríná nawínáni fwí yarinjwápi aninjí xwapíra eaáriníá imóninjipi nemáná nipeyiri ámi Gorixo tñi xixeni nimóniri oyá wé náumini éf njweanjínigini. ¹³ E éf njweari xano ámá omí sími tñi wiarigfáyo xopírarí nwiiri ayo síkwí wikwiáriníá nání wimixiyiníe nání xwayí naniri njweani. ¹⁴ Ayí rípi nání rarinjini. O ridiyowá ná biní ninirinjipimi dání ámá Gorixo xwioxí igfáninjí eámónigfáyí imónifrixiniri wimónarinjipyí aninjí e imónipíra nání wé roárinjirini.

¹⁵ “O xwioxí igfáninjí eámónaníwá nání sípearími yárinjirini.” seararinjipi kwiyí Gorixoyápi ení Bíkwíyo niriniri eáninjipimi dání axípi niriñi sopinjí warini.

Bikwíyo níríníri eáníñf rípi nírínímáná, ¹⁶ “Ámínáoni re raríñíni, ‘Xwíyá ríwéná “Gf imóníngfáyo e e níwiimfáriní.” réoárímfápi, ayf rípiríní. Gf ñwí ikaxí wigf xwioxíyo aumaúmí wíáríri ñwiráriní emfáriní.’ ” nírínímáná ¹⁷ ámi re ríníñínigíní, “ ‘Wigf íwf egfápi nání tñní ríkiáíró egfápi nání tñní ámi wí dñf nínínfámani.’ Ámínáoni e raríñíni.” E ríníñagí nání “Kwíyápi ení Bikwíyo níríníri eáníñfímí dání axfpi nínearíri sopíñf waríní.” seararíñíni. ¹⁸ Íwf apí Goríxo ríxa yokwarímí neaiñf enagí nání síní xfo yokwarímí oneaiíníri nání ámi rídíyowá epaxf meníní.

“Wará sarfáwá mímáriní Goríxo táfáminí úwaníginí.” uríñf náníriní.

¹⁹ Ayínání gf níríxímeáyíné, Jisaso níperíná xegf ragf puñíyo dání nene wará sarfáwá mímáriní ananí Goríxo tñf e awawá ñwá seáyí e imóníñfwámí páwipaxene imóníñwíní. ²⁰ O óf síñf imóníñfyí nene nání níneaimoiríná rapírapí áwíní e epanjóáríníñú míneapíropa nerí Goríxo táfáminí ananí opáwípoyíníri nání érowiápíníri xewaníño rídíyowáníñf iníñíyo dání óf síñf dñf níyímíñf imónánfáwá náníyí neaimoirí ²¹ apaxf ámá Goríxoyá imóníñwaéne nání seáyí e imóníñf bá imóníri enagí nání ²² nene nepání nímonímí Goríxo táfáminí añwí éñíñf úwaníginí. Wará sarfáwá mímáriní dñf wíkwírorane “Newaníñene íwf éwápmí dání ayá neaduníñenerfáni?” yaiwinaríñwápi Jisaso xegf ragf wíwífá nearoníñpímí dání xwioxf ígfá eámóníñwaéne imónírane inígf wífá óríronf tñní ígfá eáf yapí imónírane neríñfímí dání o táfáminí añwí éñíñf úwaníginí. ²³ Símmíñfíyo dáníñíñf “E e níseaimfáriní.” nearíño, o nene dñf ñwiráripaxo enagí nání wé ífá míxeánánírane mé waropáf nerane “O nearíñfímí dñf wíkwímoaríñwíní.” raríñwápi ení síní xaiwf ífá oxíraneyí. ²⁴ “Aríge nerane xíxe dñf sípí inírane arírá inírane yaníwárfáni?” níyaiwirane e yaní nání ení dñf omoaneyí. ²⁵ Ámá wí yarígfápa nene Goríxomí yayf umeanírane awí eánaríñwápi ríwíminí mímamó xíxe ení síxí neámíxínírane sfá xfo mí ómómíxímí neainfáyi añwí e nímogá baríñagí níwíníranéná ámi ayá wí níga úwaníginí.

“Goríxomí xewaxo peayf níwianíranénáyí, pírf neama-monfáriní.” uríñf náníriní.

²⁶ Ayf rípi nání seararíñíni. Nene “Xwíyá nepaxíñf imóníñfpi, ayf apírfáni?” ríxa e níyaiwimáná aí síní arfki “Ámi íwf oyaneyí.” níyaiwirane e neranénáyí, íwf apí yokwarímí neaiínfá nání rídíyowá ámi gfmíní gípi inípxíriní? ²⁷ Oweoí, arfki e neranénáyí, pípi epaxf marfái,

sa Gorixo xamijo pirí neamamonfápi nání mihí yfíwí nínirane ηwearane ámá xfo tñni nawíni mimóní símí tñni wiarigfáyo rfa rfmimenihwí eánariñipi nínfápi nání mihí yfíwí nínirane ηwearane epaxíriní. ²⁸ Ámá go go ηwí ikaxí Moseso eañpimi pirí wiaikíaná ámá siñwí wínarogfáyí waú worani, waúrani, áwaní ránáyí, ayá mirimixí sa pikiarigfáriní. ²⁹ Ayínáni ámá niaíwí Gorixoyáomi peayí wianiro o niperi xegí ragí puñipi —Apimi dání xwíyfa Gorixo “E e niseaiimfáriní.” réoáriñipi rixániñí wiárimónfagi xwioxí igfániñí eámónariñwápi apíriní. Xegí ragí puñí api “Pírfani?” niyaiwiro ráñniñí imoro kwíyí wá neawianariñpimi ikayfíwí umeariro yarigfáyí, ámá sa e yarigfáyí nání seyíne dñí pioí seaimónariñí? “Pírí aga rfa tñí Gorixo umamonfápi níwímearfáná aga xixeni ayo wímeanfáriní.” mīseaimónipa rení? ³⁰ Xwíyfa rípi, “Níwanihoni pirí numamori eñí meámfáriní.” ríri ámi xwíyfa rípi, “Ámináoni gí ámáyo eyeyíromí emfáriní.” ríri eno, ayí ná woní Gorixo enagi nání nene dñí e yaiwipaxíriní. ³¹ Nwífa dñí anihí imónihípi tñño pirí neamamómniñí nání fá neaxéaná ayí nene mihí yfíwí íripaxí imónihíagi nání rariñini.

“Sipi seaikárarigfáyo xwámámí wítrixini.” urihí nánirini.

³² Xámi xwíyfa Gorixoyá iwamífo wífa seaókíaná egfápi nání ámi dñí irónfpoi. Íná xeanihí rfa tñí ayá wí seikáfagfa aiwi xwámámí néra ugíawixini. ³³ Wainá ámáya siñwí e niseameámi nurí niseawárimáná ikayfíwí seameariro xeanihí seikáriro yaríná seyíne xwámámí wigíawixini. Wainá seyíne seaikárarigfápa wikáfáyí tñni axí e níkumixiniro ayo wímeaariñipi “Nene ení níneaímearfáná ayí ananirini.” niyaiwiro e egíawixini. ³⁴ Ámá gwí ηweagfáyí nání dñí sipí níwiro arírá wigíawixini. Segí xwífa añí amípi searápekixéagfa aiwi “Negí amípi nearápekixéfapimi seáyí e imónihípi —Api ná rfwíyo aí bi maníni anihí imónihífapíriní. Api siní rfa wení?” niyaiwiro nání dñí sipí mīseai yayí tñni xwámámí níwiéra ugíawixini.

³⁵ Ayínáni wará sarfwa mímáriní Jisasomi xídarigfápi pñni mīwiáripáni. E nerónáyí, Gorixo yayí seaimonfáriní. ³⁶ Ayí rípi searariñini. O gí ámá imónigfáyí e étrixiniñí wimónariñipi xixeni néra núfasaná símimaníyo dániniñí “E e niseaiimfáriní.” seariñipi neaímeáwiniginiñí xwámámí níwiéra útrixini. ³⁷ Gorixo Bíkwyo níriní eániñí rípi ámá nene yeáyí neayimíxemeanfo nání rñí enagi nání rariñini, “O bínfa nání ná jfamí mimónini. Siní yómihí mé ríxa añíni

binfáriní. ³⁸ Gí wé róninǵipi yarigfáyí dǵiǵ nǵkwǵrorinǵipimi dání dǵiǵ nǵyimǵinǵi imóninǵipi tǵgǵáyí imónipǵrǵfáriní. E nerǵ aǵi ámi wé fá mǵxeánánáyí nionǵ wí dǵiǵ yayí ninǵnǵámánǵi.” Gorǵxo e rǵnǵ enǵagi nánǵi “Xwámámǵi nǵwiéra úfǵrǵxinǵi.” seararǵinǵi. ³⁹ E nǵsearǵrǵi aǵi “Nene ámá wé fá nǵmǵxeánǵrǵi anǵnǵanǵfwaéne wí mimónǵ dǵiǵ nǵwǵkwǵrorinǵipimi dání erǵkiemeánǵnǵwaéne imónǵnǵwǵinǵi.” nimónarǵinǵi.

11

Ámá dǵiǵ nǵwǵkwǵrorinǵipimi dání yagǵfápi nánǵrǵinǵi.

¹ Ámá Gorǵxomi dǵiǵ wǵkwǵroarǵgǵáyí xǵoyá dǵiǵ tǵnǵi dǵiǵ re nǵyaiwiro wipǵimónǵinǵi, “Nene dǵiǵ wǵkwǵmoarǵnǵwápǵi o aga xǵxenǵ nǵneaiinǵfárinǵi. Amǵpǵi xǵo neaiapǵimǵánǵrǵi nearǵinǵipi nene sinǵi sǵnǵwǵ tǵ tǵnǵi mǵwǵinarǵnǵwápǵi aǵi aga nepa imónǵinǵi.” nǵyaiwiro wipǵimónǵinǵi. ² Enǵíná nǵweaagǵfáyí pǵyo dání Gorǵxo “Ayǵ nanǵi yarǵnǵoi.” rǵnǵimanǵi. Ayǵ dǵiǵ wǵkwǵroarǵnǵagǵa nánǵi rǵnǵrǵinǵi. ³ Nene dǵiǵ nǵwǵkwǵrorinǵipimi dání re nǵyaiwirane nǵjǵfá imónǵnǵwǵinǵi, “Gorǵxo xwǵfárinǵi tǵnǵi anǵǵna tǵnǵi nǵmǵxǵrǵnǵa xegǵ xwǵyǵfá rǵfǵyo dání imónǵinǵi enǵagi nánǵi amǵpǵi nene sǵnǵwǵ wǵnarǵnǵwápǵi nǵmǵxǵrǵnǵa amǵpǵi nene sǵnǵwǵ tǵ tǵnǵi mǵwǵinǵpaxǵ imónǵinǵipi tǵnǵi imǵxǵnǵrǵinǵi.” Nǵjǵfá e imónǵnǵwǵinǵi.

⁴ Aiborǵo Gorǵxomi dǵiǵ nǵwǵkwǵrorinǵipimi dání o nánǵi nanǵwǵ rǵdǵyowá nerǵnǵa xǵráo Keno éǵpimi seáyǵi e imónǵinǵi bǵi enǵinǵigǵinǵi. Ayǵnánǵi Gorǵxo rǵdǵyowá o éǵpimi yayí numerǵnǵa “Aiborǵo ámá wé rónǵinǵi worǵinǵi.” rǵnǵinǵigǵinǵi. Ayǵnánǵi o rǵxa penǵi ami aǵi Gorǵxomi dǵiǵ nǵwǵkwǵrorǵi enǵipi nene Bǵkwǵyo fá roarǵnǵa sinǵnǵinǵi nearéwapǵiyarinǵi.

⁵ Inoko Gorǵxomi dǵiǵ wǵkwǵroarǵnǵagǵi nánǵi mǵpepa oenǵrǵi ménapǵinǵinǵi. Gorǵxo ménapǵfǵi enǵagi nánǵi o nánǵi pǵfá megǵnǵigǵfawixǵinǵi. Ayǵ rǵpǵi nánǵi rarǵinǵinǵi. Sinǵi mǵménapǵipa enǵáná Gorǵxomi pǵrǵánǵinǵi uxǵdarǵnǵagǵi nánǵi Gorǵxo o nánǵi yayí winǵinǵipi nánǵi Bǵkwǵyo wí e nǵrǵinǵrǵi eánǵnǵagǵi nánǵi rarǵinǵinǵi. ⁶ Ámá Gorǵxomi dǵiǵ mǵwǵkwǵróǵfáyí nánǵi o dǵiǵ yayí winǵpaxǵ wí menǵinǵi. Ayǵ rǵpǵi nánǵrǵinǵi. Gǵiyǵ gǵiyǵ “Gorǵxo tǵámǵinǵi oumǵinǵi.” nǵwimónǵrǵnǵa “Pǵi pǵi nepaxǵmanǵi. Sa Gorǵxo nepa rǵa nǵweanǵi?” yaiwiro “Ámá xǵo tǵámǵinǵi banǵro yarǵigǵfáyo yayí wimoarǵnǵorǵanǵi?” yaiwiro nero dǵiǵ wǵkwǵropaxǵrǵinǵi.

⁷ Nowao Gorǵxomi dǵiǵ nǵwǵkwǵrorǵi nánǵi o amǵpǵi sinǵi mǵwǵimeapa éǵpǵi nánǵi erǵrǵi wíáná xǵo arǵfá nǵwirǵi xegǵ fǵwaxeyówa yeáyǵ uyimǵxemeámǵánǵrǵi sǵpǵixǵi wo imǵxǵnǵinǵigǵinǵi. O xegǵpǵi dǵiǵ nǵwǵkwǵrorǵi e nerǵinǵfǵyo dání ámá íná xwǵfá tǵfǵyo nǵweaagǵfáyo xwǵyǵfá umeárǵrǵi

ámá Gorixomi dñf wíkwíroarñagfa nání “Ayf wé rónigfáyfrini.” rárarñf wo imónri enñiginí.

⁸ Ebríamo Gorixomi dñf níwíkwírori nání o “Dixf añf re pñi níwiárimí xwfa nioni síwá simfaé nání úirixini.” uráná arfa níwiri xwfa “Joxi mearfáriní.” urfáyo nání unñiginí. Nurfná “E nání rfa warñini?” miyaiwipa neri aí anani pñi níwiárimí unñiginí. ⁹ O Gorixomi dñf níwíkwírori nání ámá añf mí dánónñf nimónri xwfa Gorixo sñmímanfyo dání “Nioni nísiapímfarini.” urñfipimi níñweaxa unñiginí. Apimi níñwearfná xwfa ámá wíyfyáyónñf níñweaxa nemi senfa añf nípákía nuri emeñiginí. Xegf xewaxo Aisako tñi xiáwo Jekopo tñi awaú —Gorixo egf sñmímanfyo dání “Xwfa rípi níseaiapímfarini.” urñnowaúrini. Awaú eni xano enñpa axfpi e egfísixini. ¹⁰ Ebríamo xwfa apimi níñweaxa nemi fná añf Gorixo dñf neñwiperi ikwíronfipimi —Añf api anñf imóninfa nání píranñf nítiwayírori ikwíronfpirini. Apimi e ñweámigini neri níñweari nání e nera unñiginí. ¹¹ Seraí eni Gorixomi dñf níwíkwírori nání oyá dñf tñi niaíwí xirípaxí imónññiginí. Í oxí níróa núísána ríxa rípaíwí imónñí aí re yaiwinñiginí, “Gorixo, níni ríxa niaíwí xirímfa nání ráriño xfo rífpí tñi xixeni yárarñño enagi nání níni anani dñf unwírárípaxorini.” yaiwinñiginí. ¹² Ayínáni Ebríamo —O ámá ná woni aí xweyañf sípípi neri ríxa nípémínirññf neri fná niaíwí tímeáána omí dání fwiárfawé síñf añf pírfyo dání ónarñfyf fá míropaxí imónri iníki rawírawápami wiáronfyf fá míropaxí imónri enñpa imónññiginí.

¹³ Ámá nioni níri ríwamiñf neáa weparñfayf níni Gorixomi dñf níwíkwíróa nuro xwíyfa wígf sñmímanfyo dání “Níseaiimfarini.” urñfipi sñi mívimeapa enána pegfawixini. Gorixo wiínfapimi ná jfami dánññf síñwí níwínirfná yayf nero “Ayf awiaxfrini.” níyaiwiwo waropárf nero re nírárimí pegfawixini, “Xwfa rírími níñwearanéna ámá añf mí dánenénñf nimónri ñweañwini.” ¹⁴ Ámá éññf imónñfpi rígfáyf síñáni waropárf rífnñf yarñoi, “Negf ñweapaxí imónñe nání wenñf neri ñweañwini.” síñáni waropárf apññf yarñoi. ¹⁵ Wígf añf xámi pñi níwiárimí bigfe nání dñf sípí wiarñagi nání e níriro síñwíryf, ámi axf e nání upírfápi imónñagi nání anani upaxí imónñiro egfáriní. ¹⁶ E mepa nero añf seáyí e imónñf bimi —Api añfnami imónñfpirini. Apimi ñweáwaniginiro dñf sípí níwia wagfrini. Ayínáni Gorixo ámá ayf xfomi “Joxi negf Nwáoxirini.” urarígfápi nání ayá mívínfagi nání xfo tñi

nawíní ñweapírfa nání anj bi wikwíroinjírini.

17-18 Ebírřamo Gorixomi dñj n+wikwírori nání o nepa nioni nimónariñjpi xfdinrřeniñoinrři iwamfó wíwapiyáná xegf xewaxo Aisakomi Gorixo urñjpi tñni xixeni řidiyowá em+n+rři enjñigini. Axomi Gorixo sřm+manjyo dání re urñjñigini, “ ‘Dixf iyf axřpá e imónipřfárini.’ r+rñjáyf Aisakomi dání nemeága upřfárini.” urñj enagi aí xegf xewaxo Aisako, ná woni siññinjf émiaonomi řidiyowá nání pikim+n+rři nerfná ¹⁹ dñj re moññigini, “Ámá řixa pegfá aiwi Gorixo owiápñimeápoy+n+rři ámi siñf wim+x+paxorřani?” ñiyaiwiri Gorixo přř urakiáná xewaxomi ámi sñni siñf meáagi nání réniñf řipaxřrini, “Ebírřamo xegf niaíwomi yowfyo dání m+xeaññigini.” řipaxřrini.

²⁰ Aisako Gorixomi dñj n+wikwírori nání xegf xewaxowaú Jekopomi tñni Isomi tñni awaúmi řfwená wímeanfápi nání dñj ñimori xwiyfá bi tñni nanj wim+x+ññigini.

²¹ Jekopo Gorixomi dñj n+wikwírori nání řixa ñipém+n+rři anj e nerfná xegf xewaxo Josepoyá xewaxowaúmi Gorixoyá dñj tñni nanj wímeáw+n+gñni xwiyfá bi tñni nanj ñiwim+x+máná xegf erañfwámi ñikwíron+rřfná Gorixomi yayf umenññigini.

²² Josepo Gorixomi dñj n+wikwírori nání řixa ñipém+n+rři nerfná řfwfyo xegf Isirer+yf Isipiyf anjyo pñni ñwiárimi upřřfápi nání nurřfná re urññigini, “Nuróná gf enj aí tñni ñimeámi nuro xwfáyo ñweyárřrřixini.” urññigini.

²³ Mosesomi xan+yau Gorixomi dñj n+wikwírori nání niaíw xřřfío awiaxř imóniñagi ñwin+rři sekaxř Isipiyfya m+xf ináyo “Isirer+yf niaíw oxř ñixrřfná pikířrřixini.” rárñjpi nání wáyf mepa neri Mosesomi emá waú wo nání pñni ñwirárřgřisixini. ²⁴ Moseso Gorixomi dñj n+wikwírori nání řixa xwé niwiarori nerfná “Isipiyfya m+xf ináyomi xemiáiyá xewaxoyf m+n+rřpa oépoyf.” wimóniññigini.

²⁵ “Sfá ámaéne xwfá tfyo ñweaarñwápi árřni imóniñagi nání xe yayf řikikřfó nerñjřpimi dání oneaímeanrři yarřgřápi xe néra úm+gñni.” m+wimónf “Nioni ámá Gorixoyáyf tñni kum+x+náná uyñni wikárarřgřápi nioni tñni nawini oneaikárřpoyf.” yaiwiññigini. ²⁶ Xřomf Gorixo yayf ñwimorfná winfápi nání dñj re moññigini, “Ámá Gorixo yeáyf neayim+xemeanfa nání uowárénapiñfó nání peayf ñwianiro ayá wimopřřápa nioni eni ñnirónáyf, Gorixo yayf ñnimorfná ññfápi amřpi ayá tñj Isipiyf anjyo wenřpimi seáyf e imóniñf enagi nání ayf ananrřini.” ñiyaiwiri nání “Ámá Gorixoyáyo uyñni wikárarřgřápi nioni

tíni nawíni oneaikárípoi.” yaiwiñiniginí. ²⁷ O Gorixomi ñiñí n̄wíkwírori n̄ni Isipiyí añíyo p̄ni n̄wiárími un̄iniginí. M̄ixí ináyo x̄omí wikí wóniñípi n̄ni wáyí nerí mú Gorixomi —O áamá wí s̄ñwí m̄wínarígorini. Omí s̄ñwíñiñí n̄wínirí n̄ni x̄omí wímeanípi m̄i xwámámí n̄wirí Isipiyí añíyo p̄ni n̄wiárími un̄iniginí. ²⁸ Axo Gorixomi ñiñí n̄wíkwírori n̄ni añíñají pípi kímí emeariño xegí Isireriyí n̄ni n̄niáwíyo ení m̄p̄kipa oenirí re ur̄iniginí, “Sip̄sipí miá n̄p̄kiro ragí segí añí íwíyo xópé n̄iyára úpoi.” nuriríná aiwá s̄fá Añíñajo Neamúroago r̄in̄iñí n̄ni érowiápiñiniginí.

²⁹ Isireriyí Gorixomi ñiñí n̄wíkwíroro n̄ni ipí Ayfá Riño r̄in̄iñíwámí n̄ixeróná iniñí m̄idm̄idání deawáráná xwá yeáyí yikiáríñeniñí úagfá aiwí Isipiyí ení axíyimi owaneyinirí éfáyí wíniyí aí t̄ni iniñí emadrónar̄iniginí. ³⁰ Isireriyí Gorixomi ñiñí n̄wíkwíroro n̄ni o ur̄ípi nero añí yoí Jerikoyí r̄in̄iñípiyá s̄ñá ákiñáyo bíaríwámíni s̄fá wé w̄úmí d̄añí waú apimí awí n̄mudfmoayimáná enáná s̄ñá ákiñápi n̄p̄niñí ikwierónowiniginí. ³¹ Rexapí —Í iyí ede d̄ani warígfí añí apimí d̄añirini. —Í Gorixomi ñiñí n̄wíkwírori n̄ni Isireriyí añí apimí s̄ñwí wínáranirí bííwaúmí yayí t̄niñí n̄ipemeámí úagí n̄ni Isireriyí áamá uyñíñí yarígfáyo n̄p̄kironá imí m̄p̄kigíawixini.

³² Agwí ámi bí pípi n̄irirí eámíni? Áamá rowa, Gidiono t̄ni Barako t̄ni Samisono t̄ni Jepitao t̄ni Depito t̄ni Samuero t̄ni w̄fá rókiamoagfáwa t̄ni áamá awa egfápi n̄ni repiyí n̄iseaiéra nuríná s̄fá neaóripaxirini. ³³ Áamá ayí Gorixomi ñiñí n̄wíkwíroro n̄ni áamá m̄kfí bí bimi xopirárí wiro wé róniñí imóniñípi ero Gorixomi wigí s̄m̄imaníyo d̄ani “Saní searápm̄árini.” ur̄ípi wímeaní Gorixoyá ñiñí t̄niñí pusí sayí raioníyí r̄in̄iñíyo maní upirori ³⁴ r̄fá xwé naríñirimi iniñíyóniñí anani xopirárí emero áamá kirá t̄niñí p̄kianirí yarígfáyo éfá nurakínarimi uro m̄igí nimónimáná ámi ení sixí eániñí in̄iro m̄ixí in̄ip̄r̄fá n̄ni ení r̄fá yfkiro éamá simiñí wínarígfá bí bimi m̄ixí x̄fdowár̄iro ³⁵ apixí wigí áamá Gorixoyá ñiñí t̄niñí xwárípayo d̄ani wiápiñimeáaná yayí t̄niñí ámi umímin̄iro egfawixini. E nerí aí Gorixomi ñiñí wíkwíroarígfá wíyo áamá wa ía n̄ixero gwí nijiro Gorixomi r̄fá umópoyinirí n̄imépéa nuro “Gorixomi r̄fá umóánayí, nene gwíyo d̄ani seaikweawáraníwini. E mepa nerínayí, n̄iseamépéa núwasáná n̄iseapikianíwini.” ur̄íagfá aí ámi xwárípayo d̄ani n̄wiápiñimearíná ñiñí n̄iyimíñí imóniñípi meáwaníñinirí n̄ni ayí ur̄ápi arfá m̄wigíawixini. ³⁶ Gorixomi ñiñí wíkwíroarígfá ámi wíyo

ikayíwí umeariro wíyo iwaní ragí pírí uyíkímí ero wíyo senfá tñí gwí jiro wíyo gwí aníyo ñwiráiro ³⁷⁻³⁸ wíyo sñá tñí píkero wíyo só tñí áwini e sfo díyero wíyo “Ení eánigfáyírfani?” níriri iwamfo wíwapíyero wíyo kirá tñí píkero wigfawixini. Ámí wíyo ámá wí —Ayí sipí ámá imóniñagfa nání ámá Gorixomi dñí wíkwíroarigfá ayí tñí níkumixiniri ñweapaxí mimónigfáyírfani. Ayí xeaniñí wikáiro uyínií umépero yaríná ayí d'wí ikeamóniro memé wará tñí sipisipí wará tñí rapírapí nání wayfá yínro ámá dñí meaními aní kwíronímero d'wíni eními nemero sñá siririkíyo nípáwiro ñwearo xwáriñwíyo nípáwiro ñwearo egfawixini. ³⁹ Ámá ayí nñí Gorixomi dñí níwíkwíroro nání o “Mimíwiároarigfáyírfani?” wíaiwiáriñí enagí aí o wigí sñmímaníyo dání “Niseaimfárfani.” uríñpí m'wímeaníñigini. ⁴⁰ Ayí rípi nánirini. Eníná nene nání Gorixo dñí re neñwiperi yaiwiáriñíñigini, “Ámá ayí nání seáyí e imóniñí bí wíimíñigini.” yaiwiáriñí enagí nání apí ámá nioní n'ra weapfáyo sñí m'wímeaníñigini. Ayí wigfpi Gorixo “Gí ámá wé rónigfá apí imónírfixini.” yaiwiáriñpí tñí xixeni imónip'rfá nání marfáí, ayí tñí nene tñí nawíni imónanf'wá nání ayo xámi m'wímeaníñigini.

12

*“Gorixo siyikí neareaaríná Jisasomí sñwí wímaxíd'poyí.”
uríñí nánirini.*

¹ Ayínání nene pí yan'wini? Ámá “Gorixomi dñí níwíkwíroríná e epaxírfani?” oyaiwípoyiniri síwániñí níneainiri neaiwapíyarigfá ayí obaxí ayá wí m'íd'mídání wiárí wiárí neadéronagfa nání pí yan'wini? Sa rípiní oyaneyí. Amípi nñí upupígfí neaikáraríñpí pñí wiárrane negí íwí sñí mé ípeaaríñwápi pñí wiárrane nemáná Gorixo apí e imónírfixiniri wimónaríñpí imónanf'wá nání ámá yamíyamúrónigfí inarigfápa nene ení omí níx'fdiranéná ení neánirane axípi e oyaneyí. ² E neranéná Jisasomí —O nene Gorixomi dñí wíkwíroanf'wá nání imóniñpí m'f'kí ikiri wé roárrí enorini. O dñí nífá r'wíyo winíñfápi nímeáwiniñiniri níyekwíroaríroná wífápipi xwámámí níwiri ayá winípaxí wikáfápi nání paimími enorini. Níwiápnímeámáná ámí Gorixo tñí xixeni nimóniri m'xí ináyí siá íkwianwí o éfí ñweañnamí wé náumini éfí ñweañorini. Omí sñwí owímaxídaneyí. ³ Ayá sipí seaimixiri ení samíñí sewerí mepa ení nání íwí yarigfáyí sipí ayá wí wikáfagfa aí xwámámí wíño —Ayí Jisaso nání raríñini. O nání píraníñí dñí mópoyí. ⁴ Seyíne íwí yarigfáyí

seaikárarigfápi xwámámí nîwia núfasáná aiwi segí wí sîni mîseapikigfárîni. ⁵ Nene niaíwene nánîniîñî Bîkwíyo enî rîrémîxî nîniîrî eánîñî rîpi seyîné rîxa aríá ikeamogfárîni, “Gí niaíwoxîni, Áminá Gorîxo sîyikí rîreaarîñîpî nánî peayí mîwianîpanî. Píránîñî simîxîmîniîrî nánî mîxî rîránáyî, ayá sipí mîsimîxîpanî. ⁶ Ayí rîpi nánîrîni. Ámá Ámináo ‘Gí niaíwîrîfanî?’ nîyaiwirî dîñî sîxî uyarîñîyo sîyikí urearî sîkwíá earî yarîñî enagî nánî rarîñîni.” Bîkwíyo e nîrîniîrî eánîñîpî seyîné rîxa peá mogíá enagî nánî rarîñîni. ⁷ Seyîné Gorîxo xeanîñî seaímeaarîñîpîmî dání xe sîyikí oneareanîrî rîxa xwámámí nîwiéra warîñoî. Niaíwî xano sîyikí murearîñî wo rimónîni? Oweoi, mimónîni. Ayînánî xano xegí niaíwíyo wiarîñîpa Gorîxo enî axîpî e seaiarîni. ⁸ E nerî aí Gorîxo xegí niaíwí nîyonî sîyikí ureaarîñî enagî nánî seyîné sîyikí mîseareapa nerînýyî, xegí niaíwíyîné mimónî sa óí e dání niaíwíyînéniîñî imónîñoî. ⁹ Rîpi nánî enî dîñî mópoyî. Nene sîni niaíwí enáná negí xwíá tîyo dání ápowa sîyikí neareaagí aiwi wé íkwianîwíyo uñwîrîraqwárîni. Nene e neranéná nanî nerî aiwi re rîseaimónarîni, “Ápo Gorîxomi —Dîñî tîñî imónîñî nîpîni imîxîño, ayí orîni. Omî ínimî wurîniîpaxímanî.” rîseaimónarîni? Oweoi, anîpaxí ínimî wurîniîpaxí enagî nánî e nerane dîñî nîyimîñî tîñwaéne oimónaneyî. ¹⁰ Ayí rîpi nánîrîni. Nene sîni niaíwí enáná xwíá tîyo dání ápowa anîñî maríái, sîyikí ná bîniîñî nînearearîná “E nîwirîná ayí nanî imónîñîpî wîwapîyarîñwîni.” wimónarîñîpî neareaagí aiwi Gorîxo sîyikí nînearearîná sîyikwí mínîñî xîo imónîñîpî nene enî imónanîwá nánî arîrá owimîniîrî neareaarîñîrîni. ¹¹ Gîyî gîyî nanî oimónîpoyîniîrî sîyikí nurearî sîni e wiarîná yayí mîwinî dîñî sipîni wiarîñîrîni. E nerî aí sîyikí nurearîñîpîmî dání yayíwí numéra nútsáná wârîñîyî nánîñî nîwerî wé rónîñî ero nîwayîrónîro ñwearo epaxîrîni.

Erîrî nîwirîná urîñîpî nánîrîni.

¹² Ayînánî segí wé imîñî mîxîweneñîyî ámi ríá símîxîro sîkwí xómîñî íkwíó seaiarîñîyî ámi irú pîmîxîniîro nemáná enî neániîro Gorîxomi xîdîrîxîni. ¹³ Segí xómîñî xenwîmîniî ñweañî muyíkinîpa nerî ámi nanî oimónîrî óí símî inîñîyimî úrîxîni. ¹⁴ Ámá nîniî tîniî mîxî minî arîge píránîñî menanîréwîniîro anîñî minî ero sîyikwí mínîñî Gorîxo “Ámá nionîyáyî e imónîrîxîni.” wimónarîñîpî —Apî tîniî xîxenî mimónîgíáyî Ámináomi wí sîñwí wîniîpîrîfámani. Apî tîniî xîxenî oimónaneyîniîro anîñî minî ero éfîrîxîni. ¹⁵ Segí wo

Gorixox ayá nisearimixiri seaiinjipimi ríwí mamoniginiari awininjí mearónfirixini. Aiwá maiwí sixíyo niyiríná yikí yarinjí bí tñni yíáná aiwá nípini yikí imixarinjípa segí wo sipí nerinjíyo dáni niyíneni axípi seainiginiari píraninjí awininjí mearónfirixini. ¹⁶⁻¹⁷ Segí wo Isóninjí —O xiráo imóninjípimi dáni xanoyá amípi meapaxí imóninjo aí aiwá ná bini niminiri nání amípi api peá nímori “Gí gwíáo xe meáwiniGINI.” wimónagorini. Ámi ríwíyo dáni ápo xwiYfá bí nanj onimixiniri rixinjí urfagi aí xano arfá míwíagi nání xwiYfá bí tñni nanj onimixiniri njwí piyí núriniari aiwí xíó xámi ríwí umonjipi ámi ríwíyo níkinimóniri meapaxí mimóninjiginini. Segí wo ámá óninj GoriXomi ríwí umoarigfáyí yapí imóniniginiri nániraní, fíwí inarigfáyí yapí imóniniginiri nániraní, píraninjí awininjí mearónfirixini.

“Seyfne sini kikininjí mé rixa náyo páwiarinjoí.” urinjí nánirini.

¹⁸ Seyfne Gorixox tífamini nibiróná eníná amípi negí aríoweyí dífwí Sainaiyí rininjípimi dáni sinjwí winíro arfá wiwo egfápi wí míwínarinjoí. Ayí dífwí anani wé tñni fá xirípaxí imóninjípimi anjwí e nuróná rfá ápiáwí werí sfá xaiwí yidoárirí ríwípi tñni ápianjwí tñni nawíni erí yarinjagi níwiníro ¹⁹ pékákí enj tñni riniri ikaxí xwiYfá rinarinjípáninjí riniri yarinjagi arfá wigfawixini. XwiYfá ikaxí níriríná rinarinjípi arfá níwiróná Mosesomi risisí re urigfawixini, “ ‘Nene ámi GoriXomi arfá owianeyí.’ míneaimónarini.” urigfawixini. ²⁰ Ayí Gorixox sekaxí “Ámá worani, memé airani, dífwí rípiimi amáf níronirínáyí, sínjá nearo pikífirixini.” urípi nání wáyí winíagi nání e urigfawixini. ²¹ Ayí sinjwí e winfápi minjí yíwí níriro njweapaxí enjagi Moseso ení re riniginini, “Nioní wáyí níkariniri enj síririnjwí ninarini.” riniginini.

²² Agwí ríná seyfne dífwí eníná segí aríoweyí bagfá axípimi mibí rixa dífwí Saioniyí rininjípimíninjí rémófawixini. Dífwí apimi Nwíá aninjí sinj imóninjoyá anj ikwíroninjerini. Anj api Jerusaremiyí rininjí anjnamí ikwíroninjípirini. E anjnají fá míropaxí imóninjípi awí neánimáná yayí néra wiápnarigferini. ²³ E ámá GoriXoyá niaiwí xáminjóninjí imónigfáyí —Ayí anjnamí aninjí njweapírfá nání wigí yoí rixa anami njwirárininjíyíriní. Ayí awí eánigferini. E Gorixox, ámá niyoní mí ómómiximí eníó njweanjerini. Dinjí ámá xwíáyo níjwearóná wé róninjí yarigfáyíyápi anjnamí peyíáná Gorixox wé uoárinjíyí tñnjí e, ayí erini. ²⁴ E Jisaso ení tñnjí erini. O xwiYfá sinj GoriXox “E e niseaimfáriní.”

réroárinjɛpɛ nánɛ negɛ wáwuɛɛ imónɛɛɛɛɛɛ. Ragɛ o nɛperɛná puɛɛɛpɛ —Apɛ xwɛyɛánɛɛɛɛ nɛrɛnɛrɛná “Nionɛ pɛápipɛ dání seyɛné dɛɛɛɛ nɛyɛmɛɛɛɛ imónɛɛɛɛɛɛ meapɛrɛfárɛnɛ.” rɛnɛɛɛɛpɛrɛnɛ. Apɛ ragɛ eɛɛɛná xɛráo Keno xogwáo Aiborɛomɛ pɛkɛxwɛrɛfó wɛáná puɛɛɛpɛ —Apɛ xwɛfáyo dání “Nionɛ nánɛ eɛɛɛ meai.” rɛnɛɛɛɛpɛrɛnɛ. Apimɛ seáyi e imónɛnɛ. Apɛ nɛpɛnɛ tɛɛɛ e seyɛné rɛxa agwɛ barɛɛɛɛ.

“Gorɛxo neararɛɛɛɛpɛ arɛkwɛkwɛ mɛwɛpa éwanɛɛɛɛɛɛ.” urɛɛɛɛɛ nánɛrɛnɛ.

²⁵ Xwɛyɛfá seararɛɛɛɛomɛ arɛkwɛkwɛ wɛpɛrɛxɛnɛrɛ sɛɛɛwɛ ainenaxɛdɛpoyɛ. Negɛ arɛfowé eɛɛná Moseso xwɛfá tɛyo dání erɛrɛ wɛagɛ aiwɛ arɛkwɛkwɛ wigɛfáyɛ Gorɛxo pɛrɛ umamóɛpimɛ mɛmúrogɛfá eɛɛagɛ nánɛ seyɛné enɛ aɛɛɛnámɛ dání erɛrɛ neaiarɛɛɛɛomɛ arɛkwɛkwɛ nɛwɛrɛnáyɛ, “Pɛrɛ neamamómɛnɛrɛ enɛfápimɛ ananɛ nɛmúropaxenerɛnɛ.” rɛyɛaiwɛnarɛɛɛɛɛ?

²⁶ Eɛɛná o dɛfɛ Sainaiyɛ rɛnɛɛɛɛpɛmɛ dání xwɛyɛfá ráná xwɛfá rɛrɛmɛ pobonɛ nerɛ yaiwɛámɛ méagɛ aiwɛ agwɛ rɛná nenɛfápɛ nánɛ Bɛkwɛyo nɛrɛnɛrɛ eánɛɛɛ rɛpɛ nearɛɛɛɛrɛnɛ, “Nionɛyá dɛɛɛ tɛnɛ xwɛfárɛ ámɛ bɛ yaiwɛámɛ nɛmenɛrɛná xwɛfárɛnɛ marɛfáɛ, aɛɛɛna tɛnɛ enɛ yaiwɛámɛ menɛnɛfárɛnɛ.” nearɛɛɛrɛnɛ. ²⁷ Xwɛyɛfá Gorɛxo nɛrɛrɛná ámɛ bɛyɛ rɛɛɛpɛ, ayɛ rɛpɛ áwanɛɛ nearɛmɛfánɛrɛ rɛnɛnɛ. Amɛpɛ anɛpá imónɛpaxɛ mɛmónɛɛɛpɛ ínɛná anɛɛɛ imónɛwɛnɛɛɛnɛrɛ amɛpɛ anɛpá imónɛpaxɛ imónɛɛɛpɛ —Apɛ xɛo xwɛfá amɛpɛ nɛmɛxɛrɛná imɛxɛɛɛpɛrɛnɛ. Apɛ anɛpá imɛxárɛmɛfánɛrɛ nánɛ rɛnɛnɛ.

²⁸ Ayɛnánɛ Gorɛxoyá xwɛoxɛyo ɛweaɛwápɛ wɛ anɛpá mɛmónɛpaxɛ eɛɛagɛ nánɛ omɛ yayɛ numerane “Eɛɛ eánɛɛɛ Gorɛxo imónɛɛɛpɛ, ayɛ apɛrɛfánɛ?” nɛyɛaiwɛrane awayɛnɛ fá nɛyamɛxɛnɛrane nɛɛweane xɛo e éfɛrɛxɛnɛrɛ wɛmónarɛɛɛpɛ neranéná yayɛ wɛnɛpaxɛ imónɛɛɛpɛ éwanɛɛɛɛɛɛ. ²⁹ Negɛ Nwɛfáom amɛpɛ sipɛ imónɛɛɛpɛ rɛfá narɛɛɛpánɛɛɛ imónɛɛɛ eɛɛagɛ nánɛ apɛ e éwanɛɛɛɛɛɛ.

13

“ ‘Gorɛxo yayɛ wɛnɛpaxɛpɛ oyaneyɛ.’ nɛseaimónɛrɛná rɛpɛ rɛpɛ éfɛrɛxɛnɛ.” urɛɛɛɛɛ nánɛrɛnɛ.

¹ Seyɛné ámá Jisasomɛ dɛɛɛɛ nɛwɛkwɛroro nánɛ sérɛxɛmeánɛɛɛ imónɛɛɛfáyɛ nánɛ dɛɛɛɛ sipɛ wɛarɛɛfápɛ pɛnɛ mɛwɛárɛ ananɛ sɛnɛ wɛfɛrɛxɛnɛ. ² Ámá wɛ “Ámá aɛɛ mɛ dánɛɛyo aiwá mɛranɛɛ wɛarɛɛwɛnɛ.” nɛyɛaiwɛróná maiwɛ aɛɛnájɛyo wigɛfá eɛɛagɛ nánɛ seyɛné ámá aɛɛ mɛ dánɛɛyo arɛfá mɛkeamó aiwá mɛranɛɛ wɛfɛrɛxɛnɛ. ³ Segɛ sérɛxɛmeá gwɛ aɛɛɛyo ɛweaɛɛfáyɛ nánɛ dɛɛɛɛ arɛfá mɛkeamó seyɛné enɛ nawɛnɛ gwɛ nɛɛwearonɛɛɛpɛ nɛmónɛro arɛrɛ wɛfɛrɛxɛnɛ. Sérɛxɛmeá paimɛmɛ wɛarɛɛfáyɛ

nání dñí peá mimó “Nene ení g’wí tñwaéne enagí nání axípi e neaipaxíríani?” niyaiwiro arírá wíríxíni. 4 Ámá íwí inaríg’áyo ríxa nimeánímáná inaríg’áyorani, síní míméánípa nemáná inaríg’áyorani, niyoní Goríxo pírf umamonfá enagí nání seyíné segí meáníg’ápi peayí n’wianíro wí tñí íwí minímepa éfríxíni. íwí niníríná ayí Goríxoyá síñwíyo dání piaxí weánipaxípi yaríñagífa nání raríñíni. 5 Xw’fá t’yo nñwearóná n’gwí nání dñí sípi seaiaríñípi xe áxenwaríñí oneainírí síñwí m’wínípa éfríxíni. Bík’wíyo nírínírí eáníñí rípi Goríxo xewaníño re ríñí enagí nání raríñíni, “Nioní wí m’r’wáramó erí wí mísiepi’samó erí emfáríni.” ríñí enagí nání raríñíni. 6 Ayínání nene wará saríwá mímáríní Bík’wíyo nírínírí eáníñí rípi rípxeneríni, “Arírá niaríño, ayí Ámíná Goríxo enagí nání nioní wí wáyí emíméni. Ámá pí pí n’nikáríro aí Goríxomí dñí wík’wíroaríñápi pírf n’rakípaxí meníni.” rípxeneríni.

“Neaipenweag’fáwa yag’fápimi ikaníñí owianeyí.” uríñí náníríni.

7 Ámíná xámí xwíy’fá Goríxoyápi nisearéwapíyiro seaipeñweag’fáwa nání dñí irónípoi. Awa síní m’pé nñwearóná néra núfásáná imónag’fápi nání dñí nímoro Goríxomí dñí n’wík’wíroro yag’fápa axípi oyaneyíniro ikaníñí wíaxídf’poi.

8 Jisasi Kiraiso imóníñípi ámi xegí b’i xegí b’i imónaríñímani. Aníñí imóníñípi eníná dání apíni imónírí agwí ríná ení síní axípi imónírí ná r’wíyo ení aníñí miní axípi imónírí enfáríni. 9 Ayínání xwíy’fá Kiraiso neaiíñípi nání ríníñípi marfái, xwíy’fá xegí b’i nání éwap’naríg’fá xixegíni imóníñípi iniíg’í waxíñíñí xe oneamáronírí síñwí m’wínípaní. Ayí rípi náníríni. Goríxo ayá n’nearím’xírí neaiíñípimi dání dñí síxí níníránénáyí, naní neaim’xípaxí imóníñípimi x’daríñwíni. Nanwí nání ñwí ikaxíyo “Rípi ñw’fáxíni. Rípi ananíríni.” ríníñípimi dání wí dñí síxí neainípxí meníni. Ayínání ámá xámí “Ñwí ikaxí ríníñí apími ox’f’ímíni.” niyaiwiro x’f’íg’fáyí apí naní wí wím’xíñímani.

“Rídiyowá nání way’fá Goríxo wimónaríñí rípi éfríxíni.” uríñí náníríni.

10 Nene íraf’ oníñíwá Jisasi Kiraiso rídiyowáníñí neaiíníñíwá tñwaéneríni. Rídiyowá Jisaso iníñípi —Apí dñí n’wík’wíroríñípimi dání ananíníñí n’n’rane naní imónaríñwápiríni. Apí ámá síní senfá añí r’f’káríñíwámí dání yag’fápimi x’f’aríg’fáyí b’i n’paxí meníni. 11 Rípi nání

dijé mópoyi. Apaxípa imónigá xwéowa xwiogwí o omí
 íwí none tñi negí áamá tñi yaríjwápi Gorixo yokwarimí
 oneainri nanwí nipi kímáná ragí púpi nimeámi awawá
 njáa ríni njáwámi nípáwiro wíwíá neaáiro aiwí nanwí
 náo áamá njweagíe bíanriwámi ní ríá ikeaarigíá ríni.
 12 Ayínáni Jisaso ení xegí áamá agwí axíyónijé mínigíáyo
 xfo niperíná ragí púpimi dání siyikwí mínijé Gorixo e
 imóní rí xínri wimónarijépi wimí ximínri nání ákijá
 íwí e bíanriwámi dání ríni njé meanjigíni. 13 Ayínáni
 nene áamá siní “Nwí ikaxíyo ‘Api njáxíni. Api ananríni.’
 ríni njépi oxídaneyi.” rarigíá yí njweagíe píni níwíarimí
 o tñí e nání nurane dijé “Xíomi ayá wíayigíápa nene ení
 neaiaríná ayí ananríni.” oyaiwianeyi. 14 Ayí rípi nání
 seararijéni. Aní bí xwíá tío nene anijé íníná njweanfá
 nání mimónijagí aí aní aní namí ríwíyo imónínápi nene
 njweáwanigínri dijé níwikwí morane yaríjwá enagí nání
 rarijéni. 15 Ayínáni Jisaso neaiijépi dání Gorixomi
 rídiyowá nání wayíá yayíni uméwanigíni. Negí maníyo
 dání áamá wíyo pí pí nurí ríná oníni negí Ámínáoríníni
 nurí rane waropá rí wíwanigíni. 16 Gorixo áamá xíoyáyí
 wíniyo naníni wíro díwí ikeamónigíáyo amípi bí míní
 wíro yaríjagí níwíní ríná yayí winarijé enagí nání seyíné
 api nání aríá mikeamó nero é rí xíní. E neróná rídiyowá
 nání wayíá Gorixo wimónarijépi yaríjagí nání rarijéni.

17 Segí ámíná seyíné Jisasomi píraníjé xídí rí xínri
 seaipenwearigíáwami —Awa Gorixo yaríjé imímí wíáná
 ní seaipenwearíná egíápi nání “Ayí api nání enwá ríni. Api
 nání enwá ríni.” urí p rí áwaríni. Awami aríá níwíro ínímí
 yeáyí wurí rí rí xíní. Seyíné píraníjé aríá níwíro ínímí
 níwurí rí rónáyí, awa ní seaipenwearóná wigí dijé ríá muxé
 dijé yayí níyá wíro seaipenwearí rí ríni. Seyíné e mepa
 nerónáyí, naní imóníjépi wí seaimí xíní meníni.

18 Amípi none neranéná píraníjé íá níyamí xínri
 éwanigínri nerane nání re neaimónaríni, “Gorixoyá
 síjwíyo dání píraníjé wé róníjépi ní néra waríjwíni.”
 neaimónarijagí nání seyíné none nání Gorixomi xwíyíá
 rí rímí wípoyí. 19 Nioní pí rí ní rakiarijépi aní pá imónáná
 seyíné tífámíni aní bí míá nání Gorixomi rí xíní ayá wí
 urí rí xínri dirí rí seaiaríjéni.

Gorixomi nurí ríná uríjépi nání ríni.

20 Gorixo —O áamá níwayí róníro njweapaxípi nání mí kí
 íkíjoríni. Oyá dijéyo dání negí Ámíná Jisaso xwá rí páyo
 dání ámí síjé nerí wíá píní meanj ríni. Ragí o niperíná
 púpimi dání xwíyíá níyímíjé imóníjé Gorixo “E e

niseaiimfárini.” réroáriñipi aninñ wayiroáriñi enagi nán sipisipí imóninwaéne neamearinñi xwé imóninorini. ²¹Seyíné amipi Gorixo wimónarinñipi nipini epaxí imónipiri nán seaimixfwinigini. E nerína Jisasi Kiraiso —Aninñ íniná seáyi e numepaxí imóninjo, ayí orini. O seaiinñipimi dání pí pí xfo yayí winipaxí imóninñipi imónifrixiniri seaimixfwinigini. “Aga e imónifwinigini.” nimónarini.

Yoparí urinñipi nánirini.

²² Gí nrixímeáyíné, enñ rirémixí nioni seaía rípi sepiá ayá wí niriñ meapa nerí nán rípi re osearimini, “ ‘Píráninñ arfá ókiarí nimónirane apimi oxídaneyí.’ yaiwípoyí.” osearimini. ²³ Seyíné rípi nán nijná imónipoyí. Negí nrixímeá Timotio rixa gwí anñyo dání wárfawixini. O siní mé nioni nímeáána yawawi nawini nibirai sinwá seananwirini. ²⁴ Segí seáyi e nimóniri seaipenweaarigfáwami tñi Gorixoyá imónigfá niyoni tñi none nán yayí neawiemeaipoyí. Ámá nioni tñi Itari piropenisfyo re ñweanwayí yayí seaiwárenaparinwini. ²⁵ “Gorixo niyínení ayá seaiwianfwinigini.” nimónarini.

Payí Jemiso eañnarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñjť wíkwíroarigťáyo mǐxť uxí dowárarıñagťa nánı ami ami numiamoro wı eñj nimónıro ańj apı apimi urfıngıťáyť nánı Jemiso eañnarini. Xewanıño nánı áwanj pıranıñj mırıniñj eñagı aı “Jisasomi xogwáo, Jemisoyı rıniñorıanı?” wıaiwıarıñwáorini. Jisasoyá sıyıkı imónıgıťa Jerusaremı ñweagťáyo wıpeñweagťa seáyı e imónıñorıni (Wáť wurımeıarıgıťáwa 15:13, 21:18). Jıaso rıxa ańnamı nıpeyimáná xwiogwı rıxa obaxı onımiápı nıpwémáná eñáná Jono áamá wı “Jisasomi dñjť wíkwíroarıñwıni.” nıriro aı omı pıranıñj nuxıdırıfıná epaxıpı tını xıxenı mé yarıgıťápı nánı arıťa nıwıri nánı ayı re oyaiwıpoyıni rı “Jisasomi pıranıñj nıxıdırıfıná epaxıpı, ayı ripırfanı? Ripırfanı?” oyaiwıpoyıni rı payı rına nıri rı eañıñgıni.

¹ Jemisonı —Nionı Gorıxomı tını Jısaı Kiraisomı tını xınáınıñj nimónıri omıñj wıiarıñá wonıriñı. Nionı payı rına gı áamá Jisasomi dñjť wíkwíroarıgıťáyıfıné nánı —Seyıné gwı bı bı wé wúkaú sıkwı waú apıyıfıné wı eñj nimónıro ñweagıťáyıfınériñı. Ayıfıné nánı payı rına nearı yayı seawárenaparıñıñı.

“Iwamıfó neaıwapıyarıgıťápı eñj neaeámıxıpaxıriñı.” urıñj nánıriñı.

²⁻³ Gı nıri xımeáyıfıné, seyıné rıxa nıjıfá ripı imónıñoi. Jısasomi dñjť nıwıkwıroróná eñj neanıro rıfa xıdarıñoiñıri iwamıfó seaıwapıyıfıapımı xwámámı nıwiéra nurónáyı, xeanıñj rıfá tıñj rıfıwıyo seaımeanıfıapımı enı xwámámı wıpaxı imónıpırfıarıñı. Seyıné nıjıfá e imónıñagıťa nánı xeanıñj xıxegıni seaımeááná kıkıfımı mimónı “Dıñjť nıfá neainıñfıapı nánı rıfa neaımeaarıni?” yaiwıfıri xıni. ⁴ Áamá xeanıñj wıkarıgıťapımı xwámámı nıwiéra núfasáná imónıpaxı imónıñj pı seyıné enı axıpı imónıpırfıa nánı xwámámı nıwiéra úfıri xıni. E neróná Gorıxo gı áamá e imónıfıri xıni rı wımónıñj pı bı mımúró nıpıni pıranıñj nıyıpáromıni róná wé roarıngıťáyıfıné xıxenı e imónıpırfıarıñı.

“Dıñjť emı saımf mımoyıni.” nıseaimónıriñá Gorıxomı rıxıñj urıfıri xıni.” urıñj nánıriñı.

⁵ Sını dıñjť nıpıkwıni émf saımf mımoarıñj go go “Xeanıñj nımeaarıñj pı, ayı apı nánı rıfa nımeaarıni?” mıyaiwıpa nerıfınáyı, xewanıño Gorıxoyá dıñjť tını dıñjť émf saımf e mopaxı oimónımıniñı omı rıxıñj urıfıwıniñıñı. Gorıxo áamá

n̄iyonī yan̄f̄ n̄iwir̄fná s̄m̄f̄ t̄fn̄ī m̄iwí yan̄f̄ ewanīf̄ nimón̄rī xwén̄ī m̄in̄ī wiar̄īŋō eŋagī nán̄ī anan̄ī r̄ix̄īŋf̄ ur̄fw̄in̄iḡin̄ī. ⁶ E searar̄īŋagī aí r̄ix̄īŋf̄ nur̄ir̄fná d̄īŋf̄ b̄ī biaú n̄imor̄ī “Gor̄ixo aga nepa n̄niap̄in̄ir̄fen̄īŋōi? M̄niap̄ipa en̄ir̄fen̄īŋōi?” m̄iyaiwí aga x̄ixen̄ī d̄īŋf̄ n̄iw̄ikw̄rómáná “Nepa x̄ixen̄ī niap̄ipaxor̄in̄ī.” n̄iyaiwir̄ī r̄ix̄īŋf̄ ur̄fw̄in̄iḡin̄ī. Ámá d̄īŋf̄ b̄ī biaú moar̄īŋf̄ go go raw̄rawáyo imeam̄fkw̄f ner̄fná im̄īŋf̄ n̄ixem̄ī ur̄ī n̄ixem̄ī b̄ir̄ī yar̄īŋf̄p̄fn̄īŋf̄ imón̄īŋagī nán̄ī ⁷ ámá ónīŋf̄ imón̄īḡfáyf̄ b̄ī re m̄iyaiwipa éfr̄ix̄in̄ī, “Gor̄ixom̄ī r̄ix̄īŋf̄ uráná o anan̄ī n̄niap̄in̄īŋōi.” m̄iyaiwipa éfr̄ix̄in̄ī. ⁸ Ámá ayf̄ d̄īŋf̄ n̄imoróná ná b̄in̄ī mamó d̄īŋf̄ naíroayir̄ī nero moro am̄ip̄ī en̄ī neróná “E oem̄in̄ī.” yaiwíf̄ap̄in̄ī mé xeḡf̄ b̄ī xeḡf̄ b̄ī ero yar̄iḡfáyf̄ eŋagī nán̄ī e m̄iyaiwipa éfr̄ix̄in̄ī.

Ámá d̄fw̄f̄ ikeamón̄īḡfáyf̄ t̄fn̄ī am̄ip̄ī m̄imúrón̄īḡfáyf̄ t̄fn̄ī apiaú nán̄ir̄in̄ī.

⁹ Seḡf̄ sér̄ix̄f̄meá d̄fw̄f̄ ikeamón̄īḡfáyf̄ re n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄fr̄ix̄in̄ī, “Nion̄ī Jisaso neaīīŋf̄pim̄ī dán̄ī Gor̄ixo seáyf̄ e nim̄ix̄īŋon̄ir̄fan̄ī?” n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄fr̄ix̄in̄ī. ¹⁰ E ner̄ī aí sér̄ix̄f̄meá am̄ip̄ī wí m̄imúrón̄īḡfáyf̄ re n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄fr̄ix̄in̄ī, “Nion̄ī Gor̄ixoyá s̄ŋw̄f̄yo dán̄ī sa ikwiár̄in̄īŋáon̄ir̄fan̄ī?” n̄iyaiwiro m̄īŋf̄ s̄ŋá meak̄fn̄fr̄ix̄in̄ī. Ará siȳf̄ p̄iȳf̄ ner̄ī piéroar̄īŋf̄pa ayf̄ en̄ī an̄īŋf̄ m̄īŋweá ax̄fp̄ī apax̄f̄ mé pep̄fr̄f̄á eŋagī nán̄ī rar̄īŋin̄ī. ¹¹ Seȳfné n̄ijf̄ár̄in̄ī. Sogw̄f̄ xaíw̄f̄ n̄iwep̄fn̄ir̄ī nan̄ir̄fná ará yeáyf̄ ȳkiáráná xeḡf̄ siȳfp̄ī p̄iȳf̄ ner̄ī n̄ipiér̄inowir̄fná xám̄ī awiax̄f̄ imón̄īŋfp̄ī s̄in̄ī mimón̄f̄ xw̄ir̄f̄á inar̄īŋfr̄in̄ī. Ámá am̄ip̄ī wí m̄imúrón̄īḡfáyf̄ en̄ī “E ner̄fná ámī b̄ī t̄fn̄ī b̄ī t̄fn̄ī nímeapax̄fr̄in̄ī.” yaiwiar̄iḡf̄ap̄ī s̄in̄ī n̄ix̄f̄da nuróná s̄in̄ī mé nero ax̄fp̄ī e pep̄fr̄f̄ar̄in̄ī.

Íw̄f̄ oépaȳin̄ir̄ī wímeaar̄īŋfp̄ī nán̄ī ur̄īŋf̄ nán̄ir̄in̄ī.

¹² Ámá Gor̄ixom̄ī x̄f̄dar̄īŋaḡf̄a nán̄ī xean̄īŋf̄ wímeaar̄īŋf̄ n̄ipim̄in̄ī xwámám̄f̄ n̄iwíera núf̄asáná eŋáná Gor̄ixo yayf̄ n̄iwimor̄ī d̄īŋf̄ n̄iyim̄īŋf̄ imón̄īŋfp̄ī —Ap̄ī nán̄ī n̄ir̄ir̄fná “Ámá nion̄ī d̄īŋf̄ s̄ix̄f̄ n̄iyar̄iḡf̄a ḡiȳf̄ ḡiyo m̄in̄ī wim̄f̄ar̄in̄ī.” r̄in̄īŋfp̄r̄in̄ī. Yayf̄ n̄iwimor̄fná d̄īŋf̄ n̄iyim̄īŋf̄ ap̄ī s̄ix̄f̄ umímonf̄á eŋagī nán̄ī ámá xean̄īŋf̄ wíf̄áyo xwámám̄f̄ yar̄iḡfáyf̄ Gor̄ixoyá d̄īŋf̄ t̄fn̄ī yayf̄ wipax̄f̄yfr̄in̄ī. ¹³ Ámá xean̄īŋf̄ wímeaar̄fná re m̄ir̄ipa éfr̄ix̄in̄ī, “Gor̄ixo nion̄ī f̄w̄f̄ oen̄ir̄ī xean̄īŋf̄ ap̄ī níwap̄iȳífr̄in̄ī.” m̄ir̄ipa éfr̄ix̄in̄ī. Ayf̄ rip̄ī nán̄ir̄in̄ī. Gor̄ixo ámá wí xf̄om̄ī f̄w̄f̄ oen̄ir̄ī wíwap̄iyipax̄f̄ mimón̄īŋor̄in̄ī. Xf̄o en̄ī ámáyo f̄w̄f̄ oépaȳin̄ir̄ī wíwap̄iyar̄īŋoman̄ī. ¹⁴ Oweōī, nene newan̄īŋene wine wine pípī nán̄ī n̄ineaimón̄ir̄fná f̄eapá n̄ineain̄ir̄īŋfp̄im̄ī dán̄ī f̄w̄f̄

oépayiniri nearípeaarinjirini. ¹⁵ Apixí niaíwí agwí nerí xirarigfápa feapá neainarinjipi niaíwí agwíninjí nerí íwí ayí niaíwíninjí xirarinjwáriní. Íwí ayí niaíwíninjí nixirimáná niaíwí xwé iwiaroarinjipa íwí yárfwápimi dání niperane anínarinjwáriní. ¹⁶ Gí níríxímeáyíné, dínjí sixí seayinjáyíné, nioní re searfápi, “Seyíné íwí oépayiniri seaíwapiyarinjipi pípimi dání marfáí, apimi dání seaíwapiyarinjirini.” searfápi píní níwiáriro yapí méwapínipani. ¹⁷ Pí pí nanj imóninjipirani, pí pí awiaxí imóninjipirani, gimi dání marfáí, anjínami dánini neaímeaarinjirini. Ápo Gorixo —O pí pí anjínami wíá ónarinjipi nání mfkí ikinorini. Sogwí onapámígí níniríná sepiá imóniri rípfwí imóniri yarinjipa nimóniri ámi xegí bí imóniri xegí bí imóniri yarinjomani. Oní amípi awiaxí imóninjipi anípa neaiaparinjirini. ¹⁸ Amípi o imixinjipi nípimíni dání ná bini ayí nene aiwá níwákwiní minííninjí oimónipoyiniri xewaninjo “E éimígini.” wimóninjipimi níxídnirí oyá xwíyíá nepa imóninjipimi dání nene neaemeanjirini.

*“Xwíyíápi xixeni arfá níwiro neróná rípi rípi yarinjigfáriní.”
urinjí nánirini.*

¹⁹ Gí níríxímeáyíné, dínjí sixí seayinjáyíné, api nípini nioní searfápi seyíné ríxa níjía imóninjagfá aiwí rípi osearimíni. Arfá owianeyiníro sínjwí naníro aí apaxí mé níwiápfínimearo xwíyíá mírpani. Wikí ení anjini mónipani. ²⁰ Ámá wikí nóniro neróná wé róninjí Gorixo wimónarinjipi tñi xixeni miyárarigfá enagi nání rarinjini. ²¹ Ayínáni segí íwí siní yayarinjigfápi —Bí nání “Onímíariní.” yaiwiarinjagfá aiwí nípini piaxíninjí seaeánarinjipirini. Api nípini emí mímeámí nero seayi e mimónipa neróná xwíyíá ámá aiwá íwíá urarigfápa segí xwioxíyo Gorixo íwíáninjí seaurarinjipimi —Xwíyíá api searfkiemeapaxí imóninjipirini. Apimi nímíminíro “Píráninjí oxfdimíni.” yaiwíríxini. ²² Yapí néwapíníro “Xwíyíá api arfáni níwiranéná apáni yarinjwíni.” miyaiwí “Api pí pí ríninjipi tñi xixeni oxfdaneyí.” niyaiwiro xixeni e éríxini. ²³ Ayí rípi nání seararinjini. Ámá xwíyíápi arfá níwiro aí xixeni méfáyí, ayí ámá xixíeáyo gí símímanj arige rífa imóninirí sínjwí onímíápi ainenfo yapí imóninjoí. ²⁴ Xegí símímanjío xixíeá tñi sínjwí nainenimi numáná apaxí mé “Gí símímanj e rífa imónini?” yaiwíipi nání arfá ikeamoarinjorini. ²⁵ E nerí aí ámá njwí ikaxí awiaxí imóninjipimi —Api íwí yarinjwápimi dání gwíninjí neayárininjipi neaíkweawáripaxí imóninjipirini. Ámá apimi aninjí sínjwí agwí níwíniro xídarigfáyí óninj wí mimóninjoí.

Arfá n̄wiróná d̄iñf arfá mikeamó pí pí r̄in̄iñf̄pi t̄ñi x̄ixeni n̄ix̄d̄iro yarfná Gor̄ixoyá d̄iñf t̄ñi yayf win̄paxf imóniñf̄pi wímeanfár̄ini. ²⁶ Ámá wo xegf̄ mañf̄yo d̄ani n̄isanr̄i m̄r̄ipa ner̄i aí “Nion̄i Gor̄ixomi pír̄aniñf̄ n̄ix̄d̄ir̄i yar̄iñáon̄ir̄ini.” n̄iyaiwin̄r̄ináyf, xewan̄iño yapf̄ éwapf̄nar̄ini. Xewan̄iño “Gor̄ixomi pír̄aniñf̄ n̄ix̄d̄ir̄i yar̄iñ̄ini.” n̄iyaiwin̄r̄i yar̄iñf̄pi eni ráfn̄iñf̄ imón̄ini. ²⁷ Ámá negf̄ ápo Gor̄ixo “Ayf̄ siyikw̄f̄ mínf̄ egf̄áyf̄ nion̄i pír̄aniñf̄ n̄ix̄d̄ar̄iñoi.” w̄iawiar̄iñf̄yf̄ r̄ipi yar̄igf̄ár̄ini. Uyípeayf̄ ikeamónar̄iñagf̄a n̄w̄in̄róná ar̄irá w̄iro ap̄ixf̄ an̄iwa ikeamónar̄iñagf̄a n̄w̄in̄róná ar̄irá w̄iro ayá udun̄paxf̄ ámá Gor̄ixomi m̄ix̄d̄ar̄igf̄áyf̄ yar̄igf̄áp̄i nene eni xe oneaxf̄meanr̄i m̄iyaiwipa ero yar̄igf̄ár̄ini.

2

“Wíyo wé ikwianw̄f̄yo uñwir̄ar̄iro wíyo paim̄mf̄ wiro mepan̄i.” ur̄iñf̄ n̄án̄ir̄ini.

¹ Gf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyf̄né, seyfné negf̄ Áminá Jisasi Kirai-somi —O Gor̄ixo nikf̄n̄r̄i ñweañf̄pi t̄ñi x̄ixeni nimón̄ir̄i ñweañor̄ini. Om̄i d̄iñf̄ n̄w̄ikw̄f̄roróná seáyf̄ e imón̄igf̄áyo wé ikwianw̄f̄yo uñwir̄ar̄iro sip̄i imón̄igf̄áyo paim̄mf̄ wiro mepa éf̄rix̄ini. ² Ayf̄ r̄ipi searar̄iñ̄ini. Seyfné Gor̄ixomi yayf̄ wian̄iro n̄ani awí eán̄igf̄e ámá waú —Wf̄o am̄ipi wí m̄imúrón̄iñor̄ini. Rap̄rapf̄ awiaxf̄ n̄iyin̄r̄i wé ramaxf̄ s̄iñá gor̄f̄ t̄ñi im̄ix̄in̄iñf̄wá ikík̄f̄ nin̄máná f̄w̄iapf̄or̄ini. Wf̄o am̄ipi mayf̄ sa ikwiár̄in̄iñf̄ imón̄iñor̄ini. Rap̄rapf̄ kíyf̄ óf̄ mínf̄ yár̄iñú n̄iyin̄máná f̄w̄iapf̄or̄ini. ³ Awáú f̄w̄iapáná seyfné rap̄rapf̄ awiaxf̄ yin̄iñomi ayá t̄ñi yayf̄ n̄iw̄iro “S̄imf̄ re ikwianw̄f̄ nan̄f̄ imón̄iñf̄ r̄inami ñweāf̄.” ur̄iro am̄ipi mayf̄ sa ikwiár̄in̄iñf̄ imón̄iñomi “Xw̄f̄a yán̄i j̄ferani, negf̄ s̄ikw̄f̄ t̄ñf̄ rerani, ñweāf̄.” ur̄iro nerónáyf̄, ⁴ “Apim̄i d̄ani meyr̄ón̄ipa yar̄iñw̄ini.” r̄iseaimónar̄ini? Oweoi, sewan̄iñf̄yf̄né r̄ixa neyr̄ón̄iro “Wiene seáyf̄ e imón̄ir̄i wiene sip̄i imón̄ir̄i en̄w̄ini.” n̄iyaiwiróná ámá opis̄f̄ añf̄yo d̄ani xw̄ir̄ix̄f̄ yarfná eyíroar̄igf̄áwa d̄iñf̄ in̄imi n̄ikw̄f̄rón̄imáná eyíroar̄igf̄ápa seyfné eni ax̄f̄pi d̄iñf̄ in̄imi n̄ikw̄f̄rón̄imáná eyíronar̄iñowa. ⁵ Gf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáyf̄né, d̄iñf̄ six̄f̄ seayin̄áyf̄né, arfá nípoyi. Gor̄ixo ámá x̄foyá imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i f̄a n̄iyam̄ix̄ir̄fná ámá xw̄f̄a t̄f̄yo d̄añf̄ n̄iyf̄yá s̄iñw̄f̄yo d̄ani ámá am̄ipi mayf̄ sa ikwiár̄in̄iñf̄ imón̄igf̄áyf̄ d̄iñf̄ n̄w̄ikw̄f̄ror̄iñf̄pimi d̄ani am̄ipi Jisaso neaiñf̄pi wí m̄imúrón̄igf̄áyf̄ imón̄ip̄r̄f̄a n̄ani f̄a muyam̄ix̄ipa en̄frani? Ayf̄ xegf̄ xw̄iox̄f̄yo —E ámá x̄f̄omi d̄iñf̄ six̄f̄ uyar̄igf̄áyo “N̄iñweap̄f̄r̄ár̄ini.” ur̄iñer̄ini. E ñweáf̄r̄ix̄in̄r̄i f̄a muyam̄ix̄ipa en̄frani? ⁶ Seyfné e neróná ámá sa ikwiár̄in̄igf̄áyo ayá wimoar̄igf̄ár̄ini. Ámá xean̄iñf̄

niseaikářīro xwírı̄xı̄f oumeaneyın̄ı̄ro enı̄f nápémı̄ nuro opisı̄f anı̄f tı̄nı̄f e seawárarı̄gı̄fáyı̄f gı̄yırın̄ı̄? Ayı̄f ámá amı̄pı̄ xwı̄fá re wenı̄pı̄ wı̄ mımúrónı̄gı̄fáyı̄f menı̄ranı̄? ⁷ Ayı̄f enı̄ yoı̄f nanı̄f seyı̄né Kiraisomı̄ xı̄darı̄nı̄gı̄fá nánı̄ searı̄wırárinı̄nı̄pımı̄ ikayı̄wı̄f mumearı̄pa yarı̄gı̄fáranı̄? ⁸ Seyı̄né nı̄wı̄f ikaxı̄f negı̄f mı̄xı̄f ináyı̄f Jisaso nearı̄nı̄f Bı̄kwı̄yo re nırınırı̄f eánı̄nı̄f rı̄pı̄, “Jı̄wanı̄nı̄oxı̄f nánı̄ dı̄nı̄f sı̄pı̄ inarı̄nı̄pı̄f ámá sı̄nı̄wı̄f wını̄fı̄f gı̄yı̄f gı̄yo enı̄ axı̄pı̄f wı̄rı̄xını̄f.” nırınırı̄f eánı̄nı̄f apı̄f xı̄xenı̄f nı̄xı̄dırónáyı̄f, nanı̄f yarı̄nı̄oı̄. ⁹ E nı̄searı̄rı̄f aı̄f seyı̄né ámá seáyı̄f e imónı̄gı̄fáyo pı̄ránı̄nı̄f umero sı̄pı̄ imónı̄gı̄fáyo paimı̄mı̄f wı̄ro nerónáyı̄f, fı̄wı̄f nero nı̄wı̄f ikaxı̄f rını̄nı̄pı̄f wı̄aı̄kırı̄gı̄fáyı̄né enı̄gı̄fá nánı̄f apımı̄f dánı̄f xwı̄yı̄fá mearı̄nı̄paxı̄rını̄f. ¹⁰ Ayı̄f rı̄pı̄f nánı̄rını̄f. Ámá nı̄wı̄f ikaxı̄f rını̄nı̄f nı̄pımı̄nı̄f pı̄ránı̄nı̄f oxı̄dımınırı̄f nemáná ná bımını̄f nı̄wı̄aı̄kırınáyı̄f, xwı̄yı̄fá ámá nı̄wı̄f ikaxı̄f nı̄pımı̄nı̄f wı̄aı̄kı̄fáyı̄f mearı̄nı̄fápa axı̄pı̄f e mearı̄nı̄paxı̄rını̄f. ¹¹ Ayı̄f rı̄pı̄f nánı̄f searı̄arı̄nı̄nı̄f. Bı̄kwı̄yo nı̄wı̄f ikaxı̄f re nırınırı̄f eánı̄nı̄f rı̄pı̄f, “Meánı̄gı̄fáyı̄né fı̄wı̄f mını̄panı̄f.” rı̄nı̄o, ayı̄f nı̄wı̄f ikaxı̄f “Nı̄wı̄apını̄fmearı̄f ámá mı̄pı̄kı̄panı̄f.” enı̄f rı̄nı̄nı̄gı̄nı̄f. Seyı̄né meánı̄gı̄fáyı̄f tı̄nı̄f fı̄wı̄f mını̄pa nero aı̄f nı̄wı̄apını̄fmeáro ámá nı̄pı̄kırınáyı̄f, nı̄wı̄f ikaxı̄f rını̄nı̄pı̄f wı̄aı̄kı̄fáyı̄né imónı̄nı̄gı̄fá nánı̄f rarı̄nı̄nı̄f. ¹² Ayınánı̄f pı̄f pı̄f seyı̄né nerónáranı̄f, nırırónáranı̄f, re nı̄yayı̄wı̄ro dı̄nı̄f tı̄nı̄f éfırı̄xını̄f, “Nı̄wı̄f ikaxı̄f rını̄nı̄pı̄f —Apı̄f fı̄wı̄f yarı̄nı̄wápımı̄f dánı̄f gwı̄nı̄nı̄f neayı̄arı̄nı̄pı̄f neaı̄kweawarı̄paxı̄f imónı̄nı̄pı̄rını̄f. Nı̄wı̄f ikaxı̄f rını̄nı̄f apımı̄f dánı̄f Gorı̄xo eyeyırómı̄f neainı̄fárinı̄f.” nı̄yayı̄wı̄ro dı̄nı̄f tı̄nı̄f éfırı̄xını̄f. ¹³ O ámáyo eyeyırómı̄f nı̄wirıná ámá wı̄gı̄f wı̄yo ayá murımı̄xı̄f wı̄arı̄gı̄fáyo xı̄fo enı̄f ayo ayá murımı̄xı̄f xı̄xenı̄f xwı̄yı̄fá umearı̄nı̄fá enı̄gı̄fá nánı̄f rarı̄nı̄nı̄f. E nerı̄f aı̄f wı̄gı̄f wı̄nı̄yo ayá nurımı̄xı̄rı̄f wı̄arı̄gı̄fáyo xı̄fo enı̄f ayo ayá urımı̄xáná apımı̄f dánı̄f xı̄xenı̄f roayı̄rónı̄pı̄rı̄fárinı̄f.

Ámáyo arı̄rá mı̄wı̄pa neróná “Gorı̄xomı̄f dı̄nı̄f wı̄kwı̄ronı̄nı̄f.” rınarı̄gı̄fáyı̄f nánı̄f urı̄nı̄f nánı̄rını̄f.

¹⁴ Gı̄f nırı̄xı̄fmeáyı̄né, ámá go go wı̄yo arı̄rá bı̄f mı̄wı̄f “Gorı̄xomı̄f dı̄nı̄f wı̄kwı̄ronı̄nı̄f.” nırınırınáyı̄f, o “Dı̄nı̄f wı̄kwı̄ronı̄nı̄f.” rınarı̄nı̄pı̄f surı̄má imónı̄nı̄f. “O ámá nánı̄f dı̄nı̄f sı̄pı̄f mı̄wını̄f ‘Gorı̄xomı̄f dı̄nı̄f wı̄kwı̄ronı̄nı̄f.’ rarı̄nı̄pımı̄f dánı̄nı̄f erı̄kiemeánı̄paxı̄rını̄f.” rı̄seaimónarı̄nı̄f? Oweoı̄. ¹⁵ Segı̄f sérı̄xı̄fmeá wo ámı̄f wo iyı̄fá nánı̄ranı̄f, aı̄wá sı̄fá ayımı̄f nını̄pı̄f nánı̄ranı̄f, dı̄fı̄f ikeamónarı̄nı̄gı̄fá nı̄wınırıná ¹⁶ amı̄pı̄f xı̄fo dı̄fı̄f ikeamónarı̄nı̄pı̄f bı̄f mını̄f mı̄wı̄f re nurırınáyı̄f, “Joxı̄f ‘Nı̄wayırónı̄rı̄f onı̄weanı̄f.’ nımónarı̄nı̄f. Joxı̄f nurı̄f rı̄fá rısını̄nı̄f nánı̄f iyı̄fá pánı̄rı̄f agwı̄f ímı̄f rı̄yını̄f nánı̄f aı̄wá nırı̄f eı̄f.” nurırınáyı̄f, “Amı̄pı̄f xı̄fo dı̄fı̄f ikeamónarı̄nı̄pı̄f nánı̄f xwı̄yı̄fá e urı̄fápı̄f ananı̄f arı̄rá wı̄paxı̄rını̄f.” rı̄seaimónarı̄nı̄f?

Oweoi, ráfniní ímóninípiní urariní. ¹⁷ “Gorixomi díní wíkwíroniní.” rarínípi ení axípi ímóniní. Ámáyo arirá míwí sa apiní nírínánáyí, díní wíkwíroariní apí ríxa íkwíkwí yiní. ¹⁸ E nerí aí ámá wo re nírínáriní, “Ámá wí Gorixomi díní níwíkwíroríná ámáyo arirá wiarínagá aiwí nioní ámáyo arirá míwí Gorixomi díníní níwíkwíroríná ‘Ayí ananíní.’ nimónariní.” Ámá wo e níríná enagí aí nioní omí re urímáriní, “Joxí ámáyo arirá míwí ‘Gorixomi díní wíkwíroniní.’ rarínípi nioní ‘O nepa díní wíkwíroní.’ siaiwimí nání aríge níwapíyáná ‘Nepariní.’ yaiwimíní?” nurírí ámí re urímáriní, “Joxí ‘O “Gorixomi díní wíkwíroniní.” rarínípi nepariní.’ niaiwirí nání ámáyo arirá wiarínípiní dání síwapíyáná ‘O nepa díní wíkwíroní.’ niaiwiríní.” nurírí ¹⁹ re urímáriní, “Joxí díní re níyaiwirí íkwíroniní, ‘Nwá ímóniní, ayí ná woní Gorixoriní.’ Joxí díní e níyaiwirí níkwíroríná naní yarínagí aiwí rípi nání ení díní rímoniní? Imíóyí ení díní axípi níyaiwiro níkwíroro aí Gorixo ríá íkeaáríná enagí nání ení óf íkárinarígáriní.” nurírí ²⁰ re urímáriní, “Majímají íkárinaríní roxiní, ámáyo arirá míwí ‘Gorixomi díní wíkwíroniní.’ rarínípi ‘Surímá ríá ímóniní?’ míyaiwípaxoxíraní? ²¹ Eníná negí aríó Ebíríamo sekaxí Gorixo urípi tíní xixení xegí xewaxo Aisako síjá íráf noga peyiníje dání rídíyowá emíníri yaríná Gorixo o e éfpimí dání ‘Wé róniní.’ mírírípa rejiníní? ²² Ayínání nene díní re yaiwípaxíriní, ‘Ebíríamo Gorixomi díní níwíkwíroríná díníní wíkwíronímaní. Gorixo urínípi xixení neríná wíkwíroní enagí nání díní o wíkwíronípi xewaníje aríá níwirí enífpimí dání yóf ímóniníriní.’ yaiwípaxíriní. ²³ Rípi ení yaiwípaxíriní, ‘Negí aríó e neríná xíó nání Bíkíwíyo re níríníri eáníní rípi, “Ebíríamo Gorixomi díní wíkwíróagí nání ‘Wé róníní ímóniní.’ yaiwíníní.” níríníri eánínípi xixení ímóniníníní. Ayínání Ebíríamo Gorixo tíní níkwímáxíníri emearíní woyí ragíáraní?’ yaiwíarípaxíriní.” urímáriní. ²⁴ Agwí seyíné níjía re ímóniní, “Ámá ‘Nioní Gorixomi díní wíkwíroniní.’ rarínípiní dáníní Gorixo ‘Wé róniní.’ rárarinímaní. Xíomi díní níwíkwíroríná xíó wímónarinípi yarínípiní dání ‘Wé róniní.’ rárariníriní.” Apí nání seyíné ríxa níjía ímóniní. ²⁵ Eníná iyí ede dání wagíá Rexapíyí riníní —Í Josuao ámá waú aní apimí síjwí owínárípiyíníri uowárenapáná nípemeámi nurí óf wíyo uowáriníní. Í ení axípi Gorixomi díní níwíkwíroríná e éfpimí dání Gorixoyá síjwíyo dání apíxí wé róníní

mimónipa reñiniginí? ²⁶ Ayínáni re rípxáfrini, “Ámá dñípi sñi sñxí mínináná waráo piyí eñípa ámá Gorixo e éfríxiniri wimóninípi mé dñípiní wíkwíroarigfápi axípiníni nimóniri íkwíkwí yini.” rípxáfrini.

3

“Pí pí xwíyá raríñwápi naníni ríwaniginí.” uríñf nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíne, Gorixo ámá wigí wíniyo uréwapíyarigfáyo yaríñf imímí níríwíríná awayini míví eníá enagi nání segíyí wí obaxí amáyo ouréwapíyaneyiníro mimónipa éfríxiní. ² Níneneni píraníñf oyaneyiniri éwáyí nóreámioarane sipíni ikárinaríñwá aí ámá mañípa tñni nírífríná móreámioapa neríñáyí, Gorixoyá síñwíyo dáni ríxa wé róníñf imóniníorini. Pí pí íwí íeapá winimíniri yaríñfpi nání ení ananí íá yamíxinaríñorini. ³ Nene osí imaní ouniri neríñá yaríñwápi nání dñíf omoaneyí. Ainíxí onímíá bí xegí mañíyo síwí íkwíráraríñwápipimi dání gímíni ge ouniri kínimíxáná mañíni marfái, osí noní ení amíni waríñfrini. ⁴ Ai sipíxí ení xwé imóniri imíñf eñf eáníñf neríñá níxemi urí yaríñagí aiwí omíñf mearíño “Ámíni oumíni.” níríwimóniri pará onímíápi tñni aí amíni méáná amíni waríñfrini. ⁵ Negí mañíyí ení axípi imónini. Wará nírímíni nání onímíápi enagi aí apimi dání ámá “Seáyí e imóníñf api epaxonirini.” níríro míxí meakíninarigfáriní.

Ai ríá bí onímíápi míroárfagi aiwí íkfá xwé bí níríni ríá nowáripaxfrini. ⁶ Negí mañíyí ríáníñf wearíñfífrini. Sipí bí onímíá marfái, ayá wí epaxíyífrini. Negí warárimí wí e enagi aiwí wará nírímíni xwíríá neaimíxaríñfífrini. Ríá negí mañíyo dání wearíñfpi —Api pípimi dání marfái, sa ríá xwé Seteno wenfárimí dání míróníñfpirini. Api amípi nene oníná dání néra yaríñwápi rímímeníñwíníñf neaeánaríñfrini. ⁷ Ayí rípi seararíñini. Xámí naníwí xíxegíni ayí ayí, sírani, inífrani, agwífarani, inígíyo yaríñfífrani, ámá íwí oimóniri yapemíxáná ayí íwí imónagífrini. Agwí ení nene íwí oimóniri yapemíxáná ananí íwí imónaríñf enagi aí ⁸ ámá go naníwí sayí yapemíxarigfápa xegí mañí ení oyapemíxinimíniri neríñá xixeni e epaxí imónini? “Gí mañí aníñf samíñf níríwíriri nira úmíginí.” níríwíriri aiwí wí e epaxí mimónini. Mañíyí sipí nání neríñá kíkíá bí yaríñfmaní. Sidíñf ámá piyí omímí yaríñfpi magwí iníni. ⁹ Mañípa tñni negí Ámíná imóníñf ápo xwéomí yayí wirane ámá xíóníñf nimóniri ñweáfríxiniri neaimíxíñene wíniyo ikayíwí urírane yaríñwáriní.

¹⁰ Ayínání maní axí pámi dání yayí wirane ikayíwí urirane yaríñwáriní. Gí níríxímeáyíné, “Nene e neranéná ayí apáníríní.” ríseaimónaríní? ¹¹ “Iníigí símíñí siríríkí axíyímí dání naní wú mearí píyaní eearíñí wú mearí epaxíríní.” ríseaimónaríní? ¹² Gí níríxímeáyíné, “Íkíá pikí wínamí dání sogwí orípí wepaxíríní.” ríseaimónaríní? “Wainí uraxí wírímí dání íkíá pikí sogwí wepaxíríní.” ríseaimónaríní? “Iníigí símíñí iwamá tíñí meaaríñí wúmí dání ámí iníigí naní wepaxíríní.” ríseaimónaríní?

Ámá dñí émf saímí Goríxo tíñímí dánípi moarígíáyí yarígíápi nání uríñí náníríní.

¹³ “Nioní dñí émf saímí morí níjía imónírí enáoníríní.” yaiwinarígíá gíyí gíyí nene “Ayí wigí yaiwinarígíápi tíñí xíxení iyí rimóníñojí?” wíaiwianíwá nání woxíní woxíní nemeríná awayíní nimónímáná naní ero dñí émf saímí nímómáná naní ero yarígíápipímí dání apí nene neaíwapíyíríxíní. ¹⁴ E nerí aí segí xwioxíyo dání wíyo sípí dñí ayá wí ríá tíñí wíaiwiro nioníní seáyí e oimónímínírí imímí wiro nerónáyí, dñí xerñwí e nímoróná seyíné nepa imónígíápi rítí níñíro míxí mímekínípa éfíríxíní. ¹⁵ Ámá wigí wíníyo sípí e níwikáríroná “Dñí émf saímí nímorane yaríñwíní.” yaiwinarígíápi, ayí anínamí ñweañoyá dñíyo dání níyaiwiro yarígíámani. Dñí ámá Goríxomí míxídarígíáyo dání imónírí ámá Goríxo nání dñí wí mímó wíwaníñíyí náníní mónarígíáyo dání imónírí enjípíríní. Obíyíyáyo dání ení imónírí enjípíríní. ¹⁶ Ayí rípi nání seararíñíní. Ámá wigí wíníyo sípí dñí wíaiwiro nioníní seáyí e oimónímínírí imímí wímíxíro yarígíáyí enánáyí, ámá píraníñí míñweá uyíñí nero sípí xíxegíñí néra warígíá enagi nání seararíñíní. ¹⁷ E nerí aí ámá dñí émf saímí anínamí dánípi nímoró yarígíápi aga xegí bí imóníñagí nání ayí rípi yarígíáriní. Xámí síyikwí míní ero wigí wíníyí tíñí xepíxepá míróní mepí tíñíro awayíní yapeníñí imóníro wigí wíníyí xwíyíá uráná píraníñí aríá níwiro dñí yaikiroro wíníyo wá bí onímíápi míwianí xwapí ayá wí níwianíroná íkíá nanína sogwí obaxí wearíñíyí yapí nimóníro wíníyo wíiro wíníyo símí símí e mumé nero naní ero sípí ero mepa ero yarígíáriní. ¹⁸ Ámá wigí wíníyí tíñí xepíxepá míróní mepí tínarígíáyí e yarígíápipímí dání ámá aiwá omíñí íwíá néra warígíápa nerónáyí, wé róníñí yarígíápi aiwá xwé pírípírí inaríñípíníñí imóníníñojí.

4

“Seyíné sipípi neríná Gorixomi símí tñi wiarigáyíné imóniŋoi.” uríŋí nánirini.

¹ Segí mǎxí riniro mǎxí iniro yarigápi mǎkí piyo dání inarigáriní? “Apí meapaxonirini.” niyaiwiro feapá seainaríŋipi —Apí segí xwioxýo dání seyíné tñi mǎxíŋíŋí inarigápirini. feapá seainaríŋí mǎkí apimi dání seyíné segí wíniyí tñi mǎxí riniro mǎxí iniro yarigá menirani?

² Seyíné ami pí wí nání “Omeámini.” niseaimóniri aí meapaxí mimónipa nero nání “Ámá opíkímini.” yaiwiarigáriní. Amipí bi sŋwí íwí niwiniŋíná mĩmeapaxí nimóniro nání mǎxí nĩmépero mǎxí rinarigáriní. Seyíné “Pí nání nene neaimónaríŋipi mĩmeapa yaríŋwáŋani?” miyaiwipani. Gorixomi rixíŋí muripa nero nání mĩmeaarigáriní.

³ E nerí aí segí seaimónaríŋipi nání Gorixomi rixíŋí nuriríná diŋí naŋí nixiri máná mé segí feapá seainaríŋipi oyaneyiniri rixíŋí urarigá enagi nání Gorixo wí aríá xixeni niseairi mĩseaiaparini.

⁴ Gorixomi píraníŋí diŋí mĩwĩkwĩropa neróná xĩdĩro píni wiáiro nero nání íwíŋíŋí inarigáyíné, seyíné niŋíá rípi sini mimónipa reŋoi, “Ámá Gorixomi mǎxĩdarigáyí tñi nawini nĩkumixiniro emearigáyí, ayí Gorixoyá símí tñi inarigáyí wí imóniŋoi. Ayínání giyí giyí ‘Ámá Gorixomi mǎxĩdarigáyí tñi nĩkumixini mĩ oememini.’ niwimóniríná wiwaníŋiyí Gorixo tñi símí tñi inarigáyí imixinaríŋoi.” Seyíné niŋíá api sini mimónipa reŋoi?

⁵ Seyíné diŋí re riyaiwiaríŋoi, “Bĩkwíyo re niriŋiri eániŋí rípi, ‘Gorixo xegí kwíyí negí xwioxýo sixí neayíŋipimi píraníŋí susíŋíŋí memearíŋirini.’ Bĩkwíyo e niriŋiri eániŋipi surí má riniŋi.” riyaiwiaríŋoi? Oweoi, Gorixo xegí kwíyípi ámá xó tñi símí tñi inarigáyí wí wipaxí meŋagi nání raríŋini.

⁶ E nĩseariri aí Gorixo ayá nĩneawianiríná xwapí ayá wí neawianaríŋagi nání Bĩkwíyo re niriŋiri eániŋi, “Wáŋíxa imónarigáyí Gorixo píŋí rakiri ámá ‘Siyikwíŋíŋí imóniŋwini.’ yaiwinarigáyí wá wianiri yaríŋorini.” eániŋagi nání

⁷ Gorixomi simaŋwíyóniŋí yeáyí wuríniro obo xórorí neainiŋiniri xaiwí éfí nĩroro o tñi mǎxíŋíŋí iniro éfí rixini. O tñi mǎxíŋíŋí inaríná éfí nĩseanimi uníarini.

⁸ Seyíné Gorixo tǎmini úfí rixini. E nerínáyí, xó eni seyíné tǎmini biníarini. Ámá íwí yarigáyíné, seyíné “Arige nerí Gorixo tǎmini uminiréni?” niseaimóniríná sikí wéyo xeniŋaná okwírinimiriŋi igíá eánarigápa axípi nero segí íwí yarigápi eni okwírinimiriŋi igíá eániŋoyi. Ámá diŋí bi biaú xirigáyíné, seyíné “Arige

neri Gorixo t́ámíni umíniréni?” níseaimóníríná saxí sikí mayí oíníri yaríḡwápa segí xwioxíyo ení díní sípípi t́ni níxíríri yaríḡápi apí ení síní neainínigíníri saxí sikí mayí ínariḡpáníḡí imíxínípoi. ⁹ Segí íwí yaríḡápi nání díní sípí níseairí xwíríá nimóníro ḡweápoi. Rípiá seyíné raríḡápi ṕni níwiárímáná segí íwí yaríḡápi nání ámíxíá époi. Díní níá seainaríḡpi ṕni níwiáríro kípiḡí yínípoi. ¹⁰ Goríxoyá síḡwíyo dání síyikwípiayínéniḡí imíxínípoi. Seyíné e éánáyí, o seamfeyoanfáriní.

“Sérixímeáyo xwíyíá numearípaní.” uríḡí náníríní.

¹¹ Gí nírixímeáyíné, seyíné xwíyíapai míḡwirárínípa éríxíní. Ayí rípi náníríní. Ámá gíyí gíyí xexírímeáyo xwíyíapai níḡwirárírónáraní, xwíyíá numearírónáraní, ayí ayoní muraríḡoi. Nwí ikaxí Jisaso ríḡpímí ení xwíyíapai ḡwiráríro xwíyíá “Ayí nípi kwíni míríníni.” umearíróníḡí yaríḡoi. Nwí ikaxí ríḡpímí xwíyíá numearírínáyí, ḡwí ikaxí ríḡpi t́ni xíxeni mé xwíyíá umeararíḡáyíné nimónírí yaríḡoi. ¹² Ámáyo ḡwí ikaxí uríri xwíyíá umearírí epaxo, ayí ná woní Goríxoríní. Ámáyo yeáyí uyímíxemearí xwíríá wíkíxerí epaxo ná woní o eḡagí aí “Negí wíníyo xwíyíá umearípaxeneríní.” yaiwiaríḡáyíné gíyínéríani?

“Míxí míxínípaní.” uríḡí náníríní.

¹³ Ámá Goríxo nání díní mímó re raríḡáyíné, “Agwírani, ẃfárináraní, aḡí xwé apímí nání nurane xwiogwí wo e níḡwearanéna kodíreakí nerane níḡwí xwé meaníwáriní.” raríḡáyíné píraníḡí aríá nípoi. ¹⁴ E raríḡáyíné ẃfáriná seaímeaníapi nání níjía nimónímáná ríraríḡoi? Seyíné píniḡí imóníḡoi. Seyíné síḡwiríá xenianwí yaríḡpíníḡí imóníḡoi. Bí onímíapi níḡweámáná apaxí mé anípa imónaríḡáyínériní. ¹⁵ Ayínáni seyíné e mírípa nero Goríxo nání díní nímore rípiní nírirónáyí, “Ámínáo xe níḡwearo oépoiíníri síḡwí níneanírínáyí, nene ámí sía wí t́ni níḡwearane rípi yaníwárfani? Rípi yaníwárfani?” nírirónáyí, ayí ananíríní. ¹⁶ E nísearírí aí wárixayíné nimónímáná e wí mírí míxí ḱnaríḡoi. Míxí ḱnaríḡí apíníḡí imóníḡí nípiní sípíríní. ¹⁷ Ayínáni rípi osearímíní, “Ámá níjía re nimóníro aiwí, ‘Nioní naní imóníḡpi neríná ayí e epaxíríní.’ Níjía e nimóníro aiwí apí e mepa yaríḡí gíyí gíyí, ayí ríxa íwí nero nání xwíyíá meárínípaxípi yaríḡoi.” osearímíní.

5

Amípi wí mímúróníḡáyí erírí wíḡí náníríní.

¹ Agwi amipí wí mimúrónigfáyíné erirí bi seaimípi arfá nípoi. Íkíníñf sipí seaipaxí seaimeanfápi nání ηwí earo “Yeyí” riro époi. ² Ayí rípi nání seararíñn. Segí amipí ayá tñípi ríxa dídímm inárirí rapírapí ení ríxa kwínumíñf nowárirí ení. ³ Sñá gorí tñí sirípá tñí nigiyí mkipaxí imóníñagi aí segí awí eámeámí yarigfápi ríxa nigiyí kint. Sfá Goríxo áamá nìyoní mí ómómíxímí enfáyimí nigiyí kiní apí segí sipí nìwiéra warigfápi sñání piaumímí erí ríá íkfáyo nowáraríñpa segí waráyo ení nowárirí enfáriní. Sfá yoparíyí tñí ríná amipí ayá tñípi tñí nigwí tñí mmeámí yáraríñgáfa aí ⁴ píraníñf arfá nípoi. Nigwí áamá omíñf seaiiarigfáyí tñí aiwá seamiiarigfáyí tñí nigwí omíñf seaiáná “E seaiapanfáriní.” nuríro yof urigfápi —Apí nìwiróná bi nìwákwiro sñn íá xírarigfápiríní. Apí ríaiwá réníñf rínaríní, “Áamá ayí sipí e yarigfáriní. Sipí e yarigfáriní.” Ríaiwá éñíñf rínaríñfpi Goríxo —O anñnamí dání sñmíñf wínigfáwayá Ámináo riní. O ríxa arfá winí. ⁵ Amipí wí mimúrónigfáyíné, seyíné xwíá tño nñwearóná sirí muní nñwearo pí pí segí íeapá seainaríñfipimí dáníní néra warigfáriní. E neróná áamá odípi iwaní ení wimí nání oimóníri aiwá xwé nìwiro imíxarigfápa sfá Goríxo xwírfá seaikíxenfáyí anñní oneámeaníri sewaníñfíyíné axípi e imíxínaríñoi. ⁶ Áamá wé róníñf yarigfáyo seyíné xwíyífá numeáriró píkiaríñgáfa aiwí wínyíf ení wí pírfí searakianíro mīyaríñoi.

“Díñf síxí níníñane Ámináo nání weníñf nerí ηweáwaníñn.” uríñf náníñn.

⁷ Ayínání, gí níríxímeáyíné, Ámináo xegí díñf tñí óf neaimówínigíníri xfo weapíne nání weníñf nero ηweáfríxíní. Aiwá omíñf yarigfáyí aiwá íwíá nurárimáná yarigfápi nání díñf mópoi. Iniá earí sogwí aníri nerífná aiwá xwé imíxínífa nání weníñf nerí nñwearífná yof nerí xegípi ófíníñf oneaimoníri weníñf nerí ηweaarigfáriní. ⁸ Ámináo weapínfáyí anñwí ayo enagi nání seyíné ení axípi xe óf oneaimówínigíníri díñf síxí níníro weníñf nero ηweáfríxíní.

⁹ Gí níríxímeáyíné, Ámináo xwíyífá mñeameáripa éwínigíníri aníñúmí ikaxí mírínípa éfríxíní. Ai eyeyírómf nñeairífná xwíyífá neameáripaxí imóníño anñní bñmíñgíníri ríxa íwí e rónapíñagi nání raríñn.

¹⁰ Gí níríxímeáyíné, wíá rókiamoagfáwa —Awa Ámináo xegí xwíyífá onurímeípoyíníri uowárenapáná nìbíro oyá xwíyífápi wuríyigfáwaríní. Awa áamá wí xeaníñf wikáraná

xwámámí n̄iwiróná egfápi seyíné nání s̄ijwepigí seagíá enagí nání axfpi e nero xfd̄ipoyi. ¹¹ Ai Gorixomi d̄inj̄ w̄ikw̄iron̄waéne d̄inj̄ re yaiwiar̄inj̄wár̄ini, “Ámá en̄inan̄j̄ xean̄inj̄ w̄ikár̄tagíá aí xwámámí wíáȳ Gorixoyá d̄inj̄ t̄ni yayí win̄ipaxí imón̄iḡáȳr̄ini.” yaiwiar̄inj̄wár̄ini. Seyíné Jopo yagípi nání r̄ixa arfá n̄iwiro omi xean̄inj̄ n̄wiéra úf̄apimi xwámámí n̄wiéra núsáná enáná Ámináo ámi nan̄j̄ wíáná wímean̄j̄pi nání nene nijfá e imón̄inj̄agwi nání re yaiwin̄j̄wini, “Ámináo ámá nání wá wian̄r̄i ayá ur̄im̄ix̄r̄i nerf̄ná bi on̄imiápi ayikwí m̄iwí ayá wí wiar̄inj̄or̄ini.” yaiwin̄j̄wini.

“*S̄ijá romi dani r̄irar̄inj̄ini.*” mur̄ipa éf̄rix̄ini.” ur̄inj̄ nán̄r̄ini.

¹² Gf̄ n̄r̄ix̄ímeáȳné, am̄ipí searar̄inj̄ápi “Oxf̄d̄ipoyi.” n̄inimón̄r̄i aiwí r̄ipi an̄ipax̄r̄ini. “Nepa n̄rar̄ini.” oyaiwípoyn̄r̄i nur̄ir̄fná an̄fnami dán̄rani, xwár̄im̄i dán̄rani, am̄ipí wíyo dán̄rani, aga mur̄ipa éf̄rix̄ini. Seyíné nion̄i e searfá apim̄i dán̄i ráná Gorixo p̄r̄f̄ seamamon̄ḡin̄r̄i ámáyo “Nem̄ini.” nur̄iróná ap̄ni ur̄f̄r̄ix̄ini. “Nem̄im̄ini.” nur̄iróná ap̄ni ur̄f̄r̄ix̄ini.

Gorixomi aninj̄ miní r̄ix̄inj̄ ur̄f̄r̄ix̄in̄r̄i ur̄inj̄ nán̄r̄ini.

¹³ Segíyí go go r̄n̄inj̄ n̄imear̄fnáyí, Gorixo ar̄irá onin̄r̄i r̄ix̄inj̄ ur̄f̄w̄in̄ḡini. Segíyí go go d̄inj̄ nífá n̄win̄r̄fnáyí, Gorixomi yayí numer̄i son̄j̄ umear̄f̄w̄in̄ḡini. ¹⁴ Segíyí go go s̄im̄ix̄í n̄wer̄fnáyí, Jisasoyá s̄iyikí imón̄iḡáȳné seaipen̄weagíáwami “Eini.” ur̄f̄r̄ix̄ini. Awa n̄b̄iro Ámináooyá d̄inj̄ t̄ni ámi wará oin̄in̄r̄i r̄ix̄inj̄ wur̄iyiro raní bi t̄ni xwáfá earo éf̄rix̄ini. ¹⁵ Awa r̄ix̄inj̄ nur̄iróná d̄inj̄ n̄w̄ikw̄iroro urar̄iḡf̄apimi dán̄i Ámináo ámi nan̄j̄ wim̄ix̄in̄f̄ar̄ini. S̄im̄ixo f̄wí bi eni en̄o en̄ánáyí, yokwar̄im̄i wiin̄f̄ar̄ini. ¹⁶ Ayin̄áni, s̄im̄ix̄í p̄ni seawiár̄ir̄i Gorixo nan̄j̄ seaim̄ix̄ir̄i enfá nání segí f̄wí éf̄ápi nání waropárí in̄iro Gorixomi x̄ixe r̄ix̄inj̄ wur̄imeir̄i in̄f̄r̄ix̄ini. R̄ix̄inj̄ wé rón̄inj̄ imón̄iḡáȳf̄ wur̄iyar̄iḡf̄ápi, ayí anan̄i ámáyo ar̄irá wipaxí enagí nání rar̄inj̄ini. ¹⁷ En̄iná wfá rókiamoagí Irajao en̄f̄pi nání d̄inj̄ mópoyi. O ámá nen̄en̄inj̄ imón̄inj̄o aiwí iniá meapa oen̄r̄i Gorixomi r̄ix̄inj̄ en̄j̄ t̄ni uráná oyá d̄inj̄ t̄ni xwáfá t̄yo iniá meapa ner̄i xwiogwí waú wo n̄pwémáná enáná ámi emá wé wf̄um̄i dán̄j̄ wo eni pwen̄in̄iḡini. ¹⁸ O iniá ámi oen̄r̄i Gorixomi r̄ix̄inj̄ uráná iniá xwáfá t̄yo near̄i aiwá yap̄inj̄in̄iḡini.

“*S̄er̄ix̄ímeá wí xenj̄w̄ni yar̄inj̄agíá n̄win̄iróná yum̄ix̄in̄f̄oyi.*” ur̄inj̄ nán̄r̄ini.

19 Gí niriixímeáyíné, segíyí wo áamá xegí imóniḡ wo Gorixoyá xwiyáá nepa imóniḡpi píní nīwīárími xewíni yariḡagi nīwíniri ámi Gorixo t́ámíni obíníri nipemeámí nibirínáyí, 20 re mówínigíni, “Xexirímeá íwí aŕkí yariḡáayí wigí íwí yariḡáapi píní nīwīáríro ámi Gorixomi dḡḡ owíkwírípoyníri yumíxariḡí go go, o ayí anínímíxinaníro yariḡáapími dání eŕkiemeánipírí nání erí íwí xwapí é́api rítí inipírí nání erí yariḡoríní.” mówínigíni.

Payf Pitao xami eaɣnarini.

Payf rina áma Jisasomi dɛɣf wɛkwɛroarɛgɛ́a wí eɣf nimóniro ɣweagɛ́ayf nání Pitao xami eaɣnarini. O Jisaso wiepɛsagowa worini. Jisaso rixa aɣnamí nɛpeyimána xwiogwí rixa obaxí nɛpwémána eɣána Pitao Jisasoyá siyikí imónigɛ́ayo Romiyá gapɛmanowa xeanɛɣf rɛ́a tɛɣf nɛwikára warɛɣagɛ́a nání ayf eɣf neániro anɛɣf Jisasomi píranɛɣf uxɛdɛ́rɛ́xinɛ́rɛ́ “Dɛɣf sixf umímómɛ́ni.” nɛyairiɛ́ payf rina eaɣnigini. Payf rinaɛ́ yoparɛ́pɛ́ nearɛ́ná Romi, aɣf xɛ́o nɛɣweámána payf eaarɛ́ɣpɛ́ nání nurɛ́rɛ́ná yumí urɛ́mɛ́nɛ́rɛ́ xwɛ́yɛ́xá nurɛ́rɛ́ Babironi nání urɛ́ɣnigini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoyá wáf wurɛ́meiarɛ́ɣa wonɛ́rɛ́ni. Nioni payf rina áma mɛ́ dɛ́ɣfɛ́ɣnénɛ́ɣf imónigɛ́ayɛ́né nání —Seyné éf nɛ́miamoro píropenɛ́sɛ́ xegf yof Podasiyɛ́ rɛ́nɛ́ɣfyo ɣwearo Garesia rɛ́nɛ́ɣfyo ɣwearo Kapadosa rɛ́nɛ́ɣfyo ɣwearo Esia rɛ́nɛ́ɣfyo ɣwearo Bitinia rɛ́nɛ́ɣfyo ɣwearo eɣɛ́ayɛ́nérɛ́ni. Seyné nání payf rina nɛ́rɛ́rɛ́ eaarɛ́ɣni. Seyné Jisasi Kiraiso rɛ́ɣpimɛ́ xixenɛ́ xɛ́dɛ́pɛ́rɛ́ nání ero o ragf yoxáɛ́pámi nɛ́perɛ́ná puɣpɛ́ tɛ́ni igɛ́ánɛ́ɣf nɛ́seaeámoirɛ́ná segf íwɛ́ yarɛ́gɛ́apɛ́ yokwarɛ́mɛ́ seaini nání erɛ́ enɛ́a nání ápo Gorixo xegf kwíyɛ́pɛ́ seaainɛ́ɣfyo dánɛ́ nionɛ́yáɛ́f imónɛ́rɛ́xinɛ́rɛ́ xegf nɛ́jɛ́a xami xwɛ́a rɛ́rɛ́ sɛ́nɛ́ mimónɛ́ɣána imónɛ́ɣpɛ́ tɛ́ni xixenɛ́ ía yɛ́yamɛ́xɛ́mɛ́ seainɛ́ɣnérɛ́ni. “O wá ayá wí seaiwianɛ́rɛ́ nɛ́wayɛ́róniro ɣweapɛ́rɛ́ nání ayá wí seaiirɛ́ éwɛ́nɛ́ɣni.” nimónarɛ́ni.

“Xeanɛ́ɣf seaiɛ́meaarɛ́ɣagɛ́ aí Gorixo yeáyf neayimɛ́xemeanɛ́árɛ́ni.” urɛ́ɣf nánírɛ́ni.

³ Nene Gorixomi —O negf Áminá Jisasi Kiraisomi xano imónɛ́rɛ́ Nwɛ́áo imónɛ́rɛ́ eɣorini. Omɛ́ yayf owianeyɛ́. Ayf rɛ́pɛ́ nánírɛ́ni. Nene Jisasi Kiraiso xwárɛ́páyo dánɛ́ wíapɛ́nɛ́meanɛ́f eɣagɛ́ nání wenɛ́ɣf nerɛ́ ɣweaarɛ́ɣwápɛ́ “Nepa xixenɛ́ neaiɛ́meanɛ́árɛ́ni.” yairiɛ́wá nání Gorixo xegf wá xwapf neaumɛ́xɛ́ɣfyo dánɛ́ ámɛ́ sɛ́ɣf neaxɛ́rɛ́ɣnénɛ́ɣf ewearɛ́wárɛ́ni. ⁴ “Nene nɛ́neaiɛ́meanɛ́árɛ́ni.” nɛ́yairiɛ́ wenɛ́ɣf nerɛ́ ɣweaarɛ́ɣwápɛ́, ayf Gorixo “Nanɛ́f e e nɛ́seaiimɛ́árɛ́ni.” rɛ́ɣpɛ́ apɛ́rɛ́ni. Apɛ́ wí urf epaxf mimónɛ́f erɛ́ siyikwɛ́ mɛ́nɛ́ nanɛ́nɛ́ epaxf erɛ́ anɛ́pá bɛ́ mimónɛ́paxf erɛ́ eɣpɛ́rɛ́ni. Aɣnamí Gorixo seýné nání seameɣweaiarɛ́ɣpɛ́rɛ́ni. ⁵ Gorixo sɛ́a yoparɛ́yɛ́ imónána yeáyf nɛ́seayimɛ́xemeanɛ́ná sipearɛ́mɛ́ seainɛ́apɛ́ piaumɛ́mɛ́ inɛ́wɛ́nɛ́ɣnɛ́rɛ́ seýné dɛ́ɣf wɛ́kwɛ́roarɛ́ɣagɛ́a nání xegf eɣf sixf eánɛ́ɣpɛ́ tɛ́ni awí

seamenḡweanḡyḡné enḡagi nánḡ rariḡḡni. ⁶ Xeanḡḡḡ agwḡ ríná Gorḡxo xe owímeanḡrḡ wimónḡḡḡ bḡ onḡmiáḡḡ nánḡ xḡxegḡnḡ seaímeaarḡḡḡḡḡ nḡmúropaxḡ mimónḡḡḡḡḡ nánḡ dḡḡḡ rḡá seaxearḡḡḡrḡnḡ. E nerḡ aiwḡ sḡá yoparḡyimi Gorḡxo seaiinḡáḡḡ nánḡ seyḡné yayḡ seáyḡmḡ dánḡ seainarḡḡḡrḡnḡ.

⁷ Jisasi Kiraiso seyḡné mimónḡḡḡ dḡḡḡ mḡwḡkwḡró nepa xwioxḡyo dánḡ xḡomḡ dḡḡḡ wḡkwḡroarḡḡḡḡḡ nḡseanḡrḡ nánḡ xewanḡḡo piaumḡmḡ nḡseainḡrḡná seyḡné yayḡ seamerḡ seáyḡ e seamḡeyoarḡ wé ikwianḡwḡyo seanḡwirárḡrḡ emḡánḡrḡ nánḡ agwḡ ríná xeanḡḡḡ xḡxegḡnḡ seaímeaarḡnḡ. Ewayḡ xwḡyḡá sḡḡá gorḡ nánḡ rḡnḡḡḡ rḡḡḡ nánḡ dḡḡḡ mópoyḡ. Ámá sḡḡá gorḡ —Gorḡ ayḡ urḡ epaxḡ imónḡḡḡḡḡrḡnḡ. Sḡḡá apḡ tḡḡḡ bḡ nḡmearo aga sḡḡáḡḡ rḡá nḡnḡrḡ gorḡ náḡḡ, sḡḡḡ inḡḡḡḡḡḡ xegḡḡḡ owenḡrḡ ámi ámi rḡá ikeaárarḡḡḡápa segḡḡ dḡḡḡ wḡkwḡroarḡḡḡḡḡ —Apḡ gorḡ tḡnḡ xḡxenḡ imónḡḡḡḡḡḡḡḡ. Seáyḡ e imónḡḡḡḡḡḡḡḡ. Apḡ enḡ axḡḡḡ xwioxḡyo dánḡ rḡá nḡkwḡroarḡḡḡḡḡḡḡ gorḡ rḡánḡḡḡ ikeaárarḡḡḡápa xeanḡḡḡ enḡ axḡḡḡ e seaímeaarḡḡḡḡḡḡ. ⁸ Seyḡné Jisasomḡ sḡmḡmanḡyo sḡḡwḡ mḡwinḡpa egḡáyḡné nimónḡḡro aiwḡ dḡḡḡ sḡxḡ uyariḡḡárḡnḡ. Agwḡ ríná enḡ sḡḡwḡ mḡwinḡpaxḡ nḡseaimónḡrḡ aiwḡ dḡḡḡ nḡwḡkwḡrooro nánḡ aga yayḡ xwḡyḡá tḡnḡ rḡpaxḡ mimónḡḡḡḡḡḡ seáyḡmḡ dánḡ nḡseainḡrḡ nánḡ ikwḡeyoánarḡḡḡ. ⁹ E nerḡná Jisasomḡ dḡḡḡ wḡkwḡroarḡḡḡḡḡḡ nánḡ seaimónḡnḡáḡḡḡ — Gorḡxo yeáyḡ seayimḡxemeanḡáḡḡḡ nánḡ rariḡḡḡḡḡ. Apḡ rḡxa seaímeaarḡḡḡḡḡḡ nánḡ yayḡ seainarḡnḡ. ¹⁰ Gorḡxo apḡ e nerḡná yeáyḡ seayimḡxemeanḡáḡḡḡḡ nánḡ enḡná wḡá rókiamoagḡá “Gorḡxo wá nḡseawianḡrḡná e seaiinḡárḡnḡ.” rḡḡḡáwa dḡḡḡ “Gorḡxo arḡge nerḡ enḡa nánḡ rḡa rariḡḡḡḡḡ?” nḡyaiwiro anḡḡḡ minḡ yarimáḡḡ nḡga bagḡárḡnḡ. ¹¹ Kwḡyḡ Kiraisoyáḡḡ áwanḡḡ inḡmḡ dánḡ urḡnḡḡḡḡḡ rḡḡḡ, “Xámḡ xeanḡḡḡ ámá Gorḡxo yeáyḡ seayimḡxemeanḡá nánḡ uowárénapḡnḡomḡ nḡwímeámáná enḡáná rḡwéná ámi seáyḡ e xegḡḡ bḡ imónḡḡḡḡḡḡḡ wímeanḡárḡnḡ.” Wḡá rókiamoagḡáwamḡ áwanḡḡ kwḡyḡyo dánḡ e urḡnḡḡḡḡḡḡ nánḡ awa dḡḡḡ nḡmoróná “Yeáyḡ neayimḡxemeanḡá nánḡ uowárénapḡnḡo gíná bḡnḡárḡani? Omḡ wímeanḡáḡḡḡḡ arḡge nimónḡrḡ wímeanḡárḡani?” nḡyaiwiro yarimáḡḡ nḡga bagḡárḡnḡ. ¹² E nero aí Gorḡxo awa re oyaiwḡpoyḡnḡrḡ, “None wḡá urókiamoarḡḡwáḡḡ negḡḡ tḡḡḡ ríná imónḡnḡáḡḡḡḡḡḡ. Ámá noneyá rḡwḡyo ḡweagḡáyḡ tḡḡḡná imónḡnḡáḡḡḡḡḡḡḡḡ oyaiwḡpoyḡnḡrḡ sḡḡánḡ waropárḡ winḡnigḡnḡ. O nene nánḡ neaiḡḡḡḡḡḡ, ayḡ xwḡyḡá yayḡ seainḡpaxḡ agwḡ ríná wáḡ rariḡḡáwa kwḡyḡ anḡnamḡ dánḡ wḡrénapḡḡḡḡḡḡḡḡ dánḡ wáḡ searḡmegḡáḡḡḡḡḡḡ. Anḡḡajowa enḡ aga nḡḡḡá oimónaneyḡnḡro nḡwimónḡro egḡáḡḡḡḡḡḡḡḡ.

“Íkwiráfnániḡ ímónífríxini.” uríḡ nániríni.

¹³ Goríxo e neaiḡḡ eḡaḡ nání segí dḡḡ níseáikwearípeárinḡḡnirí pírániḡḡ pírf wiaikímí niníro síḡwí tḡní nero re níyaiwíro, “Jisasi Kiraiso xewaníḡo piaumímí inána Goríxo wá níneawianírḡná neaiḡḡpí yoparḡpí sípearḡmí níneairí yeáyí neayimíxemeáwinḡḡníní.” níyaiwíro dḡḡ níwikwímore ḡweáfríxini. ¹⁴ Seyíné niaíwí arḡá yíḡḡḡḡ yaríḡḡáyḡnḡḡ nímoníro xwíyḡá yayí seainípaḡpí síní majḡá nímonírḡná “Pí pí nioní íeapá ninaríḡḡpí sa oemíní.” níyaiwíro yagḡápi síní xe oneáimeanínirí míseaimónípa éfríxini. ¹⁵ E mepa nero síyikwí bí míní íkwiráfnániḡḡ ímóníḡo —O seyíné xífo xegíyí ímónífríxiniḡḡ wéyo íá seaumírḡḡoríní. O ímóníḡḡpa seyíné ení pí pí neróná íkwiráfnániḡḡ nímoníro axípi éfríxini. ¹⁶ Bíkwíyo ríwamíḡḡ re nírinírí eániḡaḡḡ nání raríḡḡníní, “Nioní síyikwí bí míní íkwiráfnániḡḡ ímóníḡáoní eḡaḡḡ nání seyíné ení axípi íkwiráfnániḡḡ ímónífríxini.” nírinírí eániḡaḡḡ nání “Seyíné ení e éfríxini.” raríḡḡníní.

Goríxo ayá tíḡḡ ímóníḡḡpí tḡníní ḡwíḡnḡḡ nearoayíroḡḡ nániríni.

¹⁷ Seyíné Goríxomí —O ámáyo mí ómómíximí nerḡná ámá xwéríxa wímí símí símí e mḡḡwírárí ayí ayo wíḡḡ egḡápiḡḡ dání mí ómíxaxídníforíní. Omí xwíyḡá rírímí níwirḡná “Ápoxíní” nuríro nání síní xwíá rírímí nurínróná omí wáyí níwíro pírániḡḡ éfríxini. ¹⁸ Seyíné níḡḡá re ímóníḡaḡḡa nání raríḡḡníní. Goríxo segí aríowa síwí suríḡmá seaiékwíkwíyíḡḡápi píni wíáfríxiniḡḡ síḡá sírípá tḡniraní, gorí tḡniraní, —Apí anípa ímónípaḡríní. Apí tḡníní ḡwíḡnḡḡ searoayíroḡḡmaní. ¹⁹ Negí Judayí wíḡḡ íwí yaríḡḡápi Goríxo ragí pwaríḡaḡḡ níwinírí yokwarímí oneainírí sípísípí miá síyikwí míníḡo nípíkíroná yaríḡḡápa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá tíḡo níperḡná punḡpimí dání ḡwíḡnḡḡ searoayíroḡḡríní. ²⁰ Xwíárí tḡníní anḡna tḡníní síní mimíxípa eḡáná xámí xegí xano e éwinḡḡníní wímóníḡḡpí tḡníní xíxení nerḡná urípeaḡo seyíné arírá seaimínírí nání síá yoparíyí tḡḡ ríná ríxa síḡání piaumímí nírinírí seapeḡḡríní. ²¹ Seyíné o seaiḡḡpimí dání Goríxomí dḡḡ wíkwíroaríḡḡáríní. O xewaníḡo Kiraiso xwárípaýo dání owiápínímeanírí ámí dḡḡ síxí numímore aga seáyí émí umíeyoanḡḡ eḡaḡḡ nání seyíné omí dḡḡ níwikwíroro “O nearíḡḡpí nepa neaiiníáríní.” níyaiwíro dḡḡ níwikwímore ḡweaḡoḡ.

“Xíxe dḡḡḡ síxí yínífríxini.” uríḡḡ nániríni.

²² Xwíoxíyo dání nírxímeáyo dḡḡḡ síxí ouyaneyíníro segí íwí yaríḡḡápi xwíyḡá nepaxíḡḡ ímóníḡḡpimí arḡá níwíro

píráníḡ nixádríḡpimi dání ríxa igfáníḡ eámónigfá enagí nání aníḡ miní xwioxtyo dání dḡḡ síxí yinífríxini. ²³ Ayí rípi nání “Dḡḡ síxí yinífríxini.” seararíḡni. Seyíné ámi síḡ bíníḡ eweáfápi, ayí anípa imónipaxí enípi marfáí, aníḡ ḡweapaxí imóniḡpi tḡní eweáfáriní. Ayí xwiyfá Gorixoyá aníḡ niyimíḡ enípi ámayo ámi síḡ bí ewearíḡpi nání raríḡni. ²⁴⁻²⁵ Bíkwyo dání re níríníri eáníḡpi nioní seararíḡpi tḡní xixení imóniḡagi nání raríḡni, “Ámá ayí ayí nḡní aráníḡ imónigfáyíriní. Amípi ámá yaríḡagfá níwiníro yayí umearigfápi, ayí ará siyíníḡ imóniní. Ará yeáyí niyípeárimáná urí yaríḡpa ámá ení axípi yarigfáriní. Ará siyí urí nerfíná piéroaríḡpa amípi ámayo yayí umearigfápi axípiníḡ imónaríḡriní. E nerí aí Ámínáo yá xwiyfápi aga aníḡ íníná imóniḡpiriní.” Xwiyfá e ríníḡagi nání seararíḡni. Xwiyfá api yayí seainipaxí imóniḡ wáf seararíḡwápiriní.

2

“Xwiyfá Gorixoyá oxídimíníri ayá wí seaimóníwinigíni.” uríḡ náníriní.

¹ Ayínání segí ríá kíroarigfá nípiní tḡní yapí wíwapíyarigfá nípiní tḡní naḡ ríro sípi ríro yarigfápi tḡní sípi dḡḡ yaiwiarigfápi tḡní xwiyfápai uḡwírararigfá nípiní tḡní api nípiní ríxa xwíá weyáfríxini. ² E nero niaíwí síḡ xirfáyí amíḡ nání ayá wí wimónaríḡpa seyíné ení axípi xwiyfá Gorixoyápi —Api ikweakwímí miníḡpiriní. Api arfá níwirí xixení oxídimíníri ayá wí seaimóníwinigíni. Gorixo yeáyí seayimíxemeanfe nání segí dḡḡ niaíwí amíḡ nírinírná xwé iwíaroarigfápa axípi yóí nimóníro amípi Gorixo wimónaríḡpi nání dḡḡ aumaúmí inífríxinirí xwiyfá oyápi nání ayá wí seaimóníwinigíni. ³ Seyíné aiwá gíḡ neróná awíí yaríḡpi nání níjfá imónarigfápa Ámínáo dḡḡ sípi níwiríná naḡ seainípi nání ríxa níjfá imónigfáyíné enagfá nání api e éfríxini.

“Seyíné ámá Gorixoyáyíneriní.” uríḡ náníriní.

⁴ Seyíné Jisaso —O dḡḡ niyimíḡ tḡḡ síḡáníḡ imóniḡ woriní. Ámayí “Síḡá ro sípíoriní.” níriníro emí móagfá aiwí Gorixoyá síḡwíyo dání ayá tḡḡ enagí níwiníri aní xfo míraríḡpi nání fá yamíxaríḡoriní. ⁵ Seyíné ení síḡá dḡḡ niyimíḡ tḡḡníníḡ imónigfáyíneriní. Seyíné o tfámíní barfíná Gorixo níseameari aní rídíyowá nání xegí kwíyí ḡweapaxí wíwáníḡ seamírariní. Seyíné aní iwámí dání oyá apaxfáníḡ imónigfá “Gorixo wimónaríḡpi nániní e

nīyanfwarini.” yaiwiarigfáyiniḡ nimóniro ayf Gorixo none nani yayf oneainri ridiyowá wiarigfápa seyiné eni Jisasi Kiraíso seaiḡfyo dani axfpiniḡ xegf kwiyf xfo wimónariḡfpi nani seaīwapiyariḡfpi wifrixiḡfpi seyiné anḡ wiwániḡf seamrarini. ⁶ Xwiyfá nioni searariḡapi, ayf Bikwíyo dani re nriḡfpi eániḡfpi tḡfni xixeni imóniḡagi nani rariḡfpi, “Arfá époi. Gorixoní amá sfḡa anḡ nimiróná sfḡa awiaxí wo xami nimearo iwamfo twayroariḡfápa nioni eni amá wo gf Saioni ḡweagfáyo umenḡweanfa nani nurfpearfna sfḡa ayá tḡfni imóniḡf wo nimeari iwamfóniḡf twayroariḡfpi. Omí dḡfni wikwifrogfáyf ayá nwinri ‘Pí nani wikwifronarfani?’ wí yaiwiprfámani.” nriḡfpi eániḡfpi nioni searariḡapi tḡfni xixeniriḡf. ⁷ Ayinani dḡfni wikwifroariḡfáyiné nani sfḡa o ayá tḡfni imóniḡf. E neri aiwí dḡfni miwikwifropa yarigfáyf Bikwíyo re nriḡfpi eániḡfpi tḡfni xixeni egfawixini, “Sfḡa anḡ mīrarigfáwa ‘Sipíori.’ nriro emi mogfo Gorixo nimeari iwamfo twayronḡo imóniḡfriḡfpi.” nriḡfpi eániḡfpi tḡfni xixeni egfawixini. ⁸ Amá dḡfni miwikwifroariḡfáyf nani rpi eni nriḡfpi eániḡfpi, “Sfḡa o, ayf amá nóreámioari ná eániḡfpi nikripeaári ná eániḡfpi yarigfóniḡf imóniḡfpi.” nriḡfpi eániḡfpi. Ayf rpi naniḡfpi. Gorixoyá xwiyfápi nīwiaikiro nani nóreámioari naniḡfpi eanariḡfáriḡfpi. Enina Gorixo e éfrixiḡfpi urfpeaagfriḡfpi.

⁹ E neri aí enina Gorixo amá xegf imónigfáyf nani riḡfpa seyiné nani eni xixeni axipi re nriḡfpi eániḡfpi, “Amá gwí wifri xfo xegf imónifwiniginiḡfpi fá yamixariḡfriḡfpi imóniro mīxí ináyf xfoya apaxfpániḡfpi imónigfáyfniḡfpi imóniro amá gwí mónigfá ‘Xfo wimónariḡfpiḡfpi éwanigini.’ yaiwiarigfáyfniḡfpi imóniro amá xfoya imónigfáyfniḡfpi imóniro egfáyfriḡfpi.” nriḡfpi eániḡfpi seyiné nani xixeni riḡfpi. Gorixo —O seyiné sfá yiniḡfmiḡfpi pḡfni nīwiárimí nībīro xegf wfá ókiariḡfmiḡfpi ḡweaprfá nani fá seaumiriḡfpi. O seyiné awiaxí seáyf emi imóniḡfpi xfo seaiḡfpi amáyo áwanḡf urfrixiḡfpi api api imónifrixiḡfpi searfpeanḡfpi. ¹⁰ Enina seyiné Bikwíyo “Amá sipfá imónigfáyfriḡfpi.” nriḡfpi eániḡfpi tḡfni xixeni nimóniro aiwí agwí rina rixa amá Gorixoyáyiné imóniḡfpi. Bikwíyo riḡfpi xami Gorixo ayá mīseawianigfáyfniḡfpi aiwí agwí rina rixa ayá seawianariḡfpiḡfpi.

“Amá Gorixo nani majfá imónigfáyf tḡfni niḡfwearoná píraniḡfpi éfrixiḡfpi.” urigfpi naniḡfpi.

¹¹ Gf dḡfni sixí seayináyiné, enḡ rirémixí nīseairi re searariḡfpi, “Seyiné anḡ mī dánifniḡfpi nimóniro xwfá ririḡfpi urfniḡfáyiné feapá seainariḡfpi xe oneainri sfḡwí

m+iw+i+n+i+pan+i. feapá seainar+i+ñ+p+i d+i+ñ+y+o s+i+p+i seaik+i+xém+i+n+i+r+i yar+i+ñ+é enag+i nán+i rar+i+ñ+i+n+i. ¹² Sey+né á+má Gor+i+xo nán+i maj+á nero nán+i émá imón+i+g+á+y+é t+ñ+é e n+i+ñ+wearóná pírán+i+ñ+é wé rón+i+ñ+p+i+n+i é+f+r+i+x+i+n+i. Émá+y+é ikay+é+w+é n+i+sear+i+róná ‘Á+má rik+i+k+i+r+ó yar+i+g+á+y+é+nér+i+n+i.’ sear+á aí sey+né wé rón+i+ñ+é imón+i+ñ+p+i+n+i yar+i+ñ+ag+á s+i+ñ+w+é n+i+sean+i+ro nán+i s+á Kiraiso á+máyo mí ó+móm+i+x+i+m+é win+i nán+i b+i+n+fá+y+i+m+i om+i seá+y+é e um+éyoaro ‘Jox+i rik+i+d+ar+i+g+á+y+é x+e+ñ+w+é r+i+ñ+wár+i+n+i.’ r+i+ro ep+í+r+á nán+i pírán+i+ñ+é e é+f+r+i+x+i+n+i.” searar+i+ñ+i+n+i.

“Á+má seá+y+é e seaimón+i+g+á+y+o í+n+i+m+i wur+ñ+f+r+i+x+i+n+i.” ur+i+ñ+é nán+i+r+i+n+i.

¹³⁻¹⁴ Sey+né Á+m+náo wimónar+i+ñ+p+i+m+i ox+f+dane+y+i+n+i+ro á+má seameñ+wear+í+r+á nán+i imón+i+g+á ay+é ayo í+n+i+m+i s+i+mañ+w+yón+i+ñ+é yeá+y+é wur+ñ+f+r+i+x+i+n+i. E nero m+i+x+é iná+y+é seá+y+é e imón+i+ño gap+i+man+é n+i+yón+i seá+y+é e wimón+i+ñ+é enag+i nán+i om+i s+i+mañ+w+yón+i+ñ+é yeá+y+é wur+ñ+i+ro gap+i+man+é+y+é en+i á+má é+w+é yar+i+g+á+y+o p+í+r+é umamoro nañ+é yar+i+g+á+y+o seá+y+é e umero oépoy+i+n+i+r+i ur+í+peañ+y+é enag+i nán+i ayo en+i s+i+mañ+w+yón+i+ñ+é wur+ñ+i+ro é+f+r+i+x+i+n+i. ¹⁵ Gor+i+xo sey+né nán+i re n+i+yaiwiri wimónar+i+ñ+ag+i nán+i rar+i+ñ+i+n+i, “Á+má nion+i d+i+ñ+é nikw+í+roar+i+g+á+y+é nañ+é nero í+n+i+m+i e n+i+wur+ñ+i+r+i+ñ+p+i+m+i dán+i á+má maj+á nikár+i+n+i+ro wig+é maj+á imón+i+g+á+p+i+m+i dán+i yap+é n+i+r+i+ro ‘Gor+i+xom+i d+i+ñ+é wikw+í+roar+i+g+á+y+é s+i+w+é s+i+p+i yar+i+g+á+r+i+n+i.’ rar+i+g+á+p+i+m+i sanjár+f+r+i+x+i+n+i.” n+i+yaiwiri wimónar+i+ñ+ag+i nán+i rar+i+ñ+i+n+i. ¹⁶ Gap+i+man+éyo í+n+i+m+i n+i+wur+ñ+i+róná Jisaso seaiñ+p+i+m+i dán+i é+w+é nán+i á+x+eñ+war+ñ+i+ñ+é m+i+seain+i+ñ+y+é+né enag+i nán+i á+má “Nene á+x+eñ+war+é min+i+pa enagw+i nán+i é+w+é anan+i yan+é+w+i+n+i.” n+i+r+i+ro yar+i+g+á+pa mepa é+f+r+i+x+i+n+i. Á+má “Gor+i+xo wimónar+i+ñ+p+i+n+i oyaney+i.” n+i+wimón+i+ro í+n+i+m+i n+i+wur+ñ+i+ro nán+i é+w+é epax+é imón+i+ñ+p+i mé yar+i+g+á+pa sey+né en+i ax+í+p+i e é+f+r+i+x+i+n+i. ¹⁷ Á+má n+i+yón+i wéyo uñ+w+rár+i+ro sér+i+x+é+meáyo d+i+ñ+é s+i+x+é uyiro Gor+i+xom+i wá+y+é wiro m+i+x+é iná+y+é seá+y+é e imón+i+ño+m+i wéyo uñ+w+rár+i+ro é+f+r+i+x+i+n+i.

“Kiraiso s+i+ñ+wep+i+g+é neaiñ+p+i+m+i x+f+d+f+r+i+x+i+n+i.” ur+i+ñ+é nán+i+r+i+n+i.

¹⁸ X+i+ná+iwán+i+ñ+é nimón+i+ro om+i+ñ+é wiir+i+g+á+y+é+né, seg+é bos+é seamear+i+g+á+wa nán+i wá+y+é n+i+wiro í+n+i+m+i n+i+wur+ñ+i+róná nañ+é n+i+seamero awayin+i seaiar+i+g+á+y+on+i mar+á+i, uy+é+n+i+é n+i+seaikár+i+ro seamear+i+g+á+y+o en+i í+n+i+m+i wur+ñ+i+r+i+n+i. ¹⁹ Ay+é r+i+p+i nán+i rar+i+ñ+i+n+i. “Gor+i+xo wimónar+i+ñ+p+i ap+i+r+í+n+i?” n+i+yaiwiro sa ap+i+n+i oyaney+i+n+i+ro nán+i “Pí pí xean+i+ñ+é neaikáráná d+i+ñ+é r+á neaxear+i+ñ+p+i ay+é anan+i+r+i+n+i.” n+i+yaiwiro xwámám+é n+i+wir+ñ+ná+y+é, Gor+i+xo yay+é winar+i+ñ+é enag+i nán+i

anani bosowami wuríníírixini. ²⁰ Íwí yariñagfa niseaniro uyínií seaikaránáyí, seyíné xwámámí wíagfa aiwí “Goríxo nene xwámámí wiaríñagwi nání anani yayí seáyí e neameníáriní.” ríseaimónariní? Oweoi! E nerí aí seyíné naníni yariñagfa aiwí uyínií seaikaráná xíxe míwí xwámámí níwirínáyí, Goríxo yayí winípaxípi yariñoi. ²¹ Goríxo seyíné e éírixinírí wéyo fá seaumíríñí. Ríníñí seyíné meapaxí imóníñípi Kiraiso nimeárínírná ríníñí seyíné ení surímá nimeárínírná epíríápi nání síñwepígí seaiñí enagí nání rariñini. ²² O Bíkwiyo “Íwí bí mepa erí xegí manípa tñní yapí bí mírípa erí eníñini.” nírínírí eániñípi tñní xixeni eníñini. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xíto ení wí xíxe ikayíwí murípa erí omí ríníñí wiaríná “Soyíné míyíto ráraríníñíyo ríxa uríkwínípráoi.” murípa erí Goríxomí —O áamá níyoní wigí egíápi tñní xixeni pírf umamoaríñorini. Omí dñí níwíkwírorí “Ayí nioní níápi nání pírf umamoníáriní.” yaiwirí eníñini. ²⁴ Nene íwí enwápi nání Goríxo pírf níneamamorínáyí xixeni imónímínírí ení aiwí o nene pírf neamamómínírí épi Kiraisomí pírf umamóáná o ríníñí nimearí yoxáípami dání peníñini. Áamá píyí síní íwí bí mepa yariñípa seyíné ení axípi ero áamá síñí ñweagíáyí amípi xwapí yariñípa seyíné ení axípi wé róníñí imóníñípi ero éírixinírí peníñini. Omí iwaní nímépero píkgíáyo dání segí wára ríxa naní iníñagí nání “Api e éírixini.” seararíñini. ²⁵ Eníná síní Jisasomí dñí níwíkwíropa neróná sipísipí xiáwomí píni níwiárimí ñíñí fá neánowiríná yariñípa yagíáyíné aiwí agwí ríná segí seáwo —O dñípi awíníñí seameníñorini. O tñíminí níbéro nání ríxa píráníñí ñweañoi.

3

“Apíxiwayíné oxowamí yeáyí wuríníírixini.” uríñí nánírini.

¹ Apíxí oxí meánígííwayíné ení axípi segí oxowamí yeáyí wuríníírixini. Segí oxí wa xwíyíá Goríxoyápi pírf wiaikímí yariñíáwa enánáyí, awa ení sewayíné yeáyí níwuríníro wé róníñí yariñagfa síñwí niseaníríñíyo dání dñí níknímóníro “Xwíyíá api neparini.” yaiwíprí fá nání “Yeáyí wuríníírixini.” seararíñini. Sewayíné xwíyíá Goríxomí dñí owíkwírópoyínírí imóníñí bí muraríñagfa aiwí ² awa sewayíné síyikwí bí mínígííwayíné ero Goríxomí wáyí wíro yariñagfa síñwí niseaníróná awa ení axípi dñí wíkwíropaxí enagí nání rariñini. ³ Sewayíné “Aríge nerí negí díá awíaxí imóníríeníñoi?” yaiwíro “Aríge neríná awíaxí imónani nání nígwí yeyí nerí ipínaníréwini?”

yaiwiro “Arige neri awiaxí imónani nání aikí aipiyí yínaniréwini?” yaiwiro mepa éfrixini. Okiyá niniróna segí waráyo seáyirwámi dánini okiyá minipani. ⁴ Xwioxíyo inimi nání eni diñí nimoro okiyá inífrixini. Xwioxíyo inimi okiyániní inarínipi, ayí sewayíne xwioxíyo ríá ápiáwí miseawé sa piyá niseawearínipimi dání okiyániní inarigápirini. Api wí anipá mimónipaxí enagi nání Gorixoyá sinwíyo dání ayá tñí imóninípirini. ⁵ Apixí enínaní “Gorixo wimónarinípirini oemini.” yaiwiagíwa — Íwa “Gorixo nearínipi xixeni neaiinífrini.” niyaiwiro diñí wikwímoagíwarini. Íwa eni axípi wigí xiagwowami yeáyí niwuríninípirimi dání xwioxíyo inirwáminí okiyániní inagáfrini. ⁶ Seraí yagípi nání bi osearimini. Í xegí xiagwo Ebríamomi yeáyí niwuríninífriná aríá niwiri “Ámináoxini” uragífrini. Sewayíne amípi wí nání wáyí bi mepa nero píraniní nerónayí, síwá réniní inarínopi, “Seraí yagípa newaninene axípi imóniníwini.” Síwá éniní inarínopi.

“Oxoyíne apixíwami píraniní uméfrixini.” uriní náninini.

⁷ Apixí meagíoyíne eni segí apixí tñi nawíni niñwearóna “Apixíwa imónigápi, ayí apífrani?” niyaiwiro níjía imónigápi api tñi xixeni niwíwapiyiro nawíni ñweáfrixini. Apixíwa oxoyíne tñi xixeni ení neániro mepaxí enagi nání seararinini. Gorixomi rixiní urarigápi aríkwíkwí míseaipa ení nání “Negí apixíwa eni diñí niyimíní imóninípi meapífríwarani?” niyaiwiro wé íkwianwíyo unjwiráfrixini.

“Sipi seikárfagía aiwí naníni wífrixini.” uriní náninini.

⁸ Repiyí niseaiéra úapi, ayí nipini rípi éfrixiniri seararinini. Píraniní nitíwayiróniro ñwearo xixe diñí sípi iníro xexíxerímeáyí diñí síxí yinarigápa axípi xixe diñí síxí yiníro wá wianeniro seáyí e mimóní siyikwíniní nimóniro ñwearo éfrixini. ⁹ Ámá uyíni seikárfáyo pírf numamoro axípi xixeni míwikáripa ero xwíyápai seanwirárfáyo axípi xixeni pírf numamoro xwíyápai mñwiráripa ero neróna ámá sípi seikárfáyo Gorixo naní owiniri rixiní urífrixini. Gorixo seyíne naní seaiiní nání ámá ayo e wífrixiniri wéyo íá seauriní enagi nání seararinini. ¹⁰ Bíkíwíyo dání re níniniri eáninagi nání rarínini, “Ámá ‘Nioni yayí nininiri kikiá onweáminí.’ niwimóninífriná re yaiwíwiniginí, ‘Gí manípa tñi xwíyá sípi imóninípi rími mexoámopa eri yapí bi rími mexoámopa eri oemini.’ yaiwíwiniginí. ¹¹ Sípi imóniní yarínipimi wé íá nímíxeániri naní imóninípi éwiniginí. ‘Ámá níní tñi

arige piyá nîwîrînrî ñweaanîwârîani?’ nîyaiwirî apî e imónîwanîgînrî anîñî minî iponîwîngînrî. ¹² Ayî rîpî nânî e éwîngînrî. Ámîná Gorîxo wé rónîñî yarîgîáyo sîñwî wînaxîdîmerî íníná xîomî rîxîñî urarîgîápî nânî arîá ókiarî umónîrî yarîñîrînrî. E nerî aí sipî yarîgîáyo wikî wónarîñî enaqî nânî e éwîngînrî.” Bîkwîyo e nîrînrî eánîñaqî nânî rarîñînrî.

Nañî yarîñwápîmî dánî rîñîñî neaîmeaarîná epaxîpî nânîrînrî.

¹³ Seyîné nañînrî oyaneyînrî anîñî minî xîdarînáyî, gîyî rîñîñî seaîapîpîrîárînrî? ¹⁴ E nîsearîrî aí seyîné wé rónîñî yarîñaqî nânî rîñîñî seaîmeáaqî aiwî ananî yayî seainîwîngînrî. Bîkwîyo rîñîñîpa “Seyîné áamá sipî seaikárarîgîáyî óî nerî dîñî yánîpaxî seaîwapîyarîná óî mepa nero ayá ípîpá mîñwîrârînrîpa nero rîpî éfrîxînrî. ¹⁵ Xwioxîyo dánî ‘Kiraiso gî Ámînáorînrî.’ nîrînrîro dîñî sîxî ínîrîxînrî.” Seyîné “Gorîxo yeáyî nîneayîmîxemearîná e neaiinîárînrî.” nîyaiwîro dîñî wikwîmoarîgîápî nânî áamá yarîñî seaîfá ayî ayo repîyî wîpîrîfá nânî dîñî neñwîpero ñweáfrîxînrî. Seyîné apî nânî repîyî nîwiróná ímî tînrî murîpa nero “Jisaso áamá ayî nânî enî mîpepa reñîñîgînrî?” nîyaiwîro awayînrî nîpenî xwîyîfá urîrîxînrî. ¹⁶ Seyîné e neróná áamá seyîné Kiraiso tînrî nawînrî nimónîro nânî nañî yarîñaqî sîñwî nîseanîro aí ikayîwî seamearîgîáyî rîwéná “Nîpîkwînrî murîñwanîgînrî.” nîyaiwîro ayá wînrîpîrîfá nânî seyîné repîyî nîwiróná rîwéná wairîrî inîpaxî imónîñî bî murîpa éfrîxînrî. ¹⁷ Ayî rîpî nânîrînrî. Gorîxo xe rîñîñî oseámeanîrî nîwimónîrînáyî, seyîné nañî yarîgîápîmî dánî rîñîñî seaîmeááná ayî ananîrînrî. Sipî yarîgîápîmî dánî rîñîñî seaîmeááná xîxenî Gorîxo “E éfrîxînrî.” wimónarîñîpîmî mîxîdarîñaqî nânî seararîñînrî.

“Kiraiso negî íwîpî yokwarîmî neaiimînrî penîñîgînrî.” urîñî nânîrînrî.

¹⁸ Kiraiso enîpî nânî bî orîmînrî. O Gorîxo negî íwî yarîñwápî yokwarîmî neaiimînrî nânî rîñîñî nîmearîná nawînrî penîñîgînrî. Sîyîkwî mínîño sîyîkwî ínîñwaéne Gorîxo tînrî nawînrî piyá neawîrîmînrî nânî penîñîgînrî. Áamá wará írîñáná pîkîgîfá aiwî kwîyîyo dánî ámî nîwiápînrîmearî ¹⁹⁻²⁰ apîmî dánî nurî áamá piyîyá dîñî gwîñîñî ñweagîáyo —Ayî Nowao tîñíná o sipîxo imîxarîná Gorîxo “Pîrî umamóîmîgînrî.” nîyaiwirî aí wigî rîfá kîroarîgîápî nânî axîná ípîpîmî mîwîpa enáná pîrî wiaikîmî egîáyîrînrî. O ayo nurî wáf urîñîñîgînrî. Áamá sipîxomî pîxemoánîgîáyî áamá obaxî marîái, wé wîúmî dánî wáu

wo apini nixemoaniro nani iniigf waxfo minami sijn egfawixini. ²¹ Iniigf waxf api ama agwi rina wayf meafayo yeayf uyimixemeearinjpi nani neaiwap+yarinjpirini. Ama wayf nimearfa kiyf xeninjpi emi kwfrimonaniro yarigfamani. Ayf xwioxfo dani Gorixomi reninj uraniro yarigfarini, "Jisomi nuxdiranena wairrf inipaxf imoninj bi yanfwamani." eninj uraniro yarigfarini. Ayf piyo dani marfa, Jisasi Kiraiso wiapfni+meanjpimi dani yeayf neayimixemeearinjfrini. ²² O anjnami nani rixa nipeyiri Gorixomi we nnumini nweani. Gorixo faninj wiefxfniasinj enagi nani anjnami nweagfa giyf giyf anjnajrani, enj eaninj imonigfayfrani, nenf tgfayfrani, nni omi simanjwfoninj yeayf wurfnijot.

4

"Iwf xami yagfapi sini mepani." urinj nanirini.

¹ Kiraiso xfomi upikiana rfninj meanj enagi nani seyne eni dnj xfo "Nanf imoninjpi yarinjaoni ai anani rfninj omeamini." niyaiwiri fa xrinjpa seyne eni axip fa nixirri dnj ikwrorixini. Ama rixa rfninj meafayf iwf yarigfapi pni wiarigfa enagi nani dnj api fa nixirri ikwrorixini. ² Rfninj meafayf ina dani igi sini snjwf naineniro njwefonafa feapa ama winarinjpi "Oyaneyi." niyaiwi Gorixo e efrxiniri wimonarinjpi "Oyaneyi." yaiwiarigfarini. ³ Ayf rpi nani seararinjini. Xami seyne ama Gorixoya mimonigfayf feapa winana rikikiffo yarigfapa nera ugfapi rixa apani egfarini. Rikikiffo seyne nera ugfapi, ayf rpirini. "Iwf oinaiyi." niyaiwiniro ox wo tni apixf wi tni nipoga uro feapa nera uro iriwa ikarinro ama snjw anjge dani piaxf weanipaxf imoninjpi ero iniigf papikf yarigfapi xwapf niro segf njwfa nimerona Gorixo xwrfa winarinjpi ero egfapi, ayf apirini. ⁴ Ama Gorixoya mimonigfayf seyne rixa o wimonarinjpi xfdiro ayf tni nawini sfwininj arki sini mionipa ero yarinjagfa nani dnj ududf nero xwyfapai nseanjwrariro aiwi ⁵ amayo mi omomiximf emigfniri nani nimoniri weninj ner njweanomi —O pegfayo tni snj njweagfayo tni nawini mi omomiximf enforini. Omi wigf egfapi nani "Api nani enwarini. Api nani enwarini." repyf niwiara uprfafa enagi seyne ikaywf seameararigfapi nani wayf miseainpani. ⁶ Ayf rpi xixeni imonina nani xwyfa yayf winipaxfpi Jiaso ama rixa pegfayo ai waf urinjigin. Pegfayf sipi sini xwfa tfo njwefonafa egfapi nani Gorixo pirf umamonjpimi

dáni pegtá aiwi o wimónarinjipi tñni xixeni ámi dñj sxiť umímóána wiápnimeátrixiniri wáf urinjingini.

“Gorixo seaiapinjipimi dáni píraninjí inťrrixini.” urinj nánirini.

⁷ Amipí nñni rixa anipá imóninfa náni aŋwi e imónini. Ayináni Gorixomi xwiťfá ririmí niwiríná píraninjí uripírfá náni nipíréaniri ero sñjwí tñni ero éfrixini. ⁸ Api nero aí ripi aŋipaxí imóninjipirini. Ámá dñj sxiť uynarigťá wo wíomi fwiť wikaráná apaxí mé yokwarimí wiariŋj enagi náni sériximeáyť tñni dñj sxiť nñyiniríná xwapí ayá wí dñj sxiť yinťrrixini. ⁹ Xixe nipemeánimi úfrixini. Xixe nipemeánimi numána rfwéná anjímí ikaxí mirinpa éfrixini. ¹⁰ Gorixo seyfné woxini woxini píraninjí menťrrixiniri xixegñni imóninjí sxiť seamímonjipi rixa tfgáyfné enagťá náni apimi dáni arirá inťrrixini. Bosiwí awiaxo xegť boso wéyo fá umirinjipi tñni píraninjí yarinjpa seyfné eni Gorixo wá niseawianiri xixegñni imóninjí seaiapinjipi tñni axípi nero píraninjí arirá inťrrixini. ¹¹ Xwiťfá xfoyápi ripaxí imónirixiniri sxiť umímonj giyť giyť api xixeni rfrixini. Arirá wipaxí imónirixiniri sxiť umímonj giyť giyť enj eáninj Gorixo e éfrixiniri weámixinjipi tñni wífrixini. Seyfné Jisasi Kiraiso enj eáninj seaimxřagj yarigťápi nipimi dáni Gorixomi seáyť e umepírfá náni api e éfrixini. Aninj iníná seáyť e imóniri amipí nñyoní seáyť e wimóniri epaxo, ayť orini. “E imóníwningini.” nimónarini.

“Rfáninj nimearfná yayť seainfwningini.” urinj nánirini.

¹² Gí dñj sxiť seayináyfné, xeaninj iwamfo seaiwapiyipíri náni ámá seaikárarigťápi rfáninj seanarñagj aí “Rfáninj nene neanarinj ripi Jisasomi dñj wíkwíroarigťá wíyo míwímeaarinjipirini.” nñyawiwo dñj nñyága mupani. ¹³ Kiraiso níkniri seáyť e imóninjipi piaumimí inána dñj nífá bi onimiápi mñseainť xwapí ayá wí seainnfa náni rñnj omi wímeanjipi seyfné eni axípi seaimeaarñagj náni yayť seainfwningini. ¹⁴ Kiraisomi xřdarñagťá náni ikayfw seamearfnáyť, “Gorixo nanj neaimixinjene enagwi náni rfa neaimaarini?” yaiwífrixini. “Kwíyť Gorixoyápi —Api seáyť e imóninjipirini. Api nene neakikayonřfani?” yaiwipaxí enagi náni yayť seainfwningini. ¹⁵ Seyfnéyá wo ámá pikíxwirfo enjipimi dánirani, fwiť enjipimi dánirani, uyñniť enjipimi dánirani, mñmayfo enjipimi dánirani, apimi dáni pírf umamóána rñnj meaarñagj nñwinirfnáyť, “Ayť anani imóninjipirini.” mñyaiwipani. ¹⁶ E niseariri aí segť wo “Kiraisomi xřdarñagj náni oyá imóninjyť worini.” rñnjagj náni rñnj meaarñagj nñwinirfnáyť, o ayá mñwinipa neri

“Kiraisoyá yoʻ nioni eni wʻriniŋáonirʻfani?” niyaiwiri Gorixomi yayʻ wíwiniŋini.

¹⁷ Ayʻ riri nani searariŋini. Gorixo áamá niyonni mí ómómiximʻ enfa nani rixa aŋwi erini. Xegʻ imónigʻáyo xámi ayo xwiriʻxiʻ umenʻfariŋini. Áamá xʻomni dŋʻ wíkwíroariŋwaéne xámi nʻnealmeámána ayʻ áamá xwiyʻá Gorixoyá yayʻ winipaxʻ imóniŋipʻi pʻrʻ wiaikimʻ wiarigʻáyo ayoyʻ apa arige wímeanʻfariŋini? ¹⁸ Bikwíyo re niriŋi eániŋagi nani rariŋini, “Áamá wé róniŋʻ imónigʻáyoʻ Gorixo sʻni yeáyʻ muyimixemeapa eŋʻmi rŋniŋʻ nimearʻnáyʻ, áamá Gorixomi rʻwʻ umoro íwʻ ero yarigʻáyoʻ aga arige wímeanʻfariŋini?” riniŋagi nani rariŋini. ¹⁹ Ayinani áamá Gorixo rŋniŋʻ xe owímeaniri sŋwʻ winariŋiyʻ nanʻ imóniŋipʻini nero “Nene neaimixiŋo —O pí pí nearariŋipʻi xixeni sʻmʻ e nitiŋiri neaiariŋorini. Píraniŋʻ neamepaxorini.” niyaiwiro omʻ wikwiariŋirixini.

5

Jisasoyá siyikʻ imónigʻáyo wipenweagʻáwami uriŋʻ naniŋini.

¹ Ayinani Pitaoni —Nioni Kiraiso rŋniŋʻ nimeari péána sŋwʻ winiŋá woniriŋini. O nikŋiniŋi weapaná seáyʻ e o imóniŋipʻi nioni eni o tŋni nawini imónimʻfa nani imóniŋá woniriŋini. Nioni eni siyikʻ Jisasoyá imónigʻáyo wipenweámʻfa nani imóniŋá woni eŋagi nani segʻ wipenweagʻoyʻné eŋʻ rirémixʻ bi oseaimini. ² Sipisipʻ píraniniŋʻ mearigʻáwa mearigʻápa áamá Gorixoyá imónigʻá soyʻné tŋni ŋweagʻáyo axʻipʻ píraniniŋʻ umenweáʻrixiŋini. E neróná “Simeaxʻdʻ neaiariŋagʻfa nani owianeyi.” niyaiwipa ero Gorixo wimónariŋipimi dani nixʻdiro “Negʻ dŋʻ tŋni owianeyi.” yaiwiro éʻrixiŋini. “Bʻ oneiapʻpoyiniŋi arirá owianeyi.” niyaiwipa ero sʻmʻ nixeadʻpéniŋipimi dani arirá wiwo éʻrixiŋini. ³ Soyʻné seáyʻ e niwimóniŋo áamá Gorixo umenweáʻrixiŋiniŋi wéyo seaiariŋiyʻo paimimʻ niwipa ero siwʻ nanʻ ikaniniŋʻ seaipaxʻ imóniŋipʻi wíwapiyiwo éʻrixiŋini. ⁴ Soyʻné píraniniŋʻ e nerónáyʻ, sipisipʻ mearigʻá niyonni seáyʻ e wimóniŋo —O Kiraisorini. O siŋani weapaná áamá níʻfa neróná wiariŋi nímúroo xopirariŋi niwiróná niŋwʻ meariŋigʻápa soyʻné eni íná axʻipʻiniŋʻ nikŋiniŋána urʻ mimóniŋʻ bi meapʻfariŋini.

Íwʻi sikiŋowami uriŋʻ naniŋini.

⁵ Íwʻi sikiŋoyʻné eni seaipenweagʻáwami yeáyʻ wurŋirixini. Gorixo áamá “Nioni seáyʻ e imóniŋáonirʻfani?” yaiwinariŋigʻáyo pʻrʻ mákimʻ neri áamá “Nioni seáyʻ

e mimóniḡáonirini?” yaiwinarigfáyo wá wianariḡḡ enaḡi nání noyfnéni “Negí wí seáyí e nīneaimónirínáyí, ananirini.” yaiwiro “Xínáíwanéniḡí nimónirane omiḡí owianeyí.” yaiwiro éríxini. ⁶ Ayínáni Gorixo xegí ríxa nimónáná seáyí e neaimixíwiniḡinirí “Siyikwíniḡí imóniḡwápiane Gorixo xegí enḡ eániḡí tñni neamenḡweapaxoráni?” nīyaiwiro ínīmí yeáyí wurínipoyí. ⁷ O áamá xegí imóniḡfáyo pírániḡí umeariḡo enaḡi nání amipí seyfné ududí seainariḡipi omí ikwíkwarimí wiayipoyí.

⁸ Pusí sayí raioníyí riniḡipi naḡwí roanímínirí nání awí nira wariniḡpa seyfné tñni mīxí inarigfo —O, ayí oborini. O axípi e seaiminirí yarinaḡi nání siḡwí tñni neróná siḡwí mīxí nero róríxini. ⁹ Seyfné niḡfá re imóniḡoí. Séríxímeá xwíá rírí nírímíni ḡweagfáyí ríniḡí seyfné seaimeaariniḡpa axípi ayo ení wímeaariniḡ enaḡi nání seyfné Gorixomi diḡí wíkwíroarigfápi enḡ siḡí neámixiníro obomi pírfí mákíríxini. ¹⁰ Ríná bí onímiápi nání seyfné ríniḡí nīmeámáná enáná Gorixo —O wá aniniḡ miní neawianariḡorini. Kiraiso ríxa níknirí seáyí e imóniḡipi seyfné ení o tñni ikárinigfáyfné enaḡfa nání axípi imóníríxiniḡ wéyo fá seaumirniḡo, ayí orini. O seyfné fá seawearímixirí píraniniḡí sfkíkfí seaomixirí enḡ siḡí seaeámixirí Kiraisomi xídarigfápi mīwáramopaxí seaimixirí eníáriní. ¹¹ O aniniḡ íniná amipí nīyoní seáyí e wimóníwiniḡini. “E imóníwiniḡini.” nimónariní.

¹² Nioní Sairaso —O negí níríxímeá diḡí uḡwiráripaxí imóniḡí worini. O sanḡ nínirápirí ríwaminiḡí neariniḡpimí dání nioní xwíyífá onímiá rípi enḡ rírémixí seairí áwanḡí “Gorixo wá nīseawianirí seainiḡpi aga xixeni apirini.” searirí yariniḡni. Nioní searfápi diḡí fá níxiríro enḡ neánirí ḡweáríxini.

¹³ Jisasoyá siyikí imóniḡfá Babironiyo ḡweagfáyí —Ayí seyfné tñni nawíni Gorixo fá seayamixáriníyirini. Ayí yayí seawárenapariniḡoí. Gí íwí Mako ení yayí seawárenapariniḡ. ¹⁴ Sewaniniḡíyfné yayí niniróná xwioxíyo dání yayí óf eáneníríxini. “Kraisso tñni nawíni ikárinigfá nīyfnéni oyá diḡíyo dání nīwayiróníro ḡweáríxini.” nimónariní.

Payí Pitao ríwíyo eañnarini.

Payí rina áamá Jisasomi dñí wíkwíroarigfá wí ení nimóniro ñweagfáyí nání Pitao ríwíyo eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso ríxa añnamí nipeyimáná xwiogwí ríxa obaxí nípwemáná enáná mimóní uréwapíyarigfáyí obaxí Jisasoyá siyikí imónigfáyo níwímearo xejwíni xejwíni re urarigfápi nání, “Jisaso xwiogwí obaxí yómíñí néra nurí nání ámí níweapínfámani.” urarigfápi nání Pitao arfá níwirí ayí mimóní uréwapíyarigfáyí urarigfápi ríwímíni mamoro Jisaso neaímeañí mfkone uríñwápi aníñí fá xíríro éfrixíníri payí rina níríri eañríni. Pitao xómi Romíyo dání píkíprí añwí e enáná eañríni.

1 Saimoní Pitaoní —Nioní Jisasi Kiraisoyá xínáíníñí nimóníri omíñí wíirí wáf wurímeirí yaríñwáyí woníriní. Nioní payí rina seyíné Goríxoyá dñí tñí dñí wáf wurímeiaríñwáone fá níxírírane wíkwíroaríñwápi fá níxíríro wíkwíroarigfáyíné nání —Seyíné wé róníñí Jisasi Kiraiso —O negí Nwíá imóníri yeáyí neayimíxemeaaríño imóníri enorini. Seyíné wé róníñí o imóníñípimi dání dñí wíkwíroarigfáyínerini. Seyíné nání payí rina nearí mónaparíñini. ² “Níjía seyíné Goríxo tñí negí Ámíná Jisaso tñí awaú nání imónigfápimi dání Goríxo wá ayá wí seawianíri seyíné níwayíroníro ñweapíri nání ayá wí seaiiri éwínigíni.” nimónarini.

“Goríxo e imónírixíníri fá yiyamíximí neaiñenerini.” uríñí náníriní.

³ Nwíá imóníño xegí ení sixí eáníriñípi tñí xíxení nerí amípi nene dñí níyímíñí imónírane síwí áamá omí píráníñí níxídiróná epaxípi erane yaníwá nání imóníñí nípiñí ríxa neaiapíñíriní. Apiaú e yaníwá nání níjía o —O seáyí e imóníri siyikwí míní íkwíráñíñí imóníri enípimi dání nene ení axípi imónírixíníri wéyo fá neaumíriñorini. Níjía o nání xíxení imóníñwápimi dání amípi apí neaiapíñíriní. ⁴ O seáyí e imóníri siyikwí míní íkwíráñíñí imóníri enípimi dání “E e níseaiimfáriní.” nearíñípi —Apí seáyí e imóníri ayá tñí imóníri enípíriní. Apí ríxa neaiñíriní. Ámá píkianíro yaríná nurakínárimí warígfápa íeapá áamá xwíá tíyo ñweañwaéne níneainírná xwírfá neaikíxearíñípimi dání nurakínárimí uro Goríxo imóníñípa axípi imóníro epírfá nání e neaiñíriní. ⁵ Nene o imóníñípa axípi e

imónírxiniri api nipiini e neaiijí enagi nani seyíne ríwí síwá miyi nírxwíniro siní diñí níwíkwíroróná wé róniñí ero wé róniñí neróná Gorixo áamá xíoyáyí e érxiniri wimónariñipi nani píraníñí níjía imóniro ⁶ api nani níjía nimóniróná nípreániri ero nípreániri neróná sípi seaimearíñipimí xwámámí wiwo xwámámí níwiróná síwí áamá Gorixomi píraníñí níxídiróná epaxípi ero ⁷ api neróná sérxímeáyo ayá urimixiwo ayá nurimixiróná áamá niyoni diñí sípi wiwo érxiniri. ⁸ Ayí rípi nani rariñini. Seyíne nioni “E e érxiniri.” searíá api tñni xixeni nepa nero sayá nimixa nurónáyí, síwá réníñí inariñoi, “Níjía nene negí Áminá Jisasi Kiraiso nani imóniñwápi suríamá wí mimónini. Íkía ná míwé oxí roariñiyíñiñí mimóniñwini.” síwá éniñí inariñoi. ⁹ Ayí rípi nani eni rariñini. Áamá “Gorixoyaénerini.” níriñiro aí nioni searíá api miyarigíáyí, ayí íwí enína yagíá Jiaso yokwarimí wiñipi nani ríxa diñí aríá nikeamoro nani áamá síñwí agwí uparigíáraní, síñwí suparigíáraní, imónigíápa axípi imóniñoi. ¹⁰ Ayínani gí nírxímeáyíne, seyíne “Gorixo nene íá yiyamiximí níneairí íá neaumiríñeneríani?” niyaiwiniro ipimónipíri nani nioni searíápi aníñí niyaxídiwo píraníñí érxiniri. Ayí rípi nani rariñini. Api íá níxiriwo néra nuróná wí nóreámioapírfámani. ¹¹ Seyíne nioni searíápi íá níxira nuro xixeni nerónáyí, negí Áminá Jisasi Kiraiso, yeáyí neayimixemearíño xegí xwioxíyo aníñí íníná neameñweaníe páwíáná yayí níseameríná aga yayí óf seaéanínfáriní.

¹² Ayínani seyíne nioni agwí searíápi nani ríxa níjía imóniro xwíyíá nepaxíñí imóniñí none searéwapíyíñwápi xaiwí íá xiriwo yariñagíá aiwi seyíne api nani diñí seainíná nani íníná dirírfí oseaiyimíniri nani ipimóniñini. ¹³⁻¹⁴ Ayí rípi nani searariñini. Negí Áminá Jisasi Kiraiso áwaní níriñipi tñni xixeni gí diñipi níniwárimí uníá añwi e enagi nani siní gí diñipi níniwárimí mupa eními xwíyíá api seyíne ámi diñí síxí oínípoiñiri dirírfí seaimí nani “Aníñí miní nísearírnáyí, nañíriní.” nimónarini. ¹⁵ Ayí rípi searariñini. Nioni ríxa penámi ríwíyo xwíyíá searíá api ámi diñí yaikiropaxí imónipírfá nani aníñí miní síñwiríáníñí níyaxídirí osearimíniri rariñini.

“Jiaso níkniri rojáná winiñwáonerini.” uríñí nánirini.

¹⁶ Negí Áminá Jisasi Kiraiso ení neániri weapínfápi nani áwaní nísearíranéná negí diñí tñni bí mísearíñwanigini. Píyíñí ikayíwí áamá wigí diñí tñni éwapínarigíápi bí ení mísearíñwanigini. Xífo níkniri ñweañáná síñwí

wınaronjwáone searıņwanıgıñı. ¹⁷ Ayı rıpi nanı searıņıñı. Negı ápo Gorıxo omı seáyı e numıeyoarı wé ikwanjwıyo niņwirárirıná xfo, ikıñıgıfá niyonı seáyı e wımónıņo anıñnamı dání re rinénarıņıñıgıñı, “Gı dıñı sıxı uyıñá ro nanı aga yayı seáyımı dání ninarıñı.” rinénarıñıgı ¹⁸ none dıwı jwıfápımı o tını niņwearanéná newanıņone arfá tıyo dání arfá e wıñwanıgıñı. ¹⁹ None apı searıņwáone aiwı xwıyıfá Kiraiso nanı wıfá rókıamoagıfáwa nıřıro eagıfápi —Apı anıpaxı “Neparıñı.” yaiwıpaxı imónıñıpıřıñı. Xwıyıfá apı enı tıñwaéenerıñı. Uyıwı sıfá yinıñımı wıfá ókımıxarıñıpa wıfá rókıamoagıfáwa nıřıro eagıfápi axıpi rıwıyo imónınıfápi nanı wıfá neaókımıxıyımınıřı nanı neaiıarıñıgı nanı sımımanıyo tınıřıxını. Awa nıřıro eagıfápi Jıaso ámı nıwearıřıná wıfánıñıfá nóga unıe nanı uyıwıñıñıfá wıfá neaókımıxıya unıfárıñı. İná imıáónıñıfá wearıñıgı nıwınıranéná xwıyıfá xfo wearınıfápi nanı rinıñıpı negı xwıoxıyo dání wıfá neaókımıxınıfárıñı. ²⁰ E nısearıřı aí rıpi nanı “Ayı neparıñı.” yaiwıřıřıñı. Wıfá rókıamoagıfáwa nıřıro Bıkwıyo eagıfápi bı negı dıñıyo dání “Mıkfı apı nanı iyı řıřıñıñı?” yaiwıpaxı mımónıñı. ²¹ Wıfá rókıamoagıfáwa nıřıro nearıñá ámá wayá dıñıyo dání nıřıro meá Gorıxoyá kwıyıfápi ukıkayóıyo dání xwıyıfá oyápiñı nıra ugıfá enıgı nanı searıņıñı.

2

“Mımónıf searéwapıyarıgıfáwamı Gorıxo pıřı umamonıfárıñı.” urıñıf nánıřıñı.

¹ Enıñá arıfowéyıf wı mımónıf wıfá rókıamoarıgıfáwa nımónıro wıgıf ámáyo yapı uréwapıyagıfápa axıpi segı imónıgıfáyıf wı mımónıf searéwapıyarıgıfáwa nımónıro inımı nımónımáná xwıyıfá nepa mımónıf ámá nıxıdıróná xwıřıfá ikıxénıpaxı imónıñıpı nısearéwapıyıróná Ámınáo nıperıñıpımı dání ayo uroyıroñıf enıgıf aí omı rıwıf umopıřıfárıñı. E nerıñıpımı dání apaxıf mé wıarıf xwıyıfá mearıñıpıřıfárıñı. ² Uyıñıf yapı searéwapıyanıro epıřıfáyıf epıřıfá axıpımı segıf ámá obaxıf xıdıpıřıfárıñı. E yarıñá ámá Jıasomı dıñıf mıwıkwıroarıgıfáyıf óf Gorıxomı nepa xıxenı xıdıpıřıf imónıñıfı nanı ikayıwıf mearıpıřıfárıñı. ³ Ámá yapı seaiwapıyanıro epıřıfáyıf sıñwıf fıwıf wınárarıgıfáyıf enıgıfá nanı yapı nıseaiwapıyırıñıpımı dání segıf amıpıf fıwıf searápıpıřıfárıñı. Xwıyıfá Gorıxo enıñá dání “Ayo xwıyıfá numearıřıná e wıkárıfımıgıñı.” yaiwıaragıpi sıñı pıyıfá mıwenıñı. “Xwıřıfá nıwıkıxerıná e wıkıxéımıgıñı.” yaiwıago sá mıwenıñı. ⁴ Ayı rıpi nanı searıņıñı. Enıñá anıñnáj wa fıwıf éaná Gorıxo axıpi xe ámıf ámıf éřıřıñıñıf sıñwıf

míwíní míméníjwí meáríníprífe nímamówáríná sáá xóo pírf umamonfáyi nání sirírkí sáá aníj yínáríníjyómíní wáríníjigíní. ⁵ Ámá eníná xwíá rírímí níjwearóná ríkírkíró yagfá níní ení Goríxo xe aníj e nero jweárixíní sijnwí míwíní xwíríá níwikíxeríná xóoyá díní tíní iniígí waxí níróga níwiápínímeári ayo nípkírí aiwí Nowaomí —O ámá ayí ayo “Wé róníj ímóníj Goríxo wimónaríjípí apírífaní?” oyaiwípoyíní wá uragoríní. Omí tíní xegí ámá wé wíúmí dájí waúmí tíní Goríxo yeáyí wímíxímeaníjigíní. ⁶ Eníná ámá aní Sodómí tíní Gomora tíní apiaúmí jweaagfáyo ení Goríxo xwíyíá numeáríná “Síní bí tíní jweapaxíymaní.” níyaiwirí aní apiaúmí ríá mamówáráná ríá nínowárí uráwíní ímóníjigíní. Goríxo e níwikáríjípímí dání ayí tíní e íná dání ámá xóo wimónaríjípí míxídarígfáyo síjwepígí níwirí nene ení axípí neaímeaníjíní éf owíní erírí wíjigíní. ⁷ Ámá aní apiaúmí jweaagfáyo e níwikárí aiwí Rotómí —O ámá wé róníj woríní. Ámá aní apiaúmí jweaagfáyí ríkírkíró ayá wí yaríjagfá níwíní nání díní ríá uxeríní. Omí ení Goríxo yeáyí wímíxímeaníjigíní. ⁸ Ámá wé róníj o ámá ayí tíní nawíní níjwearíná ayí ríá kíroarígfápí síjwí wíní arfá wirí neríná sáá ayí ayo íkíníj sípí wirí díní ríá uxerí yagí enagí nání raríjíní. ⁹ Goríxo síjwepígí e e yayíní enagí nání nene ananí díní re yaiwípaxíríní, “Ámínáo ámá xóo wimónaríjípímí xídarígfáyo íwí érixíní wíkararígfápímí dání ananí yeáyí wímíxímeapaxíríní. Ámá wé róníj ímóníjípí míyarígfáyo sáá xóo ámá níyoní mí ómómíxímí eníayi tíní e nání ananí pírf numamóa nurí awí umenjweapaxíríní. ¹⁰ Ámá síwí piaxí weánipaxí ímóníj íeapá wínaríjípí oyaneyíníro níponíga uro seáyí e umenjweagfáyo páimímí wíro yarígfáyo anípaxí sáá ayí tíní e nání pírf numamóa nurí awí umenjweapaxíríní.” Nene e yaiwípaxíríní.

“Mimóní searéwapíyarígfáwa sípí rípí rípí yarígfáwaríní.” uríj náníríní.

Mimóní searéwapíyarígfáyí “Níní arfí yaríná apí nímeaníreníjoi?” míyaiwí ayá nepeárímáná wígf díní tíní níxídíro aníjají seáyí e wimónígfáwamí ikayíwí numeáríroná ení óf bí yarígfámaní. ¹¹ E yaríjagfá aí aníjajowa —Awa ámá ayíyá ení síxí eánígfápímí seáyí e wimónígfáwaríní. Awa seáyí e níwimóníro aí Ámínáoyá síjwí tíní e dání xwíyíá nuxekwímoríná ikayíwí bí umeearígfámaní. ¹² Ámá ayí nanjwíníj ímóníjoi. Nanjwíyí

wí dñj̄ neŋw̄iper̄i m̄imon̄j̄ȳr̄in̄i. Sa áamá íá n̄ixero p̄kip̄r̄ífa nán̄i miar̄iñ̄j̄ȳr̄in̄i. Naŋw̄ȳf̄ dñj̄ r̄íá n̄ixeyán̄r̄i yar̄iñ̄j̄pa áamá aȳf̄ en̄i ax̄p̄i e nero am̄ip̄i aȳf̄ maj̄f̄á imón̄iḡf̄ápi nán̄i ikaȳw̄f̄ mearar̄iḡf̄á eñaḡi nán̄i áamá naŋw̄ȳo p̄kiar̄iḡf̄ápa áamá ayo en̄i Gor̄ixo wan̄ñ̄im̄ix̄in̄f̄ár̄in̄i. ¹³ E yar̄ín̄á áamá om̄iñ̄j̄ eḡf̄ápi nán̄i n̄igw̄f̄ meaar̄iḡf̄ápa áamá aȳf̄ en̄i ax̄p̄i wiḡf̄ sip̄i eḡf̄ápi t̄ñ̄i x̄ixen̄i w̄imean̄f̄ár̄in̄i. Ikwáw̄ȳín̄á aí pí pí f̄eapá win̄f̄f̄pi sa “Ím̄f̄ t̄ñ̄i oyaneȳi.” n̄iwimón̄iro yaȳf̄ néra war̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Aȳf̄ seȳf̄né t̄ñ̄i nawín̄i ner̄imeán̄iro aiwá sf̄añ̄j̄ n̄in̄róná wiḡf̄ f̄eapá winar̄iñ̄j̄p̄i ayá wí nero seȳf̄né s̄ȳikw̄ñ̄iñ̄j̄ n̄iseaxén̄r̄i nán̄i ayá on̄im̄iá m̄iseainar̄iñ̄j̄r̄in̄i. ¹⁴ Ap̄ix̄f̄ í í t̄ñ̄i f̄w̄f̄ oinaneȳin̄r̄i ero f̄w̄f̄ nán̄i wimón̄ar̄iñ̄j̄p̄i wí m̄iwáramó ero yar̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Áamá Jisasom̄i dñj̄ n̄iw̄kw̄f̄r̄oro aí sin̄i n̄ip̄ikw̄in̄i dñj̄ aumaúm̄f̄ min̄iḡf̄áyo nene yar̄iñ̄wápa ax̄p̄i oépoȳin̄r̄i wipiomeaar̄iḡf̄ár̄in̄i. “Ámáyá am̄ip̄i ap̄i nion̄i meapax̄p̄r̄in̄i.” n̄ȳaiwiro éwap̄iḡf̄ inar̄iḡf̄á eñaḡi nán̄i Gor̄ixo “R̄ixa xw̄r̄f̄á wik̄ixéim̄iḡin̄i.” rár̄iñ̄j̄ȳr̄in̄i. ¹⁵⁻¹⁶ Aȳf̄ óf̄ Gor̄ixo ox̄f̄d̄f̄poȳin̄r̄i wimón̄ar̄iñ̄j̄yim̄i p̄ñ̄i n̄iw̄iár̄im̄i xar̄ixar̄ñ̄iñ̄j̄ néra xer̄w̄f̄m̄in̄i nuro nán̄i eñín̄á sip̄i w̄f̄á rókiamoaḡf̄ Beramoȳi r̄in̄iño —Om̄i xano Bior̄in̄i. O yaḡf̄pim̄i ikan̄iñ̄j̄ yar̄iḡf̄ár̄in̄i. O n̄igw̄f̄ nán̄i aga ayá wí n̄iwimón̄r̄i nán̄i “Pí pí s̄p̄i imón̄iñ̄j̄p̄i aí ner̄f̄ná n̄igw̄f̄ n̄imear̄i nán̄i aȳf̄ anan̄i em̄f̄ñ̄i.” yaiwiagor̄in̄i. O áamá wo r̄ix̄iñ̄j̄ re uráná, “Is̄irer̄iȳf̄ Gor̄ixom̄i r̄f̄w̄f̄ numero ŋw̄f̄á xeḡf̄ b̄i imón̄iñ̄j̄pim̄i x̄f̄d̄p̄r̄i nán̄i ikaȳw̄f̄ t̄ñ̄i uram̄ixet̄i.” uráná o “N̄igw̄f̄ meám̄in̄r̄i nán̄i anan̄i sip̄i ap̄i oem̄ñ̄i.” yaiwiar̄ín̄á doḡi xw̄ȳf̄á nán̄i n̄ij̄f̄á mimón̄iñ̄j̄ aí wo áamá xw̄ȳf̄á n̄ir̄ir̄ñ̄iñ̄j̄ ax̄p̄i n̄ir̄ir̄i m̄ix̄f̄ nur̄ir̄i w̄f̄á rókiamoar̄iño dñj̄ r̄íá n̄ixeyán̄imáná “Oem̄ñ̄i.” yaiwiar̄iñ̄j̄p̄i p̄r̄f̄ wiaik̄imón̄in̄iḡin̄i.

¹⁷ Áamá aȳf̄ iniiḡf̄ s̄im̄iñ̄j̄ ná m̄iwé yeáȳf̄ yár̄iñ̄j̄ȳñ̄iñ̄j̄ imón̄iro kip̄iñ̄j̄ n̄iyir̄ín̄á agw̄f̄ k̄f̄k̄f̄á yáráná iniá ná meá am̄i im̄iñ̄j̄ n̄ip̄ipem̄i war̄iñ̄j̄pán̄iñ̄j̄ imón̄iro eñaḡf̄a nán̄i sir̄ir̄ik̄f̄ an̄iñ̄j̄ sf̄á yinár̄iñ̄j̄ȳi aȳf̄ nán̄i r̄ixa an̄iñ̄j̄ meaxár̄f̄o yár̄in̄in̄i. ¹⁸ Aȳf̄ r̄ip̄i nán̄ir̄in̄i. Áamá aȳf̄ “Nion̄i pí pí n̄inimón̄r̄f̄ná anan̄i em̄f̄ñ̄i.” n̄ir̄iro weȳf̄ e n̄imear̄in̄r̄iñ̄j̄pim̄i dán̄i áamá óf̄ xer̄w̄f̄m̄in̄i núf̄asáná p̄ñ̄i n̄iw̄iár̄im̄i Jisasom̄i dñj̄ w̄kw̄f̄roar̄iḡf̄áȳf̄ t̄ñ̄i iwam̄f̄ó kum̄ix̄in̄an̄iro yar̄iḡf̄áyo w̄iwap̄yar̄iḡf̄ár̄in̄i. f̄w̄f̄ nene yar̄iñ̄wápi ax̄p̄i oépoȳin̄r̄i wipiomearo f̄eapá wiwan̄iñ̄j̄ȳf̄ win̄f̄f̄pim̄i dán̄i sip̄i oépoȳin̄r̄i w̄iwap̄yiro yar̄iḡf̄ár̄in̄i. ¹⁹ N̄iwipiomear̄ín̄á f̄w̄f̄ wiwan̄iñ̄j̄ȳf̄ yar̄iḡf̄ápi gw̄f̄ f̄án̄iñ̄j̄ ux̄ir̄ár̄iñ̄aḡi aí mimáyo dán̄i re searar̄iḡf̄ár̄in̄i, “Seȳf̄né nene yar̄iñ̄wápa ax̄p̄i neróná wí gw̄f̄

fán+ñf seaxir+paxf menini.” searar+gfár+ini. E searar+ñagfa aí áamá f+wfp+ nán+ an+ñf mfrogwfn+ñf nan+rfná ayf rixa gwf fán+ñf ux+rár+ñagf nán+ rar+ñ+ni. ²⁰ Áamá negf Áminá Jisasi Kiraiso —O negf yeáyf neayim+xemeaar+ñor+ni. Áamá o nán+ nijfá imón+gfápimi dán+ síw+ am+pí xwfá tfyo ñweagfáyo piaxf weánar+ñfpimi n+wiaikiár+imi numáná ámi axfp+ nero nán+ apimi gwf fán+ñf ux+rár+ñáná nerónáyf, ayf sipí rfwfyo imón+pfrfápi xám+ imón+gfápi tñ+ xixeni imón+paxfmani. ²¹ Áamá ayf óf wé rón+ñf imón+ñfyi nán+ sñ+ nijfá mimón+pa nero sñw+r+yf, sipí ayá wí wímeám+n+r+ enfp+ wímeapaxf aiwi óf wé rón+ñf imón+ñfyi nán+ nijfá nimón+máná sekaxf ayá tñf none sear+ñwápi n+wiaikiro rfw+m+n+ mamoar+gfá nán+ sipí imón+ñf ámi bi tñ+ ná seáy+ e wímeanfár+ini. ²² Ewayf xwfyfá nene íníná re r+nar+ñwá r+piáu tñ+ xixeni yar+gfár+ni, “Sfwí xw+r+fá n+dár+máná ámi nur+ manar+ñ+r+ini. Odipi áamá wayf píran+ñf n+roár+máná enjáná ámi xw+r+ñwfyo gñif inar+ñ+r+ini.” r+nar+ñwápiáu tñ+ xixeni yar+gfár+ni.

3

“Jisaso ámi n+weap+n+fár+ini.” ur+ñf nán+r+ini.

¹⁻² Gf dñf sixf seayñáyiné, xwfyfá wfá rókiamoagfáwa —Awa Gorixo “E éfrixini.” wimónar+ñfp+n+ oyaney+n+r+ yagfáwar+ini. Awa eníná n+riro eagfápi tñ+ sekaxf am+pí Ámináo, yeáyf neayim+xemeaar+ño rñf wáf wur+meiar+ñwáone sear+ñwápi tñ+ xwfyfá api seyfné ámi dñf sixf nñ+ro píran+ñf omópoy+n+r+ dir+r+ seaim+ nán+ eníná payf wina near+ mónapar+ñ+ini. Agwi eni axfp+ ner+ ámi wina near+ mónapar+ñ+ini. ³ Xwfyfá nepa imón+ñf r+m+ r+pi nán+ “Ayf an+pax+r+ani?” yaiwífr+x+ni. Sfá yoparf+yf tñíná áamá r+per+r+ seamep+r+fáyf seyfné wé rón+ñf yar+ñagfa nisean+ro wigf feapá winar+ñfp+ n+xfd+ro nán+ r+per+r+ n+seamero ⁴ re sear+pfrfár+ini, “Segf mimáyo dán+ ‘Ámi n+weap+m+fár+ini.’ sear+ñfyf rixa ná gi weapar+ni? Negf ápowa rixa pegfámi aiwi am+pí xwfári tñ+ anfna tñ+ iwamfó imón+ñe dán+ imón+ñfyf sñ+ axfp+ imón+ñagf nán+ searar+ñw+ni.” sear+pfrfár+ini. ⁵ R+per+r+ e n+sear+róná r+pi nán+ dñf arfá ikeamop+r+fár+ini. Enjáná Gorixo xwfyfá ráná anfna imón+r+ xwfári iniigfyo dán+ nimón+rfná iniigfyo ín+mi eñe dán+ sñán+ imón+r+ enf+r+ini. ⁶ Iniigf tñ+ eni Gorixo xwfá íná imón+ñfrí “Xw+r+fá oik+xeni.” ráná iniigf waxf n+róga n+wíáp+n+mear+ áamá xwfárim+ ñweagfáyo anf+n+m+x+ñf aiwi api nán+ arfá n+keamoro r+per+r+ sear+pfrfár+ini. ⁷ E ner+ñf aiwi anfna tñ+ xwfári tñ+ agwi

ríná imóniñpiaú xwiýfá axoyápmi dáni ríá nfwiniñini ráriniñi. Sía áamá xfo wimónariñpi mifdarigfáyo xwiýfá numeariri wanini mifxinfáyi imónfe nání ráriniñi.

⁸ E neri aí diñf sixf seayináyfne, seyfne searimf rípi nání rfwf mukinimopan. Gorixoyá siñwíyo dáni xwiogwf 1,000 nipweri aí sía ná wiyininiñf órariñfiriñi. Sía ná wiyini nóriñi aí xwiogwf 1,000 niñf pweariñfiriñi. ⁹ Ámináo noneyá mimáyo dáni “Ámi niweapimfáriní.” neariñfipi nání áamá wí “O ríxa mifweapf yómiñf yarini.” yaiwiarigfápa axípi e mifyariniñi. Nene nání weniñf neri ñweani. Yómiñf ayf rípi nání yarini. Áamá wí maniniñpa ero nñni wigf fwf yarigfápi rfwimini mamoro éfrixiniñi nání sini yómiñf yarini.

“Xwíarí tñni añña tñni ríá nowárinfáriní.” uríñf nánirini.

¹⁰ E neri aí sía o ámi niweapinfa nání Ámináooyái riniñfyi “Áamá fwf meáminiri ríá barini?” mifyaiwí maiwí ñweañána wimeariniñpa sía ayi eni axípi e seaimeanfáriní. Sía ayi añf pifrf fwf tñni ríá niniñi anipá imóniri amípi añf pifryo dáni wfá ónariñfyf nñni rfmimeniñwf neániríná ríá nowáriní xwíarí tñni amípi xwíáyo yariniñfyf tñni nñni ríá niniñi yayimf yowáriní enfáriní. ¹¹ Api nipini ríá e nowárinfá enagí nání seyfne áamá Gorixo wimónariñpimi xfdiro wé róniñf imóniñfipini ero yarigfáyf yapí nimóniro axípi éfrixini. ¹² E nerónáyf, sía Gorixo Binfái riniñfyi “Gíná parimonfáriní?” nifyaiwiro aññi ayf ririxáñiñf nero mónaparíño. Sía ayimini añña ríá nowáriní añf pifryo dáni wfá ónariñfipi rfmimeniñwf neániríná ikimimf enfáriní. ¹³ E neri aí xfo símimaníyo dáni neariñf enagí nání nene añf siñf wina tñni xwfá siñf wiri tñni imóninfiapiaú —Apiaúmi wé róniñf imónigfáni ñweaprfáfapiaúriní. Apiaú nání weniñf neri ñweañwini.

“Awiniñf rónifrixini.” uríñf nánirini.

¹⁴ Ayináni diñf sixf seayináyfne apiaú nání weniñf nero niñwearo nání Gorixo píraníñf niwayirónirane ñweañagwi oneaniniñi rfwf siwfá mifí “Amípi bi nání ríá mifmeárinípa nerane ikwiráñiñf siyikwf mínf éwanigini.” nifyaiwiro nifuniro éfrixini. ¹⁵ E neróná negf Ámináo aññi ámi mifweapf yómiñf yariniñfipi nání re yaiwifrixini, “Áamá obaxíyo yeáyf uyimixemeámániri yarini.” yaiwifrixini. Negf nifriximeáo Poro eni diñf émf saimf moñf Gorixo sixf umimoiñpimi dáni nifriñi ríwamiñf nearíná axípi rípiñiñf nifriñi neari seamónapiñf enagí nání e yaiwifrixini. ¹⁶ Payf o eariñfyf nñni api nání eni axípi nifriñi eariñfiriñi. Xwiýfá payf ayo eániñfyf wí siñáni mipimóniñagí nání

apaxí mé nijfá imónipaxí mimónini. Ámá majfá nikárinro dñf bi bi momearigfáy xwiyfá apí ikweakwfmf nriro rarigfáriní. Xwiyfá Gorixoyá Bkwíyo rinñyí ámi wí ení ikweakwfmf nriro xenwini nriñpimi dání sfá yoparfíyi imóninfe nání rfá meárinarigfáriní. ¹⁷ Ayínáni dñf síxí seayináyiné, apí nání seyiné ríxa nijfá imóninagfa nání ámá rfá xearimixarigfáy sípí nero xenwimni warfná seyiné ení axípi éwapígf iníro Jisasomí dñf niwikwíroro síkíknñf onigfáyiné piéroro epírixinri awinñf rónírixini. ¹⁸ Niaíwí apíroarñpa axípi seyiné ámáyo ayá urimixarigfápi xwé napfíróa urí nijfá negf Ámíná Jisasi Kiraiso, yeáy neayimixemeaariño nání imónigfápi apí ení xwé napfíróa urí éwinigini. Agwi rínáraní, ná rfwíyoraní, omí anñf íníná seáyí e uméwanigini. “E éwanigini.” nimónariní.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiepisagowa worini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná Jono niñweañsáná rixa xweyaní nerí añí yoí Epesasiyo niñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomí diñí sixí uyarigfápa xixe diñí sixí yinírxinirí níriri earí mimóní uréwapiyarigfáyí rarigfápi arfá m+wipa érxinirí níriri earí eñnigini. Mimóní uréwapiyarigfáyí re rarigfápi nání, “Wará nene inñwápi sipí inñagwi nání Jisaso xwífayo nemerfná nepa ámá mimónagfirini.” rarigfápi nání nijfá nimónirí “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeagfirini.” uréwapiyimnirí ení níriri eañnigini.

Diñí niyimniñí imóniñipi ámayo umímoarñjo nánirini.

¹ Iwamfó xwífari tñni añfna tñni imixinñina eno nání —Omí arfá wirane negí siñwí tñ tñni winirane siñwí winaxfdirane wé tñni fá xirirane enwáorini. Xwiyfá diñí niyimniñí imóniñipi nání neaiwapiyinorini. ² Diñí niyimniñí imóniñwápi nání sixí neamímoarñnorini. Xegí smímanñí síwá neainfagi siñwí winñwá enagi nání neaimañí mfkone diñí niyimniñipi nání mfkí ikiño nání —O enína dání ínina ápo Gorixo tñni nawíni ñweagfío xegí smímanñí síwá neainñnorini. O nání xwiyfápi sopiññniñí niworane wáf seararñwini. ³ Seyfné tñni aga nawíni xirññwaéne imónirane diñí axfpiñí nawíni xirirane yanfwá nání siñwí winirane arfá wirane enwáo nání wáf seararñwini. None aga diñí ná bini nimónirane xirññwáwáu, ayí ápo Gorixo tñni xewaxo Jisasi Kiraiso tñni awáu enagfi nání seararñwini. ⁴ Diñí nífá nñeainirfná bi onimiápi mñeainí aga seáyi e neainnfá nání rfwamniñí rípi nearí seaiapowárarñini.

“Wfá ókíniñe emérxini.” urññ nánirini.

⁵ Xwiyfá Jisaso yaní neaiapowáfagi arfá winwá wáf seararñwápi, ayí rípirini. Gorixo wfánñí imóniñnorini. Onimiápi bi aí sfá miyikiniñnorini. ⁶ Ayináni nene “O tñni nawíni xirññwaénerini.” nírñirane aí manñí niwiaíkirane sfá yikíniñe nemeranénayí, yapí rarñwini. Nepaxñí imóniñipi wí miyarñwini. ⁷ E nerí aí nene uyfniñí bi mé wfá ókíniñe xfo ñweañpa nene ení wfá ókíniñe nemeranénayí, xfo tñni nawíni aní xirññwaéne imónirane xfo nene nanñí imónanfá nání ragí xewaxo Jisaso

niperfná punjipimi dání fwí nipiini yariñwápi nání igfáninjf neaeámori yariñfrini. ⁸ Nene “fwí bi miyariñwaénerini.” niriñranénáyf, newaniñene yapf éwapfnariñwini. Nepa imóninjfpí bi íá mxiñrarinwini. ⁹ E nerí aí nene xfoyá arfá enje dání fwí yariñwápi nání waropárf ninñranénáyf, o diñf unwírariñpaxf imóninjfpí tñni xixeni erí wé róninjf imóninjfpí tñni xixeni erí yariño enagf nání anani fwí yariñwápi yokwarimf neaiiri uyfnif yariñwápi nipiini igfáninjf neaeámoiri yariñfrini. ¹⁰ Nene “fwí bi menjwáriní.” niriñranénáyf, “Ámá nñni fwí yariñgáriní.” riñomi yapf rariñóninjf wimixaniri yariñwini. Xwiyfá o nearinjfpí bi íá mxiñrarinwini.

2

¹ Gf niaiwfpiaýfné, fwí mepa éfrixiniri rfwaminjf rípi seyfné nání eariñjini. E nerí aí wiene fwí nerfnáyf, arirá neaiariño ápo Gorixo tñf e nírómáná yokwarimf owiiniri neauriyarini. Wé róninjf o, ayf Jisasi Kiraiso nání rariñjini. ² O xewaniño niperfná ridiyowáninjf niniri xano Gorixomi niwiapemixiri nání negf fwí yariñwápi yokwarimf neaiinfa nání imóninjorini. fwí nene yariñwápiní marfáa, fwí ámá xwáfá riri nirimini ami gimf ñweagfáyf yariñgápi nání eni niwiapemixiri nání yokwarimf wiinfa nání imóninjorini.

Ámá Gorixo tñni ikárinigfáyf epaxfpí nánirini.

³ Nene xfo sekaxf nearinjfpimi nixdñranénáyf, woni woni diñf re yaiwinipaxenerini, “Nioni o nání nepa nijfá nimóniri o tñni nawini ikárininjáyf wonirfani?” yaiwinipaxenerini. ⁴ Ámá wo “Nioni o nání nijfá nimóniri o tñni nawini ikárininjáonirini.” niriñiri aí sekaxf nearinjfpí xixeni miyariño enánáyf, yapf rariñfrini. Nepa imóninjf Gorixo nearinjfpí íá xiñrarinmaní. ⁵ E nerí aí xwiyfá Gorixo nearinjfpí go go nixdñfnáyf, omi úrapí nerí diñf sixf muyí aga xixeni píraninjf diñf sixf uyini. Nene api neranéná “Gorixo tñni nawini ikárininjwaénerfani?” yaiwinanfwini.

⁶ Ámá wo “Nioni Jisaso tñni nawini kumixinigwfi wonirini.” niriñirfnáyf, Jisaso xwáfá tfo nemerfná xano wimóninjfpí nipiini yariñpa axfpí éwinigini. ⁷ Gf diñf sixf seayináyfné, “O sekaxf siñf bi niriñi rfwaminjf eariñni.” miyaiwipani. Iwamfó imóninjfná dání sekaxf Jisaso riñf seyfné nijfá imónigfápi —Api xwiyfá seyfné arfá wigfápirini. Api nání niriñi eariñjini. ⁸ E niseariñi aí sfá yininjfpí rixa nideaxa nuri wfá ónariñpa Jisaso xewaniño neaiwapiyinjfpí rixa ónariñagf nání nioni “Sekaxf Jisaso riñfpí siñf imónini.” seariñpaxfrini. Xami xewaniñoyá

sekaxípimi nixfdiri yarinqagi winirane agwi seyíne nixfdiro yarinqagfa seanirane nerane nani “Xwiýá api nepaxinq ímóninqpirfani?” yaiwiarinqwini.

9 Ámá wo “Nioni Jisaso neaiwapiyinqpi nixfdiri wía ókiqe emearinqá wonirini.” niriniri aí xexirfmeáyo símf tñi n>wirfnáyf, sini sfá yininqfmñinqf ñweani. 10 Ámá Jisaso neaiwapiyinqpi tñi xixeni nerí xexirfmeáyo dinqf sixf uyarinqf go go, ayf wía ókiqe niñweari nani xexirfmeáyf óreamioapaxf wí wíwapiyarinqfmaní. 11 E nerí aí xexirfmeáyo símf tñi wiarinqf go go, ayf sfá yininqéninqf imóninqe ñweari anqf emerí nerfná xegf siñwfyo sfá uyininqagi nani xfo gimí nani warinqe majfá imóninqorini.

“Ayf rípi nani niseariri rfwaminqf eearinqini.” urinqf nánirini.

12 Niaiwfpiayíne, Jisasi Kiraiso neaiinqpimi dani segf fwf yarigfápi Gorixo rixa yokwarimf seaiinqf enaqi nani apiayíne nani niri rfwaminqf eearinqini. 13 Ámináooyíne, soyíne iwamfó imóninqíná eno tñi nawini ikáriniro niñfá imóniro enaqfa nani soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. Ámá siwarfá rigfóyíne, soyíne sípi imóninqomi —Ayf oboy rinqo nani rarinqini. Omí rixa xopiráf wífa enaqi nani nioni soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. Niaiwfyíne, seyíne ápo Gorixo tñi nawini ikáriniro niñfá imóniro enaqfa nani seyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. 14 Ámináooyíne, soyíne iwamfó imóninqíná eno tñi nawini ikáriniro niñfá imóniro enaqfa nani soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini. Ámá siwarfá rigfóyíne, soyíne Jisasomi nuxfdíroná enqf sixf eániro xwiýá Gorixoyápi aumaúmí iniro sípi imóninqomi xopiráf wiro egfá enaqi nani soyíne nani niri rfwaminqf eearinqini.

15 Seyíne amípi sípi xwía tfyo dánqf yarigfápimi dinqf sixf muyipa ero amípi nñi xwía tfyo wenfyo dinqf sixf muyipa ero éfrixiní. Amípi xwía tfyo dánqf yarigfápimi go go dinqf sixf nuyirfnáyf, ápo Gorixomi dinqf sixf muyinini. 16 Ayf rípi nani searinqini. Amípi xwía tfyo dánqf yarigfápi fwf nani feapá winarinqpirani, siñwf fwf winarigfápirani, “Amípi xwé tñáonirfani?” niyaiwiniri seáyí e menarigfápirani, api nipi ápo Gorixoyá dinqfyo dani yarigfámani. Sípi xwía tfyo dánqf imóninqf yarigfá enaqi nani searinqini. 17 Amípi sípi xwía tfyo dánqf yarigfápi anipá nimóga uri feapá niwiniri “Api nioniyá enána ananirini.” yaiwiarigfápi api eni anipá nimóga uri enfá enaqi aiwí ámá Gorixo “E éfrixiní.” yaiwiarinqpimi xfdarigfáyf anipá wí mimónf aninqf inína

ηweapíríá enjagí nání amípí xwíá tío enípimi dñí sîxí muyipa éríxini.

Ámá Kiraisomi xopírárí wianiro yarigíáyí yapí wíwapíyípiríxini uríñí nánirini.

¹⁸ Gí niaíwíyíné, sá yoparíyí imóníná ríxa rínáriní. Eníná dání aríá re wiñwápi tñí xixeni “Ámá Kiraisomi xopírárí wimínirí yaríño ríxa nîbínfáriní.” aríá e wiñwápi tñí xixeni agwí ríná ámá Kiraisomi xopírárí wianiro yarigíáyí ríxa nimóniro ηweañoí. Ayí ríxa nimóniro yaríñagíá sñwí nîwínirane nání “Sá yoparíyí imóníná ríxa rínáfaní?” yaiwiñwini. ¹⁹ Ámá ayí xámi none tñí nawíni nerímeánayirane aí nepa none tñí nawíni mimónipa nero nání pñí nîneawiárími ugíáyíriní. Ayí nepa none tñí kumíxiniñwáyí nimóniro sñwíríyí, none tñí ananí ηweaaníro egíáriní. E nerí aí “Ayí negí imónigíáyí wí menini.” yaiwiani nání pñí nîneawiárími ugíáriní. ²⁰ Seyíné ayíñíñí imónigíá wiyínémani. Goríxoyá kwíyípi ríxa seaainíñíyíné enjagíá nání xwíyíá nepaxíñí imóníñípi nání seyíné ríxa nîjífáriní. ²¹ “Nene siní majíá imóníñagwí nání ríwamíñí rípi nearí mónaparini.” ríseaimónariní? Oweoi, seyíné ríxa nîjíá nimóniro “Xwíyíá nepaxíñí imóníñípi íá nîxíríñíñípi dání wí yapí rípaxí menini.” nîjíá e ení imóníñagíá nání ríwamíñí rípi eaaríñini. ²² Xwíyíá yapí raríño, ayí goríni? Amípí wí nání raríño maríáí, sa “Ámá yeáyí neayimíxemeaníá nání Goríxoyá dñí tñí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáo Jisasomani.” raríño, ayí oríni. Kiraisomi xopírárí wimínirí yaríñoríni. Xanomi tñí xewaxomi tñí nîwaúminí ríwí umonjoríni. ²³ Ámá gíyí gíyí xewaxomi ríwí numoríñáyí, ayí xanomi ení ríwí umoaríñoí. Gíyí gíyí xewaxo nání “Yeáyí neayimíxemeaníá nání uowárenapíñorífaní?” nîyaiwiro numímíniríñáyí, ayí xanomi ení umímínaríñoí. ²⁴ Seyíné xwíyíá Jisaso nání iwamíó dání aríá wigíápi pñí mîwíárípa nero dñí íá xírírxini. Aga xixeni e nerónáyí, xewaxo tñí nawíni imóniro xano tñí ení nawíni imóniro epíríáriní. ²⁵ Xewaníño mimáyo dání nearíñípi, ayí rípiríni, “Seyíné e nerónáyí, dñí nîyímíñí tígíáyíné imónípiríáriní.” nearíñípiríni. ²⁶ Payí rínamí xámi eáápi ámá xwíyíá Jisaso nání ríñíñípi yapí seaíwapíyaníro yarigíáyí nání níríri eááriní. ²⁷ Seyíné ayíñíñí imónigíá wiyínémani. Kwíyí Goríxoyá seaainíñípi ríáníñí mimóní siní aí tñí enjagíá nání ámá wí searéwapíyípaxíyínémani. E nîsearíri aí kwíyí seaainíñípi amípí nñí Kiraiso nání dñí mopaxí imóníñípi nání nîseainírná yapí bî mimóní nepaxíñí imóníñípi

seinarinǵ enagǵi nánǵi agwǵi xegǵǵpǵi nǵiseaiga urǵi xámǵi nǵiseaiga urǵi enǵǵpǵi tǵnǵi xǵxenǵi nero Kiraisomǵi xaiwǵi fá uxǵrǵǵrǵixǵnǵi.

“Ámá Gorixoyá imónǵǵfáyǵ fǵwǵ néra warǵǵfámani.” urǵinǵ nánǵrǵnǵi.

²⁸ Gǵ nǵiaíwǵǵpiayǵné, o sǵǵánǵi nimónǵrǵi weapáná peayǵ nǵineauǵnǵrǵi wará sarǵwá mǵimárǵnǵ nǵewiárǵimónǵrane éǵ roanǵwá nánǵ omǵi xaiwǵi fá uxǵrǵǵrǵixǵnǵi. ²⁹ Seyǵné “Gorixox wé rónǵǵorǵnǵi.” nǵiyaiwiro nǵǵfá imónǵǵagǵa nánǵ rǵpǵi enǵi aga nǵǵfá imónǵǵpaxǵǵǵnérǵnǵi, “Wé rónǵinǵǵi yarǵǵfá gǵyǵǵi gǵyǵ, ayǵ Gorixox o xegǵ emeanǵǵǵrǵnǵi.” Nǵǵfá e enǵi imónǵǵpaxǵǵǵnérǵnǵi.

3

¹ Ai ámá tǵyǵné rǵpǵi nánǵi dǵnǵǵi omoaneyǵi. Ápo Gorixox bǵi onǵimiáǵǵi marǵfáǵ, dǵnǵǵi ayá wǵi sǵxǵ nǵineayǵrǵi nánǵi “Gǵ nǵiaíwǵǵǵnérǵnǵi.” neararǵnǵi. Xǵfo neararǵinǵǵpǵi nepa e imónǵǵagwǵi nánǵi neararǵnǵi. Ayǵ rǵpǵi nánǵi ámá xwǵfá tǵyo dǵǵǵyǵ nene Gorixoyá nǵiaíwene enagwǵi nánǵi mǵineaoǵmǵixǵǵoǵi. Ayǵ xǵfo tǵnǵi nawǵnǵi nǵikárǵnǵiro nǵǵfá mǵimónǵǵfáyǵ enagǵa nánǵi mǵineaoǵmǵixǵǵoǵi. ² Gǵ dǵnǵǵi sǵxǵ seayǵǵayǵné, ayǵ mǵi mǵineaoǵmǵixǵǵagǵa aiwǵi nene xǵoyá nǵiaíwǵi imónǵǵwaénerǵnǵi. Rǵfwená arǵire imónǵnǵwáǵpǵi sǵnǵi wǵfá mǵineaoǵkiamónǵǵagǵi aiwǵi nǵǵfá re imónǵǵwǵnǵi, “Kiraiso sǵǵánǵi nǵineaimónǵrǵi weapáná xǵfo imónǵǵǵpa nene enǵi axǵǵpǵi imónǵnǵwáǵrǵnǵi.” Nǵǵfá e imónǵǵwǵnǵi. Xǵfo imónǵǵǵpǵi íná dǵnǵi aga xǵxenǵi sǵǵwǵi wǵnanǵwá enagǵi nánǵi rarǵinǵi.

³ Ámá Kiraiso neaiménapáná xǵfo imónǵǵǵpǵi oimónǵaneyǵnǵrǵi wenǵǵǵi nerǵi ǵweaarǵǵfá ayǵ ayǵ nǵnǵi rǵpǵi yarǵǵfárǵnǵi. Xewanǵǵo awǵaxǵi imónǵǵǵpa axǵǵpǵi oimónǵaneyǵnǵiro wigǵf xwǵoxǵyo ǵǵfánǵǵi neámorǵi nanǵǵi imǵixǵnarǵǵfárǵnǵi. ⁴ Ámá fǵwǵ néra warǵǵfá ayǵ ayǵ nǵnǵi Gorixoyá sekaxǵ rǵnǵǵǵpǵi xórórǵi yarǵǵfárǵnǵi. fǵwǵi ámá néra warǵǵfáǵpǵi, ayǵ pǵpǵi marǵfáǵ, sa Gorixoyá sekaxǵ rǵnǵǵǵpǵimi xórórǵi yarǵǵfáǵpǵirǵnǵi. ⁵ Rǵpǵi nánǵi seyǵné nǵǵfá imónǵǵǵoǵi. Kiraiso —O fǵwǵi bǵi meǵorǵnǵi. O fǵwǵi nene yarǵinǵwáǵpǵi yokwarǵmǵ neaimǵnǵrǵi nánǵi xwǵfá tǵyo nene tǵǵǵi e bǵǵnǵǵnǵi. ⁶ Ayǵnánǵi ámá Jisaso tǵnǵi kumǵixǵnǵǵfáyǵ fǵwǵi néra warǵǵfámani. E nerǵi aí ámá fǵwǵi néra warǵǵfáyǵ “Jisaso Gorixomǵi xewaxorǵanǵi?” nǵiyaiwiro nepa xǵfo tǵnǵi nawǵnǵi kumǵixǵnarǵǵfámani. ⁷ Gǵ nǵiaíwǵǵpiayǵné, ámá yapǵi rarǵǵfáyǵ xe nǵbǵiro yapǵi oneaíwapǵyǵpoyǵnǵrǵi sǵǵwǵi mǵwǵnǵpa éǵrǵixǵnǵi. Ámá wé rónǵinǵǵi imónǵǵǵpǵi néra warǵǵfáyǵ Kiraiso wé rónǵinǵǵi imónǵǵǵpa axǵǵpǵi imónǵǵfáyǵrǵnǵi. ⁸ E nerǵi aí ámá fǵwǵi yarǵǵfáyǵ oboyǵǵrǵnǵi. Enǵiná fǵwǵi iwamǵfó néra bǵǵo, ayǵ obo enagǵi nánǵi oyá imónǵǵfáyǵrǵnǵi. Gorixomǵi xewaxo rǵpǵi

em+niri nani biñinigin. Obo íwí arfki neri ámayí eni axípi érixiniri wíwapiyaríñpi pírí urakim+niri nani biñinigin. ⁹ Ayínani áma Gorixo xegí tímeaníyíññí nimónirínáyí, oyá dñípi íkíkí winagí nani íwí néra warigfámani. Ayí Gorixo xegí tímeaníyíññí imóníñagífa nani aga íwí néra upaxí mimóníñoi. ¹⁰ Ripimi dání anani áma mí nívómíxíro “Tíyí niaíwí Gorixoyárfani? Tíyí oboyárfani?” yaiwipaxírini. Áma síwí wé róníñí imóníñpi míyaríñagífa nívíniríná “Ayí Gorixo tímeaníyíññí imóníñgíáyí wímani.” yaiwipaxírini. Áma xexírímeáyo dñí síxí muyaríñagífa nívíniríná eni “Ayí Gorixoyá imóníñgíáyí wímani.” yaiwipaxírini.

Xexírímeáyo dñí síxí nuyiríná epaxípi nánirini.

¹¹ Iwamíto imóníñiná dání xwíyífa Jisaso yaní neaiapíñí none searéwapiyaríná arfá neaigfápi, ayí ripírini, “Xexírímeáyíné xixe dñí síxí yínírxini.” Arfá neaigfápi, ayí apírini. ¹² Api níxídranéna Keno —O sípi imóníñoyáorini. Xegí xogwáomi pikíxwíríto enorini. O enípa axípi mepa oyaneyí. “Xogwáomi ayí nani rífa pikíñinigin?” yaiwiarigfápi pípirini? Xíto xegí yaríñpi sípi imónirí xogwáo yaríñpi wé róníñí imónirí enagí nani símí tñí níviri pikíñinigin. ¹³ Ayínani gí níríxímeáyíné, seyíné eni áma Gorixoyá mimóníñgíáyí símí tñí seaiaríñagífa nívínirónáyí, ududí mepani. ¹⁴ Nene negí níríxímeáyo dñí síxí nuyirane nani níjfa re imóníñwini, “Óf áma aníñpírífa nani imóníñyimi pñí nívíarimí óf dñí níyímíñí imóníñpírífa nani imóníñyimi níxídrane yaríñwini.” Níjfa e imóníñwini. E neri aí áma xexírímeáyo dñí síxí muyaríñgíáyí, ayí dñí níyímíñí tígífa mimóní síni óf aníñpírífa nani imóníñyimi xídaríñoi. ¹⁵ Áma xexírímeáyo símí tñí wiaríñagífa nívínirónáyí, “Ananirini.” ríyaiwiaríñoi? Oweoi, nene níjfa re imóníñwini, “Áma pikiarígtá gíyí gíyí dñí níyímíñí meapírífa nani mimóníñoi.” Níjfa e imóníñwini. ¹⁶ Pípi nani dñí nímoríñpimi dání “Ámayo dñí síxí nuyiríná epaxípi, ayí apíríani?” yaiwipaxírini? Sa Jisaso nene yeáyí neayímíxemeámíñirí nani míñí nívíniríná enípi nani dñí nímoríñpimi dání nene “Ámayo dñí síxí nuyiríná o enípa e epaxíríani?” yaiwíñwini. Ayínani nene eni níríxímeáyo arírá wiani nani míñí nívíniránená aí “Ayí ananirini.” yaiwíwanigin. ¹⁷ E neri aí áma amípi mímúroníñí wo xegí xexírímeá wo amípi nani dífí ikeamónaríñagí nívínirí aiwí sípiáf sía nítíñirí amípi bí míni mívípa nerínáyí, o aríge neri “Nioni Gorixomi dñí síxí uyíñni.” rípaxírini?

18 Gf niaiwípiayíné, negí níríxímeá dífwí ikeamónaríηagía níwíníranená pínéní nurírane “Díηí sípí niaríní.” murípa éwanígíní. Aga xwioxíyo dání díηí síxí nuyirane arírá wíwanígíní.

“Apí neríná Goríxoyá síηwíyo dání wará saríwá márínípaxímaní.” uríηí náníríní.

19 Ámáyo aga xwioxíyo dání díηí síxí nuyíríηípímí dání re níyaiwirí níjía imóníηwíní, “Goríxo, nepaxíηí imóníηoyáyí imóníηwá wieneríani?” níyaiwirí níjía imóníηwíní. Ayí rípi náníní díηí nímoranéná Goríxoyá símímaníyo dání ananí díηí wía neaónípaxíríní. 20 “Ámáyo arírá níwiríná Jisaso t́níní xíxení míyaríηáoníríní.” níyaiwinírane xwíyíá meárínaríηwá aí Goríxo nene díηí e yaiwinaríηwápímí seáyí e wimónírí amípí ńníní nání níjía imónírí eηo eηagí nání nene nepa ámáyo díηí síxí uyaríηwápi nání níjía ení nimónírí nání xwíyíá míneameárínífa eηagí nání nene ananí díηí wía neaónípaxíríní. 21 Gf díηí síxí seayíηáyíné “Ámáyo arírá níwiríná Jisaso t́níní xíxení míyaríηáoníríní.” níyaiwinírane xwíyíá mímeárínípa neranénáyí, Goríxoyá síηwí t́ηí e wará saríwá mímáríní níyopíyárirí 22 x́omí amípí bí nání yaríηí wíáná ananí xíxení neaiaparíηíríní. Ayí rípi nání neaiaparíηíríní. O sekaxí ríηípímí x́dírane amípí x́o “Éfíríxíní.” wimónaríηípímí erane yaríηagwí nání neaiaparíηíríní. 23 Sekaxí ḿkí imóníηí Goríxo nearíηípi, ayí rípi nání raríηíní. Seyíné xegí xewaxo Jisasi Kiraisomí díηí wíkwíroro x́o sekaxí nearíηípi t́níní xíxení xíxe díηí síxí yíníro éfíríxíní. 24 Ámá Goríxo xegí sekaxí ríηípímí x́darígíá gíyí gíyí, ayí Goríxo t́níní nawíní imóníro x́o ení ayí t́níní nawíní imóníro eηoi. Ayí rípímí dání “Goríxo nene t́níní nawíní rimóníηwíní?” yaiwiaríηwáríní. Goríxo xegí kwíyípi síxí neamímóηí eηagí nání “O t́níní nawíní ŕfa imóníηwíní?” yaiwiaríηwáríní.

4

Kwíyí Goríxoyápímí t́níní sípípímí t́níní mí ómíxaríηwápi náníríní.

1 Gf díηí síxí seayíηáyíné, ámá “Kwíyí t́ηáoní eηagí nání raríηíní.” rarígíá níyoní aría míwípa nero mímoní wía rókiamoarígíá obaxí xwíá t́yo emearíηagía nání “Kwíyí apí nepa Goríxo t́ηí e dání bíηípiríani? Goríxo t́ηí e dání míbíηípiríani?” yaiwianí nání iwamíó imímí wíríxíní. 2 Iwamíó imímí níwiríná rípi raríηagía níwínírná “Kwíyí Goríxoyápi t́ηo ŕfa raríní?” yaiwíríxíní. Kwíyíyo dání níriríná “Jisasi Kiraiso ámá nimónírí nene t́ámíní

bijinigini.” rariŋagfa niwiniŋina “Kwiyf Gorixo tŋf e dani bijipimi dani rfa rariŋi?” yaiwifrixini. ³ E nerf af kwiyf xegf bimi dani niriŋina “Jisaso ama nimoniri nene tŋaminijinigini.” mripa yariŋagfa niwiniŋina “Kwiyf api Gorixo tŋf e dani bijipimani.” yaiwifrixini. Ama kwiyf ayo dani rariŋafayf Kiraisomi xopirarf wiminiri yariŋo tŋni ani nawini imonigfayfŋini. Enina “O nibinifarini.” arfa e wigfo agwi rina rixa nibiri xwfa tŋyo yariŋi. ⁴ E nerf af gf niaiwfpiayfne, sefne Gorixoyayfne enagfa nani mimonif wf rokiarmoarigfayf yapf seaipiyaniro seaigfa aiwi rixa xopirarf wigfarini. Kwiyf sefne seainiŋipf obomi —O ama Gorixomi dŋf mwikwifroarigfayf xfo tŋni nawini imonigforini. Omi kwiyf sefne seainiŋipf seayf e wimoninagf nani ayo xopirarf wigfarini. ⁵ “Jisaso nepa ama nimoniri nene tŋaminijinigini.” rariŋafayf Gorixomi paimimf wiarigfayf tŋfimi dani imonigfayfŋini. Ayinani xwiyfa wigf niriŋina xwiyfa Gorixomi paimimf wiarigfapimi dani rariŋfa nani wigf imonigfayf ayo arfa wiarigfarini. ⁶ E nerf af none Gorixoyaf imoninagwi nani ama o tŋni nawini ikarinigfayf none arfa neaiarigfarini. Ama o tŋni nawini mikarinigfayf none arfa neaiarigfamani. Ayo dani re yaiwiarinwarini, “Kwiyf nepaxiŋf imoninŋyo dani rariŋafayf mi nomixiri ayf tiyifani? Kwiyf yapf imoninŋpimi dani rariŋafayf mi nomixiri ayf tiyifani?” yaiwiarinwarini.

“Xixe dŋf sixf yinifrixini.” urif naniŋini.

⁷ Gf dŋf sixf seayinayfne, xixe dŋf sixf yinifwanigini. Ayf rŋpfi nani rariŋini. Ama wiyo dŋf sixf nuyiranena Gorixo yariŋipa axŋpfi yariŋwa enagf nani rariŋini. Ayf rŋpfi nani eni “Xixe dŋf sixf yinifrixini.” rariŋini. Dŋf sixf uyariŋaf ayf ayf nŋni Gorixo xegf timeanŋyŋniŋf imoniro o tŋni nawini nikariniro nijfa imoniro egfayf enagfa nani rariŋini. ⁸ E nerf af amŋpfi o yariŋipf xfo amayo dŋf sixf nuyiriniŋpimi dani yariŋf enagf nani ama wigf winiyo dŋf sixf muyipa yariŋfa giyf giyf, ayf Gorixo tŋni nawini nikariniro nijfa imonigfayfmani. ⁹ Gorixo xfo rŋpfi neriniŋpimi dani dŋf sixf neayariŋipf neaiwapiyiniŋini. O xegf niaiwf ŋinŋf emiaonŋ neaiinifapimi dani nene dŋf niyiniŋf imoninŋpfi meaniwa nani xwfa tŋyo wifrenapiŋinigini. ¹⁰ Rŋpfi nani dŋf nimiranena “Amayo dŋf sixf nuyifina epaxŋpfi, ayf apifani?” yaiwipaxifŋini. Nene Gorixomi dŋf sixf nuyirane enwapi marfat, sa xewaniŋo nene dŋf sixf nneayiri xewaxo negf fwf yariŋwapi yokwarimf neaiinfa

náni wírenapinípi náni rarinini. ¹¹ Gí dñí sixí seayináyíne, Gorixo nene dñí sixí xwapí ayá wí nneayiri e neaiinjí enagí náni xexíxexirímeaéne ení xixe dñí sixí yiníwanigini. ¹² Ámá Gorixomi sñwí bí mñwinigíá aiwí xexíxexirímeaéne xixe dñí sixí nñyiranénáyí, Gorixo tñní nawíní imóninagwi náni xfo ámáyo úrapí mñwikárf píraninjí dñí sixí uyarinjípa axípi dñí sixí yinaníwini. ¹³ Rípi náni dñí nñmoranéna “Xfo nene tñní imóniri nene xfo tñní imónirane enwini.” yaiwipaxíriní. Xegí kwíyípi neaiapinjí enagí náni dñí e yaiwipaxíriní. ¹⁴ Ápo Gorixo xegí xewaxo ámá xwíá tño ñweagíá nñyoní yeáyí uyimíxemeáwinigini wírenapána neaímeaní mñkone, sñwí wñinñwáone xwíyíá rípi seararinwini. ¹⁵ Ámá “Jisaso niaíwí Gorixoyáorini.” rarigíá gíyí gíyí Gorixo ámá e ríáyí tñní nawíní imóniri ayí xfo tñní nawíní imóniro enoí. ¹⁶ Ayínáni nene dñí “Gorixo aga dñí sixí neayarini.” yaiwiani náni nñeaiipimóniri nñjía imóninwini.

Pí pí Gorixo yarinípi sa dñí sixí nuyirinípimi dání yariní enagí náni ámá wigí xexirímeáyo aninjí miní dñí sixí uyarigíáyí, ayí Gorixo tñní nawíní imóniro xfo ení ayí tñní nawíní imóniro egíáyíriní. ¹⁷ Nene sía Gorixo ámá nñyoní mí ómómíximí eníáyimí wará saríwá mñmáriní ananí ewiárimónaníwá náni negí nñixímeáyo úrapí mñwikárf píraninjí dñí sixí uyíwanigini. Kiraiso xwíá tño nñwearíná nimóniri enípa nene ení xwíá tño nñwearanéna axípi nimónirane yarinwá enagí náni ananí e yaníwáriní. ¹⁸ Ámá wigí xexirímeáyo dñí sixí nuyiróna Gorixo náni wáyí wí winarinímani. Dñí sixí nuyiróna úrapí wí mñwikárf aga xixení naníni nuyirónáyí, wáyí bí mñwiní sáyí ikárinarigíáriní. Mñkí ámá Gorixo náni wáyí winariní, ayí rípi nánirini. “Gorixo nioní gí sípi yarinápi tñní xixení sípi nikáriníáríani?” nñyaiwiro náni wáyí winariníriní. Wáyí winariníyí xexirímeáyo sñni dñí sixí xixení muyarigíá enagí náni rarinini. ¹⁹ Gorixo nene xámi dñí sixí neayinjí enagí náni nene ení nñixímeáyo dñí sixí uyarinwáriní. ²⁰ Ámá wo “Gorixomi dñí sixí uyináonirini.” nñrinirí aí xexirímeáyo símí tñní nñwirínáyí, yapí rarínorini. Ayí rípi náni rarinini. Xexirímeáyo sñwí nñwinirí aí dñí sixí muyipa nerínáyí, o arige nerí Gorixo, ámá sñwí mñwinigíomi dñí sixí uyipaxí imónini? Oweoi. ²¹ Sekaxí o nearinípi, ayí rípirini. Ámá Gorixomi dñí sixí uyarigíá gíyí gíyí, xexirímeáyo ení dñí sixí uyírixini.

5

“Diní wikwíroarigfáyí xegí timeañyo diní sixí uyarigfárini.” uriní nánirini.

¹ Ámá “Nene yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá diní tñi aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronfoyi rarinwáo Jisatorfani?” niyaiwiro diní wikwíroarigfá gíyí gíyí, ayí niaiwí Gorixo xegí emeanfíniní imónigfáyíriní. Ámá xano Gorixomi diní sixí uyarigfá gíyí gíyí xegí emeanfíyo eni diní sixí uyarigfárini. ² Ripi neriníipimi dáni anani diní “Niaiwí Gorixo xegí emeanfíniní imónigfáyo diní sixí uyarinwaénerfani?” yaiwinipaxíriní. Xfomi diní sixí uyirane xegí sekaxí neariníipimi xfdírane neranénáyí, anani diní e yaiwinipaxíriní. ³⁻⁴ Xfomi aga diní sixí nuyiranená pípi epaxí marfái, xfoyá sekaxí rininíipimi xfdípaxí enagi nání rariní. Niaiwí Gorixo xegí emeanfíniní imónigfáyí síwí sípi xfomi paimímí wiarigfá imóniníipimi xopírará wiarigfá enagi nání xfo sekaxí neariníipi nene nixfdíranená ayí rfá tñí xfdípaxí wí mimóniníipirini. Ripini neriná síwí sípi Gorixomi paimímí wiarigfá imóniníipimi xopírará wiarinwáriní. Jisasomi diní niwikwíroriníyo dáni api yarinwáriní.

“Diní wikwíroarigfáyí sopiní Gorixo wóipi arfá wiarigfárini.” uriní nánirini.

⁵ “Ámá síwí sípi Gorixomi paimímí wiarigfá imóniníipimi xopírará wiarigfáyí gíyíriní?” miyaiwipani. Ámá “Jisaso niaiwí Gorixoyáorfani?” niyaiwiro diní wikwíroarigfáyí anani xopírará wiarigfáyíriní. ⁶ “Niaiwí Gorixoyáorfani?” oniaiwípoyiníri iniigfíyo wayí meari níperfná ragí puri eno, ayí Jisasi Kiraisorini. O “Gorixomi xewaxorfani?” oniaiwípoyiníri nání nerfná wayíni meanfímani. E oniaiwípoyiníri wayí meari xegí ragí puri eniniginí. ⁷ Gorixoyá kwíyípi nírinfná nepáni ríparípi enagi nání negí xwioxíyo dáni áwaní réniní neararinípi, “Kiraiso apiaú neriníipimi dáni xewaninjo nání síwá neainimíniní enípi, ayí neparini.” neararinípi arfá owianeyí. ⁸ Ayínáni “Jisaso Gorixomi xewaxorfani?” yaiwianí nání sopiní newariní biaú bí, ayí rípiaú rípirini. Kwíyípi neararinípi tñi iniigfíyo wayí mearfna imóniníipi tñi xegí ragí nípurí péaná imóniníipi tñi biaú bí imóniní apiiriní. Apiaú api sopiní níneaorfna xegí bí xegí bí oyaiwípoyiníri neaiwapíyarinímani. Axípiní oyaiwípoyiníri neaiwapíyariníriní. ⁹ Ámá pí pí nání sopiní neaófápi anani arfá wiarinwáriní. Ayínáni Gorixo sopiní neaófápi seáyí e imóniníagi nání api eni arfá owianeyiníri

seararɨnɨnɨ. Gorɨxo xewanɨŋo sopɨŋɨf neaóɨpɨ, ayɨ pípi nánɨ marfáɨ, ayɨ xegɨ xewaxo nánɨrɨnɨ. ¹⁰ Gorɨxo xewaxomɨ dɨŋɨf wɨkwɨroarɨgɨfá gɨyɨf gɨyɨf o xegɨ xewaxo nánɨ sopɨŋɨf wóɨpɨ wigɨ xwioxɨyo dánɨ “Aga neparɨnɨ.” yaiwiarɨgɨfárɨnɨ. E nerɨ aɨ Gorɨxomɨ dɨŋɨf mɨwɨkwɨroarɨgɨfáyɨf “O sopɨŋɨf neaóɨpɨ nepamanɨ.” nɨyaiwiro nánɨ rénɨŋɨf urarɨgɨfárɨnɨ, “Yapɨ rarɨŋɨyɨf woxɨrɨnɨ.” urarɨgɨfárɨnɨ. ¹¹ Xwɨyɨfá Gorɨxo sopɨŋɨf neaóɨpɨ, ayɨ rɨpɨrɨnɨ. O dɨŋɨf nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨpɨ rɨxa neaiapɨŋɨrɨnɨ. Dɨŋɨf nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨf apɨ nánɨ xegɨ xewaxo mɨkɨf ikinɨo enagɨ nánɨ ¹² áamá xewaxo tɨnɨ kumɨxɨnɨgɨfáyɨf dɨŋɨf nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨf apɨ tɨgɨfáyɨrɨnɨ. E nerɨ aɨ xewaxo tɨnɨ nawɨnɨ mɨkumɨxɨnɨgɨfáyɨf ayɨ dɨŋɨf nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨpɨ tɨgɨfáyɨfmanɨ.

Yoparɨpɨ nurɨrɨná urɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

¹³ Nionɨ seyɨné, Gorɨxo xewaxomɨ dɨŋɨf wɨkwɨroarɨgɨfáyɨf né “Nene dɨŋɨf nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨpɨ tɨŋwaénerɨfanɨ?” nɨyaiwinɨro nɨjɨfá imónɨpɨrɨ nánɨ payɨf rɨna nearɨ mónaparɨŋɨnɨ. ¹⁴ Nene rɨpɨ nerane nánɨ Gorɨxo sɨŋwɨf anɨŋe dánɨ wará sarɨwá mɨmárɨnɨf newɨárɨmónɨrɨf yarɨŋwárɨnɨ. Xɨfo e neaiwɨnɨgɨnɨrɨf yarɨŋɨf nɨwiranéná negɨ dɨŋɨyo dánɨ bɨ murɨf xɨfo wimónarɨŋɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ yarɨŋɨf nɨwirane nánɨ “Arɨfá xɨxenɨ nɨneainɨŋoɨ.” yaiwiarɨŋwárɨnɨ. ¹⁵ “Omɨ yarɨŋɨf nɨwiranéná pí pí nánɨ yarɨŋɨf wiarɨŋwápɨ xɨxenɨ arɨfá nɨneainɨŋoɨ.” nɨyaiwirane nɨjɨfá e imónɨŋagwɨf nánɨ dɨŋɨf rɨpɨf enɨ “Negɨ yarɨŋɨf wiarɨŋwápɨ rɨxa neaimónɨnɨ.” yaiwipaxɨrɨnɨ. ¹⁶ Áamá gɨyɨf gɨyɨf xexɨrɨfmeáyɨf wo fɨwɨf anɨnɨmɨxɨnɨfá nánɨ mimónɨŋɨf bɨ éagɨf nɨwɨnɨro Gorɨxo yokwarɨmɨf owiɨnɨrɨf yarɨŋɨf nɨwirónáyɨf, Gorɨxo wigɨf yarɨŋɨf wɨfápɨf arɨfá nɨwirɨf fɨwɨf anɨnɨmɨxɨnɨfá nánɨ mimónɨŋɨf bɨ éomɨf dɨŋɨf nɨyɨmɨŋɨf imónɨŋɨpɨf uŋwɨrárɨnɨfárɨnɨ. E nɨsearɨrɨf aɨ fɨwɨf áamá anɨnɨmɨxɨnɨpɨrɨfá nánɨ imónɨŋɨf bɨf enɨf wentɨ. Nionɨ “Áamá fɨwɨf apɨf éfáyo Gorɨxo yokwarɨmɨf owiɨnɨrɨf yarɨŋɨf wɨfɨrɨxɨnɨ.” mɨseararɨŋɨnɨ. ¹⁷ Pí pí sɨpɨf áamá yarɨgɨfápɨf nɨnɨf fɨwɨf yarɨgɨfápɨf imónɨŋagɨf aɨwɨf nɨpɨnɨf anɨnɨmɨxɨnɨpɨrɨfá nánɨ mimónɨŋagɨf nánɨ rarɨŋɨnɨ.

¹⁸ Nene nɨjɨfá re imónɨŋwɨnɨf, “Áamá Gorɨxo xegɨf tɨmeanɨŋɨŋɨf imónɨgɨfáyɨf fɨwɨf néra warɨgɨfámanɨ. Gorɨxo emeanɨo —Xewaxo nánɨ rarɨŋɨnɨ. O áamá ayo píranɨŋɨf umearɨŋagɨf nánɨ sɨpɨf imónɨŋo wɨf xwɨrɨfá wɨkɨxearɨŋɨfmanɨ.” ¹⁹ Nɨjɨfá re enɨf imónɨŋwɨnɨf, “Áamá xwɨfá tɨyo dánɨf —Ayɨf Gorɨxomɨf dɨŋɨf mɨwɨkwɨroarɨgɨfáyɨf rɨnɨf. Ayɨf nɨnɨf sɨpɨf imónɨŋomɨf ínɨmɨf wurɨnɨŋagɨfá aɨf nene áamá Gorɨxoyá imónɨŋwɨnɨf.” ²⁰ Rɨpɨf nánɨf enɨf nɨjɨfá imónɨŋwɨnɨf, “Nɨwɨfá nepaxɨŋɨf imónɨŋo, ayɨf Gorɨxorɨfanɨ?” waiwianɨf

náni xegí xewaxo nene t́ámíni ńbíríná o náni níj́á neaiapíñíri. Nene ríxa xegí xewaxo Jisasi Kiraiso t́ni nawíni nimónírane náni xano, Nẃá nepaxíñí imóníño t́ni eni axípi nawíni imóníñwíni. O eni Nẃá aga nepaxíñí imóníñoríni. Díñí níyímíñí t́ñwápi neaiaparíño, ayí oríni.” ²¹ Gí niaíwípiayíné, nene níj́á e imóníñagwí náni ñẃá imóníñípiami díñí wíkwíropírixíni sewaníñíyíné awíniñí menweánírixíni.

Payí Jono áwiniimi eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanijoyá yoí mĩrĩnĩ Jisasoyá s̄yikĩ imónĩḡf̄áyo wiper̄weañáoniȳ nĩrĩnĩrĩ ñwĩr̄ar̄ĩñĩnĩnĩ. Ámá Jono nurĩrĩ payí eañȳf̄ nánĩ enĩ nĩrĩr̄n̄á s̄ñánĩ yoí mĩr̄f̄ ap̄ix̄f̄ wí t̄f̄nĩ xeḡf̄ niaiw̄f̄ t̄f̄nĩ nánĩ nĩrĩr̄ĩ eaññĩnĩ. E nerĩ aĩ “Jisasoyá s̄yikĩ imónĩñf̄ bĩ nánĩ xwiȳf̄x̄á nĩrĩr̄ĩ eañf̄r̄f̄anĩ?” yaiwiar̄ñwár̄inĩ. Jisaso r̄ix̄a aññamĩ nĩpeyimáná xwiogw̄f̄ aga obax̄f̄ nĩpwémáná eñáná Jono nĩñweañs̄áná r̄ix̄a xweyañf̄ nerĩ añf̄ yoí Epesasiyo nĩñweámáná payí rina eaññĩnĩ.

¹ Jisasoyá s̄yikĩ imónĩḡf̄áyo wiper̄weañar̄ĩñáonĩ ap̄ix̄ix̄ĩ nánĩ —Jix̄f̄ Gor̄ix̄o xeḡf̄ imónĩr̄f̄a nánĩ f̄á r̄iyam̄ix̄ñix̄ĩr̄inĩ. Jix̄f̄ nánĩ t̄f̄nĩ d̄ix̄f̄ niaiw̄ȳf̄ nánĩ t̄f̄nĩ payí rina eaññĩnĩ. Nionĩ ḡf̄ xwiox̄f̄yo d̄ánĩ nepa d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ seayĩñĩnĩ. Nionĩnĩ mar̄f̄áĩ, ámá xwiȳf̄á nepax̄ñf̄ imónĩñf̄p̄i nánĩ n̄ñf̄á nimónĩro d̄ñf̄ w̄ikw̄f̄roar̄ĩḡf̄áȳf̄ n̄ñnĩ enĩ d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ seayĩñot̄. ² Xwiȳf̄á nepax̄ñf̄ imónĩñf̄p̄i agwĩ r̄íná mimáyo t̄ñĩrane ná r̄f̄w̄f̄yo aĩ sinĩ t̄ñĩrane yan̄f̄wá eñaḡf̄ nánĩ seȳf̄né d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ seayĩñw̄inĩ. ³ Ápo Gor̄ix̄o t̄f̄nĩ xewaxo Jisasi Kiraiso t̄f̄nĩ awaú nepa d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ n̄ñeayir̄íná nene p̄ir̄ánĩñf̄ n̄waȳr̄ónĩrane ñweañf̄wá nánĩ neaiirĩ wá n̄ñeawian̄rĩ ayá near̄m̄ix̄rĩ ep̄is̄f̄r̄inĩ.

“Sekax̄f̄ o near̄ĩñf̄p̄i ax̄f̄p̄inĩ x̄f̄d̄f̄r̄ix̄inĩ.” ur̄ĩñf̄ nánĩr̄inĩ.

⁴ Nionĩ “Íyá niaiw̄f̄ xwiȳf̄á nepax̄ñf̄ imónĩñf̄p̄i x̄ix̄enĩ x̄f̄dar̄ĩñot̄.” rar̄ĩñaḡf̄a ar̄f̄á n̄w̄ir̄ĩ nánĩ “Ápo sekax̄f̄ n̄ñear̄r̄íná ap̄i x̄f̄d̄f̄r̄ix̄inĩr̄ĩ near̄ĩñf̄p̄i t̄f̄nĩ x̄ix̄enĩ r̄f̄a yar̄ĩñot̄?” n̄ȳaiw̄ir̄ĩ d̄ñf̄ n̄f̄á ninar̄inĩ. ⁵ Ap̄ix̄ix̄inĩ, jix̄f̄ íníná er̄f̄áp̄i nánĩ bĩ or̄ĩr̄m̄inĩ. Sekax̄f̄ s̄ñf̄ bĩ nĩrĩr̄ĩ r̄f̄wam̄ñf̄ meaññĩnĩ. Eñíná d̄ánĩ nene ar̄f̄á w̄ñwáp̄i —Ayf̄ “Neḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáyo d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ uyíwan̄ḡinĩ.” r̄in̄ĩñf̄p̄i jix̄f̄ éir̄ix̄in̄r̄ĩ nánĩ nĩrĩr̄ĩ eaññĩnĩ. ⁶ “Ámáyo d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ nuyir̄f̄n̄á epax̄f̄p̄i p̄ip̄r̄f̄anĩ?” m̄ȳaiw̄ip̄anĩ. Nene neḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáyo d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ nuyiranénáyf̄, o sekax̄f̄ near̄ĩñf̄p̄i x̄ix̄enĩ p̄ir̄ánĩñf̄ x̄f̄dar̄ĩñwár̄inĩ. Sekax̄f̄ o near̄ĩñf̄p̄i —Ap̄i seȳf̄né eñíná d̄ánĩ ar̄f̄á wiḡf̄ap̄r̄inĩ. “Seḡf̄ sér̄ix̄f̄meáyo d̄ñf̄ s̄ix̄f̄ uyír̄ix̄inĩ.” near̄ĩñf̄p̄r̄inĩ. Ap̄i t̄f̄nĩ x̄ix̄enĩ ax̄f̄p̄i e éir̄ix̄inĩ.

“Kiraiso near̄éwap̄iyĩñf̄p̄inĩ x̄aíw̄f̄f̄á x̄ir̄f̄wan̄ḡinĩ.” ur̄ĩñf̄ nánĩr̄inĩ.

⁷ Ámá obax̄f̄ r̄ix̄a “Ámáyo yapf̄ owíwap̄iyaneȳf̄.” n̄ȳaiw̄iro xw̄f̄á r̄ir̄im̄ĩ emear̄ĩñaḡf̄a nánĩ searar̄ĩñnĩ. Yapf̄ ran̄iro nánĩ “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimónĩr̄ĩ xw̄f̄á t̄f̄yo nene

támíni mibíñiniginí.” rarigfáyíriní. E yarigfáyí á máyo yapí wíwapíyiri Kiraisomi xopírará wimíniri eri yaríño tñi nawíní imóníñoi. ⁸ Ayínání seyíné Jisasomi nixdíroná nigwíníñí wayíá meáwaniginíri aníñí miní ríá tñí egfápi surímá mimóní apí nípíní tñí xixeni mearo yayí seaimorí enfa nání píraníñí síñwí tñí éfríxiní. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapíyíñípi síní aníñí xaiwí íá mixelí ámi wigí dñí tñí gfwí nímixiri rarigfá gíyí gíyí, ayí Gorixo tñí nawíní imónigfáyí wímaní. E nerí aí Kiraiso ríñípi xixeni íá nixiri axípi rarigfá gíyí gíyí, ayí xaníwímaú tñí nawíní imónigfáyí wíriní. ¹⁰ Ámá “Jisasomi xfdaríñwaéneríni.” rínarigfá wí seyíné támíni nibíro Kiraiso nearéwapíyíñípi axípi mirípa yaríñagfá níwínírnáyí, yayí níwiemearo segí añíyo nání nípemeámí mípáwipa éfríxiní. ¹¹ Ayí rípi nání raríñíni. Ámá e yarigfáyo gíyí gíyí yayí níwiemearfnáyí, íwí ayí yarigfápi axípi ayo ení uxímeanfá enagí nání raríñíni.

¹² Xwíyíá xwapí ayá wí tñí seyíné nání ríwamíñí eapaxí aiwí “Payí rínamí meapa oemíni.” nímonaríni. “Nioní seyíné dñí nífá aga seáyí e dání seainífa nání nibíri níseaímeámána xwíyíá axí e dání rínaníwáriní.” níyaiwirí dñí ikwímoníni. ¹³ Díxí rírxímeái —Í ení Gorixo xegí imóníwíniginíri íá uyamíxíñíriní. Íyá niaíwíyí payí rínamí dání yayí seaiwárenapariñoi.

Payí Jono eañí yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eañínarini. O xewaninjoyá yoí mîrîní Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyî nîrîniñî ñwiráñîñiginî. Ámá Jono nurîri payí eaño xegí yoí Gaia-sorîni. Jisaso rîxa añínami nîpeyimáná xwiogwí aga obaxí nîpwémáná enáná Jono nîñweañísáná rîxa xweyañí nerî añí yoí Epesasîyo nîñweámáná payí rina eañíniginî

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáonî gí dîñí sîxí rîyîñá Gaiasoxî nánî payí rina eañínî. Joxî nepa dîñí sîxí rîyîñî. ² Gí dîñí sîxí rîyîñáoxîni, Gorîxomî joxî nánî rîpî yarîñí rîwîiarîñárîni, “O Jisasomî píránîñí nîxîdîrî nánî xegí dîñí nañí imónîñîpî tîni xîxenî Gorîxoxîniyá dîñíyo dánî nañí imónîñîpîni wîmearî wará inîri éwîniñîni.” yarîñí e rîwîiarîñárîni. ³ Negí nîrîxîmeáyí wí joxî nánî áwaní re nîrémeáagfa, “O nepaxîñí imónîñîpî —Jisaso nearéwapîyîñîpî nánî rarîñîni. Apî nîxîdîrî nerîná yapí bî mîneaiepsî apî tîni xîxenî yarîni. Nepaxîñí imónîñîpî nerîná axîpî píránîñí xîdarîni.” Áwaní e nîrarîñagfa arfá nîwirî nánî nionî yayí seáyîmî dánî ninîñîrîni. ⁴ “Dîxí nîaiwí imónigfáyí xwîyífá nepaxîñí imónîñîpî fá nîxîrîro xîxenî xîdarîño.” rarîñagfa arfá nîwirîná yayí seáyîmî dánî ninarîñîpî amîpî wí nánî yayí ninarîñîpî apî tîni xîxenî mimónîni.

“Nîrîxîmeáyo arîrá wiarîñîpa sîni axîpî nîwîa úîrîxîni.” urîñî nánîrîni.

⁵ Gí dîñí sîxí rîyîñáoxîni, joxî negí nîrîxîmeáyo arîrá nîwirîná úrapî bî mîwikárf dîñí rîñwiráñîpaxîpî wîwapîyarîñîrîni. Nîrîxîmeá joxî sîni sîñwí mîwîniñí aî xegí bî marfái, axîpîni wiarîñîrîni. ⁶ Ámá ayí joxî dîñí sîxí nuyîri arîrá wiarîñîpî nánî Jisasoyá siyikí imónîñwá re ñweañwaéne rîxa áwaní nearîgíawîxîni. Joxî Gorîxomî píránîñí nîxîdîrîná epaxîpî tîni xîxenî nerî óf e nánî arîrá nîwirî nîwiowáñîrîná yarîñîpî nañí yarîñîni. ⁷ Ayí rîpî nánî “Arîrá wîrîxîni.” rîrarîñîni. Ámá ayí yoí Jisasi Kiraisoyá émá imónigfáyo wáf urîmeanîro nuróná “Wáf nurîrane aî wigí amîpî ourápaneyî.” nîyaiwîro amîpî bî murápî yarîgífá enagi nánî rîrarîñîni. ⁸ Ayînánî Gorîxomî dîñí wîkwîronwaéne xwîyífá nepaxîñí imónîñîpî nîrîga eméwîniñîniñî ayo arîrá wîwanîgîni.

“Sîpî yarîgífáyo ikanîñî mîwîaxîdîpanî.” urîñî nánîrîni.

⁹ Nioní wáí rímeariǵfá ayí nání Jisasoyá s̄iyikí imóniǵfá e ηweaǵfáyíné áwaní osearim̄in̄iri nání payí b̄i nearí seawírenap̄fagi aiwí segí áamá wo, Daiot̄irepisoyí rin̄iηo — O “Nioní seáyí e wimóniηáná wín̄iyí ínim̄i onur̄in̄ipoyí.” wimónariηor̄in̄i. O xwíyí fá none urariηwá b̄i aríá neariariη̄mani. ¹⁰ Ayínání nioní seyíné t̄iηí e nání n̄ib̄iri am̄ipi o yariη̄yí nání waropárí seaim̄ár̄in̄i. O m̄k̄k̄ wí meηagi aiwí none nání ikayíwí rímeariη̄r̄in̄i. “E ner̄iná apání yariη̄in̄i.” miyaiwí none rariηwápi n̄iwiaíkirí n̄ir̄ix̄meá segí t̄fám̄in̄i b̄fáyo mumim̄in̄ipa yariη̄r̄in̄i. Wín̄iyí wigí aη̄iyo nání nipemeám̄i wan̄iro yariηaḡfa n̄iw̄in̄ir̄iná p̄r̄í urakiar̄iη̄r̄in̄i. Ap̄in̄i mé e yariǵfáyo Jisasoyá s̄iyikí imóniǵfáyíné awí eánariǵe dání m̄im̄ixeám̄í yariη̄r̄in̄i. ¹¹ Gí d̄iηí s̄ix̄í riyiηáox̄in̄i, áamá naηí yariǵfáyí Gorix̄o t̄imeariȳin̄iη̄í imóniηoí. E ner̄í aí sipí yariǵfáyí Gorix̄om̄i s̄in̄i s̄iηwí mí m̄iwóm̄ix̄iǵfáȳr̄in̄i. Ayínání joxí sipí imóniη̄pim̄i ikan̄iη̄í m̄iwiax̄í̄d̄ipa ner̄i naη̄ipim̄in̄i ikan̄iη̄í wiax̄í̄d̄ir̄ix̄in̄i.

¹² Demit̄iriaso nání áamá n̄in̄i “Naηor̄in̄i.” rariǵ̄or̄in̄i. Xewaniηo xwíyí fá nepax̄iη̄í imóniη̄pi n̄ix̄í̄d̄ir̄iná ner̄iη̄pim̄i dání ení “Nioní áamá naηon̄ir̄in̄i.” n̄ir̄iri s̄iwán̄iη̄í neainariηor̄in̄i. None ení “Naηor̄in̄i.” urariηwáor̄in̄i. Xwíyí fá none rariηwápi nepa imónin̄i. Joxí nijí fá e imóniηagi nání rariη̄in̄i.

¹³ Joxí nání “Payí oeám̄in̄i.” niyaiwir̄iná r̄fwam̄iη̄í obax̄í ayá wí eapax̄í aiwí “N̄ip̄in̄i n̄ir̄iri payí rin̄am̄i oeám̄in̄i.” m̄inimónariη̄in̄i. ¹⁴⁻¹⁵ E ner̄í aiwí “Nioní s̄in̄i mé n̄ib̄iri n̄isímeám̄aná ax̄í e dání xwíyí fá rin̄an̄íw̄ir̄in̄i.” niyaiwir̄i d̄iηí ikw̄ímon̄in̄i. Joxí p̄irán̄iη̄í or̄iwaȳirón̄in̄i. N̄ikum̄ix̄in̄ir̄i emeariηwáyí re dání yayí seawíwár̄enapariηoí. Joxí t̄in̄i n̄ikum̄ix̄in̄ir̄i emeariǵfáyo e dání wom̄in̄i wom̄in̄i yayí n̄iwiera úir̄ix̄in̄i.

Payí Juto eañnarini.

Payí rina áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Juto eañnarini. Xewanijo nání áwaní sijnáni mĩriniñí enagí aí Jisasomi xogwáo Jutoyi riniño (Mako 6:3) “Ayí axorfaní?” yaiwiarinwáriní. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nĩpwémáná enáná “Mimóní uréwapĩyarigfáyí Jisasomi dñí wĩkwĩroarigfáyo xerwĩmĩnĩ wipemfoarĩño.” rĩnarĩnagí Juto arfá nĩwiri ayí arfá nĩwiro nĩxĩdiróná sĩpĩ imónĩpĩrĩxĩnĩrĩ éf uremómĩnĩrĩ nĩrĩrĩ eañnigini.

1 Jutoní —Nioní Jisasi Kiraisomí xĩnánínĩñí nimónĩrĩ omĩñí wiiarĩñá wonĩrĩnĩ. Jemisomí xexĩrĩmeáonĩrĩnĩ. Nioní payí rina seyĩné nání —Seyĩné ápo Gorĩxo nioniyáyí imónĩrĩxĩnĩrĩ wéyo fá seaumĩrĩrĩ dñí sixí seayirĩ xewaxo Jisasi Kiraiso nání awí seamenjweairĩ seainĩyĩnerĩnĩ. Seyĩné nání nĩrĩrĩ payí rina eaarĩñĩnĩ. ² “Gorĩxo wá seawianĩrĩ nĩwayĩrónĩro pĩránĩñí ñweapĩrĩ nání seairĩ sewanĩñĩyĩné enĩ xĩxe dñí sĩpĩ inĩpĩrĩ nání seairĩ nerĩná ayá wĩ seaiwĩnĩgĩnĩ.” nimónarĩnĩ.

“Jisaso tñĩ nawĩnĩ mimónigfáyí seyĩné tñĩyũm-í gwiaum-í inarĩño.” urĩñí nánírĩnĩ.

3 Gí dñí sixí seayĩñáyĩné, Gorĩxo seyĩné tñĩ nene tñĩ yeáyí neayimĩxemeanfá nání enĩpĩ nání payí wĩna nearĩ seawárenapĩyimĩnĩrĩ ená aiwi agwĩ nioní “Payí enĩ rĩrémĩxí re nĩseairĩ oeámĩnĩ,” nimónĩgoĩ, “Xwiyfá nene dñí wĩkwĩroarĩñwápi —Apĩ áamá marfái, Gorĩxo nawĩnání neaiapĩñí enagí nání gfwí nĩmĩxĩrĩ mĩrĩpaxĩpĩrĩnĩ. Apĩ áamá wĩ ikweakwĩmĩ ranĩro yarĩnagfá nĩwĩnĩróná xe oépoynĩrĩ sijnwí mĩwĩnĩpa éfrĩxĩnĩ. Enĩ neánĩro pĩrĩ wiaĩkianĩro éfrĩxĩnĩ. Enĩ rĩrémĩxí e nĩseairĩ oeámĩnĩ.” nimónĩagí eaarĩñĩnĩ. ⁴ Ayí rĩpĩ nání enĩ rĩrémĩxí e nĩseairĩ seararĩñĩnĩ. Jisasoyá siyikí imónigfáyĩné maiwĩ ñweañáná áamá wĩ —Ayí Gorĩxomí rfwí umoarigfáyĩrĩnĩ. Enĩná dánĩ “Sfá yoparfĩ Gorĩxo xwiyfá umeárinfárinĩ.” rĩnárĩñĩyĩrĩnĩ. Ayí yũm-í seyĩné tñĩ nawĩnĩ imónĩro fwí niga oemeaneyĩnĩro xwiyfá nepa re rĩnĩñĩpĩ, “Pĩ pĩ fwí ámaéne yarĩñwápi Gorĩxo ananí ayá nĩnearĩmĩxĩrĩ yokwarĩmĩ neaiipaxĩrĩnĩ.” rĩnĩñĩpĩ wigí dñí tñĩ ikweakwĩmĩ rĩro “Jisasi Kiraisomĩ negí Ámĩná ínĩmĩ wurĩnĩñwáomani.” rĩro yarigfá enagí nání enĩ rĩrémĩxí e seaiarĩñĩnĩ.

⁵ Ámĩná Gorĩxo enĩná dánĩ manĩ pĩrĩ wiaĩkigfáyo pĩrĩ numamóa bĩñĩpĩ nání seyĩné rixa xĩxenĩ nĩjfá imónĩnagfá aiwi

ámá dñf moprí nání dirírf rípi oseaimíni. O negí Isireríyo Isipíyí aníyo dání éf numíníri nipemeámí nuri aí áamá xómi dñf mīwīkwíró “Xwíá Goríxo neaiapímíníri yarínípi oyá dñf tñní aí áamá e ñweagfáyo nurápipaxenemaní.” yaiwigfáyo áamá dñf meanje dání wanínmīxíñnigíni. ⁶ Aní najf wí eníná dání ení Goríxo nurípearí xe éfríxíníri síñwí wíníñfpi nání re mīyaiwí, “Apíni nerí nñwearí ná ayí nanírfíni.” mīyaiwí nīwíalíkiro íwí yaníro nání anínamí pñní nīwíarímí weapígfá enagí nání o gwí ainíxí marfíní paxí imóníñfí tñní nñjírí sfá áamá nīyoní mí ómómíxímí emfáyimí pírí umamómígníri sfá yínáríñe ñwíráríñnigíni. ⁷ Eníná áamá Sodomí ñweáyí tñní Gomora ñweáyí tñní aní apiaúmí axí e ikwíróñíñfíyo ñweagfáyf tñní ení axípi ayíñíñfí pi axí weání paxí imóníñfípi nero Goríxo áamá nímíxíríná ayí apí éfríxíníri wípímóníñfípi mé ikweakwímfí nero wigf dñf tñní íwí sípí imónáríñfípi niga waríñagífa nání nene síñwepígfí neaiínfa nání pírí numamoríná rfá ápiáwí aníñfí íníná wearíñfípi nímamówárenapírí ayo rfá níníri píkíñnigíni.

⁸ Goríxo nene síñwepígfí e neaiínfí enagí aiwí ayí yagfápa áamá yumí seyíné tñní nawíní imónígfáyf axípi nero wigf sípí oríñá wínarígfápi mímáyo nítíníriñfípímí dání íwí aga pi axí ayá wí weánaríñfípi íníro “Áamá womí ínímí wuríní paxí mīneaimónaríní.” ríro anínamí dñf seáyímí imónígfáyo ríperírí umero yarígfáríní. ⁹ E yaríñagífa aí aní najf Maikoroyí ríníño —O aní najf nīyoní seáyí e wímóníñoríní. O eníná obo tñní Moseso píyomí go go meanírífeníñoíníri xwíyífá xímíxímí níníri nírínírfíná o aní najf seáyí e imóníñfí wo enagí aiwí ayá nepearímáná “Níwaníñoní ení eáníñáoní ananí obomí xwíyífá rfá tñfí umearí paxoníríní.” mīyaiwí “Goríxo xewaníñoní mīxí ríríwínígní.” uríñnigíni. ¹⁰ Ayá nepearímáná muríñfí enagí aí áamá yumí seyíné tñní nawíní imónígfáyf amípi wíwaníñfíyfí majfá imónígfápi nání ananí ikayíwí mearígfáríní. E nerí aí wigf nñjífá imónígfápi naníwíyfí —Ayí dñf rfá xeyáníñfírfíni. Naníwíyfí dñf meníwípepa nerí nñjífá áamá imónarígfápi marfái, xegí bí imónaríñfípa áamá ayí ení axípíní nero wigf nñjífá apí imónarígfáríní. Apímí dáníníní wíwaníñfíyfí xwírífá ikíxenarígfáríní. ¹¹ Sfá wíyí ayí majfá wórínfá enagí nání awe! Ayí eníná Keno “Nioní Goríxomí ananí ínímí owurínímíní.” mīyaiwí nerífná enípa axípi yarígfáríní. Eníná áamá Beramoyí ríníño —O “Nígwí nioní bí mínímúropa oení.” yaiwiagoríní. O “Áamá wí nígwí níapáná pí pí nírífápi nioní wí mímúró nemífní.” nīyaiwiríná xewaníño yapí néwapíñíri yagípa ayí ení axípi

oyaney+níro nání síní mé igwá urí+rinarigfáriní. Enjína áamá Koraoyí ríninjoyáyí áamá Gorixo rípeanowami arfá míwí nero urakínaníro yarínagfá nání anín+míxínjpa ayf ení axípnínj e yarigfáriní. ¹² Áamá nioní seararínjáyí pínínj imónigfáyí marfái, sa rípní rípní imónínj. Seyféné áamá gíyí gíyí síjwí níneaníróná “Awí eánigfáyí xixení dínj sípí inarigfáyírfaní?” oneaiawípoy+níri awí neáníro aiwá narfná áamá ayf ípí akwínfánái ríwojáná ewé síxí núrórí xwírfá ikixenarínjpa áamá ayf axípi e nimóníro nání xwírfá seaikixepaxí imónínj. Ayf seyféné tñí nawíní aiwá níníróná Gorixo nání wáyí bí míwiní wiwanínj náníní dínj nímoníro sa úrapí yarínagfá nání seararínj. “Agwí apí iniá eaní nání írfraríní.” yaiwiarfná iniá meapa nerí imínj nerfná agwí níriraimí warínjpa axípi e imónigfáyíriní. Áamá ayf íkfá sogwí ná wearínjíná aí anínj oxí roarínjagí nání níyoarí emí móáná urí biaú enjpi imónínjyínj imónínj. ¹³ Rawírawá imeamfkwí nerfná reakfkwí njwirárarínjpa áamá ayf wigí piaxí weánipaxípi neróná axípi apínínj yarigfáriní. Áamá ayf síj anj pírfyo nernerfná áamá ewéyo nímeámí núfasáná rawírawáyo áwínímí enjáná xenjwímí nipemeámí warínjpi yapí axípi níseairo yapí seaíwapíyarigfáriní. Ayf aga sfá yidoárínjímí anínj íníná njwapírfá nání Gorixo ríxa wímíxíyínjyíriní.

Jisaso tñí nawíní mimónigfáyo Gorixo pírf umamonfá náníriní.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamomí dání nemeága nuro wé wífúmi dánj wáú emeánigfo, ayf oríní. O áamáyo wfá nurókiamorfná re rínjíniginí, “Arfá époyí. Orínj níwínírfná wínííní. Ámínáo áamá níní wigí egfápi nání xixení pírf umamómíníri nání erí áamá xfo wimónarínjpi míxídarigfáyo wigí uyfíní egfápi nání xwíyfá umeárímíníri nání erí áamá íwí ayíní míyarigfáyí xfo nání áamáyo nuríróná sípíní urekárarigfápi nání xwíyfá umeárímíníri nání erí ení nání xegf anjínajf dínj nímorí fá míropaxí wí tñí weaparínjagí wínííní.” rínjíniginí. ¹⁶ Áamá nioní seararínjáyí anínjómí ikaxí rarigfáyíriní. “Omeaneyí.” níwimóníri wé enj óf winarínjpiní níxídíro aiwí anínj míní kínínj írínarigfáyíriní. Wigí yoí wiwanínjyí nání sfmí sfmí e tñímearigfáyíriní. Áamáyá amípi íwí urápaneyíníro níremeá xwíyfá urepísiarigfáyíriní.

Dínj sfkfkf onífríxiníri urínj náníriní.

¹⁷⁻¹⁸ Gf dínj síxí seayínjáyféné, ayf e imónínjagfá aí negf Ámíná Jisasi Kiraisoyá wáf wurímeigfáwa xámí rígfá rípi

náni dñj oirónaneyi, “Sfá yoparfyi tñjíná aŋwi e enáná ámá wí re epírfárini. Seáyí e wimónigfáwami ikayfwi umeariro amípi Gorixo m+wimónariñjpi xfdipíri náni wé enj óf ero epírfáyí imónipírfárini.” rigfápi náni dñj oirónaneyi.
 19 Ámá ayí Jisasoyá siyikí imónigfáyí nawíni mimóní xixegíni oimónipoyíni urakiowáiro dñj ríá xeyániñjñj imóniro kwíyí Gorixoyápi mayí imóniro egfáyíri.

20 Gf dñj sxi seayíñé, ámá ayí e imóniñagfa aí Jisasoyá siyikí imónigfáyíñé nepa imóniñjpi dñj niwíkwíroróná sfkfkí umixiniro enj eániñj kwíyíyápmi dani Gorixomi rixñj urayiro 21 o nene nani dñj sipi niwiri neaiñjpi dñj sxi anñj íniro dñj niyimñj Áminá Jisasi Kiraiso wá nene neaumixiñjpmi dani imónanfwápi gini gíná nímeanfárfaniri wenñj nero ñwearo éfrixini. 22 Ámá xwíyíá Gorixo nani rññjpi nani ududf niníro “Aga nepa imóniñjpirani? Yapí imóniñjpirani?” yaiwiarigfáyo seyíñé ayá urimixiro 23 ámi wíniyo amípi wí ríá tñj e wenáná apaxí mé meariñwápa axípi éf umínaniro nani ero ámi wíniyo ayá nurimixiri aí seyíñé rapírapí piyanj eariñjpi tñj e nani wáyí nero aŋwi e mupa yarigfápa wigí fwí yarigfápi nani wáyí ero éfrixini.

Gorixomi seáyí e numerfna rñj naniñi.

24 Agwi Gorixo seyíñé fwí mepa éfrixiniri pírf searakipaxí imóniri rfwíyo seyíñé xewaníño níkniri ñweañe roñáná dñj nífá níseainiri xwíyíá mímeariñjipaxí imónigfáyíñé seaimixipaxí imóniri enj enagi nani 25 re searariñjini, “Gorixo ná woni oni negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñjpmi dani yeáyí neayimixemeañe, xwíári tñi añina tñi siní mimóniñánarani, agwírani, ná rfwíyo ínínarani, níkniri ñweari aga seáyí émi imóniño imóniri enj eániñj imóniri neni tfgfáyo niyoni seáyí e wimóniri enj, ayí ná woni oni enagi nani seáyí e uméwanigíni.” searariñjini. “Eéwanigíni.” nimónariñi.

Oríṣá Jono níwínìrì wfá wómìxìníṣípìrìní.

Rfáwamíṣípì rìpì, “Wfá wómìxìníṣípìyì” rìníṣípì Jono eanṣípìrìní. O Jisaso wíepìsagowa worìní. Jisaso rìxa anṣínami nípeyímáná xwíogwí aga obaxí nípwémáná eṣáná Jono níṣwéanṣísáná rìxa xwéyanṣí nerì pìrìṣípì bimì xegí yoṣí Patímosíyì rìníṣípìmì gwí ṣwéanṣáná Gorìxo oríṣá upáraná Jisasomì sṣípì wínìrì anṣínami nánì nípeyìrì amìpì Gorìxo tṣípì e imónìṣípì sṣípì wínìrì amìpì rfáwíyo xwíá rìrìmì imónìníṣípì sṣípì wínìrì Jisaso Setenomì xopìrárí wínìṣípì sṣípì wínìrì nerì nánì rfáwamíṣípì rìpì níṣípì eanṣínìṣípì. Sípìkí Jisasoyá fà rìpìrìfáyí re oyaiwípoyìníṣípì níṣípì eanṣínìṣípì, “Agwí ríná xéanṣípì neaímeaarìṣípì aìwí ámá e neairo Gorìxomì sṣípì tṣípì wíro yarìṣípìyo o anṣípì wímìxìníṣípì eṣípì nánì nene enì pìránìṣípì níxìṣípìmì dání xopìrárìṣípì owianeyì.” oyaiwípoyìníṣípì níṣípì eanṣínìṣípì.

¹ Xwíyíá re níṣípì eánìṣípì, ayí amìpì rfáwíyo anṣípì e níṣípì nánì Jisàsì Kiraiso sṣípì níṣípì wfá wómìxìníṣípìrìní. Gorìxo ámá xṣípì xìníwánìṣípì níṣípì omìṣípì wíarìṣípìyo wfá owómìxìníṣípì wíwápìyìṣípìrìní. Apì Jisaso xṣípì omìṣípì wíarìṣípì Jonoyì rìníṣípì tṣípì e nánì anṣínají xṣípìyo urowárènapáná oríṣá ikaxí urìṣípìrìní. ² Apì wínìṣípì níṣípì xwíyíá Gorìxo urìṣípìrìní, Jisàsì Kiraiso woákíṣípì wínìṣípìrìní, apì níṣípì Jono áwanṣípì xìxeni rowíáronṣípìrìní. ³ Amìpì apì rìxa anṣípì e níṣípì eṣípì nánì ámá xwíyíá re wfá omìxìníṣípì fà rófá gípì gípì yayí anṣínami dánṣípì imónìṣípì wínìrì ámá rfáwamíṣípì re níṣípì eánìṣípì rìpì fà roarìṣípì aríá níwíro xṣípì gípì gípì yayí anṣínami dánṣípì imónìṣípì wínìrì eníṣípìrìní.

Jono Jisasoyá sípìkí imónìṣípìyo wé wíúmì dánṣípì waú nánì payí eanṣínìṣípì.

⁴ Jononì Jisasoyá sípìkí wé wíúmì dánṣípì waú Esia pìropenìṣípìyo ṣwéagíṣípìné nánì rfáwamíṣípì rìpì eanṣínìṣípì. Gorìxo —O anṣípì íníná ṣwéanṣípìrìní. Eṣípì dání ṣwéanṣípì sṣípì agwí ṣwéanṣípì ná rfáwíyo anṣípì ṣwéanṣípì eníṣípìrìní. O wá seawianìṣípì níwáyìrónìro ṣwéanṣípìrì nánì seawianṣípì éwìṣípìrì. Kwíyí wé wíúmì dánṣípì waú íkwianṣípì seáyì e imónìṣípìnami Gorìxo éfì ṣwéanṣípì ṣwéagíṣípì enì wá seawianìṣípì níwáyìrónìro ṣwéanṣípìrì nánì seawianṣípì éwìṣípìrì. ⁵ Jisàsì Kiraiso —O Gorìxo gí íwo ámáyo wíwápìyìwìṣípìrì urowárènapáná xìxeni níṣípì níyárimì mìṣípì wínìṣípìrìní.

Ámá xwáripáyo dání wiápínimeapírfa nání xámí wiápínimeañoriní. Mixí ináyí xwá rírímí ηweagfá n̄iyoní seáyí e wimónin̄joriní. O ení wá seawianr̄í n̄iwayiróniro ηweapírí nání seaiirí éwin̄iginí. Omí —O d̄inj̄ s̄ixí n̄ineayirí negí f̄wí yarin̄wápi yokwarimí neaimin̄irí nání nerf̄ná xewan̄jo n̄iperin̄j̄pimí dání gw̄fn̄inj̄ nearoayir̄on̄joriní. ⁶ Ámá oyá xwiox̄yo ηweaan̄waéne neaim̄ixirí xano Gor̄ixoyá apax̄pán̄inj̄ imónigf̄áyí x̄fo t̄inj̄ e anan̄í páwiarigf̄ápa nene ení anan̄í páwipaxene neaim̄ixirí en̄joriní. Omí an̄inj̄ miní íníná n̄n̄í seáyí e umero ín̄imí wur̄n̄iro éfir̄xiní. Ap̄ e imón̄fw̄n̄iginí. ⁷ Ai, o agwí t̄n̄í wep̄nar̄injaḡí ámá n̄n̄í s̄inj̄wí win̄iro omí p̄ikigf̄áyí ení s̄inj̄wí win̄iro ep̄r̄f̄ar̄iní. Xwá rírímí ámá gwí wir̄ w̄irí n̄n̄í omí s̄inj̄wí n̄win̄iro ηwí numieáa up̄r̄f̄ar̄iní. Ayí nepar̄iní. Xixení e imón̄fw̄n̄iginí.

⁸ Áminá Gor̄ixo re rar̄iní, “Nioní an̄inj̄ p̄ir̄ t̄inj̄weañ̄on̄ir̄iní. En̄íná dání ηwear̄í s̄in̄í agwí ηwear̄í ná r̄fw̄yo an̄inj̄ ηwear̄í em̄f̄aon̄ir̄iní. Wa nioní t̄n̄í xixení mimóní en̄j̄ s̄ixí eán̄inj̄añ̄on̄ir̄iní.” rar̄iní.

Jono Kiraisomí or̄inj̄á tew̄fn̄inj̄ nán̄ir̄iní.

⁹ Jononí —Nioní segí sér̄ix̄meá won̄ir̄iní. Jisaso t̄n̄í nawíní nikár̄in̄ir̄inj̄pimí dání r̄fn̄inj̄ seaim̄ear̄inj̄pa nioní ení nímeari oyá xwiox̄yo ηweaar̄igf̄ápa nioní ení ηwear̄í xean̄inj̄ xwámámí wiar̄igf̄ápa nioní ení ax̄ipi e wirí yarin̄añ̄on̄ir̄iní. Nioní Gor̄ixoyá xwiyf̄á wá ur̄ir̄ Jisaso Gor̄ixo nání neaiw̄ap̄iyin̄j̄pi áwan̄j̄ ur̄ir̄ yarin̄jaḡí nání p̄ir̄inj̄wí Pat̄imosiyí rar̄igf̄ápipimí dání gwí n̄iyáná n̄inj̄weañ̄isáná ¹⁰ s̄f̄á Ámináo nání kikiá ηweaar̄inj̄wá w̄iyimí Gor̄ixoyá kw̄iȳpi n̄ix̄x̄er̄on̄áná r̄f̄aiwá bi r̄fw̄mí dání pékákí n̄ir̄in̄ir̄fn̄inj̄ en̄j̄ t̄n̄í r̄n̄f̄aḡí ar̄f̄á re win̄janiḡiní, ¹¹ “Or̄inj̄á jox̄i tew̄fn̄ir̄ipi bikwí win̄amí r̄fw̄am̄inj̄ near̄í ámá s̄iyikí Jisaso yá imónigf̄á wé w̄f̄úmí d̄anj̄ wáw imónigf̄áyí nání —Wigí an̄j̄yí xegí yoí t̄iȳr̄iní. Epesasi t̄n̄í Simena t̄n̄í Pegamamí t̄n̄í Taiataira t̄n̄í Sadisi t̄n̄í Piradepia t̄n̄í Reodisia t̄n̄í aȳr̄iní. An̄j̄ ayí ayí t̄inj̄ e nání wiowár̄ir̄xiní.” r̄n̄f̄aḡí ar̄f̄á e n̄iwir̄í ¹² man̄j̄ e n̄rar̄inj̄pámí s̄inj̄wí ow̄n̄im̄in̄ir̄í n̄ikin̄imón̄ir̄í wen̄inj̄ éáyí win̄janiḡiní. S̄inj̄á gor̄í t̄n̄í ikwian̄wí im̄ix̄in̄inj̄ wé w̄f̄úmí d̄anj̄ wáw uȳwí ηwir̄ar̄ip̄r̄fa nání mid̄imid̄áni éf̄ nurár̄ar̄in̄iga pun̄injaḡí n̄win̄ir̄í ¹³ ikwian̄wí éf̄ nurár̄ar̄in̄iga pun̄inj̄yo áwin̄imí amán̄inj̄ imóninj̄ wo ron̄jaḡí win̄janiḡiní. O rap̄rap̄í sepiá s̄ikwí ayo t̄n̄í rit̄ in̄inj̄ wú yin̄ir̄í ir̄ikw̄fn̄inj̄ s̄inj̄á gor̄í t̄n̄í im̄ix̄in̄inj̄pi xegí úpikw̄yo xw̄nam̄iyaiwí ir̄on̄ir̄í nemáná ron̄jaḡí win̄janiḡiní. ¹⁴ Xegí m̄inj̄ t̄n̄í d̄f̄á t̄n̄í ap̄f̄á

nɪwerfɪná sipɪsipɪ fánɪŋfɪ apɪfá xaiwɪ weáriri xegɪ siŋwɪ eni rɪfá ápiáwɪnɪŋfɪ werɪ ¹⁵ xegɪ sɪkwɪ kapá awiaxɪ rɪfá xaiwɪ ninɪrɪfá siŋfɪ inɪŋfɪyɪ xixɪfɛá inarɪŋfɪpa axɪpɪ e imóniri manɪfɪ oyáyo dánɪ nɪrɪrɪfá iniŋgɪ iyakwɪ nɪdɪrorɪfá rurɪwɪ rarɪŋfɪpa axɪpɪ riri yarɪŋagɪ wɪnɪŋanigɪni. ¹⁶ O siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú wé náú tɪni árfwɪ xɪriri kirá mɪxɪ nánɪ mɪdɪmɪdáni ŋwá yinɪŋfɪ bá xegɪ manɪyo dánɪ peyearɪ xegɪ sɪmɪmanɪfɪ sogwɪ xaiwɪ nanɪrɪfá anarɪŋfɪpa axɪpɪ e anɪri yarɪŋagɪ eni wɪnɪŋanigɪni. ¹⁷ Nionɪ omɪ siŋwɪ e nɪwɪnɪrɪfá xegɪ sɪkwɪ tɪŋfɪ e nɪperɪnɪŋfɪ wéagɪ aiwɪ o wé náú seáyɪ e nɪnikwiáriri re nɪrɪŋnigɪni, “Joxɪ wáyɪ mɪsinɪpanɪ. Nionɪ pɪrɪfɪ tɪŋweanɪáonɪ ¹⁸ anɪŋfɪ siŋfɪ ŋweanɪáonɪrɪni. Nionɪ rɪxa penɪáonɪ aí sɪni piyɪ mimónɪfɪ rɪxa anɪŋfɪ íníná ŋweámɪfá nánɪ siŋfɪ imónɪŋɪni. Nionɪ kí ámá anɪnɪpɪrɪfá nánɪpɪ xɪriri piyɪŋfɪ siwɪ anɪyo ŋweagɪfáyo úkwɪowárɪmɪfápi nánɪ xɪriri enɪni. ¹⁹ Ayɪnánɪ joxɪ siŋwɪ nanɪfɪpɪ nánɪ rɪwamɪŋfɪ earɪ amɪpɪ agwɪ ríná imónɪŋfɪpɪ nánɪ rɪwamɪŋfɪ earɪ amɪpɪ agwɪ ríná imónɪŋfɪpimɪ rɪwɪyo imónɪnɪfápi nánɪ rɪwamɪŋfɪ earɪ ei. ²⁰ Siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú wé náú tɪni xɪrɪŋagɪ nanɪri uyɪwɪ ikwiárɪpɪrɪfá nánɪ ikwianɪwɪ sɪŋá gorɪ tɪni imɪxɪnɪŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú weŋagɪ wɪnɪri éfɪpi, ínɪmɪ simónɪfɪpɪ mɪkɪpɪ rɪpɪrɪni. Siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú ayɪ Jisasoyá sɪyikɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú imónɪgɪfáyɪfá anɪnájowa nánɪrɪni. Uyɪwɪ nánɪ ikwianɪwɪ imɪxɪnɪŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú ayɪ Jisasoyá sɪyikɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú imónɪgɪfáyɪfɪ apɪ nánɪrɪni.

2

Anɪfɪ Epesasiyo sɪyikɪ xɪoyáyo nánɪ xwɪyɪfá urɪŋfɪ nánɪrɪni.

¹ “Sɪyikɪ nionɪyá Epesasiyo ŋweagɪfáyɪfá anɪnájomɪ rɪwamɪŋfɪ rɪpɪ nearɪ mɪni wɪrɪxɪni, ‘Siŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú wé náú tɪni árfwɪ xɪriri ikwianɪwɪ uyɪwɪ ikwiárɪpɪrɪfá nánɪ sɪŋá gorɪ tɪni imɪxɪnɪŋfɪ wé wɪúmɪ dánɪfɪ waú éfɪ nurárarɪnɪga puŋfɪyo áwɪni e anɪfɪ emerɪ yarɪŋo re rɪŋoɪ urɪrɪxɪni, ² “Amɪpɪ joxɪ éfɪpi nɪpɪni nánɪ nionɪ nɪjɪfá imónɪŋɪni. Anɪŋfɪ minɪfɪ eri xwámámɪ wirɪ yarɪŋfɪpɪ nánɪ nionɪ nɪjɪfá imónɪŋɪni. ‘Ámá sipɪyo anani oumɪmɪnɪmɪni.’ yaiwipaxɪ mimónɪŋfɪpɪ nánɪ eni nɪjɪfá imónɪŋɪni. Ámá wáfɪ wurɪmeiarɪgɪfá wa mimónɪpa nero aí ‘None eni wáfɪ wurɪmeiarɪŋwáonerɪni.’ rɪnarɪgɪfáwamɪ joxɪ dɪŋfɪ adadɪfɪ nɪwirɪ iwamɪfó nɪwɪwapɪyirɪŋfɪpimɪ dánɪ yapɪfɪ rɪmeiarɪgɪfáwa enɪgɪfá wɪnɪŋfɪpɪ nánɪ eni nɪjɪfá imónɪŋɪni. ³ Joxɪ nionɪ nɪxɪdarɪŋagɪ nánɪ ámá wɪ xeanɪŋfɪ siarɪfá dɪŋfɪ sɪxɪ nɪnɪri xwámámɪ nɪwirɪfá anɪŋfɪ bɪ mɪsinɪpa enɪpɪ nánɪ eni nionɪ nɪjɪfárɪni. ⁴ E nɪrɪrɪri aí rɪpɪni mɪxɪfɪ bɪ orɪrɪmɪni. Enɪnájoxɪ

iwamfó diŋɣi nini kwírorí ná diŋɣi sixí niyagípa agwi sini axípi diŋɣi sixí mĩniyiŋini. ⁵ Xámĩ néisáná óreámioaŋɣi náni diŋɣi nisiniŋi sípĩ agwi yariŋɣi ríwĩmĩni nĩmamori xámĩ sini píranĩŋɣi diŋɣi nini kwírorí ná yagípa ámi axípi éirixini. E mepa nerfnáyí, nioni nĩbĩri joxi nisĩmearí ná joxiyá íkwianwí uyíwí náni éf rárarĩŋe dáni emi mĩmeámí emfárinĩ. Joxi nĩkĩnimónĩri nisaniŋi mepa éánáyí, e emfárinĩ. ⁶ Nioni mixí e nĩriŋĩri aiwi joxi yariŋɣi rĩpi naŋĩriŋi. Ámá uyíniŋi yariŋɣí náni joxi símĩ rĩniŋi sinariŋɣi naŋĩriŋi. Nioni eni ninariŋĩriŋi. ⁷ Arfá tíŋoxi enánáyí, xwiyí ná Gorixoyá kwíyĩpi siyikí nioniyá imónĩŋíyáyo urariŋɣi rĩpi arfá ókiarí umónei. Ámá amĩpĩ sípĩ xfomi wĩmeámĩniŋi éyí xopĩrarí wiarĩŋɣi go go íkfá diŋɣi niyĩmĩŋi íníná ŋweapĩrfa náni meariŋí nána —Ana, ayí Gorixoyá omĩŋíyo aŋĩnamĩ ronĩ. Ana xe odanĩriŋi siŋwí winĩmfárinĩ.” rĩŋoi. nĩriŋi ríwamĩŋi éirixini.

Aní Sĩmenayo siyikí xfoyáyo náni xwiyí urĩŋi nániŋi.

⁸ “Siyikí nioniyá Sĩmena ŋweagíyíyá aŋĩnajomĩ ríwamĩŋi re neari wĩrixiŋi, Pĩrĩ tíŋweaŋo —O piyí eno aí ámi siŋi ŋweaŋoriŋi. O re rĩŋoi urĩrixiŋi, ⁹ “Xeanĩŋi rí ná tíŋi joxi símeariŋĩpi náni nioni nĩjĩfárinĩ. Dfíwí ikeamónariŋĩpi náni eni nioni nĩjĩfárinĩ. E nĩriŋĩri aí amĩpĩ naŋi diŋi nĩkwĩroariŋíyáyo wiĩmfápi wĩ mĩriĩmúroŋoxĩriŋi. Ámá wĩ —Ayí ‘Judayenerĩni.’ nĩriŋi aiwi nepa xixeni Judayí imónĩŋíyĩmanĩ. ‘Gorixomĩ yayí umeanĩrane náni awi éanariŋwĩni.’ nĩriŋi aí surĩmá nero obomĩ xĩdarĩŋíyĩriŋi. Ayí ikayíwí seameariŋĩpi náni eni nioni nĩjĩfá imónĩŋini. ¹⁰ Xeanĩŋi nisĩmearí ná rĩniŋi sininiŋi náni wáyí mepa éirixini. Arfá niĩ. Seteno ‘Jisasomĩ xĩdarĩŋíyí enĩ neániro xĩdĩpĩrĩréoi? Iwamfó owĩwapĩyimini.’ yaiwariŋagĩ náni xegí ámá imónĩŋíyí xfoyá diŋi tíni segí wíyo í ná nĩseaxero gwí aŋíyo nĩseanwĩrĩriŋi sá wé wúkaú nũkaúmĩni xeanĩŋi nĩseaikára upĩrĩfárinĩ. Xeanĩŋi nĩseaikára warí ná wiyíné mĩŋi winĩpĩrĩfá aiwi anĩŋi diŋi nini kwĩroro nixĩdfĩrixiŋi. E nerónáyí, amĩnaŋwí ámá diŋi niyĩmĩŋi tíŋí ná nimónĩro íníná ŋweapĩrfa náni dĩkĩnĩpĩrĩfápi anĩpá nĩseaiapĩmfárinĩ. ¹¹ Ámá arfá tíŋíyíné enánáyí, xwiyí ná Gorixoyá kwíyĩpi nioniyá siyikí imónĩŋíyáyo urariŋɣi rĩpi arfá ókiarí umónĩpoyi. Ámá nioni nixĩdarĩŋagí náni xeanĩŋi wĩmeáyí, ayí nioni pĩni mĩniwĩarí sini nini xĩdĩriŋĩpimĩ dáni xeanĩŋi wariŋíyáyo xopĩrarĩniŋi wíyí ná Gorixoyá ámá sípĩyí rí ná xwérĩmĩ ikearí ná ayí tíni nawĩni rĩniŋi Ámi

bi Pepíríápiyi ríníṅṅí wí meapíríámáni.” ríṅṅí. nírírí ríwamíṅṅí nearí wíríxìní.

Aní Pegamamiyo siyikí xfoyáyo nání xwiyá uríṅṅí náníríní.

¹² “Joxi siyikí nioniyá Pegamami ṅweagfáyíyá aṅṅajomi ríwamíṅṅí re nearí wiowáríríxìní, ‘Kirá mídímídáni ṅwá yiníṅṅí pá tṅṅo re ríṅṅí uríríxìní, ¹³ “Nioní díxí ṅweaṅe nání nífá imóníṅṅí. E ṅweagfáyí obaxí Setenomi xídaríṅṅá nání aṅṅí o seáyí e wimóníṅṅe, ayí joxi ṅweaṅeríní. Xámí segí wo, Adipaso —O á máyo nioní eṅápi nání wá nuríríná xíxeni nuríyagoríní. O aṅṅí Seteno seáyí e wimóníṅṅí apimí e nuríísáná míṅṅí winíagí aiwí seyíné wí díṅṅí níkwíroaríṅṅí emí mímó díṅṅí síxí níníyiro xáiwí fá níxíríṅṅí. ¹⁴ E nírírírí aí xwiyá nioní míxí rírípaxí bi imóníṅṅí. Segí wí mímóní wíá rókiamoagí Beramoyi ríníṅṅo —O eṅíná Isíreriyo yapí owíwapíyímínírí nání émáyí míxí ináyí Berakomí re uréwapíyayíṅṅí, ‘Isíreriyí fíwí nero nanwí ṅwáfápi nání rídíyowá yaríṅṅí níro fíwí iníro éfíríxìní nání e wíwapíyí. E wíwapíyí.’ uréwapíyayíṅṅí. O eṅíṅṅí agwí segí wí fá níxíríro axípi e seáwapíyaríṅṅá nání míxí searípaxí imóníṅṅí. ¹⁵ Eṅíná mímóní wíá rókiamoagí Beramo Isíreriyo wíwapíyíáná díṅṅí fá níxíríro fíwí yagíṅṅá segí wí ení Nikorasó seáwapíyaríṅṅí díṅṅí fá níxíríro fíwí axípi yaríṅṅí. ¹⁶ Ayínání á má e yaríṅṅí né ríwímíní nímamoro éfíríxìní. E mepa nerónáyí, nioní síní mé seyíné tṅṅí e nání níbírí á má apimí arfí kí xídaríṅṅí kirá gí maṅṅíyo dání peybaaríṅṅí pá tṅṅí míxí wímíáríní. ¹⁷ Aríá tṅṅí né eṅánáyí, xwiyá Goríxoyá kwíyípi siyikí nioniyá imóníṅṅí uraríṅṅí rípi aríá ókiarí umónípoi. Á má nioní níxídaríṅṅí á má wí fíwí oépoi níwí wíwapíyíagí aiwí aríá míwí nioní aníṅṅí níxídaríṅṅí dání ayo xopíríríní wíá go gomí nioní aiwá aṅṅí dání agwí píní wení bi míní wirí síṅṅá kírinásí wo —Síṅṅá yoí síṅṅí á má meáoní níṅṅí imóníṅṅí ríwamíṅṅí ṅwiríríní. Síṅṅá o míní wirí emíáríní.” ríṅṅí. nírírí ríwamíṅṅí nearí wíríxìní.

Aní Taiatairayo siyikí xfoyáyo nání xwiyá uríṅṅí náníríní.

¹⁸ “Joxi siyikí nioniyá imóníṅṅí Taiatairayo ṅweagfáyíyá aṅṅajomi ríwamíṅṅí re nearí wiowáríríxìní, ‘Goríxomí xewaxo, xegí síṅṅí ríá ápiáwíní wérí xegí síkwí kapá awíaxíyí xíxéá inaríṅṅípa imónírí eṅṅo re ríṅṅí uríríxìní, ¹⁹ “Nioní joxi yaríṅṅí nání níṅṅí imóníṅṅí. Joxi díṅṅí síxí níyírí díṅṅí níkwírorí á máyo arírá wirí xeaníṅṅí síaríṅṅí xwámámí wirí yaríṅṅí nání níṅṅí imóníṅṅí. Síni iwámáó díṅṅí níkwíroríná yagíṅṅí ríxa ní múrorí

seáyi e yariṅṅpì nánì enì nìjǎ́ imónìṅṅì. ²⁰ E nìrìrìrì aí rìpì nánì mǎ́xǎ́ rìrìpaxǎ́ imónì. Joxì apìxǎ́ Jeseberiyì rìnìṅṅì —Í wí mimónìpa nerì aí ‘Wíá rókiamoarìṅṅáínìrì.’ rìnarìṅṅìrì. Í ámá nionì dṅṅì nìníkwǎ́ro nánì gǎ́ inókínìṅṅì nimónìro omìṅṅì nìiarìgǎ́yo sǐpìní nìwìwapìya nuri xarìxarì nìméra warìṅṅagì nánì ayǎ́ fǎ́wǎ́ inìro narǎ́wǎ́ wigǎ́ ṅwǎ́pì nánì rìdìyowá inìṅṅpì nìro yariṅṅò. Ímì numímìrìrì xe owìwapìyìrìrì sṅṅwǎ́ wìnarìṅṅì eṅagì nánì mǎ́xǎ́ rìrìpaxǎ́ imónì. ²¹ Í xegǎ́ fǎ́wǎ́ yariṅṅpì rǎ́wǎ́mìrì nìmamorì kíkìfá éwìníḡìrìrì xe bì tǎ́nì oṅweanìrì sṅṅwǎ́ wìníṅṅá eṅagì aìwì xegǎ́ fǎ́wǎ́ ámá wí tǎ́nì inarìṅṅpì ‘Bì pǎ́nì owiárìmì.’ mǎ́wimónarìrì. ²² Arǎ́fá eì. Nionìyá dṅṅì tǎ́nì í sǎ́mǎ́xǎ́ xaìwǎ́ werì ámá í tǎ́nì fǎ́wǎ́ inarìḡǎ́yo xeanìṅṅì xwé wímearì enǎ́rìrì. fǎ́wǎ́ í wìwapìyarìṅṅpì rǎ́wǎ́mìrì nìmamoro kíkìfá méánáyǎ́, e wikárìmǎ́rìrì. ²³ Ámá ímì nìxǎ́dìro nánì xegǎ́ niaìwǎ́nìṅṅì imónìḡǎ́yo enì sǎ́mǎ́rǎ́ nìwirì pǎ́kímǎ́rìrì. Nionì e wíáná sǎ́yìkǎ́ nionìyá imónìḡǎ́ nǎ́nìyǎ́ nìjǎ́ re imónìpǎ́rǎ́rìrì, ‘Ámá xwioxǎ́yo dánì pí dṅṅì morì pí nánì wimónìrì yariṅṅpì adadǎ́ wiarìṅṅò, ayǎ́ orǎ́nì?’ niaìwìpǎ́rǎ́rìrì. Seyǎ́né woxìní woxìní sǐpì segǎ́ egǎ́pì tǎ́nì xìxeni pǎ́rǎ́ seamamómǎ́rìrì. ²⁴ E nìsearìrì aí apìxǎ́ í wìwapìyarìṅṅpì mǎ́xǎ́darìḡǎ́ Taiataira ṅweagǎ́ wiyǎ́né bì osearìmìrì. Seyǎ́né xwìyǎ́fá ámá wí ‘Seteno nearéwapìyarìṅṅì ná ínìmì imónìṅṅpìrìrì.’ rarìḡǎ́pì mǎ́rǎ́fá mǎ́wigǎ́yǎ́nérìrì. Seyǎ́né sekaxǎ́ xámì searìṅṅpì ámì bì nìsearìrì ìkwìkwarìmǎ́ seaimìméìrì. ²⁵ Sekaxǎ́ ámì bì ìkwìkwarìmǎ́ mǎ́seai pa emǎ́ eṅagì aìwì nionì nìníxǎ́dìróná fá xǎ́rarìḡǎ́pìrì ananì nionì weapìmǎ́fá nánì anìṅṅì mǎ́nǎ́ nìxǎ́ra úrìxìrì. ²⁶ Ámá apìxǎ́ í wìwapìyimìrìrì yariṅṅpì mǎ́xǎ́dìpa nero nionìyá urìṅṅpìrìrì yoparǎ́ imónìfá nánì nìxǎ́da nurìṅṅpìrìrì dánì ímì xopìrǎ́rìrìrì wífá ḡìyǎ́ ḡìyo seáyi e wimǎ́xìmǎ́rìrì. Émáyo —Ayǎ́ ‘Gorìxomì sǎ́mǎ́ṅwǎ́yónìṅṅì ínìmì wurǎ́nanìméwìrì.’ rarìḡǎ́yǎ́rìrì. Ayo seáyi e nìwimónìro umenṅweapǎ́rǎ́fá nánì seáyi e wimǎ́xìmǎ́rìrì. ²⁷ Gǎ́ ápo nionì seáyi e nimónìrì ámáyo umenṅweámǎ́fá nánì nìmǎ́xìṅṅpì nionì ámá xopìrǎ́rǎ́ wífáyo enì axǎ́pì seáyi e wimǎ́xáná émáyo numenṅwearóná xwǎ́rǎ́fá sǎ́xǎ́ xwǎ́fá tǎ́nì imǎ́xìníṅṅpì ainìxǎ́ tǎ́nì pǎ́rǎ́ uyìkieááná yunǎ́ ìkìxenarìṅṅpì ainìxǎ́ tǎ́nì nìxǎ́rìmǎ́nǎ́ umenṅweanǎ́nǎ́ mǎ́ṅṅyò wí pǎ́rǎ́ wiaìkipaxǎ́ imónìpǎ́rǎ́mǎ́nì. ²⁸ Xopìrǎ́rìrìrìrì wífá ḡìyǎ́ ḡìyo sṅṅì ímiáo enì mǎ́nì wimǎ́rìrì. ²⁹ Arǎ́fá tǎ́ḡǎ́yǎ́né enǎ́náyǎ́, xwìyǎ́fá Gorìxoyá kwìyǎ́pì sǎ́yìkǎ́ nionìyá imónìḡǎ́yo urarìṅṅì rìpì arǎ́fá ókiarǎ́ umónìpoyì.” rìṅṅò.’ nìrìrì rǎ́wamìṅṅì nearì wìowǎ́rǎ́rìrìrì.

3

Anf Sadisiyo siyikf xfoyayo nani xwiyfa urinjf nanirini.

1 “Joxi siyikf nioniyá Sadisiyo ṣweagfáyíyá anfnajomi rfwamijf re neari wiowarfirixini, ‘Kwíyí Gorixoyá wé wfúmí dánf waú tñí síṣí wé wfúmí dánf waú tñí apiaú tñjo re riṣo+ urfirixini, “Nioni joxi yariniṣípì nani niṣífa imónini. Seyfne nani wa re rarigfarini, ‘Jisasoyá siyikf imónigfa ayf siní diṣf niwíkwíroro nani siṣininiṣí imóniṣo.’ rariniṣagfa aí seyfne rixa peá niniṣimoro nani diṣf níkwíroarigfapí rixa íkwíkwí yini. ² Nioni niniṣídiro neróná gí ápo Gorixo ‘Apí neróná wé róniniṣf yariniṣo.’ wimónariniṣípì tñí xixeni mepa nero nani sáníṣf wegíáyíne, seyfne rixa niwíapfniṣearo segí xami píraniniṣf yagfa saminiṣf niweri anipá imóniminiṣi yariniṣípì ámi diṣf aumaúmí niniro ení síxí eámixiniṣoyi. ³ Xami nioni nani arfa niwirina diṣf níkwírogfapí ámi diṣf oseainini. Apimi niṣídiro ná segí fwi yarigfapí rfwiminiṣf mamófirixini. Sáníṣf wegíe dani mwiapfniṣeapa éanáyí, nioni áma fwi meámniṣi barigfáyí yapí niṣiriṣi maiwí ṣweagfami seámeámniṣi yarina niṣífa wí re imóniṣirfámani, ‘O ina binirfeniṣo?’ yaiwiprfámani. ⁴ E niṣeari aí Sadisiyo ṣweagfa wiyfne nioni píraniniṣf niniṣídiro nani fwi mé neróná segí rapirapf kíyiniṣf móriniṣarigfáyínerini. Seyfne ariniṣf wí siní ṣweaṣo. Seyfne rapirapf apfa wení niyiniṣaná nioni tñí nawini anf yanfwarini. Seyfne nioni píraniniṣf niniṣídiro niṣíyó dani e epaxí imóniṣirfa enagí nani rariniṣi. ⁵ Áma nioni niniṣídiro ná peá mniṣimó xopirarininiṣf wífa giyí giyo nioni rapirapf apfa wení rúniṣf imóniniṣíyí uyiririṣi wigí yoí íkwí áma diṣf niyiniṣiniṣf imóniniṣf inina ṣweaprfá nani yoí ṣwirarininiṣf namí ṣwirarininiṣípì míkwiṣipa eri gí ápo tñí xegí anfnajowa tñí siṣwí anigíe dani ‘Ayf gí ámarini.’ uririṣi emfarini. ⁶ Arfa tígfáyíne enánáyí, xwiyfa Gorixoyá kwíyíṣípì siyikf nioniyá imónigfayo urariniṣf riṣípì arfa ókiarí umóniṣoyi.” riṣo. niṣiriṣi rfwaminiṣf eáirixini.

Anf Piradepiayo siyikf xfoyayo nani xwiyfa urinjf nanirini.

7 “Joxi siyikf nioniyá Piradepiayo ṣweagfáyíyá anfnajomi rfwaminiṣf re neari wiowarfirixini, ‘Xewini aga xegí bi imóniriṣi nepaxiniṣf imóniriṣi eno —O kí mxi ináyí Depito enina ífa xiriniṣpa anf siṣiyo ṣweaprfá nani ífa xiriniṣo. O íkwíáná áma wo ówaní yáripaxí menini. O ówaní yaráná áma wo íkwipaxí menini. O re riṣo+ urfirixini, ⁸ “Amipí seyfne yarigfapí nani nioni niṣífarini. Ení xwapf meánigfáyíne nimóniro aí xwiyfa nioniyapí

xaiwí fá nixiriŋro xeaniŋɣi seaikáráná 'Jisasomi xɔdarigááyí wienemani.' murɣpa egáa enagɣi nání segí sɔmɔmanɣi riwámɔni nioni anɣi ówanɣi ámá wo miyáripaxí imóniŋɣina seaikwiáriárini. ⁹ Ámá 'Gorixomi yayí oumeanirane nání awí eánariŋwini.' niriŋro aí surímá nero Setenomi xɔdarigááyí —Ayí nepa Judayí mimónipa nero aiwí yapí niriŋro 'Judayí wienerini.' rarigááyirini. Ayí nioniyá diŋɣyo dáni nibiro wauní niseaikáriŋro segí síkwí tɣɣí e nɣpɣkínimearo nijfá re imónipɣrɣárini, 'Ámá tiyí o diŋɣi síxí uyiniŋɣirini.' Nijfá e imónipɣrɣárini. ¹⁰ Seyíné xwiyífá 'Ámá xeaniŋɣi seaífapimi xwámámí niwiro aniŋɣi nixídfɣrixiŋi.' seariŋápi píranɣi fá nixira wariniŋagáa nání nioni xeaniŋɣi ríá tɣɣí ámá xwíá ririŋ niriŋini ŋweagáa niyoní iwamfó wíwapɣyini nání wímeanfapimi dání seyíné seamxeámfárini. ¹¹ Nioniŋi sɔni mé nibiriŋ seaímeámfá enagɣi nání wa segí amɔnanɣwí diŋɣi niyɔmɔniŋɣi íníná ŋweapɣrɣáa nání dɣkínipɣrɣápi seapirɣpɣrixiŋiriŋi nioniŋi nixídfɣróná fá xirarigáápi aniŋɣi miní píranɣi fá xirɣrixiŋi. ¹² Ámá nioniŋi nixídfɣróná xopirárí wífá gɣyí gɣyo nioniŋi nimeariŋ gí ápo Gorixoyá anɣi ŋwáfaiwámí íkíá xwiyífániŋɣi oranjáráná ámi iwámí dání wí peyepɣrɣámaní. Ayo gí ápo Gorixoyá yoɣpi ŋwiráriŋ anɣi o ŋweanɣipiyá —Anɣi apí Jerusaremi Sɣniŋpɣyiriniŋɣipirini. O tɣɣí e anɣinami dání wepɣniniŋfapirini. Apiyá yoɣ ŋwiráriŋ emíárini. ¹³ Aríá tígááyíné enánáyí, xwiyífá Gorixoyá kwíyípi síyikí nioniyá imónigááyo urariŋɣipí aríá ókiarí umónipoyí." riŋoi.' niriŋriŋ ríwamɣiŋɣi neariŋ wíowárɣrixiŋi.

Anɣi Reodisiayo síyikí xɔoyáyo nání xwiyífá uriniŋ nániriŋi.

¹⁴ "Joxí síyikí nioniyá Reodisiayo ŋweagááyíyá anɣinajomiŋ ríwamɣiŋ re neariŋ wíowárɣrixiŋi, 'Nepaxiŋɣi imóniŋo — O Gorixoxo ámáyo xɔo imóniŋɣipí nání wíwapɣyiwiniŋiniŋriŋ urowárenapiŋɣipí nepániŋ wíwapɣyiriŋ xixeniŋ nɣpɣniŋ yáriŋriŋ enjoriniŋ. O amɣpí nɣpɣniŋ Gorixoxo imixiniŋɣipí mɣkí ikinjoriniŋ. O re riŋoiŋ urɣrixiŋi, ¹⁵ "Amɣpí seyíné yarigáápiŋ nání nioniŋi nijfáriniŋ. Sogwí diŋɣi yinariŋɣipániŋɣi yarigááyíné, seyíné ríá sínɣiŋiŋ nimóniŋro nioniŋi aga píranɣiŋiŋ mɔnixídfɣpa yarigááriniŋ. E niseariŋriŋ aí imiŋɣiŋ ráriŋɣiniŋiŋiŋ nimóniŋro aniŋɣiniŋ diŋɣiŋ peá niniŋimoro eniŋ miyarigááriniŋ. Sa sogwí diŋɣiŋ yinariŋɣipániŋɣi yarigááriniŋ. Seyíné ríá nisiniŋriŋiŋ sɣniŋwiriŋyí, imiŋɣiŋ niriáriŋriŋiŋ sɣniŋwiriŋyí, 'Ayí ananiriŋiŋiŋ.' nimónimɔniŋriŋiŋ ériŋiŋiŋ. ¹⁶ Seyíné ríá mɔsiniŋpa ero imiŋɣiŋ mɔráriŋpa ero nero sa sogwí diŋɣiŋ yinariŋɣipániŋɣi yariniŋagáa nání seyíné gí manɣyo dání emí seaúrímómfáriniŋ. ¹⁷ Sewaniŋɣiŋyíné 'Amɣpí bí mɔneamúronjeneriniŋ. Amɣpí xwé ayá tɣniŋwaéneriniŋ. Amɣpí

níwíníri áamá áminá 24 awa rapírapí apíá wení níyíníri amínanjwí síjgá gorí tñní imíxíníjpi nídfkínímáná íkwianjwí mídímídáni níjwiráriníga punjipimí níjweaxa punjagfa níwíníri ⁵ íkwianjwí áwínimí enjínami dání ápianjwí néra urí ikaxí nira urí akíríwí nira urí yaríjagí níwíníri uyíwí wé wíúmí dánj waú —Ayí Goríxoyá kwíyí wé wíúmí dánj waú api náníriní. Ayí síá íkwianjwí anami sfmímanjfmíní ápiáwí wearíjagí níwíníri ⁶ íkwianjwí anami sfmímanjfmíní bí rawírawáníj ímóníj bí rírímá síjwí wínípxá ímóníjpi wenjagí níwíníri díj tñj ímóníj waú waú awa agwí ríwámíní síjwíní nírómíxa urí ríwí ríwámíní nírómíxa urí egfáwa áwíní e njwearo íkwianjwínamí mídímídáni njwearo enjagfa wíníjanigíní. ⁷ Díj tñj ímóníj wíníjáwa wo raioníníj ímóníjpi —Api pusí sayí xwéríxa míxí yaríjpiíní. Apíníj ímóníjoríní. Ámí wo burímákauíníj ímóníjoríní. Ámí wo áamá sfmímanjíníj íníjoríní. Ámí wo apurí nípipíka waríjpiíníj ímóníjoríní. ⁸ Awaú awaú awa woní woní íwí wé wíúmí dánj wo ero wará nípíní síjwíní nírómíxa ugáfawaríní. Ikwáwíyiraní, árfwíyiraní, bí píní míwíarí aníj miní re nira warígfáríní, “Áminá Goríxo, o ení eáníj áamá woyápi tñní xíxení mimóníjoríní. Eníná dání njwearí ríná síní njwearí ríwéná aníj njwearí eníoríní. Xewíní xegí bí ímóníjoríní. Aga xegí bí ímóníjoríní. Oyí, aga xegí bí ímóníjoríní.” ⁹ Íníná e nira nuro íkwianjwí anami njweanómí, aníj ímóníjómí seáyí e umero wé íkwianjwíyo unjwiráriro yayí wíro éaná ¹⁰ áamá áminá 24 ímónígfá mídímídáni éf njweagfáwa íkwianjwí anami njweanómí nupfínímearo wigí amínanjwí síjgá gorí tñní imíxíníjpi nípíríro xfo tñj e nímoauróná re urarígfáríní, ¹¹ “Negí Ámínáoxí ímóníri Njwáoxí ímóníri enjoxíní, amípi níní enípi imíxíjoxí, ayí joxíriní. Nípíní pípimí dání marfáí, joxí simóníjpiíní dáníní ímóníri apimí dání ení síní ímóníri ení enjagí nání áamá níní joxí seáyí e rímero wé íkwianjwíyo ríjwiráriro ‘Ení wíarí nímúrorí eáníjoxí, ayí joxíriní.’ ríríro sípaxoxíriní.” rarígfáríní.

5

Jono bíkwí wína nítamínímáná wenjagí wíníj náníriní.

¹ Íkwianjwínamí éf njweanjo wé náú tñní bíkwí xopemíxíníj wína —Anami xegí ríwamíj neánírná íníríwámíní eáníri seáyí ríwámíní eáníri enjínaríní. Míxí nírinímáná tamíxaríj wé wíúmí dánj biaú tñní íkíyíníj yáriníjnaríní. Ana íkwianjwínamí éf njweanjo fá xíríjagí síjwí níwíníri ² ámí síjwí wínífáyí wíníjanigíní. Aníjáj wo

rfaiwá enj tñni re rarinagj wininjanigini, “Wé róninj imóninj go ananị bikwí ana tamixiniñpi ararfkímí nerị paripaxf imónini?” rarinagj wininjanigini. ³ O rfaiwá e rarinagj aí anjnamị nweagfáyfrani, xwáfárimị nweagfáyfrani, xwáfárimị inimi nweagfáyfrani, wo bikwí xopemixiniñ ana paripaxfrani, inimi sñwí winipaxfrani, wo mimónini. ⁴ Nionị áamá wé róninj imóninj wo bikwí ana npariri inimi sñwí winipaxf imóninj wo nání pía megínarfigá sñwí nwiniri nání nionị nwí piyí w්රinarfná ⁵ áminá e nweagfáyf wo re nriñinigiñi, “Joxi nwí meapani. Arfá ei. Raionfniñf imóniño —O xiáwo írño Judaoyá gwí axrími dání eweanorini. Mixí ináyf Depitoyá xwáfá piaxfyo dání iwiaronorini. O Gorixo tñni xepixepá nironiro mixí inigfáyo rixa xopirarf wiño enagj nání bikwí anamị tamixiniñpi ananị ararfkímí nerị paripaxfrini.” nriñinigiñi.

Jono sipisipí miá womi wininj nánirini.

⁶ Nionị weninj éáyf wininjanigini. Sipisipí miá wo — O áamá pikigfóninj imóniñorini. Siwanj wé wúmi dñj waú erị sñwí wé wúmi dñj waú —Sñwí apí Gorixoyá kwíyí wé wúmi dñj waú xío xwáfá nirimini wariñpi nánirini. Sñwí apí aniri enorini. O ámináyf ákinjá pánaunáná dñj tñj imónigfá waú waú ikwianwfná tñj e midmidáni nweanáná xewanño ikwianwfná tñj e éf roñagj wininjanigini. ⁷ O nuri bikwí ikwianwfnami nweanoyá wé náumini xriñfna urápáná re eninigiñi. ⁸ Dñj tñj imónigfá waú waú awa tñni áminá 24 e niñweaxa pugfáwa —Awa woni woni kitá fá xiriño íkfá dfá rfá yeáná dñj nanj earinj bi pirerixí sñj gorí tñni imixiniñyo magwí xeariniñpi —Apí áamá Gorixoyá imónigfáyf xwiyfá xómi ririmí wiarigfápirini. Apí fá xiriño yarigfáwa tñni sipisipí miá tñj e nupfkinimearo ⁹ sonj sñj bi nrióná re urigfawixini, “Joxi ripikíáná dixf nupeirinipimi dání áamá fwí nání gwíniñf nweagfáyf Gorixoyá imóniprfa nání roayironfrini. E nerfná áamá gwí wri wri niyoní dání wíyo roayironí pfné mfkí xixegfni rarigfá niyoní dñjyf wíyo roayironí wará xixegfni irigfá niyoní dání wíyo roayironí wí e wí e gwí mónigfá niyoní dání wíyo roayironí enj enagj nání bikwí mixí riniñfna ananị nurápiri tamixiniñpi ararfkímí epaxoxirini. ¹⁰ Áamá joxi roayironyf negí Nwáfáoyá xwioxfyo nweaprfá nání wimixiri xfóyá apaxfpaninj imónigfáyf o tñj e ananị páwiarigfápa ayf eni páwipaxf imóniprfa nání wimixiri éf enagj nání ayf seáyf e nimóniro xwáfá tño umenweaprfárinini.” Sonj sñj nrifná e rigfawixini.

Sipisipí miáomi seáyf e umegfá nánirini.

¹¹ Nionì ámì wenìjì éáyí wìníjanigìní. Íkwianjwína tñní dñjì tñjì imónìgíá awaú awaú tñní ámíná 24 e nìjweaxa pugíáwa tñní áwìní e ñweañáná aṅṅnájì dñjì nìmorì íá ropaxí maríáí, aga ayá wí dñjì mìmopaxíyí mídìmidáni xapìxapí nìmudìmoro aga mìrónárìjagíá nìwìnrì wigí maṅjì tñní soṅjì rarìjagíá aríá wìjanigìní. ¹² Soṅjì nìrìróná eṅjì tñní re rarìjagíá aríá wìjanigìní, “Sipìsipí miá pìkigíto, ámá nñní ‘Seáyì e nìmónìrì neamenjweapaxoxì, ayí joxìrìní.’ urìro ‘Amìpí wí mìmúropaxoxì, ayí joxìrìní.’ urìro ‘Pí pí nìjíá eṅjìpì nánì dñjì aumaúmì inìpaxoxì, ayí joxìrìní.’ urìro ‘Eṅjì wiárí nìmúròrì eánìjoxì, ayí joxìrìní.’ urìro wé íkwianjwíyo uṅwìrárìro seáyì émì umero yayí umero epaxorìní.” E rarìjagíá aríá nìwirì ¹³ ámì amìpí dñjì tñjì xíto imìxìjì, aṅṅnamì jweagíáyífrani, xwíárímì jweagíáyífrani, xwíárímì ínìmì jweagíáyífrani, rawìrawáyo jweañyífrani, pí pí ayo eṅjìpìrani, nñní soṅjì nìrìróná re rarìjagíá aríá wìjanigìní, “Íkwianjwínamì éfì jweaño tñní sipìsipí miá tñní seáyì émì umepaxí imónìrì wé íkwianjwíyo uṅwìrárìpaxí imónìrì seáyì e umfeyoapaxí imónìrì seáyì e nìneaimónìrì neamenjweapaxí imónìrì egííwaú eṅagì nánì anìjì miní e e néra úwanìgìní.” rarìjagíá aríá nìwirì ¹⁴ dñjì tñjì imónìgíá awaú awaú “Nepa e imónìwìnígìní.” rayarìjagíá aríá nìwirì ámíná 24 imónìgíáyí awaúmi nupíkinìmearo seáyì e umearìjagíá wìníjanigìní.

6

Sipìsipí miáo bìkwínamì tamìxìníjìpì araríkimí eṅjì nánìrìní.

¹ Nionì sipìsipí miáo bìkwínamì tamìxìníjì wé wíúmì dāṅjì waú eṅjìpì bì aríkiagì nìwìnrìfíná dñjì tñjì imónìgíá waú waú awa wo akìrìwíñíjì nìrìrìfíná “Eñní.” rarìjagì aríá nìwirì ² wenìjì éáyí wìníjanigìní. Osí apíá wenjì wo wìníjanigìní. Osomì seáyì e xejweaño éwaikí bá íá nìxìrìrì jweañagì wìníjanigìní. Amìnanjwí ámá mìxí nìnrìfíná xopìrárí wíomì wiarìgíáyí wìna omì mìnì wíáná o xopìrárí wíno yapì nìmónìrì ámáyo xopìrárí wíamìgìnrìrì úagì wìníjanigìní.

³ Bìkwínamì tamìxìníjì ámì bì sipìsipí miáo aríkiáná dñjì tñjì imónìgíá waú waú awa ámì wo “Eñní.” rarìjagì aríá nìwirìfíná wìníjanigìní. ⁴ Osí ámì wo, ayíá rìjjo úagì nìwìnrì Gorìxo xe osomì xejweaño ámá xwíárímì nìwayìrónìro awayinì jweagíáyí mìxí níkwínaroro wíwìní pìpìkímì inífrìxìnrì owíwapìyinìrì sìjwí wìnarìjagì nìwìnrì e emìnrì warífná kirá mìxí nánì sepiá bá mìnì wíowárfagì wìníjanigìní.

wárìrì emá x́fá aýfá nírìríná ragí pwarìnjípánìnjí rìrì
 13 sìnj anj pírìyo dání nírìwómioaríná íḱfá pikí sogwí sìnì
 yóf menjáná ríwìpì kíkìdìmí éáná piéroarìnjípa axípì e
 piérorì 14 anj pírì íkwí wínánìnjí áwìnì e naxìnowárìnimáná
 m̀d̀m̀d̀d̀ání nìxopéga urì d́wí ńnì t́nì p̀r̀r̀njwí ńnì t́nì
 xámì imónìnjè dání nìxoyípíga nurì ámì wí e imónìrì
 yarìnjagì nìwìnìrì 15 xẃfáyo dájf m̀x̀x̀ ináyf t́nì ámá wíyo
 seáyì e wimónìǵfáyf t́nì porisíyo seáyì e wimónìǵfáyf
 t́nì ámá amípì wí m̀m̀m̀r̀ónìǵfáyf t́nì ámá xwérìxa
 imónìǵfáyf t́nì ámá kodìreakí nero xìnáiwánìnjí nímónìrì
 omìnjí wíiarìǵfá ńnìyí t́nì ámá wigí omìnjìnì yarìǵfáyf
 t́nì wìwanìnjíyí śnjá ófyo ṕnì njwearo d́wí śnjá t́nì enjè
 yimáronjímì ṕnì njwearo yarìnjaǵfá wìnjìnjìnjì. 16 E
 nero d́wíyo t́nì śnjáyo t́nì re urarìnjaǵfá wìnjìnjìnjì,
 “Śnjá tìyíné, d́wí tìyíné, ananì seáyì e neaìkwarìmoì.
 Íkwìanjwínámì éf njwearo śnjwí neanìrì sipìsipí miáo wikí
 neaónìnjípì pírì neamamorì enìgìnjìrì rítí neateì. 17 Śfá
 sipíyí, śfá awaú wikí neaónìǵfí enjagì nánì pírì nea-
 mamopìśfíyí rìxa nímónìnì enjagì nánì rarìnjwìnì. Apimì
 gone múropaxí imónìnjwìnì? Oweoì.” rarìnjaǵfá aŕfá
 wìnjìnjìnjì.

7

Isìrerìyí 144,000 eǵfáyo ipírífá eaǵfá nánìrìnì.

1 Apì e nìwìnárìmáná anjínajf wáú wáú xẃfá sírìwí biaú
 biaú imonj m̀d̀m̀d̀d̀ání e éf nìroro imìnjí xẃfáyoranì,
 rawìrawáyoranì, íḱfá wíyoranì, mepa oenìrì imìnjí
 apiaú apiaú imonjè barìnjípì nìp̀r̀roro ronjaǵfá nìwìnìrì
 2 anjínajf ámì wo ipírífá Njẃfá anìnjí śnjí imónìnjoyá nánì
 íkwíroarìǵfápì nìmaxìrìmì sogwí weaparìnjímì dání
 nìpeyirì anjínajf Gorìxo xe xẃfá rì t́nì rawìrawá t́nì
 xwírífá ik̀x̀éf̀r̀x̀ìnìrì śnjwí wìnjìnjí wáú wáú awamì enj
 t́nì ŕfaiwá nurìríná 3 áxémá nìwirì re urìnjìnjìnjì, “None
 negí Gorìxoyá ámá xegí xewaxomì d̀njí nìwìkwíroro nánì
 xìnáiwánìnjí nímónìro omìnjí wíiarìǵfáyo sìnì ipírífá mimáyo
 m̀weapa enáná xámì xẃfá t́nì rawìrawá t́nì íḱfá t́nì
 xwírífá mikìxepa époyì.” urarìnjagì aŕfá nìwirì 4 ayí rìpì enì
 r̀ǹnarìnjaǵfá aŕfá wìnjìnjìnjì, “Ámá Gorìxoyá ipírífá weáfá
 ńnì, 144,000 eǵfáyí, ayí Isìrerìyí gwí rìrì r̀r̀r̀ imónìǵfá
 nìyonì dájfìyìrìnì. 5 Xiáwo írìnjò Judaoyárímì dájf 12,000
 ipírífá earo xiáwo írìnjò Gatoyárímì dájf 12,000 ipírífá earo
 Rubenoyárímì dájf 12,000 ipírífá earo 6 Asaoyárímì dájf
 12,000 ipírífá earo Napítaraioyárímì dájf 12,000 ipírífá earo
 Manasaoyárímì dájf 12,000 ipírífá earo 7 Simionoyárímì

dánj 12,000 ipírfa earo Ripaioyárimí dánj 12,000 ipírfa earo Isakaoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo ⁸ Seburanoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo Josepoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo Bejmanoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo egfáyf ayf apírini.” rinaríjagfa arfa wíjanigini.

Ámá fá mīropaxf wí Gorixomí yayf wigfa nánirini.

⁹ Arfa e nīwiarimáná weníjé éáyf wínanigini. Ámá ayá wí mīrónáríjagf wínanigini. Dínj nīmori fá ropaxf mimóníjyírini. Ayf ámá gwf xixegfni imónigfá nīyoní dánjyírini. Gwf wírí wírí xixegfni imónigfáyorani, wará xixegfni íríjyorani, píné xixegfni rarígfáyorani, ayo nīyoní dánjyí wí axí e nīmīrónáríro rapírapi apfa wenj nīyínimáná ikwianwína tñi sipísipf miáo tñi agwírwámíni tñj e yayf nīwiníro nání soná iwí fá nīxíríro ¹⁰ meanj nīróná enj tñi re raríjagfa wínanigini, “Gorixo, ikwianwínami éf ηweanj ro tñi sipísipf miá ro tñi yeáyf neayimixemeáfíwaúrini.” ráná ¹¹ ikwianwína tñi áminá 24 e nījweaxa pugfáwa tñi dínj tñj imónigfá awaú awaú tñi áwini e enáná anjñajf mīdīmídáni xapíxapí nīmudfímoro rogáfayf ikwianwínami sīmīmanjrwámíni nīpíkinímearo Gorixomí yayf numeróná ¹² re raríjagfa arfa wíjanigini, “Ripi aga nepa imónini. Negf Gorixo yayf umepaxo imóniri seáyí émi umepaxo imóniri nñi nání dínj aumaúmí inípxo imóniri yayf wipaxo imóniri weyf umearípxo imóniri seáyí e nīneaimóniri neameηweapaxo imóniri enj síxí eánípxo imóniri eno enagi nání aníj miní íníná e e néra úwanigfni. Nepa xixeni e imóníwínigfni.” raríjagfa wínanigini.

Rapírapi ragf sipísipf miáoyáyo igfa eáfayf nánirini.

¹³ Síjwí e wínaríná áminá e nījweaxa pugfáwa wo re nīríjínigfni, “Ámá rapírapi apfa wenj nīyínimáná re rogfa tíyf gíyírini? Gimi dání báfayírini? Joxí níjfarani?” níríagf ¹⁴ nioní re uríjanigfni, “Oweoi, ápoxini níjfarini.” uríagf o re nīríjínigfni, “Ámá tíyf xeaníj xwíarími bí tñi xixeni mimóní seáyí e imóníj wímeanjípimi dání báfayírini. Wigf rapírapi ragf sipísipf miáoyáyo igfa eáná apfa wenj imóníjírini. ¹⁵ Ayínáni Gorixoyá ikwianwínami sīmīmanjímí dání éf nīroro xegf anj ηwíá riwámí dání ikwáwiyirani, áríwiyirani, Gorixoyá apaxfpaníj imónigfáyf wíiarígípa axípi wíiarígífarini. Íkwianwínami éf ηweanjo aníj sīmānwíníj yeáyf wímíxínífarini. ¹⁶ Ámá tíyf ámi bí agwf nání mēpa ero inígf nání mīwínípa ero sogwí xaiwí mīwanípa eri amípi wí wigf waráyo

rímimeniñwfnñf miveáni pa eri enfáriní. ¹⁷ Ayf rípi nániríní. Sipisipf miáo, ikwiañwfnami áwini e éf roño sipisipfyo xiáwo píranñf mearñfpa áamá tfyo axfp nímerfná iniñgf simñf ayf nínirfná dñf nñyminñf imóniprí nání tfñf e nipemeámí unfáriní. Xeanñf wímeaarfná ñwí eaarígfápi ení Gorixo sñwíríxí nñní kwíkwírímí wínfáriní.” nñrññnigíni.

8

Sipisipf miáo bikwíyo tamixiniñf yoparfpí arfkiñf nániríní.

¹ Bikwfnami tamixiniñf yoparfpí arfkiáná re imóníagí wñññanigíni. Anñnami ñññfá nimónáríri bí onímiápi e nemáná enjáná ² anñnajf Gorixoyá agwíríwámíni rogfá wé wfúmi dánf waú imónígfáwami pékákf wé wfúmi dánf waú wíagi wñññanigíni.

³ Anñnajf ámi wo píreríxí sññá gorf tñní imixiniñf wina fá níxírímí níbíri íráf sññá gorf tñní imixiniñfpí tfñf e —Apí ikwiañwfnami agwíríwámíni onñfpíríni. Apí tfñf e éf róáná xwíyá fá áamá Gorixoyá imónígfá nñnyf xfómi rírímí wiarígfápi —Apí íráfyo nanwí rídiyowá yarígfápnñf wñfpíríni. Apí tñní nawíni rfá oikeaáríni íkfá dífá rfá yeááná dñf nanf eaarñf xwé bí mñní wíagi ⁴ anñnajo e rfá ikeaaráná xegf wéyo dání íkfá dífápiyá sinadñf tñní áamá Gorixoyá imónígfá xfómi yarñf wigfápi tñní nawíni xfo sñwí anññe peyíagi nioní sñwí nñwíní ⁵ anñnajo píreríxí sññá gorf tñní imixiniñfna ámi nñmearí ríkwamñf íráfyo wñfpí níxerí píreríxínamí magwí nñyárímáná xwíáyo mamówárññnigíni. Mamówáráná akíríwí rírí ikaxí rírí ápianwí ókírí pobonf eri éagi wñññanigíni.

Anñnajf waú waú pékákf rígfá nániríní.

⁶ Anñnajf wé wfúmi dánf waú, pékákf wa tñní xixení xírgfáwa pékákf raníro nání nimíxárínimáná ⁷ wo iwamfó pékákf ráná re enññnigíni. Anñnaíkf tñní rfá tñní ragf tñní nawíni xwíáyo píeróáná xwíá nñríní biaú bí enfpí bfbimí enñfí amípí rfá nñnowárífná ará nñní nñnñrí aí íkfá oríwámí dáníni nepearfagi wñññanigíni.

⁸ Anñnajf ámi wo pékákf ráná re éagi wñññanigíni. Bí dífwí mññf xwé ápiáwí wearñfpññf imóníñfpí rawírawáyo mamówárínaná rawírawá nñní biaú bí imóníñfpí bfbí apí nñpíni ragf imóníri ⁹ nanwí amípí rawírawáyo yarñfíyí nñní biaú bí enfpí bfbí píyí eri ewé amípí rawírawáyo warñfíyí nñní biaú bí enfpí bfbí xwírífá ikíxéníri éagi wñññanigíni.

sípí nîwînîro “Arige neríná péminîréini?” nîyaiwîro aiwî íná wí nîpêpaxí imónîpîrfámânî. ⁷ Áxwaxí ayí osí ámá mîxí nánî nîmeámî nuríná níkínîjínîjî yimároarîgíápa imónîjagí nîwînîrî wigí mîjîyo amînanjwí sîjâ gorí tîní imîxínîjínánîjî dîkínîro sîmîmanjî ámá sîmîmanjínîjî inîro ⁸ wigí dîá sepiá apîxí wîwayánîjî wero wigí sîwanjî pusí sayí raionîyi rîníjîyîyá sîwanjínîjî wero ⁹ agwîrîwámîní níkínîjî kapá tîní imîxínîjínánîjî ñwirárinîro enagí wîníjanigîní. Íwí wigí nîpîpîka nuróná rarîjîpî, ayí osí obaxí mîxí nánî nîmeámî nuríná rarîjîpa rîrî osí karí obaxí mîxí nánî níropémî nuríná rarîjîpa rîrî yarîjagî wîníjanigîní. ¹⁰ Wigí íkwémîjîyi wáre sídîjî warîjîyínîjî imónîjagî wîníjanigîní. Ámáyo emá wé wúmi rîníjî wîpaxí imónîpîrfáyi ayí wigí íkwémîjîyo dánî sídîjî warîgíáyîrîní. ¹¹ Mîxí ínáyí áxwaxí ayo seáyî e nîwimónîrî umenjweanjo, ayí anjînají sirîríkí yoparí bî mimónîjîyîmî menjweanorîní. O xegí yoí Xibîruyí pîné tîní nîrîríná Abadonoyî rarîgîforîní. Gîrikîyí pîné tîní nîrîríná Aporiyonoyî rarîgîforîní. Yoí nîpiaúní mîkí ayí o írîkiarîjî enagî nánîrîní.

¹² Rîwîyo wîmeanîpî nánî “Ine” biaú bî rîfîpî bî rîxa apî wîmeanjoí. Biaú apîmî rîwîyo imónînípiaú sînírîní.

Anjînají awa yoparo tîjîo pékákí rîjî nánîrîní.

¹³ Anjînají pékákí xîrîgíá awa yoparo tîjîo pékákí ráná írá sîjâ gorí tîní imîxínîjî Gorîxoyá sîmîmanjîmîní onîjîpiyá sîwanjî biaú biaú tîjî e dánî manjî bî nîrîníríná ¹⁴ anjînají pékákí íá xîrîgíá yoparo tîjîomî re urarîjagî aríá wîjanigîní, “Anjînají waú waú iniigí Yupîretisî rapáú tîjî e gwí ñweagíáwamî wîkweawárei.” urarîjagî aríá nîwirî ¹⁵ anjînají awaú awaú —Awa rîxa xwîogwí o imónîrî emá o imónîrî sîá ayî imónîrî éaná e éfîrîxínîrî wîmîxárîjowarîní. Awa nuro ámá xwíá nîrîmîní ñweagíáyí biaú bî imónîgíá bîmî pîpîkîmî epîrfá nánî wîkweawárfagî nîwînîrî ¹⁶ “Ámá mîxí nánî osíyo xenjweagíáwa dîjî nîmori íá mîropaxí imónîjîoí. Nîní 200,000,000 imónîgíáwarîní.” rarîjagí aríá wîjanigîní. ¹⁷ Osí tîní seáyî e xenjweagíáyí tîní nîonî orîjâ nîwînîríná rîpîníjî imónîjagí wîníjanigîní. Seáyî e xenjweagíáyí níkínîjî rîánîjî ayíá rîrî onagwá werî siyó rîrî enjîyî imanîro osí mîjî pusí sayí raionîyi rîníjîyîyá mîjîjîjî imónîrî osí manjîyo dánî ríá ápiáwí tîní sîjwîrfá tîní sîjâ xegí yoí sarîpáî rîníjî ríá sîjî inîjîpî tîní kwíyí orî yarîjagî sîjwí wîníjanigîní. ¹⁸ Ríá ápiáwí tîní sîjwîrfá tîní sîjâ ríá sîjî inîjîpî tîní osíyîyá manjîyo dánî kwíyí omomí neríná xeanîjî apîaú apî imónîjîpîmî dánî ámá nîní biaú bî imónîgíá bîmî pîkiárîfagí wîníjanigîní. ¹⁹ Osíyîyá sowí

axípi nenfáriní.” Anfnajo e raríñagi niwiniri ⁸ manj anfnami dáni rinénapfagi arfá wíapí ámi niriñiríná re rinénaparíñagi arfá winanigini, “Joxi nuri anfnajf sisixirf nroríná rawirawáyo osaxiri xwíáyo osaxiri nerí roñomi bikwí pariniñf íá xiriñpikwí urápei.” rinénaparíñagi arfá niwiri ⁹ nioní nuri anfnajomi “Bikwí onímiápi kwí niapei.” urfagi o re niriñinigini, “Joxi niriñirí neí. Niriñiríná manjyo awí píkí iniñginiñf nisiri aiwi agwíyo dáni ayf yíkí riduniniñoi.” niriñfagi ¹⁰ nioní bikwí onímiápi kwí nurápiri niriñiríná gí manjyo ayf awí píkí iniñginiñf níagi aiwi nínowárimáná enáná gí agwíyo dáni yíkí niduní fagi ¹¹ awa re niriñfawixini, “Amipi áma gwí wirí wirí obaxí imónigíáyo wímeari áma axí e gwí mónigíá obaxíyo wímeari xwíyá mfkí xegí bi xegí bi rarigíá obaxíyo wímeari mixel ináyf obaxíyo wímeari eníapi nání ámi wfá rókiamoi.” niriñfawixini.

11

Gorixo imóniñpi nání mfkí imónipisíwau nánirini.

¹ Iwamfó yarigíá xoywániñf imóniñf wá niniapiri re niriñinigini, “Joxi niwíapiniñmeari anj Gorixoní nání ridiyowá yarigíwami xoywá awá tñi iwamfó e e nera uri ridiyowá nání iráf oniñpimi iwamfó eri áma nibiro Gorixoní yayf niñmeariñfáyo íá ríromí eri ei. ² Ridiyowá yarigíwami wáfwami ‘Xe oeni.’ niyaiwiri iwamfó mepani. Áma gwí xenwíyí wigí dñf tñi xe érixiniñi sñwí winfá enagi nání iwamfó mepani. Wigí dñf tñi neróná emá 42 pwearíná anj ñwáfipimi xórórí nero sipí wikáripirfáriní. ³ Sipí wikáriná gí áma nioní imóniñapi nání mfkí imónigíwau xe wfá urókiamopaxí oimónipiyiniñi sñwí wináná awau okiyfá wí miní bekí wú níkíkiyiniñmána sfá 1,260 imóniñfí —Sfá ayf emá 42 nání xixeni imónini. Sfá ayf pwearíná áma wigí fwí nera warigíapi rfwímini omamópoyiniñi wfá urókiamopisíriní.” niriñinigini. ⁴ Awau íkfá oripíyí riniñf wau tñi íkwianwí uyíwí ikwiáripirfa nání winíxau tñi símimanj Gorixoyá —O xwíá niyoní nání Áminá imóniñorini. Oyá símimanjmini roñpi yapí imónigíwaurini. ⁵ Áma awau tñi mixel inarigíáyf awaumi sipí wikáraniri nerínáyf, awaúyá manjyo dání rfá ápiáwí nipeyari ayo rfá ninfáriní. “Awaumi sipí owikáraneyi.” yaiwífá gíyí gíyo rfá apimi dání aga nipiñkipisíriní. ⁶ Emá awau wfá urókiamoarigííyo iniá meapa oeniñ anj pirínamí yeáyf yimixáripaxí imóniri iniñgí ragí imónini nání imixipaxí imóniri gíni gíná “Xwíáyo

ŋweagfáyo e owikáraiŷi.” wimónfíná anani egf dñf tñi xeanĩf ayf ayf nñi wikáripaxf imónĩri neri ⁷xwiyfá Gorixo wíá rókiamóisixínĩri urĩpĩ tñi xixeni rixa nurárimáná enáná nanwf mixf yarĩf sirĩrkf yoparf bi mimónĩfyimi dáni peyeañfo awaú tñi mixf ninĩro awaúmi xopĩrãrf nĩwiri pikinfãrĩni. ⁸Pikíáná piyowaú añf xwé apimi — Añf egf Ámináomi eni yekwiroárigfãpĩ nãni rarĩñĩni. Añf apĩ nãni nĩrĩrĩnã rasf nĩrĩro Sodomiyi rĩro Isipiyi rĩro yarigfãpĩrĩni. Añf xwé apimi awaú óf e piyf opisfĩrĩni. ⁹⁻¹⁰E piyf wenáná sfá wiyau wiyi nórĩri ámi wiyi órĩmĩnĩri yarĩnã ámã warã xixegfñi írĩro egfáyo dñf tñi gwf wĩrf wĩrí imónigfáyo dñf tñi pñé xixegfñi rarigfáyo dñf tñi gwf bi bi mónigfáyo dñf tñi nĩbĩmiro xe piyowaúmi xwíá oweyãrfpoyĩnĩri sñwf mĩwĩnĩpa nero sñwf nĩwĩnayiro wíá rókiamófiwaú, ámã xwíáyo ŋweagfáyo rĩnĩf ayikwf nĩwia múfiwaú rixa péagfi nãni ayf yayf seáyĩmi dáni néra upfĩfãrĩni. E nerónã aiwã xwé nimĩxĩro nĩga uro wigf ámayf yayf owĩnĩri amĩpĩ nanfyf anfã yanf inĩro néra warfñã ¹¹rixa sfã wiyau wiyi nórĩmánã wiyfjimi áwĩni e dáni re enĩnigĩni. Gorixo xfomĩ dáni ámi awaúmi dñf sixf uyãránã awaú ámi sñf neri éf rogfsixĩni. Éf róánã ámã awaúmi sñwf wĩnayarigfáyf dñf niyãga nuro wáyf ayikwf mĩwĩnarĩnã ¹²awaú xwiyfã bi añĩnamĩ dáni enf tñi re rĩnénãpãgã arfã wigfĩsixinĩ, “Awagwĩ re nãni yapfpiyĩ.” Arfã e nĩwiri agwf tñi añĩnamĩ nãni peyarĩñagfi awaú tñi mixf inigfáyf sñwf wĩnowãránã ¹³axĩnã re enĩnigĩni. Pobonf xwíá yaiwiãmĩ enĩnigĩni. Xwíá yaiwiãmĩ éánã añf añf apimi mĩrĩnĩñf wé wúkaú imónĩpĩ bi nĩpĩni pĩnanowiri ámã e ŋweagfã eni 7,000 penowiro éagfã añf apimi ŋweagfã mĩpéfáyf enf óf nikãrĩnĩro Nwíã añĩnamĩ ŋweañomi seáyĩ e numerónã “Enf eãniñoxĩ, ayf joxĩrĩni.” urarĩñagfã wĩnĩñanigĩni. Nionĩ orĩñã nĩwĩnĩrĩnã e wĩnĩñanigĩni.

¹⁴Rfwfyo wĩmeanfpi nãni “Ine” biaú bi rffpi áwĩni e enfpi rixa apĩ imónĩgot. Apimi rfwfyo imónĩnĩpĩ añĩni imónĩniñot.

Añĩnajf pékãkf xĩrigfã yoparo pékãkf rĩñf nãnĩrĩni.

¹⁵Añĩnajf pékãkf xĩrigfã wé wfũmi dñf waú imónigfãwa yoparo pékãkf ránã añĩnamĩ dáni manf obaxf enf tñi re nĩrĩga warĩñagĩ arfã wĩñanigĩni, “Xwĩárĩmi menweapaxf nãni imónĩpĩ sĩni wiyfã marfãt, rixa negf Ámináo tñi xegf ámã nene yeáyf neayimĩxemeanfã nãni oyã dñf tñi arfowayã xwíã piãxfyo dáni iwiaronfoyĩ rarĩñwão tñi awaúyãpĩnĩrĩni. O wĩ anfã mimónf añĩñf inĩnã nĩñwearĩ

menjweanfárini.” niriḡa warinḡagi arfá niwiri ¹⁶ ámá áminá 24 Gorixoxi tñf e ikwiaḡwíyo éf niḡwearo xapixapí niḡweaxa pugfáwa wigf s̄m̄imanḡf̄m̄ni n̄ip̄f̄k̄in̄imearo Gorixomi yayf numeróná ¹⁷ re urarinḡagfá arfá wiḡaniḡini, “Áminá Gorixoxini, eḡf sixf eánigfá niyon̄i seáȳi e wimón̄iḡoxini, ríná ḡweari en̄iná dán̄i an̄iḡf ḡweari en̄oxini, joxi en̄iná dán̄i eḡf sixf eán̄iḡf néra baḡipi t̄ni r̄ixa x̄ixeni ner̄i xw̄fárimi iwamfó menjweanḡagi n̄áni none yayf siarinḡwini. ¹⁸ Ámá ḡwf bi bi món̄igfá n̄f̄ni joxi n̄áni wikf n̄irón̄iro ‘Om̄i in̄im̄i wí wur̄nan̄iméwini.’ yaiwíagfá aiw̄i joxi ayo wikf wón̄iḡf̄pi wíwap̄iyiríná r̄ixa nimón̄in̄iḡo. Ríná ámá pegfáyo xw̄r̄ixf numer̄i eyeyiróm̄i wirínar̄ini. Ríná wfá rókiamoarigfá, d̄ixf r̄ináiwan̄iḡf nimón̄iro om̄iḡf siiarigfáyo yayf niwimori ‘Ap̄i wim̄iḡini.’ yaiwiñfpi m̄ini wir̄i ámá d̄ixf imón̄igfá joxi n̄áni wáyf nīsiro píran̄iḡf x̄fdarigfá, siykw̄n̄iḡf imón̄igfáyoran̄i, xwén̄iḡf imón̄igfáyoran̄i, ayo en̄i yayf niwimori ‘Ap̄i wim̄iḡini.’ yaiwiñfpi m̄ini wir̄i ámá xw̄fárimi xw̄rfá ik̄ixearigfáyo xw̄rfá wik̄ixer̄i eríná, ayf r̄ixa rínar̄ini.” rar̄iḡagfá arfá niwiri win̄iḡaniḡini. ¹⁹ Gorixoyá aḡf ḡwfá aḡf̄nam̄i en̄iwá fkw̄in̄ri bokisf xw̄yfá Gorixoxi en̄iná réroarin̄fpi n̄áni im̄ixiniñfwa aḡf iwám̄i dán̄i siḡáni imón̄iri éaná re en̄iḡiḡini. Ápiaḡwf ókím̄xayiri ikaxf rayiri ak̄ir̄wf rayiri pobonf er̄i aḡf̄naikf ayá wí er̄i éaḡi win̄iḡaniḡini.

12

Ek̄iyiñf iw̄f wo in̄iḡf̄pi t̄f̄ni ap̄ixf wí in̄iḡf̄pi t̄f̄ni n̄an̄ir̄ini.

¹ Ek̄iyiñf aḡf p̄ir̄fyo ayá s̄wf ropaxf bi nin̄r̄fná r̄ip̄i imón̄iḡin̄iḡini. Ap̄ixf wí —Í sogwo rap̄rap̄f̄n̄iḡf yin̄ri xegf s̄kwf emáom̄i ikwiár̄ri am̄inaḡwf siḡf wé wúkaú s̄kwf waú t̄ñf d̄f̄k̄in̄ri nemáná ² n̄iaíwf agwf en̄ir̄ini. Í n̄iaíwf x̄r̄im̄in̄ri n̄áni siḡwf wanarinḡagi r̄in̄iḡf ayikwf m̄iwinar̄iḡagi n̄áni “Aḡf̄ni ox̄r̄im̄ini.” niyaiwir̄i “yeȳi” r̄iḡin̄iḡini.

³ Ek̄iyiñf ám̄i bi aḡf p̄ir̄fyo nin̄r̄fná r̄ip̄i imón̄iḡin̄iḡini. Iw̄f ayfá r̄iḡf xwé wo —O m̄iḡf wé wf̄úm̄i dán̄f waú imori s̄iwan̄f wé wúkaú m̄iḡfyo dán̄i rémówap̄ri d̄ir̄f m̄ixf ináyf d̄f̄k̄inar̄igfá imón̄iḡf wé wf̄úm̄i dán̄f waú m̄iḡfyo x̄ixeni nid̄f̄k̄iga uri en̄or̄ini. O aḡf p̄ir̄fyo e siḡáni nimón̄iri re en̄iḡiḡini. ⁴ Siḡf biaú bi egfá bimi xegf sowf t̄f̄ni aḡf̄nam̄i dán̄i aír̄aróm̄f énapáná xw̄fáyo piér̄inow̄iḡin̄iḡini. E nemáná iw̄f xwé “Ap̄ixf n̄iaíwf x̄r̄im̄in̄ri yar̄iḡi r̄ixa n̄iaíwf x̄ráná oroan̄im̄ini.” niyaiwir̄i im̄i agw̄r̄iwám̄ini uroḡaná ⁵ í n̄iaíwf ox̄f wom̄i —O ain̄ixf wá f̄á n̄ix̄r̄iri ámá

gwí bi bi mónígfá n̄iyoni umen̄wean̄fa n̄áni imónir̄i xwíyá x̄foyápi mi múropax̄ imónir̄i en̄for̄in̄i. Om̄i í x̄ir̄in̄iḡin̄i. Niaíw̄f om̄i n̄ix̄ir̄imáná en̄jáná íwo Gor̄ixoyá d̄in̄j̄ t̄n̄i x̄fo íkwian̄w̄fnam̄i n̄wean̄e n̄áni n̄ipeyir̄i n̄wean̄jáná ⁶ ap̄ix̄í ámá d̄in̄j̄ mean̄j̄ e n̄áni éf̄ un̄in̄iḡin̄i. Gor̄ixo í e n̄áni éf̄ nur̄i n̄weáw̄in̄iḡin̄ir̄i an̄in̄j̄n̄i wim̄ix̄iyárin̄e n̄áni nur̄i n̄wean̄jáná aiwá n̄iwiro p̄irán̄in̄j̄f̄ mear̄fná s̄fá 1,260 nóra un̄in̄iḡin̄i.

⁷ An̄j̄nam̄i dán̄i m̄ix̄í ninowiáp̄in̄iróná an̄j̄naj̄f̄ Maikoroȳi r̄in̄in̄jo t̄n̄i xeḡf̄ an̄j̄najowa t̄n̄i m̄idán̄i n̄irómáná iw̄f̄ xwéo t̄n̄i m̄ix̄í niniróná iwo en̄i an̄j̄naj̄f̄ x̄fom̄i x̄f̄dar̄iḡf̄áwa t̄n̄i m̄idán̄i n̄irómáná m̄ix̄í nin̄iro aí ⁸ iwowa en̄j̄f̄ m̄iweán̄ipa nero n̄áni sin̄i an̄j̄nam̄i n̄weapax̄í mimón̄in̄j̄aḡf̄a n̄áni ⁹ Maikorowa iwom̄i mamówár̄enap̄iḡf̄awix̄in̄i. Sid̄iro en̄jáná dán̄i oboȳi r̄iro Setenoȳi r̄iro eḡfo, aȳf̄ or̄in̄i. Ámá xw̄f̄áyo n̄weaḡf̄a n̄n̄i íw̄f̄ oépaȳin̄ir̄i yap̄f̄ n̄iwíwap̄iya war̄in̄jo, aȳf̄ or̄in̄i. Om̄i xw̄f̄áyo n̄áni mamówár̄enap̄iro an̄j̄naj̄f̄ om̄i n̄ix̄f̄d̄iro yar̄iḡf̄awam̄i mamówár̄enap̄iro éaḡf̄a ¹⁰ nion̄i ar̄f̄a wíaȳf̄ an̄j̄nam̄i dán̄i xwíyá bi en̄j̄f̄ t̄n̄i re r̄in̄en̄apar̄in̄j̄aḡf̄ ar̄f̄a w̄in̄an̄iḡin̄i, “Gor̄ixo en̄j̄f̄ eán̄in̄j̄f̄ x̄fo imón̄in̄j̄ip̄i t̄n̄i er̄i ámá x̄f̄oyá imón̄in̄j̄f̄yo yeáȳf̄ uyim̄ix̄emear̄i m̄ix̄í in̄áȳf̄ yap̄i nimón̄ir̄i xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i umen̄wear̄i en̄i r̄ixa agw̄ir̄in̄i. Yeáȳf̄ uyim̄ix̄emean̄fa n̄áni oyá d̄in̄j̄f̄ t̄n̄i ar̄f̄owayá xw̄f̄a piax̄f̄yo dán̄i iwiar̄on̄jo, o xeḡf̄ n̄én̄f̄ t̄n̄jo nimón̄ir̄in̄j̄f̄yo dán̄i ámá xw̄f̄áyo n̄weaḡf̄áyo wíwap̄iyin̄i r̄ixa agw̄ir̄in̄i. Aȳf̄ rip̄i n̄án̄ir̄in̄i. Jisasom̄i d̄in̄j̄f̄ n̄iwíkw̄f̄ororo n̄áni xex̄íxex̄ir̄f̄meá imón̄iḡf̄áyo xwíyá uxekw̄f̄moayar̄in̄jom̄i —O neḡf̄ Gor̄ixoyá s̄in̄w̄f̄yo dán̄i íkwáw̄iyiran̄i, ár̄f̄w̄iyiran̄i, xwíyá uxekw̄f̄moayar̄in̄j̄or̄in̄i. Om̄i r̄ixa xw̄f̄áyo mamówár̄f̄ar̄in̄i. ¹¹ Neḡf̄ n̄ir̄ix̄f̄meáȳf̄ ‘Sip̄isip̄f̄ miáo nene yeáȳf̄ neayim̄ix̄emean̄fa n̄áni neapein̄j̄r̄fan̄i?’ n̄iyaiwiro raḡf̄ oyáyo iḡf̄án̄in̄j̄f̄ eán̄iro o n̄áni xwíyá wáf̄ ur̄iyiro ner̄in̄j̄f̄yo dán̄i obom̄i xop̄ir̄arf̄f̄ wíf̄ar̄in̄i. Aȳf̄ om̄i xop̄ir̄arf̄f̄ n̄iwir̄fná wíwan̄in̄j̄f̄ȳf̄ wá mum̄ix̄in̄f̄ ‘Wa nene Jisasom̄i x̄f̄dar̄in̄j̄agw̄i n̄áni n̄ineap̄ikiróná aȳf̄ an̄in̄i xe oneap̄ik̄ipoȳi.’ n̄iyaiwiro x̄f̄d̄iḡf̄áȳr̄in̄i. ¹² Aȳin̄án̄i an̄j̄f̄ r̄inax̄í t̄n̄i re n̄weaḡf̄áȳfné t̄n̄i d̄in̄j̄f̄ níf̄a oseain̄in̄i. E ner̄i aí xw̄f̄ar̄ix̄í t̄n̄i raw̄rawáwáx̄i t̄n̄i inel̄! Obo xw̄f̄ar̄im̄i seȳfné t̄n̄j̄f̄ e n̄áni r̄ixa wéf̄ en̄j̄aḡf̄ n̄áni rar̄in̄j̄in̄i. O ‘An̄in̄j̄f̄ xw̄f̄ar̄im̄i n̄in̄weámáná epaxon̄imant̄i. Re en̄i p̄ír̄f̄ n̄irakip̄ir̄i an̄j̄w̄i ayor̄fan̄i?’ n̄iyaiwir̄i n̄áni xeḡf̄ wik̄f̄ nón̄ir̄i seain̄ip̄i r̄f̄a ápiáw̄fn̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄aḡf̄ n̄áni inel̄!” Xwíyá an̄j̄nam̄i dán̄i e r̄in̄en̄apar̄in̄j̄aḡf̄ ar̄f̄a w̄in̄an̄iḡin̄i.

¹³ Iw̄f̄ xwéo “R̄ixa xw̄f̄ar̄im̄i r̄in̄imamówár̄enap̄áo?” n̄iyaiwir̄i ap̄ix̄f̄ niaíw̄f̄ oxo x̄ir̄f̄im̄i m̄ix̄í eaax̄f̄d̄in̄iḡin̄i.

14 Mixí eaaxídfagi aí apixí áamá dɨŋɣí meanɣyó xíí nání wimixiyárinje nání nɣipɣika ounɣrɣ nabíkínáo iwí winíxau ímɣ unɣwiráráná í sidɣro tɣŋɣ e pɣnɣ nɣwiárɣmɣ nɣipɣika nurɣ e ŋweanáná xwiogwí waú wo nɣmúrorɣ ámɣ wo áwɣnɣ e imónɣe nání aiwá nɣwiuro píránɣŋɣ umegfawixini. 15 Sidɣro iniɣɣ xegɣ manɣyó dánɣ peyeáú iniɣɣ waxɣnɣŋɣ númɣ nurɣ ímɣ nɣxemɣ nɣwerɣ opɣkinɣrɣ imixowárɣagɣ aí 16 xwɣárɣ apixími arɣrá nɣwirɣná re enɣnigɣnɣ. Iniɣɣ waxɣ iwí xwéó apixími opɣkinɣrɣ xwɣrɣfá dowárɣú xwɣárɣ xegɣ manɣ nexoarɣ nɣŋnigɣnɣ. 17-18 Iwo sɣŋwí e nɣwinɣrɣ apixí nání wikɣ rɣfá ápiáwɣnɣŋɣ nɣwónɣrɣ nání niaíwí apixí í xɣrɣŋɣ winɣyó mixí wimɣnɣrɣ unɣnigɣnɣ. Ayí áamá sekaxí Gorixó urɣŋɣɣpɣ xídfɣro xwɣyɣfá Jisaso nání rɣŋɣpɣ dɣŋɣ fá xɣrɣro yarɣɣfáyɣ enagɣ nání ayo mixí wimɣnɣrɣ nání nurɣ rawɣrawáyo imanɣ e éf roárɣŋnigɣnɣ.

13

Naŋwí mixí yarɣŋɣ rawɣrawáyo dánɣ íwiapɣŋo nánɣrɣnɣ.

1 Nionɣ naŋwí mixí yarɣŋɣ wo rawɣrawáyo dánɣ íwiaparɣŋagɣ nɣwinɣrɣ o sɣwanɣ wé wúkaú rémówapɣrɣ mɣŋɣ wé wíúmɣ dánɣ waú imorɣ eno xegɣ sɣwanɣ wé wúkaú apimɣ wámɣnɣ wámɣnɣ dɣrɣ mixí ináyɣ dɣkínarɣɣfápɣ nɣdɣkíga urɣ xegɣ mɣŋɣ wé wíúmɣ dánɣ waú apimɣ womɣnɣ womɣnɣ yoɣ Gorixomɣ ikayɣwí umeararɣɣfápɣ rɣwamɣŋɣ nɣŋwirárɣga urɣ enagɣ winɣŋanigɣnɣ. 2 Naŋwí mixí yarɣŋɣ nionɣ sɣŋwí winɣfáó pusɣ sayɣ papearɣxɣ imónɣŋɣ repatɣyɣ rɣnɣŋyɣŋnɣŋɣ imónɣrɣ xegɣ sikwí ayí naŋwí beyáɣ rɣnɣŋyɣyáɣpɣnɣŋɣ imónɣrɣ xegɣ manɣ ayí pusɣ sayɣ raionɣyɣ rɣnɣŋyɣyánɣŋɣ imónɣrɣ enorɣnɣ. Iwí xwéó naŋwí mixí yarɣŋo xó tɣnɣ xixenɣ oimónɣrɣ sɣŋwí nɣwinɣrɣ nání enɣ eánɣŋɣ xó yarɣŋɣpɣ sixí umímorɣ xó ámáyó seáyɣ e nɣwimónɣrɣ umenɣweaarɣŋɣpa axɣpɣ oimónɣrɣ wimixɣrɣ xó nénɣ tɣŋɣ seáyɣ e imónɣŋɣpɣ axɣpɣ oimónɣrɣ wimixɣrɣ enorɣnɣ. 3 Mɣŋɣ wɣyimi mɣŋɣ rogɣfá igí ayí nɣpɣkipaxɣ rogɣánɣŋɣ imónɣŋagɣ winɣŋanigɣnɣ. Ámá xwɣfá nɣrímɣnɣ ŋweagɣfáyɣ “Naŋwo arɣge nerɣ sɣŋɣ enɣrɣfanɣ?” nɣyaiwiuro o nání ududɣ nɣwinɣróná nɣxídfɣro 4 iwo naŋwomɣ xó nénɣ tɣŋɣ imónɣŋɣpɣ axɣpɣ wimixɣfɣ enagɣ nání xóomɣ seáyɣ e numero naŋwomɣ enɣ axɣpɣ seáyɣ e numeróná re nɣra ugɣawixini, “Naŋwo tɣnɣ go xixenɣ imónɣnɣ? O tɣnɣ go mixí xixe inɣpaxɣ imónɣnɣ?” nɣra ugɣawixini. 5 Gorixó naŋwo xegɣ dɣŋɣ tɣnɣ xe manɣ nɣyoámorɣ weyɣ nɣmenɣrɣ ikayɣwí nɣnɣmeara úwinɣŋnɣrɣ sɣŋwí winɣrɣ emá 42 múroarɣná apɣ enɣfá nání nénɣ tɣŋónɣŋɣ nimónɣrɣ éwinɣŋnɣrɣ sɣŋwí winɣrɣ éagɣ 6 o re enɣnigɣnɣ. Manɣ nɣyoámorɣ Gorixó nání ikayɣwí

nimearĩrĩná oyá yoŷyo ikayíwí mearĩri aŋí ŋwíá oyáiwá nánĩ ikayíwí mearĩri aŋĩnamĩ ŋweagíáyí nánĩ ikayíwí mearĩri eŋĩnigĩnĩ. ⁷ Gorĩxo áamá xíoyá imónĩgíáyo nanwo xe mĩxí nĩwirĩ xopĩrárí wíwinĩgĩnĩrĩ sĩŋwí winĩri xe néní tĩŋónĩŋí nimónĩrĩ áamá gwí wirí wirí nĩyonĩ tĩnĩ wará xixegĩnĩ írĩgíá nĩyonĩ tĩnĩ pĩné xixegĩnĩ rarĩgíá nĩyonĩ tĩnĩ gwí bĩ bĩ mónĩgíá nĩyonĩ tĩnĩ ayo seáyĩ e wimónĩwĩnĩgĩnĩrĩ sĩŋwí winĩri eŋĩnigĩnĩ. ⁸ Ayĩnánĩ áamá xwíáyo ŋweagíáyí nĩnĩ —Áamá eŋĩná Gorĩxo xwíárí imĩxĩŋĩná dánĩ wigí yoŷ íkwí dĩŋí nĩyĩmĩŋí meapĩrĩá nánĩ ŋwirárĩnĩŋĩnamĩ —Ana sipĩsipí pĩkĩgíoyánarĩnĩ. Anamĩ yoŷ ŋwirárĩnĩŋĩyí marĩáĩ, áamá yoŷ mĩŋwirárĩnĩŋĩyí nanwo nene nánĩ yayí owĩnĩrĩ seáyĩ e umepĩrĩfárĩnĩ.

⁹ Áamá arfá tĩgíáyĩné eŋánáyí, arfá ókiarí mónĩpoyĩ. ¹⁰ Áamá Gorĩxo “Xe gwí uyĩrĩxĩnĩ.” wiaiwĩŋí go go apimĩ wí múropaxí imónĩnĩfámanĩ. Áamá “Kirá tĩnĩ xe pĩkĩrĩxĩnĩ.” wiaiwĩŋí go go apimĩ wí múropaxí imónĩnĩfámanĩ. Apĩ imónánáyí, Gorĩxoyá imónĩgíáyĩné segí dĩŋí wĩkwĩroarĩgíápi pĩnĩ mĩwiárí anĩŋí miní xwámámí nĩwia úfĩrĩxĩnĩ.

Nanwí xwíáyo dánĩ íwiapĩŋo nánĩrĩnĩ.

¹¹ Nionĩ nanwí áamĩ wo xwíáyo dánĩ íwiaparĩŋagĩ nĩwĩnĩrĩ o sipĩsipí miá mĩŋĩyo dánĩ sĩwanĩ wĩyaú rémoarĩŋĩpa rémorĩ xegí xwĩyíá nĩrĩrĩná iwí xwĩyíá rarĩŋĩpa rĩrĩ yarĩŋagĩ wĩnĩŋanigĩnĩ. ¹² O nanwí xámĩ íwiapĩŋoyá néní imónĩŋí nĩpimĩnĩ dánĩ nĩwiĩrĩná áamá xwíáyo ŋweagíá nĩnĩ nanwí xámĩ íwiapĩŋo, igí nĩpĩkipaxí wenomĩ nupfĩkĩnĩmearo seáyĩ e umepoyĩnĩrĩ mĩrákwiíkwí wiaxídirĩ ¹³ emĩmí ayá rĩwamónĩpaxí xixegĩnĩ bĩ erĩ nerĩná áamá sĩŋwí anĩgíe dánĩ oyá dĩŋí tĩnĩ ríá wearĩŋí bĩ aĩ aŋĩnamĩ dánĩ xwíáyo piérónapayarĩŋĩpi tĩnĩ yapí wíwapĩyarĩŋĩrĩnĩ. ¹⁴ E nerĩná emĩmí Gorĩxo nanwí wíoyá néní tĩŋí imónĩŋĩpimĩ dánĩ xe wíwapĩyipaxí oimónĩrĩ sĩŋwí wĩnĩfĩpimĩ dánĩ áamá xwíáyo ŋweagíáyo yapí nĩwíwapĩyirĩ re urarĩŋĩrĩnĩ, “Xwíáyo ŋweagíáyĩné xopaikĩgí nanwí mĩŋí rogíá amĩ sĩŋí imónĩŋónĩŋí imónĩŋí bĩ nimĩxĩro éf urárarĩpoyĩ.” urarĩŋí eŋagĩ nánĩ ¹⁵ ayí e éaná nanwí ríwĩyo íwiapĩŋo xopaikĩgí imónĩŋĩpi nimearĩ sĩŋí oenĩrĩ sĩmí óŷyo dánĩ pĩrámí wíáná sĩŋí imónĩŋĩnigĩnĩ. Gorĩxo nanwí xwíáyo dánĩ íwiapĩŋo xegí wónĩŋí xopaikĩgí imónĩŋĩpimĩ sĩmí óŷyo dánĩ pĩrámí wĩpimĩ dánĩ xe sĩŋí nimónĩrĩ xwĩyíá rĩrĩ áamá xéximĩ xómĩŋí nĩyĩkwĩro seáyĩ e mumearĩgíáyo opĩkĩpoyĩnĩrĩ rĩrĩ epaxí imónĩwĩnĩgĩnĩrĩ sĩŋwí wĩnĩŋí eŋagĩ nánĩ e imónĩŋĩnigĩnĩ. ¹⁶ Nanwí xwíáyo dánĩ

íwíapíjio e nemáná xíoyá manjyo dáni áamá niyoní s'iyikwíníjipi imónígfápiamíraní, mamadíríxamíraní, áamá amípi wí mímúrónígfáyorani, uyípeayí imónígfáyorani, áamá xínáiwáníjipi nimóníro omíjipi wíiarígfáyorani, wíwíni meñweánígfáyorani, ayo niyoní ipíríá nearíná wíyo wé náumi earo wíyo mimáyo earo egíawixíni. ¹⁷ E neríjyio dáni áamá ipíríá nanjwoyá yoí t'níraní, nabá xíoyá yoípirani, xixeni imóníjipirani, meánígfáyí aiwá nípirí nání bí ero aiwá nígwí meapírí nání bí ero epaxí mimónípa egíawixíni. Ipiríá eánígfáyíni anani bí epaxí imónígfawixíni. ¹⁸ Íá roarígfáyíné, seyíné píraníjipi d'íjipi neñwíperínáyí, re éríxíni. Nabá nanjwí oyá yoí t'ní xixeni imóníjipi, ayí áamá wo nání ríníjagí nání áamá d'íjipi íá xírígfá gíyí gíyíné, nabá oyá yoí nánípi píraníjipi íá róríxíni. Nabá oyá yoí nání ríníjipi, ayí 666 apíríni.

14

Áamá 144,000 imónígfápi náníriní.

¹ Nioní weníjipi éáyí wíníjanigíni. Sipísipi míao díwí m'íjipi Saioníyí ríníjipimí éí roñagí síjwí níwíníri áamá 144,000 imónígfáyí —Ayí yoí xíoyá t'ní xanoyá t'ní ríwamíjipi mimáyo eánígfáyíriní. Ayí o t'ní nawíni éí roñagí níwíníri ² aríá wíáyí wíjanigíni. Anínamí dání ikaxí bí nírinírná ikaxí iniigí iyakwí obaxí nídirírná raríjipa rírí akíríwí ení t'ní nírinírná raríjipa rírí ikaxí áamá kitá eaarígfáyí kitá earíná raríjipa rírí yaríjagí aríá wíjanigíni. ³ Goríxoyá íkwíawína t'ní d'íjipi t'íjipi imónígfá waú waú awa t'ní áminá 24 e níjweaxa pugíáwa t'ní wígfí símímanjíríwámíni áamá 144,000 ayí éí nírómáná soñí síjipi bí raríjagí aríá wíjanigíni. Soñí rarígfá api áamá xwíáyo dání wí níjíá imónípaxí meníni. E dání 144,000 imónígfá xíto nupeíríjipimí dání gwínijí uroayíroñíyíni anani níjíá nimónírí ríparíriní. ⁴ Áamá apíxí t'ní íwí minípa nero píaxí m'íweánarígfápa ayí ení njwápi síní íá m'íxírarígfá enagí nání Goríxoyá síjwíyo dání píaxí m'íweánarígfáyíriní. Síní apíxí t'ní memegígfáyíriní. Sipísipi míao gími gími úmí anani númí xídarágfáyíriní. Áamá niyoní dání gwínijí Goríxo roayíroñíyí xíto nání t'ní sipísipi míao nání t'ní aiwá níwákwiníjipi imóníjipíriní. ⁵ Yapí níro xwíyíá óf e rarígfáyímani. Ramínígfáyíriní. Xwíyíá bí xímeapaxíyímani.

Aníjají waú wo xwíyíá rígfá náníriní.

⁶ Aníjají ámí wo aní píríyo ayá áwíními nípipíka waríjagí wíníjanigíni. O áamá xwíáyo njweagíáyo gwí

owiníni. Níperíná Jisasomí níxídíro nání ríwí nírkwíníri neríjípimí dání wará sañ wunaríjípimí dání gwíníjípimí níkweáníri kíkífá epírífá enjagí nání yayí owiníni. Níperíná wé róníjípimí imóníjípimí wiwaníjípimí néra ugífá anífá wí mimóní Goríxo yayí wimonífá nání síní nimónínífá enjagí nání ananí kíkífá epaxíríni.” Kwíyíjipi ení e raríni.’ níríri rífwamíjípimí eai.” rínénaparíjagí arífá wíjanígíni.

Xwíárími aiwáníjípimí mípírííná náníriini.

¹⁴ Nioní weníjípimí éáyí wínanígíni. Agwí apífá weníjípimí síjwí níwíníri amáníjípimí imóníjípimí wo apimí seáyí e éf xenjweanagí níwíníri o amínanjwí síjwá gorí tíní imíxíníjípimí wína míjípimí dífkíníri kirá wítí aiwá wákwiarígífá njwá xaiwí yíníjípimí bá ífá xíríri nemáná njweanagí wínanígíni. ¹⁵ Ámí aníjínají wo aní njwífáiwámí dání níwíapírí agwíjípimí éf xenjweanómí ríaiwá ení tíní re uríagí wínanígíni, “Aiwá xwíárími dání níwí ríxa yófiríni. Ríxa níwíaxíná ríná enjagí nání díxí kirápá tíní míjípimí níwákwirí mii.” uríagí ¹⁶ agwíjípimí éf xenjweanó xegí kirá xwíárími seáyí e puwíaraúfíyí níwí wíarí wákwímoníjípimíni.

¹⁷ Ámí aníjínají wo aní njwífá anínamí eníwámí dání fíwíaparíjagí níwíníri o ení kirá njwá yíníjípimí bá ífá níwíaxírímí fíwíaparíjagí wínanígíni. ¹⁸ Ámí aníjínají wo —O rífá wearíjípimí xíaworíni. O rídíyowá yarígífá nání íráf oníjípimí tíjípimí e dání níwíapírí aníjínají kirá njwá yíníjípimí ífá xíríjómí ríaiwá ení tíní nuríri re uríjípimíni, “Xwíárími wainí uraxí sogwí ríxa níaf enjagí nání díxí kirá njwá yíníjípimí tíní wíwákwímí nerí awí eámeámí eí.” uríagí ¹⁹ aníjínajo xegí kirápá tíní wainí uraxí xwífáyo eníyí wíwákwímí nerí awí neaárímáná xoyíkímí epírí nání síjwá íkwíanjwí xwé eapínaríjípimí —Ana, ayí pírí Goríxo aga wíkf níwóníri nání umamoníjípimí nání imóníjípimíni. Anamí xoyíkímí epírí nání mímeámí yáraná ²⁰ aníjípimí bíaríwámíni síjwá íkwíanjwínamí xoyíkímí yaríná ragí anamí dání nípuríná waxíníjípimí níwerí níróga níwíapínímearí osíyífá maní tíní xíxeni róníri ná mímí waxí níwerí 300 kíromita wíarí múrorí eníjípimíni.

15

Aníjínají wé wíúmí dání wáúmí píreríxí xíxeni wíjípimí náníriini.

¹ Nioní ekíyíníjípimí anínamí dání ámí bí ínfagí síjwí wínanígíni. Apí seáyí e imóníri díjípimí níyága upaxí imóníri eníjípimíni. Aníjínají wé wíúmí dání wáúmí ámáyo xeaníjípimí aga rífá tíjípimí wíkarípírípimíni. Apí wíkararíná Goríxo

xegí wikí óniŋŋi n̄iyopiýárinfá enagi nán̄i ayí xeaniŋŋi yoparŋŋi. Api anŋinají wé wfúmi dánŋi waú tfgíawami n̄iwiniŋŋi weniŋŋi éáyí winiŋanigini. ² Rawirawaniŋŋi imóniŋŋi girasiniŋŋi r̄irimá óniŋŋi r̄fá t̄ni gwiaumi nin̄ri r̄iwoŋagí n̄iwiniŋŋi áamá nanwoyá xopaikígf̄ imixiniŋŋipimi seáyí e mumepa ero oyá ip̄r̄fá xe oneaeaniŋŋi m̄iwiniŋŋi ero neriniŋŋipimi dán̄i xop̄r̄ar̄f̄ egf̄áyí kitá Gorixo wiŋŋyí f̄a n̄ix̄rimáná r̄irimá óniŋŋipimi seáyí e roŋagífa winiŋanigini. ³ Ayí soŋí n̄iŋro Moseso, Gorixomi x̄ináiniŋŋi nimóniŋŋi omiŋŋi wiiago répenŋŋi r̄iŋro sip̄sip̄í miáoyáŋi r̄iŋro neróná soŋí re rigf̄awix̄in̄i, “Áminá Gorixoxini, enŋí eánigf̄a n̄iyoni seáyí e wimóniŋoxini, amipí joxi yariŋŋi seáyí e eri á máyo ududf̄ winipaxf̄i eri yariŋagí ranariŋwárin̄i. Gwí w̄r̄f̄ wirími dánŋi n̄iyoni m̄ix̄ ináyoxiŋi, pí pí joxi nerf̄ná wé róniŋŋi eri nepáni eri yariŋagí ranariŋwárin̄i. ⁴ Ámináoxini, joxi ná woxini s̄iyikwí min̄iŋoxi enagi nán̄i á má ḡiyí wáyí m̄sipa ero seáyí e mir̄imf̄eyoapa ero ep̄r̄f̄ar̄in̄i? D̄ix̄ nán̄i p̄r̄f̄ numamorf̄ná x̄ixeni imóniŋŋip̄i t̄ni yariŋŋip̄i r̄ixa s̄iŋán̄i imóniŋagí nán̄i á má gwí w̄r̄f̄ wirí n̄ni n̄iŋro d̄ix̄f̄ s̄fm̄imanŋim̄i dán̄i waunf̄ nikár̄in̄ro seáyí e rimep̄r̄f̄ar̄in̄i.” Soŋí n̄iŋro e rariŋagífa winiŋanigini.

⁵ Api n̄iwiniŋmáná weniŋŋi éáyí winiŋanigini. Anŋinam̄i anŋí ŋwf̄áiwami in̄imi anŋí pákiniŋf̄wá —Awá Gorixoyá anŋí awawá ayá r̄fá wenf̄wárin̄i. Awá f̄kwiniŋagí n̄iwiniŋri ⁶ anŋinají xeaniŋŋi aga r̄fá t̄niŋŋi wikár̄ip̄ri nán̄i tfgíá wé wfúmi dánŋi waú awa rap̄rap̄f̄ awiax̄f̄ ap̄f̄a weri xwiniŋf̄a eari enŋí yin̄ro ir̄ikw̄niŋŋi s̄iŋá gorí t̄ni imixiniŋŋip̄i xwiniŋam̄iyaiwí yiróniŋro nemáná anŋí ŋwf̄áiwami dán̄i f̄wiapariniŋagífa n̄iwiniŋri ⁷ diŋŋi t̄niŋŋi imónigf̄a waú waú awa wo n̄iwiaŋŋin̄meari anŋinají wé wfúmi dánŋi waú awami p̄rerix̄f̄ s̄iŋá gorí t̄ni imixiniŋŋi wé wfúmi dánŋi waú m̄niŋ wiŋniŋini. P̄rerix̄f̄ apimi wikí óniŋŋi Gorixo, anŋiŋŋi in̄iná ŋweanoyá magwí enŋip̄riŋi. ⁸ M̄niŋ wianá enŋí eániŋŋi Gorixoyá imóniŋri seáyí e oyá imóniŋri enŋip̄imi dán̄i s̄iŋwirf̄a xegí anŋí ŋwf̄áiwami ár̄f̄o inár̄in̄f̄agi nán̄i anŋinají wé wfúmi dánŋi waú awa xeaniŋŋi r̄fá t̄niŋŋi wé wfúmi dánŋi waú api wikár̄ip̄r̄f̄e nán̄i páwipax̄f̄ wí mimóniŋagí s̄iŋwí e winiŋanigini.

16

Anŋinají wé wfúmi dánŋi waú p̄rerix̄f̄yo in̄iŋŋip̄i m̄iwiarómogf̄a nán̄iŋi.

¹ Nioniŋ arf̄á wíáyí anŋí ŋwf̄áiwami dán̄i manŋí bá enŋí t̄niŋ anŋinají wé wfúmi dánŋi waú awami re ur̄in̄enap̄f̄agi

aríá wiñanigĩnĩ, “Soyĩné nuro Gorixoyá wikí ónĩnĩ pĩrerixĩ wé wíumi dánĩ waú ayo magwĩ enĩpi xwíarĩmĩ mĩwiárómoaĩpoyĩ.” urĩnénapĩtagĩ aríá wiñanigĩnĩ.

² Anĩnajĩ awa wo pĩrerixĩ o xĩrĩnĩna nĩmeáa nurĩ xwíarĩmĩ mĩwiárómoaĩáná re enĩnigĩnĩ. Ámá nanjwoyápi ipĩrĩá eánĩro xegĩ xopaikĩgĩ imixinĩnĩpimĩ seáyi e umero yarĩgĩfáyĩ oremá sipĩ xwĩrĩá wianarĩgĩfápi imónĩgĩfawixĩnĩ.

³ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna rawĩrawáyo mĩwiárómoaĩáná re enĩnigĩnĩ. Rawĩrawá ragĩ nimónĩrĩ ámá piyĩyá pwarĩnĩpa axĩpi pĩpĩó onĩ imónárĩnĩnigĩnĩ. E imónáráná amĩpĩ dĩnĩ tĩnĩ rawĩrawáyo ñweañfĩyĩ nĩnĩ piyĩ yarĩnĩnigĩnĩ.

⁴ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna inĩgĩ ná wearĩnĩyo tĩnĩ simĩnĩ mearĩnĩyo tĩnĩ mĩwiárómoaĩáná inĩgĩ nĩnĩ ragĩ imónĩnĩnigĩnĩ. ⁵ Inĩgĩ nĩnĩ ragĩ imónáná anĩnajĩ inĩgĩ xiáwo re rarĩnagĩ aríá wiñanigĩnĩ, “Agwĩ ríná ñwearĩ enĩná dánĩ anĩnĩ imónĩrĩ enjoxĩnĩ, aga siyikwĩ mínĩ enjoxĩnĩ, pĩrĩ joxĩ umamoarĩnĩ api xwĩyĩfá mĩmeárĩnĩpa nerĩ xixenĩ wikárarĩnĩ. ⁶ Ayĩ ámá dixĩ imónĩgĩfáyo tĩnĩ wíá rókiamogĩfáyo tĩnĩ ragĩ pĩkieweámixĩgĩfá nánĩ joxĩ ragĩ onĩpoyĩnĩrĩ pĩrĩ api numamorĩná xixenĩ yarĩnĩnĩ. Ámá ayĩ pĩrĩ joxĩ umamoarĩnĩpĩ rĩnĩnĩ meapaxĩ imónĩgĩfáyĩ enagĩfá nánĩ ayĩ ananĩrĩnĩ.” rarĩnagĩ aríá nĩwirĩ ⁷ xwĩyĩfá bi íráf noa peyinĩne dánĩ re rĩnarĩnagĩ aríá wiñanigĩnĩ, “Áminá Gorixoxĩnĩ, enĩ eánĩnĩ tĩgĩfáyo nĩyonĩ seáyi e wimónĩñoxĩnĩ, ayĩ neparĩnĩ. O aga xixenĩ rĩñoĩ. Pĩrĩ joxĩ umamoarĩnĩ api api nepa xixenĩnĩ wiarĩnĩrĩnĩ.” rarĩnagĩ aríá wiñanigĩnĩ.

⁸ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna sogwomĩ mĩwiárómoááná Gorixoxĩ ámá xwífáyo ñweagĩfáyo xe sogwĩ xaiwĩ nĩwepĩnĩrĩ nanĩrĩ rĩmĩmenĩñwĩ neánĩrĩ pĩrĩ owĩarĩnĩrĩ sĩñwĩ wĩnĩnĩnigĩnĩ. ⁹ Xe rĩmĩmenĩñwĩ neánĩrĩ pĩrĩ owĩarĩnĩrĩ sĩñwĩ wĩnĩfagĩ sogwĩ nĩwepĩnĩrĩ ayo ríá pĩrĩ wĩarĩfagĩ nánĩ ámá ayĩ Gorixomĩ —O xegĩ enĩ sĩxĩ eánĩnĩyo dánĩ xeanĩnĩ ayĩ wikárĩpaxĩ imónĩñorĩnĩ. Omĩ ikayĩwĩ numearĩróná wigĩ fĩwĩ yarĩgĩfápi rĩwĩmĩnĩ nĩmamoro omĩ seáyi e mumĩfeyoagĩfawixĩnĩ.

¹⁰ Anĩnajĩ awa ámi wo xegĩ pĩrerixĩna ikwianwĩ nanjwo éf nĩñweámáná ámáyo umenñweañfĩnamĩ mĩwiárómoaĩáná re enĩnigĩnĩ. Ámá nanjwo xegĩ seáyi e nĩwimónĩrĩ umenñweañfĩyo nĩyonĩ sfá yidoárĩnĩnigĩnĩ. Sfá yidoáráná rĩnĩnĩ ayĩkwĩ wĩ mĩwinarĩnagĩ nánĩ iwieánĩro wigĩ aĩwĩ sfwĩ kiro neróná ¹¹ wigĩ sipĩ yarĩgĩfápi rĩwĩmĩnĩ mĩmamopa nero rĩnĩnĩ winarĩnĩpĩ tĩnĩ uranĩ egĩfápi tĩnĩ nánĩ Nwífá anĩnamĩ dánjomĩ ikayĩwĩ umearĩgĩfawixĩnĩ.

12 Anǎnajǎ awa yoparo tǎŋo xegǎ pǎrerixǎna iniŋǎ rapá xwéú, Yupǎretisiyǎ rǎniŋúmi mǎwiárómoaíáná mǎxǎ ináyǎ sogwǎ fwiaparǎŋǎmi dánjowa iniŋúmi ananǎ xepǎrǎ nánǎ yeáyǎ yǎriŋniŋini. 13 Nionǎ wenǎŋǎ éáyǎ winǎŋanigini. Piyǎmǎnfá sipí biaú bǎ mǎniŋŋniŋǎ nimónǎro iwǎ xwéoyá maŋŋyo dánǎ fwiapǎrǎ naŋwoyá maŋŋyo dánǎ fwiapǎrǎ mimónǎ wfá rókiamoarǎŋoyá maŋŋyo dánǎ fwiapǎrǎ yarǎŋagǎ winǎŋanigini. 14 Piyǎmǎnfá apiaú apǎ niŋpǎni kwíyǎ sipǎpǎrǎni. Ámáyo emǎmǎ niwǎwapǎya warǎŋǎpǎrǎni. Mǎxǎ ináyǎ xwǎ nǎrǎmǎni ŋweagǎyǎ sfá sipí Gorixo, eŋǎ eánǎŋǎ nǎyonǎ seáyǎ e wimónǎŋoyáyimi mǎxǎ inǎpǎrǎfa nánǎ awǎ oeaemeaneyǎnǎri upǎrǎpǎrǎni. 15 Ai, Ámǎnáoni ámá árǎwiyimi fwǎ meámǎnǎrǎ barǎŋǎpǎniŋǎ axǎpǎ bǎmǎfǎrǎni. Ámá sǎniŋǎ mǎwé siŋwǎ nanǎro aikǎ pǎrǎniŋǎ niyǎniro ŋweagǎyǎ yayǎ owinǎni. E mepa nerǎnfáyǎ, ikwauyǎxǎyǎ nuróná ámá siŋwǎyo dánǎ ayá winǎniŋniŋniŋǎ nǎnǎrǎni. 16 Kwíyǎ sipí biaú bǎ apǎ nuro mǎxǎ ináyowami niwirǎmearo Xibǎruyǎ pǎné tǎni Amagedoniyǎ rǎniŋe awǎ eaárǎriŋagǎ winǎŋanigini.

17 Anǎnajǎ awa yoparo xegǎ pǎrerixǎna imǎniŋǎ yarǎŋe —E kwíyǎ sipíyǎyǎ anǎ erǎni. E mǎwiárómoaíáná anǎ ŋwǎíawǎmi inǎmi siá ikwǎŋwǎnamǎ dánǎ xwǎyǎfa eŋǎ tǎni rǎaiwǎ re rǎnǎnapǎniŋini, “Rǎxa apǎrǎni.” rǎnǎnapǎná re eŋǎniŋini. 18 Ápǎriŋwǎ nókimǎxa urǎ anǎnamǎ dánǎ ikaxǎ nǎra urǎ akǎrǎwǎ nǎra urǎ nerǎ pobonǎ xwé bǎ —Apǎ eŋǎná ámá xwǎfǎrǎmi iwamǎfó ŋweaagǎfa dánǎ wainǎ wainǎ pobonǎ xwé nerǎ aiwi bǎ apǎ tǎni xǎxenǎ mǎyagǎ eŋagǎ nánǎ apǎ aga xwé bǎrǎni. 19 Apǎ yarǎnfá anǎ aga xwé mamadǎ ikwǎrónǎŋǎpǎ xwǎfa yaiwiámǎ niŋenǎrǎnfá niŋwirǎnǎrǎ biaú bǎ imónǎrǎni anǎ ámá gwǎ wǎrǎ wǎrǎ niyǎyáyǎ upǎyinowiri eŋǎniŋini. E nerǎnfá Gorixo anǎ xwé Babironiyǎ rǎniŋǎpǎ nánǎ dǎŋǎ peá mǎmó nerǎ ámá apimi ŋweagǎfa rǎniŋǎ xwé omeápoyǎnǎrǎ kapǎxǎ xǎoyá wikǎ óniŋǎpimi dánǎ mǎxǎpǎ inǎŋǎwǎ mini wǎagi 20 pǎrǎŋwǎ nǎni rawǎrawáyó urǎpǎniŋǎ dǎfwǎ mǎŋǎ roŋǎyǎ nǎni aǎniŋǎ nerǎ 21 anǎnaikǎ xwé amǎmá inǎŋǎ wǎ —Wonǎ wonǎ xegǎ sanǎ 50 kiro imónǎŋǎpǎrǎni. Apǎ anǎnamǎ dánǎ ámáyo piéróáná xeanǎŋǎ Gorixo wikǎrǎfǎ apǎ xeanǎŋǎ aga rǎfa tǎŋǎ eŋagǎ nánǎ omǎ ikayǎfwǎ umeaarǎriŋagǎfa winǎŋanigini.

17

Apixǎ iyǎ ede dánǎ warǎŋǎfǎ nánǎrǎni.

1-2 Anǎnajǎ wé wfúmi dánǎ wau pǎrerixǎ wé wfúmi dánǎ wau tǎŋǎfáwa wo niŋbǎrǎ niŋniŋrǎnfá re niŋriŋniŋini, “Joxǎ bei. Apixǎ iyǎ ede dánǎ warǎŋǎfǎmi —Í nánǎ anǎ niŋmǎni

fá earoarĩnĩjĩrĩnĩ. Inĩgĩ wearĩjĩ obaxĩyo seáyi e éf xenweanĩrĩnĩ. Mĩxĩ ináyĩ xwřárĩmĩ dąnjĩyĩ tĩnĩ řwř inĩgřĩrĩnĩ. Ámá xwřárĩmĩ ŋweagřáyĩ í tĩnĩ řwř ninĩróná ayĩ ámá inĩgřĩ wainĩ xwapĩ ninĩróná papĩkĩ yarĩgřápánĩjĩ dĩjĩ mamó nero inĩgřĩrĩnĩ. Ímĩ Gorĩxo pĩřĩ umamoarĩjĩpi sĩwá osimĩnĩ.” ninĩrĩrĩ ³ Gorĩxoyá kwĩyĩpi nĩxĩxéróáná ámá dĩjĩ meąje nánĩ ninĩmeámĩ úáná wenĩjĩ éáyĩ wĩnĩŋanigĩnĩ. Apĩxĩ wĩ nanwř ayĩá rĩjĩ womĩ —Nanwo nomĩnĩ yoř Gorĩxomĩ ikayřwř umeararĩgřápĩ eánĩrĩ mĩjĩ wé wřúmĩ dąnjĩ waú imorĩ sĩwanjĩ wé wúkaú mĩjĩyo dąnĩ rémówapĩrĩ enjorĩnĩ. Omĩ í seáyi e éf xenweanagĩ wĩnĩŋanigĩnĩ. ⁴ Í rapĩrapĩ ayĩá rĩrĩ mipĩyĩ morĩ enjĩyĩ yĩnĩrĩ okiyĩá nánĩ sĩŋá gorĩ tĩnĩ imĩxinĩjĩpi tĩnĩ sĩŋá awiaxĩ tĩnĩ urĩpó apřá wenjĩ nĩgwř xwé roŋĩpi tĩnĩ okiyĩá inĩrĩ nemáná kapĩxĩ sĩŋá gorĩ tĩnĩ imĩxinĩjĩ wá fá nĩxĩrĩrĩ ŋweanagĩ wĩnĩŋanigĩnĩ. Kapĩxĩ awámĩ řwř í yarĩjĩ xwĩřá wianĩpaxĩ imónĩjĩpi tĩnĩ řwř í ninĩrĩ piaxĩ weánarĩjĩpi tĩnĩ magwř ínĩŋagĩ wĩnĩŋanigĩnĩ. ⁵ Yoř ímĩ mimáyo eánĩjĩpi rasĩ re nĩrĩnĩrĩ eánĩŋagĩ wĩnĩŋanigĩnĩ, “Anjĩ xwé Babironĩyĩ wřĩrĩnĩŋálnĩrĩnĩ. Apĩxĩ iyĩ ede dąnĩ warĩgřá níwamĩ tĩnĩ ámá xwřárĩmĩ ŋweagřá yarĩgřá Gorĩxo xwĩřá wianarĩjĩ nĩyonĩ tĩnĩ xĩnálnĩrĩnĩ.” Rasĩ e nĩrĩnĩrĩ eánĩŋagĩ wĩnĩŋanigĩnĩ. ⁶ Apĩxĩ í ragĩ ámá Gorĩxoyá imónĩgřáyĩyá tĩnĩ Jisaso nánĩ wář nĩrĩmeróná mĩjĩ winĩgřáyĩyá tĩnĩ nĩnĩmáná papĩkĩ yarĩŋagĩ sĩŋwř nĩwĩnĩrĩ “Ámá Gorĩxomĩ dĩjĩ wĩkwřroarĩgřáyĩ aga onĩmiá řá pĩkĩŋo?” nĩyaiwirĩ ududĩ ikárĩnarĩnĩ ⁷ anjĩnajo re nĩrĩŋnĩgĩnĩ, “Pĩ nánĩ joxĩ ududĩ ikárĩnarĩŋnĩ? Apĩxĩ í tĩnĩ nanwř mĩjĩ wé wřúmĩ dąnjĩ waú imorĩ sĩwanjĩ wé wúkaú mĩjĩyo dąnĩ rémówapĩrĩ enj, í seáyi e éf xenweanjo tĩnĩ ípaú nánĩ xwĩyřá rasĩ nĩrĩnĩrĩ ínĩmĩ imónĩjĩpi nionĩ pĩránĩjĩ áwanjĩ orĩrĩmĩnĩ.” ninĩrĩrĩ ⁸ re nĩrĩŋnĩgĩnĩ, “Nanwř joxĩ wĩnřo xámĩ ŋweaago aí agwĩ mĩŋweanĩnĩ. O sirĩrĩkĩ yoparĩpi mimónĩŋĩyĩmĩ dąnĩ rĩxa nĩpeyearĩ sepiápi mĩŋweá wiář mĩdąnĩ anĩŋnĩ anĩnĩnřárĩnĩ. Ámá xwřárĩmĩ ŋweagřáyĩ —Ayĩ enĩná Gorĩxo xwřárĩ imĩxinĩnĩ dąnĩ íkwř dĩjĩ nĩyĩmĩjĩ meapřřa nánĩ ŋwĩrárĩnĩŋnĩmĩ wigř yoř mĩŋwĩrárĩnĩpa egřáyĩ nánĩ rarĩŋnĩ. Ayř nanwomĩ nĩwĩnĩróná ududĩ winĩnřárĩnĩ. O xámĩ ŋweaago agwĩ mĩŋweanagĩ aiwĩ rřwéná ámĩ bĩnřá enagĩ nánĩ ámá ayř sĩŋwř e nĩwĩnĩro nánĩ ududĩ winĩnřárĩnĩ.” ninĩrĩrĩ ⁹ re rĩŋnĩgĩnĩ, “Ámá dĩjĩ pĩránĩjĩ neŋwĩperĩ moarĩgřáyĩ ‘Ayř apĩ nánĩ řá imónĩnĩ?’ yaiwĩpaxřrĩnĩ. Nanwoyá mĩjĩ wé wřúmĩ dąnjĩ waú imónĩjĩ apĩxĩ éf xenweanĩpi, ayř dřwř mĩjĩ wé wřúmĩ dąnjĩ biaú nánĩrĩnĩ. ¹⁰ Ayř mĩxĩ ináyĩ wé wřúmĩ dąnjĩ waú

eni nánĩrĩni. Awa wé wú rixa anfá nimóga ugfarĩni. Wo sini agwi ŋweanti. Wo sini niŋweanfariĩni. O imónána Gorixo xe bi onimiapi niŋweari umenweawiniŋĩni sɪŋwɪ wɪnɪnforɪni. ¹¹ Nanwɪ enĩná ŋweaagɪ agwɪ mɪŋweaŋo eni mɪxɪ ináyɪ ámi worĩni. Xfo mɪxɪ ináyɪ wé wúfumi dánɪ waú awayá wo aí awamɪ rɪfwɪyo mɪxɪ ináyɪ imóninforĩni. O mɪxɪ ináyɪ nimónĩrĩná sepiapi mɪŋweá wiárɪ mɪdáni anĩŋĩni anĩnĩnĩfariĩni. ¹² Siwanɪ nanwoyá mɪŋwɪyo dánɪ wé wúkaú rémowapɪŋagɪ sɪŋwɪ wɪnɪfɪyɪ, ayɪ mɪxɪ ináyɪ wé wúkaú ámáyo umenweapɪrɪfá náni sɪni mimónĩgɪfáwa nánĩrĩni. Awa enɪ eánĩŋɪ mɪxɪ ináyɪ imónĩpɪrɪ náni nimónĩro nanwo tɪni ámáyo numenwearóná anĩŋɪ mumenweá sɪfá ná wɪyinɪnĩŋɪ umenweapɪrɪfariĩni. ¹³ Awa dɪŋɪ axɪpɪni tɪgɪfáwarĩni. Wigɪ enɪ eánĩgɪfá imónĩŋɪpɪ tɪni nɛnɪ tɪgɪfá imónĩgɪfapɪ tɪni eni nawɪni nanwomɪ ínɪmɪ nɪwurɪnĩro ¹⁴ sipɪsipɪ miáo tɪni mɪxɪ ninĩróná sipɪsipɪ miáo xopɪrárɪ wɪnɪfariĩni. O áminá niyonɪ áminá seáyɪ e imónĩŋo wimónĩrɪ mɪxɪ ináyɪ niyonɪ mɪxɪ ináyɪ seáyɪ e imónĩŋo wimónĩrɪ nerɪ náni ámá o tɪni nawɪni imónĩgɪfáyɪ —Ayɪ xfo xegɪ imónĩpɪrɪfá náni parɪrɪ wéyo fá umɪrɪrɪ enɪyɪrɪni. O náni peá mɪmó dɪŋɪ nɪwɪkwɪroro fá xɪrarɪgɪfáyɪrɪni. Ayɪ o tɪni nawɪni xopɪrárɪ wɪpɪrɪfariĩni.” Anɪnajo e ninĩrĩmáná ¹⁵ re nɪrɪŋɪnigɪni, “Iniigɪ wearɪŋɪ apɪxɪ iyɪ ede dánɪ warɪgɪfɪ seáyɪ e xenweanɪ joxɪ sɪŋwɪ wɪnɪfɪyɪ, ayɪ ámá nɪni nánĩrĩni. Ámá wará xɪxegɪni írɪgɪfaranɪ, gwɪ wɪrɪ wɪrɪranɪ, gwɪ mónĩgɪfá bi biranɪ, pɪné xɪxegɪni rarɪgɪfaranɪ, ayɪ nɪni nánĩrĩni. ¹⁶ Siwanɪ wé wúkaú rémowapɪŋagɪ sɪŋwɪ wɪnɪfɪyɪ tɪni nanwo tɪni awa apɪxɪ iyɪ ede dánɪ warɪgɪfɪmɪ sɪmɪ tɪni nɪwiro xwɪrɪfá wɪkɪxero xegɪ amɪpɪ urápekɪxero nero sɪwɪ sayɪ nanwɪ roanarɪŋɪpánĩŋɪ nɪwiro níminɪ árɪfá yɪpɪrɪfariĩni. ¹⁷ Ayɪ rɪpɪ náni e epɪrɪfariĩni. Gorixo awa dɪŋɪ ná binɪ tɪni nero wigɪ umenweagɪfáyɪ tɪni nawɪni nanwomɪ ínɪmɪ nɪwurɪnĩróná ímɪ e wɪrɪxɪnɪrɪ dɪŋɪ utɪnɪfá enagɪ náni awa apɪ e nɪwɪkára nuróná xwɪyɪfá Gorixo rɪŋɪpɪ xixenɪ imónĩnɪfɛ náni nɪwɪkára upɪrɪfariĩni.” ninĩrɪrɪ ¹⁸ re nɪrɪŋɪnigɪni, “Apɪxɪ joxɪ sɪŋwɪ wɪnɪfɪ, í anɪ xwé mamadɪ ikwɪrónĩŋɪpɪ nánĩrĩni. Apɪ mɪxɪ ináyɪ xwɪfá nɪrɪmɪnɪ ŋweagɪfáyo seáyɪ e nɪwimónĩrɪ menweanɪpɪrɪni.” nɪrɪŋɪnigɪni.

18

Anɪ Babironɪ xwɪrɪfá ikɪxɛnɪŋɪ nánĩrĩni.

¹ Apɪ nɪwɪnárɪmáná anɪnajɪ ámi wo anɪnamɪ dánɪ weapɪrɪŋagɪ wɪnɪŋanigɪni. O nɛnɪ tɪŋɪ seáyɪ e imónĩŋɪ worĩni. Anɪnamɪ dánɪ nɪweapɪrɪfá xegɪ ikɪnɪŋɪpɪ xwɪnɪfá

neari xwíárími wíá nókiárírná ² enj tĩni ríaiwá nírírná rĩpi rarĩŋagi aríá wiŋanigĩni, “Babironi, anj xwé mamadĩ ikwíróniŋpi ríxa xwíríá ikixenárĩni. Ríxa xwíríá nikixenárĩnri yíwí imónĩŋagi nání imíó yáriŋerĩni. Ríxa kwíyí sípíyí eni awí eánárĩŋerĩni. Ríxa inj sípí ‘Ayí obĩ dĩŋí ríá rarĩni?’ rarĩŋápi xwapí yáriŋerĩni. ³ Ayí rĩpi nání xwíríá ikixenárĩni. Ámá gwí bi bi mónĩŋáyí nĩni apĩxí ‘Niĩni tĩni íwí niníróná mírénĩŋí oanĩpoyi.’ yaiwiarĩŋí tĩni íwí niníróná iniŋí wainí nĩnirĩnĩŋí nero papĩkĩ ero wigí mĩxí ináyí xwíárími dájyí í tĩni íwí inayiro egíá enjagi nání xwíríá ikixenárĩni. Nĩgwí omeaneyĩnro yúbí sábnĩŋí inarĩŋáyí apĩxí í ‘Amĩpí xwé tĩŋáĩni nimónĩrĩ sírĩ muní oŋweámĩni.’ yaiwiarĩŋagi nání imĩ amĩpí wí mĩni wiayiro nĩgwí urápayiro nerĩŋĩpimi dáni nĩgwí xwé tĩŋá í imónĩŋá enjagi nání eni xwíríá ikixenárĩni.” rarĩŋagi aríá wiŋanigĩni.

⁴ Xwíyíá ámi bi anĩnamĩ dáni re rinénaparĩŋagi aríá wiŋanigĩni, “Ámá nioni gí imónĩŋáyíné, seyíné íwí apĩxí í yarĩŋĩpa axĩpi nero xeanĩŋí imĩ wímeanĩápi seyíné eni seaímeanĩŋĩnri imĩ pĩni nĩwiárĩmi wí e nání úpoyi. ⁵ Ayí rĩpi nání seararĩŋĩni. Í íwí arĩkĩ nĩyayirĩná xegí íwí yarĩŋĩpi ríxa nĩramóga nearĩná anĩna tĩni xixeni rónĩŋagi nání íwí í yarĩŋĩpi nání Gorĩxo dĩŋí peá mĩmó eni.” ⁶ Ámi rĩpi rarĩŋagi aríá wiŋanigĩni, “Imĩ pĩrĩ numamorĩná í wikárĩŋĩpa axĩpi wikárĩrĩ sípí í enĩpi biaú kĩkĩrĩ wirĩ iniŋí wainí í kapĩxĩyo niwirĩ wiŋĩpa wainí piŋí biaú kĩkĩrĩ opaxí imónĩŋĩpi niwirĩ wirĩ éríxĩni. ⁷ Í xewanĩŋí seáyĩ e mĩeyoánĩrĩ sírĩ muní ŋwearĩ enĩpi tĩni xixeni mĩmenĩŋwí urĩrĩ ámĩxíá eri oenĩrĩ pĩrĩ umamóríxĩni. Í xegí dĩŋí tĩni re yaiwinarĩŋĩrĩni, ‘Niĩni mĩxí ináyí nimónĩrĩ meŋweanĩnĩ menĩranĩ? Niĩni apĩxí aní imónĩŋáĩnĩranĩ? Gíná dáni dĩŋí sípí níagi ŋwí epaxí imónĩmĩárĩanĩ?’ yaiwinarĩŋí enjagi nání ⁸ xeanĩŋí síá axĩyimĩni re wímeanĩárĩni. Símiárĩ wímeari piyí epaxĩpi wímeari ámĩxíá epaxí imónĩŋĩpi wímeari aiwá nání dĩwí ikeamónĩpaxĩpi wímeari nemáná nĩmĩni ríá unĩnĩfárinĩ. Ámĩná Gorĩxo, imĩ pĩrĩ umamoníó enj síxí eánĩŋo enjagi nání apĩ nĩpĩni wímeanĩárĩni.

⁹ “Mĩxí ináyí xwíárími dájí í tĩni íwí inĩro í tĩni nawĩni nĩŋwearóná sírĩ muní ŋwearo egíáyí imĩ ríá nĩnĩrĩ síŋwiríá peyarĩŋagi nĩwĩnĩróná re epĩrĩfárinĩ. Ámĩxíá ero ŋwí miearo nero ¹⁰ rĩnĩŋí imĩ wímeanĩpi none eni neaímeanĩŋĩnri wáyí nero ná jĩamĩ nĩrómáná re rĩpĩrĩfárinĩ, ‘Ine! Babironi anj xwé mamadĩ ikwíróniŋĩpĩxi, anj wí tĩni xixeni

mimóníṅṅípxì, axínáńi pírí rímamóṅṅí ríxa símeáí eṅagí nánì ine!’ rìpíríárìní.

11 “Ámá xwíárìmì dání ṅìgwíńi omeaaneyíńiro yúbí sábtíńíṅṅí yarìḡḡáyí wìḡí sanḡyí ṅìgwí nánì ámá ámì wí b́ wipaxí meṅagí nánì í nánì enì ámìxíá ero ṅwí earo epíríárìní. 12 Wìḡí sanḡyí, ayí t́rìńi. Śṅá gorí t́ńi śṅá sirípa t́ńi śṅá awíaxí xìxegíńi imóníṅṅí t́ńi urípó apíá wenḡ ṅìgwí xwé roṅí t́ńi rapírapí awíaxí apíá wenḡ t́ńi rapírapí mipíyí monḡ t́ńi rapírapí siríkáyí rìńíṅṅí t́ńi rapírapí ayíá ríṅḡ t́ńi íkíá xaíwí xegí yoḡ sitíronḡyí rìńíṅṅí t́ńi amípí b́ nanḡwí erepanḡyí rìńíṅṅíyíyá síwanḡpimì dánì imìxìníṅṅí t́ńi amípí b́ íkíá ṅìgwí xwé roṅíḡpimì dánì imìxìníṅṅí t́ńi amípí b́ kapáyo dánì imìxìníṅṅí t́ńi amípí b́ ainìxíyo dánì imìxìníṅṅí t́ńi amípí b́ śṅá wárí wáríó móníṅṅíḡpimì dánì imìxìníṅṅí t́ńi 13 werìxí sinamonḡyí rìńíṅṅí t́ńi karíníṅṅí imóníṅṅí amomḡyí rìńíṅṅí t́ńi íkíá d́fá ŕfá ikeaaráná síṅwíríá d́ṅḡ nanḡ eaaríṅṅí t́ńi iniḡḡí waráyo xópé inìpíríá nánì d́ṅḡ nanḡ eaaríṅṅí t́ńi íkíá d́fá pírakenísanḡyí rìńíṅṅí t́ńi iniḡḡí wainí t́ńi werìxí orípí t́ńi pírawá awíaxí t́ńi wítí aiwá t́ńi burímákau t́ńi sipísipí t́ńi osí t́ńi karí osí íropearíṅṅí t́ńi ámá enì xínáíwáníṅṅí nimóníro omíṅṅí wíiarìḡḡáyí t́ńi wìḡí sanḡ b́ epíríá nánì imóníṅṅíyí, ayí apírìńi. 14 Amípí jíxì ‘Omeámìní.’ simónaríṅṅí ríxa ṕńi nìwíarìmì ruṅoí. Amípí jíxì mírímúróníṅṅí t́ńi amípí jíxì nímearíńá sirí muní ṅweaaríṅṅí t́ńi ríxa anípá imóníḡagí nánì ámì síṅwí wínìpaxí mimónìní.

15 “Ámá ṅìgwíńi omeaaneyíńiro wìḡí amípí ńńi yoḡ rìńíṅṅí apí ímì b́ egíáyo dánì ṅìgwí xwé t́ḡḡá imóníḡḡáyí ŕńíṅṅí axí ímì winaríṅṅí none enì neainìníḡíńìrì wáyí nero ná j́famì nírómáná ámìxíá ero ṅwí miearo nero 16 re rìpíríárìní, ‘Ine! Anḡ xwé mamadí ikwíróníṅṅípxì, ine! Apíxí rapírapí awíaxí apíá wenḡ t́ńi mipíyí monḡ t́ńi ayíá ríṅḡ t́ńi yínìrì śṅá gorí t́ńi imìxìníṅṅí t́ńi śṅá awíaxí imóníṅṅí xìxegíńi t́ńi urípó apíá wenḡ ṅìgwí xwé roṅí t́ńi okiyíá inìrì eṅíxìní, 17 axínáńi jíxíyá amípí ayá t́ṅḡ apí nìpìńi ríxa xwíríá ikìxenáríḡagí nírànìrane nánì ine!’ rìpíríárìní.

“Sìpìxí o omì xiáwowa t́ńi ámá wí e nánì owaneyíńiro sìpìxí o omì b́ nero ṅweaarìḡḡáyí t́ńi sìpìxí o omì omíṅṅí mearìḡḡáwa t́ńi ámá sìpìxíyo nìṅwearo wìḡí ṅìgwí omíṅṅí yarìḡḡá ńńiyí t́ńi ayí anḡ apimì ná j́famì nírómáná 18 anḡ apí ŕfá nínìrì síṅwíríá peyaríṅagí nìwínìróná eṅí t́ńi ‘Ine!’ nírìro re rìḡáwìxìní, ‘Anḡ xwé mamadí ikwíróníṅṅí apí t́ńi xìxenì ámì b́ ḡìpì ŕfá ikwírónìní?’ nírìro re

egfawixini. ¹⁹ Isikf nimeaayiro miŋɣyo mĩmeámf ninĩro 'Ine!' rĩro ámixfá ero ŋwĩ miearo neróná re nĩra ugfawixini, 'Ine! Anf xwé mamadf ikwĩróniŋɣi — Anf api sɣixf xiáwowa amĩpĩ wĩ ñgwĩ meapĩri nání rawĩrawáyo ñixero nĩrémómáná bf egfápirini. E nerĩŋɣyo dánĩ ñgwĩ xwé tĩgfáyf imónĩgfápirini. Anf api axínání sini mé xwĩrfá ikixenárɣagi nání ine!' nĩra ugfawixini.

²⁰ "Anfnaxini, apixf í rĩxa xwĩrfá ikixenárɣagi nání diŋf ñifá osinini. Gorixoyá imónĩgfáyfne tĩni wáf wurĩmeiagfáyfne tĩni wfá rókiamoagfáyfne tĩni niyfnéni diŋf ñifá oseainini. Gorixoyá anf api seyfné seaikarĩŋɣi nání pĩrf mamóf enagi nání diŋf ñifá oseainini." Xwiyfá bi anfnami dánĩ e rĩnenapɣagi arfá wiŋanigini.

²¹ Anfnajf enf sɣxf eániŋf wo sɣjá xwé wif siyf yunf ikixearĩŋɣyf sɣpaxf wo ñimfeyoarĩ rawĩrawáyo ñimoairĩ re rĩŋniŋini, "Babironĩ, anf xwé mamadf ikwĩróniŋɣi nionĩ sɣjá ro moalápa anf api enĩ piéronfárinĩ. Anf api ámá wará sinĩ ninimáná pearĩgfáyfniŋf anipá imónáná amĩ sɣwĩ winipaxf imóninifá menini. ²² Anf apixĩ dánĩ amĩ kitá eánĩri sonf rĩnĩri webfĩ rĩnĩri pékákf rĩnĩri yarĩŋagi arfá amĩ bi wipĩrfá menini. Ámá amĩpĩ imixanĩro éwapĩngfáyf wĩ anf apixĩ dánĩ wigf yarĩgfápi amĩ yarĩŋagfá winipĩrfámani. Sɣjá wif siyf yunf ikixearĩŋɣyf apixĩ dánĩ amĩ nerfná ikaxf rĩnarĩŋagi arfá wipĩrfá menini. ²³ Apixĩ dánĩ uyfwf wfá ónarĩŋɣi amĩ óninifá menini. Íwf sikiŋf tĩni apiyá tĩni apixĩ dánĩ amĩ bi ñimeániro xwiyfá nawinĩ rĩnarĩŋgĩ arfá wipĩrfá menini. Ayf rĩpi nání rĩrarĩŋini. Apixiyá ámá ñgwĩni omeaneyĩniro amĩpĩ bf yarĩgfáyf dixf ayáf tĩni nerĩŋɣipimĩ dánĩ ámá xwĩárimĩ ŋweagfáyo ñiyoni yapf ñiwĩwapĩrioná seáyi e múronĩgfá enagi nání rarĩŋini.

²⁴ "Í Gorixoyá wfá rókiamoarĩgfáyo tĩni ámá xegf imónĩgfáyo tĩni ámá amĩ gĩmi ŋweagfá pĩpikimf inĩŋɣyo tĩni ñipĩkiri reá roániŋĩrini." Anfnajo e rarĩŋagi arfá wiŋanigini.

19

Babironĩ xwĩrfá ikixenɣagi nání anfnami dánĩ yayf egfá nánĩrini.

¹ Api arfá ñiwimáná manf xwé bi ámá ayá wĩ anfnami epfroyf egfáyfniŋf meanf nĩrĩnĩri enf tĩni re rĩnarĩŋagi arfá wiŋanigini, "Negf Gorixomĩ seáyi e oumeaneyĩ. Nene éf neaminiŋo, ayf orini. Enf eánĩri seáyi e umfeyoapaxf imónĩri eno, ayf orini. ² O neyĩrorĩ pĩrf numamorfná nepa xixeni imónĩŋɣi tĩni wiarĩŋf enagi nání seáyi e oumeaneyĩ.

Apixí iyí ede dání warígá aní nímíni fá earoaríníj —Í áamá xwíarími ηweagfáyí tñni íwí níníriníjipimi dání uyíní oépoyníri níwíwapíya nurfá xwíríá wikixenírini. Ími Gorixo neyírorí xixeni pírf numamorfá áamá xínáiwáníj nímóníro omíj wíarígá í nípkírí reá roáníjyí nání ríxa xixeni ení meáfrini.” níróro ³ ámi re rígfawixini, “Negí Gorixomi seáyí e oumeaneyí. Sínwíríá aní apimi ríá níníri peyaríníjipi aníj miní peyínfáriní.” ríagá ⁴ áamá ámíná 24 imónígá e níηweaxa pugfáwa tñni dñj tñj imónígá wáu wáu awa tñni Gorixo íkwianwínamí ηweane nupfkinímearo omí yayí níwiróná re níra ugíawixini, “E imónini. Omí seáyí e oumeaneyí.” ríagá ⁵ síá íkwianwínamí dání maní bá re ríníjínigini, “Áamá Gorixomi xínáíwayínéníj nímóníro omíj wíarígáíné, síyikwíníj imónígápiayínéraní, xwéríxayínéraní, omí wáyí wíarígáíné níyínéní, negí Gorixomi seáyí e umépoyi.” rínaríjagí arfá wíjanigini.

“Sipísipí miáo apixí nímeaníjoi.” rígfá náníriní.

⁶ Níni maní xwé bí áamá ayá wí epíroyí egfáyí meaní níriníá ríníri iniígí iyakwí nídiroríná ríníri akíríwí níwekiríná ríníri yaríníjíníj nerfá re rínaríjagí arfá wíjanigini, “Negí Gorixomi seáyí e oumeaneyí. Negí Ámíná Gorixo, ení éánígá níyoni seáyí e wímóníj ríxa neamenweani. ⁷ Sipísipí miáo apixí meaní ríxa rínáriní. Apixí meaní ríxa wé níróniri ηweani. Ayínáni negí xwioxíyo dání dñj nífá níneainíri yayí nerane Gorixomi seáyí e umféyoaaneyí.” raríjagí arfá níwirí wíriníjanigini. ⁸ Í oyíníriní rapírapí awíaxí apfá xáiwí werí kíyí bí mayí erí ení wú —Ú ayí áamá Gorixoyá imónígáiyí xwíáyo níηwearóná wé níróníro píraníj egfá nání imóníjúrini. Ú mání wíagí sínwí níwíníri ⁹ aníjajo re níriníjínigini, “Re níriní ríwamíj eai, ‘Aiwá sipísipí miáo apixí meaní nání imíxáriníjipi nání wáf urepeáriníjyí yayí owiníni.’ níriní ríwamíj eai.” níriníri re níriníjínigini, “Xwíyíá apí Gorixo ríj ení nání nepaxíníjipíriní.” nírfagí ¹⁰ aníjajomí yayí owímíníri nání oyá síkwí tñj e upfkiníméáaná o re níriníjínigini, “Joxí yegí axípi xínáípawíníj nímónírai Gorixomi omíj wíarígwíwawí e mánipani. Díxí ríríxímeá Jisaso seáíwapíyíníjipi fá xírarígáiyí yarígápa níoni ení axípi yaríjá woní ení nání Gorixomíni yayí wí. Ayí rípi nání raríjini. Gíni gíne wíá nírókiamoranényí, sa Jisaso neáíwapíyíníjipi rókiamoaníri nání imónaríjwá ení nání raríjini.” níriníjínigini.

Osí apfá wení womí seáyí e xenweano náníriní.

11 Anjna oxoánfagi nîwînîrîná wenîjî yánfáyî wînîjanigîni. Osí apfá wenîjî wo roŋagi nîwînîrî osomî seáyî e xenweaŋo —O re rigfôrîni, “Dîjî uŋwirárîpaxorîni. Nepaxîjî imónîjîpîni yarîŋorîni.” rigfôrîni. O osomî seáyî e xenweaŋagi wînîjanigîni. O ámáyo nîwiewírorî pîrî umamorî mixî wirî nerîná wé rónîjî imónîjîpîni xîxenî xfdarîŋorîni. 12 Xegî sîŋwî rfá ápiáwîniŋî werî miŋfyo dirî mixî ináyowa dîkînarîgîfápi obaxî dîkîniŋî eŋorîni. Xegî yoí ámá nîni majfá nimónîmáná xewanîŋoni nîjfá imónîjîpî xegî warárîmi eánîrî 13 rapîrapî ragfyo igfá eánîjî wú yîniŋî eŋorîni. Yoí oyá re rîniŋorîni, “Gorîxoyá Xwîyáfáoyî” rîniŋorîni. 14 Anjnami dánî sîmiŋî wînarîgîfáyî rapîrapî awiaxî apfá werî kíyî bî mayî imónîrî eŋfýî nîyînimáná osí apfá wenîjîyo nîxenweámáná omî númi warîŋagfá nîwînîrî 15 ámá gwî bî bî mónîgîfá nîyoni xopîrârî wîni kirá ŋwá yinîjîpá oyá maŋfyo dánî peyeearîŋagi wînîjanigîni. Ayo ainîxî wá fá nîxîrîrî numeŋwearî wikî Gorîxo, eŋî eánîgîfá nîyoni seáyî e wimónîŋo ayîkwî mîwónîjîpî nîwîwapîyîrîná uraxî wainî sogwî sîŋá íkwiaŋwî eapîniŋînamî xoyîkîmî yarîgîfápa axîpî wînfârîni. 16 Yoí bî rîpî “Mîxî Ináyî Nîyoni Seáyî e Wimónîrî Áminá Nîyoni Seáyî e Wimónîrî Eŋáonîyî” nîrîniŋî xegî rapîrapîyo ŋwirárîniŋî sáfyo ŋwirárîniŋî eŋagi wînîjanigîni.

17 Nioni wenîjî yánfáyî anjnajî wo sogwî ŋweaŋe nîrómáná apurî anî pîrîyo nîpîpîka emearîŋfyo eŋî tîni rfaiwá re urarîŋagi wînîjanigîni, “Gorîxo aiwá xwé imîxîniŋîpî nánî nîbîro awí eánîpoyî. 18 Mîxî ináyfá gfwî yîyónî ero sîmiŋî wînarîgîfáyo seáyî e wimónîgîfáyfá gfwî yîyónî ero ámá eŋî eánîgîfáyfá gfwî yîyónî ero osfýfá gfwî yîyónî ero osfyo seáyî e xenweáfáyfá gfwî yîyónî ero ámá xînáiwánîŋî nimónîro omîjî wîlarîgîfáyfrani, wigî omîŋîni yarîgîfáyfrani, ámá sîyîkwîniŋî imónîgîfáyfrani, ámá xwérîxa imónîgîfáyfrani, nîniyîfá gfwî yîyónî ero epîrî nánî awí eánîpoyî.” Infyo rfaiwá e urarîŋagi wînîjanigîni.

19 Wenîjî éáyî wînîjanigîni. Nanwo tîni mixî ináyî xwáfárimî ŋweagfáyî tîni wigî sîmiŋî wînarîgîfáyî tîni nawîni awí neánîro osí apfá wenîjî seáyî e xenweaŋomî tîni o xegî sîmiŋî wînarîgîfáyo tîni mixî wianîro nánî awí eánárîniŋagfá nîwînîrî wînîjanigîni. 20 Nanwomî fá nîxîrârîro mimónî wíá rókiamoarîŋomî —O nanwoyá nénî tîjî imónîjîpîmi dánî emîmî nerîná ámá nanwoyá ipîrfá eánîrî nanwoyá xopaikîgî imónîjîpî yayî nîwîro egfáyo yapî wîwapîyîŋorîni. Omî enî fá nîxîrârîro awaú sîni sîŋî eŋáná ipî rîrómîxîjî rfá ápiáwî sîŋá sarîpáî rîniŋîpî tîni

wearínjwámí mamówáríagí wíníjanigíní. ²¹ Wíníyo ení osomí seáyi e xerjweaño kirá xegí manjío dání peyenaarínjípá tñní pípíkímí yáraná injí nñní nñbímíro wigí gíwí yíyóní neríná agwí ímí uyáríagí wíníjanigíní.

20

Seteno xwiogwí 1,000 apimí gwí ηweañj nániríní.

¹ Nioní wenínj yánfáyí wíníjanigíní. Anjínají wo xegí wéyo siríríkí yoparí bí mimónínjyí nání kípi íá xírírí senfá wírí íá xírírí nemáná anjínami dání weaparínjagí wíníjanigíní. ²⁻³ Anjínajo iwí xwéomi —O sidírí eníná ηweaagí axoríní. Obo axo Setenoríní. Omí íá nixerí xwiogwí 1,000 múronfá nání gwí nýárírí siríríkí yoparí bí mimónínjyimí nñmoaimáná manj éde ówanj nýárímáná síkí bí sñmímajfó nání ikwiáráríagí wíníjanigíní. Xwiogwí 1,000 apí pwearíná áamá gwí bí bí mónígíáyo yapí mñwíwapíyipa éwínígínírí óf ayimí ηwiráríagí wíníjanigíní. E nerí aí xwiogwí apí ríxa múróáná axíná onímíápí éwínígínírí óf ayimí dání wíkwíowárínfáríní.

⁴ Nioní wenínj yánfáyí wíníjanigíní. Míxí ináyíyá síá íkwíanjwí wí síñwí nñwínírí ayo wa áamáyo wíeyíropfífa nání rípeaaríníjowa éf ηweañagí nñwínírí áamá xwíyífá Goríxoyá íá xíríro Jisaso nání anínj miní áwanj uríro neróná wíwanínjyí mñj wináná síñwí mñj wákwígíáyí —Ayí sñní xwíárímí nñηwearóná nanjwomí tñní xegí xopaikígí imíxinínjípimí tñní yayí mñwípa ero nanjwo nání ipírífá wigí mimáyorání, wéyorání, meánípa ero egíáyítríní. Ayíyá dínjío síñwí nñwíníríná rípi éagífa wíníjanigíní. Ámí síñj nero xwiogwí 1,000 apimí áamáyo Kiraiso tñní nawíní umenηweañagífa wíníjanigíní. ⁵ Iwamfó áamá ámí síñj nero wíápínímeapíríápi, ayí apíríní. Pegífa wíníyí ayí íná mñwíápínímeáagífa wíníjanigíní. Xwiogwí 1,000 apí ríxa nñpwémáná enáná wíápínímeáagífa wíníjanigíní. ⁶ Ámá pegífa iwamfó síñj nero wíápínímeááyí tñní aní nawíní wíápínímeapírífá gíyí gíyí yayí owiníní. Ayí áamá Goríxoyá imónígíáyí enagífa nání oyá dínj tñní yayí winípaxíyítríní. Ayí Goríxo áamá sípíyí ríá xwérímí ikáraná ayí tñní nawíní rñnínj Ámí bí Pepíríápíyí rínínjipi mñmeá Goríxo tñní Kiraiso tñní awaúyá apaxípánínj imónígíáwa yarígíápa nero awaú ηweagííe ananí nñpáwíro Kiraiso tñní nawíní nñηwearo xwiogwí 1,000 apí múroarfá áamáyo umenηweapírífá enagí nání rarínjíní.

Setenomí mīgí nñwímíxírí xopírárí wíárínj nániríní.

⁷ Xwiogwí 1,000 apí ríxa nípwémáná enáná siríríkí Seteno gwí ñweañyimi dání wíkwíowáraná ⁸ o nípeyearí áamá gwí bí bí mónígfá xwíá rírí nírimíni amí gími ñweagfáyo —Ayí áamá Gokíyi rínígfáyí tñní Megokíyi rínígfáyí tñní ayíríni. Ayo Seteno yapí owíwapíyiminíri nemerí áamá Goríxoyá imónígfáyí tñní míxí inaníro nání ayo awí neaemeríná áamá o awí eaeméfyí rawírawá imaní e iníki e weníyí yapí xixeni imóníprífaríni. ⁹ Míxí obaxí ayí xwíarími ayoxí xwé íkwianwíníj eapíniñe nání níyiro ayí tñní míxí oinaneyíniro añí Goríxo dñj síxí uyíjípimi —E xegí áamá imónígfáyí ñweagferíni. E awí mudímoáná re éagi wíniñanigíni. Ríá añínamí dání nípiérónapíri ayo ríá nowárfagi wíniñanigíni. ¹⁰ Ayo ríxa ríá náná obo, ayo yapí wíwapíyaríñomi fá níxero ipí rírómíxíj ríá ápiáwí sñá sarípáí ríníjípí tñní wearíñfáwami —E nanwo tñní mimóní wíá rókiamoago tñní awaú xámi moaigíe omí ení axí e nawíni ñweáfríxíni moaíagífa wíniñanigíni. E íkwáwíyirani, áríwíyirani, kikiá bí mepa nero ríniñj aníj wíniñfári.

Goríxo áamáyo eyeyírómí ení náníri.

¹¹ Nioní weníj yánfáyí míxí ináyíyá siá íkwianwí apíá wení xwé wína níwínirí anamí éf ñweañoyá símímanje dání xwíarí tñní añína tñní níni peá unárfagi nání amí síjwí bí míwíni paxí imóníñagi níwínirí ¹² weníj éáyí wíniñanigíni. Áamá pegfáyí síyíkwíniñj imónígfápiarani, mamadfríxarani, íkwianwínamí agwírwámiñí roñagífa wínarína bíkwíyí níparíro íkwí amí wína, áamá dñj níyímiñj meapfrífa nání yof ñwíraríniñjna ení níparíro pegfá ayí síni síj neróná yagfápi tñní xixeni xwíyífa umeárimíni nání apí nání bíkwíyo ñwíraríniñjyo dání fá rírómí nerí xixeni xwíyífa umeárfagi wíniñanigíni. ¹³ Áamá pegfá rawírawáyo nínamíro wegíyífrani, pegfá píyíñj síwí añj e —E pepfrífa nání Píyoyí ríníjípí tñj eríni. E ugíyífrani, níni íkwianwí Goríxo éf ñweañína tñj e báná wigí yagfápi tñní xixeni xwíyífa umeárfagi wíniñanigíni. ¹⁴ Pepfrífa nání Píyoyí ríníjípí, píyíñj síwí añjyo ñweagfáyo nímeari ipí rírómíxíj ríá wearíñe —E Goríxo xwíyífa umeárfípimi dání ríniñj wíniñferíni. E moaíagi wíniñanigíni. ¹⁵ Xwíyífa numeárirína íkwí áamá dñj níyímiñj meapfrífa nání yof ñwíraríniñnamí gíyí gíyí anamí yof míñwíraríniñagi níwíni rína ayo fá níxero ipí rírómíxíniñj ríá wearíñfáwami moaíagífa wíniñanigíni.

21

Anj sijnna tñi xwfa sijnri tñi nanirini.

¹ Nioni wenijf éayf winijanigini. Anj sijnf wina tñi xwfa sijnf wiri tñi rixa nimónijagi winijanigini. Anj xamijina tñi xwfa xamijiri tñi rixa anipa imónijagi nani anj sijnna tñi xwfa sijnri tñi imónijagi winijanigini. Rawirawá ami mriwogagi nwiniri ² wenijf yáníayf anj njwá Gorixoyapi —Api Jerusaremí Sijnpiyi rinijpirini. Api apixí oxí meánimniríná okiyá inarigápa axpi énijf ninimáná anjnamí Gorixo tfe dání weaparijagi winijanigini. ³ Sijnw e nwiniri manj bá ikwianwínamí tñj e dání nriniríná enj tñi re rinarijagi arfá wijanigini, “Arfá époyi. Gorixo njweearijje agwi rixa ámá tñi nawíni imónini. O ayf tñi nawíni nijwearóná ámá xfoyá xegf imónipiríarini. Xewanijjo eni wigf Njwáao nimóniri ayf tñi nawíni nijwearóná ⁴ amipi dñj sipi wiarijpi xórórí nwiiri nani wigf sijnwirixf weparigápi kwikwirimf nwiiriniñf wiíagf nani ámá pero ámíxá ero njw earo rñnijf winiro yagápi ámí bí mepa epiríarini. Xami e yagfá api rixa ríná dání anijini xwfa iwéagi nani ámí axpi wí epiríamaní.” rarijagi arfá wijanigini.

⁵ Íkwianwínamí éf njweajo re rinijigini, “Arfá ei. Nioni amipi nipiini ámí sijnf imixaríarini.” nriri re rinijigini, “Xwíyá nioni rarijapi nepaxijf imóniri ámá dñj wikwíropaxf imóniri enagi nani joxí ríwamijf eat.” nriri ⁶ re rinijigini, “Amipi nioni ‘E imóniwíniñf.’ yaiwijapi rixarini. Nioni sijná pirf tijweanijiniñf nerí nani iwamfó imóniri yoparf e nani imóniri mé anijf imónijini. Iniñf nani gwíni yeayf wí gíy gíyo iniñf dñj niyimijf meapirfa nani smijf mearijumí dání anani niwiri mni wimíarini.” nriri ⁷ re rinijigini, “Ámá nioni anijf ía ninixiriróná nioni tñi smf tñi inarijwáyo xopiríariniñf wíá gíy gíyo nioni rfá api nipiini nwiiríná Njwá ayfyáoni imóniri ayf eni gf niaíwí imóniro epiríarini. ⁸ E nerí aí ikwíkwfá imónigfáyf tñi nioni dñj nnikwiroro aí ámí peá nmogfáyf tñi ámá xwirfá wianipaxf imónijpi yarigfáyf tñi pikixwirfó yarigfáyf tñi fwf inarigfáyf tñi ayáf yarigfáyf tñi wigf njwápipimi ía nixiri dñj nnikwiroro piraniñf mearigfáyf tñi yapf rarigfá nniyí tñi wigf pirf mamónipirfe —E ipi rírómixijf sijná saripáyo dání rfá ápiáwí anijf wearijerini. Ayf e anijf wepirfá enagi nani rñnijf Ámí bí Pepiríapiyi rinijpi xixeni meapiríarini.” nrinijigini.

Anj Jerusaremí sijnpi nanirini.

wenɣi agetái riniŋɣiyirini. Ámi wiyi sowi ininɣi emerái riniŋɣiyirini. ²⁰ Ámi wiyi sadonikisíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi ayá rinɣi konirianíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi siyó rinɣi kirisoraitíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi sowi xegí bi ininɣi beriríyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi siyó xegí bi rinɣi topasíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi kirisopirasíyí riniŋɣiyirini. Ámi wiyi onagwá wenɣi jaiasiníyí riniŋɣiyirini. Yoparíyí mipíyí monɣi ametisíyí riniŋɣiyirini. ²¹ Ákinjá ówanɣi wé wúkaú síkwí waú eníyí ayí urípó apíá wenɣi nígwí xwé ronɣi wé wúkaú síkwí waú ayírini. Wɛnanani wɛnanani urípó ná woni tɛni imixiniŋɣiyirini. Anɣi apiyá óyí síná gorí tɛni imixiniŋɣi enagɣi nani gɛrasiniŋɣi rirímá ókinɣiyirini. ²² Anɣi apimi dáni anɣi Gorixo nani ridiyowá nero seáyí e umearigíá wiwá mɛriniŋagɣi mɛwiniŋanigini. Ayí rɛpi nánirini. Áminá Gorixo, enɣi eánigíá niyoní seáyí e wimóniŋo tɛni sipisipí miáo tɛni aiwaninowá aninɣi e niŋweari anɣi iwáninɣi mɛriniŋagɣi nani wiwá ni mɛriniŋáyí, ná mayí imónipaxí enagɣi nani mɛriniŋagɣi winiŋanigini. ²³ Gorixo xewaninɣo xixíeá inariniŋɣi wíá anɣi apimi ókímixiri sipisipí miáo apimi uyíwiniŋɣi yamorí enagɣi nani sogwíraní, emáraní, apimi wíá ómixiníá nani ná mayírini. ²⁴ Wíá anɣi apimi dáni óniniŋápi anɣi apimini wóniniŋámani. Ámá gwí bi bi mónigíá wíá api óniŋe niŋwearo wigí yarigíápi epíríáriní. Míxí ináyí xwíárimí ŋweagíáyí wigí amípi ayá tɛniŋɣi nimeámi nuro anɣi apimi páwipíríáriní. ²⁵ Ikwáwiyíná ákinjá íwí ówanɣíyí yárininiŋá menini. Anɣi apimi ámi áríwiyí wí imóniniŋá meŋagɣi nánirini. ²⁶ Ámá gwí bi bi mónigíáyo dáni amípi ayá tɛniŋɣi tɛni amípi ámá sinwí niwiniŋá “Seáyí e imóniniŋɣipíríani?” yaiwiarigíápi tɛni anɣi apimi nani nimeámi nuro páwipíríá aiwí ²⁷ ámá piaxí weánipaxípi yarigíáyí tɛni xwíríá winipaxí imóniniŋɣi yarigíáyí tɛni yapí rarigíáyí tɛni ayí wí anɣi apimi aga ná ríwíyo aí wí páwipíríá menini. Ámá wigí yoí ikwí sipisipí miáo yá dɛnɣi niyiminiŋɣi meapíríánami ŋwirárinigíáyíni anɣi apimi páwipíríáriní.

22

¹ Anɣinajo iniŋgí dɛnɣi niyiminiŋɣi imónipírí nani wearinɣi síwá níáná nioni sinwí niwiniŋá u gɛrasí rirímá ónariniŋɣipa nónimáná siá ikwianwí Gorixo tɛni sipisipí miáo tɛni awaúyanami dáni siminiŋi nimeari ² anɣi apimi nani xegí óyíyo ayá áwiniŋi wearinagɣi winiŋanigini. Iniŋgí úmi ororíwámi dáni íkíá dɛnɣi niyiminiŋɣi imónipíríá naniyí ronagɣi winiŋanigini. Íkíá ayí emá ayí ayo sogwí niweríá sogwí

xixegĩni wé wúkaú síkwí waú wearĩnyĩrĩni. Íkíá ayí wĩpi Gorixo ámá gwí bí bí mónĩgíá nĩyonĩ wé roŋwirárĩni imónĩpi enagi nání ³ xfo enĩná ramixĩpi e dánĩ axĩpi sínĩ wĩ imónĩnfámani. Síá íkwiaŋwí Gorixo tĩni sipĩsipĩ miáo tĩni awaúyána anĩ apimĩ imónĩnfá enagi nání ámá xfomi nĩxfđĩro nání xĩnáiwanĩpi nimónĩro omĩpi wĩiarĩgĩáyĩ anĩ apimĩ dánĩ xómĩpi nĩyĩkwĩro yayĩ seáyĩ e numero ⁴ oyá sĩmĩmanĩpi enĩ sĩŋwí nĩwĩnĩro xegĩ yoĩ wigĩ mimáyo eanĩgĩáyĩ imónĩpĩrĩrĩni. ⁵ Anĩ apimĩ dánĩ síá ámĩ bí yinĩnfámani. Ámĩná Gorixo ámá apimĩ ŋweagĩáyo wíá wókĩmĩxĩnfá enagi nání uyíwí tĩni sogwí tĩni wíá omĩxĩnfá nání mĩkĩ mayĩ nimónĩro xfo tĩni nawĩni nĩŋwearo nání mĩxĩ ináynĩpi nimónĩro anĩpi minĩ meŋweapĩrĩrĩni.

“Jisaso ámĩ weapĩnfá nání anwĩ ayorĩni.” urĩpi nánírĩni.

⁶ Anĩnajo re nĩrĩpiŋĩni, “Xwĩyíá api aga nepaxĩpiĩrĩni. Dĩpi ŋwirárĩpaxĩpiĩrĩni. Ámĩná Gorixo —O xegĩ wíá rókĩamoarĩgĩáwami xegĩ kwĩyĩ tĩni enĩ síxĩ wĩrómĩxowárarĩŋorĩni. O xegĩ anĩnaji ámá xfomi nuxĩđĩro nání xĩnáiwanĩpi nimónĩro omĩpi wĩiarĩgĩáyo amĩpi rĩwĩyo anĩni nimónĩnfápi nání síwá wimĩ nání nĩrowárėnapiĩrĩni.” nĩrĩpiŋĩni.

⁷ “Aríá époyĩ. Nionĩ seaĩmeámíá nání anwĩ ayorĩni. Xwĩyíá bíkwí rĩpimĩ wíá nĩrókĩamónĩrĩ eanĩpiyo xĩđarĩgĩá gĩyĩ gĩyĩ Gorixoyá dĩpi tĩni yayĩ winĩpaxĩ imónĩpi.” Jisaso e rĩpiŋĩni.

⁸ Amĩpĩ api nání aríá wirĩ sĩŋwí wĩnĩrĩ yarĩŋaonĩ, ayĩ nionĩ Jononĩrĩni. Aríá wirĩ sĩŋwí wĩnĩrĩ nerĩná anĩnajĩ amĩpĩ api sĩŋwí owĩnĩnĩrĩ síwá níomi yayĩ oumemĩnĩrĩ xegĩ síkwí tĩpi e upĩkĩnĩmeáagi aĩ ⁹ o re nĩrĩpiŋĩni, “E mĩnĩpanĩ. Joxĩ Gorixomĩ nuxĩđĩrĩ nání xĩnáiwanĩpi nimónĩrĩ omĩpi wĩiarĩpi nionĩ enĩ axĩpi nimónĩrĩ yarĩgwĩwawĩrĩni. Dĩxĩ rĩrĩxĩmeá imónĩgĩáyĩ, wíá rókĩamoarĩgĩáyĩ tĩni xwĩyíá bíkwí rĩpimĩ nĩrĩnĩrĩ eanĩpi aríá wĩarĩgĩá nĩnĩyĩ tĩni ayĩnĩpi imónĩná wonĩ enagi nání e mĩnĩpanĩ. Gorixo ná womĩnĩ upĩkĩnĩmeaĩ.” nĩnĩrĩrĩ ¹⁰ re nĩrĩpiŋĩni, “Xwĩyíá bíkwí rĩpimĩ wíá nĩrókĩamónĩrĩ eanĩpi rĩxa nimónĩnfá anwĩ ayo enagi nání joxĩ síá órĩpĩnĩ nerĩ rĩtĩ mĩyáripĩni. ¹¹ Ámá sipĩnĩ imĩxarĩgĩáyĩ xe axĩpi sipĩnĩ nimĩxa uro ámá sipĩ neróná síwĩ yapĩ yarĩgĩáyĩ xe axĩpi sipĩ néra uro ámá wé rónĩpi yarĩgĩáyĩ xe axĩpi wé rónĩpi néra uro ‘Gorixo wimónarĩpi eĩmĩgĩni.’ yaiwĩarĩgĩáyĩ xe axĩpi néra uro éfĩrĩxĩni.” nĩrĩpiŋĩni.

¹² Jisaso “Aríá eĩ.” nĩnĩrĩrĩ re nĩrĩpiŋĩni, “Nionĩ seaĩmeámíá nání anwĩ ayorĩni. Nionĩ nĩbĩrĩ nĩseaĩmeaĩrĩná

ámá wigí yariḡtápi t́nì xìxeni pírí umamómi nánì íá nìxìrìmi bímfárìni. ¹³ Nionì śṅá pírí tìṅweaṅṅnìṅṅ nimónìrì anìṅṅ miní ṅweaṅṅáonì rarìṅṅinì. Iwamfó wí e dánì imónìrì yoparf wí e nánì imónìrì eṅṅáonìmanì. Iwamfó imónìṅe dánì anìṅṅ sìnì ṅwearì yoparf imónìnfe anìṅṅ sìnì ṅwearì emfáonìrìni.” nìrìṅṅnìḡṅnì.

¹⁴ Ámá sipìsipí miáomi dṅṅ nìwìkwírorìṅṅpìmi dánì wigí rapìrapì oyá ragíyo igfánìṅṅ eagfáyí, ayí íkfá dṅṅ nìyìmìṅṅ imónìpírífána danìpaxí imónìro aṅṅpìmi f́wíyo páwipaxí imónìro eṅṅáfa nánì yayí Gorìxoyá dṅṅ t́nì winìpaxíyírìni. ¹⁵ E nerì aí apìmi b́fariwámì ṅweagfáyí tìyí yariḡfáyírìni. Śwínìṅṅ nimónìrì ero ayáf ero f́wí inìro pìkìxwíríró ero wigí ṅwáfapìmi íá nìxìrìro meṅwearo “Yarf oraneyì.” nìwimónìro yapìsìxí rìro yariḡfáyírìni.

¹⁶ “Nionì, Jisasonì s̀yikí nioniyá aṅṅ apì apìmi dánḡ imónìḡfáyí amìpí apì nìpìni nánì nìj́fá imónìpírì nánì ḡf aṅṅnajo áwanḡ osearìnìrì urowárenapfárìni. Mìxí ináyí Depitoyá xwíá piaxíyo dánì iwiaronṅṅonì, ayí nionìrìni. Sìnḡ ímiáonì, ayí nionìrìni.” rìṅṅnìḡṅnì.

¹⁷ Kwíyìpì t́nì sipìsipí miáo apìxí meanfápi t́nì “Beì.” rarìṅṅi. Xwíyíá rìpì íá roarfna arfá wíá ḡyí ḡyí enì “Beì.” ŕf́rìxìni. Ámá inìḡf nánì ḡwíní yeáyí nìwiro “Inìḡf dṅṅ nìyìmìṅṅ imónìpírì nánì imónìṅúmì dánì niwirì onìmìni.” yaiwífá ḡyí ḡyí ananì nìbìro onìpoyì. ¹⁸ Xwíyíá b̀kwí rìpìmi wíá nìrókiamónìrì eánìṅṅpì íá roarfna arfá wíá ḡyí ḡyíné arfá j̀yikí nìseaorì re osearìmìni, “Ámá wiyíné xwíyíá rìpìmi ámì b̀ t́nì ḡwí nìmori nìrìrìnáyí, xeanìṅṅ b̀kwí rìpìmi eánìṅṅpì Gorìxo e éfáyíné seaikárìnfárìni. ¹⁹ Wiyíné xwíyíá b̀kwí rìpìmi wíá nìrókiamónìrì eánìṅṅpì rìtí nerífnáyí, e éfáyíné Gorìxo íkfá dṅṅ nìyìmìṅṅ imónìpírì dananìro éfánamì m̀danìpa oépoyìnìrì pírí searakirì aṅṅ ṅwáfapìmi ṅweanìro éfápìmi m̀páwipa oépoyìnìrì pírí searakirì nerì seawárìnfárìni.” osearìmìni.

²⁰ Xwíyíá rìpì áwanḡ rarìṅṅo “Nepa nìbìmfá nánì aṅwì e imónìni.” rarìni. “Oyì, e imónìfwínìḡṅnì.” nimónarìni. Ámìná Jisaso xì rìxa b̀f́rìxìni.

²¹ Ámá nìyífnéni Ámìná Jisaso ayá osearìmìxìni. Apìrìni.